JO. ALBERTI FABRICII

LIPSIENSIS

S. THEOLOGIÆ INTER SUOS D. ET PROF. PUBL.

BIBLIOTHECA LATINA

MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS

CUM SUPPLEMENTO

CHRISTIANI SCHOETTGENII

EDITIO PRIMA ITALICA

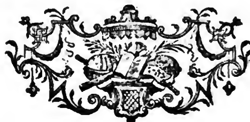
A P. JOANNE DOMINICO MANSI

CLERICO REGULARI CONGR. MATRIS DEI LUCENSI

E MSS. editisque Codicibus correcta, illustrata, aucta.

Accedunt in fine vetera plura monumenta tum a Fabricio olim tradita, cum hic primo adjecta.

TOMUS VI.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii. MDCCLIV.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

VA1 1507669

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

CHRISTIANUS SCHOETTGENIUS.

ANnus currebat hujus ſeculi trigeſimus octavus, quum valetudinis cauſſa iter ad nos ſuſcepiſſet Vir multis in rem Theologicam & literariam meritis Celeberrimus, JO. CRISTOPH. WOLFIUS, adſcito comite, JO. CHRISTIANO, fratre, Viro non minus Celeberrimo. Quam jucunda illius temporis recordatio mihi, & aliis, qui Dreſdæ bonas literas amant, exiſtat, verbis effari haud poſſum. Ut paucis me expediam, rogabat me, pro amicitia vetere, VVolfius ὁ μακαρίτης ut illud humeris meis negotium libenter imponi paterer, atque *Bibliothecam Latinam Scriptorum medii & inferioris ævi*, quam JO. ALB. FABRICIUS, vir ſupra laudes meas poſitus, affectam reliquerat, ſupplerem, colophona labori additurus. Quamvis autem non eram neſcius, quam duram in me ſuſciperem provinciam, dedi tamen illud precibus Viri Summi, & quum magnum omnino tempus ætatis, volvendis medii ævi ſcriptoribus, trivisſem, promiſi, quod rogaverat. Accingo me igitur labori, omne ſcriptorum genus, quod a Fabricio adhibitum vidi, conſulens, & rerum mearum, quantum vires tulerunt, fideliter ſatagens. Hinc natum eſt hoc *Volumen ultimum*, quod nunc uſibus Tuis, Lector Benevole, exhibeo. Si non paſſibus æquis ſequor Fabricium, cogita, paucos reperiri, qui FABRICIO paria præſtare queant, & melius eſſe, prodire tenus, quam nihil omnino agere. Non ſoleo de laboris mei vel difficultate vel magnitudine conqueri; quum tamen Fabricius nihil ad hunc laborem finiendum collegerit, niſi paucas quaſdam ſchedas, a Clariſſ. ejuſdem genero REIMARO mecum communicatas, omne ſcriptorum genus denuo mihi pervolvendum fuit, perinde ac ſi totum opus a me a capite ad calcem fuiſſet perficiendum. Facilis tamen eſt illa temporis jactura, modo aliquid effingere licuerit, quod commodo rei literariæ non prorſus inutile exiſtat. Hoc igitur labore meo qualicunque, Lector, utere ac fruere. Plura Te non volebam, ſed his ipſis diebus, quibus de hoc præfandi labore cogitabam, incidi in Diarium Erud. Pariſ. * quod narrat, Jo. Bapt. Zannonum, typogr. ac bibliop. Florent. Progr. in publicum edidiſſe, quo nunciaret eruditis, ſe hanc Bibl. Fabric. denuo typis ſubditurum. LAUR. MEHUS, Abbas, meritis in hoc litterarum genus non incelebris, curam operis habebit, & ſupplementa quoque addet, una cum continuatione, quam Fabricius dare non potuit. Addit, ſe plura ex Codd. manu exaratis prolaturum, qua-

* Journal de Sçavans, Sept. 1745. p. 132.

qualium apud nos tanta non habetur copia , quam quidem in Italia & aliis regionibus . Interea perſuaſus ſum, hunc meum laborem Abbati laudato non omnino nulli fore utilitati . Quod ſi igitur editio ipſius lucem adſpexerit , ipſe Supplementa ipſius , & quæcunque ad opus hoc locupletandum poſt fata Fabricii vel inedita prodierunt , vel typis repetita , vel denique alias annotata ſunt , ſingulari volumine , Tecum , L. B. communicare non omittam . Quod ſupereſt, ſi quid ab operis commiſſum fuerit, quod ſequius eſt, id abſentiæ meæ velim condones. Vale. Scrib. Dresdæ, in Schola Cruciana, d. XV. Martii, anno 1746.

BIBL.

BIBLIOTHECA
MEDIÆ ET INFIMÆ LATINITATIS.
LIBER XVI.

POlemius Silvius, Bollandus P. Annejum vocare mavult, Episcopus Octoduranus (hodie est *Martignac* ad Rhodanum in Comitatu Helvetiorum Wallisino) vixit seculo V. amicus Eucherii Lugdunensis, cui *Laterculum* dedicavit, qui singulis mensibus festa Christianorum & Gentilium indicat. Partem ejus, mensem scilicet Januarium, & Excerpta ex aliis, edidit Bollandus in præfatione generali tom. I. Jan. p. 44. Continuatores autem illius exemplar plenum nacti ediderunt tom. VII. Jun. p. 178. Vide Caveum pag. 284. Hist. literaire de la France tom. II. p. 294. * Admonuisse hic juvat Polemii *laterculum* non ita dari a continuatoribus Bollandi tom. VII. Junii pag. 178. ut per omnia respondeat excerptis a Bollando vulgatis tom. 1. pag. 44. præfationis. Præterquam enim in volumine illo Junii resecta est tota illa præfatio ad Eucherium Episcopum, quæ comparet in Bollando; nonnulla etiam aliter legit Bollandus ac continuatores ejus legerunt. Unum alterumve exemplum proferam. Bollandus: *Non. Julii Ancillarum Syriæ, quarum celebritas instituta est &c.* Continuatores: *Ancillarum feriæ*; & inferius ibidem *somno sopitus Volyrius posse superari facta victoria sic*. Bollandus: *somno sopitos & obrutos facta victoria sit*. Insuper monet Bollandus post Augustum mensem subjici breviarium temporum, cujus breviarii postremum fragmentum refert. Hoc autem fragmentum non legitur in continuatoribus; quamquam ejus in præfatione meminerunt.

Xicco Polentonus, Patavinus, vergente seculo XIV. natus, a Joanne Ravennate, communi tunc Italiæ præce-

ptore, bonis literis imbutus, a Patre Bartholomæo historiam; a Cajetano Thienæo philosophiam, a Cando de Cando astrologiam didicit. Fuit primum Imperiali auctoritate Notarius, deinde ab a. 1405. Cancellarius urbis Patavinæ. Quum a. 1413. sepulcrum Titi Livii aperiretur, is animum gratum in tantum civem satis superque exhibuit. Obiit post fœcundum matrimonium a. 1461. Brevissimis hæc exponimus, Lectorem ablegantes ad eruditam dissertationem V. C. Jo. Erhardi Kappii, Professoris Lipſ. quæ vitam Polentoni a. 1733. copiose satis exposuit. Ad scripta ejus pergimus enarranda.

1. *Liber statutorum & legum municipalium reip. Patavinæ* opera illius restitutus est.

2. *Epistola ad Nicolaum Nicolum, Florentinum, de inventione sepulcri Liviani*, edita est a Laur. Pignorio in Originibus Patavinis c. 17. & Kappio p. 19.

3. *Argumenta aliquot orationum Ciceronis*, Jacobo de Alvarotis a. 1413. dedicata, post Venet. 1477. fol. cum Asconio Pediano, Georgii Trapezuntii artificio Ciceronianæ orationis pro Q. Ligario, & Antonii Luschi iuquisitione super XI. orationes Ciceronis, edita, & Lugd. 1554. fol. repetita. Dedicationem ad Alvarotum exhibet Kappius pag. 39.

4. *De illustribus scriptoribus Linguæ Latinæ, libr. XVIII.* huc usque nondum editi, sed tamen in variis bibliothecis latitantes. Adsunt enim in Vaticana, Cardinalis Ottoboni & Patavina. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 110. 190. 485. Ex eo *vitam Petrarchæ* edidit Jac. Phil. Tomasinus in Petrarcha redivivo p. 185. *vitam Albertini Mussati* Muratorius tomo X. scriptorum rerum Italicarum. Totum opus vero ex Codice Schœnbergiano promisit Kappius: dubium, an promissis stare queat. Ego mallem, notatu digna ex eodem excerpi, ne de scriptoribus notissimis crambe vel centies cocta recoquatur, sed potius mundus, qui magnitudine voluminum laborat, aliquo magno malo liberetur.

5. *Sex libri Exemplorum memorabilium*, MS. in Bibl. Patavina.

6. *Liber contra lusores*.

7. *Dialogus de lusu ridiculo ebriorum*, al. *Hebræorum*.

8. *De miraculis Antonii Patavini*.

9. *Vita B. Helenæ Enselminæ*.

10. *Tractatus de confessione*. Hi Scardeonio & Papadopolo visi sunt. Vide illum Antiqu. Patav. II. 10. pag. 236. hunc vero tomo II. Hist. Gymnasii Patavini p. 169. * V. C. Apostolus Zeno in epistola de meditationibus philosophicis Bernardi Trivisani scribit in Musæo Trivisaneo servari codicem scriptum anno 1475. in quo sunt *Orationes Xicconis:* additque *carmina* quædam Latina haberi apud V. C. Hieronymum Baruffaldi Ferrariensem eodem authore Xiccone.

Modestus Polentonus, Xicconis filius, a. 1435. Patavii Jurium Doctor renunciatus ibidem per annos complures jurisprudentiam civilem docuit. Conscripsit *Responsa juris*, ad quæ Cæpolla & alii provocant: item *de sepulcris illustrium virorum, quæ Patavii visuntur*, opus a Scardeonio laudatum, Antiqu. Patav. II. 8. p. 183. Kappius dissert. cit. §. 22. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. 1. c. 13.

Martinus Pollichius, Mellerstadius, a Mellerstadio, Franconiæ urbe, sic dictus, Magister Lipsiensis, D. Thomam ibi per annos fere viginti interpretatus est, post ad Medicinam animum applicuit, & Friderici III. Electoris Saxoniæ Archiater factus cum ipso in Terram Sanctam peregrinatum abiit. Redux primus Academiæ Wittebergensis Rector constitutus est. De morbo Gallico controversiam Lipsiæ habuit, de qua Leichii origines typographiæ Lipsiensis p. 78.

Ejus nota sunt sequentia;

La-

Laconismus tumultuarius, contra Wimpinam. Leichius p. 106. 107.

Cursus Physicus & Logicus. Lipf. 1514. fol. *Logicus* folus. ibid. 1512. fol.

De complexione, fine anno & loco, 4.

Tractatus in Wimpinianas offensiones. Witteb. 1506.

Propositiones Astrologicæ 15. *cum suis solutionibus*. Lipf. 1482. 4.

Epistola ad Georgium Saxoniæ Ducem, MS. in Bibl. Paullina. Fellerus Catal. p. 282.

Epistolæ duæ de Actis inter Fridericum Imp. & Carolum Ducem Burgundiæ, MS. ibidem, p. 383.

Cursus in Metaphysicam, *Regimen pestilentiæ*, *Quæstiones disputatæ*, *Carmina varia*, *Elegia in mortem Ernesti Electoris*, & alia. Vide Centur. Maderianam n. 31. Præter ea quæ hic de Pollichio tanguntur, addere juvat, egregiam operam præstitisse illum Electori Saxoniæ novam Wittembergensem scholam erigere molienti, quæ tandem erecta est anno 1501. Obiit anno 1514. Præter Opera hic indicata extat ejus: *Responsio in errores Simonis Pistoris de Malo Franco*. Lipsiæ 1501. in 4.

Polydorus Vergilius, Urbinas, Bononiæ bonas litteras didicit & docuit, ab Alexandro VI. Pontifice in Angliam missus est, ut ibi Quæstorem ageret, ab Henrico VIII. Rege Archidiaconus Wellensis constitutus in Anglia mansit, donec in senium ætate vergente Urbinum reversus, ibidemque a. 1555. fato suo functus est. Vide Bælium.

Ingenii ipsius monumenta sunt hæc:

Proverbiorum Libellus, Venet. per Mag. Christoph. de Pensis, 1498. 4. Adagiorum opus recognitum & locupletatum, Basil. apud Frobenium, 1521. 1525. fol.

De Inventoribus rerum libri III. Venet. per eundem, 1499. 8. Argent. ex ædibus Schurerianis, 1516. 4. Basil. 1546. 8. Paris. apud Rob. Stephanum, 1529. 4. 1537. 4. Libros hos, ait Miræus, hæretici corruperunt; sed purgati prodierunt Romæ 1575. & 1585. Germanice vertit Marcus Fatius Alpinus. Aug. Vind. 1537. fol.

Historiæ Anglicæ libri XXVI. Basil. apud Bebelium, 1534. fol. apud Thomam Guerinum, 1570. fol.

Dialogorum de patientia & ejus fructu libri III. De vita perfecta liber unus. De veritate & mendacio liber I. De prodigiis libri III. Basil. 1545. 8.

D. Chrysostomi Comparatio regii potentatus, divitiarum ac præstantiæ ad Monachum in verissima Christi Philosophia acquiescentem. Basil. 1533. 8.

De prodigiis libri III. Basil. apud Bebelium, 1531.

Commentariolus in Dominicam precem, cum libro de inventoribus. ibid. apud eundem, 1536.

Emendationes Gildæ, libri II. Gesnerus memorat.

De Præsulibus Angliæ commentatus est. *Opus nunquam prodiit, nunquam forsan prodire dignum, inter exules Anglos asservatum. Vix enim alia præter nuda nomina atque tempora complecti videtur. Notitiam ejus Stapletonus dedit* (Princ. Doctr. l. 13. c. 7.) *hisce verbis:* Habemus omnium Episcoporum, quos annis pene mille Anglia habuit, paratum catalogum & ordinem, a Polydoro Virgilio descriptum. Hæc Whartonus Præfat. tomi I. Angliæ sacræ p. 14.

Pomerius, vide *Julianus Pomerius*, lib. IX. p. 579.

Sermones Pomerii de Sanctis per Fr. Pelvvartum de Themesvvar, Haganoæ per Henr. Gran. 1499. 4. De Auctore vide lib. XV. *Pomerium* vero idem ac *Pomarium*, h. e. hortus pomorum: & titulus est metaphoricus libro inditus.

Pompejanus, Poeta incognitus, cujus quædam leguntur Catalecta inter Epigrammata & Poematia vetera a Pithœo edita.

Pompejus, S. Syri Episcopi Ticinensis discipulus, sec. II. *Vitam* Magistri sui scripsisse dicitur, sic ut Paulus Diaconus, qui eandem vitam scripsit, ex illo profecerit. An vero illa sit, quam Boninus Mombritius & Surius ad d. 9.

Dec. ediderunt, nondum constat. Vide Bollandum tom. II. Febr. p. 153.

Pauli Pompilii Liber. L. Annæi Senecæ Vita ad Joannem Lopim, Decanum Valentinum, prodiit Romæ per Eucharium Silber, 1480. 4. Maittaire tom. I. p. 406. edit. poster.

Petrus Pomponatius, Mantuæ d. 16. Sept. 1462. natus, Patavii Philosophiam didicit a Petro Trapolino, ibidemque & Bononiæ docuit, mortuus anno ætatis LXIV. De vita illius evolve Niceronum tomo XXV. Bælium in Lexico, & singularem dissertationem Jo. Gottlieb Olearii, Jenæ 1709. 4. Naudæana p. 31. & Additiones p. 161. f. Altamura Bibl. Dominicana p. 249.

Scripta ejus hæc sunt:

1. *Tractatus, in quo disputatur penes quid intensio & remissio formarum attendantur, nec minus parvitas & magnitudo*. Bonon. apud Hieron. Platonidem, 1514.

2. *Tractatus de Reactione*, cum *Quæstione de actione reali*. Bonon. 1515. fol.

3. *De immortalitate animæ*. ibid. 1516. 8. Basil. 1634. 12. Adest etiam editio typis recentissimis excusa in 12. annum tamen 1534. præferens.

4. *Apologia adversus Contarenum*. Bonon. 1517. 8.

5. *Defensorium adv. Augustinum Niphum*. Bonon. 1519. fol.

6. *Tractatus de nutritione & augmentatione*. Bonon. apud Hieron. de Benedictis, 1521. fol.

7. *De naturalium effectuum admirandorum causis, sive de Incantationibus Opus, a Guil. Gratarolo editum*. Basil. 1556. 8. 1569. 8.

8. *Idem liber, cum libris V. de Fato, Libero arbitrio, Prædestinatione, Providentia Dei, per eundem Gratarolum*. Basil. 1567. 8.

9. *Dubitationes in quartum Meteorologicorum Aristotelis* Venet. 1563. fol.

Opera ejus prima collectione prodierunt Venet. 1525. fol. qua continentur ea, quæ usque ad num. 6. a nobis memorata sunt. Adduntur vero post n. 4. *Contradictoris* (Niphi) *Tractatus doctissimus*: & post n. 5. *Approbationes rationum Defensorii per Fratrem Chrysostomum Theologum Ordinis Prædicatorum*.

Julius Pomponius Lætus, vide *Julius*.

Joannes Jovianus Pontanus, Cæretanus ex agro Spoletano, a. 1426. natus. *Joviani* nomen ex more illorum temporum Neapoli assumsit, ubi apud Ferdinandum I. Regem gratia multum valuit, cui primum a secretis fuit, post filii Alphonsi II. Inspector & post a secretis: obiit a. 1503. ætatis LXXVII. De vita ejus evolve Niceronum tomo VIII. pag. 265. seqq. Giornale de' Letterati d' Italia tom. XX. p. 109. seqq. ut alios taceam.

Opera ejus edita sunt Venet. per Bernardinum Vercellensem, 1501. fol. Opera poetica prodierunt Florent. apud Phil. de Giunta, 1514. 8. & ap. heredes illius. 1520. 8. part. VI. Venetiis 1533. 8. Prosaica ibid. apud Aldum & Andream Socerum, 1518. 4. 3. vol. Basil. 1538. 4. 3. vol. Omnia vero conjunctim Basil. 1538. 8. 4. vol. Ex his singula enarrabimus.

Tomo I.

De Obedientia libri IV. Neapoli, per Mathiam Moravum, 1490. 4.

De Fortitudine libri II.

De Principe, ad Alphonsum Calabriæ Ducem, a. 1578. Italice conversus a Pyrrho Pedirocco, cujus autographum servat Apostolus Zenus.

De Liberalitate.

De Beneficentia.

De Magnificentia.

De Splendore.

De Convenientia.

De Prudentia libri V.

De Magnanimitate libri II.

De Fortunæ libri III.

De Immanitate.

Tomo II.

De Aspiratione libri duo. Brixiæ per Bernardinum Misintam, Papiensem, 1497. 4.

De

Dialogi: Charon, Antonius, Actius, Ægidius, Asinus.

De Sermone libri IV.

Belli, quod Ferdinandus Senior, Neapolitanorum Rex, cum Joanne Andegavense Duce gessit, libri VI. Venet. 1519. 4. cum Barth. Facio de rebus ab Alphonso I. gestis. Basil. 1566. 8.

Versio Italica Anonymi prodiit Venetiis 1524. ap. Mich. Tramezzinum 1544. 8. Jacobi Mauri, Neap. 1590. 4.

Insertus postea est Thesauro Historiæ Italicæ Burmanniano tomo IX. part. III. Editionem Dordracenam 1618. 8. memorat Fabricius noster libro III. pag. 1119. 1120.

Tomo III.

Centum Ptolemæi sententiæ in Latinum sermonem traductæ & Commentario illustratæ. Basil. 1531. 4.

De rebus cœlestibus libri XIV. Basil. 1530. 4.

De Luna, liber imperfectus.

Tomo IV.

Urania, sive de Stellis, libri V.

Meteororum liber unus. Witt. 1524. 8. Argent. 1539. 8. cum interpretatione Viti Amerbachii. Arg. 1545. 8.

De Hortis Hesperidum libri II.

Pastorales Pompæ VII.

Bucolica, Melisæus, Mæon & Acon.

Amorum libri II.

De Amore conjugali libri III.

Tumulorum libri II.

De divinis laudibus.

Hendecasyllaborum sive Bajarum libri II.

Lyrici Versus.

Eridani libri II.

Epigrammata, Umbra, & Epigrammata quædam prodierunt cum Publii Gregorii Tiferni Opusculis, Venet. per Bernardinum Venetum, 1498. 4. *Nænias* Alexander Adimarus versibus Italicis expressit, quorum exemplar possedit Ant. Magliabeccus, teste Nicodemo in Additionibus ad Toppium p. 133.

Scripsisse quoque dicitur, teste Jacobillo in Bibl. Umbriæ p. 167. *de origine Umbrorum;* sed liber neque excusus, neque MS. invenitur. Ajunt quoque *Vitam Jacobi Picinini* scripsisse, nisi forte historiam belli Neapolitani indigitent, in quo de rebus illius contra Ferdinandum Regem agitur. *Commentarios in Catullum* memorat Petrus Summontius, qui scripta ejus conjunctim ediderat. Pontano quoque debetur *Tiberius Donatus in AEneida Virgilii*, ex cujus Codice primum impressus est Neapoli per Jo. Sulzbachium & Matthiam Cancer, 1535. fol. Hæc ultima ex Diario Italico. Ad Donatum vero quod spectat, hæc editio memorata non est prima, quum Adamus Petrus Basileensis in præfatione ad Rhemnium Palæmonem & alios Grammaticos minores a. 1527. scripta jam testetur, *illum a Joviano Pontano e situ prolatum esse.*

Pontianus, Episcop. Africanus Sec. VI. scripsit *Epistolam* ad Justinianum Imp. in qua adfirmat mortuos non esse damnat. Edita est tom. I. Conciliorum Binii, & a Baronio ad a. 546. n. 52. 53.

Pontianus, patria Romanus, Episcopus Romanus sub Imper. Alexandro, scripsit *Epistolas Decretales* duas, quæ habentur tomo I. Conciliorum Harduini p. 115. & cum Clementis Recognitionibus per Sichardum Basil. 1526. *Decreta* apud Ivonem, Gratianum & alios. Martyrium passus est sub Maximino in Sardinia a. 237. d. 19. Nov. Mandosii Bibl. Romana Cent. I. 44. Lud. Jac. a S. Carolo Bibl. Pontificia p. 196. Oldoini Athenæum Romanum p. 570. 571.

Ponticus Virunius, cujus prænomen in baptismo acceptum nos latet, quum & Andreas Ubaldus, qui vitam ejus (*a*) descripsit, illud omiserit. *Pontici* nomen habet, quia ex illustri familia *da Ponte*, quæ Belluni floruit, prognatus est: *Virunii* vero, quia patriam suam Bellunum olim Virunum dictam fuis-

(*a*) Edita est illa vita per Ovidium Montalbanum, Bononiæ litteris Jacobi Monti, 1655. 4.

fuisse credidit. Tarvisium vulgo patriam fuisse statuunt: perperam. Parens ejus nobilis fuit & Venetis militavit: mater Catinia, Radichii, Macedoniæ Principis filia. Noster circa a. 1467. natus est, patre nonagenario, matre annos LIV. nata. Mater ipsum in lingua Græca, Georgius Valla, Bapt. Guarinus & alii in reliquis studiis instruxerunt. Docuit in multis civitatibus, præcipue Arimini, Ferrariæ, Regii, Forolivii. Deinde Regii a. 1506. typographiam instruxit, quamvis libri, qui ex eadem prodierunt, admodum sint rari, quia inimici ejus post breve tempus illam dissipaverunt. Mortuum dicunt Bononiæ a. 1520.

Scripta ejus longa serie recenset laudatus Ubaldus, non autem addit, quænam ex illis impressa fuerint, sicuti nec Simlerus. Enumerabimus autem in Classes aliquot digesta:

1. *Commentarii in Sallustium, Metamorphosin Ovidii, Statium, Horatium, Claudianum, Virgilium.*

2. *Comment. in Hesiodum, Callimachum, Orphea de gemmis, Anthologiæ librum IV.*

3. *Versiones e græco Pindari, Homeri, Hesiodi, Apollonii, Theocriti, Musæi, Phocylidæ, trium Tragœdiarum Euripidis, quatuor Sophoclis, quarundam Comœdiarum Aristophanis, multorum Dialogorum Luciani, Ptolemæi & Plutarchi de Musica, Helenæ Demetrii Moschi, unius libri ex Zonara, Theophili de pulsibus & urinis, Pauli Æginetæ, Aetii, Magni & Melampi Medicorum.*

4. *De Grammatica libri III. Explicatio Erotematum Manuelis Chrysoloræ.* Hunc librum Ferrariæ 1509. 8. editum per Joannem Mazochum, rariorem utpote, pluribus verbis recenset Niceronus in Addendis ad Memoriarum tom. VIII. p. 253. Adde Annales typographicos Mich. Maittaire tom. II. p. 202. 203.

5. Historica. *Historia Italiæ recondita, libri XI. vita Emanuelis Chrysoloræ: De laudibus Beatricis, uxoris Ludovici Sforciæ, Ducis Mediolanensis: Historiæ Britannicæ libri V.* Est compendium historiæ Galfredi Monumetensis, impressum Augustæ Vindelicorum 1534. 8. per Alex. Weissenhorn, Heidelbergæ apud Hier. Comelinum 1587. fol. Londini 1585. 8. ex recensione Dav. Porelli.

6. Prosaica. *De admirandis secretis Callopismi: De nominibus corruptis: Orationes funebres & nuptiales: Comment. in Sphæram Jo. de Sacrobosco: De arte divinatrice antiquorum libri XVI. De Fato: Invectivæ: Dialogus ad Robertum Malatestam:* hic impressus in fine hæc verba ostendit: *Ex Rhegio Ligustico Ponticus Virunius impensa & torcularibus suis.* 1508. 4. Respondit quoque *Plinianæ defensioni* Pandulphi Collenutii, contra Nicolai Leoniceni & aliorum Medicorum errores a. 1491. quod testatur Fabricius noster libro III. p. 399. qui expresse Bellunensem vocat.

7. Poetica. *De miseria literarum lib. II. Elegiarum & Epigrammatum gr. lat. libri IV. Epistolæ græcæ & latinæ ad diversos.*

Debentur hæc omnia Diario Italico Veneto tomo XXIV. pag. 235. seqq. cui adde Simlerum & Whartoni Appendicem ad Caveum. Niceronum tomo VIII. p. 33. Appendicem Trithemii, c. 11. * Ex libris viri hujus docti habeo apud me omissum hic a Bibliothecario *Libanium de modo epistolandi;* ex Græco in Latinum per excellentissimum Virum Dominum Ponticum Virunium, impressum Papiæ per Jacob de Paucis drapis de Burgo Franco an. 1504. die 15. Martii in 4. Versionis hujus meminit Niceronius sed Venetæ editionis an. 1625. quam vero hic ego indicavi priorem esse constat, & ab ipso auctore curatam.

Pontiniacensis monasterii, diœcesis Antissiodorensis, Historia edita est in Thesauro novo Anecdotorum Edm. Martene & Ursini Durand tomo III. pag. 1221.

M. Pontius de S. Ægidio, nescio quis

quis sed professione Medicus, cujus libellus *de curis omnium ægritudinum* Lipsiæ MS. in Bibl. Paullina. Vide Catalogum Felleri pag. 275.

Pontius, Afer procul dubio, Diaconus Carthaginiensis, Cypriani comes assiduus, in ipso quoque exilio & martyrio. Scripsit *Vitam Cypriani*, quæ habetur apud Surium d. 14. Sept. & operibus Cypriani adjungi solet. Confer Acta SS. Martii tom. I. pag. 750. Caveum & alios.

Pontius de Baladuno scripsit *historiam Francorum, qui ceperunt Jerusalem*. MS. in Bibl. Regia Parisina. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSt. p. 1013.

Pontius de Balmeto, Ecclesiæ Lugdunensis Magister, Pœnitentiarius & Canonicus, a. 1116. Cartusiam Majorevi fundavit, post a. 1140. Episcopus Bellicensis, ante vero & post insulam ibidem monachus: scripsit *de æternitate*, *de vitandis schismaticis*, *de pace conciliandа*, *de contemtu vanitatis seculi*. Car. Jos. Morotii Theatrum Chronol. ordinis Cartusiani p. 70. 230.

Pontius Carbonellus, vide supra lib. III. p. 333. & adde, quæ de ipso habent Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. VIII. 6. n. 244. Willot in Athenis sodalitii Franciscani pag. 312.

Pontius, ex monacho Cisterciensi Abbas primum Grandissilvæ, postea Claræ vallis, tandem Episcopus *Claromontanus*, circa a. 1172. obiit post a. 1197. Exstat ejus *Epistola* notabilis ad Mauritium Episcopum Parisiensem, inter Epistolas Stephani Tornacensis numero 3. Car. de Visch Bibl. Ord. Cisterciensis p. 281.

Pontius, Abbas de Melgueil, filius Petri Merguliensis Comitis *Cluniacensis*, ab anno 1109. 1125. Duæ ejus *Epistolæ* & *Statuta* edidit Baluzius Miscell. lib. VI. p. 497. Vide de ipso Galliam Christianam tomo IV. p. 1134.

Pontius, Abbas S. Rufi in Gallia, circa a. 1124. scripsit *Epistolam* ad Abbatem & conventum Calmosiacensem, in qua ad quæstiones ab ipsis propositas respondet de quotidiano jejunio, de silentio continuo, de vini abstinentia, deque laneis vestibus Canonicorum, cœnobii Calmasiacensis. Exstat apud Martene & Durand. Thes. novo Anecdotorum tom. I. p. 359.

Pontius, Abbas *Savintacensis*, ab anno 1121. 1135. cui Mabillonius tom. II. Annal. Bened. p. 385. tribuit Chronicon breve Abbatiæ Saviniacensis ab anno 809. 827. quod conservavit Claudius Stephanotius in Antiquitatibus Ord. S. Benedicti diœcesis Lugdunensis. Opus hoc MS. habetur in Bibl. S. Germani de Pratis. Le Long Bibl. historique de la France p. 257. 911. Adde Galliam Christianam tom. IV. p. 264.

Porcarius, Abbas Lirinensis, circa a. 485. qui Cæsarium post Episcopum Arelatensem in monasterium suum recepit, unde frequens ipsius in vita Cæsarii mentio. Ejus prostat *Epistola* ad monachos, (*Monita* dicuntur in Codice Bibl. Regiæ Parisinæ; teste Montfauconio Bibl. MSS. p. 1038.) primum edita in Opusculis quorundam Patrum per Thomam Galletum, Lugd. 1615. post in Supplemento Bibl. PP. tom. I. p. 832. & inde in Bibl. Coloniensi & Lugdunensi repetita. Ætas Auctoris & Epistolæ huc usque inter incertos posita est, donec Anonymus Mellicensis de script. Eccles. c. 58. utrumque detexit. Adde Hist. literaire de la France tom. II. p. 687. & Galliam Christianam tom. III. p. 1192.

Alius Porcarius circa finem sec. VI. Abbas S. Hilarii Pictaviensis. Mabillonius sec. I. Bened. p. 97. Gallia Christiana tomo II. p. 1224.

Tertius fuit itidem Abbas Lirinensis, a Saracenis a. 730. cum suis interfectus, de quo Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 592. Gallia Christiana tom. III. p. 1194.

Porcellus, vel potius *Porcellius*, Neapolitanus, quamvis ipse Romanus potius dici voluit, Poeta & Alphonsi I. utriuſ-

utriusque Siciliæ Regis Scriba sive Secretarius, a quo a. 1452. fervente bello inter Venetos & Mediolanenses in castra Venetorum missus est, ut singula, quæ ibi gererentur, nunciaret. (*a*) Descripsit igitur hoc bellum, sequenti titulo: *Commentaria Comitis Jacobi Picinini vocati Scipionis AEmiliani, edita & missa Alphonso Regi Aragonum*. Exstat libellus in Script. rerum Italicarum Muratorii tom. XX. p. 65. Veronæ adservari ait idem *Commentarios secundi anni de gestis Scipionis Pichinini, ad Franciscum Foscari, Venetorum Ducem*. Illo bello non admodum multa gesta sunt, sed Porcellius tamen eleganter omnia descripsit. *Elegiæ* & *Epigrammata* illius nondum videntur lucem publicam conspexisse, quæ vero Volaterranus & Gyraldus non magni pretii esse judicant. In Bibliotheca Ducum Urbinatium Porcellii Opera quatuor voluminibus exstiterunt, quæ procul omni dubio iu Vaticanam perlata sunt. Hæc omnia debentur Muratorio in præfatione. Porcellii, Basilii & Trebanii (non Thebani, ut est apud Gesnerum) opuscula s. poemata, diligentia Christophori Preudhomme Barroducani edita sunt, Parisiis apud Simonem Colinæum, 1539. 8. ut est apud Maittairium. Illud poema Porcellii, quod ibi editum est, alias etiam *Isottæus* dicitur, quia continet Carmina in *Isottam*, Sigismundi Pandulphi Malatestæ, Arimini Domini, amasiam. Prosper Mandosius Bibl. Romanæ Centur. V. 29. addit, ipsum *de virtutibus Sigismundi Malatestæ* Epistolas XII. egregio carmine edidisse: Fredericum quoque Urbini Ducem res suas ab eo celebrari voluisse. Aliud carmen, quod *Deploratio Italiæ* inscribitur, memorat. Titulus integer est: *Deploratio Italiæ poscentis pacem a Divo Paulo II. P. M. Triumphus Alfonsi Regis Aragonei devicta Neapoli*, exstat MSt. in Bibl. Dominicanorum Florentiæ. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MS. p. 425. *Carmen in laudem Francisci Sfortiæ*, in Bibl. Regia Parisina. ibid. p. 764. Adde Diarium Venetum, Giornale de' Letterati d' Italia tom. IX. p. 148. seqq. * Porcelli (sic enim lego) Epistolas geminas dedit Em. Quirinius in Collectione Epistolarum Francisci Barbari. In iis vero postquam commemoravit scriptos a se commentarios de Scipione Imperatore, quorum & meminit hic Fabricius; adjicit vertisse se ad celebrandam versiculis familiam Barbarorum. *Lege itaque*, ait, ad Franciscum Barbarum, *primum de cognomine proavorum tuorum versiculos &c.*

Scripsit præterea *septem volumina de felicitate temporum Pii II.* ut ipse Porcellius testatur in epistola ad Marcum Fuscarenum, ex qua adhuc inedita verba quædam dedit Cl. Angelus Maria Quirinus Cardinalis in Diatriba præliminari ad Epistolas supra laudatas pag. 91. Hoc facile opus idem est, quod in MS. codice Vaticano contineri lego in Bibliotheca MSS. P. Montfaucon Tom. 1. pag. 105. hoc titulo: *Porcelli Pandonii Poematum libri VIII.* (mendose forte pro VII.) *ad Pium II. Pontificem*. Superiori anno in volumine XXV. Rer. Italicar. prodierunt ejus commentarii *secundi anni Scipionis* (idest Jacobi) *exercitus Venetorum Imperatoris*.

Porcelli hujus epigramma occurrit inter epigrammata Jani Pannonii Quinqueclesiensis Episcopi ex editione Forberiana pag. 98. Incipit.

Sume pater divine tui munuscula vatis
Quæ veniunt patriis aurea mala locis.

Cætera Porcelli opuscula in MSS. codicibus adhuc latentia discas ex Cl. Zeno in dissertationibus Vossianis T. 1. pag. 15. Epigrammata quædam & Elegiam in Hieronymum Urbinatem servat MS. Codex Riccardianus. Vide Carnii Catalogum ejusdem Bibliothecæ pag. 327.

Porchetus Salvaticus, *Salvagum* vocat Ubertus Folieta in Elogiis clarorum Li-

(*a*) Perperam Vossius duos ex uno Porcellios facit, quorum prior Petrarchæ temporibus floruerit.

Ligurum, (qui tamen præter nudum elogium nihil de eo memoratu dignum addidit,) *Salvaticensem* & *de Sylvaticis* Paullus Colomesius in Italia orientali p. 8. *de Sylvaticis* Wolfius in Bibl. Hebr. tom. II. p. 1001. Patria fuit Genuensis, professione monachus Carthusianus. Vixit sub initium sec. XIV. quod Wolfius ex ipso auctore docet, qui fol. 10. col. 4. operis laudandi ait, se scribere *Christianis computantibus nunc ab incarnatione Domini annum* 1303. Caveus in Chartophylace longe recentiorem fecit, & sub finem seculi XV. scripsisse tradiderat, quia paullo ante tempus impressionis vixisse conjecerat. Et certe difficile erat ætatem ipsius recte & accurate ponere, quia nemo scriptorum illam memoraverat.

Scripsit librum, quem inscripsit: *Victoria* (a) *adversus impios Hebræos, in qua tum ex sacris literis, tum ex dictis Talmud ac Cabbalistarum, & aliorum omnium authorum, quos Hebræi recipiunt, monstratur veritas Catholicæ fidei*. Edidit Augustinus Justinianus, Episcopus Nebiensis, Paris. 1520. 4. majori forma. An magnam in Hebræorum lectione facultatem habuerit, dubium est, quippe in præfatione docet, se omnia ex Raimundo Martini petiisse. Ut igitur hic ingenue fassus est, per quem profecerit, sic totum fere exscripsit Galatinus, de qua re judicium Wolfii addendum p. 1128. *Qui Galatinum legerit, Porchetum se evolvisse credat*. Scripsit etiam *de Sanctissima Virgine Maria*, & alium librum *de Entibus trinis & unis*. Plura de ipso præter jam citatos dabunt Waddingus de Scriptoribus ordinis Minorum p. 280. Sopranus de Scriptoribus Liguribus pag. 244. Oldoinus in Athenæo Ligustico p. 478. Theod. Petrejus in Bibl. Cartusiana p. 269. Car. Jos. Morotius in Theatro Chronol. ord. Cartusiensis p. 72.

P. Porcius Poeta, cujus est *Pugna porcorum per P. Porcium Poetam*, Paris. apud Nic. Bousset. 1543. 8. Procul dubio nomen fictum.

Publilius Optatianus Porphyrius, vide supra libro XIV. p. 169.

Alanus Porretanus, alias *Hermes Trismegistus*.

Regulæ cœlestis juris MSS. sunt in Bibl. Basileensi: *Liber de Virtutibus* in Bibl. Regis Angliæ. Bern. de Montfaucon Bibliotheca Bibliothecarum MSS. pag. 608. 629.

Possessor, Episcopus Afer, a. 520. scripsit *Relationem* ad Hormisdam Episc. Romanum *de libro Fausti Episcopi Regiensis*, quæ cum responsione Hormisdæ legitur tom. II. Conciliorum Harduini p. 1037. 1038.

Possidius, Afer, per annos fere XL. familiaris S. Augustini, & Episcopus Calamensis in Numidia, scripsit *vitam S. Augustini*, & *Indiculum librorum ejus*, quos studiose collegit & conservavit. Eduntur hæc cum operibus Augustini, & a Surio d. 28. Aug. Utrumque Opusculum a Benedictinis e Codicibus MSt. emendatum editum in calce tomi X. Operum Augustini, Paris. 1690. *Vita Augustini* per D. Joannem de Salinas Neapolitanum, cum differtat. de Vita Possidii, Romæ 1731. 8. Vide Acta Eruditorum Lips. 1734. p. 18. *Sermones ad fratres in eremo* ipsi suppositi sunt. ib. p. 21. Nonnulli *Possidonium* vocant, quum tamen diversi sint, in Concilio Milevitano simul occurrentes. In Bibl. monasterii Heilsbrunnensis Codex adest MS. membranaceus, qui ab editis multum differt teste Hockero p. 52. Vide Isidorum & Trithemium de Script. Eccles. c. 8. & 127. Item Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 592. Vitam ejus ex Augustini operibus & vita collegit Innocentius Keferloherus Can. Reg. Diessensis in Bavaria Abbatiæ Decanus, quæ exstat in Actis Sanctorum tom. IV. Maji p. 29. ubi confer Commentarium prævium Dan. Papebrochii p. 27. * Indiculum librorum S. Augustini, quem Pos-

(a) Inde *Victorium Porchetum* ridiculo errore vocat Reimmannus in Introd. ad Theol. Judaicam p. 455.

Possidius texit, multo pleniorem quam ferant edita ex MS. Veronensi Codice Vetustissimo legas excusum Venetiis una cum duplici S. Augustini Epistola recens in Godvvicensi Austriæ Abbatia reperta Venetiis anno 1735.

Postumianus, Monachus, Severo Sulpitio in vita S. Martini memoratus, cui vitæ aliquæ (haud diversæ ab editis apud Rosvveidum libro secundo) tribuuntur in quibusdam MSS. teste eodem Rosvveido. Hæc Fabricius Bibl. Græcæ tom. IX. p. 33.

Potamius, Episcopus Ulyssiponensis, primum Catholicus, post Arianus, de cujus rebus vide Caveum. Exstat ejus *Epistola ad Athanasium* tom. II. Spicilegii Dacheriani, edit. novæ tom. III. p. 299. Potamius *contra perfidiam Arrii* MSt. exstat in Bibl. monasterii S. Vedasti Atrebatensis, teste Ant. Sandero in Bibl. Belgica manuscripta p. 63.

Potho, Presbyter & Monachus monasterii Prunveningensis, nunc Priflingensis, prope Ratisbonam, Ordinis S. Benedicti, qui Seculo XII. claruit. Scripsit *Librum de miraculis Sanctæ Dei Genitricis Mariæ*, quæ una cum Anonymi Minoritæ Viennensis *Vita Agnetis Blanbeckin*, Viennæ a. 1731. sumtibus Petri Conradi Monathii, edidit Rev. Bernardus Pez, Benedictinus & Bibliothecarius Mellicensis. Liber vero statim rarioribus adnumeratus fuit, quia auctoritate Illustris Comitis Sinzendorffii, & Consilio Pii Nicolai Garellii Bibliothecæ Cæsareæ Præfecti prohibitus, & exempla omnia bibliopolæ sunt ablata. Varia enim in utroque libro adsunt, quæ ipsos quoque Pontifices læderent. Cap. 36. Potho narrat de quadam Abbatissa impprægnata, quam vero pœnitentem duo Angeli a Maria missi, obstetricis munus in se recipiendo, ab onere graviditatis liberarunt, puerumque eremitæ nutriendum tradiderunt. In vita vero Agnetis de præputio Christi non putida solum & superstitiosa, sed & prorsus impia habentur. De qua re consulat Lector *Hadriani Pontii* Epistolam ad Amicum, qua historia libri hujus rarioris exponitur, Francof. & Lipsiæ, ut titulus præfert, 1735. 8. duabus plagulis editam. Sub finem anectuntur Pezii Epistola ad Garellium, quæ de hoc negotio conqueritur, nec non responsio Garellii, cum judicio elaborata, quæ ipsum saniora edocet. Adde Relationes innocuas a. 1731. p. 317.

Ejus etiam sunt libri V. *de statu domus Dei* & unicus *de domo sapientiæ*, quos huc usque nomine Pothonis Abbatis Prumiensis in diœcesi Trevirensi prodiderunt primum Haganoæ 1532. post in Bibliothecis Patrum aliquoties repetierunt.

Fortasse illius quoque sunt Anonymi Pruflingensis *de S. Erminoldo Abbate Prüflingensi* libri duo, quos Canisius edidit tom. II. Antiqu. Lect. editionis novæ.

Prædestinatus, vid. *Primasius*.

Præpositivus, natione Lombardus, ab Alberico (ad a. 1217.) dicitur *vir mirabilis*, fecisse *optimos Sermones & quasdam Postillas Sententiarum*. Primus ille Odoni Episcopo Parisino juravit, se statutum, quod de residentia Cancellarii fecerat, observaturum. Fuit autem Cancellarius a. 1207. Hæc Bulæus in Histor. Univers. Parisiensis tom. III. p. 706. Eadem fere habet Claud. Hemeræus de Academia Parif. pag. 117. *Summa Theologica Scholastica ex dictis SS. Patrum*, MS. exstat in Bibl. monasterii Dunensis in Flandria, teste Ant. Sandero in Bibl. Belgica MSt. I. p. 173. & allegatur in Catalogo Doctorum, qui Mariam in originali peccato conceptam statuunt, apud Pexium & Hueberum Cod. diplom. III. p. 322. quæ, judice Hemeræo, eadem est cum *Postilla Sententiarum*. Magistri Præpositivi *Liber Officiorum de Divino Officio & diurno*, qui incipit: *Ecce nunc tempus acceptabile & dies salutis dicitur tempus gratiæ* &c. manu seculi circiter XIII. scriptus habetur Saltzburgi in Bibliotheca monasterii S. Petri, quod testatur

tur

tur Rev. Bern. Pezius Differt. Isagogica in tomum I. Thesauri Anecdotorum novissimi p. 7. *Sermones* sunt in Bibliothecis Galliæ. Adde Oudinum tomo III. p. 31.

Precislaus Pogarella, Silesius, Haberſdorffii in Ducatu Munsterbergensi in lucem editus, in Academia Bononiensi bonis literis operam dedit, post Canonicus Wratislaviensis, a. 1341. Episcopus ibidem, Joannis Bohemiæ Regis Consiliarius, & Caroli IV. Imp. Vice-Cancellarius, obiit a. 1352. Scripsit *Epistolas* aliquot, quas recenset Hanckius de Silesiis indigenis eruditis p. 89. Confer librum vernaculum Theodori Crusii, *Vergnügung müssiger Stunden*, part. I.

Preradbertus, nomen abbreviatum *Paschasii Radberti*, quod docet Histoire liter. de la France tom. V. p. 305.

Joannes Prexanus: vide de hoc Fabricium supra libro XV. p. 839. nam plura mihi de illo non occurrerunt.

Priamus Capocius, Lilybætanus Siculus, J. U. Doctor, & Fisci Regii Patronus a. 1517. a plebe per tumultum interfectus est. Ejus est *Fridericeis* s. Carmen de rebus Friderici Admorsi, Marchionis Misnensis, Lipſ. 1488. 4. Edidit etiam *Regis Lusitaniæ Opus de Continentia*. Vid. Ant. Mongitor Bibl. Sicula Tom. II. p. 192.

Flaminius Priamus, Lucensis, quædam Chrysostomi in Latinum sermonem convertit: in Bibl. Coisliniana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSt. p. 1066.

Primasius, discipulus S. Augustini, Adrumetinus Episcopus in provincia Byzacena, & Ecclesiarum Africanarum ad aulam Constantinopolitanam legatus, circa a. 550.

Scripsit *Collectanea in omnes Divi Pauli Epistolas*, ex Ambrosii, Hieronymi, Augustini & aliorum Patrum scriptis, Parif. 1543. Colon. apud Gymnicum, 1538. 1543. 8. cum præfat. Jo. Gagneii, Theol. Parisini. Gallice per Jo. de Gaigny, exstat in Bibliotheca Regia, teste Montfauconio in Bibl. MS. p. 789.

Comment. in Acta Apostolorum. Basil. 1544. 8.

Contra hæreses lib. III. in supplementum Augustini, ad Fortunatum Episcopum, periit, quod Oudinus probat tom. I. p. 1433.

In Apocalypsin lib. III. ad Castorium. Basil. apud Rob. Winter, 1544.

Cæterum librum, qui *Prædestinatus* dicitur, Primasio jam vindicant Eruditi, de quo vide Caveum, Norisium, & Ittigium de Bibliothecis Patrum p. 259.

Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 594. Possevini Apparatus II. pag. 297. Jo. Caspar Lœscherus de Patrum Africanorum meritis, p. 181.

Primnius, Abbas, vid. *Priminius*.

Primus, Episcopus Afer, auctor Epistolæ 4. & 12. apud Cyprianum, una cum aliquot Coepiscopis. Gesnerus.

Priscianus, Cæsareensis Grammaticus, de quo copiose satis Fabricius noster in Bibl. Latina. Hic tantum Spicilegium aliquod editionum antiquarum additur. Prodiit autem Venetiis per Jo. de Colonia & Jo. Manthen. 1476. fol. & eodem anno ibidem impensis Marci de Comitibus, fol. ibid. impensis M. Michaelis Mazzolini de Parma, 1481. fol. cum Comment. Jo. de Aingre, Venet. per Georg. Arrivabenum 1488. fol. Lipſ. per Wolfg. Molitorem, 1496. fol. cum Comm. Jo. de Aingre & Dan. Cajetani. Venet. 1500. 1509. fol. & Mediolani apud Alex. Minutianum, 1511. fol. Basil. 1545. 8. Venet. in ædibus Aldi & Andreæ Soceri, 1527. 8.

Libellus de Accentibus. Parif. ap. Rob. Stephanum 1526. 8.

Carmen Prisciani *de Astronomia* exstat in Operibus Bedæ tomo I. p. 434.

Tractatus in duodecim primos versus XII. librorum Æneidos, id est, in primum versum cujusque libri; exstat MS. in Biblioth. Elnonensi, teste Ant. Sandero Bibl. Belgica MS. I. p. 57.

Priscianus major est in Bibl. Paullina

Lipſienſi: *minor* in Bibl. SS. Sergii & Bacchi in Gallia. Bern. de Montfaucon Bibl. MS. p. 597. 1219. Poſterius auguror eſſe compendium operis majoris.

Peregrinus Priſcianus, Ferrarienſis, Jurium Doctor, Hiſtoricus & Philoſophus, Aſtronomiam docuit Ferrariæ, clarus circa a. 1495. Scripſit *de Antiquitate Ferrariæ*, opus inſigne, IX. voluminibus conſtans, ex pluribus Archivis contextum, ſed adhuc ineditum. Primum eſt in Bibl. Regia Dreſdenſi, teſte Gœtzio vol. I. p. 437.

Priſcillianus, Epiſcopus Abilæ, Treviris a Maximo tyranno cæſus ſec. V. Ejus *Canones Epiſtolarum Pauli* ſunt in Bibl. Paullina Lipſienſi, teſte Catalogo Felleriano p. 63. & Montfauconio p. 594. *Opuſcula quædam* ſcripſit, quæ Hieronymus memorat de Script. Eccl. c. 121. Vitam vero pluribus tangere nolumus.

Priſcus, Epiſcopus Afer, una cum aliquot aliis Coepiſcopis auctor Epiſtolæ 2. apud Cyprianum de rebaptizandis hæreticis.

Cajus Titus Probus, qui *Epitomen in X. libros Valerii Maximi* ſcripſit, in editionibus hujus antiquioribus occurrit. Ex his memoro Baſileenſem 1540. 8. Adde Fabricii Bibl. Latinam II. 5.

Mellanius Probus, Hibernus, monachus S. Albani Moguntiæ, qui teſtibus Annalibus Fuldenſibus a. 859. obiiſſe dicitur. Si modo hic eſt, quod aſſerit Mabillonius & Auctores de l' hiſt. literaire de la France tom. V. p. 209. Dedit *Vitam S. Patricii libr. II.* quæ edita eſt tom. II. Operum Bedæ p. 225. (cui falſo tribuebatur) in Triade Thavmaturga Hiberniæ Jo. Colgani p. 51. & in Actis Sanctorum tom. III. Martii pag. 97. Ipſe auctor ſub finem libri II. nomen ſuum his verbis prodidit: *Ecce habes, frater Pauline, a me humili* Probo *poſtulatum noſtræ fraternitatis judicium*. Intelligitur autem Paulinus Epiſcopus Hiberniæ Septentrionalis & Abbas Indenſis, qui a. 920. obiit. Vide Waræum de Scriptoribus Hiberniæ I. 6. p. 49. Acta SS. tom. II. Martii p. 520. 521. Colganum l. c. p. 61. 219. Baronii Martyrologium d. 17. Martii, Baluzium annot. ad Seryati Lupi Epiſt. 20.

Probus de ratione temporum MS. in Bibl. Pontiniacenſi. Bernard. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSt. p. 1334.

Probi Grammatici *Inſtituta artium* primo loco in Collectione Grammaticorum, Mediol. apud Jo. Angelum Scinzenzeler, 1504. fol. Probi *Inſtituta artium & Catholica*, cum aliis Grammaticis minoribus, Veicetiæ, 1509. fol. per Henricum & Jo. Mariam ejus filium Librarios. Parrhaſius in præfatione docet, hunc Probum a Cellio, Donato, Servio & Priſciano allegatum fuiſſe, qui auctoritate illius libenter uſi ſunt. Piſauri impr. Hieron. Soncinus 1511. fol.

Procopius Rufus, primum monachus, poſt Huſſitarum anteſignanus, de quo plura Hiſtorici, quæ huc non pertinent. Ejus & aliorum Huſſitarum *Epiſtola ad Bohemos* exſtat in Martene & Durand Collect. ampliſſ. VIII. p. 19. (a) *Epiſtola ad Sigiſmundum Imp.* cum hujus reſponſione, ibid. p. 133. 134. *Propoſitio Concilio Baſilienſi facta de periculo bellorum*, ibid. p. 602.

Profacius, aliis *Præfacius*, natione Judæus, patria Maſſilienſis, quamvis alii Montepeſſulanum vocant, Mathematicus inſignis circa a. 1350. Scripta ejus typis expreſſa non habentur, ſed tantum in Bibliothecis illuſtribus latent. Sic Liber *de Quadrante*, qui etiam *Ars novi Quadrantis* & *de compoſitione Quadrantis* inſcribitur, ter exſtat in Bibl. Vaticana, ſemel in Bibl. Dominicanorum Florentiæ. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSt. p. 25. 89. 111. 428. *Canones & Tabulæ Aſtronomicæ* in Vaticana, ibid p. 108. *Almanach*

(a) Eadem cum reſponſione Bohemorum habetur in Bibl. Heilsbrunnenſi, prout teſtatur Jo. Lud. Hockerus in Catalogo p. 119.

nach incipiens ab a. 1300. in Archivo S. Petri Romæ, ibid. p. 158. *Canones Astrologici* in Bibl. Regia Parisina, ibid. p. 987. *de utraque Eclipsi Solis & Lunæ;* item *Tabula motus octavæ sphæræ*, in Bibliothecis Angliæ. Plura dabit Celeb. Wolfius Bibl. Hebraicæ tom. I. p. 988. Male autem Pitseus de illustr. Angliæ scriptoribus ipsum Anglum nationetradit.

Propertius Maggius, Medicus magni nominis & Archiater Cremonensis circa a. 1348. Scripsit *de ratione ordinandi medicamenta*, *de humido radicali*, *de morbis muliebribus*, *de urinis*, *de doloribus colicis*. Arisii Cremona literata tom. I. p. 167. 168.

Prosdocimus de Beldemando vel *Beldimendo*, Patavinus, scripsit a. 1424. *de Musica*, item *Canones* sive *Tabulas Astronomicas*, quæ in Bibl. Dominicanorum Florentiæ bis asservantur. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSt. p. 428. Adde Tomasinus Catal. MSS. Patavinorum p. 438.

Prosdocimus Comes, vel *de Comitibus*, quod nomen familiæ est, non dignitatis, Patavinus, JCtus & sanctionum Pontificiarum Doct. publicus sec. XIV. Scripsit *Tractatum differentiarum Juris civilis & canonici*, item *de consanguinitate & affinitate*, qui libri sunt impressi: *de Dominiis Legum & Canonum*, in Oceano Juris tomo I. p. 190. *Comm. in sextum Decretalium*. Bern. Scardeonii Antiqu. Patav. II. 8. p. 173. 174. Possevini Apparatus II. p. 302. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. I. cap. 8.

Prosper Aquitanicus, ex Aquitania scilicet oriundus, quo nomine inde ab antiquis temporibus appellatur, ut scilicet ab aliis ipsi cognominibus distinguatur. (*a*) De vita ejus multa narrari nequeunt. Male agunt omnes, qui ipsum Episcopum Regiensem vel in Italia, vel in Gallia faciunt, id quod solide refutatur in Vita Prosperi, quæ editioni eius Parisinæ a. 1711. præfixa c. 10. Ado Viennensis ad a. 458. ipsum *Leonis Magni Notarium* vocat: ulterius a nemine aliquid observatum est, unde appareat, Prosperum fuisse gradu aut ordine laicis aut monachis superiorem. Potissimam vitæ suæ partem transegit controversiis contra Semipelagianos in Gallia tractatis, & defensione Augustini suscepta. Iter quoque ad Cœlestinum Pontificem ejus rei caussa Romam direxit. Mortuus est anno circiter 463.

Scripta ejus (*b*) ordine chronologico digessit Jo. Salinas; sed ego potissimum Editionem ultimam Parisinam, & Auctores Hist. literariæ Gallicæ sequor, qui ea in certas classes distinxerunt, sequenti ordine:

I. Ge-

(*a*) Adducimus hac occasione verba Jo. Salinas ex annotatione prima ad vitam Prosperi ab Anonymo conscriptam, quæ in compendium contracta sunt ex Jac. Basnagii Observatione Chronico Prosperi nostri præmissa: *Sex vel septem fuisse Prosperos ex quinti ac sexti seculi historia constat: quorum gesta vel Opera ob nominis similitudinem permiscenda non sunt.*

Primus fuit Afer, Carthaginensis Ecclesiæ Clericus, auctor Operis de promissionibus & prædictionibus Dei, qui a. 395. interfuit dedicationi templi Cælestis ac ibi permansit, usque ad a. 434. quo feliciter pugnatum est adversus Gensericum. Nimirum Aurelianus Episc. Carthaginensis, templum, quod Gentiles Deæ Cœlesti sacraverant, Deo vero & in usus Christianorum dedicavit.

Secundus fuit Aurelianensis Præsul, & a. 455. vivebat, petiitque a Sidonio sui decessoris Aniani vitam, & historiam obsidionis Aurelianensis sub Attila. Epistola Sidonii est VIII. 15. Libros *de vocatione gentium* ipsi tribuit Vossius in Histor. Pelagiana: verum is nihil edidit.

Tertius fuit incertæ sedis Episcopus, suppar Leoni Magno & alteri Prospero Regii Lepidi in Æmilia Præsuli, qui inter Prosperos quartus est enumerandus. Dubius etiam est ille Regiensis Prosper, ut patet ea consideranti, quæ Auctor Vitæ Prosperi c. 10. ex variis scriptoribus congessit. Notitia vero de vita illius brevissima, quam in annotatione ad eandem Jo. Salinas Neapolitanus, multa fabulositatis indicia exhibet, & aperte conficta est.

His addere licet Prosperum ab hæresi Manichæorum ad fidem Catholicam conversum, cujus anathematismi adversus ejuratores inserti a Sirmondo sunt Conciliorum editioni, vixitque ad finem quinti labentis seculi: & alterum, cui Tironis nomen fuit, Prosperiani chronici interpolatorem.

(*b*) De his conferendæ Jos. Antelmii differtationes de veris operibus SS. Patrum Leonis Magni & Prosperi Aquitani. Paris. 1689. 4. Quæ vero ad usus nostros ex iisdem monenda sunt, ea jam excerpsit Fabricius noster libro XI. p. 255. 256.

I. Genuina.

1. *Epistola ad Augustinum*, apud quem conqueritur de ausibus Semipelagianorum in Gallia. Epistolis Augustini inserta est loco 225. Gallice vertit Jo. Launojus in libro: *Veritable tradition de l'Eglise sur la predestination & la grace*, *chap.* 5. Opp. tom. I. p. 1074.

2. *Epistola ad Rufinum*, nescio quem, *de gratia & libero arbitrio*, scripta circiter a. 429. Gallice vertit idem Launojus l. c. p. 1078.

3. *Carmen de ingratis*, h. e. de illis, qui sunt sine gratia, quique gratiæ in initio bonæ voluntatis & fidei nullum locum concedunt. Editum est a Matthia Flacio cum libris Prosperi *de peccato originis* & *libero arbitrio*, 1560. 8. Paris. 1647. 4. cum versione le Maitre de Saci, quam authentico comparandam judicant. Editio Lovaniensis 1703. quam Benedictini proferunt, revera edita est Amstel. in *Appendice Augustiniana*, ubi hoc Carmen primo loco habetur cum annot. Martini Steyaert, Professoris Regii, quæ in editione Parisina sunt repetitæ. Versio Gallica denuo prodiit Paris. 1717. 12. Belgicam dedit Andr. van der Schuren Memoires de Trevoux 1711. p. 2042.

4. Sub finem hujus Carminis adduntur *Epigrammata tria*, ex quibus duo priora sunt *contra obtrectatores Augustini*, tertium est *Epitaphium Nestorianæ & Pelagianæ hæreseon*.

5. *Epigrammata CVI.* ex tot sententiis Augustini, cujus verba adduntur, expressa. In editionibus antiquioribus pauciora numeris offendes. Edita sunt primum Augustæ Taurinorum, sub finem sec. XV. 4. cum Comm. Anonymi, & quidem hoc mirabili titulo præmisso: *Tractatus de vita contemplativa & humana quoad septem virtutes*, ex quibus tres sunt theologicæ, quatuor vero cardinales. Sequitur editio Moguntina 1494. 4. Aldina 1501. 4. cum Prudentio, Jo. Susenbethi lib. I. Scholæ Christianæ, Basil. 1539. 1541. 8. Westhemeri, Basil. 8. cum Sedulii Opere Paschali denique in Anthologia Sacra Jac. Billii, Genevæ apud Chouetum, 1591. 16.

Omnia hæc Poemata cum Paulini Nolani & aliorum Carminibus edidit Theod. Pulmannus, typis Plantinianis, 1560. 16. Georgius Fabricius in Corpore Poetarum Christianorum, excepto libro *de providentia Dei*, nec non Genevenses in editionibus Corporis Poetarum Latinorum. Et hic quidem secuti plerumque sumus Daumium in Indice Poetarum Christianorum.

6. *Responsiones ad capitula Gallorum.*

7. *Responsiones ad objectiones Vincentianas.* In præfatione testatur, se fidem Catholicam adversus Pelagianos ex Apostolicæ sedis auctoritate defendere.

8. *Responsiones ad excerpta Genuensium.* (a) Hæc tria scripta sunt pro doctrina Augustini de gratia, & quæ huc pertinent. Quis ille Vincentius fuerit, dubium est. Lirinensem quidam statuerunt, quia Commonitorium non proprio, sed Peregrini nomine ediderat, in quo Augustinum confixum esse, præter rem, crediderunt. Alii Presbyterum Gallum, auctorem Commentarii in Psalmos, de quo Gennadius c. 80. huc accersunt. Tutius est ignorantiam hic confiteri, quia in Gallia tunc plures utique fuerunt Vincentii nobis hodie ignoti. Ad objectiones Genuensium quod attinet, credibile est, quosdam Clericos excerpta quædam ex Operibus Augustini, a malevolis astute subministrata, bona fide ipsi misisse, quibus solide respondet, & id plerumque monet, decerpta ea quidem esse ex Operibus S. Patris, sed tamen non satis fideliter, & a suo contextu disrupta.

9. *Contra Collatorem*, *de gratia Dei & libero arbitrio*. Collator ille est Joannes Cassianus, qui non solum in sermonibus intra privatos parietes, sed etiam Collatione XIII. doctrinam S. Augustini suggillaverat. Hoc Opusculum Prosperi cum Operibus Cassiani so-

(a) Male L. Ellies du Pin hic *Genevam* ponit.

solet imprimi. Prodiit Moguntiæ in ædibus Jo. Schœffer 1523. 4. Lugd. Bat. 1606. Atrebat. 1628. & in Hæreseologia Heroldi.

10. *Commentarii in Psalmos*, *a C. usque ad CL.* Ad Psalmum CVII. allegat Commentarios in Psalmum LVI. & LIX. unde constat ipsum totum Psalterium illustrasse, quod & suo tempore adhuc superfuisse testatur Notkerus Balbulus de Interpr. Script. c. 2.

11. *Sententiæ ex Operibus Augustini excerptæ*. Numerus earum in variis editionibus est diversus, dum quædam bis positæ, aliæ omissæ deprehenduntur. Prodierunt separatim Helmstadii per Jo. a Fuchte, 1613. 8.

12. *Chronicon* ab orbe condito ad mortem Valentiniani III. & Romam a Genserico captam, h. e. a. C. 455. Prosperum Aquitanicum edidisse Chronicon testatur Gennadius, qui eodem ævo vixit, Victor Aquitanus (in præf. ad Canonem Paschalem) & Isidorus Hispalensis, quorum fidem in dubium vocare nefas esto. Verum, inquis, duplex adest Chronicon Prosperi nomen habens præfixum, in quorum altero verba *de hæresi Prædestinatorum ab Augustino inventa* occurrunt, quæ contra omnem vitam & actiones Prosperi loquuntur. Respondemus, alterum illud, quod minus vocamus, multa quidem e Prospero desumsisse, & nomen ejus mentiri, revera tamen ipsius non esse. (*a*) Editum autem primum est a Petro Pithœo in Operibus Parif. 1585. & 1609. 4. editis, pag. 331. repetitum a Canisio Lect. Ant. tom. I. p. 313. editionibus Basnagianæ. Idem tamen Canisius p. 306. aliud quoque illius exemplum ex Codice Augustano prodidit. Bibl. PP. maxima Lugdunensis tria exemplaria dedit tom. VIII. pag. 194. 197. 200. Incipit a temporibus Gratiani, & pertingit usque ad captam a Vandalis Romam. Genuinum autem Chronicon Prosperi & integrum, quod ab orbe condito incipit, editum est primum a Canisio tom. I. p. 252. post ex alio Codice a Phil. Labbeo tom. I. Bibl. novæ MSt. p. 16. & in Thesauro Græviano tom. XI. p. 269. Vide pluribus auctores vitæ Prosperi, & observationem prævia Jac. Basnagii. (*b*)

Errores quosdam hujus Chronici ex Baronio adfert Possevinus in Apparatu tom. II. p. 302.

II. Dubia.

Huc referuntur 1. *Confessio*, quam sub nomine Prosperi primum edidit Jac. Sirmondus cum poematibus Eugenii & Dracontii, Paris. 1629. 8. repetiit Bibl. PP. Coloniensis in Supplemento (ubi editio Pithœi Parisina memoratur) Bibl. PP. Parif. tom. XV. pag. 814. & editio novissima Operum Sirmondi tom. II. In ea auctor de juventute male transacta dolet, inter alia dicit se tempore irruptionis barbarorum patriam suam reliquisse, id quod in Prosperum non quadrat, sicut nec stilus omnibus idem videtur.

2. *Carmen ad uxorem*, quam exhortatur ad vitam cœlibem ducendam, ut Deo melius vacare posset. Incipit genere Anacreontico:

Age jam, precor, mearum
Comes irremota rerum.

deinceps post aliquot hujusmodi versus sequuntur disticha LXIII. circiter. Etiam Paulino Nolano adscribitur: de Prospero autem dubitatur, quia de conjugio illius non constat.

3. *Carmen de providentia divina*, quod jam olim Hincmarus nomine Prosperi citavit, non vult viris doctis se probare, ut Prospero adjudicari queat, quamvis quædam illius phrases cum Prospero conveniant. Nam doctrinam Pelagianorum, contra quam ille pugnaverat, statuminat. Quapropter fortasse ab ipsis hæreticis statim post Carmen de ingratis insertum est, ut do-ctri-

(*a*) Editiones has optime discernit Caveus, qui huc conferendus.

(*b*) Chronicon illud Jo. Garnerius Lucentio tribuere mavult, de quo Noster supra libro XI. p. 282.

ctrinam contrariam sub nomine Prosperi gratiorem facerent. Videtur autem ab alio quodam circa a. 416. confectum esse. Narrat enim abhinc annis decem Galliam a Vandalis & Getis esse vastatam, v. 33. vites quoque cum oleis periisse, v. 30. quod in Provinciam melius, quam Aquitaniam cadit. Jam vero Prosper a. 416. vix 18. aut 20. annos natus esse potuit. Benedictini Galli Auctorem hujus Carminis anonymum faciunt, Prospero anteriorem, eique simul Confessionem modo memoratam tribuunt. Vide tom. II. Historiæ lit. Gallicæ p. 76.

4. *De vocatione gentium libri II.* quos Codices MSS. Ambrosio, Vossius Hilario, Erasmus Eucherio Lugdunensi, alii Prospero Aurelianensi, alii Afro cuidam, Quesnellus denique Leoni M. tribuunt. Prosperi non esse ajunt, quia neque stilus convenit, qui cultior est, quam Prosperi, neque dogmata. Vide auctorem vitæ & Bibl. hist. Galliæ. Sed mihi hæc Critica nimium arguta esse videtur. Quid si enim Prosper hæc junior scripsisset? Tum sane de stilo magis laborare potuit, & tunc systema Augustinianum de gratia, & quæ huc spectant, nondum tam accurate habuit cognitum. Notum est, multos sententias, quas juvenilibus annis elegerant, postea deseruisse. Vossius Prosperum quendam Aurelianensem protulit, cujus Sidonius Apollinaris Epist. VIII. 15. meminit, quique duobus Conciliis interfuit. Respondet autem Quesnellus diss. ad Opera Leonis p. 363. hunc Prosperum non fuisse tam doctum ac facundum, utpote qui Sidonii Apollinaris stilum emendicare coactus est ad vitam S. Aniani describendam.

5. *Epistola ad Demetriadem virginem*, quæ est *Exhortatio ad humilitatem*. Stilus cum libris de vocatione gentium convenit. *Prosperi* esse contendit Antelmius, *Leonis M.* Quesnellus Diss. 1. p. 250. & Diss. IV.

6. *Auctoritates Pontificum de gratia Dei & libero arbitrio*. In editionibus prioribus non habentur. Adde Fabricium Bibl. Græcæ Vol. XI. p. 397.

7. *Epistola ad Flavianum Episc. CPol.* Leonis M. est, sed a quibusdam Prospero adscribitur. Vide supra libro XI. p. 254. & Tillemontium tom. XVI. p. 25. seqq.

8. *Epistola ad Augustinum* de reliquiis Pelagianæ hæreseos, in operibus Cassandri p. 640.

III. Supposititia.

1. *De vita contemplativa*, quod jam seculo IX. Ansegisus & Chrodegangus tanquam opus Prosperi nostri adducunt, Sirmondus autem testimoniis Isidori & Gennadii adductus Juliano Pomerio tribuit. Vide Fabricium nostrum supra lib. XI. p. 197. Prodiit sine mentione loci 1496. & rursum 1487. it. Taurini, sine mentione anni, 4.

2. *De promissis & prædictionibus Dei*. Hoc opus Cassiodorus Instit. divin. c. 1. sub nomine Prosperi citat, quem sec. X. sequitur Notkerus, (a) & tamen nolunt Prosperi esse, quia stilus ab Afro profectum ostendat.

3. *Chronicon Tironis Prosperi nomine editum*, de quo jam superius dictum est.

4. Huc pertinent etiam illa, quæ Trithemius, & ante illum nemo, Prospero adscribit, *Epistolæ ad diversos*, *de viris illustribus*, *& de Roma capta*.

Opera Prosperi non simul statim sunt edita, sed successive. Collectio prima prodiit Paris. 1533. 16. quæ tantum Epistolam ad Rufinum, & Responsionem ad objecta Genuensium continet. Altera Parisina 1538. 8. præter superiora exhibet opus contra Collatorem, Epigrammata, Epistolas Aurelii Carthaginiensis & Cœlestini Papæ, nec non Auctoritates Pontificum. Lugduni 1539. fol. Seb. Gryphius addidit Carmen contra ingratos, Responsiones ad objectiones Gallorum & Vincentii, Comment. in

(a) Is librum hunc valde commendat c. 9. libelli de Viris illustribus, supra lib. XV. a Fabricio editi, p. 314.

in Psalmos, sententias ex Augustino. Colonienses 1536. 1538. 1540. 8. addunt libros de prædictionibus & de vita contemplativa. Jo. Sotellus Theologus Lovaniensis, Lovanii 1565. 4. addidit Epistolam Augustini de Semipelagianis, libros de vocatione gentium, Epistolam ad Demetriadem, & Canones Concilii II. Arausicani. In editione Duacensi 1577. 8. nova non accesserunt, sicut nec in sequentibus Colon. 1609. 1630. 8. Romæ 1611. Lugd. 1639. Ex recensione Jo. Olivarii in Bibl. PP. Coloniensi tom. V. & Lugdunensi Tom. VIII. Cum operibus Leonis & aliorum per Theoph. Raynaudum, Paris. 1671. fol. Optima & plenissima usque fuit editio Parisina 1711. fol. ad Codices manuscriptos recensita & annotationibus illustrata. (a) Huic accedunt Confessio & Chronicon Prosperi, & alia quædam ad notitiam Semipelagianorum facientia. Unumquodque opus præmissam habet observationem præviam, sed ex Tillemontio petitam, cujus tomus XVI. demum anno sequenti prodiit. Editor igitur eum oculis ante ipsam editionem usurpavit. Vita ipsi præmissa ex eodem Tillemontio in Latinum sermonem conversa est.

Novissime prodierunt Sanctorum Prosperi Aquitani & Honorati Massiliensis Opera, notis observationibusque illustrata a D. Joanne Salinas, Neapolitano, Can. Reg. Lat. ac S. Theol. Lect. ad S. P. Clementem XII. Pont. Max. Romæ 1732. 8. forma majore. Sed cave credas, aut omnia, aut certe genuina opera Prosperi hic haberi, verum tantummodo sequentia insunt. Post dedicationem & præfationem occurrit Vita Prosperi ex editione Parisina cum annotationibus Editoris non contemnendis, quippe qui Codicibus Vaticanis non infeliciter usus est. Sequitur Synopsis Chronologica operum ac gestorum S. Prosperi Aquitani, Prosperi & Hilarii Epistolæ ad Augustinum, Prosperi Carmen de ingratis cum annot. tum propriis, tum Doctoris Lovaniensis & Editoris Parisini, tria Epigrammata, & tandem Honorati Massiliensis Vita Hilarii Arelatensis Episcopi ad MSt. Codices & insigniores editiones recognita notisque illustrata.

* Sancti hujus viri epigrammatum ex S. Augustini libris metro expressis codicem MS. offendi in Bibliotheca olim viri clarissimi Francisci Mariæ Florentinii scriptum ut ex vera conjectura judico sæculo XIII. Est vero illud satis diligenter curatum fertque adjunctas adnotationes aliquas eadem qua cætera manu descriptas interlineares, ut vocant. Porro in his adnotationibus bonæ frugis pauca vel nulla sunt; scriptum illud Prosperi satis emendatum, & fere congruens cum optimis illis codicibus, quos novissimi operum S. Prosperi editores consuluerunt. In fine absque novo titulo habet integrum carmen ad uxorem non ea tantummodo parte, quæ anacreontica est, sed & altera pariter, quæ elegiaco carmine scribitur. Nihil ineditum in eo mihi occurrit nisi pauca hæc carmina, quæ in exordio epigrammatum ab alio quopiam adjecta constat, hic vero cum nullibi obvia sint, danda censeo.

Hæc Augustini sacris epigrammata dictis,
Dulcisono rethor componens carmine Prosper
Versibus exametris depinxit pentametrisque,
Floribus ex variis ceu fulget nexa corona;
Unde ego te lector relegis qui hæc sedulus, oro
Intentas adhibere sonis cælestibus aures;
Istic nam invenies animum, si cura subintrat,
Maxime quæ doceant sacræ modulamina legis

(a) Journal des Savans 1712. p. 284. Mem. de Trevoux 1712. p. 1835. Acta Erud. 1713. p. 243. Deutsche Acta Erud. tom. I. p. 986.

Observare homines, vel quod sibi maxime vitent,
Si demum cœli cupiunt qui scandere regnum.

Prosper, Notarius B. Leonis Papæ & Episcopus *Hispalensis*. Ejus est *liber responsionum ad excepta, quæ de Genuensi civitate sunt missa*, MS. in Bibl. Claravallensi. Bern. de Montfaucon Bibl. bibliothecarum MSS. p. 1367.

Prosperi Hispani liber *de factis & dictis S. Augustini* MS. in Bibl. Ambrosiana Mediolanensi. Montfaucon l. c. p. 522.

Prosper Podianus scripsit *de motibus regni Cypri Commentaria*. MSS. in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 140.

Prosper de Regio, ord. S. Augustini, provinciæ Romandiolæ alumnus, Theologiæ Doctor Parisinus, in Comitiis generalibus Ariminensibus studentium in Italia Examinator constitutus. Scripsit *Quæstionem de sensibus interioribus sumtam ex Quæstionibus ab eo Parisiis disputatis super prologum librorum Sententiarum*, impr. Bonon. 1503. 4. & Cæsenæ 1626. Vide Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 596. Gandolfum de ducentis Augustinianis Scriptoribus p. 306.

Prosper Tiro, vel etiam *Tiro Prosper*, Orator & Rhetor, teste Beda de metris, auctor est *Carminis mariti ad uxorem*, de quo supra inter dubia Prosperi Aquitanici scripta n. 2. actum est. Auctor illud scripsit, ut apparet, a. 407. adeoque Prospero Aquitanico senior est, alias nobili genere natus, & bonis sat multis instructus. Hinc Auctores Hist. literariæ Gallicæ tom. II. p. 325. illum a priore Prospero distinguunt, eique simul *Confessionem*, de qua ibidem, tribuunt. Nos rem in medio relinquendam esse censemus.

Prosper Urbinas scripsit *Summulam resolutionum Alexandri*, sive Compendium Summæ Theologicæ Alexandri ab Ales, Possevino laudatam. Hæc Fabricius supra libro I. p. 64.

Prosperi ex Manichæo conversi *Anathematismi XXI.* contra Manichæorum errores, editi sunt a Sirmondo tomo I. Conciliorum Galliæ, repetiti in Conciliis Labbei tomo IV. & Harduini tom. II.

Provinciæ Comitum, ex familia Comitum Barcinonensium, brevis Historia exstat apud Labbeum in Bibl. MSS. tom. I. pag. 353.

Aurelius Prudentius Clemens, Hispanus, Poeta Christianus. Ejus notitiam pleniorem jam dedit Celeb. noster Fabricius Bibl. Latina IV. 2. adhibitis Supplementis, & Lyserus in Historia Poetarum medii ævi, p. 4. De editionibus vide Daumii Syllabum Poetarum Christianorum, qui Paullino Petrocorio præmissus est. Nunc exiguum aliquod spicilegium adnectimus.

Vitam Prudentii dedit Jo. Petrus Ludovicus, Witteb. *1692*. 4. diss. duarum plagularum, quæ postea in Opusculis illius apparet, & Clericus in Bibl. selecta.

De nævis Prudentii Theologicis quædam collegit Bælius in Lexico.

De ipso Poeta & Commentatoribus accurate judicat Barthius ad Claudianum Mamertum p. 305. 307. sed qui omnes ejus phrases, ritus & allusiones ingentibus Commentariis obrui potius, quam illustrari optat.

Opera edita sunt Daventriæ 1472. 4. Librum Cathemerinon Petrus Mosellanus edidit Lipf. 8. ex officina Nicolai Fabri. Præfatio ad Matthiam Meynerum, Liberalium artium Magistrum, Illustrissimi Saxoniæ Ducis ad Niveum Montem decimarum præfectum, (*a*) data est Nonis Novembris a. 1522. In ipso titulo hæc verba adjiciuntur: *Nam Leonardi Quercini ineptum de pientissimo poeta judicium nihil moramur*. Quisnam ille Prudentiomastix fuerit, quem Ge. Fabricius in edit. Weiziana p. 309. *Quercetanum*, eumque *viri obscuri* elogio mactat, fateor me adhuc ignorare. Sub finem additur Acrostichis Sedulii.

Ca-

(*a*) Hujus nomen in Christiani Meltzeri Historia Schnebergensi renovata frustra requires.

Cathemerinon hymni sex priores cum spicilegio notarum editi sunt a Jo. Theill, Rectore Budissinensi, Gorlicii 1647. 8.

Prudentio adjungi solent *Amœni Diptychon* sive *Enchiridion utriusque Testamenti*, quod *Manuale amœnum* vetus versifex intitulavit, uti exstat in titulo hujus Enchiridii, Lipsiæ per Jac. Thanner, 1499. 4. Editum est post alios ab Andrea Rivino inter Auctores de laudibus Domini. Prudentium vero auctorem agnoscere negat Rivetus in Critica sacra III. 26.

Prudentius Tricassinus sive *Trecensis*, natione fuit Hispanus, ubi nomen ei vernaculum fuit *Galindo*, quod est nostrum *gelinde*. Fuit Trecarum in Gallia Episcopus, qui a. 846. Synodo Parisinæ, a. 849. Concilio Turonensi IV. & a. 853. Suessionensi II. interfuit. Insigne ipsi elogium tribuit Auctor vitæ Trodoberti c. 2. in Actis Sanctorum tom. I. Januar. pag. 511. Obiit a. 871. ut ex Annalibus Bertinianis constat.

Scripta ejus sunt hæc:

1. *De prædestinatione contra Joannem Scotum*, seu *liber Jo. Scoti correctus a Prudentio*. Editus est a Nic. Camuzato in Antiquitatibus Tricassinis, Gilberto Mauguino inter Scriptores de prædestinatione & gratia tom. I. part. I. p. 191. Vide J. Jac. Hottingeri diss. de Pseudo-hæresi Prædestinatiana & Godeschalci (Tiguri 1710.) sect. 2. p. 54. 55. Non igitur est unus & idem liber cum Drepanio Floro, de quo Noster supra lib. IV. p. 65. circumspici voluerat.

2. *Collectaneum de tribus Epistolis ad Hincmarum Remensem & Pardulum Laudunensem Episcopos*, prodiit sub finem Historiæ Godeschalci Ludov. Cellotii: Præfatio vero jam a Mauguino tom. I. part. 2. p. 6. edita fuerat.

3. *Epistola tractoria* (non *tractatoria*, ut mendose expresserunt in Caveo,) *adversus quatuor Capitula Conventiculi Carisiacensis*, exstat l. c. Mauguini p. 176. Et hæc tria Opuscula habentur in Bibl. PP. Lugdunensi tom. XV. p. 468.

4. *Carmina varia* edidit Nicolaus Camuzatus in Antiquitatibus Trecensibus, Augustæ Trecarum 1610. 8. editis, p. 163. b. ex quibus illud, quod Codici Evangeliorum a se comparato præfixum erat, repetiit Barthius Adverf. XVIII. 11. Ibi vitam suam hoc disticho describit:

Hesperia genitus, Celtas deductus & altus,
Pontificis trabeis officioque datus.

5. *Epistola brevis ad quendam Episcopum* exstat apud Mabillonium Analect. IV. p. 324. edit. post. p. 418.

6. *Annales gestorum regum Francorum* scripsisse testatur Hincmarus in Epistola ad Egilonem, tomo II. Opp. p. 292. Quum vero verba ab Hincmaro ex iisdem citata in Annalibus Bertinianis occurrant, Eccardus rerum Francicarum XXXI. 79. concludit, partem illorum Annalium a Prudentio nostro esse conscriptam. Rationes alias confer apud Eundem. Idem ostendendum sibi sumsit Abbas le Boeuf in *Critica Annalium Bertinianorum*, tom. I. Dissertationum lingua Gallica & ad historiam Francicam illustrandam conscriptarum. Adde Memoires de Trevoux 1742. Jan. p. 63. 97.

7. *Hymnos Ecclesiasticos* ei tribuit Lyserus in historia Poetarum medii ævi, ex quibus Excerpta quædam dedit Abbas le Boeuf sub finem tomi I. modo citati.

8. *Vita beatæ Mauræ virginis Trecensis*, quæ d. 21. Sept. colitur, apud Camuzatum. Illustratur & explicatur a Barthio Adverf. XLIV. 9.

9. *Collectanea ex Psalmis* MSS. in Bibliotheca Regis Galliarum occurrere testatur Labbeus in Biblioth. MSS. p. 308.

Plura de illo dabit Nic. Antonius in Bibl. Hispana Vetere VI. 11. Bulæus Hist. Academiæ Parisinæ tom. I. p. 629. Acta Sanctorum tom. I. April. p. 531. Hist. literaire de la France tom. V. p. 240.

Tractatus super Ædificium Prudentii MS. est in Bibl. S. Martini Sagiensis

(de Seez.) Eſt autem deſcriptio domus Dei in Apocalypſi propoſitæ, & Commentarius in Poema, cui Prudentius, neſcio quis, titulum Ædificii præfixerat. Vide Bernardi de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 1333.

Prudentii cujuſdam liber *de ſeptem peccatis mortalibus, & virtutibus ſeptem oppoſitis*, qui inter MSS. Quedlinburgenſes Eckharti occurrit p. 30. videtur opus ſcriptoris recentioris.

Prumienſis monaſterii juxta Treverim Diplomata exhibent Martene & Durand Collect. ampliſſ. p. 28. ſeqq. Breve Chronicon iidem tomo IV. p. 517.

Ptolemæus de Hiſpania, ætatis incertæ, librum reliquiſſe dicitur *Argerzelli* (fortaſſe, *Algazel*) *introductorium*, ut docet Alphonſus Ciacconius. Nic. Antonius Bibl. Hiſpana vetere tom. II. p. 271.

Ptolemæus de *Fiadonibus*, patria *Lucenſis*, vero nomine *Bartholomæus*, quod nomen Itali in Tolomæum abbreviare ſolent: natus a. 1236. obiit a. 1327. In patria ſe ordini Dominicanorum adjunxit, & Thomæ Aquinatis diſcipulus fuit: Prior aliquoties in conventu Lucenſi & Florentino, poſtea Definitor Capituli Generalis. Ajunt quoque ipſum Joanni XXII. Pontifici a ſacris Concionibus & Bibliotheca fuiſſe. Tandem Epiſcopus Torcellienſis in dominio Veneto creatus eſt. De ipſo vide Bibl. Dominicanas Altamuræ p. 102. & Quetifii p. 541. Jo. Ant. Saxii Epiſt. ad Muratorium, & ipſius Muratorii Prolegomena ad Hiſtoriam Eccleſ. Ptolemæi noſtri tomo XI. S. R. Ital. p. 743. 748. Ughellum tomo V. p. 1396.

Scripſit 1. *Annales ab anno* 1060. 1303. Lugduni typis Jac. Rouſſain 1619. 8. deinde in Bibliotheca Patrum maxima tomo XXV. p. 949. tandem tomo XI. Muratorii p. 1245. Editionem illam Lugdunenſem mancam eſſe obſervat Launojus Epiſt. VI. 14. n. 418. quia a Baronio & Bzovio quædam ex Codicibus Vaticanis adducuntur, quæ in impreſſis non habentur. Henricus Whartonus in Appendice ad Caveum ait, cum *Annalibus* ſimul *Chronicon Pontificum atque Imperatorum* Lugduni prodiiſſe, priores in Bibliotheca PP. repetitos eſſe, poſteriores non item. Quum igitur editionem Lugdunenſem oculis uſurpare non licuerit, hoc tamen dubium movet, neque Quetifium, neque Muratorium ejus mentionem injicere, imo Quetifium tantum *Catalogi Imperatorum* mentionem injicere, neſcire tamen, an unquam impreſſus ſit.

2. *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* a nato Chriſto uſque ad a. 1312. cum additionibus duorum Continuatorum edita eſt a Muratorio S. R. Ital. tomo XI. p. 741. Codices ejus MSS. enarrat Quetif. p. 542. In hoc opere unus ex primis fuit, qui fabulam de Joanna Papiſſa protulerunt, prout docet Antonius Pagi ad a. 853. §. 14. & poſt eum Heumannus diſſert. de hac Papiſſa, Gotting. 1739. §. 11. Ex illo *Excerptum de Genealogia Roberti Guiſcardi, & eorum Principum, qui Siciliæ regnum adepti ſunt*, prodiit per Hieron. Suritam, Cæſarauguſtæ, 1578. fol. in Hiſpania illuſtrata tom. III. p. 373. & in Grævii Theſauro Siciliæ part. V. Aliud *Excerptum ſuper Genealogia Caroli Regis Siciliæ*, exſtat tomo V. Scriptorum Francicorum Franc. du Cheſne p. 816. 893. Quetifius p. 543. a. dicit hoc Excerptum eſſe particulam ex *Catologo rerum Franciæ*, quam ipſe in Hiſtoria Eccleſ. VII. 11. allegeт: Sed totum illud in Hiſtoria Eccleſiaſtica, de qua nobis jam ſermo eſt, invenies. *Vita Clementis Papæ V.* eſt in Baluzii Vitis Paparum Avenionenſium p. 23. Reliquorum Pontificum Vitas ex Continuatore illius dederunt Papebrochius in Propylæo parte II. p. 75. ſeqq. & Baluzius, ex hoc autem Muratorius S. R. Ital. tom. III. part. 2. p. 502. ſeqq.

3. *Annales Lucenſes* memorat Muratorius tomo XI. p. 743.

4. *Hiſtoriam Tripartitam*, Saxius p. 749. Pignorio (*Pignonium* ſemper vocat Quetif) citatam, quæ vero jam nuſ-

nusqnam reperitur. Ipse Hist. Eccles. l. 1. ejus mentionem injicit.

5. *De regimine --- forte principum;* in Codice S. Victoris: in Bibl. Medicea inscribitur *Liber de Rege & regno*. Bern. de Montfaucon Bibl. MSS. p. 390. Est opusculum 20. D. Thomæ, quod ab illo imperfectum relictum a cap. 5. libri II. a Ptolemæo continuatum fuit. Narrantur enim quædam, quæ temporibus Thomæ non contigerunt. Versio ejus libri Italica in Codice Romano etiam Ptolemæo tribuitur. Quetif p. 336. & 543.

6. *Exahemeron* memorat Pignon, sed de illo nihil ultra constat.

7. Porro *Concionem* habuit Mantuæ Ptolemæus noster, in qua Christum non in utero Virginis, verum juxta cor ipsius ex tribus sanguinis guttis conceptum retulit. Contra quem Bapt. Mantuanus Tractatum *de parte corporis, in qua conceptus est Christus*, edidit, qui inter Opera ejus habetur. Hæc Robertus Gerius in Appendice ad Caveum.

8. Tandem *Additiones ad Martinum Polonum* inde ab a. 1277. nostro tribuuntur a Fabricio supra lib. XII. p. 42. Ego vero tale quid nec in duabus editionibus Martini, quæ ad manum sunt, nec in quoquam alio Auctore adhuc inveni.

* Annales Ptolemæi hujus Lucensis Lugdunensibus typis excusos decurtatos esse vix credo. Hucusque integros nequaquam prodiisse sat scio. Hiatus enim non infrequentes exhibent, quos nec editio nova Muratorii implet. Hos æquare Lucensem scriptorem decet: en illos ex meo MS. codice. Pag. 1205. Murat. tom. XI. post: *efficitur*, adde: *sic memorata*. Ibid. post: *quia*; adde *talia cibaria*. Post: *quia*, adde *delectat*. Ibidem post: *Martini*, adde: *ordinis nostri*. Pag. 1251. post: *infra*, adde: *dicentur erunt sine*. Ibid. post: *præfati*, adde: *& Romam venit contra*. Pag. 1257. post: *Europa*, adde: *loquor*. Pag. 1268. post: *Mediolani*, adde: *obtenta*. Ibid. *suo ab*. scribe: *abbate*. Ibid. post illud: *qua*, defectus est in edito, nec suppletur in MS. Pag. 1269. *Communi* &c. MS. *Communi Lucensi Roccam Guidingam de illis* &c. Ibid. *De Astano;* MS. *de Astiano*. Ibid. *Fibio;* MS. *fidio ejusdem Gaiferi*. Ibidem *Chatanias*, MS. *Chatanis*. Ibidem 8. *Kal. Jan.* MS. *VIII. balistas* Januæ. Pag. 1270. *populus;* MS. *populus renitentibus inimicis in contrarium ut in eorum gestis continetur*, in manu. Pag. 1271. *Florentini*; MS. *Florentini cœperunt*. Pag. 1278. *passagium;* MS. *passagium puerorum ultra mare deceptorum*. Pag. 1283. *quod;* MS. *quod collo homines vexilli*. Ibid. *Guidone, de;* MS. *de Corrigia*. Pag. 1286. *Ad Pontem tectum;* MS. *ad Pontem Auseris*. Pag. 1288. & codex pariter meus hiulcus est. Pag. 1287. *devicti sunt Lucenses;* MS. *devicti Senenses*. Pag. 1289. *cujusdam;* MS. *cujusdam nautæ, quem*. Pag. 1295. *Epidemia de;* MS. *Ephitima de christianis*. Pag. 1296. *Magistrum infirmorum;* MS. *magistrum infirmum, sed isto*. Pag. 1296. hiatus nullus apparet in MS. Pag. 1300. *non;* MS. *non denegaret* (sic)

Quoad Annales Lucenses certum apud me fixumque est nullos dedisse Ptolemæum ab Annalibus suis diversos. Cum vero in Annales hosce posteriores frequenter Lucensium res invexerit; ideo forte accidit ut Lucenses annales vocarentur. Horum vero Annalium Lugdunensis editio anni 1619. puros & solos annales continet; de *chronico* vero *Pontificio atque Imperatorum* ne syllaba quidem. Falli vero Launojum constat cum Annales Ptolemæi Lugduni excusos mancos esse arguit, quod Baronius & Bzovius quædam ex Annalibus illis excerpserint frustra in excusis quærenda. Excerpta enim hæc ex historia Ecclesiastica Ptolemæi, non vero ex Annalibus petita sunt.

Ptolemæus sive *P. Annæus Sylvius*, a. 449. ad Eucherium Episcopum Lugdunensem *Laterculum* sive Calendarium misit, de quo vide nostrum supra lib. V. p. 118.

Pu-

Publius Faustus Andrelinus, Foroliviensis, Poeticam, Rhetoricam & Sphæram docuit in Academia Parisiensi, & Psalmos quoque Davidicos explicuit, mortuus a. 1518. Confer Dictionarium Bælianum.

1. *Epistolæ morales & proverbiales*. Argent. 1517. Basil. 1519. In eas commentatus Jo. Arboreus, Theologus Parisinus.

2. *Poemata* cum Comm. Jod. Badii Ascensii. Lugd. apud Paganum, & in Deliciis Poetarum Italorum. Gallice versa a Jo. Prive, Par. 1604. Ipse Andrelinus Ecloga XVIII. fatetur, se a Carolo VIII. Rege, cum Poema de Neapoli capta recitasset, saccum pecuniæ accepisse.

Hecatodistichon. Parif. 1525.

De captivitate Ludovici Sfortiæ, & *de secunda victoria Neapolitana*. Gesnerus impressa esse dicit, quæ a me visa non sunt,

Livia, quo nomine amasiam suam celebrat, libris IV. prodiit Parif. 1490,

Elegiarum libri III. Parif. 1493.

Publius Vigilantius, *Arbilla* cognomine, vel etiam *Axungia*, utrumque enim cognomen usurpavit, patria Argentoratensis. Auguror, nomen ipsius Germanicum fuisse *Schmeerlin*, quod pro more seculi mutavit in *Arbilla*, diminutivum ab *arvina*, deinde in *Axungiam*. In Marchia sedem fortunarum suarum invenit, ubi præsens fuit Joachimo I. ludos hasticos Ruppini celebranti a. 1500. Post in Academia Francofurtensi primus omnium Professor constitutus Eloquentiam docuit, in inauguratione quoque illius sermonem habuit. A. 1512. in Italiam iter molitus est, ut Græcas inde literas ad Germanos referret, sed inter urbem Wimpinam & arcem Ravensburgum telo a vespillonibus trajectus occubuit. Ejus prostant

1. *Epigrammatum & Carminum lib. I.*

2. *Bellica Progymnastica, a Divo Joachimo I. S. R. Imp. Septemviro, Marchione Brandenburgensi, & Henrica Magnopolitano Duce, Novi Rupini celebrata*. 1512. 4. recusa curante Jac. Paullo Gundlingio, Berol. 1718. 12. Hunc librum Jo. Schragius Electori a Secretis & Judex Aulæ vernaculo sermone conscripserat, quem Vigilantius Latino sermone loqui voluit. Habemus editionem vernaculam Operis Berolini in 4. excusam.

3. *Franckphurdianæ urbis ad Oderam, & Gymnasii litterarii Introductionis Ceremoniarumque observatarum descriptio*. Francof. 1507. 4. repetiit Jo. Christophorus Becmanus sub initium Auctarii ad Notitiam Universitatis laudatæ.

Desumta sunt hæc ex Centuria Maderiana n. 80. Becmani Notitia p. 233. 234. Gundlingii præfatione Opusculi citati.

Pubvvellus, Anglus, Artium Magister Oxoniensis, ab ingenio subtili & fallacibus in disputando argutiis *Sophista* cognominatus. Ætatis incertæ, scripsit *Quæstiones difficiles*. Pitseus Append. Cent. III. 68.

Adamus Puczen de Ovvobach (forte *Svvobach*) monachus Augustinianus, vixit a. 1415. scripsit *de fide Catholica* libr. I. & *Sermones aliquot*, præsertim *de laudibus B. Virginis*. Habentur MSS. Ratisbonæ in Bibliotheca Augustinianorum. Felicis Milensii Alphabetum Ord. Eremitarum S. Augustini p. 3.

Pulcherii Episcopi *Opuscula varia* sunt in Bibl. Ambrosiana. Bern. de Montfaucon. Bibl. MSS. p. 513.

Joannis de Pulchro-Rivo Distinctio temporis secundum motum solis, in Bibl. Regia Londinensi. Montfaucon loc. cit. p. 630. in Bibl. Moguntina inscribitur *Compendium de Cyclo solari*, teste Val. Ferd. de Gudeno Sylloge I. p. 353.

Pulex de Custodia, a vico Regionis Vicentinæ *Costozza* ita dictus, teste Jo. Bapt. Pajarino, inedito rerum Vicentinarum Scriptore, *Historiam Vicentinam* conscripsit, nec non *Carmen de adventu Caroli IV. Cæsaris in Italiam*. Filius fuit Joannis Boni, duosque fratres habuit, Consortum & Jacobum.

Epi-

Epigramma ejus *de Hermaphrodito* satis ingeniosum est, quod adponere placet.

Cum mea me genitrix gravida gestaret in alvo,
Quid pareret, fertur consuluisse Deos.
Mas est, Phœbus ait. Mars, femina. Junoque, neutrum,
Cumque forem natus, Hermaphroditus eram.
Quærenti letum, Dea sic ait: occidet armis,
Mars cruce: Phœbus aquis. Sors rata quæque fuit.
Arbor obumbrat aquas; ascendo: decidit ensis
Quem tuleram, casu labor & ipse super.
Pes hæsit ramis; caput incidit amne: tulitque
Femina, vir, neutrum, flumina, tela, crucem.

Josephus Scaliger & Petrus Pithœus fœtum Poetæ antiquioris esse crediderunt. Conf. pluribus Menagiana tom. III.

Consortus Pulex scripsit *Historiam Vicentinam*, cujus fragmentum ab a. 1371. ad 1387. edidit Muratorius S. R. Ital. tom. XIII. p. 1233. quem vide in præfatione, ut & Vossium de Histor. Latinis III. 9. p. 794.

Puselius, Episcopus Cæsanensis, seculo incerto. Sermo unus illius Fulgentio vulgo tributus, nec non alii duo, qui hunc titulum præferunt: *Sermo Castigatorius contra eos, qui in festivitatibus per ebrietatem multa inhonesta committunt, & in audiendis causis munera super innocentem accipiunt*, exstat in Codice monasterii Medianensis in monte Vosago, teste Theod. Ruinarto in Itinere Alsatico & Lotharingico, tom. III. Operum posthumorum Mabillonii & Ruinarti, p. 441.

Bonantus vel etiam *Donanus Pusinus*, monachus S. Miniatis, scripsit *Sermones super Psalmos*, qui bis adsunt in Bibl. Cassinensi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 223. 226.

Pylades Buccardus, patria Brixiensis, Poeta & Criticus sub initium sec. XVI. *Theogoniam Hesiodi* Latine vertit, XVIII. Comœdias Plauti correxit, & quinque Commentariis explicavit, in editione Jo. Britannici. Brixiæ 1506. fol.

Pyleus, vide Libro XV. pag. 278. ubi pro *Modicensis* lege *Modoetiensis*. Bononiæ singulis diebus Sabbathi de quæstione juris proposita disseruit: unde nomen *Quæstionum Sabbathinarum*. Origo quoque *Brocardicorum juris* ipsi tribuitur. Deinde magno stipendio vocatus Mutinam petiit, ibique docuit. Scripsit *Summam in tres postremos Codicis libros*. Egregium ejus commentum Baldus recitat in Practica utriusque juris R. de cautillis: *Machinarii*, inquit, *ex alto lapidem projecturi praclamarunt prætereuntibus, ut sibi caverent. Quidam vero iter faciens, ea voce neglecta, fuit vulneratus, & Machinarios in jus vocavit, ut vulneris impensas solverent; illi Pyleum consuluerunt, qui, cum sciret testibus probari non posse, illos transeuntes præmonuisse, hac usus est arte. Machinarios in judicium duxit, & cum a Pretore interrogarentur, cur temere lapidem dejecissent, monitu advocati nihil responderunt. Mirante id Prætore, & causam quærente, Muti sunt, respondit Pyleus, & nihil audiunt. Tum adversarius, immo, inquit, audivi eos transeuntibus acclamantes, ut sibi caverent. Ergo absolventur, subjunxit Pyleus, præmonens enim de damno non tenetur; eosque liberavit*. Vide Pancirollum de claris Legum Interpretibus II. 21.

Pyrrhus Perottus, sub finem sec. XV. *Præfationem* scripsit in Nicolai Perotti, patrui sui, *Cornu Copiæ*, in edit. Parisina, 1500. fol.

Q.

Q*Ualichinus*, vid. infra *Wilkinus de Spoleto*.

Quedlinburgense Chronicon a sec. V. usque ad a. C. 1205. editum est a Leibni-

nitio S. R. Brunsvicensium Tomo II. p. 272. & Menckenio Tom. III. pag. 169. Cave tamen res Quedlinburgenses in illo quæras : nam potius a Clerico quodam ibi commorante compilatum & denominatum credo ; quia ad Historiam Universalem pertinet. *Diplomata* vero *Quedlinburgensia* & *Historiam* nostro tempore dedit Frid. Ernestus Kettnerus.

Querolus, Comœdia seculo Theodosiano scripta, sed Plauto affiсta. De hac sufficienter egit Fabricius in Bibl. Latina.

Jacobus Questenbergius, sive *Jacobus Aurelius de Questenberg*, Fribergensis Misnicus, (*a*) post tractata Lipsiæ literarum studia Romam venit, & propter καλλιγραφίαν & Latinitatem puriorem Cardinali Veneto, *Marco de S. Marco*, in deliciis fuit : cujus etiam auspiciis ab Argyropulo Byzantio Græca didicit. Vel ideo dignus est, cujus memoria conservetur ; quia Reuchlino multum profuit, controversiam suam Romæ cum Pfefferkornio prosequenti, imo plus, quam Principes & Cardinales. Fuit Romæ Decretorum Doctor & Brevium Apostolicorum Scriba. Teste Ge. Fabricio c. 1. Romæ suæ *libellum de urbe* conscripsit, qui an editus sit, non constat. *Epistolæ II.* illius ad Reuchlinum exstant in Reuchlinianis conjunctim editis, p. 57. 58. Plura de ipso Petrus Albinus in Misnia p. 342. & Jo. Henr. Majus in Vita Reuchlini p. 214. sqq.

Alius est *Sigismundus Quenstenbergius*, ad quem A. 1531. data est Epistola Erasmi Tom. III. Opp. p. 1407. quique aulam Ferdinandi secutus esse videtur.

Quintianus, Episcopus Asculanus, A. 484. al. 453. scripsit *Epistolam* ad Petrum Fullonem Episc. Antiochenum adversus clausulam, quam ille Trisagio addiderat, & Anathematismos XII. quæ Fronto Ducæus Græce & Latine post Commentaria Zonaræ, deinceps Harduinus Tom. II. Conciliorum p. 835. ediderunt.

Quintinus Æduus vel *Heduus*, procul dubio a patria sic dictus, scripsit *in Psalmos VII. pœnitentiales*, *in Orationem Dominicam*, *in tria Cantica Evangelii*, *Speculum Ecclesiæ*, quæ MSS. sunt in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 68.

Nescio an idem sit Jurium Doctor & Professor ordinarius Parisinus, qui *Corpus* sive *Collectionem Canonum* compilavit, MS. in Bibl. Ranchini Parisiis : idem p. 1282.

Quintinus Crasius, natione Picardus, Ord. Cisterciensis, Caroli loci Subprior, obiit A. 1151. scripsit *Conciones multas*, *Elegiarum & aliorum Carminum lib. I.* & alia quædam Opuscula. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 282.

Quintinus, *Scotus*, Poeta circa Ann. 1320. Parisios se contulit, & *Querelam de patriæ miseria* composuit, Lutetiæ, typis Stephani Balland, 1511. impressam. Nescio, an sit *Joannes Quintinus*, cujus *Sermones Morales super Evangelia Dominicalia totius anni* prodierunt Colon. 1608. 8. Dempsteri Hist. Eccles. Scotiæ XV. p. 545. Ge. Mackenzie de Eruditis Scotis Vol. I. p. 429.

Quiricus, Episcopus Barcinonensis, seculo VII. medio. Ejus *Epistolæ duæ* ad Hildephonsum Toletanum editæ sunt a Dacherio Spicil. Tom. I. pag. 308. 311. (edit. novæ Tom. III. pag. 314. 315.) Tertia, ad Tajonem responsoria, qui ipsi Sententias ex Gregorio dedicaverat, exstat ap. Mabillonium Analect. Tom. II. pag. 76. (edit. novæ p. 64.

Quodvultdeus, nomen Bernonis Augiensis huc usque incognitum, quod indicat Mabillonius Analect. pag. 32. qui simul ejus *Epistolas in caussa Formosi*

(*a*) *VVernigerodam* ipsi patriam tribuit Theodoricus Block in Collectaneis Poeticis, Tom. III. Scriptorum Brunsvicensium Leibnitii p. 679. ubi tres versus ex *Invectiva* Questenbergii, in Conradum Zeltis, poetam arrogantem, adferuntur, qui hymnum, *Virgo decus cœli*, sibi adscripserat.

mosi Papæ publicare volebat, nisi Volumen jam in suam molem excrevisset.

Quodvultdeus.

Epistolæ Quodvultdei Diaconi *ad Augustinum*, & hujus ad illum, MSS. in Bibl. monast. S. Martini Turonensis, teste Ant. Sandero Bibl. Belgica MSS. I. p. 96. Una, qua petit, ut Augustinus Hæreseon Catalogum describat, habetur ante illud Opus Augustini.

LIBER XVII.

RAbanus Maurus, *Magnentius* dicitur vel a stirpe gentilitia, vel a patria Moguntinensi s. Magentina, ut vult Trithemius, & post hunc alii. *Mauri* nomen ipsi, cum Prior esset, adjecit Alcuinus Præceptor, prout ipse docet in præfat. ad Comment. in libros Regum, & quidem in honorem S. Mauri, quod nomen inter Benedictinos non est incelebre.

Natus fuit A. 785. Moguntiæ, quicquid alii contra tradant, teste Epitaphio cujus hæc verba sunt:

Urbe quidem hac genitus sum, ac sacro fonte renatus
In Fulda.

Illustri genere fuit ortus, prout ipse testatur in Epitaphio *Tutini* fratris, ubi sic habetur:

Alta clarorum qui natus stirpe parentum,
More omni proceres æquiparavit avos.

Novennis nomen dedit familiæ Benedictinæ in monasterio Fuldensi. Alcuinum habuit præceptorem, teste Flodoardo Hist. Eccl. Remensi III. 21. & quidem Turonis in monasterio S. Martini, ut probat Henschenius num. 14. Interim fuse de hoc disputat Cæsar Egassius Bulæus in Hist. Academiæ Parisinæ Tom. I. p. 630. 631. Juvenis in Orientem profectus est, cujus rei vitæ illius Scriptores non meminerunt; ipse vero in librum Josuæ cap. XI. 8. sic scribit: *Ego quidem, cum in locis Sidonis aliquoties demoratus sim, nunquam comperi duas esse Sidonas, unam magnam & aliam parvam; quantum ad terrenum pertinet locum.* Monachus An. 810. Scholam Fuldensem aperuit, tunc temporis longe celeberrimam. Abbas factus A. 822. monasterium per annos XX. rexit, & Professionem Scripturæ Sacræ sibi reservavit. Vid. Magnoaldi Ziegelbaur Conspectum rei literariæ Ord. S. Benedicti, part. I. p. 14. 15. 81. seqq.

Postea consensu Abbatis & Monachorum *montanus factus est*, prout Acta vetera Abbatum Fuldensium docent in Actis SS. Ord. S. Bened. sec. IV. part. II. p. 29. h. e. ut explicat Mabillonius, reclusus in Cella, quæ in monte S. Petri sita erat, duodecim stadiis a monasterio, donec factus est Episcopus Moguntinus A. 847. obiit A. 856. Ossa ejus ab Alberto Archiep. Moguntino & Cardinali sec. XVI. Halam translata sunt.

Vitam ejus scripsit Rudolfus Presbyter & discipulus, & postea Jo. Trithemius, quæ duæ una cum Commentario prævio God. Henschenii habentur in Actis Sanctorum Tom. I. Febr. p. 512. 522. & 500. Rudolfus solus apud Mabillonium seculo Benedictino IV. part. II. p 2. cum hujus Elogio pag. 20. Confer etiam Dissertationem Jo. Franc. Buddei de hoc Rabano, Jenæ A. 1724. habitam, Mabillonium, Trithemium, Serarium libro IV. rerum Moguntinensium, & Ge. Mackenzie de eruditis Scotis, vol. I. pag. 81. seqq. Galliam Christianam Tom. V. p. 446. Hist. literaire de la France T. V. p. 151.

Scripta ejus ordine chronologico recensebimus, Henschenium & Mabillonium duces secuti, tomos autem editionis Coloniensis 1627. simul adjicientes: asterisco insuper illa notantes, quæ in hac editione Colvenerii primum prodierunt.

1. *De laudibus Sanctæ Crucis*, A. 815.

I. p. 273. Prodierunt seorsim Phorcæ opera Jac. Wimphelingii, per Thomam Anshelmum, 1501. fol. Augustæ Vindel. 1605. & cum Tractatu Jo. Valent. Merbitzii de Varietate faciei humanæ, Dresd. 1676. 4.

2. *De Institutione Clericali*. A. 819. VI. p. 1. Coloniæ 1532. in Bibl. PP. Parisina posteriore Tom. X. pag. 559. in Scriptoribus Melchioris Hittorpii de divinis officiis, Colon. 1568. Rom. 1591. Carmen ad Heistulfum Archiepiscopum his libris adjunctum edidit Baluzius Miscell. lib. IV. p. 553.

3. *Comment. in Matthæum*, A. 822. secundum Mabillonium. V. p. 1. * *In quibus advertendum*, ait Colvenerius *in libro VII. cap. 26. & lib. VIII. cap. 26. & 28. quædam deesse, uti ibidem in margine denotatur, quæ ob militum Halberstadensium insolentiam, Ursellis in Archiepiscopatu Moguntino, ubi ille Tomus V. Anno* 1622. *cudebatur, deperdita sunt.*

4. *Homiliæ*. V. p. 580. *

Sequuntur, quæ ab ipso jam Abbate scripta sunt:

5. *Comment. In Pentateuchum*; implet Tomum II. integrum: ante impressus Colon. 1532. 8. Editio Colveneriana addit Epitomen Commentariorum in *Leviticum*, auctore Strabo Rabani discipulo, p. 296.

6. *In Josuam*, An. 834. Epistolæ dedicatoriæ fragmentum dedit Henschenius, integram Mabillonius p. 41. Ipse Commentarius nondum prodiit.

7. *In Judices & Ruth*. III. pag. 1. * 36. *

8. *In libros Regum & Paralipomenon*. III. p. 45. * 145. *

9. *In Judith & Esther*, III. p. 243. * 279. * Hos ineditos vocat Mabillonius p. 38. descriptos vero manu Petri Franc. Chiffletii se habere dicit. Præfationem dat idem pag. 42. additur pag. 263. * Jac. Pamelii Comm. in librum Judith.

10. *In Machabæos*, ante A. 840. IV. p. 380. *

11. *In Sapientiam & Ecclesiasticum*. III. pag. 362. * 344. Posterior Paris. 1544. prodierat ap. Simonem Colinæum, fol.

Scripta post relictam curam Abbatis.

12. *In Epistolas Pauli* Collectarium, A. 842. V. p. 169. * quibus pag. 161. * præmittitur Jac. Pamelii Commentariolus *in Epistolam ad Philemonem*.

13. *In Ezechielem*. IV. p. 169. *

Nunc reliqua sine ordine temporis observato adjicimus.

14. *Excerptio de arte Grammatica Prisciani*. I. p. 28. *

15. *De Universo libri XXII. sive Etymologiarum Opus*, ad Ludovicum Regem, A. 844. I. p. 51. Sententiam ejus singularem de damnatione Catechumenorum ante baptismum defunctorum dijudicat Mabillonius p. 44.

16. *Comm. in Cantica, quæ ad matutinas laudes per septimanam dicuntur*. III. p. 295. *

17. *In Proverbia*. III. p. 323. *

18. *In Jeremiam*. IV. pag. 1. Basil. 1534. apud Henricum Petri.

19. *De septem signis Nativitatis Domini*. V. p. 746. *

20. *Allegoriæ in universam Scripturam*. V. p. 749. *

21. *De Sacris Ordinibus, Sacramentis divinis & vestimentis sacerdotalibus*. VI. p. 50. * In multis idem est cum libro I. de Institutione Clericorum, sed Epistola præmissa est diversa, & alia quædam.

22. *De Disciplina Ecclesiastica libri III.* VI. p. 60. * In duobus prioribus sunt aliquot capita, quæ cum libris de Institutione Clericorum conveniunt, uti in margine notatur.

23. *De videndo Deo, puritate cordis & modo pœnitentiæ*. VI. p. 85. *

24. *De Quæstionibus Canonum pœnitentialium*, VI. pag. 110. * prodierunt primum in Auctario Canisiano Petri Stevartii p. 635. post in Thesauro novo Canisiano Tom. II. part. 2. pag. 293. item a Baluzio in editione Reginonis p. 465. sed sub titulo *Epistolæ ad He-*

Heribaldum Antissiodorensem Episcopum A. 853. scriptæ. Editum est opus A. 841. Epistola vero præfixa non potuit A. 854. scripta esse, quia se appellat Episcopum. Sub finem c. 33. respondet Auctor Heribaldo ad quæstionem: num Eucharistia abeat in secessum. Mabillonius præfat. ad Seculum IV. Benedictinum part. 2. p. 32. seqq. illum Stercoranistis adnumerat, Basnagius autem defendit: quos vide, ut & Nostrum libro VIII. p. 701. nam prolixitatem vitamus.

25. *De vitiis & virtutibus, de peccatorum satisfactione & remediis sive pænitentiis*, libri III. VI. p. 125. * quos una cum n. 24. Halitgario potius adjudicant, sub cujus etiam nomine exstant apud Canisium & in Bibliothecis Patrum. Vide Mabillonii Elogium Rabani p. 38. Adde Nostrum supra libro VIII. p. 186. & III. p. 242. Lazius Antverp. 1560. 8. post Fragmenta quædam Caroli M. edidit.

26. *Pœnitentium liber unus*, post A. 841. scriptus, VI. p. 155. prodiit inter Canones pœnitentiales Antonii Augustini cum annot. Venet. 1584. 4.

27. *Quota generatione licitum sit matrimonium*. VI. p. 165.

28. *De consanguineorum nuptiis & magorum præstigiis*. VI. p. 166.

29. *De anima & virtutibus*. VI. p. 173.

30. *De ortu, vita & moribus Antichristi*. VI. p. 177. Phorcæ apud Thomam Anselmum, 1505.

31. *Martyrologium*, VI. p. 179. primo a Stevartio editum Tom. VI. edit. novæ Tom. II. part. 2. pag. 313. Prologus ejus una cum versibus ad Grimoldum Abbatem editus est a Canisio Tom. IV. p. 326. Alius Prologus Ratleico Abbati Seleginstadiensi inscriptus ex Bibl. S. Galli erutus est a Mabillonio Analect. p. 418.

32. *Poemata de diversis* cum annot. Christoph. Brovveri, Mogunt. 1617. 4. VI. pag. 202. Epitaphium Lotharii Imp. & Irmentrudis Augustæ edidit du Chesne Tomo II. Scriptorum Francicorum.

33. *Comment. in Regulam S. Benedicti*, VI. p. 246. * qui Smaragdo Abbati debetur, idque teste Sigeberto Gemblacensi de S. E. cap. 118. & Codicibus membranaceis, ad quos Mabillonius provocat.

34. *Glossæ Latino-Barbaræ, de partibus corporis humani*, a Goldasto editæ Tom. II. Rerum Alemannicarum. VI. pag. 331.

35. *De inventione linguarum ab Hebræa usque ad Theotiscam*, ab eodem Goldasto editus. VI. p. 333.

Hæc Opera Rabani Mauri in tomos sex distributa edita sunt cura Georgii Colvenerii, Duacensis Academiæ Cancellarii, Colon. 1627. fol. 3. Vol.

Ex illo vero tempore e MSS. prodierunt sequentia:

1. *De prædestinatione adversus Godeschalcum Epistolæ tres*, ad Notingum Episc. Veronensem, & Heberhardum Ducem, a Jac. Sirmondo editæ Paris. 1647. 8. & in Operibus conjunctim editis Tom. II. p. 985. in Ughelli Italia sacra Tom. III. edit. novæ p. 592. 608. in Auctoribus Gilberti Mauguini de Prædestinatione & gratia Tomo I. part. I.

2. *Liber contra Judæos*, a Petr. Franc. Chiffletio editus Divione 1656. (*a*) Agobardi esse statuit Mabillonius in Itinere Burgundico pag. 10. Alii tamen Amuloni Lugdunensi tribuunt. Plura habet Mabillonius in Elogio Rabani p. 39. Alium genuinum Rabani contra Judæos librum ediderunt Martene & Durand Thesauro noviss. Tom. I. p. 401. 594.

3. *Opuscula duo, unum de Chorepiscopis, alterum de reverentia filiorum erga parentes & subditorum erga reges*, edita sunt a Baluzio ad calcem operum Petri de Marca Tom. 1. p. 285. Hic liber a Rudolfo *Collectarium* appellatur. Prius opusculum habes etiam Tom. V.

(*a*) Ittigius de Bibliothecis PP. p. 684.

Conciliorum Harduini pag. 1417.

4. *Epistola ad Reginbaldum Chorepiscopum*, A. 848. *& Opusculum de Chorepiscoporum ordinationibus* exstant Tom. VIII. Conciliorum p. 1845. edit. Regiæ, & Tom. V. Harduini p. 1411. in Capitularibus Baluzii Tomo II. p. 1378.

5. *Poemata quædam*, ab eodem Miscell. Tom. IV. p. 553.

6. *Liber de Computo digitorum*, ibidem sub initium Tom. I. Codex MS. auctior & iconibus necessariis illustratus est Lugd. Batav. apud Federicum Pacium, edendus, ut Fabricius noster notavit, a Gabriel du Mont, Roterodami.

7. *In librum Josuæ libros III.* ediderunt Martene & Durand Collectionis amplissimæ Tom. IX. pag. 667. quum Rudolfus presbyter in vita Rabani c. 9. *quatuor*, Trithemius vero in eadem vita III. 3. *duos* tantum memoret.

8. *Epistola ad Egilonem de Eucharistia*, apud Mabillonium Sec. IV. Benedictino part. 2. p. 591.

9. *Opusculum de passione Domini*, editum T. IV. Thesauri novissimi Peziani part. 2. p. 7.

10. *Glossarium Latino-Theotiscum*, non in tota Biblia, ut volunt Lambecius & Nesselius, sed in multas voces Biblicas & aliorum quoque Auctorum. Specimen ejus exstat apud Lambecium de Bibl. Vindobonensi II. p. 415. Majus *Specimen* dedit Jo. Diecmannus, Ecclesiarum Bremensium ac Verdensium Superintendens, quod etiam Commentario non contemnendo illustravit, Bremæ 1721. 4. Integrum vero edidit Jo. Georgius Eccardus rerum Francicarum T. II. p. 950. 976.

11. *Tractatus de Sacramento Eucharistiæ* libris LVII. constans, editus est ex Cuthberti Tonstalli, Dunelmensis Episcopi, Bibliotheca, Colon. apud Jo. Quentelium 1551. docente Oleario Bibl. Eccles. II. p. 112.

12. *Versiculos ad Grimaldum* edidit Mabillonius Analect. Tom. IV. p. 326. edit. novæ pag. 419.

13. *Epistola Synodalis* prolixior, a Sirmondo edita est A. 1647. Vide Tomum II. Operum p. 1295. quum *altera* brevior ad Hincmarum Remensem ante in tomis Conciliorum edita fuerit.

Opera inedita.

1. *Commentarius in Acta Apostolorum*, in Bibl. Collegii Balliolensis Oxon.

2. *De vita S. Mariæ Magdalenæ*, *liber*, in Collegio Magdalenensi Oxon.

3. *Expositio de Paschate & Agno Paschali*, in Collegio S. Benedicti Cantabr.

4. *Explanatio in Jesaiam*, in Bibl. monasterii Heilsbrunnensis in Franconia, teste Hockero in Catalogo illius Bibl. p. 14.

5. Liber ad Ludovicum Imp. *de oblatione puerorum secundum Regulam S. Benedicti*. MS. in Bibliotheca Mellicensi.

6. *Epistola consolatoria ad Eundem*. Hæc duo memorat Rudolfus in vita Rabani.

7. *Commentarii in Josuam*, *Esdram & Nehemiam*, *Tobiam*, *Job*, *Ecclesiasten*, & reliquos Libros biblicos, qui supra nondum adfuerunt.

8. *De rebus gestis a Lothario*, *Ludovico & Carolo Imp. Ludovici Pii filiis*, carmine heroico.

9. *De benedictionibus Patriarcharum*, *Epistolæ ad diversos* & alia a Colvenerio sub initium Tomi I. memorata, quorum tamen tituli bene cum editis sunt conferendi, ne pro inedito habeatur, quod jam dudum est editum. * In Ephemeridibus Germanicis Goeccii An. 1751. mense Aprili annunciatur Rabani commentarius in Danielem, quem ex MS. Codice habere jam editioni paratum a P. Ziegelbaur Sueco Ord. S. Benedicti promulgant. Id quantocyus ut exequatur vir doctus, nisi forte sollicitationes nostras jam prævenerit, communi nomine rogo & obsecro. Nunc autem cum hæc scribo, primum didici eumdem Religiosum virum e vivis decessisse quod ne cadat in detrimentum communis expectationis opto.

Tractatus de Sacramento Eucharistiæ Coloniæ vulgatus idem omnino est cum Tractatu *de corpore & sanguine Domini*, qui legitimus fœtus est S. Paschasii Radberti, quare nonnisi mendose MS. Codex Anglicus, ex quo vulgatus est, Rabano Mauro illum inscribit. Vide Historiam Litterar. Gall. T. V. pag. 194. & T. VI. pag. 15. & 16. præfat.

Rabanus alius, cui Codex Jacobi Pamelii tribuit libellum, qui vulgo sub *Micrologi* nomine *de Ecclesiasticis observationibus* editur. Vide Nostrum supra libro XII. p. 78.

Radbodus, *II.* Episcopus *Noviomensis* ac *Tornacensis*, Ann. 1067. electus, † 1098. scripsit *Vitam S. Medardi* decessoris sui, quæ sub nomine Fortunati (vide supra lib. VI. p. 180.) exstat apud Surium 8. Junii, & in Actis Sanctorum Tom. II. p. 87. item *Vitam S. Godobertæ*, virginis Novioduni, apud Surium XI. April. stilo vero primigenio in Actis SS. Tom. II. Aprilis pag. 32. Hanc Ludov. de Montygny in Ecclesia S. Godobertæ Presbyter, Canonicus & Archidiaconus, Gallice reddidit, & annotationibus eruditis illustravit A. 1630. item *Sermonem de Nativitate & Annuntiatione Beatæ Virginis*, qui MS. in Bibl. Vaticana & Tornaci ad S. Martinum servatur. Val. Andreæ Bibl. Belgica pag. 785. cui adde Papebrochium Tomo II. Aprilis pag. 31.

Sermo de Conceptione virginis Mariæ, in qua narrat sanationem cujusdam puellæ apud Noviomum, MS. in Bibl. S. Martini Tornac. Sanderi Bibl. Belgica MSS. I. p. 122.

Dipl. ipsius An. 1088. Ecclesiæ Collegiatæ S. Petri Insulis Flandorum datum exstat Tom. III. Opp. dipl. Miræi p. 664.

Radbodus, ex Regia Frisiorum ac Francorum Stirpe, Episcopus *Trajectensis*, A. 900. in Scholis Palatinis Parisiensibus tempore Caroli Calvi a Mannone vel Nannone Stauriensi formatus fuit. Obiit A. 917. Vita ejus præter Bekam, Hedam & alios separatim edita est a Surio d. 29. Nov. post a Mabillonio Sec. V. Bened. pag. 25. Opera ejus hæc sunt: *Laudes S. Martini*, *Laudes S. Bonifacii*, *Tomellus* sive *Sermo de Sancta Amalberga*, qui editus est a Jo. Bapt. Sollerio in Actis Sanctorum Tom. III. Julii p. 88. *Homiliæ de S. Willebrordo*, *Officium de translatione S. Martini*. Vide Trithemium de Script. Eccles. c. 293. Bulæum hist. Academiæ Parisinæ Tom. I. pag. 633. Val. Andreæ Bibl. Belgicam pag. 784. Svvertii Athenas Belgicas, pag. 650. Hist. literariam Galliæ Tom. VI. pag. 158. Eclogam & Sermonem *de S. Lebuino Presb.* edidit Surius d. 12. Nov. *Chronicon breve* rerum a se & suo tempore gestarum memorat Wilh. Helda de Episc. Ultraject. ad Annum 900. *Homilia de S. Suitberto* edita est in Actis SS. Tom. I. Mart. p. 58. & Mabillonio.

SS. Episcoporum, *Martyrum*, *Doctorum atque Pont. Rom. historiam* memorat Lud. Jacobus a S. Carolo Bibl. Pontif. pag. 429. sed ubi MS. aut impressus sit, non addit.

Radbodus, Archiepiscopus *Trevirensis* A. 905. *Epistolam* dedit *Formatam* sive *Canonicam* ad Rotbertum Episcopum Metensem pro Gislemaro Presbytero, ut ei deinde in ipsius parochia degere liceat. Exstat in Conciliis Labbei & Harduini.

Radegundis, Bertharii Thuringiæ Regis filia, nata An. 519. post excidium Thuringiæ capta, sed a Chlotario Francorum Rege in matrimonium suscepta fuit. Paullo post autem Deo se consecravit, ordines suscepit, Pictavis monasterium S. Crucis fundavit, mortua A. 587. ætatis 68. Totum tempus precibus & bonis literis impendit, sic, ut etiam Patres Græcos legeret. Vitam ejus dedit Hildebertus Cenomanensis, cum quo confer aliam Vitam in Mabillonii Actis SS. Ord. Bened. Tom. I. p. 319. & Carmen Venantii Fortunati

de

de Excidio Thuringiæ. Ejus nil restat præter *Testamentum* apud Gregorium Turonensem IX. 42. in Conciliis Labbei Tom. V. p. 869. & Harduini T. III. p. 369. Plura dat Hist. literaria Galliæ Tom. III. p. 346.

Radevicus Frisingensis, Ottonis Episcopi Frisingensis amanuensis, post Præpositus Ecclesiæ laudatæ. Continuavit *vitam Friderici I.* Imp. Barbarossæ dicti, *libris duobus*, quorum editiones vide supra libro XIV. ubi de Ottone actum fuit, pag. 188. omissa tamen est illa, quæ inter Opera Historica Patrum Cisterciensium Tom. II. (Ittigius Tomum VIII. Bibliothecæ Patrum Cisterciensium vocat) pag. 162. habetur. Ajunt ipsum ante Fridericum obiisse. Scripsit quoque *duplex Epitaphium Ottonis Episcopi*, quod exhibet Car. de Visch in Bibl. Cisterciensi pag. 256. * Inter editiones operis historici ab Radevico concinnati omissa est tum hic cum a Fabricio supra lib. XIV. editio Muratorii Rer. Ital. T. VI. pag. 739. Ibi tamen in ipsa statim operis dedicatione a Radevico directa Ulrico & Henrico viris clarissimis, omissum est quidpiam quod ex meo MS. Codice hic supplendum censeo. Ita ergo editus Muratorii, *Radevicus S. Frisingensis Ecclesiæ professione canonicus, ordine diaconus licet indignus simul* &c. Codex vero MS. *Radevicus sanctæ Frisingensis Ecclesiæ professione Canonicus, ordine Diaconus, dignitate præpositus licet indignus simul* &c. Utrumque illud Epitaphium Othoni Frisingensi a Radevico positum, quod legi apud Vischium Bibliothecarius noster testatur, ipsemet Radevicus recitat lib. II. cap. XI. operis sui. In eodem MS. meo Codice prioris hujus epitaphii versus sextus in meo MS. Codice nonnihil ab edito discrepat; ita enim in edito: *Formam decens, habilis, juvenis ætate*; Codex vero: *Formam: recens, habilis, juvenis ætate* &c.

Radbodus, nisi forte legendum *Radbodus*, Præpositus Dolensis in Armorica vixit An. 923. Ejus est *Epistola ad Adalstanum* Anglorum Regem, quam Gvilelmus Malmesburiensis inseruit Vitæ Aldhelmi, Tomo II. Angliæ Sacræ. Vide Hist. literariam Galliæ Tom. VI. p. 203.

Radoinus, Levita sive Diaconus Ecclesiæ Larinensis, seculo incerto, scripsit *Vitam S. Pardi*, Episcopi Larinensis in Frentanis sub Archiepiscopatu Beneventano. Ea Vita habetur in Actis Sanctorum Tom. VI. Maji pag. 271.

Radulphus, sive *Rudolphus*, quem Sigebertus de Scriptor. Eccles. cap. 50. *historiam Francorum* a suo tempore (vixit autem sec. VI.) scripsisse commemorat. Ejus autem huc usque nihil prodiit.

Radulphus Achedunus sive *Actonus*, claruit An. 1320. Oxonii literis incubuit, ibique supremum in Theologia Magisterium consecutus, post Ecclesiæ cuidam præpositus est. Philosophus & Theologus insignis celebratur. Scripsit *Homilias in Evangelia & Epistolas de tempore & Sanctis, Commentarios in Epistolas Pauli & Magistrum Sententiarum*. Vide Pitseum de illustribus Angliæ scriptoribus c. 474. Lelandum c. 385. Baleum Cent. V. 13.

Radulphus Albanus, vel *de S. Albano*, Monachus Ord. S. Benedicti, deinde Abbas ad S. Albanum, ubi obiit An. 1150. Mirifice bonorum auctorum lectioni incubuisse dicunt. Scripsit *Historiam Alexandri Macedonis*, cujus operis quidam Galfredum Henlingtonum auctorem faciunt. Deinde *Vitam S. Albani*, quam vulgato sermone vertit Jo. Frumentarius, prout supra lib. IX. p. 76. assuit. Evolve Pitseum cap. 205. Lelandum c. 315. Vossium de Histor. Lat. p. 414.

Radulphus Alemannus, Gubernator summus totius sectæ Carmeliticæ, transfretavit in Britanniam, ubi fratrum, qui in urbibus morabantur, ignaviam pertæsus, in eremum Holnensem prope Alnevicum abiit, & Anno 1277. ibidem obiit. Baleus de script. Britann.

tann. Cent. IV. 50. p. 339. Scripsit *Epistolas ad diversarum nationum fratres*. Idem Cent. XIII. 35.

Radulphus Ardens, Pictavus, ex viculo, qui Bellilocus (*Beaulieu*) dicitur, nobilibus parentibus ortus. In studiis ita profecit, ut ante Annum trigesimum Doctoris Theologi honoribus ornaretur. Fuit Gvilielmo IV. Aquitanorum Duci a consiliis & concionibus, & floruit tempore Philippi I. Francorum Regis ab An. 1040. usque ad 1100. Scripsit

1. *Homilias in Epistolas & Evangelia Dominicalia & festivalia*. Editæ sunt per Claudium Fremy, Paris. 1564. 1573. Lovan. 1565. Antvverp. 1576. Colon. 1604. 8. 2. Vol. Stilus earum pro more seculi satis est comtus. Binas Daumius edidit inter Homilias de Natali Christi.

2. *Speculum universale*, grande opus XIV. libris distinctum, exstat in Bibl. Vaticana & S. Vincentii, teste Montefalconio in Biblitheca Bibliothecarum MSS. p. 101. 1194.

3. *Epistolarum libros II.*

4. *Historiam sui temporis*, nempe belli Godofredi de Bullion in Saracenos, cui assecla Ducis Aquitaniæ interfuit.

Notitia hæc debetur Claudio Fremy, qui libris nostri usus est, & eorum quoque editionem promisit, sed non præstitit. Eandem vero Barthius transscripsit Daumio, prout habetur in Actis literariis Struvianis Tom. I. fasc. 6. p. 66. 67. Adde Daumium in præfatione Homiliarum laudatarum.

Radulphus Baldochius, sive *de Baldock*, Anglus, fuit primum Archidiaconus Middlesexiæ, deinde A. 1298. Decanus Londinensis Paulinus, demum Anno 1304. Episcopus Londinensis & summus Regni Cancellarius: obiit An. 1313. Scripsit *Historiam Anglicam* a prima gentis origine, nondum editam. Lelandus c. 332. testatur, se illam in templo Paulino vidisse. Usserius subinde ad illum provocat. *Statuta* etiam & *Consuetudines Ecclesiæ suæ*, quum Decanus esset, in unum Volumen congessit, quod ex Monastico Anglicano T. III. pag. 365. constat. Vide Henr. Wharthonum in Appendice ad Caveum p. 7.

Radulphus de Beringhen, Decretorum Doctor & Professor Lovanii, obiit A. 1459. reliquit *Confessionale*, & *Reportata* sive *Lecturam ad Clementinas*, quæ MSS. sunt Lovanii in Valle S. Martini. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 785. & Bibl. Belgica MSS. II. p. 223.

Radulphus Bituricensis Episcopus, summo loco natus, obiit A. 866. Ejus *Capitula* edidit Baluzius Miscell. T. VI. p. 139. Adde Galliam Christianam T. II. p. 24. Hist. literaire de la France Tom. V. p. 321.

Radulphus Bockingus, vide *Bockingus*.

Radulphus Bristolius (forte Bristoliæ in Anglia natus) primus Ecclesiæ S. Patricii Dubliniensis Thesaurarius, in Episcopum Darensem consecratus An. 1223. decessit A. 1232. Scripsisse dicitur *Vitam Laurentii*, *Dubliniensis Archiepiscopi*. Hæc Waræus de Scriptoribus Hiberniæ lib. II. p. 120.

Radulphus Brito, *de anima*, exstat in Codice Bibl. S. Germani. Montfaucon Bibl. MSS. p. 1128.

Radulphus Cadomensis, natus est Cadomi anno circiter 1080. ab Arnulpho, post Patriarcha Hierosolymitano institutus, militiæ nomen dedit, An. 1107. cruce signatus sub Boamundo Principe & Tancredo Rege militavit. Scripsit *Gesta Tancredi* Siciliæ Regis, præcipue *in expeditione Hierosolymitana*, quæ ediderunt Martene & Durand Thes. novo Anecdotorum Tom. III. p. 107. Stilus ejus est satis elegans, & historia multarum rerum cognitionem suppeditat. Duumviri laudati in Admonitione prævia conjiciunt, Radulphum illum de Acone, quem sub Rogerio nepote Tancredi, & in principatu Antiochiæ strenuum civitatis ejusdem ducem fuisse scribit Gauterus Cancellarius in libro, cui titulum fecit

Bel-

Bella Antiochena, hunc nostrum Radulphum fuisse, quum ille alias de se nihil memoret. Versus quoque nonnunquam inmiscet non contemnendos.

Radulphus monachus S. Sepulcri apud *Cameracenses* circa An. 1290. scripsit vel interpolavit *Vitam B. Lietberti* Episcopi Cameracensis & Atrebatensis. Edidit eam & annotationibus illustravit God. Henschenius in Actis Sanctorum Tom. IV. Junii p. 585.

Radulphus Camertianus, Germanus, Carmelita, vixit A. 1348. scripsit *ad Episcop. Salzburgensem in civitate Frisancensi* (sic erat impressum, forte *Frisingensi*) *de futuris eventibus*, & alia. Hæc Gesnerus. Adde Baleum Cent. V. 42. in Append.

Radulphus Caroli loci monachus, Ord. Cisterciensis, Guilielmi Archiepiscopi Bituricensis, ejusdem monasterii quondam Abbatis, scriba, circa An. 1210. Scripsit *de gestis præfati Guilielmi*, quod in membranis ejus monasterii extat. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis pag. 282. At vero nomen Episcopi tunc erat *Girardus* vel *Giraudus*, docente Gallia Christiana Tomo II. p. 63. Igitur aut nomen, aut æra hic est mutanda.

Radulphus Cicestrius, ex Sudosaxiæ comitatu natus, Monachus Dominicanus, vixit An. 1270. & descripsit *Vitam S. Ricardi Episcopi Cicestriensis*, cujus Confessor fuerat. Nic. Trivetus ad An. 1252. Gesnerus & Lelandus c. 260.

Radulphus Coggeshale. Vide supra lib. III. p. 398. & post Caveum p. 627. Adde sequentia: Ante dignitatem Abbatis monasterii Coggeshalensis Canonicus erat Barnevelensis, & in Terram Sanctam profectus scripsit quæ vidit & audivit. Ejus *Chronicon Terræ Sanctæ* s. *Libellus de expugnatione Terræ Sanctæ* editus est a Martene & Durand Collect. ampliss. Tom. V. pag. 543. *Chronicon Anglicanum* ab An. 1066. 1200. ab iisdem p. 801. cui pag. 871. subjungitur *Libellus de motibus Anglicanis sub Joanne Rege*.

Radulphus Coleburgus, Anglus, primum Oxonii, post Parisiis floruit, inter Franciscanos Sacrarum literarum Prælector & Professor fuit. De scriptis ejus adhuc non constat. Vide Lelandum c. 250. Pitseum in Append. cap. 70. Baleum Centur. X. 70.

Radulphus de Columna, nomen a vico *Coloumelle* regionis Carnotensis habens, Canonicus Carnotensis, vixit A. 1290. & scripsit ad Lampertum de Castello *Tractatum de translatione Imperii a Græcis ad Latinos*, qui exstat in Collectione Schardii de Jurisdictione Imperii Rom. & apud Goldastum de Monarchia S. Imperii Tom. II. p. 88. In illo Chronicon Martini Poloni citatur, quem Auctor *Episcopum Consentinum* (a) vocat, quod ante a nemine observatum docet Jo. Liron in Bibl. Carnotensi p. 120. Adde Caveum, Dupinium, Oudinum. Alii Tractatum Landulfo Sagaci tribuunt, de quo Noster supra lib. XI. p. 240.

Radulphus de Diceto, Anglus, post peragratas plures Europæ Academias Archidiaconus Londinensis, & Ann. 1283. Decanus Paullinus. Scripsit sequentia, quæ edita sunt:

1. *Historia compendiosa de Regibus Britonum*, usque ad sec. VII. Exstat in Galei Script. rerum Brit. Tom. I. p. 553.

2. *Abbreviationes Chronicorum*, ab A. 589. ad 1147. apud Tvvysdenum S. R. Angl. p. 429.

3. *Imagines Historiarum*, est continuatio superioris Operis ab A. 1148. 1199. apud eundem p. 525.

4. *Series caussæ inter Henricum Regem & Thomam Archiepiscopum Cantuariensem* ab A. 1162. 1172. ibid. p. 711.

5. *Indiculus de successione Archiepiscoporum Cantuariensium, & a quibus Apostolicis pallia susceperunt*. Ex membranis Lambethanis edidit Henr. Whartonus Angliæ sacræ Tom. I. p. 87. Sunt tan-

(a) Confer hic Ughelli Italiam sacram Tomo IX. p. 218.

tantum *Excerpta ex Historia de Præsulibus Angliæ*, quam a S. Augustini adventu exorsus, ad Johannis Regis coronationem, (cui ipse A. 1199. interfuit) deduxit. MS. exstat in Bibl. Norfolkianæ Codice CCXX. *Opus tamen*, ait Whartonus præfatione Tomi I. p. 13. *luce indignum judicavi: ideo quod omnia fere ante Annum* 1120. *ex Beda & Malmsburiensi hauserit, quæcunque autem ab A.* 1120. *ad* 1199. *habet*, *in Historias suas prædictas*) Abbreviationes Chronicorum & Imagines Historiarum) *iisdem verbis retulerit; si Archiepiscoporum Cantuariensium demas historiam, quæ proinde in secundi voluminis calce locum habebit*. Et edita est quoque ibi pag. 677.

6. Reliqua sunt inedita, quorum titulos ex Baleo Cent. III. 62. & Pitseo cap. 300. adscribimus: *De temporibus mundi*, *Annales Stephani*, *Opus Chronicorum*, *Continuationes Roberti de Monte*, *de præclaris Scriptoribus*, *de adventu Saxonum*, *Gesta Normannorum*, *Origines Hibernorum & Scotorum*, *de Synodis Ecclesiæ*, *Postilla in Ecclesiasticum & Sapientiam*, *Epistolæ ad diversos*, *Sermones*, *de mirabilibus Angliæ*. Adde Caveum & Vossium de Historicis Latinis, Bulæi Hist. Universitatis Parisinæ T. II. p. 769. Wharthonum præfat. Tomi II. Angliæ Sacræ pag. 27. 28. Nostrum supra libro XI. p. 241.

Radulphus Dominicanus, vid. supra *Cicestriensis*.

Radulphus Dunstaplus, vide lib. IV. p. 67.

Radulphus Eboracensis, Archiepiscopus sec. XII. Ejus *Epistola ad Calixtum II. Papam de injuriis Ecclesiæ Eboracensis* exstat in S. R. Angl. Tvvysdeni p. 1735.

Radulphus Eleemosynarius, Anglus Monachus Benedictinus in Monasterio Westmonasteriensi, ubi ipsum quoque ad dignitatem Abbatis adspirasse ajunt. Obiit An. 1160. Scripsit *Homilias in Evangelia & Epistolas*, & *de peccatore librum I.* Lelandus c. 223. Pitseus c. 216.

Radulphus Feriburgus: hujus *Opera quædam* memorat Pitseus c. 629. præterea vero nihil.

Radulphus Flaviacensis monasterii in territorio Bellovacensi Abbas Ord. S. Benedicti. Vixit sec. XII. quod ostendunt Labbeus & Oudinus. Habemus ejus *Commentaria in Leviticum lib. XX.* excusa primum apud Quentelium Coloniæ 1536. fol. deinde in Bibl. PP. Colon. Tom. X. & Lugdun. T. XVII. illata. Inedita ejus sunt *Comment. in Epistolas Pauli*, *in Parabolas Salomonis*, (alii *Ciceronis*) *Historia Francorum*, & *Chronicorum lib. I.* (a) Vide Gesnerum & Vossium p. 339. Caveus & Olearius tres *Radulphos* in unum confundunt, Flaviacensem, Fontanellensem & Nigrum. Hunc quoque Nigrum & nostrum du Pin Tom. IX. pag. 185. & Bælius. Denique miror Bælium, cum de hoc Radulpho & loco ejus de Joanna Papissa agit, differentiam inter *Radulphum Flaviacensem*, & *Ranulphum Higdenum*, auctorem Polychronici, non melius inculcasse.

Radulphus Fontanellensis, Abbas in Galliis, primum Decanus, vixit An. 1031. Meminit ejus Chron. Fontanellense Append. I. cap. 8. apud Dacherium Spicil. Tom. III. An idem sit cum Radulpho Flaviacensi disquirit Jac. Hommey in Supplemento Patrum p. 279. Mihi videntur diversi esse. Nam *Comm. in Canticum Canticorum* nullam mentionem faciunt, qui de Flaviacensi agunt, qualem tamen scripsisse Fontanellensem notum est, editum vero a Jac. Hommey l. c. p. 276. quum prius Gregorio Magno tributus fuerit. Editiones priores memorat Fabricius noster supra lib. VII. p. 88. Cæterum hunc Radulphum Oudinus Tomo II. p. 773. vocat *Scriptorem imaginarium*, *Sanctum novi Calendarii*. De Opere ipso vid. infra *Robertus de Tumbalenia*.

Radulphus Fresburnus, ex Northumbria oriundus. Juvenis in Palæstinam mi-

(a) De Chronico confer Spanhemium Tomo II. Opp. p. 586.

militaturus abiit, in monte Carmelo vero illius loci religione delectatus, Monachus fit, eumque ordinem primus in Angliam introduxit, variis quoque ibi monasteriis ejusdem exstructis. Obiit A. 1274. Scripsit *Exhortationum piarum & Epistolarum libr. I.* Vide Baleum Cent. IV. 1. Pitseum c. 393.

Radulphi Galæ, nescio cujus, *Memoriale pro Decretalibus*, MS. exstat in Bibl. S. Quintini Beluacensis. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 1348.

Radulphus Gallus, Monachus Cluniacensis, vixit extremis temporibus Conradi III. & *Vitam S. Petri Abbatis Cluniacensis* descripsit, quæ MS. habetur in Monasterio Cluniacensi. Vossius de Histor. Latinis II. 50. p. 412. Edita vero est T. VI. Monumentorum Edmundi Martene p. 1187.

Radulphus Glaber, vid. *Glaber Radulphus* lib. VII. p. 95.

Radulphus, *Raulphus de Glanvilla*, Scotus, tempore Henrici II. Regis scripsit *Legum Scoticarum libros XIII* ex quibus depromti sunt libri IV. Institutionum de Legibus Scoticis, quæ primo loco exstant in Jo. Skenæi Legibus & Consuetudinibus Scotiæ. Vid. supra lib. VII. p. 165.

Radulphus de Hengham, Capitalis Angliæ Justitiarius, deinde summus judiciorum privatorum Præfectus, obiit A. 1309. cui Londini in æde Paullina hoc Epitaphium positum est:

> *Per versus patet hos, Anglorum quod jacet hic flos,*
> *Legum qui tuta dictavit vera statuta,*
> *Ex* Hengham *dictus* Radulphus *vir benedictus.*

Ejus *Summa magna & parva Legum Anglicarum* cum notis Seldeni prodiit Lond. 1616. post in Operibus illius Tom. III. p. 1911.

Radulphus Hygdenus, melius *Ranulphus*, de quo tamen jam supra actum est libro VIII. in *Higdenus*.

Radulphus Kellæus (alii *Kullæus*) non Anglus, ut Possevinus Tomo II. Apparatus sacri, & Pitseus cap. 546. tradunt, sed Hibernus, Pontanæ (sive Droghedæ) natus, Davidis monachi Carmelitæ, & mercatoris Guil. Kellæi uxoris filius, in Cœnobio Kildariensi monachus Carmelita, An. 1336. Ordinis sui Procurator, post generalis Advocatus, demum An. 1345. Archiepiscopus Casseliensis, obiit A. 1361. 20. Nov. Scripsit *de Jure Canonico libr. I. & Epistolas*. Balæus Cent. XIV. 94. Waræus de Scriptoribus Hiberniæ lib. I. p. 72.

Radulphus Laudensis, *de Abaco* est MS. in Bibl. S. Victoris. Bern. de Montfaucon Bibl. MSS. p. 1374.

Radulphus de Linham, Mathematicus Anglus, A. 1256. scripsit *Kalendarium Ecclesiasticum*, partim prosa, partim carmine, sive *Expositionem Kalendarii*, quæ inter Opera Bedæ habetur Tomo I. p. 215. sub titulo *de Embolismorum ratione*. Tribuitur autem Radulpo nostro in Codice Cottoniano. Vide Oudinum Tomo III. p. 236.

Radulphus Lokeslejus, Franciscanus & Theologus Oxoniensis, circa A. 1200. Scripsit *in libros Sententiarum*, *in Opera varia Aristotelis*, & *de paupertate Evangelica*. Lelandus de Scriptor. Britannicis c. 273. Pitseus c. 447. *Ranulphum* vocat, & An. 1310. floruisse dicit, qui consentientes habet Waddingum & Willotum.

Radulphus Londinensis, Theologus. Ætas ejus incerta est. Scripsit *Electuarium*, h. e. *de lapsu & reparatione hominis*. Pitseus in Append. c. 71.

Radulphus a Longo Campo, Anglus, Ord. Cisterciensis, variis Angliæ & Galliæ Academiis peragratis, scripsit *Commentarios in Anti-Claudianum*. Ætas & cætera ejus ignorantur. Pitseus loc. cit. cap. 69. Baleus Centur. XII. 13. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 283.

Radulphus Marham, Ord. S. Augustini in cœnobio Linnensi Comitatus Norfolcensis, monachus, post in Aca-

de-

demia Cantabrigiensi Theologiæ Magister, vixit An. 1380. Scripsit *Manipulum Chronicorum libr. VII.* Est in Bibl. Regia Parisina. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 980. *Indices fusissimos eorundem Chronicorum libr. II.* & *Concionum ad populum libr. I.* Baleus Cent. VI. 63. Pitseus cap. 654. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 598.

Radulphus, Monachus & Abbas *Melrosensis* in Scotia, Ord. Cisterciensis, post A. 1210. Episcopus Dunelmensis, scripsit *Acta Concilii Perthusani in Hibernia*, *Ad suos Melrosenses lib. I. Epistolarum ad Joannem Cardinalem in Hiberniam Legatum lib. I.* Vid. Dempsteri Chron. Schotiæ VIII. 61. Car de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 283.

Radulphi de Montfiquet Tractatus *de existentia totius Christi in sanctissimo altaris Sacramento*. Paris. per G. Marnef, 1481. fol. memoratur in Annalibus Typographicis Mich. Maittaire T. I. p. 427. edit. poster.

Radulphus Niger, Suffolcensis, Archidiaconus Glocestriæ, vixit A. 1217. Proditionis apud Henricum II. Regem accusatus in exilium ejectus est, ac proinde virtutes & res ipsius gestas in scriptis suis omisit. Scripsit *Chronicon a nato Christo ad An.* 1213. Aliud *a mundo condito*, *de Regibus Angliæ a Guilielmo I. in Pentateuchum*, *Leviticum*, *libros Regum*, *Epitomen in Paralipomena*, *Pantheologicon*, *Hebræorum nominum interpretationes*, *Remediarium in Esdram*, *de quatuor festis B. Virginis*, *de triplici via peregrinationis Hierosolymitanæ*, *de rebus gestis Regis Johannis*, *Initia Henrici III.* Baleus Centur. III. 76. Pitseus c. 312. *Chronicon* in variis Angliæ Bibliothecis adest. Evolve modo Indicem Montefalconianum.

Radulphi Normanni, Canonici Parisini, *Quodlibeta* exstant in Codice MS. S. Victoris. Bern. de Montfaucon Bibl. MSS. p. 1374.

Radulphus de Noviomago, a patria sic dictus, Ord. Prædicatorum Coloniæ vergente sec. XV. Ejus est *Legenda B. Alberti Magni Episc. Ratisponensis*, Colon. apud Jo. Kœlhof, 4. sed sine mentione anni, typis Gothicis. Jac. Quetif de Script. Ordinis Prædicatorum p. 871. Aliam editionem Coloniensem A. 1490. memorat Val. Andreas in Bibl. Belgica p. 800.

Radulphus, vel etiam *Rodulphus Presleus*, vulgo *de Presles*, Gallus, Consiliarius Caroli V. Galliæ Regis ac libellorum supplicum Magister circa A. 1370. Scripsit *Tractatum de potestate Pontificali & Imperiali s. regia*, quem Melchior Goldastus Tom. I. Monarchiæ p. 39. inseruit. Lud. Jacobus a S. Carolo Bibl. Pontificia p. 429.

Radulphus Radiptorius, Anglus, monachus Ord. S. Francisci & Doctor Theologus Oxoniensis A. 1350. Mentio ejus fit in libro Conformitatum S. Francisci. Scripsit *Commentarios in libros V. & N. T. super Magistrum Sententiarum*, *Lecturas scholasticas*, *Quæstiones ordinarias*. Baleus Cent. V. 82. Pitseus cap. 579. Waddingus de Scriptoribus Ord. Minorum p. 290. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 318.

Radulphus Remingtonus, ætatis incertæ Scriptor. *Annales* ejus MS. exstant Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti, teste Pitseo in Append. c. 72. & Th. Jamesio.

Radulphus de Rivo, Breda Brabantiæ urbe oriundus, & Theologus & Jureconsultus, Romæ Græcas literas tradentem audivit Simonem Constantinopolitanum Thebanorum Archiep. qui A. 1383. floruit, postea Decanus Tongrensis. Tempore schismatis Pontificum Romæ fuit, unde omnia, quæ refert, ipsemet vidit. Obiit non A. 1483. ut in vita ex scriptis ejus confecta apud Chapeavillium mendose expressum est, sed A. 1403. Romæ. Scripsit

1. *Calendarium Ecclesiasticum*, sive *de Canonum observantia*, per Melch. Hittorpium ex Codice Pamelli editum, Lovan. 1568. in Bibl. PP. Parisina pri-

ma Tomo IV. & maxima T. XXVI. p. 4. Bollandus negat se vidisse, Præfatione generali ad Acta Sanctorum p. 52. Val. Andreas Opus *de Canonum observantia a Calendario Ecclesiastico* distinguit, & prius Colon. 1568. 8. Romæ 1590. & in Bibl. PP. Parisina & Coloniensi prodiisse ait; posterius autem Jac. Pamelii opera editum, Lovanii apud Hier. Wellæum.

2. *Gesta Engelberti de Marca, Joannis ab Arkel, & Arnoldi de Horn, Episcoporum Leodiensium*, ab Ann. 1347. ad 1389. quæ habentur Tom. III. Chapeavillii p. 1.

3. *De Psalterio observando*, MS. in cœnobio Corsendoncano.

4. *Catalogus librorum MSS. per Belgium*, Duaci fuit apud Ge. Colvenerium.

5. *Martyrologium* versibus complexus est.

Adde Val. Andreæ Bibl. Belg. pag. 785. 786. Franc. Svvertii Athenas Belg. pag. 651. Oudinum Tomo III. pag. 2223.

Radulphus Roffensis, Episcopus, dein Archiepiscopus Cantuariensis post Anselmum, obiit A. 1121. & *Homilias quasdam* reliquit. Baleus Cent. X. 43.

Radulphus Spaldingus vel *Spauldingus*, Anglus, Ordinis Carmelitani Monachus in cœnobio Stanfordensi, postea Doctor & Professor Theologiæ Cantabrigiensis, obiit circa A. 1390. Suspicionem suis fecit, quod Waldensibus aut Wiclefitis faverit. Scripsit *Sermones*, *In Elenchos Aristotelis*, & *Determinationes S. Scripturæ*. Lelandus c. 436. cujus Codicem edito pleniorem habuit Baleus Cent. XI. 29. Pitseus cap. 694.

Radulphus Strodus vel *Strodæus*, non Anglus, sed Scotus, in monasterio Dryburgh provinciæ Teviotdale educatus, Ord. Fratrum Prædicatorum, Poeta laureatus, Oxonii diu studuit, socius Collegii Mertonensis, Galliam peragravit & Italiam, Syriam item & Terram Sanctam, contra Wiclefi dogmata acriter disputans circa A. C. 1370. Musices quoque fuit studiosus. Scripsit *Fabulas*, *Panegyricos*, *Consequentiarum formulas*, Venetiis 1517. 4. impressas, *Summulas Logicales*, *Sophismatum strophas*, *Phantasma Carmen elegiacum*, *Itinerarium Terræ Sanctæ*, *Positiones & XVIII. argumenta contra Wicleffum*, *Opuscula*. Vide Lelandum cap. 421. Baleum Cent. VI. 44. Pitseum c. 629. Georgium Mackenzie de Eruditis Scotis vol. I. p. 426. Quetif de Scriptoribus Ordinis Prædicatorum p. 666.

Radulphus, Monachus *S. Sepulcri*, sec. XI. circa A. 1176. Scripsit *Vitam S. Lietberti, Episc. Cameracensis & Atrebatensis*, quæ exstat apud Dacherium Spicil. Tom. X. p. 675. edit. novæ T. II. p. 138. & in Actis SS. Tom. IV. Jun. p. 586. cum Comment. Henschenii.

Radulphus, Abbas *S. Trudonis*, vid. infra *Rodulphus*.

Radulphus de S. Victore, scripsit *super Leviticum*. Hæc Bulæus Hist. Univerfit. Parisiensis Tom. III. pag. 706.

Radulphus, Anglus, Ord. Cisterciensis, ex monacho Clarævallensi, *Valcellensis* in Belgio monasterii Abbas primus a S. Bernardo A. 1132. electus, post obitum An. 1197. corpus ejus levatum & publicæ venerationi expositum est. Scripsit *Expositionem in Regulam S. Benedicti*. Obiit A. 1151. Acta Sanctorum Tom. II. Januarii p. 892. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis.

Radulphus, *Villariensis* in Brabantia cœnobii monachus, Ord. Cisterciensis. Ejus *Epistola ad Guibertum* Abbatem Gemblacensem cum hujus responsione habetur Lovanii ad S. Martinum. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis pag. 283. 284. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 785. Svvertii Athenæ Belgicæ p. 651.

Radulphus Wendover, vide supra lib. IX. p. 167. & VII. p. 164.

Radulphus, *Wintoniensis* Presbyter & Scholæ Præfectus, sec. incerto, scripsit *Epistolam ad Elyenses*, de curatione angi-

gi-

ginæ letali, quæ sibi merito S. Etheldredæ contigerat. Exhibetur a Thoma Elyensi in Miraculis illius Sanctæ cap. V. in Actis Sanctor. Tom. IV. Julii p. 549.

Ragimbertus, Leuconaensis Abbas tertius in Diœcesi Ambianensi, hodie dicitur *S. Valery*, scripsit *Vitam S. Walarici primi Abbatis*, qui obiit A. 622. sed stilo rudiore, unde post a quodam emendata est, & edita a Surio d. 1. Apr. pag. 447. Mabillonio Actis SS. Ord. Bened. Tom. I. p. 70. & in Actis SS. Tom. I. Junii p. 16. Compendium ejus Vitæ dat Vincentius in Speculo Historiali XXIII. 21. 22. 23. Eadem Vita apud Mabillonium exstat in carmen heroicum versa. Adde Historiam literariam Galliæ T. III. p. 600.

Raggius, Florentinus, Arithmeticus & Astronomus, An. 1512. scripsit *de siderum cursu*, item *de proportione*, *de intellectu diviso atque composito*. Pocciantii Catal. Scriptorum Florentinorum p. 154. *De Astrologia* ad Jo. de Medicis, Cardinalem Diaconum, qui postea Leo X. Pontifex erat, est in Bibl. Medicea Bern. de Montfaucon Biblioth. MSS. p. 301.

Raguel, Presbyter, forte Cordubensis, scripsit *Martyrium Pelagii pueri* A. 925. coronati, & ea quæ narrat, ab iis, quorum in carcere sodalis martyr fuerat, se audivisse innuit. Certe, quia scribit, suo tempore cor Pelagii Cordubæ in æde S. Cypriani requiescere, corpus autem in Ecclesia S. Genesii, indicat se ante A. 966. scripsisse, quo corpus eo translatum fuit. Editum est hoc Martyrium ab Ambrosio Morali cum Operibus S. Eulogii, in Hispania illustrata Tom. IV. p. 247. & in Actis Sanctorum Tom. V. Junii p. 206. Vide Nic. Antonii Bibl. Hispanam Veterem VI. 14. n. 337. 8. & Papebrochium p. 205.

Rahevvini, nescio cujus (Codex MS. habet *Rahevv.*) ad H. Papam *Flosculus*, id est, libri duo Rhythmici, quorum unus Sententias Theologicas de Deo & SS. Trinitate, alter de Angelis complectitur, exstat in Bibliotheca Monasterii Tegernseensis, teste Bern. Pezio in Dissert. Isagogica ad Tomum I. Thesauri novi Anecdotorum p. 14. Opus in Codice membr. quingentorum annorum sic incipit:

> *Instas, urges precibus, Pater venerande,*
> *Admones, nunc acuis, nunc hortando blande.*

Raimilius in Catalogum Mithridatis ad Nicolaum V. exstat in Bibl. S. Gatii Turonensis. Bern. de Montfaucon Bibl. MSS. p. 1275. Sed quidnam libri sit, non possum dicere. Fortasse ad *Raimundum Mithridatem* pertinet, de quo Noster libro XII. p. 81.

Raimirus Gaditanus, cujus *divinationem sideralem* typis impressam memorat Gesnerus.

Raimundus de Ageles vel *Agileus*, Canonicus Podiensis, & Episcopi sui, qui simul Comes Tolosanus erat, Cappellanus, cum quo An. 1095. in terram Sanctam abiit, & res ibi per quinquennium gestas, testis αὐτόπτης sub titulo *Historiæ Hierosolymitanæ* descripsit. Exstat illa in Gestis Dei per Francos Tom. I. p. 139. Annotationes in eam Barthianas cum Indice & Glossario edidit Jo. Petrus a Ludevvig Tom. III. Reliquiarum pag. 230. seq. Caveus fidem auctoris ex hac sollenni execratione æstimandam censet, quæ p. 163. legitur: *Oro igitur & obsecro omnes, qui hæc audituri sunt, ut credant hæc ita fuisse. Quod si quicquam ego præter credita & visa studeo referre, vel odio alicujus apposui, apponat mihi Deus omnes inferni plagas, & deleat me de libro vitæ.* Ad hæc verba autem duo regerenda esse censet Barthius. Primum, quod ad *visa* spectat, virum bonum nonnunquam præstigiis illusum fuisse, p. 231. quod autem ad *credita*, non sine judicio addit p. 268. *Credita dici possunt etiam falsissima. Nihil enim tam stulte fingi fere potuit, quod superstitio idiotica non aliquatenus crediderit.*

Rai-

Raimundus Albertus, Barcinonensis, præfectus Generalis ordinis S. Mariæ de Mercede, tandem a Joanne XXII. Cardinalis creatus obiit A. 1330. Ordinavit sodalibus suis, qui regularem & secularem hujus instituti familiam sub eo simul habere cœperunt, *Breviarium*, *Missale*, *Ceremoniale*: item *Constitutiones*, quæ in generalibus Anni 1327. comitiis Barcinonensibus promulgatæ etiam nunc observantur: *Acclamationes Catholicas pro Ecclesiasticis honoribus*, sive *admonitionem pro immunitate bonorum Ecclesiasticorum*, *de resignatione propriæ voluntatis*, *de obedientia* &c. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. IX. 4. n. 212. Oldoini Athenæum Romanum p. 574.

Raimundus de Altoponte, sive *de Hautpont*, Gallus, Theol. Doctor & publicus Sacræ Scripturæ Professor in Academia Parisiensi, ord. S. Augustini, circa A. 1424. scripsit *Comm. in omnes D. Pauli Epistolas*, quæ exstant Parisiis in Bibl. Augustinianorum. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 599.

Raimundus, monachus *S. Andreæ* prope Avenionem vergente seculo XI. scripsit *Vitam S. Pontii* Abbatis & æqualis sui, cujus epitomen Hugo Menardus lib. II. Observationum in Martyrologium Benedictinum; integram vero dedit Mabillonius sec. VI. Benedictino parte 2. pag. 493. *Præterea*, ait idem Mabillonius, *habemus sermonem in festo S. Pontii legi solitum, quem Bollandiani primam esse vitæ a Raymundo scriptæ partem rati, eo nomine illum tomo III. Martii ediderunt, cum nihil aliud habere potuissent. At certum est, hunc ipsum nihil aliud esse, quam breve compendium e priori vita, quod fortasse lectionum loco in Officio divino legebatur, excerptum*. * Reliqua ejus scripta Astronomica, sicut & epitomes varias opusculorum quorumdam ab antiquis scriptoribus editorum vide apud authores Historiæ litterariæ Gallicæ Tom. VIII. p. 479. & seqq. omnia tamen adhuc latent in MSS. excepta vita *Pontii* Abbatis.

Raimundus Bernardi, miles & Legum Doctor, Consiliarius regis Franciæ, nec non Ducis Calabriæ & Andegavensis, An. 1383. Legatus fuit ad Imperatorem, & coram ipso *Orationem* habuit *pro Clemente Papa VII.* contra Urbanum VI. Exstat in Martene & Durand Thesauro novo Anecdotorum Tom. II. p. 1120.

Raimundus Bequin, Tolosanus, Ord. Prædicatorum, primum Sacræ Scripturæ Lector Tolosanus, Sententiarum Lector Parisinus, post A. 1321. S. Palatii apud Joannem XXII. magister, demum A. 1324. Patriarcha Hierosolymitanus, & Episcopus Lemissensis s. Nimocensis in insula Cypro, obiit A. 1328. Scripsit *Quodlibeta varia*, & alia opuscula, de quibus hodie nihil superest. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus ordinis Prædicatorum p. *666*.

Raimundus Boquierius, Gallus, patria Narbonensis, XXV. Carmelitarum Generalis Magister, scripsit *contra quendam Apostatam*. Obiit Perpiniani Anno 1388. Hæc Possevinus Tom. II. Apparatus p. 315. ex Simlero.

Raimundus de Canillac, Gallus Decretorum Doctor, Canonicus ordinis S. Crucis in Hierusalem, Archiepiscopus Tolosanus, deinde Cardinalis Episcopus Prænestinus, scripsit *Recollectorum librum* ad Septimianum Narbonensem Archiepiscopum: obiit Avenione Anno 1373. Hæc Oldoinus in Athenæo Romano p. 575. Adde Ughelli Italiam sacram Tomo I. p. 215.

Raimundus de Capua, vide infra *Raymundus de Vineis*.

Raimundus, sive *Raimundinus Cavitellus*, Cremonensis, Ticini, Perusii & Ferrariæ Jura docuit circa An. 1362. Ejus sunt *de verborum obligatione libri 4. de legali studio adipiscendo lib. 2. de feudis lib. I.* De patriæ antiquitatibus multa congessit quibus deinde Ludovicus Cavitellius ex pronepotibus usus est, quem vide in Annalibus Cremonensibus ad Annum 1362. Arisii Cremo-

mona literata Tom. I. pag. 174.

Raimundus de Cornelio, Archidiaconus primum, post A. 1280. Episcopus Cadurcensis, obiit A. 1293. Vide Galliam Christianam Tomo I. pag. 136. *Testamentum* Ann. 1289. datum edidit Baluzius Miscell. lib. IV. p. 502.

Raimundi de Crosis Summa Dictaminis secundum stilum Curiæ Romanæ est MS. in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 141.

Raimundus vel *Remundus*, Abbas *Ebirbacensis*, ord. Cisterciensis, obiit A. 1249. post prælaturam 23. annorum, scripsit jussu Gregorii IX. Pontificis, una cum Sefrido Archiepiscopo Moguntino, & M. Conrado, *Examinationem vitæ & miraculorum S. Elisabethæ*. Car. de Visch Bibl. scriptorum ord. Cisterciensis p. 285.

Raimundus de Forlivio scripsit *de interpretatione legum*. Gesnerus.

Raimundus Gibonius, Monachus S. Germani de Pratis. Ejus *Commentarii* in quasdam Scripturæ partes sive Græcas sive Latinas exstat in Bibl. Monasterii laudati. Bern. de Montfaucon Bibl. Biblioth. MSS. p. 1125.

Raimundus Peraudi vel *Peraldus*, Gallus, *Gurcensis* Episcopus & S. R. E. Cardinalis. Surgeriis apud Sanctones natus, anno 1471. in Collegium Navarræ venit. Postea Romam venit, ab Innocentio VIII. in Germaniam missus est, ut pecuniam contra Turcos colligeret. Maximiliano commendante Episcopus Gurcensis & ab Alexandro VI. Cardinalis creatus est. Fuit etiam Episcopus Sanctonensis, & iterum in Germaniam missus est, obiit Viterbii Ann. 1505. æt. 70. Lud. Jacobus a S. Carolo in Bibl. Pontificia pag. 429. ipsum quoque Episcopum Agrigentinum dicit. Scripsit *librum de dignitate sacerdotali super omnes reges terræ*, sine anno & loco excusum, *de actis suis Lubecci & in Dacia*, nec non *Epistolas ad Capnionem & alios*. Hæc Launojus hist. Gymnasii Navarræi part. III. lib. 3. c. 2. *Mandata & declarationes in favorem pauperum aliorumque Christi fidelium*. Lips. 4. sine mentione anni. *Diplomata* ab eo in Germania & alibi data prostant fere innumera. Exstat quoque inter Reuchlinianas p. 67. b. brevis ad Reuchlinum *Epistola*, cui valde favit, prout etiam duæ Secretariorum ejus Epistolæ paginis præcedentibus ostendunt: *Alia* sub initium Cœlifodinæ Joannis Paltz. Confer de eo Phil. Elssii Encomiasticum Augustinianum p. 600. & Gandolfum de ducentis Augustinianis scriptoribus pag. 307. Oldoini Athenæum Romanum pag. 575. Gœtzii Memorabilia Bibl. Regiæ Dresdensis Vol. I. p. 513. Ridiculum est, quod Hugo Blotius, Bibliothecarius Cæsareus *Raimundum Titulum* nobis effingit, dum hujus Cardinalis *Epistolam ad S. R. Imperii Principes de expeditione contra Turcam suscipienda*, Ulmæ Ann. 1501. datam, nec non *aliam* de hac materia datam in Bibliotheca Vindobonensi adesse nunciat. Vide Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 573. 584. Nosse enim debebat, unicuique Cardinalium suum esse *titulum* s. Ecclesiam Romæ, de qua re evolvendus est Jac. Laderchius de Basilica SS. Marcellini & Petri parte III. c. 1. 6. Hic vero Cardinalis *titulum* habuit S. Mariæ novæ, Lud. Jacobus tit. SS. Joannis & Pauli ipsi adscribit, immo & Pammachii.

Raimundus, Patriarcha *Hierosolymitanus*, scripsit *Censuram super articulis a Jacobo Archiepiscopo Aquensi propositis*. MS. in Bibl. Vaticana. Montfaucon l. c. p. 135.

Raimundus Hugonis, Ordinis Prædicatorum in conventu Brageriaci provinciæ Tolosanæ, vixit Ann. 1360. & scripsit *Historiam translationis S. Thomæ de Aquino*, quæ Ann. 1368. contigit, nec *Miracula ejusdem*, quæ exstant in Actis SS. Tom. I. Martii p. 725. 735. & Percinum in Monumentis Conventus Tolosani part. 2. pag. 211. Plura Jac. Quetif de scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 662.

Rai-

Raimundus Jordanis, Canonicus regularis ordinis S. Augustini, primo Uticensis sive Usezienfis in Gallia Narbonensi Præpositus, dein Cellensis in diœcesi Bituricensi Abbas, Ann. 1381. Opera ejus huc usque sub *Idiotæ* nomine cognita, & seculo VIII. aut IX. scripta habita sunt, primus autem Raymundo vindicavit, & castigationibus additis edi curavit Theophilus Raynaudus Paris. 1564. 4. post Operum Tomo XI. Sunt autem

1. *Contemplationum libri VI.* qui antea prodierunt, Paris. apud Henr. Stephanum, 1519. 4. in Orthodoxographis (*a*) Heroldi & Grynæi, in Bibliothecis Patrum, & studio Henrici Sommalii cum Augustini, Anselmi & Bernardi Meditationibus, Colon. 1637.

2. *De virgine Maria*. Paris. 1538. Hanc contemplationem ab hæreticis in Orthodoxographorum editione omissam esse indignatur Margarinus de la Bigne, ideoque in indicibus editionis secundæ Bibliothecæ Patrum a se editæ inserendam censuit.

3. *De statu religioso libri III.*

4. *De Oculo spirituali*, sive *Oculo mystico*, Joanni Guallensi tribuitur. Vide supra lib. VII. p. 110.

Regulæ Christianam vitam complectentes, & *Paraphrasis in Psalmum XV.* sunt Joannis Pici Mirandulani, inter cujus opera exstant. Vide supra lib. IX. p. 117.

Raimundus Lullus, supra lib. XI. p. 292. Tres *Epistolæ* illius ad Regem Galliæ, ad amicum, & Academiam Parisinam, quibus ad fundandum Collegium linguarum orientalium hortatur, exstant in Martene & Durand Thes. novo Anecdot. I. p. 1315. * Operum quorundam Lulli tituli exhibentur a Cl. Lamio in Catalogo manuscriptorum Bibliothecæ Riccardianæ pag. 270. quorum saltem nonnullorum cognitio eruditos fugerat. En illos. *Soliloquium Philosophiæ majus. Liber lucis mercuriorum. De accurtatione lapidis. De lapide physico minerali. Ars intellectualis, seu Magia parva. Anima artis transmutatoriæ metallorum. De investigatione secreti occulti. De conservatione vitæ. Elucidatio totius Testamenti. Opus Margaritarum. Vade mecum artis compendiosæ. De terminis militis. Epistolæ tres de arte Alchimiæ. Testamentum ultimum a Raimundi, Rege Carolo. De mirabilibus rebus versio ex græco in latinum per Cl. Virum D. Raimundum Lullum........ de Mirabilibus Rebus ad Nobilem, & Doctum virum Hieronymum Cattagnetum. Compendium ad compositionem in lapidem Philosophorum Astrologia, & secreta ad Eduardum Regem. Oratio ad Jesum Christum ante descriptionem aquæ vitæ recitanda.* Hæc in *Codicibus quibusdam* Riccardianis servari idem Lamius ibidem testatur. Alibi vero in eodem opere indicat alium Codicem, in quo est ejusdem Raimundi Opus Theologicum, & philosophicum inscriptum: *Fundamentum artis generalis ad Dei laudem, cognitionem, & amorem.*

Raimundus Marlianus, Gallus, vixit temporibus Caroli VIII. & Ludovici XII. Scripsit *Descriptionem veterum Galliæ locorum, urbium, populorum, montium ac fluviorum*, quorum apud Cæsarem & Tacitum mentio fit, ordine Alphabetico. Ea editionibus Julii Cæsaris annecti solet, ut Venetæ per Theodor. de Ragazonibus, 1490. fol. Sub verbo *Boji* tempus suum innuit, ubi terras meminit, *quas hodie Sigismundus Dux Austriæ possidet*. Vixit igitur antequam Sigismundus dignitatem Imperatoriam nancisceretur. Cætera ejus huc dum incognita sunt.

Raimundus Martini, Subiratensis, (hodie *Sobirats* dicitur, urbs Cataloniæ) ordinis Prædicatorum in conventu Barcinonensi. Fuerunt, qui ipsum Ex-Judæum pronunciarent, etiam ex antiquioribus, sed recte eos arguit Rev. Wolfius Bibl. Hebr. T. III. pag. 989. seqq. Suspicio potius quorundam fuit, quia in librorum Rabbinicorum lectione,

(*a*) Ibi Liber VI. desideratur, qui *de Maria* agit.

ne, si quisquam alius, fuit versatissimus. Illo enim tempore *Raymundus de Pennaforti*, Generalis ord. Dominicanorum, suos ad hæc studiorum genera tractanda jussu regio excitarat. Ipse quoque Raymundus noster cum Paulo quodam Ex-Judæo Codices hebraicos per totam provinciam conquisitos in usum suum convertit. Mortuus est post A. 1286. Ex scriptis ejus nota sunt:

1. *Pugio fidei adversus Mauros & Judæos*, Opus quantivis pretii, hac præcipue de caussa, quia multos exhibet textus Codicum Judaicorum, quos posteriorum temporum Judæi in editionibus impressis omiserunt. Scripsit eum librum A. C. 1278. ut ipse innuit par. II. cap. 10. n. 11. Editus est primum a Jac. Phil. Maussaco & Josepho de Voisin, cum hujus observationibus, Paris. 1651. fol. post Lips. 1687. fol. cura Jo. Bern. Carpzovii, qui Introductionem ad Theologiam Judaicam præmisit. Usus est illo Porchetus Salvaticus, prout supra monuimus, nec non Petrus Galatinus, cujus plagium non est excusandum.

2. *Summæ contra Alcoranum*, quod opus nondum est editum.

3. *Capistrum Judæorum*, quod manu exaratum exstat in Bibliotheca Bononiensi, teste Echardo Biblioth. ord. Prædic. Tom. II. p. 818.

Cæterum de hoc Raymundo agunt præter Caveum, Bosquetus & Maussacus in Prolegomenis, Nic. Antonius in Bibl. Hispana Vet. VIII. 6. num. 227. seq. Wolfius Bibl. Hebr. I. pag. 1016. Altamura Bibl. Dominicana p. 58. & Noster supra libro XII. p. 44. quia vero hic quædam habentur, quæ superius non exstant, Lectores utriusque operam poterunt conjungere.

Raimundus de Medullione, Gallus, ex illustri Medullionum stirpe in Provincia oriundus, ordinis Prædicatorum A. 1264. Prædicator generalis, postea Provincialis socius, Diffinitoris socius, & Diffinitor fuit. An. 1281. assumtus est Episcopus Vapincensis, An. 1289. Archiepiscopus Ebrodunensis, obiit A. 1294. Ejus sunt *Acta Synodi Reatinæ in Sabinis*, *Statuta pro regimine diœcesis Vapincensis*, *Acta Synodi provincialis Ebrodunensis* Ann. 1290. quæ edita sunt a Martene & Durand Tom. IV. Thesauri novi Anecdotorum. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum p. 435. Altamura p. 68. Adde Galliam Christianam Tom. I. p. 465. T. III. p. 1081.

Raimundus Mithridates: vide supra libro XII. p. 82.

Raimundus de *Musfoliis*, *Mustogiolis*, vel de *Moscuerolis*, natione Gallus, patria Rutenensis, ex Monacho & Priore Cœnobii S. Flori in Aruernia, Benedictini Ordinis, primum a Joanne XXI. aliis XXII. Pont. Max. Episcopus Florensis, tum S. Pauli, demum Presbyter Cardinalis cum Titulo S. Eusebii constitutus omnium primus, scripsit *Statuta pro Ecclesia S. Pauli*, *& Prioratu Majoris Ecclesiæ*, nec non *Leges* condidit pro Clericis. Obiit circa A. 1336. Oldoini Athenæum Romanum p. 575.

Raimundus Oldovinus, Cremonensis, JCtus celebris circa An. 1326. scripsit *de usufructu*, *de invaliditate matrimonii*, & alia. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 158.

Raimundus de Pennaforti, vide libro XV. p. 221.

Raimundus Peraudi, vid. supra *Curcensis*

Petri Raimundi, monachi de Clusa, *Chronicon* usque ad A. 1134. est in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 17.

Raimundus de Podio, vide supra *Raymundus de Ageles*.

Raimundus de Ponte, in Aragoniæ regno & Fraga municipio natus, primum *Auditor Rotæ* Romanæ, & Marchiæ Anconitanæ Gubernator, dein Regis Aragoniæ Cancellarius, & ab A. 1288. Episcopus Valentinus. A. 1303. ordinem fratrum Prædicatorum ingressus

ſus eſt. Interfuit Concilio Viennenſi A. 1312. & obiit in urbe Tarraconenſi A. 1313. cum Synodus provincialis ibidem haberetur. Scripſit *librum de Sacramentis*. Nic. Antonius Bibl. Hiſpana Vet. IX. n. 63. 64. Quetif de Scriptor. ord. Prædicatorum p. 519.

Raimundus Rigaldus, vide infra *Rigaudus*.

Raimundus de *Salignas*, (forte *Salignac*) Decanus Pariſienſis & Auditor ſacri Palatii Apoſtolici. Ejus ſunt, *Caſus libri V. Decretalium* MSS. in Bibl. Lipſienſis Academiæ Paullina. Vide Felleri Catal. p. 425.

Raimundus Sebunda, *Sebonde*, *Sabunde*, *Sebeide*, *Sant-Sebeide*, & *Sebon*, Hiſpanus, Artium, Medicinæ & Theologiæ Doctor, Toloſæ docuit circa Ann. 1436. An Ex-Judæis adnumerandus ſit, diſquirit, & recte negat Wolfius Bibl. Hebr. III. p. 991. Ejus habemus:

1. *Creaturarum ſive de homine* librum, quem alii *Theologiam naturalem* vocant. Editio ejus antiqua exſtat 4. ſine anno & loco, alia ſine loco 1487. fol. Daventrienſem in folio memorat Wharthonus. Porro prodiit Argent. 1496. fol. Lugdun. 1507. in 8. Pariſ. 1509. Lugd. 1540. 8. Venet. 1581. 8. Francof. 1631. 8. Amſtel. 1661.

Verſio Gallica prodiit hoc titulo: *La Theologie naturelle de D. Raym. Sebon miſe en François par Mad. Leonor Royne de France*, Paris 1551. 4. Hujus libri non meminit Franc. Crucimanius, adfuit tamen Lipſiæ An. 1739. in Auctione publica. Aliam ejuſdem anni memorat Maittairius Tomo III. Annal. pag. 600. hoc titulo: *La Theologie naturelle de Raymond ſecond* (forte ex errore typographi pro *Sebond*) *compriſe en ſept dialogues de la nature de l' homme, traduicts de Latin en François par Jean Martin*. Pariſ. per Mich. Vaſcoſanum 4. Deinde quoque vertit Michael Montanus, Pariſ. 1569. 1581. 8. id quod pater ipſi negotium impoſuit, ut ipſum partim in timore Dei, partim quoque in bonis literis exerceret, teſte Crucimanio p. 329. Idem Montanus Conatuum II. 12. *Apologeticon* hujus libri ſcripſit, quod editioni Rotomagenſi 1603. & 1641. additum, Italice quoque verſum a Marco Ginammi, Venet. 1633. Male de hoc opere judicant Mericus Caſaubonus in libro Anglice ſcripto *de credulitate & incredulitate* p. 16. Jac. Thomaſius in Præfationibus p. 77. & Theoph. Raynaudus in Theol. naturali Proleg. §. 86. Melius autem Comenius de uno neceſſario c. 6. p. 49.

2. *Viola animæ*, ſive *de natura hominis*, prodiit Toleti 1504. 4. Colon. 1502. 4. Lugd. 1568. 12. Hiſpanice vertit Antonius Ares, Taurenſis, ord. Min. Madr. 1616. 4.

3. *Quæſtiones diſputatas* allegat Trithemius de ſcript. Eccleſ. c. 765.

Plura de ipſo dant Nic. Antonius Bibl. Hiſpana Vet. X. 3. n. 116. ſeqq. Whartonus Append. ad Caveum p. 86. Bælius in Dictionario, Val. Andreas in Catalogo clarorum Hiſpaniæ ſcriptorum pag. 100. Crenius Animadv. Hiſtorico-Philol. Tom. IX. pag. 101. * *Theologiæ naturalis* ejuſdem authoris præter indicatas hic alia eſt editio in fol. Argentinæ An. 1501. quam ſervat Bibliotheca Civica Vindobonenſis, ut ex ejus Catalogo Tom. I. pag. 169. diſcimus. Vide Lambacheri adnotationem in eodem Catalogo.

Raimundus de Tarraga, aliis *Terraga*, Ex-Judæus, Dominicanorum Ordini adſcriptus A. 1370. ſed tantum in ſpeciem, ut Chriſtianos falleret. Scripſit librum *de Dæmonum invocatione:* alium, cujus initium fuit: *Utrum quilibet infidelis tam divinis, quam Apoſtolicis canonibus teneatur obedire: de ſecretis naturæ, de Alchymia*, & alia, quæ juſſu Gregorii XI. An. 1372. flammis ſunt exuſta. Hæc ex Tom. IV. Bartolocci tradit Rev. Wolfius Bibl. Hebr. I. p. 1016. III. p. 989. Adde Fabricium ſupra libro XI. p. 293.

Raimundus Turcus, ſcriptor rerum Eſten-

Estensium, sec. XII. sed quem frustra huc usque quæsivit Lud. Ant. Muratorius, prout iste testatur in præfatione ad Chronica Astensia, Tom. XI. S. R. Ital. pag. 136. * Memoriale Raymundi Turci, quod tantis adeo votis efflagitavit Cl. Muratorius jam tandem prodiit beneficio doctissimorum virorum, qui MSS. Codicum Taurinensium indicem ediderunt. Vide volumen II. ad Codicem DCXLVII. Absolvitur vero hæc historia Anno 1091.

Raimundus de Vineis, vulgo *de Capua*, ab urbe scilicet patria, ex familia nobili *de Vineis*, ordini Prædicatorum in patria adscriptus, postea Prior apud Montempolitianum & in conventu Romano ad Minervam, porro Regens studii Senensis, demum Provinciæ Lombardiæ superioris electus Prior & Præses, obiit Noribergæ An. 1399. Scripsit *Legendam B. Agnetis de Montepolitiano, virginis, ord. Prædic.* quam Ambr. Taegius in suam Rerum ordinis Prædic. collectionem intulit lib. 3. Dist. 8. fol. 146. ex iis desumserunt Acta SS. Tom. II. Aprilis p. 792. *Legendam B. Catharinæ Senensis*, Colon. 1553. fol. apud Surium d. 29. April. Antoninum Summæ Tom. III. p. 692. & in Actis Sanctorum Tom. III. Aprilis p. 853. Italica versio Barduccii Canigiani præmissa est Operibus S. Catharinæ, quæ Tomis V. prodierunt Senis 1707. 1713. seqq. 4. *Tractatum super Magnificat*, *Officium pro festo visitationis B. Virginis*, *Tractatum pro reformatione conservanda*, Rom. 1580. Tolosæ 1605. 12. Fontana inter ordinationes Capitulorum generalium inseruit p. 550. *Epistolas Encyclicas ex Capitulis generalibus scriptas*, *Acta legationum pro summis Pontificibus Gregorio XI. Urbano VI. & Bonifacio IX. tum & pro Florentinis*, *Testimonium juridicum de iis, quæ audivit & vidit vacante sede Apostolica post obitum Gregorii XI.* Opera etiam S. Catharinæ non solum ex lingua Italica in Latinam convertit, de qua re Noster supra libro III. p. 390. sed etiam a Wharthono auctor illorum creditur, consentiente Oudino Tomo III. pag. 1264. Vide supra Catharina Senensis.

Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ordinis Prædicatorum Tom. I. pag. 679. Altamura p. 145.

Raimundus Superantius, Italice *Soranzo*, JCtus in aula Pontificum Avenionensi sec. XIV. medio, *libros Ciceronis de gloria* habuit, & Petrarchæ legendos concessit, postea casu quodam amisit. Vide Menagiana T. IV.

Rainaldus, Archidiaconus S. Mauritii *Andegavensis*, scripsit *Breve Chronicon* a tempore Ptolemæi Evergetæ ad A. 1085. In quibusdam MSS. Chronicon Frodoardi, monachi S. Albani, ab A. 966. ad 1277. continuasse dicitur. Jac. le Long bibl. Historiæ Galliæ p. 341. 754. * Authores Historiæ literariæ Gallicanæ Tom. VIII. pag. 36. monent in chronico quodam MS. Bibliothecæ Cottonianæ legi ad A. 1075. *Finis Chronicæ Raynaldi Archidiaconi S. Mauricii*. Quæ deinde sequuntur in eodem MS. ejusdem Chronici continuatio sunt. Nec aliud esse censeo opus illud hic a Bibliothecario indicatum Chronicon Frodoaldi continuatum usque ad Annum 1277. Vixit autem Raynaldus ultra Annum 1074. sed quo potissimum obierit certum tempus ignoratur. Addunt Scriptores illi Historiæ litterariæ Gallicæ hunc ipsum Raynaldum scripsisse historiam miraculorum S. Florentii, quam servat MS. Codex Monasterii S. Florentii Salmuriensis, sicut & novum Officium ejusdem S. Florentii, ac denique hymnos binos de laudibus ejusdem Sancti, quorum prior incipit: *Canat chorus fidelium*, alter: *Sancte Confessor*. Utrumque servant breviaria MSS. ejudem Cœnobii S. Florentii.

Rainaldus Bononiensis, vid. infra *Rambertus*.

Rainaldus de Brancaleonibus, Fulginas, ex Comitibus Luci & Mevalis circa A. 1410. reliquit *plura Carmina*

utraque lingua. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 238.

Rainaldus Calementanus seu *Colimentanus* dictus, ex Comitibus Marsorum, Monachus S. Benedicti & Presbyter Cardinalis SS. Petri & Marcellini ab Innocentio II. renunciatus, qui obiit Cassini Idibus Junii A. 1165. Scripsit *S. Severi Episcopi Vitam, de SS. Benedicto & Mauro versus, de SS. Placido, Mauro & Severo hymnos*. Vide plura apud Ciaconium ejusque Auctarios. Hæc Oldoinus in Athenæo Romano pag. 574. Adde Jac. Laderchium de Basilica SS. Marcellini & Petri p. 348.

Rainaldus, Subdiaconus *Casinensis*, sec. incerto, *Vitam B. Benedicti* versibus expressit, qui leguntur in Breviariis Casinensibus Ann. 1568. & 1572. impressis. Acta SS. Martii Tom. III. p. 276. Ejusdem *Versus in Regulam S. Benedicti* adservantur in Bibl. monasterii Casinensis. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 224. *Hymnos* quoque *in laudem S. Severi* Confessoris & Episcopi Casinatis ipsi tribuit Petrus Diaconus de Viris illustribus Casinensibus c. 44.

Rainaldus Cistercienfis, vid. *Rainerius Cisterc.*

Rainaldus Cluniacensis, vid. infra *Rainaldus de Semur*.

Rainaldus, Episcopus *Lingonensis*, circa Ann. 1080. Scripsit *de Vita, agone & triumpho S. Mamantis*, Lingonensis Ecclesiæ Patroni, quæ edita est in Jo. a Bosco Bibliotheca Floriacensi Tom. II. p. 210. 240. *Rainardum* vocat Necrologium S. Benigni Divionensis in Bibl. S. Germani apud Bern. de Montfaucon l. c. p. 1161.

Rainaldus de Montauro, Netinus Siculus, cujus mater ex Landolina familia provenit, nobili genere natus, Ord. Prædicatorum Doctor Salmanticensis, Prior Provincialis Siciliæ, post Inquisitor fidei Generalis. A Ferdinando II. Aragoniæ Rege Neapolim vocatus est, ubi una cum aliis Tribunal Inquisitionis instituit. Ab Alexandro VI. Ann. 1497. Episcopus Cephalæditanus, Ann. 1497. Generalis Commissarius Sanctæ Cruciatæ in Sicilia & Collector Decimarum Ecclesiasticarum, a Julio II. Abbas S. Mariæ de Arca A. 1503. renunciatus est. Obiit A. 1511. cum Siculorum Oratorem apud Ferdinandum in Hispania ageret. Scripsit *IV. volumina in libros Sententiarum*, nondum edita. Impressa vero sunt: *De Reductionibus naturalibus, de Futurorum contingentium difficultate; Oratio Panormi, in funere Joannis Aragonensis, filii Ferdinandi II. a.* 1497. *habita*. Hier. Ragusa Elogia Siculorum p. 245. Mongitore Bibl. Sicula T. II. p. 197. 198. Altamura Bibl. Dominicana pag. 228. Jac. Quetif T. II. p. 24.

Rainaldus ex Comitibus Signiæ, Episcopus Cardinalis *Ostiensis*, postea Pontifex nomine *Alexandri IV.* de quo plurimis jam egit Fabricius noster supra lib. I. pag. 59. Adde nunc, quasdam ejus *Epistolas* ad Episcopos & Abbates Sveciæ haberi in Jo. Vastovii vite Aquilonia sub finem, alias Magistro Hospitalis S. Spiritus Pisarum in Ughelli Italia Sacra. Adde Oldoini Athenæum Romanum pag. 574. & qui ibi plures citantur.

Rainaldus, Prior S. Eligii *Parisiensis*, cujus *Commentarii in Pentateuchum, Josuam, Judices, Ruth & Jesaiam* MSS. memorantur a Montefalconio Bibl. MSS. p. 1278.

Rainaldus Persichellus, Cremonensis, humaniorum literarum Professor circa A. 1364. varia e Poetis Græcis præcipue Pindaro, Latine vertit: scripsit *Epigrammata, de Italiæ antiquis & clarioribus urbibus, de vita solitaria, de hominis discursu disp.* 3. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 175.

Rainaldus Persicus Comes, Matthæi filius, Viciniæ S. Petri de Pado, JCtus Cremonensis, legatione ad Venetos functus est; obiit A. 1505. & *Consultationes Legales* reliquit. ibidem p. 355.

Rainaldus de Semur, A. 1108. monachus Cluniacensis, Abbas Vezeliacensis, post

post Archiepiscopus Lugdunensis Ann. 1128. obiit anno sequenti. Scripsit *Vitam Hugonis Abbatis Cluniacensis*, & Ejusdem Vitæ *Synopsin metricam*, quæ prodierunt primum in Bibliotheca Cluniacensi pag. 648. 654. postea in Actis Sanctorum Tom. III. Aprilis p. 648. Utrumque MS. bis adest in Bibl. Vaticana. Montfaucon l. c. pag. 74. 76. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 311. 312. Gallia Christiana Tomo IV. pag. 115.

Rainaldus Episcopus *Senensis*.

Ejus est *Registrum patrimonii S. Petri in Tuscia* A. 1291. compositum, MS. in Bibl. Colbertina. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 926.

Rainaldus Wilduccius, Foroliviensis, Scriptor seculi XIV. cujus scripta in Bibliothecis adservantur sequentia: *Tractatus de septem Sacramentis; Sermones in Evangelia, Epistolas, Quadragesimales, de Festis annualibus, & contra Hebræos;* item *de Resurrectione mortuorum*. Plura de ipso non sunt cognita. Ge. Viviani Marchesii Vitæ illustrium Foroliviensium p. 163.

Rainerius Alemannus, nescio quis. Ejus est Tractatus dictus *Faysfacetus*, seu *de moribus in mensa requisitis*, metrice, qui editus est sub nomine *Faceti* cum Commento, sed nomine anni & loci non addito. It. Tractatus alius dictus *Pamphilus*, de amore, metrice. MS. est in Bibl. monasterii Dunensis in Flandria, prout testatur Ant. Sanderi Bibl. Belgica MSS. p. 204. *Fagifacetus* dicitur in Codice Bibl. Paullinæ Lipsiensis, teste Catalogo Felleri p. 389. Fortasse vox hybrida est a φαγεῖν, *comedere*, & *facetiæ*, ut facetum inter comedendum vivendi morem ostendat.

Rainerius Arsendius, Foroliviensis, Romæ primum Auditor Sacri Palatii, deinde Bononiæ ab A. 1324. usque ad 1338. Jus docuit, ubi Bartolum de Saxoferrato discipulum habuit. A Carolo IV. Imp. Cæsareæ Aulæ Consiliarius declaratus, Pisis docere maluit, ubi Bartolum Collegam habuit. Post Ann. 1344. ab Ubertino, Patavii Domino, sexcentorum aureorum salario Patavium vocatus est, ut Cortusiorum Historia VIII. 14. docet, tandem Ann. 1358. fatis concessit. Ejus est *Repetitio l. omnes populi ff. de Justitia & Jure*, quam Albericus de Rosate Tractatui Statutorum inseruit, & *Consilia*. *Additiones super Infortiatum* MSS. sunt in Bibl. Paullina Lipsiensi, teste Catalogo Felleriano p. 344. Ge. Vivianus Marchesius de Viris illustribus Foroliviensibus II. 2. Nicol. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. I. c. 2. Marcus Mantua de illustribus Jureconsultis c. 221.

Rainerius de Barga, nescio quis, una cum Bractino de Pistorio scripsit *Librum rationum super Chrirurgiam Galeni*. Exstat in Bibl. Colbertina teste Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecar. MSS. p. 950.

Rainerius de Belforte, ex Medico monachus S. Galgani in Tuscia, diœcesis Volaterranæ, Ord. Cisterciensis, post Abbas, obiit An. 1272. Scripsit *Tractatus aliquot medicos*, & *Vitam B. Jacobi de Monterio*, cœnobii sui monachi. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 284. Magistri Rainerii *liber de morbis oculorum* MS. est Romæ in Hospitio Congregationis S. Mauri. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 200.

Rainerius Capoccius, Viterbiensis, Ord. Cisterciensis in cœnobio trium Fontium juxta Romam, A. 1212. Cardinalis, titulo S. Mariæ in Cosmedin creatus, obiit An. 1268. Fecit *Hymnos* rhythmice scriptos, ut illa ferebant tempora, quorum initium: *Cœlorum candor*, *Plange turba paupercula*. Ughellus Italia Sacra Tom. I. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 284. Oldoini Athenæum Romanum p. 577.

Rainerius, monachus *Sellensis* in Hannonia, hodie *S. Guislain*, seculo circiter XI. scripsit *Vitam S. Gisleni*, Condi-

ditoris hujus Cellæ, quam suppresso nomine, præfatione quoque & libro miraculorum omissis edidit Surius d. 9. Oct. integram vero Mabillonius Seculo II. Benedictino p. 796.

Rainerius, alias *Rainaldus*, Milonis Comitis Barri super Sequanam filius, ex monacho Claravallis An. 1133. electus Abbas *Cistercii*, obiit A. 1151. & mortem ejus luxit Bernardus Epist. 270. *Speciales Constitutiones Ordinis Cisterciensis* a S. Stephano diversis temporibus latas in unum volumen redegit, & A. 1134. vulgavit. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 284.

Rainerius Cluniacensis, vide supra *Paschalis II.*

Rainerius Coppoli, sive *de Coppolis*, Perusinus, J. U. D. Baldo antiquior, circa A. 1350. scripsit *in libros Digestorum*. Oldoini Athænæum Augustum p. 292.

Rainerius de Forolivio, vide supra *Rainerius Arsendius*.

Rainerius Granchi, vel *de Grancis*, Pisanus, Ord. Prædicatorum, sec. XIV. scripsit *de præliis Tusciæ libros VIII.* carmine admodum obscuro & impolito, sed quod tamen historiarum studiosis non est inutile. Editum est a Muratorio Tom. XI. S. R. Ital. p. 283. qui auctorem eundem cum Rainerio Pisano, Pantheologiæ auctore, conjicit, liberum tamen cuivis judicium merito relinquit. Adde Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. 2. p. 819.

Rainerius de Isorella cognomine *Lombardus*, Brixiensis, Ord. Prædicatorum, A. 1237. factus est Eccles. Romanæ Vicecancellarius, & A. 1247. Episcopus Magalonensis, interfectus A. sequenti 1248. Scripsit *Statuta Synodalia A.* 1274. *Dictionarium varia eruditione refertum*; *Speculum adversus hæreses*. Jac. Quetif de Scriptor. Ord. Prædicatorum p. 121. Leon. Cozzando Libraria Bresciana p. 293. Altamura p. 13.

Rainerius Lombardus, vid. *Rainerius de Isorella*.

Rainerius Palearesi, Senensis, Ordinis Prædicatorum circa A. 1404. scripsit *Opusculum in laudem Catharinæ Senensis*. Quetif Tom. 1. p. 750. Altamura p. 149.

Rainerius a Rivalto, quod castellum est in collibus Pisanis, unde *Pisanus* vulgo, vel *de Pisis* dictus est, Oldoinus patria *Genuensem* dicit, agnomine tantum Pisanum, Ord. Prædicatorum, vixit sec. XIV. obiit A. 1351. & celebris est Opere, quod *Pantheologiam* inscripsit, in quo, quæ ad Theologiam pertinent, ordine alphabetico disposita sunt. Inceperat Opus A. 1333. ex quo de tempore, quo vixit, conjectura fieri potest. Edita est illa Pantheologia Gandavi, 1459. ut quidam tradunt, *Summæ* titulo, Norimb. cura Fr. Jacobi Florentini, apud Jo. Sensenschmid & Henr. Kefer, 1473. fol. & *Pantheologiæ* titulo ibidem apud Koburgerum, 1474. 1477. & 1486. 2. vol. fol. *Summæ* Venetiis ap. Petrum Lichtenstein, 1486. fol. Lugduni expensis Constantini Fredin, 1519. fol. (Catal. Bunemanni p. 34.) Brixiæ 1529. 1581. 4. Venet. 1585. 4. tandem Lugd. 1655. & Paris. 1670. 3. vol. fol. per Fr. Jacobum Nicolai, Ord. Prædicatorum, de cujus editione addimus judicium Jo. Launoji diss. de veteri ciborum delectu in jejuniis Christianorum Tom. II. Opp. part. 2. p. 686. *Pantheologiæ identidem interponit, singulares sibi, vulgaris aliis doctrinæ observationes, quæ Lectoribus molestiæ plurimum, voluptatis nihil aut parum adferunt. Id egregia lucubratione sua consecutus est, ut antiquarum editionum Pantheologia Rainerii non minoris, ut post editionem novam fieri solet, sed pluris vendatur & requiratur diligentius*. Cæterum de hoc auctore post Dupinium, Whartonum, Oudinum, vide Muratorium Tom. XI. S. R. Ital. p. 286. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 635. Sopranum de Scriptoribus Liguriæ p. 249. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 489. * Operis hujus Raineriani in editione Norim-

rimbergensi Anni 1473. titulus est *Panthologia*, & tribus in fol. voluminibus constat (non summa) Rainerii de Pisis. Ab authore tamen suo *summam* inscriptam fuisse docet magnus Codex MS. chartaceus sæculi XV. apud me existens, in quo summæ hujus pars prior continetur: En titulum integrum: *Incipit prima pars summæ F. Raynerii de Pisis, Doctoris eximii, Ordinis Prædicatorum, quem composuit magnis laboribus pro salute animarum, & communiori ac faciliori studio prædicatorum*. Rainerii sermo *de fortuna*, & sermo *de fortibus* extat in Codice Bibliothecæ Richardianæ monente Cl. Lamio in Catalogo ejusdem Bibliothecæ pag. 335.

Rainerius, Diaconus & monachus Pomposianus, vixit A. 1200. & *Collectionem primam Decretalium Innocentii III.* ex Regestis Epistolis ejus annorum 1198. 1199. 1200. in XL. titulos congessit, editam a Baluzio Tomo I. Epistolarum Innocentii p. 543.

Rainerius de Raineris, senior, JCtus & Judex Perusinus, Petro Damiani familiaris, A. 1050. Scripsit *Historiam Visionis habitæ in Ecclesia S. Petri Perusina*. Oldoini Athenæum Augustum p. 292.

Alius junior, JCtus & Professor Perusinus, a Jasone Mayno commendatus, circa A. 1430. reliquit *Lecturas super ff.* & *Volumina Responsorum*. Oldoinus l. c.

Rainerius Sacconus, Placentinus, Philosophus & Theologus, prout illa tempora ferebant, non contemnendus, primo Waldensium Episcopus, deinde Monachus Ordinis Prædicatorum & hæreticæ pravitatis per Lombardiam Inquisitor, obiit A. 1259. in exilio. Scripsit *Summam de Catharis & Leonistis seu Pauperibus de Lugduno*, quæ a Claudio Coussord Parif. 1548. edita, in libro, quem inscripsit *Waldensium & quorundam aliorum errores*, tanquam inedita vero ab Edm. Martene & Ursino Durand Tomo V. Thesauri novi Anecdotorum inserta est, p. 1759. *Liber adversus Waldenses* a Gretsero editus est Ingolstad. 1613. 4. deinde in Bibliothecis PP. & quidem Lugdunensi Tom. XXV. p. 262. in Freheri Scriptor. rerum Bohemicar. in Fasciculo rerum expetendarum & fugiendarum, tandem in Operibus Gretseri Tom. XII. part. 2. pag. 23. seqq. Magna ejus pars jam ante edita fuerat in Flacii Catal. testium Veritatis p. 431. Freheri & Flacii editiones plurium corruptelarum arguit Gretserus Tom. XXV. Bibl. PP. p. 261. Observat autem Georgius Conradus Riegerus *im Saltzbunde* p. 502. titulum hujus libri ab auctore inscriptum esse *contra hæreticos*, quippe qui Waldenses a Manichæis & Arrianis distinguat, Jesuitas vero illum pro lubitu, & ad invidiam Waldensibus concitandam, immutasse: interim tamen testimonio ejus utitur ad dogmata & vitam Waldensium delineandam, pag. 255. 502.

Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 154. qui Germanica, quæ ibi habentur, a quodam Germano in usus popularium suorum inserta esse suspicatur. Ambr. ab Altamura Bibl. Domin. p. 15.

Rainerus Vibius, JCtus Perusinus circa A. 1350. scripsit *de Dote*, *in ff. & Codicem*. Oldoinus l. c. p. 293.

Rainhamus, Anglus Philosophus, a Ducangio in Indice, qui Glossario præfixus est, memoratur, mihi vero præter hunc nondum occurrit.

Raino, Episcopus Andegavensis, sec. X. ineunte, *Vitam S. Mauritii*, Episcopi Andegavensis, describi jussit, qui Codex manuscriptus exstitit apud Ægidium Menagium, & hæc adscripta habebat: *Raino, quondam Sancti Martini quotidianus discipulus & semper Canonicus, ac postmodum Sanctæ Andegavensis Ecclesiæ ex initio Christianitatis trigesimus tertius humilis Episcopus, ... Anno Incarnationis Dominicæ adhuc in DCCCCV. & ordinationis Episcopatus sui in XXV. hanc Vitam scribere & re-*

qui-

quirere jussit. Archanaldus, Sancti Martini discipulus & Diaconus, jussu præfati domini Rainonis scripsit & requisivit. Quum igitur hæc Vita vulgo Gregorio Turonensi adscripta sit, Jo. Launojus in Judicio de auctore hujus Vitæ Tomo II. Operum parte I. p. 656. Rainonem ubique auctorem illius facit, neque tamen aliud argumentum, præterquam ex verbis modo adductis, protulit. Clarissimum vero est, Rainone tantum jubente Codicem fuisse descriptum, an auctor sit, non additur. Si igitur stilus & alia Gregorium auctorem non patiantur, incertum potius illum pronunciabimus.

Rainoldus, Archiepiscopus *Remensis*. *Epistolæ* ejus *quatuor* A. 1093. scriptæ habentur in Conciliis Harduini Tom. V. p. 1673, 4, 9.

Rainoldus de Villa nova de triplici modo conficiendi vina a Francisco de Senis epitomatus exstat Lipsiæ in Bibl. Paullina. Vide Catalogum Felleri pag. 261. 262. Videndum, annon sit Arnoldus Villanovanus. * Omne deponendum est dubium de hoc Rainoldo, utrum idem sit cum Arnoldo Villanovano. Constat enim libellum de modo conficiendi vina Arnoldi opus esse, cum inter ejus opera sæpius excusus sit.

Ramantinus de Florentia, Ord. Fr. Prædicatorum, circa An. 1363. rerum mathematicarum peritus scripsit *Paschale opus*, in quo Calendarium emendavit. Tribuunt ipsi quoque *Commentaria in Senecam*, sed perperam. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 632. Julius Niger de Scriptoribus Florentinis p. 489.

Rambertus de Bononia, e nobili *Primaditiorum* gente, Magister Parisiensis, Ord. Prædicatorum, postea Episcopus Venetiarum Castellanus (*a*) 1302. obiit A. 1308. Scripsit *Apologeticum contra Corruptorium S. Thomæ*, *pro illius doctrinæ defensione*, nec non *Speculum exemplare*. Quetif l. c. pag. 504. Illud *Speculum exemplare* habetur MS. in Bibl. Laurentina Medicea. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 292. * Renunciatus fuit Castellanus Episcopus anno 1303. die 10. Martii. obiit circa Annum 1308. Porro fallitur Bibliothecarius noster in adnotatione hic subjecta scribens Castellanensem Episcopatum frustra apud Ughellium quæri. Castellanenses enim Episcopi iidem erant, ac Veneti, ut admonet idem Ughellius. Cur autem Castellanenses dicerentur vide Dandulum apud eundem Ughellium Tom. V. pag. 1184. Nov. Edit.

Ramberti cujusdam *Collectio Veterum Inscriptionum* e variis cœmeteriis & monumentis erutarum bis exstat in Bibl. Vaticana, teste eodem, p. 122. 138.

De *Ramesiensis* cœnobii fundatione & benefactoribus Historia exstat in Scriptoribus Anglicis Galli Tomo I. p. 385.

Rampertus, Episcopus Brixiensis XL. ab A. 814.

A. 838. corpus S. Philastrii Ep. Brixiensis transtulit, ipseque *Translationem* hanc & *Miracula* descripsit. Edita hæc sunt a Surio d. XVIII. Julii, Paulo Galeardo post Opera S. Gaudentii, quæ Patavii apud Josephum Cominum 1720. 4. prodierunt pag. 261. repetita a Guil. Cupero in Actis Sanctorum Tom. IV. Julii p. 388. Novissime prodiit ille Sermo in hac Collectione sequenti: *Veterum Brixiæ Episcoporum S. Philastrii & S. Gaudentii Opera, nec non B. Ramperti & Ven. Adelmanni Opuscula*, jussu Card. Quirini a Paulo Galeardo edita Brixiæ, An. 1739. Confer Mem. de Trevoux 1740. Maj. p. 877. 911. Adde Fabricium nostrum supra lib. VII. p. 23.

Ranerus Tudertinus, Umber, Ordinis Prædicatorum, provinciæ Romanæ alumnus sec. XIII. Theologus, Philosophus & Mathematicus: scripsit *de Sphæra*, & *de Triangulis*. Jac. Quetif de Script. Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 474.

Ran-

(*a*) Hic Episcopatus in Ughello frustra quæritur: ergo hic amplius inquirendum.

Ranfredi Libellus de Jure Canonico est in Bibl. Gemmeticensi; *de Electionibus* in Bibl. S. Martini Turonensis. Montfaucon p. 1211. 1337.

Rangerius, aliis *Ringerius* & *Reingerius*, Lucensis Episcopus, a S. Anselmo tertius, Oratione ligata scripsit *Vitam &, miracula ejusdem S. Anselmi*, ut testatur Domnizo l. II. c. 3. de Vita Mathildis Comitissæ, qui addit ab eodem egregium librum *de controversia investiturarum* scriptum fuisse. Sed hæc monumenta aut perierunt, aut alicubi cum blattis ac tineis adhuc luctantur. Principium libri primi inseruit suo Operi Domnizo. Hæc Miræus in Auctario c. 327. Adde Ughelli Italiam Sacram Tomo I. p. 816. * Episcopatum suum exorsus est circa Annum 1098. interfuit Concilio Romano habito anno eodem 1098. Obiit anno 1112. die ut in veteri Necrologio adnotatum est 25. Januarii. Vitam Sancti Anselmi ab eo scriptam habuisse se testatur in MS. Codice D. Costantinus Cajetanus Abbas Ord. S. B. in Præfatione libri testimoniorum veteris, ac novi Testamenti ex Operibus S. Petri Damiani Collectorum, quam dedit in T. IV. Oper. S. Petri Damiani a se editorum. Cum vero fragmentum quoddam ex illa dederit Cajetanus ex eo discimus Vitam hanc a Rangerio non ligata, sed soluta oratione scribi.

Ranulphus Coggeshale, vid. supra *Radulphus*.

Ranulphus Glanvillus, Cestriensis Comes, A. 1218. copias Henrici III. Regis in bello sacro rexit: scripsit *de Legibus Angliæ*. Baleus Centur. III. 92. Pitseus c. 330. Nicholson Bibl. Scotic. p. 258.

Ranulphus Higdenus, vide supra lib. VIII.

Ranulphus de Humbletonia, natione Normannus, unde & vulgo *Ranulphus Normannus* dicitur, ab An. 1260. clarus, primum Canonicus, dein Ann. 1279. Episcopus Parisinus, scripsit *Summam quodlibeticam de rebus Theologicis*, quæ in Bibliothecis latet, docente Oudino Tom. III. pag. 491. nunquam in lucem preditura. Adde Bulæum Tom. III. hist. Acad. Parif. p. 410.

Ranulphus Lokeslejus, vide supra *Radulphus*.

Raphael Brandolinus junior, Neapolitanus, *Lippi* cognomen habuit, quia inde a juventute lumine oculorum caruit: Scripsit *Orationem de laudibus Cosmi Medicei* ad Leonem X. Ann. 1515. habitam, quæ bis adest in Bibl. Laurentiana Medicea. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 238. 331. *Orationem ad Concilium Lateranense*, quæ est in Bibl. Ambrosiana Mediolanensi: ibidem p. 523. Adde Toppii Bibl. Neapolitanam.

Raphainus sive *Raphael Caresinus*, magnus Venetiarum Cancellarius, unus inter eos fuit, qui Ann. 1379. in bello Genuensi Rempubl. opibus suis adjuverunt, ac proinde in nobilitatem Venetam cum posteris receptus est. Scripsit *Continuationem Chronici Venetorum Andr. Danduli* ab Ann. 1280. ad 1388. editam a Muratorio S. R. Ital. Tom. XII. p. 417. 483. confer hujus Prolegomena p. 7.

Raphael de Raimundis, *Cumanus*, patria Novocomensis, Juri addiscendo operam dedit Ticini, postea Patavii docuit circa A. 1420. scripsit *Commenta in Pandectas & Codicem*, *Volumen Responsorum*. Trithemius c. 742. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. I. c. 6. *Comment. in primam partem Digesti novi* prodiit Venet. 1500. folio. *Consilia* prodierunt Brixiæ per Jacobum Britannicum, 1490. fol. * Ejus repetitio L. si filius qui in potestate ff. de liberis & posthumis prodivit Pisis typis Ugonis Rugerii A. 1494. junctim cum Repetitione Christophori de Castilione Raphaelis Magistri, in l. ubi ita donatur ff. de Donationibus.

Raphael Fondulus, Cremonensis, Medicus & Astronomus circa An. 1307. scripsit *de venenis*, *de morbis oculorum*, *de*

de pulsibus. Arisii Cremona literata T. I. p. 143. 144.

Raphael Fulgosus, vel *Fregosus*, Placentinus nativitate, sed origine Genuensis, Ticini & Patavii Jus civile docuit, Concilio quoque Constantiensi interfuit, obiit A. 1431. alii sub initium seculi XIV. vixisse perperam tradunt, scripsit *Commentaria in Jus; Opera Buleutica* (non *Ecclesiastica*, ut apud Oldoinum habetur) *sive Controversiarum forensium & Quæstionum practicarum diversis factorum & consiliorum speciebus decisarum Decades quatuor: Consilia posthuma*, *Criminalia*, *Feudalia & Testamentaria &c. Consilia* Raphaelis de Raymundis de Cumis & Raphaelis Fulgosi de Placentia impressa sunt Brixiæ per Jacobum Britannicum, 1490. fol. *Comment. super secunda parte Digesti Veteris*, Brix. 1499. folio. Vide Pancirollum de claris Legum interpretibus II. 83. Sopranum de scriptoribus Liguriæ p. 247. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 483. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. I. c. 6.

Raphael Maffeus, Calaber, Caulonæ, hodie *Castelvetere* natus, circa A. 1385. scripsit *Opusculum de vera & legitima Urbani VI. electione*, cujus caussa a Carolo Dyrrhachino Rege in exilium fuit actus. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 617. Mongitore Bibliotheca Sicula Tom. II. p. 195.

Raphael Marinus, Cremonensis, Canon. Regularis Lateranensis in ædibus D. Agathæ circa An. 1415. scripsit *de potestate Pontificia*, *de veneratione habenda sacerdotibus*, *de natura angelica*, *de Philosophia morali*. Arisius l. c. pag. 228.

Raphael Placentinus Justineus, cujus *Carmina* Cremonæ per Franc. Ricardum de Luere, 1518. impressa sunt.

* *Raphael Placentinus* in Mantuano S. Benedicti Cœnobio professus ab Anno 1478. Carmina quorum hic meminit Bibliothecarius, scripsit *de laudibus S. Simeonis* Armeni sub titulo: *Armenidorum libri*. Accedunt una excusi *Scenæ quatuor*, *Politicorum lib.* 1. *Epigrammatum lib.* 3.

Raphael de Pornasio vel *Pornaxio*, a loco natali in Liguria, tractus Januensis, Ord. Prædicatorum in conventu Januensi, postea Theologiæ Magister, & ab Ann. 1430. ad 1450. in ditione Januensi & Marchia generalis Inquisitor, & multis præterea gravioribus negotiis adhibitus. Scripta ejus pleraque sunt inedita, *de potestate Concilii*, *Responsiones ad rationes Basileensis Concilii*, *de communi & proprio*, cujus pars prior edita est Venet. 1503. 8. *Defensionis Evangelicæ liber*, *Declaratio & solutio quarundam quæstionum notabilium*, *Liber de arte magica*, *de prærogativis D. N. Jesu Christi*, *de statu animæ Salomonis*, *Regulæ ad intelligentiam sacræ scripturæ*, *Tractatus de retentione annuali s. de jure annatarum & origine: Epistolæ*, *de voti simplicis commutatione*, *de ordinato a Simoniaco*, *de plenariæ absolutionis efficacia*, *de venditione ad tempus*, *de transitu ad observantialem statum*, & alia plura. Hæc Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 831. Tractatus ejus *de Conceptione* citatur in Catalogo Doctorum de immaculata Conceptione apud Martene & Durand Tom. III. p. 324. ubi perperam scribitur de *Pomasio*. Adde Sopranum de Scriptoribus Liguriæ pag. 247. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 484. Altamura Bibl. Dominicana pag. 187.

Raphael Primaticus, Bononiensis, Ecclesiæ Metropolitanæ ibidem Canonicus, & Episcopi Vicarius Generalis, scripsit *Summam* sive *Chronicon Bononiense* ab Ann. 600. 1440. quod adhuc manu exaratum adservatur. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium pag. 240.

Raphael Regius, Italus, de cujus vita non multa inveni, vixit autem sub finem seculi XV. & initium XVI. Ejus monumenta sequentia prostant:

Epi-

Epistolæ Plinii, qua libri Historiæ Naturalis Vespasiano dedicantur, enarrationes: Ejusdem in quibusdam locis Persii, Val. Maximi, Tullii de Officiis, Quintiliani, disputationes. Venet. per Gvil. Tridinensem, 1490. 4.

Libri Rhetoricorum ad Herennium, cum præfatione. Cracoviæ, 1500. 4.

Problemata in Quintilianum, sine loco, 1491. 4.

Ovidii Metamorphosis cum Comment. Lugduni per M. Claudium Davost, 1504. 4. Venet. apud Scotum, 1493. & per Jo. Tacuinum, 1513. 1518. fol. Venet. per Ge. de Rusconibus, 1517. fol.

Quintiliani Institutiones cum enarrationibus. 1506. fol. Paris. per Ascensium, 1516. fol.

Plutarchi Regum & Imperatorum apophthegmata, Regio interp. Lugd. impensis Vincentii de Portonariis. 4. Basil. apud Cratandrum.

Basilii M. opera in Lat. conversa, Rom. apud Jo. Mazochium, 1515.

Thrithemius præterea cap. 916. memorat *de laudibus eloquentiæ lib. I. Contra Joannem Calphurnium lib. I. In eundem Dialogum, Orationes & Epistolas*.

Depravationes Quintiliani & Problemata adsunt in Bibl. Ambrosiana Mediolanensi. Montfauc. Bibl. Bibl. MSS. p. 523.

Contra hunc Regium exstat *Invectiva Marini Becichemi*, de qua vide Nostrum supra libro XII. pag. 29. * Commentarii Raphaelis Regii in metamorphoses Ovidii primo quidem lucem aspexerunt Venetiis apud Simonem Scotum An. 1492. in fol. cum vero nova in ultimo chartarum scapho irrepserint maligni alicujus invidia, quæ auctori suo minus arriderent suoque nomini obfusura ignominiam judicaret; ideo sequenti anno illis amotis ab authore iterum reproductum est opus Venetiis per Simonem Ticinensem dictum Bivilacqua. Iras suas in corruptores prioris editionis effundit author in secunda hac editione A. 1493. tum in ipso operis titulo, tum demum in fine operis adjecta Epistola vindiciarum suarum, quam dirigit Antonio Bulduno, Joanni Francisco Paschalio, & Dominico Bollano *eloquentissimis advocatoribus*. Vide editionem illam An. 1493. & ex his Bibliothecarium nostrum corrigas.

Raphael de Soncino, ab urbe patria in Liguribus, Ord. Prædicatorum, sec. XV. scripsit *Tractatus de usuris, de interdicto, de ecclesiastica immunitate, de voto &c.* Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 904. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 228.

Raphael Maffeus *Volaterranus*, a patria Volaterra, Hetruriæ urbe nomen habens, vitam privatam egit, & in patria mortuus est A. 1521.

Opera, ejus prodierunt Romæ per Jo. Besiken, Alemannum, 1506. fol.

Oeconomicum Xenophontis lat. cum Jac. Fabri Stapulensis Introd. in Politica Aristotelis, Paris. apud Henr. Stephanum, 1516. fol.

Epiphanii quædam Latine vertit, in editione Operum Colon. 1523. fol.

Metaphrasis Odysseæ Homeri. ib. eod. 8. Lugd. apud Gryphium 1541.

Commentarii rerum urbanarum, lib. XXXVIII. cum Oeconomico Xenophontis. Basil. per Frobenium, 1530. 1544. fol. Paris. apud Jod. Badium 1526.

De principis ducisque officio, Basil. apud Rob. Winter, & iterum apud Oporinum cum Onosandro.

De fide christiana, libri X. Romæ, ut Gesnerus ait, impressi.

Procopius de bello Persico & Vandalico Latinitate donatus, in editione operum Procopii, Basil. 1531. fol. apud Hervagium.

Transtulit præterea e Græco *Gregorii Nazianzeni monodiam*, *Basilii oratiunculas decem*, & ejusdem *Instituta monachorum*.

Vitæ Sixti IV. Innocentii VIII. Alexandri VI. & Pii III. Venet. 1518. folio. Meminit Lud. Jacob. a S. Carolo in Bibl. Pontificia p. 424.

Vita B. Jacobi de Certaldo, monachi Camaldulensis, ab Augustino Fortunio interpolata exstat in Actis Sanctorum Tomo II. Aprilis p. 153.

Vita S. Victoris martyris cum translatione reliquiarum ejus, asservatur Volaterræ in templo Cathedrali. Ughellus Italiæ Sacræ Tom. I. pag. 1439. * Præteriisse pigeret libellum quemdam impressum Parisiis apud Ægidium de Gourmont incertum quo anno, in quo excerpta quædam ex commentariis urbanis Raphaelis Volaterrani excusa sunt authore Vincentio Balla. Sunt autem excerpta de more ludorum & sacrorum; de Romanorum Græcorumque magistratibus, de ritu antiquæ militiæ; de templis & locis Urbis Romæ.

Raphainus de Zaccariis, JCtus Cremonensis, a Cabrino Fondulo, Cremonæ domino, in consilia secretiora accitus, circa A. 1379. scripsit *Consiliorum Vol.* 3. & opera varia. Arisii Cremona literata Tom. I. pag. 181.

Rapularius allegatur a Compilatore libri, qui Flores Poetarum inscribitur, sine notatione anni & loci in 4. impressi, qui in Bibliotheca Paullina Lipsiæ adservatur. *Sermones* edidisse testatur Daumius in præfatione ad Hieronymum Græcum de Trinitate: ἀνέκδοτον vocat Idem in præfatione ad Homilias in Nativitatem Christi. Nec memini ab illo tempore prodiisse.

Raso Bonus-vicinus sive *Gœtgebuer*, ex celebri Gandensium familia ortus, Theologiæ Licentiatus Parisinus, & in monasterio Steinfeldensi Colon. diœc. Magister novitiorum, mortuus d. 18. Octob. 1509. Scripsit *Vitam Hermanni Josephi*, monachi Steinfeldensis, per modum Dialogi, vivente adhuc auctore impressam. Henschenius in Comment. prævio ad vitam B. Hermanni Josephi in Actis Sanctorum Tom. I. Aprilis p. 683.

Rastedense Chronicon, quod olim fuit monasterium diœcesis Bremensis, Ann. 1059. fundatum, edidit Meibomius Tomo II. Script. Rerum Germanicarum pag. 87.

Ratbodus, vide supra *Radbodus*.

Ratherius, natione Lotharingus, filius Comitis Viennensis, monachus in Lobiensi monasterio, ditionis Leodiensis, sed diœcesis Cameracensis A. 928. ab Hugone Rege Episcopus Veronensis constituitur, sed post aliquot annos bis ejicitur, unde primum Ticinum, post in patriam exulatum concessit. A. 953. factus est Episcopus Leodiensis, unde quoque ejectus An. 974. in monasterio suo fatis concessit. Scripta ejus collegit Lucas Tacherius Spicil. Tom. I. hoc ordine:

Volumen Perpendiculorum, vel visus cujusdam appensi cum aliis multis in ligno latronis: s. de Contemtu Canonum, p. 345.

Conclusio deliberativa Leodici acta, sive Climax Syrmatis ejusdem, qui cætera non adeo parui, p. 356. Est defensio actionum suarum Leodii & Veronæ.

Qualitatis conjectura cujusdam, p. 357. Ejusdem materiæ.

Discordia inter ipsum Ratherium & Clericos, p. 363.

Apologeticus liber, p. 366.

De Clericis sibi rebellibus, p. 368.

De nupta cujusdam illicito, p. 370.

Epistolæ VI. p. 371. inter quas tertia, quarta & quinta jam editæ fuerant a Chapeavillio tom. I. Scriptorum Leodiensium p. 179. seqq. sexta agit *de Corpore & Sanguine Domini*, de qua Reformati cum Pontificiis litigant. Vide Mabillonii Præf. ad Sec. IV. Bened. part. 2. p. 67. Albertinum de Eucharistia, Nostrum supra lib. VIII. p. 190.

Synodica ad Presbyteros & ordines cæteros per universam diœcesin constitutos, p. 376. Exstat & tomo IX. Conciliorum Labbei p. 1268. Harduini tomo VI. p. 783.

Itinerarium Ratherii Romam euntis, pag. 379.

Sermones II. de Quadragesima, pag. 384. Prior fortasse est disputatio contra

tra Anthropomorphitas, cujus Sigebertus c. 127. de Scriptor. Eccles. meminit, quia hic prolixe contra illos egit.

Sermones de Pascha & Ascensione, p. 392.

Vita S. Ursmari Lobiensis, si non ab ipso perscripta, (nam Ansoni Abbati tribuit Val. Andreas) tamen ratione dictionis emendata, habetur apud Surium d. 18. April. & in Mabillonii Actis SS. Ord. Benedicti tomo III. parte I. p. 250. in Actis vero Sanctorum tomo II. Aprilis omissa est.

Præloquiorum libri VI. (quod opus etiam *Agonisticon* & *Meditationes cordis* inscribitur) editi sunt a Martene & Durand. Collect. ampliss. tomo IX. p. 715. quos jam habuit Dacherius, sed tardius acceptos reliquis operibus adjungere non potuit. Meminerunt illius Folevinus de gestis Abbatum Lobiensium c. 20. Sigebertus & Trithemius de Scriptoribus Ecclesiasticis.

Epistolæ tres subjunguntur Præloquiis in Collectione laudata p. 965. *septem* exstant in Codice diplomatico Pezii & Hueberi part. I. p. 93.

Alia ejus inedita memorat Sigebertus, ut sunt: *Phrenesis*, quum ab Episcopatu Leodiensi ejectus esset, quia phreneticus habitus est: *Inefficax garritus: de prædestinatione Dei: Confessiones*, MSS. in monasterio Lobiensi. Val. Andreas Bibl. Belg. MSS. tom. I. p. 303. *de arte Grammatica*, quem librum *Sparadorsum* hybrida voce dixit, quia puerorum tergis consulat. *Sparen* Germanis est *parcere*, quod in gratiam exterorum additur, qui hanc vocem non intellexerunt, adeoque nec recte expresserunt. Nam Bulæus scribit *Servadorsum*, Mabillonius vero Sec. V. Benedictino p. 485. ex Folevino *Speradorsum*: utrumque Abbas Lebeuf tom. II. dissert. p. 28. *Chronologia* ejus MS. habetur Gemblaci.

Ineditis ejus adde sequentia: *Invectiva satis in quodam ac lugubris relatio Ratherii cujusdam ex Laubiense Veronensis, ex Monacho exulis, ex exule Præsulis infelicissimi Attali ritu facti, infecti, refecti, defecti, iterum, quo solus factor, infector, refector, defector novit omine facti, infecti, refecti*. Incipit: *Ut sacratissimus, antiquissimus ac veracissimus ævi prioris narrat Chronographus*. Porro Opusculum *de Translatione corporis sancti cujusdam Metronis, cujus depositio celebratur Idibus Maji mensis octavis*, (ita Codex) *exportatio deploratur sextis exeunte Jano Kalendis, inaniter quamvis. Factum namque sit nec ne, temporalium nulli cognitum bene, fuerit licet verisimile tunc temporis, cum actum est, creditur certe*. Ejus *Sermones plurimi* exstant cum duobus scriptis modo memoratis in Codice membranaceo annorum septingentorum Capituli Frisingensis, testante, cui hæc debemus, Rev. Bern. Pezio Dissert. Isagogica ad tomum I. Thesauri Anecdotorum novissimi p. 27.

Sermones & *Epistolæ* illius in Italicum sermonem translatæ in Museo Scipionis Maffei Veronæ adservantur. Bern. de Moutfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 491.

De corpore & sanguine Domini, eodem, quo Paschasius, spiritu, librum insignem secundus edidit, in quo corporalem Domini præsentiam in Sacramento Altaris, veramque Sanguinis substantiam, centum & amplius annis, antequam tanti Sacramenti veritas a Berengario in dubium vocaretur, certissimis argumentis adesse demonstravit. Hæc Possevinus tomo II. Apparatus p. 314. Verum ille libellus a Sigeberto quoque memoratus jam supra locum habuit inter Epistolas numero VI.

Homilia una in Cœna Domini & *Vitæ plurimorum Sanctorum* MSS. in Bibl. Lobiensis Val. Andreas I. p. 303. 304.

Vide de illo Sigebertum l. c. cum scholiis Miræi, Caveum, Dacherium in Monito præfixo, item in Elencho Contentorum tomi II. edit. novæ, Ægidium tom. I. Scriptorum Leodiensium p. 177. Ughelli Italiam sacram tomo V. p. 734. Bulæum hist. Academiæ Parisinæ tom. I. p. 633. 634. Val. Andreæ Bibl. Belgicam p. 786. 787. Svvertii Athenas Belgicas pag. 651. Hist. literariam Galliæ tom. VI. p. 339. seq.

Ex

Ex his vero, quæ adduximus duo vel tria notatu digna monenda esse censemus. 1. Ratherium equidem de emendatione vera Cleri depravati non mediocriter curasse, 2. tamen aliquid singularitatis, ut ita loquar, & ἰδιωκρισίας in se habuisse, id quod vel tituli quorundam operum docent. 3. Vitam ejus mereri, ut a viro docto cum cura describatur, perlectis operibus illius, & historicis illorum temporum simul consultis, quia sane multa notatu dignissima in eadem occurrent. Illa enim, quam dedit Mabillonius Sec. V. Bened. p. 478. pro instituto ipsius bona est, sed nondum sufficit ad plenam rerum ad illum spectantium scientiam. * Inter opuscula Ratherii inedita accenset Bibliothecarius noster opusculum de vita & translatione S. Metronis. Verum ille quidem non satis perite, nam vita & translatio S. Metronis prodiit jam inde ab anno 1728. Veronæ opera Bartholomæi Campagnolæ in appendice ad jus civile Veronæ, quod Willelmus Calvus publicus tabellio an. 1228. scripserat. Adjecit pariter Campagnola duplicem Ratherii epistolam ineditam ad Manassem Vicentinum Episcopum scriptam. Ambas vero cum vita & translatione S. Metronis nactus est editor in cod. ex ipsa, ut colligit, authoris manu descriptas.

Ratholdi, nescio cujus, *Liber Sacramentorum* MS. citatur a Quesnello ad Leonem M. p. 648. & Launojo de Unctione infirmorum p. 131. Prior circa a. 900. posterior ante a. 986. scriptum judicat. *Rodradum* vocat Morinus de sacris Ordinationibus p. 219.

Ratleicus, Coloniensis, Eginharti primum Notarius, post in Abbatia Seligenstadiensi Successor, & Ludovici I. Germaniæ Regis Archi-Cancellarius, mortuus a. 952. Familiaris fuit Rabano Mauro & Lupo Ferrariensi, qui ad ipsum scripserunt. Eccardus rerum Francicarum XXX. 99. partem *Annalium Metensium* ab a. 838. usque ad 852. ipsi tribuit, conjectura, ut solet, audaciore, quam ut statim probari queat. Editi vero sunt Annales Metenses tom. I. Scriptor. Francicorum Andr. du Chesne. Ad eum scripta est præfatio Rabani Mauri Martyrologico præmissa, quam edidit Mabillonius Annal. p. 419. Adde Galliam Christianam tomo V. p. 629.

Ratpertus, aliis *Rapertus*, patria Turegiensis sive Tigurinus, monachus S. Galli, nobili genere natus, in laudato monasterio Marcello & Isone præceptoribus usus. Vixit a. 870. & ab adolescentia usque ad extremam senectutem scholis Sangallensibus præfuit, teste Ekkehardo de Vita Notkeri c. 21. Scripsit *de origine & casibus monasterii S. Galli*, quod Opus exstat in Scriptoribus Alemannicis Goldasti tom. I. p. 1. post hunc ap. Andr. du Chesne tom. III. Script. Francicorum p. 481. *Poemata* ejus varia dedit Henr. Canisius in Lection. Antiquis tom. V. part. 3. p. 736. 742. edit. novæ tom. II. part. 3. p. 195. 199. 200. 201. Scripsit etiam rhythmice *Vitam S. Galli*, & populo decantandam dedit, quæ post a Ekkehardo juniore in Latinum sermonem conversa est: Versus item *de Festivitate S. Galli*, de quibus supra Fabricius noster lib. VII. pag. 13. Adde Histoire literaire de la France tom. V. p. 637.

Alius Ratpertus, hujus nepos, discipulus Notkeri, & collocutor in Dialogis de Vita S. Galli. Vide annotata Canisii & Goldasti, nec non Jod. Mezlerum de villis illustr. San-Gallensibus I. 23.

Ratramnus, vid. supra *Bertramus*.

Anonymus Ravennas, Geographus, qui patriam suam ipse indigitat IV. 31. *Ravenna nobilissima, in qua, licet idiota, ego hujus Cosmographiæ expositor, Christo adjuvante, genitus sum*. Hunc locum non observavit Eccardus, alias de patria non dubitasset. *Geographia* illius libris V. primum edita est ex Codice Regis Galliæ a Placido Porcheron, monacho Benedictino, Paris. 1688. 8. Emendatiorem postea dedit Jac. Gronovius

vius

vius cum Pomponio Mela, Excerptis Julii Honorii & Æthici, Lugd. Bat. 1696. 8. & quidem ex Codice Isaaci Vossii, qui in castigationibus Pomponii Melæ hujus auctoris aliquoties mentionem fecerat. Exhibuit denique in editione Melæ novissima Abrahamus Gronovius, Lugd. Bat. 1722. 4. Collationem cum Codice Vaticano, Geographorum Græcorum tomo tertio inseruit Joannes Hudsonus. Ex hoc Codice constat, titulum libri non esse *Geographiam*, sed *Cosmographiam*: & Opus in libros non fuisse distinctum. Indicem auctorum ab eodem allegatorum, ex quibus paucissimi exstant, aut saltem noti sunt, exhibet Jo. Alb. Fabricius Bibl. Latina II. 8. 3. Alium Eccardus loco inferius citando, sed ita, ut unus ex altero suppleri queat. Excerpta ex hoc Geographo, quantum ad terras Germaniæ nostræ inferiores pertinet, dedit Leibnitius, & annotationibus illustravit, tomo I. Scriptorum Brunsvicensium p. 28. seqq. Chorographiam vero Britanniæ Thomas Galeus ad calcem Itineris Antonini in Britanniam, Londini 1709. 4.

Hæc de ipso libro: nunc videamus, quid de illo viri docti senserint. Primis temporibus nihil de ipso monuerunt, sed secure ad ipsum provocarunt Isaacus Vossius, Christophorus Cellarius, Antonius Pagius, & forte alii plures. Notissimis autem temporibus de nomine & & tempore, imo etiam de fide illius, magis fuerunt solliciti.

Primus hac in parte sententiam suam dixit Caspar Berettus, monachus Benedictinus & Regius Ticini Lector. Is tomo X. Scriptorum Italicorum, qui a. 1727. prodierunt, *de Italia medii ævi Dissertationem Chorographicam* præmisit, & Sectionem II. integram Anonymo huic Ravennati impendit: ubi *primo* nomen ipsius dicit fuisse *Guidonem*, qui Presbyter fuit Ravennæ, & præterea *Historiam Pontificum* & *belli Gothici* conscripsit. Ratio ejus est, quia Flavius Blondus, Gabriel Barrius, & præcipue Antonius Galateus in libello *de situ Japygiæ* (*a*) hoc Opus addito Guidonis nomine allegarunt. Et hac in parte ipsum secuti sunt Petrus Wesselingius in præfatione ad Itinerarium Antonini, & Fabricius noster supra libro VII. p. 135. *II.* Ad ætatem quod spectat, Berettus hunc nostrum seculo VII. & VIII. juniorem esse credit, quia l. *6.* profert locum ex Quæstionibus Athanasii ad Antiochum præsidem: ubi multis agit contra Oudinum, qui illas Quæstiones ad seculum usque XII. tempora scilicet belli sacri, detruserat. Igitur putat Berettus, Anonymum hunc seculo IX. vixisse, quia Blondus, Volaterranus & alii Itali illum tunc ante annos sexcentos vixisse tradiderunt. *III.* Credit Berettus, editionem Porcheroni & Gronoviorum (de quibus posterioribus tamen ne verbum quidem profert) non Opus Guidonis integrum exhibere, sed tantum Excerpta Operis plenioris continere, idque probat locis tribus ex libello Antonii Galatei memorato productis: tum quoque inde, quod Hispanos & Gallicos Scriptores præcipue secutus, vicos, stationes vel mansiones sæpissime pro urbibus accepit, & Italiam in XVIII. provincias se dividere velle dicit, & tamen quindecim tantum numerat, trium insularum oblitus. Tandem ad annotationes Porcheroni quædam monentur.

Sequitur Joannes Georgius Eccardus, qui eodem, quo Berettus, tempore scripsit, & Commentariis equidem Franciæ Orientalis, sed tamen præfationi finem non imposuit. Is, cum dissertationem Beretti non viderit, sed tantum ex Novis Lipsiensibus mentionem illius factam esse intellexerit, mentem suam tomo I. Operis laudati p. 902. sic exponit. Dicit, se sub initium Commentarii de rebus Franciæ Orientalis ad hunc Anonymum provocasse, eique seculum VII. tribuisse. Jam vero Oudinus propter allegatum Pseudo-Athanasii

(*a*) Habetur tomo IX. Thesauri Italiæ Grævio-Burmanniani.

sii locum auctorem ad seculum XIII. detrudit, & Opus illud Quæstionum Athanasio Patriarchæ Alexandrino, qui, Renaudotio teste, a. 1252. & 1262. sedit, attribuerat. Quid Eccardus noster? Conjecturam, ut solet, satis audacem adfert, quam propriis ipsius verbis proferemus: *Interim addo ego, ex solicita primorum Anonymi filiorum*, (hic deest *evolutione*, vel simile quid) *dilucide apparere; librarium, qui illum descripsit, exemplar præ manibus vetus habuisse, cujus prima folia dilacerata & promiscue disjecta fuerunt. In iis enim locis, quæ de situ Paradisi agunt, commixta & confusa sunt summa imis, antecedentia consequentibus, versusque versibus. Cum igitur librarius non potuisset singula in ordinem naturalem restituere, schedas, ut obveniebant, ita descripsit, ut nullus sensus sanus, si prout jacent, sumantur, ex discursu Anonymi exsculpi possit. Locus tunc ipsi erat, a lectione Athanasii junioris recenti, verba, quæ S. Athanasii esse putabat, de Paradiso inserendi, quanquam, ubi illa inseruit, supervacua essent, neque cum antecedentibus & sequentibus periodis cohærerent, ut solicite Anonymum inspicienti in propatulo erit.*

Post hæc Eccardus insignem aliquem in libro primo Ravennatis transpositionem molitur, & verba pro lubitu ex contextu auctoris in alium locum trajicit, id quod est contra consensum librorum manu exaratorum. Postquam igitur locus Athanasii ejectus est, dubia contra seculum VII. prorsus evanuerunt. Probat vero ex Scriptoribus, quos ultra seculum VII. nullos citat: tum ex rebus gestis, quæ ultra illa tempora prorsus nulla memorat. Et hic fatendum est, Eccardum observationes prorsus egregias, ex historia illius ævi petitas, adferre, & simul seculum suum auctori probare. Eas harum rerum curiosus ab ipso petat.

Tertius denique sententiam dicat V. C. Petrus Wesselingius. Is in dedicatione dissertationis de Judæorum Archontibus, dissertationem de fraudibus & artibus Anonymi nostri se adjicere voluisse dicit, sed a typographis impeditum. Igitur occasione libri, qui Historiam Naturalem provinciæ Narbonensis continet, dicit, se in eas cogitationes devenisse, Castorium, quem Anonymus noster citat, aut Tabulam Peutingerianam & Itinerarium, quod sub Antonini nomine prodiit, descripsisse & compilasse, aut ea veteris ævi monumenta ex Castorii Commentariis videri composita atque digesta. Deinde auctores ipsum finxisse docet, id quod ex verbis ipsius, quæ adscribo, patebit: *Quæ in Ægypti atque Africæ civitatum recensione ex* Lolliano, Romanorum, *ut ait*, (*a*) Cosmographo, *adfert, ea cum pulvisculo ex picta Tabula, cujuscemodi est Peutingeriana, abstulit. Indidem & ea mutua sumsit, quæ* Libanio *in Bospori, Scythiæ, Mœsiæ utriusque & Thraciæ descriptione* (*b*) *accepta retulit. Nec alium illa auctorem agnoscunt, quæ in Epiro, Pelagonia, Macedonia & Græcia* (*c*) Aristarchi, *& in Dacia prima & secunda* Sardatii *esse perhibentur. In ea quidem, ne fallaciæ exstarent, addidit subinde aliqua ex Jornandis Rebus* (*d*) *Geticis, vel sic tamen manifesto deprehensus tenetur. Vide modo de* Maximo, Marco Miro, Athanarido, *urbibusque per Illyrici, Pannoniæ, Dalmatiæ, Valeriæ, Germaniæque* (*e*) *provincias. Altera ita mihi certa videbatur, ut nihil posset supra. Ecquis enim unquam fando accepit,* Penthesileum & Marpesium *de Caucasiis montibus & Amazonum sede Commentaria* (*f*) *reliquisse?* Hylam (*g*) *Macedonum & Roxolanorum*, Pirithoum *Asiæ minoris urbes scriptis suis* (*h*) *illustrasse? Ausim quovis pignore contendere, Ravennatem ex Penthesilea & Marpesia, nobilis-*

(*a*) Lib. III. Cap. 2. & 3.
(*b*) Lib. IV. Cap. 3. 5. 6. 7.
(*c*) Ibid. Cap. 8. 9. 10. 14.
(*d*) Vide Jornandis Get. Cap. 5. 22. 56. & Raven. L. IV. Cap. 3. 14. 9.
(*e*) Ravennas L. IV. Cap. 15. 16. 19. 20. 22, 24.
(*f*) Ibid. Cap. 4.
(*g*) Ibid. Cap. 9. 11.
(*h*) Lib. II. Cap. 16.

lissimis Amazonum, atque ex Hyla Herculis & Pirithoo Thesei amico hos nobis Geographos procreasse. Ceteri ejus auctores etsi plura literis consignarunt, nihil tamen eorum, quæ Anonymus impudenter mentitur. Libanium *ait Onogoriam ad Ponticum mare* (*a*) *scriptione subtilius declarasse, cujus ætate Uniguri sive Onogori vix auditu Romanis erant cogniti, quippe multis a morte ejus annis ad eorum fines* (*b*) *delati:* Ptolemæum Regem Ægypti *Roxolanorum & Sarmatarum regiones, quas flumen Vistula alluat,* (*c*) *descripsisse; Claudium Ptolemæum, nobilem Geographum, cum illustrissimo AEgypti Rege turpi flagitio confundens: præterea* Aristarchum, Jamblichum, Porphyrium, Libanium & Eutropium *in Dardaniæ, Mœsiæ, Macedoniæ, Epiri & Helladis urbibus enumerandis diligentissime esse versatos. Quæ sine pudore ementiri de Scriptoribus nominis haud obscuri cum sustinuerit, quis homini, tametsi jurato, crediderit,* Castorium, Lollianum, Sardatium, Maximum, Marcum Mirum, Athanaridum *Geographiæ attendisse, & quidquam hoc de genere composuisse? Ego profecto cum nomina oppidorum, quæ ab obscurissimis & vix usquam lectis Scriptoribus se accepisse fingit, ex Tabula Peutingeriana nullo negotio eruantur, haud ab re mihi suspicari videbar, eodem omnes parente esse progenitos, qui* Penthesileum, Marpesium, Hylam & Pirithoum *malo publico edidit. Atque hæc cum paullo copiosius essem exsecutus, orationem ad hominis ætatem & tempus scripti libri constituendum converti. Qua in quæstione recentia Germaniæ urbium nomina,* Anternacha, Gormetia (*d*) *sive* Wormatia, Spira, Argentaria, *quæ modo* Stratisburgo, *vix ante seculum IX. audita, non vile patrocinium erant. Aderat &* Rhenus (*e*) in mare Oceanum sub Dorostate, Frisonum patria, ingressus. *Id enim scribi nisi post Caroli M. ætatem haud potuisse noveram. Occupaverant Frisones loca, per quæ Rhenus in mare evolvitur, exeunte seculo VII. sed victi ad* castrum (*f*) Dorostate *a Pipino intra suos se fines continuere; donec vertentibus annis exuberante juventutis flore in easdem regiones concesserunt, & gentis suæ nomen cum iisdem communicarunt. His majus robur & pondus addebant* Quæstiones ad Antiochum Principem, *quæ vulgo Athanasio tribuuntur, & sine controversia post* (*g*) *Caroli M. tempora editæ sunt, quarumque auctoritate Ravennas* (*h*) *utitur. Hinc necessaria consecutione concludebam, Anonymum hunc seculo IX. posteriorem videri. Quærebam deinde idemne esset ac Guido Ravennas, quem de Geographia librum conscripsisse Blondus, Galateus & Volaterranus testimonio sunt: reque diligentius in utramque partem examinata, & repudiata priore sententia, concedebam in partes Clarissimi Astruc, Anonymum Ravennatem & Guidonem eum accuratissime* (*i*) *distinguentis.* Hæc Cl. Wesselingius.

Petrus Ravennas, Italus, procul dubio Ravenna oriundus, Juris Utriusque Doctor & Eques auratus. Pancirollus de claris Legum interpretibus bis ejus mentionem facit, lib. II. c. 117. & 138. Priore loco ipsum *Petrum Franciscum Ravennatem*, imitatus Mantuam de illustribus Jurisconsultis c. 209. altero *Petrum Thomasium Ravennatem* vocat. Præceptore Patavii usus est Alexandro Imolensi, ad quem sæpe in scriptis suis provocat. *Patavii*, ait Pancirollus c. 138. *non sine omnium admiratione Jurisconsultus* (h. e. Jurium Doctor) *creatus, ibi Jus Pontificium vespere est interpretatus. Mox Bononiæ, deinde Ticini, Ferrariæ quoque. Pisis, & Pistorii a Florentinis congrua mercede accitus docuit, ubi*

(*a*) Lib. IV. Cap. 2.
(*b*) Vid. Agathonem Diaconum in Combefisii tom. II. Auctarii p. 202. & Menandrum in Excerpt. Hœschelii p. 238.
(*c*) Lib. I. C. 9. & L. IV. Cap. 4.
(*d*) Lib. IV. Cap. 26.
(*e*) Lib. I. C. 2. & L. IV. Cap. 24.
(*f*) Fredegarius Chron. C. 102.
(*g*) Vide Differt. Chorogr. tom. X. Script. Ital. p. 10.
(*h*) Lib. I. Cap. 6.
(*i*) Memoires pour l' Histoire de Languedoc Part. I. Cap. 12. p. 193.

ubi a Pistoriensibus civitate, immunitatibus, & peramplis honoribus est auctus. Docuit, teste Mantua, jam a. 1474. Ferrariæ. Venetiis illum invenit Boguslaus X. Pomeraniæ Dux, eumque, una cum filio Vincentio, tanquam insigne ornamentum Academiæ Gryphisvvaldensis in Pomeraniam secum duxit. (*a*) Factum id est a. 1498. Quum vero a. 1502. Fridericus III. Elector Saxoniæ Academiam Wittebergensem instituisset, multis precibus a Duce Pomeraniæ Petrum hunc extorsit. Wittebergæ per annos non admodum multos docuit, tanto ibi favore Friderici Electoris & Joannis fratris, ut prælectionibus ejus interessent. (*b*) Mirum est Scriptores de Academia laudata illius ne verbulo quidem meminisse. Illo tempore, Marschalco teste, jam senex erat; tamen, nescio qua de caussa, hinc abiit, Coloniam profectus. Ibi fortunam fautricem non habuit, a Coloniensibus, bonorum studiorum inimicis, ejectus, teste Cornelio Agrippa in Epistola Apologetica ad Senatum Coloniensem. (*c*) Hinc incertis sedibus vagatus est, unde *Ortvvini Gratii Criticomastix peregrinationis Petri Ravennatis* Lugduni 1511. prodiit, in quo, teste Val. Andrea in Bibl. Belgica p. 709. multa de laudibus Petri Ravennatis & Academiæ Coloniensis continentur. De morte nihil constat.

Memoria usus est artificiali, sed plane stupenda, cujus rei ex ipsius scriptis testimonia dederunt VV. CC. Jo. Henr. a Seelen in Selectis literariis p. 678. & Jo. Ge. Schelhornius tomo XI. Amœnitatum literariarum p. 16. seqq. Maximiliano I. Imperatori specimina ejus rei dedit, & muneribus ab ipso ornatus abiit. Ipse rationem hujus memoriæ docet in libro inferius laudando, sed mihi visa est illa paullo abstrusior, sic ut malim sine illa esse, quam tantis me tricis immergere.

Nunc scripta proferemus:

1. *Compendium Juris Civilis*. Albiburgi (Wittebergæ) pridie nonas Septembris 1503. 4.

2. *Compendium Juris Canonici:* pars prior. Clausula editionis Wittebergensis hæc est: *Impressum est hoc Opus Compendii Juris Canonici, quoad primam ejus partem in florentissimo Studio Wittenburgensi, arte & industria honesti viri Baccalarii Wolfgangi Monacensis*. 1504. 22. *Aprilis*. fol. Lipsiensem a. 1506. memorat Gœtzius de Bibliotheca Senatus Lipsiensis pag. 4. quæ altera illius pars est. Vide Leichium de Origine Typographiæ Lipsiensis p. 84. 86.

3. *In Consuetudines Feudorum Compendium*, D. Maximiliano I. Cæsari dedicatum. Venet. fol. in Tract. Tractatuum tom. X. Colon. 1567. 8. sed in hac editione dedicatio desideratur.

4. *De artificiosa memoria*. Venet. 1491. Vicent. 1600. Has editiones citat Arisius in Cremona literata tom. I. p. 356. Ego vidi editionem sine anno & loco impressam litt. Longobardicis 2. plag. 4. Editio Coloniensis a. 1608. 8. hunc habet titulum: *Phœnix, sive ad artificialem memoriam comparandam brevis quidem & facilis, sed re ipsa & usu comprobata Introductio*.

5. *Repetitio c. Inter alia, de emu. eccle.* (de emunitate vel immunitate ecclesiarum) Lubecæ, apud Lucam Brandis, 1499. fol. Sub finem Petrus noster vocatur *Ordinarius Juris Imperialis almæ Universitatis Gripeswaldensis*. Notitia libri debetur J. H. a Seelen l. c. & in Hist. Typographiæ Lubecensis pag. 36. Sub finem ejus exstat Carmen *in laudem Lubecæ*, quo genere scribendi noster etiam polluit.

6. *Alphabetum aureum Juris utriusque, quod ob publicam Scholasticorum utilitatem, ac ut multa ex tempore in utroque jure tum opponendo, tum respondendo, tum etiam determinando memoriter pronuncia-*

(*a*) Crameri Hist. Eccles. Pomer. II. 49. p. 136. Micrælii Hist. Pomeranica III. p. 480.

(*b*) Nic. Mareschalcus Thurius in præfat. ad nostri Compendium Juris Civilis.

(*c*) Unschuld. Nachrichten 1708. p. 594. Schelhornius tomo XI. p. 16.

ciare possent, in lucem edidit, atque amplissimæ Germanorum Universitati Coloniensi nuncupavit Gualtherus Tangherius. 1507. fol. Hanc editionem memorat laudatus Jo. Henr. a Seelen, & Kappius præfat. ad Beehrii Hist. Meclenburgicam pag. 46. Alia cum additionibus Mag. Joannis de Gradibus, & Ortvvini Gratii Criticomastige Peregrinationis Petri Ravennatis. Lugd. ap. Petr. Vincentium 1511. 8. Editionem anni 1504. memorat Lipenius.

7. *Aurea Opuscula Celeberrimi J. U. D. & Equitis aurati Domini Petri Ravennatis, Itali, in Universitate Gripswaldensi utrumque jus ordinarie legentis.* 4. sine mentione anni & loci. Duo in hoc volumine continentur: 1. *Sermo, quem habiturus erat de mandato Dom. Martini Episcopi Caminensis, Decr. Doct. in Synodo per ipsum celebrata: sed justa causa impediente, quæ tamen sibi est incognita, illum recitare non potuit.* 2. *Solutiones argumentorum ex legibus secum invicem pugnantibus depromtorum.* Ex priore verba hæc notatu digna decerpo, quæ momenta quædam ad vitam nostri spectantia docent: *Gratias ingentes ago Deo meo, quia non permisit me clericalem vitam ducere. Nam defuncta uxore mea prima suadebant amici & propinqui, ut Curiam peterem, dicentes, quod evaderem in magnum virum. Non etiam, dicebant ipsi, tibi deerunt Episcopatus, non Abbatiæ, non Prælaturæ; quod constanter facere recusavi: Et, ut penitus essem incapax, secundam duxi uxorem. Noscebam enim me ipsum, quod fecissem, ut aliqui faciunt, & forte pejus. Malui potius in matrimonio vivere cum paucis redditibus, quam amplissimos beneficiorum redditus possidere. Nec unquam me facti pœnituit: & si erravi, libenter erravi.*

8. *Clypeus Doctoris Petri Ravennatis contra Doctorem Cajum impugnantem suum consilium.* Impressum Albiburgii XII. Kal. Julii, anno MDIII. 4. Controversia est de materia feudali, & conclusio innuit, consilium Petri nostri adhuc in Pomerania fuisse datum. In fine exstat Carmen breve ad Fridericum Electorem Saxoniæ; deinde hæc verba: *Sciant auditores mei & amici charissimi Itali & Alemanni, quod Deo optimo maximoque ita disponente ego & uxor mea Lucretia omnia mundi reliquimus, & habitum fratrum & sororum de pœnitentia Sancti Francisci sumpsimus, & eorum regulam publice & solenniter professi sumus, & ob id labores meos in jure interrupi. Compendium enim in materia Feudorum & Commentum super quarto libro Decretalium imperfecta reliqui, quæ, ni fallor, Lectoribus placuissent, & juri operam dantibus magnam attulissent utilitatem.* &c.

9. *Libri Sermonum, quos festis diebus auditoribus suis pronunciavit, assidentibus quandoque Friderico Electore & Joanne Fratre, Ducibus Saxoniæ Serenissimis.* Excusus liber Wittenburgii in incude litteratoria Hermanni Trebelii, Isennaci 1505. Notitiam ejus debeo Bibl. Ecclesiasticæ Olearii tom. II. p. 117.

10. *De Consuetudine:* in Tract. Tractatuum vol. II. item cum Sebast. Medices & Rochii Curtii Tract. de Legibus, Statutis & Consuetudine, Colon. 1514. 8.

11. *Repetitiones in frequentiores Juris Canonici partes*, vol. II. Venet. 1587. fol.

12. *Opuscula varia.* Lugd. 1586. fol. a me non visa, sed a Lipenio memorata.

13. *Singularia Juris.* Frf. 1596. quorum notitia Lipenio debetur.

14. *Disputatio de corpore suspensi in patibulo, si remanere debeat.* Ravennæ. Lipenius. Contra hunc *Defensionem Principum Germaniæ* edidit Jacobus Hochstratanus. (*a*)

15. *An decimæ sint jure divino.* &

16. *Artem parvam* memorat Simlerus.

Alius *Petrus Ravennas*, de quo Lud. Vives lib. IV. de caussis corruptarum artium p. 263. *Memoria patrum & avorum cœptum est in Italia renovari studium lin-*

(*a*) Læscheri Acta & Documenta Reformationis tom. II. p. 320.

linguarum per discipulos Petri Ravennatis, Itali, & Emanuelis Chrysoloræ: inter quos maximi nominis fuere Leonardus Aretinus, Franciscus Philelphus, Laurentius Valla, Varinus Veronensis, Perottus Nicholaus. Si enim Chrysoloræ suppar fuit, qui a. 1415. obiit, & si hi viri fuerunt illius discipuli, non potuit ille Petrus esse, quem loco priore commemoravimus, cum quo proinde non confundendus erat a Celeb. Heumanno in Conspect. reip. litterariæ edit. tertiæ p. 128. Vel memoria lapsus est Vives, & pro Petro dicere voluit *Joannem*, quæ sententia Cl. Kappii est, diss. de Xiccone Polentono p. 14.

Vincentius Ravennas, vide infra *Vincentius*.

Ravennius, Episcopus Arelatensis, Hilarii successor, de quo Benedictini in Historia literaria Galliæ tom. II. pag. 354. Ejus est *Epistola*, qua Clericos suos ad Concilium Arelatense vocat tom. IV. Concil. Labbei pag. 1023. Sunt, qui ipsi *Vitam Hilarii* tribuunt, quæ tamen aperte est Honorati Massiliensis. Vide Galliam Christianam tom. I. p. 531. & Nostrum lib. VIII. p. 252.

Benintendius de *Ravignanis*, magnus Venetiarum Cancellarius, Andreæ Dandulo, Venetorum Duci, & Francisco Petrarchæ summa familiaritate conjunctus. Ejus est *Epistola* a. 1352. scripta ad Commendationem Chronicarum Danduli edita ante Chronicon laudatum tom. XII. S. R. Ital. Muratorii p. 10. *Brevem* quoque *rerum Venetarum Historiam* scripsisse testatur idem Muratorius in Prolegomenis p. 7. quæ apud nobiles Contarenos Venetiis adservetur. Nomen ejus in ipso Opere Danduli legitur p. 399.

Ravracius, Episcopus Nivernensis, vixit sec. VI. medio.

Ejus superest *Epistola* ad Desiderium Episcopum Cadurcensem, edita a Canisio Ant. Lect. tom. I. p. *646*.

Ludovicus Recardellus, Episcopus Ragusinus, scripsit *Vitam Petrarchæ & Cardinalis Bembi*. MS. in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 111.

Recuperatus de Petramala, Aretinus, a quibusdam etiam *de Senis* dictus, & *Recuperus*, Ord. Prædicatorum, sec. XIII. & XIV. Scripsit *Summarium virtutum & miracula B. Ambrosii Sansedonii*, cujus discipulus fuit. Habentur in Actis Sanctorum tom. III. Martii pag. 210. Adde Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 403. Altamura p. *61*.

Redemtus, Clericus Hispanus, ad quem cum additamento *Archidiaconi* directa est Epistola Isidori Hispalensis *de usu panis azymi in occidentali Ecclesia*. Vixit igitur tempore Isidori & *Narrationem de obitu illius* (qui a. *636*. contigit) reliquit. Exstat in editionibus Isidori Madritensi, & Breulii Parisina, nec non in Actis Sanct. tom. I. Aprilis p. 349. Vide Nic. Antonii Bibl. Hispanam Vet. V. 5. n. 219.

Petrus Reginaldetus, Ord. Minorum, Doctor Theologus, scripsit *Speculum finalis retributionis*, antiquo charectere impressum.

Reginaldus de Alna, religiosus monasterii Alnensis, diœcesis Leodiensis, Ord. Cisterciensis, seculo incerto, scripsisse fertur *Commentarium in Sapientiam Salomonis*, qui vulgo Roberto Holcot tribuitur. Car. de Visch. Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 285. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 788.

Reginaldus, Archidiaconus *Andegavensis*, Frodoardi Remensis *Chronicon* continuavit usque ad a. 1277. Exstat in Codice Cottoniano, teste Catalogo illius Bibliothecæ n. *69*. Oudinus tom. III. pag. 552.

Reginaldus Cantuariensis, monachus Ord. S. Benedicti Cantuariæ in cœnobio S. Augustini, Poeta & Rhetor, Græcæ etiam Linguæ non ignarus. Scripsit *super Malchum Byzantinum*, carmine, h. e. historiam a regno Constantini usque ad Anastasium, quam Malchus conscripserat, carmine latino expressit.

pressit. Baleus Cent. XII. 82. Pitseus Append. III. 74. Lyseri hist. Poetarum medii ævi p. 1221. Ad ipsum exstat Epistola Hildeberti Cenomanensis, qua illud Carmen de historia Malchi laudat: apud Mabillonium Annal. p. 462. Vixit igitur initio seculi XII. quum scriptores huc usque ætatem ipsius incertam fuisse tradiderint.

Reginaldus, monachus *Dunelmensis* circa a. 1170. Ailredo Abbati Rievallensi synchronus atque amicus. Ejus *Epistola ad Ailredum*, *vita S. Eddæ Virginis*, nec non *S. Cuthberti Episcopi Dunelmensis* adhuc in Bibliothecis Angliæ supersunt. Vide Oudinum tomo III. p. 1432. *Vitam* quoque *S. Godrici* Eremitæ in Anglia circa a. 1160. elaboravit, quam Galfridus monachus Cisterciensis abbreviavit in Actis Sanctorum tomo V. Maji p. 70.

Reginaldus, *Eystetensis* Episcopus, vide *Reginoldus*.

Reginaldus de *Landolina*, vid. *Rainaldus de Montauro*.

Reginaldus Langham, Ord. S. Francisci monachus in conventu Norvvicensi, Theologiæ Doctor Cantabrigiensis, circa a. 1410. Scripsit *contra Edmundum monachum Buriensem*, *contra Andream Binghamum Dominicanum*, *contra Joannem Haidon Carmelitam*, *Lecturas XXX. Bibliorum*, *in Magistrum Sententiarum*, *Determinationes & Quæstiones disputatas*. Baleus Cent. VII. 45. Pitseus c. 752. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 304. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 314.

Reginaldus de Montoro, vide supra *Rainaldus de Montoro*.

Odo Reginaldus, v. infra *Rigaudus*.

Reginaldus Pavo, Anglice *Peacok*, Cambrobritannus, in Collegio Orialensi Oxoniæ educatus, Doctoratus insignia accepit. Fuit primum Episcopus Asaphensis, deinde a. 1444. Cicestriensis. Quamvis sese Wiclefitis acriter opponeret, tamen simul vitia Cleri & Curiæ Romanæ vehementer insectatus est: quam ob caussam reliquorum odium incurrit, in Synodo Lambethana a. 1457. articulos quosdam, tanquam erroneos & hæreticos revocare jussus. Ex scriptis illius, quæ ipse in omnibus suis operibus recensere solet, tantum impressus est *de Fide liber II.* opera Henrici Whartoni, Londini 1688. 4. prout ipse testatur in Auctario ad Jacobi Usserii Historiam dogmaticam de Scripturis & Sacris vernaculis p. 445. ubi etiam quædam vestigia veritatis excerpta dedit.

Reliqua sunt inedita: *Repressor nimiæ Cleri reprehensionis*, Anglice scriptus, cujus œconomiam & excerpta notabilia dedit idem Whartonus in Appendice ad Caveum p. 102. seqq. *Justa S. Scripturæ æstimatio*, *Provocator Christianorum*, *de communione sub utraque specie*, *de sua Palinodia*, *contra mendicitatem impiam*, *de libertate Evangelii*, *de legibus & doctrinis hominum &c.*

Idem Whartonus memorat Joannem Foxum Collectanea quædam ex scriptis Peacoci, una cum Articulis seu Aphorismis Wiclevianis Argentinæ 1554. 8. edidisse, librum autem a se visum non esse.

Adde Lelandum c. 566. Baleum Cent. VIII. 19. Pitseus hunc prorsus omisit. Quædam habet Noster libro XV. p. 222. 223.

Reginaldus de Piperno, Anglus, monachus Dominicanus, Philosophus, Theologus & Concionator, ætatis incertæ. Scripsit *Postillam in Joannem*, *Lecturas & Sermones*. Ita Baleus Centur. XII. 32. Pitseus Append. Centur. III. 75. Sed fuit potius Italus, e *Priverno* Campaniæ municipio oriundus, discipulus & comes individuus S. Thomæ, obiit inter a. 1280. & 1300. *Postilla in Joannem* quidem a Reginaldo nostro congesta, sed a D. Thoma emendata est, unde in Operibus ejus legitur tomo XIV. separatim vero prodiit Paris. 1520. fol. *Postillæ super epistolas Pauli*, exceptis ad Romanos, priore ad Corinthios & ad Hebræos usque ad cap. XI. quæ ab ipso Thoma exaratæ sunt, ha-

habentur tom. XVI. Operum D. Thomæ: *Postilla super tres nocturnos Psalmos*, ibid. tom. XIII. *Lectura super primum de anima*, ibid. tomo III. Vide Jac. Quetf de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 382. Ambr. ab Altamura p. 64.

Reginaldus, Ord. Prædicatorum, fidus D. Thomæ Aquinatis socius, & doctus eodem, ex D. Thoma docente excepit *Commentaria in Evangelium S. Joannis*, a quinto capite usque ad finem: quæ postea D. Thomas legens pro suis haberi voluit: Quare & hujus nomine circumferuntur. Idem præstitit ipse Reginaldus *super S. Pauli plures Epistolas*, eodem D. Thoma illas interpretante. Quod & fecit *in libros Aristotelis de Anima*. Testatur hæc D. Antoninus part. 3. Histor. tit. 18. c. 10. Hæc Possevinus tomo II. Apparatus p. 317. Confer testimonium Nicolai Triveti supra lib. XV. p. 283.

* Alter iste *Reginaldus* idem est cum priori, nempe cum Reginaldo de Piperno; Quare non erat cur hic a Bibliothecario nostro geminaretur.

Reginaldus Umber, a. 1298. Lector sacri Palatii Apostolici, scripsit *in quatuor libros Sententiarum*. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 240. Willotus & Possevinus hunc Archiepiscopum Rotomagensem faciunt, & Cardinalem Portuensem Episcopum; sed neque Archiepiscopum neque Cardinalem fuisse docet Waddingus Annal. Minorum ad a. 1298. n. 4. quem etiam confer de scriptoribus ejusdem ordinis pag. 304.

Regino, primum Monachus, dein ab a. 891. usque 899. Abbas Prumiensis, sed ab illa dignitate invidia æmulorum dejectus. Privatam postea vitam gessit in monasterio S. Maximini, mortuus a. 908. Scripsit

1. *Chronicon a nato Christo ad a. 907.* quod exstat tom. I. Pistorii p. 1. & in editione Struviana. Editus quoque est separatim 1521. Moguntiæ apud Jo. Schœffer, fol. deinde cum Abbate Urspergensi Argent. 1609. fol. Numeros annorum quidam recentiore manu adscriptos esse statuerunt. Testatur autem Jo. Mabillonius in Itinere Germanico p. 25. edit. Fabricii, in codicibus optimæ notæ monasterii Gemblacensis & Murensis hos numeros adscriptos, atque adeo ad ipsum auctorem referendos esse. Adde Bullartum Academie des sciences tom. I. p. 121. seqq.

2. *De disciplinis Ecclesiasticis & Religione Christiana*, prodiit primum ex Codice Helmstadiensi a Joachimo Hildebrando editore Helmst. 1659. 4. deinde cum variis additionibus cura Steph. Baluzii 1671. 8.

3. *De Harmonica institutione* ad Ratbodum Archiepiscopum Trevirensem, & *Lectionarium totius anni*, Codex manu exaratus cum supra scriptis notis musicis illo ævo usitatis. Fuit primum Gerardi a Mastricht, deinde Jo. Ludolphi Bunemanni, Rectoris Scholæ Mindensis, nunc est in Bibl. Senatus Lipsiensis. Vide Eccardum rerum Francicarum XXXII. 133. Matthesonii Criticam Musicam Vol. I. p. 83. & 147. seqq. God. Leonh. Baudis diss. de indole caussarum Ecclesiasticarum pag. 33. Aliud exemplum est Ulmæ in Bibliotheca Krafftiana, teste Beyschlagio in Sylloge variorum Opusculorum tomo I. fascic. I. p. 216. Plura Fabricius noster supra libro II. pag. 238. Histor. literaria Galliæ tom. VI. p. 148. seq.

Reginoldus, Episcopus Eichstedensis undecimus per annos XXIV. obiit a. 989. Trium linguarum peritus fuisse dicitur; scripsit *Vitas S. Nicolai*, *Blasii*, *Wilibaldi item & Wunibaldi*. Hæc Bruschius in Catalogo Episcoporum Eichstedensium. Idem testantur Molanus & Baronius, quorum testimonia Canisium impulerunt, ut statueret, *Vitam* illam *S. Wilibaldi*, quam Ant. Lect. tomo III. part. I. pag. 13. edidit, cui tamen in Codice monasterii Windbergensis nomen præfixum non fuit, Reginoldo tribuendam esse. Jacobus vero Basnagius post Mabillonium dubitat, neque id injuria. Testatur

enim

enim Anonymus alius de translatione reliquiarum Wilibaldi tom. II. editus, Reginoldum vitam Carmine scripsisse, hæc autem est prosaica. *Acta S. Blasii*, quæ in Actis Sanctorum tom. I. Februarii p. 344. edidit Bollandus, eidem conjectura quadam asserit. Adde Henschenium tom. II. Febr. p. 70. & Jo. Bapt. Sollerium tom. II. Julii p. 488.

Regiomontanus, vide supra *Joannes Müllerus*.

Chronicon *Reicherspergense* a monacho cœnobii Reicherspergensis in Bavaria compilatum edidit Christoph. Gevvoldus, Monachii, 1611. 4. & postea. Jo. Petrus Ludovicus tom. II. S. R. German. p. 127. Incipit a nato Christo, & usque ad a. 1194. pertingit, universalem potius, quam singularem suæ regionis historiam describens.

Reimannus vel *Osmannus*, scripsit *Vitam S. Cadroæ*, Abbatis Walciodorensis, æqualis sui, mortui a. 974. quæ exstat in Actis SS. tom. I. Martii p. 474. & apud Mabillonium Sec. V. Benedict. pag. 487. Adde Histor. litterariam Galliæ tom. VI. pag. 459.

Reimbaldus, quem Mabillonius Canonicum S. Mariæ & S. Lamberti Leodiensis vocat, rectius, Præpositus S. Joannis Leodiensis: nam ita in titulo Epistolæ Wazonis jam memorandæ scribitur. vixit circa a. 1115. quo tempore Leodio fugere, & apud Kicherium Abbatem, nescio quem, per menses octo delitescere coactus fuit. Hujus igitur hospitis suasu librum *de Vita Canonica* conscripsit, quem in Codice monasterii Alnensis oculis usurpavit Jo. Mabillonius, prout in Analectis p. 473. testatur. Hunc ipsum librum Wazoni Priori S. Jacobi Leodiensis mittit Reimbaldus, rogans, ut illi manum ultimam admoveat, & corrigenda corrigat. Wazo vero modeste respondet, se nihil habere, quod addat vel emendet, sed potius gratulatur: cui Reimbaldus altera epistola respondet. Tres illas epistolas (duas tantum observaverat Mabillonius) ex eodem Codice Alnensi ediderunt Marten: & Durand in Thesauro novo Anecdotorum tom. I. p. 338. seq. Ejus *Stromata* bis adsunt in Bibl. Vaticana: Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 101. 138. *Versus in vitam S. Majoli* exstant in Actis Sanctorum tomo II. Maji p. 668.

Reinerus, aliis *Renerus*, *Nonnum Renerum* vocat Codex MS. teste Papebrochio tomo VI. Maji p. 724. natus a. 1155. post annos viginti ordini S. Benedicti nomen dedit in monasterio S. Laurentii Leodiensis, Romam quater profectus, a. 1197. monasterii sui Prior electus, a. 1215. ad Lateranense Concilium vocatus est, obiit a. 1230. Scripsit multa, quorum recensum ipse init libro II. de claris scriptoribus monasterii sui. Nos primum enumerabimus, quæ typis sunt edita:

1. *Vitæ quorundam Episcoporum Leodiensium* ab a. 1194. ad 1230. ex quibus *Gesta S. Lamberti* edidit Jo. Chapeavillius tom. I. Script. Leodiensium p. 411. *Vitam Wolbodonis*, qua idem usus est, ediderunt Antvverpienses in Actis Sanctor. tom. II. April. pag. 857. & Mabillonius seculo VI. Benedictino part. I. p. 174. *Vitam Frederici*, Bollandistæ tom. VI. Maji pag. 726. Aliam ejusdem Martene & Durand Collect. ampliss. tomo IV. p. 1023. Pezius dedit loco citando p. 167. *Vitam S. Reginardi* Ægidius de Aurea valle historiæ suæ Leodiensi ad verbum inseruit, & extat tomo II. Scriptorum Leodiensium p. 167. Præfationem vero ab illo omissam ediderunt Martene & Durand Collect. ampliss. tomo I. pag. 961. *Vitam Eraclii* dedit Pezius Thes. noviss. Anecdotorum tom. IV. part. 3. p. 155.

2. *De adventu reliquiarum B. Lamberti Roma Leodium*, sermone ligato. Edidit Pezius l. c. p. 121.

3. *Triumphale Bullonicum*, sive, quomodo Ecclesia Leodiensis Bullionense castrum receperit. ibidem p. 129.

4. *De claris scriptoribus monasterii S. Laurentii Leodiensis*. ibidem p. 17.

5. *De casu fulminis super Ecclesiam monasterii sui*, a. 1182. ibidem p. 187.

Li-

6. *Libellus dedicationis*, super dedicatione monasterii sui. ibidem p. 197.

7. *Vita S. Theobaldi Eremitæ & Pelagiæ*, quarum præfationes ediderunt Martene & Durand Collect. ampliss. tomo I. pag. 960.

8. Continuavit *Historiam monasterii S. Laurentii Leodiensis*, quod Rupertus Tuitiensis inchoaverat, ab anno circiter 1120. 1216. editam ab iisdem tom. IV. pag. 1033.

9. Continuavit porro *Lamberti parvi Chronicon* ab a. 1194. 1230. ab iisdem productum tomo V. p. 1.

10. *In novem Antenatalitias Antiphonas*, f. *de Antiphonis Adventus* ex editione Leodiensi habetur etiam libro III. de scriptoribus monasterii sui.

11. Ipse in libro modo adducto alia ingenii sui monumenta, sed nondum edita profert, *Vitam S. Pelagiæ* sive Speculum pœnitentiæ, libris II. p. 69. *Palmarium virginale*, f. de Vita S. Mariæ Virginis Cappadocis, libris II. pag. 84. *Flos eremi*, f. de vita S. Tiebaldi monachi & eremitæ, libr. II. p. 97. *de conflictu duorum ducum & animarum revelatione, & de milite captivo per salutarem hostiam liberato* lib. II. scriptos versibus hexametris, præmisso procemio trochaicis versibus, p. 110. *Varii generis carmina & epigrammata*, p. 122. *Lacrymarum* libellos III. p. 211. & 270. *de profectu mortis* lib. II. ad Wilhelmum quendam Exscholasticum.

Huc pertinent alia, & quidem ligato sermone *de situ Sardiniæ; de victoria S. Michaelis Archangeli; hymni septem breves de Spiritu Sancto*. Prosa vero scripsit *de gestis Abbatum & fratrum S. Laurentii*. (*a*) *Lauream peregrinorum Jerosolymitanorum libris XIV.*

Adde Val. Andreæ Bibl. Belgicam p. 789. 790. & Svvertium p. 652. qui ex uno duos faciunt, unum, qui *Historiam Leodiensem*, alterum qui *Vitam Wolbodonis* scripserit. Conferenda quoque est Præfatio Pezii ad tomum IV. Thesauri novissimi, qua tamen uti non potui, quia exemplum, quo utebar, illa carebat, neque aliud ad manus erat.

Reinardus Confluentinus, Germanus, Abbas Ord. S. Benedicti, exposuit librum Job, Psalterium Davidis, Esaiam & Ezechielem prophetas, Pauli Apostoli Epistolas omnes. Vivebat a. 1096. Hæc ex Eisengreinio Possevinus tom. II. Apparatus p. 319.

Reinhardus de Fronthoven, alii scribunt *Bernardus de Franchoven*, monachus Ord. Prædicatorum in conventu Confluentino, circa a. 1410. Scripsit *Sermones de tempore & Sanctis*. Trithemius c. 715. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom I. p. 752. Altamura p. 152. Vide nostrum supra lib. II. p. 230.

Reinhardus de Laudemburg, Germanus, Ord. S. Augustini, Theol. Doctor & Concionator, circa a. 1500. Scripsit *Sermones de Passione Domini accommodatos ad formam Quadragesimalis*. Norimb. 1501. 4. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 600. Gandolfus de ducentis Augustinianis Scriptoribus p. 308.

Reinhardus, Abbas in *Reinhusen* Saxoniæ, scripsit *Commentaria in Ezechielem, Esaiam, Psalmos, Epistolas Pauli, Metricum in Iob*, & quædam alia Gesnerus & Trithemii Chronicon Hirsaug.

Rembertus, vel *Rimbertus*, Flander, aliis Frisius, primum monachus Turholtensis, scholam rexit in monasterio Corbeiæ novæ, deinde successor Anscharii in Archiepiscopatu Hamburgensi & Bremensi, obiit a. 888. De Vita ejus plura docent Scriptores rerum Hamburgensium & Bremensium, Acta Sanctorum tom. I. Febr. p. 393. & Mabillonius sec. IV. Bened. part. 2. p. 471. Hist. literaire de la France tom. V. pag. 631. Scripsit

1. *Vitam S. Anscharii*, primum ex Codice Hamburgensi mutilo excusam a Phil. Cæsare in Triapostulatu Septentrionis Coloniæ 1642. postea vero e Codice antiquo Corbeiensi, qui nunc in monasterio S. Germani Pratensis habe-

(*a*) An idem sit cum opere de Scriptoribus monasterii sui, an vero diversus, non possum dicere.

betur, plenius editam a Petro Lambecio cum Originibus Hamburgensibus a. 1651. Repetita est post hæc & cum aliis exemplaribus collata in Actis Sanctorum tom. I. Febr. p. 391. nec non in Mabillonii sec. IV. part. 1. p. 75.

2. *Epistolam de Cynocephalis*, quæ intercidit, vel certe huc usque nondum publici juris facta est. Scimus autem eam scriptam ex responsione Ratramni, de qua supra tom. I. p. 243. Verba Ratramni sunt hæc: *Quando scripsistis nobis ea, quæ de Cynocephalorum natura potuistis cognoscere*. Rimbertus autem, cum eam scriberet, tantum Presbyter fuit.

3. *De Virginitate* lib. I. & *Epistolas varias* memorat Val. Andreas Bibl. Belgica p. 792. nec non Svvertius in Athenis Belgicis p. 656.

Remedius, quibusdam *Remigius*, Episcopus Curiensis in Rhætia, temporibus Caroli M. quippe cujus jussu *Canones Ecclesiasticos* ex Pontificum Epistolis excerpsit. Edidit Goldastus rerum Alemannicarum tomo II. parte 1. p. 121.

Remense Chronicon breve editum est in Labbei Bibliotheca MSS. tomo I. p. 358. Registrum Epistolarum Alexandri III. pro *Remensi* provincia in Martene & Durand Collect. amplissima tomo II. præf. p. 36.

Remigius, monachus cœnobii S. Germani *Antissiodorensis*, Ord. S. Benedicti. Post a. 882. a. Fulcone Archiep. Remensi ad scholam ibi regendam evocatus est, teste Flodoardo Hist. Rem. IV. 9. Non confundendus est cum Remigiis sequentibus. Operose de illo egit Hist. literaria Galliæ tom. VI. p. 99. Edidit ille

1. *Expositionem Missæ*, quod Opusculum Alcuino tribuerunt, quippe quod c. XL. libri de divinis officiis constituit, observante Eccardo rerum Francic. XXVII. 26. Multa ex Marco Floro desumsisse notat Bulæus Hist. Academiæ Parisinæ tom. I. pag. 635. Possevinus librum *de officiis divinis* Colon. 1536. excusum memorat: nescio an idem sit cum hac Expositione Missæ. Exstat tom. XVI. Bibl. PP. maximæ p. 883.

2. *Expositionem in undecim Prophetas minores*, quæ una cum Oecumenio & Areta prodiit Antv. 1545.

3. *Commentaria in Psalmos*, ex Ambrosio, Augustino & Cassiodoro consarcinata. Colon. 1536. fol. Et hæc quidem tria habentur tom. XVI. Bibl. PP. Lugdun. Quidam *Manegoldo* tribuunt, de quo Noster supra libro XII. p. 12.

4. *Commentarius in Epistolas Pauli*, qui vulgo Remigio Remensi vel Haymoni (*a*) tribuitur, ad nostrum potius pertinet, quia Gregorius M. cum Beda ibi citatur, & Saracenorum mentio fit. Sub nomine nostri prodiisse in Bibl. PP. Coloniensi tradit Caveus, quod longe secius est. Nam tomo V. ejusque parte tertia expresse habetur *Remigii Remensis Episcopi Explanatio Epistolarum Paulinarum* ex editione Jo. Bapt. Villalpandi. Rom. 1598. fol. Mogunt. 1614. fol. In Bibl. vero Lugdunensi tom. VIII. p. 883. Remigio Lugdunensi adscribitur. Vide Historiam Galliæ literariam tom. III. p. 162.

5. *Commentarius in Apocalypsin*, qui vulgo Haimo tribuitur, ad nostrum spectat. Nam is ex quadam modestia nomen suum scriptis non addidit, vel etiam *Reymonis* aut *Raymonis* abbreviatum nomen adjecit, unde Haymonem fecerunt in his non satis exercitati. Stilus enim est Remigii nostri, prout observat Abbas Lebeuf tom. I. dissert. ad Hist. Gallicam spectantium pag. 279. qui etiam singularem de hac re dissertationem promittit. Ut obiter hoc addamus, Abbas modo laudatus ibidem illud agit, ut *Honorium*, quem huc usque *Augustodunensem* vocarunt, Germaniæ potius vindicet, ut *Augustæ* vel *Vindelicorum* vel *Rauracorum* tribuendus sit.

6. *Epistola ad Dadonem Episcopum Vir-du-*

(*a*) Nam in Codice Casinensi, Possevino teste, scribitur *Raimo*.

dunensem, in qua explicat, quid de Gog & Magog apud Ezechielem intelligendum sit, & de Hungrorum origine quædam narrat, habetur in Collectione amplissima Edm. Martene & Ursini Durand tom. I. p. 230. Quamvis etiam tantum literæ initiales R. & D. in Codice Floreffiensi exstent, tempora tamen conveniunt, & sub finem Epistolæ *congregationem S. Germani* vocat *fratres & dominos suos*.

7. *Commentarius in Genesin* editus est a Bern. Pezio Thes. novissimo Anecdotorum tom. IV. part. 1. sub initium.

8. *Comment. in librum Judicum*, ab eodem l. c. p. 127.

9. *Comment. vastus in Matthæum*, MS. habetur Monachii in Bibliotheca Serenissimi Electoris Bavariæ, teste Rev. Bern. Pezio Differt. Isagogica ad tom. I. Thesauri novi Anecdotorum p. 23. in Bibl. Vindobonensi & S. Georgii Majoris Venetiis, teste Possevino Apparatus tomo II. p. 320.

10. *De Festivitatibus Sanctorum* lib. I. ad Episcopum Æduorum, memorat Bulæus.

11. *Sermones triginta* occurrunt in Lectionario monasterii Medianensis ante annos 700. scripto, ex quibus aliquot, qui ad Sacramentum Eucharistiæ spectant, descripsit Hyacinthus Alliot. Hæc Theodericus Ruinartus in Itinere Alsatico & Lotharingico, tom. III. Operum posthumorum Mabillonii & Ruinarti pag. 441. An vero Alliotus illos ediderit, mihi non constat.

12. *Commentarii in Martianum Capellam, Donatum & Priscianum* inediti in variis Bibliothecis habentur. Vide Indicem Bern. de Montfaucon. Videndum annon his titulis comprehendantur *Remigii Grammaticalia*, Colon. 1500. fol. edita, teste Maittairio tom. I. Annal. Typogr. p. 728. edit. poster.

13. *Commentarius in Regulam S. Benedicti* forte illius est. Florentiæ in Bibl. Medicea, & Camaldulensi. Idem p. 413. 430.

14. *Responsio* ad Gualonem, Heduorum Episcopum, de pugna Michaelis cum Diabolo de corpore Mosis & de Behemoth, quam Possevinus memorat.

15. *De ratione gubernandæ Ecclesiæ* scripsit, prout docet Eisengreinius, apud eundem Possevinum.

16. *Interpretatio nominum Hebraicorum* ordine Alphabetico, quæ vulgo Bedæ tribuebatur, in cujus quippe Operibus exstat tom. III. p. 371. Oudinus autem testatur in optimæ notæ Codicibus Remigio nostro tribui. Adde Merici Casauboni annot. ad Optatum p. 49. * Ad hunc Remigium Antisiodorensem spectare credo homilias quasdam legendas in homiliario quodam MS. Bibliothecæ can. majoris Ecclesiæ Lucensis. Sunt autem homilia S. Remigii in illud: *vigilate ergo quia nescitis;* incipit: *Hic ergo perspicue*. Altera in illud: *De die autem illa:* incipit: *Gaudet Arrius*. Altera ejusdem in illud: *nihil est opertum* &c. Incipit: *cur debetis timere*. Altera in illud: *vos estis sal terræ*. Incipit: *Quia dixerat dominus*. Item tractatus in illud: *scitis quia post biduum:* incipit: *& factum est* &c. *hac enim sententia*. Item homilia in illud: *vespere autem sabbati;* incipit: *Matthæus a parte*. Item altera in illud: *Magister attuli filium meum*. Incipit: *retorquet culpam*. Altera in illud: *Differe nobis parabolam*. Incipit: *sed quærendum*. Codex est sæculi, ut arbitror, XII.

Remigius Clarus, aliis *Clarus Hieronymeus*, (a) etiam pro more seculi κατ' ἐξοχὴν *Florentinus*, a patria, dictus, Ord. Prædicatorum, in domo S. Mariæ Novellæ. Sententias legit Parisiis in Gymnasio Sanjacobæo, postea Romæ Magister Theologiæ factus ibidem docuit, tandem Procurator Ordi-

(a) Male hic Quetifius: nam verba Pocciantii Catal. Scriptorum Florentinorum p. 155. non recte intellexit. Verba sunt hæc: *Remigius clari Hieronymei ex Ordine Prædicatorum cucullatus*. *Hieronymeum* est domus s. conventus Prædicatorum Florentiæ, qui ab Hieronymo nomen habet. Illud Hieronymeum a Pocciantio dicitur *clarum*, h. e. celebre, non incognitum: hinc igitur ille *Clarus Hieronymeus* frater est *Articuli Smalcaldici & Domini Altorfii*.

dinis electus obiit a. 1312. Scripsit *Quaestiones Theologicas per alphabetum*, *De modis rerum*, *Opus Metaphysicum*, *Quodlibeta*, *Sermones de tempore & Sanctis*, *Quadragesimale*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Praedicatorum tom. I. p. 506. Jul. Niger de Praedicatoribus Florentinis p. 480. Altamura p. 87. * Nec Quetifium, nec Bibliothecarium nostrum plane assequutum verba Poccianti in catalog. script. Florentinorum arbitror. cum enim scribat Pocciantus: *Remigius Clari Hieronymaei ex ordine Praedicatorum*; censuit Quetifius illius *Clari Hieronymaei* nomen alterum Remigii designare, ac si scripsisset alio nomine *clarus Hieronymaeus*; sed cur dixit *clari* & non *clarus*? Bibliothecarius vero *clari* hic habet pro *celebri*; Hieronymaei vero nomen esse censuit Coenobii cujusdam Florentini. Verum nullam esse Praedicatorum domum hujus nominis Florentinis omnibus compertum est. Ego igitur sic existimo ac principio quidem illud *Hieronymaei* sphalma esse typographicum satis constat, & ipse pariter Pocciantus illud emendat in postrema operis pagella, legendumque edicit Hieronymi. Esse autem *Clari Hieronymi* censeo nomen Patris & gentis, ex qua Remigius satus est, ut perinde valeat ac e patre Claro Hieronyma gente.

Remigius, *Lugdunensis* Episcopus, hujus nominis primus ab a. 852. 875. Vide Galliam Christianam tomo IV. p. 61. Hist. literaire de la France tom. V. p. 449. Ejus & Ecclesiae Lugdunensis liber *de tribus epistolis* cum Appendice s. *Solutione quaestionis de generali per Adam damnatione*, item liber alius *de tenenda immobiliter Scripturae Sanctae veritate* exstat in Auctoribus de Praedestinatione per Gilb. Maugvinum editis tomi I. parte 2. Prior ille repetitus etiam est tom. XV. Bibliothecae Patrum Lugd. p. 666. *Epistolae variae* ad Clodoveum & alios in tomis Conciliorum.

Remigius, monachus & Abbas monasterii *Mediolanensis*, (a) Trevirensis dioecesis, scripsit *in Pentateuchum*, *in Evangelium*, *in Apostolum*, *De visione Abakuk lib. I. Excerptionem Prisciani lib. I. Super Donatum lib. I.* & *Sermones multos*. Sic quidem, qui hinc inde e Catalogis non adeo certis ista collegerunt. Sed vide quae supra ad finem de Remigio Antissiodorensi. Haec Possevinus tomo II. Apparatus p. 320.

Remigius, Episcopus *Remensis*, natus a. 439. consecratus a. 461. mortuus a. 533. Apostolus Galliarum, quique Chlodoveum Remis sanctissimo lavacro initiavit. Ejus restant tantum *Epistolae quatuor*, in Freheri Script. Hist. Francicae tom. I. p. 184. Andr. du Chesne tom. I. p. 849. Conciliorum Regiorum tom. IV. p. 1268. 1401. & 1608. & in Marloti Metropoli Remensi II. 8. & 11. duae ad Chlodoveum Regem, in Operibus Gregorii Turonensis a Ruinarto editis p. 1326. *Testamentum* ejus producunt Flodoardus Hist. Rem. I. 18. Brissonius de formulis lib. VII. Aub. Miraeus Opp. Diplomaticorum & Historicorum tom. I. sub initium. Labbeus Bibl. nova MSS. tom. I. p. 806. Brevius idem Miraeus p. 636. Marlotus II. 11. Cointe tom. I. p. 407. Jo. Jac. Chiffletius in Disquisitione de Ampulla Remensi. Et hoc magis genuinum est: interpolatum vero suspicionem suppositionis movet. Plura Memoires de Trevoux 1714. p. 1968. & Histoire lit. de la France tom. III. p. 155.

Declamationes ejus a Sidonio Apollinare IX. 7. laudatae interierunt.

Remundus, Abbas *Ebirbacensis*, vide supra *Raimundus*.

Remus Favinus, vide supra lib. VI. p. 146.

Renaldus, monachus *Morimundensis*, Ord. Cisterciensis, seculo incerto, scripsit *Sermones de tempore & Sanctis*, *de Adventu & Quadragesima*, *& de visitationibus ordinis Cisterciensis*. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 285. Fortasse idem est *Renardus Madunensis*, cujus *librum de vita*

(a) Gesnerus ponit monasterii *S. Lutbuini*. Ego haec non intelligo.

monachorum habet Bibl. Vallis S. Martini Lovanii, teste Val. Andrea Bibl. Belgica MSS. II. p. 223.

Renaldus de Nova villa, scripsit *de arte Chymica*, quod opus MS. est in Bibl. Regia Parisina. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p.740. * Idem *Renaldus* omnino est cum Arnaldo Villanovano; cujus opus de Arte Chymica inter ejus Opera excusa legitur.

Renallus quidam (forte *Raynaldus*) magister sedis Barcinonensis, reliquit librum MS. *de passione S. Eulaliæ Barcinonensis*, quo usum se ait Hieronymus Pujades in Historia Principatus Cataloniæ. Nic. Antonius Bibl. Hispana vet. tom. II. pag. 271.

Renatus Profuturus Figeridus, Historicus, cujus meminit Gregorius Turonensis libro II. Hist. Franc.

Renatus, *Vindocinensis* monachus, & Poeta, ex Codice Regio citatur a Cangio in Indice Auctorum.

Renaudus, aliis *Bernardus* vel *Arnoldus*, Abbas Morimundensis, obiit a. 1341. scripsit *Vitam S. Clodesindæ*, quæ exstat apud Surium d. 25. Julii.

Car. de Visch Bibl. Scriptor. Ord. Cisterciensis pag. 34.

Restitutus, natione Britannus, Archiepiscopus, ut ajunt, Londinensis, missus a Constantino Angliæ Rege a. 350. ad Arelatensem Synodum in Galliam, ubi cum Hilario Pictaviensi familiaritatem contraxit. Scripsit *de Arelatensi Synodo & Epistolas ad Hilarium*. Baleus Centur. X. 5. Pitseus c. 350.

Rethicius, Episcopus Æduensis, vide infra *Rheticius*.

Joannes Reuchlinus, Græce *Capnio*, natus Phorcæ in Marchionatu Badensi a. 1455. nomen inter eruditos celebrius est, quam ut pluribus de vita illius narrare debeamus. Non solum in negotiis Principum & reipublicæ versatus est, sed etiam de bonis litteris, orientalibus præcipue immortaliter meritus, quippe quas contra Jacobum Hoctratum, hæreticæ pravitatis inquisitorem cum periculo vitæ defendit. Vitam ejus describunt singulari volumine Jo. Henr. Majus, Durlaci, 1687. 8. impresso, Niceronus tomo XXV. p. 121. Melch. Adami in vitis JCtorum.

Scripta Reuchlini.

Progymnasmata scenica, *seu Ludicra Præexercitamenta varii generis*, sine loco, per Jo. Bergman de Olpe. 1498. 4. Monasterii 1509. 4. Cum Comment. Jac. Spigelii apud Anselmum 1512. 4. Lips. Jac. Thanner 1514. 4. ibid. per Valent. Schumann 1515. 4.

Liber congestorum de arte prædicandi. Phorcæ 1504. 4. Basil. 1540.

Rudimenta Hebraica, ibid. 1506. fol. recusa auctore Seb. Munstero, Basileæ apud Henr. Petrum. 1573. fol.

Epistolæ a Reuchlino & ad Reuchlinum. Tubingæ per Anselmum Babensem, 1514. 4. & Hagan. 1519. in 4.

Athanasius in librum Psalmorum lat. translatus. Tubing. apud Th.Ans.1515.4.

De arte Cabbalistica libri tres. Hagan. apud Thomam Anshelmum, 1517. fol. inter Scriptores Artis Cabbalisticæ, item cum Galatino de Arcanis Catholicæ veritatis, apud hæredes Wechelianos, Francof. 1612. fol.

Sergius s. Capitis Caput, *Comœdia*, c. Comm. Georgii Simleri. Pforzhem. 1507. 4. apud Anselmum, sine comm. Lips. 1521. 4. & cum Progymnasmatibus Colon. 1537. 4.

R. Josephi Esopei Canticum, *dictum: Catinus argenteus*, *continens sententias morales per Jo. Reuchlinum translatum*. Tubing. per Thom. Anshelmum 1512. 4. Adde Wolfii Bibl. Hebraicam tom. I. p. 502.

De Accentibus & Orthographia Linguæ Hebraicæ. Hagan. ap. Th. Ans. 1518. 4. & apud Badium 1518. 4.

Athanasius de variis quæstionibus, lat. Hagan. 1519. 4. & in Operibus Athanasii, Argent. 1522. fol.

Septem Psalmi pœnitentiales, *hebraice*, *cum Grammaticali translatione Latina de verbo ad verbum*, *& super eisdem Commentarioli*. Tubing. 1512. 8. Witteb. 1529. 8.

Ora-

Oratio de Palatini Electoris & nobilissimæ Familiæ Ducum Bavariæ reverentia erga Ecclesiam, coram Pontifice habita a. 1498. per Aldum Manutium impressa, exstat in J. H. Maji Vita Reuchlini p. 151.

Augen-Spiegel, h. e. *Speculum oculare*, lingua Germanica, contra Pfefferkornium, qui omnes libros Judaicos aboleri volebat. Tubingæ per Anselmum 1511. 4. Recusum in Herm. von der Hardt Historia literaria Reformationis parte II. pag. 16.

De versionibus Latinis hujus Operis agit Niceronus tomo XXV. p. 153. 154. & Majus p. 471.

Ain klare Verstantnus in Tutsch uff Doctor Johansens Reuchlings Rathschlag von den Juden-Buchern. vormals auch zu Latin in Augen-Spiegel ussgangen, h. e. *Explicatio olara Reuchlini circa consilium suum de libris Judaicis, quod in Speculo oculari jam Latine prodierat*, 1512. nunc in gratiam eorum, qui Latina non intelligunt, seorsim edita. Vide Majum p. 310.

Defensio contra Calumniatores Colonienses, inter quos præcipuus erat Arnoldus de Tungaris: Tubingæ, apud Thomam Anshelmum, Badensem. 1513. 4. in Hist. Reform. literaria parte II. p. 53.

De verbo mirifico. Lugd. 1522. 16. & inter Scriptores Artis Cabbalisticæ, & alibi.

Ajunt præterea, ipsum sua contulisse ad *Epistolas obscurorum virorum*, quod negare nemo sustinebit, qui videbit, multa in iisdem ad defensionem Reuchlini facientia occurrere.

De ipso & gestis ipsius porro agunt scripta sequentia.

Hoc in Opusculo contra Speculum oculare Joannis Reuchlin, Phorcensis, hæc in fidei & Ecclesiæ tuitionem continentur: Pronotamenta Ortvvini Gratii liberalium disciplinarum Professoris citra omnem malevolentiam cunctis Christi fidelibus dedicata. Historica & vera narratio juridici processus habiti in Moguntia contra libellum ejusdem hæreticas sapientem pravitates. Decisiones quatuor Universitatum de Speculo ejusdem oculari ab Ecclesia Dei tollendo. Hæretici ex eodem libello Articuli, ut Christiani omnes male eum scripsisse luce clarius dijudicent. Coloniæ 1514. 4.

Destructio Cabbalæ, seu Cabbalisticæ perfidiæ ab Joanne Reuchlin Capnione jam pridem in lucem editæ, S. D. N. Leoni Papæ X. per R. P. Jacobum Hochstraten dicata. Opus novum. Coloniæ 1518. 4.

Defensio Joan. Reuchlin, a Georgio Benigno Nazareno Archiepisc. Romæ emissa, & edita ab Hermanno Nuenario 1517. 4.

Ad Rev. D. Joannem Ingevvinkel, Sacrosanctæ Sedis Apostolicæ Protonotarium, Præpositum quoque Xantensem & Apostolicarum concessionum Censorem, Coloniensisque Ecclesiæ Archidiaconum, Apologia secunda R. P. Jacobi Hochstraten, contra defensionem quandam in favorem Joannis Reuchlin novissime in lucem editam. Coloniæ 1518. 4.

Ad Sanctissimum D. N. Leonem Papam X. ac D. Maximilianum Imp. Apologia R. P. Jacobi Hochstraten, contra Dialogum Georgio Benigno Archiepisc. Nazareno in causa Joannis Reuchlin adscriptum, pluribusque erroribus scatentem, & hic de verbo ad verbum fideliter impressum, in qua quidem Apologia inquisitor ipse multis occasionibus jam demum coactus, tum Catholicam veritatem, tum Theologorum honorem per solidas scripturas verissime tuetur. Coloniæ 1518. 4.

Acta Judiciorum inter F. Jacobum Hochstraten Inquisitorem Coloniensium & Joannem Reuchlin LL. Doctorem, *ex Registro publico, autentico & sigillato*, Hagenoæ, in ædibus Thomæ Anshelmi, 1518. 4. & in Herm. von der Hardt. Histor. literaria Reformationis parte II. p. 94.

Bi-

Bilibaldi Pirckheymeri Epistola Apologetica pro Reuchlino. Nurenbergæ 1517. ibidem p. 130. & quæ alia ibi sequuntur. * In diligentissimo operum Reuchlinianorum catalogo suum merito tuetur locum libellus iste ex catalogo Bibliothecæ civicæ Vindobonensis mihi primum notus. *Epistolæ trium illustrium virorum ad Hermannum comitem Nuenarium. Ejusdem responsoriæ, una ad Joannem Reuchlin, & altera ad Lectorem. Libellus accusatorius F. Jacobi Hochstraten contra Oculare speculum Joannis Reuchlini. Diffamationes ejusdem Jacobi. Item defensio nova Joannis Reuchlin ex urbe Romæ allata in* 4. *absque loco, & anno*.

Item hic alius liber, seu potius tria diversa volumina ibidem servata; *Jacobi Hochstraten Apologia contra Dialogum Georgio Benigno Archiepiscopo Nazareno in causa Joannis Reuchlin adscriptum*. 4. Coloniæ 1518.

Jacobi Hochstraten Apologia secunda contra defensionem quamdam in favorem Joannis Reuchlin. 4. Coloniæ 1519.

Jacobi Hochstraten destructio Cabbalæ, seu Cabbalisticæ perfidiæ a Jo. Reuchlinio jam pridem in lucem editæ. 4. Coloniæ 1519.

Libelli de verbo mirifico editionem aliam ibidem animadverti, quæ est in fol. sed absque loco impressionis.

Viri hujus docti est etiam versio ex Græco opusculi Hippocratis de præparatione hominis ad Ptolemæum Regem. Dirigit opusculum hoc suum Joanni Stocaro medicinæ Doctori archiatro Ulmensi. Editum est Tubingæ A. 1512. in 4.

Reverentius, sive *Reverentianus*: ita perperam Tomo I. Conciliorum Labbei pag. 451. dicitur, qui vere est *Ravennius*, de quo paullo ante.

Jacobus Reutelius, Harzgerodensis Anhaltinus, sec. XVI. fuit Verbi divini Minister apud Gœttingenses, Hardesianos, Huxarienses, demum An. 1567. apud Eimbeccenses. Scripsit *Chronicon Hillesheimense* de rebus scil. Episcoporum Hillesheimensium; quod propter concinnam brevitatem laudatur, editum in Syntagmate Rerum Germanicarum Christ. Franc. Paullini p. 69.

Joannes Rhagius. Natus est *Sommerfeldæ* in Lusatia inferiore, unde se *Æsticampianum* vocavit. Quod cum nescirent Gesnerus & Simlerus, ex uno duos fecerunt. *Jo. Rhagium Æsticampianum* & *Jo. Sommerfeld*. Nomen gentile ipsi fuit *Rak*, quod Sorabice *Cancrum* denotat, ex quo ille *Rhagium* fecit, sic, ut nomen verum vix agnoscas. (*a*) Natus est A. 1460. quia in Epitaphio legitur A. 1520. ætatis sexagesimo decessisse. De juventute ejus parum constat, nisi quod Phil. Beroaldum in Italia docentem diu satis audivit. (*b*) Docuit bonas litteras per annos XXIII. quod testantur verba Epitaphii illius: (*c*)

Rhetoricen, Sophiam, vatum monumenta professus,
Annis viginti plusve minusve tribus.
Danubius, Rhenus testatur, & Odera, & Albis,
Spiraque, cum docta Sequana Gallus aqua.

Quo ordine vero in singulis regionibus versatus fuerit, ignoratur. Hoc certum est, ipsum in Italia, & Romæ præcipue, fuisse, ubi Jacobo Questenbergio familiariter usus, & forte, ipsius auspiciis, lauream Poeticam a Pontifice nactus est. Ex Italia profectus est in Galliam, (*d*) ubi Lutetiæ aliquamdiu hæsit. Inde auguror Friburgum in Brisgoviam devenisse, ubi teste Urbano Regio, aulam Cæsaris secutus est, & procul dubio ab hoc etiam lauream Poeticam impetravit: nam duplici laurea ornatum fuisse, testatur Epitaphium.

(*a*) Manlii Lusatia VII. 1. Abr. Frencelli Nomenclator Lusatiæ utriusque p. 23.

(*b*) Hier. Wellerus in Libello (hic enim est titulus Opusculi a Mich. Hempelo Lips. 1580. 8. editi) p. 71.

(*c*) Exstat apud Mencium lib. 2. pag. 18. Suevum & Sennertum in Acad. Witteb.

(*d*) Testatur illud Epistola Urb. Regii ad Rhagium nostrum, quam in Arcanis Bibliothecæ Annæbergensis edidit Wilischius p. 110.

phium. Coloniæ ipsum bonas litteras docuisse, tradit Henr. Corn. Agrippa. De *Spira* præter Epitaphium nihil novimus. Sequuntur loca, in quibus versatus est Rhagius, addito simul anno. A. 1501. Basileæ Cebetis tabulam prælegit & explicuit. Ab illo tempore in Academia Cracoviensi, & majoris Collegii Collegiatus fuit, quemadmodum præterea artium liberalium Magistri & sacrarum litterarum Baccalaurei titulo usus est, quia ibidem Epistolæ Libanii ab ipso emendatæ & editæ sunt. A. 1506. & postea, Francofurti ad Viadrum in Academia nova docuit, & Huttenum discipulum habuit. (*a*) Ab A. 1508. per triennium Lipsiæ docuit bonas litteras, & auctores optimos juventuti prælegit, Plinium, Plautum & alios. Quia vero barbara ibidem ingenia literas humaniores concoquere non poterant, apud Ducem Georgium id egerunt, ut dimitteretur, &, quum in oratione ultima paullo liberius verba fecisset, relegatus est. (*b*) A. 1515. Fribergam venit, suasu potissimum Nicolai Hausmanni & duorum Consulum. Scholam Latinam & Christianam ibi aperuit, & juventutem in declamationibus Italico more exercuit. Post triennium a Friderico, Saxonum Electore, satis liberali stipendio Wittebergam vocatus est, (*c*) ibique docendo strenue perrexit, usque ad An. 1520. quo fatis concessit prid. Kal. Jun. (*d*) Ajunt quoque ipsum Doctoris Theologiæ dignitate fulsisse, & in ea non leviter fuisse versatum. Confer Dan. Fidleri diss. singularem de Jo. Rhagio Æsticampiano Lip. 1730. & Manlii Lusatiam VII. 1.

Scriptorum illius notitiam sequentem suppedito:

1. *Præfatio in Epistolas Libanii* a Francisco Zambicario Latine conversas, a librariis male habitas, a se vero emendatas & argumentis instructas. Cracov. 1504. 4. Dedicatio ad Matthiam Drabicium, regni Poloniæ Vicecancellarium directa est, quem, utpote literarum Patronum, debitis laudibus evehit. Sumtus fecit Jo. Clymes, bibliopola & civis Cracoviensis. Editio illa rarissima nunc denuo exhibita est a Jo. Christ. Wolfio ad calcem Epistolarum Libanii Amst. 1738. a se editarum, quemadmodum ante in præf. ad Centuriam Epistolarum Libanii, Lips. 1711. editarum, ejus aliquam mentionem fecerat. Ibi se vocat Jo. Sommerfeldium.

2. *Epigrammata* prodierunt Lipsiæ 1507. 4. ibi se vocat Joannem Æsticampianum.

3. *Commentarius in Grammaticam Martiani Capellæ & Donati Figuras*. 4. sine mentione anni, est in Bibliotheca Francofurto-Viadrina.

4. In quasdam Plauti Comœdias & libros Oratorios Ciceronis commentatus esse dicitur Gesnero, quæ a me visa non sunt.

5. *Oratio in studio Lipsiensi recitata*, quum Lipsiam valere juberet, edita est a Dan. Fidlero sub finem dissertationis citatæ, qui illam a Viro Summo, Ernesto Salomone Cypriano, nactus fuerat.

6. *Carmen de Lusatia*, quod Melanchthon Basileam, ut excuderetur, miserat, nescio quo fato, periit, & nondum repertum est.

7. *Marciani Capellæ Rhetorica cum Jo. Rhagii Epist.* ad Jo. & Vulgangum de Vitztum, Bohemos. Lip. 1509. fol. apud Martinum Herbipolensem, fuit in Bibliotheca Aug. Quir. Rivini, Medici Lipsiensis.

8. Cicero de Oratore cum præf. Jo. Rhagii, Lipsiæ 1515. folio, apud Melch. Lotther, in Bibl. laudata.

Bili-

(*a*) Vide P. Vigilantii Axungiæ descriptionem urbis & Academiæ Franckophordiensis p. 1. 4. 10.

(*b*) Epistolæ obscur. virorum Tom. 1. pag. 63. 64. Ejectus autem simul cum Hermanno Buschio, urgente præcipue negotium Hier. Emsero, ut docet Herm. Hamelmannus in Vita Buschii Opp. p. 295. qui vero nostrum perperam vocat *Longicampianum*.

(*c*) Hier. Wellerus in Libello p. 71. Adde Andr. Molleri Theatrum Fribergense I. p. 285.

(*d*) Lutherus Epist. Tom. I. p. 42. 252.

9. *Petri Heliæ Grammatica cum Comment. Jo. Sommerfeld.* Argent. 1499. 4. crasso volumine, est in Bibliotheca Zvvickaviensi, teste Daumio Epist. 71. ad Reinesium.

Fuit autem, teste Hier. Wellero, vir pius, sobrius, castus & facundus. Valde præterea laudavit ingenia juventutis Freibergæ.

Rheticius, Episcopus Augustodunensis A. 313. scripsit *adversus Novatianum grande Volumen, & Commentarium in Canticum Canticorum*. Hieronymus de Script. Eccl. c. 82. sed utrumque opus interiit. Adde Tillemontium Tomo VI. pag. 27. Guil. Cuperum in Actis Sanctorum T. IV. Julii p. 588.

Rialis, Canonicus Cæsenas A. 1335. varia collegit ad res urbis suæ pertinentia, prout allegat Auctor Annalium Cæsenatensium in præfatione & ad annum modo dictum, Tom. XIV. S. R. Ital. Muratorii p. 1089. & 1165.

Ricemarus, Anglus, Sulgeni filius, Episcopus Menevensis, vixit circa An. 1085. & *Vitam S. Davidis Episcopi Menevensis in Wallia* scripsit, quam temporum injuria periisse credidit Usserius de primordiis Ecclesiarum Britannicarum c. 14. p. 443. post autem invenit & particulam edidit Whartonus Tomo II. Angliæ Sacræ p. 643. nam vitam ipsam ex illo, verbis etiam retentis, jam dederat Silvester Giraldus ibidem p. 628. & omnes, qui vitam Davidis persecuti sunt, ex eodem profecerunt, Joannes Tinmuthensis in Sanctilogio, Capgravius in Legenda nova: item Anonymi in Colgani Actis Sanctorum Hiberniæ & Actis Antverpiensibus, prout docet Whartonus in præfatione Tomi II. p. 25. 26.

Richalmus, Abbas Speciosæ Vallis in Franconia Ord. Cisterciensis, sec. incerto: scripsit *Librum Revelationum de insidiis & versutiis dæmonum adversus homines*, qui editus est in Bern. Pez Thes. novissimo Anecdotorum Tom. I. part. 2. p. 373. Adde Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 285.

Richardus Adagonista, Anglus, in Italia Bononiæ Jurium scientiæ operam dedit, præceptore usus Pileo Mutinensi, cum quo paullo post de eruditionis laude contendit. Vixit A. 1210. & reliquit *Tractatum super Decreto*, nec non *Summam de ordine judiciorum*. Pitseus de illustribus Angliæ scriptoribus c. 292. Baleus Cent. XIII. 77.

Richardus de Aldvverd, alii scribunt *de Aedvverd*, Anglus, Dempsterus Scotum vocat, monachus Cisterciensis & Sacrista in Aldvverd, monasterio juxta Grœningam Frisiæ, obiit A. 1266. Fuit quoque Theologiæ Magister Parisiensis. Scripsit Librum *de Harmonia*, *Epistolam prolixam* s. potius Tractatum ad Religiosum quendam Ebirbacensem, in qua agit de martyrio B. Gerardi Abbatis Claravallensis, de vita & miraculis S. Silvani Claravallensis monachi, & aliis quibusdam Sanctis Ord. Cisterciensis & monasterii Ebirbacensis, item *Librum meditationum*. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis pag. 286. Lelandus de Script. Angliæ c. 165. Baleus Centur. XIII. 70. Pitseus in Append. Cent. III. 93.

Richardus de S. Angelo, vide supra lib. I. p. 98.

Richardus gente & cognomine *Anglicus*, Oxoniæ & Parisiis Medicinæ operam dedit, itineribus quoque variis perfunctus. Floruit Ann. 1230. Scripsit *de Crisi*, *de Phlebotomia*, *Summam de criticis diebus*, *de pulsibus*, *de modo conficiendi & medendi*, *de urinis*, *de regulis urinarum*, *de signis morborum*, (a) *de signis prognosticis*, *de febribus*, *de re medica*, *Repressivam*, *de signis febrium*, *de Anatomia*, *Correctorium Alchimiæ*, *Speculum Alchimiæ*. Vide Lelandum de scriptor. Britann. c. 257. Baleum Cent. III. 92. Pitseum c. 327. Ex operibus ejus quædam Norimbergæ & Basileæ excusa esse docet Gesnerus. *Correctorium* exstat in Scriptoribus Chymicis a Gvil. Gratarolo collectis (Basil. 1561. fol.) pag.

(a) Hic MS. est in Bibliotheca Paullina Lipsiensi. Fellerus pag. 252.

pag. 207. & Vol. II. Theatri Chemici (Argent. 1613. 8.) p. 418. Vide Mercklini Lindenium renovatum pag. 938.

Richardus Anglicus, Canonicus Londinensis An. 1200. Scripsit *Itinerarium Richardi Regis*, quod est in Bibl. Cottoniana, *Gesta Richardi Regis*, *Tractatum de pœnitentia* & *Epigrammata*. Lelandus cap. 201. Baleus Cent. III. 44. Pitseus c. 283.

Richardus Angravilla, alias *de Bury*, de quo supra lib. II. p. 307.

Richardus Armachanus, vide infra *Fitz Ralf*.

Richardus, Archidiaconus *Augustæ Prætoriæ* in Pedemontio, sub initium sec. XI. scripsit *Vitam S. Bernardi Menthonensis*, familiaris sui, cui in munere Archidiaconi successit. Exstat in Actis Sanctorum Tomo II. Junii pag. 1074.

Richardus Aungervillus, vide supra lit. B. *de Bury*.

Richardus Bartholinus, Perusinus, Canonicus Cathedralis, primum in patria Oratoriam & Poeticam professus, variis quoque legationibus ad Florentinos, ad Cardinales, & ipsum quoque Pontificem perfunctus est, vixit Ann. 1515. aulam Maximiliani Cæsaris est secutus. Inde quoque Erasmus Epistola 10. Martii 1516. ad ipsum data, ut se Cardinali Gurcensi faceret commendatum: Tom. III. Opp. pag. 191. Fuit ab Imperatore laudato Poeta coronatus, & Comes Palatinus creatus. Scripsit:

1. *Austriados* lib. XII. h. e. de bello Norico Ducum Bavariæ & Principum Palatinorum, quod opus primum edidit Joach. Vadianus A. 1515. quam editionem non vidi. Sequitur alia cum scholiis Jac. Spigelii, post Guntheri Ligurinum, Argent. 1531. quæ repetita in Justi Reuberi Script. rerum German. p. 479.

2. *Hodœporicon Matthæi Cardinalis Gurcensis, quæque in conventu Maximiliani & trium Regum A.* 1515. *gesta sunt*. Exstat apud Freherum S. R. Germ. T. II. p. 321. ante separatim excusum, Viennæ 1515. 4.

3. *De Conventu Augustensi, rebus etiam externarum gentium, quæ interim gestæ sunt, Descriptio*. 1518. 4. Habetur in Bibliotheca Francofurto-Viadrina. Exstat in Sylloge Beyschlagii, & Senckenbergii Selectis Juris & Historiarum Tom. IV. p. 625.

4. *Oratio ad Imp. Maximilianum & potentissimos Germaniæ Principes, de expeditione in Turcas suscipienda*. Augustæ 1518. 4. & in Anti-Turcico Reusneri.

5. *De gente Bartholina bene merita gesta præclara* citat Jacobillus in Bibliotheca Umbriæ p. 240. sed quæ a me nondum visa sunt. Vide Oldoini Athenæum Augustum p. 294.

Richardus Bardeniensis monachus, in Theologia Baccalaureus, scripsit *Epistolam metricam de vita & actibus Roberti Grosthead*, Episcopi Lincolniensis, carmine Latino, quam edidit Henr. Wharton Tomo II. Angliæ Sacræ pag. 325. sed ita, ut multa absurda & fabulas inanes rejecerit; item *Martyrium S. Hugonis pueruli*, A. 1255. a Judæis apud Lincolniam cæsi. Utrumque MS. adest in Bibl. Cottoniana, teste Thoma Smitho in Catalogo illius p. 74.

Richardus Barrus, Anglus, scripsit *super sacra Biblia*. Pitseus in Append. c. 77.

Richardus Abbas *Beccensis*, A. 1219. edidit *Statuta* in Capitulo generali, quorum fragmentum exhibent Martene & Durand Collect. ampliss. Tom. I. p. 1141.

Richardus Beere, Abbas Glastoniensis in Anglia, A. 1503. fines monasterii sui perambulavit, & opus ingens, quod *Terrarium cœnobii Glastoniensis* vocavit, confici jussit. Excerpta autem ex illo edidit Thom. Gearne cum Chronico Joannis Glastoniensis p. 287. *Epistola* ejus ad Wilhelmum Warham, Archiepiscopum Cantuariensem, de corpore S. Dunstani exstat in Anglia Sacra Henrici Whartoni T. II. pag. 230.

Richardus Belgravius, vel *Bellegrevus*, Ciceſtrienſis, monachus Carmelitanus & Theologiæ Doctor Cantabrigienſis. Vixit A. 1230. ſcripſit *Determinationes Theologicas*, & *Quæſtiones ordinarias*. Lelandus c. 353. Pitſeus cap. 481. Baleus XI. 5.

Richardus Bellilocenſis (*Beaulieu*) in Argonna, duabus a Claromonte leucis, Abbas, circa A. 1050. *Vitam S. Rodingi Abbatis Bellilocenſis* literis conſignavit, quam edidit primum Hugo Menardus in obſervationibus ad Martyrologium Benedictinum p. 690. poſtea Jo. Mabillonius Sec. Ord. Benedict. IV. part. 2. p. 531.

Richardus Billinghamus, aliis *Gillingham*, Collegii Mertonenſis Oxonii ſocius, Sophiſta potius ſubtilis, quam Philoſophus genuinus. Scripſit *Speculum puerile*, *Conſequentias*, *Abſtractiones*, *Fallacias*, *Abbreviata Guil. Kilmingtoni*, & cætera hujus farinæ. Vixit An. 1360. Baleus Centur. VI. 8. Pitſeus c. 594.

Richardus Blitonius, vel *Blitodunus*, Lincolnienſis, Theologiæ Doctor Oxonienſis, Carmelita & Ordinis ſui per Angliam Provincialis, Eduardo II. Regi propter eloquentiam valde charus. Scripſit *Repertorium Sententiarum*, *Quæſtiones ordinarias*, *Sermones*, *de Privilegiis mendicantium*, *Epiſtolarum libr. I.* Obiit A. 1334. Lelandus cap. 432. Balæus Cent. IV. 96. Pitſeus c. 505.

Richardus Bradvardinus, *de proportionibus* in Bibl. S. Benigni Divionenſis pertinet potius ad *Thomam Bradvardinum*, de quo ſupra lib. II. pag. 267. 272.

Richardus de Bury, vide ſupra lib. II. p. 307.

Richardus de S. Buſto, cujus *librorum Catalogus* eſt inter Codices MSS. Quedlinburgenſes, teſte Eckardo p. 18. nullus unquam fuit: ſed ſcribi debebat *Richardus de S. Victore*.

Richardus Caiſtre, Norfolcenſis, non procul a civitate Norvvico oriundus, in Eccleſia S. Stephani ibidem Vicarius. Scripſit Sermone Anglico *de octo beatitudinibus*, *de charitate fraterna*, & alia hujuſmodi. Obiit A. 1420. Balæus Centur. VII. 62. Pitſeus c. 773.

Richardus Cambrius, Britannus, ſcripſit quædam *de rebus Anglicis*: quæ nondum edita ſunt. Et ætas quoque incerta eſt. Pitſeus in Append. cap. 78.

Richardus Canonicus, vide ſupra *Anglicus*.

Richardus a Capella, Capellæ Toparcha & Præpoſitus S. Mariæ Brugenſis, ſcripſit *Tractatum de Reſcriptis*, obiit A. 1447. Svvertii Athenæ Belgicæ pag. 657. Sanderus de eruditis Brugenſibus p. 70.

Richardus, monachus & Abbas LVIII. *Caſinenſis*, deinde Presbyter Cardinalis S. Cyriaci ab Innocentio A. 1265. Scripſit *Expoſitionem Regulæ S. Benedicti*, quæ MS. exſtat in Bibl. Caſinenſi. Ab aliquibus cum Richardo Hannibaldenſe itidem Cardinale confunditur, quod oſtendit Oldoinus in Athenæo Romano p. 580.

Richardus Caſtriconenſis, Anglus, Dominicanus, Theologiæ Doctor & Profeſſor circa A. 1270. Scripſit *in Apocalypſin ſecundum litteram & ſecundum ſenſum moralem*, *in Magiſtrum Sententiarum*. Pitſeus c. 382. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 250. Altamura p. 23.

Richardus Cenomanenſis, *de Sacrificio Miſſæ*, bis exſtat MS. in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 122. 138.

Richardus Cheſſer, Auguſtinianus Norvvicenſis A. 1354. Scripſit *de nativitate Chriſti*, *Sermones*, *Collationes varias*, & *de quatuor noviſſimis*. Balæus Cent. VII. 33. Pitſeus c. 580. Phil. Elſſii Encomiaſticon Auguſtinianum p. 601.

Richardus Chillendon, Ariſtotelicus Oxonienſis An. 1450. ſcripſit *de Generatione & Corruptione*. Lelandus c. 560.

Richardus Chillington, vel *Killington*, Theologiæ Doctor Oxonienſis, poſt Decanus Paulinus Londinenſis, circa An.

1360.

1360. Scripsit *Quæstiones Theologiæ*, *Sermones varios*, *Pro Armachano contra fratres*, *Contra Rogerum Convvaium*, *contra mendicitatem otiosam*, *Opuscula Logica*. Balæus Cent. V. 95. Pitseus cap. 597. Uterque ipsi librum *de Generatione & Corruptione* tribuit. Videant igitur Angli eruditi, an unus, an vero duo sint, quos hic memoramus. Fortasse apud Lelandum alieno loco positus fuerat.

Richardus Cicestriensis: vide supra lib. III. pag. 381. Adde nunc, cognomen ejus esse *Cortesium*, & scripsisse de quæstione: *An corpus Christi sit ubique?* Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 630.

Richardus Clapolus, *Clapvvellus*, vel etiam *Knapvvellus*, Ordinis Prædicatorum, Theologiæ Magister Oxoniensis, A. 1290. Scripsit *Lecturas super Magistrum Sententiarum*, *Additiones in D. Bonaventuram*, *Quæstiones quodlibeticas*, *de Unitate Formæ*, *de immediata Visione Dei*, & alia. Lelandus c. 321. Balæus Centur. IV. 63. Pitseus c. 423. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 417. Altamura p. 48. Noster supra lib. IX. p. 112.

Richardus Cluniacensis, monachus Ord. S. Benedicti, patria Pictaviensis, An. 1260. Scripsit *Historiarum temporum* s. *Chronicorum lib. I.* & *Epistolarum ad diversos lib. I.* Trithemius de Scriptor. Eccles. c. 386. *Carmina de Cluniacensi monasterio*, *de Anglia & ejus laude*, *de Londino & ejus laude*, *de Transfiguratione Christi*, *de Maria Magdalena*, *de D. Catharina*, *Epigrammata*. Balæus Cent. XIII. 19. Chronicon supra dictum a Cæsare Octaviano usque ad Ludovicum Juniorem sive VII. Galliæ Regem, qui A. 1137. regnare cœpit, est in Bibl. Colbertina, teste Jac. le Long in Bibl. historica Galliæ p. 347. Fortasse particula illius est *Chronicon* ab An. 754. 1153. quod e Codice Colbertino ediderunt Martene & Durand Collect. ampliss. V. p. 1159. Idem le Long p. 348. & Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 20. 82. & 17. alius hujus Richardi *Chronicon* memorant, ab orbe condito ad Ann. 1161. quod MS. est in Bibl. Vaticana, inter libros Christinæ Reginæ Sueciæ & Alex. Petavii. Muratorius promisit in Scriptoribus Italicis, sed postea edidit *Chronicon ab A.* 800. *usque ad* 1399. *nunc primum luce donatum ex MS. Codice Bibl. Vaticanæ*, circa finem Tomi IV. Antiquitatum Italiæ medii ævi. Fragmenta tria *de triplici fundatione monasterii Charitatis ad Ligerim* ex Codice Regio edidit Abbas le Bœuf Tom. I. dissertationum ad Hist. Gallicam spectantium & Gallice scriptarum pag. 381.

Romanorum Pontificum series nostro tribuitur in Codice Vaticano, ubi verba de Joanna Papissa eadem fere leguntur, quæ apud Martinum Polonum, quum tamen noster fere centum quinquaginta annis Martinum præcesserit. Docet hoc Hermannus Witekindus, Professor Heidelbergensis in libello quo tradit, *Papam Joannem VIII. fuisse mulierem*. Vide Bl. Bremensem Classe VII. p. 935. 939.

Sententiarum ἀντικειμένων *Veteris & Novi Testamenti libros II.* ipsi tribuunt, de qua re Fabricius noster supra lib. II. p. 239. lib. IX. p. 198. * Quam Muratorius vulgavit in Tom. IV. Antiquit. Medii Ævi pag. 80. Historiam Richardi Cluniacensis Monachi, nonnisi ad A. 1162. pertingere certum est. Quare a vero plurimum aberrat Bibliothecarius noster, qui historiam hanc a Muratorio productam ad An. usque 1399. prorogatam scribit: Historia Richardi a P. Martene vulgata ex hac ipsa accepta quidem est, sed hinc inde excepta, non vero integre descripta. In fine historiæ hujus apud Muratorium extat catalogus Romanorum Pontificum idem plane qui ex Codice Vaticano jam innotuerat eruditis; nihil autem ibi legas de muliere ad pontificatum nomine Joannis VIII. evecta. Cum igitur Muratorii fides solicitari

citra piaculum haudquaquam possit; quidquid ab heterodoxis dudum assertum est affirmantibus in Richardo legi *Leonem VIII. fuisse mulierem* imprudentissimæ fabellæ adscribi oportet.

Plura Oudinus Tomo II. p. 1597.

Richardus Conington, *Konington*, Lelando perperam *Covedunus*, Anglus, Oxoniæ literis incubuit, post monachus Franciscanus & illius Ordinis Provincialis, obiit A. 1330. Cantabrigiæ in cœnobio suo sepultus. Scripsit *in Psalmos pœnitentiales*, *Sermones solemnes*, *in Quadragesimale S. Gregorii Papæ*, *super Magistrum Sententiarum*, *Quodlibeta*, *de Christi dominio contra Occamum*. Lelandus c. 341. Balæus Cent. V. 32. Pitseus c. 494. Waddingus de Scriptoribus Ord. Minorum p. 304. 305.

Richardus Corbeil vel *Colbeil*, Scotus, Archidiaconus Lothianensis, Doctor & Professor Juris Canonici in Academia Sant-Andreana, floruit An. 1430. Ejus Scripta sunt: *Paratitla Decretalium*, *De Censuris*, *de Præscriptionibus in materia beneficiali*, *de Judice delegato*, *Comm. in titulum de foro competenti*, *Orationes*. Ge. Mackenzie de Scotis Eruditis vol. I. p. 437.

Richardus Cornubiensis, Oxonii studuit, Ord. S. Francisci, Theologiæ Doctor, & fortasse ibidem Professor. Ætas ejus est incerta: non confundendus tamen cum Richardo Rufo, quod voluit Lelandus. Scripsit *in Magistrum Sententiarum*. Pitseus in Append. cap. 79. Waddingus pag. 305. Willot p. 314.

Richardus Cortesius, idem qui *Cicestriensis*.

Richardus, Episcopus *Cremonensis*.

Ejus *Summa de Officiis*, quam appellavit *Naturale*, citatur in Catalogo Doctorum pro immaculata conceptione Mariæ in Pezii & Hueberi Codice Diplom. III. pag. 322. *Chronicon* illius cum insigni elogio citat Radulphus de Columna. Jean Liron Bibl. Chartraine p. 121.

Richardus Crickeladensis, Anglus, Ord. S. Augustini Canonicus Regularis in cœnobio Comitatus Norfolcensis, non longe ab oppido Walsinghamo, quod *Cric* vel *Crickesdale* vulgo dicebatur. Mortuus est circa A. 1310. Scripsit *de Testamento Patrum*, *de connubio Jacob*, *Homilias Anglicas*. Pitseus c. 448.

Richardus Crocus, Anglus, Londinensis, quem Lelandus *Curvum*, (forte a patria, quasi *Girvium*) vocat, a Guil. Grocino Græcas & humaniores literas didicit, quas in Academia Parisina continuavit. præceptore usus Hieron. Alexandro. (*a*) Inde Lipsiam venit, & pene triennio, ab A. 1514. ad 1517. utramque linguam docuit, (*b*) interque discipulos Camerarium quoque habuit. Tanquam cœlitus demissum omnes venerati sunt, unusquisque felicem se judicavit, si in familiaritatem ipsius admitteretur: Docenti vero mercedem, quæ postularetur, persolvere, & quocunque loco & tempore præsto esse nemo recusavit. (*c*) Sed tamen ibi manere noluit, sed potius Mosellanum successorem nactus Lovanium perrexit, nec ultra aliquot menses ibidem commoratus est. Inde in Angliam reversus ibi primo privatim apud Regem, dein publice docuit Cantabrigiæ, omnibus bonis charus, & inter hos quoque Thomæ Moro, cum Lelando vero inimicitias gessit, qui se invicem mordacibus scriptis perstrinxerunt. Vixisse dicunt usque ad Ann. 1530. Scripta ejus hæc nota sunt:

1. *Grammatica Græca VII. tabulis comprehensa*. Lips. 1516. 4. 1521. 4.

2. *Theodori Gazæ liber IV. de verborum constructione Latina civitate donatus*. Lips. 1516. 4. Inscriptus est Alberto Archiepis. Moguntino. Uterque vero hic liber privilegio Senatus Lipsiensis munitus est. Ex hoc vero posteriore Balæus & Pitseus duos fecerunt.

3. *Introductio in linguam Græcam*, & *Ta-*

(*a*) Declamatio, nescio cujus, inter Melanchthonianas Tom. V. p. 384.

(*b*) Camerarius in Vita Melanchthonis p. 27. Henr. Schulzius in Vita Mosellani p. 31.

(*c*) Declamatio citata p. 384. 5.

Tabulæ Grammaticæ Græcæ. Colon. 1520. *Tabulæ Græcas literas compendio discere cupientibus sane quam utiles* separatim prodierunt Lipſ. 1521. 4.

4. *Elisii Calentii libr. I.*

5. *Academiæ Lipsiensis Encomium congratulatorium*. 4.

6. *Paraphrasis s. Epitome Erasmo inscripta in Elegantias Vallæ & Croci Farrag.* sec. editio. Parif. apud Rob. Stephanum 1533. 8. Fortaſſe eſt Cornelii Croci Amſterodami, Ludi magiſtri, qui illis temporibus vixit.

7. *Oratio de laudibus Græcarum disciplinarum*, Cantabrigiæ habita.

Vide Balæum Cent. IX. 40. Pitſeum c. 932. Dan. Fidlerum diſſ. de Græcarum & Latinarum literarum in Miſnia inſtauratoribus, Lipſ. 1701. Leichii Origines Typographiæ Lipſienſis p. 34.

Richardus Cunetius, vulgo *Kenet*, vel *Tenet*, Carmelita, Oxoniæ Philoſophiæ operam dedit, deinde ad rem medicam & ſacras literas ſe contulit. Vixit circa A. 1380. & *libellum de Virtutibus aquarum* reliquit. Lelandus c. 438. Pitſeus c. 705. Balæus Cent. XII. 25.

Richardus Depedal, Anglus, Carmelita in monaſterio Linnenſi provinciæ Norfolcenſis, Theologiæ Doctor & in ſuo cœnobio Profeſſor circa An. 1381. Scripſit *de Vita Christiana* & *Sermones de Tempore*. Pitſeus cap. 669. qui rurſus cum Balæo X. 97. ad Lelandum provocat, cum tamen is de illo nil dicat.

Richardus de Diceto, vid. ſupra *Radulphus*.

Richardus Divisiensis, Anglus, monachus Wintonienſis, Ord. S. Benedicti, Ann. 1190. Scripſit *de temporibus Regis Ricardi*, & *Epitomen rerum Britannicarum*. Balæus Centur. III. 28. Pitſeus c. 262. Liber ineditus ſervatur in Bibl. Cottoniana.

Richardus, *Dominicanus*, Anglus, ſcripſit *de Virtutibus* & *de significatione quorundam vocabulorum Vet. Testamenti*. Pitſeus Append. cap. 81. Ætas incerta eſt.

Richardus Doverensis, monachus Ord. S. Benedicti, deinde Prior, & tandem Archiepiſcopus Cantuarienſis, obiit A. 1184. Scripſit *contra suos perturbatores* ad Alexandrum Papam, *Epistolas ad suos Episcopos*, *maxime Hibernos*, *ad tres Episcopos*, *ad Petrum Blesensem*, *ad Henricum Regem*, *Tractatum ad Sacerdotes*. Balæus Cent. III. 21. Pitſeus cap. 255. Ciſtercienſibus adnumerandum eſſe relatum fuit Carolo de Viſch de Scriptoribus ejus Ordinis p. 286. 287. de quo tamen ipſe dubitat.

Richardus de Dumellis, Abbas Pratellinus, quod monaſterium Normanniæ eſt in diœceſi Lexovienſi. Vixit A. 1100. & ſcripſit *Commentarium fusissimum in priora XXVIII. Capita Geneseos*, qui habetur in Bibliotheca Lambethana. Ex eo quædam in rem ſuam adducit Henricus Wharton in Auctario ad Jac. Uſſerii Hiſtoriam dogmaticam de Scripturis & Sacris vernaculis.

Richardus Edgecomp, Eques auratus, patria Cornubienſis, ab Henrico VII. Rege in Hiberniam miſſus eſt A. 1488. ad juramentum fidelitatis recipiendum. De muneris illius ſucceſſu *libellum* perſcripſit, qui MS. extat. Hæc Waræus de Scriptor. Hiberniæ part. II. p. 133.

Richardus Eliensis, primum monachus, deinde Subprior, tandem Ann. 1177. Prior Elienſis, Ord. S. Benedicti, varia eruditione pollens. Obiit ante An. 1195. quamvis Balæus Cent. III. 82. & Pitſeus c. 320. Ann. 1220. demum vixiſſe tradant. Uterque ad Lelandum provocat, de quo tamen nihil in editis. Scripſit *Historiam monasterii Eliensis*, a monacho in Epitomen redactam, verbis tamen illius ſervatis, unde ſub ejus nomine edidit Henr. Whartonus Angl. Sacræ Tom. I. p. 615. *De insula Eliensi*, particulam *de conversione Abbatiæ Eliensis in Episcopatum* idem decerpſit p. 676. *Sermones*, *Carmina* & *Epistolas familiares*. Caveus pag. 596.

Henr.

Henr. Wharton præf. ad Tom. I. Angliæ Sacræ p. 45.

Richardus Eltesleius, Anglus, in villa rustica apud Cantabrigiam Pastor. Quo tempore vixerit, nescitur. Scripsit *Vitam Pandionæ virginis*, filiæ Reguli Scotiæ, quæ tyrannidem patris fugiens in Anglia diem obierat. Lelandus c. 389. Pitseus in Append. c. 82. Balæus Centur. XII. 66.

Richardus Estravaneli, vid. infra *Richardus Stavenesby*.

Richardus Fastolphus, Eboracensis, monachus & Præcentor Claraevallensis, tandem Abbas in Anglia Fontanus, Bernardo mire charus, claruit An. 1150. Scripsit *Homilias*, item *de Musica vel Harmonia*, *Commentarios in S. Scripturam*, & *Epistolas*. Pitseus c. 211. Balæus Centur. XIII. 71. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 286.

Richardus Feribrigus, Philosophus Oxoniensis, in subtilitatibus Logicis versatissimus, circa A. 1360. Scripsit *Regulas Consequentiarum*. Itali Scripta ejus in deliciis habuerunt, & Commentarios in quædam ejus opera scripserunt, Alexander Sermoneta, Matthæus Campanus, Gajetanus de Tienis, qui una cum Opusculis Radulphi Strodi prodierunt. Pitseus cap. 595. Balæus Cent. XI. 21.

Richardus Fizacrius vel *Fisbacre*, patria Devoniensis ex territorio Exoniensi, Oxonii juvenis studuit, forte etiam Parisiis: dein factus est monachus Dominicanus, Theologiæ Doctor & in Academia Oxoniensi Professor. Individuus comes fuit Roberti Baconi, cum quo eodem anno scil. 1348. Oxonii vitam finivit. Scripsit *Commentarios Bibliæ*, *in primum nocturnum Psalmorum*, *in Parabolas Salomonis*, *in Magistrum Sententiarum: De pœnitentia*, *Postillas morales*, *Quæstiones varias* & *Quodlibeta*. Lelandus c. 259. Balæus Cent. IV. 6. Pitseus c. 342. Jo. Prince Danmonii Orientales illustres p. 292.

Alium hujus nominis memorat Pitseus c. 498. e Sixto Senensi, sed in quem omnia hujus nostri conveniunt, præterquam, quod ei An. 1330. & liber *de Indulgentiis* adscribitur. Igitur unus tantum manet Richardus Fizacrius, quod & calculo suo confirmat Jac. Quetif de Scriptoribus Ordin. Prædicatorum Tom. I. p. 118.

Richardus Fitzralph, hoc est, Radulphi filius, Lelando *Filoradulphus*, Hibernus, patria Dundalkensis, Oxonii Joannis Baconthorpii discipulus, postea Theol. Professor, ab Eduardo III. Rege primum Decanus Lichfeldensis, post A. 1333. Cancellarius Oxoniensis, tandem An. 1347. Archiepiscopus Armachanus constitutus est. Cum Ordinibus Mendicantium multæ ipsi magnæque controversiæ, sic, ut eum Avenionem ad Pontificem citarent, ubi postquam triennio hæserat, A. 1360. obiit. Ossa ejus in Hiberniam translata sunt, ubi miraculis inclarescere cœpit. Scripta ejus hæc sunt:

1. *Sermones IV. ad Crucem Londinensem A.* 1356. *habiti*, *atque alii de laudibus Deiparæ*.

2. *Summa seu libri XIX. adversus Armenos*. Parif. 1612.

3. *De intentionibus Judæorum*. Wolfii Bibl. Hebr. II. p. 1001.

4. *Defensio* vel *Defensorium Curatorum adversus Fratres Mendicantes*, seu Oratio coram Papa & Cardinalibus Avenione A. 1357. habita. Prodiit Parif. 1496. 1625. & 1633. & ap. Goldastum de Monarchia Imp. Tom. II. p. 1392. Tractatus ille in Anglicum sermonem conversus est a Joanne Trevisa, & fuit in Bibl. Thomæ Tenison, teste Whartono in Auctario ad Jac. Usserii Historiam Dogmaticam de Scripturis & Sacris Vernaculis pag. 430. Prodierunt omnia simul ista Opuscula cura Jo. Sudoris, Parif. 1511. Hæc refero fide Whartoni: nam hæc Opuscula ipse non vidi. Confer de hac controversia Jo. Launoji Traditionem Ecclesiæ explicatam circa Canonem, *omnes utriusque sexus*, cap. 6. Tom. I. Operum p. 274. seqq. 401.

5. Se-

5. Sequuntur inedita : *In libros Sententiarum , in Evangelia , de paupertate Christi , Dialogus de rebus ad S. Scripturam pertinentibus , Sermonum Volumen , Vitam S. Manchini Abbatis ,* qui vixit A. 640. *De laudibus Beatissimæ Virginis Mariæ , de potestate spirituali , de passione Dominica , Quæstiones de audienda confessione , contra suum Archidiaconum , Epistolæ , Dialogi , Responsio ad objectiones Mendicantium , super declaratione de illa Extravagante Joannina , Vas Electionis .*

6. Biblia in linguam Hibernicam convertit , cujus fragmenta passim in Hibernia extare docet Usserius libro citato p. 156. Notatu dignum est , quod de ipso Balæus Centur. XIV. 97. in Append. p. 246. *Ricardus novum Christi Testamentum in Hybernico sermone* (*forte a se translatum*) *anno uno aut altero ante suam mortem , in quodam Ecclesiæ suæ muro occultavit ; in cujus fine , quasi prophetizans , hoc scripsit :* Cum hic liber inventus fuerit , veritas toti mundo manifestabitur , vel Christus orbi mox apparebit . *Et repertus est ille liber circa annum a nato Servatore* 1530. *in reparatione ejusdem Ecclesiæ .*

Plura de illo dabunt Lelandus cap. 415. Balæus Centur. V. 94. XIV. 97. Waræus de Scriptoribus Hiberniæ lib. I. pag. 69. Henr. Wharton in Append. ad Caveum p. 31. Jo. Prince Dannonii Orientales illustres pag. 294. Altamura p. 23. 25. * Quamquam disquirere nolo an vera sint , quæ ferunt de vaticinio a Richardo isto in codice quodam scripto , de quo hic Bibliothecarius ; eo tamen admisso Protestantium utique dogmata non juvantur. Demas enim Richardum scripsisse tunc demum detegendam fore veritatem , cum Codex ille suus, quem tunc in muro abdidit , revelaretur ; detectam vero fuisse An. 1530. cum Lutheri reformatio invalescere cœpit : demus hæc ? quid inde ? numquid Richardus veritatis elogio Lutheri dogmata approbavit ? Non arbitror ; nam ille plane catholicum se scriptorem probavit in opere librorum XIX. *Adversus Armenos* ; in quo nostra omnia dogmata egregie exponit , & tuetur .

Richardus Flemingus , illustri loco in Anglia natus , Oxoniæ studuit , Theologiæ Doctor creatus inter illos duodecim fuit , qui contra Wiclefum sententiam tulerunt . Factus postea Episcopus Lincolniensis , Oxoniæ Collegium Lincolniense fundavit . A. 1424. legatus missus fuit ad Concilium Senense a Martino V. celebratum . Scripsit *de Etymologia Angliæ , Orationes in Concilio Senensi* . Balæus Cent. VII. 90. Pitseus c. 794.

Richardus Florentinus , vid. infra *Ricoldus* .

Richardus Folsham , monachus Benedictinus in cœnobio Norvvicensi , circa A. 1410. Thomæ Arundelio Archiepiscopo Cantuariensi ob eruditionem gratissimus . Scripsit *ad Joannem Papam XXII. Epistolas XXVIII.* item *Epistolas natalitias* . Pitseus cap. 754. Balæus Centur. X. 40.

Richardus de S. Germano , Regis Siciliæ Secretarius seu Notarius A. 1243. Scripsit *Chronicon* satis amplum ab A. 1189. 1243. quod ex Codice vetusto Casinensi luce publica donavit Ferd. Ughellus Ital. Sacr. Tom. III. p. 953. & rursum Muratorius Tom. VII. pag. 963. Carusius Bibl. Sicula T. II. parte I. Michael del Giudice , Abbas Congreg. Casinensis Monteregali in Sicilia , habet ab An. 1166. 1253. & una cum aliis Scriptoribus rerum Sicularum editum est , teste Jac. le Long in Bibl. Historica Galliæ pag. 537. 752. & Giornale de' Letterati d' Italia Tom. VI. p. 517. Idem facere voluit Antoninus de Amico : vide Fabricii Thesaurum literarium Italiæ p. 164.

Richardus de Grandisilva , diœcesis Tholosanæ , monachus Cisterciensis , scripsit carmine *Laudes Claravallensis cœnobii* , quæ leguntur , sed ἀνωνύμως , ad calcem Operum Bernardi . Vid. supra Tom. I. 227. Car. de Visch Biblio. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 287.

Ri-

Richardus Grantabrigiensis, vid. *Legrocastrensis*.

Richardus Grasdale, Anglus, Oxoniæ Theologiæ dedit operam, ejusque Magister factus unus ex duodecim illis fuit, qui Hussitis opponebantur. Vixit A. 1420. scripsit *de ætatibus mundi*, *de Regnis & Civitatibus*, *de præliis famosis*, *de dilatatione fidei*, *Carmina*. Baleus Centur. VII. 71. Pitseus c. 775. Adde Bzovium ad A. 1422. p. 631.

Richardus Greckeladensis, vid. supra *Crickeladensis*.

Richardus Grimcastrius, Historicus Anglus, Ducangio notus, mihi non item.

Richardus Hagustaldensis monasterii (vulgo *Hexham* in Northumbria) primum monachus, deinde Prior, suos Theologiam & Philosophiam docuit, mortuus circa A. 1191. Scripsit *de Statu & Episcopis Hagustaldensis Ecclesiæ*, quod Opus exhibent S. R. Anglicarum Tvvysdeni p. 285. Porro *de gestis Regis Stephani & de bello Standardii*: ibid. p. 309. sub nomine Joannis Prioris Hagustaldensis. Reliqua *de gestis Henrici II.* & *Chronicon parvum ab Adamo usque ad Henricum Imperatorem*, nondum prodierunt. Balæus Cent. III. 32. Pitseus c. 262. Caveus pag. 597. Vossius, Oudinus.

Richardus Hampolus, de quo jam supra egit Fabricius noster libro VIII. p. 187. Hic pauca quædam addo. Hampolum monasterium monialium quatuor milliaribus ab oppido Duncastro in agro Eboracensi situm, ubi vitam eremiticam egit. Theologiæ Doctor fuit; ob mundi vero perversitatem eremum petiit. Opuscula ejus edita sunt a Jo. Fabro, Hailbrunnensi, Ord. Prædicatorum, Colon. 1536. fol.

Totum Psalterium in linguam Anglicam convertisse dicitur, ait Pitseus; *transtulit*, ait Balæus. Clare autem probat Henr. Wharton, ex testimonio Auctoris Speculi B. Virginis, qui in Prologo sic scribit: *Paucos admodum Psalmos translatos dedi; ideo quod vobis præsto sint ex Richardi Hampoli versione, aut ex Bibliis Anglicis; modo licentiam eorum legendorum habeatis*. Vide Auctarium ejus ad Jac. Usserii Historiam dogmaticam de Scripturis & Sacris Vernaculis p. 428. Exstat autem MS. in Bibl. Vaticana teste Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 46. Inde quoque illud probabile est, quod *Stimulum conscientiæ* metris Anglicis edidit.

Evolve præterea Henr. Whartonum in Append. ad Caveum pag. 26. Phil. Elssium in Encomiastico Augustiniano p. 602. Gandolfum de ducentis Augustinianis scriptoribus p. 309.

Richardus, *Hortensis* monachus, Hispanus, Ordinis Cisterciensis, scripsit carmine *Vitam S. Martini*, *vulgo Sancti Sacerdotis*, *ex Abbate Hortensi Episcopi Seguntini*, quam edidit Chrysostomus Henriquez in Fasciculo Sanctorum Ordinis Cisterciensis lib. I. distinct. 7. c. 8. Adde Angeli Maurique Annal. Cisterc. Tom. II. A. 1164. cap. 8. ubi multa ex hac vita refert. Scripsit quoque *Vitam Roderici Archiepiscopi Toletani* & fortasse aliorum virorum illustrium: nam imagini pictæ illius in presbyterio Ecclesiæ Hortensis positæ inscriptum legitur: *Ricardus monachus sanctorum historicus monachorum*. Vide Caroli de Visch Biblioth. Cisterc. pag 287. Nic. Antonii Bibl. Hispanam Vet Tom. II. p. 271.

Richardus Kedermister, Anglus, Abbas Winchelcombensis sec. X. *Registrum cœnobii Winchelcombensis* incredibili labore contexuit, opus longe desideratissimum, sed quod in incendio Londinensi periit. Thomas Hearne præf. ad Chronicon Joannis Glastoniensis §. 6.

Richardus Kendallus, Grammaticus Anglus, qui omnem ætatem formandis pueris consumsit, claruit circa Ann. 1431. Scripsit *de legibus constructionum*, *de verborum ornatu*, *de componendis epistolis*, *de dictamine prosaico & metrico*, *Æquivocorum exempla*, *Versus & Rhythmos*. Balæus Cent. VII. 78. Pitseus c. 803.

Ri-

Richardus Killington, vide *Chillington*.

Richardus Lauingham, Suffolcensis, in monasterio Gippesvvicensi a puero educatus, inde ibidem monachus Ordinis Carmelitici, Oxoniæ literis incubuit, ibidemque Doct. & Professor Theologiæ, mortuus in ipso ætatis flore A. 1381. Scripsit perquam multa, ex quibus notatu digniora adserimus: *Determinationes nobiles Oxoniæ & Londini publice lectæ pro libro Revelationum S. Brigittæ*, *Historia trium Magorum*, *de origine Carmelitici ordinis*, *Compendium Gualteri Reclusi*, *Determinationes contra Lolhardos & Wicleffistas*, *contra Joannem Purveum*, *in Ethicam Aristotelis*, *de distantia planetarum*, *Summulæ Logicales*, *de fallaciis &c.* Vide Balæum Centur. VII. 1. Lelandum c. 459. Pitseum c. 666. Trithemium de Scriptoribus Ord. Carmelit. pag. 73. * Non alterum esse puto a Richardo Lavihan Ordinis S. M. de Monte Carmelo, cujus Logicam, & Physicam MS. exhibet Cod. 300. latinus Bibliothecæ Venetæ S. Marci.

Richardus de S. Laurentio, Pœnitentiarius Rothomagensis, scripsit librum *de origine ac viris illustribus Ordinis Cisterciensis*. Exstat MS. in Flinensi virginum apud Duacum monasterio Leodici apud S. Jacobum, Bruxellis in Rubra Valle, & alibi. Porro nomen *Richardi de S. Laurentio* præfert solus codex Flinensis, alii vero Codices, quotquot hactenus vidi, auctoris nomen non exprimunt. Hæc Ant. Sanderus in Bibl. Belgica manuscripta p. 27. Alius illius liber *de Virtutibus* in Bibl. monasterii S. Martini Tornacensis, teste eodem Sandero p. 117.

Libri XII. *de Laudibus B. Mariæ* prodierunt Duaci 1525. apud Jo. Bogardum. Hunc librum falso adjudicavit Petrus Jamnius Alberto M. qui eundem inter ejus opera 1651. Lugd. collocavit. Conf. Theoph. Raynaudus in Nomenclatore Mariano. Hæc Olearius II. p. 120. longe plura vero Oudinus Tomo III. p. 158.

Richardus Ledredus, Minorita Londinensis, a Joanne XXII. creatus Episcopus Osoriensis, obiit Ann. 1360. Scripsit *Epistolas ad Pontifices*, *Hymnos* diebus festis in Ecclesia sua decantandos. Waræus de scriptor. Hiberniæ part. 2. p. 124. Vaddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 305.

Richardus Legrocastrensis (h. e. Leicestriensis) vide infra *Wetherset*.

Richardus de Lonato, Brixiensis, Ord. Prædicatorum circa A. 1456. in Lombardia Philosophiam & Theologiam docuit. Scripsit *de virtutibus*, *de habitibus*, *de interpretandis Hebraicis Veteris Testamenti vocabulis*. Leon. Cozzando Libraria Bresciana pag. 293. Eadem Jac. Quetif de Scriptoribus Ordinis Prædicatorum Tom. I. p. 574. qui vero Anno 1330. vixisse adserit.

Richardus, Canonicus *Londinensis*, vide supra *Richardus Canonicus*.

Richardus Magnus, e Cancellario Lincolniensi Archiepiscopus Cantuariensis, obiit Romæ redux A. 1231. Scripsit *de temporibus ordinandorum*, *de Clericis conjugatis*, *de celebratione Missarum*, *de Simonia*, *de pœnitentiis & remissionibus*, *de fide & legibus*, *de universo corporali & spirituali*. Pitseus cap. 331. qui & suum de Æp. Cantabrigiensibus Catalogum allegat.

Richardus Maideston, vel *Maidston*, a patria, quod oppidum diœcesis Roffensis in Cantia est, ita dictus, Oxonii in Collegio Mertonensi literis incubuit, post Carmelita cœnobii Ailesfordensis, tandem Theologiæ Doctor Oxoniensis, obiit A. 1396. viris summis, Joanni præcipue, Lancastriæ Duci, valde gratus. Scripsit *in canticum Mosis*, *in Canticum Canticorum*, *in septem Psalmos*, *Anglice*, *Compendium Divi Augustini*, *Precationes metricas*, *Sermones*, *de sacerdotali functione*, *super Magistrum sententiarum*, *Determinationes contra Joannem Ashvvarby*, *contra Lolhardos & Wicleffitas*, *Conciones in Annulum Philosophicum Jo. Avonii*, *super concordia Regis Richardi & civium Londinensium*, *carm.* Vide Thrithemium de

script. Eccles. cap. *667*. & de script. Carmeliticis p. 73. b. Lelandum cap. 747. p. 17. 18. Balæum Centur. VI. *86*. Pitseum c. 715. Lyseri hist. Poetarum medii ævi p. 1152. Nostrum supra libro XII.

Richardus Malumbra, vel de *Malumbris*, Cremonensis, Jacobi de Arena discipulus, vixit A. 1310. fuit in Juridicis & Philosophicis non mediocriter versatus. Scripsit *in Instituta*, *Codicem*, *Digesta & Quæstiones varias*. Trithemius l. c. c. 538. Fichardus de vitis JCtorum. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. I. c. 2. Arisii Cremona literata T. I. p. 155. De alio cognomine Sec. XII. idem agit p. *68*.

Richardus Medicus, vide supra *Anglicus*.

Richardus de Media villa, *Mediotunensis*, Anglice *Middleton*, Anglus, Ord. S. Francisci, Oxoniæ & Parisiis Philosophiæ, Jurisprudentiæ & Theologiæ Scholasticæ operam dedit, postea Doctor Theologus Oxoniensis Doctoris *solidi*, *copiosi*, *fundatissimi & authorati* cognomen sortitus est. Obiit circa A. 1300. Scripsit *Quæstiones in Magistrum Sententiarum*, quæ cum *Quodlibetis Theologicis LXXX.* prodierunt Venet. 1509. 1589. Brixiæ 1591. *In quartum Sententiarum* singulatim, Paris. typis Jo. Klein, Alemanni, 1504. 4. & Venet. sine Anno, folio. *Super Evangelia & Epistolas Pauli de ordine judiciorum*, *de conceptione B. Virginis*, *in regulam S. Francisci*, *contra Petrum Joannis*. Evolve Lelandum c. 304. Balæum Centur. IV. 77. Pitseum c. 433. Caveum pag. *614*. Waddingum de scriptoribus Ord. Minorum pag. 305. 306. Willot Athenas sodalitii Franciscani p. 314.

Richardus Melchesham, Anglus, monachus Cisterciensis in cœnobio Bellensi, vel Belliloci, seculo incerto, dedit *Sermones*. Pitseus App. Cent. III. 88. Balæus Cent. XII. 29. Car. de Visch Bibl. Cisterciensis p. 287.

Richardus Midleton, vide *de Media villa*.

Richardus de Monte Crucis, vide *Ricoldus*.

Richardus Hannibaldensis de Molaria, Abbas Casinensis & Cardinalis S. Angeli a Gregorio IX. creatus An. 1240. Obiit Lugduni in Concilio generali A. 1274. Scripsit *Expositionem super Regulam S. Benedicti*. Placidus in Supplem. de viris illustr. Cassinensibus c. 1. cum annot. Jo. Bapt. Mari.

Richardus Montis Corvini in Apulia Episcopus Ann. 1127. creatus, scripsit *Vitam S. Alberti*, decessoris sui, quam luculentiore stilo expolivit Alexander Gerardinus, Vulturariæ & Montis corvini antistes, editam in Actis Sanctorum Tom. I. Aprilis p. 434. Ughellus Tom. VIII. ipsum Ann. 1037. vixisse dicit.

Richardus Northalis, Londinensis, Carmelita, in Ossoriensem Episcopum sacratus An. 1387. annis 1391. & 1394. a Richardo II. ad Bonifacium IX. missus est legatus. Fuit etiam ad tempus Hiberniæ Cancellarius. Post annos novem Ossorii exactos Dublinium translatus ibi paullo post obiit Ann. 1397. 20. Julii. Scripsit *Sermones & ad Ecclesiarum parochos lib. I.* Hæc Varæus de scriptor. Hiberniæ lib. 2. p. 127. Adde Balæum Centur. VII. *6*. Pitseum c. 718.

Richardus Northumbrius, vide supra *Hagustaldensis*.

Richardus Nottingham, Anglus, Theologiæ Doctor & Professor, aliquando etiam Cancellarius Oxoniensis, vixit A. 1320. Scripsit *in quatuor Evangelia*, *Epistolas Pauli*, *Magistrum Sententiarum*, *Conclusiones ordinarias*, *contra errores Pelagii*. Pitseus c. 480.

Richardus Oliphant, Scotus, Patavii Medicinæ operam dedit, in patriam vero redux Aberdonæ Carmelitarum religionem suscepit, tandem Professor Theologiæ circa A. 1363. Scripsit *Lecturas Scholasticas & Commentaria Sacra*, Venetiis apud Junctas impressa: *de Conciliis œcumenicis*. Dempsteri Hist. Eccl. Scotorum XIV. p. 512. Ge. Macken-

kenzie de Scotis eruditis Vol. I. pag. 425. 426.

Richardus Pampolitanus, vide libro VIII. p. 186. & *Rich. Hampolus*.

Richardus de Paphiis, scripsit *Artem Dictaminis*, qui liber MS. est in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 57. Fortasse est *de Pisis*, cui idem labor tribuitur in Codice S. Victoris Parisiensis. ibid. p. 1374.

Richardus Parisiensis, artium Magister, edidit *Tractatum de febribus*, Venet. 1514. fol. cum Galeatii & Marsilii de S. Sophia tractatibus. Gesnerus.

Richardus Petronus, vide infra *Senensis*.

Richardus Phisaja, nomen corruptum Rich. Fizacrii, quod Pitseum c. 381. decepit, ut ex uno duos faceret. Vide supra.

Richardus Pictaviensis, vide supra *Cluniacensis*.

Richardus Pluto, Monachus Benedictinus in cœnobio Cantuariensi circa A. 1181. Scripsit *Ecclesiasticam Anglorum Historiam*, *Carmen*, *unde malum? de inquisitione boni*, *de gradibus virtutum*, *de virginitate*, *de bono mortis*, *de arte Ironica*, *in Icones Apostolorum*, *de loco & tempore super opere Philonis*. Lelandus cap. 212. Balæus Cent. III. 16. Pitseus cap. 249. Lyseri hist. Poetarum p. 440.

Richardus Porlondus, Norfolcensis, Ordinis S. Francisci in Cœnobio Norvvicensi, Theologiæ Doctor, ætate incerta. Scripsit *Sermones & de Passione Christi*. Pitseus Append. Cent. III. 90. Balæus Cent. XI. 68. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 306.

Richardus Præmonstratensis monachus & Abbas, Anglus, sub A. 1190. Scripsit *de Canone Missæ*, *Quæstiones de Sacramento Altaris*, *de computo Ecclesiastico*, *de vita S. Ursulæ*. Carmen *de mysteriis sacrorum*, quod incipit: *Scribere proposui quæ mystica*; in Bibliothecis Patrum & alibi Hildeberto Cenomanensi tribuitur, de qua re agit Polyc. Lyserus in Hist. Poetarum medii ævi pag. 386. De Richardo nostro autem confer Balæum Centur. III. 34. Pitseum cap. 263. Oudinum T. II. p. 1521.

Richardus Abbas de *Pratellis* Ord. S. Benedicti in Normannia, circa Ann. 1230. Scripsit *in libros Josuæ*, *Judicum*, *Ruth*, *Canticorum*, *Sapientiæ &c.* Gesnerus, Balæus Cent. XIII. 26. *In Genesin & Exodum* MS. in Bibl. S. Germani & Pratellensi. Bern. de Montf. Bibl. Bibl. MSS. pag. 1134. 1267. Plura ex Catalogis MSS. Angliæ Oudinus T. III. p. 157.

Richardus Radulphi, vide *Fitzralph*.

Richardus Remensis A. 1270. Scripsit *Sermones de tempore & Sanctis*. Trithemius de Scriptor. Eccles. cap. 488. qui eum cum Possevino Archiepiscopum Remensem facit, de quo vero dubitat Waddingus in Annal. Ord. Minorum ad A. 1278. n. 31. & de scriptoribus illius ordinis p. 306.

Richardus Ringstedus, vide infra *Thomas Ringstedus*.

Richardus de Rivo, Brabantus Ord. Prædicatorum in domo Bruxellensi, Coloniæ studuit, ibique Magister Theologiæ A. 1384. promotus, post biennium domus suæ nativæ Prior factus est. Scripsit *in libros Sententiarum*. Jac. Quetif de Scriptor. Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 869. Fortasse idem est cum *Richardo Ruys*, de quo mox.

Richardus Rollus, vide *Hampolus*.

Richardus Roso, *Roseum* vocat Sixtus Senensis, Anglus, in cœnobio Norvicensi Carmelitanus, Oxoniensis Academiæ Doctor Theologus, & tandem in monasterio suo Prior, obiit A. 1420. 16. Dec. Scripsit *in Genesin*, *Exodum*, *Leviticum*, *Ecclesiasticum*, *Epistolam ad Titum*, *Sermones per annum*, *Lecturas Theologiæ*, *de naturis animalium*. Pitseus c. 772.

Richardus Rufus, Cornubiensis, Ord. Minorum, Theologiæ Doctor & Professor Parisinus A. 1270. Scripsit *in libros Sententiarum*. Lelandus cap. 264. Pitseus c. 380. Balæus Cent. XIII. 80.

Bulæus Tom. III. p. 708. Waddingus p. 306.

Richardus Ruys, Ord. S. Francisci, Theologus Anglus. Scripsit *super Magistrum Sententiarum*. De ætate non liquet. Pitseus in Append. Cent. III. 92. Balæus Cent. XII. 17. Waddingus l. c.

Richardus, *Sacrista*, vid. supra *Richardus de Aldvverd*.

Richardus de Saliceto, JCtus, patria Bononiensis, Jura docuit Patavii, An. 1350. splendidam Legationem ad Florentinos suscepit. Scripsit *Lecturas super Codicem* & *Digestum Vetus*, *Consilia*, *Quæstiones*. *Consilium* ejus *in materia solutionis talearum* habetur in Consiliis Alberti Bruni. Gesnerus. Adde Panzirollum de claris Legum interpretibus II. 76. Bumaldi Minerval Bononiense pag. 204. Orlandi Notitia Scriptor. Bononiensium p. 241.

Richardus Sbrulius, Eques (non Foroliviensis, ut quidam tradunt perperam,) sed Forojuliensis, quippe cui patria Utinum fuit, pater Nicolaus, frater Stephanus, quibus carmina inscripsit. Testatur hoc Christophorus Scheurlus in præfatione Cleomachiæ Sbrulii nostri præfixa: *Patria tibi non est Forumjulii*, *sed Saxonia*; *non Utinum*, *sed Wittenberga*. Secutus primo est aulam Maximiliani Imp. a quo, quum Sfortiadum laudem carmine panegyrico caneret, non paucis nummis aureis donatus, (*a*) & in comitiis Constantiensibus Friderico III. cognomine Sapienti, Electori Saxoniæ, commendatus est, qui Sbrulium nostrum inter suos recepit, & primum itineris comitem adscivit, quod ipse docet in Cleomachia laudata:

Te primum Svevis dominum delegimus oris; &
Te duce Germanas peragravit Sbrulius oras,
Et Germanorum tendit in ora virum.

Elector laudatus ipsum An. 1508. bonas literas in Academia nova Wittebergensi docere jussit. Ætate fere adolescentem tunc fuisse docet Andreas Meinhardi in Dialogo illustratæ ac augustissimæ urbis Albiorenæ, qui libellus admodum est rarus. Quum autem A. 1510. Lipsia eo veniret Herm. Buschius, lis inter eos coorta est, quia Buschius Poetas antiquos explicaret, & auditorium frequentius haberet, Sbrulius vero tantum carmina Mantuani proponeret, quare Buschius Lipsiam rediit. Hamelmannus in vita Buschii p. 295. Queritur postea ad Electorem de invidia & inopia:

Cur promissa mihi, *Dux jucundissime*, *vestis*
Non reddatur adhuc, *cogito nocte*, *die*.

Queritur, quod *loculus nummis*, *terga calore vacent*. Hinc Wittenbergam, sed nescio quo anno, reliquit.

A. 1522. Freibergæ Misnicæ juventutem in bonis literis erudivit. Molleri Theatr. Fribergense part. I. pag. 291. Inde rursum secutus est aulam Maximiliani Imp. quem laudat in Epigrammate de duobus Maximilianis, Divo Cæsare & Sevenbergensi, Oratore Cæsareo:

Ingenium Cæsar mihi Maxmilianus alebat:
Orator genium Maxmilianus alit.
Optimus ille mihi princeps erat, *&* *pater unus*:
Hic est nunc studiis aura benigna meis.

Reliqua ipsius ignoro. Scripta perennant sequentia:

1. *Panegyricus ad Fridericum Ducem Saxoniæ*. Editus est primo separatim A. 1507. 4. postea cum Christophori Scheurlii Oratione in laudem Germaniæ ac Ducum Saxoniæ, Lipf. 1508. 4.

2. *In Maximiliani Cæs. Aug. excessum Nænia* laudatur a Gesnero.

3. *Elegia in laudem Friberge*, Ann. 1522. &

4. Altera, *de mira potentia naturæ in re-*

(*a*) Leichius de Originibus Typographiæ Lipsiensis pag. 14.

rebus subterraneis procreandis : excusæ sunt Lipf. 1587. 4. cum Jo. Boceri Fribergo.

5. Librum *Theurdanck* carmine Latino reddidit, cujus exemplum est in Bibl. Vindobonensi, teste Lambecio II. 8. p. 986.

6. *Epigramma* de Udalrico Zasio, JCto, exstat in Melch. Adami Vitis JCtorum p. 18. al. 39.

7. *Moduli aliquot*, qui de laudibus Caroli V. Imper. & Ferdinandi fratris agunt. Augustæ apud Joannem Erphordianum 1519. 3. Idus Novembris. Inscripti sunt Maximiliano Sevenbergensi, qui Caroli V. Orator fuit.

8. *Carmen ad Theodoricum Blochium*, Rectorem Acad. Wittebergensis Ann. 1508. creatum, exstat in hujus Collectaneis Poeticis T. III. Script. Brunsvicensium Leibnitii p. 682.

9. *Ad Divum Fridericum Principem, Saxoniæ Ducem, Misniæ Marchionem, Turingiæ Comitem, Sacri Imperii Electorem & Gubernatorem &c. unicum Musarum columen, decus atque præsidium. Ricardi Sbrulii, Equitis Forojuliensis, Liberalium Artium Doctoris ac Professoris in Academia Wittenburgensi Cleomachiæ Liber primus*. 4. pl. 9. sub finem hæc leguntur.

Hunc anno decimo Gronenbergensis alumnus
Wittenburgensi pressit in urbe librum.

10. *Panegyricus in laudem Sfortiadum*, nescio an editus.

Ad ipsum data est *Epistola Erasmi* 13. Nov. 1520. Tom. III. Opp. pag. 593. cujus ultima verba sunt : *Omnibus his precor, ut res optime succedat, sed tibi cumprimis, Sbruli candidissime, quem utinam Cæsaris nostri benignitas inauret*.

Richardus Scropus, Anglus, claris parentibus ortus, Cantabrigiæ literis incubuit, ibi Artium Magister & Jurium Doctor creatus. Itinera deinde in Galliam & Italiam suscepit, Avenione vero & Romæ Advocatum pauperum egit in Curia Romani Pontificis. Demum constitutus Episcopus Lichfeldensis & Archiepiscopus Eboracensis, cum nova contra Regem machinaretur, capite plexus est d. 8. Jun. 1405. Ejus nota sunt hæc : *Super Epistolas Missarum quotidianas, Invectiva in Regem, Oratio ante mortem*. Balæus Centur. VII. 36. Pitseus c. 737. Clementis Maydestone Historia de martyrio nostri exstat Tom. II. Angliæ Sacræ Wharthoni pag. 369. *Articuli* vero *adversus Henricum IV. Angliæ Regem* (Balæi fortassis *Invectiva*) ibidem p. 362.

Richardus Petronus, Senensis, Utriusque Juris Doctor, Eccl. Romanæ Vice-Cancellarius, & Diaconus Cardinalis titulo S. Eustachii, vixit A. 1300. & fuit tertius eorum, qui jussu Bonifacii VIII. *Sextum Decretalium* compilarunt, cujus nomen in principio ejus voluminis expressum est. Fertur nonnulla alia in jure scripsisse. Hæc Trithemius de Script. Eccles. c. 514. Oldoini Athenæum Romanum pag. 580. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 325. * In Cod. 224. Bibliothecæ Felini hanc adnotationem reperi : *Richardus Senensis Cardinalis S. Eustachii, qui fuit unus de compilatoribus sexti valde defendit memoriam Bonifacii VIII.*

Richardus Senoniensis, vid. *Richerius*.

Richardus Snetisham, (a) Anglus, Theologiæ Doctor & Professor Oxoniensis, tandem Academiæ Cancellarius A. 1420. Scripsit *contra quosdam Articulos Wicleffi, Lecturam Theologiæ, Abbreviationes Coutoni*, & *ad quædam dubia*. Pitseus c. 776.

Richardus Southwellus, Anglus, scripsit *de rebus Anglicanis Chronica*. Ætas non est nota. Idem Append. Centur. III. 94.

Richardus de Stavenesby, corrupte ab aliis *Stravanellius* vel *Estravaneli* dictus, Anglus, Ord. Prædicatorum, circa A. 1202. Scripsit una cum Hugone de Croyndonio *Maximas Concordantias*, quæ ..

(a) *Suetisham* vocatur, nescio an satis recte, in Catalogo MSS. Bibl. Tenisonianæ p. 31.

quæ *Anglicanæ* dicuntur. Plura Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 209. Altamura pag. 101.

Richardus Stradlejus, in finibus Walliæ natus, monachus Cisterciensis Herefordiæ circa A. 1336. Scripsit *in Evangelia*, *in Orationem Dominicam*, *in quosdam Sacræ Scripturæ textus* & *Homiliarium*. Lelandus c. 336. Balæus Centur. V. 30. Pitseus c. 510. Car. de Visch Bibl. Scriptor. Ord. Cisterciensis p. 488.

Richardus Syracusanus, Anglus, Theologiæ Doctor, ab Henrico II. filiæ Johannæ Guilielmo Siciliæ Regi nuptæ comes missus, ad Episcopatum Syracusanum evectus fuit circa A. 1181. Scripsit *Epistolarum lib. I.* Radulphus de Diceto, & ex eo Pitseus c. 246.

Richardus Talbotus, nobilissima ortus prosapia, Archiepiscopus Dubliniensis consecratus est A. 1417. ubi per 32. Annos præfuit, obiit d. 15. Aug. 1449. Extiat ejus *liber adversus Jacobum Comitem Ormoniæ*, quo ostendit abusus regiminis ejus, dum Hiberniæ esset Locumtenens. Waræus de Scriptor. Hiberniæ lib. II. p. 131.

Richardus Tenettus, vid. *Cunetius*.

Richardus Tetfordiensis, Monachus Anglus, ætatis incertæ, scripsit *Tractatum de modo prædicandi*. Pitseus Append. Centur. III. 95.

Richardus Teutonicus, vid. supra *Richardus de Lonato*.

Richardus Theologus, vid. infra *de S. Victore*.

Richardus Vageniacensis, vid. *Maideston*.

Richardus de S. Victore, natione Scotus, Canonicus Regularis S. Victoris prope muros Parisienses, ac demum per novennium Prior, S. Bernardi & Hugonis de S. Victore familiaris, obiit A. 1173. Vitam ipsius ex scriniis chartarum & manuscriptis Codicibus deprompsit F. Joannes a Tholosa, Canonicus S. Victoris, & editioni Rotomagensi præfixit: qui & plures Auctores memorat, hujus Richardi mentionem facientes. Adde Georgium Mackenzie de Scotis eruditis vol. I. p. 147.

Opera ejus prodierunt Lutetiæ Parisiorum, studio Canonicorum S. Victoris, 1518. Lugd. 1534. Venet. 1592. Colon. 1621. ac tandem Rotomagi, studio eorundem Canonicorum, 1650. fol. Nos ex hac editione, quæ uno Tomo (non duobus, ut Caveus ait) sed duabus partibus constat, opera Richardi paginis adjectis recensebimus.

Parte I.

De exterminatione mali, & promotione boni, p. 1.

De statu interioris hominis, Tractatus III. p. 23.

De eruditione hominis interioris, libri III. p. 46.

De præparatione animi ad contemplationem liber dictus Benjamin Minor, p. 114. Prodiit, teste Caveo, sub titulo libri *de XII. Patriarchis*, vel *de contemplatione minori*, sed fine loci nomine, 1494. 8. *de arca mystica* vocat Jo. Gerson de libris legendis a Monacho, Tom. II. p. 709. & Tomo III. p. 434.

De gratia contemplationis libri V. Opus Benjamin major nuncupatum, p. 147.

Nonnullæ Allegoriæ Tabernaculi fœderis, cum recapitulatione brevissima contentorum in Opere de gratia contemplationis, p. 211.

De Trinitate libri VI. pag. 216. cum Comment. Jac. Fabri, Parif. per Henr. Stephanum, 1510. 4.

De tribus appropriatis Personis in Trinitate, p. 270.

De verbo incarnato, p. 272.

De Emmanuele libri II. p. 280.

Tractatus Exceptionum, qui continet originem & discretionem artium, situmque terrarum, & summam historiarum, lib. IV. p. 313. Hunc librum Scoti esse negat Bellarminus de Scriptor. Eccl. p. 231. quia lib. I. c. 24. (non 4. ut Jo. a Tholosa citat) ait, suo tempore *Joannem Scotum esse Theologum*: hoc vero neque de Joanne Scoto Erigena, neque de Joanne Duns posse intelligi. Jo.

Jo. a Tholosa mendum librarii putat, qui fortasse Petrum Lombardum scribere debebat. Sed necesse non est, nos eo confugere. Nam primum hoc clarum est, Vincentium Beluacensem in Speculo historiali XXVIII. 58. hoc scriptum nostri agnoscere. Deinde, quis hodie omnium illorum, qui *Joannis Scoti* nomine veniunt, notitiam tradere poterit? Fortasse aliquis hoc nomine fuit, qui Theologiam docuit, nihil autem scriptum reliquit.

Tractatus de potestate ligandi & solvendi, pag. 328. Paris. apud Sim. Colinæum, 1534. 12.

De meditandis plagis, quæ circa finem mundi evenient, p. 337.

De judiciaria potestate in finali & universali judicio, p. 342.

De spiritu blasphemiæ, p. 346.

De gradibus charitatis, p. 349.

De quatuor gradibus violentæ charitatis, p. 355.

De gemino Paschate, p. 363.

Sermo in die Paschæ, p. 367.

Declarationes nonnullarum difficultatum S. Scripturæ, p. 370.

Quomodo Spiritus S. est amor Patris & Filii, p. 375.

De differentia peccati mortalis & venialis, p. 376.

De superexcellenti baptismo Christi, p. 377.

Sermo de missione Spiritus Sancti, p. 380.

De comparatione Christi ad florem, & Mariæ ad virgam, p. 386.

Quomodo Christus ponitur in signum populorum, p. 387.

De sacrificio David Prophetæ, & quid distet inter ipsum & sacrificium Abrahæ Patriarchæ, p. 389.

De differentia sacrificii Abrahæ a sacrificio B. Mariæ Virginis, p. 394.

Pars II.

Expositio difficultatum suborientium in descriptione Tabernaculi fœderis, p. 402.

De templo Salomonis ad litteram, p. 408.

De concordia temporum Regum conregnantium super Judam & Israel, pag. 416.

Mysticæ annotationes quamplurimorum versuum Psalmorum David, p. 425.

In Cantica Canticorum explicatio, p. 489.

In visionem Ezechielis literalis explicatio, p. 546.

De ædificio Ezechielis, p. 549.

Explicatio aliquot passuum difficilium Apostoli, p. 581.

In Apocalypsin Joannis, *libri VII*. p. 589.

Scripsit etiam *Explanationis mysticæ in Danielem Librum unum*, cujus, indice Caveo, magnam partem compendio Allegoriarum in Danielem intexuit Godefridus Titelmannus.

Opusculum ejus *de clamore interiori*, & *Responsio quæstionum ad Bernardum*, MSS. habetur in Bibliotheca Cygneensi.

Alia ejus Opera inedita memorat Vincentius Beluacensis in Speculo historiali lib. XXVII.

Richardus, Abbas *S. Vitoni* Virdunensis, mortuus A. 1046. Vitam ejus ex Codice MS. edidit Mabillonius sec. VI. Benedictino part. II. pag. 515. Scripsit *Vitam & miracula S. Vitoni Episcopi*, quorum particulam edidit Mabillonius l. c. p. 565. qui tamen Opus integrum habuit. * Scripsit pariter vitam S. Rodingi Confessoris: nec altera forte est ab ea, quam edidit Mabillonius in Actis Sanctorum Tom. VIII. pag. 536. scripsit autem illam *honorifico Sermone*, ut phrasi utar scriptoris vitæ ejusdem Richardi. Teste etiam Hugone Flaviacensi in Chronico dedit & regulam solitariorum, sicut & statuta quædam pro Ecclesia Rothomagensi, quam numquam prodiisse credo. Denique teste eodem extabat olim collectio scriptarum ab eo Epistolarum, quarum specimen extat apud Mabillonium ibidem pag. 593. Data & illa ad Popponem Abbatem Staverensem. Denique chartas Monasterii sui collegit, quæ collectio hodie adhuc superest Digio-

gioni. Hæc omnia teneo ex Historia litterar. Gallica Tom. VII. pag. 563. &c.

Richardus Vitus, Historicus Anglus, quem Florentius Wigorniensis citat & sequitur. Vide supra lib. I. p. 102.

Richardus Ullerston, Lancastrensis, Theologiæ Professor Oxoniensis circa A. C. 1408. Scripsit

1. *De Symbolo Ecclesiæ*, f. de articulis fidei, quod Opus Joannes Stanberius A. 1463. Commentario illustravit.

2. *Petitiones quoad reformationem Ecclesiæ militantis*, quem librum A. 1408. jussu Roberti Halam Cardinalis elaboravit, ut in Concilio generali exhiberetur. Prologum & excerpta ex illo dedit Henr. Wharton in Append. ad Caveum P. 74. 75. Integrum Opus edidit Herm. von der Hardt in Actis Concilii Constantiensis Tom. I. pag. 1115.

3. Reliqua sunt *Comment. in Psalterium*, *super Cantica Ecclesiæ*, *Defensorium dotationis Ecclesiæ* per Constantinum M. factæ, *Lectiones ordinariæ*, *de officio militari*.

Vide Lelandum cap. 491. Balæum Centur. VII. 85. Pitseum c. 800. Whartonum l. c.

Richardus Walingford, Anglus, ex oppido Walingford ad Tamesin, patre fabro ferrario natus, Oxoniæ in Collegio Mertonensi literis incubuit, postea monachus & tandem Abbas Benedictinus in cœnobio S. Albani, Mathematicus insignis, obiit A. 1326. Horologium in monasterio suo stupendo artificio elaboravit. Scripsit *Canones in Albion* (quomodo scil. horologium Albanense tractandum esset) *de judiciis Astronomicis*, *de finibus demonstrativis*, *de chorda & arcu*, *de diametris*, *de eclipsibus Solis & lunæ*, *de rectangulo*, *Exafrenon*, *de rebus Arithmeticis*, *de computo*. Lelandus c. 470. Balæus Centur. V. 19. Pitseus c. 487.

Richardus Wetherset, Anglus, Academiæ Cantabrigiensis Cancellarius circa A. 1350. Scripsit *Summam sacerdotalem seu Speculum Ecclesiasticorum*, *de Sacramentis Ecclesiæ*, *Opus Homiliarum*, *de vitiis & virtutibus*, *de computo Mathematico*. Lelandus cap. 253. Balæus Cent. V. 88. Pitseus c. 565. *Wedringler* vocatur in Codice Bibl. Soc. Jesu Lovanii, qui Opera illius continet, teste Val. Andrea Bibl. Belgica MS. I. p. 32.

Richardus Wichingham, Norfolcensis, monachus Carmelitanus, Prior & Theologiæ Professor in cœnobio Burnchamensi, mort. Norvici A. 1381. Scripsit *in primum & secundum librum Magistri Sententiarum*, *Sermones CVI.* Pitseus c. 667. Balæus Cent. XI. 17.

Richardus Wichius, in oppido Wich vel Dortevvich diœcesis Wigorniensis natus, Oxoniæ & Lutetiæ studiis operam dedit, Bononiæ Jus Canonicum audivit & docuit, Aureliani Theologiam tractavit. Hinc primum Oxoniensis Academiæ, post Edmundi Archiepiscopi Cantuariensis Cancellarius, demum A. 1243. Episcopus Cicestriensis constitutus est. Obiit A. 1252. Scripsit *Epistolas ad Innocentium IV.* & *de Ecclesiasticis officiis*. Nic. Trivetus ad A. 1252. Balæus IV. 14. Pitseus cap. 357. Bulæus Tom. III. pag. 708. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 288. * Richardi hujus *statuta Synodalia* non ante multos annos evulgavit Cl. Wilkins in Conciliis magnæ Britanniæ &c. Tom. I. ad Annum 1246.

Richardus Wichius, Baleo & Gesnero *Witkus*, Wiclefi sectator circa An. 1390. Scripsit *contra venerationes imaginum*, *Responsa ad XIV. articulos*, *Conciones vulgares*, & hoc nomine eum laudat Balæus VII. 10. Contra Pitseus Append. Cent. III. 97. *Confessionem & retractationem hæreseos Wicleffianæ* scripsisse tradit.

Richardus Wigorniensis, cujus *Carmen in mortem Henrici I. Regis* est in Bibl. Regia Londinensi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 628.

Ri-

Richardus Wiltonus, Anglus, Ordinis SS. Trinitatis Alumnus, ab Innocentio III. Archiepiscopus Armachanus, & Primas Hiberniæ, a Gregorio IX. Presbyter Cardinalis titulo S. Stephani in monte Cœlio creatus, scripsit *de B. Mariæ Virginis doloribus libros IV. de auxiliis divinæ gratiæ libros IV. in Magistrum Sententiarum libros V. contra hæreticos sui seculi, de immortalitate animæ libr. I. Commentaria in Genesin & Hieremiam, Quodlibetorum disputatorum libros tres*. Obiit Londini Ann. 1339. Oldoini Athenæum Romanum p. 580.

Richardus Winchelsey, Anglus, a patria ita dictus, Dominicanus, ab An. 1489. Episcopus Ossoriensis in Hibernia, scripsit *Quæstionum opinabilium* s. Problematum *lib. I.* Balæus Centur. XII. 90. Pitseus Append. Cent. III. 98. Lelandus cap. 539. Jac. Quetif de Script. Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 860.

Richardus Withfordus, Ordinis S. Brigittæ monachus, in cœnobio Sionensi, non procul a Londino, Erasmo familiaris, circa Ann. 1520. E Latino in Anglicum sermonem convertit *Meditationes solitarias, Psalterium Jesu, Martyrologium Sanctorum* (Anglice editum est A. 1506.) *pro Oeconomo seu domus gubernatore libr. I.* Balæus Cent. IX. 15. Pitseus c. 920.

Richardus Frater nescio cujus Ordinis. Scripsit *Carmina de Vita & Canonizatione Bernardi*, Abbatis Clarævallensis, *de glorioso fine Bernardi, de fundatione Clarævallis, Salutationes ad Bernardum*. Felleri Catal. MS. Bibl. Paullinæ Lipf. p. 311.

S. Richarii Centullensis Tractatus *de constructione Ecclesiæ ejus loci* MS. exstat in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 81. Vita ejus in Biblioth. eadem & S. Germani: ibidem, p. 78. 1130. 1139.

Richarius, monachus *Gemblacensis*, circa An. 950. Scripsit metrice *Vitam Erluini, primi Abbatis Gemblacensis*, quam jam sua ætate conqueritur Auctor de Gestis Abbatum Gemblacensium a Dacherio editus tomo II. Spicilegii pag. 759. *dissipatis & intercisis scedulis a memoria hominum deperiisse*. Idem tamen p. 760. unam ex eadem laciniam conservavit, quæ repetitur in Actis Sanctorum Tom. VII. Maji p. 844.

Richerius, Historicus Galliæ, A. 992. cujus meminit Trithemius in Chron. Hirsaugiensi Tom. I. pag. 62. seque illo usum esse testatur: sed hodie nusquam comparet. Vide Hist. literariam Galliæ Tom. VI. p. 503.

Richerius Gallus, monachus & Abbas monasterii S. Martini juxta Metim, Congregationis Cluniacensis, scripsit *de Vita S. Martini, Episcopi Turonensis, lib. I.* Trithemius autem in Compendio habet Richerum monachum. Hæc Possevinus Tom. II. Apparatus p. 328. Liber scriptus est carmine, & sic incipit:

Scripturus vitam, bonitatem laude politam
Sancti Martini Pontificis Domini.

Exstat in Bibl. monasterii S. Martini Tornacensis, teste Ant. Sandero Bibl. Belgica manuscripta I. p. 123. it. in Bibl. Vallis S. Martini Lovanii, teste eodem II. p. 223.

Richerius, monachus Senonensis in monte Vosago, Tullensis diœc. Ord. S. Benedicti, vixit circa An. 1250. & scripsit *Historiam Abbatiæ Senoniensis* editam a Luca Dacherio Spicil. Tom. VIII. p. 271. edit. novæ Tom. II. p. 603. Stilus ejus est rudis, sed veritatis amans videtur. Ex illo *Vitam S. Gundelberti*, ex Episcopo Senoniensi Abbatis Vallis Galilææ in Vosago edidit Mabillonius Annal. Ord. Bened. T. III. part. 2. pag. 468.

Richmondensis regionis historiam tradit *Registrum Honoris de Richmond, exhibens Terrarum & Villarum, quæ quondam fuerunt Edvvini Comitis, infra Richmondshire descriptionem, ex Libro Domesday in Thesauraria Domini Regis*. Londini, 1722. fol. de quo libro confer Acta Eruditorum 1726. p. 9.

Richtrudis & Gisla, Anglicæ Sancti moniales, scripserunt *Consolatorias Epistolas*. Vivebant Ann. 770. Hæc idem Possevinus T. II. p. 328.

Paulus Ricius, non *Riccius*, ut vulgo vocant, Germanus, primum Judæus, post inter Christianos Professor Philosophiæ Papiensis, (unde perperam Italum natione fecerunt) demum Archiater Maximiliani I. Imp. Vixit seculo XV. Scripta ejus nota sunt sequentia:

1. *Portæ lucis* שערי אורה R. Josephi Gecatilia ex parte in Latinum sermonem translatæ. Aug. Vind. 1516. 4. qui liber post in tomo Artis Cabbalisticæ recusus est p. 138.

2. *Opuscula varia*, Aug. Vind. 1505. 8. & fortasse etiam Papiæ 1510. 4. Contenta eorum exhibet Wolfius Bibl. Hebr. T. III. p. 917.

3. *Compendium Mischnæ Codicis Sanhedrin*. Aug. Vind. 1519. 4. & postea in Operibus A. 1541. excusis.

4. *Statera prudentum*, 1532. 8. agit de Mose, Lege, Christo & Evangelio.

5. *Collectio Operum variorum*, Aug. Vind. 1541. fol. quorum recensum exhibet Wolfius Tom. I. pag. 966. (*a*) Primum locum occupat *liber de cœlesti Agricultura*. Totum Volumen illatum est in Scriptores Artis Cabbalisticæ.

6. Liber *de sacris imaginibus & earum cultu*, MS. in Bibl. Vaticana teste Bartoloccio.

7. *Oratio ad Magistratus populosque Germaniæ in Spirensi conventu* A. 1527. *habita*, de expeditione contra Turcas. Viennæ, 4.

8. *Meditatio in Psalmum* Beatus vir. *Concisa & arcana de modo orandi in nomine Tetragrammaton responsio*. Aug. Vind. 1519. 4.

9. *Naturalia & prophetica de Anima cœli, omni attentione digna adversus Eckium examina*. ibid. eod. 4.

Vide præter Wolfium, Colomesii Italiam Orientalem p. 17. Bælii Dictionarium, Reimanni Introductionem ad Theol. Judaicam p. 411. 415.

Addo de eo judicium Erasmi in Epistola ad Richardum Bartholinum T. III. Opp. p. 191. *Porro Paulus Ricius sic me proximo colloquio rapuit, ut mira quadam me sitis habeat, cum homine sæpius ac familiarius conferendi sermonem. Præter Hebrææ linguæ peritiam, quantum ille tenet Philosophiæ, quantum Theologiæ! tum quæ animi puritas, qui discendi ardor, qui docendi candor, quæ disputandi modestia! Mihi sane vir ille primo statim gustu placuit olim Papiæ; cum illic Philosophiam profiteretur: nunc propius intuito magis etiam placet. Is demum vere mihi videtur Israelitam agere, suoque cognomini pulchre respondere: cujus omnis voluptas, omnis cura, omne otium ac negotium, in divinis est literis. Dignus nimirum animus, cui otium contingat quam maxime honorificum.*

Ricobaldus Ferrariensis, vide supra lib. VII. p. 54. ubi tamen Fabricius noster monere omisit, quod ea quæ ab Eccardo edita fuerant, auctiora & purgatiora prodierint Tom. IX. S. R. Italicarum Muratorii p. 97. Idem Muratorius Tom. XX. p. 867. testatur se vidisse Codicem MS. *de origine urbium Italiæ, & ipsius Italiæ primo incolatu, per Ricobaldum Ferrariensem*, qui plura ex antiquissimis libris Ravennæ repertis se hausisse dicit. Sed fabulis innumeris scatere, ac proinde nullius pretii esse judicat Muratorius. Ejus quoque est *Compendium historiæ Romanæ & Descriptio Provinciarum orbis*, prior in Bibl. Cardinalis Ottoboni, posterior in Patavina. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 187. 486.

Ricoldus de Monte-Crucis, quem quidam *Accoldum* vocant, teste Fabricio supra lib. I. p. 4. alii etiam *Richardum*. *Ebronus Riccoldus* vocatur in Codice MS. Taurinensi, apud Montfauconium Bibl. Bibl. MSS. p. 1397. Patria fuit *Florentinus*, Ord. Prædicatorum, domus S. Mariæ novellæ ibidem alu-

(*a*) Adde Jo. Ludolphi Bunemanni Catalogum MSS. & librorum rariorum pag. 46.

alumnus, jussu summi Pontificis in terram Sanctam & alias orientales profectus est: obiisse dicitur Ann. 1309. Scripsit 1. *Itinerarium peregrinationis suæ*, cujus Codex Latinus est in Bibl. Moguntina, teste Val. Ferd. Gudeno in Sylloge Documentorum p. 383. qui & quædam ejus specimina profert. Gallica autem versio Joannis le Long, Iprensis, monachi S. Bertini A. 1351. exstat Parisiis in Bibliotheca Regia. 2. *Improbationem Alcorani*, quo titulo prodiit Hispali 1520. teste Julio Nigro p. 484. postea prodiit Venetiis 1609. 4. sub titulo: *Propugnaculum fidei*. (*a*) Hanc Græce vertit Demetrius Cydonius, cujus versio MS. est in Bibl. Vaticana & Vindobonensi, teste Bern. de Montf. Bibl. Bibl. MSS. pag. 12. 13. 549. 580. e græco latine vertit Bartholomæus Picenus de Montearduo, Rom. 1506. 4. Paris. per Henr. Stephanum 1509. 1511. 4. ibidem ap. Jodocum Badium 1514. Hispali 1520. Romæ 1606. 8. item in collectione Mahumeticorum Theodori Bibliandri Tomo II. Memoratur quoque a Simlero & Caveo editio Jo. Oporini, quæ textum latinum & grecum exhibet, Basil. 1550. 3. *Epistolas ad Ecclesiam triumphantem*, 4. *Libellum ad nationes Orientales, de discrimine inter Judæos, gentiles & Mahumetanos*. *Historia Saracenorum cum errorum refutatione* ipsi tribuitur in Codice Taurinensi superius memorato. Partem quoque Alcorani latine vertisse dicit Poccianti us, cujus vide Catalogum Scriptorum Florentinorum, pag. 156. Jac. Quetif de Scriptoribus ordinis Prædicatorum Tom. I. p. 504. Julium Nigrum de Scriptoribus Florentinis pag. 483. Ambros. ab Altamura p. 86. Oudinum Tomo III. p. 571. Fabricii Bibl. Græcam Vol. VI. p. 691. Vol. X. p. 389. * Quod in Codice 156. latino Bibliothecæ Taurinensis extat Ricoldi opusculum inscriptum est: *Historia Ricoldi Ebron de variis Religionibus*. An vero eadem omnino sit cum ejus itinerario ambigere se profitentur Bibliothecarii doctissimi, qui commentarium de MSS. Codicibus ejusdem Bibliothecæ scripserunt Tom. II. pag. 46. cum præsertim frustra ibi quæsierint prologum itinerarii ab Eccardo vulgatum. *Excerpta ex libris Riccoldi a Monte de Cruce Dominicani contra Saracenos & Alcoranum* per Barpt. Fontium servat MS. Codex Riccardianus. Catal. Biblioth. Riccard. p. 341.

Ricolphus Coloniensis, Ord. Prædicatorum sec. XIV. scripsit *super IV. libros Sententiarum*. Quetif l. c. p. 641. Nescio an idem sit *Riculfus* Dominicanus, cujus liber *de irruptione in terram Sanctam per Saracenos* MS. est in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfauc. Bibl. Bibl. MSS. p. 74.

Riculfus Episcopus Suessionensis An. 889. scripsit *Constitutionem*, sive Canones Ecclesiasticos editos primum a Jo. Cordesio cum Opusculis Hincmari, Paris. 1615. pag. 685. deinde in Conciliis Labbei & Cossartii, in edit. vero Harduini Tom. VI. p. 413.

Ridevallis Cantica. Vide Nostrum supra lib. XIII. p. 106.

Nicolaus Ridolfus, Florentinus, sub finem Seculi XV. Scripsit *Historiam Florentinam*, quæ cum aliis ejus historiæ Scriptoribus nuper admodum promissa est, (*b*) sed huc usque nondum prodiit.

Riserius, vel *Risferius*, decimus quartus majoris Cartusiæ Prior, & Ordinis Generalis An. 1258. constitutus, obiit A. 1267. Scripsit *Consuetudines sui ordinis*, quæ nunc *Antiqua statuta* nuncupantur. Oudinus Tomo III. p. 251. illa Basileæ 1510. (nam numerus 1210. lapsus est typographi) impressa esse testatur. Theod. Petreji Bibl. Cartusiana p. 272. Car. Jos. Morotti Theatrum Chronol. Ord. Cartusiani p. 23.

Rigaudus, Ord. Præd. sec. XIII. scripsit *in libros Sententiarum*. Quetif l. c. p. 475.

M 2 *Odo*

(*a*) Credo autem *Cribrationum Alcorani* titulum, quo Bibliander usus est, esse meliorem.

(*b*) *Güttingische gelehrte Zeitung* 1742. p. 162.

Odo Rigaudus vel *Rigaldus*, aliis quoque *Reginaldus*, ex Ordinis Minorum Fratre & Doctore Parisino Archiepiscopus Rotomagensis, mort. a. 1275. Scripsit *Sermones de tempore* seu *Regulam vivendi*, *Commentarios in quatuor libros Mosis*, *Psalmos & Evangelia*, it. *in quatuor libros Sententiarum*; sed nihil horum editum est. Sunt qui illum *Raymundum Rigaudum* vocant, sed perperam. Alii quoque a Bonifacio VIII. Cardinalem Episcopum Portuensem & S. Rufinæ, nec non Magistrum S. Palatii constitutum esse ajunt, sed sine sufficienti fundamento. Vide Willot Athenas sodalitii Franciscani p. 314. Possevinum tomo II. Apparatus pag. 317. Oldoini Athenæum Romanum p. 578. ante omnes vero Oudinum tomo III. p. 449.

Rigordus, alii *Rigoldum* & *Rigotum* scribunt, Medicus Philippi Augusti, Regis Galliæ, & monachus S. Dionysii, claruit a. 1220. Scripsit *Vitam Philippi Augusti*, cujus rebus omnibus interfuit, ab a. 1224. 1227. & Ludovico filio dedicavit. Editus est a P. Pithœo una cum Guilielmo Britone, Francof. 1596. fol. repetitus tom. V. rerum Francicarum, quem Franc. du Chesne adjecit. Quædam illi addita & ex Guilielmo Britone assuta credit Rob. Quatremarius in Recensione Paradoxorum contra Launojum p. 123. Ipse quoque Launojus in Examine Privilegii S. Germani tom. II. Opp. part. I. p. 251. observat, ipsum quædam ad veritatem historicam spectantia studio prætermisisse. In quo tamen excusari potest, quia non omnia singularia suo tempore in aula gesta rescire potuit, neque etiam, si scivit, in scribendo semper meminisse. Ad Codices manu exaratos Rigordi provocat, eumque ex illis subinde emendat Hieron. Bignonius ad Formulas veteres: vide pag. 594. Codex emendatior, quam in editis, adest in Bibl. Vaticana. Bernard. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 35.

Rigordo nostro usum Guilielmum Britonem docet Fabricius noster supra tomo II. p. 281. 282.

Rilindis, Abbatissa Bergensis in Episcopatu Eistadiano, vixit circa a. 1095. Ejus *Versus ad Sorores Altitonenses* memorat Daumius in præfatione ad Hieronymum Græcum de Baptismo; sed non addit, ubi editi sint.

Rimicius, Scriptor Italus seculo XV. qui *Vitam Aesopi ejusque Fabulas* e Græco in Latinum transtulit, Parmæ 1487. teste Maittairio. Postea vero liber sæpius & in variis linguis recusus est. * V. C. Dominicus Georgius in Vita Nicolai V. a se edita de hoc Rinucio (ita enim appellatur in impressa ejus versione) agens Aretinum extitisse ex fide Vaticani codicis affirmat, quanquam nescio qua de causa Tettalus, seu Thessalus, in editione Vitæ, & Fabularum Aesopi Bonaccurtius Pisanus illum appellat. Vertit ex græco Vitam & Fabulas Aesopi, cujus est apud me vetusta editio in 4. absque anni, & loci adscriptione. In Dissertationibus tamen Vossianis ex Gesnero laudatur prima ejus editio Florentiæ anni 1487. & Maitterus Parmensem ejusdem anni profert. An utrobique eodem anno prodierit ignoro. Eidem etiam auctori debetur Versio Epistolarum M. Bruti, & Ippocratis ad Nicolaum Papam V. directa, cujus est apud me vetus Editio Florentina anni 1505. in 4.

Ringerius, vid. supra *Rangerius*.

Alemannus Rinuccinus, Florentinus seculo XV. *Philostratum de vita Apollonii* Latine vertit, Lutetiæ apud Guil. Cavellat. 1555. 12. impressa. Adversarium propterea nactus est Phil. Beroaldum, defensorem Gibertum Longolium. Vide Siberum de illustribus Alemannis p. 132. 133. * Vix alium credo ab hoc Rinuccino authorem versionis dialogorum Luciani Charontis & Mercurii ad Franciscum Bonaccursum directæ, de quo cod. 498. latinus Bibliothecæ Venetæ S. Marci, quamquam ibi vitio fortasse scriptoris Rinuccius, non Rinuccinus appellatur.

Hæc olim de ſcriptore hoc annotaveram, ſed emendanda modo quædam ſuccurrunt ex Diſſertatione 83. Voſſiana Cl. Zeni Tom. 2. in ſecundo ejuſdem operis volumine pag. 199. nuper edito. Prodiit in lucem Florentiæ anno 1426. obiit vero anno 1504. Florentiæ. Verſio ab eo adornata *Philoſtrati de vita Apollonii* prodiit Bononiæ, ut ex epiſtola Philippi Beroaldi, cujus fragmentum Zenus exhibet, diſcimus, tum vero alibi etiam recuſa eſt. Dedit pariter vitas Niciæ Athenienſis, M. Craſſi, Agidis, & Cleomenis ex Plutarcho & Ageſilai ex Xenophonte, a ſe in latinum translatas. Itidem ex Plutarcho opuſculum inſcriptum *conſolatio ad Apollonium*; denique ex Plutarcho pariter libellum *De virtutibus Mulierum*, cujus eſt vetuſtiſſima editio Brixienſis an. 1497. Eſt ejus pariter verſio *Charontis* ex Luciano impreſſa Baſileæ 1518. De ſuo ſcripſit orationem habitam in funere Matthæi Palmerii, ſicut & Jannotii Manetti vitam, quam nondum typis prodiiſſe judico.

Joannes de Ripa, neſcio quis, ſcripſit *Explicationes in primum Sententiarum*, quas Paulus de Venetiis in Compendium redegit. Vide Noſtrum ſupra libro XV. pag. 220.

Antonius de Ripalta, Placentinus, ſcripſit *Annales Placentinos* ab anno 1401. uſque ad 1463. quo anno diem ſupremum obiit, editos a Muratorio S. R. Ital. tom. XX. pag. 865. Scripſit item *Epiſtolas* & *Carmina*, ſed quæ nondum edita ſunt.

Albertus de Ripalta, Antonii filius, in patria, Taurini, Ferrariæ & Bononiæ literis operam dedit, memoria feliciſſima uſus eſt, ut ipſe hæc & alia de ſe narrat ſub initium *Continuationis Annalium Placentinorum* ab a. 1465. 1485. ab eodem Muratorio pag. 913. editæ. Scripſit præterea *Carmen de nobilitate familiæ de Ripalta*, item *Carmina alia*, *Diſceptationem Dearum*, *Scientiæ legalis & Muſarum*, *Olympos*, *Hymnos ad Divam Virginem*, *Epiſtolas* & *Orationes varias*, quarum quaſdam Annalibus inſertas habemus.

Petrus de Ripalta, Placentinus, ſcripſit *Hiſtoriam illius urbis & regionum vicinarum*, uſque ad a. 1374. quo peſte obiit. Quia vero omnia ejus in Chronico Placentino Jo. Muſſi exſtant, quod Muratorius tomo XVI. jam ediderat, & in hoc quædam etiam auctiora, ſcriptorem illum in ſuis tenebris reliquit.

Riparius, Presbyter Hiſpanus, natione Gallus. Ad eum datæ ſunt Epiſtolæ duæ Hieronymi, XXXVI. & XXXVII, ex quibus conſtat Riparium dogmata Vigilantii ad illum tranſcripſiſſe. Ipſe quoque Riparius cum Deſiderio Epiſtola ſatis prolixa Hieronymum de iis, quæ opus eſſent, certiorem fecerunt, cujus hic meminit in Apologetico adverſus Vigilantium. Nic. Antonius Bibl. Hiſpana Vet. II. 11. n. 471. Hiſtoire literaire de la France tom. II. p. 85.

Rivallo, Archidiaconus Redonenſis a. 1124. *Verſus* confecit in laudem Marbodi Epiſcopi ſui, quos dederunt Martene & Durand Theſauri novi Anecdodotor. tom. I. p. 558.

Rixfridus, Friſius, monachus, ut ait Arnoldus Wion, S. Salvatoris Trajecti, deinde ſeptimus Epiſcopus Trajectenſis, qui a. 836. obiit *Epiſtola* ad S. Lutgerum Epiſcopum Monaſterienſem, & alia Lutgeri ad Rixfridum *de S. Sviberto Verdenſium Epiſcopo*, exſtant apud Surium d. 1. Martii. Epiſtolam noſtri commentitiam vocat Fabricius noſter ſupra libro XI. p. 277.

Robertus, Francorum Rex, Hugonis Capeti filius, ſec. X. Relictis ſcholis Pariſienſibus Remos ſe contulit ad Gerbertum Epiſcopum, cujus cum Ottone III. diſcipulus fuit. Literas in ſcholam Pariſienſem revocavit, & dignitatem illius auxit. Ejus eſt *Sequentia* de Spiritu S. quæ incipit: *Veni Sancte Spiritus*; *Reſponſorium* de S. Petro, *Cornelius Centurio*: de nativitate Domini, *Judæa & Jeruſalem, nolite timere*; & illud *Alleluja*, *Eripe me de inimicis*.

Tri-

Trithemius de Script. Eccles. Bulæi Hist. Univers. Parisinæ tom. I. p. 636. 637. *Epistola* ejus ad Gauzlinum cum hujus Responso exstat MS. in Bibl. S. Petri Eboracensis: *Canones* autem ejus excerpti in Bibl. Regis Galliæ. Bernard. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 673. 1036. Plura de ipso Magnoaldus Ziegelbaur in Conspectu rei literariæ Ord. S. Benedicti part. I. p. 159. seqq. Pictetus Hist. Eccles. seculi XI. p. 244. qui tamen p. 466. monet, hymnum, *Veni Sancte Spiritus* a quibusdam Hermanno Contracto tribui.

* *Robertus Rex Francorum* inter cantilenas illas, quæ Regi Francorum Roberto hic tribuuntur, illa quæ est de Spiritu Sancto incipiens: *Veni Sancte Spiritus*, alteri ut arbitror auctori adjudicanda est, nempe Hermanno Contracto. Quam dedit Robertus, illa est: *Sancti Spiritus adsit nobis gratia*, teste Alberico in chronico ad an. 997. qui & addit fœtum ejus esse pariter illud: *Rex omnipotens*, & responsorium: *o Juda & Jerusalem* (an sit hæc quæ modo legitur in Missa de Nativitate Domini ambigo). Responsorium: *o constantia martyrum. Alleluja. Eripe me antiphonas versificatas Perfidi* (pro fidei) *meritis* &c. *Kyrie eleison: omnipotens Genitor*. Tum addit: *quodam die in vigilia Apostolorum cum esset Romæ obtulit super altare in schedula responsorium: Cornelius centurio, quod ipse composuerat*. Cantilenæ illius *Sancti Spiritus adsit nobis gratia* &c. sub sequentiæ nomine meminit liber Responsorialis & Antiphonarius ecclesiæ Romanæ a Thomasio editus pag. 14. editionis novæ in 4. tom. 4. Roberti Regis versus pro sanitate servat MS. Codex Riccardianus. Lami in Catal. ejusdem Biblioth. pag. 343.

Robertus Alingtonus, Anglus, Theologiæ Doctor & Professor Oxoniensis, & ejus Academiæ Cancellarius, floruit a. 1400. Scripsit *Quæstiones de sacris imaginibus*, *De adoratione imaginum*, *de Eucharistia*, *de Christi humanitate*, *de Eleemosyna*, *de mendicitate spontanea*, *super Constitutis Papæ Joannis XXII. In Divisiones Boetii*, *Sophistica Principia*, *Suppositiones Logicales*, &c. Balæus de Script. Britann. Centur. VII. 20. Pitseus c. 729.

Robertus Altissiodorensis, vid. *Autissiodorensis*.

Robertus Anglicus memoratur ab Henr. Cornelio Agrippa in Epistola nuncupatoria ad Trithemium, quod *Opus magicum* conscripserit. Cætera ejus adhuc obscura sunt. Gesnerus, Lelandus c. 303. De aliis hujus nominis vid. infra *Robertus Oxfordius*, & *Robertus Ivorius*. * In catalogo codicum MSS. Bibliothecæ Venetæ S. Marci cod. Latino 495. occurrit *Roberti* Anglici *Ord. Minorum Dialogus de formalitatibus inter Ockanistam, & Scotistam*. Incipit: *Quod verbis vituperii*. Iste facile Robertus huc referendus est.

Robertus de Arondel, a vico Southsaxoniæ nomen habens, teste Matthæo Paris, multa de Hebræo in Latinum fideliter transtulit: obiit a. 1246. Pitseus Append. Cent. IV. 5.

Robertus Aston, Anglus, De Ordine Mendicantium, scripsit *Expositiones Scripturarum*, *lib.* I. Ita Gesnerus.

Robertus Avenionensis, vid. infra *Robertus de Usetia*.

Robertus de Avesbury, a Pitseo Append. Cent. III. 99. tanquam Historicus Anglus memoratur, ad quem Jo. Stous provocaverit. Scripsit autem *Historiam de mirabilibus gestis Eduardi III.* & editus est a Thoma Hearne, Oxon. 1720. 8. (*a*) Vide Fabricium nostrum supra lib. I. p. 106. & lib. IX. p. 87. Excerpta ipsius quædam fuerunt in Bibl. Tenisoniana, teste Catalogo MSS. illius pag. 26.

Robertus, *Austrovandiæ* Archidiaconus, vixit circa a. 1140. Scripsit *Vitam S. Aiberti*, monachi & presbyteri Reclusi Crispinianensis monasterii, æqualis sui. Exstat ap. Surium d. 7. April. & in Actis Sanct. tom. I. Aprilis p. 763.

Ro-

(*a*) Journal des Scavans 1725. p. 513. Bibl. Angloise tom. VIII. p. 279. IX. p. 37.

Robertus Autissiodorensis, cognomine *Malchotius*, Canonicus & Prior monasterii S. Meriani (non *Mariani*, ut Vossius & alii) Antissiodorensis, Ordinis Præmonstratensis, mortuus a. 1212. Scripsit *Chronologiam ab orbe condito usque ad a.* 1211. quam Hugo Canonicus ejusdem Ecclesiæ continuavit, & Nicol. Camuzatus Trecis. 1608. 4. sed ἀνωνύμως edidit; quum tamen Continuator sub a. 1211. expresse addat: *Huc usque continuavit Chronicon Frater Robertus*. Continuatio pertingit usque ad a. 1223. Vossius de Historicis Latinis pag. 443. editionem Parisinam ex officina Nivelliana 1609. memorat, quæ fortasse a bibliopola Trecensi ad Parisiensem translata est, mutato, ut fieri solet, titulo. Nam Jac. le Long in Bibl. Historica Galliæ pag. 352. 353. alterius editionis, quam Trecensis, non meminit. Liber ejus *de hæresibus* MS. exstat in monasterio Dunensi in Flandria, prout testatur Ant. Sanderus Bibl. Belgica MS. I. p. 173. Adde Oudinum tomo III. p. 18.

Robertus Baco. De hoc jam egit Fabricius supra lib. II. pag. 162. cui jam addenda sunt sequentia: Fuit S. Edmundi, cujus Vitam descripsit, primo discipulus, post familiaris. Vita autem illa, quamvis stilo immutato, legitur ap. Surium tom. VI. d. 16. Nov. Eundem ajunt excitasse Clementem IV. Pontificem, ut in Concilio Viennensi Clementinam de Professoribus linguarum ederet. Scriptis ejus addantur *Glossæ in Sacras Scripturas*, *Sermones*, *Lectiones ordinariæ*. Pitseus c. 343. Vossius de Histor. Lat. II. 58. pag. 471. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tomo I. p. 118.

Robertus Baleus, senior & junior, vide lib. II. p. 367.

Robertus Balsac, Eques, ut videtur, Anglus, qui literas simul & bellum sectatus est. Scripsit librum *de re militari* circa a. 1450. Balæus Cent. XII. 52. Pitseus c. 839.

Robertus Bastonus, vide supra lib. II. p. 183. *Metra* ejus *de illustri bello* de *Bannockburn* a. 1304. gesto primum edidit Thomas Bellus ad finem libri, *Roma restituta*. Emendatius Thomas Hearne in Appendice ad Scoti Chronicon Jo. Forduni tom. V. p. 1570. Fidem ejus nonnunquam in dubium vocat Launojus, utpote qui monumenta confusa secutus sit, Opp. tom. II. part. I. p. 145.

Robertus de Bello Foco, Anglus, Oxoniæ studuit, Magister Philosophiæ, post Canonicus Saresburiensis circa a. 1190. Scripsit *Encomium Topographiæ*, & *Monita salutaria*. Balæus Cent. III. 36. Pitseus c. 265.

Robertus Berlmetuensis. In XII. Prophetas minores MS. exstat in Bibl. cœnobii Camberonensis in Hannonia, teste Val. Andreæ Bibl. Belgica MS. I. p. 363. Opinor esse *Rupertum Tuitiensem*, cujus Opus hoc titulo habemus.

Robertus Bilibri, vid. infra *Robertus Kilvvarbius*.

Robertus Blondellus, scripsit *Desolationem Franciæ*, dum Rex Carolus VI. fuit captivus, carminice: *Reductionem Normanniæ* per Carolum VII. in alio Codice dicitur *Assertio Normanniæ*. *Droits de France contre les Anglois*, quod videtur esse versio scripti ultimo loco memorati. Hæc habentur in Bibl. Regia Parisina, ut testatur Bern. de Montfaucon in Bibl. Bibliothecar. MSS. p. 910. 912. 914. 953. *Oratio* ejus *historialis* in forma libelli ad Carolum VII. ad expellendos Anglos e regno Galliæ, & ad auxilium Terræ Sanctæ præstandum, in Bibl. Reginæ Sueciæ, teste eodem p. 21. 22.

Robertus Blondus, nescio quis, *de arte Grammatica* MS. exstat in Bibl. Regia Londinensi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 626.

Robertus Bononiensis, Longobardus cognominatus, Ord. Prædicatorum, circa a. 1320. Scripsit *Determinationem de Ordine Prædicatorum*. Jac. Quetif de Script. Ord. Prædic. tom. I. p. 538.

Robertus Bridlington, Anglus, monachus

chus Ciſtercienſis, ætatis incertæ, ſcripſit *ſuper Apocalypſin S. Joannis*. Pitſeus Append. Cent. III. 100. Car. Viſch de Script. Ord. Ciſtercienſis p. 289.

Robertus de Brugis, tertius Abbas monaſterii Dunenſis in Flandria, Ord. Ciſtercienſis, ab a. 1138. 1153. Ejus *Sermo* in anniverſario depoſitionis S. Bernardi exſtat MS. in Bibl. laudati monaſterii. Ant. Sanderi Bibl. Belgica MS. I. p. 182. Gallia Chriſtiana tom. V. p. 285.

Robertus Bullenus, vid. infra *Robertus Polenus*.

Roberti Burhilli Hiſtoria Scholaſtica MS. eſt in Bibl. Bodlejana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecar. MSS. p. 658.

Robertus Canutus, vide ſupra lib. III. p. 330.

Robertus Capito, vid. *Lincolnienſis*.

Robertus Caracciolus, vid. *de Licio*.

Robertus Carevve, vid. *Cervinus*.

Robertus Caſinenſis, Abbas, ſcripſit *Librum Sermonum*, ut fertur, *elegantium*. Hæc Poſſevinus tom. II Apparatus p. 341.

Robertus, *Caſtrenſis*, *Caſtrius*, *Ceſtrenſis*, Anglus, Mathematicus, ex urbe Ceſtria oriundus, circa a. 1390. ſcripſit *de Aſtrolabio*. Lelandus c. 515. Balæus Centur. XI. 12. Pitſeus Append. Centur. IV. 3. Voſſius injuriam facit Pitſeo, quaſi *Robertum* hunc cum *Rogerio Ceſtrienſi* confudiſſet, quod non ſic eſt: vide de Hiſtoricis Latinis p. 516. * Quandoquidem author iſte de Aſtrolabio ſcripſit, num forte per errorem expreſſus eſt ex Roberto Aſtenſi, qui librum *de officio Aſtrolabii* ſcripſit indicatum a Muratorio Antiq. tom. III. pag. 943. ex codice MS. Ambroſiano.

Robertus Caſtricenſis, vid. ſupra *Richardus Caſtricenenſis*.

Robertus Canbraith, neſcio quis, ſcripſit *Quadripartum*, Opus Phyſicum. Geſnerus, qui diſpici jubet, an forte ſit *Geopretius*, ſcriptor recentioris ævi.

Robertus Cervinus alias *Carevvalius* & *Karevve*, forte a loco natali, Anglus, Philoſophus circa a. 1326. Scripſit *ſuper varios Scripturæ textus Tractatus*, *ſuper Magiſtrum Sententiarum*, *Quæſtiones ordinarias*, *in poſteriora Ariſtotelis*. Lelandus c. 318. Balæus V. 21. Pitſeus c. 486.

Robertus Ceſtrenſis, vid. *Caſtrius*.

Robertus Chilvvardebius, vid. infra *Kilvvarby*.

Robertus Cibollius, Theologus Pariſienſis, a. 1437. Academiæ Rector, ad ſummum Pontificem ablegatus fuit: poſtea Rector Eccleſiæ S. Jacobi, Pœnitentiarius & tandem Cancellarius Pariſinus. Scripſit *pro Joanna Aurelianenſi puella*, quod Opus in Capellæ Regii Palatii Theſauro Pariſiis exſtare ſcribit Jo. Hordalius in Puellæ Aurelianenſis Hiſtoria. Vide Launoji Hiſtoriam Gymnaſii Navarræi part. III. lib. II. c. 6. Scripſit præterea *Comm. in Philoſophiam Ariſtotelis*, & *Expoſitionem in Epiſtolam ad Romanos*. Vide Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 1298. 1365.

Robertus Ciſtercienſis, ex Abbate primo Moliſmenſi, diœc. Lingonenſis, primus Abbas Ciſtercii, adeoque fundator Ordinis. Scripſit *Sermones diverſos*, ex quibus unus exſtat impreſſus apud Cryſ. Henriquez in Faſciculo lib. II. diſt. 26. *Epiſtolæ duæ* illius leguntur in Manrique Annal. Ciſterc. tom. I. a. 1198. & 1200. Scripſit etiam *Exordium Ordinis Ciſtercienſis*, de quo Noſter ſupra lib. III. p. 382. Fabricius adnotavit, illud ab Auberto Miræo Col. 1614. 8. eſſe editum. Car. de Viſch Bibl. Scriptorum Ordin. Ciſtercienſis p. 288. 289. Gallia Chriſtiana tomo IV. p. 731. 984.

Robertus Clari montis, quæ in Gallia eſt Civitas in Arvernis, ſcripſit *de Concilio in eadem Civitate celebrato* ſub Urbano VI. Pont. Max. adverſus Turcas. Exſtat MS. in membrana in Bibl. Imp. Viennæ Auſtriæ. Hæc Poſſevinus tom. II. Apparatus p. 341.

Robertus, *Claudioceſtriæ* Dux, Henrici I. Angliæ Regis filius nothus, in mi-

militia & eruditione æque ftrenuus: durante bello civili Orationes ad fuos habuit, & Epiftolas ad Civitates fcripfit. Floruit a. 1140. & ejus *Opufcula* memorantur. Pitfeus c. 195. Alium Hiftoricum incertæ ætatis a Joanne Stoo citatum memorat idem in Append. Centur. IV. 4. forte eft idem cum fuperiore.

Robertus, monachus *Cœleftinus*, difcipulus S. Petri Cœleftini, fcripfit *de rebus geftis S. Cœleftini Papæ*, quem librum MS. habuit Naudæus. Vide Lud. a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 432.

Robertus Colmannus, alii *Joannem* vocant, Anglus, Ord. S. Francifci in Conventu Norvvicenfi, poft Cancellarius Oxonienfis, a. 1428. Scripfit *Sermones*, *Lectiones facras* & *Carmina*. Lelandus c. 523. Balæus Cent. VII. 75. Pitfeus c. 789. Waddingus de Scriptoribus Ordin. Minorum p. 307.

Robertus Conton, *Cotton*, & *Covvnton*, Anglus, Ord. S. Francifci, Sorbonifta Parifinus *Doctoris amœni* titulo infignitus, circa a. 1340. Scripfit *Sermones ad crucem D. Pauli Londini*, *Inceptorium fuper primum librum Sententiarum*, *Quodlibeta Scholaftica*, *Difceptationes Magiftrales*. Balæus Cent. V. 65. Pitfeus c. 527. Waddingus p. 308. Willot p. 317.

Robertus Corceon, vel *Curfon*, vide fupra libro III. p. 373.

Robertus Creffius, Anglus, Carmelita, fec. XV. dedit *Homilias*. Lelandus c. 589.

Robertus Crikeladenfis, vid. *Canutus*, lib. III. p. 330.

Robertus Crovvche f. *Crucius*, Anglus, Ord. S. Francifci monachus, deinde Provincialis, circa a. 1300. Scripfit *fuper Magiftrum Sententiarum*, *Quæftiones difficiles*, *in Phyficam & Ethicam Ariftotelis*. Lelandus c. 328. Baleus Cent. IV. 76. Pitfeus c. 434. Waddingus de fcriptoribus Ord. Minorum p. 308.

Robertus Divitius, vide *Riche*.

Robertus Dodefort, Anglus, Ord. S. Benedicti in cœnobio Ramefienfi, inter alia Hæbraicæ quoque linguæ peritus, & libros Hebraicos illius monafterii fub cuftodia fua habuit. Vixit circa a. 1270. & edidit *Poftillas in parabolas Salomonis*, *Conciones*. Balæus Cent. IV. 41. Pitfeus cap. 386.

Robertus Dominicanus, Anglus, feculi incerti, fcripfit *in Job*, *Danielem*, *Matthæum*, *Lucam*, *Joannem*, quæ Bononiæ affervantur. Pitfeus Append. Cent. IV. 8.

Robertus de Dunftable, vide fupra lib. IV. p. 66.

Robertus Eboracenfis, vide *Perfcrutator*.

Robertus Eliphat, Anglus, monachus Francifcanus, aliis Auguftinianus, Doctor Parifinus, docuit Parifiis & Oxoniæ circa a. 1340. Scripfit *Quæftiones fuper Magiftrum Sententiarum*, *Conclufiones ordinarias*, *Lecturas Theologicas*. Balæus Cent. V. 50. Pitfeus c. 526. Sunt, qui Archiepifcopum Armachanum fuiffe tradant, quos tamen refutat Waræus de fcript. Hiberniæ part. 2. pag. 123. Adde Waddingum p. 308. Phil. Elffii Encomiafticon Auguftinianum p. 605. Francifcanis hunc vindicat Henricus Willot in Athenis fodalitii Francifcani p. 317.

Robertus Elphiftonus, Scotus, ordinis SS. Trinitatis, Regi Scotiæ a facris confeffionibus, ab Urbano VI. Epifcopus Brechinenfis, & a Gregorio X. Cardinalis tit. S. Eudoxiæ renuntiatus, fcripfit *in Ofeam Prophetam*, *de immaculata Deiparæ Virginis conceptione*, & *de Angelis*. Oldoini Athenæum Romanum pag. 585.

Robertus Engolifmenfis Epifcopus anno 1259. Ejus Epiftolæ quædam habentur in Martene & Durand Collect. ampliff. tom. VII. p. 148. Ex hoc loco confirmari poteft Gallia Chriftiana tomo II. p. 1008.

Robertus de Eudemodio, monachus Clarævallenfis circa a. 1480. *Commentatus eft in Difticha moralia Marci Catonis*, qui liber Petro de Salutiis generofæ mentis adolefcenti infcriptus & impref-

pressus est Antverp. apud Gerh. de Leeuvv. 1485. 4. Basil. 1486. Daventr. 1496. 1497. 4. Car. de Visch. Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 290. De *Evromodio* & *Evremodio* vocant Codices MSS. apud Montefalconium p. 89. 1228. & Editiones antiquæ. Venet. 1495. Daventriæ per Jacob. de Breda. 1496. 4. ibid. per Rich. Paffrœd. 1497. 4.

Robertus de Evesburi, quis fuerit incertum est, scripsit autem *Historiam Eduardi III.* Regis Angliæ, quæ Cantabrigiæ in Collegio Trinitatis adservatur. Jac. le Long. Bibl. Historica Galliæ p. 756.

Robertus Fabianus, Londinensis, mercator dives, & unus ex duobus tribunis, qui in Senatu sub Prætore præsunt. Poesin Anglicam, Gallicam & Latinam calluit, Historiarum fuit studiosissimus, obiit anno 1512. Scripsit *Historiarum concordantias*, *Hist. a Rege Richardo usque ad suum tempus*, *de temporibus Regis Henrici VII. Brevem regum Angliæ nomenclaturam*, *Annales rerum Londinensium*, *& de Prætoribus ejusdem urbis*. Balæus Centur. VIII. 62. Pitseus c. 913. Vossius de Histor. Latinis III. 13.

Robertus Feribrigus, vide *Richardus*.

Robertus Finingham, Norfolcensis, Ord. S. Francisci monachus Norvicensis, in Jure Canonico multum operæ posuit circa a. C. 1460. Scripsit *Pro ordine Minorum*, *Pro dignitate status eorum*, *Casus Conciliorum Angliæ*, *de casibus Decretorum & Decretalium*, *de casibus Papæ reservatis*, *de Extravagantibus*, *de Excommunicationibus*. Balæus Cent. VIII. 24. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum pag. 308. 309.

Robertus Fiscanensis, patria Neustrius, monachus Benedictinus circa a. 1180. scripsit *Chronicon*. Balæus Cent. XIII. 29. & ex hoc Vossius de hist. Latinis p. 782. Illud *Chronicon Fiscanense* a nato Christo ad a. 1220. edidit Labbeus Bibl. nova MSS. tom. I. p. 325.

Robertus de Flamesburia, natione, ut videtur, Anglus, Canonicus Regularis Ord. S. Augustini, & Pœnitentiarius in monasterio S. Victoris prope Parisios, scripsit sub finem sec. XII. *librum Pœnitentialem*, qui MS. est in Bibl. S. Germani & Prædicatorum Carnotensium. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 1128. 1364. *Præfatio* autem edita est a Baluzio Miscell. lib. VII. p. 345. Ejusdem *Comment. in librum Maccabæorum*, versus item *de Trinitate & castitate servanda* MSS. in Bibl. Vaticana. Montfaucon p. 69.

Robertus Flemingus, Richardi, Episcopi Lincolniensis, consanguineus, post tractata Oxonii studia in Italiam se contulit, auditor Guarini Veronensis, & Protonotarii Apostolici dignitate ornatus. Redux in patriam Decanus Lincolniensis obiit. Scripsit:

1. *Lucubrationes Tiburtinas*, h. e. Carmen in laudem Sixti IV. Pontificis, a. 1477. confectum, & sine mentione loci in 8. editum, eodem anno, ut Whartono placet, excusum. Verum tunc nondum mos erat plagam octupla forma complicare.

2. Reliqua sunt *Dictionarium Græco-Latinum*, *Epistolæ ad diversos*, *Carmina*. Lelandus c. 569. Balæus Centur. VIII. 21. Pitseus c. 865. Whartonus ad Caveum Append. p. 125.

Robertus Foliotus, Anglus, consanguineus Gilberti Folioti, Episcopi Londinensis, in Galliam abiit, & Melduni, unde quoque *Melidunensis* cognominatur, multa didicit & docuit. Fuit primum Archidiaconus Londinensis, post annum 1164. Episcopus Herefordiensis, obiit a. 1195. Ejus sunt *de annis Domini*, vel *Excerpta de chronicis*. Ex *Tractatu* ejus sive *Summa Theologiæ* multa excerpit Bulæus in Hist. Universitatis Parisinæ tom. II. p. 264. 585. seqq. 772. 773. Balæus Centur. III. 8. Pitseus c. 236. Adde Lelandum c. 185. Oudinum tomo II. p. 1451. Adscribitur ipsi Defloratio ex Mariano Scoto: verum illa pertinet potius ad alium *Robertum Herefordiensem*, de quo inferius.

Ro-

Robertus de Gabbiano, Brixiensis, circa a. 1322. discipulus fuit B. Alberti Mandugasini. Scripsit *Comm. in libros Sententiarum*, *Sermones de tempore*, *de Sanctis*, *& Quadragesimales: librum de Spiritus Sancti donis septem*, *Commentarios super diversos Aristotelis libros*. Leonardo Cozzando Libraria Bresciana p. 293.

Robertus Gaguinus, vid. supra libro VII.

Robertus Garlandus, scripsit *Janum historice & metaphorice delineatum*, qui MS. est in Bibl. Regis Galliæ. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 766.

Robertus Gentilis, Anglus, Ord. S. Benedicti in cœnobio Pontisfracti, vulgo Pontfret inter Eboracum & Dancastrium: scripsit *Homilias*. Reliqua ejus ignota sunt. Lelandus c. 463. Balæus Centur. XII. 62. Pitseus Append. Centur. IV. 9.

Robertus Gervasii, Gallus Occitanus, Andusiæ diœcesis Nemausensis municipio ortus, Ord. Prædicatorum Theologiæ Doctor, a. 1369. Episcopus Senecensis, obiit anno circiter 1396. Scripsit *Speculum morale Regium*, sive *de regimine principum*, *Tractatum de schismate adversus Joannem de Linhano & Baldum Perusinum*, *defensores Bartholomæi Barensis*: quo nomine ipsi venit Urbanus VI. nam Robertus noster Clementi VII. Pontifici Avenionensi obediebat. Hic Tractatus MS. est in Bibl. Regis Galliæ. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 1039. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 689. 906. Oudinum tomo III. pag. 1140. Galliam Christianam tom. III. p. 1256.

Robertus Gillesbius, Maximiliani Imp. & Philippi Austriæ Archiducis Orator ad sedem Apostolicam, *Orationem* habuit a. 1492. *ut liceat Archiduci Episcopum Tornacensem nominare*. Exstat apud Martene & Durand Thes. novo Anecdotorum t. II. pag. 1760.

Robertus Glocestriensis, vide *Claudiocestriensis*.

Robertus Goullet, Theologus Parisinus, scripsit *Compendium de sex ætatibus mundi*, usque ad a. 1513. nescio an editum. Procuravit quoque editionem Josephi latinam in capita distinctam, argumentisque & scholiis illustratam. Paris. 1519. fol. item *Tetramonon* s. Harmoniam Evangelistarum. Possevinus tom. II. Apparatus pag. 342.

Robertus de Graysthanes, Anglus, cœnobii Dunelmensis monachus & Subprior, Theologiæ quoque Professor, a. 1433. Episcopus Dunelmensis electus, per Papam & Regem ea dignitate frui non potuit. *Historiam Ecclesiæ Dunelmensis* ab Anonymo cœptam, a Gaufrido de Coldingham continuatam ipse quoque continuavit ab a. 1214. 1336. quam edidit Whartonus Angliæ tom. I. p. 732. Confer Eundem Append. ad Caveum p. 21. & præfat. ad tomum I. Angliæ Sacræ p. 49.

Robertus Grimmus, Anglus, monachus Ord. S. Benedicti in cœnobio Bardeneiensi, circa a. 1320. Scripsit *Commentarios in quatuor Evangelia & Conciones varias*. Lelandus c. 297. Balæus Centur. V. 4. Pitseus c. 468. Robertum *Graimum* vocat Car. de Visch de scriptoribus Ord. Cisterciensis p. 290. eumque ordini Cisterciensi & monasterio Melrosensi adscribit, exulasse vero in monasterio Wardeniensi, & præterea *super Scotiæ statu* librum carminice scripsisse asserit.

Robertus Grossetest, vel *Grosthead*, vide infra *Lincolniensis*.

Robertus Guibè, alias *de Vitrè*, Brito, Abbas S. Melanii Rhedonensis, postea Episcopus Trecorensis, Rhedonensis, & Nannetensis, Ludovici XII. Francorum Regis ad summum Pontificem Legatus, postremo S. R. E. Presbyter Cardinalis tit. S. Anastasiæ, scripsit *Orationem ad Innocentium VIII. Rom. Pont. habitam*, cum Francisci ultimi Britanniæ Ducis nomine, eidem Pontifici obedientiam exhiberet. Obiit Romæ anno Christi 1513. Hæc Lud. Jacobus a S. Carolo Bibl. Pontificia p. 432. Adde Ol-

N 2 doi-

doini Athenæum Romanum pag. 583.

Robertus Haldecot, vide lib. VIII. p. 270.

Robertus Hardebius, Anglus, ordinis Carmelitani in cœnobio Lincolniensi Monachus & Prior, circa a. 1450. reliquit *Sermones in festivitatibus Mariæ*. Lelandus c. 420. Balæus Cent. XII. 76. Pitseus c. 838.

Robertus Helphistonus, vide supra *Robertus Ephiston*.

Robertus Herbertus, Hibernus, Ordinis SS. Trinitatis, Theologus Doctor Oxoniensis, a Bonifacio VIII. Diaconus Cardinals tit. S. Mariæ in Cosinedin creatus, obiit a. 1299. *Sermones Dominicales & de B. Virgine Maria, in Psalmos, Canticum Zachariæ & Magistrum Sententiarum*. Oldoini Athenæum Romanum p. 585.

Robertus Herefordiensis Episcopus, natione Lotharingus, unde etiam Angli ipsum *Robertum Lorrayne* vocant. Electus a. 1079. obiit a. 1095. Scripsit *de annis Domini*, sive Excerpta de Chronicis *Mariani Scoti*, de quibus Joannes Tinmuthensis in Historia aurea lib. XXII. c. 3. *Robertus Herefordensis Episcopus, omnium liberalium artium peritus, Cronicam Mariani Scoti diffusam defloravit, ut magis valere videatur Defloratio, quam ingentis voluminis diffusio*. Addo verba Henrici Whartoni ex præfatione tomi I. Angliæ sacræ p. 24. *Defloratio ista (sic mea fert sententia) loco integri Mariani edita est Basileæ* 1559. (per Heroldum) *& in Historicorum German. Collectiones postea translata*. Hanc Deflorationem Codices quidam MSS. tribuunt Roberto Folioto, qui etiam Episcopus Herefordiensis fuit; unde non mirandum est, quod Balæus & Pitseus ambobus illud opus adscripserint, magis vero miramur de Oudino, qui tamen tomo II. p. 701. locum clarissimum ex Guilielmo Malmesburiensi adduxerat. Scripsit porro *de Sacramentis antiquæ & novæ legis, Sermones per annum, de stellarum motibus, Tabulas mathematicas, de Lunari computo*. Vide Balæum Centur. XIII. 13. Pitseum Append. Cent. IV. 11. Ordini Cisterciensi adscribit Car. de Visch. p. 290. nescio an satis recte. Igitur alius Episcopus *Herfordiensis*, est *Robertus de Betune*, qui in Concilio Remensi a. 1148. obiit, & cujus vitam Willelmus Prior Lanthoniensis conscripsit. Henr. Wharton in Auctario Jac. Usserii Hist. dogmatice de scripturis & sacris vernaculis p. 394.

Robertus Holcot, vide lib. VIII. p. 273. & lib. II. p. 307.

Robertus Humbleton, vid. lib. VIII. p. 306.

Robertus Hundeslovo, *Hundeslaus*, a villa haud procul a Londino sita sic dictus, monachus Ord. S. Trinitatis, ac tandem ordinis sui per Angliam, Scotiam & Hiberniam Magister Provincialis circa a. 1430. Scripsit *Sermones Synodales, Epistolas ad diversos*. Balæus Centur. VII. 87. Pitseus c. 792. Bzovius ad a. 1430. p. 758.

Robertus Ivorius, aliis *Jorius*, sunt etiam, qui *Rupertum* vocant, Londinensis, nomen habuit a civitate Normanniæ, unde avus illius ortus erat, Monachus Carmelita, studuit Cantabrigiæ, a. 1379. Ordinis sui Magister Provincialis, obiit Londini anno 1392. Scripsit *Comment. in Ecclesiasticum & Apocalypsin, Lecturas Scripturarum, Sermones ad Clerum & populum, Registrum monumentorum Provinciæ*. Lelandus c. 452. Balæus Centur. VI. 96. Pitseus c. 709. Trithemius de scriptoribus Ord. Carmelit. p. 74.

Alium hujus nominis sec. XIV. Prædicatorum ordini, eique *Commentarios in Jobum, Danielem, Matthæum, Lucam & Joannem* adscribit Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. pag. 730. Altamura pag. 499.

Robertus Karevve, vide supra *Cervinus*.

Robertus Keith, Scotus, Ord. S. Francisci, circa a. 1347. Ipris docuit, & *Harmoniam Evangelistarum* in Belgio editam conscripsit. Ge. Mackenzie de Scotis eruditis Vol. I. p. 425.

Ro-

Robertus Keldelith, Scotus, nobili sanguine oriundus, Regni Scotiæ Cancellarius, deinde monachus Cisterciensis, tandem Abbas in Dursmelin & a. 1269. in Mailros, obiit a. 1273. Scripsit *de successione Abbatum in Mailros, & Florilegium spirituale*. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterc. p. 290.

Robertus Ketenensis, vid. infra Retinensis.

Robertus Kilvvarbius, Anglus, Oxonii & Parisiis studia tractavit, ibique Magister Artium promotus est, postea monachus Dominicanus & Ordinis sui Provincialis. Archiepiscopi Cantuariensis, & a. 1277. Cardinalis Episcopi Portuensis dignitatem consecutus, obiit Viterbii non sine veneni suspicione a. 1280. Scripta ejus admodum multa sunt, nos potiora recensemus: *Comment. in Ezechielem, Epist. ad Romanos & Corinthios, de passione Christi, de mendicitate, Fabula in libros Augustini, Series errorum ab ipso in Anglia condemnatorum, in Prosodiam Prisciani, in Donatum de vitiosis sermonibus, in multos libros Aristotelis*, & varia Philosophica. Nic. Trivetus ad a. 1272. Altamura p. 7. Lelandus c. 270. Balæus Centur. IV. 46. Pitseus c. 398. Caveus p. 644. Bulæus tom. III. p. 709.

Pitseus c. 353. alium quendam *Robertum Ribvverbium* profert, de quo omnia eadem narrat, præterquam de dignitate Archiepiscopi & Cardinalis, a. 1250. floruisse dicit, Commentarii quoque *in Epist. ad Romanos & Corinthios* meminit. Videant igitur eruditi, an non idem sit cum nostro Kilvvarbio, lapsu librariorum & legentium admodum facili. Reliqua, nec non scripta ipsius occupavit jam supra Fabricius noster libro X. p. 225. Adde Nic. Trivetum ad a. 1272. Altamuram p. 7. Lelandum c. 270. Bulæi Acad. Parif. tom. III. p. 609. Oldoini Athenæum Romanum p. 585.

Robertus de Lacu, vulgo *van den Poele*, Gandensis, J. U. D. Professor Lovaniensis, scripsit *Illustrationes Institutionum Juris*, & *Dialecticam Legalem*: obiit a. 1483. Svvertii Athenæ Belgicæ p. 659. Sanderus de eruditis Gandavensibus pag. 127.

Ejus *Consultatio, an Canonicus Regularis possit se transferre ad ordinem Prædicatorum*, item *Practica super receptione personarum ad religionem sine periculo Simoniæ*, & alia ad hanc materiam pertinentia exstant in Bibl. Vallis S. Martini Lovanii, teste Val. Andrea Bibl. Belgica MSS. II. p. 223.

Robertus Langelandus, natus in Comitatu Salopiæ in villa Mortimers Clibery, discipulus Wiclefi, scripsit a. 1369. *Visionem Petri Aratoris*. Balæus Cent. VI. 37.

Magister *Robertus*, Prior S. Laurentii Leodii extra muros, sec. XI. scripsit librum *de divinis Officiis*, cujus Prologus sic incipit: *Memini cum de Ecclesiasticis Officiis parva quædam:* adeoque diversus a libro Ruperti Tuitiensis de eadem materia. Albericus ad a. 1111. p. 219. Exstat in Bibl. monasterii S. Martini Tornacensis, teste Ant. Sandero Bibl. Belgica MSS. pag. 137.

Robertus Leicestrius, Anglus, Ord. S. Francisci, didicit & docuit Oxonii, mortuus Lichfeldiæ a. 1348. Scripsit *Lecturas Sacræ Scripturæ, Comment. in Magistrum Sententiarum, de computo Hebræorum & Latinorum, de ratione temporum, de paupertate Christi, Quodlibeta & Opuscula varia*. Lelandus c. 294. Pitseus c. 552. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 309. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 318.

Robertus de Licio, gente Caracciolus, Lycii in regno Neapolitano natus, ordinem Minorum ingressus est, post Episcopus Liciensis & Aquinas. In Sermonibus fuit fervens & vehemens, nulliusque auctoritati pepercit. Obiit a. 1495. Edidit:

1. *Sermones de Christo, B. Virgine ac Sanctis*. Venet. 1489. 1490. fol.

2. *Sermones de Tempore, & de laudibus Sanctorum*. Neap. 1489. Basil. 1490. Spiræ 1490. fol. Hackerus p. 248. *de lau-*

laudibus Sanctorum separatim. Aug. Vind. per Erhardum Ratdolt 1489. 4. Basil. per Nic. Kesler. 1490. fol.

4 *Quadragesimale de Peccatis*. Colon. 1475. Venet. 1488. 1490. 4. Licii, 1490. v. Hockeri Catal. Bibl. Heilsbrunnensis p. 160. Offenbach. 1496. fol.

4. *Quadragesimale de Pœnitentia*. Venet. 1472. 4. Argent. 1497. fol. Cum hac editione posteriore prodierunt *Sermones de Annunciatione Virginis Mariæ*, *de prædestinatorum & damnatorum numero*, *de catenis peccatorum*, *de spe bona*, *de judicio pestilentiæ*. Unum ex his Quadragesimalibus prodiit etiam Lingua Italica jussu Ferdinandi Regis Tarvisii, 1479. fol. Venet. 1483. fol.

5. *Sermones de Adventu & Quadragesima*. Venet. 1496. 8

6. *Sermones de timore judiciorum Dei*, *de immortalitate animæ*, *de æterna beatitudine*. Neap. 1473. fol. Venet. 1475. 4. Hocker l. c. p. 161.

7. *Sermones per solennitates totius anni*, *Domini Sabaoth & Beatissimæ Virginis*. Venet. 1471. 1496.

8. *De hominis formatione liber*. Noribergæ 1470.

9. *Sermones de amore divinorum officiorum*. Neap. 1493.

10. *Speculum fidei Christianæ*. Venet. 1555.

11. *Tractatulus de morte*. Norib. 1479. fol.

Prodierunt quoque ex ante dictis Opera uno volumine, Lugd. 1503. tribus tomis, Venet. 1490.

Hæc ex Henr. Whartoni Append. ad Caveum p. 128. Adde Trithemium de Scriptor. Eccles. c. 887. Waddingum de Scriptoribus Ord. Minorum p. 306. Toppii Bibl. Neapolitanam p. 270. Willot Athenas sodalitii Franciscani p. 316. Ughelli Italiam sacram tomo I. p. 398. * In recensendis operibus sacri hujus, atque ætate sua celebris oratoris major diligentia, quam quæ huc usque præstita sit desideratur. Ego codices meos evolvens hæc comperi. *Quadragesimale de Pœnitentia* editum est Venetiis per Vendelinum de Spira anno 1472. in 4. Editioni huic adnexum habeo seu casu, seu ab ipso eodem impressore junctum libellum ejusdem in quo sermones de Annunciatione B. M. Virginis, de numero Prædestinatorum & Damnatorum, ac de catenis, quibus Angelus Draconem vincivit. Libello huic nulla additur adnotatio anni & loci impressionis, sed voluminis, & characterum figura eodem tempore & loco, quo superiore omnia prodiisse docet.

Præsto mihi est codex alius, in quo sermones *de timore judiciorum Dei*, impressus in 4. Venetiis an. 1475. cui adjungitur ejusdem formæ & characterum libellus *de morte* ac libellus alius referens sermones *de adventu Domini*. Tandem ejusdem semper figuræ, eademque apicum forma est alius liber inscriptus *de divina charitate*, cui accedit in fine libellus *de immortalitate animæ* & sic absolvitur. Quamquam tribus hisce posterioribus libellis nulla sit nota impressoris loci, & anni, adhuc tamen eodem loco & tempore prodiisse vix dubito.

Tertius alius codex exhibet *Quadragesimale de peccatis*, in cujus fine sic legitur: *Explicit Quadragesimale de peccatis cœptum in civitate Licii ibique completum ad laudem & gloriam omnipotentis Dei & Virginis gloriosæ Mariæ ac Beatissimi Francisci, & novi S. Bonaventuræ. Finitum est anno Domini* 1483. *die* 9. *mensis octobris hora vespertina; & impressum Venetiis per Andream de Turesanis de Ayula an. D.* 1488. *die V. Kal. octobris*. Si Quadragesimale hoc suum absolvit author an. 1483. non potuit utique Coloniæ an. 1475. prodiisse. Quartus est codex inscriptus *de laudibus Sanctorum* impressus Venetiis an. 1489. in 4. In fine Quadragesimalis de peccatis sunt folia quædam MSS. in quibus descripti sunt sermones 1. *De spe bona*, 2. *de virginitate*, 3. *de judicio pestilentiæ*. Additur ad oram folii hæc adnotatio. *Iste sermo cum aliis erat additus solus*

lus in impressione nova quadragesimalis primi. Postremo in MS. quodam Cod. Lucensi servato in Bibliotheca Can. Majoris Ecclesiæ extat opusculum aliud ejusdem Roberti, ut credo sub hoc titulo: *Prædicationes F. Roberti de virtutibus*. Incipit: *Discite disciplinam & estote sapientes*. Ex his Bibliothecarium nostrum emendes, qui etiam erravit in designanda editione Augustæ Vindelicorum; nam in Indice Bibliothecæ Vindobonensis civicæ tom. I. pag. 254. extant: *Roberti Carazoli sermones de laudibus Sanctorum Aug. Vindelic. an.* 1490. Hujus viri laudes celebrat Anonymus Carthusiensis in tractatu de Religionum origine vulgato a P. Martene Vet. Mon. tom. VI. pag. 75. XXXII. *Hujus ordinis membrum honorabile fuit M. Robertus de Licio, qui paucis elapsis annis diem clausit extremum. Hic primum doctor in sacra pagina & rhetor vernantissimus, multa edidit sermone venusto valde; inter quæ sermones de adventu, & quadragesima perutiles volentibus in virtute proficere. Sed & de timore divinorum judiciorum opus singulare. Propter quæ omnia fidem sanam moresque catholicos redolentia; sed & ob meritum sanctæ vitæ, tam Deo quam hominibus acceptus & gratus assumptus est in Episcopum Aquinensem, ut lucerna jamdudum refulgens, posita super candelabrum nitidius reluceret*.

Robertus Lincolniensis Episcopus, cognomine *Grosthead*, Gallice *Grossetest*, Latine *Capito*, quod nominis inde accepit, quia caput majoris molis habuit. Natus est parentibus infimæ sortis in vico Stradbrock agri Suffolcensis, litteris operam impendit Oxoniæ & Parisiis, Oxoniæ quoque summam Theologiæ lauream consecutus est. Fuit primum Archidiaconus Leicestrensis, deinde a. 1235. Episcopus Lincolniensis, in qua dignitate obiit anno 1253. 9. Octobris. Erat in eo propter variarum linguarum, Græcæ quoque & Hebraicæ, disciplinarum etiam Philosophicarum cognitionem summa veri perspicientia, unde vitia Cleri Romani non introspexit solum, sed & candide arguit, & inter testes veritatis locum non infimum habet. Et si meliore seculo vixisset, majus utique lumen Theologiæ & bonis literis accendere potuisset. Digna sunt, quæ de eo huc referamus verba Cardinalium apud Matthæum Parisiens. ad a. 1253. *Catholicus est, imo sanctissimus, nobis religiosior, nobis & sanctior, excellentior & excellentioris vitæ, ita ut non credatur inter omnes Prælatos majorem, imo nec parem habere. Novit hoc Gallicana & Anglicana cleri universitas, nostra non prævaleret contradictio. Hujusmodi epistolæ veritas, quæ jam forte multis innotuit, multos contra nos poterit commovere. Magnus enim habetur Philosophus, latinis & græcis litteris ad plenum eruditus, Zelator Justitiæ, lector in Theologiæ Scholis, prædicator in populo, castitatis amator, persecutor Simonialium. Hæc dixerunt dominus Ægidius Hispanus Cardinalis, & alii, quos propria tangebat conscientia*. Confer de vita ejus Franc. Goodvvinum de Præsulibus Angliæ p. 348. Bulæum hist. Univers. Paris. tom. III. p. 709. 260. seqq. Excerpta Annalium de Lanercost, tom. II. Angliæ Sacræ p. 341. Vitam ejus singulatim descripsit Richardus Bardeniensis, ibid. p. 325. Giraldi Cambrensis Epistola de laudibus illius exstat ibidem p. 344.

Scripta ejus sunt quamplurima, sed maximam partem inedita, quorum Catalogum contexuit Henr. Whartonus Angliæ Sacræ tom. II. p. 344. nos ab editis incipiemus, Caveum secuti:

1. *Opuscula varia*. Venet. 1514.
2. *Compendium Sphæræ mundi*. Venet. 1508. al. 1518.
3. *Comment. in libros Posteriorum Aristotelis*. Venet. 1504. 1537. 1552.
4. *Testamentum XII. Patriarcharum e Græco Latine versum*. Aug. Vind. 1483. per Menradum Molterum & Augustinum Landskron. Hagan. 1532. 8. Paris. 1549. 12. postea in Micropresbytico, in Orthodoxographis Basileensibus Grynæi

næi & Heroldi, in Bibliothecis Patrum tantum non omnibus. Præstantissima vero omnium est, quam Vir Cel. Jo. Ernestus Grabe tom. I. Spicilegii SS. Patrum una cum textu Græco & annotationibus dedit, repetitam a Fabricio nostro in Codice Pseudepigrapho Vet. Test. p. 519.

5. *Summa super VIII. Libros Physicorum*. Venet. per Petrum Bergomensem, 1500. fol.

6. *Comment. in Dionysii Areopagitæ librum de mystica Theologia:* inter opera Dionysii Argent. 1502. folio. Porro in omnia Dionysii Opera, exceptis Epistolis, commentatus est Robertus, versionemque eorum Latinam ex omnibus interpretibus simul collatis consarcinavit.

7. *Sermo propositus coram Papa Innocentio IV. & Cardinalibus Lugduni*, 1250. Exstat tomo II. Angliæ Sacræ p. 347.

8. Edidit quidam Anonymus Londini 1652. 12. 1658. 8. *Librum* Roberti *de cessatione Legalium* sed qui, judice Eduardo Brovvnio, vix pro tertia parte integri hujus tractatus haberi debet.

9. *Sermo ad Clerum de triplici Regis officio*, in Sapient. V. 26.

Sermo ad eundem de bono Pastore, ad Joan. X. 10.

Alius contra Pastores & Prælatos malos, Ezech. XXXIV. 2.

Alius ad sacerdotes in Synodo de verbis Genes. I. 17. *Posuit stellas in firmamento cœli*.

Alius in celebratione ordinum, ad verba Luc. XII. 35.

Alius de bono judice, Psalm. LVII. 1.

Tractatus de Prophetiis veris & falsis.

Alius de fide & ejus attributis.

Alius de Oratione.

Alius de superbia & detractione, (non *detrectatione*, ut mendose expressum est in editione Cavei Genevensi.)

Sermones tres de humilitate.

Dictum de patientia, misericordia & justitia in omni Dei opere conjuncta.

Sermo ad Clerum de verbis Apostoli 1. Timoth. IV. 12.

Alius ad verba Psalm. CXXXII. 9. *Sacerdotes tui induantur justitia*.

Epistolæ CI. quarum ultima *ad Innocentium IV.* quæ responsoria est ad Epistolam Pontificis, pro investitura impuberis cujusdam adolescentis Itali in Canonicatum ecclesiæ Lincolniensis. Verum Episcopus noster fulmen Pontificis retorquet, & Papam Antichristum esse pronunciat. Legebatur jam ante hæc Epistola apud Matthæum Paris. ad a. 1253. & in Annalibus Burtonensibus. Apud priorem quoque dissertationes ejusdem morituri lugubres adversus oppressiones Ecclesiæ a Romano Pontifice illatas reperiuntur.

Constitutiones XXXIX. Clericis suæ diœcesis directæ.

Omnia hæc, quæ sub num. 9. allata sunt, edidit Eduardus Brovvne in editione sua Fasciculi rerum expetendarum & fugiendarum, Lond. 1690. fol. qui & dissertationem *de fide & doctrina Roberti Lincolniensis* adjecit.

Inedita vero illius longe majori numero sunt, quippe Joannes Williams illa tribus magnis voluminibus collegerat, & editioni destinaverat, sed bella civilia propositum illud interruperunt. Nulla fere est Anglici regni Bibliotheca, quæ non plures illius Codices exhibeat. Apponamus titulos quorundam potiorum: *Commentarii in plurimos libros Biblicos, de triplici gratia & justificatione, de danda pœnitentia, de computo Ecclesiastico, de pollutione nocturna, Tonitru contra Curiam Romanam, contra Prælatorum ignaviam, ad Minores de laudibus paupertatis, Epistola ad Conventum Missensem pro Abbate eligendo, Suidam e Græco transtulit & annotationibus illustravit, varia Philosophica &c.*

Plura de ipso dabunt Nic. Trivetus ad a. 1253. Trithemius de scriptor. Eccles. c. 393. Lelandus c. 269. Balæus Centur. IV. 18. Pitseus c. 361. Caveus p. 629. Lyserus in hist. Poetarum medii ævi pag. 996. Henr. Wharton tomo II. Angliæ Sacræ p. 345. seq. * *Roberti* hujus opus commentariorum in libros po-

ste-

ſteriorum Ariſtotelis cum commentariis in eoſdem libros Gualterii Burlei lucem aſpexerunt quidem Venetiis, ſed anno 1494. per Bonetum Locatellum in fol. nempe ante editionem hic a Bibliothecario indicatam decennio.

Robertus Lirenſis, monachus Gallus, ſcripſit *in Evangelium Joannis*. Ex Codice Regio citat Carolus du Freſne.

Robertus Longobardus, vide ſupra *Robertus Bononienſis*.

Robertus Lorraine, ſive *Lotharingus*, vide ſupra *Herefordienſis*.

Robertus Malchotius, vid. *Autiſſiodorenſis*.

Robertus Mareſchallus, aliis *Marſcallus*, Ludloviæ in Cambria natus, Ordinis Carmelitani monachus, Oxoniæ Philoſophiæ & Theologiæ operam dedit, Henrico IV. a ſacris confeſſionibus fuit, ab Henrico V. variis legationibus, etiam ad Concilium Conſtantienſe, adhibitus, & Epiſcopus Herefordienſis conſtitutus, obiit a. 1417. 21. Dec. Scripta ejus ſunt *Sermones coram Rege*, *Sermones vulgares*, *de ſuis legationibus lib. I. ad Herefordenſes & Salopienſes lib. I.* Lelandus c. 508. Balæus Centur. VII. 44. Pitſeus c. 768.

Robertus Melodunenſis, vid. *Foliotus*.

Robertus, *S. Meriani* monachus, vid. *Autiſſiodorenſis*.

Robertus de Monſtrolio, Gallus, Doctor Pariſinus, vixit ſeculo XV. Scripſit *Sententias lib. IV. In Epiſtolas Pauli notabilem Lecturam lib. XIV. Sermones de tempore & Sanctis*. Trithemius de Scriptor. Carmelit. p. 74.

Robertus de Monte, patria *Normannus* ex vico Torinneio, (*Torigny*) Abbas S. Michaelis de Monte in diœceſi Abrincenſi circa a. 1210. Alii ex Priore Beccenſe Abbatem S. Michaelis de periculo maris in Normannia creatum eſſe tradunt, qui obierit a. 1186. Ejus ſunt

1. *Continuatio Chronici Sigeberti Gemblacenſis*, ab a. 1112. 1210. ſed an omnia ab ipſo proveniant, dubium eſt. Certe in Collectione Renati Laurentii de la Barre, quæ Hiſtoria Chriſtiana Veterum inſcribitur, hæc Continuatio legitur; additur autem, illam ex inſertionibus Galfredi confectam eſſe. Vide Ittigium de Bibliothecis Patrum p. 751. Editur cum Sigeberto, de quo infra.

2. *Epiſtola una*, & *Prologus in Abbreviationes Epiſtolarum Apoſtoli ſecundum Auguſtinum*.

3. *Appendix gemina ad Sigebertum*, ab a. 876. 1100. & ab a. 1101. 1186.

4. *Tractatus de immutationibus monachorum, de Abbatiis & Abbatibus Normannorum, & ædificatoribus & dotatoribus eorum*.

Opuſcula hæc edidit Lucas Dacherius in Appendice ad Opera Guiberti de Novigento p. 715. ſeqq. Vide ſupra lib. VII. p. 125.

5. *Hiſtoriam monaſterii S. Michaelis* edidit non Dacherius in Spicilegio, uti Caveus memoria lapſus ponit, quem Oudinus ſequitur, ſed Mabillonius in Analectis pag. 350. verum ἀνώνυμος. Adde Caveum p. 622. 623.

6. *Chronicon Abbatum monaſterii Beccenſis* ab a. 1034. 1467. continuatum igitur ab alio quodam incognito. Exſtat in Appendice Operum Lanfranci (Pariſ. 1648. fol.) p. 1.

7. *Breviſſima Appendix ad Sigebertum*, ab a. 1113. 1162. edita in Labbei Bibl. nova MS. tom. I. p. 390. Nihil commune habet, neque cum appendice vulgata, neque cum Acheriana.

8. *Hiſtoria Hieroſolymitana* non hujus Roberti, ſed alterius *Remenſis*, de quo infra.

9. *Prologus* in Flori Explicationem Epiſtolarum S. Pauli, nec non in hiſtoriam naturalem Plinii, utpote quam ipſe primus in Normanniam advexit, & corruptam emendavit, exſtat in Bibl. monaſterii S. Michaelis de periculo maris, indice Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 1359. 1361.

Balæus Cent. XIII. 22. & 23. duos Robertos ſtatuit, unius cœnobii Abbates, & gente Normannos. Priori aſſignat *Opus Chronicorum*, *Geſta Walvvani* & *Geſta Marodoci*. Alteri, qui ante

Prior Beccensis fuit, *Appendicem ad Sigebertum*, *Bella Christianorum Principum*, *ad Guilandum monachum lib. I. Acta Conciliorum*, *de suis temporibus lib. I.* & *Vitam Henrici I.* Et hunc sequitur quoque Vossius de Histor. Latinis p. 420. 446.

Robertus Normannus, vid. modo *de Monte*.

Robertus de Noya, Apulus, Ord. Prædicatorum, Theol. Magister & Ecclesiastes, a. 1492. Episcopus Minerbinensis, a. 1497. Acerranus, a. 1504. Archiepiscopus Naxiensis & Pariensis in Archipelago, reliquit *Sermones de tempore & Sanctis*. Ughelli Italia Sacra tom. VI. p. 220. VII. p. 746. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. II. p. 10.

Robertus Ormeskircus, Anglus, monachus Carmelitanus, & Doctor Theologus Oxoniensis, obiit a. 1382. & reliquit *Propugnaculum seu Defensorium Ordinis Carmelitani*. Balæus Cent. XII. 10. Pitseus p. 679.

Robertus, *Ostrevandiæ* Archidiaconus, circa a. 1148. scripsit *Vitam S. Auberti*, Presbyteri & Reclusi Crispiniensis in Hannonia, editam a Surio d. 7. Aprilis, stilo, ut solet, immutato, sed primæva phrasi editur in Actis SS. tom. I. Aprilis p. 673. Vide Val. Andreæ Bibl. Belgicam p. 794.

Robertus Oxfordius, monachus Dominicanus, Doctor Theologiæ, & S. Thomæ defensor acerrimus, claruit a. 1270. Scripsit *Protectorium D. Thomæ*, *contra Ægidium Romanum*, *contra Henricum Gandavensem*, *contra Jacobum Viterbiensem*, *contra quosdam Sorbonicos*, & *Determinationum lib. I.* Lelandus c. 299. Balæus Centur. IV. 38. Pitseus c. 390. Adde Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 431. & Ambr. ab Altamura p. 69. 461. ubi per errorem typographicum semper *Orphordius* scribitur.

Robertus Palanus, vel *Pulanus*, a. 1207. factus est Archiepiscopus Rothomagensis, & fuit Theologus. Albericus ad h. a. p. 444.

Robertus Paululus, Ambianensis Episcopi Presbyter & Domesticus a. 1178. de quo Noster supra libro XV. pag. 206. Adde Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 1135. Fabricius *Paululum* eundem cum *Roberto Pullo* dixit; non satis accurate.

Robertus Perscrutator, Eboracensis, monachus Dominicanus, Matheseos & Magiæ perquam studiosus, circa a. 1346. Scripsit *de impressionibus aeris*, *de mirabilibus elementorum*, *de magia ceremoniali*, *de mysteriis Secretorum*, *Correctorium Alchimiæ*. Balæus Centur. V. 23. Pitseus c. 488. Jac. Quetif de Scriptoribus Ordin. Prædicatorum tom. I. p. 625. Altamura p. 120.

Robertus Plimton, Anglus, patria Devoniensis, Canonicus Regularis S. Augustini in vico Plimton a. 1320. Scripsit *de pœnitentia* & *Sermones Dominicales*. Lelandus c. 285. Balæus Cent. IV. 99. Pitseus c. 466.

Robertus Polenus, *Pullus*, *Pulleinus*, Anglus, Parisiis operam dedit bonis literis, fuit Archidiaconus Roffensis, amicus S. Bernardi, tandem Cardinalis tit. S. Eusebii & S. R. E. Cancellarius, (*a*) circa A. 1144. Alium hujus nominis, quem Gallici Scriptores Archiepiscopum Remensem faciunt, ab hoc nostro secernendum putat Caveus. Scripsit *Sententiarum de Trinitate lib. VIII.* quos cum Petro Pictaviensi edidit Hugo Mathont Benedictinus, Paris. 1655. fol. *Sermones de communi Sanctorum*, *in Apocalypsin*, *in aliquot Psalmos*, *de contemtu Mundi Prælectiones*. Lelandus c. 148. Balæus Cent. II. 8. Pitseus 203. Caveus pag. 582. *Sermones de omnibus vitæ humanæ miseriis* Dublinii adservantur in Collegio S. Trinitatis. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothec. MSS. p. 693. A. Oldoini Athenæum Rom. p. 584.

Robertus de Porta, Bononiensis, scripsit *Romuleon* s. de Gestis Romanorum, ab

(*a*) Jo. Sarisberiensis Metalogici I. 5.

ab Urbe condita usque ad tempora Constantini, qui liber bis adest in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 21. 86. Casaubonus fatetur, eum sibi in recensendis Historiæ Augustæ Scriptoribus fuisse non inutilem, quia ipsa eorum verba nonnunquam retinuit.

Robertus Ranuccius, sive *Rinucci*, nobili gente Florentina ortus, ibidem Ord. Prædicatorum sub initium seculi XVI. scripsit *Expositionem in Aristotelis Rhetoricam & Dialecticam*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. II. p. 30. Pocciantii Catal. Scriptorum Florentinorum pag. 157. Julius Niger de Scriptoribus Florentinis p. 486. Ambr. ab Altamura p. 228.

Robertus Raulinus, vide supra lib. IX. p. 122.

Robertus, *S. Remigii* in diœcesi Remensi Monachus, Ord. S. Benedicti, in quibusdam Codicibus MSS. etiam *Robertus de Monte* dicitur, fuit in Concilio Claromontano A. 1095. & deinceps in Terram Sanctam profectus est. Scripsit *de Christianorum Principum in Syriam profectione*, A. 1095. 1099. Prodiit primo separatim typis antiquis, sine mentione anni & loci, & Basil. 1533. deinde in S. R. German. Reuberi p. 217. & in Gestis Dei per Francos Tom. I. p. 30. Annotationes Casp. Barthii in eundem exhibent Reliquiæ Ludevvigianæ tom. III. p. 48. Is Barthius p. 49. editionis Pistorianæ meminit, (memoria, credo, lapsus; nam Reuberianam dicere voluit) *quam ideo nihili censendam* judicat, *quod auctorem corrigit, ubi ex suo is ævo loquitur, inducitque futiles melioris Latinitatis loquelas, quas talibus intrusas merito horremus*. Vide Vossium de Histor. Latinis p. 402. Caveum p. 558. Ordericus Vitalis tum stili elegantiam, tum veritatem in illo laudat, & sæpe ipsum transcripsit, ut observat Jac. le Long Bibl. historica Galliæ p. 343. Adde Oudinum Tom. II. p. 861.

Robertus Retenensis, (non *Ketenensis*, ut quidam Codd. MSS. apud Montfauconium) Anglus, peragrata Gallia, Italia, Dalmatia, Græcia & Syria, demum in Hispania sedem fixit, Pampelonæ Archidiaconus mortuus. *Alcoranum in Compendium redactum Latine vertit*, quod prodiit Norib. 1543. in Mahumeticis Bibliandri Tomo I. Basil. 1543. 1550. *Præfatio ejus ad Alcoranum* ad Petrum Venerabilem, Abbatem Cluniacensem, exstat in Bibliotheca Cluniacensi. De hac versione non admodum bene judicat Huetius de claris Interpretibus p. 141. *Gesta de Jerusalem* eidem tribuit Codex Vaticanus in Bibl. MSS. Montefalconii p. 74. de quo dispiciant eruditi. *Chronica Saracenorum* ipsi adscribuntur in Bibl. Regis Galliæ. Adde Oudinum Tom. II. p. 1160.

Robertus Ribvverbius, vid. supra *Kilvvarbius*.

Robertus Richius, Lelandus Latine *Divitium* vocat, Abindonensis, Oxoniæ literis operam navat, Romam aliquoties & in Galliam fratrem secutus: alias Pontaniaci monachus Ord. Cisterciensis. Vossius p. 471. Vixit A. 1348. & scripsit *Vitam S. Edmundi*, Archiepiscopi Cantuariensis, (de quo evolvatur Caveus, & Fabricius noster lib. V. pag. 83.) fratris sui, quæ habetur apud Surium d. 16. Nov. *De translatione ejusdem*, & *Exegesin in Canonem S. Augustini*. Balæus Cent. III. 97. qui & XIV. 98. *Robertum Ryggum* memorat, Cancellarium Oxoniensem A. 1398. Pitseus c. 344. Oudinus Tomo III. p. 218.

Robertus Ringstedus, Anglus, scripsit *Glossam sive Commentarios super Davidis Psalmos*. De reliquis nihil constat. Pitseus Append. Cent. IV. 15.

Robertus de Romana, Diaconus Saponariæ, vixit A. 1162. & scripsit *Gesta S. Laverii*, quæ edidit Ughellus Italiæ Sacræ Tom. VII. pag. 681. edit. prioris, p. 488. edit. poster.

Robertus Rose, *Rosus*, *Rossus*, Anglus, monachus Carmelitanus in cœno-

bio Norvvicensi, Doctor Theologus Oxoniensis, & Conventus sui Prior, obiit A. 1420. Scripsit *in Genesin*, *Exodum*, *Leviticum*, *Ecclesiasticum*, *Epist. ad Titum*, *Sermones per annum*; *Lecturas Theologiæ*, *de naturis animalium*. Lelandus c. 520. Baleus Cent. VII. 59. Pitseus c. 772. Petri Lucii Bibl. Carmelitana p. 74.

Robertus Rovvth, Hibernus, vixit post A. 1400. consarcinavit Collectanea ex *Libro rubro* Kilkenniæ & aliis antiquis Recordis ibidem ab A. 1170. 1400. Catalogus MSS. Bibl. Tenisonianæ pag. 15.

Robertus de Russia, Ord. Minorum Theologus (*Hassum* dicit Miræus c. 408.) obiit A. 1280. Ejus sunt *Sermones varii*, *Comment. in quatuor libros Sententiarum*, *Expositio Regulæ S. Francisci*, *Liber de Anima*. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 309. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 318.

Robertus Salopiensis, sive *de Schrevvsburi*, Anglus, Monachus primum, post Abbas Salopiensis Ord. S. Benedicti, Congregationis Cluniacensis. In suum monasterium ex Cambria transtulit reliquias *S. Wenefridæ* virginis, qua occasione *Vitam ejus* conscripsit, cujus excerpta forte apud Surium d. 3. Novemb. exstant. Vixit A. C. 1140. Lelandus c. 184. Balæus Cent. II. 76. Pitseus c. 197. Vossius de Histor. Latinis p. 414.

Robertus Salviatus, Florentinus, vixit A. 1490. Ejus *Epistolæ complures* exstant inter Epistolas Jo. Pici. Poccianti Catal. Scriptorum Florentinorum p. 157. Julius Niger p. 486. Noster supra libro IX. p. 118.

Robertus Saresberiensis Episcopus regio stemmate natus, post S. R. E. Presbyter Cardinalis circa A. 1410. reliquit *Epistolas super gravibus Ecclesiæ negotiis*, *ad Rogerum Glastonum*. Balæus Centur. XIII. 94. Pitseus c. 755. Oldoini Athenæum Romanum p. 589.

Robertus I. & II. *Scotiæ* Reges. Eorum *Statuta* edita sunt a Skenæo in Legibus Scoticis.

Robertus Scriba, a scribendis auctorum antiquorum libris ita dictus, Anglus, Ordinis S. Augustini Canonicus regularis in monasterio Bridlingtonensi, floruit A. 1180. Scripsit *in plerosque libros Biblicos*, *in Symbolum Athanasianum*, *de corpore & sanguine Domini*, *de Ecclesia Catholica*, *Sermones*, *Dialogos*. Lelandus c. 172. Balæus Centur. III. 11. Pitseus c. 244. Carmine quoque scripsit *Prophetiam* & *de arte medicinali*: quæ singula in Bibliothecis Angliæ latent. Adde Oudinum Tomo II. p. 1578.

Robertus Senecensis, vide supra *Robertus Gervasii*.

Robertus de Schrevvsbury, v. *Salopiensis*.

Roberti Siciliæ Regis Epistolæ sat multæ exstant in variarum Bibliothecarum Codicibus MSS. Vide modo Indicem Montefalconianum.

Robertus de Sorbona, a loco natali sic dictus, Canonicus primum Suessionensis, deinde S. Mariæ Parisiensis & S. Ludovici Galliæ Regis Pœnitentiarius, vel saltem Sacellanus, A. 1252. Collegii Sorbonici fundamenta jecit. Scripsit Opuscula tria *de Conscientia*, *de Confessione & Iter Paradisi*, quæ exstant in Bibliothecis Patrum. *Testamentum* ejus, quod A. 1270. die S. Michaelis confectum, exstat Tom. III. Spicilegii Dacheriani p. 670. ed. nov. Vide Caveum: Bulæum Hist. Univers. Paris. T. III. p. 224. seqq. 709. Ejus *Glossas divinorum librorum* Turneminius edidit Paris. 1719. fol. cum commentariis Menochii in S. Scripturam.

Robertus de Sothinduna, Anglus, Henrico III. Regi ab Epistolis, circa An. 1250. Scripsit *Epistolas & Orationes*. Pitseus cap. 350.

Robertus Stevvard, ultimus Prior Eliensis, nobili Stuartorum genere ortus, qui *suam* ipse *Genealogiam* contexuit, editam Tomo I. Angliæ sacræ pag. 686. Scripsit præterea *Continuationem Historiæ Eliensis* ab A. 1486. 1555. editam pag. 678.

Ro-

Roberti Strozza Florentini, *Archiepiscopi Pisani Ordinariam juris Pontificii de sero legentis anno ab Incarnatione* 1487. *Recollecta in Rubricam de Testamentis*. Ita MS. codex 439. Bibliothecæ Felinianæ.

Robertus de Svvapham, Historicus Anglus sub Henrico III. obiit A. 1273. Ejus est *Historia & Regestum Privilegiorum Cœnobii Burgensis*, (Petroburgensis) quam Josephus Sparke Collectioni Scriptorum Anglicorum Londini 1723. fol. numero IV. inseruit. Confer Memoires de la grande Bretagne tom. XIV. pag. 496.

Robertus Taverner, Anglus scripsit *librum de fama*. Reliqua ejus sunt adhuc obscura. Pitseus Append. Cent. IV. 17.

Robertus Torinnejus, vid. supra *de Monte*.

Robertus de Tumbalenia, Gallus, primum Monachus in Monte S. Michaelis de periculo maris, deinceps Abbas in monasterio S. Vigoris juxta urbem Bajocensem, hinc Romam profectus, ibique a Gregorio VII. usque ad mortem detentus fuit. Floruit igitur An. 1094. Scripsit *Comment. in Cantica Canticorum*, cujus Præfationem edidit Mabillonius Tom. I. Analect. p. 125. in editione nova p. 128. Ipsum vero Commentarium Oudinus edidit Tom. II. p. 772. qui alias inter Opera Gregorii M. habebatur. Plurima de ipso Oudinus p. 768.

Robertus Tumblejus, Anglus, Monachus Croilandensis, Ord. S. Benedicti, ætatis ignotæ, scripsit *in Canticum Canticorum*. Car. du Fresne Philosophum vocat. Pitseus Append. Cent. IV. 19.

Robertus de Valle, Rotomagensis, Canonicus Carnotensis. Scripsit Tractatum *de dispositione ad bene moriendum*, *Compendium* item *memorandorum*, *vires naturales & commoda comprehendens ex Plinio*. Parif. 1500. 4. Possevinus I. p. 348. Scripsit circa A. 1484. *Epistolam* ad Joannem Episcopum Andegavensem & S. R. E. Cardinalem, quum libertatem ac dignitatem, quibus exutus fuerat, recepisset. Edita est a Martene & Durand Collect. ampliss. Tom. I. pag. 1606. Epistolæ plures adsunt MSS. in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 54. 92.

Robertus de S. Valentino, a patria in regno Neapolitano sita, sic dictus, Ord. Prædicatorum, A. 1308. Inquisitor hæreticæ pravitatis & Vicarius generalis. Ejus sunt *Acta adversus quendam Petrum de Buclanico archipresbyterum hæreticum relapsum*. Jac. Quetif de scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 539.

Robertus Valturius, Ariminensis, seculo XV. scripsit *Libros XII. de re militari*. Veronæ per Joannem Veronensem. 1472. fol. Venet. 1482. folio. Memoratu dignum est, quod lib. X. refertur de invento cujusdam machinæ bellicæ ad ignitarum glandium (*bombes*) similitudinem, quod inventum Sigismundo tribuit Valturius, indice Mabillonio in Itinere Italico p. 26. Gallice vertit Loys Meigret. Paris 1555. folio. Codex MS. elegans exstat in Bibl. Regia Dresdensi, cujus contenta enarrat Cel. J. C. Gœtzius in Memorabilibus Bibliothecæ laudatæ part. I. pag. 41.

Ejus *Epistola ad Illustrissimum & Excellentissimum Dominum Machomet Bei Magnum Admiratum & Sultanum Turcorum pro Illustri & Magnifico Domino Sigismundo Pandulfo Malatesta*, cum *librorum rei hujusce militaris ac Matthæi Pasti Veronensis transmissione* exstat apud Baluzium Miscell. Tom. IV. pag. 524. quæ eodem teste ante An. 1463. scripta fuit. * Duo hic commemoranda sunt, nempe editio nobilis Parisiensis Vecheliana An. 1532. quæ sane editio a Paulo Ramusio Ariminensi ad veteres codices exacta est; ibique in ipsa operis fronte indicatur, Veronensem operis hujus impressionem non quidem An. 1472. ut hic notat Bibliothecarius noster, sed An. 1483. signari. Alterum quod mihi hic adnotare juvat est splen-

ſplendidas MS. cod. operis hujus, qui Cæſenæ in Bibliotheca Malateſtarum adhuc viſitur, in quo opus incipit a præfatione ad Magnificum & illuſtrem Heroam Sigiſmundum Pandulphum Malateſtam.

Robertus Ubaldini de Galliano, a patria Etruriæ loco ſic dictus, Ord. Prædicatorum in conventu S. Marci Florentiæ, ſcripſit *Chronicon conventus S. Marci de Florentia* ab An. 1435. 1509. quo tempore vixit. Quetif l. c. tom. II. p. 22. Julius Niger de Scriptoribus Florentinis pag. 487.

Robertus de Uſetia, vel *Utica*, a patria, quæ hodie *Uſez* dicitur, civitate Galliæ Narbonenſis, nobili loco natus, ab ipſis puerilibus annis ſpiritu prophetiæ actus fuiſſe dicitur. Presbyter poſtea creatus, revelatione continuante pœnitentiam in illis partibus prædicavit, poſtea ordinem Dominicanorum divino, ut ajunt, monitu ingreſſus eſt Avenione An. 1292. obiit An. 1296. Extant ejus *Viſionum* libri duo. Unus hoc titulo: *Incipit liber ſermonum Domini J. C. quos locutus eſt in ſervo ſuo*. Alter hoc: *Liber viſionum, quas dedit videre Dominus Ieſus ſervo ſuo*. Poſteriorem edidit Jac. Faber in Libro trium virorum & trium ſpiritualium virginum, Pariſ. apud Henr. Stephanum 1513. fol. a folio 19. a. ad 27. b. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 449. Spanhemium Tomo II. Opp. p. 609. *Robertus de Uſuo* ſcribitur in Codice Bibl. Vallis S. Martini Lovanii, teſte Val. Andrea Bibl. Belgica II. p. 223. * Præter ea quæ hic indicantur, ſcripſit etiam. *De glorioſo martyrio undecim millium Virginum Colonienſium, & epiſtolas multas*, quæ etiam inter ſcripta Eccleſiaſticorum ſcriptorum ſunt relata, ait Jacobus Faber in epiſtola præfixa collectioni ſuæ *de revelationibus trium virorum, & trium Sanctarum Virginum*, de qua hic Bibliothecarius noſter.

Robertus Ventamius, vide *Wantham*.

Robertus de S. Victore, vide ſupra *Robertus de Flamesburia*.

Robertus Viduus, natus ex oppido Thaeoſteda in Eſſexia, primum in Eccleſia parochiali patriæ ſuæ fuit Vicarius, poſtea Canonicus & Vice-Decanus Wellenſis apud Sommerſettenſes, mortuus apud Welliam A. 1490. Scripſit *de principe Eduardo Nigro*, carmine, & *Epigrammata varia*. Vide Balæum XII. 80. Pitſeum c. 889. Lelandum c. 593.

Robertus de Vitrè, vide ſupra *Robertus Guibè*.

Robertus, *Walciodorenſis* cœnobii Abbas, prius vero Stabulenſis, Monachus, circa A. 1150. Scripſit *Vitam S. Forannani Epiſcopi & Abbatis Walciodorenſis*, quæ exſtat in Actis Sanctorum T. III. April. p. 808. & Sec. V. Benedictino Jo. Mabillonii pag. 586.

Præfationem hujus Vitæ, quæ eſt Epiſtola ad Wiboldum Abbatem Stabulenſem edidit Dacherius Spicil. II. pag. 708. edit. novæ, quæ etiam in Actis SS. p. 807. habetur & Mabillonio. Fortaſſe ipſi quoque tribuendum eſt *Chronicon Walciodorenſis* cœnobii, quod loco citato edidit Dacherius: nam, quæ Aub. Miræus ex eodem ſub Roberti nomine citat, paucis immutatis in eo habentur. Et Val. Andreæ in Bibl. Belgica p. 796. expreſſe teſtatur, hoc ei nomen eſſe. Quamquam porro Continuator ejus Roberti noſtri mentionem non faciat, nolim tamen propter hoc ſilentium rem negare. Parvula vero immutatio a librariis ſciolis ſæpenumero ſuſcepta non ſtatim novum aut alium auctorem efficit.

Robertus Waldebius, Anglus, monachus Auguſtinianus, in cœnobio Tikillienſi agri Eboracenſis, Toloſæ literis incubuit, ibique Theologiæ Doctor & Profeſſor fuit: alias quoque in Jure, Philoſophia & re medica non infeliciter verſatus. Favore Regum ſuorum factus eſt Epiſcopus Adurenſis in Vaſconia, (fortaſſe Cadurcenſis in Aquitania, ait Pitſeus, reclamante Waræo) tum An. 1387. Archiepiſcopus Dublinien-

nienſis, A. 1395. Epiſcopus Ciceſtrienſis, & A. 1396. Archiepiſcopus Eboracenſis, obiit A. 1399. Scripſit *Lecturas in Magiſtrum Sententiarum*, *Quæſtiones ordinarias*, *Quodlibeta*, *Sermones per annum*, *contra Wiclefitas*. Lelandus c. 451. Balæus Centur. VI. 89. Pitſeus c. 723. Waræus de ſcriptor. Hiberniæ part. 2. p. 124. ſeq. Phil. Elſſius in Encom. Auguſtiniano p. 605. Gandolfus de CC. Auguſtinianis ſcript. p. 310. * Waræus ex Franciſco Goduvino obiiſſe hunc virum ſcribit An. 1397. Ejus opera hæc recenſentur a Gandolfo de 200. Auguſtinianis, quæ partim Anglico, partim Latino ſermone confecta ſcribit. *Expoſitiones morales in Symbolum Apoſtolorum; Homiliæ quinque in quinque verba ſalutationis Angelicæ; In orationem Dominicam; Sermones duodecim; Lecturæ ſacrarum Scripturarum; Contra ſeptem peccata mortalia; Super Magiſtrum Sententiarum; Lecturæ Theologicæ; Sermones ad Clerum; Sermones ad Populum; Quæſtiones ordinariæ; Itinerarium Salutis; Placita Theologica; Determinationes Oxonienſes; Quodlibeta varia contra Wicleffiſtas.*

Robertus Waldokus, Scotus, ordinis SS. Trinitatis, ex Epiſcopo Sidonienſi in Syria ab Urbano IV. Cardinalis titulo S. Chryſogoni renunciatus, obiit An. 1272. Scripſit *de Doloribus B. Mariæ*, *Sermones Adventuales*, item *de præcipuis S. Mariæ feſtivitatibus*, *de myſterio SS. Trinitatis*, *de modo diligendi Deum*, *in Magiſtrum Sententiarum libros ſex*. Oldoini Athenæum Romanum p. 589. 590.

Robertus Walſinghamus, Carmelitanus in monaſterio Norvvicenſi, Theologiæ Doctor & Profeſſor Oxonienſis, mortuus An. 1310. Scripſit *ſuper Eccleſiaſten*, *Determinationes Scripturæ*, *Elucidationes Sententiarum*, *Quodlibeta majora & minora*, *Conciones ad populum*, *Quæſtiones ordinarias*, *ſolemnes & veſperiales*, *contra Gerardum de Bononia*, qui ordinem Carmelitanum in Anglia in plures provincias dividi voluit. Lelandus c. 390. Balæus Cent. IV. 83. Pitſeus c. 446. Petri Lucii Bibl. Carmelitana p. 74. b.

Robertus Wanthamus, Anglus, monachus S. Benedicti in cœnobio Cermelienſi Comitatus Dorceſtrenſis, ætatis incertæ. Scripſit *Vocabulorum origines*. Lelandus c. 519. Pitſeus Append. Centur. IV. 22.

Robertus Weiſe, Anglus, Norvvecenſis, in Hulmo non procul a litore maris natus, Ord. S. Benedicti. Scripſit *Catholicon parvum*, ſ. *Dictionarium*. De ætate nihil conſtat. Balæus Centur. XII. 44. Pitſeus Append. Cent. IV. 21. Contra Car. de Viſch p. 291. ordini Ciſtercienſi adſcribit, quia Hulmenſe monaſterium filia fuit Mailroſæ.

Robertus Winchelſey, Anglus, Oxoniæ in Collegio Mertonenſi literas tractavit, ibi quoque Magiſter artium creatus. Pariſiis Theologiam didicit & docuit. In patria fuit primum Archidiaconus Eſſexiæ, poſt Archiepiſcopus Cantuarienſis: obiit An. 1313. Scripta ejus ſunt *de majoritate & obedientia*, *de jurejurando*, *de ſepulturis*, *de decimis*, *de celebratione miſſarum*, *de Eccleſiis ædificandis*, *de pœnitentiis & remiſſionibus*. Lelandus cap. 319. Pitſeus c. 460. *Capitula pro meliori curiæ ſuæ regimine* A. 1295. in tomis Conciliorum. * Præter ea quæ hic indicata ſunt, addere etiam juvat, cathedram Cantuarienſem aſcendiſſe illum Anno 1293. ejuſdemque literas & conſtitutiones plures in collectionem Conciliorum Britanniæ a Wilkinſio nuper editas Tom. 2. a pag. 196. uſque ad pag. 423. referri. Inter cætera occurrunt ibi legenda *Statuta edita in prima ſua viſitatione in Capitulo Cantuarienſi An.* 1298.

Robertus Worſop, al. *Werſop*, Eboracenſis, Ord. S. Auguſtini Eremita in cœnobio Ticullienſi non procul ab oppido Duncaſtrio, Theologiæ Doctoris & Epiſcopi (ſed locus non additur) dignitatem conſecutus, obiit circa Annum 1350. Scripſit *Introitum in Magiſtrum Sententiarum*, *Scholaſticas quæſtiones*,

nes, *Sermones vulgares ad populum*. Balæus Cent. V. 76. Pitſeus c. 576. Phil. Elſſii Encomiaſticon Auguſtinianum p. 606. Gandolfus de ducentis Auguſtinianis ſcriptoribus p. 306.

Robertus vel *Ruodpertus*, monachus in Helvetia aut Valleſia, A. 1491. ſcripſit *Acta S. Theodori*, vel *Theoduli*, Epiſcopi Octodorenſis vel Sedunenſis, quæ Guil. Cuperus edidit in Actis Sanctorum Tom. III. Auguſti p. 278.

Baſſianus Robilius, cujus Libellus *de amicitia Franciſci Gonzagæ Mantuæ Principis & Bajazeti Turcarum Imperatoris*, carmine conſcriptus, plurima de hiſtoria illorum temporum continet. Exſtat in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 38.

Roboas, Diaconus & monachus Caſinenſis, ſcripſit *Vitam S. Leonardi*. Vixit Anno 1120. Hæc Carolus du Freſne in Indice auctorum, quem Gloſſario præfixit.

Jacobus de Zochis, Ferrarienſis, J. U. D. ſcripſit A. 1443. Tractatum *de Indulgentiis*, qui MS. exſtat Stargardiæ in Bibliotheca Mariana.

Rochus Carthuſianus monachus, Patria Londinenſis, ſtuduit Pariſiis, ſuique ordinis Prior, neſcio ubi, factus eſt. Vixit A. 1470. Scripſit *Dialogos*, *Epiſtolas ad diverſos*, *Epigrammata*, *Carmina*. Balæus Cent. VIII. 37. Pitſeus c. 868.

Rochus de Curte, vel *Curtius*, Papienſis, Jaſonis auditor, A. 1470. Guilielmo Marchioni Montisferrati a conſiliis, poſtea circiter A. 1515. in patria Jus Pontificium explicuit, demum Mediolani Senator eſt creatus. Scripſit de *Conſuetudine*, *de Jure patronatus*, Pariſ. apud Franc. Regnault, 1500. 4. qui liber exſtat in Oceano Juris Tomo V. fol. 2. *Commentarium in titulos aliquos Decretalium*, qui MS. eſt in Bibl. S. Benigni Divionenſis. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 1287. Adde Pancirollum de claris Legum interpretibus III. 51. Marcum Mantuam de illuſtribus JCtis c. 215.

Rodericus de Arevalo, vide *Rod. Sancii*.

Rodericus Bivarius, Hiſpanus, alumnus Collegii majoris nationis Hiſpanicæ in urbe Bononienſi, poſtea civis ibidem. Primus fuit, qui *vitam Ægidii Albornoz Cardinalis* ſcripſit, Ann. 1506. impreſſam. Orlandi Notitia Scriptorum Bononienſium p. 242.

Rodericus Calaguritanus, v. *Rod Sancii*.

Rodericus Caſtidæus, Archidiaconus Clochorenſis in Hibernia, ſcripſit partem poſteriorem *Annalium Ultonienſium* uſque ad A. 1041. quo ipſe obiit. Fuit in Bibl. Jo. More Epiſcopi Norvicenſis. Vide Catalogum MSS. Bibl. Teniſonianæ p. 1. & Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 689.

Rodericus de Dubravva, ſcripſit *Jura & Conſtitutiones regni Bohemiæ*. Poſſevinus Tomo II. Apparatus pag. 348.

* *Rodericus Dubrava* Bohemus familia patritia. Ded itetiam *Adnotationes in epiſtolam Pauli ad Galatas* excuſus loco & anno incertis in 8. Direxit opus iſtud ad filium ſuum *ut in tanta turba errantium & male ſentientium de fide catholica quam Romana Eccleſia profitetur*, *haberet catholicæ ſuæ fidei monumentum*, ut quemadmodum futurus eſſet facultatum ſuarum hæres, ita & fidei eſſet.

Rodericus Ferdinandi de S. Ella vel *Santella*, Carmonenſis, ex diœceſi Hiſpalenſi, literis operam dedit in Collegio majore Hiſpanico Bononienſi ibique Cathedraticus & Protonotarius Apoſtolicus fuit. Poſtea Hiſpalim ſe contulit, ubi Canonicus Magiſtralis & Archidiaconus, poſt Viſitator generalis totius regni Siciliæ cis Pharum, & tandem Archiepiſcopus Cæſarauguſtanus fuit. Hiſpali Studium Generale (h. e. Academiam) & Collegium fundavit. A. 1477. habuit *Orationem de myſterio Crucis & paſſione Chriſti*, coram Sixto IV. Pontifice, Romæ eodem Anno 4. impreſſam. Scripſit etiam *Dialogum contra impugnatorem cœlibatus & caſtitatis Presbyterorum ad Sixtum IV.* MS. in Bibl.

bl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliotecarum MSS. p. 109. *Dictionarium Ecclesiasticum*, quod vulgo *Santella* dicitur, ab Eustathio Moro Cervanteo locupletatum & Compluti 1572. fol. editum. Val. Andreas in Catalogo clarorum Hispaniæ virorum p. 101. Orlandus in Notitia Scriptorum Bononiensium p. 242. 243.

Rodericus Lucensis Episcopus, Hispanus, sec. IX. medio, scripsit *de rebus memorabilibus Hispaniæ*. Non confundendus est cum alio Ruderico Lucensi Episcopo, qui A. 1212. vixit. Nic. Antonius Bibl. Hisp. Vetere VI. 5. n. 118.

Rodericus Palentinus, vide *Rodericus Sancius*.

Rodericus Portuensis Episcopus, ab Anno 1476. S. R. E. Vicecancellarius, gente Borgia, Hispanus Valentinus, tandem Papa nomine Alexandri VI. Vide Ughelli Italiam sacram Tomo I. pag. 145.

Gesnerus & Val. Andreas p. 101. dicunt, ipsum edidisse *Glossam in regulas Cancellariæ Apostolicæ*, ad Innocentium VIII. scriptam. Ego possideo librum Romæ per Eucharium Silber impressum, & longe alia invenio: nam 1. nomen Glossatoris non additur, sed tantum in textu legitur Rodericum hanc Constitutionem in Cancellaria Apostolica publicari fecisse. 2. Illa Glossa non scripta est ad Papam, sed ad alium quendam, quem Reverendissimum Dominum vocat. Verus Auctor hujus Glossæ est *Alphonsus de Soto* Archidiaconus Civitatensis ac Thesaurarius Salmanticensis, cujus in eodem volumine adjectus est Comment. in Ejusdem Papæ Constitutionem de beneficiis, impressus Romæ per venerabilem virum Magistrum Eucharium Silber, alias Frank, A. 1487. Adde Nic. Antonii Bibl. Hispanam Vet. X. 16. n. 904. ubi alias etiam editiones indicat.

Rodericus Sancii de Arevalo, non *Azecolo*, ut Lud. Jacobus, natus A. 1404. in oppido S. Mariæ de Nieva Segobiensis diœcesis, Archidiaconus primum Trevinienfis in Ecclesia Burgensi, Decanus Legionensis & Hispalensis, Episcopus Ovetensis, sub Paulo II. Pontifice Præfectus Castri S. Angeli, Episcopus Zamorensis, Calagurritanus & tandem Palentinus, multis legationibus functus, obiit A. 1470. Ex scriptis ejus impressa sunt:

1. *Historia Hispana*, inde ab origine rerum ad sua tempora, quæ prodiit primum Palentiæ 1470. fol. Romæ, sine anno 4. postea in Hispaniæ illustratæ Tom. I. p. 121.

2. *Speculum vitæ humanæ, quo duobus libris varia & diversa hominum studia, artes, officia, vivendique genera solerter evolvuntur*. Edidit ipse Romæ typis Conradi de Svveynheym & Arnoldi Pannarts, 1468. fol. alii addunt editionem 1473. Aug. Vindel. per Guntherum Zeiner de Reutlinga. 1471. fol. ibidem & apud eundem 1473. Paris. per Mart. Crantz, Ulricum Gering, & Mich. Friburger, 1475. fol. Bisuntii, 1488. fol. Argent. 1507. Paris. 1542. 8. Brixiæ 1570. 16. Basil. 1575. 8. Hanoviæ per Melch. Goldastum 1613. 8. Argent. 1616. 12. Paris. 1656. 12. & Francofurti 1683. 8. quæ ad primam Romanam expressa est, ut nihil additum sit.

Gallice prodiit Lugduni apud Barthol. Buier, 1477. fol.

Inedita sunt longe plura, quorum titulos quosdam adjiciemus: *Defensorium status Ecclesiastici, contra querulos, æmulos & detractores prælatorum & clericorum. De paupertate Christi & Apostolorum, & an Christus & Apostoli mendicarunt, & quo sensu dici potest eos mendicasse. De monarchia orbis, in quo ostenditur, apud Romanum Pontificem residere veram orbis Monarchiam. Super commento bullæ depositionis Regis Bohemiæ per Paullum II. publicatæ. Tractatus ad quendam religiosum Carthusiensem, quando liceat religiosis curias principum sequi aut frequentare: & quod aliquando expedit eos apud principes manere. Libellus ad Paullum II. in quo testimoniis juris divini, naturalis & humani* da-

damnatur appellatio a sententia Romani Pontificis non bene, ut ajunt, informati ad eundem bene informatum. Orationes & Sermones plures. In Bibl. Vaticana exstat hujus Roderici, (qui perperam *de Arelano* inscribitur) *Dialogus de remediis Schismatis*. Vide Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 114. item *Relatio de Negropontis expugnatione*, ibid. p. 141. *Libellum de remediis afflictæ Ecclesiæ militantis* Patavii in Bibl. Canonicorum Lateranensium exstare docet Lud. Jacobus a S. Carolo Bibl. Pontificia pag. 433. Vide pluribus Nic. Antonii Bibl. Hispanam Vet. X. 12. n. 587. 642. Oudinum T. III. col. 2662. ubi nostrum etiam inter testes veritatis memorat.

Rodericus Simonis, vulgo *Ximenez*, *Semenum* vocat Aubertus Miræus, ex regno Navarræ oriundus familia nobilissima, A. 1208. factus est Archiepiscopus *Toletanus*, in Rhodano suffocatus obiit 4. Idus Junii, A. 1247. Ejus impressa sunt:

1. *Historia Hispaniæ*, usque ad Ann. 1270. Prior editio prodiit Granatæ 1545. mense Octobri. fol. opera Xanthi, Antonii filii, Nebrissensis, in typographia privata, quam in ædibus instruxerat, ut opera patris excuderet. Addita est operi patris Ælii Antonii Nebrissensis de rebus a Fernando & Elisabe Hispaniarum regibus gestis, sed admodum depravate prodiit. Melior est editio Andreæ Schotti Tom. II. Hispaniæ illustratæ pag. 25. qui Codices MSS. adhibuit. Vide Vossium de Historicis Latinis p. 463. *Vita S. Ferdinandi III. Regis Castellæ* ex eodem edidit Papebrochius in Actis Sanctorum Tom. VII. Maji p. 305.

2. *Historia Ostrogothorum*, *Hunnorum*, *Vandalorum*, *Suevorum*, *Arabum & Romanorum*, cum priore opere simul prodiit, & exstat Hispaniæ illustr. II. p. 146. *Arabum Historiam* correctiorem dedit *Jac. Golius* cum Elmacini Historia Saracenia L. B. 1625. fol.

3. Inedita ejus sunt: *Breviarium Ecclesiæ Catholicæ*, continens Historiam Veteris & Novi Testamenti, qualis est Historia Scholastica Petri Comestoris: *De Primatia Ecclesiæ Toletanæ* tractatum sub ejus nomine citat Mariana XII. 4. *Chronica omnium Pontificum & Imperatorum Romanorum*: *Provinciale Cathedralium Ecclesiarum totius orbis*: *Relatio victoriæ, quam de Saracenis ad Navas Tolosæ in Bætica Alphonsus VIII. Rex Castellæ A. 1212. reportavit*. Fidem ejus in dubium vocat Petrus de Marca in Marca Hispanica p. 249. 280.

Vide Nic. Antonii Bibl. Hispanam Vet. VIII. 2. num. 20. seqq. Trithemium de scriptor. Ecclesf. c. 392. Andr. Schotti Bibl. Hispan. p. 346.

Rodericus de Valdepennas, Hispanus, Ord. Carthusiani in monasterio del Paular & Prior Granatensis circa A. 1515. *Glossa* illustravit Carmina Georgii Manriqnii *de vanitate mundi*. Car. Jos. Morotii Theatrum Chronol. Ord. Cartusiensis p. 117.

Rodericus Ximenius, vid. modo *Simonis*.

Rodericus de Zamora, vid. *Roder. Sancii*.

Rodobertus, Episcopus Parisinus seculo VII. Scripsit *Epistolam ad Dadonem*, quæ post Vitam S. Eligii Noviomensis ab Audoeno vel Dadone conscriptam exstat apud Dacherium Tom. II. p. 76. edit. novæ.

Rodomundus Æduorum f. Augustodunensis Episcopus ab A. 935. 968. prout habet Gallia Christiana Tomo IV. p. 373. compilavit *Decreta & privilegia Cœnobii Zelliacensis*, ad preces Widonis hujus cœnobii Abbatis: MS. exstat in Bibl. Medicea. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 273.

Rodradus, Presbyter diœcesis Ambianensis, sec. IX. Sacramentarium Gregorii in ordinem redegit, MS. in Bibl. Corbejensi, unde quædam fragmenta profert Hugo Menardus ad Sacramentarium Gregorii. Confer Hist. literaire de la France Tom. V. p. 405. 406.

Ro-

Rodulphus de Bibraco, scripsit circa A. 1360. *librum de itineribus æternitatis*. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 309.

Rodulfus, Archiepiscopus *Bituricensis*, tempore Caroli Calvi, ab anno circiter 840. 866. Vide Galliam Christianam Tomo II. p. 24. seq. Ejus *Capitula* exstant apud Baluzium Miscell. Tom. VI. p. 139. ubi multa ex Capitulis Theodulphi Aurelianensis petiisse deprehenditur.

Rodulphus Brugensis, Tolosæ A. 1144. *Planisphærium Ptolemæi* in sermonem Latinum transtulit & Theoderico Platonico, Præceptori suo, inscripsit. Edidit Walterus cum Arato Basil. 1536. 4. Sanderus de claris Brugensibus p. 71.

Rodulphus e *Bussela* vico Sueviæ, scripsit *librum Quæstionum in Sententias*, alterum *Sermonum*, alium *Quæstionum variarum*, *Orationes plures ad Patres*. Hæc Possevinus T. II. Apparatus p. 349.

Rodulphus Archiepiscopus *Cantuariensis*, initio seculi XII. Ejus est *Epistola* Callisto Papæ missa, querentis de injuria sibi & Ecclesiæ Cantuariensi facta in consecratione AEp. Eboracensis: MS. in Bibl. Bodlejana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 651. * Epistola illa ad Callixtum, quam Bibliothecarius noster hic in MS. jacere admonet, jam tandem prodiit in collectione Concil. Britanniæ a Wilkinsio curata T. I. p. 396. Plures etiamsunt aliæ ejusdem Rodulphi, seu Rudulphi Epistolæ ad Alexandrum Scotorum Regem in Eadmero Histor. novor. servatæ, & ex eo in collectionem indicatam translatæ.

Rodulphus, monachus *Cluniacensis*, Petri Venerabilis Abbatis discipulus, ipsiusque in peregrinatione & visitatione Cellarum socius, scripsit *Vitam Petri Venerabilis*, *Abbatis Cluniacensis*, quæ exstat in Martene & Durand. Collect. ampliss. VI. p. 1187. Forte idem est, qui A. 1173. Abbas Cluniacensis creatus est & A. 1176. decessit.

Rodulphus Floriacensis, vide infra *Rodulphus Tortarius*.

Rodulfus, monachus *Fuldensis*, vide *Rudolphus*.

Rodulphus Langius, vide supra lib. XI. p. 242.

Rodulphus Tortarius, monachus *Floriacensis* circa A. 1100. Scripsit *Miracula S. Benedicti*, quæ constituunt librum IV. & V. Vitæ illius per Andream monachum conscriptæ. Prior sermone ligato, alter prosaico scriptus est. Uterque exstat in Actis Sanctorum Tom. III. Martii pag. 334. & 336. *Translatio S. Mauri* versu hexametro edita est in Bibl. Floriacensi p. 355. *Miracula S. Benedicti* sermone prosaico in Mabillonii Sec. IV. Benedictino part. 2. p. 390. *Memorabilium* libri IX. Carmine, & *Epistolæ* ad diversos, sunt in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 44. 82. Adde Lyseri historiam Poetarum medii ævi p. 368.

Rodulphus Episcopus Nemausensis, scripsit *Summam Sacramentorum & Canones Pœnitentiales*: MSS. in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 45. 143.

Rodulphus de Noviomago, v. *Radulphus*.

Rodulphus Oxfordius, vide *Richardus Oxfordius*.

Rodulphus Abbas S. *Pantaleonis*, vide paullo post, *Rodulphus Abbas S. Trudonis*.

Rodulphus Abbas monasterii S. Trudonis (*S. Tronc*) diœcesis Leodiensis. Ipse vitæ suæ notitiam exhibet a libro VIII. Chronici Trudonensis usque ad lib. XIII. unde pauca excerpenda sunt. Natus est in villa, quæ sita est super Sambriam fluvium, nomine Monasterium, ubi habetur Abbatia monialium nigras vestes ferentium. Leodii studia tractavit usque ad Annum XVIII. deinde monachus factus Porceti juxta Aquisgranum, ad Custodis, Magistri puerorum, Cellerarii, minoris & majoris Præpositi dignitatem adspiravit. Postea ad monasterium S. Trudonis perrexit, ubi rursum pueros docuit,

postea Decanus sive Prior, tandem Ann. 1108. Abbas fuit. Electus quoque A. 1121. Abbas S. Pantaleonis in diœcesi Coloniensi munus utrumque administravit, disciplinæ monasticæ studiosissimus. Vide Chronica regia S. Pantaleonis Tom. I. Eccardi p. 927. Val. Andreæ Bibl. Belgicam p. 801. Swertii Athenas Belgicas p. 665. Oudinum Tomo II. p. 1010. Galliam Christianam T. III. p. 739. 953.

Ejus Opera sunt sequentia:

1. *Gesta Abbatum Trudonensium*, Ord. S. Benedicti, edita a Dacherio Spicil. Tom. VII. edit. novæ tom. II. p. 659.

2. *Epistola* ad Waleramum Ducem Limburgensem, Advocatum monasterii Trudonensis, *de ejus monasterii statu*, exstat in Aub. Miræi Codice piarum donationum Tom. I. p. 61. edit. novæ: alia p. 520.

3. *Epistola* ad Stephanum, Episcopum Metensem *de statu monasterii sui*, est liber IX. Historiæ Trudonensis pag. 691.

4. *Rescriptum ad Cœnobium S. Pantaleonis*, a quo quæsitus fuerat, *an liceat aliquid pro receptione puerorum accipere?* Exstat in Analectis Mabillonii Tom. II. p. 495. & 466. edit. novæ.

5. *Vita Lietberti Episcopi Cameracensis*, ἀνωνύμως edita erat a Dacherio T. IX. (edit. novæ Tom. II. pag. 138.) nostro autem vindicat Mabillonius ex MS. Codice Aquicinctiensi, ubi subscriptio hæc erat: *Explicit vita Domini Lietberti Episcopi, edita a quodam Monacho nomine Rodulpho*.

6. Inedita sunt *Carmina varia*, quorum ipse meminit Historiæ Trudonensis lib. VIII. p. 690. a. & Trithemius quoque: *Volumen septem librorum contra Simoniacos* ipse loco citato memorat, Mabillonius in monasterio Gemblacensi invenit, & contenta narrat: Sed illi postea in generali monasterii conflagratione perierunt, prout testantur Martene & Durand præfat. ad Tomum IV. Collectionis ampliss. pag. 17. Meminit quoque p. 687. *Compilationum*, quæ multis sententiis divinis & Decretis Conciliorum plenæ fuerunt, item *Gradualis* a se conscripti.

7. *Acta translationis Sancti Gereonis unius militis Legionis Thebæorum*, edita est a Surio d. 24. Novemb. nec non a Martene & Durand Collect. ampliss. Tom. VI. pag. 1013.

8. *Vita Petri Venerabilis*, ibid. pag. 1187.

Matthæus Roeder, aliis *Rodder*, natione Gallus, Sacræ paginæ Professor, A. 1414. Orationem in Concilio Constantiensi *de Simonia* habuit, cujus Excerpta dedit Herm. von der Hardt T. V. Concilii Constant. præf. p. 22. & in Historia literaria Reformationis parte III. p. 42.

Textus Roffensis. Vide supra lib. I. p. 107. & 143. Adde quoque Whartoni præfationem ad Tomum I. Angliæ Sacræ p. 30. quæ singula conferenda sunt. Cæterum ad Historiam Ecclesiæ Roffensis in Anglia Sacra Tom. I. prodierunt sequentia: *Ernulfi Episcopi Collectanea*, p. 329. *Edmundi de Hadenham Annales a prima fundatione* ad A. 1307. pag. 341. *Wilhelmi de Dene Historia* ab A. 1314. 1350. p. 356. *Continuatio* ab A. 1350. 1540. p. 378. *Libellus monachorum Roffensium* A. 1360. *Regi oblatus de patronatu Ecclesiæ Roffensis, seu de jure eligendi Episcopi*, p. 384. *Charta Joannis Regis de patronatu Episcopatus Roffensis*, p. 386. *Jura Episcopatus* A. 1360. p. 380. *Consuetudines Ecclesiæ*, p. 390. *Successio Priorum*, p. 392. De S. Ithamaro Episcopo Roffensi quædam congessit God. Henschenius in Actis Sanctorum Tomo II. Junii p. 294. Vitam Gundulphi Episcopi dedit Anon. monachus Roffensis Tomo II. Angliæ Sacræ p. 271.

Roffredus Butiensis, patria Beneventanus, Bononiæ docuit Anno 1215. post Aretii, tandem in aula Friderici II. Judex primarius fuit, vir ingenii festivi. *Arborem actionum* a Jo. Bossiano excogitatam locupletavit: scripsit præterea *Quæstiones Sabbathinas*, *Summam super*

per Jus civile, *de libellis & de Jure Canonico*, secundum formam in Romana Curia frequentatam: hic prodiit Lugd. apud Matthiam Bonhomme 1538. Pancirollus de claris Legum interpretibus II. 28. Bern. de Mantfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 1085. 1380. 1287. 221. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 350. Idem dicitur *Odofredus*, de quo noster supra lib. XIV. p. 160. Felleri Catal. MSS. Bibl. Paullinæ p. 226. 241.

Roffridus, Abbas Casinensis & Cardinalis A. 1189. cujus Epistola ad Joannem de Salerno Presb. Cardinalem Angelus de Nuce edidit in annot. ad Vitam S. Benedicti c. 18.

Rogerius, *Abellinensis* Episcopus, ab Anno 1219. scripsit *Acta translationis martyrum Abellinensium*, quæ exstant in Actis Sanctorum Tom. II. Febr. pag. 764. Ughellus Tomo VIII. p. 194.

Rogerius, Prior S. Abrahæ, circa A. 1170. Scripsit *Epistolam* ad Gaufridum Subpriorem, post Priorem & Abbatem S. Annæ monasterii Baugezeiensis in Neustria, quam habes apud Martene & Durand Thes. novo Anecdotorum T. I. p. 518.

Rogerus Albanus, Anglus, patria Hartfordiensis, ex oppido S. Albani oriundus, ordinis Carmelitani monachus Londinensis, circa A. 1450. Reliquit *Compendium Historiarum Bibliæ & Progeniem Regum Britanniæ*. Balæus Centur. XII. 71. Pitseus c. 840.

Rogerus Abbas B. Evurtii *Aurelianensis*, circa A. 1150. Scripsit *Epistolam* ad monachos S. Audoeni Rothomagensis, de inventione B. Evurtii, quæ exstat apud Martene & Durand Thes. novo Anecdotorum Tom. I. p. 413.

Rogerius, Episcopus primum *Aurelianensis* & Lemovicensis, post Archiepiscopus *Bituricensis*, mortuus A. 1367. Aureliæ Jus canonicum & civile docuit, & Tractatum *de Actionibus* scripsit, qui an uspiam extet, non habeo compertum. Vide Acta SS. Tom. I. Martii p. 119. ubi vita ejus exponitur. Adde Galliam Christianam T. II. p. 81. 532.

Rogerius Baco, vide supra lib. II. p. 197.

Rogerus Blacke, vide infra *Nigellus*.

Rogerius Calcagninus, Florentinus, Ord. Prædicatorum, domus S. Mariæ novellæ ibidem alumnus, post Inquisitor in Tuscia tandem A. 1240. Episcopus Castrensis, obiit A. 1290. Laurentii Galli, ordinis ejusdem, *Summam Regiam*, sive librum de virtutibus & vitiis, e lingua Gallica in Italicam convertit, & proprie ad hanc Bibliothecam non pertinet, nisi Possevini error sic annotetur, qui titulum versionis ita ponit: *Eversio vitiorum & consequutio virtutum*. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Dominicanorum Tom. I. p. 388. Pocciantii Catal. Scriptorum Florentinorum p. 159. Julium Nigrum de Scriptoribus Florentinis p. 487. Altamura p. 29.

Rogerius, *Casæ novæ in regno Neapolitano* Monachus, vixit circa Annum 1230. Ejus est *Vita B. Placidi* Rhodiensis ex agro Amiternino, primum eremitæ, post monachi Ocrensis, ordinis Cisterciensis, qui eodem seculo vixit, Exstat apud Ughellum Italiæ Sacræ Tomo VI. p. 722.

Rogerus Cicestriensis, male quibusdam *Cestrensis*, Ord. S. Benedicti monachus Westmonasterii. Scripsit *Polycratica temporum*, h. e. historiam ab origine mundi usque ad An. 1314. Deinde adjecit *Additamentum XXV. annorum*, usque ad An. 1339. Balæus Centur. V. 48. Pitseus c. 514. Alii *Robertum* vocant, ut notat Vossius de Histor. Latinis pag. 516. alii *Richardum*, ut monet Oudinus T. III. perperam.

Rogerus, Prior *Cisterciensis*. *Epistolæ* ejus *duæ* exstant apud Bertrandum Tissier in Bibl. Patrum Cisterciensium T. III. p. 259. 261.

Rogerus Cisterciensis monachus Anglus, in cœnobio Fordano, claruit A. 1181. & scripsit *Revelationes S. Elisabethæ*, Abbatissæ Schœnaugiensis, qui liber

liber prodiit in Jac. Fabri Libro trium Virorum & trium Spiritualium virginum, Parif. 1513. *De undecim millibus virginum Coloniæ occifarum*, *Encomium Beatæ Mariæ Virginis*, Balæus Centur. III. 23. Pitfeus cap. 250. Jo. Prince Dannonii orientales illuftres pag. 138.

Rogerius, *Rogerus & Ruotgerus*, *Colonienfis* ad S. Pantaleonem monachus, &, ut Leibnitius auguratur, Magifter Scholarum, vixit An. 970. & fcripfit *Vitam Brunonis Archiepifcopi Colonienfis*, a Surio d. 11. Octobris, emendatius vero & plenius ex Codice Guelferbytano a Leibnitio Tomo I. Scriptorum Brunfvicenfium editam. Sigebertus Gemblacenfis de Scriptor. Ecclef. c. 130. Trithemius c. 327. Poffevinus Tomo II. Apparatus pag. 350. Duos ex uno faciunt Voffius de Hiftoricis Latinis, & Oudinus Tomo II. p. 465. 472. quorum alter Abbas Cœnobii de Cruce S. Leufridi in Normannia, ordinis Ciftercienfis, fuerit: ut opinor, minus recte.

Rogerius Computifta, monachus Anglus, ordinis S. Benedicti in cœnobio Burienfi Comitatus Suffolcenfis, & poftea Prior, circa A. 1360. Scripfit *Expofitiones vocabulorum totius Bibliæ*, *Poftillas in Evangelia*, *de excommunicatione majore*, *Conftitutiones Cantuarienfes*. Balæus Centur. VI. 16. Pitfeus cap. 393.

Rogerus Conovius, vide fupra lib. III. p. 409. De controverfia ibi memorata adde Joan. Launoji Traditionem Ecclefiæ explicatam de Canone, *omnis utriufque fexus*, c. 6. Tom. I. Operum pag. 274. 280. Confer Willotum pag. 318.

Rogerus Covvton, v. fupra lib. III. p. 432.

Rogerus Croylandenfis monachus, poftea Prior cœnobii Frifconienfis in Comitatu Lincolnienfi circa Ann. 1214. Scripfit *de vita S. Thomæ Cantuarienfis lib. VII. & de epiftolis ejus lib. I.* Lelandus c. 194. Balæus Cent. III. 69. Pitfeus c. 303. Oudinus Tomo III. p. 17.

Rogerius Dechtus, monafterii Viconienfis in Hannonia Ord. Præmonftratenfis Canonicus, circa A. 1384. Scripfit *Sermones plurimos in Synodis & Capitulis habitos*, *Commentarios in Jus Canonicum*. Svvertii Athenæ Belgicæ p. 666.

Rogerus Dimoc, vide fupra lib. IV. p. 29.

Rogerus, Archiepifcopus *Eboracenfis* fec. XII. ab An. 1154. 1172. Scripfit Epiftolam ad Hugonem, Epifcopum Dunelmenfem, nec non Decanum & Capitulum Eboracenfe, quæ habetur inter Epiftolas Joannis Saresberienfis p. 288. Vide de ipfo Angliam Sacram T. I. p. 72. 161.

Rogerus Fordanus, vid. lib. VI. pag. 177.

Rogerius, five *Ruggerus*, *Fuldenfis* monachus circa A. 1156. *Vitas Martyrum* fex voluminibus defcripfit, quæ in Bibliotheca Fuldenfi affervari teftatur Georgius Wiellius in præfatione Hagiologii. Voffius de Hiftor. Latinis p. 431. Aliud exemplar oculis ufurpavit Oudinus, quem vide Tomo II. p. 1423. feq.

Rogerus Glacton, Anglus ex Comitatu Huntingtonenfi, ordinis eremitarum Auguftinianorum monachus & tandem Provincialis, Theologiæ Doctor Cantabrigienfis, circa A. 1340. Scripfit *Epiftolas facras*, *Sermones*, *Lecturas*, *Quæftiones*. Balæus Centur. V. 45. Pitfeus c. 521. Gandolfus de ducentis fcriptoribus p. 312. Phil. Elffius in Encomiaftico Auguftiniano p. 612.

Rogerus Herefordienfis, Anglus, Cantabrigiæ literis incubuit, Mathematicus & Phyficus fuo tempore infignis. Vixit circa A. 1170. Scripfit *in artem judiciariam*, *Theoricam planetarum*, *Collectaneum annorum planetarum*, *de ortu & occafu fignorum*, *de rebus metallicis*, *Expofitiones in Alphidium*. Lelandus c. 210. 500. Balæus Cent. III. 13. Pitfeus c. 238.

Rogerius Hovedenus, vide fupra lib. VIII. p. 282.

Ro-

Rogerius Junius, Anglice *Yong*, *Infantem* vocat Lelandus c. 399. Mathematicus Anglus, dedit librum *de Computo*. Reliqua illius adhuc latent. Balæus Cent. X. 88. Pitſeus append. Cent. IV. 23.

Rogerus Ivonius, vel *de S. Ivone*, ab oppido Comitatus Huntingdonienſis in Anglia ſic dictus, fuit Monachus, ſed neſcio cujus ordinis, circa An. 1410. Scripſit *contra Joannem Oldcaſtel*, qui Lolhardus & hæreticus tunc credebatur, & *Lecturas Scholaſticas*. Balæus Centur. XI. 73. Pitſeus c. 779. Phil. Elſſii Encomiaſticon Auguſtinianum p. 610.

Rogerius Magiſter, ſive *Magiſter Rogerius*, Hungarus, Varadienſis, ejuſque Capituli Canonicus circa Ann. 1250. Scripſit *Epiſtolam in miſerabile Carmen ſuper deſtructione regni Hungariæ per Tartaros facta*, quæ Chronicis Hungaricis Joannis Thuroczii ſubjicitur tum in editione Auguſtana 1483. tum in Scriptoribus rerum Hungaricarum Wechelianis p. 177. Czvvittingerus Specim. Hungariæ literatæ p. 317.

Rogerus Marshall, Anglus Mathematicus & multorum codicum coacervator, quos Collegio Petrino Cantabrigienſi, in quo literis incubuit, dono dedit. *Scripſit de figura Cata* (vel *Cota*) *& apodiatis*. Reliqua ejus huc uſque nos latent. Lelandus cap. 506. Balæus Centur. XI. 33. Pitſeus Append. Centur. IV. 24.

Rogerius de Monte Roſeo, Scotus, Killoſenſis Monaſterii Prior, Ord. Ciſtercienſis, circa An. 1180. ſub Nervo Abbate, ſcripſit *Vitam Duffi Regis*. Car. de Viſch de Scriptoribus Ord. Ciſtercienſis p. 292.

Rogerus Niger, *Nigellus*, Anglice *Blake*, Ordinis S. Benedicti monachus in cœnobio Weſtmonaſterienſi, Doctor Theologus Oxonienſis, tandem Epiſcopus Londinenſis. Sunt quoque, qui ipſum Canonicum Paulinum fuiſſe dicant. Obiit A. 1241. & *Sermones ſolemnes* reliquit. Balæus Cent. XII. 95. Pitſeus Append. Centur. IV. 25.

Rogerus Onley, Anglus, Eleonoræ Cobhamæ, Ducis Glocestrienſis Sacellanus. Quia Wiclefum ſectabatur, & Papiſmum refellebat, in odium Cleri incurrit, ut ipſum cum domina ſua perduellionis accuſarent, quo facto is innocens ſtrangulatus, corpuſque illius quadrifariam diſſectum eſt, An. 1442. Scripſit *contra vulgi ſuperſtitiones*, *& de ſua innocentia*. Balæus Cent. VIII. 4. * Innocentiam Rogerii nec rejicio, nec admitto cum præ oculis mihi nunquam fuerint acta publica in ea cauſa confecta. Quod vero Clerus calumniam ſtruxerit homini ob hæreſim Vicleffianam ſibi inviſo id mihi vix perſuaderetur, cum ad perdendum hominem (ſiquidem perdere illum voluiſſet) ſatis & abunde ſufficeret hæreſis crimen verum, quo laborabat. Ut quid igitur fictum delictum impingeretur? Parum ante illum An. 1442. anno ſcilicet 1429. Thomas Basley cappellanus & vicarius de Maundem in Eſſeux ob unicum hæreſis delictum extremo ſupplicio affectus fuit. Vid. Ant. apud Wilkins Conc. Britan. To. 3. fol. 515.

Rogerius S. Pantaleonis Monachus, vide ſupra *Colonienſis*.

Rogerius Parmenſis, Medicus, cujus *Practica Medicinæ* prodiit cum aliis Scriptoribus Chirurgicis, Venet. 1499. 1519. 1546 folio. Liber *de Venarum Phlebotomia* exſtat cum Albucaſi Methodo medendi, Baſil. 1541. folio. Vide Mercklini Lindenium renovatum p. 948. * Rogeri hujus ſunt, ut arbitror, opuſcula duo, alterum *de ſecretis naturæ*, incipiens: *obſequiis mihi poſſibilibus*. alterum *de Exhibitione medicinarum*. Servantur ambo in MS. Codice Bibliothecæ Riccardianæ. Vide Lamium in Catalogo ejuſd. Biblioth.

Rogerius de Placentia, Ord. Minorum provinciæ Siciliæ, ſcripſit *Sermones Quadrageſimales*, qui habentur in Bibl. Laurentiana Florentiæ. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 290.

Ro-

Rogerius Rugosus, aliis *Royseth*, Anglus, Ordinis S. Francisci, Theologiæ Doctor. Ætas & reliqua ejus nos latent. Scripsit *de maximo & minimo*, *super Magistrum Sententiarum*. Pitseus Append. Cent. IV. 26. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum pag. 312. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 320.

Rogerus Saresburiensis, patria Wiltunensis, Saresberiæ literis incubuit. Floruit circa An. 1160. & scripsit *in Evangelia Dominicalia & Psalmos*. Balæus Centur. X. 56. Pitseus c. 218.

Rogerius Suiset, vel potius *Suinshed*, cognomine *Calculator*, vel *Computista*, Mathematicus Oxoniensis in Collegio Mertonensi, postea monachus Cisterciensis in cœnobio sui cognominis in agro Lincolniensi. Floruit An. 1350. & varia reliquit. *Calculationes Astronomicas*, Papiæ 1488. fol. Paduæ per Jo. de Cypro. *Introductorium ad Calculationem*, Venet. 1505. *Calculationes cum quæst. de reactione*, Venet. 1520. *Ephemerides*, *Commentationes Mathematicas*, *in Magistrum Sententiarum*, *in Ethicam Aristotelis*, & alia plura. Lelandus c. 431. Balæus Centur. VI. 2. Pitseus c. 576. Car. de Visch de Scriptoribus Ord. Cisterciensis p. 292.

Rogerius Trevirensis Archiepiscopus, *Decretorum volumen* confecit, quod in Synodo coram suis Suffraganeis approbavit. Vivebat A. 914. Hæc Possevinus Apparatus T. II. p. 351.

Rogerus Tuiforde, vulgo *Goodluk*, h. e. bona fortuna, Anglus, Eremita Ord. S. Augustini & insignis Concionator in districtu Norvvicensi, circa An. 1390. Scripsit *Itinerarium mentis ad Deum*, *& Sermones ad populum*. Balæus Centur. VII. 17. Pitseus c. 693. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum pag. 611.

Rogerius Venray, Teutonicus, Ord. D. Augustini A. 1494. scripsit *de institutione puerili*, *de inquisitione vitæ beatæ*, *Hymnos de B. Virgine*, *de vario litterarum usu*, *de rebus mirabilibus*, *de rebus novis*, *de metrorum generibus*, *de accentibus Latinorum*, *Panegyricum ad Joannem Spanheimensem S. Martini Abbatem*, *de calamitatibus horum temporum*, *Epigrammata & Epistolas*. Possevinus Tomo II. Apparatus pag. 351. * Ad hunc Rogerium Venray Sycambrum literas dedit Joannes Trithemius 12. Augusti An. 1507. legendas inter Trithemii Epistolas lib. 2. Epist. 40. in Collect. Freheri, in quibus commemorat recepisse se ipsa ejus manu scriptum librum metricum *de laudibus S. Josephi*; tum & alterum odas continentem familiares, ac denique tertium prosa oratione referentem *disputationem quamdam manualem*. Addit in eadem Epistola sex & triginta supra centum lucubrata ab illo opuscula; denique se legisse addit ejus carmina in laudem Sanctorum Hieronymi, Augustini, Gregorii, Origenis, Joannis Chrysostomi, Basilii, Cyrilli, tum & Hymnos ad Dei laudem, & epitaphia quædam mortuorum.

Rogerius Abbas Uticensis S. Ebrulfi in Anglia, Ord. S. Benedicti A. 1120. cujus *Epistola* ad Henricum Regem exstat apud Ordericum Historicum pag. 873. Orderici Carmen in ejus obitum ibidem p. 875.

Rogerus Waltham, Canonicus D. Pauli Londinensis An. 1250. scripsit *Compendium morale & Imagines oratorum*. Lelandus c. 243. Balæus Cent. IV. 16. Pitseus c. 349.

Rogerus Welpedale, Mathematicus Oxoniensis & Collegii Balliolensis socius, A. 1368. scripsit *de invocando Deo*, *Simulacrum Logicalium*, *de universalibus*, *de aggregatis*, *de quanto & continuo*, *de compositione continui*. Balæus Centur. VI. 29. Pitseus c. 616.

Rogerius de Wendover, vel etiam *de Windesora*, monachus S. Albani, Prior Cellæ de Bellovisu (de Beauvoir) in territorio Lincolniensi, mortuus Ann. 1237. reliquit *Chronicon* a nato Christo usque ad A. 1234. quod MS. habetur Londini in Bibl. Cottoniana. Balæus Cen-

Centur. XII. 57. Eo usum esse Matthæum Paris Fabricius noster monet supra libro XII. pag. 51. 52. & Oudinus Tomo III. p. 37. Pitseus duos ex hoc facit, Rogerum *Windoverum* c. 313. & *Windesorum* c. 332. Adde Vossium de Historicis Latinis p. 471.

Rogerius, aliis corrupte *Frigerius*, Italus, JCtus, sec. XI. qui primus, in eam Pandectarum partem, quam *Infortiatum* vocant, *Glossas* emisit, primus etiam *Summam* sive *Compendium Juris* composuit. Reliqua illius in obscuro sunt. Pancirollus de claris Legum interpretibus II. 18. *Compendium* ejus sive *Summa*, nec non *Dialogus de Præscriptionibus* exstant in Tractatu Tractatuum T. IX. fol. 135. 136.

Rogerius, Roberti, Comitis Glocestriæ filius, Episcopus *Wigorniensis* ab Anno 1163. 1179. Vide Angliam Sacram Tom. I. p. 301. 476. 477. Ejus habemus *Epistolam* ad Alexandrum Papam in Epistolis Joannis Saresberiensis p. 291.

Joannes Rokiczana, Bohemus, natus in oppido pagi Pilsnensis, *Rokyczana*, quod ad Ecclesiam Pragensem pertinet. Propter paupertatem puer mendicando victum quæsivit, postea in Collegium Reginæ, quod Pragæ est, receptus Theologiam excoluit, Magistri quoque dignitate cohonestatus. Calixtinorum assecla primum An. 1424. memoratur, sacerdos in templo S. Stephani in nova Civitate Pragensi, deinde Concionator Parochialis Ecclesiæ B. Mariæ ad lætam Curiam (*im Tein*). Turbulento fuit ingenio, multis negotiis se immiscens, legatus ad Concilium Basileense missus, id tandem fraudibus & artibus suis machinatus est, ut Archiepiscopus Pragensis constitueretur. Mortuus est An. 1471. d. 22. Febr. Res ejus gestas narrant Scriptores Bohemici Æneas Silvius, Zach. Theobaldus, Wenc. Hagecius, Bohusl. Balbinus, Jac. Infantius in hist. belli Hussitici, & complures alii, ex quibus (ultimo tamen excepto, qui tunc nondum editus fuit) nata est egregia dissertatio Viri Cel. Jo. Dav. Kœleri, *de Jo. Rokyczana*, Altorf. 1718. Ex operibus illius hæc nota sunt:

1. *Collatio seu præsentatio Bohemorum coram Domino Legato*, sive *Responsio ad Orationem Juliani Cardinalis*, a quo cum suis in Concilio Basileensi Ann. 1433. exceptus fuerat. Exstat apud Cochlæum lib. VI. belli Hussitici p. 248.

2. *Responsio ad oppositiones Joannis de Ragusio* contra primum ex articulis Bohemorum: Habetur apud Binium T. VIII. Concil. p. 314. Vide & supra libro IX. p. 121.

3. *Oratio ad oratores Concilii Pragam missos*, sive *Querela*, apud Cochlæum lib. VII. p. 257.

4. *Confessio fidei suæ*, exstat apud Theobaldum de bello Hussitico part. 2. c. 11. p. 86.

5. *Epistolæ ad Capistranum*: Cochlæus lib. X. p. 370. ad *Joannem Abbatem de Mulbrun*, concilii Basileensis nuncium, in Martene & Durand Collect. ampliss. VIII. p. 173. *ad Bohemos nunciatoria*, quæ Pragæ acta sint. ibid. pag. 354.

6. *Tractatus de septem Sacramentis*, contra Taboritas, scriptus cum ambiret Archiepiscopatum Pragensem, ne Catholicis nimium reprehensibilis videretur. Subjunxit Cochlæus operi modo citato p. 442.

7. *Tenenda*, h. e. liber, qui credi & teneri debeat.

8. *Postilla Evangeliorum*.

9. *Disputatio Capituli Ecclesiæ Pragensis cum Rokyczana de controversiis Hussiticis, habita per dies quinque A.* 1465. *coram Gyrzikone Rege Bohemiæ*, edita est Tom. III. Antiquarum Lectionum part. 2. edit. novæ Tom. IV. p. 753.

10. *Duæ Collationes* in Concilio Basileensi An. 1433. in Martene & Durand Collect. ampliss. Tom. VIII. p. 252. 254.

11. *Positio primi articuli Bohemorum coram Concilio Basileensi de Sacramento Cœnæ*: ib. pag. 262. Prolixum & soli-

dum scriptum vocat Hockerus in Catal. Bibl. Heilsbrunnensis p. 113.

12. *Allegatio publica Jo. Rokizani de Praga, & replicatio Hilarii, Doctoris Decretorum, & Wenslai Doctoris Theologiæ, super communione utriusque speciei*, MS. exstat in Bibl. Lipsiensi Paullina, teste Catalogo Felleri p. 399. ubi perperam *Rubizanus* scribitur. Ibidem alia reperiuntur contra ipsum scripta. Adde Oudinum Tom. III. pag. 2650.

Contra ipsum & de ipso hæc inveni:

Franc. de Toleto contra Rokenzanum de communione sub utraque MS. est in Bibl. Paullina Lipsiensi. Felleri Catal. p. 191.

Historica relatio de congregatione Baronum ac Civitatum regni Bohemiæ A. 1465. facta, inprimis de dictis & factis Joannis Rokenzani: ibidem pag. 203.

Rolandinus Rodulphinus de Passageriis Bononiensis, primus Notariorum Bononiensium Proconsul, eorundem Collegii erector & benefactor insignis circa A. 1270. 1300. Scripsit *Summam Artis Notariæ*, quæ ab ipso *Rolandina* dicitur, impressam Taurini 1479. Venetiis per Jo. & Gregorium de Gregoriis, 1500. Hanc Oudinus Tomo III. pag. 485. male *Rolandino Patavino* tribuit, de quo paullo post: item Tractatus varios Juridicos in opere magno Tractatus Tractatuum Tom. VIII. part. 1. impressos, *de Testamento & ultima voluntate*, p. 1. *de Codicillis*, pag. 197. *de donationibus causa mortis* p. 199. *de successionibus ab intestato*, p. 251. Pancirollus de claris Legum interpretibus II. 36. Bumaldi Minerval Bononiense pag. 206. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium p. 243.

Rolandinus de Romanciis, Bononiensis, in patria jus civile docuit, & Advocatum egit, mortuus A. 1284. Scripsit *de ordine judiciali Praxeos criminalis*, *Librum quæstionum*, *Tract. de positionibus*. *Flores ultimarum voluntatum* impressi sunt Spiræ 1598. 8. & apud Commelin. 1607. 8. Pancirollus II. 43. Bumaldus l. c.

Rolandinus, *Patavinus*, Grammaticus & investigator Antiquitatum, Grammaticam & Rhetoricam Patavii docuit, mortuus A. 1277. scripsit Comm. *de Acciolini tyrannide*, quæ ipse viderat: item *de rebus gestis Patavinæ civitatis*, cujus libri meminerunt Petr. Paul. Vergerius & Flavius Blondus. *Chronicon Marchiæ Tarvisinæ* ab Ann. 1180. 1260. cum Albertino Mussato de gestis Henrici VII. Imp. cura Felicis Osii prodiit Venet. 1636. fol. repetitus in Thesauro Italiæ Burmanniano Tomo VI. & Scriptoribus Italicis Muratorii Tom. VIII. pag. 153. MS. bis occurrit in Bibl. Vaticana, teste Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 118. 139. *Commentariorum* Rolandini *de Eccelinorum tyrannide*, quam noster sub finem voluminis sui descripserat, *Compendium* a Fausto Longiano sub ficto Petri Girardi nomine Italico sermone prodiit Anno 1552. quod docent Vossius de Hist. Latinis & Oudinus Tomo III. pag. 485. Adde Bern. Schardeonii Antiq. Patav. II. 10. pag. 231. 232. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. II. c. 1.

Rolandus Capellutius, Chrysopolitanus, Philosophus & Medicus, Chirurgus Parmensis, floruit A. 1468. *Chirurgia* ejus edita est cum aliis scriptoribus Chirurgicis, Venet. per Andr. Asulanum An. 1499. 1519. 1546. fol. *Tractatus de curatione pestiferorum apostematum*, ex Bibliotheca Herm. Conringii prodiit Brunsuigæ, 1640. 8. Francof. 1642. 8. Hæc Mercklinus in Lindenio renovato p. 948.

Rolandus, *Cremonensis* a patria dictus, Ord. Prædicatorum, Philosophiæ Professor, Bononiæ studuit & docuit, Tolosæ quoque Theologiam docuit & contra Waldenses conciones sacras habuit. Obiit Anno circiter 1250. scripsit *Summam notabilem Theologiæ & Philosophiæ*. Plura de eo Jac. Quetif de Scri-

Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 125. Arisii Cremon. literata T. I. p. 102. Altamura Bibl. Dominicana p. 1. 427.

Rolandus Passagerius, vide supra *Rolandinus*.

Rolandus Placiola, nomen a vico agri Patavini sortitus, Doctor Juris Patavinus circa A. 1300. alii perperam juniorem faciunt. Legatus Patavinorum ad Henricum VII. & Clementem V. Papam fuit. Scripsit *Commentarium in feuda & Opusculum de Regibus*. Cum a Pontifice dicto pro fratre Sacerdotium postularet, & mediocre pro pinguiori optaret, Pontifici admiranti respondit: *Frater meus, pro quo postulo, non est pluris*. Nic. Comneni Papadoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. I. c. 1. Marcus Mantua c. 217. Pancirollus de claris Legum interpretibus II. 51. De Summa Rolandina, quæ ipsi præter rem tribuitur, vide modo *Rolandinum de Passageriis*.

Rolandus Ploceranius, monachus Cisterciensis, circa A. 1220. scripsit *Vitam S. Prognatæ*, Abbatissæ illius ordinis. Car. de Visch de Scriptoribus Ord. Cisterciensis p. 293.

Rolandus Scotus, Glascuensis Ecclesiæ Subdecanus, post ordini Dominicanorum nomen dedit circa A. 1481. Ejus memorantur hæc opera: *De dilatatione ordinis S. Dominici*, *Quæstiones arduæ*, & *Resolutorium Sententiarum*. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 860.

Rolandus Ulyssiponensis, cujus, Labbeo teste in Bibliotheca MSS. pag. 216. inter libros Renati Moreau Medici Parisini hoc opus exstitit: *Rolandi Ulixboniensis, physici illustrissimi principis Joannis, patrui domini nostri Regis Franciæ gubernantis & regentis regnum Franciæ, insigne opus de physiognomia*.

Romæus de Levia, Catalanus, ex castro vel villa *Levia*, Ord. Prædicatorum, A. 1221. Prior in conventu Lugdunensi, post Ann. 1232. Provincialis Prior provinciæ Provinciæ, tandem Episcopus Tolosanus obiit A. 1261 Scripsit *Regulam honestatis monachi & de timendo & amando D. Jesu Christo prosa & ligata*. Plura Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 161.

Romantius de Rosa non est nomen auctoris, sed libri Gallici, *le Roman de la Rose*. Occurrit Tom. III. Operum Joannis Gerson pag. 297. * Cave credas librum hunc, qualis qualis est, excusum legi Tom. III. operum Gersonis pag. 297. nihil enim ibi occurrit, nisi Joannis Gersonis *Tractatus contra Romantium de Rosa*, quam totam disputationem paucis pagellis expedit Gersonius.

Romanus, Pontifex Romanus ab An. 894. mense Sept. per menses IV. *Epistolæ duæ* Pontificatus anno sexto h. e. 900. datæ exstant in Petri de Marca Marca Hispanica p. 833. 834.

Romanus de Roma, ex illustri Ursinorum familia, Ord. Prædicatorum, Magister Parisinus, qui S. Thomæ in Rectura Scholæ Parisiensis successit. Vixit circa An. 1273. scripsit *in quatuor libros sententiarum*, *Sermones de tempore & Sanctis*. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 263.

Romanus Scotus, Presbyter circa An. 660. scripsit *de Paschæ celebratione*. Possevinus Tomo II. Apparatus pag. 356.

Romanus, Basilicæ *Vaticanæ* Canonicus, tempore Eugenii III. Pontificis sec. XII. dedit *Basilicæ Veteris Vaticanæ descriptionem*, in qua multa & egregia antiquitatis monumenta habentur, editam Romæ 1646. cum annot. Pauli de Angelis. Vide Prosperi Mandosii Bibl. Romanam Cent. VIII. 62.

Romanus Vicentinus, Ord. Prædicatorum, sec. XIII. scripsit *Sermones de tempore & Sanctis*. Jac. Quetif l. c. p. 475. Altamura p. 69.

Romerius, nescio quis, Simlero teste *continuavit Chronicon Reginonis* ab An. 877. 967. Quia igitur Continuatio illa edita ab A. 907. 972. pertingit, vero-

rosimile putat Vossius, Romerium illius auctorem esse. Vide Jac. le Long Bibl. historicam Galliæ p. 337. & Possevinum Tomo II. apparatus p. 356.

Romfredus Beneventanus, vide *Rosfredus*.

Romualdus, auctor ordinis Camaldulensium, Ravennæ e nobili Ducum familia ortus & studiis liberalibus imbutus eremum petiit, & ordinis S. Benedicti laxiorem disciplinam corrigere studuit. Obiit A. 1023. ætatis 120.

Ejus *Commentarius in Psalmos* MS. est in monasterio Camaldulensi, in cujus operculo hæc leguntur: *Istud Psalterium scripsit & glossavit manu sua propria sanctissimus ac beatissimus Romualdus, sicut præceperat sibi Deus, quando fuit raptus in paradisum, celebrans Missam in eremo Sytriæ, ut scribit beatus Petrus Damianus Presbyter Cardinalis in legenda sua*. Hæc Jo. Mabillonius Itin. Italico p. 179. *Expositionem* etiam *in nonnulla Prophetarum Cantica* elaboravit. Adde Possevinum Tomo II. Apparatus p. 356.

Romualdi duo hujus nominis, Archiepiscopi Salernitani, prior ab Ann. 1121. 1138. alter ab A. 1153. Uterque est auctor *Chronici* ab orbe condito ad A. 1178. quod ex Codice Ambrosiano edidit Muratorius S. R. Ital. T. VII. p. 1. Partem postremam ab A. 1159. 1177. de rebus, quibus ipse pro Gvilielmo Siciliæ Rege interfuit, jam antea dederat Carusius in Bibliotheca historica Siciliæ Tom. II. Prior vero Romualdus pervenit usque ad A. 1125. Nam sub illo anno leguntur hæc verba: ADDITIO CHRONICÆ. *Ab hoc loco additum est huic Chronicæ per Romualdum II. Salernitanum Archiepiscopum*. Romæ jam exscribi curaverat Mabillonius, edere vero volebant Edm. Martene & Ursinus Durand, edere item constituerat posteriorem partem Michael del Giudice Abbas, cui hunc titulum præfixerat: *Romualdi Archiepiscopi Chronicon de rebus gestis Rogerii & Wilhelmi primi, Regum Siciliæ*: (a) sed, ut modo dictum est, a Muratorio præventi sunt. Vide præfationem Tomi III. Collectionis ampliss. pag. 3. Adde quoque Nic. Toppii Bibl. Neapolitanam pag. 273. cum additionibus Leonardi Nicodemi p. 221. 222. Ughellum T. VII. p. 396. seq.

Fragmentum *Commentarii in Psalmos*, sed dubium utri horum adscribendum, habetur in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 200.

Romulus Amaseus, natus Utini, linguam Græcam & Latinam Bononiæ docuit, & ibidem Senatui a secretis fuit, post Eloquentiam Romæ docuit, mortuus An. 1552. alii 1558. Ejus scripta hæc inveni:

Panegyricus in laudem Cardinalis Grimani. Utini 1498. 4. *Panegyricus Georgio Sauromanno Bononiensis gymnasiarchatus insignia suscipienti dictus*. Bonon. apud Benedictum Bibliop. 1513. 4.

Versio Latina librorum Xenophontis *de expeditione Cyri* minoris prodiit cum operibus Xenophontis. Basil. 1545. fol.

Vertit *Pausaniam*, Florent. 1551.

De dignitate Linguæ Latinæ adversus Hetruscos lib. 2. teste Gesnero nondum sunt excusi. * Præter omnia hic recensita ejus Epistolæ quædam ad Flaminium extant in collectione Epistolarum ejusdem Flaminii lib. XI. Epist. IX. X. XI. XII. XVIII. XIX.

Hieronymus Amaseus Utinensis Bononia oriundus poeta, & Philosophus scripsit carmine latino vaticinium, quo prædicatur universum orbem terrarum Christianæ religionis imperium subiturum ad Accursium Mainerium Avenionensem jurisconsultum & Ludovici Gallorum regis ad Venetos oratorem prodiit absque anni adscriptione in 4. An. 1499.

Laurentius de Ronzinis, Urbevetanus, Marschalcus & familiaris Neapolionis S. Adriani Diaconi Cardinalis, cir-

(a) Giornale de' Letterati d'Italia Tom. VI. p. 517.

circa An. 1289. Scripsit *Librum Mareschalciæ*, sive *de Medicina veterinaria*, qui bis MS. exstat in Bibl. Laurentiana Medicea. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 339. 394.

Rorico, monachus Moissiacensis in regione Cadurcensi, qui, ut ex stilo judicatur, seculo XI. vixit. Scripsit *Gesta Francorum* ab origine gentis usque ad obitum Chlodovei I. Regis, quæ exstant in Francicarum rerum Scriptoribus Andr. du Chesne Tom. I. pag. 799. & in nova Collectione Scriptorum Francicorum Mart. Bouquet, (Paris 1741. fol.) Tom. III. stilo rudi, & fabulis plenissima. Jac. le Long Bibl. historica Galliæ p. 315. * De hoc Rerum Francicarum Historico incerta sunt omnia. Monasticam professionem suam nullibi præfert. Moissiacensem commorationem numquam indicat, nec alia de causa Monachus Moissiacensis creditur, nisi quod e MS. Codice Moissicianensis Cœnobii idem opus eductum est. Opus istud mera putaque est epitome Anonymi longe vetustioris, qui sub eodem titulo opus historicum vulgavit legendum apud Du-Chesnium T. I. p. 799. &c. Vide Histor. litterariam Galliæ T. VII. p. 146.

Roricus Wittonus, Anglus, Ord. S. Francisci Theologus, scripsit *Sermones de tempore ab initio Adventus usque ad Pascha*. Reliqua ignorantur. Pitseus Append. Cent. IV. 29. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 320.

Roscelinus, sive *Ruzelius*, Compendiensis ex Gallia, sec. XI. primus Doctor Philosophiæ & Theologiæ Scholasticæ ante Abælardum, cujus errores de fide SS. Trinitatis & incarnatione verbi refutavit Anselmus Cantuariensis libro adversus eum scripto p. 41. & lib. II. Epist. XLI. ad Fulconem. Adde Concilium Suessionense Anno 1092. Hottingerum T. III. Hist. Eccl. p. 96.

Matthæus de Rossis, Aretinus, J. U. D. scripsit *Tractatum de Jejuniis quadragesimalibus*, qui MS. adest Stargardiæ Pomeranorum in Bibl. Mariana.

Rostangnus, monachus Cluniacensis, scripsit *Relationem de translatione capitis S. Clementis in monasterium Cluniacense, ejusque exceptione*, quæ contigit A. 1206. Exstat in Bibliotheca Cluniacensi p. 1481.

De alio Rostagno II. qui fuit Archiepiscopus Arelatensis, vide Acta Sanctorum Tom. V. Julii p. 325. & Galliam Christianam T. I. p. 547.

Rotgerus, vide supra *Rogerius Coloniens.*

Rothardus, Episcopus Suessionensis, ab Hincmaro, Episcopo Remensi, sede sua dejectus A. C. 865. Romam appellavit, & *Libellum proclamationis* ad Nicolaum I. scripsit, in quo statum caussæ suæ exponit. Exstat Tomo V. Harduini p. 579.

Rothlandus, monachus Morimundi Mediolanensis (ita Car. de Visch pag. 293. quæ non intelligo) Ord. Cisterciensis, scripsit *Vitam S. Francæ Abbatissæ Placentinæ, ex Vitæ altæ Comitum familia* Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 293.

* *Rothlandus* Mediolanensis monachus Moribundi (ita enim legendum, & sic plana sunt omnia) nomen est corruptum atque deformatum ex vero authore vitæ S. Francæ, quem appellatum constat Bertramum Reoldum; ac de illo vide Fabricium V. *Bertramus Reoldus*.

Rothomagense Chronicon, edidit Labbeus Bibliotheca MS. Tomo I. p. 364. Fragmentum ex Chronico Rothomagensi ab A. 1230. 1234. Dacherius Tomo III. Spicilegii pag. 613. Acta Archiepiscoporum Rothomagensium, Mabillonius Analect. pag. 222. Vetus formula celebrandi Concilii provincialis in Ecclesia Rothomagensi, ibidem pag. 226. Statuta Ecclesiæ Rothomagensis A. 1361. Martene & Durand Collect. ampliss. Tomo VI. pag. 757. Breviarium ad usus Ecclesiæ Rothomagensis typis impressum est Anno 1480. fol.

Antiqua Statuta archimonasterii Rothomagensis S. Audoeni in Martene & Durand Thesauro novo Tomo IV. p. 1205.

1205. * Concilia quædam Ecclesiæ Rothomagensis præter ea quæ dederunt Martene & Durant edidit P. Gvilelmus Bessin in sua collectione conciliorum Normanniæ; quæ pariter in sua singula loca distributa sunt in novissima editione Labbei Veneta.

Rotrocus, *Hrotrocus*, nescio quis, scripsit *Vitam S. Corbiniani*, quæ exstat in Bibliotheca Episcopi Frisingensis. Epitaphium ejus ex Codice pervetusto Tegernseensi profert Bern. Pezius Dissert. Isagogica in tomum primum Thesauri Anecdotorum novissimi p. 27.

Epitaphium Hrotrohe Sophistæ.

Hic jacet opertus cespitis telluris in aula
Corpore sepultus inclytus arte lector
Venerabilis Scriptor, famosus literarum
Sophista Hrotrohe.
Hic pie vivens feliciter migravit ad Christum.
Huc venientes fratres versus quicunque
Legentes hos, vestris rogito precibus
Animam adjuvate suam.

Neve Rotroci nomen cuipiam insolitum videatur, hoc addimus, duos hujus nominis fuisse, quorum alter pater, alter filius Gaufridi Vicecomitis Castridunensis fuit. Mentio eorum fit in diplomatis Cluniacensibus in Bibliotheca Cluniacensi pag. 541. seqq. & in annot. Andreæ du Chesne p. 77.

S. Ruadanus, Hibernus, æqualis S. Brendani Abbatis, qui a S. Tinano Episcopo Clonardensi educatus est, & presbyter ordinatus. Is in Momoniam profectus Lothræ cœnobium construxit, ibique Abbas præfuit, obiit An. 584. Scripsisse dicitur *contra Diarmod regem lib. I. De mirabili fontium in Hibernia natura, & de miraculosa arbore*. Waræus de Scriptor. Hiberniæ part. I. pag. 13.

Joannes Crotus Rubeanus, vero nomine *Jo. Jager*, illud vero nomen vernaculum ἀπὸ τοῦ κροτεῖν, a *pulsando*, immutando deduxit, antea quoque *Venatoris* nomine usus. Natus est in villa *Dornheim* prope Arnstadium, unde nomen *Rubeani* vel *Rubiani*, circa A. C. 1480. Literis incubuit Erfurti, ubi An. 1508. Magisterii dignitatem obtinuit, sub nomine *Jo. Venatoris* ex *Dornheim*: postea Professor Theologiæ constitutus post absolutum iter Italicum A. 1520. fasces Academiæ laudatæ gessit. Post varios errores per Germaniam, Borussiam & Poloniam tandem Halæ commoratus est apud Albertum Cardinalem, Ep. Moguntinum & Magdeburgensem, cui a consiliis fuit, & dignitate Canonici Hallensis ornatus esse dicitur. De morte ejus non constat. Scripsit *Apologiam eorum, quæ Halæ gesserat contra sacrorum restauratores Albertus*, Lips. 1531. 4. Hunc libellum non vidi, bene tamen alium, qui contra ipsum scriptus est hoc titulo: *Ad Apologiam Joannis Croti Rubeani Responsio amici, ad quem privatim eam scripsit*. Constat plagulis duabus, 4. sine anno adjecto, qui tamen fuit 1532. Hanc Responsionem denuo edidit Jo. Christophorus Olearius, Arnstad. 1720. 8. & annotationes adjecit, vitam nostri non mediocriter illustrantes. Luthero prius valde acceptus fuit, quod ex Epistolis illius constat, quia præter ingenium agnitio quoque veritatis in illo fuit. Quum vero ad vomitum rediret, & operas Wicelio jungeret, certe illi porro favere non potuit.

Ajunt etiam illum *Epistolas Obscurorum Virorum* composuisse, vel certe primum earum Volumen, quod A. 1516. 4. prodiit. Sic enim Auctor Responsionis ad Apologiam p. 11. edit. novæ: *Ut interim taceam libellum illum tuum, qui decem possit exercere Democritos*, Obscurorum *scilicet* Virorum Epistolas, *quæ nihil fuerunt, quam Classicum quoddam, ad concitandos & armandos adversus Papistas novis convitiis eos, qui per sese tam false dicta non erant inventuri.*

Quem libellum tuum haud dubie amas in hunc diem tenerius, quam simia prolem: quem sat scio, sic admiraris, sic ut tuum inventum deperis, ut Homerë

mal-

malles interire Iliada, quam illos Croti suavissimos risus, & immortales de Papistis cachinnos intercidere.

Confer de illo Motschmanni Erfordiam literatam continuatam Collect. II. p. 217. & quos praeterea allegat Jo. Balth. Beyschlagius in Sylloge variorum Opusculorum Tom. I. fascic. 2. p. 292.

Rubertus, vide infra *Rupertus*.

Rucelinus, vide *Roscelinus*.

Rudigerus, Episcopus Spirensis, scripsit *librum adversus Judaeos*. Vixit An. 1084. 1090. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 358. Adde Galliam Christianam Tomo V. p. 723.

Rudimentum Novitiorum, Epitome sive Systema Historiae universalis medio aevo auctore incerto confecta & in sex aetates divisa, prodiit Lubecae per Lucam Brandis de Schoff, 1475. fol. Evolve de hoc opere V. C. Jo. Henr. a Seelen Selecta literaria pag. 558. edit. poster. & historiam typographiae Lubecensis p. 4. sqq.

Laurentius de Rudolphis, Senator Florentinus, qui ibidem Jura docuit, & legationibus aliquot pro patria functus est. Vixit sec. XV. usque ad annum circiter 1450. Ejus sunt *Repetitio c. fine XII. 9 2. Disputatio solemnis, Repetitio c. monachi XVI. 9. 1.* quae simul impressa sunt Pisciae 1489. fol. *Tractatus de usuris*. ibid. 1490. fol. *Defensorium Mentis Pietatis seu de Cambiis & usuris, Practica & Theoria eorum, quae in jure frequenter contingunt, Consilium matrimoniale &c.* Adde Pancirollum de claris Legum interpretibus, Nigri Scriptores Florentinos, Goetzii Memorabilia Bibl. Regiae Dresdensis Vol. I. pag. 151. 541.

Rudolphus Agricola, natus in villa *Bafloo* non procul a Graeninga, circa A. 1442. Lovanii literis incubuit, post itinera in Galliam & Italiam suscepit, Theodori Gazae, Aristotelem explicantis auditor. In patriam reversus reip. Graeningensis Syndicum egit, sed post breve tempus amore libertatis & studiorum impulsus vitam privatam praetulit, ultimo vitae tempore Wormatiae apud Joannem Camerarium, Dalburgium, Episcopum, & Heidelbergae versatus. Unus ex primis fuit, qui studia humaniora in Germaniam intulerunt. Linguam Hebraicam ultimo demum vitae tempore a Judaeo didicit. Obiit Heidelbergae 24. Octob. 1485. a Joan. Reuchlino post mortem laudatus. Jo. Saxonis Holsatiensis Oratio de Vita ejus prodiit Witteb. 1539. 8. & in Declamationibus Melanchtonis. Plura de ipso dant Trithemius de Scriptor. Eccles. c. 870. & de script. Germ. cap. 224. Henr. Whartonus in Append. ad Caveum, Aub. Miraeus de scriptor. Eccles. & in Elogiis Belgicis. pag. 108. Baelius in Lexico, Val. Andreae Bibl. Belgica pag. 798. Svvertius in Athenis Belgicis p. 663. Suffridus Petri de scriptoribus Frisiae Dec. VIII. 5. Niceronus T. XXIII. p. 180.

Opera ejus quaedam sub titulo *Lucubrationum* prodierunt Colon. 1471. 4. sub titulo Opusculorum, Antverp. apud Theodericum Martini 1511. 4. Basil. 1518. 4. Antverpiensium hic est titulus: *Rod. Agricolae nonnulla Opuscula hac sequuntur serie. Axiochus Platonis de contemnenda morte versus e Graeco in Latinum. Epistola de congressu Imperatoris Friderici & Caroli Burgundionum Ducis. Epistolae variae ad Jacobum Barbirianum de re Scholastica Antverpiensi. Item de formando studio cum multis aliis. Paraenesis Isocratis ad Demonicum e Graeco in Latinum traducta. Oratio in laudem Philosophiae. Oratio ad Innocentium VIII. P. M. Carmen de vita D. Judoci. Anna Mater. Epicedion in mortem Comitis Spegelbergi. Hymnus de omnibus Sanctis. Carmina, Epitaphia. Antvverpiae 1511. in 4.* Tandem conjunctim edita sunt ab Alardo Amstelredamo Coloniae apud Gymnicum, 1539. 4. & in duos tomos distributa. Priori haec insunt:

De inventione Dialectica libri III. cum scholiis Alardi, pag. 1. Lovanii per Theod. Martinum 1515. fol. Cum scho-

liis Jo. Matthæi Phriffemii, Parif. apud Sim. Colinæum, 1529. 4. ibid. apud Mich. Vafcofanum 1533. 8. Colon. 1527. 4. Verfio Italica Horatii Tufcanellæ prodiit Venet. 1567. 4. Epitome horum Commentariorum per Barth. Latomum Arlunenfem prodiit Bafil. 1537. 8.
8. Lipf. 1538. 8. Parif. 1542. 8.

Singulares aliquot de univerfalibus quæftiones, infertæ funt p. 37.

Alardi *Propædevmatum Dialecticæ inventionis opufculum* ad locos Agricolæ accommodatum, inferitur p. 319.

Scholia in Orationem pro Lege Manilia, p. 461.

Tomo II.

Aphthonii Progymnafmata latine verfa a Rud. Agricola, cum fcholiis Alardi, p. 1.

Prifciani Præexercitamenta, ex Hermogene translata, cum fcholiis Ejufdem, p. 77.

L. Annæi Senecæ Declamationes aliquot, cum fcholiis Agricolæ, pag. 90. Bafil. 1529. 8. apud Bebelium.

Oratio de Nativitate Chrifti, pag. 118.

Oratio in laudem Matthiæ Richili, p. 138. Colon. 1529. 8.

Oratio in laudem Philofophiæ, pag. 144.

Oratio gratulatoria, pro Joanne Camerario Dalburgio, Epifcopo Wormatienfi, dicta Innocentio VIII. P. M. p. 163. omnes cum fcholiis Alardi.

Ad Alexandrum Maced. Regem Demofthenis & Æfchinis oratiunculæ aliquot, latine verfæ, p. 171.

Epiftolæ ad diverfos, p. 174.

Ifocratis ad Demonicum Paræneftis, lat. verfa, p. 225. cum Difttichis Catonis, & aliis hujufmodi fcriptis. Parif. apud Afcenfium 1533. 8.

Ejus libellus de regno ad Nicoclem, p. 236.

Luciani de non facile credendis delationibus libellus p. 246.

Platonis Axiochus, de non metuenda morte, p. 258.

Luciani Gallus, p. 276. hæc tria cum fcholiis Alardi.

Carmina, p. 291.

Scholia in Boethium, quæ Val. Andreas memorat, in his operibus non habentur. Colon. apud Cervicornum, 1535. 8. Bafil. 1570.

Hiftoriola de congreffu Friderici III. Imp. & Caroli Burgundiæ Ducis apud Treveros A. 1474. e Gallico verfa exftat apud Freherum S. R. Germ. T. II. p. 155.

Vita S. Judoci, carmine heroico, & altera *S. Annæ* carmine elegiaco defcripta, legitur utraque apud Cornelium Schultingium Biblioth. Ecclef. T. II.

Vita Francifci Petrarchæ ad Ant. Strophinium Papiæ A. 1477. fcripta, legitur in Collegio Viglii Zuichemi Lovanii, ut & nonnulla alia ejufdem Rudolphi.

Addit Trithemius vertiffe ex Hebraico *Pfalterium*: ex Greco *Dionyfii Areopagitæ opera*, fed morte præventum ea imperfecta reliquiffe. Hæc Val. Andreas, cujus adde Bibl. Belgicam MSS. I. p. 241. *Familiaris Epiftola Antverpienfi fcholæ abrenunciantis*, *Hymnus de omnibus Sanctis*, & *Sermo prolixus ad Clerum in Capitulo* exftant in Bibl. cœnobii Parcenfis in Belgio, tefte eodem II. p. 172. Epiftola *de formando ftudio*. A. 1484. Scripta prodiit cum Melanchtonis de arte dicendi, & aliis hujufmodi opufculis, Witteb. 1524. 1532. 8. Bafil. 1531. 8. & Parif. apud Rob. Stephanum 1527. 8. ubi titulus eft *de formandis ftudiis*. Porro Colon. per Euchar. Cervicornum, 1532. 8. feparatim Lugduni 1539. 4.

Rudolphus Agricola junior, natione Rhætus, Poeta Laureatus. Ejus nota eft *Epiftola* ad Joach. Vadianum *de locorum nonnullorum obfcuritate* cum refponfione Vadiani, 1515. 4. fine loco. Cum Pomponio Mela, Lutet. 1530. fol. *Congratulatio ad Sigifmundum de Eberfteyn*, (verum nomen eft *Herberftein*) *Confiliarium Maximiliani Cæfaris*, feliciter

citer a Moschis reversum, Cracoviæ 1518.

Rudolphus de Bruinsvvyck in Psalterium MS. est in Bibl. monasterii Parcensis in Belgio, quod testatur Val. Andreas in Bibl. Belgica MSS. II. p. 167.

Rudolphus Casæ Dei in Arvernia monacus sec. XII. scripsit vitam *S. Adelelmi*, vel *Elesmi*, Abbatis tertii Casæ-Dei, & primi Prioris S. Joannis Burgensis in Hispania, quam Yepes in monasterio S. Joannis Burgensi exstare testatur. Bollandus Tom. II. Jan. p. 1056. Habetur in Jo. Tamayi Martyrologico Hispanico, & inde in Mabillonii Sec. VI. Benedictino parte 2. p. 895.

Rudolphus Dier de Muden vel *Muyden*, natus in oppido Muda Hollandiæ Ann. 1384. Anno ætatis XIV. Daventriam studiorum caussa petiit, post annos quatuor Fratribus domus Florentii, s. Hieronymianorum ibidem adscriptus, porro A. 1435. Procuratoris munus obtinuit, mortuus A. 1458. æt. 75. Ejus est *Scriptum de M. Gherardo Grote, Domino Florentio, & multis aliis devotis fratribus* in modo dicta domo versatis. Edidit vero Gerhardus Dumbar. Tom. I. Analectorum p. 1. ubi etiam p. 114. *Continuatio hujus Scripti per Petrum Hoorn composita exstat*.

Rudolphus de Frameinsperg, miles e Bavaria oriundus, An. 1346. ex urbe Landshuta ad Terram Sanctam profectus, sed Palæstinam transvolavit potius, quam peragravit. Intra aliquot menses confectum est ejus iter, nec nisi trecentos & quinquaginta florenos cum famulo consumsit, quorum quatuor habuit, cum Landshutum venit. Fabulas plerumque refert, nec nisi fragmenta brevissima totius operis supersunt, edita a Canisio Lect. Ant. IV. pag. 358. Narrationem hanc debemus Jac. Basnagio in observatione prævia p. 333. Olearius memorat, eum Pastorem in Sucken fuisse, & *Descriptionem Terræ Sanctæ* cum Marci Poli, Veneti, & Jo. de Montevilla Itineribus prodiisse. Vide & supra lib. VI. p. 183.

Rudolphus, monachus *Fuldensis*, discipulus Rabani Mauri, Poeta & Historicus, obiit A. 865. quum in Schola Fuldensi docuisset: Godefridus Henschenius in Comment. prævio ad vitam Rabani, Tom. I. Febr. pag. 501. docet, eum chartis donationum Caroli & Ludovici Pii, tanquam Scholasticum, Clericum & Subdiaconum, subscripsisse. Ex alia charta ostendit, eum Ludovico Germaniæ Regi a concionibus & confessionibus fuisse. Habemus ab eo

1. *Vitam S. Liobæ*, Abbatissæ Bischofheimensis, editam a Surio in editione secunda d. 28. Sept. & Mabillonio Sec. Bened. III. part. 2. p. 245. Hanc jussu Rabani scripsit. Excerpta ex illa dedit Brovverus in Sideribus Germaniæ, & Schannat in Codice Probationum Historiæ Fuldensis p. 79.

2. *Vitam Rabani Mauri*, quæ exstat in Operibus hujus per Colvenerium, T. I. in Brovveri Ant. Fuldensibus, nec non in Actis Sanctorum Tom. I. Febr. p. 500. ap. Mabillonium sec. IV. part. 2. p. 1. Schannatum l. c. p. 117. Particula etiam illius in Actis SS. T. I. Aprilis p. 7.

3. Partem *Annalium Fuldensium* ipsi tribuit Eccardus rerum Francic. XXXI. 118. quia ea, quæ A. 852. præcedunt, a scriptore contemperaneo & in aula regia versato composita sint. Adde Caveum p. 459. Histoire literaire de la France Tom. V. p. 285.

Ad hunc Rudolfum directa est Epistola Erminoldi seu Erminrici Diaconi & Monachi Elevvangensis vitæ B. Solæ præmissa, apud Canisium Lect. Ant. II. part. 2. pag. 168. ubi eum Didascalum suum vocat.

Rudolphus Glaber, v. libro VII. pag. 65.

Rudolphus Langius, vide libro XI.

Rudolphus, Episcopus *Lavantinus*. Ejus *monitio sub pœna excommunicationis de non adhærendo Georgio Regi Bohemiæ, literæ ad Academiam Lipsiensem*, *Bullæ*

Cruciatæ & alia MSS. sunt in Bibl. Lipsiensi Paullina. Felleri Catal. p. 405. 406. Acta per eundem in diæta in montibus Cuthinis Bohemiæ, ibidem pag. 408.

Rudolphus de Lubeck, nescio quis, vixit A. 1323. sub Joanne Papa XXII. scripsit *Pastorale novellum*, sive Summam Sacramentorum, rituum, vitiorum, versu Hexametro. Incipit:

Sanctorum sacra verba Patrum, Decretaque Romæ
Pontificum variis diffuse tradita libris &c.

Exstat MS. in Bibliotheca monasterii Benedicto-Burani, teste Pezio Thes. novissimo Tomo III. parte 3. p. 629.

Rudolphus Prellæus, vid. *Radulphus*.

Rudolphus e Rudsheim, Episcopus Vratislaviensis, scripsit *in Pentateuchum Mosis, in Josuam, Judices & Jesaiam, Expositionem quoque in quatuor libros Sententiarum, Sermones de Tempore & Sanctis*. Vivebat A. 1470. Hæc Possevinus Tomo II. Apparatus p. 350.

Rufinus, natione Gallus, in aula Theodosii summam dignitatem consecutus est, de quo historici sunt consulendi. Literarum cupidum fuisse, docet Symmachus, amicus ejus, Epist. III. 82. 83. 88. 90. qui ejus eloquentiam, sales & elegantiam commendat. Adsunt undecim Epistolæ Symmachi ad ipsum scriptæ, sed nulla illius adest responsio. Auctores Historiæ literariæ Gallicæ Tom. I. part. 2. p. 323. existimant, *Poema* illud, quod fabulam Pasiphaes metris fere omnibus Horatianis exprimit, esse hujus Rufini, quia siglæ V. C. ipsi a Goldasto in editione Petronii additæ sunt. Longe melior est sententia Fabricii nostri, Biblioth. Latin. IV. 7. pag. 796. qui Victorini Grammatici esse ostendit, illius scilicet Aretiochensis, cujus librum *de metris Terentianis* in Collectione sua exhibet Helias Putschius p. 2706. Adeoque illud Carmen ideo tantum elaboratum est, ut omnia metrorum genera juvenes simul expressa haberent.

Rufinus, incertæ sedis Episcopus, sed qui tamen seculo XI. vixit, & Petro Abbati Cassinensi librum *de bono pacis* inscripsit, editum a Bern. Pez Bibl. Asceticæ Tom. IX. p. 1.

Rufinus, qui se *magistrum* vocat, scripsit Vitam *S. Raymundi Palmarii Confessoris*, qui A. 1200. obiit, exstat autem in Actis Sanctorum Tomo VI. Julii p. 645. non a manu primæva, sed ex versione Italica anni 1525. in Latinum sermonem conversa. Alia hujus Raymundi vita Italico sermone scripta est a Petro Maria Campio Placentiæ 1618.

Ruffinus Antiochenus, Grammaticus. *Commentarius* ejus *in Terentium* MS. est in Bibl. Vaticana & Ambrosiana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 92. 106. 523. Cum Prisciano impressus est Comm. *de metris comicis & oratoriis numeris*, teste Gesnero.

Rufinus, *Aquilegiensis* presbyter, Concordia (non Lusitaniæ oppido, ut Georgius Cardosus in Hagiologio d. 20. Junii, Pseudo-Dextrum secutus, credit. Adde Nic. Antonii Bibl. Hispanam veterem III. 5. n. 125. 126.) sed Carnorum colonia oriundus. *Toranii* cognomen ipsi vulgo tribuunt: quem *Tyrannium* vocat Appendix ad Isidorum & Ildefonsum de Script. Eccles. c. 4. De vita ejus nolo pluribus agere, Lectores ablegans ad Henr. Norisii Hist. Pelagianam I. 2. 3. Tillemontium Tomo XII. Dupinium, Caveum, Ceillerium, præcipue Fontaninum in hist. literaria Aquilegiensi, lib. IV. & V. & Annalium Ecclesiasticorum scriptores. Oudinus nihil de illo, quod non miror, quum & alios omiserit non negligendos. Vita Rufini Gallico sermone prodiit Paris. 1724. 12. 2 Vol. (*a*) Pelagii præceptor fuit, Pagius ad Ann. 409. n. 26. seqq. peccatum originis negavit, adeoque Pelagianorum Coryphæus fuit. Sirmondus Tom. I. pag. 304. Henr. Noris diss. de Synodo V. c. 13. Walchius diss. de Pelagianismo ante Pelagium (Jen. 1738.) §. 39. Palla-

(*a*) Journal des Savans 1725. p. 391.

ladius Hist. Lausiaca c. 118. negat hoc Rufino inventum esse vel γνωστικώτερον vel ἐπιεικέστερον. Fabulas multas illius detegit Baronius, cujus confer Indicem Tomi IV. & V. nec non Possevinum Tomo II. Apparatus p. 358. seqq. De mala ejus fide in vertendis scriptoribus Græcis conqueritur etiam Dallæus de scriptis Dionysii & Ignatii II. 40. seqq.

Scripta ejus nunc sequantur:

1. *De benedictionibus Judæ & reliquorum Patriarcharum*. Exstant in Orthodoxographis Heroldi & Grynæi. MS. in Bibl. Vindobon. teste Lambecio Tomo II. pag. 800.

2. *Commentarii in Hoseam*. Ab auctore seculi V. medii scriptos esse credit Tillemontius Tom. XII. p. 290.

3. 4. *Comment. in Joelem & Amos*.

5. *Expositio Symboli ad Laurentium Episcopum*. Legitur inter Opera Cypriani & Hieronymi, quibus a nonnullis temere adscribitur.

6. *Historiæ Ecclesiasticæ libri II.* ab initio hæreseos Arianæ usque ad mortem Theodosii M. Græcam illorum librorum versionem fecerunt Gelasius Cæsareensis & Cyrillus Hierosol. teste Photio p. 120. Usi sunt ea Theodoretus & Socrates. Vid. Petavius contra Grotium p. 83. Dodvvellus de jure Laicorum sacerdotali p. 278. Locus Græce affertur in Act. I. Synodi Nicænæ secundæ Tomo III. Conciliorum Binii p. 491. 494. Socrates primum ejus fidem secutus est, post errorem correxit. Vide præfationem libri II.

7. *Commentarius in Psalmos LXXV.* A recentioribus interpolatum credit Gatakerus in Adversariis p. 70.

Hæc opera prodierunt Lugd. 1570. Parif. 1580. fol. Memoratur etiam editio Romana 1470. fol.

8. *Apologia Pamphili pro Origene Latine versa*. Exstat Operum Hieronymi Tom. V. p. 245. edit. Martianæi.

9. *Apologia pro Origene sive de Depravatione librorum Origenis*. ibid. pag. 249.

10. *Alia pro eodem Apologia*. ib. p. 250.

11. *Epistola sive Apologia ad Anastasium Papam de fide sua*. ibid. p. 259.

12. *Invectiva adversus Hieronymum altera*: tres enim scripserat, (non duas, ut vulgo creditur) teste ipso Hieronymo Tomo II. p. 134. & sæpius alibi. In editione Martianæi bis occurrit, Tomo IV. part. 2. p. 350. & Tomo V. p. 261.

13. *Professio fidei*, sive *Palinodia*, constans Anathematismis XII. qui Origenianis & Pelagianis oppositi sunt. Sub Rufini nomine inter Marii Mercatoris Opera edidit Garnerius part. I. p. 114. Hieronymo tribui in antiquo MS. testatur Mabillonius Tomo I. Musei Italici p. 218. Edidit quoque Henr. de Noris Hist. Pelag. I. 3. Adde Natalem Alexandrum sec. IV. parte I. p. 686.

14. *Libellus fidei prolixissimus* contra varios hæreticos Latine versus. Primus edidit Jacobus Sirmondus, Parif. 1650. 8. repetitus est Tom. I. Operum ejus, & tomo XXVII. Bibl. Patrum maximæ. Pelagio tribuitur in MS. Corbeiensi, quam sententiam refellit Sirmondus. Garnerius Rufino cuidam Syro vindicat, & illustrat in Appendice ad Tomum I. Marii Mercatoris p. 286.

15. *Opera Josephi Latine conversa*, quæ res ipsi satis infeliciter cessit. Quamvis sint, qui non ab ipso, sed a quodam amico Cassiodori versos esse dicant libros Antiquitatum, ut ex ejus c. 17. Institutionum divinarum notant Lambecius, Jo. Andr. Bosius, & Isaacus Vossius: Qui, *nescio*, inquit, *quo fato factum sit, ut illa versio sub Rufini ambulet nomine, acsi necessum sit, ut omnes ineptæ interpretationes Rufinum habeant auctorem*. Epiphanii Scholastici nomine edidit in luculenta sua Josephi editione Eduardus Bernardus. Plura dabunt Ittigius in Prolegomenis ad Josephum & Fabricius noster Bibl. Græca IV. 6. 11. qui etiam editiones sat multas operose recenset.

16. *Eusebii Historiam Ecclesiasticam* Latine vertit, cujus jam meminit Au-

gustinus de cura pro mortuis c. 6. Tomo VI. Operum p. 379. Mala hic fide versatus est, addendo, mutando & subtrahendo. Editiones varias pete rursus ex Bibliotheca Græca τῦ πάνυ V. 44. p. 59.

17. *Clementis Recognitiones* Latine. Meminit Gennadius. Eduntur cum Clemente, *cum Epistola ad Jacobum fratrem Domini*, quam noster itidem vertit.

18. *Anatolii Liber de Paschate*. Versio edita est a Bucherio una cum Victorini Paschali Canone. Antverp. 1634. fol. p. 439.

19. *Origenis varia*, περὶ ἀρχῶν, *Homiliæ in Genesin*, *Exodum*, *Leviticum*, *Numeros*, *Josuam*, *Judices*, *primum Regum*, *Psalmos*, *Canticum Canticorum*, *in Epistolam ad Romanos Latine*. De singulis vide Fabricium nostrum, ubi de Origene agit. De libro περὶ ἀρχῶν speciatim Walchii differt. de Pelagianismo ante Pelagium p. 67. 70.

20. *Basilii Cæsariensis & Gregorii Nazianzeni quædam Latine*, in antiquis illorum Patrum editionibus. Orationis tamen XLIX. & L. Nazianzeni versio perperam Rufino tribuitur: & Prologus illis orationibus præmissus alio spectat. Vide quæ Chiffletius annotavit ad Vigilium p. 58.

21. *Vitæ Patrum*. In editione Rosvveydi nostro tribuuntur liber II. qui Palladii Historiam Lausiacam, & *tertius*, qui Heraclidæ Paradisum continet. Adde Rosvveydi Prolegom. X.

22. *Gregorii vitam S. Phileæ*, *Episcopi Thmuitani & sociorum* recognovit, quæ edita est in Actis Sanctorum Tomo I. Febr. p. 462.

23. *Xysti* sive *sexti Philosophi sententiæ* a Rufino versæ sunt, de quibus infra in *Xystus*.

24. *De bono pacis* libros duos Rufini Sorani nomine (forte *Torani* scriptum fuit) ex Bibl. Tegernseensi prælo paratos habet Celeb. Bernardus Pezius, prout ipse testatur Differt. Isagogica ad Tomum I. Thesauri Anecdot. novissimi pag. 14.

Perierunt illius quædam a Gennadio c. 17. memorata, ut sunt: *Sententiæ Pamphili Martyris adversus Mathematicos*, (vide Henr. Noris differt. de Synodo V. p. 102.) *Epistolæ variæ*; *Invectiva adversus Hieronymum prior*, *Evagrii Pontici Opuscula*. Etiam e Latino in Græcum quædam vertisse testatur Hieronymus T. II. p. 165.

Quosdam *Sermones*, Zenoni Veronensi vulgo tributos, Rufini esse, in editione Zenonis recentissima ostenderunt Petrus & Hieronymus Ballerini fratres. Veron. 1739. fol. * De operum Josephi, quæ vulgo feruntur a Rufino versa, translatione egregie commentatus est vir Cl. Muratorius Antiquit. Tom. III. pag. 918. Certum ille ponit Cassiodori ætate Antiquitates Judaicas latinitate donatas fuisse, eodem Cassiodoro instante, ut ipse testatur Institut. divin. Liter. c. 17. quam primam fuisse operis hujus versionem ex eo constat, quod ab antiquiore scriptore translatum nemo unus ex veteribus umquam dixit; nec vetustissimus Mediolanensis Codex, qui in papyro Ægyptia scriptam Antiquitatum Josephi versionem continet, Rufini nomen umquam præfert. Liber vero de Bello Judaico utrum a Rufino versus sit, Cassiodori etiam ætate ambigebatur. Immo potius ex silentio Gennadii, qui inter opera Rufini hanc versionem nequaquam accenset, plane evincitur latinum hujus operi interpretem alium a Rufino quærendum esse. Ex his omnibus inferendum Antiquitates Judaicas latinis litteris traditas opus Authoris esse Rufino recentioris; versionem autem de Bello Judaico num Rufini sit ambigi merito posse.

Describenda nunc venit splendida editio Veronensis operum Rufini non ante multos annos a Cl. Dominico Vallarsio Veronensi Presbytero curata, cujus Tomus I. prodiit Veronæ 1745. alterum vero non sine votorum sollicitudine expectamus. Præcedit omnia Rufini vita a V. C. Fontanino adorna-

nata, atque in ejus historia literaria Aquilejensi inserta, publicique juris post obitum Authoris facta. Vitam hanc nonnullis correxit emendavitque Vallarsius.

Inter Rufini opera familiam ducit liber *de Benedictionibus Patriarcharum* cum notis Cl. editoris recensitus ad Codicem MS. Bibliothecæ Bononiensis.

2. *Commentarius in Symbolum Apostolorum* ad Baluzianam editionem exactus.

3. *Historia Monachorum & itinera per Ægyptum* S. Petronii Bononiensis nomine scripta ex editione Rosvveydiana repræsentata.

4. *Duo historiæ Ecclesiasticæ Libri* cum MSS. Codicibus comparati. Monendi sunt hic Lectores studiosi historiam hanc Rufini, atque una pariter totam ejus versionem historiæ Ecclesiasticæ Eusebii extare in vetustissimo Codice Cathedralis Ecclesiæ Lucensis tempore Caroli Magni scripto, qui sane consuli meretur, ut eo accuratior historia ista reddatur.

5. *Libri Apologetici duo adversus Hieronymum* subjuncta *Apologia ad Anastasium*.

Succedit his Appendix dubia atque spuria continens. Primus omnium sese offert *Commentarius in* 75. *priores Psalmos*. Authorem hujus opusculi quamquam anonymum Vallarsius in Præfatione investigans Gallum esse natione certo indicio tenere se demonstrat, nec facile alium esse ait a Vincentio Presbytero Gallo, de quo Gennadius *de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 80.

2. *In tres minores Prophetas Oseam, Joelem, Amos Commentarius*, quem ab Hispano scriptore datum, & forte a Paulo Orosio ex conjectura deducit.

3. *Vita S. Eugeniæ Virginis ac Martyris*, quam ex Græco a Rufino versam recentiores quidam nullius veteris Codicis authoritate persuasi scripserunt. Edita est a Rosvveido, & cum ejus notis recusa.

4. *Libellus de Fide* a Cardinali Norisio olim e Vaticano, & a Garnerio ex Bellovacensi Codice productus sub Rufini nomine, quamquam ille quidem Rufinum Aquilejensem præscripsit; alter Rufinum Hieronymi discipulum; sed a Rufino nostro alienam esse scriptiunculam Vallarsius contendit.

5. *Rufini Presbyteri provinciæ Palæstinæ liber de fide* a Sirmondo olim vulgatus, & nunc iterum recusus additis ex MSS. Codicibus variantibus.

Rufinus Floridus, *Poeta Britannus*, *illustris vir, genere ac varia rerum eruditione pollens, ex illis Britannis unus erat, qui cum Cæsare Maximo in Armoricam classe trajecit. Post comparatas multo sudore scientias, Theodosius illum præ aliis, Arcadio juveni adhuc tutorem constituit...... Hic ille Rufinus erat, quem Claudianus Poeta duobus libris insectatus est acerbissime. Unde contra eundem Claudianum hic scripsit Epigrammata* 28. *Ad Theodosium Imperatorem lib. I. De oris maritimis, lib. I. & alia his similia plura. Claruit anno Christi* 414. Hæc Balæus Centur. I. 42. qui ad Jo. Cuspiniani Vitas Cæsarum provocat. Pitseus in Indice operis sui de illustribus Angliæ scriptoribus *Rufini Floridi* nomen habet, & Anni 414. numerum adjicit, sed nihil de hoc Rufino.

Ut verum fatear, pleraque, quæ hic adscripsi, falsa sunt. *Floridi* nomen ipsi nemo adjecit. Britannus natione non fuit, sed Gallus, teste Zosimo & Suida. De facultate carminum pangendorum altum est apud omnes silentium. Et qui poterat Claudiano respondere, quum Carmen hujus in Rufinum non nisi post infelicem ejus mortem confectum sit?

Rufinus Scifius, alii *Sipius*, Assisias, ex Comitibus Saxirubei, consanguineus S. Claræ, discipulus S. Francisci, obiit d. 14. Nov. 1270. Cum aliis duobus sociis S. Francisci, Angelo Reatino, & Leone Assisiate confecit *Legendam* sive *Vitam & miracula S. Francisci*. Waddingus de Script. Ord. Minorum p. 312. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 243.

243. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 320.

Rufus Festus Avienus : vide hoc Fabricium Bibl. Latinæ III. 11.

Sextus Rufus, qui *Breviarium* dedit, eodem capite a Fabricio §. 7. memoratur. Addo tantum editiones aliquot antiquiores, ex quibus constabit, quam varie nomen ejus & titulus libri scribatur. *Sixti Rufi*, viri Conf. Valentiano Aug. de historia Romana libellus, Romæ apud Eucharium Silber, 1491. 4. *Ruffi Sexti* Gestorum Romanorum liber, Romæ per Stephanum Blank, 1492. 4. *Sexti Ruffi* Epitome de Historia Romana, Paris. per Michaelem Vascosanum, 1543. 4. *Rufi Festi* Breviarium rerum gestarum populi Romani, Paris. apud Mamertum Patissonum 1588. 8.

Rufi Fonti Breviarium & inscriptiones aliquæ antiquæ ad aquæductus pertinentes, & descriptio urbis Romanæ, MS. in Bibl. Cardinalis Ottoboni. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 189.

Rufus, Poeta seculi circiter XII. qui *de rebus Curialium* scripsit, & a Matthæo Vindocinense refutatus fuit. Hæc docet Scholiastes Ebrardi Bethuniensis supra a Nostro adductus libro V. pag. 75. qui tamen, cum de Matthæo agit, lib. XII. hoc opus ejus non memorat.

Ruggerus Fuldensis, v. supra *Rogerius*.

Rupertus vel etiam *Robertus* Abbas, scripsit *Historiam expeditionis Hierosolymitanæ* sub Urbano II. quæ MS. est in Bibl. Cardinalis Ottoboni. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 189.

Alius *Rupertus* Abbas, cujus *Stimulum charitatis in Jesum Christum* in Bibl. Vaticana obvium profert idem Montfauconius p. 99.

Rupertus, monachus *S. Albani* apud Moguntiam, scholæ ibidem præfuit circa A. 892. *Vitam S. Albani* metrice descripsit. Ita Trithemius in Chron. Hirsaugiensi. Dan. vero Papebrochius in Actis Sanctorum Tom. IV. Junii pag. 89. longe juniorem pronunciat, qui seculo XIII. vel etiam serius vixerit, idque, quum illa vita nusquam hodie compareat, ex versibus leoninis, quorum specimen adest, probat, qui seculo XII. excoli cœpere. Adde Hist. literaire de la France Tom. V. pag. 664.

Rupertus, illustri Comitum prosapia ortus, *Augiæ divitis* monachus, circa Ann. 1007. scripsit *de ruina monasterii Augiensis* ex incendio, prosa, rhythmo & carmine. Sed liber hodie non exstat. Jo. Egon de viris illustr. Augiæ divitis II. 25.

Rupertus, Gallus, Ord. *Carmelitarum* circa A. 1349. Scripsit *in libros Sententiarum*, *in librum Sapientiæ*, *Canticum Canticorum*, *Ecclesiasten*, *Proverbia*, *Ecclesiasticum*, *IV. Evangelia*, *Epistolas Pauli*, *de septem peccatis mortalibus*, *de immortalitate animæ*, *de ludo scachorum*, *de libertate credendi*, *de motibus naturalibus*, *de Effectibus stellarum*, *Sermones de tempore & Sanctis*. Trithemius de scriptor. Eccles. cap. 617. Petri Lucii Bibl. Carmelitana p. 74. 75.

Rupertus, *Rubertus*, vel etiam *Rudmarus*, Abbas *Gotevvicensis*, ab Ann. 1173. 1199. scripsit *Vitam B. Altmanni*, Episcopi Pataviensis, quam sine nomine Auctoris addito publicavit Sebastianus Tengnagelius in Veteribus Monumentis pro Gregorio VII. contra Schismaticos, Ingolstadii 1612. 4. editis. Ex duobus Codicibus MSS. denuo edidit Hieronymus Pez Tomo I. S. R. Austriacarum p. 138. cujus confer Observationes prævias.

Rupertus Abbas *Limburgensis*, in diœcesi Spirensi, natione Germanus, in Schola Parisina literis incubuit. Vixit circa Ann. 1124. Scripsit *in Canticum Canticorum*, *de contemtu & vanitate hujus mundi*, *de Joanne Baptista*, *Revelationum suarum lib. I. Sermones de Sanctis*. Trithemius de Script. Eccles. c. 375. Bulæi hist. Univers. Parisinæ T. II. p. 774.

Ru-

Rupertus Episcopus *Olomucensis*. Ejus *Libellus de his, quæ ad pœnitentiam & confessionem pertinent*, cujus initium: *Sacra Scriptura continet decem præcepta &c.* MS. exstat in Bibliotheca monasterii Tegernseensis, quod testatur Cel. Bern. Pezius in Dissert. Isagogica ad Tom. I. Thesauri Anecdotorum novissimi p. 14.

Rupertus Rufius, Anglus, Ord. S. Francisci circa A. 1280. Scripsit *Declarationem in Regulam S. Francisci*, *de anima*, & *super Sententias*. Trithemius de Script. Eccles. c. 474. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 321.

Rupertus, primum Decanus, post Abbas *Tegernseensis*, circa A. 1170. Ejus *Epistolæ XXIV.* editæ sunt in Codice Diplomatico Pezii & Hueberi part. II. p. 4. Sequuntur etiam p. 11. seqq. Epistolæ aliorum ad ipsum.

Rupertus, Abbas *Tuitiensis*, natione Germanus, Monachus primum S. Laurentii in suburbio Leodiensi, deinde in monasterio Sigebergensi. Oostbroekanum uno miliari ab Ultrajecto situm, addit Valerius Andreas. Postquam in juventute poesi operam navaverat, deinceps Scripturæ S. incubuit, ad quam rem ipse adjuratus a Cunone Abbate Sigerbergense, quem ut parentem reverebatur, scribit sibi Spiritum Sanctum de nocte, ut globum ignitum, totumque pectus mira suavitate circumiisse, hominemque totum sibi possedisse, ut in Declamatione de vita Ruperti narrat Matthias Agricius Witlichius. In ipso autem titulo editionis Moguntinæ exstat imago Mariæ Virginis æri incisa, & sub eadem brevis narratio docens, Rupertum, cum tardiori ingenio esset, in monasterio S. Laurentii coram imagine Mariæ lapidea, remedium eidem impetrasse. Credat hæc qui volet. Nos scimus, dona Spiritus Sancti non esse tam plumbea, quam quæ in Operibus Ruperti inveniuntur. Quicquid sit, propter eruditionem, quam illo seculo plane singularem possedit, a Friderico Archiepiscopo Coloniensi Tuitium vocatus, ibique A. 1128. Abbas constitutus est, ubi tandem A. 1135. 4. Non. Martii (*a*) fato suo functus est. De vita ejus confer Orationem Jo. Trithemii, & Declamationem Witlichii memoratam, Arn. Wion Lignum Vitæ V. 74. Galliam Christianam Tom. III. p. 754.

Editiones Operum ejus exstant variæ Coloniæ 1527. per Pirchman. fol. quæ omnium prima est, (*b*) post ap. Arnoldum Birckman, 1533. 1566. 1577. 1598. & 1602. & Paris. 1638. fol. vol. 2. Mihi ad manus est Moguntina sumptibus Hermanni Maylii Birckmanni 1631. fol. duobus voluminibus edita, quorum recensum nunc dabo.

Tomo I.

De Operibus S. Trinitatis libri XLII. qui complectuntur Commentarios in Pentateuchum, libros historicos Vet. Test. Psalmos, Prophetas majores, quatuor Evangelistas, & de Operibus Spiritus S. libros IX. Colon. 1525. Lovanii 1551. fol. apud Sassenum.

Commentarius in XII. Prophetas minores, pag. 703. In sex posteriores editus fuerat primum Noribergæ apud Jo. Petræum, 1524. 8. qui eodem anno mense Octobri Comm. in Jonam & Micheam addidit, cum quatuor priores nancisci tunc non posset. Lovanii 1551. ap. Servatium Sassenum.

In Cantica Canticorum de incarnatione Domini, p. 1054. Colon. 1540. fol. & apud Arnoldum Birckman 1551. fol.

Comment. in Job, tum primum editus, pag. 1106. *in Ecclesiasten*, pag. 1197.

Tomo II.

De gloria & honore Filii hominis, super Matthæum, p. 1.

De glorificatione Trinitatis, & de processione Spiritus S. libri IX. pag. 137. Præmittitur hymnus ad Spiritum S. Prodiit cum præcedente seorsim Colon.

(*a*) Conf. Act. Eruditorum 1725. p. 55.

(*b*) Vid. Hockeri Catalogus Bibl. Heilsbrunnensis, p. 144. 145.

lon. ap. Jo. Soter. 1533. 1540. & Parif. 1545.

In Evangelium Joannis libri XIV. p. 217. Norib. 1526. 8. Colon. 1541. Parif. 1545.

In Apocalypsin Joannis libri XII. p. 468. Editi funt feorfim Norimb. 1526. Colon. 1540.

De victoria verbi Dei libri XIII. pag. 626. Prodierunt per Ant. Sorg, civem Auguftenfem, 1487. fol. Norimb. 1523. Colon. 1540. Lovanii apud Servatium Saffenum 1551.

De divinis officiis per anni circulum, libri XII. pag. 750. quod Opus, Caveo tefte, quidam Walramo, Anfelmi amico, tribuunt, errore fatis manifefto. Nam in præfatione ad Cunonem Epifcopum Ratisbonenfem directa Rupertus omnia fcripta a fe huc ufque edita ènarrat, fimulque addit, cujus fuafu aut hortatu fingula elaborata fint: quæ fingula de Walramo minime omnium valent. Adeft quoque Codex authenticus Cunoni a Ruperto tranfmiffus cum imagine utriufque, quem defcribit Vir Clar. Bernardus Pez differt. Ifagogica ad Tomum I. Thefauri Anecdotorum noviffimi p. 39. Prodiit inter alios Scriptores de facris Ecclefiæ officiis per Melch. Hittorpium, Colon. 1568. Romæ 1591. Parif. 1610. nec non in Bibliotheca Patrum Parifina: feparatim Colon. 1543. fol. Antverp. 1593. & alibi.

De incendio Tuitii oppidi, p. 884. In illo corpus Dominicum a flammis illæfum manfiffe narrat.

De meditatione mortis libri II. p. 894. Hic liber cum præcedente primum editus eft a Matthia Agricio Witlichio, Coloniæ apud hæredes Arnoldi Birckmanni, 1572. 8.

Vita S. Heriberti Archiep. Colonienfis, p. 908. & apud Surium d. 16. Martii, & in Actis Sanctorum Tom. II. Mart. p. 475. Baronius ad Ann. 1021. n. 2. Rupertum non tam auctorem, quam illuftratorem hujus Vitæ dicendum effe ait; quippe qui eam (ut in præfatione teftatur) ab antiquiore fcriptam auctore ftyli rubigine fubobfcuram expolire & cultiorem reddere laboravit. Vide fupra lib. XI. p. 236.

Paffio B. Eliphii martyris in urbe Tullenfi p. 924. & ap. Surium d. 16. Octobr.

Sequentia tum primum edita fuerunt:

De Voluntate Dei liber I. p. 929.

De Omnipotentia Dei liber I. p. 936. Atqui vero hi duo libelli jam prodierant Norib. 1524. 8. apud Jo. Petræum, editore Andrea Ofiandro.

In quædam Capitula Regulæ S. Benedicti lib. IV. p. 946.

Altercatio Monachi & Clerici, quod liceat Monacho prædicare, p. 970. Incipit: *Inique agis refiftens mihi in faciem*. Defiit: *Quomodo ergo prædicabit?*

De eodem Epiftola ad Eberhardum, Abbatem Brunvvilarenfem, p. 972.

De læfione virginitatis, & an poffit confecrari corrupta? p. 973. Quæftio hæc ipfi propofita fuerat a quodam Clerico, cujus prima litera erat W. *An virginitatis amittat palmam, qui vel quæ propriis aut alienis manibus, vel qualibet alia arte præter naturalem coitum, fibi femen elicuerit?* Quæftionem hanc de viris excitari non miror; fed hoc non placet, a talibus has quæftiones circa fequiorem fexum moveri, & ad eafdem refponderi, quibus gloriofum eft non noffe fœminas, & ignorantiam fuam potius fateri debebant, quam de talibus vel cogitare.

Huc ufque editio Moguntina: fed alia quoque poft id tempus edita funt, quæ nunc addimus.

Apologia Ruperti quando citatur, ne Lector illam in Operibus illius fruftra requirat, fciendum eft, eam effe librum primum Operis *in quædam Capitula Regulæ S. Benedicti*. Cum enim ab æmulis quibufdam laceffitus fuiffet, & hærefeos accufatus, quum ex fcriptis ejus varia exfculperent, & in fenfum pravum detorquerent, ipfe coactus eft fe excufare, & ejus rei gratia juvencu-

culus asello vectus, & uno puero comitatus in Franciam abiit. Sed ille multa historica de hoc itinere non enarrat. Loca quædam excerpta ex hac Apologia dedit Witlichius post librum de incendio Tuitiensi p. 94. quum ipsa tunc nondum esset edita, sed omnes illæ sententiæ libro hoc primo, quem indicavimus, inveniuntur.

Dialogorum inter Christianum & Judæum libri III. quibus *Annuli* nomen dedit, editi sunt a Gabr. Gerberonio ad calcem Operum Anselmi. Paris. 1675. p. 524.

Scripsit etiam *Res gestas Episcoporum Leodiensium & Abbatum S. Laurentii* libris V. quorum tres priores perierunt, quia monachus imperitus eos e codice abrasit, & Epitomen Operis Bernardi in Cantica, quæ vulgo *Reinero* tribuitur, reposuit. Duos reliquos abbreviatos ab An. 959. ediderunt Martene & Durand Collect. amplissima Tom. IV. p. 1033. cum variorum continuationibus.

De vita vere Apostolica Dialogorum libri V. editi sunt a Martene & Durand Collect. ampliss. IX. pag. 959. in quibus auctor demonstrare cupit, monachos ad omnia Ecclesiæ munia obeunda idoneos esse, summamque illis injuriam a Canonicis regularibus fieri, qui vix seculo XI. exorti, statim eis bellum indixerunt. Horum dialogorum, verba sunt observationis præviæ, auctor suum ex professo nomen subticuit, si quid in eis boni protulit; id totum Deo, a quo omne bonum, referens, optansque, *ut laude sua mutus liber ipse legatur, dummodo laudem Dei & Ecclesiæ loquatur*. Scriptos tamen a Ruperto Abbate Tuitiensi prope Coloniam Agrippinam conjectura non levi possumus asserere. Nam Graffschatense monasterium, cujus ex codice illa ætate exarato ipsos descripsimus, situm est in diœcesi Coloniensi, simileque exemplar postea in ipso Ruperti cœnobio Tuitiensi reperimus, quod pene unicum ex omnibus tanti viri Operibus ibidem superstes habetur. Deinde auctor librum suum tertium his terminat verbis: *Imminens S. Nicolai festivitas compellit nos sibi insistere, unde compellimur quartum distinguere, cujus ad hoc possumus prece juvari*. Porro S. Nicolaus patronus est vicini Tuitio Brunvillariensis monasterii, quocum magnam haud dubium consuetudinem habebat Rupertus. Demum certum est hoc de argumento Opus aliquod a Ruperto compositum fuisse, ut discimus ex Anselmi Havelbergensis Epistola ad Abbatem Husbergensem, qui occasione Petri cujusdam, Canonici regularis, gratia majoris perfectionis ad monachos transvolantis, ejusdem argumenti lucubrationem ediderat. Hanc enim ille refellere cupiens, magno cum contemtu sic de Ruperto effatur: *Porro nescio cujus Roberti cujusdam doctrinam adnectis, cujus auctoritas, quia in Ecclesia ignoratur, ea felicitate contemnitur, qua probatur*. Huc usque observatio prævia.

Epistola ad Liezelinum Canonicum, qua ratione Monachorum Ordo præcellit Ordinem Clericorum, edita est sub nomine *Roberti* in Martene & Durand Thesauro novo Anecdotorum Tom. I. pag. 285. & novum argumentum subministrat, *Dialogos* modo dictos esse Ruperti Tuitiensis, id quod miror ab illis Duumviris esse prætermissum.

Memorantur tamen ejus quædam nondum edita, ut sunt: *Opus ex libris Regum de glorioso Rege David*, quod ipse adducit in præfatione ad librum de divinis officiis: *Opusculum trium libellorum sub Dialogo Judæi & Christiani de sacramento fidei*, memorat una cum priore Anonymus Mellicensis c. 117. *Epistolarum lib. I.* Trithemius cap. 365. *Sermones* & *Carmina varia*, scil. *Vitam D. Augustini*, *Vitam S. Odiliæ virginis*, *Cantus ecclesiasticos de S. Severo confessore*. Witlichius in præfatione Apologiæ p. 93. & Declamatione p. 108. b.

Carminum libri IV. & *Hymni* lecti fuerunt Leodii ad S. Laurentium, teste Val.

Val. Andrea in Bibl. Belgica p. 805.

Exciderunt illi quædam contra Transſubſtantiationem, quæ Proteſtantes urſerunt, Pontificii vero vindicant. Vide Aub. Miræi Scholia ad Honorium Auguſtodunenſem IV. 26. p. 92. Bulæum Hiſt. Univerſ. Pariſinæ tom. II. pag. 714. Bellarminum de Sacramento Euchariſtiæ III. 11. & 15. nec non de Scriptoribus Eccleſ. Pagium ad a. 1111. n. 9. Rich. Simonem Hiſt. Crit. N. T. p. 389. ſeqq.

Ruricius, Gallus, nobili genere natus, duxit Iberiam illuſtri ſtirpe, quibus Epithalamium ſcripſit Sidonius Apollinaris. Poſtea ſeculo renunciavit, factus a. 484. Epiſcopus Lemovicenus, mortuus eſt a. 507. Exſtant ejus *Epiſtolarum libri II.* (a) primum editi a Caniſio Lect. Antiquarum tom. V. p. 459. in edit. Baſnagiana tom. I. p. p. 369. Deinde prodierunt in Bibl. PP. Pariſina 1654. tom. II. p. 369. & in duabus ſequentibus. Baluzius editionem novam promiſit, ſed præſtare non potuit. Vide pluribus Hiſtoriam Galliæ literariam tom. III. p. 49. Circa Chronologiam variat Gallia Chriſtiana tomo II. p. 501. ſ.

Nomina eorum, ad quos Ruricius literas dedit.

Æonio Epiſc. I. 15. II. 8. 15.
Agricolæ, II. 31.
Albino Presb. II. 45.
Ambroſio Epiſc. II. 43.
Apollinari, II. 25. 40.
Aprunculo, II. 48. 54. 55. 56. 57.
Baſſulo Epiſc. I. 7.
Cæſario Epiſc. II. 32. 35.
Capilluto Epiſc. II. 20. 30.
Celſo, I. 12. 13. 14.
Cenſurio Epiſc. II. 50.
Cerauniæ, II. 14. 49. v. infra Namacio.
Claro Epiſc. II. 63.
Conſtantio, II. 23. 42.
Coronopio Epiſc. II. 6.
Elafio, II. 7.
Eonio, vid. Æonio.
Eracliano, II. 29.
Eudonio & Melantiæ, II. 38.
Eufraſio Epiſc. II. 21. 28.
Fauſto Epiſ. I. 1. 2.
Fœdamio & Vilico, II. 13.
Fredario, I. 11.
Geſperio, I. 3. 4. 5.
Hiſpano, II. 45.
Joanni, II. 47.
Leontio, II. 41.
Lupo, I. 10.
Namacio, II. 5. 61.
Namacio & Cerauniæ, II. 1. 2. 3. 4.
Nepotiano, I. 6.
Ommacio, I. 18. II. 27.
Parthemio & Papianillæ, II. 36.
Pet.... II. 37.
Pomerio, I. 17. II. 9.
Præſidio, II. 11. 12. 52.
Ruſtico, II. 19. 53.
Sancto, II. 18.
Sedato Epiſc. II. 17. 33. 34.
Severo. II. 58.
Sidonio Epiſc. I. 8. 9.
Sidonio, Videnti, I. 16.
Stephano, II. 51.
Sthoracio, S. Stauracio, II. 59.
Taurencio vel Turencio, II. 16. 46.
Vero, II. 22.
Victorino Epiſc. II. 39.
Vittameno, II. 60. 62.
Voluſiano, II. 64.
N. N. II. 10. 24. 26.

Addimus hic quoque Catalogum eorum, qui inter Epiſtolas Fauſti Regienſis ad Ruricium noſtrum ſimul ſcripſerunt. Exſtant autem illæ Epiſtolæ tom. I. Caniſii p. 343. edit. novæ.

Cæſarius, 18.
Eufraſius, 15.
Græcus, 10.
Sedatus, 13. 14. 19.
Turentius, 12.
Victurinus, 11.

Ruſſellus vel *Roſſellus*, Theologiæ Doctor Anglus, poſt Epiſcopus Lincolnienſis, Conſiliarius Regius, & ſummus Angliæ Cancellarius, floruit a. 1484. Scripſit *in Cantica Canticorum*, &

(a) Non XI. ut mendoſe legitur apud Ittigium de Bibliothecis Patrum p. 113.

& *de potestate Summi Pontificis & Imperatoris*. Pitseus de illustribus Angliæ Scriptor. Append. Centur. IV. 30.

Rusticanus, Italus, Ord. Prædicatorum sub initium sec. XVI. typis edicuravit *Telesphori Cusentini Eremitæ a.* 1486. *clari Prophetias*. Venet. 1516. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. II. p. 34. Vide infra sub *Telesphoro*. * *Telesphori Cusentini Prophetias* in epitomen redegit tantummodo; idque anno demum 1486. præstitit. Epitomis vero hujusce editionem tertius alius ex ordine Fratrum Eremitarum curavit, ut ex epistola operi præfixa in editione Veneta an. 1516. discimus. In hac epistola scribitur author epitomis rem perfecisse ante annos fere septuaginta. Hæc si detrahas ab an. 1516. redduntur anni 1446. Integer titulus seu exordium operis est: *Liber de magnis tribulationibus in proximo futuris compilatus a docto & devoto presbytero & Eremita Telesphoro de Cusentia provinciæ Calabriæ collectus ex vaticiniis novorum Prophetarum Dandali & Merlini* &c. *deinde abbreviatus per V. Fratrem Rusticanum*. Debemus hæc viro clarissimo, & mihi olim, dum Vindobonæ essem, noto, atque amico Philippo Jacobo Lambacher a secretis civitatis Vindobonensis in sua Bibliotheca antiqua Vindobonensi civica in notis pag. 166.

Rusticus, Episcopus Fesulanus, Diaconus Cardinalis a Vigilio Papa evulgatus, scripsit *Disputationem de tribus Capitulis* contra Vigilium Pontificem, qui adversus eum damnationis sententiam enunciaverat, illumque Diaconi dignitate privaverat. Cum autem Rustico caussa adjudicata sit, pristinæ etiam dignitati restitutus est. Vide quæ de hoc narrant Ferdinandus Ughellus in Italia Sacra (tom. III. p. 212.) Auctarii Ciaconii, & alii. Hæc Oldoinus in Athenæo Romano p. 594. Illa *Disputatio adversus Acephalos* exstat in Antidoto contra hæreses Jo. Schardi, pag. 246. in Hæresiologia Heroldi, in Scriptis Veterum de una persona & duabus naturis in Christo, (Tig. 1572.) p. 140. b. & in Bibl. PP.

Rusticus Elpidius, vide supra libro V. pag. 93.

Rusticus, Episcopus *Burdegalensis*, alii Narbonensem vel Bituricensem (*a*) dicunt, a. 450. Ejus *Epistolam* ad Eucherium Lugdunensem edidit Sirmondus in annot. ad Sidonium Apollinarem Lib. II. Epist. 11. tom. I. Operum Sirmondi p. 900. Adde quæ Quesnellius annotavit ad Leonem Magnum p. 781. seqq.

Rustici, nescio cujus, *Sacræ meditationes* MSS. sunt in Bibl. Academiæ Lipsiensis Paullina, teste Catalogo Felleriano pag. 173.

Rutgerus Episcopus *Trevirensis*, circa a. 917. *Decretorum librum* collegit, quem in Synodo a Suffraganeis suis comprobari curavit, ut ex Trithemii Chronico Hirsaugiensi notavit Petrus Pithœus. Hæc Fabricius Bibl. Græcæ Vol. XI. p. 95.

Ruthardus, monachus Ord. S. Benedicti, monachus Fuldensis & Hirsaugiensis, auditor Rabani Mauri & Walafridi Strabi, post obitum Haymonis a. 852. Episcopatum Halberstadensem recusavit, *Gesta S. Bonifacii* AEp. Moguntini heroico versu cecinit, *Regulam S. Benedicti Commentariis* primus illustravit, *Sermones* plures conscripsit. Possevinus tomo II. Apparatus pag. 361. Schatenius Annal. Paderborn. lib. II. p. 143. Adde Nostrum supra lib. XV. p. 213. & Hist. literaire de la France tom. V. p. 317.

Claudius Rutilius Numatianus, satis descriptus est a Fabricio nostro Bibl. Latin. III. 13. & Monachis Benedictino-Maurianis in Historia literaria Galliæ tom. II. p. 70. Duo tantum monemus ex libro, quem posteriore loco laudavimus: Prius, quod gente fuit Gallus, vel Tolosanus, vel, quod magis probabile est, Pictaviensis, id quod probatur ex lib. I. v. 208. ubi Palla-

S 2 dium,

(*a*) In Gallia Christiana neque inter Bituricenses neque Narbonenses locum habet.

dium, qui Pictaviensis fuit, *spem & decus generis sui* vocat. Alterum est, quod titulus Tribuni militum & Præfecti Prætorio fundamento solido destituatur.

Rutvvinus Saxo, vel etiam *Rutvvicus*, nescio quis: scriptorem vetustissimum vocat Paulus Langius in Chron. Citicensi p. 792. & quædam ex illius libro profert, dum tamen titulum non memoret. Quia vero in illa lacinia Libonotani, Camanni, Suardones, Cauritani, tanquam antiqui terræ Misnensis incolæ proferuntur, quos ante Erasmum Stellam, impostorem, nemo unquam inaudivit, recte conjicit Cl. noster Kreysigius, deceptum esse Langium a Stella, & Rutvvinum esse nomen fictum. (*a*)

Rycus Wichevvize, sacerdos Londinensis a. 1410. auctor Epistolæ ad Jo. Hussum, quæ vulgo Wicleffo tribuitur, sed a sene ad puerum XI. annorum scripta esse non potuit, unde a nonnullis suppostitia fuit credita. Legitur hæc Epistola in Operibus Hussi (ed. Norib. 1725.) tom. I. p. 126. Lasitii hist. Fratrum Bohemorum p. 223. Walpurgeri Husso combusto p. 56. Germanice in Riegeri hist. Fratrum Bohemorum vern. lingua scripta part. VI. p. 580. Adde VVilh. Seyfridi Comm. de Jo. Husso cum annot. Jo. Christ. Mylii p. 36. 37.

Hermanus Ryd de Reen, quæ patria ipsius fuit. Scripsit *Tractatum de vita & honestate Clericorum*, editum a VVolfgango VVissenburgio in Antilogia Papæ p. 606. 722. Ipse Tractatus constat capitibus novem, qui a literis initialibus *Hermannus* incipiunt. Et hoc indicant versiculi sub finem operis:

Nostræ scriptoris dant nomen initiales,
Est de Reen natus, Ryd ipse cognominatus.
1467 *Magdeburgi*.

Videmus igitur Reen esse patriam. Jo. VVolfius in Indice Lectionum Memorabilium hunc nostrum memorat, & addit annum 1480. in ipso autem opere nihil de eo habetur illo anno, sed potius sub a. 1460. tom. I. p. 864. & rursum ad annum 1467. p. 877. quædam inde excerpta leguntur.

LIBER XVIII.

SAba *Malaspina*, vide supra sub Lit. M.

Joannes Sabadinus de Arien'is, Bononiensis, sub initium seculi XVI. Ejus *Colloquium ad Ferrariam plebem* pro conjugio Lucretiæ Borgiæ (Alexandri VI. PP. filiæ) in Alphonsum primogenitum Ducalem Estensem, exstat MS. in Bibl. S. Germani. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 1139. * Quamquam unico illo opusculo a Fabricio hic indicato Sabadinus iste locum sibi vendicat in Bibliotheca scriptorum Latinorum, non uno tamen opere scriptoris titulum sibi promeruit; sed vernacula omnia dedit, quorum est titulus legendus apud Orlandi Bibliothecæ Bononiensis pag. 171.

Sabbatinus, Episcopus Genuensis, qui a. 876. Concilio Ticinensi, & anno sequente Ravennensi interfuit, scripsit *Epitaphium S. Syri*, quem ipse Genuam transtulerat. Ughellus Italia S. tom. IV. p. 841. Sopranus de Scriptoribus Liguriæ p. 251. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 491.

Sabbatius, vide infra *Servatius*.

Marcus Antonius Coccius Sabellicus, natus in Vico Varronis, ad Anienem (de quo loco Leander in descriptione Italiæ p. 224. & ipse Sabellicus libro ult. Enneadum) a Pomponio Læto vero, qui discipulos novo nomine mactabat, *Sabellici* nomine a patria vocatus est. In urbe Tiburtina scholam pene imberbis rexit, hinc autem Romæ sub Pomponio Læto profecit. A Venetis evocatus est, ut literas humaniores doceret, & historiam Reipublicæ conscriberet. Præterea Bibliothecæ Bessario-

(*a*) Vide librum vernaculum *die Obersæchsische Nachlese* parte III. p. 514.

rionis Cardinalis præfuit. Utini quoque docuisse tradit Syllabus historicorum Utinensium, teste Vossio. Mortuus est a. *1606.* Confer Vossium de historicis Latinis p. *669.* Bælium in Lexico, Joannem Fabricium Bibliothecæ Fabricianæ tomo II. p. 513. Petr. Anton. Corsignanum de viris illustr. Marsorum pag. 220.

Opera ejus conjunctim prodierunt Venet. per Albertinum de Lisona, 1502. folio.

Basileensis eorum duplex est editio ap. Hervagium. Prior a. 1538. duobus volum. folio, quæ, teste Bælio, non nisi *Enneades & decem libros Exemplorum*, cum *Historica Synopsi* s. Casp. Hedionis continuatione Enneadum usque ad annum 1538. continet. Plenior est altera 1560. tomis IV. fol. cujus contenta apponemus.

Tomo I.

Rhapsodiæ historiarum ab orbe condito Enneades V.

Tomo II.

Rhapsodiæ Enneades sex. Ultima Enneas definit cum libro secundo. Prodierunt antea Venet. 1498. fol. per Bernardinum & Matthæum Albanesotos.

Rerum Venetarum ab urbe condita Decades tres, & quartæ libri tres. Venetiis apud Andream Toresanis de Asula, 1487. fol. de qua editione vide Jo. Fabricium l. c. p. 517. denuo prodiit 1514. editio nitida & emendata 1718. 4.

Versio Italica inter Historicos rerum Venetarum tomo I.

Tomo III.

Supplementi libri XXIX. Est continuatio Enneadum ex Paulo Jovio aliisque lectissimis scriptoribus depromta, usque ad a. 1559.

Tomo IV.

Exemplorum libri X. p. 6. Prodierunt Lipsiæ, per VVolfg. Stœkkel 1512. fol. apud Thannerum 1514. fol. Argent. 1518. fol. Basil. 1541. 8. Germanice versi per M. Leonardum Brunner, Ecclesiasten VVormatiensem. Argent. 1535. fol.

De vetustate Aquilejæ & Fori Julii p. 201. *nec non Vicentinus Crater s. Urbis agrique Vicentini descriptio*, p. 541. Venet. 1502. Exstant etiam in Schotti Italia illustrata p. 51. 103. & Grævii Thesauro Italiæ tom. VI. part. 4. Apud Maittairium tomo I. p. 758. invenio hunc titulum: *M. Antonii Sabellici libri sex de Utini & Aquilejæ origine ac vetustate; carmen in munitionem Sontiacam, in cædem Sontiacam, in Carnicum incendium, in naufragantem divi Petri cymbam, de artium inventoribus, in natalem diem virginis Mariæ, in ejus progeniem, ad Nazareth ejus solum natale, de ejus virginitate &c. per Antonium.* 4. typis antiquis, sed sine anno.

De Venetæ urbis situ, libri III. p. 249. *De Magistratibus*, liber I. p. 278. *De officio Prætoris*, lib. I. p. 301. *De officio Scribarum Dialogus*, p. 313. *ut & ejusdem Genethliacum & Oraculum* (inter Carmina in Opp.) Venet. 1487. 1502. Habentur etiam in Schotti Italia illustrata p. 1. & Grævii Thesauro tom. V. part. 1.

De latinæ linguæ reparatione Dialogus, p. 319.

Epistolarum familiarium libri XII. pag. 337.

Orationes XII. p. 473.

Poemata varia, p. 529. *Elegiæ in natalem divæ Mariæ virginis* prodierunt Daventriæ, 1490. 4.

Annotationes in Plinium, cum Beroaldi & Politiani similibus prodierunt typis antiquis, in folio, sine mentione anni & loci, repetitæ in Lampadis Gruterianæ s. Thesauri Critici tomo I.

Interpretatio in Suetonii Cæsares prodiit in editione Suetonii Parisina 1512. folio.

Annotationes in Lucanum, Paris. apud Ascensium 1514. folio. * Interpretatio ejus in Suetonium multo ante prodiit, quam hic a Fabricio indicetur; nam est apud me ejusdem operis editio Veneta per Damianum de Gorgonzola an. 1493. die 29. Martii.

Marius Sabellicus de conjuratione Baja-

jamontis Theupoli MS. Romæ in Bibl. S. Crucis. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 194.

Sagacius vel *Sagacinus Mutus de Gazata*, unus ex civibus primariis Regiensibus, qui in turbis a. 1318. patria extorris ad Canem Grandem Scaligerum, Veronensium Principem confugit. Scripsit *Chronicon Regiense* usque ad a. 1353. qui ipsi fuit nonagesimus primus ætatis. Sed exemplum illius hodie mire laceratum adest, inde non nisi ab a. 1272. edidit Celeb. Muratorius S. R. Ital. tom. XVIII. p. 1. quum tamen ex iis, quæ nepos ejus ad a. 1353. scripsit, constet, gesta Attilæ & aliorum in eo memorata fuisse: ex quibus conjicit Muratorius, ab ipsis fortasse Romanorum temporibus opus hoc fuisse deductum. Reliqua ab anno 1353. 1388. adjecit *Petrus Mutus de Gazata*, qui se ipsum ejus pronepotem, alii vero scriptores, Guido Panzirolus & Bernardinus Gorius ex Francischino nepotem vocant. Hic a. 1335. natus postea inter monachos Benedictinos S. Prosperi Regiensis cooptatus fuit, quum annos natus esset XIII. Dignitatem Abbatis consecutus est a. 1363. porro anno 1384. ab Urbano VI. Subcollector Apostolicus, & a. 1391. ab Ugolino Episcopo Regiense Vicarius Generalis assumtus est, mortuus tandem a. 1414. Omnia hæc debentur præfationi laudati Muratorii.

Guilielmus Saginetus, Gallice *Saignet*, miles circa a. 1420. Scripsit *Lamentationem ob cœlibatum Sacerdotum*, sive *Dialogum Nicænæ constitutionis & Naturæ ea de re conquerentis*, qui cum refutatione Joannis Gerson MS. est in Bibl. Basileensi. Opusculum autem Gersonis in operibus illius conjunctim editis invenies. Oudinus tomo III. p. 2325.

Saladinus de Esculo, Principis Tarantini Physicus circa a. 1163. Scripsit *Compendium Aromatariorum*, quod cum Operibus Joannis Mesne prodiit Venet. 1527. & 1581. fol. Hæc ex VVolfg. Justo Mercklinus in Lindenio renovato pag. 952.

S. Salabergæ Abbatissæ Laudunensis vita edita est a Dacherio post opera Guiberti pag. 679. & Mabillonio seculo II. Benedictino p. 421.

Anonymi *Salernitani Paralipomena*, hoc est, eorum, quæ duobus seculis gesta & ab aliis omissa sunt, enarratio, ab a. 760. 960. habetur tomo II. rerum Italicarum Muratorii parte 2. p. 159. cum annotationibus ejusdem Muratorii.

Salica Lex, a Francis Orientalibus in pago *Salageve* habitantibus lata: qui pagus inter Salam Franconicum & Mœnum situs est, unde geographicam illius delineationem invenies in mappa, quam Jo. Fridericus Schannat Traditionibus Fuldensibus a se editis adjecit. Adde hic Jo. Frid. VVeidleri de natali solo Legis Salicæ disquitionem, VVitteb. 1736. editam, ubi & alias de origine hujus vocis sententias adfert & dijudicat: item Orationem Henrici Coccеji de Lege Salica Heidelbergæ habitam, & postea sæpius excusam. Auctores hujus Legis, ut ex præfatione constat, fuerunt varii. Primi fuerunt Rectores quatuor provinciarum in Germania, VVisogast, Bodogast, Salogast & VVindogast, adhuc gentiles, qui prima illius rudimenta jecerunt. Quum vero in illa quædam decisa essent religioni christianæ contraria, reges Francorum Clodoveus, Theodericus, Chlotarius & Dagobertus per alios viros illustres eam in meliorem formam redegerunt. Reliqua, quæ ad historiam illius pertinent, ab illis auctoribus requirantur, qui historiam Juris & Legum Germanicarum dederunt. Nos pro instituto nostro de editionibus solliciti sumus. Primus cum cæteris Legibus Germanicis edidit Basilius Joannes Heroldus, Basil. 1557. fol. Sequitur Jo. Tillius, qui cum aliis item Legibus vulgavit, Paris. 1573. quæ editio ex Codice per Carolum M. emendato prodiit, & vocabulis Germanicis s. Malbergis destituitur. Postea Franciscus Pithœus hanc Legem correxit, & additur

dito Glossario auxit, quam edidit Frid. Lindenbrogius primo separatim Parisiis, 1602. 4. deinde in Codice Legum Veterum, Francof. 1613. fol. & ex hac editione Goldastus tomo III. Constitutionum Imperialium. Porro eam dedit Hieronymus Bignonius ex autographo Pithœi cum Glossario illius, & annotationibus suis, Formulisque Marculfi additis, Parisf. 1665. 8. Sequitur Stephanus Baluzius, qui eandem inter Capitularia Regum Francorum edidit, cum undecim codicibus antiquissimis collatam. Neque omittendus est Godefridus VVendelinus, qui a Joan. Jacobo Chifletio incitatus, editionem Heroldinam, huc usque omissam revocavit, eamque cum Glossario suo & dissertatione de natali solo Legum Salicarum Antvverpiæ 1649. 4. in lucem produxit. Palmam reliquis omnibus præripuit Jo. Georgius Eccardus, qui aliquot Codicibus MSS. usus, has Leges denuo sub incudem revocavit, varias earum editiones & codices sollicite contulit, & Commentario sat luculento illustravit, in quo præcipue voces germanicas etymologice illustrat; qua in re multum sane præstitit, si quædam excipias, in quibus se paullo audaciorem exhibet. Et huic Eccardo debetur notitia editionum, quam huc usque attuli. Editus est liber Francofurti & Lipsiæ, sumtibus Nicolai Fœrsteri, Bibliopolæ Hanoverani, 1720. fol. Addita sunt ab Eccardo varia: 1. *Additiones variæ* ad hanc Legem annis sequentibus a Ludovico Pio, Pipino & Guidone Italiæ regibus, Ottonibus, Henricis & aliis factæ. p. 183. 2. *Lex Ripuariorum*, cum additionibus Caroli M. p. 204. 3. *Formulæ antiquæ*, quas Mabillonius *Alsaticas* vocat, Eccardus *Sangallenses* mavult, p. 232. 4. God. Guil. Leibnitii dissert. *de Origine Francorum*, cum annotationibus Eccardi, p. 247. 5. *Annales Francici* a Theoderico Ruinarto confecti & Gregorio Turonensi additi, p. 265 6. *Emendationes in Otfridi Paraphrasin Evangeliorum*, quas ex Codice Vaticano exscripsit Fridericus Rostgaard. Tandem postremum Leges Salicas edidit Petrus Georgisch in Codice Legum Veterum, Halæ 1739. 4. Neque hic silentio prætereundus est Vir Celeb. Jo. Guilielmus Hofmannus, quem fata nobis nuper admodum mature eripuerunt. Is libris duobus *Observationum Juris Germanici*, Lipf. 1738. 8. editis, varia quoque Legis Salicæ loca ex lingua Germanica feliciter explicavit.

* Omissam hic esse descriptionem editionis legis Salicæ a Joanne Schiltero Argentoratensi paratæ, quam vir alter doctus perfecit, Joannes Frikius præfatione illustravit, & Joannes Georgius Scherzius in universitate Argentoratensi professor inseruit in volumine II. Thesauri antiquitatum Theutonicarum Ulmæ 1727. in fol. Expressa est editio ista ad vetustissimum codicem Regium; tum adduntur variantes ex editione Heroldi, & codicis Guelpherbitani. Subjiciuntur viri cujusdam docti adnotationes. Succedit lex Salica recentior emendata, & promulgata jussu & authoritate Caroli Magni cum notis Francisci Pithœi, Hieronymi Bignonii, & Stephani Baluzii. Hanc equidem editionem utpote splendidam, & accuratam præteriisse pigeret.

Bartolomæus de Saliceto (de quo hic acturum sese Fabricius spoponderat, nec fidem ejus exolvit author supplementi) Bononiensis Richardi Saliceti juris scientia ætate sua clari ex fratre nepos ob eminentem juris scientiam *Monarcha juris* appellatus docuit Patavii, Paduæ & Bononiæ, authorque fuit ut Ferrariæ juris schola publica institueretur, in qua & docuit. Obiit anno 1412. die 28. Decembris. Videndus de illo Pancirolus de clar. leg. Interpret. lib. 2. cap. 78. Scripsit *commentarios in codicem Justiniani* cui operi solidis 18. annis incubuit. Prodiit Mutinæ 1475. & 1476. Venetiis 1483. Scripsit pariter *& in Digestum vetus* Brixiæ 1499. *Consal-*

ſultationes varias Venet. an. 1378. fol. In collectione Veneta Zileti tom. 6. par. 2. extat opuſculum ejus *de mora & ejus effectibus*. Ejus *de uſu Feudorum* librum unum laudat Trithemius de ſcriptor. Eccleſ. pag. mihi 335. Ejus Repetitio l. ſemel mora ff. 50. ma. prodiit Senis per Henricum Harolem 1495. Bartholomæi de Saliceto conſilium ſuper facto ſchiſmatis pro Urbano VI. extat in MS. codice Feliniano num. 224. Conſilia Papiæ 1489. Repetitiones in Conſilia Baldi Papiæ 1489.

Salimbenus de Salimbenis, de Grenonis, Parmenſis, Ord. Minorum Theologus, & in optimis literis verſatus, circa a. 1280. Scripſit *hiſtorias ſui temporis & Chronicon Italiæ* uſque ad annum 1280. Alii *Chronicon Parmenſe* vocant. Poſſevinus tomo II. Apparatus pag. 370. VVillot Athenæ ſodalitii Franciſcani p. 321. VVaddingus de ſcript. Ord. Minorum.

Saliphilax, natione Britannus, quem Balæus ex vetuſtiſſimo Bardorum genere fuiſſe credit. Ajunt eum circa a. 960. *De genealogia Regum Britannorum* ſcripſiſſe. Balæus Cent. II. 29. Pitſeus c. 144.

Salisburgenſe Chronicon a nato Chriſto uſque ad a. 1389. edidit Hieron. Pez tomo I. Scriptorum Auſtriacorum p. 314. Aliud a S. Ruperto ad a. 1495. idem tomo II. pag. 427. Tertium Raymundus Duellius Miſcell. II. p. 130. Chronicon duplex vernaculum, Hahnius Collect. tomo II. p. 766. Monumenta Salisburgenſia Caniſius tomo III. part. 2. p. 263. Diplomata Salisburgenſia & Laureacenſia Jo. Petrus de Ludevvig tom. II. Scriptorum Bambergenſium p. 347. Anonymus Poeta de ordine comprovincialium Epiſcoporum Salzburgenſium, Ratisbonenſium, Friſingenſium, Patavienſium & Sabionenſium, editus eſt a Mabillonio in Analectis p. 346. & Pezio tomo I. p. 8.

Salla (rectius *Saba*) *Malaſpina*, vide ſupra lit. M.

Salomon, Baro *a Ramſchvvag*, primum Monachus, poſt a. 891. Abbas S. Galli, demum a. 893. Epiſcopus *Conſtantienſis*, qui a. 895. Concilio Tribirienſi interfuit, obiit a. 919. Ejus *Carmina quædam* ſuperſunt edita ab Henr. Caniſio Lect. Ant. tom. II. part. 3. p. 235. & in Bibl. PP. max. tom. XVI. p. 1300. Scripſit quoque *Lexicon*, opus grande, *de ſeptem artibus liberalibus* lib. I. *Epiſtolas* ad diverſos, *Sermones* & varios Tractatus. Trithemius de viris illuſtribus Germaniæ p. 7. Jod. Mezlerus de viris illuſtr. S. Galli I. 62. II. 16. Poſſevinus tom. II. Apparatus p. 377. Hiſt. literaria Galliæ tom. VI. p. 164.

Salomon, *Toletanus* archipresbyter, circa a. 1077. Scripſit libellum *de virginitate S. Mariæ Dei genitricis*, niſi forte tantum deſcriptoris munus ſuſtinuit. Nam notitia illius ex ſola libelli ſubſcriptione habetur. Nic. Antonii Bibl. Hiſpana Vetus VII. 1. n. 9.

Salonius, Eucherii Epiſcopi Lugdunenſis filius, in Monaſterio Lirinenſi educatus, Salviano & Honorato Maſſilienſibus nec non Vincentio Lirinenſi præceptoribus uſus. Factus deinceps Epiſcopus non Viennenſis, ut vulgo credunt, nec Genuenſis, ſed Genevenſis. Ab eo edita eſt *Expoſitio myſtica in Parabolas Salomonis & Eccleſiaſten*, per modum dialogi inter ipſum & Veranium fratrem. Prodiit ſeorſim Haganoæ 1532. 4. ex officina Jo. Secerii, inſerta deinde Micropresbytico, Orthodoxographis Heroldi & Grynæi, nec non Bibliothecis Patrum. Scripſit quoque cum fratre laudato *Epiſtolam* ad Leonem Magnum, quæ in Epiſtolis hujus exſtat, nec non tom. IV. Conciliorum p. 1038. Plura dabunt Aub. Miræus de ſcriptoribus Eccleſ. c. 90. & Hiſtoire literaire de la France tom. II. p. 433. Phil. Elſſii Encomiaſticon Auguſtinianum pag. 616. Poſſevinus tomo II. Apparatus pag. 396. Gallia Chriſtiana tomo IV.

IV. p. 24. Tillemontius tomo XV. p. 134.

Salvator Cremonensis, a patria sic dictus, monachus Cassinensis circa a. 1410. Scripsit *Philosophica*, & quædam in Aristotelem *Commentaria*. Arisii Cremona literata tom. I. p. 221.

Salvatus, alias *Salvianus*, presbyter Lusitanus, sec. XII. Scripsit *Vitam S. Martini Sauriensis presbyteri*, a. 1146. defuncti, quam promiserat Andr. Resendius, edidit vero Jo. Bollandus d. 31. Januarii, tom. II. p. 1131. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vetere VII. 14. n. 78.

Salvianus, Presbyter Massiliensis, Treveris, vel certe in Gallia Belgica, natus & educatus, mature uxorem duxit, Palladiam Hypatii & Quietæ filiam, ex eaque filiam Auspiciolam suscepit, sed mature quoque, & quidem accedente illius consensu, ab uxore se separavit, pro more illorum temporum, quo se Christum in cœlibatu melius sequi posse credebant. Credibile est, eum postea in monasterio Lirinensi hæsisse, id quod Auctores historiæ literariæ Gallicæ tom. II. p. 519. satis probatum dederunt. Tandem Presbyter Ecclesiæ Massiliensis fuit, & centenarius, vel eo major, obiit circa a. 496. Opera ejus hæc nota sunt:

1. *De gubernatione Dei*, occasione irruptionis gentium septentrionalium in Italiam & alias regiones, quod etiam *de Providentia* inscribitur. Versio Gallica Francisci de Belleforest MS. est in Bibl. Regia Parisina. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 794. Petri Gorsii S. J. impressa Paris. 1655. 4.

2. *Ad Ecclesiam Catholicam*, sive *contra avaritiam*, in quo sub Timothei nomine latere voluit, cujus rei ipse Salvianus epist. 9. rationem reddit. Anglice & Hispanice vertit Josephus Gresvvellus Soc. Jesu, Audomari 1618.

3. *Epistolæ VIII.* quibus additur nona ad Salonium scripta, & libro contra Avaritiam præmissa.

Edita sunt hæc Opera primum a Jo. Alexandro Brassicano, Basil. 1530. fol. Romæ, apud Manutium 1564. fol. cum Maximo Taurinensi, Paciano & Sulpicio Severo per Petrum Galesinium, Paris. 1570. 1575. 1594. 8. Succedit cura Petri Pithœi Paris. 1580. 1545. 1648. 8. & cum scholiis Brassicani excerptis, ibid. 1608. 12. Cum scholiis marginalibus & annotatione consensus sanctorum edita sunt a Jo. Theodoro Macherentio, Jesuita, Augustæ Trevirorum, 1609. 4. Porro manum Salviano admovit Conradus Rittershusius, qui ipsum Altorf. 1611. 2. tomis 8. vulgavit, cum annotationibus suis, quibus accesserunt Norib. 1623. 8. exiguo volumine annotationes Joan. Weitzii, Tobiæ Adami, Theodori Sitzmanni & Jo. Alex. Brassicani. Editio Rittershusii Francofurtensis 1611. & alia Norimb. 1623. nullæ sunt, quamvis in Historia literaria laudata ponantur. Nam Bolduani fides vacillat, quia paucissimos libros ipse vidit, quos adfert, & a. 1623. tantum quædam annotationes adjectæ sunt. Interea Salvianus etiam in Bibliothecas Patrum translatus est, & Jacobus Merlo Horstius eundem in septem Tubis Orbis Christiani Colon. 1635. 4. loco septimo recudi jussit. Tandem Stephanus Baluzius ad Codicem Corbeiensem & duos Colbertinos recensuit Salvianum & edidit Paris. 1663. & 1669. 8. tertiæ editioni adjecit Vincentium Lirinensem, & annotationes in utrumque. Hujus autem & omnium aliorum annotata recuderunt cum Salviano & Vincentio Bremenses a. 1688. 4. *Gallice* vertit P. Bonnetus, Paris. 1701. 12. Journal. des Scavans 1702. p. 299. Libros de providentia & de avaritia Drouet de Maupertuis. Journal des Scavans 1702. p. 300. Memoires de Trevoux 1702. p. 54. 1711. p. 1993. Deperdita ejus hæc narrat Gennadius de viris illustr. c. 67. *De bono virginitatis* ad Marcellum Presbyterum lib. III. Pro *eorum* (li-

(librorum de gubernatione) *satisfactione* ad Salonium Episcopum libr. I. Tillemontius tomo XVI. p. 193. recte *Apologiam* vocat. (a) *Expositionis extremæ partis Ecclesiastici* ad Claudium Episcopum Viennensem libr. I. *Hexaemeron* versu, lib. I. Fabricii nostri conjectura est, fortasse illud esse, quod sub Tertulliani nomine exstat. *Homilias* multas Episcopis factas & *de sacramentis* ad populum. Adde Trithemium c. 175. Alios deperditos recenset Phil. Elssius in Encomiastico Augustiniano p. 607. *Expositionis extremæ partis Ecclesiastes* (legendum *Ecclesiastæ*) *ad Claudium Episc. Viennensem: Anticimenon lib. 3. in quibus continentur quæstiones Veteris & Novi Testamenti, de locis in speciem* (ita legendum, non *in specie*) *inter se pugnantibus, per interrogationem & responsionem*. Sed falsus est in his Elssius, quum nemo fide dignus scriptor Salviano talia unquam tribuerit. Male idem, qui libros *de avaritia & ad Ecclesiam Catholicam* diversos esse judicat. *Sermones II. de passione Domini* sub nomine Salviani sunt Romæ in Bibl. Sfortiana. Vide Nic. Comneni Prænotiones mystagogicas p. 240. * Tertia Baluzii editio anno 1669. in 8. adornata recusa est non ante multos annos Venetiis. Ac tandem *Salviani Massiliensis Episcopi* (lege Presbiteri) *Concordantiæ Operibus ejus adnexæ disposita cura, & studio Demetrii Barbulii* prodierunt Pisauris anno 1729. in 4.

Salvius de Bario, a patria, urbe Apuliæ, dictus, aliis *Saulus*, Ord. Prædicatorum, Episcopus Salpensis ab a. 1264. ad 1274. Scripsit *Sermones de tempore & Sanctis*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 674. Altamura p. 133.

Linus Colucius Salutatus, Cancellarius Florentinus. Ejus *quatuor Epistolas* tempore schismatis scriptas 1. ad Cardinales Gallicos, 2. Petro de Corsinis Cardinali, 3. Marchioni Brandenburgensi, 4. Innocentio VII. in Cœnobio Angelorum apud Florentiam invenit Mabillonius, quod ipse refert in Itin. Italico pag. 168. Vide Collutius.

Salustius, Cancellarius Episcopi Genuensis, circa a. 1098. *de translatione S. Fructuosi* scripsisse memoratur a Fabricio nostro, sed non memini, tale quid mihi tam multa volumina pervolventi occurrere.

Salutaris, dubium an viri, an vero scripti nomen. *Poetam* vocat Flacius in Poematibus veteribus de corrupto Ecclesiæ statu pag. 416. & Barthius Adverf. XIV. 4. Leyserus autem in historia Poetarum medii ævi p. 2058. titulum poematis esse statuit, quod inscribitur *Salutaris*. Edita sunt Excerpta quædam a Flacio l. c. Joachimo Ursino in Speculo Jesuitico p. 218. Christiano Daumio post Disticha Catonis, Cygneæ 1662. editis p. 199. editionis 1672. pag. 217. Integrum autem ex MS. Codice Helmstadiensi edidit Polycarpus Leyserus, loco allegato.

Salvus, Abbas *Alveldensis* monasterii in Navarra, obiit a. 962. Scripsit *Regularem libellum pro sanctis virginibus*, cujus Codicem MS. viderunt Phil. Labbeus & Nic. Antonius: item *Hymnos*, *Orationes*, *versus ac missas*, quæ periisse videntur. Confer Nic. Antonii Bibl. Hispanam Veterem VI. 14. n. 348. seqq. & Vitam ejus, quæ post Ildephonsum

(a) Hunc titulum viri docti non satis recte intellexerunt. *Satisfactio* hoc loco idem est ac defensio, qua scilicet satisfacit auctor objectionibus adversariorum. Sed depravatio loci viris doctis imposuit: Inferserunt enim Codices vocem *merito*, & legunt, *pro eorum merito satisfactionis*, alii *pro eorum præmio*. Accedit alia significatio, qua verbum *satisfacere* illis temporibus denotabat se excusare, cum gestu & verbis in humilitatem compositis veniam errorum rogare. Exempla præter Cangium habent Torrentius ad Suetonii Cæs. c. 73. Marcellus Donatus ad Tiberium c. 27. Ipse Salvianus lib. I. contra avaritiam p. 27. edit. Rittershus. sic adhibet. Fuerunt igitur fortasse, qui quædam durius dicta pessime interpretarentur, ipsumque hoc nomine apud Episcopum deferrent. Quapropter Salvianus Episcopo satisfecit, h. e. eundem humiliter rogavit, ne quid a se malo animo scriptum esse existimaret.

sum de scriptoribus Eccles. legitur p. 68. edit. Fabricii.

Salvus Cassetta, Panormitanus, Ord. Prædicatorum, Florentiæ primum Baccalaureus, post Theologiæ Magister promotus a. 1448. In Siciliam redux variis scholæ & conventuum regiminis muneribus functus. Diffinitor fuit & a. 1474. Procurator ordinis Generalis, Magister Palatii apud Sixtum IV. a quo etiam in Germaniam Legatus missus est: porro Inquisitor, & tandem Magister ordinis, obiit a. 1483. Scripsit *Vitam S. Vincentii Ferrerii*, *Epistolas ad diversos*, *Acta inquisitionis*, *Acta Legationis Germanicæ*. Confer Ant. Mongitore Bibl. Siculam tom. II. p. 207. Jac. Quetif de Sriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 859. Hier. Ragusa Elogia Siculorum p. 251. Altamuram p. 209. Giornale de' Letterati d' Italia tomo XXI. p. 407. * Prætereunda non sunt ea, quæ de hoc viro scripsit Jacobus Volaterranus in suo Diario Romano ad an. 1481. *Salvus Siculus celebris Theologiæ professor, qui plures annos sacri Apostolici Palatii magister fuerat, & in ordine suo Prædicatorum magnæ auctoritatis, & gratiæ; eodem die nempe vigilia Pentecostes in generali Religiosorum sui ordinis Concilio, quod Romæ apud Minervam est celebratum consensu omnium generalis designatur..... vacabat tunc ea dignitas obitu Leonardi Mansueti Perusini viri integerrimi, & subtilissimi Theologi, qui paulo ante Romæ diem obierat.*

Salvus de Merano Jurisconsultus Parmensis, cujus consilia extant in MS. codice Felini 419. una cum consiliis Baldi de Saxoferrato.

Sampirus, Episcopus Asturicensis, scripsit *Historiam* seu *Chronicon* ab a. 858. ad 985. quæ cum Isidoro, Idacio, Sebastiano & Pelagio Ovetensi edita est a Prudentio Sandovalio, Episcopo Salmanticense, Pompejopoli 1613. 1634. fol. Auctor vixit circa a. 1020. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. VII. 1. n. 2. Oudinus tomo I. p. 1794.

Samson Bardinus, Ord. Carmel. circa tempora Concilii Basileensis. Ejus *Sermo* ad Pontificem & alii sunt in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 114.

Samson de Calvomonte scripsit *Abbreviationem Summæ Hostiensis in Decretales*, quæ MS. est in Bibl. S. Benigni Divionensis & S. Victoris Parisiensis. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 1287. 1375.

Nescio an idem sit *Petrus Samson*, cujus *Quæstiones Dominicales & Distinctiones in Decretales* in Bibl. Gemmeticensi & S. Albini Andegavensis obvias memorat idem p. 1211. 1227.

Samson Cordubensis, Ecclesiæ S. Zoili ibidem Rector, vixit a. 863. & obiit anno ejus seculi nonagesimo. Scripsit pro se *adversus Hostigesium Malacitanum præsulem*, qui Saracenis artes ad Christianos opprimendos suggesserat: item *adversus hæresin Anthropomorphitarum*. Confer Nic. Antonii Bibl. Hispanam Veterem VI. 7. n. 140. f. Possevini Apparatum tomo II. p. 397.

Samson Demeta, h. e. ex provincia Glamorganensi oriundus, monachus & Abbas in monasterio illius provinciæ, tandem Archiepiscopus Dolensis, vixit a. 567. & librum *de patientia in adversis* scripsit. Lelandus c. 43. Balæus Centur. I. 62. Pitseus cap. 55. Vitam ejus scripsit Baldericus Archiepiscopus Dolensis, quæ exstat apud Mabillonium Sec. I. Benedict. p. 165.

Samson Dolensis, vide modo *Demeta*.

Samson Dorovernienfis, Ord. S. Benedicti monachus Cantuariæ ad fanum Salvatoris, a. 1170. Scripsit *Homilias & Opuscula*. Balæus Centur. X. 58. Pitseus c. 229. Lelandus c. 219.

Samson de Insula, Malchum de vita Pythagoræ interpretatus est, quod opus MS. exstat in Bibl. Ambrosiana Mediolanensi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 520.

Samson Malusvicinus (Mauvoisin) nobili genere, Archidiaconus, Præpositus, Decanus, tandem Episcopus Carnotensis circa a. 1140. Scripsit *Epistolas*

 ali-

aliquot, quarum *una* legitur in Operibus S. Bernardi, *duæ* tom. V. Miscellaneorum Baluzii. Liron Bibl. Chatraine p. *62*.

Samson Remensis contra Petrum Abailardum scripsit, MS. in Bibl. Vaticana. Montfaucon l. c. p. 139.

Samuel, Beulani vel Benlani presbyteri ex Læta conjuge filius, in Northumbria natus, floruit a. 640. & *Annotationes in Nennium*, nec non *de gestis Regis Arturi apud Scotos* scripsit. Lelandus c. 48. Balæus Centur. I. 77. Pitseus c. *640*.

Samuel de Cassinis, Ord. Fratrum Minorum Reg. Observ. provinciæ Januæ, edidit *Librum Isagogicum in apices Scoti ad investiganda Aristotelis principia*. Venet. 1493. *Librum Isagogicum continentem libros septem Logicales*, Mediol. 1495. 4. *Librum tertium Isagogicum ad Physicos apices assequendos*, ad Julium II. Pontif. Cunei ad Pedemontes, sine anno impress. *Comment. in octo libros Physicorum*, ibid. *Varia opuscula*, Venet. 1502. 1503. *Argumentationes contra Mag. Damianum Crassum de Ripolis Ord. Prædicat. circa modum loquendi*; *Quæstionem ab eo disputatam in Universitate Ticinensi, circa Joannis Evangelistæ consanguinitatem aut fraternitatem cum Christo Domino*: *Apologiam pro Nicolao de Lyra, contra Jo. Viterbiensem Ord. Præd. de Genealogia Salvatoris*: *Quæstionem de immortalitate animæ*. Mediol. 1498. Hæc Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 313. 314. Adde Sopranum de scriptoribus Liguriæ p. 252. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 493. * Nescio an in complexione variorum opusculorum, de qua hic, contineatur illud, quod ob suam singularitatem hic merito indicandum duxi, notitiamque ejus mihi comparavi ex Nevizani Sylva Nuptiali lib. 1. pag. 38. edit. Lugdunensis an. 1526. *Samuel de Cassinis in tractatu, quod non est possibile aliquam mulierem, licet sanctissimam recipere stigmata prout habuit S. Franciscus*. Aliud etiam opusculum Samuelis indicat idem Nevizanus his verbis fol. 219. *F. Samuel contra F. Vincentium*.

Contra hunc Samuelem scripta reperi opuscula duo; alterum in indice MSS. Vaticanorum num. *466*. *Picus Mirandulanus pro Hieronymo Savonarola contra Samuelem Cassinensem*; alterum vero indicat id qui supra Nevizanus in Sylva Nuptiali lib. 5. fol. 214. his designatum *Dodus in sua apologia contra F. Samuelem*.

Samuel, qui vulgo *Marocchianus* cognominatur, (*a*) Judæus, Fessanus patria, a. 1085. Toleti ad fidem Christianam conversus. Scripsit arabice *Historiam concertationis cum Albucabelo Mohammedanorum magistro*, quæ etiam Latine prodiit: *Epistolam ad R. Isaacum de vana Messiæ apud Judæos expectatione*. Hæc ab ipso, cum adhuc Judæus esset, scripta est, qua optat, ut majores caput LIII. Jesaiæ ex Codice Sacro, æque ut Prophetam de vita, sustulissent. Epistola hæc in Latinam & alias linguas conversa & sæpius impressa est. Prima editio prodiit Antverpiæ 1486. de reliquis consulenda est Wolfii Bibl. Hebraica tom. I. p. 1099. tom. III. p. 1100. seqq. Adde Possevini Apparatum tomo II. p. 379.

Samuel Tajo, vide infra *Tajo*.

Sancii Ballerici in Philosophiam Commentarii exstant Romæ in Bibl. Ottoboniana. Montfauconius Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 189. Additur, scriptos esse tempore Leonis X. a. 1517. quod de exscriptore, non auctore, intelligo.

Sancius Aragoniæ Infans, Jacobi Regis cogn. Victoris filius, Ecclesiæ Toletanæ Præsul, scripsit *Litanias & Hymnos in laudem Genitricis Dei Mariæ*. Occisus fuit a Mauris a. 1275. Hippol. Marraccii Bibliotheca Mariana tomo II. p. 351.

Sancius de Besaran, monachus cœnobii

(*a*) In titulo editionis Argentinensis a. 1523. dicitur *Magister Synagogæ, quæ est in Subjulmenta in regno Marochiano*.

bii Dominicanorum Oscensis, Fidei Censor generalis, & provinciæ Aragoniæ Prior provincialis, circa a. 1430. Scripsit *adversus Arnaldi Villanovani errores*, prout testes sunt Franc. Diagus Hist. Aragoniæ I. 25. & Vincentius Blasco Hist. Aragoniæ V. 42. Nicol. Antonius Bibl. Hispana Vet. X. 3. n. 115. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 771.

Sancius Porta, Cæsaraugustanus, ibidem monachus Dominicanus & Professor, S. Palatii Magister a Benedicto XIII. creatus, obiit a. 1429. Ejus sunt 1. *Divinum, ac proinde inæstimabile, sed & omnium, quæ hucusque de Christifera virgine scripta sunt, Mariale*. Valentiæ 1512. Lugd. 1514. 1517. 4. 2. *Sanctorale, seu Sermones de Sanctis*. Haganoæ 1517. 4. *Sermones de tempore*, Lugd. 1500. 4. & *Introductiones sermocinales in Sermones tum de tempore, tum de Sanctis*. Omnia hæc Opera prodierunt. Lugd. 1517. 4. Hæc Antonius in Bibl. Hispana Vet. X. 3. n. 108. seq. Adde Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 779. Altamura pag. 170. Hippolytum Marraccium tomo II. p. 352. *Opus Concionatorium*, quod Haganoæ 1500. fol. prodiit, asservatur Nordhusæ in Bibl. S. Blasii.

Sancius de Ull, vel *Ul*, a patria, quod est oppidum Aragoniæ, ita dictus: Carmelita, Avenione sub Joanne XII. Pœnitentiarius, post Albaracinensis in Aragonia & tandem Segobricensis Episcopus, obiit Avenione 1356. Scripsit *Canones pro animarum regimine & pastorum spiritualium cura*. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. IX. 4. n. 214.

Sanctes de Arduinis, Pisaurensis, Medicus apud Venetos in summo pretio habitus circa a. 1430. Scripsit *de prolificatione, de venenis, de odoratione, de omnibus naturalibus & artificialibus*. Trithemius de scriptor. Ecclesf. c. 776. Symphorianus Champerius de scriptoribus Medicis. Liber *de venenis* prodiit Venet. 1492. fol. & Basil. 1562. fol. ex castigatione Thomæ Zvvingeri. Vide Lindenium renovatum p. 960.

Sanctes de Valoribus, Perusinus, Vallis umbrosæ Monachus & Abbas monasterii S. Reparatæ de Marradio, circa a. 1506. edidit *Vitam S. Joannis Gualberti*, *Peregrinationem Vitæ humanæ*, & alia miscellanea, ut apparet ex ejus operibus. Hæc Venantius Simii in Catalogo scriptorum Vallis umbrosæ p. 271. 272.

Sanctius Mulierii, Gallus Occitanus, Ord. Prædicatorum conventus Tolosani alumnus, ejusdem Academiæ S. Theologiæ Magister & Scholæ S. Stephani Regens circa a. 1388. post Episcopus Oleronensis ab a. 1406. interfuit Concilio Constantiensi, obiit post a. 1420. Scripsit *in quatuor libros Sententiarum*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 758.

Monachus Sandionysianus in Gallia scripsit *Vitam Dagoberti I.* Galliæ Regis, sed is ætate paullo fuit junior, ut ex c. 43. constat, ubi diploma B. Audoeni *chartam antiquissimam* vocat, item ex c. 6. 12. 13. 15. 16. ubi Fredegario sæpius usus esse deprehenditur. Editus est primum ab Andr. du Chesne sub initium tom. I. Scriptorum Francicorum, deinde ex Codice Jenensi a Burc. Gotthelf Struvio in Actis literariis Vol. I. Fasc. I. p. 45.

Chronicon Sanpetrinum, a monachis scilicet S. Petri Erfortensis confectum, ab a. 1036. 1355. edidit Menckenius tom. III. Scriptorum Germanicorum p. 201. seqq. Pars prior ad historiam potius universalem spectat, posterior Thuringica præcipue exhibet.

Eodem nomine quibusdam venit *Chronicon Montis Sereni*, quia illud monasterium S. Petro dedicatum fuit: de quo supra actum est tomo I. sub *Conrado Lauterbergensi*.

Joannes Lucilius Santritter, Germanus, de Fonte Salutis, vulgo dictus Heilbrunnensis, edidit *Tabulas Alphonsinas in facillimum ordinem redactas*. Venet. 1492. 4. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. VIII. 5. n. 202.

Chro-

Chronicon Savigniacense, quod monasterium in minoris Britanniæ & Normanniæ finibus situm est, ab a. 1112. ad 1300. res Gallicas complectitur, & editum est a Baluzio tomo II. Miscellaneorum pag. 300.

Sascolinus Florentinus, Ord. Min. Minister generalis, post Episcopus Minerbinæ in Calabria, a. 1519. edidit *Conscientiæ illuminacula*. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum pag. 314. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 322.

* *Hieronymus Savonarola* Ferrariensis Ord. Prædicat. in cœnobio S. Marci Florentiæ agens, verbi Dei concionator celebris, sed in dicendo liberior, quam ut ætas illa, vel forte etiam rei æquitas ferret; ex quo sibi multos exosos reddidit. Contra oppressores libertatis Florentinorum acriter invectus quamvis defensores habuit multos, alteram tamen civitatis partem in se armavit, qua prævalente ignis supplicio vitam absolvit Florentiæ anno 1498. Vitam ejus & apologiam scripsit Joannes Picus Mirandulæ Comes latine, quæ dein prodiit Parisiis an. 1674. tom. 2. in 8. una cum nonnullis ejus opusculis & apologia scriptorum illius opera Patris Paulini Bernardini ex Ord. Prædd. Lucensis adornata. Vitam ejus alteram ampliorem scripsit F. Seraphinus Razzi ejusdem ordinis, quo in opere apologias plures pro eodem Savonarola a viris doctis editas synoptice exhibuit, uti exempli gratia consilium Gaspari Veneti de excommunicatione in Savonarolam lata; defensionem rerum Savonarolæ Bartholomæi Redditi civis Florentini, & juris periti; Dialogum ea de re scriptum a Laurentio Vivoli; epitomen doctrinæ Savonarolæ Remigii Florentini Ord. Prædd. Vita hæc a Razzio adornata, & italice scripta nondum prodiit; sed MS. nactus sum in Bibliotheca PP. S. Dominici Lucensium.

Præter Italica ejus opera Latina etiam quædam vulgata sunt, quæ hic referre placet.

Regulæ quædam breves ac valde utiles, quæ ad omnes religiosos pertinent, editæ sunt Venetiis in fine operis de veris, & falsis virtutibus F. Umberti Mag. Ord. Præd. an. 1495. in 8. & Florentiæ in collectione quorumdam opusculorum Savonarolæ an. 1509. in 8.

De triumpho Crucis, cujus antiqua editio absque adnotatione anni & loci servatur in Bibliotheca Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis in 4. Idem opusculum Italice reddidit (versione tamen liberiori) ipse per se auctor, prodiitque in 4. sine anno & loco addita præfatione Dominici Benivieni. Tum sæpe alias opus idem Italice excusum est. Latine tamen iterum prodiit Florentiæ an. 1509. in 8.

Expositio in Ps. XXX. In te, Domine, speravi in 8. Florentiæ 1508.

Expositio in Ps. L. Miserere mei Deus, cujus editionem veterem in 4. sine anno, & loco penes me servo. Prodiit & Florentiæ an. 1508. in 8

Expositio in Ps. LXIX. Qui regis Israel intende in 8. Florentiæ 1509. Versionem Italicam ab ignoto aliquo adornatam habeo excusam Venet. an. 1538.

De simplicitate christiana libri quatuor Florentiæ 1496. in 4. & 1509. in 8. Librum hunc Italice vertit Hieronymus Benivienus Florentinus, excususque est Florentiæ an. 1496. & 1529.

Expositio in orationem Dominicam ad Philippum Valorium prodiit absque loco & anno. Exposuit etiam opusculum graduum S. Bonaventuræ una vel altera pagella, direxitque Agamemnoni Marescoto de Calvis patritio Bononiensi, quod opusculum ego possideo ex antiqua editione absque loco & anno.

Denique possideo opusculum inscriptum: *Confessionale pro instructione confessorum*, cui adjungitur *Recollectorium rudimentorum sacræ Theologiæ pro nobis prædicatoribus & confessoribus, ac fratribus simplicibus per quemdam fratrem ordinis Prædd. editum* quod est ejusdem Savonarolæ. Accedunt in fine latina quæ-

quædam carmina pro directione religiosorum hominum Venetiis an. 1520. in 8. Editio hæc, quamquam non est prima, curata est tamen diligentius a Luca quodam Olchinensi, qui & queritur de Venetorum quorumdam typographorum in typis curandis oscitantia.

Savonarolæ opusculum *adversus divinatricem astronomiam* in confirmationem apologiæ Joannis Pici Mirandulani ab authore quidem Italice scriptum est, dein vero Latinis literis traditum a F. Thoma Boninsignio Senensi Ord. Præd. cum ejus interpretis apologia adversus operis illius vituperatores excusum est Florentiæ an. 1581. in 8.

Apologeticum Fratrum Congregationis S. Marci Florentiæ Ordinis Prædicatorum per Fratrem Hieronymum Savonarolam datum anno 1497. atque tunc excusum Florentiæ. Extat in Tom. II. Vitæ Hieronymi Savonarolæ Parisiis excusæ, de qua supra.

Epistola F. Hieronymi ad Alexandrum VI. data Florentiæ anno 1497. die 20. Maji, ibidem.

Alia ejusdem ad eumdem data 1497. die 29. Octobris, ibidem.

Alia *ad N. Fratrem contra sententiam excommunicationis* in se latæ. Ibidem; Alias etiam nonnullas latine scripsit in eodem loco legendas.

Dialogus spiritus & animæ Venetiis 1537. in 16.

Dialogus rationis & sensus Venetiis 1537. in 16.

Tractatus de mysterio Crucis & officium ejusdem. Venetiis 1537. in 16.

De beneficiis Christi in Christianos collatis ope Crucis. Ibidem *compendium revelationum* latine ab eo scriptum, quamquam & Etruscæ linguæ redditum editumque Florentiæ 1496. in 4. *Compendium Logices*. Venetiis 1542.

Compendium totius Philosophiæ tam naturalis quam moralis Venetiis 1542. in 8.

Liber de disciplinis, sive de divisione, ordine, & utilitate omnium scientiarum: an typis excusus sit, ignoro.

Lamentatio sponsæ Christi adversus tepidos. Venetiis 1537. in 12.

Nonnulla etiam metrica dedisse, velut odas, hymnos, laudes &c. Picus Mirandulanus in ejus vita est auctor.

Saxo Sialandicus vel Danus, vulgo *Grammaticus*, quo nomine mediis temporibus illos vocare soliti sunt, qui aliis erant doctiores. Sialandicus vero dictus est, quia ex Selandia Daniæ insula oriundus fuit. Cognomen quoque *Longi* ipsi tribuit Incertus Auctor Chronici Danorum & præcipue Sialandiæ, quod Arnas Magnæus Lipsiæ 1695. 8. edidit, p. 10. id quod cognomen non familiæ, sed propter staturam ipsi additum fuit. Vulgo cum Stephanio & aliis statuerant, ipsum jam anno 1161. Præpositum Ecclesiæ Cathedralis Roschildensis, & eodem anno Parisios missum esse, ut aliquot inde monachos in Daniam evocaret. Verum Ottho Sperlingius in annotationibus ad Testamentum Absolonis ostendit, Saxonem nostrum nunquam Præpositum Roschildensem fuisse, idque variis rationibus in medium prolatis, 1. quia Saxo noster, quem ipse Stephanius circa a. 1150. natum judicavit, non potuit a. 1161. Præpositus fuisse, undecim annos natus, p. 128. 2. quia in Testamento Absolonis pag. 1. alius quidam Præpositus Roschildensis fuit, nomine Tocho, p. 36. 3. quia Saxo noster in Testamento laudato p. 12. *Clericus* Archiepiscopi vocatur, cui hic debitum aliquod remisit: id quod Sperlingius p. 127. interpretatur scribam, Secretarium, a manu, ab Epistolis, aliisque scribendi officiis Archiepiscopo apparentem. Quin & ipse Stephanius in Prolegomenis c. 12. fatetur, tales Clericos propius circa Dominos suos versatos, eos, velut contubernales, quocunque irent, comitatos, & gravioribus in negotiis tractandis frequenter adfuisse: quæ omnia sane in Præpositum, majoris ordinis virum, non conveniunt. Obiit noster post. a. C. 1203. Opus ejus æternum, quod jussu Absolonis laudati suscepit, est *Historia Danica* a prima gentis origine

gine usque ad a. 1186. cui etiam multa carmina sunt immixta, ut etiam in poesi facultatem non exiguam possederit. In stilo præcipue sectatus est Valerium Maximum & Martianum Capellam. Vitam ejus pluribus exponit Stephanus Joannis Stephanius in Prolegomenis.

Opus hoc Saxonis primum prodiit cura Mag. Christierni Petræi, Metropolitanæ Lundensis Ecclesiæ Canonici, Parisiis per Ascensium, 1514. fol. deinde post annos viginti Basileæ per Jo. Bebelium, 1534. fol. Stephanius eam Jo. Oporino adscribit, & consilio Joannis Sphyractis, Basileensis adornatam dicit, unde Jo. Mollerus in Hypomnematis ad Alb. Bartholinum de scriptis Danorum p. 396. duas editiones fecit, Sphyractinam 1524. & Oporinianam 1534. male, ut ego conjicio, qui de anno 1524. nihil apud quemquam auctorum inveni memoratum. Editio tertia per Wechelum prodiit Francof. 1566. fol. cura Philippi Loniceri & Joannis Fichardi. Quarta denique Soræ 1644. folio, cum Commentario Stephani Joannis Stephanii, quæ editio huc usque fuit optima. Rostochiensis a. 1656. cum annot. Stephanii, quam Cornelius a Beughem in Bibliogr. Hist. p. 221. memorat, nunquam prodiit.

Versio illius Danica edita est ab Andr. Vellejo, Historiographo Regio, Hafniæ, 1575. & 1610. folio. Dialecto Saxoniæ inferioris prodiisse dicunt 1481. 8.

Commentatores inediti sunt Jo. Suaningius, Senior, Christiani III. Regis Historiographus, M. Nic. Petræus, Præpositus in Mona Insula Suderaasensis & Brynolphus Suenonius, Episcopus Scalholtensis in Islandia, cujus quædam Conjectanea in aliquot Saxonis loca suis inseruit Stephanius. Vide Commentarium ejus p. 18. 24. seqq.

Cæterum de Epitomatoribus, Continuatoribus, laudatoribus & defensoribus ejus, & aliis quæ huc pertinent, vide Jo. Mollerum in Isagoge ad Historiam Chersonesi Cimbricæ part. I. p. 31. item in Hypomnematis laudatis, Nic. Petri Sibbern Bibliothecam Historicam Dano-Norvegicam p. 21. seqq.

Annalista Saxo, ab a. 741. 1139. in Codice monasterii S. Germani Parisini primum inventus, post editus in Jo. Georgii Eccardi Corpore Historicorum medii ævi tomo I. p. 133. seqq. Merita ejus scriptoris sic enarrat Eccardus in præfatione: *Res Germaniæ, & præcipue Saxoniæ dilucide enarrandas sibi proposuit. Successio Germanicorum Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatumque Monasteriorum celebriorum, ab eo solicite annotatur, ut vel ob hoc solum in pretio sit habendus. Sed Genealogicæ ante alia notitiæ, quas subinde, & inprimis de Familiis Saxonicis, interspergit, auro nobis contra caræ esse debent. Sine illis quippe in originibus illustrium quarundam gentium plane cæcutiremus, ut vel ex disquisitiones Genealogicæ demonstrant, quas nos nuper in lucem emisimus, atque ejus auctoritate plerumque firmavimus. Sequitur author in vetustioribus Reginonem, ejus tamen verba sæpius emendatius exhibet, quam in Pistoriana editione, negligentius curata, cernuntur. Idem excerpit Witichindum, Ditmarum, Adamum Bremensem, Cosmam Pragensem, Brunonem de bello Saxonico, Lambertum Schafnaburgensem, Chronicon Montis Sereni, Scriptores de prima expeditione cruciata, Hessonis acta Concilii Remensis anno* 1119. *habiti, & alia vetusta monumenta, quæ hactenus alibi nondum detecta sunt. Ditmari & Witichindi præsertim narrationem confusam in ordinem Chronologicum digessit, & ea opera facem nobis ad intelligendos exactius obscuriores hosce scriptores accendit. Amplissimo Gundlingio, Halis historiam Germanicam egregie excolenti, inde magno usui erit, si is, uti præsenti mihi spem olim fecit, Ditmari Chronicon notis suis illustrabit. Post Henrici II. Imper. mortem Annalista noster incipit, atque ad finem usque continuat plurima proferre, quæ sine eo plane nesciremus.*

De Auctore Eccardus rationes ita subduxit. Annalista Saxo cum Chroni-

co Hildesheimensi, quod Quercetanus & Leibnitius ediderunt, non in verbis solum, sed etiam in rebus ipsis convenit. Brovverus in Luminibus Germaniæ Excerpta Chronici Hildesheimensis edidit sub nomine *Eggehardi Abbatis Vragiensis*. Quum igitur hæc cum priore Chronico convenirent, Leibnitius putavit Eggehardum illius auctorem esse. Hunc vero Eggehardum prius Hildesiæ inter asseclas S. Benedicti vixisse *conjicit*. Quorsum & hoc pertinet, quod Helmoldus ad Eggehardum provocat, id quod in hunc Annalistam quadrat. Audacter igitur statuit, Eggehardum esse hunc ipsum Annalistam, de quo nobis sermo. Huic se brevibus opponit Theodorus Hasæus in Bibl. Bremensi Classe VII. p. 911. ex ea ratione, quia Herm. Cornerus quædam ex Eggehardo profert, quæ in hoc Annalista longe aliter leguntur. Monuerat vero jam Eccardus, exemplar, quo Cornerus usus erat, a variis interpolatum & ad annum 1370. continuatum esse. Hac itaque ratione lis nondum decisa est, neque putem, tam facile decidi posse, quia ex tam multorum auctorum compilatione fieri vix potest, ut verum Auctorem agnoscas, nisi quis certiora nos doceat. Cæterum de duobus Eggehardis, qui Abbates Vragienses fuerunt, Noster jam supra egit libro V. pag. 79.

Chronographus Saxo a tempore Christi nati usque ad annum 1188. editus est a Leibnitio in Accessionibus historicis. Codex olim fuit Christophori Brovveri, quem postea Papebrochius cum Leibnitio communicavit. Hic suspicatur, auctorem in cœnobio S. Joannis Magdeburgensi vixisse, quippe cujus Abbatum gesta alicubi curiosius attingit, Archiepiscopatus quoque Magdeburgensis res crebro exponit.

Poeta Saxo de gestis Caroli Magni ab anno 771. 814. ex Codice Guelpherbytano primum editus a Reinero Reineccio, Helmst. 1594. 4. cum annotationibus, postea primo loco in scriptoribus rerum Germanicarum Kulpisii vel Schilteri, tandem in Scriptoribus Brunsuicensibus Leibnitii tomo I. p. 120. & emendatior quidem ex Codice Manuscripto Academiæ Juliæ. Auctor Arnulpho Imperatori fuit æqualis.

Ludovicus Scarampus seu *Mediarota*, natus Patavii a. 1402. humili loco, sub Eugenio IV. exercitui præfuit, & post alia bene gesta Turcas apud Belgradum, & classe apud Rhodum devicit: postea Cardinalis S. Laurentii & S. R. E. Cancellarius obiit a. 1465. *Epistolæ* illius mira eruditione refertæ fuerunt in Bibl. Laurentii Pignorii. Plura Oudinus tom. III. pag. 2442. Oldoinus in Athenæo Romano p. 469. Egg Purpura docta lib. III. p. 129. Menckeniorum Bibl. virorum militia ac scriptis illustrium p. 422. seqq.

Annales Schirenses, vide supra *Conradus* Philosophus.

Antonius Schnackenburgius, natus a. 1437. literis imbutus est in monasterio Iburgensi & schola Monasteriensi, postea monachus Corbeiensis in Westphalia & Hersfeldiæ Magister Novitiorum. Scripsit *Annales Corbeienses* ab a. 815. ad 1471. quos edidit primum Christianus Franciscus Paullini in Syntagmate rerum Germanicarum p. 365. post G. G. Leibnitius tomo II. S. R. Brunsuicensium p. 296. Confer Paullini Prolegomena.

S. Scholastica, soror S. Benedicti, fundatrix aliquot monasteriorum, obiit a. 543. 10. Febr. Vitam ejus dedit Gregorius M. Dial. lib. II. nec non sermo Venerabili Bedæ adscriptus apud Mabillonium sec. I. Benedictino p. 35. Ei tribuitur *Regula pro suis monialibus & Epistolæ*. Prosperi Mandosii Bibl. Romana. Cent. VII. 65.

Nicolaus Schreitvvein, scripsit *Catalogum Archiepiscoporum Laureacensium & Episcoporum Pataviensium*, usque ad annum 1460. qui est in Bibl. Vindobonensi, teste Lambecio, quemque usque ad annum 1517. continuatum una cum aliis rerum Germanicarum scriptoribus ede-

edere volebat Daniel Nesselius. Vide Oudinum tomo III. p. 2614.

Schritovinus. Vide Fabricium nostrum supra lib. VI. p. 205.

Chronicon Schvvarzacense ab anno 815. 1590. edidit Jo. Petr. Ludevvicus tomo II. Scriptorum Germanicorum & Bambergensium p. 1. qui tres Codices manu exaratos contulit. Auctorem non unum habet, sed plures monachos monasterii Schvvarzacensis in Franconia, diœcesis Herbipolensis. Nomen huic a fluvio Schvvarzach, qui non procul inde Mœnum illabitur. Quædam hausit ex Conrado Urspergensi, unde quidam hunc Auctorem hujus Chronici, sed perperam, statuunt. Vide Fabricium nostrum supra libro III. p. 416.

Chronicon Schutterensis monasterii trans Rhenum ad Schutteram fluvium, diœcesis Argentinensis, ab A. 603. 1327. est Auctoris recentioris, qui A. 1536. adhuc in vivis fuit, & documentis monasterii sui melius uti poterat. Editum in Vindemiis literariis Jo. Frid. Schannat Tom. I. p. 17.

Scipio Hermenzonus, Barthol. filius, Cremonensis, JCtus, a Francisco I. equestri dignitate insignitus, unus ex Status Mediolani Syndicis fiscalibus, obiit A. 1519. scripsit *de jure fisci*, *de magistratibus*, *de pœna arbitranda*, *de furtis puniendis & de testibus examinandis*. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 368.

Sebastianus Aquilanus, Aquila regni Neapolitani urbe oriundus, Medicus & Galeni sectator, obiit A. 1443. Scripsit *de morbo Gallico* item *de febre sanguinea*. Basil. 1537. & Lugd. 1532. cum Marco Gattinaro. Gesnerus, Toppii Bibl. Neapolitana p. 276. Mercklini Lindenius renovatus p. 961. 962. * Opusculum ejus *de morbo Gallico*, itemque *de febre sanguinis* una cum Marco Gattinaro *de curis ægritudinum particularium* multo ante Lugdunensem editionem Anni 1532. prodiit Bononiæ in 8. quamquam enim annus non adnotatur, adhuc tamen vetustissima est editio, ut ex aspectu intelligitur. Quare Lugdunensis ad Bononiensem istam exacta est.

In codice 525. latino Biblioth. Taurinen. exstat *Sebastiani Aquilejensis* (idest de Aquiolta, ut inferius explicatur) *medicinam ordinariam Ferrariæ publice profitentis quæstio, utrum secundum Galeni sententiam detur unum membrum principalissimum*. Ibi quoque duo alia ejusdem scriptoris opuscula servantur, nempe *de causis periodicationis humorum secundum Galenum sententia D. Sebastiani ab Aquila Papiæ determinata*. *Quæstio D. Sebastiani tempore suo primam cathedram Medicinæ in Italia obtinentis de putrescente sanguine*.

Sebastianus Brand, latine *Titio*, Argentinensis, natus A. 1458. Jus civile docuit primum Basileæ, deinde in patria, ubi Reip. primum Advocatus & Syndicus; postea Cancellarius fuit: obiit VI. Id. Maji a. 1521. Scriptis ejus variis congerendis operam navabo. Sunt autem sequentia:

Argumentum in Jac. VVimphelingii Carmen de conceptu virginis. Basil. 1494. 4.

Das Narn Schif von Narragonia, 1494. 4. Latino carmine expressit Jacobus Locherus, sub titulo *Stultifera navis*, quæ prodiit sine mentione loci 1497. 4. & Argentinæ eodem anno, Paris. per Gaufridum de Marnef, 1498. 4. & Basileæ, opera Jo. Bergmann de Olpe 1498. 4. & alibi Gallice sub titulo: *La Nef des Fols du Monde; de nouvel translatè par maistre Joce Bade*. Paris. 1497. folio. De aliis versionibus, Anglica, Belgica &c. vide Hendreichii Pandectas Brandenburgicas pag. 703. 704.

De origine & conversatione Regum & laude civitatis Hierosolymæ; item Belli a Christianis ad eam recuperandam gesti historia. Basil. 1495. 4.

Facetus ex latino Germanice. 4. sine anno & loco. Exemplum adest in Bibl. Heilsbrunnensi, teste Hockero pag. 151. 189.

Poemata varia, Basil. 1498. 4. & sub titulo: *Carmina varia*. Argent. 1498. 4.

Ad

Ad D. Maximilianum, *in vitam & conversationem Regum Israel & Judæ*. Basil. 1498. 4. Videndum annon idem sit cum opusculo, quod sub num. 3. protulimus.

Expositiones s. declarationes omnium titulorum juris tam civilis, *quam canonici*. *De modo studendi in utroque jure cum nominibus omnium scribentium in jure*. Basil. 1504. 1515. 4. Lugduni apud Gryphium 1544. 8. Venet. 1564.

Chronica Germaniæ, *præsertim Alsatiæ & urbis Argentoratensis*. Impressa sunt cum Germanicis Chronicis Hedionis.

Epithalamion Maximiliani Regis & Blancæ Mariæ Reginæ Romanorum: non exstat apud Freherum S. R. Germ. T. II. ut scribit Hendreichius: sed tantum ibi memoratur.

Memorabilia Evangelistarum. Argent. 1504. quod opus, imprimis icones, scandali plenissimum dicit Hendreichius.

In laudem S. Sebastiani, *Vita S. Onufrii*, *in laudem S. Valentini & S. Ivonis*, *Vita S. Bernardi* Basil. 1505. 4.

Multa ejus habes in Deliciis Poetarum Germanicorum Tomo I. p. 691.

Varia de eo notatu digna congessit Wenckerus in Apparatu Archivorum p. 15. 16. 22. seqq. * Inter opera viri hujus docti accensendam arbitror quamvis aliquanto perplexus vitam S. Meynradi martyris, & heremitæ editam in Germania Basileæ per Michaelem Furter An. 1496. Quamquam enim scriptoris nomen ibi non legitur, est tamen in fine Sebastiani Brant epigramma, quod hic adscribere placet.

Ad Lectorem S. Brant

Fac Deus ob meritis Meynradi martyris atque
Sylvicolæ regni præmia adire tui.
Illius in laudem præconia digna relatu
Litterulis pressit jam Basilea novis,
Hunc sibi suscepit Furter Michaelque laborem
Me duce; pro nobis vir venerande roga.
XII. Kal. Octob. an. 1496.

De *Narragonia* optime monet Bibliothecarius noster prodiisse illam latinis literis traditam ex Germano a Jacobo Philomuso An. 1497. in 4. Addit Bibliothecarius in editione hac locum impressionis non exprimi; sed ego in mea diserte lego *in urbe Basiliensi* opera & promotione Joannis Bergman de Olpe. Addendum est insuper latinam hanc editionem ab authore suo Sebastiano Brand non approbatam tantummodo, sed hinc inde illustratam, & non paucis in fine additamentis auctam fuisse.

Memorabilia Evangelistarum opus est Petri Relmisi, & Petri de Rosenheim; ita demum ut imagines sint Relmisii; metra subjecta de Rosenheim. Præcedit opus totum Sebastiani Brant epigramma; prodiit Hagenoæ An. 1504. typis Thomæ Badensis. Vide Lambacher Bibl. Antiq. Vindobon. civica T. 1. pag. 68.

Sebastianus, discipulus S. Benedicti & monachus *Casinensis*, sec. VI. Scripsit *Vitam S. Hieronymi*, quæ, quod sciam, impressa non est, habetur autem in MSS. Casinensibus, Sublacensibus & Reatinis. Magnoaldus Ziegelbaur in Conspectu rei literariæ Ord. S. Benedicti part. I. p. 4. Adde Petrum Diaconum de viris illustribus Casinensibus c. 4.

Sebastianus S. R. E. Diaconus *Cardinalis*, a Vigilio evulgatus literas plures scripsit ad Episcopos diversos contra ipsum Vigilium Pontificem. Hæc Oldoinus in Athenæo Romano p. 598.

Sebastianus Justinianus, cujus *Oratio habita coram Uladislao rege Pannoniæ*. 1500. 4. sine mentione loci, prodiit.

Sebastianus Mamertus, Gallice *Mamerot*, Canonicus & Cantor Trecensis in Ecclesia S. Stephani, vixit circa A. 1474. Scripsit *de iis*, *qui regnarunt in Francia*, MS. in Bibl. Vaticana. Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 107. Alia ejus Gallica lingua exarata vide in Jac. le Long Bibliotheca historica Galliæ p. 362. 371.

Sebastianus Murrho, Colmariensis, Ca-

Canonicus & Presbyter in patria, philosophus, orator, poeta, cosmographus & Jureconsultus, trium linguarum peritus. Scripsit *Epitomen de laudibus Germanorum*, *in Baptistæ Mantuani opera*, Argent. 1518. in 4. *Epistolas ad diversos*. Vixit A. 1494. Trithemius de script. Eccles. c. 934. & de viris illustr. Germ. Hippol. Maraccii Bibl. Mariana Tomo II. p. 355.

Sebastianus Perusinus, Ord. Prædicatorum Perusii, Theol. Magister, Theologus & Mathematicus insignis, Ann. 1512. fere septuagenarius creatus fuit Provincialis Tusciæ. Scripsit *Vitam B. Columbæ Reatinæ*, virginis tertii Ord. S. Dominici, quæ A. 1506. obiit. Edidit eam Latine Leander Albertus libro de viris illustribus Ord. Prædicatorum A. 1516. impresso, Italice idem A. 1521. Latina repetita est in Actis SS. Tom. V. Maji p. 320.

Sebastianus, Episcopus *Salmanticensis*. Scripsit *Chronicon*, in quo Isidorum Pacensem ab A. 896. usque ad initium Veremundi Regis continuat. Edidit cum Isidoro Prudentius de Sandoval, Pampelonæ 1634. Auctor quibusdam est suspectus. Vide Oudinum Tomo I. p. 1794.

Sebastianus Sericus, Saludeciensis ex agro Ariminensi, Magister, incertum Theologiæ an Philosophiæ, circa Ann. 1518. Scripsit *Vitam B. Amati*, Saludeciensis, quæ Italice reddita a Jacobo Antonio prodiit Arimini 1599. & 1609. latine vero ex autographo in Actis Sanctorum Tom. I. Maji pag. 348.

Sebastianus Sperantius, Præpositus Brixinensis, Cæsareus & Gurcensis (Raymundi scil. Cardinalis Gurcensis) Secretarius. Scripsit *Epistolam* unam ad Reuchlinum, in qua ipsum bono animo esse jubet, eique in controversia sua favorem Cardinalis sui promittit. Exstat inter Reuchlinianas pag. 66. b.

Sebastus, vir sanctus in diœcesi Bituricensi, sec. III. *Vitam S. Genulphi*, Episcopi Bituricensis literis consignavit. Sed ea an adhuc exstet, nondum constat. Acta Sanctorum Tom. II. Jan. p. 81. 89. 97.

Secundinus, alias *Sechnallus* & *Schaghlinus*, filius Restituti Longobardi & Dareca sororis S. Patricii, A. 439. venit in Hiberniam, mortuus A. 448. ætatis 75. Composuit *Hymnum in laudem S. Patricii* secundum ordinem Alphabeti. Waræus de scriptor. Hiberniæ part. 2. p. 103. Editus ille est in Jo. Colgani Triade Thavmaturga Sanctorum Hiberniæ p. 211. & a Waræo post opera Patricii p. 146. Vide quæ Bivarius notat ad Chron. Maximi p. 700.

Secundini Manichæi Epistola ad Augustinum, exstat in hujus Operibus tomo VI. edit. Benedict.

Alius Secundini libellus *de origine Turcarum* MS. extat in Bibl. publica Norimbergensi. Hallervordius ad Vossium.

Secundinus Ventura, Andreæ filius, Civis & Notarius Astensis. Scripsit *Memoriale de rebus Astensium* ab An. 1419. ad 1457. quod editum est a Muratorio S. R. Ital. Tom. XI. p. 269.

Secundus, *Historiæ Longobardorum* scriptor, sub Heraclio. Paulus Warnefridi III. 29. Mortuus est, eodem teste IV. 42. *Tridenti Secundus servus Christi*. In serie vero Episcoporum Tridentinorum hoc nomen non occurrit, unde Clericus inferioris dignitatis fortasse fuit.

Sedatus, Episcopus Biterrensis, qui A. 589. Concilio Toletano & Narbonensi interfuit, auctor est *Homiliæ de Epiphania* primum Lugduni cum Opusculis quorundam Patrum 1615. a Thoma Galleto editæ, post in Bibl. PP. Parisina & Coloniensi inter ætatis incertæ scriptores positæ, cui tandem in Lugdunensi Tom. XI. p. 1093. nomen Episcopi Biterrensis apposuerunt. Inter Opera Augustini Tom. V. edit. Bened. Append. p. 235. exstat Sermo *de Kalendis Januariis*, qui in MS. Floriacensis Abbatiæ Sedato Episcopo tribuitur, dubium an huic nostro. Denique mentio facienda est *Epistolarum trium*

Se-

Sedati *ad Ruricium Lemovicenſem*, quas Caniſius edidit Antiqu. Lectionum T. V. part. 2. pag. 438. edit. novæ Tom. II. part. 2. p. 360. 362. 367. cujus quoque ad noſtrum aliquot Epiſtolæ exſtant. Habentur quoque Tomo II. Conciliorum Harduini, ut alias editiones taceam. Has Epiſtolas quidam Sedato Nemauſenſium Epiſcopo tribuunt, qui A. 506. Concilio Agathenſi, & A. 507. Toloſano interfuit. Adde Hiſt. literaire de la France Tom. III. p. 362.

Cœlius Sedulius Scotus vulgo fuiſſe dicitur, quia, Trithemio teſte, ſe in inſcriptione Epiſtolarum *Scotigenam* dixit. Sed Scotia tunc temporis dicebatur, quæ nunc eſt Hibernia, prout docet Jac. Uſſerius de Britannicarum Eccleſiarum primordiis. *Presbyterum* vulgo vocant cum Iſidoro Hiſpalenſi cap. 7. *Epiſcopum* Sigebertus Gemblacenſis c. 6. *Antiſtitem* Liberius & Beliſarius in Acroſtichide, nec non Anon. Mellicenſis c. 35. unde Pſeudo-Dexter in Chronico ad A. 428. ipſum *Epiſcopum Oretanum* in Hiſpania fecit. Hildephonſus in homil. de Virginitate Mariæ Tom. IX. Bibl. PP. Pariſ. de A. 1654. col. 142. E. *Rhetorem Eccleſiæ Romanæ*, Auctor vitæ Dunſtani *Senatorem* vocat: quæ omnia quomodo concilianda ſint nondum conſtat. Trithemius ait, ipſum amore diſcendi Scotiam reliquiſſe, in Galliam, Italiam, Aſiam & Achajam migraſſe, ac tandem in urbe Roma mirabili doctrina clarum effulſiſſe. In Achaja libros ſuos ſcripſiſſe docent ea, quæ duobus vetuſtiſſimis Codicibus MSS. Thorneiano & Pithœano adſcripta ſunt, ab Uſſerio & Labbeo producta:

Neque de tempore omnes conveniunt. Sigebertus temporibus Conſtantis & Conſtantii, filiorum Conſtantini M. vixiſſe aſſerit: Trithemius ad Theodoſium Magnum refert: Annotationes vero modo adductæ ad tempora Theodoſii junioris & Valentiniani Impp. detrudunt. Probabile tamen eſt, ipſum medio ſeculo V. floruiſſe, quia Venantius Fortunatus & Caſſiodorus ad ipſum provocant. Adde Lexicon Bælianum.

Scripſit autem Sedulius ſequentia:

1. *Carmen Paſchale* lib. V. cum præfatione proſaica ad Macedonium Abbatem. Quam de numero horum librorum Auctores varient, vide apud Cellarium annot. ad p. 8. Gelaſius Papa Diſtinct. XV. cap. III. ſect. 25. ſcripſerat, Sedulium *heroicis verſibus* Paſchale Carmen deſcripſiſſe, quæ verba cum librariorum incuria depravarit in *hæreticis*, Paulus II. Pont. max. in capitale Poetarum odium, & plurimi legum interpretes eo perducti ſunt, ut omnia poemata, etiam ſacra, hæretica eſſe duxerint. Id quod ex Pierii Valeriani Oratione pro Sacerdotum barbis adduxit Salvagnius Bœſſius ad Ovidium in Ibin v. 623.

2. *Collatio Veteris & Novi Teſtamenti*, ſive Hymnus I. genere Elegiaco, per ſchema Ἐπαναλήψεως alternis verſibus repetitæ: Trithemius inſcribit *Exhortatorium ad fideles*.

3. *Acroſtichis vitam Chriſti continens*, ſive Hymnus II. genere Jambico quaternario. Editus eſt poſt libros Cathemerinon Lipſ. 1522. 8. per Petrum Moſellanum.

Prodierunt hæc opera:

Lipſiæ per Jac. Thanner 1499. 4. una cum *Exhortatorio ad fideles*.

Venetiis apud Aldum, 1502. 4. cum Juvenco & Aratore.

Lipſiæ 1504. 4. & ibidem apud Jac. Thanner 1509. 4.

Lugd. cum Comm. Ant. Nebriſſenſis 1512. 4.

Colon. 1509.

Baſileæ ex recognitione Theod. Pulmanni, una cum Juvenco, Aratore, & hymnis Venantii quatuor, ſine anno addito, 8. quæ editio teſte Nicolao Antonio, Calari apud Vincentium Sembenium A. 1573. 8. repetita eſt.

Antverp. apud viduam Martini Cæſaris, 1538. 8.

Ba-

Basileæ, apud Westhemorum, cum enarratione Ælii Ant. Nebrissensis, addito Juvenco c. comm. Ascensii, 1541. 1545. 4.

Lugduni apud Tornæsium cum Juvenco & Aratore 1553. 1566. 1588. 12.

In Poetis Christianis Fabricii, Basil. 1566. 4.

In Bibliothecis Patrum Parif. Colon. & Lugdun.

Edimburgi 1701. 8. quæ accurata habetur. Hujus editionis notitiam, quum alias in his oris fere ignota manserit, debeo Georgio Mackenzie de Scotis eruditis Vol. I. p. 346.

Denique Halæ 1704. 8. edidit Cellarius.

4. *Paschalis Operis libri V.* soluta oratione descripti, una cum Epistola ad Macedonium altera, qui Sedulium hortatus erat, ut illud sermone prosaico exprimeret. Primus edidit Juretus Paris. 1585. 8. repetiit deinde Bibl. Patrum Bigneana altera & sequentes.

5. Sedulius poeta *de prærogativa diei sexti*, una cum *Carmine Paschali*, MS. fuit in Bibl. Uffenbachiana, teste Catalogo part. 4. col. 224.

6. *Carmen de Verbi incarnatione* ediderunt Martene & Durand Collect. ampliss. tom. IX. p. 125. ex Codice Corbeiensi, in quo Operi Paschali tanquam pars ejusdem nulla interposita distinctione, nulloque titulo præmittitur. Quod vero in præfatione promittit se Maronem in melius expressurum, illud re ipsa præstitit.

7. *Epistolas ad diversos* memorant Trithemius & Balæus: quæ nondum sunt editæ, imo forte interierunt.

8. *De signis & virtutibus* lib. I. item *de gestis & miraculis Christi* lib. IV. tribuuntur ipsi a Balæo & aliis: Sed credo eos, una cum Colgano, varietate titulorum deceptos ex Opere Paschali plura alia fecisse.

Plura de ipso dabunt Jac. Usserius jam citatus, Waræus de Scriptoribus Hiberniæ, Colganus in Actis Sanctorum Hiberniæ Tom. I. p. 316. Balæus, Pitseus & alii, qui de Scriptoribus Anglis commemorant. Optime vero & distinctissime notitiam de illo expedivit Labbeus de Script. Eccles. Tom. II. p. 324. seqq. Ceillerius Tom. X. pag. 632.

* Quæ hic leguntur de Paulo II. eodem errore asseruntur, ac ille est de quo Paulus insimulatur; male enim legit Pierium, quicumque ex eo Paulum II. pro Adriano VI. expressit. Loquitur enim scriptor ille de Adriano, nec dicit ab eo Poetas censura Hæreseos innuptos, sed id tantum habet: *hac de causa nullum hominum genus majori prosequebatur odio, quam Poetas id nominis nihil aliud præseferre arbitratus, quam impietatem*. In Bibliotheca Universitatis Taurinensis extat Operis Paschalis Seduliani MS. codex membranaceus, quo antiquiorem nullum uspiam vidi. Cum doctissimi Bibliothecæ illius curatores non adhuc visi a me codicis antiquitatem prædicarent, affirmarentque sæculi sexti indolem præseferre paulo indulgentius ab illis judicatum opinabar; sed cum oculis illum aspicere datum est, nihil temere ab illis prolatum agnovi. Collatus est cum edito, & eximiæ plures variantes deprehensæ, quas optimo consilio viri illi docti protulerunt in opere inscripto Codices MSS. Bibliothecæ Reg. Taurinensis Athenæi Cod. latino 756. Distribuitur in hoc codice totum opus in libros IV. atque correctorem vetustum habuit Abundantium quemdam, qui in fine unius ex quatuor hisce libris nomen suum adjecit: *Abundantius istum contuli feliciter*. Adjecta est ibidem: *Collatio veteris & novi Testamenti* eodem Sedulio authore.

Sedulius Junior, natione Scotus, dubium, an is, qui A. 721. Concilio Romano subscripsit, an alius, quem Hepidannus in Chronico ad A. 818. clarum fuisse narrat. Incertum etiam, Episcopus an Presbyter fuerit. Ejus habemus:

1. *Collectaneum sive Explanationem in Epi-*

Epistolas Pauli, in qua Gregorius M. quamvis suppresso nomine citatur. Prodiit Basileæ apud Henricum Petri 1528. & 1534. 8. nec non in Bibliothecis Patrum.

2. *Collectanea in Matthæum* sub nomine Sedulii Scoti citat Sirmondus ad Sidonii Apollinaris Epist. IX. 4. ineditum adhuc, in quibus, Labbeo teste, Gregorius, Isidorus, Beda, & ipse quoque Sedulius senior allegatur.

3. *Commentarii in artem Eutychii*, teste Usserio, in Bibl. Thuanea fuerunt. Sic quoque Sedulio *Commentarii in primam* (alii *secundam*) *artem Donati*, *& in majus Volumen Prisciani* tribuuntur.

4. Opus *de regimine Principum* habuit Goldastus teste Labbeo. Sedulius *de rectoribus Christianis & convenientibus regulis, quibus est respublica rite gubernanda*, Lipf. 1619. 8. editus memoratur a Fabricio nostro. Freherus ad Petrum de Andlo de Imperio Romano II. 16. scribit, se A. 1612. hunc librum ἀνέκδοτον ad prelum parare. Ex ejus libello *de Christianis rectoribus* c. 8. octo disticha adducit Nicolaus Cusanus de Concordantia Catholica, præfat. libri III. in Volumine Schardii de Jurisdictione Imperiali p. 356.

Vide Usserium Antiqq. Ecclef. Britannic. c. 16. & Oudinum Tomo II. pag. 26.

Psalterium Græcum Sedulii cujusdam Scoti manu scriptum recenset Bern. de Montfaucon Palæogr. Græc. III. 7. p. 236. f.

Sefridus, nescio quis, *Vitam S. Ottonis Episcopi Bambergensis*, & Pomeranorum Apostoli, scripserat, ex quo deinceps alius Anonymus Auctor hujus Vitæ profecit. Vide Jo. Bapt. Sollerium in Commentario prævio ad Vitam Ottonis tom. I. Julii p. 351. 352. & Oudinum Tomo II. pag. 1195.

Segenius, quartus cœnobii Huensis in Hibernia Abbas, cujus Beda meminit Hist. Eccl. III. 5. scripsit *Monachorum regulam*, *Homilias* & *Epistolas*: decessit A. 651. vel sequenti. Waræus de scriptor. Hiberniæ p. 23.

Seherus, primus Abbas monasterii Calmosiacensis, Ordinis S. Augustini, in diœcesi Tullensi, sub initium seculi XII. Scripsit *de primordiis Calmosiacensis monasterii* libris II. editis a Martene & Durand Thes. novo Anecdotorum Tom. III. pag. 1159.

Seifridus, Abbas monasterii Tegernseensis ab A. 1048. cujus *Epistolæ VI.* una cum Epitaphio illius exstant in Codice diplomatico Pezii & Hueberi part. I. p. 236.

Senatus Bravonius, vide supra lib. II. pag. 273. Fortasse verum nomen ipsius fuit *Servatus*. Vita *S. Wulstani* nondum edita est, ut ait Fabricius, sed tantum epitome illius a Capgravio & Surio edita videtur Bollando, in Actis SS. Jan. Tom. II. p. 238. Ipsa vero hæc Epitome ibidem exstat p. 246. Librum *de pallii ratione* ipsi tribuit Lud. Jacobus a S. Carolo Bibl. Pontificia p. 436. qui vero mihi suspectus est.

Sensati Sermones spirituales memorat Christianus Daumius in eruditissima præfatione ad Hieronymum Græcum de Trinitate, cujus excerpta etiam dedit Ittigius de Bibliothecis & Catenis Patrum. Mihi de illis nihil quicquam occurrit. Vereor, ne sit nomen appellativum, ita, ut quis medio ævo sermones spirituales *sensatos*, h. e. bono sensu præditos, conscripserit. Hæc scripseram, cum in manus incidit Nic. Staphorstii Hist. Ecclef. Hamburgensis, cujus Vol. III. p. 305. recensetur *Sensatus super Epistolas Pauli*, MS. in Bibl. templi S. Petri. Sunt autem Sermones de tempore. Ib quoque ex Præfatione docetur *Sensati* nomen desumtum esse ex Ecclesiastici V. *Si videris sensatum*, *evigila ad illum*. Excerpta quædam ibidem habentur.

Seraphinus Banchellus, Florentinus, Ord. Dominicanorum, obiit A. 1488. Scripsit *Varia Theoremata super universam Aristotelis Philosophiam*. Julius Niger de Scriptoribus Florentinis p. 497.

Al-

Altamura Bibl. Dominicana p. 211.

Seraphinus Truffus, Cremonensis, Ord. S. Francisci circa A. 1457. Scripsit *de incarnatione Domini*, *de oratione Dominicali*, *de natura Angelica*. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 284.

Sereni Sermones duo, unus *de spiritualibus nequitiis*, alter *de principatibus & potestatibus* extant inter Joannis Cassiani Collationes. Hæc Possevinus Tomo II. Apparatus p. 396. ex Bibl. Gesneri.

Quintus Serenus Samonicus, auctor Carminis heroici *de re Medica*. Quæ de hoc dici possent, ea jam invenies in Bibliotheca Latina Fabriciana III. 5. & in Bibl. Græca Vol. XIII. p. 393. Editio Andreæ Rivini cum aliis scriptoribus medicis minoribus memoratur in Bibl. Latina IV. 12. 5.

Sergius I. Papa, vulgo natione Syrus Antiochenus habetur, sed plurimi scriptores Panormitanum credunt, Tiberii mercatoris, ex Syria oriundi filium. Romæ sacris Ecclesiæ Cantoribus præfectus fuit ab Adeodato Pontifice, post Cardinalis, ut creditur, S. Susannæ A. 683. sedit ab A. 687. 701. *Epistolam* ejus ad Ceolfridum Abbatem Anglum dedit Baronius ad A. 701. n. 2. Harduinus Tom. III. Conciliorum, Guilielmus Malmesburiensis de gestis Regum Angliæ lib. I. p. 197. *Epistolas ad Ethelredum*, *Alfridum & Ardulfum Angliæ Reges*, edidit Vastovius in vite Aquilonia, *Decreta quædam* apud Gratianum, Ciaconium, & alios. Adde Ant. Mongitore Bibl. Siculam Tom. II. p. 219. 220. Hier. Ragusa Elogia Siculorum p. 254. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 197. Oldoini Athenæum Romanum p. 600.

Sergius II. patria Romanus, ab anno 844. 847. Ejus est *Epistola* ad Episcopos Transalpinos tomo IV. Conciliorum Harduini p. 1463. & tomo I. Opp. diplom. Miræi p. 647. *ad Carolum Calvum*, Francorum *Regem*, quam Ciaconius ad Lotharium scriptam esse perhibet, in tomis Conciliorum. *Epistola* alia pro congreganda apud Treviros Synodo, teste Flodoardo Hist. Remens. III. 2. *Epistola* ad Alexandrum Æp. Viennensem in Jo. a Bosco Bibl. Floriacensi Tomo III. p. 57. ad Andream Patriarcham Forojuliensem Tomo V. Ughelli p. 38. Vide Prosperi Mandosii Bibl. Romanam Centur. VI. 29. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam pag. 197.

Sergius III. ex Comitibus Tusculanis ab A. 907. 910. *Epistola* ejus ad Alexandrum Ep. Viennensem edita est a Joan. Licuræo in Antiquitatibus Viennensibus p. 220. *alia* ad Leopardum Abbatem Nonantulanum ab Ughello Tom. II. Italiæ sacræ. Adde Prosperum Mandosium l. c. Cent. VI. 57. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 198. Oldoini Bibliothecam Romanam pag. 600.

Sergius IV. Papa, Romanus, ab anno 1009. 1012. Antea *Petrus Buccaporci* dictus, Benedictinus. Scripsit *Epitaphium Silvestri Papæ*, quod est in Laterano. Bullas ejus quasdam habes in Petri de Marca Marca Hispanica p. 978. 990. Lud. Jac. a S. Carolo l. c.

Sergius Grammaticus, ætatis incertæ. Opusculum *in Donati Artem primam*, prodiit in Collectione Grammaticorum minorum, Mediol. 1504. fol. cum Donato, Paris. apud Rob. Stephanum 1531. 8. *In primam & secundam Donati editionem Commentarius* habetur in Grammaticis Heliæ Putschii p. 1826.

Lombardinus a Serico scripsit *Supplementum compendii quorundam virorum illustrium post obitum Francisci Petrarchæ*, MS. Florentiæ in Bibl. Dominicanorum. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 419. * Verum ejus nomen est *Lombardus a Serico Patavinus*. Meminit hujus Vossius de historicis Latinis lib. 3. cap. 3. Supplementum ejus prodiit sæpius inter Opera Petrarchæ, ibique de illo egimus. Scripsit etiam *epistolam dialogisticam de vita solitaria*; quam cum aliis ejus, & Petrarchæ operibus vulgavit Livius Ferrus Patavinus Patav. 1581. in 4. Scripsit præterea opus

aliud

aliud *de laudibus aliquot fœminarum gentilium aut literis aut armis illustrium*, de quo vide Zenum in Diss. Vossianis Tom. I. pag. 26. obiit Anno 1390. die 11. Augusti ut notatur in epigrammate ejus sepulcrali Patavii posito. Vid. ibid.

Serlo Dorovernienfis, Ord. S. Benedicti monachus Doroverniæ, i. e. Cantuariæ in cœnobio S. Augustini, postea Episcopus (non Shirburnensis, ut quidam volunt, sed) Cornubiensis circa annum 960. Scripsit *Commentarium in Pentateuchum*, *Homeliarium de proverbiis*, *contra malos Monachos*. Lelandus c. 221. Balæus Centur. II. 31. Pitseus c. 143.

Serlo, Abbas de *Eleemosyna* in Brabantia, a Car. du Fresne in Indice *in orationem Dominicam* commentatus esse dicitur. Vide Auctorem sequentem.

Serlo Fontanus, sive *Grammaticus*, Anglus, ex Canonico Eboracensi monachus & Abbas Fontanus, postea Kirchostallensis, claruit A. 1160. Habemus ejus *descriptionem belli inter Regem Scotiæ & Barones Angliæ* A. 1135. gesti, in Scriptoribus Anglicis Seldeni & Twysdeni p. 331. Scripsit præterea *de morte Sumerledi*, *in orationem Dominicam*, *de dictionibus dissyllabis*, *æquivocis & univocis*. Balæus Centur. II. 91. Lelandus c. 221. Plura vide supra lib. IX. p. 144. ubi lin. ult. loco p. 230. pone 290. item apud Oudinum Tomo II. p. 1425. Confunduntur hic duo Serlones, quos ego nunc extricare non possum.

S. Serlo, natione Scotus, monachus *Mailrosensis*, & socius Adami Cathenesii cum quo Ann. 1255. combustus fuit. Scripsit *Vitam Adami* Magistri sui, secundum Dempsterum Hist. Scotiæ XVII. n. 1035. Hallevordius.

Serlo Parisiacensis, nescio quis, scripsit *rhythmos de filiis presbyterorum*, qui incipiunt: *Rex immortalis, qui longo tempore talis*. Ex Lelandi Collectaneis Balæus Centur. X. 44. *Versus* ad Odonem Baiocensem Episcopum, *de capta Bajocensium civitate*, & *invectiva in Gilbertum* Abbatem Cadoni, MSS. sunt in Bibl. Cottoniana. Vide Catalogum Thomæ Smithi p. 82.

Serlo Presbyter, Anglus, illustri genere natus, Syredi & Leoffedæ filius, primum Decanus Sarisburiensis, dein Abbas Coriniensis, h. e. Execestrensis monasterii. Varia scripsisse dicitur, sed ne tituli quidem prostant. Lelandus c. 221. Balæus Cent. X. 44. Pitseus App. Centur. IV. 31.

Serlo, Abbas quartus *Savigniacensis* in Normannia, temporibus S. Bernardi, & post hujus obitum, monachus Claraevallis. Scripsit *Sermones & Dicta*, quæ exstant in Bertrandi Tissier Bibl. PP. Cisterciensium Tomo VI. p. 107. 130. item *Expositionem in Orationem Dominicam*. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 298. Oudinus Tomo II. p. 1426.

Serlus de Janua, aliis *Serolus* vel *Servolus*, Ord. Prædicatorum in conventu Januensi, sec. XIII. a Clemente IV. Episcopus Aprumiatensis (*Brugneto* in regione Januensi) creatus, obiit anno circiter 1280. Scripsit *Summam casuum conscientiæ in sui cleri usum*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 384.

Sertorius Gualensis, in Wallia natus, unde Lelandus *Cambrensem* vocat, Trithemius c. 607. & Willot *Fortunerium* vocant, nescio qua de caussa. Fuit monachus Ordinis S. Francisci in conventu Gorgonensi, & Ann. 1356. in conventu Massiliensi ejus Ordinis Generalis, An. 1361. Archiepiscopus Ravennensis, Patriarcha Gradensis, ac designatus Presbyter Cardinalis, obiit An. 1362. Scripsit *in Augustinum de Civitate Dei*, *Sermones ad utrumque statum*, *Lecturas Theologicas*, *Quodlibeta disputata*. Lelandus c. 355. Balæus Cent. VI. 34. Pitseus c. 607. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 323. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 397. Ita scribunt vulgo, quamvis nomen hujus Sertorii neque inter Archiepiscopos Ravennenses, neque Patriarchas Gradenses

ſes inveniatur: bene tamen *Fortunerii*, de quo Fabricius noſter jam ſupra lib. VI. p. 178. quædam dixerat. Revera Gallus fuit, non Anglus.

Servandus, Epiſcopus Aurienſis, Roderico Gothorum regi ultimo a ſacris Confeſſionibus fuiſſe dicitur, ſeculo VIII. Scripſit *Hiſpanicarum rerum Compendium*, cujus verſio tantum Hiſpanica ſupereſt, Gallæcio ſermone, a Petro Seguino ejuſdem Eccleſiæ Aurienſis Antiſtite facta. Nic. Antonius Bibl. Hiſpana vetere VI. 1. num. 14.

Servatius (huc uſque vulgo *Sabbatium* vocarunt Gennadius de viris illuſtribus c. 25. & Trithemius de ſcriptor. Eccleſ. c. 168.) Epiſcopus Tongrenſis ſec. IV. cujus vitam Tom. I. Scriptorum Leodienſium habes p. 28. ſeqq. obiit A. 384. Scripſit *contra Valentinum & Marcionem*, *Aetium & Eunomium*, quod opus injuria temporum periit. Vide Hiſtoire literaire de la France T. I. part. 2. p. 242.

Servatius Ædicellus, Agrippinas, *Vitam S. Willebrordi* metro ſcripſit. Hæc Carolus du Freſne in Indice, quem Gloſſario præfixit.

Servatius Frankell, Ord. Prædicatorum, S. Theologiæ Magiſter, conventus Colonienſis per annos viginti Prior, & hæreticæ pravitatis Inquiſitor, vergente ſeculo XV. Scripſit *Sermones notabiles omnium ſolemnitatum principalium totius anni*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 904.

Servitoris Liber *de præparatione medicinarum ſimplicium*, impreſſus eſt Venetiis per Nic. Jenſon. 1471. 4. Verum nomen eſt *Serapion*, quem vide.

Servius Honoratus Maurus, Grammaticus non incelebris, & jam Macrobio memoratus. Ejus ſunt:

1. *Commentarius in Virgilium*, de cujus editionibus confer Fabricii Bibl. Latinam. Is a quibuſdam propter doctrinam commendatur, ab aliis ob inſcitiam contemnitur. Communis vero virorum doctorum eſt ſententia, Servium multos interpolatores, homines indoctos, eſſe paſſum, quare inter Codices & editiones illius mira eſt diſſenſio. Vide Bibl. ſelectam Clerici T. XIV. p. 247.

2. *De naturis* (alii *de ratione*) *ultimarum ſyllabarum*, prodiit in Collectione Grammaticorum minorum, Mediol. 1504. folio.

3. *Centimetrum*, aliis *Centimeter*, ſive *Ars de pedibus verſuum ſeu centum metris*, exſtat in Codice membranaceo ſeptingentorum annorum in Bibl. S. Emmerammi Ratisbonæ. Pez diſſ. Iſagogica ad Tomum I. Theſauri Anecdotorum p. 39. Epiſtola Centimetro præfixa edita eſt in Labbei Bibl. nova MSS. I. p. 668.

4. *Interpretatio Donati*, ſive *in ſecundam Donati editionem interpretatio*, cum Donato prodiit apud Rob. Stephanum 1531. 8. Hæc tria vero habes etiam in Grammaticis Putſchii p. 1779.

5. *Gloſſæ Græco-Latinæ*, quas olim habuit Petrus Scriverius, edidit autem Antonius Matthæus Tomo VI. Analectorum edit. prior. Tomo III. p. 653. edit. poſt. Dubitat tamen de Auctore Tanaquillus Faber Epiſt. I. 63. & ipſe Matthæus.

Servus Dei, incertæ ſedis Epiſcopus, temporibus Auguſtini, ſcripſit adverſus eos, qui dicunt, Chriſtum in hac vita degentem non vidiſſe carneis ſuis oculis Patrem, ſed poſt reſurrectionem ex mortuis, & aſcenſionem in cœlis, cum translatus eſt in gloriam Dei Patris, profectum ſcilicet ei dantis in remunerationem martyrii. In qua ſcriptura oſtendit, & diſputatione ſua, ac ſanctarum Scripturarum teſtimoniis, Dominum Jeſum ab ipſo ejus conceptu per Spiritum ſanctum facto, & partu ex Virgine, quod Deus verus in homine vero ipſe quoque Homo Deus factus natus eſt, ſemper carnis ſuæ oculis & Patrem vidiſſe, & Spiritum ſanctum, per ſpecialem & ei unitam Dei & hominis, ſocietatem. Hæc Gennadius de Script. Eccleſ. c. 87. Auguſtinus hujus ſententiæ meminit ſuppreſ-

ſo nomine Epiſt. 92. & 146. ſed eam refutat. Cæterum liber ille ætatem non tulit.

Sevalus, vel *Servvalus*, Anglus, Oxoniæ literis incubuit, primum Decanus, poſt Archiepiſcopus Eboracenſis. Sed quia nimias pecuniarum exactiones Pontificum tolerare non potuit, excommunicatus, a populo tamen in magno honore habitus fuit. Obiit An. 1258. Scripſit *Breviloquium contra quendam Magiſtrum Jordanem*, quem Pontifex, quamvis Angliæ linguæ ignarum, ipſo inconſulto Decanum Eboracenſem conſtituerat, *Statuta Synodalia*, *Sermones & Epiſtolas*, *ad Alexandrum Papam*, ad quem moribundus ſcripſit, inter alia, teſte Matthæo Pariſio, his verbis uſus: *Dixit enim Dominus Petro: Paſce oves meas, non tonde, non excoria, non eviſcera, vel devorando conſume*. Balæus Centur. IV. 23. Pitſeus c. 366. * Agnoſce in his, quæ Bibliothecarius tangit voces, & querelas Matthæi Pariſii perpetui nominis Papalis oſoris. Cæterum non nego pecuniarum exactiones a Pontifice Innocentio IV. injunctas, graves & intolerabiles tunc Anglis accidiſſe; verum ſiquis vacuo a motibus animo temporum circumſtantias conſideret, hic certe minus culpandos ea de re Pontifices judicaverit, cum ex proventibus Eccleſiaſticis ex Anglia collectis pars ſane non modica in uſum, & commodum Regis Angliæ ceſſerit. Lege Bullam Alexandri IV. apud Wilchins Conciliorum Britanniæ Tom. I. ad An. 1256. cujus hic titulus eſt: *Alexandri IV. Bulla, quod fructus beneficiorum vacantium in Anglia, quorum collatio pertinet ad Papam, colligatur ad opus Regis Angliæ pro complendo votum ſuum ad Terram Sanctam*. Alia eſt etiam Bulla ibidem injungens, *quod colligantur Decimæ, & legata, & hujuſmodi ad opus Regis Angliæ*.

Jacobus de Seva, ex Gallia Narbonenſi, Doctor Jurium & Advocatus, initio ſchiſmatis A. 1377. Urbanum VI. ſecutus eſt, & in gratiam illius *Factum* ad Academiam Pariſienſem miſit. Plura Oudinus T. III. p. 1195.

Severianus Rhetor, vide ſupra, *Julius Severianus*.

Severinus, Romanus, Labieni filius R. E. Cardinalis, poſt Summus Pontifex circa A. 638. ſuæ fidei explanationem factam a Sergio Conſtantinopolitano Epiſcopo hæretico reprobavit, & contra illam ſcripſit. Hæc Oldoinus in Athenæo Romano p. 602.

Severinus Calchus, Mediolanenſis, Abbas Canonicorum Regularium Placentiæ obiit A. 1496. Scripſit *de Vitis Sanctorum illuſtriumque ex Ordine Canonico lib. IV.* qui an editi ſint, non habeo compertum. Celſus de Roſinis in Lyceo Lateranenſi part. II. p. 269.

Severinus Cracovienſis, Ex-Judeus, Ord. Prædicatorum, Theologiæ Magiſter & Eccleſiaſtes, Auguſtinum & Aquinatem memoria tenuit, vixit ſec. XIV. & ingentia volumina *in ſacrorum Evangeliorum harmoniam* elucubravit. Elogia ejus vide apud Bzovium ad annum 1398. num. 13.

Severinus de Pedepennis, Bitontinus, monachus Benedictinus, ſec. XV. qui multum in recognoſcendis homiliis Chryſoſtomi in Matthæum inſudavit, teſte Thoma Januenſi de Valerano in præfatione ad editionem illarum antiquiſſimam in bibliotheca monaſterii Farfenſis. Vide Mabillonii Iter Italicum p. 147.

Severini Abbatis Sermones *in Natali SS. Innocentum* in Bibl. Sangermanenſi memorat Cangius.

Severinus, incertæ ætatis & ſedis Epiſcopus, Colonienſem fuiſſe conjectura eſt Rev. Pezii. Opuſculum ejus exiguæ molis, quod *Doctrinam* inſcripſit, vel ut Codex monaſt. Hilarienſis in Auſtria habet, *Doctrina de Sapientia*, editum eſt primo per Pithœum Pariſ. deinde in Bibl. PP. Pariſinæ Supplemento Latino, in Bibl. PP. Colonienſi, Tomo II. Operum Sirmondi, in Theſauro Anecdotorum noviſſimo Pezii Tom. IV. part. 2. p. 1. denique a

X 2 Fa-

Fabricio nostro sub finem libri VI. hujus operis p. 227. * Homilia inter opera S. Petri Chrysologi serm. L. legenda quæ incipit *: Christum in humanis actibus*, in vetusto homiliario MS. Bibliothecæ Can. majoris Ecclesiæ Lucensis tribuitur *S. Severino Episcopo*. Nec sane in ascribenda homilia illa S. Petro Chrysologo MSS. Codices conveniunt; nam in aliis S. Hieronymi, in aliis S. Joannis Chrysostomi nomen præfert. An reipsa a Ravennatensi Præsule detrahenda sit, & alteri ascribenda incertum. Si tamen Severini esse dicatur, dubii pariter hærebimus, num præferendus sit Severinus ille, cujus doctrina *de sapientia* sæpe typos exercuit.

Severus Archontius, vir doctus fuit, historiæ & rei nummariæ peritus, ad quem Vopiscus provocat in Firmo c. 2. ubi ex nummis, libris item Græcis & Ægyptiis confirmavit, Firmum in edictis suis ἀὐτοκράτορα fuisse vocitatum. Vixit autem is seculo quarto.

Alium quendam *Severum Archontium* finxit cerebrum Jo. Harduini & aliorum Jesuitarum, virum aliquem eruditum & in dignitate constitutum, qui seculo XIII. temporibus scilicet obscuris & barbaris Collegium aliquod virorum doctorum coegerit, qui omne genus scriptorum Græcorum & Latinorum, nec non Patrum Ecclesiasticorum confinxerint: exceptis tantum Cicerone, Plinio, Virgilii Georgicis, Horatii Sermonibus & Epistolis, & paucis quibusdam scriptis Justini Martyris & Patrum Africanorum. Qui mente sanus est, vix credet, ab homine sano talia proferri potuisse, ut omnis fides monumentorum a tam multis seculis pessundaretur. Nam proventus ingeniorum seculi XIII. non erat tam felix, ut omne Poetarum, Historicorum, Philosophorum & Scriptorum Ecclesiasticorum genus ab aliis intra tam breve temporis spatium confingi, & in tot Codices per universum terrarum orbem transscribi potuerit. Hinc etiam viri docti, fucum orbi erudito fieri dolentes, sententiam tam monstrosam omnibus viribus convellere studuerunt: inter quos primas jure suo obtinet Maturinus Veyssiere la Croze, Bibliothecarius Berolinensis, Dissertationum historicarum, quæ Gallica lingua prodierunt secunda, Roterodami 1707. 8. præcipue vero in Vindiciis Veterum Scriptorum contra Jo. Harduinum, quæ ibidem 1708. 8. editæ sunt. Hæc sufficiant de scriptore fabuloso, ut juventuti, vel etiam harum rerum imperitioribus indice digito summam rei ostendam. Plura ex Diariis eruditis annorum 1707. 1708. 1709. peti poterunt.

Severi Sancti, id est *Endeleichi* Rhetoris Carmen *de mortibus boum*, non ignotum est. Editiones illius varias recensent Christianus Daumius in Syllabo Poetarum Christianorum, & Fabricius Bibl. Latin. IV. 1. p. 682. quibus addenda est novissima cum annot. Jo. Weitzii & Wolfg. Seberi, Lugd. Bat. 1715. 8. ex typographia Petri van der Aa, cui nomini illita deinceps fuit alia Schedula, in qua impressum est: Apud Samuelem Luchtmans 1717. De Auctore & opusculo variæ sunt eruditorum sententiæ, quas plerasque compilavit Editor ultimus in præfatione, sed parum aut nihil definit. Nos, ut ordine procedamus, solliciti sumus:

I. de *Tempore* conscripti illius Carminis: hoc satis clare indigitatur, nam *Christus* bis memoratur v. 107. & 128. cujus crucis signum, v. 105. cum *sola fide* conjunctum, v. 116. illam pestilentiam sedaverit. Nullas autem victimas pro malo sedando oblatas fuisse adserit, v. 117. 118. quapropter etiam Bucolus, cui hæc Tityrus sic narraverat, consilium capit errorem veterem defugiendi, v. 123. & ad templa summi Dei & numen Christi properandi, v. 126. 128. Ex his igitur constat, scriptum esse carmen, quum religio Christiana invalesceret, sacrificia vero & cultus paganorum nondum prorsus defecissent.

II.

II. Nunc igitur de *Auctore* ipso quæremus, an aliquem invenire queamus, qui huc quadret. Jam Paullinus Nolanus, tunc adhuc in Aquitania constitutus, amicum habuit Sanctum quendam, & alium Endelechium, epist. 28. & 40. qui, quamvis & a quibusdam pro uno habeantur, revera tamen duo sunt.

Is igitur sanctus Paullino thema præscripsit ad Panegyricum Theodosio dictum, qui circa A. 394. habitus est. Nescio tamen anne ille binominis fuisse potuit. Ille sanctus, tanquam Christianus a Paullino describitur, qui gradum aliquem in Ecclesia habuisse videtur. Ejus pater Flavius Sanctus fuisse potest, cujus Ausonius inter charos suos num. 38. meminit. Porro apud Sidonium Apollinarem Epist. VIII. 4. mentio fit Endelechii Rhetoris Romani, nec non in subscriptione operum Apuleji in membranis Florentinis, qui ætate junior, &, si Reinesii conjecturam probes, hujus nostri filius esse potuit. Hæc adferunt Epist. 8. ad Daumium, & Auctores Historiæ literariæ Gallicæ Tom. II. p. 54. Quicquid sit, cum hodie videamus magnam hominum multitudinem, qui eodem nomine gaudent, non miremur, etiam olim illud usu venisse.

III. *Occasionem* Carminis subministravit lues, quæ boves per Pannoniam, Illyricum & Belgas straverat, & nunc quoque in Galliam pertigerat, v. 22. 24. Reinesius dubitat, an vere lues fuerit, an vero tantum exercendi ingenii caussa thema elaboratum sit. Quod si revera lues fuit, contigit A. 409. Alarico Italiam ingresso, id quod ex Rufino probavit Sigonius.

IV. *Titulum de mortibus boum* insulsi Grammaticastri glossema statuit Reinesius. Oeconomia potius illius hoc pertractat, quod unus pastor duos alios paganos hac relatione, quod nomine Christi invocato, & cruce ejus cum vera fide applicata, lues illa sedata fuerit, ad fidem Christianam converterit.

Severus Sulpicius, vulgo *Sulpicium Severum* vocant, Nitiobrix sive Aquitanus, Presbyter, Scriptor notissimus, qui manibus quoque adolescentum teritur. Præterea otium nobis fecerunt Jo. Clericus Bibl. selecta Tom. XX. pag. 325. Fabricius Bibl. Latina IV. 3. omnium vero diligentiam superarunt Monachi Benedictino-Mauriani in historia Galliæ literaria Tom. II. pag. 95. 116. ubi etiam editiones omnes cum cura recensent. Spicilegium igitur exiguum mihi colligendum superest. Editionem Historiæ Sacræ Lipsiensem A. 1711. cum notis Minellianis curavit M. Jo. Fridericus Weinich, jam Pastor in Thuringia diœcesis Fenstadinæ. Editionis Joan. Clerici Ann. 1709. ipse tum curam gessi, auctor illius annotationis ad Epistolam II. p. 580. quam Clericus laudat p. 378. & Benedictini p. 116. Neque id feci Clerico inscio, prout & ipse memorat. *Historia sacra* cum Commentario Sigonii & annot. Jo. Vorstii denuo prodiit in operibus Caroli Sigonii a Philippo Argelato editis Mediol. 1734. folio. Editio novissima ad MSS. Codices emendata, notis, observationibus & dissertationibus illustrata prodiit cura Hieronymi de Prato, Veronensis, Congregationis Oratorii ibidem Presbyteri. Veronæ 1741. 4. sed hic tomus I. tantum *Vitam Martini & Dialogos* continet. Vita vero accurate elaborata præmittitur. (*a*) Cæterum novam Operum Severi Sulpicii editionem ex variis Codicibus emendatiorem promisit Jo. Phil. Kuchenbecker in Analectis Hassiacis part. V. p. 5. Codex MS. Libri de vita Martini, Epistolarum & Dialogorum satis antiquus habetur Quedlinburgi, teste Tobia Eckardo de Codicibus Manuscriptis Quedlinburgensibus pag. 13. Idem Eckardus p. 57. seqq. Collationem Codicis instituit cum editione novissima, & reliqua in illo Codice adjecta typis ex-

(*a*) Götting. Gelehte Zeitungen 1742. pag. 459. Nouvelle Bibliotheque tom. XV. pag. 119. seqq.

exprimi jussit. Eundem Codicem ego Lipsiæ manibus trivi, quum ad Thomam Fritschium, bibliopolam celebrem missus esset, omnia contuli, & reliqua etiam exscripseram. Possem quædam circa lectiones Eckardi monere, sed transeant.

Codex Collegii Trinitatis Cantabrigiæ laudatur aliquoties a Josepho Wasse ad Sallustium, qui loca quædam ex eodem feliciter emendat. Caput IV. libri de vita Martini adducit Anonymus Kirschgartensis in Chronico Wormatiæ, in Reliquiis Ludevvigianis T. II. p. 7. unde quædam emendationes peti possunt.

Locum ejus de prima martyrum Galliæ epocha ab exceptionibus, quas Bondonettus Benedictinus in Vitis Episcoporum Cenomanensium Gallice editis opposuit, singulari dissertatione vindicavit Jo. Launojus, quæ exstat Operum ejus T. II. part. 1. p. 139.

Vincentius Bellovacensis in Speculo historiali XVII. 20. Sulpicio Severo quoque *Vitam Maurilii Episcopi Andegavensis*, tribuit, sed præter rem, & conjicit Launojus l. c. pag. 681. eum fortasse in talem Codicem incidisse, qui utramque vitam Martini Turonensis & Maurilii Andegavensis contineret.

Sequuntur quædam annotationes Cel. nostri Fabricii.

Præfatio bene longa Dialogo *de virtutibus monachorum Orientalium*, nescio cujus scriptoris, præmittitur in Codice Naudæano, teste Labbeo Bibl. nova MSS. p. 228.

Epistola II. *de Virginitate* sæpe prodierat inter Hieronymi & Athanasii opera, in Concilio Aquisgranensi Ann. 816. & in Appendice ad Codicem Regularum Holstenii p. 8. sub nomine Athanasii.

Garcias Louisa notis ad Isidori Hispalensis Chronicon, monente Colomesio, penes se esse testatur Epitomen MS. Chronicorum Severi, cognomento Sulpicii.

Severus Sulpicius, cognomento Pius, Episcopus Bituricensis sec. VII. natus Vatani in diœcesi memorata, Diaconus, deinde ab Ann. 624. Episcopus, post biennium interfuit Concilio Remensi, mortuus A. 644. Exstant ejus *Epistolæ duæ* ad Desiderium Cadurcensem & una ad *Verum* Episcopum Rutenensem, a Canisio editæ Ant. Lect. Tom. I. p. 644. 646. Adde Hist. literaire de la France Tom. III. p. 559. & Acta Sanctorum Tom. II. Jan. p. 165.

Alium hujus nominis Episcopum Bituricensem seculo VI. sed qui nihil scriptum reliquit, statuit Basnagii observatio Tom. I. Canisii p. 633.

Severus, *Malacitanus* Episcopus circa Ann. 580. Scripsit *Correctorium* contra Vincentium Cæsaraugustanæ urbis Episcopum, Arrianum, *de virginitate ad sororem*, quem librum *Annuli* nomine indigitavit, nec non *Epistolas ad diversos*. Isidorus de Scriptor. Eccles. cap. 30. Trithemius c. 226. Res ejus a fabulis expurgat Nic. Antonius Bibl. Hispana Vetere IV. 3. n. 40. 41. Monasterii Servitani alumnum & discipulum S. Donati Eremitæ Augustiniani facit Phil. Elssius in Encomiastico Augustiniano p. 623. Fabricius annotavit, Sermonem Petri Chrysologi 74. & seqq. huic Severo a quibusdam tribui, quippe in cujus tempora de non suscitanda vera carne quadret.

Severus, *Milevitanus*, in Africa Episcopus, Augustini se discipulum profitetur, epist. 37. inter Augustinianas, cui ipse Augustinus epist. 129. respondet. Obiit Ante Augustinum, qui ipsius tanquam mortui Epist. 110. meminit. Aub. Miræus de script. Eccles. c. 71. Phil. Elssius l. c. p. 624.

Severus, *Minoricensis* insulæ Episcopus, scripsit A. 418. *Epistolam de Judæis in ea insula conversis*, *deque miraculis ibidem ad reliquias S. Stephani factis*, quam edidit Baronius ad A. 418. n. 49. & in Appendice Operum Augustini per Benedictinos editorum, ad tomum

mum VI. col. 15. Confer Aub. Miræum c. 72. & Nic. Antonii Bibl. Hispanam Veterem III. 2. n. 50. Oudinum Tomo I. p. 993.

Sextum, qui sub Severo Imp. *de resurrectione* scripsit, memorat Cangius, mihi præterea non cognitum.

Sextus, vide *Sixtus*.

Sextus Placitus, aliis Platonicus, scriptor ævi incerti; *Papyriensem* vocat Mercklinus in Lindenio renovato pag. 967. qui & editiones Basil. 1538. 8. Tigur. 1539. 4. memorat. Reliqua quære apud Fabricium nostrum in Bibl. Latina. Opusculum *de medicina animalium* ipse quoque Fabricius dedit Bibl. Græcæ Vol. XIII. p. 395.

Sextus Rufus, vide sub lit. R. Foroliviensem patria fuisse, vestigia vetustatis, quæ ibidem adsunt, non temere testari, ait Ge. Vivianus Marchesius de illustribus Forojuliensibus pag. 215. sed nulla addit.

Fr. Joannes Shyrburnus, Anglus, *Chronicon* scripsit *Britannicum ab initio Dardaniorum ad Henricum VI. Angliæ Regem*, quod MSS. exstat in Bibliothecis Angliæ & Hiberniæ. Vide Oudinum Tomo III. p. 2309.

Sibertus, Prior monasterii S. Pantaleonis in diœcesi Coloniensi. A. 1122. dedit *Epistolam* ad Rodulfum Abbatem suum & S. Trudonis, in qua quæritur, *an & qua ratione liceat aliquid exigere pro receptione puerorum in monasteriis*. Exstat una cum responsione Rodulfi apud Mabillonium Analect. edit. prioris Tomo II. p. 495.

Sibertus de Beka, Gelder, Ord. Carmelitani Prior provincialis, vixit An. 1320. & scripsit *in libros IV. Sententiarum*, *Summam censurarum novi juris*, *in Regulam ordinis sui*, qui postremus stat in Philippi Riboti libris X. de institutione & peculiaribus gestis Carmelitarum, Venet. 1507. excusis. *Fasciculum Florum diversarum historiarum: Ordinale* quoque *Dominici sepulcri* correxit. Vide Trithemium de script. Eccl. c. 557. & de script. Carmelit. p. 76. Val. Andreæ Bibl. Belgicam pag. 808. Aub. Miræi Auctarium cap. 486. Svvertii Athenas Batavas p. 673.

Sibito, Viennensis Austriacus, Ord. Prædicatorum, sec. XIII. scripsit *Opus egregium in Orationem Dominicam*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ordinis Prædicat. Tom. I. p. 475. Altamura pag. 181. * Cum Viennæ agerem occurrit mihi in insigni Bibliotheca Vindaghiana Codex MS. Sæculi XV. vel XIV. ferens *Tractatum super Miserere insignis Doctoris Sbitonis*, quem non dubito eumdem esse Sibitonem, de quo Bibliothecarius noster hic.

Bartholomæus Sibylla, Monopolitanus, Ord. Frat. Prædicatorum Theologiæ Professor, circa A. 1434. Scripsit *Speculum peregrinarum Quæstionum* quod prodiit Romæ 1493. Paris. 1497. Argent. 1499. 4. Lugd. 1521. Venet. 1575. 1582. Oudinus Tomo III. p. 2369.

Sibrandus, Abbas Horti S. Mariæ Ord. Præmonstratensis in Frisia occidentali, sesquimilliari a Leovardia, obiit An. 1238. de quo vide Chronicon ejus monasterii paullo post citandum. Scripsit *Vitam S. Siardi*, decessoris sui, qui A. 1230. obiit, nec non *Vitam S. Friderici Hallemi*, qui Horti Mariæ fundator fuit & primus Abbas. Edita est in Actis Sanctorum Tom. I. Martii p. 289. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 808. Svvertii Athenæ Belgicæ pag. 673. Suffridus Petri de Scriptoribus Frisiæ Dec. VII. 9.

Sibrandus Leo, Leovardiensis, primum monachus in Lidlumensi cœnobio apud Franekeram, postea, quum monasterium desereretur, Pastor in Menaldo, vico Frisiæ, tandem exul in Cusemaria sui ordinis Præpositura mortuus A. 1588. Composuit *Tabulam Geographicam Frisiæ*, quam ipso vivente excudit primum Jacobus Daventriensis, & deinde locupletatam recudit A. 1579. Hoenbergius, teste Suffrido Petri. Scripsit porro *Vitam & res gestas Abbatum in Lidlum*, quas edidit Anton. Matthæus Analect. Tom. VI. ed. prior.

prior. T. III. edit. post. p. 537. *Vitam & res gestas Abbatum Horti B. Virginis S. Mariengard*, ab eodem editas T. VIII. edit. prior. Tomo V. p. 241. ed. post. *Vitam Eelkonis Liavkama Abb. ibidem* Tomo III. p. 396.

Siccardus, vel *Sighardus*, Casellanus seu Casalensis, Episcopus Cremonensis Anno 1185. & biennium Legatus Apostolicus per Insubriam. Scripsit *Acta S. Homoboni Cremonensis*, *Chronicon a nativitate Christi usque ad Ann.* 1213. quod editum Tom. VII. Scriptorum Italicorum Muratorii p. 520. *Tractatum de humilitate*, *Historiam Romanorum Pontificum*, *Mitrale vel Summam de divinis officiis*, ex quo Durandum multa exscripsisse dicunt. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 87. seq. ultimum opus, quod etiam *de Ecclesiasticis officiis* inscribitur, est in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 140. sub titulo *Summæ* in Bibl. S. Victoris Parisiensis, ibid. pag. 1375. In alio Codice Bibl. Regiæ Parisinæ apud eundem pag. 898. dicitur *Mitralis Sichardus*, quod prænomen ex opere supra memorato, & quidem titulo ejus male intellecto, originem habet. Adde Oudinum Tomo III. p. 88.

Cajus Sollius Apollinaris Sidonius, vulgo *Sidonium Apollinarem* vocant, patria Lugdunensis ex Galliis, natus circiter A. 430. Postquam studia literarum non mediocriter tractaverat, Avito & Anthemio Augustis gratus fuit, ad Senatoris Romani & Præfecti Urbis dignitatem evectus, tandem A. 471. Episcopus Claromontanus in Arvernis, mortuus A. 488. vel 489. Vitam ejus pluribus verbis enarrant Auctor anonymus ex MS. Orteliano editus sub finem editionis Wovverianæ p. 492. Joan. Savaro, qui eam maximam partem ex scriptis auctoris collegit. Adde Histoire literaire de la France Tom. II. pag. 550. P. de Colonia hist. literaire de la Ville de Lion pag. 152. Labbeum de Script. Eccles. Tomo II. p. 346. & alios.

Ex scriptis ejus supersunt 1. *Carmina XXIV.* in quibus sunt aliquot Panegyrici non sine afflatu poetico producti. 2. *Epistolarum libri IX.* ex quibus res gestæ illorum temporum non mediocriter illustrantur. 3. *Sermo in electione Benedicti Simplicii*, *Bituricensium Episcopi habitus*, legitur post Epistolam IX. libri VII. Reliqua, quæ ab ipso vel promissa, vel effecta sint, vel etiam injuria temporum perierunt, recensent Caveus, Historia literaria citata, & Auctor præfationis ad opera Sirmondi, qui Caveum aliquoties emendat.

Editiones ejus adnotarunt Daumius in Syllabo Poetarum Christianorum, Fabricius in Bibliotheca Latina & Auctores Historiæ literariæ citatæ. Nos, quum non admodum multæ sint, eas paucis repetemus. Prima est Jo. Bapt. Pii cum comment. Mediol. 1498. fol. repetita ab Henrico Petri. Basil. 1542. 4. Sequuntur Tornæsiana, Lugd. 1552. 8. Basileensis 1597. 8. Wovverianam priorem cum annot. Petri Colvii, Lugdun. vel Paris. 1598. 8. non vidi, alteram tamen Hanoviæ, typis Wechelianis 1617. 8. a Geverhardo Elmenhorstio curatam manibus teneo. Inde cessabit scrupulus, quem sibi fingunt Auctores Hist. literariæ p. 572. dum eandem editionem ab aliquibus Francofurti & Heidelbergæ curatam esse legerant. Editionem Jo. Savaronis Parisiis ex officina Plantiniana, apud Hadrianum Perier, 1599. 4. dudum possideo, ex Bibliotheca Thomæ Ittigii τῦ μακαρίτυ comparatam, quam igitur negare non debebant Auctores modo laudati. Et hæc ipsa editio commentariis sat spissis est instructa. Alteram ejusdem Savaronis ibidem 1609. 4. impressam ipse quoque vidi, & cum superiore contuli. Editionem vero illius sine annotationibus fateor mihi prorsus esse ignotam. Tandem Sirmondus de Sidonio bene mereri voluit, ipsumque Paris. 1614. & 1652. cum annot. edidit, quas in utraque operum Sirmondi

di editione invenies. Editio ipsius, sed sine annotationibus, inserta est Bibliothecæ PP. maximæ Tom. VI. p. 1077.

Sequuntur Nomina eorum, ad quos scriptæ sunt Epistolæ Sidonii, ex quibus plerique fuerunt eruditi, vel eruditionis & rei Christianæ fautotes.

Agricolæ, I. 2. II. 12.
Agrœtio, VII. 5.
Ambrosio, VI. 9.
Apro, IV. 21. V. 14.
Aprunculo, IX. 10.
Apollinari, III. 13. IV. 4. 6. V. 3. 5.
Aquilino, V. 9.
Aruogasti, IV. 17.
Attalo, V. 18.
Avito, III. 1.
Audaci, VIII. 7.
Auspicio, VII. 10.
Basilio, VII. 6.
Burgundioni, IX. 14.
Calminio, V. 12.
Campanio, I. 10.
Candidiano, I. 8. IV. 3.
Censorio, VI. 10.
Chariabaudi, VII. 16.
Claudianus Sidonio, IV. 2.
Claudiano, IV. 3. V. 8.
Constantio, I. 1. III. 2. VII. 18. VIII. 16.
Consentio, VIII. 4.
Desiderato, II. 8.
Domnitio, IV. 20.
Donidio, II. 2. 9.
Damnulo, IV. 25.
Elaphio, IV. 15.
Eleutherio, VI. 2.
Eriphio, V. 17.
Eucherio, III. 8.
Evodio, IV. 8.
Euphronio, VII. 8. IX. 2.
Eutropio, I. 6. III. 6. VI. 6.
Explicio, II. 7.
Fausto, IX. 3. 9.
Felici, II. 3. III. 4. 7. IV. 5. 10.
Ferreolo, VII. 12.
Firmino, IX. 1. 16.
Florentio, IV. 19.
Fontelo, VI. 7. VII. 4.
Fortunali, VIII. 8.
Gaudentio, I. 4.
Gelasio, IX. 15.
Græco, VI. 8. VII. 2. 7. 11. IX. 4.
Hecdicio, II. 1. III. 3.
Heronio, I. 5. 9.
Hesperio, II. 10.
Hypatio, III. 5.
Industrio, IV. 9.
Joanni, VIII. 2.
Juliano, IX. 5.
Justino, V. 21.
Lampridio, VIII. 9.
Leoni, IV. 22. VIII. 3.
Leontio, VI. 3.
Lucontio, IV. 18.
Lupo, VI 1. 4. 9. VIII. 11. IX. 11.
Mamerco, VII. 1.
Maurusio, II. 14.
Migecio, VII. 3.
Montio, I. 2.
Nammatio, VIII. 6.
Novetio, VIII. 13.
Nymphidio, V. 2.
Oresio, IX. 12.
Pagatio, II. 6.
Pannichio, V. 13.
Papianillæ, V. 16.
Pastori, V. 20.
Patienti, VI. 12.
Perpetuo, VII. 9.
Petreio, IV. 20.
Petronio, II. 5. V. 1. VIII. 1.
Philimachio, I. 3.
Phylagrio, VII. 14.
Placidio, III. 14.
Polemio, IV. 14.
Potentino, V. 2.
Pragmatio, VI. 2.
Principio, VIII. 14. IX. 8.
Probo, IV. 1.
Proculo, IV. 23.
Prospero, VIII. 15.
Prudenti, V. 19.
Remigio, IX. 7.
Riothamo, III. 9.
Ruricio, IV. 6. VIII. 12. V. 15.
Rustico, II. 2.
Sacerdoti, V. 21.

Salonio, VII. 15.
Sapaudo, V. 10.
Secundino, V. 18.
Secundo, III. 12.
Serano, II. 13.
Simplicio, III. 2. IV. 4. 7. 12. V. 4.
Sifagrio, II. 4.
Sulpicio, VII. 13.
Syagrio, V. 5. VIII. 8.
Tetradio, III. 10.
Thaumafto, V. 7.
Theoplafto, VI. 5.
Tonantio, IX. 13.
Trigretio, VIII. 12.
Turno, IV. 24.
Vectio, IV. 13.
Vincentio, I. 7.
Volufiano, VII. 17.

Nunc in gratiam eorum, qui editionem priorem Savaronis possident, oftendam, in quibufnam partibus editio altera, quæ A. 1609. prodiit, locupletior exiftat, id quod ufum fuum habet, ne quis in ea vel quærat, vel defideret, quæ non debebat.

In titulo fic habet editio pofterior: *Jo. Savaro, Claromontenfis*, Regis Chriftianiff. Confiliarius, *Præfes & Præfectus Arverniæ*. Et paullo poft: II. Editio multis partibus auctior & emendatior.

In Elogiis adduntur quædam ex Ruricio Epift. 8. l. 2. & Epift. 25. l. 2. Apollinari, item ex Gervafio Tillebecienfi l. 2. c. 11. otior. imper.

Non longe a fine p. 16. *Catalogus Ecclefiarum*) Edit. recentior fic: *Liber I. de Ecclefiis Claromontii* §. 22. *MS. &c.*

Ordo & Kalendar. MS. S. Genefii.
V. Idus Julii Translatio SS. Quintiani & Sidonii.

Vetus infcriptio arcæ funebri incifa in Ecclefia S. Saturnini Daydaci: *Hic funt duo innocentes ** Et S. Sidonius*.

Ad librum I. Epift. 2. pag. 8. not. *Cæfaries refuga*) ibi additur: Ifidori Gloffæ, *refrontat, a fronte repellit*.

ibid. *Cervix non fedet nervis*) add. fic Statius 9. Thebaid. de equo: *Colla fedent nodis*. ubi Luctatius, *plena funt nodis*.

ib. lin. penult. *Aimoinus lib. 3. cap. 7.* add. ex Gregor. Turon. l. 4. cap. 43.

p. 9. lin. 11. pro μυχοὶ lege μύχοι. add. Ifidorus de fpiritualibus differentiis, *aurium inditum eft nomen, a vocibus auriendis, per immutationem enim literæ, aures velut audes funt nominata, per has enim voces atque fonum quafi per cochleam defcendere, qui erectus in circulum orbemque moveatur*. cochleam i. anfractus. ut ibid. ait. l. 11. c. 1. ex D. Ambrof. Hexam. l. 6. c. 9.

ibid. poft verba Prudentii, *Gothi* leg. Gothus.

ib. lin. 9. a fine: verba parenthefi inclufa (emendo cautionibus) omiffa funt.

p. 10. lin. 2. *Et ut &c.* ufque ad l. 6. *Ex quibus &c.* Hæc verba una cum numo omittuntur.

p. 12. circa fin. *legis Birariorum*. lege *Boiar*.

l. 3. p. 22. not. *interrogatum*) adde *interrogatum lege repetundarum &c.*

l. 5. p. 29. not. *Opinione*) add. *Opinatiffimus, celeberrimus*. Ifidorus in Gloffis MSS.

p. 31. l. 16. *Silvofum*) emend. *Ulvofum*.

p. 33. not. *Novumque portum*) add. acta S. Apollinaris Ravennatis MS. *accipiens cum centurio duxit eum ad Claffem in domum fuam*.

p. 35. *Calaber*) de Calabria enim venti peftilentes fpirant. Orofius. *infuper etiam expirata de Calabris faltibus aura corrumpens, repentinos acutarum infirmitatum afferret tranfcurfus*.

l. 6. p. 41. lin. 7. a fine: *Sid.* leg. *Ifid.*

p. 46. not. *Noxæ non effe confinem*) add. Egefippus lib. 4. cap. 10. *abfolvunt omnes, quia nihil, quod effet affine fceleri, proferebatur*.

l. 7. p. 49. not. *Teftatur hoc*) add. Caffiodorus de amicitia, *Rumpenda eft enim amicitia, fi crimen adeo enorme eft,*

ut sine famæ dispendio tolerari non possit: veluti si contra fidem Christi, si contra publicam utilitatem, vel simile aliquid præsumptione damnabili attentavit.

p. 53. not. *Frequens senatus*) Lampridius in Alexandro, *cum senatus frequens in Curiam, hoc est, in ædem Concordiæ &c.* Symmach. epist. 7. l. 1.

p. 56. not. *In insulam*) omissa sunt in edit. recent. verba l. 3. *postquam Christiani*, usque ad finem notæ, & contra hæc posita: Acta MS. S. Marii martyris, *venientes in castrum trans Tyberim intra carcerem, invenerunt hominem venerabilem, nomine Quirinum &c.* Idem Metellus Quirinal. ode 7. & 8.

p. 57. not. *Ut suspenso*) add. vide Theodorum & Thalelæum tit. 52. Basil. c. 60.

l. 8. p. 62. not. *Armis eunuchi*) add. Acta MSS. *Tunc Maximianus Imp. jussit omnes qui in palatio erant Christianos discingi, ut renunciarent militiæ, qui cum cingula solverent, notavit illinc transeuntem Isitium quendam beatæ memoriæ virum, & furens vocavit eum ad se, & expoliatum vestimentis, quibus erat vestitus, induit eum colobium laneum, & tradidit eum lanariis ad injuriam in gynæcio, prior enim erat palatii ipsius.*

l. 9. p. 68. not. *Eia, inquit*) add. Ruricius Epist. 25. l. 2.

l. 10. 71. *Campanio*) MSS. Fauchet. & Andegav. *Campanio*.

l. 11. p. 77. not. *Igniti dentis*) add. Symmach. epist. 25. l. 1. *ne libellus tuus admorsu duri dentis uratur.*

p. 78. not. *Quigenus*) add. Paulinus natali 5. Felicis, *jam prior hoc primos orbis liber edidit actus Martyris, unde domo, vel qui genus &c.*

p. 79. not. *Hiantis interregni*) add. *& occisus est pridie Idus Junias, & intravit Gensericus Romæ, & prædavit eam dies quatuordecim, & levatus Imperator in Galliis Avitus VI. Idus Julias &c.* Succenset Victor Sunnunensis in Chron. Aetio & Studio Coss.

p. 87. not. *Auaio, ait*) add. Vetus tamen chronicon MS. tradit Sidonium Comitem Arvernæ & Arverniæ nostræ; cui adsentitur Petrus Arvernus venerabilis ad calumniatorem, *Sidonius vir eruditissimus & ardentissimi ingenii ex præfecto & Consule antiquus Arvernorum Episcopus &c. Consule*, id est, *Comite*. Odo ad Fulconem Andegavorum Comitem, statim initio Epistolæ, *Fulconi bono, gloriosissimo Consuli Andegavorum*. Idem de translatione S. Martini, *eo tempore vir inlustris Ingelgerius Gastinensis Comes; Hugonis Ducis Burgundiæ Nepos, Lochiæ & Ambasiæ Dominus, strenuus armis, summa probitate & potestate præditus erat, & Andegavensium Consulatum nuper ex regio munere sibi impartitum procurabat*. Hildebertus epist. 25. ad Comitissam: *Absentia mariti laboriosior tibi cura consulatus incubuit &c.* Idem repetit epist. sequenti & in utraque Comitatum interpretatur. Quod dictum volo, ut Petrum doctissimum Arvernum non accusem inscientiæ, & ejus calculum quoad Sidonii Comitatum, adjiciam.

p. 88. not. *Præbere cervices*) add. Seneca epist. 4. de tranquil. anim. c. ij. Joannes Salisb. Policr. l. 6. c. 1. Sulpic. Severus de vita B. Martini c. 13. Victoris Epitome in Severo Alex.

II. 1. p. 93. not. *A turribus*) add. vide Canisium JC. Tom. 5. ant. lect. Vulgo edita in pluribus MSS. legitur, atque etiam defendi potest. Gervasius Silleber. lib. 2. otior. Imper. cap. 19. ubi de Auxitani metropolitani Suffraganeis, *Adurensis vel Torrinensis*.

p. 96. post l. 2. *Calcans*) Theodosius Novella, de navibus ultra &c. *Ideo calcatam legem, quæ de navigiis non excusandis olim fuerat promulgata &c.*

ibid. not. *Theodoricianasque proponens*) add. Corollarium sit, quod scribit Alphonsus Burgensis & ex eo doctiss. Genebrardus in Chronico. *Euricus Rex Hispaniarum Gothis primus leges dedit scripto, unde a S. Isidoro inter legislatores ponitur*. Vide j. epist. 3. l. 5.

II. 2. p. 108. post lin. 8. *Contenta*) Architrenius simia Sidonii nostri l. 4. c. 8.

c. 8. *Sole suo contenta domus &c.* non absimili locutione ducamus 8. *Terra suis contenta bonis &c.* supra epist. 8. l. 1. *Cœli sui dote contentis*.

p. 110. not. *Nec pilæ sunt mediæ*) Paulinus IX. natali S. Felicis. *Quæque prius pilis stetit hæc modo fulta columnis, vilia mutato sprevit cæmenta metallo*.

p. 117. not. *Inter greges tintinnabulatos*) add. Paulinus natali VI. S. Felicis.

.,...ut præsepia vidit,
Nuda boum, & nullos dare tintinnabula pulsus,
Excussa ut cervice boum crepitare solebant,
Mollibus aut lentis cava lignis æra ferire.

II. 7. p. 128. not. *Interminabilis*) add. *interminabile bonum* Fausto ad Ruricium epist. 7.

II. 8. p. 130. *Desiderato*) Civitatis Arvernæ Senatori, ex cujus genere prodiit S. Desideratus Episcopus Arvernarum, S. Aviti Successor, de quo honorifica historia S. Aviti MS. liber I. de Ecclesiis Claromontii, num. 18. & catal. Episcopor.

p. 134. *Carmen saxeum*) add. *rupices chartæ*, Salviano lib. 1.

II. 9. p. 141. not. *Cavendusque tractator*) add. Glossa vetus: ὁμιλητικός *tractator*.

ibid. not. *moneret*) add. Prudentius Cathem. 3. *Sumere eum monet hora cibum*.

p. 143. not. *Quamvis convivium*) add. V. Glossogr. MS. *fercula, missoria*.

p. 146. not. *VVardo fluvius*) add. Gervasius Tilleberiensis MS. l. 1. c. 11. *Sicut scimus fluvium Gardonem in Narbonensi provincia in confinio civitatis Nemosensis, in æstate frequenter absorberi sub loco qui vocatur Campiniacum, demumque sub castro S. Privati in lacum ampliorem amnem renasci*.

II. 10. p. 155. not. *Calpurnia Plinio*) add. j. Epist. 8. l. 4.

II. 11. p. 157. not. *Et morum*) add. D. Cyprianus de dupt. martyr. *popularis existimatio solet dominorum mores ex servorum moribus æstimare*.

II. 13. p. 162. *Patroni tui*) add. Chronicon Tironis Prosperi, quod Canisius edidit ex MSS. *IV. & V. Valentiniano VIII. & Anthemio. Valentinianus ipse occisus ad duas lauros XVII. Kal. Aprilis & levatus Petronius Maximus Imperator, qui LXXII. die occisus, per urbem tractus*.

III. 3. p. 184. not. *Diffibulant*) add. Prudent. psychomach... *& avulsis exfibulat ilia Zonis*.

p. 185. *Palam officiis exequialibus*) Jornandes c. 4. *Quumque diutius &c.*

p. 186. not. *Historiam texere*) add. Lactantius l. 1. c. 11. D. Hieron. de viris illustr. c. 132. Corn. Nepos in Attico, Martyrologium Romanum VII. Idus Aprilis.

III. 13. p. 211. not. *Concinnatoribus criminum*) add. Rufinus lib. 6. cap. 6. hist. *Concinnat igitur adversus eum infame satis ac noxium crimen*.

id. not. *Si quid*) Tertullianus in Apol. *non qua penes vos parasiti affectant, ad gloriam famulandæ libertatis, sub auctoramento ventris, inter contumelias, saginandi*.

p. 212. not. *Fæculentiæ*) add. Pacianus in parænesi, *atque ut cœnum solet tum maxime fœtere, cum moveas*.

p. 215. not. *Pruritu*) add. *Prurigo obtrectationum*, Cæsarius homil. ad plebem. D. Hieron. ad Nepotianum, *lingua pruriens*.

p. 217. not. *Improbus dictis*) add. Isaacus presbyter de mundi contemptu c. 2. *Quis diligens turpiloquia potest habere mundam mentem?*

IV. 1. p. 223. not. *Nam facultatum*) Tertullianus apol. *vel quia ex substantia familiari fratres sumus, quæ penes vos fere dirimit fraternitatem*.

ibid. post verba: D. Ambros. de fide: add. idem in Lucæ c. 12. lib. 7. c. 17. *cum inter fratres patrimonium non judex, sed pietas sequestra debeat dividere*.

IV. 3. p. 231. not. *Incitat ut Curio*) add.

add. Euseb. a M. D. CCCCXLIV. in Chron. *Curio promptus & popularis orator*.

IV. 4. p. 236. not. *Disposita confundat*) add. idem epi. 59. l. 6. *si nihil disposita conturbet*. Rothaldus ad Nicolaum PP. *ita dispositum Deo auxiliante minime differam*.

IV. 4. p. 237. not. *Portitorem*) add. idem Hieron. in præf. hist. S. Antonii, & c. 61. Faustus Ruricio ep. 3. 8. 9. Et passim Ruricius in epistolis.

IV. 11. p. 252. not. *Vicarium*) add. vide Carolum M. l. 7. c. 313.

p. 254. not. *Et verbi*) add. Arnobius in Psalm. 139.

p. 256. not. *Nam de Pontificis*) add. Ergo ex his versibus in adulterinum sensum contortis Romanus antiquarius eo divertit, ut putet, diœceses Gallicanas Romanæ sedi immediate fuisse subjectas, quod est, a Sidonii sensu alienissimum, qui ne quidem verbum de Romano Pontifice in opere suo fecit.

IV. 12. p. 257. not. *Motus animorum*) add. v. 259.

p. 258. not. *Ipse etiam*) add. Anonymus in vita Fulgentii c. 1.

IV. 13. p. 259. not. *Cantillensem Ecclesiam*) add. post vocem obfirmata: *in Vicaria Cantellensi, Ecclesia vocabulo Navas cum mansis, & cunctis sibi adjacentibus terris*. Et sub finem: Vet. Tabula Peutingeri: *Cantelia Augustonemetum*.

p. 260. not. *Barba*) add. Ex hac epist. Baron. Tom. I. A. C. 58. Cuyckius Rurimundensis Episc. in ep. parænetica ad Clerum, & Canisius in Alcuinum ep. 38. scribunt, Episcopos Galliarum barba rasos fuisse. Cum ex ea perspicuum sit, Germanicum virum spectabilem esse, non Episcopum, qui crinem Deæ Politiæ, non autem Deo voverat, quem senissimum ut ad professionem religionis arripiendam Vectius impelleret, Vectium compellat Sidonius, quemve Sacerdotis patrem, filiumque Pontificis, non vero Pontificem prædicat, adde quod Cantilensis Ecclesia nunquam fuit Cathedralis Ecclesia, imo sub dispositione Cathedralis Arvernensis Ecclesiæ, nec in libro notitiarum, Metropole *ωυ* laterculo, & Apostolica Cancellaria, Cantillensis Episcopatus ulla mentio fit. Tantumque abest, ut ex Sidonio barba rasos fuisse Galliarum Episcopos perspicuum sit, quin imo barbam promisisse constat ex 24. ep. hujus libri, quam vide.

IV. 14. p. 263. not. *Namque ut is*) add. Guilelmus Arvernus Parisiensis Episcopus, de moribus, ubi de pietate, *in foro meo nemo damnatur, quæ contra morem aliorum judicum confitentes omnes absolvo, sed per justitiam*.

Confessus absolvitur) Ruricius Sidonio lib. 1. ep. 8. *Prædicantibut vobis sæpius audisse me recolo, nullatenus ab iniquitatibus nos posse purgari, nisi fuerimus crimina nostra conscientia compungente, confessi*.

ibid. not. *Porro autem*) add. vide Ruricium Ominatio l. 2. ep. 27.

IV. 15. p. 264. *Elaphio*) Ruricius ep. 7. l. 2. *Domno sublimi, semperque magnifico fratri Elaphio Ruritius Episcopus*.

p. 265. not. *Epulum*) add. illosque ad Tractatum meum de Fratriis relego.

IV. 16. p. 267. *Ruricio*) Viro inlustri ex genere Aniciorum, Omatii viri æque inlustris genere, genero, Iberiæ conjugi, j. Carm. XL. Sidonii amico & Imitatori, ut ex hac epistol. & ep. VIII. lib. I. Ruricii ad Sidonium constat: postea Lemovicensi Episcopo, Fortunat. lib. 1. carm. 5. cui multas scripsit epistolas Faustus, nonnullas Græcus, Cæsarius, Sedatus, Eufrasius, Victurinus, Turentius, quas cum duobus libris epistolarum ejusdem Ruricii debemus Canisio V. opt. & eruditiss. Extat autem lib. 1. ep. 8. ad Sidonium, cui Sidonius respondet hac epist.

IV. 21. p. 280. *Aspro*) add. At ille nimis aspere & illiberaliter nos aspernatus est atque durius accepit, quam belli homines solent, in hisce commentariis quædam aliter accepta quam ipse vo-

voluerit; verum tamen etsi remaledicere liceat, non remaledicam, nec injuriam ultione solabor, cum quod Christianus & dicto regis obaudiens, tum quia mihi religiosus, concretus quidem hispidus, hirsutus, sed venerabili squalore pretiosus, birro detritus, at multo rerum usu tritus & ingenii versatilis, jussu moribundi senis retulerit, ipsum has injurias scripsisse aliena fide, jussisseque ut spongia deletilis adpingeretur. Calumniæ tamen invidiam amoliar, Tom. VI. A. C. 484. sic ait, *ad Apрunculum hunc spectare videtur, Aper ille itidem Arvernensi matre ortus, & Arvernis educatus, ad quem extat, ejusdem Sidonii epistola lib. V. ep. 21. qua ad patriam eum nisus est revocare*, per illa verba quid aliud intelligi potest, quam Aprum Arvernensi matre ortum & Arvernis educatum, ut ex Sidonio liquet, eundem esse cum Apрunculo, quem quod Aper Arvernensis a matre erat, Arvernensem quoque a matre putat, nec ex alio autore, quam ex Apro Sidonio colligit: non enim ex Sidonio, Ruricio, Gregorio aut actis S. Apрunculi discimus, S. Apрunculum Avernensi matre ortum & Avernis educatum: nec ad illum spectare latine dicimus pro affinem esse, & ex eadem gente. Non est ergo, quod mihi meum gentilitium nomen improperaret, quod apud doctos & bonos omnes alicujus nominis est.

IV. 22. p. 284. not. *Concinnare mendacium*) add. Anastasius Aug. epist. ad Senatum, *ne fugitivorum audiant concinnatos sermones, & mendacio solo compositos*.

IV. 23. p. 288. not. *Et dominum sequens*) add. Eucher. Homel. de pœnitent. Ninevit. *Non indicabo vis in id ipsum*, 1: *quod tu in te severus agnoscis, ego propitius agnoscam, quod tu tristis accusas, ego lætus absolvam: quod tu recordaris in publicum, ego oblivifcar in æternum*.

IV. 24. p. 293. not. *Barba prolixa*) add. nihil amplius, de barba enim, coma & corona libellum procudam, Deo auspice.

V. 7. p. 320. not. *Ad intelligendum saxei*) omissa sunt verba: ut Salviano lib. 1. *rupices chartæ*.

p. 321. not. *Sphingarum ungues*) add. Prudentius hymno Laurentii: *Ast hic avare contrahit &c.*

V. 12. p. 332. not. *Calminio suo*) add. & in Episcopatu Aniciensi, monasterium, quod dicitur S. Theofredi, a fundo ædificavit, dotavit, ditavitque, & de suo nomine Calminiacum appellavit, vulgo *S. Chaffre*. hist. S. Calminii MS. c. 7.

V. 17. p. 343. not. *Quicquid spoponderit*) add. Carolus Magn. lib. 6. cap. 251.

p. 348. not. *Placuit ad*) omissa sunt verba: Petronius: *paulo ante in conductum accurrit*. Initio Satyr. & loco eorum hæc reposita: *Condi* proprie ædificia dicuntur. Servius, *Conditores*, qui construunt. Supr. ep. 2. l. 2. & 18. l. 4. unde *Conditio templorum* Eulogio l. 3. c. 3. memorabilium, *Conditio Troiæ*, veteri Xenophontis interpreti in æquivocis: inde in proclivi *conditorium*, ut *tractatorium*, *aleatorium*, *receptorium* & id genus multa. Conditorium etiam atque &c.

Deinde post verba: Conditorium reliqui: insere hæc: Seneca lib. 6. de benef. c. 5. *nec conductum meum, quanquam sis dominus, intrabis*. Agobardus de Judaic. superstit. *In ipsa autem Roma biennio in suo habitasse conductu*, hypogæum est &c.

VI. 1. p. 360. *Domino*) Ex D. Augustino Haymo homel. Dom. XVI. p. Trin. *Nisi forte hoc evenerit, sicut B. Augustinus dicit, ut ille, qui filius est, per misericordiam Dei sublimetur ad Episcopalem dignitatem, & efficiatur Episcopus, & tunc poterit esse patri & filius & dominus, propter honorem dignitatis*. Passim Ruricius, Faustus, Desiderius, & reliqui in epistolis.

p. 361. *Quod tu pater patrum & Episcopus Episcoporum*) Gervasius Rhemensis

fis epist. ad Paschalem P. P. *Excellentissimo Patri Patrum, & Episcoporum Episcopo Paschali, Gervasius Remensis dictus Episcopus*, nec tantum Pontifex Romanus, sed etiam Patriarcha Constantinopolitanus hoc titulo honoratus est. Balsamo responsis ad interrogata Marci Patriarchę, κύριος μακρὸς πατὴρ πατέρων ὑπάρχων τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ καὶ πρεσβυτέρων πρεσβύτερος, nec non Episcopus Alexandrinus, Anastasius Biblioth. in histor. S. Joannis c. 13. *fecit ei deprecationem continentem ita, in facie quippe ei non audebat tale aliquid dicere. Sanctissimo & ter beato patri patrum Joanni Vicario Christi deprecatio, & postulatio a Cosma indigno servo servorum sanctitatis Vestræ*, insuper a Theodosio Magno S. Chrysostomus etiam diem functus πατὴρ πατέρων vocatur, Nicephorus l. 14. c. 43. & S. Jacobus a Divo Clemente de gestis S. Petri initio, nec non Osius Cordubensis a Sancto Athanasio ἀληθῶς ὅσιος καὶ πατὴρ τῶν Ἐπισκόπων

VI. 12. p. 385. not. *Regenses*) add. vulgo *Ries*.

ibid. not. *Albensis*) del. *Vanaria*. *Aubenas* & pone: *Vivarais*.

ibid. not. *Valentinæ*) dele verba: Idem Prosper. & pone: Eidem Prospero. *Valence*.

VII. 1. pag. 391. not. *Murorum faciem*) Plinio epist. 73. add. al. 7-.

XII. 2. p. 399. *S. Eustachii*) Massiliensis Episcopi, cui S. Venerius decessit. Gennadius de viris inlust. c. 79. *sed & ad personam S. Eustachii Episcopi successoris supra dicti hominis Dei composuit Sacramentorum egregium & non parvum volumen*. ubi de Musæo Massiliensi idem Honor.

VII. 4. p. 407. not. *Vasionensi oppido*) add. vulgo *Vaison*.

VII. 5. p. 405. not. *Agræcio*) add. obiit A. C. 487. Tabulæ Senonensis Ecclesiæ, idibus Junii, vetus Calendarium Senonensis Ecclesiæ, *Idibus Junii Agricii Episcopi Senonensis*, primum sepultus in Ecclesia SS. Gervasii & Prothasii, deinde translatus ab Ansegiso A. C. 876. in Ecclesiam S. Petri, ubi mos est Archiepiscopos sepelire. Chronologia Monachi Altissiodorensis. *Huic etiam Ansegiso venerabili præsuli, præfatus Papa dedit caput B. primi Papæ Gregorii & brachium S. Leonis Papæ & Doctoris, quas ille venerandas reliquias Senones detulit, & in Ecclesia S. Petri vivi, cum debita veneratione deposuit. Idem quoque transtulit corpora SS. Pontificum Leonis, Ursini, Agricii & Ambrosii in prædictam Ecclesiam, de basilica S. Leonis, ubi primum fuerant tumulata, quæ prius dedicata fuit in honore SS. Gervasii & Prothasii*. Ex his adparet lapsus hujusce Chronographi, qui scribit S. Agrœcium adfuisse Concilio Niceno. *Fertur quoque S. Agræcius Senonensis Archiepiscopus prædicto affuisse concilio &c.* nec connominis inter Episcopus numeratur, qui Niceno Concilio subscripserunt. Codex Romanus. Hunc male cum Græco Massiliensi confundit Baronius Anno Christi 463. Tomo VI. Kalend. & breviarium Senonensis Ecclesiæ, *Idibus Junii Agricii Episcopi Senonensis*.

VII. 9. pag. 425. not. *Verba facturus*) add. Faustus homel. de vidua, quæ duo æra misit in gazoph. Victor. Utic. lib. 2. Conc. Carthag. 4. c. 24.

p. 427. not. *Cervicositas*) add. Aimoin l. 2. c. 22. *a quibus levi jugo regulæ ab illis traditæ Gallicana subderetur cervicositas*. Guilielmus Nangius, *Theutonicorum cervicositas*.

p. 428. not. *Cathedris*) add. Haymo in Matth. c. 23. *Solium regium est, tribunal consulum, cathedra doctorum vel sacerdotum*.

ibid. not. *Præsederunt*) add. Hincmarus in hist. S. Remigii c. 51.

VII. 12. p. 437. not. *Prior est*) add. ep. 4. libr. ejusdem, *mihi quidem major hic natu* Concil. Narbon. c. 6. *Nec unusquisque de inferiore gradu seniorem sibi elatus incrcpet aut injuriet*.

VII. 13. p. 438. not. *Himerius*) add. vide ex integriore Sigeberto Vinierium A. C. 479.

VII. 14. p. 441. not. *omnes*) Plin. add. epist. 4. 22.

VII. 15. pag. 447. not. *Professione*) add. lin. 5. Martyrologium Venciensis Ecclesiæ: *In Galliis civitate Venciensis, depositio B. Verani Episcopi Venciensis, qui fuit monachus insulæ Lyrinensis, discipulus B. Hilarii, Albatis dictæ insulæ, & postea Episcopi Arelatensis &c.*

VII. 17. p. 451. not. *Decumbentis*) add. Marcellinus Comes in Chron. Ind. VII. Vincomalo & Opilione Coss. *Marcellus demum presbyter totiusque monasterii præsul. præsulatus monachorum*. Vetus Interpres Novella 5. c. 9.

p. 454. not. *Grinincensium*) add. forte *Grini* diœcesis Viennensis, non procul a Rhodano.

VIII. 6. pag. 474. *Namnatio*) de cognomine Gregor. Turon. l. 2. cap. 16. 17. 21. Ruricius lib. 2. epist. 2. 5. & 61.

in not. *Artis arce*) add. Vincentius Lirin. de Origine, qui arcem totius scientiæ condidisset.

p. 477. not. *Præstolarentur*) Metellus eleganter Quirinal. Ode 3.

p. 481. ante lin. 12. a fine: *Copulis*) Sic habent MSS. Bongarci, Fauchetii, Jureti, Pithæi: nec hæc lectio caret elegantia. Copulæ canum venaticorum, vulgo *couples des leuriers*, qui copula junguntur: hinc Ovidius: *Copula detrahitur canibus &c.* Legis Francicæ lib. 4. c. 47. VI. *Episcopi & Abbates & Abbatissæ cuplas canum non habeant, nec falcones, nec accipitres, nec joculatores. Ita copula equorum* Symmacho l. 7. epist. 69.

p. 483. not. *Decimum*) add. vide Jonam Abbatem in hist. S. Vulfranni c. 4. Vincentium l. 24. & ex eo Anton. p. 2. tit. 14. c. 2. §. 2. & Petr. Equilin. l. 3. c. 213.

VIII. 11. p. 505. not. *Lampridius orator*) add. ex quibus patet, alium esse ac diversum a Lampridio rhetore quamvis alia Baronio mens T. 6. A. C. 474. vide Carm. 23.

p. 510. not. *Constellatione*) add. D. Clemens ad Jacobum fratrem Domini l. 9. *Sed est apud Seres legum metus vehementior, quam genesis constellatio*; præter Spartianum in Vero, & Gregor. Magnum homil. 10. Alcuinus de divin. offic. c. 3.

ibid. not. *Climatericos*) add. D. Clemens eod. libro *& climateras quasdam introducunt, ut de rebus incertis scientiam fingant, climateras enim dicunt quasi periculi tempus, in quo interdum perimatur quis, interdum non perimatur &c.* Polycarpus l. 2. de gestis S. Sebastiani, *aut climaterica tibi in centro sunt nata.*

p. 511. not. *Themate oblato*) add. D. Clemens ibid. *Audi conjugis meæ thema, & invenies schema, cujus exitus accidit*. Polycarpus ibid. *aut invisibili, aut themate.*

ibid. not. *Schema*) add. D. Clemens, *Sedet ipse rursus Mars ad Venerem Schema tetragonum habens*, paulo post, *cumque multa de his senex prosecutus esset, & unum quodque Schema mathesis, stellarum quoque positiones enumerasset, iterum, per quod Schema effæminatos & dissolutos nasci adserit viros Chaldaicæ disciplinæ*. Polycarpus ibid. *illico videbis eum tibi rationabilia Schemata, atque infinita afferre*. Item Clemens l. 10. *Etenim nupias facere Venerem ponitis, quæ si Jovem habeat in Schemate suo, pudicas efficiat &c.* ibidem sæpe.

ibid. not. *Planeticorum*) add. vide Philastrium heresi 43. *Post hunc C. Bassus similiter in literis, & numero elementorum, astrorumque septem, vitam omnium hominum & generationem consistere asserebat &c.* Idem heresi 121. *Alia est hæresis, quæ dicit secundum Zodia nasci homines, sicut Mathematici illi vanissimi, totiusque erroris & sceleris assertores &c.* quas hereses Leo Magnus epist. 93. c. 10. 13. & 14. Concil. Braccarense l. cap. 9. & 10. & Alcuinus de divin. offic. cap. 5. anathemate percellunt.

ibid. not. *Asyndetus*) add. S. Clemens lib. 10. *quia in his omnibus aliquis aut asyndetus fuit cum malo &c.* idem

dem Polycarpus de gestis S. Seb. l. 2. repetit.

ibid. *Tetragono*) add. *Denique cum Mars centrum tenens in domo sua ex tetragono respexerit Saturnum cum Mercurio ad centrum &c.* Willelmus Arvernus c. de legib. *Et dixerunt, quod lex Hebræorum ortum habet a Saturno, & propter multiplicia infortunia, Saturni videlicet retrogradationes &c.*

ibid. not. *Apocasticus*) add. D. Clemens lib. 10. *Respondebit tibi sine dubio, quia tempora tua malitiosus suscepit Mars, aut Saturnus, aut aliquis eorum apocatasticus fuit &c.* idem Polycarpus lib. 2.

ibid. not. *Quamquam*) ibi pro *Valerian.* lege, *Valerium*, & add. S. Clementem l. 10. Polycarpum l. 2. Petr. Blæsensem epist. 65.

VIII. 12. p. 516. not. *Non opinata*) add. Egesippus l. 4. c. 27. *Utrinque ei Nilus est cœli ubertas, terræ fœcunditas, arva temperat, solum opimat.*

IX. 4. p. 543. not. *Relegendo*) add. Paulinus epist. ad Macharium, *deinde Campaniam longis tractibus legit.*

ibid. lin. penult. *Auliano*, leg. *Juliano*.

IX. 6. p. 546. not. *Abstineat*) add. Haymonem homil. 14. in fine, & Petrum Damianum serm. de S. Andrea.

IX. 9. p. 554. lin. 4. a fine: *volatili*, leg. volatico.

p. 556. not. *Jugasti*) add. unde *jugalis* pro conjuge. Jornandes de success. regn. *qui interfecto Areobindo jugalem ejus neptim imperatoris sibi cupiens sociare.*

p. 559. not. *Socrates*) add. Cassiodorus ps. 72. *Hæc naribus recalva fronte, pilosis humeris & repandis cruribus &c.* Cassiod. ps. 72. *Hæc nona est species definitionis, quam græci κατὰ hypotyposin, latini per quandam imaginem dicunt, quando nominata matre vel patre, ad intelligentiam individuæ Personæ sensus noster adducitur, congregantur etiam multæ res, ad personas comiter exprimendas, ut est illud, Socratis filii Sophronici: cujus mater est Phanerete, calvus ventrosissimus. Hæc enim omnia solum Socratem indicare ac definire noscuntur.* Hugo Ætherianus de hæresibus quas in latinos Græci devolvunt l. 3. c. 18. *Quod ad imaginem Socratis sculpitur simulachrum, nisi enim calvum, simum prominentiamque oculorum ostendat Socratis, nequaquam dicatur ejus esse effigies.*

IX. 12. p. 567. not. *In jugis*) add. Gervasius Tilleber. l. 3. cap. 3. Otior. Imperial.

IX. 13. p. 574. not. *Petri librum*) add. Quo jure Romæ vindicet Baronius T. 6. A. C. 516. in addit. quo auctore Romanum esse scribat, & consulatum iniisse, nescio, scio quidem, multos esse connomines.

p. 576. not. *Anaglyptico*) hic multa omissa sunt in edit. posteriori a lin. 13. ut id obiter.. ad l. 25. anaglypha. Inserta vero loco illorum sunt hæc: Anastas. Bibliothec. de Vita S. Joannis Alexandrini c. 27. *ut emeret speciem argenti anaglyphi.* Metellus Quirinal. ode 14. *qua bibitur scypho vivis signis anaglypho.*

IX. 16. p. 588. not. *Maritaret*) add. Ruricius ep. 5. l. 1. Hisperico: *Nunc etiam tellus sterili rigore conclusas quasi virili semine concepto, occultis maritata meatibus venas laxat ad partum.*

ibid. not. *Non tamen*) add. ex Ennio Quintilianus. vide Ciceron. ep. 25. l. 2. & l. 1. ad Q. Fratrem.

AD CARMINA.

Carm. II. vers. 48. *Commissam*) Plinius libro 10. epist. 40. & 64. al. 50. & 51.

IV. 3. *Præstitit*) add. Siculus Flaccus de condit. agror. *Nec tamen omnibus personis victis ablati sunt agri, nam quorundam dignitas & gratia aut amicitia victorem Ducem movit, ut eis concederet agros suos.*

V. 2. *Imperium*) add. Leo PP. epist. ad Nicetam Aquilejensem in fine. *data XII. Kalend. Aprilium Majoriano Augusto primum Consule.*

VI. 1. carm. sequens in editione posteriore hic ponitur.

VI. 35. *Publicus hic pater est*) id est imperator, ratio redditur supra epist. 1. l. 2. in fine, vide notas. Altercatio Adriani A. & Epicteti. Adr. *Quid est Cæsar?* Epict. *Publicæ lucis caput*.

VII. 12. *Jam consulis*) post verba: auspicatus est, hæc add. vetus epigraphe semesa, quam cum aliis non paucis publico debet Caduceus noster:

--- AGNE INNOCENS
--- NVS SII DEPOSITA
--- VLIAS FL. AVITO
--- C. CONSULE.

attamen in Fastis &c. Sub finem additur, vox, *quadrimestrem*.

VII. 221. *Nam post*) add. Eumenius rhetor in panegyr. Constantio dicto, *Vithungi, Quadri, Carpi, toties profligati*. D. Ambros. ep. 27. *In medio Romani Imperii sinu, Juthungi populabantur Rhetias, & ideo adversus Juthungum Hunnus accitus est*. Notitia Imperii orientalis, de comite limitis Ægyptii, *Cohors quarta Juthungorum, Aphrodito*.

VII. 567. Hæc annotatio sic est reponenda: *Vierni*) ita MSS. & vett. MSS. Santo. Put. Jur. *Vierum*. Anxie quæsivi & inveni. Vetus Tabula itineraria, *Ambrusium XV. Nemuso XV. Vgerno VIII. Arelato*. Arelatense castrum est. Cyprianus in hist. S. Cæsarii, *aut certe in castro Ugernensi detineatur*, de quo Gregorius noster hist. l. 8. c. 30. & l. 9. c. 7. Idacii Chron. *in ipso Anno Avitus Gallus ab exercitu Gallicano, primo Tolosæ, dein apud Arelatum Augustus appellatus*. idem Chron. Isidori A. C. 941.

IX. 329. *Germanum Probum*) add. & supra epist. 6. l. 5. init.

XI. 132. *Sint nati*) Omatius filius Ruricii & Iberiæ, quem Ruricius sic nutrivit & erudiit, ut ad Sacerdotium usque perduxerit. Ruricius epist. ult. l. 1. & 27. l. 1.

Sintque nepotes) Ruricii nepos, Ruricius quoque fuit, de quo Fortunat. l. 1. Carm. 5.

Ruricii gemini, floret quibus Anniciorum
Juncta parentali culmine Roma fuit.
Accumulante gradus prænomine, sanguine nexi.
Exultant pariter hic avus, inde nepos.

XIII. 18. *Manum ac rudentem*) add. Landulfus l. 22. *accipientes pedem ipsius rudente ligantes*.

XIII. 19. *Qui Phœbi*) add. at non false.

XIII. 20. *Nunc suspendia*) Eo res Romana venerat, ut ad incitas redacta esse videretur, ideoque tricones nec solvere lenti, ad solutionem tributariæ functionis suspendiis adigebantur. Theodosius Novella de indulgent. reliquor. *innumeræ deinde clades, sæva custodia, suspendiorum crudelitas &c.* Majorianus Novell. eod. tit. *Cum non jam amissio fortunarum, sed sæva custodia, & suspendiorum crudelitas formidabatur*.

p. 145. not. *Nec non*) add. Liturgiæ S. Basilii vet. Interpres, *Christianos fines in vita nostra: fideles, indoloros, inconfusos, inexpugnabiles*. Eadem verba repetit postea ibid.

XVI. 72. *Dum lubrica volvitur ætas*) add. D. Ambros. de obitu Valentiniani, *tanta enim fuit emendatio vitæ ejus, in illo omnibus lubrico adolescentiæ tempore &c.* D. Hier. de vita S. Antonii c. 3. *ille lubricum adolescentiæ iter, & ad ruinam facile proponebat*. Fulgentius de continent. Vergil. *postposito lubricæ ætatis naufragio &c.*

XVI. 103. D. Hieron. in ejus vita: *cibum & vestimentum ei palma præbebat*, postea *contextis palmarum foliis vestiebatur*.

XVI. 106. *Vixque otia somni* add. S. Athanasius in vita S. Antonii c. 5. *de carnibus vero & vino tacere melius puto, quam quicquam dicere, quoniam nec apud plurimos quidem monachorum istiusmodi escæ in usu habentur*.

XVI. 113. *Urbem* (add. *monachosque*, id est, Lirinenses cellulanos.

XVI. 114. *Bis successor*) add. urbem & monachos regis, Faustus homel. de S. Maximo. *Beatus & ipse communis pa-*

pater, quem & illic honoratus accepit, & hic honor rapuit, dignus cui primus ille fundator gubernacula Lirinensis navis post se moderanda committeret, dignus, cui tanquam Helias ad superna migraturus Helisæo discipulo pallium pietatis & gratiæ, ac præclara meritorum indumenta traderet, & in se augendus, & in filio duplicandus, dignus, inquam, hic cui ille piissimus pater Honoratus tanquam Moise primi populi primus princeps ducendi per desertum Israelis legem traderet, & quasi fortissimo Jesu Nave pia jura transfunderet, electo utique ac satis probato, qui sacrum ad promissa cœlestia promoveret, ac perurgeret exercitum &c. Dinamius Patricius de vita S. Maximi, *tantus vero fervor in eo exstitit, ut antequam monasticam vivendi regulam complexus esset vel mystica instituta, jam conversatione præcipuus videretur, ac deinde S. Honorato decessori suo summis virtutibus ornatissimo, qui illic Abbas fuerat, & honore succederet & meritis æquaretur &c.* Ego Dinamio accedo & cum eo homeliam de S. Maximo, S. Fausto tribuo. Baronius in Martyrol. V. Kal. Decembris S. Eucherio Lugdunensi parum considerate. Qui enim fieri potest, ut Prospero successerit Maximus & de Maximo homeliam fecerit Eucherius, cum Eucherius obierit Valentiniano III. & Martiano Imperantibus. Gennadius c. 63. de viris illustrib. Prospero & Maximo superstitibus. Baronius Anno Christi 466. & Marcellinus in Chronico.

XX. *Ad sororium*) add. & l. 6. cap. 31. Saresber. Policrat. l. 6. c. 18. Gervasium Tilleberiensem l. 2. c. 31. & Aimoini append. lib. 5. c. 8.

XXI. p. 168. not. *Narbonem*) add. mihi plaudo, quod conjecturæ meæ adstipulator accedat Scaliger animadv. in Eusebii Chron. IDCCCXCVI.

XXIII. 214. *Piusque princeps*) add. Prosper Aquit. de prædict. Dei part. 3. promiss. 38.

Et hæc quidem hactenus.

Siffridus de Arena, Italus, Ord. Prædicatorum, claruit A. 1270. & scripsit *super tres nocturnos Psalterii & super Canticum Magnificat*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 259. Altamura p. 25.

Siffridus, vulgo presbyter *Misnensis*, melius monachus *Misenensis*, prout vocatur in Codice MS. Academiæ Lipsiensis teste Catalogo Felleriano p. 314. Possevinus eundem ordini Prædicatorum accenset: recte quidem. Nam in urbe Misena, unde nomen regioni Misnicæ, monasterium hujus ordinis fuit, quod hodie Scholæ oppidanæ inservit. Scripsit *Compendium historiarum a creatione mundi usque ad annum* 1307. Codex MS. exstat in Bibl. Regia Dresdensi, tres alii in Paullina Lipsiensi: nam opus ipsum huc usque typis expressum non est. *Epitomen* ex illo ab A. C. 458. ad 1307. Georgius Fabricius Annalibus urbis Misnæ Lipf. 1569. 4. editis subjunxit p. 273. repetitam deinde in Saxonia illustrata, cui etiam titulus Germaniæ magnæ datus est, Vol. II. pag. 141. porro in Scriptoribus rerum Germ. Jo. Pistorii Tom. I. pag. 682. & editionis Struvianæ p. 753. Ericus Benzelius, nunc Episc. Gothoburgensis Anno 1698. hanc editionem Fabricianam ex Codice Lipsiensi locupletiorem reddidit, quod exemplar Gothæ possidet Max. Rev. Ernestus Salomon Cyprianus. Vide Jo. Dav. Schreberi Vitam Ge. Fabricii p. 237. 238. Adde Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 743. Oudinum T. III. p. 667.

Siffridus Teuto, Ord. Prædicatorum, Episcopus Cyrensis & Theoderici Archiep. Moguntinensis Suffraganeus, Theologus, linguæ etiam Hebraicæ peritus, circa A. 1459. Edidit *Determinationes duas ad Archipræsulem Mogunt.* 1. *an Princeps Catholicus possit protegere vel permittere Judæis religionem exercere?* 2. *an possit inhibere matrimonium liberum suis subjectis ad bonum principatus? Responsiones* item *ad quatuor quæstiones &c.* Utrumque opusculum excusum est in

4. ſine mentione anni & loci. *Sermones* & *Collationes* ejus non ſunt impreſſæ. Trithemius de ſcript. Eccleſ. cap. 831. de viris illuſtr. Germaniæ p. 27. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 820. Altamura p. 195. Oudinus Tomo III. pag. 668. qui hunc male *Siffridum de Arena* vocat.

Sigebertus Pius cognomine, Rex Orientalium *Anglorum*, Redualdi, Regis pagani filius. A patre ejectus in Galliis bonas literas didicit, Chriſtianam fidem elegit, & cum Deſiderio Gadurcenſium Epiſcopo amicitiam contraxit. Tandem patre & fratribus defunctis, regnum adiit, & ad religionem Chriſtianam Ann. 636. perduxit. Scholam quoque Grammaticam Cantabrigiæ, ut ajunt, aperuit. Scripſit *Legum & Inſtitutorum lib. I. Epiſtolas, maxime ad Deſiderium Cadurcenſem*. Lelandus cap. 57. Balæus Cent. I. 78. Pitſeus cap. 652.

Sigebertus, monachus *Corbeienſis*, vixit A. 809. & *Vitam S. Voymonis*, alias *Unnonis*, Archiepiſcopi Bremenſis, cujus diſcipulus & ſocius itineris fuerat, conſcripſit. Meminit Jo. Trithemius in Chron. Hirſaugienſi An. 909. & ex hoc Eiſengreinius & Poſſevinus. Vide quæ Benzelius adnotavit ad Vaſtovii vitem Aquiloniam p. 13.

Sigebertus Gemblacenſis, in cœnobio S. Vincentii Metenſis educatus, & cum Folcuino Abbate diu converſatus, variam eruditionem ſibi acquiſivit, ibidem docuit, & cum Judæis quoque ſecundum veritatem Hebraicam diſputare potuit. Poſtea in monaſterio Gemblacenſi vixit, & juniores monachos in bonis litteris erudivit, obiit valde ſenex A. 1112. Vide Libellum de geſtis Abbatum Gemblacenſium Tom. II. Dacherii pag. 768. Sigebertum ipſum de ſcriptor. Eccleſ. cap. 171. Trithemium de Script. Eccleſ. c. 358. Val. Andreæ Bibl. Belgicam p. 810. Svvertii Athenas Belgicas p. 673. 674.

Ejus ſcripta ſunt hæc:

Vita S. Guiberti Confeſſoris, monaſterii Gemblacenſis fundatoris, edita a Surio d. 23. Maji, Henſchenio in Actis Sanctorum tom. VI. Maji pag. 260. Lambecio Tom. II. Bibl. Vindobonenſis p. 898. & Mabillonio Sec. V. Bened. p. 299.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis liber, Colon. 1580. 8. cum ſcholiis Auberti Miræi in Bibliotheca ipſius Eccleſiaſtica, Antv. 1339. fol. & in repetita editione Fabriciana.

Chronicon, ab A. 381. quo tempore Euſebius deſiit, uſque ad A. C. 1212. editum Pariſ. apud Henr. Stephanum avum, 1513. 4. inter Scriptores Rerum Germanicarum Joan. Piſtorii T. I. Frf. 1566. & 1583. nec non editione illius noviſſima a B. G. Struvio curata: ſeparatim ex editione Auberti Miræi, Antv. 1608. In ordine chronologico omnia triennio ſerius narrare ſolet, quam geſta ſunt, obſervante Oudino, quum Spanhemius hoc deſcribentium potius, quam ipſius Sigeberti vitio accidiſſe credat, quum illud certum ſit, exemplaria ejus manu exarata plurimum eſſe diverſa & interpolata. Vide ipſum Tom. II. Operum p. 593. ſeqq. Interpolatum jam olim fuiſſe Sigebertum vel exinde conſtat, quia in aliis exemplaribus, & illo, quo Vincentius Beluacenſis uſus eſt, (vide Speculum hiſtoriale XXIV. 151.) plura exſtant, quam in eo, quod edidit Miræus. Obſervavit hæc Launojus de Lazari adventu in Galliam c. 6. Tom. II. Operum part. 1. pag. 226. Sane auctarium Aquicinctienſe MS. plura continet, quam a Miræo edita ſunt. Voyage de deux Benedictins Tom. I. p. 82. Errores ipſius quidam notantur in Annalibus Car. le Cointe Tom. III. p. 222. ſeqq. Adde & Noſtrum ſupra lib. VII. pag. 11.

Epiſtola ad Leodienſes, in qua illorum calamitatem deflet, in quorum exitium Paſchalis Papa Robertum Flandriæ Comitem excitaverat, inſerta ſimul Epiſtola Papæ modo dicti. Edita pri-

primum est in Coloniensi Conciliorum editione, sed sine nomine auctoris, quod vero addidit Goldastus, qui denuo edidit, in Collectione Scriptorum contra Gregorium VII. p. 188. Inde porro repetiit Edu. Brovvn in Appendice ad Fasciculum rerum expetendarum, & fugiendarum. Nesciverunt hoc, ut alia multa, Edm. Martene & Ursinus Durand, hinc illam denuo ediderunt ex MS. Stabulensi Tom. I. Collectionis amplissimæ pag. 587. Addimus verba quædam ex annotatione subjecta: *Recudimus epistolam, tum, ut Sigebertum a vitio schismatis purgaremus. Nam etsi Henrico adhæserit Imperatori, quem a Papa deponi non posse existimabat, Paschalem tamen semper agnovit veneratusque est legitimum Pontificem: Tum, ut refutaremus sententiam Joannis Roberti in Sancta Legia asserentis, hanc epistolam in nulla Conciliorum editione reperiri, sed a Centuriatoribus confictam esse, cum in Stabulensi reperiatur codice aliquot ante Centuriatores sæculis scripto, licet imperfecta.*

Acta S. Theodardi, Episc. Leodiensis, antiquior quidam conscripserat, noster vero stilum immutaverat. Nondum edita censebat Caveus, exstant autem apud Surium d. 10. Sept. Desumsit ex eo sua Ægidius in vita hujus Episcopi, teste Chapeavillio Tom. I. Scriptorum Leodiensium p. 102.

Vita S. Maclovii, exstat apud Surium d. 15. Nov.

Epistolæ duæ ad Leodienses, de regula S. Bernonis, & de jejuniis quatuor temporum, exstant in Martene & Durand. Thes. novo Anecdotorum I. p. 305.

Vita S. Sigeberti Austrasiorum Regis, sec. VII. quam ex prima editione dedit Andr. du Chesne Tom. I. Script. Francicorum p. 591. ex posteriore, Libro miraculorum & aliis additionibus locupletata Jac. Mosander in Appendice ad Surium Tomo VII. in editione tertia Surii d. 7. Febr. & Henschenius in Actis SS. Tom. I. Febr. p. 229. cujus adde Commentarium prævium p. 213. 214.

Vita Theoderici, Episcopi, Metensis edita est a Leibnitio Tom. I. Script. rerum Brunsvicensium p. 293. sub nomine *Levitæ S. Vincentii*. Ipse vero Sigebertus eam a se scriptam esse testatur.

Gesta Abbatum Gemblacensium Tom. VI. Dacherii p. 505. edit. novæ Tomo II. edita ipsi quoque adscribo, ipsius testimonium secutus. Fecit idem Mabillonius & alii. Quæ vero ætatem illius superant, ab alio continuatore sunt adjecta.

Sequuntur inedita Sigeberti quæ ipse commemorat: *Passio S. Luciæ*, metro alcaico: *Sermo in laudem illius*, qui MS. Gemblaci servatur: *Passio Thebæorum martyrum*, lib. III. carmine, ibidem. Incipit. *Martyribus roseas Thebæis ferre coronas*: *Vita S. Lamberti*, Episcopi Leodiensis, & *Translatio ejusdem*, MS. Gemblaci: *Responsio ad Epistolam Hildebrandi Papæ*, quam contra Imperatorem scripserat ad Hermannum, Episc. Metensem: *Apologiam* ad Henricum Imper. contra eos, qui missas sacerdotum conjugatorum calumniantur: *De jejunio quatuor temporum*, *Ecclesiastes metro heroico*, *Liber Decemnovennalis* (non *Decennalis*, ut est apud Val. Andream) sive *de Computo Ecclesiastico*, ut Trithemius, MS. Gemblaci. *Sermones & Epistolas* addit Trithemius. Scripsit etiam *Romanorum Pontificum vitas*, quæ Pisauri in Bib. Ducali fuerunt, teste Lud. Jacobo a S. Carolo Bibl. Pontificia pag. 437. qui & idem *contra Epistolam Paschalis II. Pont. Max.* scripsisse testatur.

Sigebertus Levita est *Gemblacensis*.

Sigebertus Metensium Rex, seculo VII. cujus *Epistola* ad Desiderium Cadurcensem Episcopum, qua sine sua scientia synodale Concilium in regno suo cogi prohibet, edita primum est a Canisio tom. V. part. 2. in editione nova vero T. I. p. 64. post in Conciliis Regiis Tomo XIV. Labbei Tomo V. item in Capitularibus Baluzii Tomo I. pag. 143.

Sigibertus Episcopus *Usetiensis*, historiam

riam regum Galliæ scripsisse dicitur, de quo plura haud sunt cognita. Hist. literaire de la France Tom.. V. pag. 601.

Sigehardus vel *Sigeardus*, mon. S. Albani, diœcesis Moguntinæ, scripsit Anno 1298. *Vitam & Passionem S. Aurei & Justini*, unde Excerpta dedit Dan. Papebrochius in Actis Sanctorum Tom. III. Junii pag. 73. cujus etiam vide Commentarium prævium pag. 45. 46. Scripsit etiam teste Trithemio in Chron. Hirsaugiensi, *Vitam S. Albani:* fortasse illa est, quam dedit Canisius Lect. Ant. edit. prioris Tomo IV. p. 598. poster. Tom. IV. p. 153. quamvis negandum non est contradicere Serarium rer. Mogunt. I. 48. 4.

Sigehardus, Aquitanus, monachus San-Maximiensis juxta Treverim, sec. X. Scripsit *Historiam miraculorum S. Maximini Episc. Trevirensis*, quam edidit God. Henschenius in Actis Sanctorum Tom. VII. Maji pag. 25. Adde Brovveri Annal. Trevirenses IX. 41. Hist. literariam Galliæ Tom. VI. p. 300.

Sigerus de Insulis, aliis *Zegerus*, Flander, Ord. Prædicatorum, circa A. 1438. Scripsit *Vitam B. Margaretæ de Ypris*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 106.

Sigifridus, Archiepiscopus Moguntinus ab A. 1064. obiit A. 1084. in historia illorum temporum non incelebre nomen. *Epistolæ* illius tres ad Alexandrum II. Papam, *una* ad Hildebrandum, habentur in tomis Conciliorum. Alia ejus diplomata passim prostant.

Sigismundus Amidanus, Cremonensis, Philosophus Aristotelicus circa A. 1423. Scripsit *super Physicam Tractatum*, & *super Convivio Platonis Commentaria*. Arisii Cremona literata Tom. I. pag. 238.

Sigismundus Burgus, Cremonensis JCtus & Orator, in Senatum adscitus A. 1489. Venetias Orator missus A. 1503. ibique nobilitatis insignibus decoratus est, obiit A. 1529. Ejus sunt *Oratio in funeribus Augustini Barbadici, Ducis Venetiarum Cremonæ habitis A.* 1505. *Panegyricus Leonardo Lauretano, Principi Venetiis dictus*, Venet. 1503. *Opera historica*. Idem Arisius Tom. II. p. 3. qui etiam p. 4. 16. Panegyricum integrum inseruit.

Sigismundus de Comitibus, Fulginas, e Comitibus Antignoni & Cocoronii, quinque Pontificibus a Secretis, obiit A. 1512. Scripsit *Historiarum sui temporis* libros XIX. ab A. 1475. usque ad obitum suum, quos MSS. habuit Lud. Jacobillus. Exstant etiam in Bibl. Ambrosiana Mediolanensi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bliothecarum MSS. pag. 523. Scripsit porro *super Decades Flavii Blondi*, *Carmina* utraque lingua & *Epistolas*. Jacobilli Bibl. Umbriæ pag. 251.

Sigismundus Gossenpot, vide infra, *Udalricus monachus S. Afræ*.

Sigismundus Meisterlikus, vide supra lit. M. pag. 67. Adde Felleri Monumenta inedita p. 44. & Pezii præfationem ad T. I. Thesauri Anecdotorum p. 33.

Sigismundus Pandulfus Malatesta. Arimini Dominus, seculo XV medio. Isottam quandam tantopere amavit, ut eam fere Deam faceret. Hinc in Bibliotheca Norfolciensi adsunt: *Sigismundi Pandulphi Carmina ad amicos, & aliorum ad eundem Carmina*. Alius dicitur *Liber Isottæus*, de quo supra in *Porcellio*. Adde Giornale de' Letterati d' Italia Tomo IX. p. 150. *Epistola* ejus ad Mahometum II. Turcarum Imperatorem, exstat T. IV. Miscellaneorum Baluzii p. 524.

Sigismundus de Policastro, Patavinus, Medicinam in patria docuit seculo XV. In senectute quatuor filiis brevi tempore orbatus, septuagenarius uxorem secundam duxit, ex qua tres ei filii nati sunt: quorum natu secundum ipse laurea Philosophica tremulis præ senectute manibus exornavit. Obiit anno ætatis nonagesimo quarto, cum supra 50. annos docuisset. Scripsit *Comm. in*

ope-

opera Galeni, *Quaestiones varias*, quarum prima est *de actuatione Medicinarum*, Venet. 1506. fol. *Commentariorum libros tres in Aphorismos Hippocratis*, *de febribus*, *de venenis eorumque cognitione*. Nicolai Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini lib. III. sect. II. c. 4. Bern. Scardeonius Ant. Patavin. II. 9. p. 209. 210. Merklini Lindenius renovatus p. 969.

Sigismundus Rositzius, vixit sec. XV. & 1430. se primam missam in Ecclesia B. M. V. in Arena Wratislaviae cantasse affirmat. Sunt, qui illum Canonicum Ord. S. Augustini in monasterio B. M. V. in Arena fuisse tradunt. Scripsit *Chronicon Silesiacum*, cujus pars prior exhibet *Catalogum Episcoporum Wratislaviensium*, (omissis Smogrensibus & Bicinensibus) usque ad Rodulphum, qui An. 1468. electus est. Pars posterior habet *res in Silesia gestas* ab An. 1237. 1470. Exstat Tomo I. Scriptorum Silesiacorum Sommersbergii p. 62.

Sigizzo junior, Bononiensis, ex familia nobili Blanchetta, ab Honorio II. renunciatus Presbyter Cardinalis SS. Marcellini & Petri, in schismate contra Innocentium II. pro Anacleto Pseudopontifice stetit, & scripsit *in ejusdem defensionem Tractatum*, olim in Bibliotheca Ducis Urbinatis MS. asservatum: obiit post annum salutis 1136. Haec Oldoinus in Athenaeo Romano, p. 604. Adde Jac. Laderchium de Basilica Marcellini & Petri p. 347.

Sigloardus, Canonicus Remensis, *rhythmos* confecit in mortem Fulconis Aep. Remensis, qui sub finem seculi IX. obiit. Exstant in Flodoardi Hist. Remensi IV. 8. sed non in omnibus Codicibus: Ex Igniacensi edidit Labbeus in Bibl. MSS. Tom. I. p. 362. Adde Hist. literaire de la France Tom. V. p. 691.

Signorinus (*Signorolum* vocat Picinellus) *Homodeus*, Mediolanensis, JCtus, post Eques & Comes Palatinus. Docuit Vercellis, Bononiae, Patavii, Parmae, Ticini, Taurini, ac denique rursum Vercellis, ubi Ann. 1340. publice disputavit, *utrum Doctor Equiti sit praeferendus*, de quo etiam nobilem *Tractatum* conscripsit, quem Ludovicus Bologninus aliquot declamationibus illustravit. Reliqua ejus scripta sunt *Consiliorum volumen*, *in Rubr. primi ff. veteris*, *in Rubr. primi ff. novi*, *in I. Infortiat. de Injust. &c.* Pancirollus de claris Legum interpretibus II. 64. Picinelli Athenaeum eruditorum Mediolanensium p. 493. 494. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymasii Patavini lib. III. sect. I. c. 3. Marcus Mantua. de illustribus JCtis c. 223. * In MS. Cod. num. 369. Felini exstant consilia hujus 186. adnotatque idem Felinus non respondere ullo modo impressis, quae sunt, ut idem adnotat, 267. Porro consilia ista prodierunt Mediolani Anno 1497. *Liber de praecedentia Doctoris, & Militis* cum additionibus Ludovici Bolognini prodiit vetustis typis sine loco, & anno. In alio MS. Codice Felini n. 419. sunt consilia quaedam cum tractatu de excussionibus. In his Codicibus numquam Signorinus, semper Signorolus appellatur.

Sigvvolfus, Anglus, monachus ordinis S. Benedicti. Scripsit ad Alcuinum, eumque *de locis difficilioribus Geneseos* consuluit, cui is etiam responsum transmisit. Balaeus Centur. X. 26. Pitseus c. 124.

Sillanus de Nigris, Papiensis Medicus circa An. 1490. Scripsit *super nono Almansoris copiosam Expositionem*, Venet. 1490. 1497. 1518. 1597. fol. Mercklini Lindenius renovatus p. 969. In editione Veneta, apud Otinum Papiensem de Luca, 1497. accedunt *in eundem Petri de Tussignano multiplices receptae*.

Sillebertus, vide Nostrum supra libro VIII. p. 215.

Silverius, Papa, natione Campanus, Hormisdae Episcopi Romani filius, primum S. R. E. Subdiaconus Regionarius, postea Pontifex electus A. 536. a Vi-

Vigilio autem ejectus An. 538. *Epistolam* ejus ad Vigilium habes apud Baronium ad A. 539. n. 2. T. II. Concil. Harduini, p. 1419. ubi quoque habes *Epistolam ad Amatorem*.

Silvester I. Papa, Rufini & Justæ filius, patria Romanus ab A. 315. 335. *Conflictus S. Silvestri & Judæorum* in præsentia Constantini Imp. & Helenæ matris ejus exstat MS. Cantabrigiæ & Parisiis, nec non in Vita ejus apud Surium d. 31. Dec. Moguntiæ 1554. 4. cum præf. Georgii Wicelii, copiosior autem teste Possevino in Bibl. Nonantulana, & in Combefisii Bibl. Concionatoria Dom. I. Quadragesimæ. Dialogum ejus μεθικὸν in Chronico MS. Georgii Hamartoli exstare notavit Fabricius.

Epistolæ & Decreta apud Ivonem & Burchardum T. I. Conciliorum Harduini pag. 285. 527. & in Petri Constant. Epistolis Romanorum Pontificum p. 37. 54.

Adde Prosperi Mandosii Bibl. Romanam Cent. VII. 13. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam pag. 212. Oldoini Athenæum Romanum pag. 604. * Conflictus ejus cum Judæis apud Surium editus plane diversus est ab eo, qui legitur in MS. meo Cod. membranaceo scripto sæculo XIV. Titulus hujus est: *convocatio Judæorum adversus S. Silvestrum*. Incipit: *Abiatar primus illorum dixit principale negotium est videlicet Deum, quem colimus, quia unus est per legem ipsius ignorare*. Apocryphum hoc opusculum in fine mutilum est. Forte tamen coincidet cum eodem opusculo, prout legitur in Bibliotheca Concionatoria Combefisii, quæ modo non est ad manus.

Silvester II. Papa, vide supra *Gerbertus*.

Silvester de Balneo-Regio, Hetruscus, Ord. S. Augustini, A. 1469. fuit Regens Collegii Senensis, A. 1472. Romanus, A. 1477. Romanæ provinciæ Rector, A. 1483. Ordinis Procurator Generalis, tandem A. 1485. Vicarius Generalis, quo Anno d. 13. Sept. obiit. Scripsit *de potentia generandi in divinis*, *de nobilitate intellectus & voluntatis*, *de Canonizatione B. Simeonis de Tuderto*, *de subjecto Theologiæ*, *Quæstiones Theologicas*. Philippi Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 624. Gandolfus de ducentis scriptoribus Augustinianis p. 314.

Silvester Giraldus, vide supra lib. VII. p. 62.

Silvester de Marradio, Etruscus, Ord. Prædicatorum, circa A. 1500. scripsit *Speculum veri & humilis prædicatoris revelatum*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 895.

Silvester Mediolanensis, Ord. Prædicatorum conventus S. Eustorgii, vixit A. 1520. Scripsit *Tractatum de ente & essentia*, *Quæstiones varias*. Idem pag. 772. Picinelli Athenæum eruditorum Mediolanensium p. 485. Altamura p. 167.

Silvester Mazolinus, *Prierias*, sive *de Prierio*, a patria, villa Marchionatus Cebensis, prope urbem Cevam (*Ceva*) sita, fuit monachus Dominicanus, Professor Patavinus, Prior Mediolanensis, Veronensis & Comensis, Vicarius generalis, A. 1515. Magister S. Palatii, obiit Ann. 1523. Scripsit *Comment. in Sphæram & in Theoricas planetarum*, Venet. 1513. Mediol. 1514. *Textum Dialecticæ*, Venet. 1496. 4. *Auream Rosam* in Evangelia totius anni, sæpius editam, *Errata & argumenta Lutheri recitata, detecta & repulsa*. Romæ 1520. 4. *Epitomam Capreoli*, Cremon. 1497. 1649. 4. *Summam Summarum*, quam Silvestrinam inscripsit, sæpius qq. editam. *De juridica & irrefragabili veritate Romanæ Ecclesiæ Romanique Pontificis*. Rom. 1520. 4. & alia longe plura. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. II. pag. 55. Belii Dictionarium, Oldoini Athenæum Ligusticum p. 496. Sopranus de Scriptoribus Liguriæ pag. 255. Andr. Rossotti Syllabus Scriptorum Pedemontii pag. 523. Possevinus Tom. II. Apparatus p. 405.

405. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini Tomo II. p. 186. Hippol. Marraccii Bibl. Mariana Tomo II. p. 365.

Andreas Silvius, de quo jam supra actum est lib. I. ubi tamen pro *Arelatensis* legendum *Atrebatensis*. Ejus etiam sunt *Libri duo de miraculis S. Rictrudis*, ἀνωνύμως editi in Actis Sanct. d. 12. Maji. Adde Oudinum T. II. p. 1689. & quos ille citat.

Silvius Bonus, Britannus, Latini sermonis peritus, Rhetor & Poeta sec. V. Cum Maximo Britannorum Rege in Galliam transfretavit, ubi Ausonium æmulum & inimicum expertus est. Scripsit *Maximi Cæsaris laudes*, *de bellis Armoricis*, *Epistolas*, *Poemata*, *Invectivas in Ausonium*. Ita Lelandus c. 20. Balæus Cent. I. 40. Pitseus c. 29. quæ quum describerem, statim mihi sublestæ fidei videbantur, quod Vossio quoque visum est, qui omnia commentitia, nec ullius veterum testimonio suffulta esse agnoscit: de Histor. Latinis III. 12. p. 829. Occasionem autem huic commento sumserunt ex Ausonii Epigr. 109. & quinque sequentibus, quæ contra hunc Silvium Bonum directa sunt.

Simeon de Colonia, monachus nescio quis, scripsit *Speculum Alchimiæ minus*, quod est in Bibl. Regia Parisina. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 780.

Simeon Dunelmensis monachus & Præcentor Ord. S. Benedicti Congregationis Cluniacensis, & Theologiæ Doctor Oxoniensis. Post irruptionem Danorum omnes historiarum reliquias in variis monasteriis conquisivit, & inde opera sua conscripsit, mortuus circa A. 1130. Eo frequenter usus est, Lelando teste, Rogerius Hovedenus, ita tamen, ut auctorem suum ne semel quidem citaverit. Opera ejus sunt hæc:

1. *De regibus Anglorum & Danorum* ab A. 616. usque ad 1129. apud Tvvysdenum S. R. Anglus p. 85.

2. *De obsidione Dunelmi* A. 869. Ibidem p. 79.

3. *De Archiepiscopis Eboraci*. Ibidem p. 75. & apud Labbeum T. I. Novæ Bibl. MSS. sect. 2.

4. *Historia Dunelmensis Ecclesiæ*. Ibidem p. 1. Hanc Seldenus in præf. Scriptoribus Tvvysdeni præmissa, nec non Acta Sanctorum Tom. III. Martii p. 124. 125. & Tom. VI. Maji pag. 718. Turgoto tribuunt, de quo inferius suo loco.

5. *De passionibus SS. Martyrum Ethelberti & Ethelredi*, *Abbreviationes Malmesburiensis*, (a) & *Epistolæ ad Elmerum* huc usque nondum prodierunt.

Vide Lelandum cap. 160. Balæum Centur. II. 98. Pitseum c. 226. Caveum p. 577. & ante omnes Seldenum in præfatione ad Scriptores Tvvysdeni pag. 1. seqq. Oudinum Tom. II. pag. 1101.

Simeon Scotus carmine scripsit *Acta S. Columbæ* ad Alexandrum Scotorum Regem, ut notat Jac. Usserius de primordiis Ecclesiæ Anglicanæ pag. 689. 697. ex quo fragmenta quædam exhibet Jo. Colganus in Triade Thavmaturga Hiberniæ p. 466.

Simon Assligemiensis cœnobii monachus in Brabantia, Ord. S. Benedicti, circa annum 1290. Scripsit *Sermones in Cantica Canticorum*, *Abbreviationem Moralium Gregorii in Jobum*, *Comment. in Ezechielem*, ex Gregorio, Collationibus Patrum & Richardo de S. Victore, *Visionem cujusdam conversi Ord. Præmonstratensis ex monasterio Postele*. Henr. Gandavensis de script. Eccles. cap. 56. Valer. Andreæ Bibl. Belgica pag. 811. Svvertius Athenis Belgicis pag. 674. 675.

Simon Ailvvardus, Poeta Anglus, vixit A. 1456. & *de ludo scaccorum* scripsit. Pitseus Append. Cent. IV. 34.

Simon Alcoccus, Anglus Theologiæ Do-

(a) De his ita scribit Henricus VVarthon præf. ad tomum I. Angliæ Sacræ p. 13. *VVillelmi* (Malmesburiensis) *Historiam* (Pontificum Anglorum) *Simeon Dunelmensis abbreviasse dicitur. Extat quidem ejusmodi Abbreviatio in Bibliotheca Lambethana, nullius plane pretii.*

Doctor, Professor & Concionator circa A. 1380. Scripsit *de modo dividendi thema pro materia sermonis dilatanda*, *Expositiones in Magistrum Sententiarum & Conciones*. Balæus Centur. VI. 52. Pitseus c. 652.

Simon de Angelis, Ord. Prædicatorum in conventu Senensi sec. XV. vergente, scripsit *Vitam Catharinæ de Lenziis*, quæ vulgo alteram Catharina de Senis dicta erat, cuique a sacris confessionibus fuit. Vinc. Maria Fontana de Provincia Romana Ord. Præd. pag. 376. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 876.

Simon Angelus de Rocci, Senis natus Anno 1437. Ord. Prædicatorum, Patavii literis incubuit, post Lector Bibliæ & Sententiarum in conventu Senensi, Regens studii Florentiæ ad S. Mariæ novellæ, obiit Ann. 1509. Scripsit de quæstione, *an vita laicalis, an claustralis sit præferenda?* item *Officium Ecclesiasticum in festo S. Ambrosii Sansedonii confessoris Ord. Prædicatorum recitandum & cantandum*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædic. T. II. p. 13.

Simon Anglus, Ord. Prædicatorum seculo XIV. exeunte, scripsit *Postillas super IV. Prophetas majores*, *super libros Maccabæorum*, *in Proverbia Salomonis*, *in præfationes Bibliorum S. Hieronymi*. Idem Quetif p. 705. Pitseus Append. Centur. IV. 35.

Simon Baringuedus, Tolosanus, Theologiæ Doctor Parisinus circa annum 1373. Scripsit *Comment. in Apocalypsin*, *de Trinitate*, *de viribus animæ*, *in priora & posteriora Aristotelis*, *de attributis*, *Opera quædam Augustini in Conclusiones redacta* Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 625. Gandolfus de ducentis Scriptoribus Augustinianis pag. 314.

Simon Beaulieu, apud Bellum locum in Bria Campaniæ familia nobili ortus, fuit Archidiaconus Carnotensis & Pictaviensis, tum Canonicus Bituricensis & Sancti Martini Turonensis, tandem Archiep. Bituricensis & Cardinalis. Hunc Bonifacius VIII. Legatum misit in Gallias ad componendum bellum inter Philippum IV. Franciæ & Eduardum II. Angliæ Reges. Extant ejus *Acta Synodi Provincialis*, quam habuit in sua Ecclesia Ann. 1282. al. 1284. apud Baluzium T. IV. Miscellaneorum p. 205. & *Epistolæ*, quarum aliquas referunt Sammarthani Tom. I. Galliæ Christianæ. (*a*) Hæc Oldoinus in Athenæo Romano p. 606.

Simon Benignus, Modrusiæ in Croatia Episcopus, claruit A. 1513. quo Concilii Lateranensis Patribus sessionem sextam d. 27. Aprilis celebraturis verba fecit *de schismatibus seculi postremi*, *promissa toties Ecclesiæ reformatione*, *& bello Turcis inferendo*. Exstat ille Sermo una cum Epistola ad Bernardinum de Frangepanibus dedicatoria, Concil. T. XIV. pag. 144. Hæc Whartonus Append. ad Caveum p. 162.

Simon Abbas *S. Bertini*, vide infra *Simon Gaudensis*.

Simon de Bertis sive *Bertius*, Florentinus, Ord. Prædicatorum Magister Theologiæ, Prior cœnobii Romæ ad Minervam & Tusciæ Vicarius, circa A. 1491. Scripsit *Diversorium concionatorum*, quo integrum Quadragesimale, & Sermones præterea LX. continentur. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 875. Pocciantii Catal. Scriptorum Florentinorum, pag. 161. Jul. Niger p. 504. Altamura pag. 213. 525.

Simon Bituricensis, vide infra *de Sulliaco*.

Simon Bononiensis, Ord. Eremitarum S. Augustini, Theologiæ Magister, obiit A. 1333. Scripsit *Librum de novo mundo*. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium p. 247. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 626. Gandolfus de ducentis Augustinianis scriptoribus p. 315.

Simon Boraston, vide paullo post *Burneston*.

Si-

(*a*) In editione nova de ipso agitur Tomo II. pag. 73. seqq.

Simon Borsanus, Archiepiscopus Mediolanensis & Cardinalis SS. Joannis & Pauli, obiit A. 1381. reliquit *Volumen super librum Clementinarum*. Phil. Picinelli Athenæum eruditorum Mediolanensium pag. 494. Oldoini Athenæum Romanum p. 607.

Simon Bredonus, seu *Biridanus*, Winchecombæ in Anglia natus, Oxoniæ in Collegio Mertonensi literis incubuit, Medicus & Astrologus insignis, circa A. 1386. Scripsit *in Esaiam Prophetam*, *in computum Ecclesiasticum Roberti Lincolniensis*, *Logicam*, *Arithmeticam theoricam*, *Tabulas Chordarum*, *Calculationes Chordarum*, *in demonstrationes Almagesti*, *de proportionibus*, *Æquationes planetarum*, *Trifolium de re medica*, *Astronomiam calculatoriam & judiciariam &c.* Lelandus cap. 373. Balæus Cent. VI. 65. Pitseus c. 681.

Simon Burneston, alias *de Borastona*, Ordinis Dominicanorum Monachus, post Provincialis, & Theologiæ Doctor Cantabrigiensis circa A. 1337. Scripsit *Alphabetum de vocabulis prædicabilibus*, *Concordantiam quorundam Doctorum*, *Distinctiones Theologiæ*, *de criminibus corrigendis*, *de ordine judiciario*, *de unitate & ordine Ecclesiasticæ potestatis*, *de postulandis suffragiis &c.* Balæus Centur. V. 41. Pitseus c. 513. Jac. Quetif de Scriptoribus Ordinis Prædicatorum T. I. p. 594. Altamura p. 475. Oudinus III. p. 872.

Simon Camers, sive *de Camerino*, Ord. S. Augustini, fundator congregationis Montis Ortoni apud Patavium, ubi Ann. 1478. Obiit. Scripsit *Sermones in festivitates annuas*. Jacobilli Bibl. Umbriæ pag. 248. Gandolfus de ducentis scriptoribus Augustinianis p. 315.

Simon de Catana, vide infra *Simon de Puteo*.

Simon Fidatus, *de Cassia* dictus, quia Cassia Hernicorum urbe oriundus erat, fuit Eremita Ordinis S. Augustini in conventu Florentino, ubi Ann. 1348. diem suum obiit. Prostant ejus *Enarrationes Evangelicæ veritatis* sive *Gesta Salvatoris*, 1485. sine anno & loco. Basil. 1507. Colon. 1533. 1540. fol. & alibi, *Liber de B. Virgine*, Basil. 1517. *de doctrina Christiana*, *Expositio Symboli*, *de speculo Crucis*, *Epistolæ* & alia. Trithemius de Script. Eccles. c. 605. Aubertus Miræus c. 433. Whartonus in Append. ad Caveum p. 23. Acta Sanctorum Tom. I. p. 267. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 250. Gandolfus de ducentis Augustinianis scriptoribus pag. 321. Phil. Elssius in Encomiastico Augustiniano p. 629. * Præter libros a Bibliothecario indicatos, sunt & alii, qui ab authore hoc prodierunt commemoratione dignissimi, nempe *liber de vita Christiana* hic indicata. *Liber de disciplina spiritualium*, & alter *in verba S. Pauli: si spiritu vivimus*. *Liber de cognitione peccati*. *De vita heremitica*. *De conflictu Christiano*. Opera ista omnia nondum lucem viderunt. vide Gandolfo p. 324.

Ejus tamen de vita Christiana liber Italice scriptus est non Latine, ut ex duplici Codice Bibliothecæ Riccardianæ Catalog. pag. 354. discimus. In titulo ejusdem unius codicis ita legi monet Lamius ibid. *Ordine della vita Cristiana compilato da F. Simone da Cascia della Marca dell' Ordine de' Romitani Frati di S. Agostino intorno agli anni Domini 1333. quando stava in Firenze predicatore*. Opera alia Italica ejusdem ibid. legas.

* *Simon Constantinopolitanus* Jacumæus vel Sacumæus ab Allatio dictus ex monacho Ordinis Basiliani Hieracensis Episcopus a Clemente VI. renunciatus Ann. 1348. tum ad Thebanam sedem assumptus An. 1366. teste Ughellio T. 9. Ital. Sac. Vet. edit. col. 548. Latine vertit libellum Plutarchi de remediis iræ jussu Petri de Corsinis S. R. E. Cardinalis, & Episcopi Portuensis. Cum vero versio illa obscuritate, & imperitia Latini sermonis multa exhiberet ambigua, cultiori stylo illam refinxit Pierius Coluccius Salutatus, & in capita

pita distinctam eidem Cardinali Portuensi direxit. Versionem hanc numquam prodiisse credo, at servatur in MS. meo Codice chartaceo.

Simon Corbejensis, sive e Corbila, Gallus, Theologus Parisinus, Carmelitarum in Gallia Provincialis, scripsit *Glossas Scipturarum*, *Sermones* plures, vixit An. 1312. Possevinus T. II. Apparatus p. 407.

Simon le Couvreur, Atrebas, Ord. Carmelitici ibidem Ann. 1462. monachus, post Prior Conventus Vesontionensis in Burgundia usque ad A. 1489. quo Atrebatum reversus est. Scripsit *Historiam rerum suo tempore gestarum sub Carolo VI. Galliæ Rege usque ad A.* 1412. Val. Andreæ Bibl. Belgica pag. 811.

Simon (perperam alii *Petrum* vocant) *de Cramado*, vel *Crammaudo*, Gallus, ex Magistro libellorum supplicum Aginnensi Præsul Biterrensis, Carcassonensis, Avenionensis, Pictaviensis & Remensis, post Patriarcha Alexandrinus. Interfuit Synodo Parisiensi Ann. 1390. ad componendum schisma habitæ, in qua publicatus est *Tractatus de Schismate*, quem Simon composuerat. Tandem Cardinalis tit. S. Laurentii in Lucina interfuit Concilio Constantiensi: obiit Anno 1429. Oldoini Athenæum Romanum p. 607. Epistola Ann. 1400. scripta ad Archiepiscopum *Cantuariensem super materia unionis Ecclesiæ*, exstat in Martene & Durand Thesauro novo Anecdotorum T. II. p. 1230.

Simon Cremonensis, Ordinis Fratrum Eremitarum Augustinianorum, circa annum 1337. Scripsit *Sermones in Evangelia*, Reutling. 1484. fol. *in Epistolas*, *Quadragesimale*, *Sermones de præcipuis Deiparæ festivitatibus*, *Quæstiones & Expositiones Sententiarum*, *de indulgentiis Assisii &c.* Trithemius c. 602. Miræus c. 433. Whartonus Append. ad Caveum p. 24. *Sermones* in monasterio August. Ratisponensi manu exaratos asservari docet Felix Milensius in Alphabeto Ordinis Eremitarum S. Augustini p. 283. Arisii Cremona literata T. I. p. 179. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 626. Gandolfus de CC. Augustinianis scriptoribus p. 319. Hippol. Marracii Bibl. Mariana T. II. p. 368.

* *Simon Cremonensis*, aliquanto serius quam hic constituitur, floruit: nam Anno 1387. Regens scholę cœnobii sui Genuensis constitutus est, extatque ejus mentio in vetustis documentis usque ad annum 1390. Præter opera hic indicata scripsit etiam *collationes mortuorum in Evangelia*, & *epistolas totius anni*, *quæstiones de sanguine Christi*, *harmoniam in Evangelia*, *in Epistolas Pauli*, *libros Sanctorum*, *quibus additæ sunt constitutiones Clementis V.* (ita P. Gandolfo, sed quid sit postremum hoc opus non assequor) Vide P. Gandolfo in diss. de ducentis Augustin.

Simon Dominicanus, vide supra *Simon Anglus*.

Simon Dunstadius, Anglus, Franciscanus, & Ordinis sui Provincialis, scripsit *in Aristotelis Meteora*. De ætate non constat. Lelandus c. 442.

Simon Feversbamensis, Anglus, Theologiæ Doctor Oxoniensis, & Ecclesiæ Birtonensis in Comitatu Gantiæ Rector circa An. 1370. Scripsit *in Aristotelem de animalibus*, item *in ejus priora & posteriora*, *Quæstiones super Ethica Aristotelis*, *Quæstiones in Meteora*, *Quæstiones de anima*, *de sensu & sensato*. Lelandus c. 408. Balæus Cent. VI. 30. Pitseus c. 623.

Simon Fidatus, vide supra *Simon de Cassia*.

Simon de Florentia, vide infra *Simon Tornaquincius*.

Simon Fraxinus, Anglice *Asche*, Canonicus Herefordiensis A. 1200. Silvestro Giraldo amicissimus. Scripsit pro ipso *Apologiam rhythmicam* contra Adamum Abbatem Dorensem: *de innocentia ejusdem*, quæ nunc prodierunt Tomo II. Angliæ sacræ: *Epistolas & Carmina*. Lelandus c. 214. Balæus Centur. III. 39. Pitseus c. 277. Jo. Prince Danmo-

monii orientales illustres p. 9.

Simon Freron, Canonicus Aurelianensis, Concilii Basileensis primum ad Pontificem, deinde ad Imperatorem Constantinopolitanum Legatus. Ejus sunt *tertia pars propositionis* Imperatori jam dicto factæ, in Conciliis Labbei Tom. XII. p. 856. *Epistola ad Papam super facto Græcorum* in Martene & Durand Collect. ampliss. Tom. VIII. p. 756.

Simon Gallus, Ord. Prædicatorum, seculo XV. Scripsit *Abstractiones Epistolarum s. Sermones Dominicales*, *Speculum Ecclesiæ pro rudibus sacerdotibus*. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. pag. 904.

Simon Gandavensis, patria Londinensis, sed patre Flandro Gandavensi natus, A. 1297. Episcopus Sarisburiensis. Ejus sunt *de vita solitaria*, *Meditatio de statu Prælati*, *Statuta Ecclesiastica ad suos Sacerdotes*. Lelandus c. 313. Balæus Centur. IV. 73. Pitseus c. 431. Svvertii Athenæ Belgicæ p. 675.

Simon Gandensis alius, primum Alciacensis Ord. Bened. apud Hesdinum Artesiæ oppidum, post ad S. Bertinum Abbas, scripsit *Chronicon Ecclesiæ Bertiniacæ* ab Anno 1021. usque ad annum 1148. quo Gandavi obiit. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 811. Sanderus de eruditis Gandavensibus p. 117. 118.

Simon Genuensis, vide paullo inferius *Simon de Janua*.

Simon Genuensis, alius a superiore, Medicus circa finem seculi XIV. scripsit contra Matthæum Silvaticum *Opus Pandectarum Medicinæ*. Sopranus de Scriptoribus Liguriæ p. 257. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 500.

Simon Gramaudus, vide supra *Simon de Cramado*.

Simon Hentonus, aliis *Wintonius*, quod Pitseus ita conciliat, quod ille Hentoniæ in villa prope Wintonium natus, in hac autem urbe educatus & monachus Dominicanus fuit. Floruit circa annum 1360. Commentatus est *in varios libros Biblicos*, scripsit prætetrea *de articulis fidei*, & *de decem præceptis*. Balæus Cent. V. 99. Pitseus c. 591. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 648.

Simon Hermannus, Harlemensis, Ord. Carmelitarum circa An. 1460. scripsit *Copulata Sermonum* & *de votis monasticis*. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 811. Svvertii Athenæ Belgicæ p. 675.

Simon de Hungaria, Ord. S. Augustini, *Ægidii Romani Quodlibeta sex* edidit Bonon. 1482. & *ejusdem Theoremata* ibidem, non addito anno impressionis. Pil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 627.

Simon de Janua, vero nomine *Simon a Cordo*, patria Genuensis, professione Medicus, post Nicolai V. Pontificis Subdiaconus & Cappellanus, Canonicus item Rothomagensis circa annum 1300. scripsit *Synonyma Alchimiæ* de diversis libris & ponderibus, mensuris item & signis medicinalibus, quæ MS. sunt in Bibl. Medicea & S. Gatiani Turonensis. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 383. 1276. Librum quoque *Serapionis de diversis Medicinis* in Latinum sermonem convertit: ibid. pag. 1197. 1295. *Liber XXVIII. Bulchasi Benaberazerin translatus a Simon. Januensi*, *interprete Abram Judæo Tortuosiensi*, impressus est Venetiis per Nic. Jenson 1471. 4. cum Libro *Servitoris* de præparatione medicinarum simplicium. Alia editio prodiit Venet. 1479. de qua Maittaire Tom. I. p. 404. *Notas* ejus *marginales* in Alexandrum Iatrosophistam ex Codice Regio 334. citat Car. du Fresne in Indice Auctorum, quem Glossario præfixit, quæ tamen editæ sunt Lugduni 1504. 4. & Papiæ 1528. 8. *Clavis sanitatis*, in qua simplicia medicamenta latina, greca & arabica ordine alphabetico traduntur, prodiit Venet. 1486. 1510. 1514. folio. Adde Sopranum de Scriptoribus Liguriæ p. 257. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 499. Mercklini Lindenium renovatum p. 971. Fabricium Bibl. Græcæ Vol. XIII. pag. 424. Oldoini Theatrum Archiatrorum Pon-

Pontificiorum p. 214. seqq. * Si vir ille doctissimus Nicolai V. capellanum egit, non potuisset utique circa Ann. 1300. scribere *Synonyma*; non enim inter se conveniunt hæc duo. Reipsa igitur capellanum & medicum egit Nicolai IV. quare potuit circa A. 1300. scribere *Synonyma Alchimiæ*. *Clavis sanitatis*, quæ opus illius est, hunc titulum accepit a Campano D. Papæ Capellano, & Canonico Parisiensi, ut legimus in Epistola ejusdem Campani operi præfixa. Reipsa tamen in antiquissima editione, quam modo dum ista scribo, versor manibus, *Synonyma Simonis Genuensis* inscribitur. Editio, cujus jam memini, Mediolani prodiit An. 1473. per Antonium Parmensem in fol.

Simon Islepus, Archiepiscopus Cantuariensis, fundator Collegii Cantuariensis in Academia Oxoniensi, obiit Anno 1366. Scripsit *Sermones Quadragesimales*, *de Tempore & Sanctis*, *pro ordine Sacerdotali Constitutiones Decretales*, *speculum Regis Eduardi III. Epistolas*. Balæus Centur. VI. 20. Pitseus c. 610. * Archiepiscopi hujus Cantuariensis constitutiones plures editæ sunt in tertio volumine Concil. magnæ Britanniæ a Wilkins vulgato; pag. vero 52. legas constitutiones ejus, sive statuta Aulæ Cantuariensis in universitate Oxoniensis.

Simon Langham, monachus Ord. S. Benedicti, Abbas Westmonasteriensis, Episcopus Eliensis, demum Achiepiscopus Cantuariensis obiit Avenione An. 1376. Scripsit *Sermones & de Consuetudinibus*. Pitseus c. 640. Ex Sermone ejus, quem in Synodo habuit, testimonium veritatis producit Henr. Wharton in Auctario ad Usserii Hist. dogmaticam de Scripturis & Sacris vernaculis p. 432. * Epistolæ quædam ex ejus Regesto extractæ insertæ sunt in collectione Conciliorum Magnæ Britanniæ apud Wilkins Tom. III. p. 64. & deinceps.

Simon Langtonus, frater Stephani Langtoni Archiepiscopi Cantuariensis, & ejusdem Ecclesiæ Archidiaconus. Archiepiscopus Eboracensis electus, sed a Rege & Papa rejectus fuit. Tandem Ludovici Galliæ Regis Cancellarius fuit, quem quod contra Anglos incitaverat, excommunicationem Pontificis incurrit, & obiit A. 1248. Scripsit *de pœnitentia Magdalenæ & Epistolas*. Balæus Centur. IV. 5. Pitseus c. 346. Bulæus hist. Univ. Parisinæ Tomo III. pag. 710.

Simon de Leontino, Siculus, a patria sic dictus Ord. Prædicatorum, nobili loco natus, Prior Messinæ, A. 1268. Episcopus Syracusanus eligitur, obiit Anno 1292. Scripsit *Quæstiones quodlibeticas*, & *Acta legationis ad Petrum Aragoniæ regem*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 431.

Simon Leontinus, alius, Ord. Minorum Conventualium S. Francisci, vixit sub Friderico III. Siciliæ Rege An. 1358. cui a confessionibus fuit & concionibus, apud quem etiam Majoris Capellani munus obiit. Scripsit *Chronicon regni Siciliæ*, cujus editionem promisit Michael de Judice Abbas Cong. Casinensis Monteregali in Sicilia: vide Giornale de' Letterati d' Italia Tom. VI. p. 518. Alia vernaculo sermone scripsit, sed quæ huc non pertinent. Adde Ant. Mongitore Bibl. Siculam T. II. p. 229. 230.

Simon Lingoniensis, Gallus, a patria, quæ civitas Episcopalis in confinio Campaniæ & Burgundiæ est, ita dictus, Ord. Prædicatorum, primum Parisiis legit Sententias, deinde Provincialis Franciæ & Magister Ordinis, tandem A. 1366. Episcopus Nannetensis & An. 1383. Venetensis, paulo post fatis concessit. Ejus sunt *Acta legationum*, *quas pro summis Pontificibus & regibus Franciæ plures egit*, *Statuta diœcesis Nannetensis*, quarum particulam ediderunt Martene & Durand tom. IV. Thesauri novi Anecdotorum p. 961. *Sermones & orationes publicæ plures*. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ordinis Prædica-

ca-

catorum Tom. I. p. *636. 637.* Altamura p. 133.

Simon Marianus Philippus, nescio quis, scripsit *Historiam sui temporis*, quæ MS. est in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 139.

Simon de S. Martino & de S. Nicolao. Epistola cujus est Exordium: *Simoni de S. Martino Simon de S. Nicolao sal. Ad quæstiones tuas respondemus*. Item prolixa Epistola, quæ sic incipit: *Dilecto Priori de S. Nicolao Simoni, Simon modicus de S. Martino, non modicæ patientiæ humilitatem*. Item Epistola, quæ incipit: *Dilecto suo Simoni dilectus ejus Simon*. Hæc sunt in Bibl. monasterii S. Martini Tornacensis, teste Ant. Sandero Bibl. Belg. MSS. I. pag. 127. cujus hæc sunt ad verbum. Apparet ex his, utrumque Simonem fuisse Tornaci, alterum in monasterio S. Martini, alterum S. Nicolai.

Simon Mepham, Anglus, Canonicus Cicestriensis, dein Archiepiscopus Cantuariensis, mortuus A. 1333. Composuit *Canones de justitiis, de feriis, de appellatione, de testamentis, de decimis, de Ecclesiis ædificandis, de clandestina desponsatione*. Lelandus c. 343. Balæus Centur. X. 85. Pitseus c. 503. * Constitutiones illæ, de quibus hic Bibliothecarius, sunt Concilium Provinciale Cantuariense Ann. 1328. & alterum Maghfeldense Ann. 1332. quæ habentur in collectione Concil. Britanniæ.

Simon Pistoris, Lipsiensis, Medicinæ Professor & Senator Lipsiensis, sator familiæ in Saxonia celeberrimæ, vixit sub finem seculi XV. & initium XVI.

Ejus sunt diss. *de Malo Franco*, Lips. 1498. 4. *Declaratio defensiva Positionis de Malo Franco*, ibid. 1500. 4. *Confutatio confiatorum circa Positionem quandam extraneam & puerilem Doct. Martini Mellerstad de Malo Franco*, ibid. 1501. 4. Varia scripta de hac controversia enumerat Leichius de origine Typographiæ Lips. p. 78. Vide Centuriam Maderianam n. 57. & Mercklini Lindenium renovatum p. *973*.

Simon Poncius, Tarraconensis, Medicus circa A. 1430. Scripsit *Apologeticum sive defensionem veteris instituti Hieronymianorum Hispaniæ adversus prætensam Lupi reformationem*, quod edidit Petrus de la Vega in fine Chronici Ordinis Hieronymianorum. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. X. 3. num. 150.

Simon Abbas *Præmonstratensis* circa annum 1470. Ejus *Epistolæ* sunt in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 18. *69*.

Simon de Puteo, Messanensis, & ibidem in conventu S. Dominici monachus, Magister Parisinus, inquisitor per Siciliam generalis, juris E. R. collector & Nuncius Apostolicus, post A. 1378. Episcopus Catanensis, obiit sub finem seculi XV. vel initium sequentis. Ejus sunt *Acta sive in inquisitione sive in defensione jurium Pontificiorum, præsertim Urbani VI.* quæ in archivis Siculis & Vaticanis servantur. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. *706*.

Simon de S. Quintino, a patria, scilicet Augusta Veromanduorum ita dictus, Ord. Prædicatorum, A. 1245. ab Innocentio IV. in Tartariam missus est, ut incolas ad fidem Christianam converteret, in quo itinere annos duos & sex septimanas insumsit. *Descriptionem* illius *itineris* a Simone acceptam Vincentius Beluacensis inseruit Speculo Historiali lib. XXX. cap. 95. seqq. qui etiam lib. XXX. cap. 2. promittit, se quædam suppleturum, quæ in historia Fr. Simonis desunt. Gallice versa prodiit cum itinere F. Guillelmi de Rubruquis & aliis rerum Tartaricarum tractatibus, int. Petro Borgeron, Paris. 1634. 8. Altamura Bibl. Dominicana pag. 10. Quetif Tom. I. p. 122.

Simon Reinalduccius, Tudertinus, Ord. Eremitarum S. Augustini, Theologiæ Lector, reliquit *Sermones de B. Vir-*

Virgine, & *Sermones festivos*, qui MSS. supersunt in Conventu S. Praxedis. Obiit A. 1395. vel, ut alii, 1400. Hippol. Marraccii Bibl. Mariana T. II. p. 370.

Simon Ribisin, Juris Utriusque Licentiatus, Raymundi Cardinalis Gurcensis Secretarius, nonnisi una Epistola ad Reuchlinum data mihi notus est, quæ inter Reuchlinianas habetur p. 67.

Simon Romanus, ex ordine Eremitarum S. Augustini, S. Theologiæ Lector Patavii An. 1458. scripsit *Vitam B. Helenæ* Viduæ tertii Ordinis Eremitarum S. Augustini, cujus autographum periisse videtur, versionem ex antiquo Italico concinniorem dedit Jo. Bapt. Sartorius, Utini 1632. Inde versionem Latinam confecerunt Historiographi Sanctorum Antvverpienses T. III. Aprilis p. 247.

Simon Saltarelli, Florentinus, Ord. Prædicatorum, nobili loco natus. Fuit A. 1311. provinciæ Romanæ Provincialis, A. 2312. Procurator Generalis, A. 1317. Episcopus Parmensis, A. 1323. Pisanus, obiit A. 1342. ætatis octogesimo. Scripta ejus sunt: *Acta Pisis in causa Petri Corbarii Antipapæ*, *Apologiæ plures pro summo Pontifice contra Ludovicum Bavarum*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 611. Julius Niger de Script. Florentinis p. 506. Altamura p. 117.

Simon Soutray, Anglus, monachus Benedictinus in cœnobio S. Albani, alii Eremitam Augustinianum vocant, Doctor Theologiæ Oxoniensis, & adversarius VVicleffi, circa annum 1382. Ejus sunt *de auctoritate Ecclesiæ*, *de Sacramento altaris & contra Wicleffitas*. Balæus Cent. VI. 83. Pitseus c. 674. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 731.

Simon Spirensis, Carmelita, totius Alemanniæ Prior Provincialis, Magister Parisiensis, Coloniæ Theologiam docuit circa A. 1340. Scripsit *super Sententias*, *contra Judæos*, & *Postillam in Epistolas Pauli Coloniæ lectam*. Trithemius de scriptor. Eccles. c. 606. & de scriptor. Carmelit. p. 76. b. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 408.

Simon Stochius vel *Stokius*, illustri genere natus in Cantia, anno duodecimo ætatis in eremum se contulit, & in trunco quercus cavæ habitavit, unde cognomen *Stockii*, h. e. trunci accepit. Ibi visionem habuisse ajunt, fore, ut ex Palæstina in Angliam veniant monachi, quam rem eventus quoque comprobavit, dum Carmelitanorum Ordo in Angliam pervenit. De qua visione quid sentiendum sit, docet dissertatio Joan. Launoji, aliquoties excusa. Ordini igitur illi se associavit, & A. 1245. ejus Magister Generalis constitutus est. Obiit centenarius anno 1265. Ex scriptis ejus hæc recensentur: *Canones cultus divini*, *Homiliæ ad populum*, *de Christiana pœnitentia*, *Epistolæ ad Fratres*, *Antiphonæ duæ* ad Mariam, quæ incipiunt: *Flos Carmeli vitis florigera*, & *Ave stella matutina*.

Vide Lelandum c. 277. Balæum Cent. IV. 7. Pitseum c. 377. Possevinum II. p. 408. Hippolytum Marraccium in Bibl. Mariana Tomo II. p. 371.

Simon Sudberius, Cancellarius Sarisberiensis, vixit aliquamdiu Avenione, post Episcopus Londinensis, tandem Archiepiscopus Cantuariensis, A. 1381. in populari tumultu trucidatus. Scripsit *de celebratione Missarum*, *de pœnitentiis & remissionibus*. Pitseus c. 671. * Scripta illa *de celebratione Missarum* &c. de quibus hic, nihil esse aliud puto, quam varias illas constitutiones, quæ leguntur passim apud Wilkins tom. 3. an. 1375. quo Cantuariensem Ecclesiam adivit usque ad annum 381. quo obiit.

Simon de Sulliaco, Archiepiscopus Bituricensis, post Cardinalis S. Cæciliæ, vixit A. 1290. Instrumentum visitationis ejus ab A. 1284. seqq. fuit penes Jo. Mabillonium, qui Excerpta ex illo Tom. II. Analectorum edidit, in editione nova p. 338. 345. *Epistola* illius *contra Præpositum Aenti monasterii*

de

de pluralitate beneficiorum exstat ibidem p. 345. Acta vero Visitationis integra dedit Baluzius Miscell. IV. p. 205. Adde Oldoini Athenæum Romanum pag. 610.

Simon Taylor, aliis *Taillerus*, Scotus, in re musica circa Annum 1240. clarus, scripsit *Libros duos Pentachordorum*, *Libros alios duos*, *alterum de tenore musicali*, *alterum de cantu ecclesiastico corrigendo*. Dempsterus hist. Scotiæ lib. XVIII. n. 1135. Jac. Quetif de Script. Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 111. Ge. Mackenzie de Scotis eruditis Vol. I. pag. 187.

Simon de Thomasis, Brixiensis, Ord. Prædicatorum, Prior Januæ in monast. S. Dominici, Concilio Pisano interfuit, post A. 1412. Episcopus Aprumiatensis (*Brugneto* sub metropoli Januensi) a Joanne XXIII. evectus, obiit Anno 1418. Scripsit *de Regularium privilegiis*, *contra impugnantes religiones ab Apostolica sede approbatas*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 762. Leon. Cozzando Libraria Bresciana pag. 295.

Simon de Thondi, Scotus, monachus Melrosensis, post A. 1171. Abbas Coggeshalensis in Anglia, tandem A. 1197. Episcopus Moraviensis in Scotia, mort. 1184. Scripsit *in Epistolas Pauli*, *de reformatione Cleri*, *de regia successione S. Malcolmi*. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 299.

Simon Thornayus, hunc Anglici scriptores Polydorus Vergilius lib. XV. cum Balæo Cent. III. 47. XII. 80. patria Cornubiensem statuunt. Contra Henricus Gandavensis cap. 24. Trithemius de scriptor. Eccles. c. 467. Sanderus. *Simonem de Tornaco* vel *Tornacensem* faciunt. Fuit autem Canonicus Tornacensis & Magister Theologiæ in Academia Parisina circa Ann. 1216. Scripsit *Summam Theologiæ*, *Institutiones divinæ paginæ*, *Quæstiones Sententiarum*, *in Symbolum Athanasii*, *in Boethium de Trinitate*, *Lecturas scholasticas*, & alia. Mira de eo narrat Matthæus Parisinus & alii, quod, cum subtilissimus esset, nimium autem sibi tribueret, repente obmutuerit & omnia dedidicerit, ut Orationem dominicam de novo discere cogeretur. Vide Balæum hist. Univers. Paris. Tom. III. p. 8. 9. & 710. Val. Andreæ Bibl. Belgicam pag. 813. 814. Swertii Athenas Belgicas p. 677. Sanderum de scriptoribus Flandriæ pag. 153. Oudinum Tom. III. pag. 26. seqq.

Simon Tornacensis Episcopus, cujus diplomata duo A. 1126. & 1130. data edidit Aub. Miræus Opp. diplom. I. p. 377. 380. alia adsunt in Continuatione illius Tomo II. pag. 963. 965. 1313.

Simon Tornaquincius, nobilis Florentinus, monachus Augustinianus, Theologiæ Magister & Lector in Gymnasio Patavino, obiit A. 1429. Scripsit *Sermones Quadragesimales & Vitam Monicæ Matris D. Augustini*, quæ ex libris Confessionum Augustini collecta est. Edita est T. X. Operum Augustini edit. Bened. sed sine nomine Auctoris. Vossius de Histor. Latinis pag. 719. 720. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum pag. 627. Gandolfus de ducentis scriptoribus Augustinianis p. 326. Pocciantii Catal. Scriptorum Florentinorum p. 161. Julius Niger de Script. Florentinis p. 506. qui etiam alius cognominis ex ordine Benedictinorum a Carolo du Fresne, sed sine titulo operis, producti meminit: de quo nihil mihi constat. Fortasse, quod ad ordinem spectat, lapsus est memoriæ vel librarii. * Vix dubito hunc ipsum esse Simonem de Florentia, qui cum aliis nonnullis Ordinis sui sociis Pisano concilio An. 1409. interfuit idemque cum aliis nonnullis delectis viris consultus fuit, num liceret Concilio duos æmulos Pontifices demittere, & tertium alium a se electum assumere; responditque cum sociis in ea rerum circumstantia fas esse Patribus ita

Ecclesiæ providere. Consultationem hanc ego e MS. Taurinensi Codice vulgavi in T. III. Concilior. maor. pag. 1138.

Simon Tunstedus, Anglus, monachus Franciscanus in cœnobio, ut videtur, Norvvicensi, postea ejus ordinis per Angliam Provincialis, obiit An. 1369. commentatus est *in Aristotelis Meteora*, *& de quatuor principalibus*. Balæus Centur. VI. 35. Pitseus c. 617. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 316. 317.

Simon Cardinalis *Viennensis de paupertate Christi* MS. est in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 139.

Simon Vivacitus, Catanensis, U. J. D. in Catanensi Lyceo publicus Legum Interpres, vixit A. 1499. Fuit assessor & anno dicto etiam Judex Magnæ Curiæ Regiæ. Ejus exstat *Lectura super ritu Regni Siciliæ*, in Commentariis super Ritu collectis a Marcello Conversano, Panormi 1614. fol. Ant. Mongitore Bibl. Sicula Tom. II. p. 233.

Simon, *Waldensis* cœnobii in Anglia monachus, Ann. 1297. Jus Canonicum Cantabrigiæ publice docuit, & *in magnam partem juris Commentarios* scripsit. Pitseus Append. Centur. IV 36.

Simon Wickingham, aliis *Vicanus*, monachus Carmelita in cœnobio Norvvicensi & Theologiæ Doctor Parisinus circa A. 1360. Scripsit *Lecturas Scripturarum*, *Sermones*, *Quæstiones ordinarias*, *Quodlibeta*. Lelandus cap. 551. Balæus Centur. VI. 18. Pitseus c. 601.

Simon de Wintonia, vide supra *Simon Hentonus*.

Simon de Zanachis, Parmensis, Prior Domus SS. Mariæ & Hieronymi de Montello Ord. Carthusiensis prope Tervisium, Ann. 1472. Scripsit *Vitam B. Ursulinæ Parmensis*, monialis cœnobii S. Quintini, Ord. S. Benedicti, quæ Italice conversa prodiit Parmæ 1615. ex contextu vero Latino primigenio in Actis Sanctorum Tom. I. Aprilis pag. 725. ubi confer notata Henschenio p. 723. 724.

Magistri *Simonis Tractatus de Sacramentis* manu circiter seculi XIII. exaratus habetur in Bibliotheca monasterii Tegernseensis. Incipit: *Ascendens Christus in altum*, *& Patri eos*, *qui crediderant*, *commendans*, *inter cetera &c.* Rev. Vir Bern. Pez, qui hæc memorat. Dissert. Isagogica ad tomum I. Thesauri Anecdotorum novissimi pag. 14. conjecturam proponit, an forte sit ille Magister Simon, qui in Eberhardi II. Archiepisc. Salzburgensis diplomate, monasterio Admontensi A. 1203. dato, testem agit. Vide Thesaurum laudatum Tom. III. part. 3. p. 730.

Alius *Simon* Ord. Prædicatorum, sec. XIV. scripsit *Librum de naturis rerum*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 730.

Simpertus, vide infra *Sindpertus*.

Simplicianus, Ambrosii in Episcopatu Mediolanensi successor: *Cataneum* vocat Picinellus, nescio quo fundamento nixus. Amicus fuit Ambrosii & Augustini, quorum Epistolæ & libri ad illum directi sunt. Ipse ad Augustinum & alios *Epistolas* scripsit, quas partim hinc inde reperiri ait Trithemius. Adde Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 632. *Vita Zenobii Episcopi Florentini*, quæ MS. est in Bibl. Laurentiana Florentiæ, ipsi tribuitur quod credibile non est Mabillonio Itin. Ital. p. 166. & Papebrochio Tom. VI. Maji p. 50.

Cæterum de ipso vide Gennadium cap. 36. Trithemium cap. 119. Picinelli Athenæum eruditorum Mediolanensium 1. 495.

Simplicius, patria Tiburtinus, per annos XV. fuit Episcopus Romanus, obiit A. 483. Confer de vita ejus Henschenii Commentarium historicum in Actis SS. Tom. I. Mart. p. 133. *Epistolæ* ejus aliquot habentur apud Baronium ad annum 476. n. 9. 18. 22. ad num. 477. n. 7. ad A. 478. n. 8. 10. 13. ad An. 479. n. 5. 10. ad annum 482. n. 2. 13. 20. 46. & Tom. II. Conciliorum Harduini pag. 803. Alias

XV.

XV. quas Harduinus omisit Tom. IX. Conciliorum Regiorum, & Tomo IV. Labbei. *Decreta* apud Ivonem Carnotensem, Gratianum, Burchardum Wormatiensem & alios. Adde Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 199. Oldoini Athenæum Romanum p. 610.

Simplicius, monachus Casinensis, sec. VI. quædam *de Regulæ Benedictinæ laudibus atque promulgatione* composuit, quæ idonei referunt auctores. Evolve Sigebertum de Script. Eccles. c. 31. Petrum Diaconum de viris illustr. Casinensibus c. 5.

Sindpertus vel *Simpertus*, Abbas Murbacensis & Episcopus. Expungunt eum ex serie Abbatum Murbacensium Gabr. Bucelinus & Car. le Cointe Annal. Francorum, restituit autem illum Mabillonius.

De Episcopatu ejus non omnia huc usque fuerunt clara. Mabillonius sedem sibi ignotam dicit. Auctores Historiæ literariæ Gallicæ tom. IV. p. 362. cum Episcopum Augustanum A. 809. mortuum dicunt. Melius Eccardus rerum Francicarum XXV. 46. 47. ex variis documentis ipsum Ratisbonensem, & A. 791. defunctum esse asserit.

Ejus *Epistolam Encyclicam* admodum brevem edidit Mabillonius Annal. p. 418. cui accedit alia salutatoria. *Regularia statuta monasterii Murbacensis* edidit Bern. Pez tomo II. Thesauri Anecdotorum novissimi p. 72.

Sinipaldus Burgus. Cremonensis, Medicinæ & Philosophiæ Doctor circa Annum 1398. decessit anno ætatis XCVII. Scripsit *de sanitate tuenda*, *de ratione victus*, *de nutritione & augmentatione*, *de doloribus colicis*. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 134. 135. Alius hujus nominis A. 1403. fuit Prætor Placentinus, de quo idem p. 140.

Siricius Papa ex Cardinali, si credere fas est, S. Pudentianæ, ab A. 385. 398. *Epistolæ* V. ejus exstant tom. I. Conciliorum Harduini p. 845. *Decem* in Epistolis Pontificum a Petro Coustant editis p. 624. *Decreta* in Collectionibus Decretorum. De aliis scriptis vel Decretis, quæ ipsi vel tribuuntur, vel perperam adscribuntur, idem Coustantius p. 699. 709. De *Epistola ad Afros* Blondellus in Turriano vapulante p. 550. *Epistola* ad Mediolanensem Ecclesiam cum responsione Ambrosii habetur tomo II. opp. Ambrosii p. 963. edit. Benedict. Ab Holstenio ipsi quoque tribuitur *Epistola* ad Anysium Thessal. *de caussa Bonosi*; vide Launojum lib. I. Epist. 7. Vide Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 200. Oldoini Athænæum Romanum p. 614. Adde Norisii diss. de Sanctitate Siricii tomo IV. Opp.

Sisebutus, Gothorum Rex ab a. 713. ad 721. Ejus supersunt *Epistolæ ad diversos* perscriptæ, in Codicibus Ecclesiæ Ovetensis, Toletanæ & Collegii Complutensis. Scripsit quoque *Vitam & martyrium S. Desiderii Viennensis in Gallia Episcopi* a. 712. passi, quæ in antiquissimo non uno Codice Sisebuto Regi tribuitur. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. V. n. 221.

Sisebutus monachus, forte Casinensis, in Breviario seculi XI. quod in Bibl. monasterii Casinensis adservatur, auctor hymni dicitur, qui incipit, *Te Deum laudamus*, & vulgo Ambrosio adscribitur. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 219. Adde Theodori Pœnitentiale p. 328. * Vix credo alium esse hunc a Sesebuto, qui adscripta metro oratione quædam scripsit de *eclipsibus Solis & Lunæ*. Ejus fragmentum servavit nobis Anonymus in libro de computo vulgato a Muratorio Anecdotorum tom. 3. pag. 160. quem anonymum anno 810. scripsisse idem vir doctus opinatus est. Incipit fragmentum istud:

Sesebutus dicit:
Cur fesso Luna libescit (f. liquescit) *circulus orbe*
Purpureumque jubar nivei cur tabeat oris?

Petrus de Sittavia, Abbas Aulæ Regiæ, ordine tertius, Ordinis Cistertiensis, non procul a Praga Bohemiæ, floruit

ruit a. 1330. & poſtea. Patria ipſi procul dubio fuit Zittavia, urbs Luſatiæ non incelebris, quæ a nobis hodie *Sittavia* pronunciatur. Scripſit *Chronicon Aulæ Regiæ*, quod Hiſtoriam Bohemicam complectitur, & a Frehero ſub initium Scriptorum Bohemicorum editum eſt: item *Volumen Secretorum Aulæ Regiæ*, quod miracula Beatæ Virginis, aliorumque ſanctorum monachorum & Converſorum laudati monaſterii continet, & ibidem MS. adſervatur. *Sermones* de feſtis principalibus adſunt in Bibliotheca Academiæ Lipſienſis Paullina, teſte Catalogo Felleriano pag. 150. Car. de Viſch Bibl. Ciſtercienſis p. 276. Oudinus tomo III. p. 896.

Siviardus, Abbas *Aniſolenſis*, diœceſis Cenomanenſis, quem Mabillonius floruiſſe putat initio ſeculi VIII. Henſchenius autem a. 687. obiiſſe tradit. Scripſit *Vitam S. Carileſi*, Presbyteri & conditoris monaſterii Aniſolæ, quam primum edidit Mabillonius Sec. I. Benedictino in Appendice p. 642. deinde Jo. Bapt. Sollerius in Actis Sanctorum tom. I. Julii p. 90. Ipſa vita S. Siviardi, ſine mentione tamen hujus ſcripti, edita eſt ab Henſchenio tom. I. Martii p. 65.

Sixtus I. patria Romanus, Epiſcopus Romanus ab a. 132. 142. ſcripſiſſe creditur *Epiſtolas Decretales duas*, quas notis illuſtravit Sever. Binius tom. I. Conciliorum, exſtant etiam apud Baronium, & Harduinum ſub finem tomi I. De *Decreto* illius, quod apud Binium, Simonetam, Caranzam & alios habetur, nihil addo. Suſpecta ſunt omnia. Adde Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 201. Oldoini Athenæum Romanum p. 614. Proſp. Mandoſii Bibliothecam Romanam Centur. IV. 45.

Sixtus II. Epiſcopus Romanus, alias quoque *Sextus* & *Xyſtus*, Athenienſis, primum Philoſophus, poſtea Chriſtianam religionem amplexus. Sedit ab a. 257. uſque ad ſequentem menſes XI. & dies XVIII.

Scripta ipſi ſequentia tribuuntur:

1. *Anaphora* ſ. *Liturgia*, edita a Renaudotio in Liturgiarum Orientalium Collectione tom. II. p. 134. Syriace in Miſſali Maronitarum a. 1594. ſed ejus non eſt.

2. *Epiſtolæ duæ* exſtant in Conciliis Labbei tom. I. p. 820. Harduini tom. I. pag. 179.

3. *Liber de divitiis* in Bibliothecis Patrum obvius. Vide ſub Sixto III. nam auctores hic variant.

4. *Enchiridion* ſ. *Sententiarum* libellus ab Hieronymo, Origene & Auguſtino huic Sixto abjudicatur, ut de aliis nihil dicam. Huic ſe opponit Urb. God. Siberus, vir, ſi quiſquam alius, rerum Eccleſiaſticarum gnarus, quem Jo. Pinius ſcioli nomine traducere non debebat. Is Lipſ. 1725. 4. has ſententias denuo editas huic Sixto vindicare ſtudet, quum tamen nihil, quod non ethnicus dicere poſſit, in iiſdem inveniatur. Rufino indignantur Patres, quod illas ſententias pro more ſuo libere vertendo fucum orbi Chriſtiano fecerit. De editionibus confer Siberum & Fabricium Bibl. Græca Vol. XIII. p. 647. ſeqq. Adde illam, quæ cum verbis aureis Pythagoræ in officina (Simonis) Grunenbergi apud Auguſtinianos Wittenburgi 1514. m. Nov. prodiit. Plura de vita & ſcriptis ejus dabit Jo. Pinius in commentario prævio ad vitam Sixti II. & ſociorum tom. II. Auguſti p. 124. Lud. Jacobus a S. Carolo in Bibl. Pontificia p. 202. Oldoinus in Athenæo Romano pag. 614.

Sixtus III. Papa, Romanus patria, ſedit ab anno 432. 440. *Epiſtolam* ad Cyrillum Epiſcopum Alexandrinum ex Codice Vaticano edidit Baronius ad annum 433. n. 12. ſeqq. *aliam* ad Joannem Epiſcopum Antiochenum ibid. n. 17. *unam* ad Epiſcopos orientales ex Collectione Iſidori Harduinus tom. I. Conciliorum p. 1735. Hæc ſuppoſita eſt, quod multis oſtendunt Launojus Epiſt. VI. 3. n. 125. ſeqq. & Couſtantius in Appendice ad Epiſtolas Romano-

norum Pontificum p. 114. Decem ejus & ad eum datæ Epistolæ, cum notitia reliquorum Scriptorum ad ipsum pertinentium, habentur in Petri Coustantii Epistolis Romanorum Pontificum p. 1231. 1273. *Hypognosticon* libros, qui inter Opera Augustini supposititia habentur, ipsi quidam tribuunt: sed eos refellit Natalis Alexander Sec. V. p. 49. seqq. Libros tres Pelagiani huic Sixto supposuerunt, *de Divitiis*, *de malis Doctoribus & operibus fidei*, *& de judicio futuro; de castitate*: qui Pelagianorum sententias propinant. Doletque Baronius ad annum 440. n. 6. haud pridem eadem opuscula sine diligentiori consideratione nomine Sixti Romani Pontificis esse cusa. Prodierunt autem Romæ 1573. 8. & Antverp. 1575. 16. postea in Bibliothecis PP. aliquoties repetita. Vide Fabricium Bibl. Græc. Vol. XI. p. 403. Adde Prosperi Mandosii Bibl. Romanam Cent. I. 67. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam pag. 203. Oldoini Athenæum Romanum pag. 615. Oudinum tomo I. pag. 1169.

Sixtus IV. antea Franciscus de Ruvere, Savonensis, Ord. Minorum, Presbyter Cardinalis tit. S. Petri ad Vincula, creatur Pontifex a. 1471. moritur a. 1484. *Epistolas* ejus complures habes apud Bzovium. Excerpta ex Registro ejus de a. 1474. exstant apud Martene & Durand Collect. ampliss. II. p. 1466. Sunt epistolæ CXXXV. *Epistolam* ad Carolum Ducem Burgundiæ edidit Baluzius Miscell. IV. p. 527. Aliæ in Codice Belgico Miræi tomo II. p. 1266. III. p. 212. 216. *Decreta duo de festo Conceptionis immaculatæ B. Mariæ*, habentur tomo VIII. Conciliorum Binii, & cum duabus aliis bullis Harduini tom. IX. pag. 1493. seq. in Bibl. Sfortiana, teste Ludovico Jacobo, fuit Tractatus MS. *Juris congrui super literis Apostolicis Sixti IV. de ædificiis ad decorem Urbis construendis*. *Diaria* ejus diversa in Bibl. Barberina adservari testatur Lud. Jacobus pag. 438.

Scripsit præterea *librum de sanguine Christi & Tractatum de potentia Dei*. Prior prodiit Romæ 1470. uterque cum *Tractatu de futuris contingentibus*, Nurenb. 1473. fol. *de Conceptione Beatissimæ Virginis*, *contra errores cujusdam Carmelitæ Bononiensis*, Rom. 1471. Aggressus quoque fuit opus, in quo ostendere voluit, D. Thomam & Joannem Scotum in sententiis convenire, quamquam verbis differant.

Adde Waddingum de scriptoribus Ord. Minorum p. 317. nec non in Annalibus tomo V. VI. & VII. Lud. Jacobum a S. Carolo p. 203. Willot Athenas sodalitii Franciscani p. 325. Hippol. Marraccii Bibl. Marianam tomo II. p. 372. Bælium in Lexico. * In collectione scriptiuncularum quarumdam editarum legi Exhortationem Sixti Papæ IV. ad omnes Principes, ut facta generali unione resistant Turcarum regi, jam Apuliæ oras ingresso. Data Romæ 1481. sexto id. Aprilis Pontificatus an. X. Impressa per Bartholomæum Culdinbek de Sultz. Has ipsas literas e MS. codice se primum evulgasse arbitratus est Raynaldus ad an. 1481. §. 23. nec ille dedit integras.

Paulus de Middelburgo lib. VI. de die Passionis Christi adversus Petrum de Rivo Lovaniensem Theologum scribens meminit operis cujusdam *de futuris contingentibus*, quod confecit Sixtus IV. adhuc inter Cardinales merens adversus eumdem Petrum de Rivo contendentem futura contingentia nihil certæ veritatis obtinere ante suum eventum.

Sixtus Illuminatus, Ligur, Ord. Prædicatorum sec. XV. scripsit *Librum de Musica*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 905.

Smaragdus, plenius *Ardo Smaragdus*, presbyter & monachus monasterii Anianæ, diœc. Magalonensis in Gallia Narbonensi, obiit a. 843. & inter Sanctos Nonis Martii colitur. Elogium ejus breve dedit Mabillonius Sec. IV. Benedictino part. 2. p. 589.

Scripsit *Vitam S. Benedicti*, Abbatis Arianæ & Judæ in Belgica, editam stilo

lo parumper immutato, ab Hugone Menardo lib. 2. observationum ad Martyrologium Benedictinum, postea plenius, & servata phrasi primigenia, ante Concordiam Regularum S. Benedicti: porro a God. Henschenio in Actis Sanctorum tom. II. Febr. p. 610. tandem a Jo. Mabillonio Seculo IV. Benedictino part. I. pag. 191. *Sermo* ejus in consecratione Altaris S. Salvatoris ejusdem monasterii a. 782. habitus, exstat apud eundem Mabillonium p. 223.

Liber Smaragdi *de Sanctis Eucherio, Valerio & Materno*, exstat in Bibl. monasterii S. Gisleni in Hannonia, teste Ant. Sandero Bibl. Belgica MSS. I. p. 248. Crediderim potius ad hunc, quam ad sequentem referendum.

Smaragdus, Abbas S. Michaelis ad Mosam in diœcesi Virdunensi, Ord. S. Benedicti, & antea quoque Præceptor, qui fratres monasterii Grammaticam docuit. A. 810. Romæ fuit in Collatione inter Papam & Legatos Caroli M. de processione Spiritus S. A. 824. una cum Frothario Episcopo Tullensi judex datus est a Ludovico Pio Imp. in controversia inter Ismundum Abbatem Mediolanensem & monachos ejus. Reliquit hæc ingenii sui monumenta:

1. *Commentarius in Evangelia & Epistolas in divinis officiis per anni circulum legenda*. Argent. 1536. fol. Trithemius *Postillam* vocat. Hos sermones a Casp. Hedione Germ. versos esse ait Possevinus tom. II. Apparatus p. 418. & Wion in Ligno Vitæ II. 77.

2. *Diadema Monachorum*, vel *de Ecclesiasticorum & Monachorum maxime, virtutibus*, ex sententiis Patrum contextum. Parif. 1532. 8. 1640. 12. Antverp. 1540. 8. & in Bibl. PP. maxima tom. XVI. p. 1305.

3. *Commentarius in Regulam S. Benedicti*. Colon. 1575. fol. Editus est post Synodum Aquisgranensem a. 817. habitam, quia quædam ejus Statuta repetit. Male vero editus est inter opera Rabani Mauri: quia in hoc commentario varia occurrunt, quæ ex *Diademate Monachorum & Via Regia* repetiit. Versus huic commentario præfixos edidit Jo. a Bosco in Bibl. Floriacensi tomo I. pag. 290.

4. *Via regia*, ejusdem indolis ac *Diadema Monachorum*, extat apud Dacherium Spicil. tom. V. p. 1. ed. prior. & tom. I. p. 238. edit. post.

5. *Acta Collationis Romanae a.* 810. apud Sirmondum Concil. Galliæ tom. II. p. 256. & Labbeum tom. VII. p. 1194. Harduinum V. p. 969. In Bibl. Heilsbrunnensi Codex est membranaceus, in titulo exhibens *Collationum librum II. capitula XVI. complexum*: quod an huc referendum sit, an vero opus singulare sit, non dixerim. Vide Catalogum Hockeri pag. 11.

6. *Epistola Caroli M. ad Leonem Pontificem de Processione Spiritus S.* etiam nostro tribuitur, ibid p. 1199. Harduinus pag. 973.

7. *Epistola ad Ludovicum Augustum* communi nomine Frotarii Episcopi Tullensis & Smaragdi Abbatis scripta habetur inter Epistolas Frotarii loco tertio, apud Andr. du Chesne S. Rerum Franc. tom. II. p. 71.

8. *Grammatica major* f. *Commentarius in Donatum*. Mabillonius Exemplar MS. in monasterio Corbejensi vidit, ex quo præfationem & quædam libri specimina protulit in Analectis p. 358. Opus divisum est in libros XIV. quibus in alio Codice decimus quintus de Orthographia subjicitur. In illo exempla potius ex sacris, quam profanis Scriptoribus protulit, & nonnunquam Etymologias verborum Gothicorum & Francicorum immiscuit.

9. *Commentarius in Prophetas*, &

10. *Historia monasterii S. Michaelis* sunt inedita. Varia de hoc Smaragdo legas in Chronico monasterii S. Michaelis, quod exhibent Analecta Mabillonii p. 350. seqq. & in annotatione Mabillonii p. 357. Histoire literaire de la France tom. IV. p. 439. Bulæi hist. Univers. Parif. tom. I. p. 641. Leyseri Historia Poetarum medii ævi p. 284.

Sma-

Smaragdus, presbyter & monachus S. Maximini Trevirensis, circa a. 800. Scripsit *Commentarium in Psalmos*, cujus præfationem ediderunt Edm. Martene & Ursinus Durand Collect. ampliss. tom. I. pag. 53.

Fuit etiam Smaragdus Abbas monast. Luneburgensis Sec. X. fundati.

Albertus Snavel, Belga nescio quis, vixit sub finem seculi XV. scripsit *Chronicam* rerum præcipue ad Belgii foederati provincias spectantium, versibus leoninis nec magnæ molis, ab anno 1200. 1421. editam in Analectis Gerardi Dumbar tom. III. p. 633.

Soccii Sermones per anni circulum a quodam egregio S. Theologiæ professore, ordinis Cisterciensis, conventus in Marienrayd (*Mariæ roda*) prope Hildeshem, conscripti fuerunt. Hic enim Doctor (ut habet præfatio ad dictos sermones) cum esset ingenio clarus, & in scriptura potens, nec non in componendis sermonibus expeditissimus, indignum ducens, talentum sibi a Deo præstitum & infusam gratiam sine fructu perire, *Sermones* quosdam *de tempore & de Sanctis* per anni circulum composuit. Verum quia humilis erat, ingenito quodam rubore devictus, eosdem sermones, quoad vixit, non præsumpsit publicare. Moritur tandem in grandæva ætate, & fratres cellulam ejus emundantes, hos ipsos sermones in soccis, seu sotularibus ejus absconditos invenientes, gavisi de tanto thesauro, eos publicaverunt. At quia in soccis inventi sunt, a re gesta sermonibus nomen indiderunt, & *Sermones soccios* intitulaverunt; volentes nimirum, ut non scripta modo, sed multo magis tantæ humilitatis exemplum omnes audientes instrueret. Prodierunt Argentorati anno 1484. & Daventriæ (*a*) in 3. tomis, in folio. Hæc Car. de Visch in Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 299. Editionem antiquiorem, quæ sine mentione loci 1476. prodiit, memorat Maittaire in Annalibus typographicis tomo I. p. 367. * Soccii MSS. sermones tribus vel quatuor in folio voluminibus nactus sum inter MSS. Codices Bibliothecæ PP. Ordinis S. Benedicti Cœnobii Vindobonensis S. Mariæ ad Schotos; in fine vero sermonum de Sanctis hæc legi: *Per manus Conradi de Puithusa An. D.* 1384. *finitus est iste liber, qui nuncupatur Soccus, in octava S. Michaelis Archangeli*. Ex quo discas vetustiorem esse auctorem hujus operis, quam vulgo a multis creditur.

Maittaire præter hic indicatam editionem an. 1476. memorat & alteram anni 1480. Daventriæ 3. voll. in fol.

Soccot, monachus Clarævallensis, post Abbas Bonæ Cumbæ in Vasconia, scripsit *Conciones super Dominicas totius anni*, quæ MSS. servantur in Claravalle Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 300.

Solemnis, nescio cujus, *Commentarius in Leviticum* MS. exstat in Bibl. monasterii Vallis Lucensis in Gallia. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 1345.

Solitarius post annum fortasse 900. scripsit librum *de Gemma animæ*. Hæc ex Bellarmino de Missa II. 13. Possevinus tomo II. Apparatus p. 425. * Id nominis in bene multis codicibus MSS. datur Honorio Augustodunensi, cui & liber *de Gemma Animæ* tribuitur. Vide Bibliothecam Mellicensem non ante multos annos Viennæ in Austria excusam.

Solyinus de memoralibus gestis Alexandri exstat MS. in Bibl. monasterii Parcensis in Belgio, teste Val. Andrea Bibl. Belgica MSS. II. p. 165. Fortasse est *Wilkinus* de Spoleto.

Somentius de Somentiis, Cremonensis, Philosophus & Astronomus circa a. 1458. scripsit *de Stellarum fixarum genere, de fluxu & refluxu maris, de primo mobili, & volatilium & aquatilium natura*. Arisii Cremona literata tom. I. pag. 286.

Somniatoris Monachi *Postillæ in Evange-*

a) Per Richardum Paffrod. 1480. teste Maittairio p. 410. *Sermones æstivales*, ibid. 1490. fol.

gelia in Bibl. Sangermanensi MSS. esse testatur Cangius.

Sonnacius, Archidiaconus, post Episcopus Remensis, Concilium in metropoli sua habuit a. 625. Ejus sunt *Statuta* XXI. articulis constantia, quæ Georgius Colvenerius primum cum Flodoardo Remensi edidit, post in Bibl. PP. max. tom. XVII. p. 649. & tomos Conciliorum relata sunt. De *Testamento* ejus quædam profert Flodoardus II. 5. Adde Hist. literaire de la France tom. III. p. 518.

Soter, Episcopus Romanus, patria Fagundanus ex Campania, sedit ab anno 175. 179. *Epistolæ decretales duæ*, quæ ipsi tribuuntur, exstant apud Baronium tom. II. in Conciliis Binii & Harduini tom. I. p. 99.

Decreta apud Gratianum, Carranzam & alios. Interciderunt ejus *Epistola ad Corinthios*, quam ab his publice lectam fuisse scribit Dionysius apud Eusebium Hist. Eccles. IV. 24. item *liber contra Cataphrygas* sive Montanistas. Auctor Prædestinati c. 26. 86. Adde Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 206. Oldoini Athenæum Romanum p. 615. Fabricii Bibl. Græcam Volum. V. p. 190. Tillemontium tomo II. p. 459.

Sozomenus, Presbyter Pistoriensis, sed Florentiæ educatus, scripsit *Chronicon* ab orbe condito ad sua tempora, ut in Præfatione loquitur. Constat duobus magnis voluminibus, quorum posterius definit in anno M. CCXCII. Quidam tamen auctorem serius vixisse, & ad Seculum XVI. pervenisse existimant. Quamquam superiora secula, quibus nondum politior litteratura restitui cœpta erat, stilus auctoris sapit, ipsique litterarum characteres. In fine voluminis primi laudat auctor Vespasianum librarium iis verbis, quæ huc referre juvat. *Haud te, Vespasiane librarie, urbisque Florentinæ civis, silentio præterire in hujus primi voluminis calce mihi est consilium. Namque si Ciceronis coætaneus fuisses, te peroptime dignum suis aureis litterarum monumentis decorasset, immortalemque fecisset. Tu profecto in hoc nostro deteriori sæculo Hebraicæ, Græcæ, atque Latinæ linguarum, omnium voluminum dignorum memoratu notitiam, eorumque auctores memoriæ tradidisti. Quam ob rem ad te utique omnes Romanæ atque aliarum ecclesiarum Pontifices, Reges, Principes, aliique trium linguarum eruditi, si humanitatis cognitionem cupiunt, gressus suos dirigunt. Ego autem ipse, ut pro veritate loquar, auxilio tuo in doctorum virorum documentis ab eis relictis potissimum usus sum: quorum multa mihi a te demonstrata, ac deinde diligenter perquisita, in hoc primo nostro volumine conservi. Esto ergo immortalis, ut ita dixerim, dummodo hæc mea scripta, satis inepte pro ingenioli mei facultate prolata, tu etiam permanebis*. In secundo ejusdem Sozomeni volumine ad a. DCCCLIII. fit mentio de Joanna Pseudopapissa; & ad annum M. CC. XC. de miraculo Eucharistiæ, quod apud Parisios evenit: ubi Judæus quidam pepigit cum femina Christiana, ut ad se corpus Christi deferret, quod in ferventem aquam projecit. Hæc Mabillonius in Itinere Italico p. 172. qui hunc Sozomeni Codicem in bibliotheca Abbatiæ Fæsulanæ invenit. Quamvis autem citetur Sozomenus in Annalibus Ptolemæi Lucensis ad annum 1254. & inde Vossius cum Caveo eum a. 1290. vixisse tradant, tamen illa lacinia recentioribus temporibus inserta est. Nam Sozomenus anno circiter 1430. vixit & scripsit, prout monet Muratorius tom. XI. S. R. Ital. p. 1247. Natus enim est Pistoriæ, filius Bonifacii Sozomeni circiter a. 1407. & sequentibus, Florentiæ literis incubuit, fuit deinde Canonicus in patria, interfuit Concilio Constantiensi, & demum a. 1458. obiit. Scripsit *Chronicon universale a mundo condito ad sua tempora*, quod vero integrum luce dignum non judicatur, quia non nisi vulgaria continet, & in reliquis, quæ bonæ frugis sunt, Joannem & Matthæum Villanos, qui lingua Italica scripserunt, & tomis antecedentibus a Muratorio editi fuerant, totos descripsit. Hinc laudatus Murato-

to-

torius non nisi *Specimen Historiæ Sozomeni* edidit ab anno 1362. 1410. tom. XVII. S. R. Ital. p. 1057. Neque stilus ejus magnopere se commendat, sed barbarus est, ab amicis tamen forte emendatus, quod & in Epistola ad librarium contigisse probabile est. Adde Oudinum tomo III. p. 795. * Multo certiora de viro hoc doctissimo dare nunc mihi licet ex Bibliotheca Pistoriensi viri Doctissimi Francisci Antonii Zacharia Lib. I. Part. III. Pag. 29. Natus est igitur Sozomenus Pistorii anno 1387. Constantiensi Concilio interfuit. Tum Canonicatu in Ecclesia Majori Pistoriensi potitus, ibi tandem anno 1458. obiit. Historiam hic indicatam scripsit, quam perduxisse usque ad annum 1455. idem vir doctissimus productis testibus affirmat. Reipsa tamen nullibi invenitur Codex MS. Historiæ Sozomeni ad usque eum annum deductæ. Quæ vulgavit Muratorius fragmenta sunt Historiæ ejusdem Sozomeni ad annum usque 1410. In MS. Codice Bibliothecæ Fesulanæ Canicorum Lateranensium hæc ipsa Historia extat duobus distincta Codicibus ab Orbe condito usque ad Cælestinum V. perducta, ut nos docet Pater Antonius Pallavicini Novariensis ejusdem Congregationis Canonicus Vir. Cl. in Summa Bibliothecæ Fesulanæ edita Florentiæ 1752.

Joannes Dominicus Spazarini Patavinus. Scriptoris hujus extant in Bibliotheca Ambrosiana *fragmenta historica* in cod. MS. chartaceo, teste P. Montfaucon Biblioth. MSS. tom. I. pag. 513. Nec plura de hoc viro novi, de quo forte plura dedisset Fabricius, nisi morte præpeditus fuisset, quandoquidem huc Lectores suos revocavit.

Postquam hæc scripsi, evolvendum occurrit volumen alterum inscriptum: *Dissertazioni Vossiane* di Apostolo Zeno pag. 195. ex quo didici historiam, quam Spazarinus scripsit, res gestas Venetorum continere, atque ad annum usque 1516. ab auctore illo suo perduci. Extat ineditum hoc opus in Bibliotheca Patavina teste Thomasino in opere inscripto: Bibliotheca Patavina MS. & alibi. Obiit auctor iste an. 1519. ætatem agens annorum 90. Reipublicæ Venetæ a secretis, vel, ut ætate illa appellabatur, cancellarius fuit.

Spera-in-deus, vel *Sperandeus*, Abbas Cordubensis, scripsit seculo X. *adversus Coranum sive Sarracenorum Legem*, *de martyrio Adulphi & Joannis*, *Epistolas duas ad Alvarum de mysterio Trinitatis*. Plura Nic. Antonii Bibl. Hispana Vetus VI. n. 135. seq.

Matthæus Spinellus de Juvenatio, quod oppidum est littorale in territorio Bariensi, inter Tranum & Barium, patriæ suæ Judex sive Syndicus sec. XIII. scripsit *Chronicon rerum in Italia gestarum* ab anno 1247. ad 1268. & quidem lingua Italica, quod articulatim discerptum exstat apud Joan. Antonium Summonte tom. II. historiæ Neapolitanæ lib. 3. una vero serie Latino sermone edidit Dan. Papebrochius in Propylæo ad Acta Sanctorum Maji part. II. p. 40. deinceps occurrit in Jo. Bapt. Carusii Bibl. historica regni Siciliæ tom. II. p. 1055. & Muratorii S. R. Ital. tom. VII. pag. 1089.

Stanislaus de Cracovia, Polonus, Ord. Prædicatorum, medio circiter seculo XIV. scripsit *de vita & miraculis S. Hyacinthi Ord. Prædicatorum*, quod opus nondum est editum. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 632. Adde Acta Sanctorum tomo III. Augusti p. 309.

Stanislaus Polonus, Ord. Minorum Reg. Observ. ferventissimus Prædicator in Lithuania, floruit a. 1483. scripsit *Vitam S. Stanislai Episcopi*. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 319.

Stanislaus de Znoyma, a patria, urbe Moraviæ primaria sic dictus, Professor Theologiæ Viennensis in Austria, sec. XV. Scripsit *Tractatum contra Hussitas* MS. in Bibl. Basileensi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 612. *Epistola ad Jo. Hussum* exstat in Bibl. Heilsbrunnensi, teste Catalogo Hocke-

riano p. 119. * Authoris hujus opuscula alia servat Bibliotheca Vindobonensis, ex cujus indice MS. hæc mihi notavi: Tractatus *de universalibus realibus*. Cod. 429. Theolog. Latin.

Tractatus de Sacramento Altaris, ibid.

De peccato & gratia, cod. 431.

De vero & falso, cod. 465.

De ecclesia, & alii tractatus *de Antichristo* cum sermone contra V. articulos Wiclefi, cod. 476.

De triplici ratione cultus latriæ, Duliæ, & Hyperduliæ cod. 491.

Stantonus, Anglus, Philosophus & Mathematicus, seculo incerto. Scripsit *Canones in tabulas Arsachelis*. Pitseus Append. Centur. IV. 37.

Chronicon Stederburgense, quod monasterium est monialium in diœcesi Hildesheimensi, ab anno 1000. 1319. Inserta est Gerardi Præpositi narratio *de rebus gestis Henrici Leonis*. Primus invenit & editioni paraverat Henricus Meibomius, avus, edidit autem cum ejus aliis opusculis Henricus Meibomius junior a. 1682. insertum postea Scriptoribus rerum Germanicarum tom. I. pag. 450. Authenticum exemplar nactus Leibnitius denuo & auctius edidit tomo I. Scriptorum Brunsuicensium p. 849.

Georgius Stella, Januensis, Facini Stellæ, Cancellarii communis Januæ filius, Civis ibidem, peste cum suis obiit a. 1420. scripsit *Annales Genuenses* ab anno 1297. ad 1409. quos deinceps

Joannes Stella frater, Notarius & Cancellarius Januensis usque ad annum 1435. continuavit. Exstant in Muratorii S. R. Ital. tom. XVII. p. 945. Georgius quoque in præfatione *de Sanctis & illustribus patriæ suæ viris* librum promittit, qui an adhuc supersit, non constat. Confer præfationem Cel. Muratorii. Alios *Annales Genuenses* Georgii Stellæ, sed Italica lingua conscriptos, inde ab anno 1147. memorat in Bibl. Slusiana obvios Bern. de Motfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 176.

Stepelinus, monachus S. Trudonis in Hasbania, sub finem seculi XI. scripsit *Miraculorum S. Trudonis* libros II. editos a Mabillonio Seculo VI. Benedictino, parte 2. p. 85.

Stephanardus Flamma de Vicomercato, Insuber, a patria nomen ducens, Mediolani fuit in domo S. Eustorgii Ord. Prædicatorum, ubi primus Theologiam docuit a. 1292. obiit a. 1298. Scripta ejus hæc sunt: *Postilla super Lucam, Dialogus de apprehensione s. de potentiis apprehensivis, summa notabilis in jure Canonico, Periarchon s. de principiis nominum, de controversia hominis & fortunæ, metrice, de irregularitate, de emanationibus, de peste Mediolanensi Carmen*. Sed hæc omnia nondum sunt edita. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 460. 461. Picinelli Ateneo de' Letterati Milanesi p. 498. Altamuram p. 76. 463. Giornale de' Letterati d' Italia tom. XV. p. 6. Oudinum tomo III. p. 609. *Poema* ipsius *de gestis in civitate Mediolani sub Ottone Vice-Comite* ab anno 1263. 1277. edidit Lud. Ant. Muratorius primum tom. III. Anecdotorum Latinorum pag. 57. dein tom. IX. S. R. Ital. p. 57.

Stephanus I. Papa, Romanus, ab anno 257. *Epistolæ* ejus duæ habentur tom. I. Conciliorum Harduini pag. 141. & apud Baronium tom. II. *Decreta* apud Gratianum, Ivonem, Burchardum Wormatiensem & alios. Adde Prosperi Mandosii Bibl. Romanam Cent. VIII. 54. Lud. Jac. a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 207.

Stephanus II. Papa (Baronio & aliis III.) patria Romanus, sedit ab anno 752. 757. *Epistolæ* illius variæ occurrunt apud Baronium annis dictis, *una* ad Pipinum Francorum Regem, tom. III. S. R. Ital. Muratorii part. 2. pag. 92. seqq. *Responsa*, quæ a. 754. cum in Francia esset in Carisiaco villa ad varias quæstiones dedit, edita sunt a Sirmondo in Conciliis Galliæ, & Harduino tom. III. Conciliorum p. 1985. *Epistola* ad Proculum Archiepiscopum Viennensem in Bibl. Floriacensi Joan.

a Bosco tomo III. p. 44. Adde Lud. Jacobum a S. Carolo p. 218. Oldoini Athenæum Romanum p. *619*.

Stephanus III. al. IV. Syracusanus, sedi Romanæ præfuit ab anno 768. 772. *Epistola* ejus *una* ad Carolum & Carolomannum Francorum Reges legitur apud Baronium a. 770. n. 9. plures tom. III. Muratorii part. 2. p. 177. tom. VI. Conciliorum Labbei, in Jac. Gretseri Volumine Epistolarum Pontificiarum, & in Scriptoribus Francicis Andr. du Chesne. Ant. Mongitore Bibl. Sicula tom. II. p. 237. Hier. Ragusa Elogia Siculorum p. 265. Lud. Jacobum l. c. Oldoinum p. *622*.

Stephanus V. al. VI. Romanus creatus a. 885. mortuus a. 891. *Epistolæ* illius quædam editæ sunt a Baronio ad annum 885. n. 9. ad a. 886. n. 26. item Ughello in Italia sacra, & Harduino tom. VI. Conciliorum p. 461. Una conficta exstat in Marca Hispanica p. 813. quam fraudem detegit auctor Petrus de Marca p. 365. seq. *Sermo* ad populum Romanum otiosis sermonibus & fabulis in Ecclesia vacantem, ibidem a. 890. n. 2. & apud Anastasium in vita. Exstat etiam hujus Pontificis (teste Carriere in Historia Chronologica Pontificum Rom.) *Rescriptum* ad Heribertum Archiepiscopum Moguntinum, *quo explodit purgationem per ferrum candes vel aquam ferventem fieri solitam*.

Adde Prosperi Mandosii Bibl. Romanam Cent. V. 18. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 209.

Stephanus VII. ab anno 897. strangulatur a. 900. *Epistola* ad Fulconem Remensem exstat in Flodoardi Hist. Remensi IV. 4.

Stephanus IX. Germanus, Baronio & aliis X. primum dictus Fridericus (inde ejus supra mentio facta est lib. VI. p. 208.) fuit primum Ecclesiæ Rom. Bibliothecarius & Cancellarius, postea monachus & Abbas Cassinensis, tandem Papa ab anno 1057. mense Junio, usque ad annum sequentem, 29. Mart. *Epistolam* ejus *unam* ad Willelmum Archiepiscopum Remensem post Papirium Massonum edidit Baronius ad annum 1057. n. 23. *alteram* ad Pandulphum Episcopum Marsicanum Ughellus Italiæ sacræ tom. IX. *utramque* Harduinus Conciliorum tomo VI. pag. 1501. *Tractatum contra hæresin Fermentariorum* memorat Anonymus Mellicensis c. 86. Librum duplicem *de corpore Domini* adversus Græcos Petrus Diaconus de viris illustribus Cassinensibus c. 17. ubi confer adnotationem Jo. Bapt. Mari.

Stephanus Abbas, nescio quis, auctor *Regulæ Monacharum*, quæ habetur in Codice Regularum Lucæ Holstenii part. 2. pag. 75.

Stephanus, de Balgiaco, *Æduensis* sive *Augustodunensis* Episcopus ab a. 1112. ad 1136. quo se hac dignitate abdicavit, & in monasterio Cluniacensi diem suum obiit. Ejus est liber *de Sacramento Altaris*, primum a Jo. de Montelon Canonico Augustodunensi, apud Henr. Stephanum a. 1517. editus, post in Bibliothecis Patrum toties repetitus. Caveus p. 564. Oudinus tomo II. p. 1101. Gallia Christiana tomo IV. p. 389.

Stephanus, *Afer* natione, presbyter *Altissiodorensis*, circa a. 587. Ab hoc petiit Aunarius, ut vitam S. Amatoris prosaico, S. Germani vero ligato sermone conscriberet. Exstat ad eum Epistola Aunarii, cum responsione Stephani nostri, in Actis Sanct. tom. I. Maji pag. 50. quæ probabile facit, *Vitam S. Amatoris*, quæ ibidem p. 52. occurrit, a calamo ipsius profluxisse. Inde constat vitam S. Germani equidem a Stephano conscriptam, sed vel perditam, vel nondum editam esse. Vossius de historicis Latinis III. 3. pag. 749. Hist. literaire de la France tom. III. p. 361.

Stephanus de Aliis, Cremonensis, ex ordine Humiliatorum circa annum 1485. scripsit *de hospitalitate & de horis canonicis*. Arisii Cremona literata tom. I. pag. 1340.

Stephanus Anglicus, quem Pitseus Ap-

Cc 2 pend.

pend. Centur. IV. 38. memorat, est idem *Stephanus Langtonus*, de quo Fabricius noster supra lib. XI. p. 242. seqq.

Alius hujus nominis fuse consignavit *Vitam S. Wilfridi*, quam in compendium redegit Guilielmus Malmesburiensis. Vossius de Historicis Latinis III. p. 722.

Stephani, *Aniciensis* Episcopi, *Epistolam* in passionem S. Placidi martyris & sociorum ediderunt Martene & Durand Collect. ampliss. VI. p. 788.

Stephanus, Archiepiscopus *Antibarensis*, circa finem seculi XV. Ejus *Sermo de fide contra Turcas & de futura tribulatione* MSS. in Bibl. Ambrosiana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 524. Prior impressus est a. 1480. 4. sine mentione loci. Scripsit etiam *in Cantica*, & forte etiam *in duodecim Prophetas*. Vide eundem p. 101. 139. 1344. Vid. infra *Stephanus Torcellanus*.

Stephanus Aquædunus, vide infra *Eiton*.

Stephanus Augustodunensis, vide supra *Æduensis*.

Stephanus Autissiodorensis, vide infra *Stephanus de Varnesia*.

Stephanus Basignanatus Gorgonius, Carmelita Theologus, sub initium sec. XVI. Ejus *Oratio de immortalitate animæ*, una cum *Exhortatione ad arma contra infideles capessenda*, habita fuit in Conventu Cardinalium coram Leone X. a. 1517. Excusa sine loci, aut typographi, aut temporis expressione. Hæc Bern. de Montfaucon in Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 585.

Stephanus de Bella villa, vide *Stephanus de Borbone*.

Stephanus Bisuntinus, a patria *Vesontione* ita dictus, Ord. Prædicatorum, Magister Parisinus, Provincialis provinciæ Franciæ & demum Magister ordinis, obiit Lucæ a. 1294. Scripsit *Postillas in Ecclesiasten & Apocalypsin*, *Librum de auctoritatibus Sanctorum & Philosophorum*, *Alphabetum narrationum*. Vid. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 480. Altamura p. 69. 461.

Stephanus Boni Fontis Abbas primus, quod monasterium in Campania Galliæ & diœcesi Remensi situm, & a. 1137. vel, secundum alios, 1154. fundatum est. Liber ejus *de exordio cœnobii Cisterciensis* editus est in Bertrandi Tissier Bibliotheca Patrum Cisterciensium Bonofonte 1660. edita, p. 1. Vide Ittigium de Bibliothecis Patrum c. 13. p. 675.

Stephanus Birkington, aliis *Brikington*, ex vico Birkinton in insula Taneti in Cantia oriundus, Ord. S. Benedicti in cœnobio Cantuariensi, circa annum 1380. Scripsit *Seriem & Vitas Archiepiscoporum Cantuariensium*, unam breviorem ab Henr. Whartono tom. I. Angliæ Sacræ p. 1. editam, alteram auctiorem, ex qua Auctor Antiquitatum Britannicarum plura adfert. Tribuuntur eidem *Commentarii de regibus Angliæ*, *de Pontificibus & Imperatoribus Romanis*. *Catalogum* vero *Episcoporum Eliensium*, quem ipsi Pitseus Append. Centur. IV. 39. tribuit, ejus esse negant. Vide Rob. Gerii Append. ad Caveum p. 51. Oudinum tomo III. pag. 1153.

Stephanus de Borbone, a familia, *de Bellavilla* vero, a patria dictus, oppido Burgundiæ. Puer Matiscone inter clericos ecclesiæ cathedralis S. Vincentii educatus fuit, postea Parisiis literas tractavit, inde ordini Prædicatorum nomen dedit, & per maximam Galliæ partem, imo in ipsis Alpibus, concionibus habendis operam dedit. Vixit a. 1262. duosque Tractatus elaboravit, *de diversis materiis prædicabilibus*, *& de VII. donis Spiritus Sancti*, in quibus res a se in itineribus gestas exponit. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 184. 185. qui simul docet, in Speculo morali, quod Vincentio Bellovacensi tribuitur, dimidiam fere partem ex opere posteriore Stephani nostri esse descriptam, id quod Prologus & Excerpta satis ampla ibidem

dem

dem reperienda docent. Oudinum tomo III. pag. 239. Memoires de Trevoux 178. p. 1484. Anonymus, cujus Tractatus de hæresibus Pauperum de Lugduno exstat in Martene & Durand Thesauro novo Anecdotorum tomo V. p. 1777. ait, se sua de libris Fratris Stephani de Bellavilla accepisse.

Stephanus Brovvne, Carmelitanus monachus, Theologus primum Aberdoniensis, post Oxoniensisanno 1340. Scripsit *Conciones & Lecturas Scholasticas*. Balæus Centur. XIV. 54. Pitseus c. 519.

Stephanus Brulifer, vide supra lib. II. p. 285. Nomen ejus est *Brulefer*, germ. *Brenneisen*. Memoriam ejus a. 1718. d. 15. Oct. peculiari scriptiuncula celebravit Herm. von der Hardt.

Stephanus Cajetanus a patria sic dictus, Ordinis Dominicani, Vicarius Archiepiscopi Neapolitani per annos XXXII. Floruit a. 1470. & *Librum de sacramentis* scripsit. Trithemius de Scriptor. Eccles. c. 861. Toppi Bibl. Neapolit. p. 286. cum additionibus Leon. Nicodemi p. 232. 233. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 857.

Stephanus Calvus, Cremonensis, humaniorum literarum in patria Doctor, scripsit *de regulis Grammaticalibus*, *de arte rhetorica*, *Sententias morales*. Arisii Cremona literata tom. I. p. 236.

Stephanus Cantuariensis, est *Langtonus*, de quo superius lib. XI. p. 242.

Stephanus Carnotensis Comes, seculo XIII. cujus *Epistola de bello sacro* habetur in Mabillonii Museo Italico tom. I. pag. 237.

Stephanus Cellæ novæ in Gallæcia monachus, circa a. 1150. scripsit *Vitam & miracula S. Rudesindi*, Dumiensis Episcopi, a. 877. defuncti, quæ exstat in Actis Sanct. tom. I. Mart. p. 107. & apud Mabillonium Sec. V. Benedict. p. 522. cujus observationem præviam confer. Caveus p. 586. Nic. Antonii Bibl. Hispana Vetus VII. 7. n. 100.

Stephanus de Chalmeto, Cartusiæ Portarum Monachus, vixit seculo XII. Ejus Epistola *ad Monachos S. Sulpitii* Ordinis Cisterciensis *de perseverantia ordinis* exstat in Bibliotheca PP. max. tom. XXIV. pag. 1518.

Stephanus Cisterciensis, vide *Hardingus*, lib. VIII. p. 188. 189. Adde *Exordium parvum ordinis Cisterciensis* ipsum Stephanum auctorem agnoscere, & sub initium Bibl. PP. Cisterciensium Bertrandi Tissier editum esse.

Fr. Stephanus Cœlestinus, Florentinus, circa a. 1448. scripsit *de intellectus humani ultima functione*, qui liber Bononiæ impressus est. Bumaldi Minerval p. 215.

Stephanus Comes, nescio quis, cujus *Epistola ad uxorem de expeditione Hierosolymitana* MS. est in Bibl. Vaticana. Vide Montefalconium p. 24.

Stephanus de Conty, natus de Ambianis, Monachus & Officialis Corbeiensis, cujus exstat *Historia sui temporis*, in Cod. 520. Bibl. Sangermanensis. Vixit sub Carolo VI. sec. XV. Hæc Car. du Fresne in Indice Auctorum, quem Glossario præfixit. Scripsit etiam *de Jure Canonico*. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 1131. 1135.

Stephanus Costa, Papiensis, JCtus, scripsit *de consanguinitate & affinitate*, in Tractatu Tractatuum Vol. I. fol. 20. *de ludo & joco*. ibid. fol. 181. * Ejus repetitiones variæ impressæ Papiæ per M. Antonium de Carchano An. 1483. Vivebat sæculo XV. inclinante, legebatque in universitate Papiensi; ut carmen ibi impressum docet.

Auctor Ticini primus in urbe legens.

Stephanus Cremonensis, vide *Stephanus Serva*.

Stephanus Diaconus. Vide supra sub *Messiano* lib. XII. p. 76.

Stephanus Dolanensis. Vide infra *Olomucensis*.

Stephanus Dulcinus, Cremonensis, non Mediolanensis, Regiæ Ecclesiæ S. Mariæ Scalensis Mediol. Canonicus, initio sec. XVI. scripsit *de nuptiis Illustriss. Ducis Mediolanensis*, Mediol. 1489. 4. Bre-

4. *Breviarium*, *seu Bonifacii Simonetæ Abbatis Cisterciensis*, *de Christianæ fidei & Romanorum Pontificum persecutoribus Epistolarum libros sex*, *cum summariis*. Mediol. 1502. Basil. 1509. fol. Arisii Cremona literata Tom. II. p. 2. Picinelli Athenæum eruditorum Mediolanensium p. 497. * Quid egerit Stephanus iste in opere inscripto: *Bonifacii Simonetæ Doctoris ac Monasterii Cornu Abbatis persecutionum Christianarum historia*, *Pontificumque commentarii*; ex me potius volo discant lectores, quam ex ambiguis Bibliothecarii hujus verbis. Nihil igitur operis in lucubratione ista impendit Dulcinus, nisi ut in se assumeret curam libri evulgandi; dedit etiam operis *Breviarium*, seu brevissimum schema. Cætera sunt ejusdem Bonifacii, cujus opus primo lucem vidit Mediolani An. 1492. mense Januarii in fol. Codicem hunc servat Bibliotheca Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis, cui in fine manu descriptam Epistolam quamdam legi ad opus istud, & auctorem pertinentem. Hanc ipsam Epistolam, quod non admodum prolixa sit, hic dare non gravabor.

Reverendo in Christo Patri D. Abbati, *cæteris quoque Patribus*, *confratribusve Monasterii S. Augustini intra muros Civitatis Placentiæ ordinis Regularium Canonicorum Frater Aloisius della Cruce Prior Cornu S. P. D. & optat*.

Fama est haud diu ficta, *falsa vel*, *sed vera*, *& quam* (*juxta Philosophum*) *veram omnes autumant*. *Famant quilibet nempe*, *Reverende D. P. Abba*, *vestram tandem Paternitatem una cum vestro toto Angelico cætu vere imitari vitæ sanctimoniam venerabilis S. P. Augustini Doctoris excellentissimi vastam eremum incolentis*; *qui nec propterea sacram meditationem divinam aspernabatur*, *quin potius jugi vigilantia amplexabatur summopere utramque*. *Vobis itaque Magni Doctoris imitatoribus venerandis Patribus*, *literarum studii pariter*, *& vitæ solitariæ cultoribus Reverendus Dominus Bonifacius Simoneta Abbas S. Stephani Cornu ordinis Cistercensis* (*me medio*) *fragmen mittit* (*quod & quidem dono largitur*) *sudorum*, *suarum vigiliarum*: *opus videlicet pene divinum ab eo miro ordine compositum*: *ut id capientes mutua charitate* (*uti soletis*) *simul benevolentia continuantes unanimes* (*ut semper fuistis*,) *& perseverantes consolidemini*. *Ex eo quippe percipietis*, *viri famosissimi*, *modestiam*, *religionem*, *mansuetudinem*, *devotionem*, *munificentiæ culmen*, *pietatem*, *clementiam*, *cunctarum denique scientiarum monarchiam*, *bonorum atque morum omnium peramœnum odorem*, *prudentiam*; *neque ejusdem auctoris ingenium prodere angelicum necesse est*; *mirificum ipsum se commendat opus*, *in eo velut Paradiso* (*cum animadvertetis*) *ita perpulchri flores legi conjicietis cum fructibus miracissimis cum suavissima harmonia cujusque Philosophiæ*, *artis & scientiæ*, *ut nusquam ab ipso haud plenius*, *vel abscedat hilarius*, *ad id vel tristis etsi jejunus accesserit*. *At si primo opus nomen possideat de persecutione Christianorum*; *tamen sic varius varias liber hic modo continet artes*, *quod* (*ut ita dicam*) *Reginam adstare videas a dextris in vestitu deaurato circumdata varietate*. *Nempe liber ipse sua varietate*, *auctoris sui perspicacissimi denique insignem doctrinam aperit partim*, *modo Pontificum actus summorum*, *& vitas demonstrando*, *modo commendando eorumdem virtutes*; *vitiaque malaque ipsorum damnando crimina*. *Haa*; *quæ quis non laudet sacro monimenta liquore adspersa*? *Epistolarum enim hujus insignis ita sensus varios aperit claro sermone*; *quod non dubium illi singulas heroi herere scientias*, *sive Astronomo sint*, *aut Medico*, *vel Physico*, *seu Historico*, *Cosmographo*, *Chiromanticoque attinentes*. *Docet & persæpe civilium legum ordinem*, *ac Canonicarum institutiones*. (*Ut quidam scribit*) *denique habent scriptores protinus omnes*: *emicat hoc clarum opus*.

1. *Quod boni* (ut fert idem) *dat gravitas*: *quod candida facta tulerunt*:

2. *Hic*

2. *Hic velut irrigui refluenti aspergine prati*
3. *Agmina subluerit florum varioque colore*
4. *Herba viret: placito sic stat sententia casu*
5. *Proposito, & quadrant alienaque dicta sequuntur*

Facie igitur jucunda accipe corde sereno alme consortium devota quod porrigit manus dextrocherium e superis delapsum, videlicet monilibus immensis coruscatum, pretiosissimis lapidibus splendidatum, vernantibus, atque coruscantibus gemmis radiatum, contextum insignibus margaritis, auro quoque purissimo circumligatum, & argento, ac splendore luminatum Solis, lumine.....clarum & syderum, in videlicet communi vestra excellentissima Bibliotheca (ut inde redactum magis, magisque sicuti lux super candelabrum posita elucescat) honorifice sic ibidem locandum per vos qui inter orthodoxorum clara Patrum opera gloriose vivat in æternum. Verum tamen universa vanitas omnis homo vivens, & imagine pertransiens, frustraque se conturbans, casso atque suo labore ultro se exercens. Valete Venerabiles Patres, mei quoque obsecro ad pium memores estote dominum nostrum. Amen.

Ex Abbatia S. Stephani Cornu juvenis XVI. Kal. Jan. 1497.

Earumdem VV. RR. Paternitatum Aluysius della Cruce Clarævallis Monachus decretorum Doctor, & S. Stephani Cornu Prior immeritus.

Stephanus Ecclesiæ Gallus Arvernus, Claromontii natus, S. Theologiæ Magister & hæreticæ pravitatis Inquisitor, vixit A. 1366. Reliquit *Expositionem super Pater noster*, & *Acta inquisitionis*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 660.

Stephanus Eddius. Vide supra lib. V. pag. 80.

Stephanus Eduensis, vide *Æduensis*.

Stephanus Eiton, *Edon*, lat. *Aquædunus*, Anglus, Canonicus regularis Ord. S. Augustini in monasterio Warotrensi, diœcesis Eboracensis, circa A. 1320. Scripsit *Acta Regis Edvvardi secundi*. Lelandus c. 346. Balæus Centur. V. 9. Pitseus c. 470.

Stephanus Eugubinus, floruit tempore Justini Imp. A. 565. scripsit *Chronicon* ab origine mundi usque ad sua tempora, *de Christo & de Ecclesia*. Ita Jacobillus in Bibl. Umbriæ p. 254. qui ad Vincentii Armanni Comment. civitatis Eugubii provocat.

Stephanus de Exonia: de hoc addimus verba ex Catalogo MSS. Bibl. Tenisonianæ p. 12. 13. *Annales domus Fratrum de Multifernan* (i. e. Montis Fernandi) ab An. Dom. 45. ad A. 1274. In iis nulla deprehenduntur vestigia sive auctoris, sive loci ad quem olim pertinebant. Sed quia ibi crebra fit mentio de rebus Conatiensibus, & speciatim de antiqua familia Dexceterorum (sive de Exonia) Athletanæ Dominorum, & Cœnobii Stradensis Fundatorum; inde orta est suspicio, ad Cœnobium fratrum Prædicatorum Stradæ prope Athelthan, in Comitatu Majo, pertinuisse, & ejus loci Dominicanum aliquem horum Annalium fuisse auctorem; fortasse (inquit Waræus) fratrem Stephanum de Exonia, quem natum perhibent A. 1246. & inductum 1263. Hæc ibi. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 320. eum *Stephanum Hibernicum* vocat, male vero *de Oxonia:* in reliquis consentit.

Stephanus Fliscus, Manfredi fil. Soncinensis, J. U. D. ac Epidaurii Gymnasii Rector circa annum 1453. Scripsit *Synonyma verborum*, *Synonyma seu variationes Sententiarum*, Mediol. 1480. Venet. 1544. *Phrases elegantiæ Latinæ*, sine loco. 1485. *de componendis Epistolis*, Venet. 1505. in 4. 1547. *Regulas Summaticas*, (opus Grammaticum) Brixiæ 1634. Arisii Cremona literata tom. I. p. 278.

Stephanus Forestus, Hungarus, a. 1312. fuit Archiepiscopus Strigoniensis, alias Ord. S. Augustini, obiit a. 1332. scripsit *Sermones & Comment. in libros Sententiarum*. Gandolfus de ducentis Au-

Augustinianis scriptoribus pag. 326.

Stephanus Francus, Ord. SS. Trinitatis Redemptionis captivorum S. Joannis de Mattha fundatoris discipulus, Presbyter Cardinalis S. Callisti ab Innocentio III. creatus, obiit a. 1218. Scripsit *de virtutibus & excellentiis B. Mariæ, & de immaculata ejusdem conceptione*. Oldoini Athenæum Romanum p. 619.

Stephanus de Garesio, Insuber, Ord. Prædicatorum, a quo ajunt typis editum esse librum, *Catena argentea in universam Logicam*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 895. Andr. Rossotti Syllabus Scriptorum Pedemontanorum p. 521.

Stephanus de S. Genovefa, vide infra *Tornacensis*.

Stephanus Geroldus, Antiquitatum amator circa a. 1360. collegit *Epitaphia insignia Cremonæ*. Arisius l. c. p. 173.

Stephanus Gilletus, Burgundus, Carmelita, Lugdunensis & Narbonæ Provincialis, Tria *Sermonum* volumina per annum scripsit, & *Collationes varias*. Vivebat a. 1380. Possevinus tomo II. Apparatus p. 433.

Stephanus, *Grandimontensis* ordinis fundator, alias quoque *Stephanus de Mureto*, a loco scilicet *Mureto*, horis quatuor ab urbe Lemovicensi dissito, ubi primum vitam eremiticam egit: obiit a. 1124. cujus Regula edita Divione 1645. & Rotomagi 1671. Opus ejus, quod *Doctrina* inscribitur, MS. exstat in Bibl. S. Germani de Pratis, teste Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 1137. Adde Oudinum tomo II. p. 881.

Stephanus Herrandus, *Halberstadensis* Episcopus. Vide supra lib. VIII. p. 242. quibus jam addimus, conferendas esse Leuckfeldii Antiquitat. Halberstadenses p. 534. seqq. *Sermones* ejus memorant Annales Corbejenses a Paullino editi p. 503. *Epistola* adversus Schismaticos pro Gregorio VII. legitur in Variis Monumentis contra Schismaticos a Sebast. Tengnagelio Ingolstad. 1612. editis.

Stephanus Hardingus, Anglus, primum monachus Ord. S. Benedicti in conventu Schirburnensi, congregationis Gluniacensis, studiorum caussa in Scotiam, Galliam, Italiam & Romam usque perrexit. Post reditum fuit primum monachus & Subprior cœnobii Molismensis, Lingonensis diœcesis, deinde Cistercium una cum aliis fundare cœpit, demum Abbas ejusdem loci tertius fuit, & a. 1135. obiit. Ejus sunt:

1. *Charta Charitatis*, h. e. primæ Constitutiones Ordinis Cisterciensis, quæ exstant apud Angelum Manrique Annal. Cisterc. tom. I. ad a. 1119. & in Menologio Cisterciensi d. 5. Jul.

2. *Epistolæ duæ*, inter Epistolas S. Bernardi n. 45.

3. *Sermo habitus in obitu S. Alberici*, decessoris sui, apud Manrique l. c. a. 1109.

4. *Sermo* habitus a. 1113. cum S. Bernardum cum triginta sociis venientem habitu Ordinis Cisterciensis induit, apud Bernardum Britum lib. I. cap. 22.

5. *Exhortationes privatæ ad Monachos* sunt ineditæ.

6. Eidem vulgo adscribitur *Liber Usuum seu Rituum Ordinis Cisterciensis*. Paris. 1628. & alibi editus.

Librum *de exordio cœnobii Cisterciensis* huic nostro quoque tribuit Caveus, sed meliori jure *Abbati Boni Fontis* adscribimus, donec meliora doceamur.

Vide Lelandum c. 143. Balæum Centur. II. 63. Pitseum c. 190. Car. de Visch Biblioth. Script. Cisterc. p. 301. Ludovicum Jacobum de claris scriptoribus Cabilonensibus p. 138. & quos ille citat.

Stephanus Havves, Anglus, illustri genere natus, in Anglia, Scotia & Gallia literis incubuit, postea inter Aulicos, Cubicularios & Secretarios Henrici VII. Regis admissus. Claruit a. 1500. Scripsit *Templum crystallinum*, *Virtutis exemplar*, *Delectamentum spiritus*, *de conjugio Principis*, *Amantium consolamen*, *Alphabetum avicularum*. Balæus Centur. VIII. 58. Pitseus c. 903.

Ste-

Stephanus Herrandus, v. supra lit. H.

Stephanus Hibernicus, vide supra *Stephanus de Exonia*.

Stephanus Hispanus, vide supra *Cellæ novæ* Monachus.

Stephanus Hœst, Laudenburgensis, Canonicus Spirensis circa annum 1471. Scripsit *in libros Ethicorum*, *Sermones & Collationes*. Trithemius de scriptor. Eccles. c. 833.

Stephanus Infessura, primum, ut ipse ad annum 1478. testis est, Civitatis Hortanæ Prætor, deinde S. P. Q. R. Scriba sive Cancellarius, scripsit *Diarium urbis Romanæ* ab anno 1371. 1494. editum ab Eccardo in Corpore Scriptorum medii ævi tom. II. p. 1863. repetitum a Muratorio S. R. Ital. tom. III. part. 2. p. 1109. Opus partim Italica, partim Latina lingua conscriptum est. Codices ejus MSS. in quamplurimis Bibliothecis occurrere, testatur Index in Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS.

Stephanus Juliacus, Ordinis S. Francisci Doctor Theologus Sorbonæ Parisiensis, *Vitam B. Coletæ*, Reformatricis Ord. S. Claræ Gandavi a. 1447. defunctæ, quam Petrus a Vallibus, alias Petrus de Remis dictus, Gallico sermone scripsit, Latine vertit. Vixit eodem fere tempore. Edita est autem Vita hæc in Actis SS. Martii tom. I. p. 539. Surius d. 6. Martii mutato parumper stilo in compendium redegit, Lucas Waddingus Annalibus Minorum passim inseruit. Ex hac notitia emendanda sunt, quæ perperam de nostro profert Aub. Miræus de script. Eccles. c. 522.

Stephanus Jureconsultus Anglus, Oxonii & Londini versatus, sed seculo incerto, *Municipalium actionum Epitomen* reliquit. Pitseus Append. Centur. IV. 40.

Stephanus Langtonus, vide supra lib. XI. pag. 242.

Stephanus de Lantzkrana, Præpositus monasterii S. Dorotheæ Viennensis, Ordinis Canonicorum regularium S. Augustini, circa a. 1450. obiit in vigilia S. Andreæ a. 1477. *Tractatus* ejus *de IV. novissimis* editus est a Bernardo Pezio tomo I. Bibliothecæ Asceticæ p. 27. *Responsio ad Epistolam scrupulosi*, qui ordinari timuit ab Episcopo, quem simoniacum existimavit, prodiit in Raymundi Duellii Miscellaneorum libro I. p. 218. Inedita adhuc supersunt *Expositio Missæ*, *Collatio in Cœna Domini de ingratitudine & humilitate*, *Expositio Regulæ D. Augustini*, *Tractatus de tribus substantialibus seu essentialibus status religiosi*, & Lingua Germanica, *Via ad cœlum*, *Speculum Claustralium*, *de quibusdam ad solos religiosos pertinentibus*. *Viam ad cœlum* Pezius promiserat, ubi codicem integrum nacturus esset; sed huc usque nondum præstitit. Notitia hæc debetur laudato Duellio in præfatione libri citati.

Stephanus Leodiensis monachus & Abbas S. Jacobi, quem quidam anno 740. vixisse tradunt, melius illi, qui cum Oudino tomo II. p. 961. ipsi a. 1100. assignant, scripsit *Vitam S. Modoaldi*, Trevirensis Episcopi, quæ apud Surium exstat d. 12. Maji & in Actis Sanctorum tom. III. Maji p. 50. * De hoc scriptore hæc lego in Alberici chronico ad an. 1015. *Floruit apud S. Jacobum in Leodio Abbas Stephanus in musica valde peritus, qui fecit novum canticum de B. Benedicto, & multa alia scilicet florem mundi*. An ad hunc ipsum Stephanum potius quam ad Episcopum ejus nominis Leodiensem carmina, quæ Bibliothecarius noster tribuit Leodiensi Episcopo, referenda sint, viderint docti. Profecto in adnotatione MSS. Codicis Bibliothecæ Lambetanæ *officium de inventione S. Stephani*, *& de SS. Trinitate* assignatur Stephano Leodiensi, nihil vero ibi de Episcopatu. Eadem de Cantilena S. Benedicti ab hoc Stephano scripta tradit Anonymus in Historia S. Laurentii Leodiensis vulgatus a Martene Vet. Mon. tom. IV. addens cantionis illius exordium hoc: *Florem mundi* &c. Cantilenam aliam de S. Jacobo majore eidem pariter authori deberi testatur.

Stephanus, *Leodiensis* Episcopus, Comes Salmensis, Clericus Metensis, Abbas Lobiensis, tandem a. 903. Episcopus Leodiensis obiit a. 920. Scripsit *Vitam & Passionem S. Lamberti*, quæ exstat apud Chapeauvillium tom. I. Script. Leodiens. p. 351. & Surium 17. Sept. Scripsit etiam *Cantica quædam & Antiphonas*, ex quibus, ut apud Caveum videre est, quædam sunt prohibita. Evolve Sigebertum Gemblac. ad a. 903. & de script. Ecclef. c. 125. Trithemium cap. 298. Anselmi vitas Episc. Leodiensium c. 39. Val. Andreæ Bibl. Belgicam pag. 816. Svvertii Athenas Belgicas p. 679. Hippol. Marraccii Bibl. Marianam tomo II. p. 380.

Stephanus Lugdunensis Card. ap. Cang.

Stephanus Maconus, vide infra *Stephanus de Senis*.

Stephanus Mediolanensis, vide *Stephanardus*.

Stephanus Meldensis Episcopus, seculo XII.

Ejus *Epistola* ad Stephanum Episc. Æduensem MS. exstat in Bibl. S. Germani, teste Car. du Fresne & Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 1131.

Stephanus Messalahus, Anglus, Mathematicus & Astrologus, ætatis incertæ. Ejus sunt *de compositione Astrolabii*, *Flores judiciorum ex stellis*, *de revolutione annorum mundi*, *de ratione circuli & stellarum*. Balæus Cent. XII. 31. Pitseus Append. Cent. IV. 41.

Stephanus de Mureto, vide supra *Stephanus Grandimontensis*.

Stephanum Musicum, qui *de arte Musica* scripserit memorat Anon. Mellicensis de scriptor. Ecclef. c. 79. ubi Bern. Pez in annot. conjicit indigitari forte Stephanum Episcopum Leodiensem.

Stephanus Niger, Cremonensis, Mediolani Græcas literas docuit circa annum 1489. scripsit *Comm. in Hermogenem*, *in aurea Carmina Pythagoræ*. *Dialogum*, *quo*, *quicquid in Græcarum literarum penetralibus reconditum*, *quoad Historiæ veritatem*, *ad fabularum oblectamenta*, *ad eruditionis famam conferre quo modo possit*, *congestum in lucem propagatur*. *Accedunt Philostrati Heroica*. Mediol. 1517. fol. *Dial. Mercurii & Stephani*, *Præfationes in Homerum*, *Pindarum & Livium*, *opus de nimio vitæ luxu*, quod sub titulo, *de luxu Græcorum* prodiit tom. VIII. Thesauri Gronoviani p. 2466. E Græcis Latine vertit *Icones & Heroica Philostrati*, *aurea Carmina Pythagoræ*, *quædam Isocratis*, *Musonii & Plutarchi*, impressa Mediolani 1521. Ven. 1532. fol. *Epistola* ad Ant. Pratum magnum Galliæ Cancellarium, & *de fraterna benevolentia* Opusculum, prodierunt cum quibusdam Opusculis Plutarchi Basil. 1518. 4. Arisii Cremona literata p. 396. Picinelli Athenæum Eruditorum Mediolanensium p. 499. * Est apud me opusculorum quorumdam Stephani Nigri collectio Basileensis an. 1532. ex qua nonnulla minus accurate tradita hic emendare licet. *Dialogus Mercurii & Stephani* nihil est aliud quam dedicatio versionis a se adornatæ de *Iconibus* quæ dirigitur ad Joannem Grolierum Lugdunensem Francorum Regis a secretis ac Insubriæ quæstorem primarium. Epistola ad Antonium Pratum dedicatio est operis chriarum quinque, quas dirigit non quidem ad Antonium Pratum Cancellarium Galliæ, sed ad Antonium & Guillelmum ejusdem Antonii filios. His quinque chriis nonnullas poetarum Latinorum Græcorumve sententias author illustrat.

Stephanus ex Nottis, Ord. Humiliatorum, scripsit *Opus remissionis a pœna & culpa*, quod Mediolani prodiit 1500. fol. * Primo in Breidæ domo ordinis Humiliatorum ..... professus & nunc in domo de Carugate ejusdem ordinis, & civitatis præpositus artium & Theologiæ magister ac decretorum doctor. Ita legitur in calce tractatus de jejunio ejusdem auctoris dicato Antonio Trivulcio S. R. E. Cardinali. Exstat in cod. MS. Taurinensi, de quo in catalogo MSS. ejusdem tom. II. pag. 47.

Stephanus, nobili genere natus, & primum Regni Bohemiæ Cancellarius, po-

postea Cartusiæ Dolanensis in Moravia, demum domus Vallis Josaphat *Olomucensis* primus Prior, vixit temporibus Jo. Hussi, obiit a. 1421. 7. Junii. Ejus opera nota sunt hæc:

1. *Medulla tritici*, sive *Anti-Wikleffus*, in quo Wikleffum tanquam viventem alloquitur. Editus est a Bern. Pez Thes. noviss. Anecdot. tom. IV. part. 2. p. 149.

2. *Anti-Hussus*: ibid. p. 361. Dedicatus est Stanislao de Znoyma, & c. 1. exhibet Epistolam ipsius Hussi ad Stephanum datam. Sub finem operis p. 425. exstat etiam *Copia instrumenti Declarationem certorum dubiorum M. Jo. Hufs continentis*, a. 1412.

3. *Dialogus Volatilis inter Aucam* (h. e. Anserem) *& Passerem*, *adv. Hussum*. ibid. p. 431. Scriptus est a. 1414.

4. *Liber Epistolaris ad Hussitas*, partibus V. constans: ibid. p. 503. Scriptus est a. 1417.

5. *Apologia pro sacris religionibus monasticis adversus hæreticos*, edita est ab eodem Pezio Bibliothecæ Asceticæ tom. IV. p. 87.

Stephanus Palecz, Bohemus, Theologus Hussitis admodum infensus, qui *Anti-Hussum* ibidem scripsit, & *de quatuor portis inferni*, *contra articulos Bohemorum*. Vide Felleri Catalogum MSS. Bibl. Paullinæ p. 201. 211.

Stephanus Palosius, Romanus, ex Canonico S. Mariæ Majoris Episc. Tudertinus a Gregorio XI. ab Urbano VI. vero S. R. E. Camerarius ac Romæ Vicarius, post Presbyter Cardinalis creatus fuit. Obiit anno 1398. & *Constitutiones pro Clericis Tudertinis* edidit. Prosperi Mandosii Bibl. Romana Centur. VIII. 18. Ughelli Italia sacra tomo I. p. 1354.

Stephanus, *S. Pantaleonis* procul dubio Coloniæ Monachus, circa annum 990. scripsit librum *de S. Maurini Abbatis & Martyris inventione & translatione in monasterium S. Pantaleonis*. Exstat apud Surium d. 10. Jun. Mabillonium Sec. V. Bened. p. 333. & in Actis Sanctorum tom. II. Jun. p. 279.

Stephanus, *Parisinus*, Episcopus, cognomine *Templier*, cujus prostat *Rescriptum de quorundam errorum & librorum damnatione a.* 1270. *&* 1277. *cum rotulo errorum*, in Bibliothecis Patrum, & quidem in maxima tom. XXV. p. 329. Forte hujus est *Tractatus in Regulam S. Benedicti*, quem in monasterio Senoviensi offendit Theod. Ruinartus. Vide illius Iter in Alsatiam & Lotharingiam p. 442. tom. III. Operum posthumorum.

Alius Stephanus vixit a. 1131. cujus aliquot *Epistolæ* habentur in Spicilegio Dacheriano tom. III. p. 489. seqq. *Duæ* aliæ tomo VI. Conciliorum Harduini part. 2. p. 1183.

Stephanus Patringtonus, aliis *Petrington*, Eboracensis, Theologiæ Doctor Oxoniensis, monachus Carmelitanus & ordinis sui Provincialis, Confessionarius Reginæ, tandem Episcopus Menevensis & Cicestriensis, obiit anno 1417. Scripsit *in Epistolam ad Titum*, *super Magistrum Sententiarum*, *contra Statutum Parlamenti*, *contra Wiclefitas*, *Lolhardos*, *& Nicolaum Herfordum*, *super Eclogas Theodoli*, *in fabulas Æsopi*, *& alia*. Lelandus c. 514. Balæus Centur. VII. 43. Pitseus c. 766. Trithemius de script. Eccles. c. 661. Bzovius ad a. 1419. p. 596.

Stephanus de Piopera, Mediolanensis, Ord. Prædicatorum circa annum 1500. *de rosario B. Virginis* scripsisse dicitur. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 895.

Stephanus Piperacensis, vide infra *Stephanus* de S. Victore.

Stephanus Poloniaci laudatur a Sixto Senensi, Ord. Prædicatorum, sec. XIV. qui *Commentarium in Evangelium Joannis* scripsit. MS. Codex Lugduni est in conventu ordinis. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 730. qui in Indice monet, rectius *Poliniaci* scribendum.

Stephanus de Praga, Theologus Bohemus, cujus *Orationem* in Concilio

Constantiensi solemniter habitam *de maturanda Ecclesiæ emendatione* edidit Hermannus von der Hardt in Actis Concilii jam dicti tomo. I. p. 823. Fortasse est *Stephanus Palecz*, de quo superius.

* Opportune Bibliothecarius noster admonuit suspicari se hanc *de maturanda Ecclesiæ emendatione* orationem sub nomine Stephani de Praga vulgatum deberi Stephano de Palecz; reipsa enim hanc ipsam orationem nactus sum in codice Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis hoc præfixam titulo: *Sermo Rev. Magistri Stephani de Palicz de Praga sacræ Theologiæ Prof. prædicatus in Concil. Constantiensi Dominica III. post festum SS. Trinitatis anni* 1416. (male ergo Hardtius habitum suspicatur anno 1417. *in illud: Resistite fortes in fide*.

Stephanus Presbyter, vide supra *Africanus & Anglicus*.

Stephanus de Provincia, Juris Professor circa annum 1330. scripsit *super Clementinis & Quæstiones varias*. Trithemius de scriptor. Eccles. c. 573.

Stephanus de Reate, Ord. Prædicatorum vixit circiter a. 1368. & *Tractatum de universalibus* reliquit. Jac. Quetif de Sriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 659. Adde Ambr. ab Altamura p. 22.

Stephanus de Filgeriis, *Redonensis* Episcopus, primum Capellanus Henrici II. Anglorum Regis, obiit a. 1178. Scripsit *Vitam S. Firmati Episcopi*, quæ bis Gallice prodiit circa annum 1612. seqq. translata a Præsidente la Barre, latine vero dedit God. Henschenius in Actis Sanctorum tom. III. Aprilis p. 334. & *Vitam S. Vitalis primi Abbatis Savigneii*. Bulæus Hist. Univers. Parisiensis tom. II. p. 775. Robertus de Monte ad annum 1178.

Stephanus Rotomagensis, Beccensis monachus, circa annum 1160. cujus complura habentur in Bibl. Sangerman. Cod. 771. Car. du Fresne in Indice Auctorum, Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 1137. 1138. Duo ejus Carmina, unum *de Waleranno Comite Mellenti*, alterum *Acrostichis* ad Gislebertum, amicum suum, cui ei carmina sua mitteret, inde ediderunt Martene & Durand Collect. amplissimæ tom. I. p. 875. 879.

Stephanus de Salanhaco, aliis *de Salanacho*, Aquitanus Lemovicensis dioecesis, a loco originis suæ *Salanhac* nomen adeptus, natus fuit circa annum 1210. post annos XX. Lemovicis Ordini Prædicatorum adscriptus, a. 1249. Prior conventus sui, a. 1261. Tolosanus, a. 1261. in Scotiam missus fuit ejus regni Visitator. Post varias alias in ordine suo dignitates obiit circiter a. 1290. Scripsit 1. *Tractatum de quatuor rebus, quibus Deus Prædicatorum ordinem insignivit. Primo de bono ac strenuo duce S. Dominico. Secundo de glorioso nomine Prædicatorum. Tertio de illustri prole. Quarto de securitate Professionis*. Hic manu exaratus exstat Mediolani in Conventu Gratiarum, teste Henschenio in Actis Sanctorum tom. I. Martii p. 655. 2. *Tractatum de tribus gradibus Prælatorum Ordinis Prædicatorum: De ordinis magistris: De Prioribus provincialibus, præsertim provinciæ Provinciæ: De Prioribus conventualibus dictæ provinciæ*. 3. *Collectionem Actorum omnium Capitulorum generalium & Capitulorum etiam provincialium provinciæ Provinciæ a principio ad annum* 1778. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 415. seqq. Altamura p. 64. Oudinum tomo III. p. 502.

Stephanus de Senis, Prior Domus S. Mariæ de Gratia Ord. Carthusiensis prope Papiam, scripsit a. 1411. *Epistolam* ad Thomam Antonii de Senis, *de gestis & virtutibus S. Catharinæ Senensis*, quam edidit Dan. Papebrochius in Actis Sanctorum tom. III. Aprilis p. 961. *Vitam S. Catharinæ* postea auctiorem fecit Raymundus de Vineis, Ord. Prædicatorum, de quo supra. Adde Theod. Petreji Bibl. Cartusianam p. 275. 276. Car. Jos. Morotii Theatrum Chronol. Ord. Cartusiani pag. 23.

Stephanus Seropus, Historicus Anglus circa annum 1399. scripsit quædam *de re-*

rebus Anglicis. Pitseus Append. Centur. IV. 43.

Stephanus Serva, Cremonensis, ex Canonicis Regularibus Lateranensibus, sub initium seculi XVI. explicuit *Vitam S. Ubaldi*, Episcopi Eugubini & Confessoris, sermone latino & italico, Parmæ per Franc. Ugoletum, 1519. 1523. fol. Romæ per Mich. Angelum Eugenium Eugubinum, 1628. Fortasse eadem est, quæ apud Surium, sed stylo mutato, legitur d. 16. Maji.

Stephanus Sfondratus, Cremonensis, ibidem inter Advocatos receptus a. 1495. scripsit *de Tabellionum dignitate*, *de erectione montis pietatis*, *de ornatu mulierum*, *de privilegiis dotalibus*, *Allegationes in Jure diversas*. Arisii Cremona literata tom. I. p. 374.

Stephanus Torcellanus in ditione Veneta Episcopus, & Archiepiscopus Patracensis, claruit a. 1515. quo *Sermonem* habuit in Concilio Lateranensi, Concil. tom. XIV. p. 261. Whartoni Append. ad Caveum pag. 163.

* *Stephanus Theglatii Torcellanus* Episcopus & Archiepiscopus Patracensis. Authoris hujus sermo *de fide contra Turcas* habitus fuit in celebratione Missæ Pontificis in solemnitate S. Joannis Evangelistæ an. 1481. Quare fallitur Bibliothecarius noster impressum definiens an. 1480. Porro quæ dixi de anno leguntur in fine ejusdem sermonis excusi loco & anno incertis. Extat etiam altera ejusdem oratio excusa in 4. absque anno & loco editionis dicta die festo Pentecostes coram Innocentio VIII. an. Pontificatus ejus tertio, idest an. 1487. tunc autem Patracensem Archiepiscopum, & Episcopum Torcellanum agebat. Anno 1486. orationem habuit die festa omnium Sanctorum coram Alexandro VI. *in prima Missa & capella ejus Pontificatus*. Edita est absque nota loci & anni in 4. obiit anno 1515.

Stephanus iste Torcellanus idem omnino est cum Stephano Archiepiscopo Antibarensi, de quo Bibliothecarius noster jam egerat superius V. *Stephanus Antibarensis*, ut ex titulo sermonis, quem supra descripsi, *de fide contra Turcas*.

Stephanus Tornacensis Episcopus, patria Aurelianensis, primum a. 1165. Aureliæ in monasterio S. Evurtii Canonicus Regularis, post Abbas, a. 1177. Abbas S. Genovevæ Parisiis, a. 1190. comes Philippi Augusti in terram sanctam, a. 1192. Episcopus Tornacensis, obiit a. 1200. Habemus ejus *Epistolas* CCXXXVIII. quas J. B. Massonus primus eruit, & cum Epistolis Gerberti & Joannis Sarisburiensis edidit Paris. 1611. 4. inde in Bibl. PP. aliquoties sunt repetitæ: post XL. ineditis locupletavit & denuo edidit Claudius du Molinet, Paris. 1682. 8. *Epistolam unam* ad Wilhelmum Æp. Remensem edidit Steph. Baluzius Misc. tom. I. p. 420.

Alias plures Miræus seu potius Continuator illius, Opp. diplom. tom. II. p. 838. 981. 1197. 1200. 1201. tom. III. pag. 364. 579.

Sermo de S. Geraldo, Abbate Silvæ majoris in Aquitania, pro officii proprii lectionibus compositus, exstat in Actis Sanctorum tom. I. April. p. 430.

Ad inedita pertinent *Sermones & Comment. in Decretum Gratiani*, quæ Claud. du Molinet editione indigna judicat.

Plura vide apud Caveum p. 600. Bulæum hist. Univerfit. Parisiensis tom. II. p. 774. Val. Andream Bibl. Belgica p. 817. Oudinum tomo II. p. 1647.

Stephanus monasterii *S. Trudonis* monachus, congregationis Cluniacensis, vixit sub finem seculi XI. consignavit *Miracula per S. Trudonem* in memorato cœnobio facta ab a. 1055. ad 1082. Vossius de Histor. Latinis p. 380.

Stephanus de Varnesia, dictus etiam *Autissiodorensis*, Ord. Prædicatorum, Theologiæ Magister Parisinus a. 1248. scripsit *Sermones aliquot*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. pag. 120.

Stephanus Venturatus, Patavinus, Philosophus & Poeta, Scriba Capituli ecclesiæ Cathedralis in urbe patria, scri-

pfit

psit *Annales de rebus & gestis Patavii* ab anno 1184. 1523. quos Scardeonius possedit: *Orationes multas*, quarum tres celebrat Pignorius adversus Aristotelem pro Platone, *Commentaria in omnes Platonis Dialogos*, *& in Periarchon Origenis*, *Carmen heroicum inscriptum*, *Platonis Apotheosis*, *& Epigrammata multa*. Italice edidit *Dialogum de officio Scribæ Prætorii*. Obiit juvenis a. 1528. Confer Scardeonii Antiquitates Patavinas II. 10. p. 241. & Nicolai Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini tomo II. p. 190.

Stephanus a Vicomercato, vide *Stephanardus*.

Stephanus de S. Victore, Canonicus Regularis monasterii S. Victoris prope Lutetiam, vixit sec. XII. & dedit *Vitam & miracula S. Petri de Chavanon*, fundatoris ac primi Præpositi Ecclesiæ S. Mariæ de Piperaco in Episcopatu S. Flori in Arvernia, Ord. Canonicorum Regularium S. Augustini. Exstat ea tomo II. Spicilegii Dacheriani p. 155.

Stephanus, *Ulyssiponensis* Ecclesiæ Præcentor, sub finem sec. XII. scripsit *Miracula S. Vincentii* in translatione ejus a. 1173. patrata. Exstant in Actis Sanctorum tom. II. Jan. p. 408.

Stephanus Wittebiensis in Northumbria monasterii monachus Ord. S. Benedicti, post primus Abbas Eboraci in monasterio B. Mariæ Congregationis Cluniacensis circa annum 1080. Scripsit *de reparato monachatu & de fundatione cœnobii sui*. Balæus Centur. II. 57. Pitseus c. 170. Oudinus tomo II. p. 753.

Stephanus Wittebergensis, Prior Raynolbiensis cœnobii (nescio cujus) Ord. S. Augustini, *Quadragesimale magnum* scripsit, quod Monachii asservatur, Felix Milensius in Alphabeto ordinis Erem. S. Augustini p. 263. 286.

Stephelinus, monachus ad S. Trudonem, sub Guntramno & Adelardo II. Abbatibus, sec. XI. scripsit *Vitam S. Trudonis*. Molanus ad Usuardum d. 23. Nov. Hæc Val. Andreas in Bibl. Belgica p. 819. Exstat MS. in Bibl. Antverpiensi publica, teste eodem Andrea Bibl. Belgica MSS. I. pag. 270.

Sterlengerius, Ord. Prædicatorum, scripsit *in quatuor libros Sententiarum & Sermones ad Clerum*. Vivebat a. 1355. Possevinus tomo II. Apparatus p. 436. *Sterlengatium* vocat Ambr. ab Altamura pag. 129.

Joannes Stoeflerus, *Justingensis*, Mathematicus celebris & professor Academiæ Tubingensis, natus a. 1452. mortuus a. 1532. Blaubeuræ, ut ajunt. In Prognosticis suis diluvium universale a. 1524. prædixerat, ab eventu destitutus, de qua re Bælius in Lexico. Scripsit *Calendarium Romanum magnum*, Oppenheim 1518.

Rationem Compositionis Astrolabiorum.
Cosmographicas Descriptiones,
Commentarium Latinum in Sphæram Procli.

Strabo, Bedæ Venerabilis germanus frater, *Homiliarum* Auctor, scriptor fictitius: ac proinde nullo jure inter scriptores Ligures ponitur in Oldoini Athenæo Ligustico p. 509.

Sturmio, aliis *Sturmius*, natus in Norico sub initium sec. VIII. comes & assecla Bonifacii, in monasterio Fritislariensi educatus, postea primus Abbas Fuldensis, mortuus a. 776. vel 779. De eo Historici passim, præcipue Eccardus tomo I. rerum Francicarum. Ejus sunt duo scripta a Mabillonio tom. IV. Analectorum p. 454. 457. ἀνωνύμως edita, quorum prius inscribitur *Ordo officii in domo seu ecclesia Frisingensi ante Pascha*, alterum *Antiquæ consuetudines monasteriorum Ordinis S. Benedicti*. Verum ipse Mabillonius postea agnovit opuscula esse Sturmionis, qui ea in itinere Italico, & præcipue monasterio Casinensi, collegerat. Et sub hujus nomine denuo edita sunt in Libro *Vetus disciplina monastica*, Paris. 1726. 4. p. 4. Histoire literaire de la France tom. IV. p. 161.

Petrus Subertus, Decretorum Doctor, urbisque S. Pappuli sub metropoli Tolosana, Episcopus, obiit a. 1454. Scripsit

psit librum *de cultu vineæ Domini*, *s. Visitatione Episcopali*, quem Jo. Cappuisius recognovit, & cum Baculo Pastorali Jo. Francisci Pavini edidit 1508. Hæc God. Henschenius in Comm. historico de S. Veronica n. 16. tom. I. Febr. pag. 453. Editionem alteram 1514. apud Ascensium memorat Oudinus tomo III. p. 2337.

Suffridus Rodolphi, Sterkenburgius, Bolsverdiæ natus, sedem fixit in arce Sterkenburgo, unde ipsi cognomen. Floruit circa annum 1499. & *Historiam Frisiæ* composuit, quod opus hinc & inde distractum in cœnobio monialium Præmonstratensium Bethlehem, inter Leovardiam & Doccomium, aliquamdiu delituit. Suffridus Petri de scriptoribus Frisiæ Dec. IX. 10.

Sugerius, Abbas S. Dionysii, ab anno 1121. 1152. cujus vita conscripta est ab Anonymo Gallo, sub titulo: *Histoire de Suger, Abbè de S. Denis, Ministre d' Etat sous le regne de Louis le jeune*. Paris. 1721. 12. 3. Vol.

Scripsit *Vitas Ludovici VI. & regum Franciæ*, *de translatione corporum S. Dionysii & sociorum*, *de Consecratione ecclesiæ a se ædificatæ*, quæ omnia exstant tom. IV. Script. Francicorum Franc. du Chesne, p. 281. 331. seqq. Supplementum hujus dedit Mabillonius Analectorum tomo I. p. 328. Ejus *Epistolæ* aliquot, & multorum ad ipsum exstant tomo I. Thesauri novi Anecdotorum Martenii & Durandi p. 414. seqq. *Una* ad Petrum Mauricium sive Venerabilem, in Bibl. Cluniacensi p. 960. ubi etiam tres Epistolæ Petri ad nostrum habentur. *Una* ad Eugenium Papam legitur in tomis Conciliorum; *de rebus in sua administratione gestis*, qui liber etiam a Franc. du Chesne seorsim editus est, Paris. 1648. 8.

Sulcardus, Westmonsteriensis monachus, Ord. S. Benedicti, congregationis Cluniacensis circa annum 1070. Scripsit *Chronicon*, *Sermones*, *Epistolas & Opuscula varia* Balæus Centur. II. 55. Pitseus cap. 167. *Chronologia monasterii Westmonasteriensis* est in Bibl. Cottoniana. Libros III. *de gestis Anglorum*, qui ἀνωνύμως habentur in collectione Scriptorum Anglicorum Heidelbergensi, nostro tribuit Oudinus tomo II. p. 870. hac præcipue ratione adductus, quia libro III. c. 27. horum temporum meminit, quæ ipsi adtribuuntur. * Authores Historiæ Literariæ Gallicæ notant obiisse Sulcardum circa annum 1060. vel paulo citius; addunt pariter superesse in CL. MSS. præter ea, quæ hic indicantur; varia etiam opuscula, quorum tituli non referuntur. Ex ejus Chronico fragmentum quoddam vulgatum est in Monastico Anglicano Tom. I. pag. 57. 58.

Sulpicia, Poetria seculi incerti, cujus *Satyra* eruditis non incognita est. De hac vide post alios Bibliothecam Latinam Fabricii nostri, sed collato Indice, nam omnia de illa sparsim adduxit. Illud jam addo, *Carmina* illius XX. cum Gregorii Tipherni & aliorum poematibus prodiisse Argentorati per Thomam Schurerium 1509. 4.

Sulpicius Alexander: vide supra libro I. p. 67.

Sulpicius Pius cognomine, Vatani in diœcesi Bituricensi natus, post ordines inferiores Ecclesiæ laudatæ Episcopus a. 624. mortuus 644. Exstant ejus *Epistolæ quatuor* non magni admodum momenti, primum editæ a Canisio Ant. Lect. tom. V. part. 2. p. 53. post in Bibliothecis Patrum, nec non ab Andr. du Chesne Script. Franc. tom. I. p. 882. Adde Hist. literaire de la France tom. III. p. 559. Vitam ejus dant Surius 17. Jan. Acta Sanctorum tomo II. Jan. pag. 165. Mabillonius Sec. II. Bened. p. 167.

C. *Sulpicius Apollinaris*, Carthaginiensis, Grammaticus sec. II. temporibus Antoninorum. Auctor habetur *Periocharum in Comœdias Terentii*. Inter Epigrammata Vetera Pithœi & Catalecta Virgiliana ipsi tribuitur *Epigramma in Æneida Virgilii* ex incendio ereptam. Alias crebra ejus mentio est apud Gellium.

lium. Confer Dictionarium Petri Bælii.

Joannes Sulpicius, *Verulanus* a patria *Verulo*, humaniores literas docuit Romæ feculo XV. Liber ejus *de octo partibus orationis* prodiit Venet. 1488. idem cum Donato de figuris, Verulano *de componendis epistolis*, *de scansione & syllabarum quantitate*, ibid. 1489. 4. *de componendis & ornandis Epistolis*, ibid. 1488. 4. *de scansione* cum Servii Centimetro & Prisciano de accentibus, edit. ant. 8. sine anno & loco, *Grammatica cum suo vocabulario*, Lipf. 1500. 4. *Comment. in Lucanum*, Parif. per Afcenfium 1506. fol. Edidit quoque Vegetium & Vitruvium. * Præter ea quæ hic recenfentur, dedit & opufculum elegans metricum *de moribus in mensa servandis*, quod post editionem a Badio curatam, iterum produxit Gulielmus Durandus Ludimagister Lugdunenfis, additis adnotationibus fuis Gallico-latinis in 8. Lugduni 1542.

Præter Vegetium fimul etiam junctimque edidit Aelianum, & Frontinum, quæ tria opufcula emifit Romæ an. 1487. in 4.

Sydo, Canonicus Regularis Falderæ in Holfatia, qui locus etiam Novummonafterium (*Nienmunster*) dicebatur: monafterium autem ipfum poftea Bordesholmam translatum eft. Ille Sydo, qui fe *pusilli gregis in Novo-monasterio ministrum* vocat, fub finem feculi XII. *Neomonasteriensis historiæ Synopsin* fcripfit, ex qua quædam adducit Henfchenius in Actis Sanctorum tom. I. Martii p. 654. Henricus Muhlius, Theologus Kilonienfis, qui in Differtationibus Academicis Hiftoriam monafterii Bordesholmenfis copiofe fatis expofuit, noftri paucis verbis mentionem facit, & quartum ordine Præpofitum fuiffe afferit, p. 492.

Syagrius, nefcio quis, fcripfit *de fide & regulis fidei libros septem*, in quibus inter alia refutat eos, qui Patrem & Filium in Trinitate non admittunt, quia hæc nomina relationem aliquam involvunt. Meminit ejus folus Gennadius c. 65. Opus vero dudum periit.

De Syghen, *Nicolaus*, aliis *Sigen* vel *Segen*, monachus Ord. S. Benedicti Erfordiæ in monafterio D. Petri, vixit circa annum 1490. Verum nomen illius fuiffe *Nic. Hottenbach*, eumque a. 1495. pefte abreptum teftatur Petrus Friderici mox citandus. Ego auguror, fortaffe patriam ejus fuiffe *Sigenam* Comitum Naffoviorum urbem. Scripfit:

1. *Chronicon Petrense*, five monafterii laudati, volumen fatis fpiffum, quod res Erfordienfes complectitur, ad quod Jo. Maur. Gudenus fæpe provocat. Ineditum eft huc ufque, nec facile edetur. Continuationem illius elaboravit P. Petrus Friderici, ejufdem Ordinis monachus.

2. *Continuationem Lamberti Schafnaburgensis*, de qua Fabricius nofter fupra tom. IV. p. 237. & tom. V. p. 132. Quum ante nofter incognitus fuerit, Gudenus in Programmate publico a. 1681. exarato primum ejus mentionem fecit, idque ex Manufcriptis Cœnobii, ad quæ provocat.

3. Jo. Chrift. Neu in mantiffa ad Wheari relectiones hiemales eidem tribuit *Monachi Erfurtensis Historiam Landgraviorum Thuringiæ* a Piftorio tom. I. p. 908. editam, quod in medio relinquendum eft. Videtur enim hic potius monachus Reinhardsbornenfis fuiffe.

Vide Motfchmanni Erfordiam literatam Collect. I. p. 38. & in Supplem. p. 974.

Syllanus de Nigris, Medicinæ Profeffor Ticinenfis circa annum 1398. & Jo. Galeatio Vicecomiti valde charus, fcripfit *de medicina practica*, Venet. 1518. fol. Arifii Cremona literata tom. I. p. 247.

Symmachus, Papa, natione Sardus, electus a. 498. mortuus a. 514. *Epistolæ* quædam ad Æonium f. Cæfarium exftant apud Baronium ad annum 499. n. 36. 37. & in Appendice tomi VII. ad annum 502. num. 37. ad annum 514. n. 4. *Apologeticus adversus Anastasium Imperatorem*, ad annum 503. n. 18. 30. *Epistola ad Episcopos Galliæ*, ad an-

annum 513. n. 46. & in Jo. a Bosco Bibl. Floriacensi tomo III. pag. 33. *Epistola ad Avitum* edita est a Dacherio tom. III. Spicilegii, pag. 307. *Confirmatio Theodori Episc. Laureacensis* a. 499. data edita est a Gasp. Bruschio de Laureaco & Patavio p. 48. a Gevvoldo cum Chronico Reicherspergensi, & inde in Ludevvigii Script. Bambergensibus tom. II. pag. 352. *Epistolæ ad Liberium Patricium & Laurentium Mediolanensem*, nec non *Decreta* illius, in Conciliis Harduini tom. II. p. 955. *Apologeticus ad Anastasium Imperatorem* in Micropresbytico & Bibliothecis PP. Parisinis: *idem* cum *Epistola ad Ecclesiam in Illyrico, Dardania & Dacia*, in Orthodoxographis Grynæi. Adde Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 216. Oldoini Athenæum Romanum p. 623. Trithemium de Scriptoribus Eccles. c. 195.

Q. Aurelius Symmachus, Vir Consularis & Præfectus Urbis, de quo pleraque jam occupata sunt a Celeb. nostro Fabricio Bibl. Lat. III. 14. Symmachus quidam *Historiarum libros* edidit, ex quorum quinto Jornandes in Geticis luculentum adfert fragmentum de Maximino Imp. Dubium vero, an sit hujus Symmachi, an vero Patris, qui *Epigrammata in præstantes sui seculi viros* condidit, ut ex ejus ad filium Epistola & filii responso, lib. I. Epist. 2. & 3. cognoscitur. Vossius de Histor. Latinis pag. 724. Prosp. Mandosii Bibl. Romana Cent. II. 21. 22.

Symphosius Amalarius: vide supra lib. I. pag. 80.

Symposius Poeta vulgo habitus, & *AEnigmata* ipsi adscripta. Verum nostro tempore Vir Celeberrimus, Christophorus Augustus Heumannus, cum Hannoveræ 1722. 8. novam illorum Ænigmatum editionem proderet, in præfatione luculenter ostendit, Ænigmata illa Lactantium, Ciceronem illum Christianum, auctorem agnoscere. Argumenta apud ipsum videantur. Ibi quoque notitiam editionum habes, circa quam nihil habeo, quod moneam, præterquam quod editiones primæ Parisinæ a. 1533. & 1537. ex Maittairio jam confirmentur.

Syrus, vide supra *Aldebaldus* tomo I. p. 54. Vita ibi memorata exstat etiam apud Mabillonium Seculo V. Benedictino pag. 786.

LIBER XIX.

T*Ageno*, Decanus Patavinus s. Passaviensis, cum Diepoldo s. Theobaldo Episcopo suo expeditioni Asiaticæ interfuit, deinde jussu illius *de expeditione Asiatica Friderici I. Imperatoris* a. 1189. scripsit, quod Opusculum habes in Freheri Script. rerum German. tom. I. Append. pag. 6. Adde Wossium de Hist. Latinis II. 54.

Taio, vel *Taius*, cognomento *Samuhel*, Episcopus Cæsaraugustanus post S. Braulionem, a. 649. Romam missus est, ut Gregorii M. partem Moralium, quæ in Hispania desiderabatur, inde peteret. Quum liber inveniri non posset, cœlesti monitu locum illius rescivit, prout narrant Rodericus Toletanns II. 20. & Mariana VIII. 8. Baronius ad annum 649. Adde Harduinum tom. V. Concil. p. 625. Sed fides sit penes auctorem. *Collegit V. libros Sententiarum ex Operibus Gregorii M.* qui in bibliotheca Thuana fuerunt. Fragmentum dedicationis ad Quiricum Episcopum Barcinonensem edidit Mabillonius præfat. Seculi II. Benedictini p. 41. integram vero idem Analect. tom. II. p. 68. edit. novæ p. 62. Adjicitur quoque Epigramma in illud opus. Libro primo Tajo agit de Deo divinisque adtributis: in secundo de incarnatione Christi & prædicatione Evangelii, deque pastoribus & subditis: in tertio de diversis Ecclesiæ ordinibus, & de virtutibus: in quarto de divinis judiciis, tentationibus & peccatis: in quinto de reprobis & de judicioac resurrectione. Idem opus dicitur *Taji Sententiarum volumen* in Chronico Fonta-

tanellensi apud Dacherium tomo II. p. 280. Adeoque Tajo primus fuit, qui Sententias collegit, & Petro Lombardo in hoc ipso laboris genere præluxit. *Epistola* ejus ad Eugenium Toletanum exstat in Miscellaneis Balusii tom. IV. p. 397. Confer Nic. Antonii Bibl. Hispanam Vet. VI. 7. num. 422. Mabillonium p. 64. Oudinum tomo I. p. 1622.

Tancredus a Corneto, Hetruscus, JCtus, *Bononiæ* Canonicus, Archidiaconus, & major studii Cancellarius, Parisiis quoque per aliquod tempus docuit, circa annum 1217. mortuus 1240. A. 1233. una cum aliis a Gregorio IX. electus est, ad inquirendum in res gestas & miracula S. Dominici, cum ἀποθέωσιν illius meditarentur. Scripsit *Praxin Juridicam, de ordine & processu judiciario, Glossas super Decretales, Provinciale*, h. e. recensionem omnium Episcopatuum. Panzirollus de claris Legum interpretibus III. 4. Bumaldi Minerval Bononiense p. 217. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium pag. 250. Tractatus *de ordine judiciario* correctus per Barthol. Brixiensem, MS. est in Bibl. monasterii Heilsbrunnensis, teste Catalogo Hockeriano pag. 97. Circa annum 1227. *Collectionem quintam*, vel *sextam* potius, *Epistolarum Decretalium* composuit, in qua Constitutiones exstant Honorii tertii, sub cujus nomine etiam publicari debuit. Opus istud factum post annum 1227. quo Honorius tertius Innocentii III. successor mortuus est. Hujus interpres perhibetur Jacobus Albanus Faventinus Episcopus, Henrici Ostiensis Præceptor. Hanc diu desideratam, neque unquam editam, quia Gregorius IX. Honorii Successor, Pontifex factus statim de nova editione Decretalium cogitabat, cum Antonius Augustinus inter Collectiones suas Decretalium non edidisset, tandem in Bibliotheca Albiensi repertam, Tholosæ a. 1645. Innocentius Cironius Academiæ Tholosanæ Cancellarius, edidit, & Glossas doctissimas adjecit, in quibus explicat ea, quæ ad juris cognitionem & temporum historiam pertinent, quæ a prioribus Glossarum scriptoribus omissa fuerant. De scriptore isto Arthurus Duck de Auctoribus juris lib. I. cap. 6. §. 6. Gerardus von Mastricht, in Academia Doesburgensi Juris & Historiæ Professor, in Historia Juris Ecclesiastici & Pontificii, num. 352. p. 384. edita Duisburgi anno 1676. & Amstelodami 1686. in 8. Hæc Oudinus tomo III. pag. 90.

* *Summula compendiosa juris civilis, atque canonici per D. Tancredum de Corneto*. Inter codices Latinos Bibliothecæ Taurinensis cod. CCCXLIII. Extat etiam in MS. codice 372. Bibliothecæ Felinianæ scripto an. 1391.

Tancredus de Tancredis, Senensis, Ord. Prædicatorum, sec. XIII. de quo multa fabulosa narrant, & scripta quoque proferunt, sine auctoritate & fide, unde hic monenda tantum fuerunt. Vide Jacob. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. pag. 91. Altamura pag. 9.

Alter hujus nominis Italice scripsit: ibid. pag. 857.

Tangmarus, sub initium seculi XI. primum Presbyter, Bibliothecarius & Notarius, postea Decanus Hildesheimensis, in Italiam missus ad Papam & variis negotiis adhibitus, scripsit *Vitam S. Bernwardi Episcopi Hildesheimensis* æqualis & discipuli sui, editam a Surio d. 20. Novembris, sed admodum interpolate, melius a Browero in Sideribus Germaniæ, Mabillonio Sec. VI. Benedictino part. I. p. 201. & Leibnitio S. R. Brunsuic. tom. I. p. 441. Adde Vossium de Histor. Latinis II. 43.

Tarra, monachus Hispanus, seculo VI. reliquit *Epistolam ad Reccaredum Regem*, quam ex Codice Toletano descriptam habuit Cardinalis de Aguirre, sed ita depravatam, ut vix sententia elici possit. Nic. Antonii Bibl. Hispana Vetus IV. 5. num. 115.

Petrus Tateretus, aliis *Tartaretus*, natione Gallus, Philosophus Scholasticus. Ejus

Ejus scripta nota mihi sunt sequentia:

1. *Expositio in Summulas* (Logicales) *Petri Hispani*. Paris. per Jo. Buyer & Guil. Boucher, 1496. 4. ibidem per Mag. Andr. Bocard. 1494. 4. Albiori (h. e. Wittebergæ) in Academia nova, jussu & expensis Friderici III. Electoris Saxoniæ, suasu Martini Pollichii Mellerstadii, per Wolfgangum Stockel, 1504. folio.

2. *Expositio super textu Logices Aristotelis*, cum allegationibus passuum Scoti. Witteb. ut modo. Particula hujus hebraica versa fuit a quodam Judæo, sub nomine כפר הטרטאט, Codicem MS. possedit Wolfius, prout ipse testatur Bibliothecæ Hebraicæ tomo IV. pag. 826.

3. *Expositio Metaphysicæ Aristotelis*, cum allegatione passuum Scoti. Witteb. 1504. fol.

4. *Quæstiones morales* sunt in Bibl. Domini de Vauclerc apud Laudunum. Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 1301. De hoc intelligenda sunt verba Martini Pollichii Mellerstadii, quum primum Lutheri sermonem audivisset: *Hic monachus Ecclesiam omnem reformavit. Nititur enim scripturis Prophetarum & Apostolorum, & firmus est in verbis Christi, quæ nemo Thomistarum cum integro Tartareto evertet*. Vide Tentzelium de initio Reformationis Lutheri c. 3. p. 156.

Tatius Cyrillus, historicus tempore Constantini Magni a Capitolino memoratus. Cangius.

Tatvvinus, Anglus ex Mercia, Ordinis S. Benedicti Monachus & Sacerdos monasterii Bruidune in Mercia, cujus meminit Beda Hist. Eccles. Angl. V. 23. deinde Archiepiscopus Cantuariensis, obiit eodem, quo Beda, a. 734. Scripsit *Carmina & AEnigmata*. Lelandus c. 96. Pitseus c. 100.

Tavrentius, alii scribunt *Turentius & Turcitius*, nescio quis, dedit *Epistolam* ad Ruricium Lemovicensem, quam edidit Canisius Lect. Ant. tom. II. part. 2. p. 360. & Ruricius quoque ad ipsum duas dedit. Auctores Historiæ litterariæ Gallicæ tom. III. p. 55. ipsum *Ruricianum* Episcopum Nivernensem esse conjiciunt: sed illis hoc obstat, quod Ruricius, cum ad Episcopum scribit, hunc dignitatis characterem semper adjecit, hunc vero tantum modo *virum magnificum* appellavit.

Joannes Taxston, vide supra *Joannes de Buri*.

Teclanus Scotus natione & cognomento, Ord. S. Benedicti, monachus S. Jacobi majoris in suburbio Herbipolitano Scotorum Cœnobiarcha VI. Vir pius & literatus, ut libro 18. Historiæ Scoticæ refert Thomas Dempsterus, scripsit *Hymnos in laudem Deiparæ virginis*, obiit a. 1217. Hippolytus Marraccius in Bibl. Mariana tomo II. p. 387.

Telesphorus, Episcopus Romanus, Thuriensis, (non Carmelita, ut ridicule Lud. Jacobus p. 217.) sedit a. 142. 154. *Epistola*, quæ ipsi tribuitur, in tomis Conciliorum tom. I. Harduini p. 91. & Epistolis Pontificum, est supposititia.

Adde Oldoini Athenæum Romanum pag. 624.

Telesphorus Eremita, & Presbyter, patria Cosentinus, floruit a. 1368. ut exstat in MS. Taurinensi, teste Montefalconio Bibl. MSS. p. 1401. & tradit Toppius in Bibl. Neapolitana pag. 287. quod rectius est, quam quod Rusticianus, de quo supra, a. 1486. claruisse dicit: nam a. 1486. nullum amplius in Ecclesia Romana schisma obtinuit. Scripsit *de devotione religionis*, *de futuris Ecclesiæ schismatibus*, *Explicationem Apocalypseos*, *de magnis tribulationibus*, & *de statu Ecclesiæ*, *vel de causis præsentis tunc Schismatis*, *ex Joachimo*, *Cyrillo & aliis*. Exstat MS. Lugduni in Bibl. Societatis Jesu cum figuris manu exaratis, teste Lud. Jacobo a S. Carolo Bibl. Pontificia p. 441. Adde Eliæ de Amato Pantopologiam Calabram p. 134. Papebrochium tom. VII. Maji p. 125. Oudinum III. p. 2217. * Legendum Thelosphorus; vixisse utique potuit an. 1368. ut ex Taurinensi Bibliotheca eruit Montfauconius. Opus ejus inscribitur non

quidem *de devotione Religionis*, *sed de magnis tribulationibus in proximo futuris compilatum a docto & devoto presbytero eremita Thelosphoro de Cusentia Provinciæ Calabriæ*. Liber iste nondum prodiit, sed ejus epitome conflata a Rusticiano Italo ordinis Prædicatorum an. 1486. vid. V. *Rusticianus*.

Teliesinus Helius vel *Telesinus*, Britannus, Philosophus, Rhetor & Mathematicus insignis circa a. 540. Latino & Britannico sermone scripsisse dicitur *Acta Regis Arthuri*, *Vaticinalem historiam*, *Vaticinia & Carmina*. Lelandus c. 24. Balæus Centur. I. 54. Pitseus c. 47.

Teraldus, nescio quis, circa annum 1000. Scripsit *Epistolam* ad Guidonem, *cur in festivitatibus SS. Pauli & Laurentii versiculi antiphonis innectantur*, quæ edita est in Martene & Durand Thesauro novo Anecdotorum I. p. 120. Monachum Floriacensem fuisse conjicit Hist. literaria Galliæ tom. VI. p. 555. 6.

Terentianus, Maurus f. Afer natione, vulgo Carthaginiensem dicunt, quod negat Tanaquillus Faber ad Longinum περὶ ὕψους c. 1. Ætatem ex eo judices, quod Augustinus ad ipsum provocat, teste Baptista Pio in annotationibus posterioribus c. 104. & Ennodius Epist. VIII. 29. observante Fabricio.

Carmen ejus *de literis*, *syllabis*, *pedibus & metris* primus produxit Georgius Merula, deinde prodiit Venetiis per Jo. Tacuinum, 1503. 4. ex castigatione Jac. Micylli, Francof. 1532. cum Comment. Villerii Parisiis apud Simonem Colineum, 4. in Opere Poetarum, & inter Grammaticos Heliæ Putschii p. 2383. Adde Fabricii Bibl. Latinam IV. 7. p. 794. 795. Omissus est in historia Poetarum medii ævi Leyseriana.

Teridius, vel *Tetradius*, patria Cabilonensis, Cæsarii Arelatensis nepos & monachus Lerinensis circa annum 541. Ejus est *Regula monachorum* Cæsario dictante scripta, in Bibl. Patrum maxima tom. VIII. p. 873. Adde Ludovicum Jacobum de doctis Cabilonensibus p. 6.

Arnoldus Terreni, patria Ruscinonensis, Decretorum Doctor, Ecclesiæ Elnensis Sacrista, Avenione a. 1373. Jus Pontificium docuit, ubi quoque Tractatum *de mysterio missæ & horis canonicis*, nec non *Quæstiones Avenione compilatas* scripsit. Utrumque opus MS. est in Bibl. Colbertina. Oudinus tomo III. pag. 1140.

Tertius Damianus Vissenacus Decipolitanus, edidit Librum *de victus ratione*, *medendi modo*, *purgatione*, *hidronoso*, *seu morbo Anglico*. Antverp. 1491. 4. Reliqua ejus mihi non sunt nota.

Quintus Septimius Florens Tertullianus, Carthaginiensis, primus ex Patribus Latinis, de quo nihil profero, quia de ipso exhausta sunt fere omnia a Caveo, Dupinio, Oudino & aliis, qui de ipso scripserunt. Editiones operum singulorum sollicite conquisivit Ittigius in præfatione libri de Bibliothecis & Catenis Patrum. Ab illo tempore prodiit *Apologeticus* cum notis Variorum ex recognitione Sigeberti Haverkamp, Lugd. Bat. 1718. 8. Liber *de Oratione* plenior ex Codice Ambrosiano in Anecdotis Muratorii, sub initium tomi tertii. Adde Giornale de' Letterati d' Italia tomo XV. pag. 2. Liber *de Præscriptionibus* in Institutionibus Theologicis antiquorum Patrum (cujus Collectionis auctor est Cardinalis Tolomeus) sub initium tomi primi.

Teterius, presbyter Ecclesiæ Altissiodorensis sec. VI. scripsit *Miracula S. Cyri & S. Julittæ martyrum*, post translationem in Gallias patrata, quorum mentio fit in Actis Sanctorum tom. I. Maji p. 52. & tom. III. Junii p. 20. Adde Historiam Galliæ literariam tom. III. p. 404.

Tetradius, vide *Teridius*.

Teulfus, vide *Theulfus*.

Teutcarius monachus S. Galli *de computo Ecclesiastico* MS. in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 58.

Teuzo, Florentinus, monachus ordinis S. Benedicti inter Vallumbrosanos, post Abbas mon. S. Pauli Radiolensis in diœcesi Fæsulana, *di Raggiolo*, obiit a. 1095. 7. Aug. scripsit *Commentarium in Regulam S. Benedicti*, cum præfixa Epistola ad Odelricum Episcopum. In Bibliotheca Benedictinor. Florentiæ invenit Jo. Mabillonius, prout ipse testatur in Itinere Italico pag. 169. Scripsit item *Vitam S. Jo. Gualberti*, *ord. Vallis umbrosæ fundatoris*, *Magistri sui*, quæ MS. superest. Julius Niger de Scriptoribus Florentinis p. 510. Venantii Simii Catal. virorum illustrium Vallis umbrosæ p. 287. 288.

Thaddæus Dini, Florentinus, ord. Prædicatorum circa a. 1359. scripsit *Sermones* bene multos. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tom. I. p. 647. Pocciantius p. 163. Julius Niger p. 507.

Thaddæus, Florentinus, Philosophus & Medicus in Academia Bononiensi, scripsit *in Aphorismos Hippocratis*, nec non *in alia ejusdem*, & *Joannitii Isagogarum Libellum*, quæ conjunctim prodierunt, Venet. 1527. fol. *in artem parvam Galeni*, Neap. 1522. fol. *de conservanda sanitate*, *Consilia varia*. Obiit Bon. a. 1303. Poccianti Catal. Scriptorum Florentinorum pag. 162. Julius Niger p. 508. de ipso hæc notavit Symphorianus Champerius de script. Medicis: *Cum a Principibus Italiæ vocabatur*, *quinquaginta aureos in mercedem diurnam pacisci consueverat*. *Ab Honorio summo Pontifice semel vocatus non prius adire voluit*, *quam centum aureos sibi in diem statutos intellexit*. *Unde liberatus Pontifex decem millia aureorum illi condonavit*. Adde Merklini Lindenium renovatum p. 991. Trithemium de script. Eccles. c. 493. * Quamquam vera sunt ea, quæ Bibliothecarius noster asserit de Thaddæo, juvat tamen illa ex antiquiore testimonio asserere. Ita enim scribit Aurelius Martoranensis Episcopus in oratione sua funebri pro Laurentio Medice Neapoli habita: *Thaddæus ob raram in medicis experientiam velut alter Esculapius quinquaginta aureos diunam mercedem pacisci solitus*: *ab Honorio Pontifice ægrotante centenos in diem*, *& hoc amplius restituta illi valetudine decem millia dono consecutus est*. *Hujus sunt Hippocratis aphorismi*, *& prænostica*, *& Galeni Niccrotegmi*. *Hujus de servanda sanitate liber*, *& ad varias utilitates multa consilia mortalibus opitulantur*.

Thaddæus, Abbas Scotorum *Ratisponæ* a. 1457. excerpsit quædam *de Chronica fundationis Scotorum* ad petitionem Conradi Præpositi in Illminster, quæ exstant apud Canisium Lect. Ant. tom. IV. p. 752. Basnagius vero in observatione prævia memorat, Jo. Cuspinianum ejus opera uti solitum in elucubrando opere de Romanis Imperatoribus.

Thaddæus a Roma, carmine descripsit *bellum Friderici I. Imp. adversus Mediolanenses*, cui interfuit. Reinesius Epist. 79. ad Daumium.

Thaddæus, Notarius Vicentinus, cujus *Versus rhythmici de Ecelino Romano & Alberico*, a Felice Osio editi sunt cum Alb. Mussato pag. 32. & postea tomo VI. Thesauri Italiæ.

Thaddæus Urbevetanus, Hetruscus, Ord. Prædicatorum circa annum 1470. scripsit *Comment. in Augustinum de Civitate Dei*. Idem Quetif l. c. p. 847. Altamura pag. 196. 520.

Thalassius, Africanus, dictus *Humilis Monachus*, scripsit ad Paulum presbyterum *de sincera charitate ac vera continentia*, nec non *de regimine mentis* Hecatontades quatuor. Augustæ Vindel. 1520. Basil. 1551. nec non in Bibliothecis Patrum, Micropresbytico, Orthodoxographis Heroldi & Grynæi.

Thebaldus Cortellerius, cujus *Annales rerum gestarum Marchiæ Trevisinæ & de Familiis illustribus Patavinis* exstant MSS. in Bibl. Ambrosiana Mediolanensi. Vide Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. 524.

Thebaldus Eugubinus, v. infra *Theobaldus*.

The-

Thebites Astrologus & Mathematicus, ben Chorath, Ex-Judæus, quem alii Hispanum, alii Anglum credunt. Vixit a. 1190. & scripsisse dicitur *de significationibus Planetarum*, *de capite & cauda Draconis*, *de motu octavæ Sphæræ*, *Demonstrationes in Almagestum*, *Additiones in Sphærica Menelai*, *de diffinitionibus*, *de imaginationibus*, *de Magia naturali*. Hæc Balæus Centur. XII. 2.

Theganus, Treverensis Ecclesiæ Chorepiscopus sec. IX. scripsit *librum de gestis Ludovici Pii* usque ad annum 837. vere magis, ut Miræus judicat, quam erudite. Editus est cum aliis Francicarum rerum scriptoribus a Petro Pithœo, nec non in Scriptoribus rerum Germ. qui Culpisii, vel etiam Schilteri nomen præferunt, pag. *69*.

Exemplum multo auctius Pithœano adservat Bibl. Vindobonensis, teste Lambecio tom. II. p. 391.

Scripsit quoque *Epistolam* ad Hattonem præsulem Moguntinum, cum ei librum Alcuini de Trinitate mitteret, editam in Collect. amplissima Edm. Martene & Ursini Durand tom. I. pag. 84.

Adde Hist. literaire de la France tom. V. pag. 45.

Theliaus, alias *Eliud*, Britannus, Episcopus Landavensis circa annum 563. *Conciones ad populum* scripsisse dicitur. Lelandus c. 30. Balæus Cent. I. 58. Pitseus cap. 51.

Theobaldus Anglicus, monachus Cartusianus a. 1320. scripsit *de progressu Sanctorum Patrum & de vita contemplativa*. Balæus Centur. V. 8. Pitseus c. 467.

Theobaldus Anguilbertus, Hibernus, Artium & Medicinæ Doctor, scripsit *Mensam Philosophicam*, Paris. 1507. & 1517. 8. editam, quam quidam præter rem Michaeli Scoto tribuunt. Lepidam ex illa historiam narrant Menagiana tom. IV. pag. 50.

Theobaldus Cabilonensis Episcopus, ab anno 1261. ad 1264. prius Canonicus Trecensis, reliquit *Sermones* varios, quos monasterio Firmitatis super Gronam testamento legavit. Vide Ludovicum Jacobum de claris scriptoribus Cabilonensibus p. 8. & quos ille citat.

Theobaldus Episcopus *Eugubinus*, a. 1163. obiit a. 1171. Scripsit *Vitam S. Ubaldi Episc. Eugubini*, cujus originale Eugubii in curia adservatur. Impressa vero est primo a Surio d. 16. Maji, dein Perusii 1623. per Carolum Oliverium, Vicentinum, quæ editio quia optima fide ad exemplar authenticum curata fuerat, Vincentius Armannus eandem denuo collatam & emendatam parti tertiæ Epistolarum suarum inseruit. Tandem Daniel Papebrochius eandem cum MSS. Belgicis collatam edidit in Actis Sanctorum tom. III. Maji p. 630. Adde Rosini Lyceum Lateranense pag. 177. Ughelli Italiam sacram tomo I. p. 638.

Theobaldus de Saxonia, Ord. Prædicatorum, Concilio Constantiensi interfuit, & a. 1416. *Sermonem* ibidem habuit. Quetif tom. I. p. 757. Scripsit quoque libellum hoc tit. *Talmut, sive Objectiones contra Judæos*, cujus notitiam a me primum habuit Wolfius ὁ μακαρίτης, tom. III. Bibl. Hebraicæ p. 1164. ubi particulam ipsi ex MS. Stargardensi mutilo submiseram. Postea ex editione antiqua exemplar integrum misi, quod tomo IV. p. 556 seqq. insertum est. Posthæc occurrit mihi alia editio antiquis literis Longobardicis, sine anni & loci mentione, in 4. foliis octo impressa, cujus hic est titulus: *Thalmut. Objectiones in dicta Talmut seductoris Judæorum*. Operæ pretium est varias lectiones illius adnotare.

p. 556. lin. 1. *doctrina*) add. *Judæorum* l. 2. *Et* (*prout*. l. 9. *Contra*) hic ponitur τελεία σιγμή. l. 10. *Legitur*) add. *&*. l. 13. *respondet*) *respondit*. l. ult. *hoc determinant*) *hoc determinat Rabbi Moyses & dicit*.

p. 557. l. 7. *per Esa. dicit*) *per Malachiam dicit ca. iij*. l. 13. *Auen*) *Amen*. l. 18. *pascet*) *pascit*. l. 26. *Currus*) add. *Dei*.

Dei. l. 29. *Rabbi Saul Naaman*) *Rabbi Saul ad Naaman*. l. 30. *desertionis a tempore desertionis templi*: forte ponendum est, destructionis.

p. 558. l. 3. *Illis*) *Illos*. l. 7. *laclaverunt*) -- *rint*. l. 9. *delectationes*) -- *nis*. l. 12. *therisasim*) add. *id est*. l. 19. *israhel vitæ*) *vitæ israel*. l. 22. *ergo*) illud posterius deest. l. 23. *veniam*) *& veniam*. l. 24. *venia*) add. *ergo peccat*. l. 26. *qui*) add. *hoc. verbo*) adde *Jeremiæ*. *Dereliqui*) *Reliqui*. l. 30. *Divisi*) *Dimisi*. l. 35. *ruinas*) *rimas*. l. 32. *nessubor*) *nebussor*.

p. 559. l. 6. *eis*) hij. l. 7. *etiam*) *enim*. l. 27. *&*) posterius deest. l. 31. *sapientibus*) add. *est*. *tibi*) *ter*. l. 28. *asserunt*) Ita legitur: *asserunt*, *maledicunt ministris eccles.*

p. 560. l. 2. *adimus*) *ad minus*. l. 6. *parum*) *parvum gentis*) add. *tuæ*. l. 8. *constringatur*) *confringatur*. l. 25. *In Antiocho liberati sunt*) hæc omittuntur.

p. 561. l. 5. *Idem*) *Item*. l. 24. *cubitorum*) add. *& longitudo Moysi fuit etiam decem cubitorum*. l. 26. *tales*) *talos*. *Idem*) *Item dc*. l. 36. *cervam*) add. *qui cum jam*.

p. 562. l. 7. *oleas*) *ollas*. l. 26. *hoc*) deest. l. 27. *Si est*) lege sic: *Si est de substantia deitatis*, & illa.

p. 563. l. 1. *Quot*) *Quot autem Psalmus dicit*. l. 10. *detrimento*) *determinato*. l. 14. *numerantur*) *numerabunt*. l. 17. *possibile*) *impossibile*. l. 21. *dicit*) *dicunt*. l. 28. *eclipsim*) Codex addit: *Si dicit, quod fuerit in cœlo aereo, interroga, unde causentur fulgura & tonitrua, iris & nives*. l. 36. *ratione*) *Nonne*.

p. 564. l. 5. *tamen*) *tantum*. l. 13. *ante*) add. *infusionem*. l. 22. *Intravit*) *Juravit*. l. 24. *modum*) *nodum*. l. 25. *diei*) *Dei*. l. 37. *contineant*) *continet*.

p. 565. l. 5. *offertis*) *offeratis*. l. 15. *procedentes*) add. *& has lachrimas in magnum mare stillare*. l. 23. *vagire*) *rugire*. l. 27. *desolutionum*) *desolationem*. l. 30. *ipse*) deest. l. 31. *in potentia*) *ex impotentia*. l. 37. *id est*) *quæ est*.

p. 566. l. 5. *&*) *est*. l. 8. *Isaiam*) *Malachiam*. l. 25. *suis*) add. *tunc juramentum illud ipsum non juvaret. Sin autem, tunc. Et*) add. *non*. l. 22. *paradiso*) add. *Et adhuc vivit, ut illi pessimi credunt*. l. 27. *inimico*) *invito*. l. 29. *resistit*) *restitit*. l. 30. *extra*) *contra*.

p. 567. l. 4. *Deum*) *Deo*. l. 19. *asinum*) *syon*. l. 27. *spurius*) add. *& quod sciret omnem scientiam, & quod fuisset*. l. 30. *omnium*) *omni*. *nigromantiæ*) - - *ticæ*. l. 33. *peremere*) *perimere*.

p. 568. l. 11. *plene*) *pleni*. l. 14. *quos*) *quas*.

Theobaldus Stampensis, Gallus, non Anglus, circa annum 1240. S. R. E. Presbyter Cardinalis tit. S. Sabinæ dicitur Balæo Cent. X. 66. XIII. 85. & Pitseo c. 413. sed dubitante Ciaconio & Bulæo. *Epistolas* ejus V. edidit Dacherius Spicil. tom. III. p. 445. in quarum initiis se *Magistrum Oxenefordiæ*, *& Magistrum Cadumensem* appellat. Quinta ex his est ad Roscelinum Compendiensem Clericum, quem graviter arguit, quod filios sacerdotum ad sacros ordines non esse admittendos asserebat. Ea legitur quoque in Bulæi historia Universitatis Paris. tom. I. p. 489. quem confer p. 643. 644. Scripsisse præterea dicitur *Disputationes varias* & *Contra errantes in Theologia*. *Librum adversus quosdam, qui contra Ecclesiæ a Christo datam Petro & ejus successoribus curam, temere concionabantur*, teste Lud. Jacobo a S. Carolo Bibl. Pontificia p. 441. & Oldoino in Athenæo Romano pag. 624.

Theobaldus Vereducius, Assisiensis, Ord. Minorum, postea Episcopus Terracinensis & Stabiensis, demum a. 1309. Assisiensis. Edidit *Historiam Indulgentiæ S. Mariæ Angelorum prope Assisium* Waddingi Annales Ord. Min. tom. I. p. 291. Jacobilli Bibl. Umbriæ pag. 257. Hippolyti Marraccii Bibl. Mariana tom. II. pag. 386.

Theobaldus, nescio quis, cui *Vita S. Willelmi Pictavorum Comitis* adscribitur: in tribus Codicibus Vaticanis ille *Willelmus Aquitaniæ Dux* dicitur. Bern. de

de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 43. 74. 76. *Dux* absolute, in Codice monast. Lobiensis, Val. Andreas Bibl. Belgica MSS. I. p. 304. Quamvis, judice Mabillonio in Itinere Italico p. 53. nomen Theobaldi recens additamentum est. Est potius *Vita S. Gulielmi Magni Eremitæ in Stabulo-Rodis in Etruria*, qui ex Comitibus illis descenderat, exstat autem in Actis Sanctorum tom. II. Februarii p. 450. & apud Surium d. 10. Febr.

Theobaldus monachus, scripsit ad Sigerum Præpositum Lirensem in Brabantia, *Vitam S. Gummari*, patroni Lirani. Exstat apud Surium d. 11. Octobr. sed Prologo trunca, qui legitur in Rubra valle juxta Bruxellam. Hæc Val. Andreas in Bibl. Belgica p. 822.

Theobaldus Episcopus incertus, cujus *Physiologum de naturis XII. animalium*. 4. sine anno & loco editum memorat Hockerus in Bibl. Heilsbrunnensi p. 274. * Idem opusculum metrice scriptum extat in MS. Codice Mellicensi, ut disco ex historia ejusdem Bibliothecæ edita Viennæ. In Bibliotheca Riccardiana extat Codex inscriptus: *Tebaldus Physiologus de natura animalium cum allegoria ad Christum*. Vide Lami in Catalogo ejusdem Bibliothecæ.

Theobaldus, monachus cœnobii *Bezensis* vel *Besuensis*, in Burgundia vixit a. 1126. scripsit autem *Acta*, *Translationes & miracula S. Prudentii martyris*, libris IV. edita in Labbei Biblioth. MSS. tom. II. p. 605. Nomen suum gemina Acrostichide sub finem libri IV. aperuit, ætatem vero, cum initio libri IV. meminit Ansirici, Archiep. Chrysopolitani, qui a. 1136. obiit. Adde Oudinum tom. II. p. 1064.

Theodatus Frithona, apud Anglos Westsaxonas nobili genere natus, primus post Italos Archiepiscopus Cantuariensis ex gente Anglorum circa annum 664. Meminerunt ejus Beda Venerabilis, Wilhelmus Malmesburiensis, & Gervasius Dorobernensis. Scripsisse dicitur *de suis prædecessoribus Archiepiscopis Cantuariensibus*. Vixit a. C. 664. Lelandus cap. 55. Balæus Centur. X. 11. Pitseus cap. 74.

Theodemarus Abbas Casinensis, seculo IX. *Epistola* ejus ad Carolum M. exstat in Petri Diaconi Chronico Casinensi I. 12. quam suspectam habet Menardus in Martyrologio Benedictino, & Car. le Cointe ad annum 789. n. 137. seqq. vindicant vero Angelus de Nuce, editor Chronici laudati, & Jo. Mabillonius præfat. ad Seculum IV. Benedict. part. 1. p. 60. seqq.

Theodemirus, amicus Claudii Episcopi Taurinensis, seculo IX. qui eum primo adhortatus fuerat, ut quædam conscriberet, postea quum de imaginibus perperam sentire cœpisset, ad ipsum amice & graviter scripsit, sententiam ejus refutans, sed omnia illius perierunt. Histoire literaire de la France tom. IV. p. 490. le Cointe ad annum 828. * Scriptorem hunc Monachum & Abbatem extitisse compertum est ejus epistola ad Claudium Taurinensem, quæ in MS. codice Pistoriensi præcedit commentarium seu quæstiones ejusdem Claudii in libros Regum. Liber iste Claudii nondum in lucem productus servatur in MS. codice hœdino Bibliothecæ Canonicorum Majoris Ecclesiæ Pistoriensis. Epistolam vero ex hoc ipso codice evulgavit nuper in sua Bibliotheca Pistoriensi vir Cl. ac de literis deque me ipso egregie meritus P. Franciscus Antonius Zacharia Societatis Jesu ornamentum. Opusculum vero Claudii integrum propediem evulgandum speramus a viro Doctissimo P. Joanne Chrysostomo Trombelli Abbate S. Salvatoris Bononiæ viro eruendis vetustis codicibus nato, cujus cœptis tota applaudit Italia.

Theodericus S. Albani monachus apud Moguntiam, Ord. S. Benedicti, scripsit ad Richardum Fuldensem Abbatem *de vita & miraculis S. Benedicti*, *de translatione ejusdem in Galliam*, *& sermones in honorem Sanctorum*. Addit autem Eisingreinius, ab eodem Theoderico scripta

pta

pta esse *Commentaria in Canticum Canticorum*, *& in D. Joannis Evangelium*: *successiones* item *Moguntinorum Pontificum* accurate fuisse descriptas, rerum gestarum ac temporum notatione insignitas. Cum vero alii scribant eum vixisse anno 1440. forte in Eisingreinii numerum error irrepsit, quo indicatur eum floruisse a. 985. Hæc Possevinus tomo II. Apparatus p. 455. Eadem pagina *Vita & translatio S. Benedicti Theoderico* cuidam monacho Hirsfeldensi tribuuntur, qui a. 1042. vixerit.

Theodericus de Apoldia, vel quod idem est, *de Thuringia*, (nam Apoldia (*a*) Thuringiæ est oppidum non procul a Jena situm) circiter a. 1229. natus, anno ætatis XVIII. cœnobiticam vitam sectatus est, Ordini fratrum Prædicatorum in conventu Erfordiensi adscriptus. Cum jam senectutem attigisset, sexagenarius *Vitam S. Elisabethæ*, quæ Andreæ, Regis Hungariæ filia, & Ludovici, Thuringiæ Landgravii, conjux fuit, conscripsit. Varia ad eam rem undequaque collegerat ab ancillis Elisabethæ relicta, Conradi de Martburg Epistolam, conciones Monachorum aliquot, denique rumores per vulgus sparsos. Facili methodo illud opusculum perfecerat, quippe aliquando verba ipsa describebat, ut specimen videre possis in Historia Landgraviorum Thuringiæ. Nec ipse diffitetur hanc viam tenuisse. Hæc Jac. Basnagius in observatione prævia ad hanc vitam, quæ edita est a Surio d. 10. Nov. Canisio Lect. Ant. edit. prior. tom. V. p. 143. posterioris tom. IV. p. 113. Quædam hujus Theoderici ex duobus Codicibus Bibliothecæ Jenensis supplevit Burc. Gothelf Struvius in Actis litterariis tomo II. fasciculo I. Exstat quoque Codex MS. sat locuples Heilsbrunnæ in Franconia, teste Hockero in Catalogo Bibliothecæ illius monasterii pag. 122. Scripsit præterea *Vitam S. Dominici*, quam post a. 1285. colligere cœpit, & demum a. 1292. ad finem perduxit. Eam in Codice membranaceo scriptam habuit & memorat Henschenius in Actis SS. tom. I. Martii p. 656. edidit quoque, sed stilo suo ubique interpolatam, Surius d. 5. Augusti, & nonnisi fragmenta quædam libri VII. & VIII. affert. Integram vero ex Codice Francofurtensi & Ultrajectino edidit Guilielmus Cuperus in Actis Sanctorum tom. I. Augusti p. 562. cujus adde quoque Commentarium prævium p. 361. 370. 371. Fidem ejus variis argumentis in dubium vocat Phileleutherus Helvetius de miraculis, quæ Dominico & aliis adscribuntur (Duaci 1734. 8.) p. 345. seqq.

Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. pag. 413. *Theodericum Thuringum* & p. 453. *Theod. de Apoldia* tanquam diversos exhibet, ipse tamen p. 414. dubitationem suam profert, annon unus & idem esse potuerit. Sed revera unus est Theodericus, id quod tempus & circumstantiæ reliquæ satis ostendunt. Illud adhuc moneo, Quetifium p. 453. cum *Apoldæ* nomen memorat adjicere vocem *Wilani*, quæ plane nullum sensum habet, & expungenda est. Sic quoque Oudinus tomo III. p. 603. libros *Theoderici de Vriberg* huic nostro tribuit, tractatum *de Iride & Calendarium metricum*, quæ duo sunt in Bibl. Paullina Lipsiensi. Dispici autem posset de altero tractatu *de beatifica visione per essentiam*, qui Theoderico Teutonico Ord. Prædicatorum adscribitur.

Theodericus Bernensis, Ord. Præmonstratensis in monasterio Bernæ ad Mosam, a. 1160. scripsit *Homilias* & *Historias*. Swertius Athenis Belgicis p. 685.

Theodericus Burgognonus, Patria Lucensis Ord. Prædicatorum, Episcopus Cerviensis, obiit a. 1298. ætatis 93. Ei *libros tres Chirurgiæ* tribuunt, Venet. 1499. 1513. & 1519. impressos, sed qui

(*a*) Habuimus olim in Thuringia *Vicedominos de Apoldia*, ex quorum nobili familia hunc Theodericum prognatum fuisse, aliunde sibi constare ait Val. Ferd. de Gudenus in Sylloge Diplomatum tom. I. p. 356.

qui potius ad *Theodericum Catalanum*, ejusdem ordinis, pertinent. Is autem libros suos lingua patria conscripsit, unde ad nos non pertinent. Vide Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 354. 355. Ejus *Mulomedicina* sive *Chirurgia Equorum* latine MS. adest in Bibl. Vaticana & Taurinensi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 23. 1402. Adde Lindenium renovatum pag. 993. * Liber hujus *chirurgia equorum* extare quidem potest in Bibliotheca Vaticana, a Taurinensi vero abest, cum nullibi legatur in catalogo MSS. Codd. ejusdem Bibliothecæ per hos annos vulgato.

Theodericus Burgsdorfius, aliis *Buxdorf*, Eques Silesius, Jurium Doctor, Professor Lipsiensis, a. 1439. ibidem Rector, a. 1463. Episcopus Numburgensis obiit a. 1466. Scripsit *Orationes Scholasticas*, *Commentarios in Jura municipalia*, *Additiones in Speculum Saxonicum*, *Repertorium Speculi Saxonici*, quæ scripta aliquoties typis antiquis impressa sunt. *Conciliorum* quoque *Volumen* ingens collegit. Confer Centuriam Maderianam c. 21. Hanckium de Silesiis indigenis Eruditis p. 150. Sagittarii historiam Episcopatus Numburgensis §. 38.

Theodericus ab Homborch, Abbas *Bursfeldensis* ab anno 1469. 1487. Scripsit librum *de religione claustralium & exercitio novitiorum*, quem Jo. Trithemio perficiendum dedit, sub cujus nomine MS. adest in Bibl. Domini de Vauclerc prope Laodunum, teste Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 1301. Adde Leuckfeldii Antiquitates Bursfeldenses pag. 24. 25.

Theodericus, *Cassinensis* monachus seculo XI. scripsit *Vitam S. Firmani*, & *hymnum in laudem S. Mauri*. Petrus Diaconus in Catalogo Virorum illustrium Cassinensium c. 16. * Vitam S. Firmani ab hoc Theoderico descriptam latine cum Italica versione excusam habemus typis Tarvisinis seu potius Lucensibus sub mentito Tarvisii nomine an. 1727. ex hac vero discimus egregie decipi Vossium de Histor. latinis, qui Firmanum hunc cum Firmino Ambianensi Episcopo confudit; cum monachus iste heremiticam vitam perpetuo egerit. Editionem & versionem curavit, deditque suppresso tamen nomine vir doctissimus P. Hieronymus Lagomarsini Societatis Jesu.

Theodericus Delphius, a patria Delphis Belgicis, Ord. Prædicatorum Coloniæ, Theologiæ Magister, ibique & Erfordiæ Studii Regens, circa annum 1400. Scripsit *Speculum fidei christianæ*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 749.

Theodericus, monachus *Dunelmensis* in Anglia, familiaris & Confessionarius Mariæ, Reginæ Scotiæ, quæ a. 1093. obiit, scripsit *Vitam illius Reginæ*, quæ habetur in Actis Sanctorum tom. II. Junii p. 328. Sunt, qui illam Turgoto tribuant, de quo inferius, sed is, teste Hectore Boethio, scripsit hanc Vitam sermone patrio, non Latino.

Theodericus, monachus *Floriacensis*, circa a. Scripsit Librum *de illatione redituque corporis S. Benedicti Aurelianis ad Floriacum*, quem edidit Jo. a Bosco in Bibl. tom. I. p. 219.

Theodericus de Friburgo, a patria Brisgoiæ urbe nomen habens, a Dressero quoque *Thamninus* dicitur, Theologiæ Magister Parisiensis fuit circa annum 1310. Scripsit *de origine rerum prædicabilium*, *de tempore*, *de iride*, *de mensuris rerum*, *de corpore Christi sub Sacramento*, *de corpore Christi mortuo*, *de entium communitate*, *de tribus difficilibus*, *de entium quidditate*, *de generatione lucis*, *de visione beatifica &c.* Altamura Bibl. Domin. p. 46. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 510. qui eundem p. 731. sub nomine *Thomæ Teutonis* profert. *Theodorus de Ukburgo* perperam vocatur in Codice Vaticano, qui opera illius continet. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. pag. 106.

Theodericus Gresemundus vel *Gresmunt*, de Meschede, Artium & Medicinæ

cinæ Doctor Moguntiæ, scripsit Tractatum *de regimine sanitatis tempore pestilentiali*. Trithemius de script. Eccles. c. 832.

Filium habuit cognominem, quique propterea ab aliis *junior* dicitur, patria Spirensem, ut in titulo Carminis de violata Cruce dicitur, quamvis alii Moguntinum dicant. Quindecim annos natus admirandum ingenium & eruditionem plane singularem ostendit, sic ut pares suæ ætatis habuerit paucos aut nullos. Ejus *Lucubrantiunculæ sive Apologiæ septem artium liberalium Dialogus* prodiit Moguntiæ per Petrum Friedberg, 1494. 4. Daventr. 1497. 4. Lips. 1505. 4. *Carmen de historia violatæ Crucis*, Argent. 1514. 4. Memorantur etiam *Carmen pro purissima Conceptione semper Virginis Dei genitricis Mariæ*, *Orationes & Epistolæ*. Trithemius l. c. Hippolyti Marraccii Bibl. Mariana tomo II. p. 387. Possevinus tomo II. Apparatus p. 455.

Theodericus de Herxen, Germanus, Ord. Fratrum Clericorum in communi viventium Visitator, scripsit *in Psalterium totum*, *in Orationem Dominicam*, *in salutationem Angelicam*, *de moriendi desiderio*. Vivebat a. 1476. *Exercitium Dominicæ passionis*, prodiit 1492. 8. sine mentione loci. Maittaire tom. I. p. 550. Trithemius de script. Eccles. c. 857. Possevinus tomo II. Apparatus p. 455. Hippol. Marraccii Bibl. Mariana tomo II. pag. 387.

Theodericus, *Hirsfeldensis* monachus, scriptor *Vitæ S. Benedicti*, vixit a. 1042. du Fresne in Syllabo Auctorum, qui Glossario præfixus est.

Theodericus ab Homborch, vide supra *Theodericus Bursfeldensis*.

Theodericus Kerberus, Magdeburgensis monachus, scripsit *Epistolas* contra Petrum Wigmannum Vratislaviensem, quibus eum de nonnullis laudat, de furore autem iracundiæ atque invidiæ arguit. Hæc Possevinus tom. II. Apparatus pag. 455.

Theodericus Langen, vel *Longus*. Vide supra lib. XI. p. 242.

Theodericus a Leydis, supra tomo III. p. 46. Egmondensium rerum scriptor.

Theodericus Loerius a Stratis, monachus Carthusianus Coloniensis, & Vicarius, scripsit *Vitam Dionysii Carthusiani*, quæ Coloniæ a. 1532. primum edita, post in Actis SS. Martii tom. II. pag. 247. rursum repetita est.

Theodericus Monachus *S. Matthiæ* prope Treverim, Ord. S. Benedicti a. 1000. scripsit *de inventione S. Celsi Episcopi & Confessoris*, apud Surium 23. Febr. & in Actis Sanctorum tomo III. Febr. p. 396. *de miraculis ejusdem*, *& Sermones de Sanctis*: item *Historiam Trevirorum*, quam memorat Trithemius principio Chronici Hirsaugiensis: quamquam in Catalogo virorum illustrium Germaniæ inter ejus Scripta Annales Treverenses non numerat. Adde Oudinum tomo II. p. 726. qui pro more multa infercit, ad rem non pertinentia, ut tantum volumina magna constiparet.

Idem forte est Auctor *Vitæ S. Hildegardis*, primum in Operibus Hildegardis, Colon. 1566. post a Surio d. 17. Sept. editæ: is autem illum Abbatem Benedictinum vocat, qui a. 1200. claruerit. Adde Oudinum tomo II. p. 1695.

Theodericus de Monasterio, S. Theologiæ Professor in Academia Coloniensi, vixit seculo XV. Scripsit *de vitio proprietatis* ad sanctimoniales conventus S. Ægidii Monasteriensis. MS. est in Bibl. S. Martini Tornacensis, teste Ant. Sandero Bibl. Belgica manuscripta I. p. 135. Fuit item apud Cornelium Dielmannum Ord. Eremitarum S. Augustini: ibid. p. 295. *Sermo de necessaria morum in Ecclesiasticis reformatione* in Concilio Constantiensi a. 1415. habitus editus est ab Herm. von der Hardt in Hist. literaria Reformationis part. III. pag. 45. *Excerpta* alterius a. 1416. habiti, ibidem p. 58. alia duo apud Eundem in præfatione ad Acta Concilii Constantiensis tomo V. p. 22, 23.

Theodericus monachus *Nidrosiensis* in

Norvvegia, vixit circa annum 1160. & Augustino Archiepiscopo Nidrosiensi tunc viventi dedicavit *Historiam de regibus Norvvagicis*. Eam e MS. Lubecensi protraxit Jo. Kirchmannus, & annotationibus quibusdam illustravit, in lucem vero edidit Bern. Casp. Kirchmannus, J. U. D. nepos illius, & cum Anonymo *de profectione in terram Sanctam* edidit Amstelodami apud Jansonio-Waesbergios 1684. 8. Oudinus libellum non vidit, quamvis de illo quædam proferat.

Theodericus de Niem, vide supra lib. XIII.

Theodericus de Osembruch, (non *Obsembruch*) a patria, urbe scil. Osnabruga, sic dictus, monachus Ord. Minorum, floruit a. 1498. Scripsit *de passione Domini*, *Manuale simplicium*, (*a*) *de exercitio interiori & Librum precationum*. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 321. Willot Athenæ sodalitii Franciscani pag. 331. Trithemius script. Eccles. c. 950.

Theodericus Paderbornensis Canonicus circa annum 1079. scripsit *Commentationem in Orationem Dominicam*, & quidem, ut titulus Codicis Claustro-Neoburgensis habet, ob memoriam *Immabi Venerabilis Episcopi*, qui ab anno 1052. ad 1079. sedi Paderbornensi præfuit. Editum est opusculum a Bern. Pez Thes. noviss. Anecdotorum tom. II. part. 1. p. 57.

Theodericus Pauli, Gorcomiensis, scriptor seculi XV. cujus *Chronicon universale* MS. possident Jesuitæ Antverpienses, prout ipsi testantur in Actis Sanctorum tom. II. Martii p. 641. Ex eo forte petitum est *Miraculum memorabile* in homine quodam flammis misere exusto, & tamen in vita conservato, donec Confessione & Eucharistia munitus esset meritis S. Barbaræ. Contigit a. 1448. & Theodericus ipse rei gestæ interfuit: exstat autem apud Surium d. 4. Decembris.

Theodericus de Porta Cœli, Saxo, monachus Ord. S. Augustini, procul dubio in monasterio *Himmels-Pfort*, juxta Wernigerodam, diœc. Halberstadiensis, floruit a. 1498. & scripsit *Hortulum Virginitatis*, qui de laudibus B. Mariæ agit. MS. exstat Monachii. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 649. Hippol. Marraccii Bibl. Mariana tomo II. p. 387. 388.

Theodericus de Saxonia, Ord. Prædicatorum, circa a. 1311. Saxoniæ Provincialis, scripsit *in quatuor libros Sententiarum*, *& de radialibus impressionibus*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 513.

Theodericus de Susteren, a patria, oppido Juliacensi sic dictus, Ord. Prædicatorum Coloniæ sec. XVI. ineunte. Scripsit *Summam contra gentes*, Col. 1499. 1509. fol. *Quæstiones disputatas*: ibid. 1499. fol. Idem Quetif Tom. II. p. 22.

Theodericus, monachus cœnobii *Theologiensis* sive *Tolegiensis* in diœcesi Trevirensi sec. XI. scripsit *Acta S. Conradi*, S. Cononis, designati Archiepiscopi Trevirensis, qui A. 1066. obiit. Edita est a God. Henschenio in Actis Sanctorum T. I. Junii p. 127.

Theodericus Thuringus, vide supra *Theodericus de Apoldia*.

Theodericus Trevirensis Archiep. vid. Theodericus S. Trudonis.

Theodericus, monachus *Trevirensis*, vide supra *Theodericus S. Matthiæ*.

Theodericus, Abbas *S. Trudonis*, Ord. Benedicti, diœcesis Leodiensis, primum Blandiniensis & ad S. Petrum Gandavensis monachus. Rexit monasterium suum ab Anno 1099. ad annum 1107. Res ejus narrat Rudolphus, successor ipsius, in Chronico S. Trudonis lib. VI. Tomo II. Dacherii. Vide de ipso Val. Andreæ Bibl. Belgicam pag. 822. Vossium de Historicis Latinis pag. 393. Acta Sanctorum Julii I. p. 171.

Scri-

(*a*) Possevini conjectura est, librum inscribi *Manuale supplicum*; quod illi dijudicabunt, qui librum inspicere poterunt.

Scripta ejus sunt sequentia :

1. *Vita S. Rumoldi*, Episcopi Dubliniensis & Mechliniensium Apostoli, quæ edita est a Surio d. 1. Julii, ab Hugone Vardæo, Ord. Min. Lovanii, in Actis S. Rumoldi, opere posthumo, Lovanii 1662. tandem a Jo. Bapt. Sollerio in Actis Sanctorum Julii Tomo I. pag. 241. cum Commentario prævio satis luculento, a p. 169. 241.

2. *Vita S. Bavonis*, edita est a Surio d. 1. Octobr. repetita a Mabillonio Sec. II. Benedictino pag. 396.

3. *Vita S. Landradæ* (non *Lintrudis* vel *Lutrudis*) Abbatissæ Bellisiensis, diœc. Leodiensis, edita est a Surio d. 8. Julii & in Actis SS. Julii Tom. II. p. 619. cum Comm. prævio Jo. Bapt. Sollerii. Hanc vitam Theoderico Æp. Trevirensi quidam tribuunt : male. Confer tamen Vossium de Hist. Latinis II. 40. III. 1. 6. & libro III. parte 2. pag. 725. cujus verba Oudinus quoque descripsit.

4. *Vita S. Trudonis*, &

5. *Sermo de translatione SS. Trudonis & Eucherii*, exstant apud Surium 23. Novemb.

6. *Vita S. Amalbergæ virginis*, apud eundem d. 8. Julii, & in Actis SS. Tomo III. Julii pag. 90. sed hæc ipsi tantum per conjecturam tribuitur.

7. Liber unus versu heroico *Veteris ac Novi Testamenti historias* continens nondum est editus.

Eum autem in annis Christi, & certis Imperatoribus ac Pontificibus adjungendis multum aberrasse, observatur in Actis SS. Tomo II. Maji p. 593. in reliquis etiam chronologicis & historicis satis negligentem, & tantum de ædificatione sollicitum fuisse tradit Jo. Bapt. Sollerius Tomo III. Julii pag. 84.

Theodericus de Vallis-colore, vulgo *de Vaux-couleur*, Gallus, carminice scripsit *Vitam Urbani IV. Pontif. Romani*, quæ MS. exstat Trecis in Ecclesia S. Urbani, ut testantur Andreas Duchesnius in Vita Urbani IV. & Petrus Trizonius in Gallia Purpurata. Hæc Lud. Jacobus a S. Carolo in Bibl. Pontificia pag. 442. Carmen vero illud ex Papirii Massoni libro V. de Episcopis Urbis Romæ repetiit Muratorius S. R. Ital. Tomo III. parte 2. p. 405.

Theodericus Virdunensis Episcopus, ab Anno 1048. diu Ecclesiæ suæ præfuit, & tempore schismatis inter Henricum IV. & Gregorium VII. a partibus Cæsaris stetit. Scripsit *Epistolam ad universos Prælatos & nobiles*, apud Goldastum Constitut. Imperial. Tom. I. p. 236. qua Gregorium satis acerbe perstringit, & *aliam ad ipsum Gregorium VII.* in qua ipsum consulit, quid adversariis ipsius respondere debeat, apud Martene & Durand Thes. Anecdot. T. I. pag. 214.

Theodericus Ulsenius, Friso, Medicus & Poeta An. 1494. scripsit *de pharmacandi comprobata ratione* lib. II. carmine, cum scholiis Pictorii, Norib. 1496. *Epigrammata & Elegias*. Swertii Athenæ Belgicæ pag. 687. Trithemius de script. Eccles. cap. 961. Suffridus Petri de scriptoribus Frisiæ Dec. VII. 7.

Theodericus Vrie, quod Latine est *Liber*, *ingenuus*, Osnabrugensis, Ord. S. Augustini, in Conventu urbis dictæ circa annum 1440. Scripsit *Historiam Concilii Constantiensis*, Sigismundo Imperatori inscriptam, quæ primum prodiit Coloniæ per Joannem de Lubeck, 1488. post Tom. I. Concilii Constantiensis per Herm. von der Hardt.

Reliqua lucem publicam non viderunt, memorat autem Jo. Schiphovverus in Chron. Comitum Oldenburgensium Tom. II. Meibomii p. 172. *Sermones*, *Cosmologium* sive *Librum Apum*. *Tract. de conceptione immaculatæ virginis : super decem præcepta : de intentione & remissione formarum contra Marsilium de Padua : Logicam magnam & parvam : Quadragesimale*, & alia. Plura laudatus Hermann von der Hardt cujus narrationem retinuit Gandolfus de ducentis Augustinianis scriptoribus p. 329. Adde Oudinum Tomo III. p. 2259. a quo perperam scribitur *Vric*.

Theo-

Theodinus, Cassinensis monachus, qui videtur Arnoldo Wioni omnino is esse, qui ab Alexandro II. Papa in numerum Cardinalium adscriptus fuit. Elegantes *sermones duos* habuit *in festo S. Placidi Abbatis & Protomartyris*, Ord. S. Benedicti: qui extant apud Timotheum a Messana, Monachum Messanensem, MSS. Hæc Possevinus Tomo II. Apparatus p. 456.

Theodorus, monachus *Campidonensis* & S. Galli, sec. VII. SS. Columbani & Galli discipulus. Ejus nomen præfert *Vita S. Magni*, qui fundator fuit Cellæ Campidonensis, edita a Canisio Lect. Ant. Tom. I. p. 651. Surio d. 6. Sept. & Goldasto Rerum Alemannicarum Tom. I. part. 2. p. 190. Quædam hujus vitæ de Tozzone Episcopo Augustano exstant in Actis Sanctorum T. II. Jan. pag. 56. Cum vero non nisi nugas agat & falsa proferat, quod erudite ostendit Basnagius tum in Observatione prævia, tum in annotationibus, credibile est alium quendam vitam Theodori deperditam reficere voluisse. Jo. Mezlerus de viris illustribus S. Galli l. 3. dicit, hanc vitam a Canisio depravatam prodiisse. Mabillonius Seculo II. Benedictino pag. 505. hoc Theodori nomen ab impostore quodam suppositum existimat. Ait enim ipse Theodorus se vitam S. Magni descripsisse, & ad caput ejus in sepulcro reposuisse, c. 29. Goldastus vero p. 141. refert, Lantonem Episcopum Augustanum hanc vitam in tumulo Magni repertam Ermenrico Elevvagensi monacho describendam atque emendandam commisisse. Ab hoc igitur Ermenrico depravationes illæ irrepsisse poterunt. Adde Sandii notas ad Vossium de Hist. Latinis p. 273. 274.

Theodorus, Episcopus Romanus, patria Hierosolymitanus, sedit An. 643. 649. *Epistolæ* ejus *duæ* habentur Tomo II. Conciliorum Harduini p. 613. Adde Oldoini Athenæum Romanum pag. 624.

Theodorus, natione Græcus, Tarsensem vocat Anonymus Mellicensis cap. 27. Archiepiscopus Scotorum, aliis *Cantuariensis* circa annum 688. Capitula s. *Pœnitentiale* ejus edidit Dacherius Spicil. Tom. IX. sed edit. novæ Tom. I. pag. 486. repetiit Harduinus Tom. III. Conciliorum pag. 1771. *Epistolas ad diversos* scripsit. Possevinus Tom. II. Apparatus pag. 464. Plura dabit Caveus & Trithemius. A Correctoribus Gratiani Archiepiscopus Hiberniensis vocatur. Waræus de script. Hiberniæ p. 33.

Theodorus, Prior monasterii B. M. *de Charitate* in Gallia, *Ascetica quædam* scripsit, nec non *Epistolam* unam inter Epistolas Petri Venerabilis II. 5. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 308.

Theodorus Lælius, alias *de Lellis*, vide supra lib. XI. pag. 235. adde vero sequentia: Natus fuit Interamnæ, Patavii studuit, & J. U. D. renunciatus est, Romæ Auditor Rotæ fuit. De Feltrensi Episcopatu res non satis certa est. Obiit A. 1466. ante adeptum pileum. Scripsit *Orationem gratulatoriam super creationem Pii II. Quinque orationes ad Galliarum Regem pro Pio II. pro defensione Catholicæ fidei contra Turcos*: *plures elegantes Epistolas nomine Pauli II. & alias*: *Apologiam pro liga inter Venetos & Sigismundum Imp.* Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 258. Ejusdem *Tractatus contra Pragmaticam sanctionem*, *de Annatis*, & *Orationes* habentur in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 139. *Replica* etiam impressa est Francof. 1607. 4. cum aliis hujusmodi opusculis ad illam controversiam spectantibus, & inter Scriptores Goldasti de Monarchia S. R. Imperii Tomo II. Plura dabit Nicolai Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini Tom. II. p. 21. Oldoini Athenæum Romanum p. 625.

Theodorus Memus, Venetus, Ordinis Minorum circa annum 1321. Scripsit *Vitam S. Francisci*, *Vitam S. Claræ Assisiatis*, *Volumen Sermonum*, & *Sermones*

nes funebres. Jac. Alberici Catalogus Scriptorum Venetorum p. 85.

Theodorus Priscianus, Medicus, de quo sufficienter egit Fabricius noster in Bibl. Latina IV. 12. n. 4. hinc non repetuntur.

Theodorus Spanduginus Cantacuzenus, cujus liber *de origine & moribus Turcarum*, Prodiit Florentiæ 1468. 8. teste Maittairio Tomo I. Annalium p. 280. Italica versio edita est Florentiæ apud Torrentinum 1551. 8. * Florentinam hanc editionem Theodori Spandugini profert quidem Maittairius, sed ex fide aliorum, atque in Notis num reipsa hæc editio extet ambigere se profitetur, & mihi pariter vix persuaderetur.

* *Theodorus Sacerdos* Monachus, & Abbas scripsit opusculum quoddam, in quo refert Corpus S. Bartholomæi arcæ inclusum & in mare conjectum Liparim Siciliæ appulisse. tum in Calabriæ locum quemdam delatum transisse. Hæc olim legi in MS. historia Paulini Puteolani, quam adhuc servat Bibliotheca Malatestarum Cæsenæ (non enim transiit in Bibliothecam Vaticanam, ut obreptum est clarissimo Tartarotto in differt. de scriptor. a Dandulo laudatis inserta rerum Italicar. Tom. XXV.) Ait vero idem Paulinus hunc Theodorum *signorum virtutibus* claruisse *duorum insignium cœnobiorum Abbatem egisse*, tum & opuscula quædam alia utilia edidisse, vixisse vero tempore Adriani, & Leonis summorum Pontificum; nempe sæculo IX. ineunte.

Theodosius, aliis *Theodorus Blanchettus*, Nobilis Bononiensis circa annum 1157. scripsit *de beata vita lib.* 3. *de comparandis divitiis Christiano more lib.* I. *de detestatione avaritiæ lib.* 2. *contra hæreticos lib.* 10. *Consolationem paupertatis & miseriarum humanæ vitæ*. Bumaldi Minerval Bononiense pag. 217. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium p. 250.

Alius hujus nominis junior, circa annum 1350. fuit Eques Hierosolymitanus, qui cum Georgio fratre *Chronicon Bononiense* composuit. Orlandus p. 251.

Theoduinus, vide *Deoduinus*, supra T. II. p. 21.

Theodulphus, Episcopus Aurelianensis, seculo IX. Patria ejus incerta est. Vulgo Italum statuunt, quia in veteri Chronico apud Quercetanum Tom. I. p. 36. Carolus Magnus illum ex Italia in Gallias adduxisse legitur. Quæ sententia satis infirma est. Non melior est altera, qua Mabillonius, Nic. Antonius & Eccardus rerum Francicarum XXXVIII. 169. ipsum Hispanum faciunt, quia Theodulphus Getici populi reliquias in Hesperia sive Hispania *consanguineos suos* vocavit. Nam *consanguinei* vox metaphorice posita esse potuit, pro ejusdem fidei ac religionis consorte. Igitur patria ejus certo nondum est cognita. Antequam in Galliam veniret, uxorem habuit, ex eaque Gislam filiam, ad quam Carmen IV. libri III. scriptum est. Fuit autem primum Abbas Floriacensis, teste Catalogo Abbatum Floriacensium T. I. Miscellaneorum Baluzii p. 492. post Episcopus Aurelianensis. Interfuit A. 794. Concilio Francofurtensi contra Felicem: Anno 811. testis fuit in testamento Caroli M. Apud Ludovicum Pium primum in gratia fuit, post quum Bernardo Italiæ Regi magis favere videretur, A. 818. sede sua ejectus, & in urbe Andegavensi carceri inclusus fuit, quia vero innocentiam suam constanter tuebatur, A. 821. restitutus est, quo etiam obiit. Epitaphium ejus edidit Mabillonius Analect. Tom. I. p. 426. ubi vide annotationes p. 433. 434. in editione recent. p. 377. 378. & Eccardum l. c.

Opera ejus conjunctim edita sunt a Jacobo Sirmondo, Paris. 1646. 8. post in Operibus hujus repetita, sequenti ordine:

1. *Capitula ad Presbyteros parochiæ suæ:* Edita sunt primum a Baronio ad annum 835. num. 5. deinde a Jo. Busæo

ſæo cum Epiſtolis Hincmari Rhemenſis, Moguntiæ 1602. 8. porro a Sirmondo T. II. Conciliorum Galliæ p. 211. qui longe accuratius ad annum 797. aut circiter referenda eſſe cenſet: Spelmanno Tomo I. Conciliorum pag. 584. Harduino Tom. IV. p. 911. Canones IX. Concilii VI. Oecumenici, qui Tom. III. Conciliorum Harduini habentur p. 1719. ſuppoſiti ſunt, & fere toti ex his Capitulis exſcripti.

2. *De ordine baptiſmi*, qui liber A. 812. conſcriptus eſt, quum Carolus M. de hac re cogitaſſet. Eccardus rerum Francic. XXVIII. 18. Inſcriptus eſt Magno Senonenſi Archiepiſcopo, in uno vero Codice Corbeienſi, ex quo Menardus ad librum Sacramentorum Gregorii M. (Pariſ. 1642. 4.) p. 113. edidit, Joanni Arelatenſi, quod Sirmondus mendoſe factum crediderat, Mabillonius vero Tom. I. Analect. p. 24. (edit. novæ p. 76.) rem ſic expedivit, ut diverſa exempla utrique inſcripta eſſe contendat.

3. *De Spiritu Sancto*, liber, A. 809. editus & Carolo M. inſcriptus. Nam illo anno in Concilio Aquiſgranenſi de proceſſione Spiritus S. actum fuerat. Vide Eccardum XXVII. 63.

4. *Carmina* in libros VI. diſtincta, de quibus accurate ſatis agit Polic. Lyſerus in hiſtoria Poetarum medii ævi p. 223. ſeqq. ita tamen, ut quædam ſuppleri debeant. *Parænesin ad Judices*, quæ librum I. conſtituit, ſed initio deſtitutum edidit Lutetiæ Pet. Daniel: poſt Gev. Elmenhorſtius Lugd. Bat. 1618. 4. porro Andr. Rivinus cum quibuſdam carminibus ex Caniſio & Bibl. PP. Colonienſi Lipſ. 1653. 8. una cum Drepanio, Floro & aliis. Poſtea *Carmina X. inedita* primus dedit Mabillonius Annal. T. I. pag. 376. ſeq. (edit. novæ p. 410. *Epigrammata duo* Baluzius Miſcell. lib. I. p. 492. 493. Hymnos autem duos *de Natali Domini & ad SS. Martyres Sergium & Bacchum*, in editione Sirmondi omiſſos eſſe obſervat Chriſtianus Daumius in Syllabo Poetarum Chriſtianorum, qui tamen jam ante in Bibliothecis Patrum & in editione Riviniana excuſi fuerant. Carmen *de tota Veteri & Novi Teſtamenti inſtructione* legitur in Goldaſti Manuali Biblico p. 34. in Operibus lib. II. Carm. I. inſcribitur ſic: *Verſus in fronte Bibliorum, quæ ipſe deſcribi fecit*. Carmen breve *de luxuria* ediderunt Martene & Durand. Theſauro novo Anecdot. Tom. I. p. 399.

5. *Fragmenta Sermonum duorum*, nec non Fragmentum aliud *operis de ſacris Interpretibus* edidit Lucas Dacherius Spicil. Tom. V. p. 117. (in edit. recent. Tom. I. p. 254.) Hæc vero Theodulfi eſſe, tum ſtilus docet, tum quoque, quia initium Capitularium ejus ſub finem adjectum eſt.

6. *Annales Caroli M. & Ludovici Pii* ſcripſiſſe Theodulphum ait Arnoldus Wion in Ligno Vitæ & poſt ipſum Voſſius de Hiſtoricis Latinis pag. 757. & adeſt hujuſmodi fragmentum Annalium ſub nomine Theodulphi in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 35. Fortaſſis eſt unus ex illis Annaliſtis Anonymis, quales de illis temporibus plures exſtant.

7. In Catalogo Abbatum Floriacenſium ſupra memorato ipſi quoque tribuitur *Explicatio Simboli Athanaſiani* & *Explicatio myſtica Miſſæ*, quæ duo etiam in MS. Codice Floriacenſi habentur.

8. *Speculum* locorum Biblicorum ipſi quoque tribuitur, quod alias inter Opera Auguſtini Tom. III. p. 680. exſtat.

Plura dabit Hiſtoria literaria Galliæ Tomo IV. p. 459.

Theodulus, natione Italus, primum in Italia, deinde Athenis ſtuduit, & Epiſcopus conſtitutus eſt. Sunt, qui eum Codes Syriæ Presbyterum vocant, quos Honorius Auguſtodunenſis, Theodorum & Theodulum diſtinguens, refutat. Vixit ſeculo X. Scripſit *Eclogam, qua comparantur Miracula V. T. cum veterum poetarum commentis*. In quodam

dam Codice MS. habetur, Joannem Chrysostomum hoc opus composuisse, quum autem arrogantiam vitaret, Theoduli nomen inscripsisse. Vide Sanderi Bibl. Belgicam MSS. I. p. 139. *Tetrastichum* in aliis Codicibus inscribitur, quod singula carmina quatuor versibus comprehenduntur. Prodiit hæc Ecloga cum Commentario Liptz per Conradum Kacheloven, 1492. 4. Colon. 1494. 4. 1495. 4. Est & inter auctores octo Opusculorum, ut Catonis Faceti, Matthæi Vindocinensis &c. Lugduni per Steph. Baland, 1505. 4. in Goldasti Manuali Biblico (Francof. 1620.) pag. 22. Hanc editionem cum Codice Academiæ Juliæ contulit Polycarpus Lyserus in hist. Poetarum medii ævi pag. 296. in eam commentatus est Bernardus Silvester, teste Sigeberto Gemblacensi c. 169. quem adde de nostro c. 134. & Lyserum l. c. p. 293. & Stephanus Patringtonus, de quo supra.

Quod *de opere Eclogarum*, in Bibl. Bodlejana & Helmstadiensi obvio memorat Hallervordius, procul dubio errat. Certe in Codice Helmstadiensi non opus plurium Eclogarum, sed tantum una hæc Ecloga in tres libros distincta habetur. Trithemius cap. 185. *Eclogas* & librum *de consonantia Scripturarum* distinguit.

Theofridus Abbas, cujus Sermones duo *de Sanctorum reliquiis*, & *de veneratione Sanctorum*, primum editi sunt cum Berengoso, Colon. 1555. 8. post in Bibliothecis Patrum eruditis controversiam moverunt. Plerique cum Caveo ipsum sec. XI. Abbatem Epternacensem fuisse contendunt, de quo paullo post agetur. Auctores autem Historiæ literariæ Gallicæ Tom. IV. p. 60. eos *Sermones* adscribunt Theofrido, qui seculo VII. fuit Abbas primum Menatensis in Alvernensi diœcesi, post Cameriensis in territorio Velaunensi. *Theofridi Abbatis Sermones* MSS. sunt in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 134. * Quamquam sermones illi duo Bibliothecario hic noti ab auctoribus Historiæ Gallicæ Theofrido huic Abbati in T. 4. operis adscripti fuerunt, in volumine tamen IX. ad vitam Theofridi Abbatis Epternacensis eidem Epternacensi Monacho, revocata priori opinione, adscribunt. Vide ibi quibus permoventur conjecturis. Porro Theofridus iste Abbatem agebat Carmeriensem Velaunensi diœcesi.

Theofridus, Abbas *Epternacensis*, ord. S. Benedicti, obiit A. 1110. scripsit *Vitam S. Willebrordi*, fundatoris cœnobii sui, & Ultrajectensis Archiepis. a Surio editam d. 7. Dec. *Flores epitaphii Sanctorum* lib. IV. qui Luxemburgi editi sunt cum vita S. Willebrordi & cum notis Jo. Roberti, S. J. 1619. 4. Vid. Val. Andreæ Bibl. Belgicam pag. 832. Svveertii Athenas Belgicas p. 692. Libros *de consummatione seculi*, ac de *novissimo die*, ex Eisengreinio ipsi tribuit Possevinus Tomo II. Apparatus p. 469. * Villebrordi a Surio edita alia plane est ab ea quam Theofridus scripsit; vulgavit enim Surius eam quam Alcuinus prosa oratione dedit. Theofridi opus numquam prodiit, uti monent historiæ literariæ Galliæ scriptores Tom. IX. pag. 508. Aliam pariter vitam idem Abbas composuit, nempe S. Irminæ Abbatissæ Heresiensis in diœcesi Trevirensi, quæ tamen numquam comparuit. Opusculum *de fine mundi* a Possevino Theofrido huic tributum, est Theofridi Abbatis Carmeriensis, nec aliud profecto est, quam liber Micrologi de lapsu mundi senario ab eodem Theofrido scriptus, ut ex iisdem auctoribus discimus.

Theogerus, Episc. Metensis, scripsit *Librum de Musica*, qui MS. est in Bibl. monasterii Tegernseensis & Zvvetlensis. Incipit: *Pythagoras philosophus apud Græcos primus Musicæ artis repertor fuisse legitur*. Vid. Rev. Bern. Pezii diss. isagogicam ad Tom. I. Thesauri Anecdotor. novissimi p. 15.

Theonas, cujus *Epistolam ad Lucianum Præpositum Cubiculariorum*, monita christiana & politica præscribentem, edidit

didit Dacherius Spicil. Tom. III. pag. 297. qui fuerit, incertum est. Græcum hominem fuisse ex eo constat, quod dicit: *Ptolemæus Philadelphus divinas scripturas in linguam nostram traduci jussit*. Dacherius suspicatur esse Theonæ Episcopi Cyziceni, qui eam Præposito Cubiculariorum inscribere potuerit. Editor novus Dacherii Franciscus Josephus de la Barre Theonam Cyzicenum retinet, sed illum Lucianum Præfectum Cubiculariorum Licinii fuisse auguratur. Certi quid nemo facile proferet.

Theophanius, aliis *Theophilus*, Diaconus Casinensis, vixit A. 855. & carminice scripsit *de constructione cœnobii Domini Salvatoris*, *de adventu S. Benedicti ad Casinum*, *ac de miraculis per eum inibi factis in laudem sanctæ Dei genitricis*, *de constructione monasterii S. Mariæ in Plumbariola*. Petrus Diaconus de viris illustribus Casinensibus cap. 10. Hippol. Marraccii Bibl. Mariana Tom. II. p. 395.

Theophilus de *Ferrariis*, Cremonensis, ord. Prædicatorum circa A. 1471. Prælo subjecit *Commentaria S. Thomæ in varios libros Aristotelis* ad varios Codices MS. recognita. Venet. 1471. fol. Postea prodierunt ejus *Propositiones ex omnibus Aristotelis operibus collectæ*, ibid. 1493. 4. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicator. Tomo I. pag. 847. Arisii Cremona literata T. I. p. 328. Ambr. Altamura Bibl. Dominicana p. 211.

Theophilus Historiographus, auctor perantiquus, Pelbarti de Temesvvar indicio notus, cujus meminit in Stellario Mariæ, scripsit *de nativitate B. Mariæ*, *& de portentis & signis*, *quibus clarificata fuit*. Andreas etiam Gelsomius in Theatro cœlesti Devotionis Mariæ cap. 4. citat Theophilum antiquum scriptorem in *Speculo Beatæ Mariæ*. Ætas & reliqua sunt incerta. Hippol. Marraccii Bibl. Mariana T. II. p. 396.

Theophorus, sub quo nomine Jo. Gerson latere voluit. Vid. supra lib. VII. pag. 51.

Therasia, s. *Theratia*, cujus *Epistola ad Sanctum & Amandum*, cum aliis Opusculis Patrum edita est a Thoma Galleto, Lugd. 1615. post in Bibliothecas Patrum illata.

Theseus Capocius, Lilybætanus Siculus, Priami, de quo supra, filius, J. U. D. & Poeta circa a. 1520. *Epigrammata* reliquit. Mongitore Bibl. Sicula tomo II. p. 252.

Theudoinus, Præpositus Catalaunensis, an. 868. scripsit *Epistolam* ad Almannum Monachum Altivillarensem prope Remos, ut vitam S. Memmii Ep. Catalaunensis primi describeret. Edita est a Mabillonio Annal. p. 423. edit. prioris tomo II. p. 36.

Theulfus, monachus monasterii Mauriniacensis in diœcesi Senonensi, ord. S. Benedicti, scripsit *Chronicon Mauriniacense*, quod usque ad a. 1147. pertingit, libris tribus, quorum primus periit, duo posteriores exstant in Scriptoribus Francicis Andr. du Chesne Tomo IV. p. 359. Vide Launojum de S. Brunone p. 47.

* *Theulfus Brito*. Scripsit circa sæculum XI. astricta oratione opusculum de schola Abbatiæ Fossatensis sicut & de iis qui in eadem schola exercebantur. Habuit illud P. Mabillon & ex eodem carmina quædam vulgavit in Annalibus Ordinis S. Benedicti l. 61. n. 20.

Thierricus Vallicoloris, vide supra *Theodericus de Vallis-Colore*.

Thietmarus, vide *Dithmarus* supra lib. IV. p. 37.

Thimo, monachus S. Michaelis Bambergensis a. 1146. *de conceptu originali* & alia plura scripsisse dicitur Eisengreinio. Possevinus tomo II. Apparatus p. 476. Scripsit etiam *Vitam S. Ottonis*, *Bambergensis Episcopi*, vel certe multum ad eandem contulit de quo confer Acta Sanctorum tomo I. Julii.

Thinredus Doverius, monachus Anglus Ordinis S. Benedicti in cœnobio Doverensi, & Præcentor circa a. 1371. Scripsit *Pentachordorum & Tetrachordorum librum I.* & *de legitimis ordinibus Musicæ*.

ficæ. Balæus Cent. VI. 47. Pitseus c. 630. Alii scribunt *Thiuredus*.

Thietfridus, vide supra, *Theofridus*.

Thomas de Acerno, Episc. Luceriensis, Decretor. Doctor, Urbani VI. Papæ familiaris & protector negotiorum & causarum Regni Neapolitani, scripsit *Opusculum de creatione Urbani VI.* quo ille contendit creationem ejus fuisse legitimam. Lacinias ex illo produxit Baluzius in Vitis Paparum Avenionensium: Integrum vero ex Codice Vaticano Muratorius S. R. Ital. tom. III. part. 2. p. 715.

Thomas Agni de Lentino, Leontii in Sicilia natus, fuit ex primis sodalibus Dominicanorum ordinis, Romanæ provinciæ Prior, (*a*) a. 1255. Episcopus Bethlehemitanus, a Pontifice Legatus in Syriam missus, a. 1267. Archiep. Cusentinus, a. 1272. Patriarcha Hierosolymitanus, obiit a. 1277. Scripsit *Vitam S. Petri Martyris*, *ord. Prædicatorum*, quam stylo immutato edidit Surius d. 29. April. primigenio vero Acta Sanctorum tomo III. Aprilis p. 686. *Epistolam de statu terræ sanctæ*, *Sermones de Tempore & Sanctis*, nec non *de festivitatibus Mariæ*. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tomo I. p. 558. seqq. Altamura p. 45. Ughellus tomo IX. pag. 216. Hier. Ragusa Elogia Siculorum p. 284. ut Miræum & Vossium taceam.

Thomas Alcherus, Anglus, ætatis incertæ scriptor, dedit *Postillas in Evangelium Marci*, *Lucæ & Joannis*. Pitseus Append. Cent. IV. 48.

Thomas de Ales, Anglus, Doctor Parisiensis, ord. Minorum, circa a. 1240. scripsit librum *de Vita beatæ Virginis*, & *Sermones*. Catalogus Doctorum de Immaculata Conceptione apud Pezium & Hueberum Cod. diplom. part. III. pag. 325. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 332.

Thomas Almericus, Cremonensis, circa a. 1198. scripsit *Eventus Italiæ sui temporis*, & *Acta Friderici I. Imperatoris*. Arisii Cremona literata tomo I. p. 95.

Thomas Anglicus, vide infra, *Jorsius*, & *Walleis*.

Thomas Antonii, Senensis, ord. Prædicatorum in Conventu SS. Joannis & Pauli Venetiis, circa a. 1430. terram sanctam adiit. Scripsit *Vitam Catharinæ de Senis*, a Bonino Mombritio editam, in Actis vero Sanctorum tomo III. Aprilis p. 967. tantum excerpta illius habentur: Collegit *Epistolas ejusdem*: *Vitam S. Dominici*, *B. Mariæ Storionæ Venetæ*, *Vitas quarundam aliarum Sororum de pœnitentia tertii ordinis*, *de merito vitæ regularis*: *de principiis & confirmatione tertii ordinis S. Dominici*. Vid. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tomo I. p. 780. Altamura Bibl. Domin. p. 170. Vinc. Maria Fontana de Provincia Romana ord. Præd. p. 380.

Thomas de Aquino, vel *Aquinas*, natus anno circiter 1225. obiit a. 1274. de cujus vita nihil memoro, cum illam scriptores complures ediderint.

Anonymus, in editione Operum Romana, tomo I.

Clementis VI. P. M. Sermonem MS. de laudibus S. Thomæ allegat Oudinus p. 312.

Pauli *Frigerii*, oratorii Romani sodalis Vita S. Thomæ, Italice. Rom. 1668. 4.

Bernardus *Guidonis* de Vita & miraculis S. Thomæ Aquinatis MS. in Bibl. S. Victoris Parisiensis: editus in Actis Sanctorum tomo I. Mart. p. 716.

God. *Henschenii* Comm. prævius, in Actis SS. tomo I. Martii p. 655. & Analecta, ibid. p. 741.

Raymundi *Hugonis*, ord. Præd. Conventus Prageriaci, provinciæ Tolosanæ, Historia Translationis a. 1368. ibid. p. 725.

Antonii *Mallet* Vita S. Thomæ, tomo I. Editionis Opp. Parisinæ præmissa.

Gg 2 An-

(*a*) Ant. Mongitore in Bibl. Sicula tomo II. p. 252. ipsum vocat *Priorem Neapolitanum*, ubi etiam Divum Thomam ordini adscripserit.

Angeli *della Noce*, Archiep. Rossanensis, diss. de monachatu & professione S. Thomæ, priusquam Prædicatorum castra ingrederetur, in S. Archicœnobio montis Cassini.

Antonii *Pizamani*, Patricii Veneti, Vita S. Thomæ, præmissa Opusculis Venetiis 1498. editis.

Petrus *Rogerius*, vide supra, Clemens VI.

Guilielmi de *Thoco* Vita Ejus: de qua Fabricius noster supra libro VII. p. 169.

A. *Touron* Vie de S. Thomas d' Aquin. Paris 1737. 4. (*a*)

Hier. *Vielmius*, ord. Præd. *De D. Thomæ Aquinatis doctrina & scriptis libri duo*. Patavii per Pasqualium 1564. 4. Venet. apud Juntas 1575. 4.

Vita Thomæ Othonis *Vænii* ingenio & manu & XXXI. tabulis æri incisis delineata. Antverp. 1610. fol.

Plures indicat Index Bibliothecæ Quetifianæ tomo II. p. 987.

De doctrina & auctoritate D. Thomæ sequentes auctores mihi occurrerunt.

Anon. de arte prædicandi collectus ex Thomæ scriptis. Memming. 1483.

Hugo de *Bilhonio* contra corruptorem S. Thomæ. Vide Quetifium tomo I. p. 385.

Jo. Ge. *Dorschei* Thomas Confessor veritatis. Argent. 4.

Franc. *Garciæ* Emendatio erratorum, quæ typographorum incuria in Summa S. Thomæ reperiebantur. Tarraconæ 1578. 4.

Dav. *Lenfant*, ord. Præd. Biblia S. Thomæ, s. Explicatio locorum V. T. ex Thomæ scriptis. Paris. 1657. 4. 3. Voll.

Reginaldi *Lucarini* Massa auri, s. Hermes Biblicus MS. Vide Quetif tomo II. p. 641.

Guil. de *Mara*, Angli, ord. Minorum, Correctorium Thomæ.

Xantis *Mariales* Bibl. interpretum ad Summam S. Thomæ, Venet. 1660. fol.

Antonini *Massoulieu*, Thomas sui interpres, Romæ 1692. fol.

Jo. *Parisiensis* Correctorium Corruptorii Thomæ.

Anton. *Senensis*, qui multum de Thoma laboravit. Vide modo Quetifium tomo II. p. 27.

Alb. *Zenneri* Armamentarium Evangelico-Thomisticum. 1665. 4. contra Dorscheum.

Operum ejus conjunctim editorum Editiones habemus quatuor. *Prima* prodiit Romæ, jussu & sumtibus Pii V. Pontificis, a. 1572. tomis XVII. *Secunda* Venetiis a. 1592. apud Dominicum Nicolinum, quæ ad Romanam plane efformata est. *Tertia* Antverpiensis (Quetifius mavult Coloniensem dicere) a. 1612. tomis XVIII. apud Jo. Keerbergium, cura & studio Cosmæ Morelles, Valentini, ord. Præd. Professoris Theologi: in qua tomo ultimo quædam spuria sunt addita, quæ Thomam auctorem non agnoscunt. *Quarta* Parisiensis, curantibus Joanne Nicolai, Cosma Morelles, Antonio Mallet, & Petro Pellicano, ord. Præd. sumtibus societatis Bibliopolarum, 1660. tomis XXIII. fol.

Quæ in singulis his editionibus exstant, ea nunc singulatim recensebimus, editionem tamen, quam ipsi Pontificii meliorem existimant, Romanam secuti, ubi singulæ quoque librorum editiones, quas expiscari potuimus, subjicientur.

Tomus I. Editionis Romanæ

Vita D. Thomæ e diversis collecta.

Expositio (imperfecta tamen) *in primum & secundum peri-Herminias*, cum duplici textus interpretatione, antiqua & Joannis Argyropyli.

Expositio in primum & secundum Posteriorum Analyticorum, cum interpretatione antiqua & Argyropyli.

Quæ hoc Tomo habentur, prodierunt separatim Venetiis per Guil. de Tridino, 1489. fol. per Octavianum Scotum 1495. & cum Quæstionibus Do-

(*a*) *Beyträge zu denen Leipziger Gelehrten Zeitungen, IV. Band p. 735. sq.*

Dominici de Flandria. Venetiis 1497.

Tomus II.

Expositio in octo libros de Physico auditu, cum textu antiquo & Argyropyli. Colon. 1480. Venet. apud Scotum 1480. 1504. ibid. per Joannem & Gregorium de Gregoriis 1492. fol. Fortasse sub Titulo *de principiis rerum naturalium*, Lipsiæ 1498. 4.

Libri duo priores Græce versi sunt a Ge. Scholario, in Bibl. Medicea & Vaticana. Quetif p. 345.

Commentaria (imperfecta tamen) *in libros tres de Cælo & Mundo*, cum textu antiquo & Argyropyli. Non enim absolvit S. Thomas, sed reliqua Petrus de Arvernia, discipulus ejus absolvisse perhibetur. Cum his additionibus Petri de Alvernia editi sunt Venetiis 1486. ibid. per Octavianum Scotum, 1495. fol. & apud Juntas 1516.

In primum & secundum de generatione, cum versione antiqua & Franc. Vatabli. Venetiis per Petrum Lichtenstein 1498. fol. & postea 1565. fol.

Hæc duo posteriora opera simul prodierunt Coloniæ 1480. fol.

Tomus III.

Expositio in quatuor libros Meteororum, cum versione antiqua & Francisci a Vicomercato. Venet. 1561. fol.

In tres libros de Anima, cum versione antiqua & Michaelis Sophiani. Duos posteriores Thomæ esse omnes judicant, primum ajunt esse Reginaldi de Piperno, idque consentientibus scriptoribus antiquis. Colon. 1480. Venet. per Petrum Lichtenstein 1503. Bonon. 1575. Græce vertit Georgius Scholarius, in Bibl. Medicea. Allatius de Georgiis p. 408.

In libros de anima, de cœlo & mundo, Parif. 1539. fol.

Fortasse hæc Expositio librorum Aristotelis de anima est ille liber *de facultatibus animæ*, quem in hebraicum sermonem conversum possidebat Wolfius ὁ μακαρίτης, prout legitur in Bibliotheca illius Hebraica Vol. IV. pag. 825.

In parva Naturalia, nimirum in libros *de sensu & sensato*, *de memoria & reminiscentia*, *de somno & vigilia*, *de somniis & divinatione per somnum*. Cætera Petrus de Arvernia supplevit, scil. *de motibus animalium*, *de longitudine & brevitate vitæ*, *de respiratione & inspiratione*, *de juventute & senectute*. Paduæ, apud Hieronymum de Durantis, 1493. fol. cum additionibus Petri de Alvernia & libro Proculi (s. Procli) de caussis ab Aquinate illustrato, Venetiis 1505. item 1566. adjuncto libello quodam *de motu caloris & lumine*.

Tomus IV.

Expositio in duodecim libros Metaphysicorum, cum versione antiqua & Bessarionis. Venet. 1560. fol.

In librum de Ente & Essentia, cum Comm. Thomæ de Vio Gajetani.

Expositio in librum de Caussis.

Tomus V.

Expositio in decem libros Ethicorum ad Nicomachum, cum versione antiqua & Joannis Argyropyli. Venetiis 1519. & 1599. folio.

In octo libros Politicorum, cum versione antiqua & Leonardi Aretini. Cum præfatione Nimiræi, Parif. 1500. Venet. 1563. & 1595. fol.

In omnes hos libros Aristotelis Expositiones conjunctim prodierunt Venet. 1496. fol.

Cæterum quod S. Thomas in libros Aristotelis vetitos & nondum expurgatos scripsit, excusare conatur Launojus Epist. V. 9. c. 1. irrito conatu. Aut enim sanctitas Thomæ, aut infallibilitas Pontificis vacillat. Novimus Launojum. Cætera Lector meditetur.

* Pontificia infallibilis in docendo auctoritas, & Thomæ Aquinatis sanctimonia in tuto sunt. Id autem omissis cæteris aliis argumentis, quæ facile esset proferre, constat ex tempore, quo Aquinas ad scribendos commentarios istos se contulit, nempe cum *studium Romæ teneret*, ait Ptolemæus Lucensis Hist. Eccl. lib. 22. cap. 24. *quasi totam Philosophiam sive Moralem, sive naturalem*

lem in scriptum seu commentum redegit; sed præcipue Ethicam & Mathematicam (Metaphysicam) Igitur si Romæ scribebat Thomas, non ergo invito Pontifice, neque ejus auctoritate spreta. Ex hoc etiam intelligimus Pontificem, cum Aristotelis libros vetuit, id egisse non tamquam judicaret falsa dogmata in illis contineri, sed quod multi eis abuterentur; quod periculum ex D. Thomæ commentariis tolli posse censebat Pontifex.

Tomus VI.

Comment. in primum & secundum Sententiarum Petri Lombardi.

Tomus VII.

In tertium & quartum Sententiarum.

Prodierunt in omnes Sententiarum libros Moguntiæ per Petrum Schœffer, 1469. fol. Venet. per Jo. de Colonia & Nic. Genson 1481. 1483. 1486.fol.cum titulis & Conclusionibus M. Henrici Gorrichemiensis, Argent. 1489. Ex recognitione Timothei Veronensis, cura Boneti Locatelli, typis Octaviani Scoti, Venet. 1497. 1500. 1514. fol. Basil. per Nic. Kesler, cum scriptis S. Thomæ ad Hanibaldum, 1492. Paris. 1574. 8. ibid. ex recognitione & cum notis Joannis Nicolai, Ord. Præd. 1659. fol.

Super primo libro Sententiarum separatim: Venet. per Ant. de Strata, 1486. folio.

Super secundum, Bononiæ, per Bened. Hectorem, 1494. folio.

Super tertium, Colon. 1476. Basil. 1489. Venet. per Herm. Lichtenstein 1490. ib. per Simonem de Luere. 1503. fol.

In quartum. Venet. 1478. per M. Alexandrum de Vuild. 1598. fol.

Tomus VIII.

Quæstiones disputatæ. Prodierunt 1472. fol. sine mentione loci, Romæ per Arnoldum Pannartz, 1476. fol. Colon. 1477. curante Theoderico de Susteren, Colon. per Henr. Quentel. 1499. 1500. & 1508. fol. Argent. 1500. 1507. fol. Venet. apud Nic. Jenson 1480. apud hæredes Octaviani Scoti 1503. fol. 2. Vol. Paris. per Franc. de Honoratis, 1557. fol. Lugd. 1569. fol. Quædam in Græcum sermonem versæ adsunt in Bibl. Coisliniana, p. 150.

Quæstiones quodlibeticæ, quæ etiam dicuntur *Placita S. Thomæ*. Coloniæ, 1471. 1485. 1491. fol. Noribergæ, per Andr. Frisner & Jo. Sensenschmid, 1474. fol. Ulmæ, 1475. Venet. apud Jo. de Colonia, 1476. ibid. apud Jo. de Forlivio & Greg. de Gregoriis 1485. 1495. 1498. fol. ibid. per Marinum Saracenum, 1486. 4. & Octavianum 1501 Lovanii 1487. Lugd. 1513. 8. Paris. cum Scripto altero in libros Sententiarum, quod vulgo dicitur *ad Hannibaldum*, ex recognitione Joannis Nicolai. 1660. fol.

Tomus IX.

Summa Catholicæ fidei, contra gentiles, cum Comment. *Francisci Ferrariensis*. Editio antiqua sine mentione anni & loci fol. Romæ 1476. fol. Venet. per Jo. de Colonia & Nic. Jenso, 1480. Coloniæ per Henr. Quentel. 1497. 1499. fol. Lugd. per Juntas & socios 1521. 8. 1566. fol. Paris. cum comm. Silvestri Ferrariensis, apud Jo. Foucher, 1552. fol.

Græce vertit Demetrius Cydonius. Exstat in Bibl. Regis Galliæ, Vaticana & Veneta. Quetif p. 346.

Hebraice libros III. priores vertit Josephus Ciantes, Episcopus Marsicanus, Romæ 1657. folio. Wolfii Bibl. Hebr. Vol. III. p. 278. 419.

Tomus X.

Prima pars Summæ Theologiæ, cum commentario Thomæ de Vio, Cajetani. *Inter omnes constat*, ait Launojus Epist. l. 1. n. 4. *Theologiæ Summam Doctoris S. opus esse ultimum, & cæterorum perfectissimum, quod tamen absolvere non potuit*. Idem tamen postea hanc Summam S. Thomæ non esse pronunciat in Observatione Octava Tractatus de Traditione Eccles. Romanæ circa Simoniam, Opp. Tomo II. parte 2. p. 522. Respondit ipsi Jacobus Echardus, idem ille, qui una cum Quetifio Biblio-

bliothecam Ordinis Prædicatorum edidit, in Dissertatione, cui titulus: *Sancti Thomæ Summa suo auctori vindicata, sive, de V. F. Vincentii Bellovacensis scriptis dissertatio*, Paris. 1708. quam post ob defectum exemplorum operi laudato rursus inseruit. Argumenta ejus paucis verbis in summam redigemus: 1. quia adsunt Codices Seculi XIII. sat multi, antequam Thomas in numerum Sanctorum redigeretur, qui ipsi hanc Summam tribuunt; 2. quia Speculum Morale, quod Vincentio Beluacensi tribuitur, & in quo Prima Secundæ & Secunda Secundæ maximam partem leguntur, non sit opus Vincentii, sed a quodam falsario sub ipsius nomine ex Thoma, Stephano de Borbone, Petro de Tarentasia & Richardo de Media villa compilatum, id quod ab Echardo labore operosissimo, duo nempe hæc opera secum conferendo, comprobatum est. Ex quo deinceps patet, Summam prius fuisse quam Speculum, item Speculum ante annum 1300. quo circiter mortuus est Richardus, non fuisse compilatum, quum Vincentius Ann. 1269. jam obierit.

Waddingus & Joannes de la Haye, Ord. Minorum, statuunt, S. Thomam ab Alexandro de Hales Summam suam excerpsisse, quod rursum operose refutavit Echardus.

Prodiit vero Summa hæc integra Basil. 1485. fol. vol. 4. Venetiis 1489. fol. apud Scotum 1505. fol. apud Juntam 1509. & apud Juntas, 1588. fol. cum Commentariis Cajetani & additionibus multis, Lugduni & alibi pluries, Amstelodam. sub ementitis Coloniæ Agrippinæ typis, 1640. 4. & 1639. 12. vol. decem. Editio recentissima prodiit cura Cornari, Cardinalis & Episcopi Patavini, Patav. 1713. 12. Vide Giornale de' Letterati d' Italia Tomo XV. p. 456.

Summam in compendium redactam *Hebraice* vertit R. Jacob Isaaci filius Zahalon, Judæus Ferrariensis & Medicus, sed nondum typis expressam. Alias R. Asarias de Rubeis hunc Thomam citat. Vide Wolfii Bibl. Hebraicam Vol. I. p. 396. 601.

Græce versa est a Maximo Planude, quæ versio in variis Codicibus MSS. latet, quarum recensum init Querifius p. 346. 347.

Versibus *Italicis* ad latinorum Hexametrorum metrum compositis Summam expressit Hyacinthus de Ruggieri, Ord. Prædicatorum. Acta Erud. 1704. pag. 524.

Prima pars Summæ separatim prodiit Venet. 1477. fol. ibid. apud Antonium de Strata, 1482. 1484. 1489. per Theodericum de Asula, 1490. per Octavianum Scotum 1495. ibid. cura F. Matthæi Siculi, 1508. fol. ibidem ex recognitione F. Augustini Natalis Ragusæi, typis Philippi Pincii, 1509. fol.

Expositio in librum Dionysii de divinis nominibus. Prodiit cum Operibus Dionysii, Argent. 1503. fol.

Tomus XI.

Prima Secundæ, & Secunda Secundæ, cum Comment. Thomæ de Vio.

Prima Secundæ seorsim prodiit Moguntiæ per Petrum Shoyffer de Gernsheim, 1471. fol. Venet. 1478. 1483. 1490. 1496. 1497. 1500. 1508. 1509. 1522. Paris. cura Antonii Coronel. 1513. 4.

Secundam Secundæ S. Thomæ recte adscribendam judicat Joan. Launojus Epist. VI. 14. n. 335. ex Judæis allegat R. Gedalja in Schalscheleth hakkabala fol. 67. 1. edit. Amstel. Prodiit Moguntiæ per Petrum Schoffer 1467. 1469. Venet. 1475. 1479. 1480. 1481. 1490. 1491. 1496. 1516. 1527. fol. Romæ 1475. Colon. 1480. 1493. Paris. 1512. 8. 1515. 4. 1520. fol. & 4.

Tomus XII.

Tertia pars Summæ Theologiæ, cum Comm. Thomæ de Vio. Tarvisii 1476. Venet. 1478. 1486. 1493. 1522. fol.

Hic quoque memorandum est *Quartum Scriptum S. Thomæ*, quod nihil aliud est, quam Supplementum operis ab ipso Thoma non ad colophonem per-

perducti. Prodiit per Petr. Schoiffer de Gernsheim 1469. sine loco 1478. Venet. 1487. 1493. 1505. 1518. fol.

Tomus XIII.

Expositio in librum beati Job. Lugd. 1520. 8. Hanc editionem Quetifius Psalmis tribuit: perperam.

In primam Quinquagenam Psalmorum.

In Cantica Canticorum. Editio Parisina duos habet D. Thomæ Commentarios in Cantica, quum tamen nemo veterum tale quid memoret. Alter autem ille, ab Amadeo Scoto, Lugd. 1562. editus, in MS. Bibl. Cluniacensis, Oudino teste p. 316. Remigio Antissiodorensi tribuitur, quanquam etiam inter Opera Cassiodori edit. Rothomagensis A. 1679. impressus habetur.

In Isaiam Prophetam.

In Jeremiam Prophetam. In hos duos Expositiones prodierunt Lugduni, 1531. 8.

In Lamentationes s. Threnos Jeremiæ. Hæc omnia D. Thomæ vindicat Oudinus p. 310. seqq. Expositio in Jesaiam, Jeremiam, Threnos & Matthæum cura F. Bartholomæi Spina, Venet. 1527. fol.

Tomus XIV.

Expositiones in sancta Jesu Christi Evangelia secundum Matthæum & Joannem. Priorem quidam sollicitarunt, & vel Petro de Scala vel Petro de Andria tribuunt: perperam. Supplevit quædam ex lectionibus ejus Reginaldus socius illius sed tamen D. Thomas correxit & approbavit. Vide Oudinum & Quetifium. In Evangelium Joannis seorsim prodiit Parif. per Joannem de Porta 1520. folio.

Tomus XV.

Continuum f. *Catena aurea in quatuor Evangelistas.* Hoc Opus Petrus de Alva & Astorga Pontio Carbonello potius tribuit, sed refutatus a Francisco Jansseo. Quin & Quetifius p. 327. & Oudinus p. 317. multis opus hoc. D. Thomæ vindicarunt. Editum est Romæ 1470. Norib. apud Koburger 1474. 1475. Venet. 1474. 1482. 1484. 1486. 1493. fol. 1494. 1584. 4. Colon. Parif. Antverpiæ, tandem Parisiis per Joannem Nicolai 1667. fol. & Lugd. 1686. fol. Editiones recentiores interpolatas esse notat Rich. Simonius.

Tomus XVI.

Expositiones in omnes D. Pauli Epistolas. Basil. 1475. ibid. per Mich. Turter, 1495. fol. Bonon. 1481. fol. Venet. 1496. 1498. Parif. 1526. 1529. 1532. 1541. per Joannem de Roigny 1549. 1563. &c. demum per Jo. Nicolai, Lugduni 1689. folio.

Sermones pro diebus Dominicis & Sanctorum solemnitatibus. Romæ 1571. 8. Parif. 1578. 8. Mogunt. 1616. 8.

Enarrationes Evangeliorum Dominicalium & quadragesimalium ex Catena aurea excerptæ, Parif. per Claudium Chevallon, 1538. 8.

Tomus XVII.

Continet *Opuscula*, *D. Thomæ*, quorum editiones separatæ multum differunt. Prima continet *Opuscula Philosophica*. 1484. fol. sine mentione loci edita, a Maittairio memorata. In editione Mediolanensi 1488. quæ cura Pauli Barbi Soncinatis habentur opuscula LI. Quetifius tantum XLIX. numerat. Editio Antonii Pizamani Venet. 1490. 1498. 1587. & 1596. habet numero LXXIII. Alia editio Venet. per Herm. Lichtenstein 1490. 4. a me non visa est. Insigniora XXVIII. Duaci, 1609. 8. 2. Vol. Memoratur alia Parisina, 1634. fol. Optima est, quæ opuscula Theologica & moralia novo ordine disponit, editio Petri Pelicani, Parif. 1656. folio.

In editione Romana hoc ordine sequuntur:

1. *Contra errores Græcorum*, ad Urbanum Pont. Max. Testimonia Græcorum hic pessima fide adducuntur, prout Launojus in Epistolis docet: quod excusat Quetifius, quia ea fide adduxit, qua ipsi a Pontifice tradita fuerant.

2. *Compendium Theologiæ*, ad Mag. Reginaldum socium suum.

3. *De-*

3. *Declaratio quorundam Articulorum contra Græcos, Armenos & Saracenos*, ad Cantorem Antiochenum. Græce vertit Demetrius Cydonius, in Bibl. Vindobonensi, Medicea & Veneta.

4. *De duobus præceptis Charitatis, & de decem Legis Præceptis.*

5. *De Articulis Fidei & Sacramentis Ecclesiæ.*

6. *Expositio super Symbolum Apostolorum*, scilicet, credo in Deum.

7. *Expositio Orationis Dominicæ*, Pater noster.

8. *Expositio Salutationis Angelicæ*, Ave Maria. Quidam hæc quatuor Petro de Adria tribuunt, utpote qui illa ex lectionibus Thomæ collegerat.

9. *Responsio de articulis centum, & octo sumtis, ex Opere Petri de Tarantasia* ad F. Jo. Vercellensem Generalem Magistrum Ord. Præd.

10. *Responsio de Articulis* 42. ad eundem.

11. *Responsio de Articulis 36.* ad Lectorem Venetum.

12. *Responsio de sex Articulis*, ad Lectorem Bisuntinum.

13. *Differentia Divini Verbi, & humani.*

14. *De natura verbi intellectus.*

15. *De substantiis separatis*, sive *de Angelorum natura* ad F. Reginaldum socium suum.

16. *De unitate intellectus* contra Averroistas.

17. *Contra pestiferam Doctrinam Retrahentium homines a religionis ingressu.*

18. *De perfectione Vitæ spiritualis.*

19. *Contra impugnantes Dei cultum & religionem.*

20. *De Regimine Principum*, ad Regem Cypri. Libro tertio & quarto multa narrantur, quæ demum post tempora S. Thomæ contigerunt, hinc, consentientibus præterea Codicibus MSS. statuit Quetifius, hos duos, una cum fine secundi ad Thomam non pertinere, sed a Ptolemæo Lucensi additos esse. Oudinus contra ipsi plane abjudicat. Cæterum hi libri speciatim prodierunt Venetiis, 1568. & inter Respublicas minores, Lugd. Batav. apud Joannem le Maire, 1630. 12.

21. *De Regimine Judæorum.*

22. *De Forma absolutionis*, ad Generalem Magistrum Ordinis.

23. *Expositio primæ Decretalis*, ad Archidiaconum Cudestinum.

24. *Expositio super secundam Decretalem*, ad eundem.

25. *Tractatus de sortibus*, ad Dominum Jacobum de Burgo.

26. *De officiis astrorum*, ad F. Reginaldum socium suum. Dicunt seorsim prodiisse Colon. 1580.

27. *De æternitate Mundi*. Græce vertit Prochorus presbyter, in Bibl. Vaticana.

28. *De Fato.*

29. *De Principio individuationis.*

30. *De Principiis naturæ.* ad F. Silvestrum.

31. *De Ente & Essentia*. Venet. 1488. 4. ibid. 1496. fol. Lypsiæ 1498. 1508. 4.

32. *De natura materiæ & dimensionibus interminatis.*

33. *De mixtione Elementorum*, ad Magnificum Philippum.

34. *De occultis operibus Naturæ*, ad quendam militem.

35. *De motu cordis*, ad Mag. Philippum. Hæc duo prodierunt Lipsiæ per Jac. Thanner 1495. 4. & 1499. 4.

36. *De Instantibus.*

37. *De Oppositis.*

38. *De Demonstratione.*

39. *De Fallaciis*, ad quosdam nobiles Artistas. Græce habetur in Bibl. Florentina & Vaticana. Quetif pag. 245.

40. *De Propositionibus modalibus.*

De Eruditione principum, qui liber tum primum e Vaticana prodiit. Ostendit autem Quetifius p. 135. opus esse Guil. Peraldi.

41. *De natura accidentis.*

42. *De natura generis*. Hæc duo agnoscit Ptolemæus Lucensis.

43. *De potentiis animæ.*

44. *De tempore.*

45. *De pluralitate formarum*. Hæc sunt dubia.

46. *De dimensionibus indeterminatis*. Jam supra adfuit n. 32.

47. *De natura Syllogismorum*. Dubium.

48. *Summa totius Logicæ Aristotelis*. Constat tractatibus novem, & inter dubia refertur. Prodiit Venet. per Simonem Bevilaqua, 1496. 4. Sunt qui *Thomæ Anglico*, cui cognomen est *Jorsius*, vel etiam Herveo Britoni tribuant. In editione Parisina hæc Summa habetur tom. I.

49. *De sensu respectu singularium, & intellectu respectu universalium*.

50. *De inventione medii*.

51. *De natura luminis*.

52. *De natura loci*.

53. *De intellectu & intelligibili*.

54. *De quo est & quod est*.

55. 56. *De universalibus* tractatus duo. Omnia hæc dubia sunt, & minori charactere impressa.

57. *Officium de festo Corporis Christi*, jussu Urbani IV. qui hoc festum instituerat. Meminerunt omnes antiqui, & indubium est. De hoc Officio, quod Breviario Romano insertum est, exstat dissertatio Danielis Papebrochii in Propylæo ad Acta Sanctorum Maji tomo II. p. 51. Adde Oudinum p. 340.

58. *De venerabili Sacramento Altaris*. Quetif Alberto Magno tribuit, dissentiente Oudino p. 342. qui Itali vel Galli esse statuit,

59. *De Sacramento Eucharistiæ ad modum decem prædicamentorum*. Oudinus ad seculum XIV. desinens vel XV. incipiens refert.

60. *De humanitate Jesu Christi*. Dubium.

61. *De dilectione Christi & proximi*. Oudinus p. 345.

62. *De divinis moribus*.

63. *De beatitudine*.

64. *De modo confitendi & puritate conscientiæ*. Gallice vertit Ant. Stephanus. Parif. 1579. 8.

65. *De officio Sacerdotum*. Editio antiqua prodiit sine anno & loco, deinde Parif. per Chevallonum 1527. 1536. 12.

66. *Expositio Missæ*.

67. *De emtione & venditione ad tempus*.

68. *Epistola de modo salubriter acquirendi scientiam sive humanam sive divinam*. De his omnibus vide Oudinum pag. 347. seqq.

69. *Expositio in librum Boetii de Hebdomadibus*.

70. *Quæstiones super librum Boetii de Trinitate*. Græce versum exstat in Bibl. Vaticana.

71. *De vitiis & virtutibus numero quaternario conjunctis*. Est compendium *Summæ* Guilielmi Peraldi *de virtutibus & vitiis*, auctore Jacobo de Voragine, quemadmodum Oudino visum est.

72. *De concordantiis dictorum, in quo concordat seipsum in passibus apparenter contradictoriis*.

73. *De usuris in communi & de usurariorum contractibus*. Spuria hæc sunt.

74. *De præscientia & prædestinatione*. Hoc opusculum tantum in editione Parisina accessit, quippe additum fuerat Commentariis Cajetani in Summam Doctoris Angelici.

Post hæc opuscula in editione Romana accessit *Scriptum secundum D. Thomæ in quatuor libros sententiarum, ad Annibaldum Annibaldensem, Ord. Prædic. & Cardinalem*. Hannibaldo de Hannibaldis asseruit Quetifius, de quo etiam Noster supra libro VIII. p. 187.

In editione Opusculorum ultima Parisina hoc etiam nunquam alias editum prodiit: *Quæstiones propositæ in Capitulo generali Parisiis celebrato anno Domini MCCLXIX. coram magistro ordinis & diffinitoribus*.

Tomi XVIII. loco possit esse Tabula aurea *F. Petri de Bergamo in omnia opera D. Thomæ*, cum Concordantiis dictorum ejus & Indice auctoritatum Sacræ Scripturæ. Quanquam ex Quetifio constat, solere illud opus cum tomo I. compingi.

Speculator de verbis Petri, Græce exstat

ſtat Venetiis inter Codices MSS. Cardinalis Beſſarionis.

Confeſſio, Græce per Demetrium Cydonium in Bibl. Medicea.

In editione Antverpienſi vel Colonienſi additus eſt tomus XVIII. cujus contenta etiam recenſebo:

1. *Poſtilla ſeu Expoſitio aurea in librum Geneſeos*. Hujus libri nullus veterum auctorum, qui opera D. Thomæ recenſent, meminit. Prodiit antea Antverpiæ apud Bellerum 1572. 8. Lugduni 1573. 8. Vide Oudinum p. 307.

2. *Expoſitio in Danielem Prophetam*, e MS. Lovanienſi Thomæ eſſe negat Malvenda de Antichriſto p. 10.

3. *Expoſitio in* 1. *& ſecundum Machabæorum*, quam Stephanus Sampajo primum edidit Pariſ. 1596. 8. repetitam ibidem 1636. 8.

4. *Commentarius in ſeptem Epiſtolas Canonicas*, editus Pariſ. 1543. & 1550. per Claudium Spineum: deinde Lugduni 1556. 8. & Antverpiæ 1592. Rurſum Pariſiis cum Commentario in Epiſtolas Paullinas, 1563. fol. Labbeus obſervavit Lyranum allegari ad I. Petri II.

5. *In B. Joannis Apocalypſin, nunc primum e tenebris eruta*. Sed jam prodierat Florentiæ, per Laur. Torrentinum 1549. 8.

6. *Commentarius ſuper libros Boethii de conſolatione Philoſophiæ*, qui jam antea prodiit Toloſæ per Jo. Pariſ. 1481. Gandavi 1485. fol. Venet. 1486. & 1489. & alibi.

7. *Expoſitio in tractatum Boethii de ſcholarium diſciplina*. Colon. 1498. fol. Lugduni per Jo. de Prato 1490. 4. 1514. 4.

Verum hæc opera ſpuria, & indigna, quæ ſub D. Thomæ nomine citentur, ut pluribus oſtendunt Labbeus & præcipue Quetifius: adde Oudinum p. 326.

Tabula omnium Operum Thomæ Aquinatis prodiit Baſileæ 1495. 4.

Quod ad auctoritatem Operum D. Thomæ pertinet, jam olim fuerunt, qui doctrinis illius non ſemper voluerunt aſſurgere, de quo teſtatur *Epiſtola Stephani Epiſcopi Pariſini, cum conſilio univerſitatis Theologorum de commendatione doctrinæ S. Thomæ, & quomodo Epiſcopus annullavit excommunicationem, quæ facta fuerat contra aliquos articulos*, quam habes in Theſauro novo Anecdotorum Edmundi Martene & Urſini Durand Tomo I. p. 1372. & habent quædam Quetifius & Bulæus in hiſtoria Univerſitatis Pariſinæ. Contra vero ſequentibus temporibus auctoritas quarundam illius doctrinarum in tantum invaluit, ut Jo. Launojus, qui non facile credebat, quæ Eccleſia Romana, in doctrinam Thomæ juraret. Verba ejus ſunt hæc Epiſt. VI. 14. n. 561. *Religioſe juro in beati Thomæ doctrinam omnem, quam convenienter definitæ a ſe Theologiæ ſcholaſticæ in prima parte quæſt. 1. art. II. & art. VIII. ad ſecundum tradidit: & propter honorem S. Thomæ non juro in aliam, quæ ab illa diſſentiret.*

Cæterum in his, quæ hic de S. Thoma protuli, plerumque ſecutus ſum Quetifium & Oudinum, ita tamen, ut de meis multa quoque interſperſerim. Reliqua Lector ab Auctoribus laudatis petet, item ab aliis, qui Scriptores Eccleſiaſticos percenſuerunt. * Summa Catholicæ fidei, ſeu potius, ut fert titulus, *de veritate Catholicæ fidei contra errores Gentilium* prodiit Romæ impreſſore Arnoldo Parnartz in domo viri nobilis Petri de Maximis An. Verbi 1475. die vero 20. ſeptembris ſedente Xiſto IV. pontifice Maximo anno ejus V. eſt etiam apud me vetuſtiſſima editio ejuſdem operis impreſſa Venetiis per Franciſcum de Hailbrum & Nicolaum de Francfordia ſocios abſque anni adſcriptione.

In abbatia Rubei Clauſtri in Belgio, quæ eſt Canonicorum Regularium S. Auguſtini ſervatur Epiſtola S. Thomæ de Aquino ad Aleydem Duciſſam Brabantiæ fundatricem Vallis Ducis. Vide Itinerar. literar. duorum Benedictinorum T. II. p. 115.

Versionem Summæ ab Hyacintho de Ruggieri metrica oratione concinnatam laudans Bibliothecarius noster errat, errore ex actis eruditorum hausto. Non enim Italicis versibus ad Latinorum sonum exactis illam Rogerius expressit, sed potius latinis versibus dedit ita concinnatis, ut solent Itali octono metro. Prodiit opus Rogerii primum A. 1652. Romæ. Vide Crescimbeni Stor. della Volgar Poesia vol. 1. l. VI. cap. VIII.

Prætereundum non duco opus præclarum P. Bernardi De Rubeis Ord. Præd. *de gestis, & scriptis, ac doctrina S. Thomæ Aquinatis dissertationibus criticis & apologeticis* exactum in fol. Venetiis An. 1730. Dissertationes vero illæ comparent etiam in sua singulæ loca distributæ in nova editione operum S. Thomæ, quæ cœpta est Venetiis in 4. An. 1745.

Thomas, Archidiaconus Roberti Capitonis Episcopi Lincolniensis circa annum 1253. scripsit *Librum de Baptismo*. Pitseus Append. Cent. IV. 49.

Thomas de Argentina, a patria sic dictus, Theologus Parisinus, Augustinianus Eremita, & A. 1345. ordinis sui Generalis, obiit Viennæ A. 1357. Scripsit *in IV. libros Sententiarum*, Argent. 1490. Venet. 1564. 1588. Genuæ 1585. *Constitutiones ordinis sui*, *Sermones*, *Meditationes* & *Epistolas*. Vide Trithemium c. 627. Whartoni Append. ad Caveum p. 31. Felicis Milensii Alphabetum ord. Eremitarum S. Augustini pag. 288. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 655. Gandolfum de ducentis Augustinianis Scriptoribus p. 334.

Alius *Thomas de Argentina*, ord. Præd. qui vixit A. 1495. & *Sermones*, *Meditationes*, *Epistolas* & *Quæstiones* scripsit. Gesnerus, Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicator. Tom. I. p. 811. Ita scriptores, qui procul dubio hos duos confundunt.

Thomas, vel etiam *Thomasinus Aribertus*, Cremonensis, Rhetor & Philosophus, obiit An. 1320. scripsit *Odas Pindaricas*, *Epigrammata*, *Epistolas*, *de hominis generositate*, *de vera amicitia*. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 227.

Thomas Arientus, Philosophiæ & Medicinæ Doctor, Chirurgiæ Lector publicus Bononiæ, A. 1390. una cum uxore, & filio adoptivo a famulo perfido occisus fuit. Reliquit opus MS. *Praxis omnium morborum*, *cum medicinis cujuscunque generis*. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium p. 251.

Thomas Arundelius, Comitum prosapia natus, Episcopus Eliensis, Archiepiscopus Eboracensis, Angliæ Cancellarius, tandem Archiepiscopus Cantuariensis, obiit An. 1415. Scripta ejus sunt *de Clericis peregrinis*, *de Magistris*, *de hereticis*, *Comment. in Sapientiam*, *Explicatio Passionis J. C. Sermones ab Adventu usque ad Pascha*. Pitseus c. 764. *Sermonem* habuit in obitum Annæ Reginæ A. 1394. ex quo quædam adducit Usserius de Scripturis & Sacris Vernaculis p. 161. sibi tamen in agnoscenda veritate non constans, ut idem ostendit p. 163.

Thomas Asheburnus, Staffordiensis, ord. Eremitarum S. Augustini, Ann. 1382. in Synodo Londinensi una cum aliis Wiclefum damnavit. Scripta ejus sunt: *Contra Trialogium Wiclefi*, *de identitate in Sacramento*, *Sermones*, *Quæstiones ordinariæ*, *Replicationum liber I. Extractiones ex S. Augustino*. Balæus Centur. VI. 77. Pitseus c. 676.

Thomas Aulabii, Anglus, Magister Cantabrigiensis, scripsit *de origine & successu Cantabrigiensis Gymnasii*. Gesnerus ex Balæo, quæ tamen in illo mihi non occurrerunt.

Thomas Aymo Bonjoannis, Insuber, ord. Prædicator. conventus Albensis, sec. XV. Scripsit *Vitam B. Margaritæ de Sabaudia*, *Theodori marchionis Montisferratensis sponsæ*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 905.

Thomas de Azzoguidis, Bononiensis, JCtus circa A. 1340. scripsit *Quæstiones Juridicas*. Bumaldi Minerval Bononiense p. 217.

Thomas Bacillerius, Bononiensis, docuit

cuit Philosophiam Bononiæ. Patavii & Papiæ, obiit A. 1521. Gesnerus.

Thomas de *Baillaco*, Cancellarius Academiæ Parisinæ, obiit A. 1328. Ejus varii de rebus Theologicis *Commentarii*, *Quodlibeta* & *Sermones* servantur in Bibliotheca S. Victoris. Hemeræus de Academia Parisina p. 130. Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 1375.

Thomas Bajocensis, cognomento *Junior*, Thomæ senioris Archiepiscopi nepos, circa A. 1169. Scripsit *Cantus Ecclesiasticos*, & *Officiarium Eboracensis Ecclesiæ*. Balæus Centur. XIII. 25.

Thomas Balduinus, vide supra lib. II. p. 165.

Thomas Patriarcha *Barbariensis*, profertur ab Oudino, tanquam Auctor *Fortalitii fidei*, qui liber est Alphonsi de Spina, id quod ex editionibus illius constat. Poterat hoc Oudinus facile videre, inter alias etiam hac de caussa, quia in opere Alphonsi libri singuli loco capitum in Considerationes dispertiti sunt. Addit autem potius conjecturam, hunc Thomam fuisse monachum ex ordinibus mendicantibus, & quidem ordinis Minorum, qui Patriarchali titulo a Pontifice donatus sit sine certa sede. Sed miror, ipsi talia excidere potuisse. Credo enim potius, hunc Thomam *Barbariensem* in rerum natura nunquam fuisse. Jo. quidem Wolfius Rerum memorabilium Tomo I. pag. 832. Thomam hunc expresse auctorem ejus libri facit: sed nulla addita ratione. Contra Alphonsus de Spina in Fortalitio fidei Libro III. Consideratione VII. fol. 144. a. edit. Noribergensis per Koburgerum An. 1494. citat *Fratrem Thomam Patriarcham Barbariensem in libro suo de apibus c. XXX.* Atqui vero hic liber pertinet ad *Thomam Brabantinum*, qui etiam *Cantimpratensis* dicitur, de quo inferius agetur. Si igitur fuit aliquis *Thomas Barbariensis*, quod negare non prorsus sustineo, alia quædam & certiora de illo erunt proferenda.

Thomas Basinus, Lexoviensis Episcopus, a Rege autem ejectus, Archiepiscopi Cæsariensis titulum accepit, & ultimum vitæ tempus Ultraj. consumsit, mortuus A. 1491. Vide Wilh. Hedam in historia Ultraject. p. 304. Ex ejus *historia de Ludovico XI. Galliæ Rege. & Carolo Burgundiæ Duce*, sæpius aliqua ad verbum, non dissimulato Thomæ nomine exscribit Jac. Meyerus Annal. lib. XVII. Juris fuisse peritissimum, atque id in schola Lovaniensi fuisse professum, auctor est Rob. Gaguinus in historia Francorum, quem vide ad A. 1465. Vossius de Hist. Latinis p. 611. Excerpta ex illa historia de rebus in Hollandia & diœcesi Ultrajecti Ann. 1481. seqq. gestis edidit Ant. Matthæus Annal. Tomo II. edit. prioris, Tomo I. p. 505. edit. novæ, quem confer in præfatione. Ejus *Apologia* & *Historia* est in Bibl. Regis Galliarum. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 952. *Consilium ejus super processu puellæ Aurelianensis* MS. bis exstat in Bibl. Vaticana: ibid. pag. 54. 82. Adde Oudinum Tomo III. pag. 2616.

Thomas Beccatellus, Poeta Bononiensis, A. 1503. edidit *Carmina in honorem B. Catharinæ de Bononia*. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium pag. 251.

Thomas Bechington, Anglus, Theologus Oxoniensis & benefactor Collegii Novi ibid. Fuit A. 1429. Decanus Curiæ de Arcubus, post Episcopus Bathoniensis. Scripsit *de jure Regum Anglorum ad regnum Franciæ*, *Sermones*, & *in Epistolas Petri Blesensis*. Lelandus cap. 541. Balæus Centur. VIII. 10. Pitseus c. 842.

Thomas Becket, Londinensis, studuit Oxoniæ, Parisiis & in Italia, Juris Canonici Doctor, Archidiaconus Cantuariensis, Præpositus Beverlacensis, Summus Angliæ Cancellarius, & tandem A. 1162. Archiepiscopus Cantuariensis. Clericorum fautor summus magnas cum Rege inimicitias gessit, a cujus satellitibus tandem A. 1170. inter-

terfectus, poſt mortem Sanctus habitus eſt. De vita ejus plura habes in *Quadrilogo*, ſive vita ejus ex quatuor Scriptoribus contexta, & Epiſtolis ejus præfixa, brevius apud Caveum, & alias. *Epiſtolarum* ejus *Libros VI.* una cum admixtis aliorum ad Thomam, edidit Chriſtianus Lupus, Bruxellis 1682. 4. *Encomium rhythmicum de ſeptem gaudiis B. Virginis* edidit Hippolytus Maraccius in opere de Antiſtitibus Marianis, teſte Car. de Viſch in Bibl. Scriptor. Ciſterc. p. 309. Inedita ſunt ſequentia: *Apologia ad Gilbertum, Epiſcopum Londinenſem, Proceſſus ejus ad ſuos Epiſcopos lib. I.*

Confer Balæum Cent. II. 100. Pitſeum c. 239. Bulæum hiſt. Univerſitatis Pariſ. Tomo II. p. 775. 776. Car. de Viſc. Bibl. Scriptorum ord. Ciſterc. p. 309. Vitam ejus ingenti Volumine ſcripſit Herbertus de Boſcham, cujus mentionem facit Oudinus Tomo III. p. 1479.

Thomas Beverlacenſis, Anglus, ſed *Frigidi Montis* (Fremont) in Gallia, diœceſis Beluacenſis, monachus Ciſtercienſis, circa A. 1170. Scripſit *vitam B. Margaretæ*, cognomento Hieroſolymitanæ, ſororis ſuæ, proſa & carmine, quæ MS. aliquot locis occurrit, magna vero ex parte Annalibus ſuis ab Ann. 1187. & ſeqq. inſeruit Angelus Manrique. *Tractatum de contemtu mundi*, ad ſororem ſuam memoratam. Vide Car. de Viſch Bibl. Scriptorum Ciſterc. p. 311. 312. Polyc. Lyſeri Hiſt. Poetar. medii ævi p. 435. Oudinum T. II. p. 1688.

Thomas Bongeius, vide infra *Bungeius*.

Thomas Bonjoannes, ord. Prædicatorum, Panormitanus, Philoſophus & Theologus, circa A. 1342. ſcripſit *de rerum proprietatibus*. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum T. I. p. 906. Alium hujus nominis quære ſupra in *Thomas Aymo*.

Thomas Borſtallus, Norfolcenſis, ord. Eremitarum S. Auguſtini, Doctor Theologus, & Profeſſor in Sorbona Pariſienſi, mortuus A. 1290. reliquit *Quodlibeta Scholaſtica*, *Diſceptationes ordinarias*, & *ſuper Magiſtrum Sententiarum*. Balæus Cent. IV. 58. Pitſeus c. 418.

Thomas de Bozolaſto, Inſuber, ord. Prædicatorum in conventu Papienſi, Sec. XIV. Ejus *Vita B. Sibyllinæ Papienſis Sororis de Pœnitentia S. Dominici* a Taegio part. III. Monum. p. 193. & in Actis Sanctorum Tomo III. Martii edita eſt p. 68. Idem Quetif l. c. p. 662.

Thomas Brabantinus, vide *Cantimpratenſis*.

Thomas Bradelejus, vide *Scropus*.

Thomas Bradvvardinus, vid. lib. II. p. 67.

Thomas Bricot, Theol. Prof. Scripta ejus ſunt:

1. *Textus ſuppoſitionum Logicæ Petri Hiſpani, & Quæſtiones in fine ſingulorum librorum*: prodierunt cum Georgii Bruxellenſis Logica, Lugd. 1494. 1509.

2. *Textus Ariſtotelis ſuper octo libris Phyſicorum abbreviatus*, cum continuatione textus M. Georgii & quæſtionibus ejuſdem. Pariſiis per Henr. Stephanum 1504. fol. Lugduni per Jo. Carcan 1495. fol.

3. *Abbreviati textus totius Logices*. Pariſiis 1489.

4. *Inſolubilia*. Pariſ. 1492. 8.

5. *Additiones ad Georgii Bruxellenſis expoſitionem in Logicam Ariſtotelis*. Lugd. apud Steph. Gueynard 1504. 4.

6. *Curſus optimarum quæſtionum ſuper totam Logicam*. fol. ſine mentione anni & loci. Eſt Northuſæ in Bibl. Blaſiana.

Thomas Brinton, vel *Brampton*, Anglus, monachus ordinis S. Benedicti in cœnobio Norvicenſi. Romam vocatus ſedis Apoſtolicæ fuit Pœnitentiarius, tandem Epiſcopus Roffenſis, circa An. 1380. Scripſit *Sermones coram Pontifice* & *Sermones ſolemnes*. Balæus Centur. XII. 12. Pitſeus Append. Centur. IV. 50.

Thomas de Brixia, vide, *Thomas Calviſanus*.

Thomas Bromius, Carmelita in Conventu Londinensi, & Prior, post An. 1362. Provincialis, obiit A. 1380. Ejus sunt *Lectura Theologiæ*, *Quæstiones variæ*, *de laudibus Scripturæ*, *in præfationem Hieronymi*, *in Epistolas ad Romanos*, *Sermones de tempore*. Lelandus c. 419. Balæus Centur. VI. 61. Pitseus c. 649.

Thomas Brovvnus, Presbyter secularis, scripsit Ann. 1513. *Vitam Nicolai Maguirii*, Episcopi Leghlinensis, cujus Capellanus fuerat. Hæc Waræus de Scriptoribus Hiberniæ I. p. 87.

Thomas de Brundusio, cujus *Additiones & Apostillas super constitutionibus, capitulis & pragmaticis regni Siciliæ* memorat Gesnerus.

Thomas Buckinghamus, Anglus, illustri loco natus, Theologiæ Doctor Oxoniensis, Ecclesiæ Exoniensis Cancellarius, cujus ætas ignoratur, scripsit *Commentarios super Magistrum Sententiarum*, & *Quæstiones Theologicas*. Pitseus Append. Centuria IV 52.

Thomas Bungeius, vel *de Bungey*, oppido ad Avonam districtus Norfolcensis, ordinis S. Francisci, Theologus Doctor & Professor Oxoniensis, suique ordinis Provincialis circa Ann. 1290. Scripsit *super Magistrum Sententiarum*, *Quæstiones Theologicas*, & *de Magia naturali*. Lelandus c. 290. Balæus Cent. IV. 61. Pitseus c. 417. Waddingus de scriptoribus ord. Minorum pag. 323. Willot. p. 332. Gesnerus.

Thomas de Cabham, Anglus, Theologiæ Doctor, Subdiaconus Sarumensis, Ecclesiæ Sarisburiensis Canonicus & Vice-Decanus, vulgo *probus Presbyter* cognominatus, tandem An. 1313. Archiepiscopus Cantuariensis. Scripsit *Summam de casibus pœnitentiæ & Ecclesiasticis Officiis*, *de peccatis in genere*, *Speculum Ecclesiæ*, *de baptismo*, *Sermones* &c. Lelandus c. 286. Balæus IV. 98. Pitseus c. 416. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 663.

Thomas Caffarinus, vide *Thomas Antonii*.

Thomas Cajetanus, vide infra *de Vio*.

Thomas de Caloria, alias *Messanensis*, a patria dictus, Franc. Petrarchæ intimus, obiit circa Ann. 1341. Latine scripsit *Carmina* & *Epistolas*, *Poemata* quoque Italica. Mongitore Bibl. Sicula T. II. p. 256. 257.

Thomas de Calvisano, a patria in diœcesi Brixiensi sita, unde etiam *Thomas de Brixia* vocatur, ord. Prædicatorum, sub initium seculi XVI. scripsit *Orationes*, *Comm. in Summam S. Thomæ*, *Sermones de tempore*, *de Sanctis*, & *Quadragesimales*. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum Tomo II. pag. 26. Leon. Cozzando Libraria Bresciana p. 297. Altamura p. 233.

Thomas de Campo, monachus ordinis nescio cujus scripsit *Versus medicinales*. Vide Felleri Catal. MSS. Bibl. Paulinæ p. 267.

Thomas de Cantilupo, vide supra lib. III. p. 329.

Thomas Cantimpratensis, *Joannem* vocant Sammarthani in Gallia Christiana, *Henricum* & *Guilielmum* alii, indicante Sandio ad Vossium de Historicis Latinis p. 381. Puto perperam id factum. Natus fuit in vico Leuuis prope Bruxellam A. 1201. primo Canonicus ord. S. Augustini in Cantimprato prope Cameracum, deinde monachus ord. Prædicatorum Lovanii. Coloniæ docentem audivit Albertum Magnum, & Thomam Aquinatem condiscipulum habuit. Porro Lovanii in Conventu Dominicanorum Subprior & Lector, Episcopus Lusentinus & Episcopi Cameracensis Suffraganeus fuit, & Ann. 1263. fatis concessit. Scripta ejus nota sunt hæc:

1. *Bonum universale de Apibus*, Daventriæ ante A. 1478. Paris. & alibi sine mentione temporis, deinde curante Ge. Colvenerio Duaci 1597. 1605. 1627. 8. Gallice vertit Vincentius Willart ord. Prædicator. Bruxell. 1650. 4.

2. *Vita Joannis Abbatis primi monasterii Cantimpratensis, & ejus Ecclesiæ funda-*

da-

datoris. Parisiis asservatur in Bibl. S. Genovefæ.

3. *Vita B. Christinæ*, dictæ *Mirabilis*, Trudonopoli in Hasbania. Exstat apud Surium d. 23. Junii, & in Actis Sanctorum Tomo V. Julii p. 650.

4. *Vita B. Mariæ Ogriacensis*, apud Surium ibid. Hanc vitam Thomæ nostro tum Codices MSS. tribuunt, tum etiam Dionysius Carthusianus libro de quatuor novissimis, articulo 50. ubi hunc Thomam vocat virum literatum, religiosum ac nobilem. Tamen Daniel Papebrochius non Thomæ, sed Nicolao Cantimpratensi tribuit, in Actis Sanctorum Tomo IV. Junii p. 634. Ratio sola hæc est, quia Arnoldus Rayssius inter Peristromata Sanctorum Duaci, 1630. ac rursus post Cœnobiographiam & Lipsanographiam A. 1636. editam, hanc vitam *N. Regulari Canonico monasterii Cantimpratensis* tribuit. Interim non negat Papebrochius, Thomam nostrum libro 2. Apiarii cap. 54. num. 18. quædam ex hac vita verbotenus descripsisse.

5. *Vita B. Lutgardis Monialis de Aquiria*, ord. Cisterc. Surius d. 16. Junii, & in Actis Sanctorum Tom. III. Junii p. 234. cum annot. Dan. Papebrochii.

6. *Vita B. Margaritæ Iprensis*, prodiit Duaci 1618. per Hiacinthum Choquetium, inter Sanctos Belgii ord. Prædicator. p. 144.

7. *Hymnus de B. Jordano* exstat in Actis Sanctorum Tomo II. Febr. pag. 738.

8. Creditur & hujus esse *Latina Aristotelis translatio*, quæ in Scholis solet obtinere: sed, Bulæo judice, antiquior est.

9. Opus *de naturis rerum* lib. XX. memorat Trithemius, quod quindecenni labore confectum ipse asserit. Fuit Duaci apud Ge. Colvenerium.

Vitam ipsius dederunt Hyacinthus Choquetius de Sanctis Belgii ord. Prædicator. Jo. Gillemannus in Hagiologio Brabantinorum, & Ge. Colvenerius supra memoratus. Adde Scholion Miræi ad Henr. Gandavensem c. 51. Vossium p. 419. Caveum p. 638. Bulæum historia Univers. Parisiensis Tom. III. pag. 711. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 250. s. Val. Andream in Bibl. Belgica p. 832. Swertii Athenas Belgicas p. 692. Ambr. ab Altamura p. 21.

Thomas Cantuariensis, vide supra *Becket*.

Thomas ex Capitaneis de Cellionibus, Gallus, Theologiæ Doctor, Abbas monasterii B. Mariæ de Pietate Raineri Orator a Ludovico XI. ad Sixtum IV. missus A. 1471. al. 1473. *Orationem* eleganten recitavit, quæ statim Parisiis excusa est. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 310. Prædicatorum ordini, ex quorundam sententia adscribit Jac. Quetif Tomo I. p. 865.

Thomas Capuanus, a patria sic dictus, A. 1216. ab Honorio III. Cardinalis Presbyter tit. S. Sabinæ creatus est. Duabus legationibus a Gregorio IX. adhibitus est, in quarum altera A. 1230. pacem inter Fridericum & Papam conciliavit. Patriarcha quoque Hierosolymitanus creatus est, sed a Pontifice non dimissus, qui Græcis hunc tantum virum invidebat. Moritur A. 1239. teste Odorico Raynaldo ad h. a. n. 19. Ad hunc data est Epistola Friderici II. apud Petrum de Vineis III. 19. Scripsit *Dictatorem Epistolarem* sive *Summam dictaminis*, h. e. de modo conscribendi Epistolas & bullas Pontificias in Cancellaria Romana. Opus est miscellum, seria & jocosa, prosas & rhythmos continens, & in Bibliothecis Galliæ sæpius occurrit. *Summam epistolarem* vocat Codex Heilsbrunnensis, teste Hockero p. 80. Particulam ejus edidit Jo. Ge. Hahnius Collectionis Historicorum Tomo I. p. 279. Martyrologium ejus exstat in Bibl. Vaticana, teste Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 41. Epistolæ in Bibl. Regia Parisina, ibid. p. 937. Adde

Toppii Bibl. Neapolitanam pag. 294. Oldoini Athenæum Romanum p. 628. Oudinum Tomo III. p. 86.

Thomas Cardinalis tit. S. Petri ad Vincula, natione Anglus, monachus Dominicanus & Theologiæ Doctor, vixit Anno 1380. & scripsit *super Aristotelis Philosophiam universam*, *Quodlibeta varia*. Pitseus c. 655.

Thomas de Cassano, ab oppido ducatus Mediolanensis, quod patria ipsi fuit, sic dictus, Ord. Prædicatorum circa A. 1410. *Sermones* reliquit Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 753. Alius junior sec. XVI. memoratur a Julio Nigro de Script. Florentinis p. 512.

Thomas de Cassato, vide *Thomas de Clarasco*.

Thomas Castelfordus, Eboracensis, monachus Ordinis S. Benedicti in cœnobio Pontisfracti, vulgo *Ponfret*, vixit An. 1320. & *Historiam* & *Gesta Pontisfracti* reliquit. Lelandus c. 340. Balæus Centur. IV. 100. Pitseus c. 471.

Thomas Cavvston, monachus Cantuariensis, *Historiam de monachis Ecclesiæ Christi Cantuariensis* duplicem scripsit, videlicet, quo die singuli professi fuerint ab Anno 1207. ad 1486. & quo die singuli obierint ab A. 1286. Hæc Oudinus T. III. p. 1153.

Thomas de Celano, Ordinis Minorum Provinciæ Pendensis, vel *Pendentis* in Italia, circa A. 1220. Libellum reliquit *de Vita & miraculis S. Francisci*, quem Gregorius IX. approbavit. Vossius de Hist. Lat. II. 57. p. 461. Toppii Bibl. Neapolitana p. 295. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum pag. 325. Willot Athenæ sodalitii Franciscani pag. 333. Oudinus Tomo III. p. 105. Petr. Anton. Corsignanus de viris illustr. Marsorum p. 54. 185.

Thomas de Ceperano, Ordinis Minorum, Notarius Pontificis Romani, scripsit *Legendam S. Francisci*, quam ipsi Crescentius de Æsino, Generalis in capitulo generali A. 1245. consignandam delegaverat. Vossius l. c. & III. 7. fin. Waddingus l. c. Willot p. 333.

Thomas Ceriolus, Cremonensis, Jurium Doctor, inter Judices patriæ cooptatus An. 1473. anno sequenti inter Decuriones, scripsit *Consilia legalia*. Arisii Cremona literata T. I. p. 400.

Thomas Chaundler, de hoc jam egit Fabricius lib. IX. p. 174. nam Lelandus & hunc secuti *Joannem* prænominaverant. Adde tamen Rob. Gerii Append. ad Caveum p. 114. ubi varias ejus dignitates recenset. *Chronicon de vita Willelmi de Wickham* edidit Whartonus Angl. Sacræ Tom. II. p. 355. Ex *Allocutionum opere de laudibus Wickhami* ea quæ ad Thomam de Bechington Episcopum Wellensem pertinent, habentur ibidem p. 357. Adde Oudinum Tomo III. p. 2725.

Thomas Chesterfield vel *Chesterton*, Canonicus Lichfeldensis A. 1347. Scripsit *Seriem Episcoporum Coventrensium & Lichfeldensium*, adjecta historia Ecclesiæ ab A. 656. ad sua tempora, quam edidit Whartonus Angliæ Sacræ Tom. I. p. 423.

Thomas Chillendenus, Jurisconsultus Anglus, post monachus Cantuariæ ad S. Servatorem, ævo incerto. Scripsit *Commentarios in Leges antiquas*. Lelandus c. 568. Balæus Centur. XI. 57. Pitseus Append. Centur. IV. 54.

Thomas Cisterciensis Ordinis & Abbatiæ Monachus circa A. 1201. Scripsit *Commentarios in Cantica Canticorum*, quos Pontio Episcopo Claromontano dedicavit. Paris. 1521. Lugd. 1521. Caroli de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 310. 312. qui addit in monasterio Morimundensi asservari talem Commentarium, cui præscriptum sit nomen *Thomæ de Persenia*. Fratres Ordinis Minorum hunc sibi Commentarium vindicare voluerunt, sed a Magistro Sacri Palatii caussa cognita Cisterciensibus adscriptus fuit, ut docent Bertrandus Tissier in præfat. ad Tom. I. Bibl. PP. Cisterciensium, Oudinus T. II. p. 1575.

Thomas de Clarasco, alias quoque *de Cas-*

Cassato, Pedemontanus, in illo ducatu hæreticæ pravitatis Inquisitor, Prior provincialis Lombardiæ superioris, & tandem Cardinalis tit. S. Sabinæ, obiit Anno 1390. Scripsit *Summam casuum conscientiæ & Sermones*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 702. Altamura p. 132.

Thomas Claxton, Anglus, Ordinis Dominicanorum, Doctor Theologus, seculo incerto, scripsit *super librum I. Sententiarum*. Pitseus Append. Cent. IV. 55.

Thomas Clifford, Historicus Anglus, quædam de rebus Anglicis scripsisse dicitur. Pitseus Cent. IV. 56. in Append.

Thomas Colbius, Carmelitanus in cœnobio Norvvicensi, A. 1399. Episcopus Lismorensis & Waterfordiensis in Hibernia constitutus est, quamquam ea dignitate non admodum diu fruitus esse videtur. Scripsit *Præceptorium divinæ Legis*, *de Ecclesiæ paritate*, *Lectiones sacræ Scripturæ*: item *Indices in quædam Opera Augustini*, *Gregorii*, *in Polychronicon Carnotensis*, *in Guilhelmum Senghamum de fide & legibus*. Lelandus cap. 444. Balæus Centur. VII. 38. Pitseus c. 741. Waræus de scriptor. Hiberniæ p. 128.

Thomas Colyngham, Doctor Sorbonicus, post monachus Cisterciensis circa A. 1387. Scripsit *Commentarios Sorbonicos de Eucharistia*, Lutetiæ excusos. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 310. 311. Ge. Mackenzie de Scotis eruditis Vol. I. p. 422.

Thomas Cracoviensis. Huic in Cod. Thuano 773. (*a*) adscribitur *Dialogus de ratione sumendi Corpus Domini*. Car. du Fresne in Indice Auctorum. Verum error est librarii, qui scribere debebat *Matthæum de Cracovia*, de quo Fabricius noster supra lib. XII. p. 48. cui adde Pomeraniam meam novantiquam vernaculo sermone editam part. V. p. 642. 643.

Thomas Craulæus, Anglus, Theologiæ Doctor, Academiæ Oxoniensis Cancellarius, a. 1398. Archiepiscopus Dubliniensis, Hiberniæ Cancellarius & Justitiarius. Scripsit *Epistolam ad Regem*, in qua de negotiis suis conqueritur. Vide Lelandum c. 279. Balæum Cent. XIII. 96. Pitseum c. 767. Waræum de script. Hiberniæ p. 129. *Czanleius* perperam dicitur Bzovio ad annum 1419. p. 596.

Thomas Dando, aliis *Daudo*, Anglus, Carmelitanus in Comitatu Wilcheriæ & Conventus Marleburgensis Prior, circa A. 1436. Ejus est *Vita Alfredi Regis*: apud Vossium de Hist. Latinis p. 560. perperam legitur *Arturi*. Lelandus cap. 543. Balæus Cent. XI. 53. Pitseus c. 809.

Thomas Diaconus, Flander, monachus Bergæ S. Winoci, a Gallis A. 1333. in expugnatione urbis illius captus, sed rursum liberatus fuit. Descripsit *illam calamitatem expugnationis & captivitatis suæ*. Jacob. Meyerus Annal. Flandriæ lib. XIII. Vossius de Histor. Lat. p. 539. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 834. Sanderus de scriptoribus Flandriæ p. 156.

Thomas Dinus, vide *de Garbo* p. 253.

Thomas Diplovatatius, *Plonatatium* vocat Gesnerus, postquam ipsius loco suo jam mentionem fecerat. Corinthi natus, apud Thomam Palæologum Peloponnesi Despoten educatus est. Philosophiam & Jurisprudentiam Patavii didicit, Romæ & Neapoli docuit. In aula Alfonsi Regis Arragoniæ, & Nicolai de Flisco Cardinalis Romæ vixit. Decessit Romæ a. 1534. major nonagenario.

Scripsit varia, quæ allegantur a Nicolao Comneno in Prænotionibus Mystagogicis, *Synopsin juris Græci*, *ad Novellas*, *in IV. controversias Græcorum*, *Ecthesin Canonum Apostolorum*, *notas ad sententias Synodales*, *Explicationem regularum Nicephori CPol. notas ad Epistolam*

(*a*) Ex hoc vel simili prodiit editio Parisina, apud Guidonem Mercatorem 1497. 8. ubi inscribitur, *Dialogus de accedendo ad Altaris Sacramentum*.

lam Orthodoxam Bessarionis, Opus ingens *de præstantia Doctorum & clarissimis Jurisconsultis*, quod eruditi mire desiderant. Scripsit quoque *Vitas Innocentii IV. Bartoli a Saxoferrato*, *Pauli Castrensis*, *Angeli de Gambillonibus*, *Aretini*, *Alexandri de Tartagnis*, *Imolensis & Jasonis Mayni*, prout tradit Gesnerus. Ex his *Vita Bartoli* impressa est in Celeb. nostri Fabricii Bibl. Græca Vol. XII. p. 555. quem etiam confer Vol. X. p. 502. *Collectanea cum scholiis græcis in Tipucitum & Gregorium Patzò JCtos Græcos*. *Excerpta cum annot. in Polybium*, *Compendium Vitarum Plutarchi Gr. L. Descriptio Peloponnesi cum scholiis ex Plethone &c.* Plura Nic. Commeni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini tomo II. pag. 43.

Thomas Dockingus, patria Norfolcensis, monachus Franciscanus in cœnobio Norvvicensi a. 1270. Scripsit *in plerosque libros Biblicos*, *in Magistrum Sententiarum*, *Quæstiones ordinarias*, *in posteriora Aristotelis*, Lelandus c. 311. Balæus Centur. IV. 39. Pitseus c. 379. Waddingus de scriptorib. Ord. Minorum p. 324. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 333.

* *Thomas Doctius* Senensis Bartholomæi Socini præceptor *Doctor verus* ob singularem veritatis indagandæ peritiam appellatus, defunctus Ann. 1441. Vide Pancirol. de clar. leg. Interpr. lib. 2. cap. 91. *De excusatore consilium* Pisciæ An. 1489.

Thomas Donatus, Venetus, patritia familia ortus, Ord. Prædicatorum, A. 1492. invitus Patriarcha Venetorum factus, obiit A. 1505. Scripsit *Sermones*, & *Officia pro festis visitationis & sanctificationis B. V.* quæ impressa extant in Breviario Veneto 1492. *Comment. super Psalterium*, *Epistolas Pauli & Evangelium Matthæi*, *Tractatum super Summam S. Thomæ*, *Sermones in conventuum visitatione*. Jacob Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. II. pag. 11. Jac. Alphabeti Catalogus Scriptorum Venetorum p. 83. Altamura pag. 225.

Thomas Dorniberg, vide supra lib. IV. pag. 61.

Thomas Dublinensis, vide supra *Craulæus*.

Thomas Dundramensis Abbas, s. *de Dundranan* in Scotia, unus fuit e sex Doctoribus Theologiæ, qui Cardinalibus conjuncti in Concilio Constantiensi Rom. Pontificem elegerunt. Scripsit *de Schismate deponendo*, *de Pontifice eligendo*, *Acta Concilii Constantiensis*. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis, p. 311. Basileensi etiam Concilio interfuisse, & *Orationem* habuisse, quam in tomis Conciliorum exstare docet Ge. Mackenzie de Scotis eruditis Vol. I. p. 319. seqq.

Thomas Eboracensis, Ordinis S. Francisci Prælector in Academia Oxoniensi circa A. 1260. dedit *Commentarium in Ecclesiasten*. Lelandus cap. 254. Balæus Centur. X. 69. Pitseus cap. 370. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 324.

Thomas Eborallus, Theologiæ Doctor & Professor Oxoniensis, postea Canonicus Paulinus Londinensis, cujus ætas est incognita, reliquit *Sermones in Visitatione Cleri Londinensis*. Balæus Centur. XII. 64. Pitseus Append. Cent. IV. 58.

Thomas Eccleston, Anglus, monachus Franciscanus, vixit An. 1340. scripsit *de adventu Minorum in Angliam*, & *de impugnatione ordinis per Dominicanos*. Prius opus Balæus Centur. V. 58. cum Conformitatum libro comparat. Adde Lelandum c. 284. & Pitseum c. 524. Waddingum l. c. Willot p. 334.

Thomas Edvvardston, Anglus, Ordinis Eremitarum S. Augustini e cœnobio Clarensi in Suffolcia, Theologiæ Doctor Oxoniensis, Leonelli Ducis Clarentiæ opera ad Archiepiscopatum (Hiberniæ putat Pitseus, sed reclamante Waræo: Ego putarim titularem fuisse in partibus infidelium) promotus: obiit An. 1396. & in cœnobio Clarensi sepultus est. Scripsit *Sermones solemnes*, *Determinationes Theologiæ*, & *Lecturas Scholasticas*. Balæus Cent. VII. 7. Pit-

ſeus c. 216. Waræus de ſcript. Hiberniæ p. 126. Phil. Elſſius in Encomiaſtico Auguſtiniano p. 660.

Thomas, *Elienſis* cœnobii Monachus, claruit A. 1170. Ejus ſunt *Vita S. Etheldredæ*, Reginæ & Abbatiſſæ Elienſis, cujus libro II. continetur *Hiſtoria monaſterii Elienſis*: ſequuntur *Miracula in translatione S. Etheldredæ edita*. Omnia hæc edita ſunt, & adnotationibus illuſtrata per Dan. Papebrochium, in Actis Sanctorum Tom. IV. Junii p. 493. 582. Ante hunc *Hiſtoriam*, ſed mutilam, dederat Jo. Mabillonius ſec. II. Benedictino pag. 738. *Vitam* edidit Galeus, & Hiſtoriæ Elienſi tanquam ab Anonymo ſcriptam adjecit, Tom. I. (Caveus allegat Tom. III. qui mihi notus non eſt) p. 489. *Prologum* totius operis ſeparatim dedit Henr. Whartonus Angliæ Sacræ Tom. I. p. 39. *Vitam* & *Hiſtoriam* in compendium redegit Anonymus, quem ſub nomine Thomæ noſtri edidit Guil. Dugdalius Tomo I. Monaſtici Anglicani p. 87.

Vide Caveum p. 594. Oudinum T. II. p. 1673.

Thomas Elmham, non *Elinham*, ut Pitſeus Append. Centur. IV. 59. multo minus *Holingham*, ut idem n. 60. qui præterea duos ex uno facit. Fuit patria non Anglus, ſed transmarinus, primum monachus Abbatiæ S. Auguſtini juxta Cantuariam, poſt An. 1407. Theſaurarius, tandem in Cœnobio de Lenton, agri Nottinghamenſis, Ord. Cluniacenſis A. 1414. Prior, quod tamen munus A. 1426. reſignavit. Scripſit *Vitam & Geſta Henrici V.* Angliæ Regis, quam primus edidit Thomas Hearne, Oxon. 1727. 8. Eandem *Vitam metrice* quoque confecit, cujus ſpecimina dedit Hearnius in Appendice p. 375. 376. Ultimum ex iiſdem exhibemus:

SCrVtVs Conſpirat, RiMatVr OLeuCia PLebi,
Rumpe Iugo Cor Aiens, Res Dabit Vltra Sonum:
EIA! Ruit GenS Avita, Malis Opus Hoſte Triumphat.

Primi verſus literæ initiales nomen Patroni innuunt, qui fuit Henricus *Scrope*: reliqui numerales Annum C. 1415. Secundi verſus literæ indicant *Ricardum* fratrem Ducis Eboracenſis. Tertii verſus literæ primæ retro lectæ alium patronum celebrant, qui fuit *Thomas Graye*. Sed turpe eſt difficiles habere nugas. Cæterum quæ de hoc auctore diximus, ea certa ſunt, & ex præfatione libri petita, ubi plures alii non accurate de noſtro ſcribentes refutantur. Adde Journal des Scavans 1728. Nov. p. 311. Acta Eruditorum 1730. p. 476.

Thomas Eporedienſis, a patria, hodie *Yvrea*, ſic dictus, ord. Prædicatorum, floruit A. 1516. Scripſit *Vitam B. Margaritæ de Sabaudia*, *Theodori Marchionis Montisferrati conjugis*, *& a ſponſi morte monaſterii Albenſis fundatricis & profeſſæ*. Jac. Quetif Tomo II. p. 34.

Thomas de Fauce, Eugubinus, Congregationis Scopettinorum Generalis A. 1461. ſcripſit *contra cultum Ethnicorum*, opus laudatiſſimum, ut Armannius in Chron. Eugub. refert. Hæc Jacobillus in Bibl. Umbriæ p. 260.

Thomas Fich, Canonicus regularis & Subprior Eccleſiæ cathedralis S. Trinitatis Dublinii, ſcripſit *de rebus Eccleſiæ ſuæ*, qui *liber albus* dicitur, fortaſſe & *Necrologium*, quia character libri MS. illud ævum indicat: obiit Ann. 1517. Waræus de Scriptoribus Hiberniæ pag. 81.

Thomas de Firmo, a patria ſic dictus, ord. Prædicatorum, Concilio Piſano A. 1409. adfuit, Magiſter ordinis, poſt Nuncius Apoſtolicus Joannis XXIII. obiit A. 1413. Ejus ſunt *Sex literæ encyclicæ e Capitulis generalibus*, *quibus præfuit*, *pro more ſcriptæ*, *Regula Fratrum & Sororum de pœnitentia B. Dominici*. Jac. Quetif de Scriptoribus ordinis Prædicatorum Tomo I. p. 747. Altamura p. 153.

Thomas Florentinus; vide *Thomas de Garbo*, pag. 253.

Thomas de Fonte, Senensis, Ord. Prędicatorum, Confessor S. Catharinæ Senensis circa A. 1389. scripsit *Singularia & mira, quæ in Beata illa virgine experiebatur*, ex quibus alii Scriptores vitæ illius profecerunt. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 696.

Thomas de Forcellis, Legatus Academiæ Parisinæ ad Concilium Basiliense, cujus *Oratio ad Concilium dictum* exstat in Bibl. monasterii Heilsbronnensis, teste Catalogo Hockeriano p. 116. * Lege Thomas de Corcellis. Ab ea quam Bibliothecarius noster hic indicat, diversam credo orationem ab eodem Thoma dictam Bituris in Concilio Ann. 1438. ex Gallis Episcopis coacto, quam legi in Cod. MS. Bibliothecæ Cæsar. Vindobonensi Jur. Can. 68. pag. 303. quam hæc verba præcedunt: *A. D.* 1438. *postquam coram Rege Franciæ & Prælatorum in Bituris congregatorum propositiones tam ex parte Conc. Basiliensis, quam D. Papæ Eugenii factæ fuissent, & deliberatum quod Rex ipse authoritatem Ecclesiæ defendere vellet per Regem responsum extitisset, unus ex oratoribus D. Papæ Episcopus Dignensis in præsentia DD. prælatorum, & cæterorum Principum, non tamen Regis, plurima contra authoritatem supremam generalium Conciliorum exposuisset, ad quam pro parte S. Concilii per organum Thome de Concellis S. Theologiæ Doctoris unius ex ambiatoribus S. Concilii Basiliensis prædicti extitit responsum, ut juxta sequitur.*

Illustriss. Principes &c. *Incumbit nobis* &c.

Thomas Formaglinus, Bononiensis, JCtus circa An. 1319. Scripsit *Lecturas in Digestum Vetus & Codicem*, nec non *Quæstiones*. Bumaldi Minerval Bononiense p. 220. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium p. 253.

Thomas Fremont, seu *de Frigido Monte*, vide supra *Beverlacensis*.

Thomas Fulginas, tertii Ordinis S. Francisci, miraculis & prophetia clarus, ætate incerta, scripsit metrice *Ruinas multarum civitatum Italiæ & tribulationum Ecclesiæ*, antequam evenirent. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 324.

Thomas Fyle, vide *Thomas Lyld*.

Thomas Gallus, Abbas S. Andreæ Vercellensis, Ord. Cisterciensis, patria Pedemontanus, ex familia Galla oriundus: præceptor fuit S. Antonii de Padua, obiit A. 1246. Scripsit *Comment. in Dionysium Areopagitam Expositionem s. Paraphrasin in Canticum Canticorum:* quæ opera nondum sunt edita. Plura dabit Andreas Rossottus in Syllabo Scriptorum Pedemontii p. 1. * Expositio ejus in Canticum Canticorum publicam lucem aspexit Parisiis An. 1521. typis Ascesianis. Obiit vero A. 1246. ut ex ejus epitaphio, quod legitur in ædibus S. Andræe Vercellensis discimus. En versus:

Bis tres viginti currebant mille ducenti
Anni, cum Thomas obiit Venerabilis Abbas.
Primitus istius templi summeque peritus
Artibus in cunctis liberalibus atque magister
In hierarchia; nunc arca clauditur ista;
Quam celebri fama vegetavit pagina sacra.

Titulus operis ejus in S. Dionysium hic notatur in Cod. 656. Bibliothecæ Athenæi Taurinensis: *Tractatus de differentia mundanæ Theologiæ, atque divinæ, & demonstrationibus eorum.*

Thomas de Garbo, Dini filius, Florentinus, Medicus & Vir Consularis circa A. 1340. scripsit *Summam Medicinalem cum tractatibus duobus de adjectione humidi radicalis, & de reductione medicinarum ad actum*. Venet. 1521. 1529. fol. Tractatus posterior extat cum Libellis De Dosibus, Patav. 1556. 8. 1579. 4. Lugd. 1584. 8. *Expositionem super Cap. III. Canonis Fen. XXV. Avicennæ de Generatione Embryonis*. Venet. 1502. fol. *Comment. in Libros Galeni de febrium differentiis*, Paris. 4.

Lugd.

Lugd. 1514. 4. Confer Symphorianum Champerium de scriptoribus Medicis, Trithemium de script. Eccl. cap. 613. Pocciantii Catal. Scriptorum Florentinorum p. 164. Mercklini Lindenium renovatum pag. 1018. * Medici hujus doctissimi de natura fœtus duæ sunt commentationes, altera brevior, diffusior vero altera, quas ambas simul habeo excusas in fol. Venetis typis Ann. 1500. Harum postrema quamquam sub Dini nomine excusa est ibidem & ab aliis Gentili de Perusio tribuitur, editionis tamen illius curator Bassianus Politus Medicinæ Doctor in literis huic ipsi editioni præmissis Thomæ Garbo vindicat. Est etiam ejusdem Thomæ summa medicinalis cum tractatibus hic a Bibliothecario nostro indicatis eodem pariter A. 1500. ibidem excusa.

Thomas Gascoigne, Anglus, nobili genere natus, Cancellarius Academiæ Oxoniensis, claruit A. 1460. Ejus sunt *Sermones in Evangelia*, *Veritates ex scripturis*, *Dictionarium Theologicum*, *Vita S. Hieronymi*, *Septem flumina Babylonic*, *Lectiones ordinariæ*. Balæus Centur. VIII. 22. Pitseus c. 852. Lelandus c. 526.

Ex Dictionario Theologico hæc verba notatu digna affert Usserius de Scripturis & Sacris vernaculis pag. 164. *Thomas Arundel*, *Cantuariensis Archiepiscopus*, *sic lingua percussus erat*, *ut nec deglutire*, *nec loqui aliquot dies ante mortem suam potuerit*, *divitis epulonis exemplo*, *& sic tandem obiit*. *Atque tunc multi fieri putabant*, *quia verbum alligasset*, *ne suo tempore prædicaretur*.

Thomas de S. Gervasio, Nobilis Brixiensis, Ord. Prædicatorum Ann. 1365. Scripsit *Acta Sanctorum Sacri Ordinis Prædicatorum*: *Vitam S. Dominici*, *S. Petri Martyris*, *& S. Thomæ Aquinatis*. Leonardo Cozzando Libraria Bresciana p. 297.

Thomas Graius, testante Briano Tvvyno lib. 3. de antiquit. Academiæ Oxoniensis p. 277. auctor est Chronici, quod inscribitur *Scala mundi*. Vossius de Histor. Latinis lib. III. pag. 725. ibi Sandius.

Thomas Gualensis, vide infra *Walleis*.

Thomas Guichardus, Rhodius, J. U. D. Magistri Ordinis Hierosolymitani Orator ad Clementem VII. *Orationem* habuit, in qua Rhodiorum expugnationis & deditionis a. 1522. factæ Summa continetur, Romæ excusam 1523. & 1524. 4. Vide Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 585.

Thomas Gulpherammus, Patritius & Judex Cremonensis circa a. 1340. scripsit *de sepulturis Illustrium virorum Cremonensium*, & *de memoria locali*. Arisii Cremona literata tom. I. p. 163.

Thomas de Hales, sive *Halensis*, Anglus, Ordinis S. Francisci, Doctor Sorbonicus, circa a. 1340. Scripsit *de beata Virgine*, *Sermones Dominicales*, *Disputationes Scholasticas*. Balæus Centur. V. 49. Pitseus c. 523. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 324.

Thomas de Hanneia, Grammaticus Anglus, in patria & Tolosæ docuit, & *de quatuor Grammaticæ partibus* scripsit circa a. 1360. Balæus Centur. XIII. 90. Pitseus c. 584.

Thomas Hasilvvodus, Canonicus regularis S. Augustini in monasterio de Leidis in Cantia circa a. 1320. reliquit *Chronicon compendiarium*. Balæus Cent. V. 20. Pitseus c. 483.

Thomas de Hasselbach, vide supra lib. VIII. pag. 193.

Thomas Hibernicus, alias *Palmeranus* s. *Palmerstonensis*, in agro Kildariensi natus, Doctor Sorbonicus aliquando docuit, mortuus in monasterio Aquilæ regni Neapolitani a. 1269. Ejus prostant *Manipulus florum*, sive *Flores omnium doctorum*, *qui super sacris literis scripserunt*, Placent. 1483. folio. Venet. 1492. 1550. Parif. 1556. Lugd. 1555. 1567. & alibi pluries.

Inedita sunt *de Christiana religione*, *de illusionibus dæmonum*, *de tentatione diaboli*, *de remediis vitiorum*.

Balæus Centur. XIV. 89. Waræus de scriptor. Hiberniæ p. 60. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum t. I. p. 744.

744. Willotus cum Franciscanis adscribit in Athenis sodal. Franciscani p. 333.

Thomas de Hilleia, patria Suffolcensis, Carmelitanus in cœnobio Gippesvicensi, Theologiæ Doctor Cantabrigiensis, ibi & Brugis eandem docuit, *Chrysolithi* cognomen adeptus. Vixit a. 1290. & scripsit *in Apocalypsin Joannis*, *in varia Sacræ Scripturæ loca*, *Quæstiones Theologicas*, *Introductiones ad Lecturam &c.* Lelandus c. 357. Balæus Cent. IV. 65. Pitseus cap. 421.

Thomas Hispellas, Ord. Minorum, scripsit A. 1270. *Vitam B. Andreæ de Cacciolis*, Hispellatis, magistri sui, qui S. Francisci discipulus fuit. Eam Joannes de Targurinis JC. Hispellas, Bartoli discipulus Ann. 1358. in compendium redegit. Waddingi Ann. Ord. Minorum T. VII. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 260.

Thomas Holingham, vide *Thomas Elmham*.

Thomas Januensis de Valerano, recensuit Chrysostomi homilias in Matthæum, editionem antiquissimam, & præfationem adjecit. Eam in Bibliotheca monasterii Farfensis vidit Mabillonius, & memorat hoc in Itinere Italico p. 147.

Thomas de Illeia, vide *Hilleia*.

Thomas Jorsius, sive *Joyce*.

Thomas Ismaelita, Ordinis S. Brigittæ in cœnobio prope Richemundam ad Tamesim, quod vocatur *Sion*, circa annum 1430. Edidit *Speculum humilitatis* & *Collectiones miraculorum*. Balæus Centur. VII. 82. Pitseus c. 797.

Thomas de Kempis, vide supra lib. X. p. 215.

Thomas de Laa, monachus Mellicensis, cujus *Epistola de statu monasterii sui* Anno 1452. data exstat in Codice Diplomatico Pezii & Hueberi part. III. p. 359.

Thomas Langfordus, Essexiensis, Ordinis Prædicatorum Theologiæ Doctor, circa A. 1320. Scripsit *Chronicon universale*, *Commentarium sive Postillam super Job*, *Sermones* & *Varias Disputationes*. Balæus Cent. V. 15. Pitseus c. 476.

Thomas Langleius, Ordinis S. Benedicti monachus in Hulnensi Comitatus Nortfolcensis cœnobio A. 1430. Scripsit *Epigrammata*, & *de variandis carminibus*. Balæus Cent. XI. 43. Pitseus cap. 802.

Thomas Lauingham, Philosophus Anglus, scripsit *Supplementum in libros Physicorum*, forte Aristotelis. Pitseus Append. Cent. IV. 62.

Thomas Leirmant vel *Ersiletonus*, natione Scotus, edidit *rhythmica quædam*, & ob id *Rhythmicus* apud Anglos cognominatus est. Vixit An. 1286. Gesnerus.

Thomas Leontinus, vide supra *Thomas Agni*.

Thomas Lexoviensis, vide *Basinus*.

Thomas Lilus, vide infra *Lyld*.

Thomas Linacer; Anglus, Cantabrigiensis, studia in patria cœpta Florentiæ Demetrio Chalcondylæ & Angelo Politiano ductoribus prosecutus, & a Laurentio Mediceo humanissime exceptus est, postea Romæ Bibliothecas invisit, & Hermolao Barbaro familiariter usus est. In patriam redux Arturo Principi, Henrici VII. filio præceptor datus est. Post Medicinæ Doctor & Professor Oxonii factus, in aulam revocatus, Archiatri partes sustinuit. A. 1515. beneficio Ecclesiastico & Sacerdotii dignitate mactus est: obiit A. 1524. ætat. 64. Notatu dignum est, quod de eo narrat Jo. Checus in libro de pronunciatione Linguæ Græcæ: *In Ciceronis convitio Linacer mihi perinde placere debet, atque in eo, quod, cum provecta admodum inclinataque ætate esset, homo studiis morbisque fractus, & morti vicinus, cum Sacerdos esset, jam tum novum Testamentum primo in manus cepisse, & ex eo aliquot Matthæi capita perlegisse fertur. Et quum quintum, sextum, septimumque percurrisset, abjecto, quantum potuit, totis viribus libro, jurasse, aut hoc non fuisse Evangelium, aut nos non esse Christianos.*

Scripta ejus nota sunt sequentia:

1. *Grammaticæ rudimenta*, Mariæ principi Regiæ dedicata. Parif. 1533. 1543. per

per Rob. Steph. 1538. 1540. 4. 1556. 8. Basil. 1542. Ex Anglico latine vertit Ge. Buchananus.

2. *De emendata structura Latini sermonis*. Lond. 1524. 4. Parif. 1528. 1533. 1536. 4. Basil. 1530. 4. 1543. 8. Col. 1539. Parif. 1543. 4. Lugd. 1541. Venet. Ald. 1557. 8. Lipf. 1591. 8. Dedicatus fuit liber Mariæ principi regiæ, post Reginæ.

3. *Epistolæ ad diversos*.

4. *Carmina*.

5. *Sphæram Procli latine vertit*, editam. Witteb. 1538. 8. Hunc librum Henrico VII. Regi dedicaverat, quia vero adulator aliquis ipsi indicaverat, librum jam Latine conversum esse, quamvis satis misere, Rex munus aspernatus est, & implacabili in Linacrum odio exarsit. Erasmus Epist. XXVI. 14.

6. *Aristotelis meteora*.

7. Multa Galeni Latine vertit *de temperamentis*, *de sanitate tuenda*, *de inæquali intemperie*, *Methodum medendi*, *de naturalibus facultatibus*, *de pulsuum usu*. Parif. per Simonem Colinæum, 1530. fol. *de inæquali intemperie* seorsim, Basil. 1539. 8.

Confer de eo Balæum Centur. VIII. 65. Pitseum c. 925. Bælii Dictionarium.

Thomas Liter, Ranckvvillensis, vixit A. 1200. & *omnium superioris Alamanniæ Comitum & Baronum origines* scripsit, quas tamen multis fabulis inquinavit. Vide Goldastum sub finem Tomi II. rerum Alemannicarum. *Chronicon Suecicorum* (rectius *Suevico*) *Germanicum* Ulmæ 1486. impressum memorat Maittaire Tomo I. p. 479.

Thomas Lombardus, Ord. Prædicatorum, Inquisitor Pedemontanus, tempore Schismatis creatus Cardinalis, scripsit *Sermones*, qui Toleti in cœnobio S. Marci asservantur. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 489.

Thomas Lovaniensis, vide *Cantipratanus*.

Thomas Lumbæus, vel *Lombe*, Anglus, Carmelitanus in conventu Linnensi, Theologiæ Doctor & Professor Oxoniensis, obiit A. 1390. Scripsit *Lecturas in Sacram Scripturam*, *super Magistrum Sententiarum*, *Determinationes Theologiæ*, *Quæstiones ordinarias*, *de incarnatione Verbi*, *Sermones*, *contra Lolhardos & VViclefitas*. Trithemius de scriptor. Eccles. c. 663. Lelandus cap. 562. Balæus Centur. VI. 91. Pitseus c. 685. Petri Lucii Bibl. Carmelitana p. 79.

Thomas Lyld, a Balæo corrupte *Lyle*, aliis *File*, dictus, Anglus, Ord. Prædicatorum, Magister Cantabrigiensis, Avenione a Clemente VII. Ann. 1344. Episcopus Eliensis constitutus, obiit A. 1361. Scripsit *Quæstiones Theologicas*, *Sermones de tempore & Sanctis*. Balæus Centur. VI. 26. Pitseus c. 586. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 649. Altamura p. 139. 491.

Thomas Mailorius, ex Mailor, urbe Cambriæ, oriundus, vixit Ann. 1490. descripsit *Acta Arturi Regis*, & *de mensa ejus rotunda*. Pitseus c. 894.

Thomas Maldonus, a patria sic dictus, ubi inter Carmelitanos versatus est, & dignitatem Prioris consecutus circa annum 1404. Ejus sunt *Introitus Bibliorum*, *Lectura in Genesin*, *Lectiones in Psalmos*, *Sermones*, *Collationes solemnes*, *super Magistrum Sententiarum*, *Determinationes Theologiæ*, *Quæstiones ordinariæ*, *Quodlibeta*, *Actus vesperiales*. Lelandus c. 483. Balæus Centur. VII. 27. Pitseus cap. 735. Hipp. Marraccii Bibl. Mariana T. II. p. 412.

Thomas de Malumbris, Cremonensis, JCtus & Senator patriæ circa A. 1350. scripsit *super Infortiatum Volum.* 2. *super Instituta regulas faciliores*, *de modo bene vivendi*. Arisii Cremona literata T. I. p. 168.

Thomas de Manfredis, Cremonensis, JCtus & Judex patriæ circa annum 1364. scripsit *Consultationes in utroque jure*. Arisii Cremona literata T. I. p. 121.

Thomas Maurigniacensis Abbas, vixit tem-

temporibus S. Bernardi. Exſtat *Epiſtola* ejus ad hunc ſcripta in Miſcellaneis Baluzii lib. IV. pag. 459. in qua ipſum conſulit, quid ſibi faciendum ſit, qui a Legato Apoſtolico ſede ſua dejectus eſſet. Duæ aliæ exſtant in Chronico Abbatiæ Maurigriacenſis. Liron Bibl. Chartraine p. 51.

Thomas Martanus, Spoletinus, Comes Galli Cedulis, Ampliator Ann. 1436. caſtri Collis Marchionis in agro Spoletino, & nepos Thomæ de Martanis, qui Anno 1360. fuit Senator urbis. Scripſit *Hiſtoriam Spoletinorum afflictionis ſub Pirro Tartari Tomacelli filio, Spoleti Rectore & arcis præfecto*, ab A. 1436. uſque ad A. 1441. MS. eſt Spoleti, exemplum fuit penes Lud. Jacobillum, cui hæc debentur ex Bibl. Umbriæ p. 260.

Thomas Medicus, patricius Venetus, ſcripſit *Fabellam Epiroticam*, impreſſam 1483. Geſnerus.

Thomas de Mediolano, a patria & conventu Ord. Prædicatorum, ubi verſatus eſt, ita dictus, Mathematicus inſignis circa A. 1510. Scripſit *Epitomam de proportionibus motuum*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. II. p. 24. Altamura p. 228. * Scripſit etiam *de ſphæra*, ſicut & *de Re Mechanica* opuſcula, Quæ M-Sa. in Cœnobio S. Mariæ Gratiarum Mediolani ſervari teſtatur Argelatus in Biblioth. Mediolan:

Thomas Meſſanenſis, vide ſupra *Thomas de Caioria*.

Thomas Mieres, Gerundenſis, JCtus, Alphonſo V. Regi Aragoniæ a conſiliis, regiique patrimonii in Catalonia Advocatus fiſchalis, circa A. 1439. ſcripſit *Apparatum ſuper conſtitutionibus curiarum generalium Cataloniæ*, Barcinone 1523. & 1610. fol. impreſſum. Nic. Antonius Bibl. Hiſpana Vet. X. 5. n. 289.

Thomas, *Monumetenſis* monachus Benedictinus, circa A. 1160. ſcripſit *Vitam & miracula Guillelmi pueri & martyris*, quem Judæi Norvici cruci adfixerant. Lelandus c. 288. Balæus Cent. II. 94. Pitſeus c. 222.

Thomas de la Moor, ſive *Morus*. Vide ſupra lib. XII. p. 89.

Thomas Murnarus, Argentinenſis, Ord. Minorum, Cracoviæ, Francofurti ad Mœnum, Friburgi in Briſgoia, Treveris & Argentorati verſatus eſt, ubique nugas egit, ubique cum viris doctis rixas excitavit, præcipue cum Sebaſtiano Brant & Jacobo Wimphelingio. In Lutherum quoque ſtrinxit calamum, ſed parum ab ipſo reſponſi tulit. Ingenium ex ſcriptis cognoſces, ex quibus hæc mihi nota ſunt:

Invectiva contra Aſtrologos, Sereniſſimo Romanorum Regi Maximiliano piiſſimo, contra fœderatos, quos vulgo Suitenſes nuncupamus, interitum prædicentes. Argent. 1499. 4.

Tractatus de pythonico quæſtu, (non *ſpiritu*, ut ſcribit Waddingus) Friburgi, 1499. *De pythonico contractu* inſcribitur in opere, quod Malleus maleficarum vocatur, T. II.

Reliqua Waddingus memorat de ſcriptoribus Ord. Minorum p. 325. *Chartiludium in Inſtituta Juſtiniani*, quod in tabellas redactum impreſſum eſt Venetiis, *de Sacerdotio Novi Teſtamenti* & alia quædam Germanice ſcripta, *die Narren-Beſchvverung, die Schelmenzunft, der Gret Mullerin Jartag:* inter quos etiam eſt liber notus *der Eulenſpiegel*: id quod ipſi objicit liber vernaculus: *Ayn ſchoner dialogus und ſtraffred von dem Schulthayſs von gayſsdorf &c.* Waddingus etiam ipſi tribuit *Tractatum contra viros mulieroſos*, prænotatum, *Patrum ſtultorum Geuthma*. Ne vero quis fruſtra quærat, quid ſit illud *Geuthma*, notandum eſt, vocem eſſe Germanicam, a Waddingo, qui linguam noſtram non calluit, ita depravatam. Titulus libri in Becmani Catalogo Bibl. Francofurto-Viadrinæ p. 205. ſic habet: *Gauchmat zu Straſe allen vveibiſch chen Mannen*, Baſil. 1519. 4.

Thomas Nacci, idem eſt, qui ſupra *Thomas Antonii*, id nomen autem ab avo aſſumſit.

Thomas Nerius, Florentinus, Ord. Præd. vir pius, scripsit librum eruditum *pro doctrina* Fr. Hieronymi Savonarolæ circa A. 1512. Hæc Vinc. Maria Fontana de Provincia Romana Ord. Præd. p. 380.

Thomas Netter, vide infra *Waldensis*.

Thomas Nevvmarket, sive *de Novo foro*, a patria sic dictus, Anglus, Rhetor & Poeta circa Ann. 1410. Scripsit *Compendium Rhetorices*, *de arte dictandi*, *Expositionem Computi Dionysii*, *Tractatum de Sphæra* (sive potius, *in Sphæram*) *Sacrobosci*, *Conciones*, *Epistolas*, *Carmina*. Balæus Centur. VII. 60. Pitseus c. 756.

Thomas Nortonus, Bristolensis, Chymicus circa A. 1477. scripsit *de lapide Philosophico*, *Epitomen Alchymiæ*, & *de transmutatione metallorum*. Balæus Cent. XI. 66. Pitseus p. 876.

Thomas Norvvodus, Anglus, Ordinis Prædicatorum, A. 1320. commentatus est *in Epistolam ad Romanos* & *Magistrum Sententiarum*. Pitseus c. 479. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 531. Altamura pag. 99.

Thomas Ocleffus vel *Hocleffus*, Anglus, claris parentibus ortus, Galfredi Chauceri discipulus, Poeseos cultor, Berengarii & Wiclefi sectator circa A. 1410. Scripsit partim Latino, partim Anglico sermone *de cœlesti Jerusalem*, *Planctum proprium*, *de quodam Jonatha*, *de regimine principis*, *Dialogum ad amicum*, *de quadam Imperatrice*, *de arte moriendi*. Balæus Centur. VII. 40. Pitseus c. 747.

Thomas Otterburnus, Anglus Franciscanus, quem ad a. 1411. referunt. Ejus sunt *Historia rerum Anglicarum*, *de successione Comitum Northumbriæ*, & *Opuscula*. Balæus Cent. VII. 55. Pitseus c. 761. Lelandus c. 394. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 326. *Historia Anglica* ab origine gentis usque ad Eduardum IV. cum Joanne a Whethamstade, edita est a Thoma Hearne, Lond. 1733. 8. * Si Thomas iste Anglia genitus est, & in ordine Minorum meruit profecto alius est a F. Thoma Ochsenbrunner Basileensi Ordinis FF. Prædicatorum, qui scripsit libellum de ætatibus Populi Romani, quem edidit Romæ an. 1493. in 4. direxitque Paulo de Campo Fregoso titu. S. Sixti Card. Genuensi.

Thomas Palmeranus, vide supra *Hibernicus*.

Thomas Palmerus, monachus Dominicanus, Conventus Londinensis Prior, & Theologiæ Doctor, circa a. 1410. Opera ejus sunt, *super unione facienda*, *de originali peccato*, *de adoratione imaginum*, *de veneratione Sanctorum*, *de peregrinatione*, *de indulgentiis*. Balæus Cent. VII. 47. Pitseus c. 761. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 753. Altamura p. 500.

Thomas Parpalia, (non Parapalia, ut apud Gesnerum legitur) Taurinensis, Condominus Roviliasci, J. U. D. in Academia patria Juris Civilis Lector, circa a. 1500. scripsit *Præludia feudalia*, *in Rubric. 2. ff. vet. si certum petatur*, *l. si quis nec causam*, *in Quint. tit. Codic. lib. 1. de Sacros. Eccles. l. placet*, & *de Transact. l. si quis*, *in 1. Infort. tit. solut. matrimon. Repetitionem in 2. part. ff. novi*, *tit. de verbor. obligat.* quæ Taurini impressa sunt. Andr. Rossotti Syllabus Scriptorum Pedemontii p. 541.

Thomas Penket, Anglus monachus Augustinianus in cœnobio Warringtonensi, sectator Joannis Scoti, Oxonii & Patavii per aliquod tempus Theologiam docuit, in patriam redux Ordinis sui per Angliam & Hiberniam Provincialis, obiit a. 1487. Ejus sunt *Annotationes in Augustinum*, *in Magistrum Sententiarum*, *in Metaphysicam Aristotelis*, *Placita Theologica*, *Lectiones in Scotum*, *de arte sermocinandi*, *Elucidationes naturalium*, *Summa dialectices &c.* Edidit quoque & emendavit Jo. Duns in IV. libros sententiarum, Venet. 1481. per Jo. de Colonia & Nic. Jenson, & 1474.

per Albertum de Stendal. Lelandus c. 580. Balæus Centur. VIII. 47. Pitseus c. 886. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. *662*. Gandolfus de ducentis scriptoribus Augustinianis p. 340.

Thomas Penzelo, Widensis: Ejus *Modus studendi* impressus est Lipsiæ 1507. a Jac. Thanner. Gesnerus.

Thomas de Persenia. Vide supra *Tomas Cisterciensis*.

Thomas Peverellus, vel *Piperellus*, Suffolcensis, Carmelitanus, Theologiæ Doctor Oxoniensis, a. 1397. Episcopus Ossoriensis, a. 1398. Landavensis, & anno 1407. Wigorniensis, obiit a. 1417. d. 1. Mart. Balæus, qui initium a Cal. Jan. deducit, ponit a. 1418. Edidit *Quæstiones Theologiæ*, *Sermones solennes*, & *Ordinationes sui cleri*. Lelandus c. 518. Balæus Centur. VII. 49. Pitseus c. *769*. Waræus de scriptor. Hiberniæ p. 127.

Thomas Piperata s. *de Storletis*, Bononiensis, Jureconsultus, scripsit librum *de fama* typis excusum, & *Quæstiones*. Bumaldi Minerval Bononiense p. 221.

Thomas Pontanus, Italus, patria Sarazanensis, sec. XV. *Epistolæ* ejus duæ habentur in Martene & Durand. Collect. ampliss. III. p. 723. 739.

Thomas Pontius, Ord. S. Benedicti monachus Cantuariæ in cœnobio S. Augustini, & post Abbas, vixit a. 1330. & *de clara Dei visione* Tractatum reliquit. Lelandus c. 344. Balæus Centur. V. *36*. Pitseus c. 500.

Thomas Prondolus, Ferrariensis, primum in patria Canon. & Vicar. deinde Archiepiscopus Ravennensis, interfuit Conciliis Constantiensi, Ferrariensi & Florentino, defunctus a. 1445. scripsit *Pomerium Ravennatense*, quod in Bibl. Vaticana MS. superest. Augustinus Superbus de viris illustribus Ferrariensibus p. 13.

Thomas Radburnus, Rob. Gerius mavult *Rudburnum*, Anglus, Theologiæ Doctor Oxoniensis, post Archidiaconus Sudberiensis tandem Episcopus Menevensis, vixit a. 1419. Ejus notum est *Chronicon* & *Epistolæ ad diversos*, præcipue Thomam Waldensem. Pitseus c. 771. Vossius eum cum sequenti confudit, de Histor. Latinis p. 559. *636*.

Thomas Radburnus junior, Ordinis S. Benedicti monachus cœnobii Hidensis in suburbio Wintoniensi siti. Scripsit circa a. 1480. *De rebus Gidensis monasterii*, *Historiam Episcopatus Wintoniensis*, *Breviarium Chronicorum*, a Bruto usque ad a. 18. Henrici II. quod est Londini in Bibliotheca Cottoniana; Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. pag. *637*. & *Historiam majorem:* quam auctori suo restituit, & resectis alienis, edendam curavit Henr. Whartonus Angl. Sacræ tom. I. p. 179. *Minoris* præfationem, ibid. p. 287. Pitseus c. 879. Plura Rob. Gerius Append. ad Caveum p. 104.

Thomas Radcliffus, Leicestriensis, in patria monachus Ord. Eremitarum S. Augustini, Theologiæ Doctor & Episcopus, circa a. 1370. Scripsit *Pro introitu Sententiarum*, *Lecturas Scholasticas*, *Conciones ad vulgum*. Balæus Centur. VI. 14. Pitseus c. *621*. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. *663*.

Thomas Radinus, *Todischus* dictus, patria Placentinus, ord. Dominicani Theologus subtilissimus, Poeta, Philosophus & Orator eximius, &, quod mireris, αὐτοδίδακτος. Claruit a. 1510. Scripsit ad Maximilianum Imp. Librum *de Pulchritudine animæ*, quem *Callipsychian* vocavit, Mediol. 1511. alium, cui titulus, *Abyssus sideralis*. Paris. 1514. 4. *Orationem contra Lutherum*, Lips. 1510. 4. (*a*) & alteram *contra Melanchthonem*. Romæ 1522. 4. Hæc Wartonus Append. ad Caveum p. 161. cui adde Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. II. p. 73. Possevinum tomo II. Apparatus p. 490. Altamura Bibl. Domin. p. 233.

Thomas de Raymundis, JCtus & Judex

(*a*) Lutherus hanc orationem non Radino, sed Emsero tribuerat, utpote qui nostrum tunc nondum noverat. Adde *unschuldige Nachrichten* 1720. pag. 195. 196.

dex patriæ a. 1488. Hierosolymitanum iter suscepit & obiit a. 1510. scripsit *Carmina contra hypocritas* & *Peregrinationem ad loca sancta*. Arisii Cremona literata tom. I. p. 399.

Thomas Ringstedus, Anglus, Dominicanus, Theologiæ Doctor & Professor Cantabrigiensis, peragrata Gallia & Italia Pœnitentiarius Pontificis, in patriam redux a. 1357. Episc. Bangorensis, obiit a. 1370. Scripsit *Glossas super Psalterium*, *Postillam in Parabolas Salomonis*, *super Magistrum Sententiarum*, *Placita Theologiæ* &c. Lelandus c. 413. Balæus Centur. VI. 43. Pitseus c. 627. Idem in Append. Centur. III. c. 91. *Richardum* quendam *Ringstedum* nobis adfert, verum id nominis corruptum fuit ex *Rich.* pro quo legerunt *Fr. Th.* Adde Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tomo I. p. 652. Altamura p. 99.

Thomas Ringstedus junior, Jurium Doctor, apud Mildenhamum in Comitatu Suffolcensi Vicarius, claruit a. 1440. Reliquit *Glossas in Epistolas & Evangelia totius anni*, *Sermones de tempore & Sanctis*, *de Commemorationibus*. Balæus Centur. VII. 92. Pitseus c. 817.

Thomas Rodelius, monachus Igniacensis, Scripsit *Vitam B. Petri Monoculi*, *Abbatis Claravallensis*, quam publicavit Henriquez in Fasciculo Sanctorum ord. Cisterciensis. Car. de Visch Bibl. Scriptorum ord. Cisterciensis p. 312.

Thomas Rubettius, Ordinis Cisterciensis, circa a. 1151. claruit, & literis comprehendit *Decreta Synodalia*, nec non *Vitam B. Walleni* sive *Waltheni*, prout refert. Car. de Visch Bibl. Cisterc. p. 312. & Dempsterus Hist. Scot. a. 1087. Hæc Hallervordius spicil. ad Vossium.

Thomas Rudburnus, vide supra *Radburnus*.

Thomas Sandalius, Scotus, monachus Cisterciensis in Kentire, post Abbas cœnobii quod Sandal vel Sandalium dicitur, circa a. 1257. Scripsit *super Magistrum Sententiarum*, *de Baptismo*, & *Quæstiones controversas*. Car. de Visch l. c.

Thomas, Episcopus *Sareptanus*, ordinis Præmonstratensis & Medicus Wratislaviensis, scripsit circa a. 1360. *Practicam medicinalem Tractatum de febribus*. Uterque liber MS. est in Bibl. Academiæ Lipsiensis Paullina, teste Catalogo Felleriano p. 271.

Thomas Sarisburiensis, Theologus Anglus, scripsit *de arte prædicandi*. Pitseus Append. Cent. IV. 65.

Thomas Scaravellus, Insuber Vercellensis, Ord. Prædicatorum in conventu Salutiensi, interfuit Concilio Basiliensi, & *Volumen Sermonum* reliquit. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tom. I. p. 795. Rossotti Syllabus Scriptorum Pedemontii p. 542.

Thomas Schifaldus, Siculus, Lilybæi natus, Ord. Prædicatorum, Orator, Theologus, Poeta, qui literas humaniores in Siciliam intulit & auxit, Alphonso quoque Regi charus, circa a. 1495. Scripsit *Vitam B. Petri Hieremiæ Panormitani Ord. Prædic.* quam edidit Octavius Cajetanus in vitis Sanctorum Siculorum tom. II. p. 254. & Antvverpienses in Actis Sanctorum tom. I. Martii p. 294. sed sine auctoris nomine, quem suppleverunt Jo. Bapt. de Franchis in indice auctorum, quibus usus est in vita B. Petri scribenda, & Hier. Ragusa in Elogiis Siculorum. *De viris illustribus Ord. Prædicatorum*, *Commentaria in Psalmos*. *De adventu Caroli VIII. regis Francorum Neapolim*, *Artem Poeticam*, *Comment. in Horatium*, *Juvenalem & Persium*. Vide Jac. Quetif. de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 882. Ant. Mongitore Bibl. Siculam tom. II. p. 262. 263. Hier. Ragusa Elogia Siculorum p. 290.

Thomas Scropus, nobilissima familia ortus ex oppido Bradley, monachus Benedictinus, postea Carmelitanus in cœnobio Norvvicensi, duriorem vitam agens. A. 1446. factus est Episcopus Dromorensis in Hibernia, & a Papa ad Rhodienses missus fuit. Reversus cum pa-

pacem cum Hibernis colere non posset, resignato Præsulatu Episcopi Norvvicensis Vicarius generalis obiit a. 1491. Scripsit *De Carmelitarum institutione*, *Catalogum Sanctorum ejusdem ordinis*, *Compendium historiarum & jurium*, *Sermones de decem præceptis*, *de privilegiis Pontificum*, *de sua legatione ad Rhodios*. Libros quoque decem *Phil. Riboti Catalani de peculiaribus Carmelitarum gestis* in Anglicum sermonem convertit. Lelandus c. 584. Balæus Centur. VIII. 54. Pitseus c. 896. Waræus de scriptoribus Hiberniæ p. 133. Petri Lucii Bibliotheca Carmelitana p. 79.

Thomas de Senis, vid. *Thomas Antonii*. * Alterum ab hoc Thoma puto esse Thomam Antonii Senensem natum anno circiter 1350. cujus est contestatio *de Sanctitate B. Catharinæ* vulgata ex parte a P. Martene in collectione Monum. Tom. VI. Integram vero servat MS. Bibliotheca SS. Joannis & Pauli Veneta Dominicanorum. Laboravit etiam una cum P. Bartholomæo Dominici in conficiendo *libro*, *seu tractatu de origine seu ortu*, *atque processu status Fratrum & Sororum de Pœnitentia S. Dominici in civitate Venetiarum*: quod opus MS. servatur in eadem Bibliotheca teste P. de Rubeis in Comment. de rebus Congregationis B. Jacobi Salmorii cap. II. §. 3. Idem vero vir doctissimus ibidem admonet opus de *reformatione*, quod Raimundo de Vineis Magistro Generali Ordinis Prædicatorum nondum editum adscribitur a Fontana in Theatro Ordinis Prædicatorum idem forte esse opus cum superiori, excerpta enim quædam ex ipso a Fontana adducta in eodem tractatu de statu Fratrum, & sororum &c. totidem verbis recurrunt. Obiisse virum hunc post annum 1422. idem scriptor affirmat cap. III. §. 6.

Thomas Schavestenus, Franciscanus Oxoniensis, seculo incerto, scripsit *Cursum moralem* & *Collectanea in Lucam*. Lelandus c. 403.

Thomas, *Spalatensis* patria, natus a. 1200. primum ibid. Canonicus, post Archidiaconus, obiit a. 1268. Condidit *Historiam Salonitanam*, sive Pontificum Salonitanorum, atque Spalatensium, quam J. Lucius sub finem operis de regno Dalmatiæ p. 310. edidit, & annotationibus illustravit.

Thomas Sperman, Anglus, ord. Prædicatorum, circa a. 1310. Scripsit *Comm. in Genesin*, *in Epistolam ad Hebræos & Jacobi*, *Quæstiones disputatas*. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tomo I. p. 511.

Thomas Sprottus, Norvvicensis, monachus Benedictinus Cantuariæ in cœnobio S. Augustini. Scripsit *Historiam Cantuariensem* & *Abbatum sui cœnobii Vitam & res gestas*, circa a. 1274. *Chronica ab Orbe condito ad a.* C. 1339. edidit una cum aliis Thomas Hearne, Oxon. 1719. 8. (*a*) Lelandus c. 287. Balæus Centur. IV. 42. Pitseus c. 394. Usus est eo Guilielmus Thorne, de quo supra lib. VII. p. 169. & Jo. Jocelinus: vide Catal. MSS. Bibl. Tenisonianæ p. 10.

Thomas Squarzaficus, Genuensis, mandante Senatu Legum publicarum Volumen a. 1450. correxit. Hæc Oldoinus in Athenæo Ligustico p. 520.

Thomas Stacius, Mathematicus Cantabrigiensis, Collegii regalis alumnus, Astrologus insignis circa a. 1440. reliquit *Judicia revolutionum*. Balæus Centur. XI. 49. Pitseus c. 815.

Thomas Staucham, Anglus, ord. SS. Trinitatis redemtionis captivor. circa a. 1340. scripsit *de salutatione Angelica* lib. I. ut testatur Petrus Lopez de Altuna in Chronica generali ordinis prædicti lib. 4. Hæc Hippol. Marraccius in Bibl. Mariana tomo II. p. 415. Fortasse confunditur cum sequenti.

Thomas Straveshavv, vel *Stravesham*, ord. S. Francisci monachus Bristoliensis, vixit a. 1346. Ab eo conscripta sunt *in D. Lucam Collectanea*, *de salutatione Angelica*, *de excellentia nominis Jesu*,

(*a*) Acta Eruditorum 1722. p. 107. Bibl. Angloise tomo VI. p. 277.

su, *Tabula Doctorum universalis*, *in Lecturam Guilhelmi de Wara*, *in Delamarum contra Thomam*, *in Lecturam Roberti Canton*, *Cursum moralem* &c. Balæus Centur. V. 73. Pitseus c. 545. Waddingus de scriptoribus ordinis Minorum p. 327. Marraccius l. c.

Thomas Stubbs, sive *Stobæus*, Eboracensis, monachus Dominicanus & Theologiæ Doctor. Scripsit *Chronicon Archiepiscoporum Eboracensium* ab initio usque ad a. 1373. quod exstat in Scriptoribus Anglicis Tvvysdeni p. 1685. & in Wharthoni Anglia Sacra t. II. p. 1685. Reliqua sunt inedita: Officium *de nomine Jesu & de B. Anna*, *in Revelationes Brigittæ*, *de perfectione vitæ solitariæ*, *de statutis Ecclesiæ*, *s. Scutum Ecclesiæ*, *Contra Statutorum impugnatores*, *de stipendiis*, *quæ prædicationibus debentur*, *de pœnis peregrinationis hujus vitæ* &c. Lelandus c. 324. Balæus VI. 36. Pitseus c. 634. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tomo I. p. 671. Altamura p. 225.

Thomas Stureiensis, Anglus monachus Augustinianus & Nuncius Apostolicus, vixit a. 1370. Ejus sunt *Moralitates in Apocalypsin*, *de Sacramentis*, *Declamationes*, *de utroque seculo Prognosticon*, *Exceptiones Philosophorum*. Balæus Centur. VI. 33. Pitseus c. 624. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 659. Gandolfus de ducentis Augustinianis Scriptoribus p. 342.

Thomas Sutton, aliis *Svetonius*, vel *de Svetonia*, Anglus Dominicanus & Doctor Sorbonicus circa a. 1290. Scripsit *Commentarios in Psalmum*, *in quædam Aristotelis & Thomæ*, *Summam Theologiæ*, *Quodlibeta de relatione*, *de unitate formarum* &c. Lelandus c. 305. Balæus Centur. IV. 69. Pitseus c. 424. Jac. Quetif l. c. p. 464. Altamura p. 48.

Thomas de Templo, socius S. Dominici creditur, sed recentior est, scripsit librum *de miraculis & Rosario B. Virginis*, *& de prædicatione illius facta per S. Dominicum*, & obiit a. 1260. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. VIII. 4. n. 120. Altamura p. 56. Jac. Quetif l. c. p. 472. Acta Sanctorum tomo I. Augusti p. 361. 362.

Thomas Teuto, vide supra *Theodericus de Friburgo*.

Thomas de Toledo, Dominicanus provinciæ Castellanæ, S. T. Magister, claruit circa a. 1470. *Indices* confecit in Summam S. Thomæ, Jac. de Voragine & Jo. a S. Geminiano Sermones, quædam Nicolai Lyrani & alia. Scripsit super *Quodlibeta D. Thomæ*, *Mariale*, & *de laudibus portæ Paradisi*, (h. e. Mariæ.) Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. X. 12. n. 643. Quetif l. c. p. 846. Altamura p. 195. & 519. Hipp. Marraccii Bibl. Mariana tomo II. p. 417.

Thomas Tomassinus, Venetus, ord. Prædicatorum, Theologiæ Magister, Prior provincialis Lombardiæ inferioris, a. 1410. Episcopus Æmoniensis, (vulgo *Città nova* in Istria) a. 1420. Polensis, a. 1423. Urbinatensis, a. 1424. Traguriensis, tandem a. 1435. Feltrensis & Belunensis, obiit a. 1447. Scripsit *de divinissimo corporis Christi Sacramento Carmen heroicum*, & *Sermones de Sanctis*. Quetif l. c. p. 806. Ughellus Italia Sacra tomo V. col. 193. ubi de Episcopis Bellunensibus. Jac. Alberici Catalogus Scriptorum Venetorum p. 83. Altamura p. 168. * Præter Episcopatus illos, quos gessisse Tomassinum Bibliothecarius narrat, obtinuisse etiam administrationem civitatum Forilivii, Imolæ, & Cerviæ demandatam sibi ab Eugenio IV. anno 1443. constat. Insuper anno 1435. translatus fuit ad cathedram Recanatensem, & Maceratensem. Obiit anno 1446. die 24. Maji. Vide P. De Rubeis in comm. de Rebus Congregat. B. Jacobi Salmonii cap. IV. §. 7.

Thomas de Torquemada, a patria, Castellæ veteris oppido, sic dictus, Dominicanus in cœnobio Pinciano, Prior conventus Segobiensis, Catholicis Regibus a confessionibus, ipsisque auctor fuit, ut Judæos ex Hispania ejicerent: tan-

tandem Inquisitor generalis, obiit a. 1498. 16. Kal. Oct. Auctor est *Directorii pro Magistratu & munere Inquisitorum*, & *variorum Statutorum ordinis*. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. X. 15. n. 846. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tomo I. p. 192. Possevinus tomo II. Apparatus p. 492. Altamura Bibl. Dominicana p. 524.

Thomas de Trentaquatris, nobili familia Bononiæ natus, ord. Prædicatorum, qui de Bibliotheca conventus sui quam optime meritus est, obiit a. 1444. & *Sermones de tempore*, *de Sanctis*, & *Quadragesimales* reliquit. Quetif l. c. p. 797. Toppii Bibl. Neapolitana p. 300. Altamura p. 513.

Thomas de Tuderto, scripsit *Artem sermocinandi*. Gesnerus.

Thomas, monachus Cisterciensis B. Mariæ de *Valcellis* in Cameracesio, scripsit *Expositionem in Cantica Canticorum*. Car. de Visch p. 312. Exstat in Bibl. monasterii Elnonensis. Ant. Sanderi Bibl. Belgica MSS. I. p. 45.

Thomas Varoye, Scotus, Præpositus Bethvvaliæ, circa a. 1390. Scripsit *de Otterburnensi prælio*, *Odas & Rhythmos*. Balæus Cent. XIV. 55. & ex eo Vossius de Histor. Lat. p. 801. Ge. Mackenzie de Scotis eruditis vol. I. p. 297.

Thomas Vasco, vide supra *Gascoigne*.

Thomas Vercellensis, natione Gallus & Doctor Parisinus, Canonicus S. Victoris, demum primus Abbas monasterii S. Andreæ Vercellis, obiit a. 1226. Scripsit *Extractiones* (h. e. Compendium) *librorum Dionysii Areopagitæ*, in quibus *per annos viginti* elaborasse se testatur, quæ cum Operibus Dionysii Argent. 1503. Colon. apud Quentelium 1536. fol. editæ sunt. *Commentarium Hierarchicum in Cantica Canticorum* edidit Bern. Pez in Thesauro noviss. Anecdotorum tomo II. part. 1. pag. 501. eumque non ex merito *elegantissimum ac prorsus divinum opus* vocat, quum sane inconditum & absurdum sit fabulas hierarchicas textui sacro admiscere. *Tractatum de septem fructibus contemplationis* ipse citat Comment. in Cantica p. 659. Cæterum laudanda est diligentia Cel. Pezii in illis, quæ ad hunc auctorem, huc usque satis obscurum, pertinent, extricandis, cui adde Oudinum tomo III. p. 9. * Discipulum habuit S. Antonium de Padua. Hunc enim esse Abbatem illum S. Andreæ de Vercellis, cujus proprio nomine suppresso meminit Author libri de miraculis ejusdem Sancti insertis in actis SS. ad diem XIII. Junii. Idem vero scriptor affirmat ab eodem Abbate non solum commentarium digestum in libros S. Dionysii; sed libros ipsos pariter e Græco in latinum vertisse. En verba ejusdem scriptoris: *Accesserunt ad Abbatem S. Andreæ de Vercellis, qui tunc inter omnes Theologos excellentior habebatur, qui & libros B. Dionysii noviter ex Græco transtulerat in latinum, & pulcherrime commentatus est*. Vivebat author iste post obitum B. Antonii parum.

Thomas de Vio, a patria, arce regni Neapolitani ad mare Tyrrhenum sita, dictus, natus a. 1469. ord. Prædicatorum in conventu Cajetano, unde *Cajetani* cognomen, a. 1491. Lector artium Patavii, post Magister Theologiæ Brixiæ, Ticini & Romæ docuit, a. 1517. Cardinalis titulo S Sixti, varia cœtus sui negotia gessit & a. 1534. obiit. Opera ejus prodiere sat multa, & quidem

I. Philosophica.

Comment. in D. Thomam de ente & essentia, Patav. sine anno, Lugd. 1541. 1581. & alibi: *in libros posteriorum Analyticorum Aristotelis*, Lugd. 1578. 8. *in prædicabilia Porphyrii & prædicamenta Aristotelis*, ibid. *in tres libros de anima*, Romæ, Venet. 1496. fol. Paris. 1539. fol.

II. Theologica.

1. *Commentarii in Summam S. Thomæ*, prodierunt cum ipsa Summa Lugd. 1540. & 1541. fol. Vol. IV. ibid. 1552. seorsim ibid. 1558. 8. In sequenti Romana 1570. quædam resecta sunt, juben-

bente Pio V. quod & in posterioribus servatum fuit.

2. *Peccatorum summula ordine alphabetico*, Rom. 1525. Venet. 1525. 8. Paris. 1526. 1530. 8. Lugd. 1550. 1565. 8.

3. *Commentarii in totam fere Scripturam Sacram*, post varias editiones conjunctim prodierunt Venet. 1531. 2. Vol. Lugd. 1639. fol. tom. V.

4. *Tractatus speciales* de variis materiis numero LXXX. prodierunt Lugd. 1581. Antverp. 1612. fol. tribus voluminibus, quorum autem recensum brevitas nostra non patitur.

III. Inedita.

Commentarii in octo libros Physicorum Aristotelis, *in libros de cœlo & mundo*, *in secundum Periherminias*, *in quatuor libros Sententiarum*, *Quæstiones de sensu agente*, *Epistolæ tres encyclicæ ad totum ordinem*, *Acta Legationis suæ Germanicæ & Hungaricæ*, *Epistolæ plures ad Leonem X.*

Plura de eo habent Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tom. II. p. 14. Possevinus tomo II. Apparatus p. 493. seqq. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini tom. I. lib. III. p. 302. Altamura Bibl. Dominicana p. 258. seqq. Oldoini Athenæum Romanum p. 631. Hippolyti Marraccii Bibl. Mariana tomo II. p. 419. 420. * Inter Cajetani opuscula junctim edita nequaquam extare puto brevem ejus commentatiunculam in quæstione *num fas sit Principes absolvere in sacramentali confessione. qui per apros, cervos &c. subditis inferunt damna, nisi desistant & damnis satisfaciant.* Opusculum istud editum est Coloniæ an. 1518. atque ab eo scriptum ibidem legitur cum generalem Magistrum ordinis sui ageret Romæ anno 1514. die 2. Maji; tunc vero prodire typis datum est data facultate *a Reverendo P. Silvestro de Pierio Ord. Prædicatorum Romæ sacri Palatii magistro, & sacrarum literarum professore divinissimo*. Hanc Cardinalis Caietani scriptam lucubrationem anonymus quidam vulgavit.

Thomas de Vio, Papiensis, JCtus, ni fallor, Brixiensis, scripsit *de Cambiis*, & *Montibus pietatis*, quæ opuscula exstant in Oceano Juris tomo V. fol. 192. 195.

Thomas Ugolini, Umber, Iguvii (hodie Eugubio) natus, ord. Prædicatorum Theol. Magister, ad partes septentrionales & orientales Inquisitor a Nicolao V. a. 1447. delegatus, scripsit *de solitudine monastica*. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tom. I. p. 808. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 261.

Thomas de Viglevano, Insuber, ord. Prædicatorum circa a. 1500. scripsit *Sermones*, *Compendium Juris Canonici*, & *Summam de contractibus*, *confessariis utilem*. Quetif l. c. p. 895. Altamura p. 235.

Thomas de Vintona, vide *Thomas Sutton*.

Thomas Virlejus, Theologus Anglus, ætatis incertæ, scripsit *Commentarium in omnes D. Pauli Epistolas*. Balæus Centur. X. 96. Pitseus Append. Cent. IV. 67. Lelandus c. 371. Fortassis idem est, quem Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tom. I. p. 731. *Thomam de Virduno* dicit, cuique sec. XV. tribuit.

Thomas de Utino, ord. Prædicatorum circa a. 1483. scripsit *Summam de casibus conscientiæ*, *seu de dubiis per totam Quadragesimam*. Quetif. l. c. p. 865. Altamura p. 208.

Thomas Netterus, *Waldensis*, a vico Walden in agro Essexiensi, Magister Oxoniensis, Carmelita Londinensis, ordinis sui Provincialis, intimus & a Confessionibus Regis, missus est a. 1409. ad Concilium Pisanum, a. 1415. ad Concilium Constantiense, a. 1419. ad Regem Poloniæ & Ordinis Teutonici Magistrum, obiit Rothomagi Regem secutus a. 1430. Exstat ejus *Doctrinale Antiquitatum fidei Ecclesiæ Catholicæ*, adversus Wiclefitas & Hussitas, impressum Paris. 1532. fol. Salmanticæ 1556. fol. & cum brevibus elucidationibus Jo. Bapt. Rubei, Venet. 1571. fol. Inedita sunt longe plura, *Comment. in varios li-*

libros Biblicos, *in Magistrum Sententiarum*, *Defensorium pacis*, *Sermones coram Rege*, *ad clerum Oxoniensem*, *in funere Regis*, *Fasciculus Zizaniorum Wicleffi*, *Responsa in Concilio Pisano*, *ad clerum in eodem Concilio*, *Orat. ad Cæsarem Sigismundum*, *ad Concilium Constantiense*, *Epistolas CLXIV. Gravamina fratrum contra Oxonienses*, *in varios libros Aristotelis &c.* Trithemius de scriptor. Eccl. c. 767. Lelandus c. 532. Balæus Cent. VII. 84. Pitseus c. 797. Whartonus in Append. ad Caveum p. 75. Petri Lucii Bibl. Carmelitana p. 79. 80.

Thomas Walleis, alias *Guallensis* & *Anglicus* dictus, Cambro-Britannus, Dominicanus & Theologiæ Doctor Oxoniensis, Joannem XXII. Pont. Max. præsentem hæreseos accusavit, ob id in vincula conjectus, sed paullo post liberatus. Vixit a. 1330. Scripta ejus hæc memorantur: *Comment. in plures libros Biblicos*, *in Augustinum de civitate Dei*, *in Magistrum Sententiarum*, *de statu animarum post mortem*, *de videndo faciem Dei post resurrectionem*, *de theoria vel arte prædicandi*, *contra Iconoclastas*, *de temporibus in potestate patris*, *Moralizationes in Ovidium*, *de formis veterum Deorum* &c. Solent fere opera ejus & Thomæ Jorsii, hujus item & Thomæ Aquinatis confundi. Confer Lelandum c. 345. Trithemium c. 696. Balæum Centur. V. 35. Pitseum c. 504. Whartonum Append. ad Caveum p. 21. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tomo I. p. 597. Ambr. ab Altamura p. 147. Oldoini Athenæum Roman. p. 626. Oudinum tomo III. p. 906. * Quæstio est anceps num huic, seu Roberto Holcoti Anglo tribuenda sit *expositio in Proverbia Salomonis*, quam sub utriusque simul nomine vulgavit Ascensius Parisiis 1510. quo in Præfatione profitetur agnoscere se in toto hoc opere vultum Vallesii; quare putat ex indulgentia quadam Holcoti nomen præfigi. Sed Ludovicus Valleoleti n. III. testatur Holcotum scripsisse *valde notabiliter super omnes libros sapientiales*; quod non dixit de Vallensio. Vide Lambeker Biblioth. Antiq. civic. Vindobon. pag. 41.

Thomas Walsingham, a patria sic dictus, oppido Norfolcensis districtus, monachus & Præcentor in cœnobio S. Albani circa a. 1440. Scripsit *Hypodigma Neustriæ* a sec. VII. usque ad a. 1416. quod habetur in Scriptoribus Britannicis Camdeni p. 409. edit. Francof. item *Chronicon breve* ab anno 1273. 1422. ibid. p. 37. Inedita sunt *Auctarium Polychronici* Ranulfi Higdeni, & *Gesta Henrici VI.* Balæus Centur. VII. 88. Pitseus c. 816. Whartonus Append. ad Caveum p. 98. Oudinus tomo III. p. 2423.

Thomas Wicke, ord. S. Augustini Canonicus regularis in cœnobio Osney juxta Oxonium, circa a. 1290. Ejus sunt *Chronica compendiosa*, quod alias *Chronicon Salisburgensis monasterii* vocatur, tomo II. Scriptorum Anglicor. Thomæ Gale p. 21. habetur: *Catalogus Abbatum Osniensium*, Carmina, *Increpatio gulæ* & *Commendationes vini*. Balæus Centur. IV. 72. Pitseus c. 425. Ejus etiam esse creditur, ait Oudinus tomo III. p. 946. *Indiculus vasorum & supellectilis sacræ monasterii de Osneya*, quem Galeus tomo II. Scriptorum Anglicorum edidit. Idem Pitseus in Append. *Thomam Wicket* memorat, qui *Chronicon Angliæ* scripserit, forte ab hoc nostro non distinguendum.

Thomas Wigenhalus, monachus Præmonstratensis in cœnobio Dieramensi Comitatus Norfolcensis a. 1470. Scripsit *Historiam cœnobii sui*, & *Miracula B. Virginis in eodem loco*. Lelandus c. 434. Balæus Cent. VIII. 41. Pitseus c. 866. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tomo I. p. 910. Male Ambr. ab Altamura p. 344. a. 1570. vixisse asserit.

Thomas Wikingham, Carmelita Norvvicensis, Coloniæ literis operam dedit, nil nisi *Sermones* scripsit. Vixit autem a. 1372. Balæus Cent. XIII. 88. Pitseus c. 632.

Thomas Wilton, Jurium Doctor, Decanus Paullinus & Cancellarius Londinensis fuisse creditur circa a. 1470. Scripsit *contra Mendicantes*, *Visitationem Cleri* & *Petitiones Orationis Dominicæ*. Balæus Cent. VIII. 32. Pitseus c. 864.

Thomas Winchecumbus, Wigorniensis, monachus Benedictinus Eueshamensis, ætatis incertæ, dedit *Chronica sui cœnobii*. Balæus Cent. X. 92. Pitseus Append. Cent. IV. 69.

Thomas Winchelseus, Anglus, monachus, nescio cujus ætatis, scripsit *Quodlibeta*, *Comment. in Logicam Aristotelis*, & *Sermones*. Lelandus c. 319.

Thomas Winterton, Lincolniensis, Eremita S. Augustini in cœnobio Stanfordiensi, Theologiæ Doctor Oxoniensis, & ordinis sui Provincialis circa a. 1392. Scripsit *super assertione Eucharistiæ lib. I. Absolutionem contra Confessionem Wicleffi*, *Disputationes Theologicas* & *Sermones*. Lelandus c. 468. Pitseus c. 673. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 664.

Thomas Wodbrigius, Historicus incertæ ætatis, scripsit *de rebus Anglicis*. Pitseus Append. Cent. IV. 70.

Thomas Wolphius, junior, Decretorum Professor Argentinensis, in litteris humanioribus non ineruditus, obiit Romæ a. 1509. ætatis 34. Scripsit *Expositionem in Psalm. XIV.* Domine quis habitabit, Argent. 1508. *Epistola* ad Jacobum Wimphelingum cum Adolescentia Mantuani impressa est. *Chronicon* quoque *de rebus gestis urbis Argentoratensis* scribere aggressus est, teste Jac. Wimphelingio in Catalogo Episcop. Argent. p. 123. *Disputatio de nomine imperatorio* edita est cum Vita Catonis & Aurelio Victore, Argent. per Jo. Prus, 1504. 4. Gesnerus. * Juvat hic adscribere epitaphium viri hujus docti a Beato Rhenano Salestatino conditum, quod legi impressum in veteri editione vitæ Joannis Geileri Cæsaremontani ab eodem Rhenano scriptæ.

D. O. M.

Thomæ Volphio juniori
Pontificis jurisperito
Priscæ elegantiæ, facundiæque
Studiosissimo
Quem tam immatura, quam
Subitaria morte Romæ
Sublatum
Et Quirites & Germani flevere
Amici B. M.
Posuerunt
Vixit ann. XXXIII. mens. IX.
Obiit ann. Salutis M. D. IX.
Exscriptum in ædibus
Schurerianis.

Thomas Wolsæus, Anglus, lanionis filius, Episcopus Lincolniensis, post Dunelmensis ac Wintoniensis, Archiepiscopus Eboracensis Angliæ, Cancellarius, Cardinalis & Pontificis in Angliam Legatus tempore Henrici VIII. sec. XVI. de quo pleni sunt omnes historiarum libri. *Epistolæ* ejus quædam editæ sunt a Martene & Durand Collect. ampliss. III. p. 1269.

Thomas Wright, Anglus, professione Trinitarius Redemptionis Captivorum, in Academia Parisiensi Theologiæ publicus Doctor, quam Academiam instante S. Ludovico Rege, novis legibus scriptis, reparavit, ab Innocentio IV. anno 1244. Pontificatus II. in Concilio Lugdunensi evulgatus Presbyter Cardinalis Titulo S. Crucis in Hierusalem, & Archiepiscopus Tuamensis in Hibernia, doctrina & sanctitate clarus decessit anno 1249. ætatis 66. Kal. Novembris, cum posteris tradidisset *in Canticum Magnificat Commentaria* libris duobus, *in omnes Psalmos Davidicos* libros novem, totidemque *in Epistolam Pauli ad Hebræos*. Libros item novem *in Magistrum Sententiarum*, librum unum *de incarnatione Christi contra Hebræos*, & *Sermonum Adventualium* librum alterum. Hæc Oldoinus in Athenæo Romano p. 634.

Tho-

Thomas de Zacchariis, Cremonensis, Medicinæ, ac Philosophiæ Doctor, linguæ Græcæ, Hebraicæ, Syriacæ, ac Chaldaicæ Professor, obiit octogenarius a. 1368. scripsit *de partu mulierum lib.* 5. *de cœna & prandio lib.* 2. & quædam ad rem medicam pertinentia ex Hebræo transtulit. Arisii Cremona literata tom. I. p. 176.

Thomasellus de Perusio, ord. Prædicatorum circa a. 1285. scripsit *Commentarium in Magistrum Sententiarum*. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum tom. I. p. 401. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 261. Oldoini Athenæum Augustum p. 316.

Thomasinus Aribertus, vide supra *Thomas Aribertus*.

Thomasinus de Ferraria, ord. Prædicatorum Theol. Magister circa a. 1390. Ejus sunt hæc: *Thomasina S. Compendium librorum I. II. & III. S. Thomæ in Sententias*, *Sermones Quadragesimales*, impressi Colon. per Jo. Koelhof, 1474. fol. *Sermones de tempore & Sanctis*. Quetif l. c. p. 700. Altamura Bibl. Dominicana pag. 142. Augustinus Superbus de viris illustribus Ferrariensibus p. 25.

Thomasucius e Valle Macinaria juxta Nuceriam, tertii Ordinis S. Francisci, obiit Fulginiæ, miraculis & prophetia celebris d. 15. Sept. 1377. & Beatis accensetur. Præscripsit metrice *Ruinas multarum civitatum Italiæ & tribulationem Ecclesiæ*, antequam evenirent, & postea adimpletas, Fulginiæ a. 1566. & 1627 cum ejus vita impressas. Waddingus de Script. Ord. Minorum. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 261.

Thomellus, vide *Tomellus*.

Thoromachus Episcopus, ex cujus Chronica Græca collectus est liber IV. & VI. Collectionis Historicæ Chronographicæ, tom. II. Ant. Lect. Canisii part. 1. p. 195. Ostendit autem Vir Celeberrimus Jac. Basnagius in observatione prævia p. 151. neminem alium, quam Gregorium Turonensem intelligi. Nam *Toronachus* pro Turonensi sæpius scribere solebant. Quæ vero in Codice Petavii Senatoris Parisiensis sic leguntur: *Excarpsum de Chronica Greg. Thoronaci*; ea Codex, quo usus est Canisius, sic immutavit: *Excerptum de Chronica Græca Thoromachi Episcopi*. Quæ vero hoc libro narrantur, non Græca sunt, sed Occidentalia, & quæ plerumque in Francia contigerunt.

Thuringiæ Landgraviorum historiam dedit Anonymus, quem quidam Erpherphordiensem, alii Reinhardsbornensem monachum vocant, ab origine gentis usque ad a. 1426. editus a Jo. Pistorio tomo I. rerum Germanicarum p. 908. ex Codice in quibusdam auctiore & emendatiore a Jo. Georgio Eccardo in Historia Genealogica Principum Saxoniæ superioris p. 351.

Nicolaus Marschalcus Thurius. De hoc scripsi Dissertatiunculam a. 1733. Viro Amplissimo, *Jo. Danieli Schadæo*, JCto, novos honores, quum ipse in supremo Provocationum consilio locum obtinuisset, gratulatus. Quia vero observavi, hoc schedion, neque Viro summo, Jo. Alberto Fabricio, neque Viro Illustri, Ernesto Joachim. de Westphalen, qui nuper scriptores Cimbricos & Mecklenburgicos nobis dedit, notum fuisse, quamvis posterior quædam de illo rescivisse videtur, totum illud hic repetere, & additionibus novis locupletare placet. Ante omnia vero notandum est, me multa debere Bibliothecæ Historicæ Hamburgensi, reliqua propria diligentia adjecisse: in novis vero additamentis quædam Viro Celeb. Jo. Backmeistero debere, qui in Animadversionibus ad Annales Marschalci nostri quædam de vita illius congesserat.

§. 1.

Patria Marschalci & Natales.

Nicolaus igitur Marschalcus patria Thuringus est, id quod expressis verbis probat Equitum suo tempore doctissimus, Ulricus Huttenus, qui Elegiam ad Marschalcum nostrum scribens, Mu-

ſam ſuam ſub finem ſic alloquitur: (*a*)

Hæc ubi tradideris vati, mea Muſa, Thuringo,
Ad mea, reſcripto carmine, tecta redi.

Quod vero perpauci id huc uſque perſpectum habuerunt, cauſſa hæc eſt, quod ipſe Marſchalcus ſe non *Thuringum*, ſed *Thurium* ſcripſit. Nimirum ea labes tunc temporis viros eruditos invaſerat, ut, quæ Teutonica eſſent, contemnerent, & nomina peregrina potius eligerent. Sic Miſnenſes maluerunt eſſe *Myſi*, Saxones *Sacæ*. Eodem modo noſter *Thurium* ſe vocavit, quod nomen populus olim magnæ Græciæ habuit, ut antiquitatis ſe gnarum oſtenderet. Quænam vero ſpeciatim patria ipſius fuerit, huc uſque nondum expiſcari potui. Celebr. Hornius (*b*) eum ex gente Nobilium Marſchallorum, qui olim apud Landgravios Thuringiæ hoc dignitatis genus obtinuerunt, & Goſſerſtadium vicinaſque aliquot villas dudum poſſident, oriundum eſſe tradere videtur. Quum igitur aſſerti ſui rationem nullam adtulerit, rem interea in medio relinquendam eſſe puto, donec certiora dies doceat. Hoc addo, *Nobiliſſimum Thurium* vocari a Conrado Mutiano Rufo, (*c*) quumque illis temporibus tituli non eſſent tam vulgati, ac noſtris, credibile utique eſt, ipſum ortu fuiſſe nobilem.

§. 2.

Erfurti & Wittebergæ verſatur.

Ad litterarum ſtudia cum animum applicuiſſet, in Erfurtenſi Academia iiſdem incubuit, ubi Spalatinum habuit diſcipulum, *Artiumque Magiſtri* & *Juris Utriuſque Baccalaurei* dignitatem obtinuit. Eo tempore Fridericus Sapiens, Elector Saxoniæ, Academiam novam Wittebergæ condebat, quam ille inter primos decoravit, ſic, ut in albo inſcriptorum nomen ipſius undecimo loco habeatur. (*d*) An ibi Jura docuerit, non ſatis audeo confirmare, quum nec nomen illius inter eos legatur, qui Juris Utriuſque Doctores ibidem renunciati ſunt. Hoc a Marſchalco noſtro edocemur, Fridericum Electorem cum fratre Joanne ſæpius auditoria frequentaſſe: (*e*) id quod rarum eſt in Principibus, & hac occaſione omittendum non erat.

§. 3.

Roſtochii honores publici.

Patria vero ipſi non ſatis faviſſe videtur; quapropter exteris potius, quam patriæ, ſtudia ſua offerre coactus eſt. Docent hoc verba Hutteni, qui ait, ipſum multa alibi mala ſuſtinuiſſe, & demum in terris Megalopolitanis halcyonia inveniſſe. (*f*) Roſtochium enim abiit anno MDVII. a Ducibus Megalopolitanis, Henrico Pacifico & Alberto

(*a*) Edidit Huttenus inter alia *in Vuedegum Lœtz & filium ejus Henningum V. Juris Doctorem Gripeſvaldi in Pomerania Querelarum libros duos. Francophordii cis Oderam*, 1510. 4. pl. 13½. Quod opuſculum quum Cl. Burckhardus, ſcriptor Vitæ Huttenianæ, prorſus non viderit, pauca de illo monenda ſunt. Huttenus ex Italia redux a. 1509. in Pomeraniam venit, ubi cum morbo & paupertate conflictabatur. Wedegus Loſſius Conſ. Gryphiſvvaldenſis ipſum recipiebat, & quaſdam pecunias ſubminiſtrabat, ſed indignis præterea modis ipſum tractabat. Huttenus hujus rei impatiens pedibus iter Roſtochium ſuſcipit, ſed non procul ab urbe aberat, quum Loſſiani ſatellites ipſum adgreſſi omnibus, quæ ſecum habebat, ſpoliarunt. Ipſe autem ſic affectus Roſtochium venit, ibique magno cum applauſu docuit. Poſtea vero has Querelas edidit, quæ nihil aliud ſunt, quam Farrago variorum Carminum, ad Patronos & amicos miſſorum, in quibus alia quoque varia, quæ ibi non quæras, inveniuntur.

(*b*) *Horn Sachs. Hand-Bibl. 1. Theil* p. 99.

(*c*) Epiſt. XLII. in Tentzelii Suppl. II. hiſt. Gothanæ p. 41.

(*d*) Sennerti Athenæ Witteberg. p. 39.

(*e*) Marſchalcus in præfatione ad Petri Ravennatis Compendium Juris civilis: *Audiunt te* (Ravennatem) *& D. Federicus Ro. Imp. Archimarſcalcus: & D. Joannes germanus ejus, principes noſtri Saſſoniæ illuſtriſſimi: ſi quando per ocium rei ſuæ publicæ liceat.*

(*f*) Huttenus lib. 1. Querelarum p. 40. ita de Marſchalco:

Utque malis olim tulit ipſe ſimillima noſtris,
Dum leget, in promptu cauſa doloris erit.
Utere ſorte tua, cui nunc fortuna ſecunda eſt:
Quem levat ex longo parta labore quies.
Utque tibi domus eſt, ut blandi muneris uxor,
Ut grave ſub tanto Principe nomen habes,
Dignum illis animum gere &c.

to Pulchro, evocatus, non quidem, ait Backmeisterus, ut Jus tam Civile, quam Canonicum ibidem in Cathedra Academica doceret, sed ut Historiam potius universalem studiosæ juventuti traderet: quæ per anos XX. post obitum Alberti Krantzii in Academia laudata siluerat. Præterea Ducibus laudatis fuit a Consiliis. (*a*) Cancellarii quoque dignitatem laudatus Backmeisterus ipsi tribuit, de qua dubitare nollem; quum vero Epitaphium sileat, nullumque aliud adsit testimonium, imo, quum ex inferius dicendis constet, Casparum Schoneichium tunc Cancellarii dignitate functum fuisse, cui Epitomen Germanicam Historiæ Megalopolitanæ dedicavit, illam merito in dubium vocamus. In Miscellaneis Rostochiensibus (*b*) exstat ipsum a. MDX. Rectore M. Henrico Crusemanno in album Rostochiense relatum fuisse, quod etiam dixit Backmeisterus, sed ex Querelis Huttenianis constat, ipsum hoc anno Rostochii jam domum, uxorem & munus habuisse. Nescio igitur, qui factum sit, ut tum demum apud Academiam nomen professus fuerit. Miscellaneis laudatis insertum est Scriptum publicum quod inscribitur *Observantia Lectionum pro Universitate Rostochiensi* a. 1520. editum, ubi inter *Lectiones* & *exercitationes* in utroque Jure extraordinarias de nostro hæc habentur: *D. Nicolaus Marescalcus Thurius utriusque Juris Doctor leget Hora duodecima convenientem in jure civili materiam juxta voluntatem studiosorum. Et aliis temporibus non occupatis, elucidabit Hystoriam aquatilium latine & græce.* Quum Scriptores Mecklenburgici pauca nobis de illo, præter labores litterarios, de quibus paullo post, memoratu digna reliquerint: hoc unum Spalatinus, (*c*) discipulus ipsius, retulit, quod a. MDXXIII. una cum aliis Legatis a Duce Megalopolitano ad Electorem Saxoniæ missus fuerit. Quid vero ibidem peregerit, non additur. Plures legationes memorat Backmeisterus, sed nullius gesta singulatim refert.

§. 4.

Scripta Marschalci.

Plura de scriptis illius proferre possumus, quæ quamvis aliorum scriptis satis celebrata, a paucissimis tamen ob raritatem summam visa sunt: idque partim ob antiquitatem, partim vero quia Rostochiensia suo sumtu imprimi curavit. Habuit enim in ædibus propriis typographum Erfurtensem, Guntherum Winterum, quem ipse aluit, & hoc modo commodum litterarum augere voluit. (*d*) Quæ igitur ex ingenii ipsius monumentis mihi cognita sunt, ea sequenti ordine enumerabo:

1. *Carmina de diva Anna, & de moribus Archigrammateorum, cum commentario Georgii Burcardi Speltini*, h. e. Spalatini: exstant in Collectione Poematum Hesiodi, Lactantii, Ovidii, Ausonii & aliorum, Erphordiæ a. MDI. 4. impressa, cujus contenta jam olim Cel. Fabricio a me transmissa, ab hoc autem primum in Supplemento Bibliothecæ Latinæ, postea vero in ejusdem tomo III. relata sunt. Ipse liber exstat in Bibliotheca Paullina Lipsiensi.

2. *Libellus de Orthographia*. Erphordiæ per Wolfg. Schenck, 1501. 4.

3. *Enchiridion Poetarum*, libri duo. Erfordiæ 1502. 4. Hunc librum nuper in auctione Gothana observavi, sed non vidi. Sunt tamen, qui Spalatino potius, quam Marschalco tribuunt.

Præfatio in Petri Ravennatis Compendium Juris civilis, impressum Albiburgi pridie nonas Septembres, Anno a natali Christiano MDIII. 4. Hunc librum ipse possideo, fortasse primum omnium, qui Wi-

(*a*) Germanice, pro istorum temporum simplicitate, se tantum scribit *Fr. Furstlichen Gnaden Hofe-Diener*: in præfatione Chronici rhythmici. Vide Bibl. Histor. Hamb. tom. II. p. 276.

(*b*) *Etwas von Rostockischen Sachen* a. 1739. p. 783.

(*c*) Spalatinus Annal. tom. II. Mencken. p. 630.

(*d*) *Stiebers MecKleuburgische Historie der GelehrsamKeit* p. 75. 77. *und im leben Hertzogs* Magni p. 20.

Wittebergæ unquam sunt excusi. (*a*) Typi sunt satis nitidi, sed nomen typographi non adparet.

5. *Bericht von dem zu Sternberg* 1491. *vorgelaufenen Juden-Handel. Rost.* 1510. 4. Est narratio de Clerico, qui hostiam consecratam Judæis vendiderat, a quibus pessime accepta, hi vero deinde una cum sacrificulo suppliciis adfecti sunt (*b*) Opusculum illud postea latino sermone edidit, hoc ipsi rubrum præfigens: *Res a Judæis perfidissimis in Monte Stellarum gesta, ad Illustres Principes Henricum & Albertum, germanos, Duces Mecklenburgicos inclitos*. Rost. MDXXII. 4. Nostro tempore illud propter raritatem rursum edidit Jo. Hubnerus Junior, J. U. L. Hamb. MDCCXXX. 4. pl. 6.

6. *Institutionum Reip. militaris, ac civilis libri IX.* Sub finem hæc leguntur: *Impressum feliciter in celebri urbe Rostochio in ædibus Thuriis Anno a Nat. Christ. MDXV. ad Cal. Maias*. fol. Cl. Bunemannus, hoc opus nuper una cum aliis venum exponens, pretium constituit octo imperialium.

7. *Cebetis Philosophi Thebani de fortunæ instabilitate opus elegantissimum*. Sub finem hæc leguntur: *Impressam Rostochii in ædibus Thuriis ad Calendas Febr. MDXVI.* 4. Continet plagulas IV.

8. *Historia aquatilium*, latine & græce, *Rostochii*, *in ædibus ipsius anno* 1520. *in folio*: *cum figuris, sed absurdis*. *Promittit Zoographiam & therion historiam, & ornithographiam, quæ an præstiterit, nescio*. Hæc Gesnerus in Bibliotheca, cui notitiam pleniorem hujus operis, leviter tantum ab aliis tacti, debemus.

9. *Annales Herulorum ac Vandalorum, libri VII. Rost.* 1521. fol. plag. 26. Hunc librum in Bibliotheca Regia Berolinensi oculis usurpavi, quo tempore Nobilis quidam Megalopolitanus ipsum manu sua describebat. Sub finem additæ sunt Annotationes quædam Grammaticæ vocum Latinarum & Græcarum, non ubivis occurrentium, quæ non satis versatos remorari poterant, rogatu Valentini Stoientini, Equitis Pomerani, & JCti Gryphisvvaldensis, conscriptæ. Notitiam sufficientem contentorum hujus libri dat Bibliotheca Historica Hamburgensis. (*c*) Typi non sunt admodum elegantes, minoris formæ: græca non satis sese commendant, & accentibus destituuntur. Judicant, qui perlegerunt, Auctorem satis bene scribere, sed ita, ut vitio seculi sui laboret, neque ad hodiernas Historicorum accuratiorum rationes sit exigendus. Postquam hic liber diu inter rarissimos habitus fuit, optime de illo meritus est Vir illustris, quem modo laudavimus, Ernestus Joachimus de Westphalen, Serenissimi Holsatiæ Ducis Cancellarius, qui illum tomo I. Scriptorum Cimbricorum & Megapolensium recudi jussit p. 165. & annotationibus quibusdam illustravit.

Horum Annalium exstat Versio vernacula Eliæ Schedii, quam Vir Illustris ad latus textus Latini poni voluit. Hæc textum Latinum, utpote qui obscuritatem singularem affectavit, ita explicat, ut Lector in eruditione antiqua non satis exercitatus non detineatur.

Quum vero Annales Marschalci ultra annum 1521. non procederent, laudabilem operam suscepit Sebastianus Backmeisterus, Verbi divini Minister in Ecclesia Travemundensi, qui illos Lingua Latina usque ad a. 1713. continuavit.

(*a*) Alium, qui anno sequente Albiori prodiit, in Bibliotheca Scholæ nostræ Crucianæ conspiciendum, memorat Cl. Beyerus in Epist. de Bibliothecis Dresdensibus.

(*b*) Ex Marschalco sua desumserunt, quotquot deinceps hujus negotii meminerunt, ex quibus præcipue nominandi sunt Dav. Henr. KœpKenius in fabulosa Megapoli p. 104. seqq. Henr. Ascanius EngelKe, diss. de hostia, Sternbergæ a Judæis confossa & cruentata. Lips. 1599. 4. *Dav. FrancKs Bericht von der Hostie zu Sternberg Rost.* 1721. 8. & quos KœpKenius cum FrancKio magno numero citat.

(*c*) Tom. II. p. 261. seqq. Adde *Stiebiers Historie der MecKlenb. GelehrsamKeit* p. 76. 77.

vit. Invenies operam ejus in Collectione laudata p. 339.

Hujus filius Joannes Backmeisterus, Medicinæ Doctor & Professor Tubingensis, nec non Archiater Bado-Durlacensis, Animadversiones Genealogico-Chronologico-Historicas in hos Annales elaboravit, quæ ibidem locum in hac Collectione invenerunt p. 453.

10. *Chronicon Principum Megapolensium*, libri V. rhythmis germanicis. Exstat ibidem p. 561. & antea impressum non fuerat.

11. *Vitæ Obetritarum* cum *Commentariis in libros gestorum Obetritarum*, ineditæ hucusque occurrunt tomo II. Operis laudati, p. 1502. ex Codice Bibl. regiæ Holmiensis descriptæ.

12. *Deflorationes Antiquitatum ab origine mundi*. Rost. 1522. fol. pl. 16. Est Compendium historiæ universalis, cujus synopsin recensent Hamburgenses, (*a*) qui simul observant, ipsum Annio Viterbiensi multum tribuere, & nomen *Deflorationum* ab ipso quoque petiisse. Et hoc opus publico reddidit Illustris Westphalius tomo I. Operis laudati p. 1419.

13. *Ein Auszog der Meckelburgischen Chroniken*. Hic titulus est libelli plagulis V. in folio, procul dubio in ædibus Thuriis impressi. In altera facie tituli leguntur hæc verba: *Der Meckelburgischen Chroniken ein Kostbarlicher Auszogk von Doctore Nicolao Marescalco Thurio, deme Erbarn vehesten und gestrengen Hern Caspari von Schoeneychen, der durchleuchtigen hochgebornen Fursten und Herrn, Hern Heinriches, und Hern Albrechts Gebruder, Herzogen zu Meckelburg, Fursten der Wenden, graven zu Swerin, der Lande Rhostoch und Stargard Herren, Canczler &c. zvv geschrieben*. Hunc libellum ipse possideo.

14. *Epistola ad Spalatinum*, Brandenburgi a. 1505. data edita est a Celeb. Kappio præf. ad Beehrii Hist. Meclenb. p. 45.

§. 5.

Judicia de eo.

Ex his igitur adparet, quid de Marschalco nostro judicandum sit. Certe pro fato istorum temporum fuit non eruditus solum, sed inter majorum gentium jure suo collocandus. Utriusque sane linguæ studiosus fuit, Latine scripsit satis eleganter, Poeticam artem tractavit non infeliciter, Historias legit & ipse quoque scripsit, Jus civile docuit, Principibus suis consilio adfuit. Sic igitur de eo judicant, qui ex æquo judicare didicerunt, qui tamen id simul addunt, veritatem sectantes, Marschalcum nostrum ex istorum temporum conditione dijudicandum esse, quibus studia literarum in Germania post diuturnam barbariem prodire quidem cœperunt, sed plenam messem ostendere nondum potuerunt. Vitium certe seculi erat, quod nonnunquam oratorem potius, quam historicum agit, quod in rebus majoris momenti non satis accuratus fuerit, quod ad Geographos Græcos sæpe numero sine caussa, & tantum eruditionis ostentandæ gratia, provocaverit. (*b*) Huttenus nostro quoque Cosmographiæ studium tribuit, cum Musam suam ad Marschalcum ablegatam sic adloquitur:

Invenies illum placidas tractare sorores,
Invenies gravium volvere scripta virum.
Et jam forte vagas depingit in ordine terras,
Cumque mari silvas, flumina, rura, lacus;
Et gentes, quavis cœli regione repostas,
Totque urbes graphico digerit in radio.

In margine additur: *Marschalcus Cosmographus*. Fortasse Marschalcus tunc privata opera hujusmodi litteris incubuit, aut studiosam juventutem eas docuit: in publicis enim monumentis tale

(*a*) Hamb. Bibl. Hist. pag. 277.

(*b*) *Stiebers MecKlenburgische Kirchen-Historie*, p. 223. 312. 313. Adde judicium illustris Westphalii in præfatione, quod cum hoc meo fere in omnibus convenit.

le quid ab ipso præstitum esse non constat.

§. 6.

Mors & Sepultura.

Tandem fato suo functus est Marschalcus noster, & exuviæ ejus templo monasterii Dobberanensis illatæ sunt. Unde, quantum apud Principes suos gratia valuerit, vel ideo conjicimus, quia locus ille sepulturæ ipsorum Principum alias destinatus fuit. Monumentum ipsi sequens poni jussit Henricus Pacificus:

Nicolao Marschalco Thurio, & literarum & linguarum omnium Viro Doctissimo, Jurisprudentia insigniter claro, tanquam bene merito, *Henricus*, Megalopyrgensium Dux, Gratissimus Princeps, monumenta posuit.

Hoc Nicolai habitant Marschalci funera saxo,
Henricus Princeps hæc monumenta dedit.
Henricus Princeps, quo non modo sanctior alter,
Et Megalopyrgos Vandalicosque regit:
Omnia consiliis cum multa pace gubernans,
Doctorum ut semper, sic, Nicolae, tuis.
Hic merito funus tanto sepelivit honore,
Virtuti gratus inclytæ & officiis.

Moritur Rostochii die 12.Jul.1525.(a)

Tiberianus, Bæticus, s. Hispanus, hæreticus, sectator Priscilliani, scripsit *Apologeticum*, sed tumescenti sermone. Hieronymus de viris illustribus c. 123. Vixit seculo III. inclinante.

Tiberius Bacillerius, Bononiensis, Philos. & Med. Doctor, Bononiæ, Ferrariæ, Patavii, Papiæ & alibi Philosophiam docuit circa a. 1490. Ejus prodierunt sequentia: *Lectura in tres libros* (Aristotelis) *de anima, & parva naturalia, & libros Averrois de substantia orbis, & in duos libros de generatione & corruptione*, Papiæ 1508. fol. *In octo libros de Physico auditu, & in librum de Cælo Summa*, ibid. 1509. fol. *In universam Aristotelis & Averrois Dialecticam*. ib. 1512. fol. Bumaldi Minerval Bononiense p. 222. Marchesii monumenta virorum illustrium Galliæ togatæ p. 77.

Ticonius, vel *Tychonius*, Afer, Donatista, qui tamen contra Donatistas scripsit, ut monet Augustinus de doctrina Christ. III. 30. & Epist. 48. al. 93. quo posteriore loco *Narrationem* illius exhibet. *Septem* ejus *Regulæ de explicatione Sacræ Scripturæ* MS. sunt in Bibl. Benedictinorum Florentiæ & S. Victoris Parisiis: Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 416. 1375. impressæ in Orthodoxographis Grynæi & Bibliothecis PP.

Regulæ XII. de concordia Evangelii MS. in Bibl. monasterii B. M. de Becco: Montfaucon p. 1253. Guidonis Ebroicensis, ord. Prædicator. a. 1290. annotationes ad Tichonii regulas memorantur a Sixto Senensi & aliis.

Tidericus Lange. Vide supra lib. XI. p. 242.

Tigernacus, auctor *Annalium Hiberniæ*, quos usque ad a. 1088. perduxit. Eos, & continuationem Anonymi, manuscriptos habuit Waræus, prout ipse testatur de Scriptoribus Hiberniæ p. 51. Adfuerunt quoque in Bibl. Jo. More Episc. Norvicensis, teste Montefalconio in Bibl. MSS. p. 689. & ante hunc in Bibl. Tenisoniana, ubi p. 18. *Tigernanus* scribitur.

Nicolaus Tigrinus, Lucensis, de vita Castrucii Castracani MS. in Bibl. Vaticana, teste Montefalconio p. 86. Vide Nicolaus Tegrimius.

Tilmannus de *Aquisgrano*, vel *Aquensis*, etiam de *alto lapide* dictus, ordinis Carmelitarum Prior provincialis inferioris Germaniæ, docuit Parisiis & Coloniæ circa an. 1360. Scripsit *Super Sententias lib. III. In Evangelium Matthæi Lecturam*, *Quæstiones disputatas* & *Sermones*. Trithemius de viris illustribus Germaniæ p. 30. de scriptor. Eccles. c. 636. de script. Carmeliticis p. 79. b. Svvertii Athenæ Belg. p. 606.

Tilmannus Dulmaniensis, Vestphalus, ord.

(a) *Stiebers MecKlenb. Hist. der Gelehrs.* p. 77.78. *Hamb. Bibl.* p. 270.

ord. D. Augustini Canonicus, Drutenhusensis monasterii Priorem vocat Marraccius, Trithemio Præpositus cœnobii D. Christophori in Ravengirsburg. (auf dem Hundsruck) Scripsit volumen de laudibus beatiss. Virginis prænotatum, *Corona Virginis*, item super Domini verbis, *Nisi quis conversus fuerit, sicut parvulus*, Tractationem uberem. Librum *de vinea spirituali*. Alium *de Novitiorum Institutione*. *Parva* quoque *exercitia spiritualia*. Vivebat Eisingreni ann. 1477. Possevinus tomo II. Apparatus p. 497. Trithemius c. 871. Hippol. Marraccii Bibl. Mariana tomo II. p. 422.

Timannus Remenerius, Guernensis, scripsit *Libellum regiminis & constructionis*, qui a Jo. Finctio Paulinensi recognitus prodiit Parisiis apud Jo. Gaulthier 1511. 4.

Timo, Præpositus monasterii Kaminatensis in Westphalia circa a. 1239. scripsit *Chronicon monasterii sui*, quod ab Herboldo de Haselhorst continuatum an. 1481. oculis usurpavit Greg. Wittehenne, prout ipse testatur in continuatione Chronici Huxariensis Petri Visselbeccii p. 135.

Timotheus de Totis, Mutiensis, ord. Prædicatorum, sub finem sec. XVI. cætera obscurus. Scripsit *Orationem de funere Rev. Patris ac excellentiss. Doctoris Magistri Ludovici de Ferraria, totius ord. Præd. Procuratoris dignissimi*, sine mentione anni & loci 4. impressam.

Timotheus Veronensis, Canonicus regularis Bononiæ a. 1453. *Epistolam* scripsit, ad singulos Italiæ principes, quos nominatim hortatur, ut suis copiis in Turcam, qui nuper urbe CP. potitus erat, contendant. Exstat tomo III. Codicis diplomatici Pezio-Hueberiani p. 367. 378. *Apologia ad Antianos Parmæ de Stephano monacho non restituendo parti seculari*, & *libri II. in sanctam rusticitatem litteras impugnantem* MSS. adsunt in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon l. c. p. 98. 119. 141. *Epistolas* idem in Indice Auctorum præfixo memorat, sed numeri non respondent.

* *Timotheus Maffejus* Veronensis Archiepiscopus Ragusinus. Plura scripsit, quæ singula enarrat Cl. Scipio Maffejus in suo opere *Verona illustrata*. Sunt vero: *Dialogus*, in quo de Monachorum studiis disquirit, quæ scilicet Monachum deceant. Inscribitur: *In sanctam rusticitatem literas impugnantem*. Dirigitur opus Nicolao V. Pontifici & duobus libris absolvitur. Ejus præfationem Maffejus vulgavit in eodem opere Hortatoriam ad Italiæ principes, cujus hic Bibliothecæ author meminit. *De confessionibus* & *Pœnitentiis*. *Guarinum de obscuritate vocabulorum*. *Ad Nicolaum V. Epistolam*, qua oblatum sibi Mediolanensem Archiepiscopatum deprecatur. Hanc epistolam præfixo nomine Bartholomæi Cotta Can. Later. vulgavit Ughellius tom. IV. pag. 259. sed in MS. codice Strozziano Florentiæ Timotheo vero authori restituitur. In Bossii epistolis ep. 5. laudatur Timothei opusculum ad Alphonsum Aragonium, & in epist. 26. Oratio ejus nescio quæ. Extat denique ejus *in detractores magnificentiæ Cosmi Medices Dialogus*, qui publicam lucem aspexit in Lamii Deliciis Erudit. to. XI.

Tindarus Alphanus, Perusinus, frater Accursii sive Bonacurtii JCti, & pronepos Bartoli, Lector Juris civilis in patria, scripsit Dialogum *de testibus variantibus*, item *de compensationibus*, quæ duo opera inserta sunt Oceano Juris, vol. III. fol. 96. 123. & *de decimis*, proavi quoque Responsa eo ordine, quo nunc habentur, collocavit. Pancirollus de claris Legum interpretibus II. 67. Jacobilli Bibl. Umbriæ p. 258.

* *Dialogus de Testibus variantibus* diu antequam ederetur in Oceano Juris, prodierat loco & anno incertis. Exstat in Bibliotheca Felini, qui sua manu ad oram adnotavit: *Mirabilissimus & optimus*. Opus vero *de compensationibus*, & illud pariter seorsum lucem viderat impressum Senis an. 1493.

Tirechanus, Episcopus Hibernus, S. Ultani discipulus, post medium seculi VII.

VII. scripsit *libros II. de rebus gestis S. Patricii*, quorum hæc est inscriptio: *Tirechan Episcopus hæc scripsit ex ore, vel libro Ultani Episcopi, cujus ipse alumnus vel discipulus fuit*. Suo tempore adhuc MSS. exstitisse testatur Waræus de Script. Hiberniæ p. 23. cui hæc debentur. Usus eodem non semel est Usserius in Antiquitatibus Ecclesiarum Britannicarum, cujus loca congessit & exscripsit Jo. Colganus in Triade Thaumaturga Hiberniæ p. 196. sqq. Adde Acta Sanctorum Antverpiensia tomo I. Julii p. 631. & Colganum p. 217. 218.

Joannes Tisserandus, ord. S. Francisci, Doctor Theologus, Parisiis a. 1494. vel sequenti ordinem mulierum pœnitentium instituisse dicitur. Scripsit *Acta Berardi de Carbio*, & aliorum quinque martyrum, ord. S. Francisci, qui a. 1220. in Mauritania occisi sunt. Habentur in Actis Sanctorum tomo II. Jan. p. 65.

Titianus, Episcopus Tarvisinus, seculo incerto. Quamvis enim Ughellus tomo V. Italiæ sacræ p. 489. ipsum circa a. 400. floruisse tradit, tamen hoc certum est, Vindemialem a. 484. Collationi Episcoporum Catholicorum cum Arianis disputantium interfuisse. Vide Papebrochium tomo II. Junii pag. 180. Scripsit *Vitam Florentii & Vindemialis*, Episcoporum ex Africa per Hunericum ejectorum, quæ habetur in Actis Sanctorum tomo I. Maji p. 270.

Titus Castritius, Rhetor seculi II. de quo vide Bælium in Lexico lit. C.

Titus Livius, *Forojuliensis*, aliis *de Fralovisiis*, sive verum nomen sit, sive fictum, gratiosus fuit Humfredo, Glocestriæ Duci, fratri Henrici V. Scripsit *Vitam Henrici V. Regis Angliæ*, quam cum aliis eo pertinentibus edidit Thomas Hearne, Oxoniæ 1716. 8. Adde Giornale de' Letterati d' Italia tomo XXVIII. p. 400. Ex his emendanda sunt, quæ Fabricius supra de patria perperam posuerat lib. XI. p. 278. reliqua bene se habent.

Titus Vespasianus Strozzius, Ferrariensis, Poesi & armis a. 1470. claruit. Hercules Estensis Ferrariæ Marchio eo Præceptore usus est, & Professores literarum illum velut Mæcenatem suspexerunt. Varios *Carminum Latinorum* libros scripsit: Marchesii monumenta virorum illustrium Galliæ togatæ p. 101.

* *Titus Vespasianus Strozius* non Ferrariensis, ut per errorem hic, sed Florentinus cum pariter inter Florentinos viros doctos recenseatur ab Aurelio Marturanensi Episcopo in oratione Funebri in Laurentium Medicem Neapoli habita: hæc enim ille agens de viris doctis Florentinis: *Titum Stroccium in scribendis elegis Tibullo, Propertioque parem*. Præceptore Guarino Veronensi usum ait, simulque ejus in carminibus elegantiam celebrat Janus Pannonius in Panegyrico ejusdem Guarini hoc terno carmine:

Sed Titus hac ipsa longe persusior unda
Seu lituo pugnas, cythara seu cantet amores
Intexens Paphiæ laurum Parnasida myrto.

Tobias, illustri familia in Cantia natus, ord. S. Benedicti, Cantabrigiæ Græcam & Latinam linguam docuit, post Episcopus Roffensis fuit circa a. 726. Scripsit *Homiliarium* & *Epistolas ad diversos*. Lelandus c. 63. Balæus I. 96. Pitseus c. 91.

* *Tobias Veronensis* Sigismundi Malatestæ Poeta, Guarini Veronensis discipulus, ut lego in Panegyrico Guarini a Jano Pannonio carmine adstricta oratione scripto:

Hinc Aganippeo Tobias fonte rigatus.

Scripsit de rebus gestis a Sigismundo Malatesta, quos commentarios summe elegantes esse ex aliorum relatione sibi compertum scribit Franciscus Barbarus in ep. 225. ad Phœbum. Hujus operis meminit nemo, ne Cl. quidem Scipio Maffejus in sua *Verona illustrata* p. 2. ubi de Tobia in classe Poetarum Latinorum. Eumdem credo Tobiam a Burgo,

go, cujus epistolas *ad Isottam Nogarolam* in MS. Cod. servari ait Maffejus ibid. Ejus pariter est oratio ad Franciscum Barbarum Veronensem Prætorem, quam ex Veronensi Cod. idem Maffejus laudat ejusque excerpta dat Eminentissimus Cardinalis Quirinus *in Diatriba præliminari ad Epistolas Barbari*. Ex alio Codice MS. apud eumdem Maffejum rescimus carmen ab eo scriptum, cui titulus: *Isottæus*; sunt autem libri tres Elegiarum in laudem Isottæ Ariminensis, quos typis editos Parisiis asserit idem Maffejus, sed & multo auctiores servari in Cod. Veronensi affirmat, in quo pariter Tobiæ Poetæ Veronensis nomen legitur, cum in editis nullum extet nomen adscriptum. Hunc denique esse censeo Tobiam, quem Nestor Dionysius Novariensis in suo vocabulista inter scriptores, quibus ipse usus est, & sæpe in opere illo emendavit, accenset.

Tomellus, Balduini cognomento Montani, Flandriæ & Hannoniæ Comitis Secretarius, scripsit *Historiam Hasnoniensis monasterii*, ord. S. Benedicti ad Scarpim fluvium in diœcesi Atrebatensi, a Balduino laudato a. 1070. fundati. Exstat in Edm. Martene & Urs. Durand Thesauro novo Anecdotorum tomo III. p. 777. Val. Andreas in Bibl. Belgica p. 840. cum Svveertio eum monachum *Elnonensem* vocat, & de monasterii *Elnonensis* fundatione scripsisse tradit Svveertius in Athenis Belgicis p. 695. ipsi quoque tribuit *Vitam Balduini*, *Insulani Comitis*. Adde Jac. Meyerum in Annal. Flandriæ A. 1070.

* *Tomellus Monachus* Hasnoniensis nullam dedit historiam Abbatiæ Elnonensis, quamvis id asserit Svveertius hic a Bibliothecario productus. Forte enim Codice MS. Svveertius legerat pro *Hasnoniensis Elnonensis* oscitatione quadam, quæ exemplo non caret. Hinc factum ut novi Chronici author haberetur. Authores historiæ literariæ Galliæ T. VIII. p. 146. suspicantur Historiam hanc Abbatiæ Hasnoniensis biulcam esse in editis, & forte illi deesse quidquid occurrit historiæ ab Anno 1070. usque ad obitum Rollandi Abbatis, cujus elogium hic a Tomello legitur, nempe ab A. 1070. usque ad A. 1085.

Tomichus, rerum Aragonensium scriptor, qui res cum Gallis gestas ad A. 1390. scripserat. Citari hunc video a Joanne Mariana l. 18. c. 14. non dum tamen, quod sciam, typis evulgatum. Hæc Andr. Schottus Bibl. Hispan. p. 352.

Tonantius, vide infra, *Vitalis*.

Tormundi, monachi Clarævallensis, sec. XII. *Epistolæ* de Bernardo Sanctis adscripto, exstant T. VI. Opp. Bernardi p. 1359.

Tortarius, vide *Rodulphus Tortarius*.

Franciscus Toti, Perusinus, ord. Minorum, circa A. 1326. jussu Joannis S. Theodori Cardinalis Diaconi scripsit Tractatum *de potestate Ecclesiæ*, qui est in Bibl. Colbertina. Oudinus T. III. p. 880.

Tranquillus Parthenius Andronicus, natione Dalmata, in Academia Lipsiensi habuit Orationem *de laudibus Eloquentiæ*, quæ ibid. A. 1518. 4. typis excusa est. Alia Oratio *contra Turcas ad Germanos* prodiit Augustæ 1518. 4. pl. 3. Viennæ 1541. Lovanium profectus est ad visendum Erasmum. Vide Czvvittingeri Hungariam litteratam p. 16. Leichium de origine Typographiæ Lipsiensis p. 39.

Trasimundus, vel potius *Traymundus*, non Abbas, sed monachus Clarævallensis, circa An. 1180. scripsit *Librum de arte dictandi*, collegit quoque *Epistolas Petri & Henrici*, Abbatum Claræ-vallensium: inter quas *duæ* ipsius Trasimundi habentur in Bibl. PP. Cisterciensi Tomo III. p. 259. & 261. Car. de Visch Bibl. Scriptorum ord. Cisterciensis p. 313. In Codice Bibl. S. Germani scribitur *Transmundus*. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 1138.

Tribrarchi Mutinensis *Epistola ad Thomam, cambiatorem Bononiensem, ad Bonijacobum, Patavinum poetam, Excusatio ad d. Borsiam Ducem, quod carmina sua non sint scripta in bona charta, neque mi-*

niata : in Guil. Macrum , pictorem optimum; *Epitaphium in Barthol. de Jacobæis Pado demersum a.* 1461. ex MS. Bibl. Juliæ manu Frid. Besselii descripta exstant in Bibl. Regiomontana : teste præfatione ad hujus Besselii Miscellaneorum Philologico-Criticorum Syntagma.

Trifolius Presbyter circa A. 520. scripsit *Epistolam ad Faustum Senatorem contra Joannem Scytham monachum*, editam primum in Conciliis Labbei, postea T. II. Harduini p. 1460.

Tripartita Historia Ecclesiastica vocatur eo, quod ex tribus græcis Scriptoribus, Sozomeno, Socrate & Theodorito, ab Epiphanio Scholastico in latinum translatis, a Cassiodoro collecta & conscripta fuit. Eaque ducitur a temporibus *Constantini M.* usque ad *Theodosium* juniorem, sive ab A. 1306. ad 441. Et olim quidem plus valuit, quam hodie, cum ipsos illos triumviros habemus, nec tantum eorum fontes adire, sed meliorem etiam, quam quæ illius est Epiphanii, versionem legere, & usurpare possumus. Continuata est a Sigeberto Gemblacensi usque ad A. 1113. atque hujus laborem excepit ac persecutus est Robertus, Abbas S. Michaelis de Monte usque ad Ann. 1147. Editio Francof. 1588. fol. in eo præstat prioribus, quod, adhibitis aliquot vetustissimis exemplaribus, a mendis prope infinitis repurgata, narrationibusque anni a nato Christo in margine adjecti sunt. Hæc Jo. Fabricius Bibl. Fabricianæ part. II. p. 413.

Tristanus Caracciolus, Neapolitanus, nobili genere natus circiter An. 1439. privatus vixit usque ad annum fere 1517. Scripta ejus sunt hæc: *Vita Joannæ I. Reginæ Apuliæ*, *Vita Serzanis Caraccioli magni Senescballi*, *Joh. Bapt. Spinelli Cariati Comitis Vita, ad Ferdinandum illius filium : De varietate fortunæ : De inquisitione Epistola : Genealogia Caroli I. Siciliæ regis : De Ferdinando, qui postea Rex Aragonum fuit, ejusque Genealogia : Nobilitatis Neapolitanæ defensio, ad Legatum Reipublicæ Venetæ* : quæ edidit Muratorius S. R. Ital. T. XXII. p. 1. seqq. Sequentia sunt inedita : *Disceptatio quædam priscorum cum junioribus de moribus suorum temporum : Oratio ad Alphonsum juniorem : De inconstantia : De cujusque vanitate in loquendo : Epistola de statu civitatis Neapolis : Plura bene vivendi præcepta, ad filium : De funere Ferdinandi I. Epistola : De vita Auctoris pauca quædam : Joviani Pontani Vita brevis : Didonis Reginæ Vita : Penelopes castitas & perseverantia ; Quid sit in tot variis artibus junioribus amplectendum : Opusculum ad Marchionem Atellæ : De Sororis obitu : De concordia, & de ineundo conjugio : Ordo servandus a Militibus Hierosolymitanis in electione magni Militiæ Magistri*. Adde Toppii Bibl. Neapolitanam p. 363. & Acta Eruditorum 1733. p. 384.

Tristanus de Sylva, Civitatensis, eques nobilissimus, sub finem sec. XV. *de rebus gestis Ferdinandi Catholici & Isabellæ* scripsisse refertur a Marineo Siculo lib. XX. princ. & Steph. Guiribajo in Compend. historiarum Hispaniæ XVIII. 1. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. X. 16. n. 889.

Nicol. Trivetus, vide supra *Nicolaus*.

Troianus Episcopus Santonensis in Gallia circa A. 540. *Epistola* ejus ad Eumerium Episcopum Namnetensem, *de puero, qui, an baptizatus esset, nesciebat*, occurrit in Conciliis Harduini T. II. p. 1434.

Troilus Malvetius, Bononiensis, J. U. D. Collegiatus circa A. 1446. Scripsit *de Episcopi dignitate*, *Consilia*, *Tractatus in materia commendæ beneficiorum*. Reliqua exstant in Oceano Juris, *de Sortibus*, Tomo XI. part. 2. p. 598. (al. edit. Tom. X. fol. 141.) *de Oblationibus*, Tomo XIV. p. 136. *de Sanctorum Canonizatione*, ibid. p. 97. (al. edit. Tomo VI. fol. 179.) Separatim prodiit Bonon. apud Ugonem de Rugeriis 1487. fol. Adde Bumaldi Minerval Bononiense p. 224. * Ex consiliis ejus in beneficiaria extat typis editum sine loco, & anno *Consilium in materiæ*

Com-

Commendæ *Beneficiorum & Tractatus de sorte*.

Trotula, quæ & *Erotis* dicitur, cujus *Curandarum ægritudinum mulicbrium ante, in & post partum liber* exstat cum Medicis antiquis Venet. apud Aldi filios, 1547 fol. p. 71.

Trumberus, Anglus, regum Northumbrorum prosapia ortus, primum in Scotia monachus, deinde in cœnobio Gedlingensi non procul a Richmondo, Abbas, tandem Episcopus Lichfeldensis circa A. 700. Scripsisse dicitur *de Officiis Ecclesiasticis*. Lelandus c. 58. Balæus Cent. I. 89. Pitseus c. 78.

Trusianus Valorius, ab aliis perperam *Cursianus*, *Drusianus* vel *Torrigianus* dictus, patria Florentinus, Medicus insignis, post, quia fortuna curationibus medicis respondere noluit, ordinem Carthusianum professus circa A. 1370. scripsit *super Avicennæ præfationibus*, & *super Tegni* (Arte) *Galeni*. Pocciantii Catal. Script. Florentinor. p. 165. Symphorianus Champerius de Script. Medicis Theod. Petreji Bibl. Cartusiana pag. 294. Vide infra Turrisanus.

Trustanus, alii *Turstanus*, Henrici Angliæ Regis Sacellanus, post A. 1119. Archiepiscopus Eboracensis, deinde monachus Cisterciensis in cœnobio Fontanensi apud Rippon, oppidum agri Eboracensis, obiit circa A. 1140. Scripsit *de origine cœnobii Fontanensis*, *de suo Primatu ad Calixtum II. Papam*, *Contra Anselmum juniorem*. Pitseus cap. 196. Car. de Visch Bibl. Scriptor. ord. Cisterc. p. 313. Oudinus Tomo II. p. 1122.

Jodocus Trutvetter, a patria vulgo *Isenacensis* dictus, Theologiæ Licentiatus & liberalium artium Professor Erfurti, A. 1501. Lutherum albo Academiæ inscripsit, mortuus Ann. 1519. Ab hoc primum didicit Lutherus, solis Canonicis libris deberi fidem: quamvis in reliquis a Luthero dissenserit. Ejus nota mihi sunt hæc:

Summa totius Logicæ, Erf. 1501. 4.

Epitome Logicæ, ibid. 1507. 4.

Breviarium Dialecticum, ibid. 1500. 4.

Opus majus de Logica, quod Nic. Marschalcus Thurius epigrammate ornavit.

Systema Physicum, quæ duo memorat Paulini in Annal. Isenacensibus, a me non visa.

Confer Fabricii Centifolium Lutheri pag. 19. 20. ubi hoc nomen restituendum, quod operæ satis corrupte expresserunt.

Franciscus de Tuderto, vero nomine *Franciscus de Aptis*, patria Tudertinus circa annum 1340. fuit Episcopus Corfiensis, An. 1348. ad Ecclesiam Clusinam translatus, A. 1353. ad Cassinensem, A. 1356. ad Florentinam, tandem R. E. Cardinalis, Avenione moritur peste A. 1361. Scripsit tractatum *de quarta canonica piorum legatorum debita Episcopo*, qui MS. est in Bibl. Colbertina. Reliqua ejus gesta, quæ huc non pertinent, enarrat Oudinus Tomo III. p. 961. Ughelli Italia sacra Tom. I. p. 576. III. p. 149. 641.

Tundalus alias *Tungalus*, Hibernus, patria Casseliensis, vel, ut alii volunt, Corcagensis, A. 1159. in ecstasin raptus *Apparitiones* miras recitavit, vel etiam descripsit, quæ habentur in Joannis Tinmouthensis Sanctilogio MS. Vincentii Beluacensis Speculo Historiali XXVII. 88. in Bibliotheca Vaticana & Oxoniensi. Waræus de Script. Hibern. p. 55. 56. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 79. Cartusianorum ordini adscribit Possevinus, nescio quo jure, hinc de ipso etiam evolvantur Theod. Petreji Bibl. Cartusiana p. 296. Car. Jo. Merotii Theatrum Chronol. Ord. Cartusiensis p. 70.

Tullius Dacus, aliis *Julius*, Ord. Prædicatorum sec. XIV. reliquit *Lecturam super XII. Prophetas minores*, *Tractatum de potentiis animæ*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 729.

Turcius Rufus Asterius quis fuerit, constat ex adnotatione ad calcem Codicis antiquissimi Georgicorum Virgilii, in

in Bibl. Vaticana occurrentis, quæ sic habet: *Turcius Rufius Apronianus Asterius V. Cl. & illustris ex Comit. Domesticor. protect. ex Comit. privat. largit. ex Præfecto Urbis Patricius, & Consul. ordin. legi & distinxi Codicem Fr. Macharii V. Cl. non mei fiducia, sed ejus, cui ad omnia sum devotus arbitrio. XI. Kal. Majas Romæ*. Fuit autem ille Codex scriptus circa tempora Valentis vel Theodosii. Vide Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 318. Idem Carmina Sedulii collegit & edidit, de qua re Barthius Adverf. II. 2. Norisius in Cenotaphio Pisano diss. 4. c. 2. p. 451. s. & editio Sedulii Celleriana p. 10.

Turgotus, Anglus, primum Monachus, post Prior Dunelmensis, tandem An. 1109. Episcopus S. Andreæ in Scotia, obiit A. 1115. Abbatem Wiremuthensem fuisse dicunt Pitseus & Balęus, verum e chronico Forduni Tomo III. p. 500. & 551. ostendi potest, ipsum e Priore factum esse Episcopum. Vitam ejus dedit Simeon Dunelmensis de Gestis regum Anglorum ad annum 1074. Scripsit sermone patrio *Vitam Malcolmi Regis*, *Vitam Margaritæ Reginæ*, & *de Regibus Scotorum*; Latino vero *Annales sui temporis*: ex quibus multas lacinias Joannes Fordunus in Scoti-Chronicon intulit, quas in indice editionis Hearnianæ quilibet evolvere potest, pag. 1578. Tomo V. *Historiam Ecclesiæ Dunelmensis*, quam vulgo Simeoni Dunelmensi tribuunt, ab hoc Simeone, Turgoto nostro surreptam & nomine suo inscriptam, rationibus non contemnendis adducti statuunt, Usserius, Seldenus & alii. Vide Balæum Cent. II. 60. Pitseum c. 178. Seldenum præf. ad Scriptores Anglicos Twysdeni pag. 4. 22. seqq. & Opp. Tomo II. p. 1127. Vossium de Historicis Latinis p. 397. ibique Sandium, Dan. Papebrochium in Actis Sanctorum Junii Tomo II. pag. 521.

Turibius, patria Taurinensis, ex nobili familia *de Becutis*, Episcopus Asturicensis in Hispania, circa A. 448. Ejus est *Epistola* ad Idatium & Ceponium, *de Ecclesiarum Hispanicarum statu s. de non recipiendis in auctoritatem fidei apocryphis scripturis, & de secta Priscillianistarum*, edita ab Ambrosio de Morales Hist. Hispan. XI. 26. & Baronio ad A. 447. n. 3. De iisdem Priscillianistis scripsit ad Leonem Papam, cui hic respondet epist. 93. Perquam multa de eo habet Nic. Antonius Bibl. Hispana Vetere III. 4. n. 96. 111. cui adde Andreæ Rossotti Syllabum Scriptorum Pedemontii p. 543.

Alius Turibius fuit Episcopus secundus Cenomanensis sec. II. ut ajunt. Vide Gesta Pontificum Cenoman. c. 2. apud Mabillonium Annal. p. 242. & Montfauconii Bibl. Bibl. MSS. p. 8.

S. Turibii monachi Palentini in Hispania circa A. 565. Elogium historicum dedit id. Mabillonius sec. I. Bened. p. 187.

Turrisanus de Turrisanis, aliis *Drusianus*, Florentinus, Medicus Bononiensis, discipulus Thaddæi, claruit Ann. 1343. & Bononiæ octogenarius obiit. Scripsit *Plusquam-Commentum in parvam Artem Galeni* editum Venet. 1504. 1543. 1557. fol. unde *Plusquam-Commentator* dictus est. Mercklini Lindenius renovatus p. 1031. Idem est cum Trusiano de quo supra.

Turpinus, vide supra lib. IX. sub *Joannes Turpinus*, & adde Hist. literariam Galliæ Tom. IV. p. 205. nec non Acta Sanctorum Tom. II. Jan. pag. 875.

Turstanus, vid. supra *Trustanus*.

Tutilo, monachus S. Galli, circa finem seculi IX. cognomine *Itinerarius*, quia sæpius ex monasterio excurrere solitus erat. Post mortem inter Beatos habitus est. De eo vide quædam in Vita Notkeri c. 22. 23. Fuit poeta, pictor & musicus egregius. *Carmina* ejus quædam, inter quæ sunt aliquot *Tropi*, sive Cantica, edidit Canisius Ant. Lect. Tom. II. part. 3. p. 212. seqq. Plura de illo Jodocus Metzlerus de viris illustri-

stribus S. Galli I. 24. Hist. literaire de la France T. V. p. 671.

Tyndarus, JCtus, vide supra *Tindarus*.

Tynna, Scotus, monachus Melrosiensis Ord. Cisterciensis, & Cellarius circa annum 1164. scripsit *Acta S. Walleni Magistri* (Abbatis) *sui*, *de Eleemosynæ bono*, & *Sermones Quadragesimales*. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 313.

Typhis Odaxius, Patavinus, sub initium sec. XVI. vixit, Poeta lepidissimus & inventor versuum Macaronicorum. *Opus* quoque *Macaronicorum* scripsit, quod morti proximus igni comburi voluit: attamen Opusculum ejus plus quam decies impressum est, diuque in Italia maximi habitum incredibili cum voluptate legebatur, donec Merlinus Cocajus ex Ordine S. Benedicti illud Poeseos genus melius excolere cœpit, & Typhin superavit. Vide Nicolai Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini T. II. p. 186.

LIBER XX.

V*Alascus de Taranta*, Medicus Regis Galliæ, natus Monspelii, obiit circa annum 1418. ætatis 36. Scripsit *Philonium Pharmaceuticum & Chirurgicum*, *de medendis omnibus corporis affectibus*, cum annot. Jo. Hartmanni Beyeri, Venet. 1502. 1521. 1532. fol. Francof. 1599. 4. Lugd. 1490. fol. 1500. 4. 1526. 8. cum præf. Ge. Wolfg. Wedelii Frf. 1680. 4. *Medicinalium observationum Exempla*, cum observationibus Remberti Dodonæi, Colon. 1581. 8. Hardervici, 1671. 8. *De Epidemia sive peste*. fol. sine loco, 1474. Mercklini Lindenius renovatus p. 1037.

Valentinus Diaconus, forte Asculanus, sub initium seculi IV. scripsisse dicitur *Acta S. Emygdii* Episcopi & martyris Asculani, cum Epistola ad Melchiaden, Episcopum Romanum, qui ab Anno 310. 314. sedit, directa: verum hæc traditio non satis solido fundamento nititur. Interim *Acta* hæc edita sunt in Actis Sanctorum Antverpiensibus T. II. Augusti pag. 28. ubi vide Commentarium prævium Petri Boschii p. 21.

Valentinus de Forolivio, Avicennam *de Embryone Valentinus* in sermonem Latinum transtulit, qui MS. exstat Cæsenæ in Bibl. Fratrum Minorum. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 433.

Valentinus Misnensis, Licentiatus, monachus Afranus, scripsit librum *de arte moriendi*, Lips. Apud Maur. Brandiss. 1489. 4. Hæc Possevinus Tom. II. Apparatus pag. 517. Maittaire I. pag. 511.

Valentinus Perusinus, aliis *de Camerino*, Ord. Prædicatorum, Præceptor Thomæ de Vio, Cajetani, vixit circa annum 1500. Scripsit *Centum quinquaginta quæstiones Metaphysicas*. Altamura Bibl. Dominicana p. 222.

Valerianus Episcopus *Cemeliensis*, quæ urbs olim in Alpibus maritimis juxta Ebrodunum sita fuit, hodie in ruinis suis jacet. De eo certiora proferre non possumus, nisi quod Concilio Regiensi in Galliis A. 439. interfuit. Vide T. III. Conciliorum Labbei p. 1289. Goldastus ipsum *Priscum Valerianum* vocat, qui prius quam Episcopus factus est, Præfecti Prætorio Galliarum dignitatem obtinuit, illumque Valerianum esse statuit, cui Paræneticus Eucherii Lugdunensis inscriptus est. (*a*) Hunc alii quoque sequuntur. Illud certius est, ipsum a Monachis Lirinensibus Abbatem fuisse electum, ut testatur Epistola a Sirmondo edita.

Diu incognitus fuit hic Valerianus, donec Goldastus *Sermonem* ejus *de bono disciplinæ*, qui dudum Tomo IX. operum D. Augustini lectus fuerat, edidit cum Isidori Hispalensis Fragmento de Prælatis, apud Petrum de la Rouiere, 1601. 8. (*b*) deinde sub initium Paræ-ne-

(*a*) De hoc agit Hist. literaire de la France Tom. II. p. 360.

(*b*) Non in 12. ut scribunt Auctores Hist. liter. Gallicæ Tom. II. p. 331.

neticorum Veterum, Insulæ ad lacum Acronium, h. e. Lindaviæ, (*a*) 1604. 4. utrinque cum annotationibus, ita tamen, ut priores posterioribus longe sint uberiores. Postea Jac. Sirmondus invenit *Sermones* ejus *viginti*, in quibus ille modo memoratus etiam fuit, nec non *Epistolam ad monachos de virtutibus & ordine doctrinæ Apostolicæ*: (*b*) quæ edidit Parif. 1612. 12. post 1623. cum Operibus Leonis & Petri Chrysologi. Interea recudit Theoph. Raynaudus Lugd. 1633. demum in Opp. Sirmondi edit. Paris. Tomo I. p. 613. edit. Venetæ Tomo I. p. 345. & in Bibl. PP. maxima T. VIII. p. 498.

Semipelagianismi ipsum accusavit medio ævo Nicolaus Chichon ord. Minorum: de quo vide Raynaudum Tom. XII. Opp. p. 438. verum Theophilus Raynaudus Apologiam ejus dedit, sub titulo *Contra parcum charitatis Valeriani criminatorem*, Tomo XI. Opp. p. 93. ubi etiam sancti titulum ipsi vindicat.

Plura dabunt Goldastus in annotationibus citatis, Histoire literaire de la France Tomo II. p. 328. Oldoinus in Athenæo Ligustico p. 523. Andr. Rossotus in Syllabo Scriptorum Pedemontii p. 545.

Valerianus Angussola, Cremonensis, Rhetoricam ibi publice docuit circa A. 1364. scripsit *Regulas ad humaniores literas addiscendas*, *Epistolas* & *Epigrammata*. Arisii Cremona literata Tomo I. p. 175.

Valeriani, nescio cujus, *Dissuasio* ad Rufinum *de non ducenda uxore*, fuit bis in Bibliotheca monasterii *Glastoniensis*, prout Catalogus ejus a Thoma Hearnio editus docet, post Chronicon Joannis Glastoniensis p. 431. 432.

Valerius Abbas monasterii S. Petri de Montibus Compluti, sec. VII. Scripsit *Vitam S. Fructuosi*, Abbatis Dumiensis, post Archiepiscopi Bracarensis, quam ediderunt Prudentius Sandoval in libro Fundationum Benedictinarum Hispaniç, lingua Hispanica scripto, Jo. Tamayus in Martyrologio Hispaniæ Tomo II. d. 16. April. Jo. Mabillonius Sec. II. Bened. p. 581. & Acta Sanctorum Antverpiensia d. 16. April. In Concordia Regularum Benedicti Anianensis ab Hugone Menardo publicata cap. 3. §. 7. fragmentum Valerii *de genere monachorum* insertum est. Inedita ejus sunt *de vana seculi sapientia*, *de institutione novæ vitæ*, *de vita & sancta peregrinatione S. Eucheriæ*, *Historia brevis Dona-dei Abbatis*, *de quibusdam miraculis & revelationibus duorum monachorum Maximi & Bonelli*, *cujusdamque S. Fructuosi famuli*. Vid. Nic. Antonii Bibl. Hispanam Vet. V. 7. n. 367. s.

Valerius Abbas, nescio ubi, patria Cremonensis, circa A. 1196. scripsit *de familiis nobilibus Longobardis Cremonæ commorantibus*, cujus supplementum confecit Raphael Fabagrossa. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 94.

Valerius Aragonus, ord. Prædicatorum in oppido S. Matthæi regni Valentini sec. XV. *Volumen sermonum* reliquit. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum T. I. p. 905.

Valerius, socius S. Pontii, qui Cimellæ in Alpibus maritimis circa A. 257. martyrium subiit, & cujus ipse *Vitam* descripsit. Exstat in Actis Sanctor. T. III. Maji p. 272.

Valerius, Archipresbyter Asturicensis, claruit A. 902. Multas *Patrum Orientalium Vitas*, longe diversas ab editis, in unum collegit volumen., quod Gothicis literis exaratum in Ecclesiæ Toletanæ Bibliotheca etiamnum extare ex Rosvveydi fide refert Aubertus Miræus Auctar. de Script. Eccl. c. 279. Hæc Caveus.

Valerius Rosanus, Cremonensis, circa A. 1468. scripsit *de Exarchis Ravennæ*, *de memorabilibus Italiæ successibus*, de

(*a*) Ibidem Auctores sic ponunt: *Imprimè à l'Isle, mais plutot a Geneve.* Parænetici non impressi sunt *Insulis*, quę urbs vulgo *Ryssel* vel *l'Isle* audit, sed *Lindaviæ*, ut diximus. Poterant illud Auctores discere ex Ittigio de Bibliothecis Patrum.

(*b*) Epistola hęc plenior edita est inter Patres Apostolicos Tomo I. p. 449.

de Scientiis Dialogum. Arisii Cremona literata T. I. p. 300.

Valerius Stradivertus, Cremonensis, Philosophus, Latinæ, Græcæ & Hebrææ linguæ Interpres circa A. 1357. scripsit *de Philosophia morali & speculativa*, Italice vero *de gestis Marchionis Uberti Pallavicini*, & *Bossii Dovariensis ex Cremonæ Regulis*. Arisius l. c. pag. 119.

Georgius Valla, Placentinus, Medicus & Humaniorum literarum Venetiis Professor, sec. XV. Edidit varia.

1. *In Ciceronis libros de Universitate Comment.* Venet. per Anton. de Strata 1485. fol.

2. *Georgio Valla interprete. Nicephori Blemmidæ logica. Georg. Vallæ libell. de argumentis. Euclidis elementorum 14us cum Hypsiclis interpretatione. Nicephorus & Proclus de Astrolabio. Aristarch. Sam. de magnitudinibus & distant. solis & lunæ. Timæus de mundo. Cleonidis musica. Euseb. Phamphil. de Theologic. ambiguitatibus. Cleomedes de mundo. Athenagor. de resurrectione. Aristotel. de mundo, magna ethica & poetica, Rhaz. de pestilentia. Galen. de bono corporis habitu, confirmatione corporis, præsagitura, præsagio, introductorium, de succidaneis. Alexand. Aphrodis. de febrium causis. Psell. de victu humano*. Venet. per Anton. de Strata, 1488. per Simonem Papiensem dictum Bevilaquam. 1498. fol.

3. *De rebus expetendis & fugiendis*. Venet. apud Aldum 1497. 1501. fol.

4. *Aristotelis magna moralia Latine versa*. Parif. 1497. fol. & cum variis Aristotelis operibus, Venet. per Bernardinum Venetum, 1504. fol.

5. *Jo. Tortellii Orthographia & Lima per Ge. Vallam*. Venet. 1504. fol.

6. *Rhetorica*, Venet. per Simonem de Luere 1514. 4.

7. *Grammatica Latina*, ibid. eod. 4.

8. *De expedita argumentandi ratione*. Basil. apud Frobenium, 1519. 4. Videant, qui conferre possunt, an sit *Logica* n. 2. memorata.

9. *Compendiaria & facilis differendi ratio*. Basil. 1522. 8.

10. *In Ciceronis Partitiones Comment.* Parif. apud Rob. Stephanum 1535. 8.

Laurentius Valla, patria Romanus, Patricius & Canonicus S. Joannis Lateranensis, natus A. 1415. obiit Ann. 1465. seu potius 1457. Orationis Latinæ fuit studiosus, & veritatis amantissimus, sed ob eandem libere prolatam Pontificis, Regum & magnorum virorum, qui sua vitia ab ipso taxari nolebant, odium incurrit. Interim in numero illorum ingeniorum est habendus, quæ litterarum studia tunc revirentia multum instaurarunt, corruptionem Ecclesiæ perspectam habuerunt, eique pro viribus mederi studuerunt. De vita ejus multa non addo, de scriptis ejus plura prolaturus.

Opera ejus, post Collectionem opusculorum variorum Lovanii 1483. prodierunt Basileæ apud Henricum Petri 1540. & 1543. fol. ordine sequenti:

1. *Elegantiarum Latinæ Linguæ Libri VI.* quod opus quanto cum plausu receptum fuerit, testantur editiones fere innumeræ.

Editio antiquissima sub initium typographiæ, sine anno & loco, fol. Rom. 1471. fol. ibidem per Arnoldum Pannartz. 1475. fol. Venet. per Jac. Rubeum, 1476. fol. Mediolani, per Phil. Lavagna, 1479. fol. Ven. 1483. Venet. per Bapt. de Tortis, 1486. fol. Colon. 1487. 4. Venet. per Bernardinum de Novaria, 1491. fol. Cum libello *de pronominibus reciprocis*, Venet. apud Christophorum de Pensis, 1496. fol. cum libello *de pronomine Sui*, & *Lima*, per Ant. Mancinellum, Venet. 1499. fol. Mediolani per Phil. de Lavagna, 1475. 4. cum *Lima*, Venet. per Barth. de Zanis, 1503. fol. cum libello de *reciprocis*, *annotationibus in Raudensem*, & *Dialogo in Poggium*, Parif. apud Henr. Stephanum, 1520. 4. Argent. per Ulr. Morhardum 1521. fol. Editiones sequentes data opera omittimus.

Elegantiarum adeps per Bonum Ac-

cursium Pisanum collectus, Paris. per Simonem Colinæum 1533. 1536. 1543. 8. *Paraphrasis luculenta & brevis* Erasmi in hos Elegantiarum libros Colon. 1529. 8.

2. *Libellus de reciprocatione* sui & suus, qui in editionibus recentioribus Elegantiarum tantum non omnibus exhibetur.

3. *Antidoti in Poggium Florentinum libri IV.* Senæ per Henr. *de Harleim*. 1490. fol.

4. *Apologus & Actus Scenicus in eundem*.

5. *In Antonium Raudensem Annotationum libellus*. Venet. per Lucam, 1481. 4.

6. *Ad Alphonsum Regem Epistola Apologetica*. Huic primum a secretis fuit, postea tamen iram ejus incurrit.

7. *Invectivarum s. Recriminationum in Benedictum Morandum Bononiensem libri II.*

8. *In Barthol. Facium Ligurem & Antonium Panormitam Recriminationum libri IV.*

9. *In Bartoli de insigniis & armis libellum, ad Candidum Decembrium Epistola*.

10. *De Dialectica libri tres*. Impressi sunt 4. sine mentione anni & loci, Venet. 1499. fol.

11. *Contra Donationis, quæ Constantini dicitur, privilegium, ut falso creditum est & ementitum, Declamatio*, in Fasciculo rerum expetendarum, & Schardii Collectione de potestate Imperiali.

12. *Apologia pro se & contra calumniatores*, ad Eugenium IV. Pont. Max.

13. *De voluptate & vero bono libri III.* Basil. 1519. 4.

14. *De libero arbitrio*. Prodiit una cum aliis opusculis 1482. fol. sine mentione loci, Basil. 1518. 4. cum *Apologia*, & opusculo *contra Bartolum*.

Et hæc quidem in Collectione operum laudata: Supersunt autem alia, quæ ibi frustra quæres, a nobis jam supplenda.

Lima, Venet. 1482. ab Antonio Mancinello edita, & ibidem 1497. 4. repetita. Etiam aliquando cum libris Elegantiarum.

Historiarum Ferdinandi Regis Aragoniæ libri III. Paris. per Rob. Stephanum 1521. 4. ibidem per Simonem Colinæum, 1521. 4. item in Hispania illustrata T. 1. p. 727.

Sermo de mysterio Eucharistiæ. Argent. 1490. 4. cum Operibus Lactantii, Venet. 1502. fol.

Annotationes in Novum Testamentum, Paris. apud Badium 1505. fol. Inscribuntur etiam *de Collatione Novi Testamenti*, & cum annot. Jacobi Revii prodierunt Amstel. 1631. 8. repetitæ in Bibliis Criticis Anglicanis.

Calumnia Theologica, Laurentio Vallæ olim Neapoli intentata, quod negasset, Symbolum membratim articulatimque per Apostolos esse compositum. Ipso Laur. Valla autore. Argent. 1522. 4.

Comment. in Sallustium, in editione Veneta per Jo. Tacuinum de Tridino 1500. fol. ibid. 1590. Basil. 1519. 1564. fol.

Emendationes in sex libros Livii de secundo bello Punico, in editione Paris. 1573. folio.

Homeri Ilias, lat. Venet. 1502. fol. Colon. 1522. 8. Lugd. apud Gryphium, 1541.

Herodotus latine. Coloniæ per Eucharium Cervicornum 1526. item in editionibus Henrici Stephani, & Frf. 1594. fol.

Thucydides lat. in editione Henr. Stephani, Basil. 1540. apud Hervagium.

Æsopi fabulæ XXXIII. latine.

Librum Epistolarum & *Commentaria in Quintilianum* memorat Trithemius, *Orationem in laudem S. Thomæ* MS. Oudinus. *Vita Aristidis MS.* est in Bibl. Augustana. * Quamquam non nego vera disputasse Vallam, cum donationem Constantini in dubium revocandam suscepit; exploratum mihi est tamen Pontificum Romanorum odium & insectationes non ex opinione quidem illa sua incurrisse; sed ideo potius invidiam in se concitasse constat quod in

in meditationibus suis exponendis verbis usus est procacibus, & plane indignis, quæ ab homine sacris christianis, & catholicis addicto, atque insignibus beneficiis a Pontificibus affecto expromerentur. Hæc illi exprobrarunt viri ætatis illius doctissimi, qui tantam audaciam perstrinxerunt, & castigarunt. Cedo mihi verba Antonii Cortesii in *Antivalla*, quod opus ego in MS. Codice Biblioth. Felini nactus mihi descripsi: *Quod de donatione Flavii Cæsaris Constantini, quæ sibi visa erant, illustrioribus mandasset literis, non equidem indigne ferrem; nisi tam acerbe in Pontifices Maximos atque adeo in omnes sacros ordines invectus esset*. Profecto nec Bibliothecarius noster pepercisset orationem habenti cuidam in sæcularem aliquem principem tam asperam, tam petulantem, tantis injuriis redundantem, coercendamque tantam audaciam æquissimum fore judicasset. Quid vero est quod Bibliothecarius addit nempe laborasse Vallam ut corruptam Ecclesiam sanaret? Quid est dogmatis quod Valla reprehenderit? Quid est in Religione vitii, quod deprehenderit sanandumque susceperit? Unum est, quod Valla reprehendit, Pontifices scilicet Maximos dominio civili potiri; hoc illum urit, in hoc invehitur. Contra illum viri æque summi, atque doctissimi calamum strinxerunt, vindicaruntque sæcularium rerum dominium Romano Pontifici. Cur in hac lite Vallæ potius, quam adversariis ejus jus æquum adsistere pronuntiaverimus? Unus fuit tunc & solitarius Valla, qui jus istud Pontifici Romano negaret; alii plures, immo omnes contra asserendum illi censuerunt. Cur uni potius quam omnibus faverimus?

Nicolaus Valla, JCtus & Romæ ad D. Petrum Canonicus, *partem Iliadis* & *Hesiodum* latine vertit. Posterior versio prodiit Basileæ apud Frobenium 1518. 4. & alibi sæpius. Ipse Valla obiit Ann. 1473. Adde Lexicon Bælianum.

Petrus Valla. De hoc parum mihi constat, nisi quod *Annotationes* ejus in Plautum Venet. per Lazarum Soardum A. 1511. fol. impressæ sunt.

Varinus, aliis *Viridianus*, Presbyter, Stephani I. Pontificis jussu *Sanctorum Martyrum Passiones* conscripsit; uti habemus ex Actis SS. Diodori Presbyteri Mariaci Diaconi Martyrum apud Surium. Meminit etiam de eo Petrus de Natalibus. Hæc Prosper Mandosius in Bibl. Romana Cent. IV. 13.

* *Varrinus* ex ordine Minorum S. Francisci, qui circa finem sæculi 13. florebat, dedit commentarios in IV. libros Sententiarum, quos servari in Biblioth. Universitatis Taurinensis docet nos Tomus II. indicis MSS. ejusdem Biblioth. p. 43.

Diarium Vazstenense: Hoc titulo prostant Annales monasterii *VVadstena* vel *Vazstena*, quod in Ostro-Gothia situm fuit. Incipiunt ab A. 1344. usque ad A. 1545. & primis temporibus breviores sunt, postea, quæ singulis diebus in monasterio notatu digna sunt, observant, unde *Diarii* nomen. Auctores sunt varii ex Clericis illius, quorum aliquos recenset Reverendiss. Ericus Benzelius, Editor illius, in præfatione. Prodiit liber Upsaliæ 1721. 4. cui varia diplomata & chartæ ad historiam Ecclesiasticam Sueciæ spectantes subjunctæ sunt.

Ubaldus de Luca, vide *VValdus*.

Ubertinus de Albicis, v. *Hubertinus*.

Ubertinus de Casalis, vide supra lib. III. p. 354. adde Willoti Athenas sodalitii Franciscani p. 336. Liber *de vita Christi* MS. est in Bibl. Laurentiana Medicea, teste Montefalconio p. 237.

Ubertinus Clericus, Crescentinas, ex oppido Crescentio, ad Durium amnem in Longobardia transpadana sub potestate Ducis Sabaudiæ, oriundus, vixit post medium sec. XVI. Papiæ & Mediolani bonas literas docuit. Scripsit *Commentarios in Ciceronis epistolas ad familiares*, quorum editiones triginta duæ ab A. 1479. usque ad Ann. 1580.

 pro-

prodierunt, *Carmina*. Venet. 1491. fol. *Epistolas*, ib. eod. *Comment. in officia Ciceronis* & *Metamorphosin Ovidii*, uterque dicto loco, anno & forma, Comment. *in Epistolas Heroides Ovidii*, Venet. 1493. 1499. 1501. bis 1515. 1543. fol. 1503. 1558. 4. Addunt quidam *Comment. in Valerium Maximum*. Confer Jo. Christiani Fischeri differt. de hoc Hubertino Clerico, Jenæ 1739. habitam: Andr. Rossotti Syllabum Scriptorum Pedemontii p. 555. * Scripsit quidem Ubertinus iste commentarios in Epistolas familiares Ciceronis, qui tamen sub ejus nomine prodierunt plus vice simplici commentarii, authorem non quidem unicum, sed multos referunt; sunt enim alii a Guarino, alii a Joanne Petro Lucensi, alii ab Omnibono Vicentino adornati, iique simul omnes in unum corpus collecti sunt ab Ubertino, cui proinde adscripti in fronte editionum quarumdam reperiuntur.

Ubertinus de Marinis, Panormitanus, JCtus, magnæ Regiæ Curiæ Judex, Consiliarius Regius & Vice-Cancellarius, A. 1414. Archiepiscopus Panormitanus, Orator ad Concilium Constantiense missus, & magnus Siciliæ Cancellarius, obiit An. 1434. Scripsit *Interpretationem ad Capitulum* Volentes 28. *Regis Friderici de alienatione feudorum*, *Allegationes super intellectum Capituli* 38. *Regis Jacobi*, *quæ incipit*, ad novas communantias, *Consilium contra Baronem Castriveterani*. Vide Ant. Mongitore Bibl. Siculam Tom. II. p. 271. 272.

Ubertus Decembrius, vide supra lib. IV. p. 18.

Ubertus Foliata, Cremonensis, JCtus circa A. 1395. Scripsit *de officio Prætoris*, *de differentiis Legum & Canonum*, *de fideicommisso*, *de reprobatione testium*, *de favoribus pupillis præstandis*. Arisii Cremona literata Tomo I. p. 195. Avum habuit cognominem, qui multa quoque in Jure scripsisse dicitur, sed tituli operum non exstant. Vide eundem p. 148.

Ubertus Stangonus, Ligur, omnium votis electus est ad prosequendos *Annales Genuenses* ab A. 1270. 1279. Sopranus de Scriptoribus Liguriæ pag. 221. 222. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 527. * *Ubertus Stangonus* seu Stanconus Jurisperitus decreto Senatus electus ad continuandam Caffari historiam Genuensem per decennium produxit. Hæc porro historia legitur vulgata a Muratorio Rerum Italicar. T. VI. p. 559.

Udalricus, monachus *S. Afræ*, Augustæ, scripsit simul cum Sigism. Gossenpot *Chronica Augustensium*, quæ Viennæ extabant MS. in Bibl. Laziana. Possevinus Tomo II. p. 518.

Udalricus, Patriarcha *Aquilegiensis* circa A. 1060. *Epistolæ* illius VI. habentur in Codice Diplomatico Pezii & Hueberi parte I. p. 419. Aliorum ad ipsum Epistolæ ibidem sequuntur.

Udalricus Argentoratensis, ord. Prædicatorum, Alberti Magni Auditor, *scripsit in quatuor libros Sententiarum*, *Summam* item collegit *Theologiæ*, ac librum *de Anima* composuit. Vivebat A. 1281. Ex Eisengreinio & Trithemio c. 475. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 518. cui adde Labeum de Script. Eccle. Tomo II. p. 456. Sed dijudicandum viris doctis relinquo, annon fortasse cum *Thoma de Argentina* confundatur, hac præcipue de caussa, quia nemo huc usque indicavit, ubi & a quo hi libri impressi sint.

Udalricus, primus hujus nominis Episcopus Augustanus, de quo pauca quædam hic repetere & addere liceat, post ea, quæ supra lib. VIII. pag. 305. s. adfuerunt.

1. Negari non potest, Udalricum hunc Nicolai I. temporibus vixisse; per ea, quæ jam docuit Fabricius. Unde & scriptores recentiores negare non debebant.

2. Negari non potest, Epistolam ejus ipsis Pontificiis satis fuisse cognitam, imo jure a quoquam in dubium revocari debet neutiquam. Nam præter testimonium Hermanni Contracti a

Fa-

Fabricio productum, invenitur illa etiam in Codice Udalriciano Bibliothecæ Vindobonensis, atque invitis ipsis edita est cum Codice integro ab Eccardo T. II. Corporis Scriptorum medii ævi p. 23. Ex alio quodam Codice dederunt Martene & Durand Collectionis amplissimæ Tomo I. p. 449. ut alios auctores taceam, ad quos Calixtus de conjugio Clericorum provocavit.

3. Quum igitur hæc ita sese habeant, judicent inter ipsos Pontificios, qui judicare possunt, quantum vel doctrina illorum de cœlibatu sacerdotum, vel pudor ipsorum constare possit. Non sufficit cum Martenio in annotatione subjecta, rem quæ negari non potest, coloribus inducere. Verba ejus sunt hæc: *Eam* (Epistolam) *hic damus, ut, quam corrupti fuerint illo ævo presbyterorum mores, demonstremus, & quam bene de Ecclesia meruerit Gregorius VII. qui presbyterorum matrimonia, seu potius concubinatum, incredibili pene labore abstulit.* Non sufficit vocem *Fabulæ* adponere relationi de capitibus infantum in vivario inventis. Si enim tantum mille infantum capita ibi fuissent, satis ille infantum sanguis ad cœlum clamitasset. (*a*)

4. Ponamus vero, nunquam concessuri, Epistolam hanc esse suppositam & falsam, ad quosnam hujus rei culpa redundabit? Certe non ad nostros: quum Codices antiqui ab ipsis Pontificum asseclis descripti illam nobis in manus dederint. Inde vero tantum hoc concludimus, fuisse semper in mediis Papatus tenebris homines male de Papa sentientes, inque contumeliam ipsius varia protrudentes, quale quid etiam de Joanna Papissa factum est.

5. Cæterum editionibus a Fabricio memoratis, præter duas jam prolatas addo illam, quæ in Roberti Barns vitis Pontificum habetur, fol. 8. edit. Wittebergensis 1536. 8. In Autographis Lutheri memoratur versio Germanica Hagenoæ 1521. 4. excusa: ego Argentinensem ejusdem anni possideo. * Bibliothecarius noster nonnulla hic congerit, quibus fides integra Epistolæ de continentia clericorum Udalrico I. Augustano Episcopo adseratur. Principio quidem immerito negari ait Udalricum sub Nicolao I. Pontifice Augustanam cathedram tenuisse; demonstratum enim ait a Fabricio lib. 8. p. 305. Udalricum quemdam tunc reipsa Augustanis sacris præfuisse. Verum nihil habet Fabricius, quæ fidem extorqueant. Unum affert Bertoldi Constantiensis, qui sub exordium Sæculi XII. scribebat, testimonium. Idoneum profecto testem de re ante tercentos fere annos gesta. In regesto Epistolarum Nicolai Papæ I. nulla legitur Epistola ad Udalricum Augustanum; nulla etiam mentio de conjugio clericis concedendo; nec quidquam mutit idem Pontifex de hac re sibi ab orthodoxo aliquo Episcopo proposita; hæc tanta non sunt, ut plane demonstrent nullum sub Nicolao Papa I. extitisse Augustanum Episcopum Udalricum, qui cum eodem Pontifice conquestus de jugo continentiæ immerito sacris hominibus imposito; sed neque contrarium evincit Bertoldi auctoritas. Non abs re suspicaremur scriptorem hunc non aliunde Udalricum Augustanum sub Nicolao nisi ex hac una Epistola nosse.

Sed hæc missa faciamus. De sinceritate Epistolæ hujus inquirendum superest; ego fictitiam judico tum quod nonnulla contineat plane commentitia, ut illa de plusquam sex millibus infantibus in hortum projectis; hæc enim emunctæ naris criticis fabellam subolent. Insuper ex nullo certo monumento Sæculi IX. discimus agitatam tum fuisse quæstionem de Cœlibatu Sacerdotis. Synodi omnes tunc habitæ, omnesque Nicolai Epistolæ in eo sunt, ut cœlibes Sacerdotes velint, ac statuant, cujus disciplinæ caussa omne a Sa-

(*a*) Codex Udalricianus & editiones Protestantium habent: *plusquam sex millia infantum capita*: Martenius vero sic exhibet: *plus quam millia infantum capita*.

Sacerdotibus mulierum contubernium, ac consuetudinem arcent.

Ponamus tamen, ut verbis utar Bibliothecarii nostri, *numquam concessuri* Epistolam hanc ab Udalrico Augustano Episcopo ad Nicolaum I. datam. Numquid propterea improbandus esset Latinorum Sacerdotum cœlibatus? Non arbitror. Alvarus Pelagius, Guillelmus Mimatensis Episcopus, versari se in ambiguo profitentur, num præstaret ad tollendam Clericorum incontinentiam conjugium illis concedere. Fac in ea persuasione fuisse etiam Udalricum Augustanum Episcopum. Quid inde? Plane contrariam in sententiam Romani Pontifices omnes. Synodi per successiones Sæculorum celebratæ descenderunt. Hos laudatores habet, assertoresque Latinorum Clericorum cœlibatus.

Udalricus Episcopus *Augustanus*, secundus hujus nominis (nam de primo jam supra egit Fabricius noster lib. VIII. p. 305. s.) rexit Ecclesiam suam ab A. 924. ad 973. Vitam ejus exhibet Anonymus a Velsero Opp. p. 515. Surio 4. Jul. Mabillonio Sec. V. Benedictino p. 415. & in Actis Sanctorum Tom. II. Julii p. 97. editus, cum Commentario prævio Jo. Pinii p. 73. 97. item Benedictus Gullmann, Augustanus, in dissert. Lips. 1693. præside M. Godofredo Ludovici habita. Ei *Sermo Synodalis*, *parochianis presbyteris in Synodis enunciandus* adscribitur, editus primum T. IX. Conciliorum Binii edit. secundæ pag. 803.

Diploma ejus monasterio Campidonensi datum edidit Mabillonius p. 476. & post eum Pinius p. 77. In Concilio Romano a. 993. de Canonizatione ejus actum est, cujus decretum exstat apud Harduinum tom. VI. Conciliorum p. 727.* Animadvertisse debuit Bibliothecarius noster *sermonem* illum *Synodalem*, qui authori huic in collectionibus Conciliorum adscribitur, ipsam esse homiliam S. Leonis Papæ IV. quæ olim in principio Synodicarum sessionum pro consueto more legebatur. Est tamen homilia illa multa interpolatione variata prout sæpe alias in variis MSS. Codicibus offenditur. Quin & ipsa homilia Leonis, quæ suo loco in collectione Labbeana legitur, non usque adeo pura est, & intacta, ut ego in meo supplemento Conciliorum demonstravi.

Udalricus Babenbergensis a. 1125. *Codicem Epistolarem* collegit: sic enim ipse docet in prologo:

Cum jam curriculis annorum mille peractis
Centum viginti cœpisset quintus haberi.

Eum vero postea dedicavit Præsuli Gebehardo, qui, si Bambergensis indigitatur, quem sequiorum temporum scriptores *Eberhardum* vocant, anno demum 1147. Episcopus consecratus est. Potuit igitur esse Udalricus sacerdos S. Ægidii, qui comes S. Ottoni fuit in itinere Pomeranico, & ex cujus ore Ebbo vitam Ottonis descripsit. Vide præfationem Andreæ Bambergensis ad vitam Ottonis, & ipsam vitam loco non uno. *Codicem* igitur hunc *Epistolarem* a. 1125. scripserat Udalricus, post annum vero 1147. demum Gebehardo Episcopo dedicavit. Codex ipse continet proprie Institutionem quandam Epistolicam, ut formulas inde Epistolarum suarum haurirent Scriptores illorum temporum satis rudes. Sed tamen Epistolæ non sunt fictæ, verum potius diplomata adsunt vera & genuina, ut plurimum ex Archivis Bambergensibus desumta, quæ res mediorum temporum mirifice illustrant.

Quasdam illarum jamdudum ediderat Reinerus Reineccius cum Historia Henrici IV. & (Bennonis vita) Gregorii VII. Frf. apud Andr. Wechelum, 1581. fol. p. 29. Easdem & plures ex codice Bibliothecæ Cæsareæ Sebastianus Tengnagelius, Bibliothecarius, in Veteribus Monumentis pro Gregorio VII. contra Schismaticos, Ingolstadii, 1612. 4. editis: (*a*) alias Jacobus Gretserus in

(*a*) Vide Ittigium de Bibliothecis Patrum c. 7. p. 614. 617.

in Volumine Epiſtolarum, quas Romani Pontifices ad varios Imperatores & Reges dederunt, ibidem 1613. 4. edito. Noſtro tempore Rev. Bernardus Pez ejus Codicis exemplum in Bibliotheca monaſterii Zwetlenſis invenit, & editione dignum judicavit, conſiliumque ſuum in Actis Eruditorum Lipſienſibus a. 1717. p. 30. aperuit. Prodiit paullo poſt Epiſtola Angeli Fonteji, Veronenſis, (h. e. Joan. Benedicti Gentillotti ab Engelsbrunn, Bibliothecarii Cæſarei) qui primo quidem oſtendit, quaſdam hujus codicis Epiſtolas dudum fuiſſe impreſſas, reliquas vero ſatius eſſe ſupprimi, vel levioris momenti, vel, (id quod præcipuum momentum eſſe credo) quia multæ veritates hiſtoricæ adſunt de diſſidio Henrici IV. & Gregorii VII. Pontificiis non admodum gratæ. Pezio reſpondit Epiſtola ad Joan. Burcardum Menckenium, Kal. Maji data, & Auguſtæ Vindel. & Græcii 1717. 4. impreſſa, in qua ſatis candide conſilium ſuum defendit, neque omnia diſſimulanda eſſe cenſet, quæ a Pontificibus vel male acta, vel de illis ſequius ſcripta ſunt, adducto in hanc rem loco ſat noto ex Melch. Cani Locis Communibus. Angelus autem Fontejus Kal. Maji 1718. huic aliam Epiſtolam repoſuit ad eundem Menckenium datam, & Viennæ impreſſam, in qua priora quædam repetit, hoc tamen de edendo integro Codice Udalriciano conſilium non mutat, idque ideo ne noſtris anſa detur inde proficiendi, & ipſius quoque Pezii honori conſulatur. (*a*) Interim hunc Codicem ex ipſa Bibliotheca Vindobonenſi nactus eſt Jo. Georgius Eccardus, & tomo II. Corporis Hiſtoricorum medii ævi ſub initium inſeruit.

Udalricus Abbas in *Campo liliorum*. Dedit *Sermones figurativos*, quorum titulus *Concordantia Charitatis*. MS. exſtant in Bibl. Vindobonenſi, teſte Lambecio lib. II. p. 773.

Udalricus, patria Ratiſponenſis, Prior primum in Gruningen, poſt fundator & primus Prior monaſterii *Cellenſis* in Silva nigra circa a. 1087. Vitam ejus a monacho illius cœnobii conſcriptam edidit primum Joan. Mabillonius Sec. VI. Bened. part. 2. p. 781. poſt Jo. Bapt. Sollerius in Actis Sanctorum tom. III. Julii p. 154. cum Comm. prævio. Scripſit autem hic Udalricus *de antiquioribus conſuetudinibus libros III.* editos a Dacherio tom. IV. Spicilegii p. 21. edit. prior.

Udalricus, *Cluniacenſis* Monachus, Ratisbonæ illuſtri familia natus, circa a. 1018. monente Wilhelmo Abbate Hirſaugienſi, ſcripſit *Antiquiores conſuetudines Cluniacenſis monaſterii*, quas edidit Dacherius Spicil. tom. I. p. 641. edit. prioris tom. IV. p. 21. Scripſit etiam *Vitam S. Hermanni monachi*, *filii Ducis Bertholdi*, & *Epiſtolas varias*. Anonymus Mellicenſis cap. 110.

Udalricus Conſtantienſis Epiſcopus, primum monachus S. Blaſii in Silva Hercynia, a. 1109. electus, a. 1118. demum conſecratus, vixit uſque ad a. 1140. vel circiter. Scripſit *Vitam S. Gebehardi*, *Epiſcopi Auguſtani*, editam in Antiquis Lectionibus Henrici Caniſii & a Surio, d. 27. Auguſti, *Vitam S. Conradi*, *Epiſcopi* itidem *Auguſtani*, quam dedit idem Surius d. 26. Novembris. Oudinus tom. II. p. 1124.

Udalricus Herlinger, vel *Nerlinger*, vide ſupra *Hericus* lib. VIII. p. 235. & adde Poſſevinum l. c.

Udalricus de Landau, monachus Tegernſeenſis ſec. XV. Quatuor ejus Scripta *contra M. Joannem Pyrckhaimer*, *aſſerentem*, *quod textus Evangeliorum*, *quæ nunc præ manibus habemus*, *ſit per S. Hieronymum ſolummodo emendatus*, *ſed quo interprete de Græco in Latinum ſit translatus*, *neſcitur*, exſtant in bibliotheca laudati monaſterii, teſte Bern. Pezio Diſſert. Iſagogica ad tomum I. Theſauri Anecdotorum noviſſimi p. 14.

Udal-

(*a*) De hac controverſia evolve Giornale de' Letterati d' Italia tom. XXXI. p. 351. ſeqq. & Eccardum in præfatione tomi II.

Udalricus a Lentzburg, ex Anachoreta *Curiensis* Episcopus, *Vitas SS. Lucii & Amisonis Pontificum* conscripsit. Vivebat a. 1332. Ex Eisengreinio Possevinus tomo II. Apparatus p. 518.

Udalricus, Abbas monasterii *Tegernseensis* in Bavaria ab a. 1041. Ejus *Epistolæ IV.* exstant in Codice Diplomatico Pezii & Hueberi part. I. p. 227.

Udalricus Welling, vide supra *Henricus Stero*, lib. VIII. p. 229.

Udalscalcus, ex familia honesta nobilium virorum de Maisack natus, monachus ad S. Ulricum, (Augustæ Vindelicorum) Abbatis Eginonis individuus comes, vir religiosus & præclare doctus, versificator non pœnitendus, musicus & componista eximius, Theologus vero sui seculi nominatissimus, eligitur in Abbatem anno Domini 1126. Præfuit prudenter & fideliter annis 25. Scripsit librum *de Musica*, *historiam* multorum sanctorum, imprimis vero *S. Afræ*, *S. Udalrici*, *S. Mauritii* & *S. Mariæ Magdalenæ*, varii generis versibus. Extant multa ipsius *epigrammata* sparsim hinc inde parietibus inscripta, quæ ipsius ingenium admodum fecundum, doctrinam vero non vulgarem præclare & luculenter produnt. Obiit anno Domini 1151. Hæc Casp. Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ pag. 497. cum quo confer Sigismundi Chronicon Augustense Pistorianum tom. III. p. 605. Ejus hodie exstat *Narratio de Controversiis inter Hermannum Episcopum Augustanum & Eginonem Abbatem S. Udalrici*, edita a Canisio Lect. Ant. tom. III. part. 2. p. 1. Unicum *Epigramma* ejus in Eginonem decessorem exstat apud Bruschium p. 496. Mabillonius seculo V. Benedictino p. 415. dicit, ipsum a quibusdam Auctorem Vitæ S. Udalrici Episcopi Augustani, a Velsero, ipso Mabillonio & in Actis Sanctorum editi, habitum fuisse: quia vero ille auctor binis locis memorat, se Udalricum vidisse, noster vero binis seculis junior fuit, eam scribere non potuit. Contra vero Sigismundus l. c. docet *vitam hujus Udalrici* carmine ab Udalscalco fuisse conscriptam: Incipit enim his verbis: *Inclyta devotis colimus*. Adde Jo. Pinium in Commentario prævio ad Vitam S. Udalrici, in Actis Sanctorum tomo II. Junii p. 95. Oudinum tomo II. p. 1013.

Alius Udalscalcus Episcopus Augustanus fuit post medium seculum XII.

Udardus monachus Cuprensis in Scotia, post Episcopus Brechinensis circa a. 1190. Scripsit *in Canticum Salomonis*, *in omnes D. Pauli Epistolas*, *Homilias ad populum Scotium*, *Epistolas ad diversos*. Car. de Visch Bibl. Scriptorum Ord. Cisterciensis p. 315.

Udo de Nellenburgo, Archiepiscopus Trevirensis, ab a. 1067. ad 1078. cui quidam *Martyrologium*, quod sub *Adonis* nomine notum est, tribuunt.

Vedastus, Episcopus Cameracensis & Atrebatensis ab anno circiter 500. usque ad a. 540. Vita ejus duplex cum Commentario prævio Godofredi Henschenii & aliis habetur in Actis Sanctorum tom. I. Febr. p. 782. Adde Annales Caroli le Cointe, & Galliam Christianam tomo III. p. 2.

Ejus *Orationes* MSS. supersunt in Bibl. monasterii S. Vedasti Atrebatensis, teste Ant. Sandero Bibl. Belgica manuscripta pag. 63.

Venericus, ex clerico Trevirensi, Episcopus Vercellensis & Regni Italiæ Cancellarius, amicus Gregorii VII. Papæ, scripsit *de unitate Ecclesiæ conservanda, & de Schismate inter Henricum Imp. & Gregorium VII.* qui liber editus est a Simone Schardio, & quidem primo loco inter Scriptores de Jurisdictione Imperiali, Basil. 1566. fol. Adde Andr. Rossotti Syllabum Scriptorum Pedemontii p. 551. & Trithemium de scriptor. Eccles. c. 341. neque alia habet Ughellus in Italia sacra tomo IV. p. 776.

Guilielmus Ventura, Capitaneus Astensis, Ogerii Alterii *Chronica Astensia* ab origine urbis, usque ad a. 1294. scripta continuavit ab a. 1260. usque

ad

ad 1325. quæ simul edita sunt in Scriptoribus Italicis Muratorii tomo XI. Adde Menckeniorum Bibl. virorum militia ac scriptis illustrium p. 466.

Venturinus de Bergomo, a patria ita dictus, Ord. Prædicatorum, magno animarum flagravit desiderio, a Benedicto XII. in exilium actus, a Clemente VI. restitutus, crucem in expeditionem Hierosolymitanam prædicare jussus est: ipse quoque ad iter eo se accinxit, sed Smyrnæ obiit a. 1346. Scripsit *Sermones* & *Epistolas*. Ex his quædam excerpta dedit Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 620. 621. cui hæc debentur. Adde Ambr. ab Altamura Bibl. Domin. p. 118.

Veranius, Eucherii Lugdunensis Episcopi filius, post Episcopus Vinciensis, de quo supra, ubi de Salonio fratre egimus, dictum fuit. Vide præterea Hist. literaria Galliæ tom. II. pag. 476.

Veranius, Episcopus Cabellicensis circa a. 580. Ejus est *Sententia* in aliquo Concilio proposita *de continentia Clericorum*, tom. V. Conciliorum Labbei p. 977. & tom. III. Harduini p. 458. Confer librum cit. tom. III. p. 356. Adde Galliam Christianam tomo I. p. 941.

Vercellinus de Vercellis, a patria sic dictus, Ord. Prædicatorum circa a. 1460. Ejus sunt *Postilla super Evangelia Dominicalia*, *Hymni & Sequentiæ de Sanctis*, *Summa Logicæ*, *cujus titulus* Tetralogus, *Quæstiones in totam Physicam & Theologiam*, *Logica contra Ocham*, *quam inscripsit* Anti-Ocham. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 822. 825. Andr. Rossotti Index Scriptorum Pedemontii p. 553. Altamura Bibl. Domin. p. 80.

Verecundus Presbyter scripsit in *Canticum Canticorum*. Possevinus tomo II. Apparatus p. 519.

. Alius Afer, Episcopus Juncensis in Byzancena Africæ provincia, exul Chalcedone obiit a. 552. scripsit duos modicos brevesque libellos, quorum primus *de Resurrectione & Judicio*, alter *de Pœnitentia* agit. Appendix Isidori & Ildefonsi de Script. Eccl. c. 6. ibique Miræus, Leyseri hist. Poetarum medii ævi p. 146.

Veremundus, Hispanus, Archidiaconus ad D. Andream in Scotia, a. 1090. ab Hectore Boethio & Guil. Elphinstono laudatus, scripsit *Scotorum Antiquitates*. Balæus Cent. XIV. 46.

* *Petrus Paulus Vergerius* Justinopolitanus ad excidium usque Carrariensis familiæ in ejus famulatu perseveravit; anno 1404. Doctoris Lauream ibidem consecutus est. Tempore Concilii Basileensis in Hungaria obiit, ut ex fide Æneæ Sylvii testatur Bergomensis in supplemento chronicorum ad annum 1428. Laudatur a Jano Pannonio in Panegyrico Guarini hoc versu:

Rupibus & sparsos decorans Vergerius Istros;

a Raphaele Volaterrano, Jovio, Vossio, & aliis. Scripsit historiam Carrariensium Principum ab eorum origine usque ad Jacobini mortem a Muratorio Rer. Italicar. T. XVI. vulgatam. Dedit etiam librum *de ingenuis moribus*, quem ego habeo ex editione Veneta an. 1497. cum commentariis Joannis Bonardi presbyteri Veronensis. Scripsit & vitam Francisci Petrarchæ a Jacobo Philippo Thomasino Æmonensi Episcopo in *Petrarcha redivivo* vulgatam. Teste etiam Bergomensi orationes dedit in laudem S. Hieronymi, quas in Estensi Bibliotheca se reperisse testatur Muratorius; una tamen ex his orationibus lucem aspexit excusa in fine epistolarum S. Hieronymi editionis Venetæ an. 1490. tom. 2. in fol. Recusa dein in Mantissa ad opera S. Hieronymi editionis novissimæ Veronensis pag. 298. inter vetera testimonia de S. Hieronymo. Est etiam ejus *Invectiva* contra Sigismundum Malatestam, qui Virgilii Maronis statuam e foro Mantuano summovit; quæ oratio alicubi legitur hoc titulo: *Invecti-*

va in Carolum de Malatestis ; tum & *Invectiva in Ludovicum Alidosium* . Dedit & historiam Principum Mantuanorum frustra huc usque quæsitam . Collegit etiam *Syllogem* sententiarum ex Timæo Platonis hoc titulo distinctum : *Allegabilia dicta ex Timæo Platonis* . Olim pariter extabat liber epistolarum ejus . Denique superest adhuc ejus Apologia pro Carrariensibus Principibus contra Albertinum Mussatum , & opusculum de differentia amici , & assentatoris . Diligenter distinguendus est Paulus Vergerius iste ab alio ejus nominis Vergerio Justinopolitano Episcopo , qui cum minus recta de religione sensisset multis jactatus est , ac tandem Italiam , & Fidem Catholicam deseruit. Obiit anno 1565.

Exciderat de seniori illo Vergerio id , quod legi in catalogo Codicum MSS. Bibliothecæ regii Athenæi Taurinensis, in quo Tom. II. pag. 304. codex 1027. se offert scriptus hoc titulo : *Petri Pauli Vergerii de Justinopoli sermo de laudibus B. Hieronymi* . Incipit : *Præstantissimi viri , atque optimi Patres : cum bona venia vestra ;* est tamen idem opus ac orationes in laudem S. Hieronymi , quarum supra ex Muratorio memini . Ibi pariter in cod. 601. Latino extat carmen ad Franciscum de Carraria super reditu natorum ejus Francisci & Jacobi ex hostili captivitate . Denique Arriani opusculum de Alexandri Magni Indica expeditione e Græco in Latinum vertisse constat ; quam versionem utpote barbaris Germanicis magis quam latinis auribus dulciter insonantem , e manibus delicatulorum excutiendam ratus Bartholomæus Facius , suam ipse adornavit , quam vicissim alii improbandam censuerunt . Vide Fabricium Biblioth. Græca tom. 3. pag. 269. quo etiam docente versio ista Vergerii numquam typis prodiisse disco .

Hæc postquam scripsi incidit in manus meas Cl. Zeni opus differt. Wossianæ T. I. pag. 51. &c. ex quo plura mihi incognita de hoc Vergerio didici . Igitur epistolarum Vergerii Codicem nondum quidem editum adhuc tamen superesse apud Cl. Brunaccium nunc primum scio . Versionem Arriani pedestrem quidem non tamen barbaram ideo vir clarissimus extitisse demonstrat , atque ex eodem MS. Codice præfationem ad Sigismundum Imperatorem producit .

Invectiva in Malatestam directa est ad Ludovicum Alidosium , ex quo factum est , ut quidam invectivam unicam in duas distinxerint , aliam in Malatestam , aliam vero in Alidosium , quem tamen habuisse exosum nullibi discimus . Invectivam istam sub nomine Guarini Veronensis dedit P. Martene Veter. Monum. T. 3. col. 868. sed illam suo Authori Muratorius Rer. Italic. T. 16. col. 112. restituit . Alia hujus opera videnda sunt apud Zenum *ibid.*

Vernherius de Bothis , vide *Warnherus* .

Verus , Episcopus *Arausionensis* , sub finem sec. V. scripsit *Vitam S. Eutropii* , decessoris sui , qui post Ann. 475. decessit . Sigebertus Gemblacensis c. 73. Tota nondum prostat , sed particulam ejus ex Codice Parisino dedit Dan. Papebrochius in Actis Sanctorum Tom. VI. Maji p. 699. Episcopum *Hispalensem* perperam vocat Trithemius de script. Eccles. c. 245. quem sequitur Possevinus Tomo II. Apparatus p. 520. qui & nomen *Eutropii* non expressit , sed habet *Episcopi* . Vide Galliam Christianam T. I. p. 767.

Verus , Episcopus *Rutenensis* in Galliis , qui A. 625. Concilio Remensi interfuit . *Epistolæ* ejus *duæ* ad Desiderium Episcopum Cadurcensem editæ sunt a Canisio Lect. Ant. T. I. p. 648. 649. ad ipsum vero datæ sunt Epistolæ Sulpitii Severi Episc. Bituricensis , ibidem p. 645. & Ruricii Lemoviceni II. 22. Adde Galliam Christianam Tomo I. p. 201.

Annales Vetero-Cellenses , nihil habent , quod Annalibus simile sit , sed continent enarrationem illustris prosapiæ Mar-

Marchionum Misniæ. Auctor, cujus nomen non est cognitum, monachus fuit in monasterio Veteris Cellæ in Misnia, quod Christianus Schlegelius & Jo. Conradus Knauthius singulatim descripserunt. Editiones illius varias recenset Clar. Kreysigius in Bibl. Historica Saxoniæ superioris p. 4.

Uffingus vel *Uffo*, Worcomiensis Frisius, Ord. S. Benedicti, monachus in cœnobio S. Ludgeri Werthinensis, scripsit *Carmen de S. Ludgero*, quod editum est in Actis Sanctorum Tom. III. Martii p. 659. *Vitam S. Idæ, viduæ* Egberti Saxonum principis, apud Surium d. 4. Sept. & Leibnitium T. I. Scriptorum Brunsuicensium p. 171. *Carmen breve in laudem monasterii VVerthinensis*, apud Eundem Tomo III. p. 604. *Vitam S. Lucii*, Regis Britanniæ, quæ nondum est edita. Vixit circa A. C. 1000. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 843. Svvertii Athenæ Belgicæ p. 699. Suffridus Petri de script. Frisiæ Dec. VII. 5.

Ugo de Castello, Triphernas, quæ urbs hodie *Città di Castello* vocatur, Ord. Prædicatorum Florentiæ in conventu S. Mariæ novellæ A. 1337. scripsit *in Sphæram Joannis de Sacrobosco*. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum T. I. p. 593.

Ugo de Prato, Ord. Prædicatorum, cujus *Sermones itinerarii dicti a.* 1499. sunt Florentiæ in Bibliotheca ordinis. Idem p. 893.

Ugolinus, vide *Hugolinus*.

Ugolinus Malabranca, vide supra lit. M. quibus adde Gandolfum de ducentis Augustinianis scriptoribus pag. 343.

Ugolinus de Porta Ravennate, Bononiensis, auditor Irnerii, Juris civilis Professor & Glossator celeberrimus. *Glossas* ejus Crassus in suo apparatu adjecit. A Friderico etiam I. Imperatore ad librum Feudorum compilandum & conferendum adhibitus est. Obiit A. 1168. Pancirollus de claris Legum interpretibus II. 17. Bumaldi Minerval Bononiense p. 228.

Ugolinus de Scoalochis, Cremonensis, U. J. D. Urbis Astensis, Prætor Genensis & in numerum nobilium relatus circa A. 1318. scripsit *ad Codicem Justinianeum*, *de legatis piis*, *de compromisso*. Arisii Cremona literata T. I. p. 152.

Uguetinus, Canonicus primum S. Augustini, deinde Monachus Metensis, Ord. S. Benedicti, scripsit *Opus de visione sua terribili*, quam in spiritu habuisse se refert. Excusum est Parisiis 1513. fol. apud Henricum Stephanum, in libro trium virorum & trium spiritualium virginum, quod Jacobus Faber edidit. Adde Possevinum Tomo II. Apparatus p. 520.

Uguitio, vide *Huguitio*.

Vibianus, seu *Vivianus Tomasius*, Urbevetanus, Presbyter Cardinalis S. Stephani in Cœlio monte ab Alexandro III. renunciatus, *plures* ad S. Thomam Archiepiscopum Cantuariensem, atque ad Regem Angliæ *literas* misit, quarum aliquæ publici juris sunt: Ejusdem literæ *de Appellatione* asservantur MSS. in Bibliotheca Regia, teste Philippo Labbe in Bibl. MSS. Hibernica legatione functus e vita excessit Romæ sub Urbano III. incertum quo anno, menseve. Hæc Oldoinus in Athenæo Romano p. 634.

Vicedominus de Vicedominis, Placentinus, Minorita, Gregorii X. ex sorore nepos, celebris Jureconsultus & caussarum patronus, ex Aquensi Archiepiscopo a patruo creatus Episcopus Cardinalis Prænestinus, obiit Ann. 1276. Edidit Ann. 1269. in Synodo Aquensi *Statuta & Constitutiones pro suis Clericis*. Oldoini Athenæum Romanum p. 635.

Vichardi, Canonici Lugdunensis, *Carmen Satyricum contra monachos.*, a Flacio ex Codice Veteri descriptum, exstat in Bibl. Regiomontana, teste præfatione ad Frid. Besselii Miscellaneorum Philologico-Criticorum Syntagma. Sed quo tempore auctor vixerit, & reliqua illius adhuc ignorantur.

Victor I. Papa, natione Afer, electus

A. 186. sedit usque ad A. 196. vel secundum Baronium ab A. 194. 203. *Epistolæ* ejus *duæ* in controversia Paschali ad Desiderium & Paracodam, Episcopos Viennenses, exstant in Bibliotheca Floriacensi Tom. III. p. 24. 26. apud Baronium ad annum 198. n. 17. cum notis Binii Tom. I. Conciliorum: aliæ duæ Tom. I. Conciliorum Harduini pag. 103. Tribuitur ipsi quoque Opusculum, quod inscribitur, *Ratio fidei reddita Hunerico Regi Vandalorum*.

Vide Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 218. Oldoini Athenæum Romanum p. 635.

Victor II. prius dictus Gebehardus Episcopus Aichstetensis, sedit ab Ann. 1055. ad 1057. *Litteræ* confirmatoriæ privilegiorum ecclesiæ Sylvæ Candidæ exstant apud Harduinum T. VI. Conciliorum p. 1037.

Victor III. antea Desiderius Abbas Casinensis, de quo superius actum est l. IV. p. 63. Hujus forte est *Admonitio* carmine scripta, cujus initium: *Ergo doma carnem, qui vis evadere mortem*. Exstat in Bibl. monasterii S. Martini Tornacensis, teste Ant. Sandero Bibl. Belgica MSS. p. 108. *Oratio* in Concilio Beneventano, de miseriis Ecclesiæ Romanæ & nequitiis multifariis Guiberti Anti-papæ, apud Leonem Ostiensem III. 71. Baronium ad annum 1087. n. 9. 16.

Victor Antipapa, antea dictus Octavianus Cardinalis S. Cæciliæ, intrusus A. 1159. moritur A. 1164. *Epistola* ejus ad Principes Germaniæ de electione sua occurrit apud Radericum Frisingensem II. 50. & Baronium ad An. 1159. n. 42. Alia ad Albertum Episcopum Virdunensem pro absolutione Ecclesiæ S. Michaelis prodiit in Miscellaneis Baluzii Tomo IV. p. 465.

Victor, *Capuanus* Episcopus, vixit temporibus Justiniani, & refutavit Cyclum Paschalem Victorii s. Victorini Aquitani, quod opus Beda citat, de ratione temporum c. 49. sed hodie non exstat. *Præfatio* ejus *in Ammonii Harmoniam Evangelistarum*, Moguntiæ 1524. 4. edita exstat in Bibliothecis Patrum, Orthodoxographis & alibi. Vid. Sigebertus de script. Eccles. c. 20. Baronius ad Martyrologium 17. Octobr. Leon. Nicodemi additiones ad Toppii Bibl. Neapolitanam p. 246. 247. Labbeus de Script. Eccles. Tomo II. pag. 461.

Victor de Carben, Ex-Judæus, in Archiepiscopatu Coloniensi baptizatus, post inter Christianos Sacerdos, circa initium seculi XVI. Scripsit *de Vita & moribus Judæorum*, Colon. 1504. 1509. 4. Paris. per Henr. Stephanum, 1511. 4. *Propugnaculum fidei Christianæ*. Colon. 1518. 4. cujus pleniorem notitiam dat. Wolfius Bibl. Hebr. Vol. IV. pag. 568. quem & de ipso confer Vol. I. p. 355. III. p. 238. IV. p. 815.

Victor Cartennæ in Mauritania Episcopus circa A. 460. teste Gennadio c. 77. Scripsit *adversus Arianos* ad Geisericum, Vandalorum regem, *de pœnitentia publica*, *ad Basilium quendam super mortem filii consolatorium libellum*, & *Homilias* multas. Liber *de pœnitentia* habetur ad calcem operum Ambrosii in multis editionibus: Liber vero *de consolatione in adversis* inter opera Basilii Magni Tomo III. pag. 613. edit. Parisinæ, 1638. Vide præter alios Caveum & Oudinum Tomo I. p. 1282. Tillemontium Tom. XVI. p. 611.

Victor, Episcopus Carthaginiensis creatus A. 646. scripsit *Epistolam* ad Theodorum Episcopum Romanum, in qua eum de creatione sua certiorem facit, & confessionem fidei suæ exponit. Exstat apud Baronium ad A. 646. n. 15. & Tom. III. Conciliorum Harduini p. 754. *Fidei ratio*, Hunerico Regi Wandalorum tradita, exstat in Sichardi Antidoto adversus Hæreses & Bibliothecis Patrum.

Claudius Marius Victor, alii *Victorium* & *Victorinum* vocant, perperam, patria Massiliensis, ibidem sec. V. Rhetoricam docuit, mortuus circiter A. 445. Scripsit

psit *de Genesi libros III.* carmine epico, cui adjuncta est *Epistola* ad Salomonem Abbatem. Edidit primum, sed admodum interpolatos, Jo. Gagneius, Lugd. 1536. Paris. 1545. 8. Guil. Mirellus castigatiores edidit, omissa Epistola ad Salomonem, 1560. 8. sed tamen editionem Gagneianam secutus est Georgius Fabricius in Corpore Poetarum Christianorum & Bibliothecæ Patrum tantum non omnes. Vide, præter alios, Historiam literariam Galliæ Tom. II. pag. 244. Leyseri Historiam Poetarum medii ævi p. 51. Labbeum T. II. p. 462.

Victor Martyritanus in Africa Episcopus, Joannis Cassiani dicta ita purgavit, & quæ minus erant, addidit, ut ei rerum istarum palma merito conferatur: quem inter alia de Africæ partibus cito nobis credimus esse dirigendum. Ita Cassiodorus Institut. divin. cap. 29. loquitur. Ex his Cassiodori verbis colligi videtur, a Victore Martyritano antidotum contra veneni intimationem, quod scriptis suis Cassianus inseruit, adpositum fuisse. Baronius tamen existimat, Cassiodorum spe frustratum non accepisse, quod ex Africa exspectabat. Siquidem Ado Viennensis in Chronico, ab ipso Cassiodoro id operis, ut Cassianum corrigeret, elaboratum affirmat, dum ait: *Opera Cassiani a catholicis cautissime legenda, maxime de libero arbitrio & gratia: sed & Encratitarum hæresi incautius favit. Errores illius Cassiodorus purgare volens, non ad plenum omni ex parte potuit.* Hæc ad verbum Miræus de script. Eccles. p. 27. edit. Fabric.

Victor Massiliensis, non est auctor, sed nomen monasterii S. Victoris in urbe Massiliensi. Id quod ideo moneo, quia in Indice ad Ittigium de Bibliothecis Patrum hic Victor una cum Vincentio Metensi inter Auctores refertur. Cum vero numerus paginæ evolvitur, tum Chronica Victoris Metensis & Victoris Massiliensis a Labbeo in Bibliotheca nova MSS. indigitantur.

Victor Tunnunensis Episcopus, non Hispanus, ut vult Steph. Garibajus Hist. gener. Hispaniæ VIII. 24. indicante Nic. Antonio, sed Afer, cujus urbem huc usque *Tunnunum* fuisse crediderunt, Petrus autem Wesselingius in dissert. de Evangeliis, jussu Imp. Anastasii non emendatis p. 27. *Tennonam* vocat. Alii aliter scribunt.

Propter tria Capitula multa passus est, exilio, carcere & plagis mulctatus, tandem in quodam monasterio Constantinopolitano, cui jussu Justiniani inclusus fuerat, mortuus. Ejus exstat *Chronicon* ab A. C. 444. ad A. 565. editum a Canisio Lect. Ant. I. p. 319. in Hispania illustrata IV. p. 117. post Chronicon Eusebii a Josepho Scaligero editum & in Opusculis Petri Pithœi p. 397. sed hæc editio non est tam plena. Isidorus Hispalensis de scriptor. Ecclesiasticis c. 25. ipsum Chronicon ab orbe condito ad primum annum Justini junioris condidisse scribit, in qua re ipsi, qui ætate proprior est, non omnem fidem cum Basnagio negabimus. Librum ejus *de pœnitentia* ediderunt Benedictini in Appendice ad T. II. Operum Ambrosii p. 589. *Pro defensione trium Capitulorum lib. I.* memorat Trithemius de script. Eccles. c. 214.

Adde Labbeum de scriptoribus Eccles. T. II. p. 462.

Victor Episcopus *Vitensis* in provincia Africæ Byzacena, Ann. 484. Eugenii Carthaginiensis Episcopi professioni fidei Hunnerico Regi Vandalorum oblatæ subscripsit. *Uticensem* vulgo quondam dixerunt, sed recentioribus temporibus fidei Codicum & ope Criticorum res satis clare deducta est. Imo quatuor Victores Vitenses Episcopos fuisse memorant Memoriæ Trivultinæ mense Aprili A. 1709. quibus adde Acta Sanctorum Tomo III. Augusti p. 454. Noster persecutione orthodoxorum ejectus Constantinopolin abiit, ibique, vel, ut Cotelerius Tomo III. Monumentorum p. 598. contendit, in Epiro veteri scripsit

Hi-

Historiam persecutionis Vandalicæ sive Africanæ sub Genserico & Hunnerico, Vandalorum regibus, cui sub finem Appendicis loco annexuit *Acta septem monachorum martyrum Capsensis territorii*. Historia persecutionis, ab aliis in tres, ab aliis in quatuor, quinque vel sex libros distinguitur. Imo in Codice monasterii Cremisanensis Ord. S. Benedicti in Austria, qui seculo XII. scriptus esse creditur n. 55. *Victoris historiæ Wandalicæ libri XIV.* annunciantur. Nisi forte aliud sit opus, ab hoc nostro diversum, quod historiam non persecutionis Wandalicæ, sed potius res gestas regum Wandalicorum in Africa contineat; tum sane auro carius volumen esset, quod orbi erudito non ultra debebat invideri. Hæc autem Historia persecutionis prodiit primum Coloniæ 1517. 8. deinde cura Reinhardi Lorichii, ibidem 1537. per Beatum Rhenanum Paris. 1541. in Orthodoxographis Grynæi Tom. I. pag. 799. in Bibliothecis Patrum, porro cum annor. Francisci Balduini post Optatum Milevitanum, Paris. 1569. 8. Hæc editio in Bibl. S. Joannis Hamburgi occurrit, a Friderico Lindenbrogio collata cum MS. optimo Lugdunensi, ex quo innumera loca optime restituuntur. Prodiit ulterius cum Operibus Vigilii Tapsensis, quæ Divione 1664. 4. impressa sunt, cum notis & dissertationibus Petri Francisci Chiffletii, Soc. Jesu Presbyteri, (*a*) tandem parte prima Historiæ persecutionis Vandalicæ a Ruinarto editæ, cum notis & observationibus illius, Paris. 1694. 8. (*b*)

Versio Belgica, *van vervolginghe der Christenen in Africa door de Vandalen*, prodiit Antverp. 1568. 8.

Ei quoque tribuitur *Passio Liberati Abbatis & sociorum ejus Carthagine*, quæ editio est a Surio d. 17. Aug. & in Actis Sanctorum Tomo III. Augusti p. 455.

Conjiciunt porro, ipsum Auctorem esse *Notitiæ provinciarum & civitatum Africæ*, quam edidit Sirmondus Operum T. I. pag. 430. vid. tamen Tillemontium T. XVI. p. 558. Non autem videtur auctor *Expositionis fidei Catholicorum Arianis oblatæ*, de qua idem p. 561. 598.

Cæterum Anonymi *Dissert. sur Victor de Vite, avec une nouvelle vie de cet Eveque* prodiit Paris. 1708. 12. Confer Journal des Scavans 1708. p. 243. Memoires de Trevoux 1709. Avril. pag. 677.

Victorianus Voconius, vide infra *Voconius*.

Victorinus, (1) pleno nomine *Fabius* (*a*) *Marius Victorinus*, Afer, Rhetoricam Romæ diu docuit, & ad senectutem gentilium superstitionem sectatus, tandem vero ad veram fidem conversus est. Mortuus est anno circiter 370. De conversione elegans est testimonium Augustini Confess. VIII. 2. 5. 11. Ex scriptis ejus nota sunt sequentia:

1. *Expositio in libros duos Ciceronis de Inventione*, editi cum libris Rhetoricis Ciceronis, & in Rhetoribus Pithœi p. 79. Seorsim Mediolani per Anton. Zarotum, 1474. fol. Paris. apud Ascensium 1508. fol. ibid. per Rob. Steph. 1537. 4.

2. *De re Grammatica* sive *Orthographia*, *de carmine heroico*, & *de ratione metrorum*. Hæc exstant in Grammaticis Ve-

(*a*) Giornale di Roma 1675. p. 23. seqq.

(*b*) Journal des Scavans 1694. p. 675. Journal de Hambourg p. 109. Acta Erudit. Tomo II. Supplem. p. 407.

(1) Victorinos alios hac occasione memoramus ex Jo. Launoji differt. de quinque Victorinis.

1. Victorinus, qui hæresin Praxeæ defendit, memorante Tertulliano de præscriptione adv. hæreticos cap. ult.

2. Victorinus Massiliensis, de quo infra sub *Claudius Marius Victor*.

3. Victorinus Lampadius, Antiochenus, cujus *Orationes consulares* varias, nec non *Imperatorias* in laudem Zenonis Imp. citat Photius Cod. CI.

4. Victorinus Aquitanus, vide infra *Victorius*.

5. Victorinum Episcopum, qui ob redargutos Paschales Ecclesiæ cyclos in Synodo Romana altera damnatus sit, memorat Baronius ad a. 303. 324. sed sine teste.

(*a*) *Laurentii* nomen interponit Sirmondus ad lib. I. Epist. Ennodii, procul dubio ex Codicibu antiquis, quos tamen non indicavit.

Veteribus Putschii p. 1939. seqq. ubi tamen perperam *Maximus Victorinus* vocatur. *Ars Grammatica* & *de ratione metrorum* rursus occurrunt apud eundem Putschium p. 2450. Alias editiones habet Fabricius Bibl. Lat. IV. 7. pag. 796.

3. *De sanctissima Trinitate* adversus Arrianos.

4. *Contra Justinum Manichæum*.

5. *De principio diei*. Hæc duo Opuscula primus edidit Jac. Sirmondus Paris. 1630. 8.

6. *De generatione Verbi adv. Candidum Arrianum*. Liber editus primum cum Jac. Ziegleri Conceptionibus in Genesin, Basil. 1528. fol. post in Hæresiologia Heroldi p. 171. Is vero Zieglerus docet hunc librum adversus Candidum præponi debere libris IV. de Trinitate, quia verba illorum prima hæc sunt: *In primo sermone hujus operis & multa & fortiora quædam etiam horum, o amice Candide, proposita atque tractata sunt abs te: quæ quanquam ut opportuna dissoluta sunt, tamen idcirco ista ex eorum Epistolis audire volumus*. Hinc merito miratur Andr. Rivinus in præfatione ad Scripta duorum Victorinorum p. 28. quod Bibliothecæ Patrum, earumque compilatores, hoc Opusculum prorsus neglexerint. Ne igitur oblivioni traderetur, Andreas Rivinus illud præmisso Candidi Arriani libello, pag. 223. recudi jussit p. 238. operis modo laudati. Denique duo hæc opuscula Candidi & Victorini tanquam nondum edita ex Codice Augustano S. Udalrici produxit Mabillonius Annal. Tom. IV. p. 155. edit. novæ p. 1. ita tamen, ut mutila sit Epistola Candidi. Incipit enim ita: *Dei est omnis substantia. Deus igitur non est substantia. Quomodo igitur &c.* Adde Ittigium de Bibliothecis PP. c. 3. pag. 295. Maxima autem inter has editiones est lectionum varietas, sic ut una ex altera emendari possit. De Censura Campani in hunc librum vide supra lib. III. p. 327.

7. *De Trinitate hymni tres*, alii sic habent, *de Homousio recipiendo hymni tres*, exstant in editione Rivini (Gothæ 1652. 8.) p. 208.

8. *Carmen de fratribus VII. Maccabæis*, quod quidam *Nictario*, alii *Victorino Pictaviensi* tribuunt, a Rivino quoque editum est cum annot. p. 167. Pleraque scripta Theologica etiam in Bibliothecis Patrum occurrunt.

9. *Versio Isagoges Porphyrii de quinque vocibus* extat cum Boethii Commentariis.

10. Inedita sunt, Hieronymo teste, *Commentarii in Apostolum*, h. e. Epistolas Paulinas, & teste Cassiodoro de Dialectica, liber *de syllogismis hypotheticis*.

Victorinus non *Pictaviensis*, ut perperam vulgo crediderunt, sed *Petavionensis* Episcopus, id quod singulari dissertatione de Victorino Episcopo & Martyre adstruxit Jo. Launojus Tomo II. Operum, part. 1. p. 634. Fuit autem *Petavio* urbs Pannoniæ, inter Sisciam & Vindobonam ad Dravum fluvium, quod ex Tacito, Æthico, Itinerario Antonini, Ammiano Marcellino & aliis probat idem Launojus Observat. I. p. 640. Hodie dicitur *Pettau*, & in Stiria ad fines Slavoniæ sita est. Vixit sub finem seculi III. & A. 303. martyrio coronatus est. Hieronymus de Viris illustribus c. 74. testatur eum scripsisse in *Genesin*, *Exodum*, *Leviticum*, *Esaiam*, *Ezechielem*, *Abacuc*, *Ecclesiasten*, *Canticum Canticorum* & *Apocalypsin*. Nihil vero illius hodie superest præter *Commentarium in Apocalypsin*, cujus editionem primam hucusque ignoro, illatus autem est postea in Bibliothecas Patrum, & editus ab Andrea Rivino in Scriptis Sacris duorum Victorinorum, Gothæ 1652. 8. idem simul edidit *Carmen de Jesu Christo Deo & homine*, & alterum *de Pascha*, quod an huic nostro tribuendum sit, ambiguum est. præterea Caveus in Hist. lit. p. 95. edidit *Tractatum Victorini de Fabrica mundi*, qui ἀποσπασμάτιον ex Commentario in Genesin vel Apocalypsin esse possit, sed

sed de auctore nihil pronunciare audet. Adde Possevinum Tomo II. Apparatus p. 523.

Victorinus Episcopus nescio quis. Exstat ejus *Epistola una* ad Ruricium Lemovicenum, sicut & in hujus Epistolis una ad Victorinum habetur.

Victorius, Aquitanus, quem Lemovicensem vulgo credunt, Clericus Romæ fuit & Mathematicus insignis sec. V. Quum illis temporibus de festo Paschatis celebrando multæ essent controversiæ, is jussu Hilarii Archidiaconi Romani *Canonem Paschalem* conscripsit, quem Ecclesia Occidentalis postea secuta est. Edidit illum Ægidius Bucherius, Antverp. 1634. fol. cum Commentario. Confer præter alios Auctores Hist. literariæ Gallicæ Tom. II. p. 424. Acta Sanctorum Tom. I. Jan. p. 354. le Cointe Tomo I. p. 588. Tom. IV. pag. 870. Mabillonium de studiis monasticis p. 391. edit. Gallicæ.

Alius Victorius eodem seculo in Gallia Poeta insignis fuit, quem Sidonius Apollinaris celebrat. Vide Hist. literariam citatam Tom. II. p. 419.

S. Victricius, Episcopus Rotomagensis sub finem seculi IV. amicus Paullini Nolani, cujus ad illum exstant Epistolæ aliquot. Vitam ejus scripsit Jo. Bapt. le Brun, quæ in Actis Sanctorum die 2. Augusti repetita legitur. *Tractatus ejus de laude Sanctorum*, occasione receptionis reliquiarum quarundam ex Italia missarum, ex MS. S. Galli editus est ab Abbate Lebeuf in libro Gallico: *Recueil de divers ècrits pour servir d' eclaircissement à l' histoire de France*. Paris. 1739. sub finem Tomi II. (*a*)

Vigellus, vide supra *Nigellus*.

Vigilantius, inter hæreticos vulgo habitus, Gallus natione, non Hispanus, cujus scripta, quæ hodie non amplius exstant, refutat Hieronymus, non sine affectuum depravatorum indicio. In quam rem conferenda est dissert. Jo. Clerici de argumento ab invidia petito. Presbyter fuit Barcinonensis, & ab Episcopo suo, quod docet Caveus, etiam durante controversia, communione non exclusus fuit. Vide Gennadium de viris illustr. c. 35. Nic. Antonium Bibl. Hispana Vet. II. 11. n. 464. s. Histoire literaire de la France T. II. p. 57. s. Bælium in Lexico, Pagium ad A. 406.

Vigilius, Diaconus, post Archidiaconus Romanus, jam A. 531. a Bonifacio Papa successor denominatus, postea rejectus, tandem per fraudes Silverio dejecto (*b*) sedit ab A. 538. 555. Variæ illius *Epistolæ* habentur apud Baronium ad A. 538. n. 14. 22. ad Ann. 540. n. 14. 23. ad A. 544. n. 11. ad annum 545. n. 3. 7. 8. ad A. 546. n. 61. 65. ad Ann. 550. n. 2. 9. 16. & seqq. nec non Tom. II. Conciliorum Harduini p. 1429. Tom. III. p. 3. 62. 175. seqq. 213.

Fragmentum Epistolæ Vigilii Papæ exstat apud Baluzium Misc. Tom. V. p. 461. *Decretum sive Constitutio Vigilii de tribus Capitulis* exstat Tom. III. Conciliorum Harduini p. 10. 217. Ejus nomine *Epistola* scripta, quam impiam Harduinus pronunciat, occurrit in Breviario Liberati c. 22.

Adde Prosp. Mandosii Bibl. Romanam Cent. VII. 76. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 220. Oldoini Athenæum Romanum p. 636.

Vigilius Diaconus circa A. 430. scripsit *Regulam Monachorum*, teste Gennadio de script. Ecclesiasticis c. 51. Edita est in Collectione Regularum Holstenii, Paris. 1663. 4. part. I. pag. 89.

Vigilius Tapsensis in Africa Episcopus, in provincia Byzacena circa An. 484. Episcopum Brixiensem multi statuunt, quibus adstipulatur Leonardus Cozzandus in Libraria Bresciana pag. 204. 205. Sed historia illorum temporum

(*a*) *Leipziger gelehrte Zeitungen* 1740. p. 53. Memoires de Trevoux 1740. Dec. p. 2521.

(*b*) Conf. Gottlieb Wernsdorfii jun. Diss. de Silverio & Vigilio PP. MM. Witteb. a. 1739. qui Baronii de his narrationes expendit.

rum alia quævis docet: vide modo Sirmondum Tomo III. Opp. pag. 1013. Tillemontium Tomo XVI. pag. 614. seqq. Ughelli Italiam sacram T. IV. p. 528. cum annot. Galeardi. Opera illius conjunctim edidit Petrus Franciscus Chiffletius, post opera Victoris Vitensis, Divione, 1664. 4. cum annotationibus & dissertationibus: & quidem ordine sequenti.

1. *Adversus Nestorium & Eutychem libri V. pro defensione Synodi Chalcedonensis*, qui sub Vigilii Tridentini nomine aliquoties editi sunt: primum Tubingæ apud Huldericum Morhardum, 1528. fol. cum præfatione Casp. Churrerii, deinde Tiguri 1539. per Cassandrum Colon. 1575. 8. & subjectis Var. Lect. ex vet. Codice P. Pithœi, inter Opera Cassandri p. 514. Basileæ, per Josiam Simlerum 1571. fol. inter Scripta Veterum Latina de una persona & duabus naturis in Christo, fol. 88. b. in Hæresiologia Heroldi, & in Bibliothecis Patrum. Ipse possideo editionem Lipsiensem, ex officina Vœgeliniana typis nitidis expressam, 8. sed sine mentione anni. Germanice vertit Christoph. Stolberg, Pastor Creutzenacensis, 1572. 8.

2. *Altercatio sub nomine Athanasii adversus Arium*, sive Dialogi II. in Concilio Nicæno inter Athanasium & Arium habiti p. 84. Exstant Tomo III. Opp. Athanasii p. 632.

3. *Dialogi sive Altercationes tres, sub nomine Athanasii* adversus Arium, Sabellium & Photinum, p. 118. Hos sibi ipse tribuit Vigilius libro V. adv. Eutychen c. 2. Exstat Opp. Athanasii Tomo III. p. 642. Utrumque hoc opus in unum compaginavit & cum libris adversus Eutychen edidit Georgius Cassander.

4. *De Trinitate, sive de unita Trinitate Deitatis libri XII. ad Theophilum.* Undecim tantum libri exstant T. III. Opp. Athanasii pag. 604. Idatio Claro Antelmius & Benedictini in Opp. Athanasii p. 603. octo libros priores vindicant: Reliqui, nimirum nonus, decimus & undecimus auctorum incertorum sunt: Duodecimus, qui inscribitur *de Trinitate & Spiritu Sancto*, ipsius Athanasii genuinus fœtus est, inter opera ejus T. I. editus.

Vigilius patria Romanus, Episcopus *Tridentinus*, martyrio coronatus circa A. 400.

Epistola ad Simplicianum Episc. Mediolanensem, quæ gesta Sisinii & sociorum martyrum continet, edita primum est ab Aloysio Lipomano T. II. Vitarum sanctorum priscorum Patrum, post a Laur. Surio d. 29. Maji, a Baronio ad Ann. 400. denique in Actis Sanctorum Tom. VII. Maji p. 41. *Alium de eadem materia libellum*, Joanni (Chrysostomo) urbis CPol. Episcopo inscriptum, quem Baronius periisse dolebat, ex MS. Vaticano edidit Papebrochius l. c. p. 42.

Sunt qui *libros contra Eutychetem* huic Vigilio tribuunt, quos toto cœlo errare ostendit Baronius ad Martyrologium Romanum. Constat enim, Eutychen, multo post, quam Vigilius Tridentinus, martyrio coronaretur, hæresim suam disseminasse, contra quem alter Vigilius scripsit. Vide Ughelli Ital. sacram Tomo V. p. 589. & Prosp. Mandosii Bibl. Romanam Centur. I. 22.

Philippus de Villeta, monachus, post Abbas S. Dionysii A. 1398. scripsit librum *de auctoritate Conciliorum* & *Chronica*. Sunt, qui ipsi tribuunt *Vitam Caroli VI. Francorum Regis*, quæ MS. est in Bibl. Thuanea, jam Regia, & Gallice translata a Jo. le Laboureur, Paris. 1663. fol. 2. Vol. sed fundamento non satis firmo innixi. Vide Oudinum Tomo III. p. 1270. & Galliam Christianam, edit. antiquæ Tomo IV. pag. 338.

Vincentius, Prior Cartusiæ *Axpacensis* in Austria, cujus *Epistolas XX.* quibus tamen aliorum quædam admixtæ sunt, ediderunt Bern. Pez & Philib. Hueber Codicis Diplomatici parte III. p. 327.

Pleræque datæ sunt ad Jo. de Weylhaim, monachum Mellicensem, qui nonnunquam ad marginem quædam notavit, ex quibus hoc memoramus, quod A. 1459. fuerit septuagenarius, p. 338. 9. natus igitur A. 1389. Agnovit autem bonus senex calamitatem Ecclesiæ temporum suorum, inde conqueritur, quod Concilia generalia, eorumque decreta non observentur, quod de Cardinali Cusano nihil boni sperandum sit, quod electio Calixti III. senis octogenarii reformationi Ecclesiæ parum profutura sit, quod intestini Ecclesiæ hostes multo ferocius in Ecclesiam sæviant, quam Turcæ & barbari &c. Extant quoque notabilia quædam de peregrinatione puerorum ex Germania & Helvetia ad monasterium S. Michaelis de periculo maris in Picardia. Credibile vero est, eum, utpote testem veritatis, non habuisse multos amatores, illum tamen, tanquam senem, tolerare coacti sunt. Successor ipsius in munere Prioratus, Thomas, ad eundem Jo. de Weylhaim de hac re conqueritur, quod tam libere scribat, & admonitionem respuat. Inter alia controversiam habuit cum Bernardo de Waging *de ignorantia docta*, quorsum pertinent Epist. X. & XV. nec non annotatio Jo. de Weylhaim p. 342. nam ultra modum hæc exaggerare nolo.

Vincentius Bandellus, Castro novo diœcesis Dertonensis oriundus & A. 1435. natus, Ord. Prædicat. Magister Theologiæ, disputator subtilis, Prior Bononiæ & Mediolani, A. 1500. Magister Ordinis, Galliam, Belgium, Hispaniam & Germaniam peragravit, obiit Ann. 1506. Ejus sunt *Libellus recollectorius de veritate conceptionis B. Mariæ*, sine nomine Auctoris impressus Mediol. 1475. 4. *Tractatus de singulari puritate & prærogativa conceptionis Jesu Christi*, Bonon. 1481. 4. Mediol. 1512. & alibi. *Quod beatitudo hominis in actu intellectus & non voluntatis essentialiter consistit*, *Opusculum de potestate Papæ*, *Multijugæ in Theologia quæstiones*, *Epistolæ encyclicæ ad universum ordinem &c.* Vid. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. II. p. 1. 2. Altamura Bibl. Domin. p. 226. Hippol. Marraccii Bibl. Marianam T. II. p. 430.

Vincentius Barsius vel *Bartius*, Mantuanus, Ord. Carmelitarum, Theologus & Poeta insignis, scripsit *Silvam Carminum*, Bonon. & *Albam Labyrinthum*, Parmæ 1519. Petri Lucii Bibl. Carmelitana p. 80. Gio. Maria Pensa Teatro degli huomini più illustri della famiglia Carmelitana di Mantova pag. 85.

Vincentius Bellovacensis, non ab Episcopatu sic dictus, ut multi falso opinantur, sed a patria, & Cœnobio Dominicanorum, in quo Bellovaci degebat: Burgundum quidam statuunt, sed sine caussa. Regnante Philippo Augusto Lutetiæ literis operam navavit, familiæ regiæ adscriptus, & unus ex primis fuit, qui ordini Prædicatorum se adjunxerunt. Helluo librorum fuit, ac proinde nullis dignitatibus ornari voluit, obiit autem A. 1264. Oudinus usque ad A. 1289. vel 1290. superstitem fuisse statuit.

Vide Trithemium de script. Eccles. . 457. Bulæi histor. Academ. Parisinæ Tom. III. p. 713. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 212. seqq. Altamura Bibl. Dominicana p. 21.

Opera ejus hæc sunt:

1. *Speculum majus*, quod tria alia *Specula* complectitur, *Naturale*, *Doctrinale* & *Historiale*, quæ una cum *Morali*, de quo postea, conjunctim edita sunt Argentinæ apud Jo. Mentelin 1473. & 1476. Basileæ apud Jo. Amerbachium sub titulo *Bibliotheca mundi*, fol. Maittaire Tom. I. pag. 428. Noribergensis Ant. Coburgeri ubi *Speculum Historiale* prodiit A. 1483. *Naturale*, 1483. *Morale*, 1485. Registrum in Speculum Historiale prodiit 1493. *Doctrinale*, 1486. Venetiis 1489. 1494. & 1591. Duaci 1624. fol.

Speculum Historiale separatim prodiit Mo-

Moguntiæ per Jo. Fust, 1474. fol. laudant etiam Noribergensem 1473. Aug. Vindel. 1496. fol. Gallice versum Paris. 1495. fol. 5. Vol.

Speculum Morale, ut ait Jac. Quetif, non est Vincentii, sed fœtus seculi XIV. ex operibus S. Thomæ, Petri de Tarantasia, Richardi de Mediavilla & Stephani de Borbone compilatus, quod idem ille Quetifius per singulas libri partes ostendit p. 218. 231. Editum est Venet. per Hermannum Lichtenstein 1493. folio. Adde, quæ supra ad Tomum X. Operum D. Thomæ Aquinatis dicta sunt.

2. *Sermonum* pars æstivalis & hiemalis, Nurenb. per Ant. Koberger, 1492. fol. 2. Vol. Vid. Hockeri Catal. Bibl. Heilsbrunensis p. 145.

3. Libri *de Gratia humanæ Redemtionis: Laudum Virginitatis gloriosæ: de S. Joanne Evangelista: de Eruditione puerorum regalium: Consolatorius de morte amici*. Basil. per Jo. Amerbach. 1481. fol. Hocker l. c.

4. *Liber consolatorius de morte amici*, exstat in Bibl. monasterii S. Martini Tornacensis, teste Ant. Sandero in Bibl. Belgica Manuscripta p. 119. & in monasterio Dunensi: ibid. p. 193. Est potius *Epistola consolatoria ad Ludovicum Francorum Regem de morte filii*. Vide Oudinum T. III. p. 453.

5. *Flores ex libris Cassiani excerpti: Commentarius in Orationem Dominicam & salutationem Angelicam*, in MSS. Angliæ & aliis exstant.

6. *De laudibus Beatissimæ Virginis, sive de moribus & gestis ipsius*, Basileæ apud Jo. Amerbach 1481. impressum testatur Hippolytus Marraccius in Bibl. Mariana tomo II. p. 431.

Vincentius Carrarius, Doctor & Scriptor Ravennas scripsit *historiam totius provinciæ Ravennatensis*, sed huc usque ineditam, qua tamen usus est Scipio Claramontius lib. VII. Cæsenatensis. Ætas nondum est cognita.

Vincentius de Casali, Ord. Prædicatorum, a. 1216. scripsit *Tractatum de Conceptione B. Virginis*. Possevinus tom. II. Apparatus p. 527. Altamura Bibl. Dominicana p. 1. Marraccius tomo II. p. 433.

Vincentii Castellani Historia Forosempronii est in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 140.

Vincentius Cipellus, Cremonensis, Monachus Casinensis & Abbas in monasterio S. Thomæ Cremonæ circa a. 1442. scripsit *de religiosa militia*. Arisii Cremona literata Tom. I. p. 266.

Vincentius Corcionus, scripsit *Archivium Neapolitanum*, seu Indicem omnium scripturarum ad Regiam jurisdictionem spectantium in 18. tomos distributarum. MS. exstat Romæ in Bibl. Slusiana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 176.

Vincentius Coventriensis, Ordinis S. Francisci de Observantia monachus, (non Carmelita, ut voluit Lelandus) Doctor & Professor Cantabrigiensis circa a. 1251. Scripsit *Expositorium Missæ & Repetitiones Lectionum*. Balæus Cent. IV. 12. Pitseus c. 356. Waddingus de scriptoribus Ord. Minorum p. 330. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 337.

Vincentius Ferrerius, vide supra lib. VI. p. 163.

Vincentius Gruner, Cygnæus, Collegii majoris in Academia Lipsiensi Collegiatus & a. 1410. Rector Academiæ. Scripsit *Expositionem in Officium Missæ, Librum quæstionum disputatarum, Grammaticam & Rhetoricam*. Trithemius de script. Eccles. c. 726. Centuria Maderiana c. 27.

Vincentius Hispanus JCtus circa a. 1260. quem Antonius Augustinus inter cæteros Glossatores appellat, præf. ad Decretales. Nic. Antonius Bibl. Hispana Vet. VIII. 3. n. 115. & sub finem tomi II. p. 271.

Alius primum Valentiæ Rex, *Zeit Abu Zeit* dictus Mohammedanus, postea Christianus, nomine *Vincentii* assumto, obiit a. 1267. aut sequenti, scripsit *de historia animalium*, qui cum

Abn-Sinæ operibus per Michaelem Schotum ex Arabico in Latinum translatus vulgo dicitur. Idem Antonius VIII. 4. n. 146. * De *Vinc. Hisp.* isto juvat ea referre, quæ adnotavit Ptolomæus Lucensis Histor. Eccl. lib. 25. cap. 26. Hujus Pontificis (Honorii) tempore floruerunt duo Doctores Juris Canonici videlicet Laurentius & Vincentius, quos tradunt Hispanos fuisse, & magna auctoritate allegantur in jure. De Laurentio nihil lego sive in Pancirolo sive in Nicolao Antonio. De Vincentio vero Hispanicam habuisse originem non alio testimonio asseritur ab utroque nisi Antonii Augustini in epistola dedicatoria Antiquarum compilationum. Scripsit commentarium in libros quinque Decretalium eo ipso tempore, quo illæ prodierunt, quare recentior est anno 1260. ut hic definitur.

Vincentius Kadlubko, vide supra lib. III. pag. 310.

Vincentius Lector in provincia Franciæ Ord. Prædicatorum circa a. 1500. scripsit *Gnomologiam Alphabeticam*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 905.

Vincentius Lirinensis, natione Gallus, primum secularibus negotiis addictus, dein monachus & Presbyter in monasterio Lirinensi, mortuus circiter a. 450. De vita ejus satis accurate exponit Daniel Papebrochius in Actis Sanctor. tom. V. Maji p. 284. Tillemontius tom. XV. p. 143. Ejus est sub nomine *Peregrini*, *Commonitorium adversus hæreticos*, quod quidem duplex scripserat, posterius autem periit. De editionibus illius variis vide Caveum p. 275. & Hist. literaire de la France tom. II. p. 310. 311. Optima est Baluziana primum seorsim a. 1663. post aliquoties cum Salviano edita, & Bremæ a. 1688. 4. repetita. Inseruit quoque Thomasius Cardinalis Institutionibus Theologicis antiquorum Patrum Romæ 1709. tom. I. p. 188. Recentissima est D. Joannis Salinas, Neapolitani, Canonici Regularis Lateranensis ac Theol. Lectoris, qui in Præfat. ad opera Prosperi Aquitanici & Honorati Massiliensis a. 1732. Romæ edita testatur, se Vincentii Lirinensis opus jam ante menses aliquot edidisse. *Bohemice* vertit Balthasar Osthovinus S. J. teste Sotvvello Bibl. Jesuit. p. 103.

Quod ipsum aliqui Semipelagianum faciunt, alii vero defendunt, id Lector harum rerum curiosus apud Vossium & Norisium in Historia Pelagiana, nec non alios Historiæ Ecclesiasticæ scriptores evolvet. Vide Launojum, vel qui sub ejus nomine latet, in vera Ecclesiæ doctrina de prædestinatione & gratia c. 12. Opp. tom. I. p. 1086. item Brunonis Neusseri Prodromum velitarem contra (Norisium) Auctorem Hist. Pelagianæ, unde excerpta Actis Sanctorum p. 287. inserta sunt, nec non ipsum Papebrochium p. 285.

Tribuunt quoque nostro *objectiones Vincentianas contra doctrinam Augustini de prædestinatione & libero arbitrio*, quibus Responsiones reposuit Prosper Aquitanicus in operibus illius obvias. Id quod si verum est, a crimine Pelagianismi non erit immunis. Oudinus ei quoque librum sub nomine *Prædestinati* a Sirmondo editum tribuit, verum Historia literaria citata p. 313. seqq. eum omnibus viribus defendit. Ratio defensionis est, quia ab Ecclesia Romana sanctus habetur, & a Baronio d. 24. Maji Martyrologio Romano insertus est, quod honoris genus fatente ipso Tillemontio Hist. Eccl. tom. XV. p. 146. ante hoc tempus ipsi a nemine tributum fuit. Vide Oudinum, qui multis hæc tractat, tom I. p. 1233. seqq. & Labbeum de Script. Eccles. tomo II. pag. 486.

Vincentius de Marvegio, a patria, quod oppidum est Galliæ in tractu Gabalensi, Ord. Prædicatorum sub finem seculi XIV. aut initium sequentis, scripsit *Sermones super Pater noster & Ave Maria*, item *de Vita Christi*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum tom. I. p. 731.

Vincentius Merlinus, Venetus, Ord. Præ-

Prædicatorum, Professor Metaphysices Patavinus circa a. 1490. *de metaphysicis* scripsit. Idem p. 872. Altamura p. 212.

Vincentius Metensis, vide supra *Victor Massiliensis*.

Vincentius Palæottus, vide sub lit. P.

Vincentius Presbyter Gallus sec. V. Gennadio teste c. 80. *in Psalmos* commentatus est, sed huc usque nihil ejus notum est. An auctor sit *objectionum contra Augustinum*, de quibus sub Vincentio Lirinensi, item libri, qui *Prædestinatus* inscribitur, operose disquirunt Benedictini in Historia literaria Franciæ Tom. II. p. 414. 415. totique in eo sunt, ut hominem ignotum ejusque orthodoxiam defendant, nescio in quem usum.

Vincentius Victor, seculo V. contra Augustini libros *de origine animæ* scripsit, ab hoc quoque confutatur. Vide Norisii Hist. Pelagianam I. 19. & Oudinum tomo I. p. 1231.

Vindicianus, Comes Archiatrorum Valentiniani Imp. circa a. 370. cujus *Epistola de Medicina*, exstat cum Medicis antiquis, Venetiis apud Aldum, 1547. fol. p. 86. & inter Medicos minores Andreæ Rivini, Lipf. 1654. 8. qui nostro etiam *Carmen de Medicina* tribuit, quod vulgo Marcello adscribitur. *Quædam* hujus Vindiciani *Epistolæ medicæ* in Codice Bibl. Cathedralis Atrebatensis, teste Val. Andrea Bibl. Belgica MSS. I. p. 330.

Vindricus, Abbas monasterii S. Apri in urbe Tullensi, sec. X. scripsit *Vitam S. Gerardi* Episcopi Tullensis, quæ exstat in Actis Sanctorum tomo III. Aprilis p. 206. * *Vindricus* florebat sæculo non quidem X. sed XI. Scriptum vero ab illo commentarium de S. Gerardo, sed non integrum, ac potius ex eo epitomen Bollandistæ dederunt. Integrum habemus ex Anecdotis Martenis Tom. 3. sicut ex Calmet in histor. Ecclesiast. Lotharingiæ T. I. pag. 55. Vide Historiam litterariam Galliæ Tom. VII. pag. 510. Obiit an. 1069. ut Calmeto placuit. Mabillonius tamen ambigere se profitetur, num ultra annum 161. vitam produxerit.

Virgilius, antiqua & nobili familia ortus in Hibernia, patria relicta transfretavit in Galliam, & in aula Pipini biennio commoratus Odiloni Bavariæ Duci mittitur, ut Episcopatui Saltzburgensi præficeretur. Consecratus igitur est a. 767. obiit a. 785. vel 784. 5. Cal. Decembris. Hic Virgilius una cum Sidonio scripsit *Epistolam* ad Zachariam PP. contra Bonifacium Archiepiscopum Moguntinum, quæ inter Bonifacianas habetur. Putatur etiam Virgilius scripsisse *Glossarium* a Melchiore Goldasto in notis ad Columbanum citatum, & *de Antipodibus*. Hæc Waræus de scriptor. Hiberniæ p. 37.

Virgilius Wellendorfer, Salisburgensis, Artium Magister & Theologiæ Baccalaureus in Academia Lipsiensi sub initium sec. XVI. Ejus *Trilogium de mirifico verbo intelligibili mentis & cordis* impressum est Lipsiæ per Melch. Lotter, 1605. 4. *Moralogium ex Aristotelis Ethicorum libris excerptum*, ibid. per Wolfg. Stœckel 1509. fol. *Decalogium de Metereologicis impressionibus & mirabilibus naturæ operibus*, ibid. per eund. 1507. 4. Erfurt. 1514. 4. *Heptalogium de septem artibus liberalibus*, Lipf. 1502. 4. *Oecologium ex Oeconomicis Aristotelis*. ibid. 1511. fol. *Polilogium ex Politicorum libris Aristotelis* ibid. 1513. fol. Vide Centuriam Maderianam n. 61.

S. Virgnous, discipulus S. Columbæ, sub finem sec. VII. obiit a. 612. Scripsit *Vitam* Magistri & Doctoris sui, teste Dempstero Hist. Scotiæ n. 1170.

Vitalianus, Papa, Signinus patria, sedit ab a. 655. 669. Ejus nomine exstant Epistolæ *duæ* apud Baronium ad a. 669. n. 5. 7. *sex* in Conciliis Harduini tomo I. *una* tomo VIII. Italiæ sacræ Ughelli p. 19.

Vitam ejus congessit Bollandus Tomo II. Jan. p. 779. quibus adde Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 211. Oldoini Athenæum Romanum p. 640.

Vi-

Vitalis & *Tonantius*, Hiſpani, ſec. V. videntur ad hæreſin Neſtorianam delapſi fuiſſe, unde Capreolus ad eos *Libellum* ſive *Epiſtolam* ſcripſit, de qua ſupra Fabricius noſter lib. III. p. 332. *Reſponſio* autem illorum ad eandem, quantum ſciam, nondum edita, exſtat in Codice monaſterii Augiæ Divitis in Svevia, teſte Mabillonio in Itinere Germanico p. 93. edit. Fabricianæ.

Vitalis, de *Auxitana* provincia oriundus, Apoſtolicæ ſedis Notarius, circa a. 1123. ſcripſit *Vitam S. Bertrandi Convenarum Epiſcopi*, quam ediderunt Martene & Durand Collect. ampliſſ. VI. p. 1021.

Vitalis, *Brixienſis* patria, Præpoſitus monaſterii S. Petri Olivetani circa a. 1118. ſcripſit *Hiſtoriam Brixienſem* & *Sermonem de Cruce*, *quæ ibidem adoratur*. Leonardo Cozzando Libraria Breſciana p. 206.

Vitalis de Canellas, vel *Caniellas*, Catalanus, bellicis & politicis expeditionibus Jacobi I. Aragoniæ Regis interfuit, a. 1247. in Comitiis Oſcenſibus *Codicem Legum Aragonenſium* a ſe conſcriptum publicavit. Nic. Antonius Bibl. Hiſpana Vet. VIII. 3. n. 75.

Vitalis de Fontibus, monachus, ſcripſit a. 1333. *Comment. in Boethium de conſolatione Philoſophiæ*, qui MS. eſt in Bibl. Laudunenſi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 1296.

Vitalis de Furno, vide ſupra, *Joannes Vitalis*.

Vitalis Nemauſenſis, JCtus, *de Collationibus* exſtat in Oceano Juris tomo VI. fol. 222.

Vitalis, *Tholonenſis* Epiſcopus, cujus *Sermo* in Concilio Conſtantienſi a. 1417. habitus exſtat in Herm. von der Gardt Hiſt. lit. Reformationis parte III. p. 17. particula illius jam edita erat in Actis Concilii modo dicti tomo V. præfat. p. 26. *Alius* a. 1416. habitus in Actis laudatis Tomo IV. p. 1360.

Vitellus Afer, Donatiſta, tempore Conſtantis Imp. ſcripſit *de eo*, *quod odio ſint mundo ſervi Dei*; *adverſus gentes*: *adverſus traditores*, quo nomine orthodoxos intelligit; *ad Regulam eccleſiaſticam*. Gennadius de Scriptoribus eccleſ. c. 4.

Vitus Arnpekhius, (non Præpoſitus Ebersbergenſis, de quo paullo poſt, ſed) Presbyter & Sixti Epiſcopi Friſingenſis Capellanus, natus eſt a. circiter 1441. & in Academia Viennenſi literis incubuit. Scripſit

1. *Chronicon Bajoariæ*, quod a. 1495. Sixto Epiſcopo modo dicto dedicavit, exſtat in Bern. Pezii Theſauro noviſſimo Anecdotorum tomo III. part. 3. p. 1. Excerpta de Guelfis ex eodem jam dederat Leibnitius S. R. Brunſvic. Tomo III. p. 660.

2. *Chronicon Auſtriacum* ab a. 810. 1490. editum ab Hieron. Pezio S. R. Auſtriac. tomo I. p. 1165.

3. *Librum de fundationibus monaſteriorum in Bajoaria*, quem ipſe citat Chron. Bajoar. II. 23. & 29. & putat Rev. Bern. Pez non diverſum eſſe ab *Hiſtoria Fundationum nonnullorum per Bavariam monaſteriorum*, quam ſub nomine Andreæ Presbyteri & Canonici Reg. S. Aug. apud S. Magnum prope Ratisbonam Marq. Freherus Ambergæ 1602. 4. evulgavit. Nam Codex Tegernſeenſis, ætati Arnpekhii proximus, id Opuſculum eidem tribuit. Mutilum edidit Freherus, longeque id auctius exſtat MS. in bibliothecis Lunælacenſi & Emmerammenſi.

4. *Librum de geſtis Epiſcoporum Friſingenſium*, ipſe memorat Chron. Bajoar. V. 73. ſed is huc uſque detegi nondum potuit.

Vitus, patria *Cortonenſis*, ab ipſo S. Franciſco a. 1211. in ordinem ſuum allectus, & Miniſter provincialis ad Romaniam ſive Thraciam miſſus, vixit uſque ad a. 1250. Scripſit *Vitam B. Æmilianæ* ſive *Humilianæ* viduæ tertii ordinis S. Franciſci Florentiæ, quam edidit Dan. Papebrochius in Actis Sanctorum tomo IV. Maji p. 386. Adde Waddingum de Scriptoribus ord. Minorum p. 331.

Vitus Prior *Eberſpergenſis* monaſterii in

in Bavaria, ord. S. Bened. Scripsit *Chronicon Bavariæ* ab initio gentis, usque ad a. 1505. quod a. 1493. cœptum Wilhelmo, Comiti Palatino Rheni & utriusque Bavariæ Duci dedicavit. Hic enim Dux per Joannem Regiomontanum, Præceptorem suum, hunc laborem nostro detulerat. Codex ejus MS. sed negligentius ac perturbatius exaratus habetur in Bibliotheca Cæsarea Vindobonensi. Hunc Auctorem Lambecius, Nesselius, Sandius, Gentillottus, & ambo Pezii cum *Vito Arnpekhio* confuderant, sed Bern. Pezius, Vir Celeb. errorem hunc ingenue fassus est, & detexit, in quo fecit, quod virum honestum decet. Ut vero differentiam libri utriusque alii quoque perspicere possent, dedicationem, Prologum, & contenta hujus Viti Eberspergensis ex Codice Vindobonensi publicavit in Dissert. Isagogica ad tomum III. Thesauri Anecdotorum novissimi p. 23. 24.

Viventiolus, in monasterio Cordatensi educatus, a. 516. fuit Episcopus Lugdunensis. Scripsit quædam, ex quibus vero nihil superest, nisi *Epistola* una non magnæ molis, ad Alcimum Avitum, inter Epistolas hujus n. 59. *Fragmentum* orationis in Concilio Agaunensi a. 517. in Conciliis Labbei tom. IV. p. 1559. & *Tractoria Epistola* ad Episcopos provinciæ suæ, ut ad Synodum Epaonensem a. 517. veniant, apud Harduinum Tomo II. Conciliorum p. 1046. Adde Historiam Galliæ literar. Tomo III. p. 94.

Vivianus, monachus Præmonstratensis, unus ex primis S. Norberti discipulis, circa a. 1130. scripsit *Harmoniam* sive *Tractatum de libero arbitrio & gratia* editum a Martene & Durand Collect. ampliss. tomo IX. p. 1073.

* *Vivianus Bononiensis* Doctor, cujus est liber impressus vetustis typis sine loco & anno in fol. continens casus in terminis super ff. veteri. Item ejusdem super infortiato casus longi. Item ejusdem super codicem casus longi.

Ulgerius, Episcopus Nannetensis, aliis Andegavensis, ab a. 1126. Scripsit Carmine *Vitam S. Mauritii*, Andegavensis Episcopi, ex qua versus quosdam adducit Auctor Apologiæ pro translatione prima Renati Andegavensis Episcopi, & ex hoc Launojus in diss. de historia hujus Renati, Operum Tomo II. part. I. p. 675. *Relatio* ejus ad Innocentium Papam II. pro monasterio Rotensi adversus monachos Vindocinenses exstat Tomo II. Miscellaneorum Baluzii p. 200. *Versus* ejus de Marbodo Episcopo Redonensi ediderunt Martene & Durand in Thesauro novo Anecdotorum Tomo I. p. 357. Mag. Vulgerii *Versus in Bonifacium VIII. Papam & mores cleri* editi sunt a Jo. Georgio Eccardo Corporis scriptorum medii ævi Tomo II. p. 1849. Ulgerii, Episcopi Andegavensis, *Venalitium disciplinarum* citat Joannes Saresberiensis in Metalogico II. 20. p. 108. edit. Paris. 1610. Adde & Bulæi Hist. Academiæ Parisinæ Tomo II. p. 778.

Ulmarus, Presbyter & monachus cœnobii S. Vedasti, scripsit libellum *de inventione corporis & miraculis S. Vedasti* Episc. *Atrebatensis*, qui editus est in Mabillonii Sæc. II. Benedictino part. I. p. 599.

Ulpericus, vide *Helpericus*.

Ulpho, monachus ord. S. Birgittæ in cœnobio Wadstenensi Sueciæ, obiit a. 1433. Scripsit *Vitam S. Catharinæ Sueciæ*, quæ filia fuit S. Birgittæ, quæ primum Stockholmiæ prodiit, post apud Surium d. 24. Martii, & in Actis Sanctorum Tomo III. Martii p. 505. Confer Diarium Vadstenense ad a. 1433. & Vastovii Vitem Aquiloniam p. 142. edit. Benzelianæ.

Ulricus, cujus cognomen huc usque latet, Presbyter Orphanorum a. 1432. ad Concilium Basileense missus, ibi anno sequenti defendit *Tertium Articulum Bohemorum in Concilio Basileensi propositum*. Exstat in Martene & Durand Collect. ampliss. tomo VIII. p. 305. *Replica contra dicta M. Kaltisen*, ibid. p. 493. Vide Jac. Lenfant Hist. Concilii Ba-

Basileensis Tomo I.p.338.& Tomo II.p.4.

Ulricus Engelberti Argentinensis, ord. Prædicatorum, magnus Theologus & Casuista, obiit a. circiter 1272. cujus *Summa* citatur in Catalogo Doctorum pro maculata Conceptione Mariæ apud Pezium & Hueberum Codice dipl. III. p. 323. Scripsit quoque *super Sententias*, & *super librum Meth.* dubium Meteororum an Metaphysicorum Aristotelis. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum Tomo I. p. 356. Altamura p. 46. *Ulrici de Argentina* magnum opus *de summo bono* MS. exstat in Bibl. Corsendoncana, teste Val. Andrea Bibl. Belgica MS. II. p. 70.

Ulricus Herbipolensis, monachus ord. Cartusiani in Horto Angelorum prope Wirceburgum, & sacræ paginæ Licentiatus, circa a. 1480. Scripsit carmine *de sanctis fundatoribus*, *processu*, *titulo ac confirmatione Carmelitani instituti*, & *Epistolam ad Carmelitas Herbipolenses*, in qua eos ad majorum suorum Eliæ & Elisæi vestigia sectanda hortatur. Theod. Petreji Bibl. Cartusiana p. 296. Car. Jos. Morotii Theatrum Chronol. ord. Cartusiensis p. 109.

Ulricus Huttenus, nobilis Francus, miles, poeta & literator summus, sub initium seculi XVI. De cujus vita, ne Iliada post Homerum scribam, nihil adfero. Eam enim tribus voluminibus edidit Jo. Jac. Burcardus, Guelferbyti 1717. seqq. 8. Adde Lexicon Bælianum, & Niceronum tomo XV.

Catalogus Opp. illius habetur apud Burcardum & Niceronum, sed uterque mancus & mutilus, potest autem ex aliis scriptis suppleri, quod ab otio meo jam impetrare non possum.

Ulricus Kriegius, Tigurinus, *historiam parvam* sui temporis conscripsit, in qua Stumpfio teste, de originibus Habspurgicis agit. A Bucelino laudatur, & sec. XIV. scriptor dicitur. Stumphius Rudolpho I. Imp. æqualem facit lib. 7. fol. 207. Marq. Herrgott Geneal. Habspurg. Proleg. VIII. p. 66. Felleri Monumenta inedita p. 40.

Ulrici cujusdam *Chronicon monasterii in Ensdorff* exstat MS. in Bibl. Electoris Bavariæ, teste Bern. Pez dissert. Isagogica ad tomum I. Thesauri Anecdotorum novissimi p. 23.

Ulricus Molitor, Constantiensis, Decretorum Doctor Papiensis, & caussarum in patria patronus, scripsit *de lamiis & pythonicis mulieribus*, Constantiæ 1489. 4. Lipf. 1495. 4. Mantissa ad Miræum de Scriptoribus Eccles. p. 107. edit. Fabric.

Ulricus Scultetus, Germanice *Schultheiss*, Lentzburgensis, primum Matthiæ Comitis de Buchek. Confessarius, post a. 1333. Episcopus Curiensis in Rhætia, obiit a. 1355. Scripsit *Vitas Sanctorum Lucii & Amisonis Pontificum*, & alia. Phil. Elssii Encomiasticon Augustinianum p. 302. Gandolfus de ducentis scriptoribus Augustinianis p. 345.

Ulrichus Velenus, Minhoniensis. Cum præfatione illius a. 1520. 4. prodiit hoc opusculum: *Gravissimis certissimisque & in S. Scriptura fundatis rationibus variis probatur: Apostolum Petrum Romam non venisse, neque illic passum. Proinde satis frivole & temere Romanus Pontifex se Petri Successorem jactat & nominat.* Vidi quoque editionem illius recentiorem.

Ultanus mac Concubar (alius filius O-Concharii) Episcopus Ardbracensis vel Ardbrecanensis in Media, Hiberniæ Provincia, obiit valde longævus a. 656. vel 662. Scripsit *Vitam S. Brigidæ*, quam Jo. Colganus edidit in Triade Thaumaturga Hiberniæ p. 527. & Jo. Bollandus in Actis SS. Febr. tomo I. p. 118. Hic posterior eam ipsi tribuere non vult, adest autem apud Colganum p. 542. 545. qui Ultanum expresse auctorem facit. *Hymnum miracula S. Brigidæ* complectentem, apud Colganum p. 542. cujus tamen ordo turbatus est, sic, ut acrostichis Alphabetica non integra sit, quare & quædam deesse credo. Putatur quoque *Vitam S. Patricii* scripsisse: certe illa usus est Auctor Vitæ Tripartitæ S. Patricii in Sanctis Hibernicis editæ p. 28. quæ & citatur in Actis San-

Sanctorum Tomo II. Martii p. 520.

Alius *Ultanus*, Furfei frater, cujus meminit Beda Hist. Eccl. Anglorum VIII. 19. Waræus de script. Hibern. p. 22.

Umbertus Heduus, vide supra *Hubertus de Romanis*, lib. VIII. p. 285.

Umno, nescio quis, scripsit *Vitam S. Arnulphi* Episcopi Metensis a. 640. mortui, quam Petrus Boschius edidit in Actis Sanctorum Tomo IV. Julii p. 440. de erroribus tamen illius historicis quædam monuit in Commentario prævio p. 434.

Unvvonus, Camber, linguæ antiquæ Britannicæ admodum gnarus, ab Abbate S. Albani Verulamium vocatus esse dicitur, ut quædam in linguam latinam transferret, ex quibus præcipue *Vita S. Albani* memoratur. Vixit a. 970. Lelandus c. 128. Balæus Centur. II. 33. Pitseus c. 145.

Voconius, Afer, Castellani Mauritaniæ Episcopus a. 460. Scripsit *adversus Judæos, Arianos & Hæreticos*, & *Sacramentorum egregium volumen*: Gennadius c. 78. quæ vero hodie non extant. Forte Canonem Missæ Gregorii M. jussu Voconium vel Musæum Massiliensem composuisse notat Fabricius ex libro *la Perpetuitè de la foy* IV. 3. p. 27.

Voconius, vide Fabricium nostrum supra lib. III. p. 294.

Volcmarus, Abbas monasterii Furstenfeldensis in Bavaria, & Ludovico, Bavariæ Duci, Ludovici IV. Imp. Patri, a Consiliis, obiit a. 1318. Scripsit *Annales Bavariæ* ab a. 508. 1313. qui etiamnum exstare dicuntur. Car. de Visch Bibl. Scriptorum ord. Cisterciensis p. 333. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 544. Emendandus hic est Vossius, monente Sandio.

Volcvvinus, *Volquinus*, vide supra *Folcuinus* lib. VI. p. 174.

Volcuinus, monachus Veteris Campi, ord. Cisterciensis, post Prior Walckenredensis, demum primus Abbas monasterii Sittichenbacensis in Thuringia, quod abbreviate *Sichem* vocarunt, a. 1179. adhuc in vivis fuit, & testis in diplomate apud Leuckfeldium in Antiquitt. Kaltenbernensibus p. 103. Scripsit *Sermones* pios & doctos, ex quibus *unum Synodalem* habuit & citat Goldastus ad Paræneticos p. 95. edidit autem Leuckfeldius Ant. Walckenred. Tomo II. p. 180. Alium *Sermonem de Zizania & Semine* citat Goldastus ad Eginhardi vitam Caroli M. c. 32. *Commentarium perpetuum in Evangelia*, adhuc ineditum. Car. de Visch Bibl. Scriptorum ord. Cisterciensis p. 316. Schamelii hist. monasterii Sittichenbacensis p. 109.

Volradus Schube, Vicarius Hildesheimensis in summo templo, circa a. 1483. scripsit *Chronicon monasterii S. Godehardi in Hildesheim*, pro quo Abbas largissimum ei præmium dederat. Greg. Witthenne contin. Chron. Huxariensis Petri Visselbeccii p. 136. An adhuc supersit, non potuit rescire Luckfeldius, cui hæc debentur ex Antiqu. Bursfeldensibus p. 92.

Volusianus scripsit *Epistolam* ad Augustinum, quæ in hujus Epistolis est secunda numero: qua de illo quærebat explicationem dubiorum aliquorum ad Christianam religionem spectantium. Hæc Possevinus Tomo II. Apparatus p. 544. Episcopus autem Carthaginiensis fuit.

Alii cuidam Volusiano Codices quidam falso tribuunt *Epistolam*, quæ sub Udalrici Augustani nomine satis est nota, inter quos unus fuit satis vetustus, quem Jo. Balæus Matthæo Parkero, Archiepiscopo Cantuariensi, dono dederat, teste Martyrologio Anglicano Jo. Foxi: qui etiam, teste Caveo, aliam de hac re sub Volusiani nomine Epistolam plane elegantem adjunxit, qua Clerici uxorati causam suam adversus Nicolaum Papam strenue & nervose agunt.

Volusius Mæcianus, Brixiensis, JCtus, Imperatorum ab Antonino Pio ad Alexandrum Severum Consiliarius. Scripsit *Fideicommissorum* libros XVI. *Publicorum* lib. XIV. *Ad legem Rhodiam*

lib. I. & Quæstiones singulares.

Leonardo Cozzando Libraria Bresciana p. 206. Ottavio Rossi Elogj istorici di Bresciani illustri p. 6.

Uranius, discipulus Paullini Nolani & Ecclesiæ dictæ Presbyter, natione Gallus. Dedit a. 431. *Relationem de morte S. Paullini*, quam edidit Surius d. 22. Jun. ex meliore Codice Chifletius in Paullino illustrato p. 198. Acta Sanctorum d. 22. Jun. Tom. IV. p. 195. & Editores novi Operum Paullini Tomo II. p. 143.

Adde Oudinum Tomo I. p. 1006. & Histoire literaire de la France Tomo II. p. 202. In Vossio hic quædam transposita esse monet Sandius, quæ ad Uranium minime pertinent.

Urbanus I. Papa, Romanus patria, Pontiani filius, a. 224. creatus. *Epistola* ejus *ad omnes Christianos* exstat apud Harduinum Tomo I. Conciliorum p. 113. quæ tamen spuria censetur. *Decreta* ejus apud Gratianum, Carranzam & Barbosam exstant. Vide Mandosii Bibl. Romanam Cent. II. 31. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 221. Oldoini Athenæum Rom. p. 642.

Urbanus II. Papa, prius Otto Castilionæus dictus, monachus Cluniacensis & Episcopus Ostiensis creatur a. 1088. 12. Martii, obiit a. 1099. 29. Jul.

Vitam ejus cum cura scripsit Theod. Ruinartus, quæ impressa est sub initium Tomi III. Opp. posthumorum Mabillonii & Ruinarti: in cujus Appendice multæ quoque Urbani hujus Bullæ exhibentur. Narratio de adventu ejus ad monasterium Cluniacense habetur in Miscell. Baluzii Tom. V. p. 237. seqq.

Adde Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 222. Arn. Wion Lignum Vitæ V. 20. Lyseri Historiam Poetarum medii ævi p. 365. Hippolyti Marraccii Bibl. Marianam Tomo II. p. 442.

Epistolæ ejus sat multæ occurrunt apud Baronium inde ab anno dicto 1088. Harduinum Tomo VI. Conciliorum p. 1627. *Sermo ejus post consecrationem Ivonis Carnotensis* exstat apud eundem a. 1092. n. 5. *Sermo Synodalis*, in Concilio Claromontano *pro liberanda ab oppressione paganorum terra sancta* reperitur apud Guilielmum Tyrium de bello sacro I. 15. & Baronium a. 1095. n. 35. 42. *alius* ibid. n. 43. 49. item Tomo X. Conciliorum Labbei p. 514. seqq. Tom. VI. Harduini p. 1721. & in Appendice Ruinarti p. 369. 381. *Præceptum* de cœnobio Figiacensi & Conchensi uniendo, Mabillonius sec. III. Bened. part. 2. p. 448. *Decretum* de Primatu Lugdunensi, Harduinus l. c. p. 1729. de Atrebatino Episcopatu, Miræus in Codice piarum donationum, p. 76. 271. de aliis idem p. 669. Continuator ejus Tom. III. p. 21. *Epistolæ* ad Episcopos Gallos & Clerum Viennensem in Jo. a Bosco Bibl. Floriacensi Tomo III. p. 74. 75. *Quatuor* alias Steph. Baluzius in Appendice ad Petri de Marca dissert. tres (Paris. 1669. 8. p. 351. seqq. *Privilegium* de Ecclesia Gratianopolitana, idem Miscellaneorum Tomo II. p. 177. *Bullæ multæ* in Marca Hispanica p. 1184. 1208. *Epistola* de adulterio Philippi, Regis Galliæ, apud Dacherium Tom. III. Spicilegii p. 418. aliæ p. 422. seqq. *Epistolæ variæ* ad Ecclesiam Atrebatensem pertinentes, apud Baluzium Miscell. V. p. 237. *Epistolæ XVI.* aliæ ibidem Tomo VI. p. 371. *tres*, ibid. Tomo VII. p. 129. *Duæ* apud Hahnium Collect. Tomo I. p. 119. 120. *Aliquot* apud Martene & Durand Collect. ampliss. I. p. 520. s. *Duæ* in Eorundem Thesauro novo Anecdot. p. 248. 267. *Quatuor* ad Episcopum Dolensem, ibid. Tomo III. p. 878. *Duæ* in Codice diplomatico Pezii & Hueberi part. I. p. 297. *Quatuor* in Bibl. Cluniacensi p. 514.

Urbanus III. antea Lambertus Crivellus, Archiepiscopus Mediolanensis, sedit ab a. 1185. 1187. *Epistola* ejus, qua electionem suam orbi Christiano indicat, edita est a Baronio ad a. 1186. n. 1. *quinque* aliæ Tomo VI. Conciliorum Harduini part. 2. p. 1883. *Variæ* apud Miræum Tomo I. Operum diplomat. p. 550. Tomo II. p. 834. Tomo

III.

III. p. 63. 353. *una* in Marca Hispanica p. 1380. *una* ad Episcopum Dolensem, in Thesauro novo Martenii & Durandi Tomo III. p. 911. *tres* in Codice diplomatico Pezii & Hueberi part. II. p. 33. 40. 42. *duæ* in Bibl. Cluniacensi p. 1447. Vide Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 224.

Urbanus IV. antea Jacobus Pontaleo, natus Tricassibus, patre sutore veteramentario, primum Canonicus Tricassinus, postea Archidiaconus Laudunensis, Episcopus Verdunensis, Alexandri IV. per Germaniam, Pomeraniam, Prussiam & Livoniam Legatus, Patriarcha Hierosolymitanus, tandem a. 1261. Pontifex Romanus, mortuus a. 1264. Ad *Epistolas* ejus sæpe provocat Bzovius, qui Regestum ejus in Bibl. Vaticana oculis usurpavit, *quinque* vero tantum publicavit a. 1262. seqq. *plures* Waddingus in Annalibus ord. Minorum. Varia *Privilegia* Academiæ Parisiensi concessa edidit Balæus Tomo III. p. 366. *Epistolas duas* Harduinus Tomo VII. Conciliorum p. 547. *Plures* Miræus opp. diplom. I. p. 429. II. p. 1253. *Sex* Baluzius post Concilia Galliæ Narbonensis p. 167. *Sexdecim* apud Martene & Durand Collect. ampliss. p. 1250. *LXIII.* apud Eosdem in Thesauro novo Anecdotorum Tomo II. p. 1.

Descriptio terræ sanctæ, qua usus est Adrichomius.

Metaphrasis in Psalm. L. (secundum Hebræos est LI.) exstat in Bibl. PP. Parisinis Tomo I. A quibusdam tribuitur Urbano III.

Vide Lud. Jacobi a. S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 224. Marraccii Bibl. Marianam Tomo II. p. 444.

Urbanus V. antea dictus Guilielmus Grimoaldus, fuit S. Victoris apud Massilienses Abbas ord. S. Benedicti, & Sedis Apostolicæ in Sicilia Nuncius, electus a. 1362. mortuus a. 1370. *Epistolas* ejus quasdam edidit Bzovius ad a. 1366. seqq. quam plurimarum vero excerpta suppeditat: *tres* Harduinus tomo VII. Conciliorum p. 1767. 1793. 1862. *duas* Miræus, vel potius ejus Continuator, Opp. dipl. tomo II. p. 1326. *unam* Jo. a Bosco in Bibliotheca Floriacensi tomo I. p. 248. *sexaginta* in Waddingi Annalibus Minorum, *alias LVII.* ibidem in Regesto Pontificum, *unam* Chapeavillius tomo III. Scriptorum Leodiensium p. 37. *duas* Martene & Durand Thes. novo Anecdotorum tomo I. p. 1489. 1492.

Oratio de expeditione terræ sanctæ ad Joannem Franciæ Regem habita, & *de oratione ex voto Commentaria egregia* memorantur a Lud. Jacobi p. 225.

Adde Wion Lignum Vitæ V. 24. Baluzii Vitas Paparum Avenionensium Tomo I. p. 363. seqq. Oudinum Tomo III. p. 1113. * Inter Consilia Ægidii Bellameræ ad Consil. V. occurrunt mihi: *Allegationes Domini quondam Guilielmi Grimoardi* tunc in minoribus constituti, & postea Urbani Papæ V. in facto monachi delinquentis, qui homicidium commisit intra claustra, & adulterium extra, an de reo cognoscere pertineat ad Episcopum sive ad Abbatem. Scriptum istud an typis prodierit, ignoro; cum nesciam an typis excusa sint illa consilia Bellameræ; & si excusa, an omnia. Ego in MS. cod. Feliniano reperi. *Bullam ejusdem Pontificis ad Marquardum Patriarcham Aquilejensem de abusu in judiciis ferendis corrigendo* dedit Ughellius in Aquilejensibus, sed multo correctiorem P. Franciscus Madrisius Utinensis Congregationis Oratorii in nova editione operum S. Paulini Aquilejensis appendice 2. actorum veterum n. 31.

Urbanus VI. antea Bartholomæus Prignanus, Neapolitanus, Decretorum Doctor, ex Archiepiscopo Acheruntino Metropolita Barensis, Cancellariæ Apostolicæ in Italia Præfectus, Pontifex eligitur a. 1378. moritur a. 1389. *Epistolas* ejus complures edidit Bzovius in Annalibus Ecclesiasticis: *unam* Dacherius Tomo III. Spicilegii p. 751. *unam* Pez & Hueber Codicis diplomatici parte III. p. 69.

Historia Episcoporum Barensium usque ad sua tempora.

Formulæ precum, Germanice prodierunt Dilingæ 1567.

Adde Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 227.

Urbanus a Bononia, vide infra *Urbanus Servita*.

Urbanus Hydruntinus, ord. S. Francisci, post a. 1429. Episcopus Castrensis, sedit annos 28. Ughelli Italia sacra Tomo IX. p. 95. Scripsit *de Antichristo*, *de nativitate Domini*, *de animæ immortalitate*, & Opus, cui titulus *Negotium*. Waddingus de scriptoribus ord. Minorum p. 332. Willot Athenæ sodalitii Franciscani p. 339.

Urbanus Muscardus, Sarzanensis, sec. XII. scripsit *de Christiana amicitia*, *de transitu animarum ad beatam vitam*, & *de quatuor elementis*. Sopranus de Scriptoribus Liguriæ p. 728. Oldoini Athenæum Ligusticum p. 540.

Urbani Reversci Historia Archiepiscoporum Senonensium 8. voluminibus constans Parisiis MS. exstat in Bibl. Regia. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 953.

Urbanus, *Servita*, Bononiensis, cognomine *Averroista*, & *Philosophiæ Parens*, Theologiæ Doctor, Parisiis, Patavii & Bononiæ Philosophiam docuit, circa a. 1390. obiit a. 1503. Scripsit *super libros* (Aristotelis) *Physicos*, *de Cœlo & Anima*, qui typis excusi sunt a. 1485. Bumaldi Minerval Bononiense p. 235. 264. Orlandi Notitia Scriptorum Bononiensium p. 266. Marchesii virorum illustrium Galliæ togatæ p. 77.

Ursinus, monachus Gallus, vixit sec. VII. & jussu Anscaldi Pictaviensis Episcopi, nec non Audulfi, Abbatis sui, *Vitam S. Leodegarii* Episcopi Augustodunensis & Majoris Domus in Francia scripsit, editam ab Andr. du Chesne Tomo I. Scriptorum Francicorum, Mabillonio Sec. II. Benedictino p. 698. & Surio d. 2. Octob. du Chesne II. p. 617. Adde Sandii notas ad Vossium p. 272.

Ursinus, monachus, teste Gennadio c. 27. *adversus eos* scripsit, *qui rebaptizandos hæreticos decernunt*. Primus sine auctoris nomine edidit Nic. Rigaltius in annotationibus ad Cyprianum, quem sequitur Jo. Fellus in editione Operum Cypriani. Interea auctorem detexerat Phil. Labbeus in tabula Conciliis a se editis præfixa, & inseruerat Tomo I. p. 770. Vide Caveum & Oudinum Tomo I. p. 1005.

Ursio Abbas Cœnobii Altimontensis in Hannonia circa a. 1054. scripsit *Acta S. Marcelli Papæ & Martyris* sec. IV. Exstat in Actis SS. tom. II. Jan. p. 9. Val. Andreæ Bibl. Belgica p. 848. Svvertii Athenæ Belgicæ p. 705.

Urso, *Ursonus*, vel *Ursus*, Notarius Genuensis, heroico carmine Latino *Ligusticæ classis Victoriam de Friderico II. Cæsare* a. 1242. descripsit, eodemque metro *librum fabularum moralium* contexuit: quæ opera MSS. apud plures custodiuntur. Hæc Sopranus de Scriptoribus Liguriæ p. 279. Oldoinus in Athenæo Ligustico p. 541.

Urso, scripsit *Epitaphium* Einonis cujusdam Abbatis vel Episcopi, quod exstat in Pezii & Hueberi Codice diplom. part. I. p. 8. Alius *Urso* sive *Ursus* de *urinis*. Reinesii Epist. ad Daumium p. 280. 2. 4.

S. Ursula, cognomine *Cynosura*, natione Britanna patria Cornubiensis, in oppido maritimo Tamervvorth nata, Christiani Principis Dionothi filia, tandem Coloniæ cum Undecimilla (ex qua undecies mille virgines fecerunt) martyrio coronata circa a. 453. Scripsisse dicitur *Documenta fidei*, *de arcanis visionibus*, & *Epistolas ad diversos*. Balæus Centur. I. 39. Pitseus c. 36. Possevinus Tomo II. Apparatus p. 545.

Ursus, S. R. E. Diaconus, vel, ut alii, Subdiaconus circa a. 860. *Vitam S. Basilii* Cæsariæ Cappadociæ Ep. ab Amphilochio Græce scriptam latinitate donavit. Oldoini Athenæum Romanum pag. 643. Acta Sanctorum Tomo II. Junii p. 937.

Bar-

Bartholomaeus Arnoldi Usingus, sive de *Usingen*, monachus Augustinianus, Erpfurdiae docuit, ibique unus ex praeceptoribus Lutheri fuit, obiit Herbipoli a. 1532. Ejus sunt:

Parvulus Philosophiae naturalis. Lipf. 1499. 4.

De falsis Prophetis tam in persona, quam doctrina vitandis. Erphurd. 1525. 4.

Exercitium veteris artis. Basil. 1527.

Compendium Philosophiae naturalis. Erford. sine anno 4. Dispiciant, qui comparare possunt, an idem sit cum parvulo jam memorato.

Sermo de sancta Cruce Erphurdiae praedicatus. Erph. 1524. 4.

Liber tertius Fr. Barth. ab Usingen, *in quo respondet nebulis Culsameri* &c. ibid. 1524. 4.

Responsio ad Confutationem Culsamericam plus quam tragicam. Erphurd. 1522. 4.

Vide Felicis Milensii Alphabetum Eremitarum S. Augustini p. 9. Bzovium ad a. 1526. n. 53.

Usuardus, Gallus, monachus S. Germani Pratensis, ut creditur, quamvis alii Fuldensem, alii quoque S. Salvatoris in Neustria monachum fuisse tradunt. Vixit non temporibus Caroli M. ut quidam existimant, sed Caroli Calvi, cui etiam *Martyrologium* dedicavit, prout docent Hadr. Valesius in parte posteriore Defensionis disceptationis de Basilicis Mabillonius praef. ad Secul. IV. Benedictinum part. 2. p. 87. & Bouillartus in praefatione ad Usuardum. Editum est illud *Martyrologium* primo Lubecae 1475. in opere, quod inscribitur *Rudimentum Novitiorum*, deinde prodiit editio Belgica nomine Jacobi de Voragine, 1480. Titulo *Martyrologii Romani* edidit Bellinus de Padua, Augustinianus, Venet. 1498. Patavii 1500. Sequitur Greveniana Colon. 1515. 1521. In usum Ecclesiae Parisiensis a Jo. Munerato, Theologo Parisino, de quo Fabricius noster supra lib. IX. p. 106. Parif. 1536. Lovanii, cum additionibus & annotationibus Jo. Molani, Theologi Lovaniensis, 1568. 1573. 8. Antverpiae, per Jo. Hessels, qui jussu Curiae Romanae quaedam omisit, 1583. 8. eodem anno in Collectione Renati Laurentii de la Barre, quae inscribitur *Historia Christiana Veterum Patrum*, Parif. Editio Bouillarti quoque prodiit Parisiis, & tandem Jo. Bapt. Sollerius emendatiorem dedit Antverpiae, 1714. fol. cum praefatione sat luculenta & erudita, cujus contenta habes in Actis Eruditorum Lipf. 1715. p. 473.

Auctoritas ejus Martyrologii est longe maxima per omnes fere Ecclesias Galliae, quod testimoniis quamplurimis in medium productis docet Jo. Launojus in libro de discrimine inter Dionysium Areopagitam, 8. Dionysium Parisiensem Episcopum, Opp. Tomo II. p. 499. f. Et tamen a. 1670. insignis de illa auctoritate controversia oborta est, quum Canonici Parisini Martyrologium Ecclesiae suae, quod ipsum est Usuardi, denuo describere, tres vero ex illis verba XVIII. Cal. Sept. *Dormitio sanctae Dei genitricis Mariae*, immutari vellent. Hinc Jolius, Cantor & Canonicus Parisinus Opuscula tria pro Usuardo edidit, diss. *de verbis Usuardi, quae in Martyrologio Ecclesiae Parisiensis referuntur in festo Assumptionis B. M. V.* 1669. 12. *Epistolam ad Cardinales Retzium & Bullonium*, 1670. 12. & *Traditionem antiquam Ecclesiarum Franciae de verbis Usuardi*, 1671. Contra hunc surrexit Jacobus Gaudinus, Canon. qui *Assumptionem Mariae Virginis vindicatam* edidit. 1670. 12. & Nicolaus Advocatus Billiadus, Canonicus, qui *Vindicias Parthenicas* edidit Parif. 1670. 8. Joan. Launojus a duobus aliis Canonicis consultus scripsit *Judicium de controversia super exscribendo Parisiensis Ecclesiae Martyrologio*, Lauduni, 1670. Parif. 1671. 8. Gaudinum praecipue refutans, Advocatum vero sigillatim in *Specimine Erratorum, quae in Vindiciis Parthenicis extant*, 1671. Operum Tom. I. p. 84. Advocatus vero *Repetitas Vindicias* dedit

dit 1672. 8. nulla tamen Launoji mentione facta. Huc quoque pertinet Carpentarii Theologi (h. e. Jacobi Boileau) Epistola *de contentione orta inter Canonicos Parisienses super verbis Usuardi*. Duaci, seu potius Senonis, 1671. Exstat in Operibus Launoji Tom. I. p. 108. Confer Præfationem hujus ipsius Tomi. Sub finem adducimus verba ex Pithœanis p. 4. *Il y a dans le martyrologe de Rome une quantitè de Saints Ariens. Cela est venu, que Usuard & les autres, qui ont fait des martyrologes, n' ètant pas beaucoup sçavans, & trouvant les Martyrologes des Ariens, ils les fourroient dans la leur*.

Adde Bulæi historiam Universitatis Parisinæ Tom. I. p. 648. 649. Bollandi præfationem generalem ad Acta Sanctorum, ante Tom. I. Januarii p. 50. Labbeum de script. Eccles. Tomo II. p. 490. Historiam Galliæ literariam Tomo V. p. 436.

Alium librum Usuardi *de vitiis & virtutibus* servat Bibl. monasterii Camberonensis in Hannonia, teste Val. Andrea Bibl. Belgica MSS. I. p. 367.

Utho Secundi Hermanni Sueviæ Ducis ex fratre nepos. Episcopus Argentoratensis a. 950. scripsit *Vitas Sanctorum Arbogasti atque Amandi*, decessorum suorum. Ex Eisengreinio Possevinus Tomo II. Apparatus p. 546. Prior edita est post editionem Colon. 1485. & Argent. 1496. in Actis Sanctorum Tom. V. Junii p. 170. Add. Hist. literariam Galliæ Tom. VI. p. 302.

Utredus Beltonus, Ordinis S. Benedicti monachus Dunelmensis circa a. 1380. cum Guil. Jordano, Dominicano, & Jo. Hiltono Franciscano, propter fratres mendicantes controversias habuit, hinc scripsit *contra querelas fratrum*, *Quæstiones contra eorum mendicitatem*, *de regia Christi dignitate*, *contra blasphemos in Christum*, *de substantialibus regulæ monachalis*, *de non auferendis Ecclesiæ bonis*, *de esu & abstinentia carnium*, & alia longe plura. Lelandus c. 449. Balæus Centur. VI. 53. Pitseus c. 659.

Chronicon Vulturnense, res monasterii Vulturnensis in provincia Samnii complectitur. Auctor est Joannes monachus ibidem.

Edidit Muratorius S. R. Ital. tom. I. part. 2. p. 319.

LIBER XXI. ET ULTIMUS.

W*Valafridus Strabus* vel *Strabo*, a vitio oculorum ita dictus. De patria ejus eruditi certant. Balæus Centur. XIII. 9. & Pitseus c. 112. Anglosaxonem statuunt, Venerabilis Bedæ vel fratrem, vel consanguineum, atque ita Haymonis fratrem germanum. Addunt illum primum Londini, dein Fuldæ monachum, Alcuino quoque præceptore usum fuisse. Verum neque res ipsa, neque tempora conveniunt. Si enim Walafridus a. 750. obiit, in monasterio Fuldensi educari non potuit. Melius igitur Sigebertus Gemblacensis cum Trithemio & aliis Germanum faciunt; Suevus enim fuit (*a*) quamvis locus patrius detegi adhuc nequeat. Educatus autem primum fuit in monasterio S. Galli, prout docet Ermenricus monachus Augiensis in libro de Grammatica, quem exhibent Analecta Mabilloniana p. 421. ubi auctor Grimoldum sic alloquitur, cum prius de aliis viris claris in illo monasterio instructis locutus fuisset: *Domnus Walhafredus tibi notissimus, quem etiam tu ipse ut peritus cathegeta peritum sophistam enutristi*. Imo ipse, teste Goldasto, (*b*) alicubi scribit, se in monasterio S. Galli scholas frequentasse, sed locum investigare nondum potui. Inde ad monasterium Fuldense pervenit, & Rabanum

(*a*) Sic ipse Walafridus in præfatione libri I. de vita B. Galli: *Laveni terram, quam nos Alamanni, vel Suevi incolimus, Altimaniam sæpius nominari*.

(*b*) Vide Prolegomena de Auctoribus ad Scriptorum Alemannicorum tom. I. partem 2. Pluribus vero illud docet Jodocus Metzlerus de viris illustr. S. Galli II. 68. quamvis non minus operose illud impugnet Jo. Egon de Viris illustribus Augiæ divitis II. 13.

num Maurum præceptorem habuit. Primum autem fuit Decanus Cœnobii S. Galli, deinde a. 842. Abbas Augiæ divitis (*Reichenau*) in diœcesi Constantiensi, mortem obiit a. 849. & quidem in Gallia, quo ad expediendum aliquod negotium missus fuerat. Trithemius ipsum Rectorem scholarum in monasterio Hirsfeldensi fuisse tradit. Adde Bulæum in historia Univers. Parisinæ tom. I. p. 446. 447.

Ex scriptis ejus supersunt sequentia:

1. *De officiis divinis* sive *de Exordiis & Incrementis rerum Ecclesiasticarum*. Pitseus male duos ex hoc libros facit. Exstat in Collectione Jo. Cochlæi, quæ inscribitur: Speculum antiquæ devotionis circa Missam, num. 2. in Collectione Melchioris Hittorpi de Catholicæ Ecclesiæ divinis officiis ac ministeriis, n. 7. nec non in Bibliothecis Patrum.

2. *De vita B. Galli Confessoris* libri II. Habentur apud Surium d. 16. Octobr. in Scriptoribus rerum Alemannicarum Goldasti tom. I. part. 2. p. 142. apud Mabillonium Sec. II. Benedictino p. 227.

3. *De vita S. Othmari* Abbatis: apud Surium d. 16. Nov. Goldastum p. 177. & Mabillonium Sec. III. Benedict. part. 2. p. 153.

4. *Vita S. Blaitmaici* Abbatis Hiiensis & Martyris: apud Canisium Antiqu. Lect. tom. VI. edit. novæ tom. II. part. 2. p. 201. in Actis Sanctorum tom. 2. Jan. p. 236. in Bibl. PP. maxima Tom. XV. p. 210. in Actis SS. Ord. Benedictini l. c. p. 439. in Jo. Colgani Actis SS. Hiberniæ Tom. I. pag. 128.

5. *Vita S. Mammæ sive Mamantis monachi*: Canisius p. 184. Bibl. PP. p. 205.

6. *Vita S. Leodegarii*: Canisius p. 210.

7. *De Visionibus S. Wettini*: Canisius p. 204. Bibl. PP. max. p. 212. Mabillonius Sec. IV. Bened. part. 1. p. 272.

8. *Hortulus*, quem Jo. Atrocianus sub *Strabi Galli* nomine edidit; fortasse scriptum fuerat, *Strabi Decani S. Galli Hortulus*, quod non recte assecuti sunt. Prodiit autem primum Norib. apud Joan. Weyssenburgerum 1512. 4. Porro dedit eum Jo. Atrocianus ad calcem Æmilii Macri de herbarum virtutibus, Friburgi Brisgoiæ 1530. 8. Editus etiam est cum Eobano Hesso de tuenda valetudine Frf. 1564. 1571. 8. Venetiis apud Aldum 1547. cum Medicis antiquis p. 247. Basil. 1627. 8. Inserta deinde Bibliothecis Patrum Coloniensi & Lugdunensi, a Canisio Tom. VI. p. 672. Exstat in Asse veterum de re herbaria per Andr. Rivinum Lips. 1655. 8. Dedicatoriam ad Grimoaldum Abbatem primus dedit Canisius. Quædam illius emaculavit & illustravit Barthius Adv. IV. 24. qui & Dedicationem suo loco reponendam esse monuit. Codicem ejus manu exaratum in incendio Bibliothecæ suæ amissum deplorat Bartholinus p. 89. 90. Ut obiter hoc addamus, hic Strabo a Macro de viribus herbarum allegatur, cap. XXV. 19. 25. unde de ætate hujus conjectura capi poterit. Bulæus notat, Walafridum nostrum, Poema, quod *Hortulum Puerorum* vocavit, ad Grimoaldum Abbatem S. Galli, scripsisse.

9. *Sermo seu Tractatus de subversione Hierusalem*: Canisius Tom. VI. p. 331. edit. novæ p. 275.

10. *Poemata varia*, apud Canisium p. 537. in Bibliothecis Patrum, Baluzium Misc. IV. p. 551.

11. *Glossæ* quoque *Ordinariæ*, quam vocant, in Scripturam Sacram auctorem esse, vel potius eandem ex ore Rabani Mauri excepisse dicunt. Ejus editiones exhibet Hist. liter. Galliæ Tom. V. p. 62.

12. *Commentarius in Novum Testamentum*, quem edidit Marcianæus Tomo V. Opp. Hieronymi p. 847.

13. *Præfationem* præmisit Thegano de gestis Ludovici Pii, eumque in capita distinxit. Editiones require supra, ubi de *Thegano* egimus.

14.

14. *Glossæ Latino-Barbaricæ de partibus humani corporis* rursum ex doctrina Rabani Mauri per Walafridum descriptæ exstant in Goldasti Alemannicis Tom. II. part. 1. p. *64*.

15. *Picturæ Historiarum Novi Testamenti*, habentur in Goldasti Manuali Biblico Frf. *1620*. p. 85.

16. *Homilia in initium Evangelii Matthæi de Genealogia Christi* edita est a Bern. Pez Thes. noviss. Anecdot. Tom. II. part. I. pag. 39.

17. *Expositio XX. primorum Psalmorum*, exstat ibidem Tomo IV. part. 1. p. 471.

18. *Epitome Commentariorum Rabani Mauri in Leviticum:* Exstat Tomo II. Operum Rabani p. *296*.

19. Initium *Annalium Fuldensium* nostro tribuunt Auctores Gallici de l' histoire literaire de la France. Confer Mem. de Trevoux 1742. Jan. p. *97*.

Inedita ejus sunt *Liber de vita S. Galli* sermone ligato, qui adhuc in monasterio S. Galli superesse dicitur, *Homiliarium*, *Epistolæ ad diversos*, *Carmen heroicum de miraculis B. Virginis*, & alia, quæ narrat Mezlerus. *Chronicon de Abbatibus monasterii sui* est in Bibl. Vaticana, prout testatur Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 74.

Vide Trithemium de Script. Eccles. c. 246. Balæum Cent. XIII. *9*. Pitseum c. 112. Jod. Mezlerum de viris illustr. S. Galli II. *69*. Jo. Egonem de viris illustr. Augiæ divitis I. 12. II. 13. Lyseri Historiam Poetarum medii ævi p. 235. Hist. literaire de la France Tom. V. p. 59. sq.

S. Walburga vel *Walburgis*, natione Angla, SS. Winibaldi & Willibaldi soror, S. Bonifacii neptis, in pietate Christiana & studiis litterarum bene versata, una cum aliis virginibus in Germaniam vocata est, ut ibi cursum Evangelii promoveret. Vixit circa a. C. 780. & scripsit *Hodiporicon S. Willibaldi*. Hæc Pitseus c. 120. Hoc *Itinerarium* una cum *vita S. Wunibaldi* edidit Canisius Antiqu. Lect. Tom. IV. part. 2. edit. novæ Tom. II. part. 1. p. *99*. & Sanctimoniali Heidenheimensi in ipsa inscriptione tribuit. *Hodœporicon* solum editur in Actis Sanctorum Tom. II. Julii p. 500. *Vita S. Wunibaldi* sola a Surio d. 18. Dec. Canisius quoque ex glossa Codicis Rebdorfiani docet, bis auctorem Walburgam vocari, vitam vero Wunibaldi ab alio quodam scriptam esse asserit, quia Walburgis in ea mentionem facit. Jac. Basnagius de Walburgi rem in medio relinquit: Mihi vero testimonium Pitsei pondus aliquod habere videtur, qui narrationem suam procul dubio ex ipsa Anglia nactus est. Adde God. Henschenium in Actis Sanctorum Febr. Tom. II. p. *69*. 70. ubi p. 75. *76*. quædam ex *Hodœporico* & *Vita Wunebaldi* eduntur, & Tom. III. p. 511. seqq. ubi vita ejus a variis auctoribus conscripta cum Commentario prævio editur. Jo. Bapt. Sollerius in Comm. prævio ad vitam S. Willibaldi pag. 488. ex ipso Itinerario multa adfert, quæ Walburgam Itinerarii auctorem probabiliter faciant. Quia vero Adalbertus Abbas Heidenheimensis in vita S. Willibaldi dicit, Walburgam asserere, se Richardo Rege genitam, hoc vero in Hodœporico non exstat, concludit exinde Sollerius, Hodœporicum, quod nunc editum est, Walburgæ non esse.

Waldecense Chronicon auctoris recentioris sec. XVII. exstat in Collectione Sim. Frid. Hahnii Tomo I. p. 803. Conjicit quidem Hahnius, Danielem Prasserum, cujus p. 864. mentio fit, auctorem esse potuisse, sed nihil inde in rem nostram concludi potest.

Waldevvinus, Wigorniensis Episcopus circa a. 1200. *Sermones* reliquit. Balæus Cent. X. 51. Pitseus c. 276.

Waldrammus, Monachus & postea Decanus monasterii S. Galli, Græce quoque non indoctus, qui Epistolas Canonicas Græcas manu sua describere potuit. Ekkehardus in vita Notkeri c. 20. Tandem factus est Episcopus Argentoratensis, & a. 895. Concilio Tribu-

buriensi interfuit. Versus quosdam *in adventu Regis* factos scripsit, qui inter reliqua Carmina monachorum S. Galli exstant apud Canisium Lect. Ant. Tom. II. part. 3. p. 214. *Carmina duo* ad Salomonem Constantiensem ibidem p. 248. 249. & in Bibl. PP. maxima Tom. XVI. p. 1304. *Psalterium* quoque in linguam vernaculam transtulit, qui Codex in Bibliotheca S. Galli diu fuit asservatus. Vide Observationem Jac. Basnagii, Jod. Mezlerum de viris illustr. S. Galli I. 25. Lyseri Historiam Poetarum medii ævi p. 271. Hist. literariam Galliæ Tom. VI. p. 166.

Waldus vel etiam *Ubaldus de Luca*, a patria sic dictus, Ord. Prædicatorum sec. XIV. Scripsit *Summam, quam intitulavit Sententias Sententiarum omnium Doctorum super Sententias quæstiones scribentium, Expositiones quarundam auctoritatum Sacræ Scripturæ, de civitate Beatorum, & de dotibus corporis & animæ Beatorum, de civitate Babylonis & de septem vitiis capitalibus*. Jac. Quetif de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 732.

Wallenus, natione Scotus, Simonis Comitis Huntingtoniensis filius, Regum Scotiæ avunculus, primum Canonicus regularis, deinde monachus Cisterciensis in Wardona & Rievalle, tandem Abbas Melrosensis, obiit a. 1163. Scripsit *Comment. in Regulas Ecclesiasticas, Expositionem in Genesin, de silentio claustrali*. Car. de Visch de Scriptoribus Ord. Cisterciensis p. 316.

Walramus, ab aliis scribitur *Waleramus, Gualeramus, Walrabanus*, Episcopus Numburgensis ab a. 1090. ad 1110. a partibus Henrici VII. adversus Gregorium VII. stetit fideliter. Ejus sunt:

1. *Epistola ad Ludovicum*, Thuringiæ Landgravium, qua ipsum monet, ut, Pontifice deserto, Imperatori fidem exhibeat. Ediderunt eam Dodechinus in Appendice ad Marianum Scotum a. 1090. Baronius h. a. n. 5. Goldastus in Apologia pro Henrico IV. p. 51. Lunigius in Spicilegio Ecclesiastico. Archivi Imperialis part. II. Append. p. 146. Leuckfeldius in Antiqq. Halberstadensibus p. 693. Verum Ludovicus in responsione, quam Herrandus Episcopus Halberstadensis scripsisse dicitur, indignis modis nostrum tractat.

2. *De unitate Ecclesiæ conservanda, & de schismate inter Imperatorem & Pontificem*. Inventus est primum ab Ulrico Hutteno & 1520. Moguntiæ, 4. editus: postea Simon Schardius inseruit Collectioni de Jurisdictione & auctoritate Imperii, primum illi locum tribuens: deinde Goldastus Apologiæ pro Henrico IV. p. 53. Vide Jac. Burckhardum de vita Hutteni part. II. p. 28. & Nostrum supra libro III. p. 420.

3. *De investitura Episcoporum per Imperatores facienda* libellus in Collectione Schardii de Jurisdictione Imperiali n. 14.

4. *Epistolam* ejus *de S. Leonardo Confessore* ediderunt Martene & Durand Collect. amplissimæ Tom. I. p. 635. Data est autem ad serenissimam matronam domnam *Gertrudem*, quæ fuit, ut conjiciunt Editores, Ecberti marchionis Saxoniæ (vel Misniæ potius) filia, relicta Henrici Comitis de Northeim, avia Lotharii Imperatoris.

5. Aliam *Epistolam ad Anselmum Cantuariensem*, quæ in hujus Operibus p. 137. sqq. exstat, additis notis p. 578. supra Tomo I. p. 112. memorat Fabricius.

6. Ejus quoque *Epistola ad Ecclesiam Bambergensem*, qua excommunicatum aliquem vitandum esse indicat, in Codice Udalriciano, Tomo II. Corporis scriptorum medii ævi Jo. Georgii Eccardi p. 263.

Adde de ipso Acta & Facta Præsulum Nuenburgensium in Syntagmate Paulliniano p. 133. Sagittarii Historiam Episcoporum Numburgensium §. 11.

Walterus, vide supra *Gualtherus*.

Waiterus Abbas, nescio quis, scripsit *Vitam S. Vindiciani*, quæ MS. habetur in Bibl. S. Vedasti Atrebatensis, teste Ant. Sandero in Bibl. Belgica manu scripta p. 73.

* *VValterus Abbas* S. Vedasti Atrebatensis scripsit vitam S. Vindiciani Atrebatensis, quæ nondum prodiit: ejus tamen epitomen vulgavit Hatæus in suo opere de vitis Sanctorum. Obiit teste Mabillonio an. 1091. die XI. Martii.

Walterus Bovver, vel etiam *Bovvyer*, Scotus, natus a. 1385. postea Jo. Forduno, historias suas scribenti amanuensis adfuit, & quæ ille in itineribus dicerat, ab illo accepit: Tandem factus est Abbas monasterii S. Columbæ. In Jo. Forduni *Scotichronico* libri quidam ab ejus manu profecti sunt, in quibusdam codicibus etiam totum opus hinc inde interpolavit. Quæ vero omnia Thomas Hearne in editione novissima *Scotichronici* Oxon. 1722. 8. 5. Voll. omisit: Cujus præfatio integra multa de hoc Bovero notatu digna profert. *Continuatio* autem *Walteri Bovveri* in hac nova editione incipit lib. V. c. 46. anno Christi 1385. Tomo IV. p. 1063. usque ad a. 1425. & ad finem hujus Tomi. *Prologus Bovveri* in hoc opus exstat Tom. V. p. 1393. & *alia præfatiuncula* p. 1403. Fragmentum Bovveri, quod ad bellum de Bannokburne pertinet, ex Codice MS. Comitis Oxoniensis edidit Hearne in Appendice ad Jo. Glastoniensis Chronicon p. 577.

Walterus, vel *Gualterus*, Cabilonensis Ecclesiæ primum Archidiaconus, deinde ab a. 1080. usque ad 1114. Episcopus. Scripsit *Epistolas nonnullas pro monachis Cistercienfibus*, quarum una exstat Tom. I. Annal. Cisterciensium Angeli Manrique p. 70. Vide Ludovici Jacobi lib. I. de claris scriptoribus Cabilonensibus p. 6. qui & auctores bene multos, ejus mentionem facientes, allegat. Vide multis Galliam Christianam Tomo IV. p. 887. seqq.

Walterius de Moda, monachus Cisterciensis in monasterio B. Mariæ de Thosan, vulgo *Dœst* in Flandria, circa a. 1284. Scripsit metrice *Compendium vitæ B. Torphinii Episcopi Hamariæ in Norvegia*, quod edidit Car. de Visch. in Bibl. Scriptorum ord. Cisterciensis p. 316.

Waltherus, Subdiaconus *Spirensis*, ibidem beneficio Balduini vel Balderici Episcopi literis imbutus, vixit & scripsit,

Cum primum regno successit tertius Otto, ut ipse libro VI. operis jam memorandi sub finem aperuit. Scripsit *vitam S. Christophori* metrice libris VI. quorum primus ab ipso inscribitur *Scholasticus*, quippe in quo rationem vitæ juvenilis & studiorum suorum reddit. Edidit opus Rev. Pezius Thes. noviss. Anecdotor. Tomo II. part. 3. p. 27. Eandem *Vitam* scripsit etiam prosaice, quam edidit idem l. c. p. 97. Adde Mabillonii Iter Germanicum p. 64. 65. edit. Fabricianæ.

Walterus de Verdinio, forte Virodunensis, ord. Prædicator. sec. XIV. scripsit *Summam ad omne propositum secundum ordinem Alphabeti ad reperiendum omnes auctoritates Sanctorum & Sacræ Scripturæ pro prædicatione*, quæ MS. esse dicitur in conventu Autissiodorensi. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum Tomo I. p. 732.

Waltramus, vid. supra *Waldramus*.

Joannes Koelver de Wanckem, Professor Juris Canonici in Acad. Coloniensi a. 1460. scripsit *Summaria & Conclusiones tam Glossarum, quam Doctorum supra Sextum Decretalium*, Colon. 1463. fol. *Summaria & Conclusiones circa Clementinas*, ibid. 1484. fol. Vide Oudinum Tomo III. p. 2703.

Wandelbertus, Diaconus & monachus Prumiensis monasterii circa a. 850. Scripsit *Martyrologium* carminice, quod Bedæ prius adscripserunt (vide supra lib. II. p. 18.) editionem novam Phil. Labbeus promisit in Bibl. nova MSS. p. 64. integrum autem edidit Lucas Dacherius Spicil. Tom. II. p. 39. Tom. V. p. 305. editionis veteris sub finem p. 62. additur *Carmen de Creatione mundi*, quod in editione priore Spicilegii desiderabatur. Adde Trithemium de scriptor. Eccles. c. 316. Bulæum hist. Univers. Parisiensis Tomo I. p. 447. Bollandum in præfatione generali ad

Acta

Acta Sanctorum, ante Tom. I. Januarii p. 51. Baronium de Martyrolog. c. 9. Sollerium præf. ad Usuardi Martyrologium cap. I. artic. 3. *Vitam & miracula S. Goaris presbyteri* jussu Marcvvardi Abbatis sui conscripsit circiter a. 939. editam a Surio d. 6. Julii, Mabillonio Seculo II. Benedictino p. 281. *Miracula* tantum, omissa vita, dedit Jo. Pinius in Actis Sanctorum Tomo II. Julii p. 337. Vide Oudinum Tomo II. p. 149. Hist. literaire de la France Tom. V. p. 377. * Præteriisse pigeret editum a Dacherio Wandelberti martyrologium interpolatum esse, siquid aliud maxime. Integrius, ac purius legitur in MS. Codice Bibliothecæ Canonicorum S. Martini Lucensis. Interpolationis hujus unicum hoc ex multis specimen hic exhibendum duco ex mense Januario acceptum. Ibi vero ita legit Dacherianus codex:

Tum pridie nonas Augenti festa recurrunt. Codex cathedralis:

Tum pridie nonas Aggei festa recurrunt. Ita profecto scripsit Wandelbertus; cum Aggei cujusdam martyris nomen hac ipsa die in Hieronymianis vetustis martyrologiis occurrat: Hoc igitur sublato martyre minus noto, alterum sibi forte magis celebrem Augentum seu Augendum interpolator substituit; nisi forte non interpolatoris, sed imperiti exscriptoris hoc vitium esse malueris. Hæc igitur dum recolo subit animum cogitatio, num operæ pretium facturus sim, si novam Martyrologii hujus editionem moliar; quod opportune tunc præstitero, cum novam Martyrologii a Florentino gentili meo excusi editio ex integro a me recensita novisque accessionibus illustrata proferetur in lucem.

Warinus, Clericus primum Leodiensis, post monachus Gorziæ tandem Abb. Metensis in monasterio S. Arnulfi, circa a. 1060. Ejus prostat *Epistola* qua respondet Joanni Abbati Fiscamnensi. Is autem repetebat ab eo Benedictum monachum suum, ex Judæo Christianum, qui in monasterium S. Arnulfi transmissus per plures annos ibi versatus fuerat. Habetur apud Mabillonium Annal. p. 451. in editione priore Tomo I. p. 225.

Warmannus, antiqua Comitum Kiburgensium & Dillingensium stirpe ortus, monachus primum Augiæ divitis, post a. 1026. Episcopus Constantiensis fuit, mortuus a. 1034. Scripsit *vitam S. Priminii*, fundatoris cœnobii Augiensis & Episcopi Meldensis. Jo. Egon de viris illustr. Augiæ divitis II. 26. Illa vita edita est primum a Christoph. Brovvero in Sideribus Germaniæ, post a Jo. Mabillonio Sec. III. Benedictino part. 2. p. 140.

Warnaharius, vel *Warnacharius*, Presbyter Ecclesiæ Lingonensis in Galliis, initio seculi VII. A Ceraunio Episcopo Parisiensi rogatus Acta martyrum descripsit, ex quibus adhuc exstant *Acta SS. Tergeminorum*, h. e. Speusippi, Eleusippi & Meleusippi, edita a Surio d. 17. Jan. pag. 392. & Bollando Tom. II. Jan. p. 76. quem etiam confer p. 73. item *Acta S. Desiderii Episcopi Lingonensis*, qui sec. II. martyrium subiit, quæ exstant in Actis SS. Maji Tom. V. p. 244. Præfatio horum Actorum ad Ceraunium habetur etiam in Gerardi Dubois Hist. Eccles. Paris. III. 6. n. 12. Vide Historiam Galliæ literariam Tom. III. p. 524.

Warnerus, monachus, & forte quoque Abbas Westmonasteriensis, a. 1092. *Homiliarius* cognomine, quia librum Homiliarium conscripsit. Ejus sunt præterea *Fasciculus temporum*, & *Deflorationes Sanctorum Patrum*, quod opus Pitseus Basil. 1494. impressum esse dicit. Vide Balæum Cent. X. 39. Pitseum c. 173.

Warnerus de Botis, ord. Prædicatorum circa a. 1314. Scripsit *super Evangelia de tempore per totum annum*. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum Tomo I. p. 532. ex Possevino tomo II. Apparatus p. 547.

Waselinus Abbas S. Laurentii in sub-

burbio Leodiensi, scripsit *Epistolam* ad Florinensem Abbatem, *de continentia conjugatorum ante Communionem*, quam edidit Mabillonius Analect. p. 471. Duo autem fuerunt ibi hoc nomine Abbates; prior cognomento *Momalius*, a. 1147. obiisse memoratur, alter ejus successor, nonnulla ingenii sui monumenta reliquit, prout testatur Reinerus de Scriptoribus monast. S. Laurentii Leodiensis I. 12. ut sunt: *de concordia Evangeliorum & expositione eorum*, quod imperfectum reliquit: *de vita & miraculis S. Nicolai; Cantus de transfiguratione Domini, de sanctis Agaunensibus, de S. Apollinare martyre*. Eo tempore, Mabillonio teste, Guaselinus ejusdem diœcesis monasterio præfuit, an idem cum posteriore Waselino fuerit, nondum liquet. Unus quoque illorum fuit Prior S. Laurentii, cui Epistolas duas a Reimbaldo Canonico Leodiensi directas esse, ex Codice MS. Alnensi testatur Mabillonius. * *Liber de consensu Evangelistarum* satis amplus extat in MS. codice Abbatiæ S. Laurentii extra muros Leodienses, quem vidisse se scribunt eruditissimi authores secundi itineris literarii pag. 188. qui & monent epistolam illam *de continentia conjugatorum* a P. Mabillonio vulgatam non quidem ad Abbatem Florinensem prout legitur in Mabillonio, sed ad Abbatem Monasterii *de Flonne* Ordinis S. Augustini quatuor mille passibus a Leodio dirigi, ut se legisse in MS. codice S. Laurentii authori coævo testantur.

Busso *Watenstedius*, Mindensis, pistoris filius, a. 1460. Canonicus Hamelensis, scripsit *Chronicon Mindense*, quod cum annotationibus suis in Syntagmate rerum Germanicarum edidit Christ. Franc. Paullini, Frf. 1697. 4.

Annales Wavverleiensis monasterii in Anglia, ord. Cisterciensis, in agro Surregiensi, ab a. 1066. ad 1291. exstant Tomo II. Script. Anglicorum Galei p. 129. seqq.

Waso, *Wazo* & *Gnaso* alias dictus, fuit primum Capellanus Leodii, deinde Scholarum magister, Capellanus Henrici III. Imp. Decanus Leodiensis, Præpositus & Archidiaconus, tandem a. 1042. Episcopus Leodiensis, obiit a. 1048. Vitam ejus dedit Anselmus Canon. Leod. cum additionibus Ægidii, Tom. I. Chapeavillii p. 281. seqq. ubi etiam p. 282. Wazonis *Invectiva in Joannem Præpositum*, qui munere suo satis violenter fungebatur: p. 300. *Epistola ad Henricum Imperatorem*, ne Aquisgranum pergeret: p. 302. *Epistola ad Episcopum Catalaunensem*, in qua monet, ne hæretici, qui tunc erant Manichæi, supplicio adficerentur. Nam, ut obiter hoc adjiciamus, ex solo pallore hæretici judicabantur, sic ut multi quoque ex Catholicis eo prætextu trucidarentur. p. 303. 304. *Epistola alia ad Cæsarem*, ne electioni Pontificis se immisceat. Vide Val. Andreæ Bibl. Belgicam p. 849. * Viri hujus Sancti vitam non unus tantummodo Anselmus Canonicus Leodiensis scripsit, sed & operam suam illi junxit Alexander Canonicus alter Leodiensis, qui ambo in continuatione sua ad Historiam Episcoporum Leodiensium gesta hujus Episcopi descripserunt. Hanc vero Historiam post editionem Chapeavillii iterum ex alio MS. codice produxit P. Martene in Collect. Monum. Tom. IV. pag. 894. &c. In utraque hac editione literæ hic indicatæ repræsentantur, sed præterquamquod apud Martene *Invectiva ad Joannem Præpositum* multo integrior est, reliquæ etiam epistolæ in multis valde discrepant ab iis, quæ in priori editione leguntur. Cæterum Bibliothecarius noster hic omisit epistolam aliam Wasonis ad Henricum I. Regem Galliæ, qua illum monet ne bello lacessat Henricum Nigrum occupatum in itinere Romano, quo ad obtinendam Imperii Coronam se contulerat. Vide Historiam litterar. Galliæ Tom. VII. pag. 591.

VVedechindus Duldorp, Vicarius, dubium Hamelæ an Mindæ, *Poemata* dedit in Episcopos Mindenses, quos singulos tristicho complectitur: pertigit

au-

autem usque ad Wulbrandum; qui circa a. 1437. obiit, unde ætas illius forte conjicienda. Editus est cum Watenstedio, de quo modo egimus.

Monachus VVeingartensis, nomen habet a monasterio *VVeingarten* in Suevia, diœcesis Constantiensis, ord. S. Benedicti, non procul a Ravensburgo, civitate Imperiali. Scripsit *Chronicon de Guelfis Principibus*, qui monasterii laudati fundatores fuerunt, usque ad a. 1191. pertingens. Editum est primum a Canisio Antiquarum Lectionum Tomo I. p. 176. edit. prioris, in recentiore vero Tomo III. part. 2. p. 577. deinde a Leibnitio Scriptorum Brunsuicensium Tomo I. p. 781. accedunt Emendationes & Supplementa e duobus Codicibus antiquis Tomo III. p. 657. Vide Jo. Davidis Kœleri, Viri Celeberrimi, Programma inaugurale de fide & autoritate Monachi Weingartensis, Gœttingæ, 1735. ubi multa invenies notatu dignissima.

Annales VVeingartenses ad historiam Sueviæ & Bavariæ multum conducentes ab a. 811. 877. editi sunt a Mabillonio in Analectis p. 368.

Aliud *Chronicon VVeingartense* a nato Christo usque ad a. 1197. historiam potissimum universalem tractat, & a Canisio post Chronicon de Guelfis editum est.

VVenceslaus de Crumlovia, Decanus Ecclesiæ Pragensis, Librum *de LXX. erroribus Jo. Rokyzani hæretici* conscripsit, Bohuslao Balbino visum. Vide Ge. Conradi Riegeri Historiam fratrum Bohemorum, vernaculo sermone conscriptam, Vol II. p. 777.

VVenceslaus Payer de Cubito, Bohemus, ex urbe *Elnbogen*, quæ vox *Latine* cubitum denotat, Medicus Lipsiensis, sub finem seculi XV. & initium XVI. Scripsit *Tractatum de Thermis Carolinis*, adjecto *Consilio de Peste*, Lipf. 1522. 4. & 1614. 8. additis aliorum Medicorum de hoc argumento epistolis. Mercklini Lindenius renovatus p. 1050.

VVendelinus Steinbach, Butzbaco, Wetteraviæ oppido, oriundus, Tubingæ literis incubuit, & ibidem primo plebanus in arce, deinceps Theologiæ Doctor ac Professor a. 1489. constitutus est. Scripsit *Supplementum in XXVII. Distinctiones ultimas Sententiarum*, quæ in Opere Gabrielis Biel, Præceptoris ejus, defuerant, Tubing. 1520. fol. & alibi cum opere Bielis. Manuscripta ejus ibidem servantur: *Epithoma tractatus de Simonia D. Conradi Summerhard*, *Accurtatio tractatuum ejusdem de suffragiis defunctorum & de Matrimonio*, *Comment. in Epistolas Pauli ad Philippenses*, *Colossenses & Laodicenses*, *Sermones & Disputationes variæ*. Moserus de Professoribus Theologiæ Tubingensibus.

VVenericus, vide supra *Venericus*.

VVerefridus, aliis *VVirofridus*, in aula primum Alfredi Regis Angliæ, deinceps Episcopus Wigorniensis circa a. 900. *Gregorii M. Dialogorum libros* in Linguam Saxonicam transtulit. Balæus, Cent. X. 29. Pitseus c. 135. Lelandus c. 118.

VVerembertus, patria Curiensis, monachus S. Galli, Rabani Mauri discipulus, linguæ Græcæ, historiarum, Theologiæ & Musices peritus, vixit a. 862. Scripsit *in Genesin*, (*a*) *Sermones*, *Epistolas*, *Epigrammata*, *in Evangelia*, *Hymnos de Christo & Sanctis*. Hæc Jod. Mezlerus de viris illustribus S. Galli I. 16. Monachus Sangallensis, qui de vita Caroli M. scripsit, se multa de religiositate & Ecclesiastica Caroli cura ex ore illius scripsisse ait, patrem quoque illius Adalbertum vocat. Adde Bulæi hist. Academiæ Parisinæ Tom. I. p. 640. & 647. Trithemii Catal. illustrium Germanorum. Lambecium Bibl. Vindobonensi Tomo II. p. 452. Hist. literaire de la France Tom. V. p. 605.

VVeremboldus, monachus Hirsaugiensis, Ord. S. Benedicti a. 988. scripsit *de laude martyrum*. Ex Eisengreinio Possevinus Tomo II. Apparatus p. 547.

Wer-

(*a*) Non *Apocalypsin*; vid. Sandii notas ad Vossium, p. 54.

VVernerus, vide *Irnerius*.

VVernerus, Abbas *S. Blasii* in Silva nigra, Ord. S. Benedicti, circa a. 1210. Scripsit *Deflorationem s. Excerptionem Sanctorum Patrum* super Evangeliis de tempore, Basil. 1494. *Sermones* plures & elegantes. Miræus de scriptorib Eccles. p. 65.

VVernerus Laerius cognomento (a) *Rolevink*, Westphalus, monachus Cartusianus in cœnobio Coloniensi per annos 48. obiit a. 1502. Edidit 1. *Fasciculum temporum*, h. e. Historiam universalem ab orbe condito ad sua tempora. In Bibl. Scholæ nostræ Crucianæ exemplar adest in folio, sine nota loci & temporis, quod indicem præfixum habet, & usque ad a. 1490. pertingit. Prodiit vero etiam editio Colon. 1480. fol. & versio Belgica eodem anno Ultrajecti impressa, Aug. Vind. per Erh. Ratdolt, 1481. 1483. fol. Colon. per Henr. Quentel. 1481. fol. Venet. per Erh. Ratdolt 1485. fol. Argent. per Joannem Pryss. 147. fol. Lovanii apud Jo. Veldener, 1476. Spiræ, per Petrum Drach, 1477. fol. Paris. apud Jo. Parvum 1512. 4. Adde Fabricium nostrum lib. VI. p. 444. Jo. Pistorius sub initium Tomi II. Rerum Germanicarum repetiit, cui additum est supplementum Jo. Linturii usque ad a. 1514. Gallica versio Petri Sarget prodiit Paris. 1505. fol. Belgica Anonymi, Ultrajecti a. 1480. fol. Utraque est in Bibl. Regia Dresdensi teste Cel. J. C. Gœtzio in Memorab. illius Bibliothecæ Vol. I. p. 430. 433.

2. *De moribus & situ antiquorum Saxonum* lib. III. quem titulum aliqui sic ponunt: *De laude VVestphaliæ;* nam Westphalia antiquis dicebatur Saxonia. Prodiit liber primum sine anno & tempore adjecto in 4. post Coloniæ 1514. curante Ortvvino Gratio 4. & 1602. demum Tomo III. Scriptorum Brunsuicensium Leibnitii p. 606.

2. *Quæstiones XII. pro Sacræ Theologiæ Studiosis*, Colon. apud Arnoldum Thernhornen 1457. 4. editas esse docet Leibnitius præf. Tomi III. citati p. 20.

4. *Paradisus conscientiæ*, ibid. impressus.

5. *Sermo de S. Benedicto*, quem impressum ait Morotius & Trithemius.

Reliqua ejus sunt inedita, *Vita D. Pauli*, *Formula timoratorum Episcoporum*, *item Canonicorum & Presbyterorum secularium*, *de vera nobilitate & ejus origine*, *de Hospitalariis & operibus misericordiæ vacantibus*, *de Kalendario & Martyrologio*, *de excellentia Alberti Magni*. *Epistolæ innumeræ*, præsertim ad Trithemium (non Possevinum, ut scribit Morotius) qui etiam ipsum in cella sua inviserat. Vide hunc de script. Eccles. c. 929. de script. Germ. c. 246. Theod. Petreji Bibl. Cartusianam p. 259. Car. Jos. Morotii Theatrum Chronol. ordinis Cartusiensis p. 113.

VVernerus alius Cartusianus, eodem modo ab Historicis hujus ordinis describitur, quo a Fabricio nostro supra lib. VII. p. 122. Cartusiani differunt, & ajunt eum a. 1400. vixisse, & forte a Victorinis ad suos transiisse. Opus quod *Enucleamenta Biblica* inscripsit, dicunt impressum esse Parisiis 1518. apud Petrum Gomarscium.

Alius Wernerus Cartusianus est, cujus librum *de Venerabili Sacramento Eucharistiæ*, una cum Alegri Opusculo Coloniæ edidit Petrus Quentelius 1535.

Theod. Petreji Bibl. Cartusiana p. 296. Car. Jos. Morotii Theatrum Chronol. Ord. Cartusiensis p. 75.

VVernerus Titianus, patria Juliacensis, a villa *Titz* nomen nactus, sec. XVI. primum in monasterio Canonicorum Regularium S. Augustini Novesii institutus, deinde Prior cœnobii Marbacensis in Alsatia fuit, tandem cum monasterium Novesiense solo æquatum esset, ejus quoque Prior, multa pro libertate monasterii sui pugnavit. Scripsit *Annales Novesienses* ab a. 690. 1592. editos in Martene & Durand Collect. ampliss. IV. p. 523.

Wern-

(a) Tres hoc nomine adducit Sincerus de libris rarioribus p. 87.

VVernharus, Abbas monasterii Altahensis in Bavaria, obiit a. 1317. *Epistolas* illius XXXVII. ediderunt Pezius & Hueberus in Codice diplom. part. II. p. 208.

VVernherus, Lector Minorum Ratisponensium Sec. XIII. vel initio sequentis, scripsit *Librum Soliloquiorum*, quem ex Codice Mellicensi, qui apographum est Codicis Tegernseensis, edidit Bern. Pezius Biblioth. Asceticæ Tom. IV. p. 41. Observat Editor Reverendus, illum quædam ab Anselmo mutuatum esse.

VVerthinense monasterium in Comitatu Marcano situm ad Ruram fluvium, cujus colonia est monasterium S. Ludgeri apud Helmestadium. Chartularium illius dedit Leibnitius Tomo I. Scriptorum Brunsuicensium p. 101. Excerpta vero ex Necrologio illius Tomo III. p. 717. Alias Syllogen Abbatum illius ab Henningo Hagen elaboratam exhibet idem Tomo III. p. 600. & Carmen Uffingi in laudem ejus p. 604.

VVesselus Groningensis, vide supra *Joannes VVesselus*.

VVettinus, Monachus Augiæ divitis (*Reichenau*) in diœcesi Constantiensi, Waldonis ibidem Abbatis consanguineus, & scholarum monasterii præfectus. Sub finem vitæ a. 824. extra se raptus, & ab Angelo, ut ajunt, e corpore ductus, reductusque miranda arcana in cœlo, purgatorio & inferno vidisse & audivisse traditur, quæ Heito Episcopus & Abbas Augiensis prosaice, (v. supra lib. VIII. p. 194.) metrice autem Walafridus Strabus descripserunt. Nihil scripsit, quod huc usque cognitum sit, mentio autem illius ideo injicitur, quia Arnoldus Wion in Ligno Vitæ II. 79. eum primo Canonicum S. Augustini, deinde Metensem S. Vincentii monachum facit, quem *Uguetinum* vocat, hominem pium & sanctum, quod ex Tractatu, quem de visione sua terribili scripsit, constare possit. Tractatum vero illum in persona Fratrum Metensium invenire licet in Libro trium virorum & trium spiritualium virginum, & lib. VIII. Collat. Predenbachii cap. 39. Sed rem totam multis verbis refutat Jo. Egon de viris illustribus Augiæ divitis II. 7. cujus etiam verbis hic usi sumus. Observat enim ille, ipsissimum esse opus Heitonis sive Hattonis Episcopi, sed cui audaculus aliquis sequentem præfationem e cerebello suo efflictam attexuit: *Visio Uguetini prius Canonici, postea Monachi, quam ostendit illi Deus per Angelum, & quam nos Fratres ejus ipso narrante scripsimus, servi sancti Vincentii Metensis, &c.* Adde Magnoaldi Ziegelbaur Conspectum rei literariæ Ord. S. Benedicti part. I. p. 93. Pagium ad a. 824. n. 20.

Guilielmus VVhitlock, Canonicus Lichfeldensis, additamenta collegit ad Thomæ de Chesterfield Seriem Episcoporum Lichfeldensium & Coventrensium, ab a. 1357. usque ad a. 1559. quæ habetur in Angliæ Sacræ VVhartoni Tom. I. p. 4.

VVibaldus, aliis *Guibaldus*, *VViboldus* & *Guicboldus*, claro genere apud Leodios natus, ex nobilibus scilicet *de Pratis*. Ab ipsis incunabulis in monasterio Stabulensi educatus fuit, deinde ad Leodiensium scholas perrexit, ubi adhuc a. 1115. versatus est, a. 1117. vero ad VValciodorense monasterium se contulit. Ubi scholas ipse rexit, donec a. 1130. Stabulensium Abbas, a. 1136. Casinensium, denique a. 1137. Corbejensium creatus est, ubi a. 1158. fatis concessit. Magna auctoritate fuit apud Lotharium Imp. qui eum in Epistola ex archivis Casinensibus a Mabillonio protracta *Romani imperii archicancellarium* vocat. Exstat in vita nostri p. 165. Negotiis quoque civilibus & bellicis multum interfuit. De vita ejus confer Petri Diaconi Chronicon Cassinense IV. 124. seqq. Schatenium in Annalibus Paderbornensibus. Omnium vero industriam superarunt Edm. Martene & Ursinus Durand qui Tomo II. Collectionis amplissimæ Vitam VVibaldi a p. 153. 183. copiose satis elaborarunt.

runt. Iidem Duumviri *Epistolas* ejus CCCCXLI. ex Codice Stabulensi συγχρόνῳ ediderunt, a p. 183. seqq. cum huc usque non nisi una fuerit edita Tom. II. Spicilegii Dacheriani p. 708. edit. novæ, & in Actis Sanctorum Tom. III. Aprilis p. 807. ad Theodericum Abbatem VValciodorensem, quæ in hac Collectione sexto loco posita est.

VVibaldus, civis, post a. 965. Episcopus Cameracensis, Ottoni Imp. familiaris, obiit a. 969. Scripsit carminice *Tractatum de Alea regulari contra Aleam secularem*, ubi de virtutibus Christianis: qui exstat in Historia Episcoporum cum annot. Georgii Colvenerii. Adde Val. Andreæ Bibl. Belgicam p. 850. Svvertii Athenas Belgicas p. 706. Hist. literariam Galliæ Tom. VI. p. 311.

VVibertus, Archidiaconus Tullensis sec. XI. scripsit *Vitam Leonis IX. Papæ*, qui primum Episcopus Tullensis fuerat. Edita est primum a Surio d. 19. April. & Sirmondo Parif. 1615. aucta vero & emendata a God. Henschenio in Actis Sanctorum Tomo II. Aprilis p. 648. Jo. Mabillonio Sec. VI. Benedictino parte 2. p. 49. Jo. Ge. Eccardo in Probationibus Originum Habsburgo-Austriacarum p. 171.

VVibertus, monachus Villariensis in Brabantia, Ord. Cisterciensis, scripsit *Epistolam* prolixam ad S. Hildegardem, in qua ipsi quæstiones XXXVIII. proponit, quæ cum solutionibus exstant inter opera Hildegardis. Car. de Visch de Scriptoribus Ord. Cisterciensis p. 320. 321.

VVicbertus, alii *Hunerbertum* vocant, Anglus, patria Deirus, primum Canonicus Eboracensis, deinde Monachus Benedictinus, porro Abbas VVirmouthensis & Giruicensis. Ajunt eum S. Bonifacii præceptorem fuisse. Scripsisse dicitur *de vita Ceolfridi* Abbatis VVirmouthensis, & *Epistolas ad diversos*. Balæus Cent. I. 90. Pitseus c. 95.

VVicbodus, cujus *Quæstiones in Octateuchum* in Codice S. Maximini Trevirensis invenerunt, in tria vero tantum Geneseos capita ediderunt Martene & Durand Collect. ampliss. IX. 293. dubium est, quis fuerit. Sub initium Codicis exstant hæc verba: *Carolus Rex Francorum & Longobardorum, ac patricius Romanorum, hunc codicem ad opus suum scribere jussit*. An igitur VVigbaldus ille sit, Caroli Magni sub Itherio & Radone Archicancellarius notarius; an VVidbaldus, quem teste Astronomo, idem princeps circa a. 778. præfecit Petragoricis, incertum est. Opus autem ex dictis sanctorum Patrum, Augustini, Gregorii, Hieronymi, Ambrosii, Hilarii, Isidori, Eucherii, Junilii contextum est, quorum verba retinuit. Et quia maxima Geneseos pars purum Hieronymi atque Isidori textum fere exprimit, sequentes vero libri unum Isidorum exhibent, plura Duumviri laudati edere noluerunt. Ipse tamen Codex usui esse potest illis, qui futuro tempore Hieronymi & Isidori opera denuo recensebunt. Adde Historiam literariam Galliæ Tom. IV. p. 177.

VVichardus Baro *a Polheim* Austriacus, primo Decanus, deinde Archiepiscopus Salisburgensis, mortuus a. 1315. scripsit *Continuationem Hermanni Contracti* ab a. 1279. 1310. (Possevinus *Chronicon Austriæ* vocat) quæ quondam extabat Viennæ MS. apud VVolfgangum Lazium, nunc in Bibliotheca Viennensi. Hæc Possevinus Tomo II. Apparatus p. 548. Lambecius in Catalogo librorum a se editorum p. 54. qui ipsum una cum aliis auctoribus editioni paraverat.

VVidbertus, aliis *Guibertus*, Abbas tertius monasterii in Valle S. Petri Carnuti, a sanctis moribus laudatus, obiit inter a. 981. & 986. Scripsit *Vitam & martyrium* (de S. Eman) *S. Amantii*, quæ adhuc manuscripta circumfertur. Ita Jo. Liron in Bibl. Carnotensi (Bibl. Chartraine) p. 7. 8. sed ostendit Autor Hist. literariæ Gallicanæ tomo VI. p. 407. illam in Actis Sanctorum 16. Maji dudum esse impressam.

VVi-

VVidi monachi circa a. 1000. *Epistola* ad Heribertum Archiep. Coloniensem edita est Tomo I. Miscellaneorum Baluzii p. 412.

VVidradus, Abbas Flaviniacensis a. 748. cujus *Testamentum duplex* exhibet Mabillonius sec. III. Benedictino part. 1. p. 683. 688.

Joannes VViclef, *VViklyf*, Lelando *VVicoclivus*, aliis aliter, Anglus, in septentrionali insulæ parte, locum quidam *VViked life* vocant, natus & educatus, Collegii Mertonensis in Academia Oxoniensi socius, Collegii quoque Cantuariensis ac Baliocensis Præfectus, & Rector Ecclesiæ Luttervordiensis, obiit a. 1387. ultima die Decembris. De actis & doctrina ejus nolo multa proferre, quia Bibliothecam tantummodo curare meum est. Interim plena de ipso sunt Historiarum volumina, & consulat Lector præterea scriptores sequentes, qui vitam ipsius data opera describunt.

Petrus Maria *Grassus* de ortu & progressu hæresium Jo. VViclefi. Vicentiæ, 1707. fol. Giorn. de' Letterati d' Italia Tomo XIV. p. 24. XVII. p. 104. Journal des Sçavans 1709. p. 321.

N. *Harpsfeldii* Historia VViclefi, a me visa non est.

Thomæ *Jamesii* Apologia pro VViclefo, Oxon. 1608. 4. Anglice.

Jo. *Levvis* historia vitæ & Vexationum Jo. VViclefi. Lond. 1720. 8. Anglice, de quo Bibl. Angloise Tom. IX. p. 138. Memoires lit. de la grande Bretagne Tom. VII. p. 120. Acta Erudit. Tomo VIII. Supplem. p. 205. Nevv Memoirs Tom. V. p. 104.

Ejusd. præfatio ad versionem Novi Testamenti a VViclefo conversi.

Dan. *Neal* hist. Puritanorum, Anglice (Lond. 1732. 8.) cap. 1.

Bened. *Picteti* oratio de VViclefo. Genev. 1717. 4.

Ge. Conr. *Rieger* in historia Fratrum Bohemorum, libro Germanico. §. 127. seqq.

Stephani Prioris Olomucensis Anti-VViclefus, Anti-Hussus & alia, edita in Thesauro novissimo Anecdotorum Bern. Pezii Tom. IV. parte 2. p. 149.

Ant. *Varillas* hist. hæresim Wiclefi, Hussi & Hieronymi. Paris. 1681. 12. Gallice.

Opera ab ipso scripta magnum satis numerum implent, nos initium faciemus ab impressis

1. Primum locum occupet *Versio* totius Scripturæ Sacræ in linguam Anglicam, ex Vulgata versione suscepta, cujus Codices non pauci in Bibliothecis Angliæ latent, mirum vero est, Anglos eam tam diu neglexisse, quum vel linguæ caussa ipsis in pretio esse debeat. Nostro tempore Jo. Levvis *Novum Testamentum* edidit Lond. 1732. fol. cum præfatione, quæ notitiam versionum Anglicarum exhibet. Evolve Memoires de Trevoux 1733. p. 928. Bibl. raisonnee Tom. VIII. pag. 479. De ea quoque agunt Henr. Whartonus in Auctario ad historiam dogmaticam de scripturis & sacris vernaculis, Jac. le Long in Bibl. sacra & alii.

2. *Dialogorum libri IV.* 1525. 4. sine mentione loci, Basileæ prodiisse placet Fabricio.

3. *Ostiolum Wiclefi*, sive Tractatus de Sacramento Altaris, in quo Transsubstantiatio tam e Scriptura, quam Philosophia oppugnatur. Norimb. 1546. 8. Oxon. 1612. 12.

4. *Tractatus duo adversus Fratres mendicantes*, Angl. per Jamesium, Oxon. 1608. 4.

5. *Aphorismi* s. *Articuli Wicleviani*, per Jo. Foxum Argent. 1554. 8.

6. *Confessio fidei*, sive Conclusiones XVIII. in Synodo Lambethano Ann. 1377. exhibitæ, apud Foxum in Comment. rerum Eccles. (Basil. 1563. fol.) part. 1. p. 8.

7. *Epistola* ad Urbanum Papam An. 1384. ibid. p. 16.

8. *Responsum* ad Richardum Regem A. 1377. *de jure Regis & Papæ*, ibidem.

9. *Declaratio fidei suæ*, & *Conclusiones* plu-

plures apud Walsinghamum ad A. 1378. & sequentes. In his impressis præcipue Whartonum secutus sum.

Plurima Wiclefi nostri sunt inedita, quæ in Bibliothecis Angliæ latent, & a Bæleo, Oudino & Catalogis Anglicis magno numero proferuntur, unde quædam delibabo. *Commentarius in Epistolas & Evangelia totius anni*, Latine, *Expositio in Epistolas Dominicales*, Anglice, *Commentarius in Psalmos & alios hymnos ecclesiasticos: de veritate S. Scripturæ: de peccatis mortalibus: de civili dominio: Confessiones binæ de Sacramento Altaris: de vita Sacerdotum: de regula S. Francisci: Expositio Symboli Apostolici, Decalogi & Orationis Dominicæ: de abominatione in loco sancto: Speculum secularium Dominorum: de fundatione Pseudo-fratrum: de Christo & Antichristo: de contrarietate duorum dominorum: de citationibus frivolis & aliis versutiis Antichristi: Speculum Ecclesiæ militantis*, & alia longe plura.

. Ex his titulis conspicimus, Wiclefum fuisse virum summo ingenio & judicio præditum, qui se non abripi passus est a tenebris illius seculi, sed qui singulari rerum omnium perspicientia corruptionem doctrinæ & vitæ cognitam habuit. Hinc opera ejus aliquot voluminibus conjunctim edere debebant Angli, neque hunc tantum thesaurum orbi Christiano & cœtui puriori diutius invidere. * Juvat hic eos recitare libellorum Wicleffi titulos, ex quibus decerptæ sunt impiæ ejus assertiones ab universitate Oxoniensi in Epistola ad Archiepiscopum Cantuariensem vulgata a Wilkins Concil. Britan. Tom. III. p. 339. &c. censura notatæ. Liber inscriptus *de sermone Domini in monte* libri IV. quorum tertius est de Antichristo, idest de Papa. Ex hoc depromptæ sunt 74. hæreticæ assertiones. Libellus de perfectione statuum ex quo excerptæ sunt 33. hæreses. Libellus de ordine Christiano, ex quo 13. Dialogus, ex quo 35. *tractatus* 3. de arte sophistica, ex quo 20. De dominio civili lib. 3. de quo 43. Tractatus *de Diabolo & membris ejus*; de quo 5. De donatione Cæsarea, de quo hæreses 14. *Liber responsorius ad argumenta monachi de Salley*; de quo hæreses II. *Liber responsorius ad argumenta Stroadæ*; de quo 9. *Libellus de confessione*, de quo 5. *de versutii Pseudocleri* ex quo 4.

Quantum vero ex his excerptis intelligimus, nihil viro inerat, ex quo sibi insigne illud, quo a Bibliothecario nostro mactatur, elogium promereretur. Tota ejus scriptio perpetua est debacchatio in viros Ecclesiæ addictos ad furorem usque. Multum ibi scurrile, ut illud num. 243. *Sic religiosi nostri possent religionem suam merdosam deserere* &c. n. 5. *Papa est patulus antichristus* &c. Rudis ubique barbaries; legas enim ibi num. 226. *Ecclesiæ servitilior* pro Ecclesiæ servus addictior; sic etiam *Ecclesiæ amatilior*; legas pariter n. 221. *ordines Mendicantium sunt dispositi arrabiliter, ut incurrant ingratitudinem*. Nec in verbis tantummodo, sed in rebus etiam ineptit, ut constat ex illo num. 224. *Quilibet est Deus* & 223. *Non sequitur quælibet creatura est Deus, ergo Deus est aliqua creatura*. Num. 171. *Ubique omne ens est, cum omne ens sit Deus*. Nec in antiquitatem Ecclesiasticam minus offendit n. 53. *Confessio vocalis facta Sacerdoti introducta per Innocentium III. non est tantum necessaria ut diffinit; quia si quis solum cogitatu, verbo, vel opere offenderet fratrem suum, solo cogitatu, verbo, vel opere sufficit pœnitere*. In iis etiam, ex quibus viri docti laudem sibi a Bibliothecario nostro extorsit, multa, ne dicam omnia sunt in ejus etiam sententia indigne & impie dicta: nam Eucharistiæ Sacramentum, quod sensu etiam heterodoxorum venerabile est, & reverentia dignissimum indignis & impiis modis traducit. Insuper in eo pariter dogmate sibi perpetuo adversatur; modo enim ait corpus Christi esse in Eucharistia *substantialiter, corporaliter, & demencionaliter attendendo ad modum hostiæ secundum naturam suam*, ut est in excerpto 259.

259. modo vero propof. 70. *hoftia confecrata eft verus panis naturaliter, & corpus Chrifti figuraliter*. Sed apage nugas. En igitur præclarum fcriptorem, cujus operi edendo Anglicana prælia merito defudent.

VVigandus VVirt f. *Caupo*, ord. Prædicatorum in conventu Francofurtenfi Theologiæ Lector & Concionator, multas habuit cum Jo. Trithemio & aliis de Conceptione B. virginis controverfias, contra Trithemium fcripfit *Dialogum apologeticum, contra VVefeli perfidiam, & contra eos, qui de Conceptione Immaculatiffimæ Virginis male fentiunt*. Oppenheimii 1494. vel 1507. 4. Editionem fine mentione anni & loci memorat Jo. Lud. Hockerus in Bibl. Heilsbrunenfi p. 153. *Tractatum de eadem materia fed verfibus elegiacis adv. Sebaftianum Brant*. Jac. Quetif de Scriptoribus ord. Prædicatorum Tom. II. pag. 13.

VVigmorus, cognomine *Homiliarius*, natione Anglus, fed feculo incerto, fcripfit *Sermones per Adventum*, & *per totum annum*, quos Balæus Londini a Roberto Graftono impreffos effe dicit, Centur. XI. 4. Pitfeus Append. Cent. IV. 75. Difpiciant eruditi, annon hic idem fit cum *VVarnero Homiliario*, de quo fuperius actum fuit: nam vicinitas & fimilitudo literarum facile effecit, ut unum pro altero legeretur.

VVigo Decanus monafterii Phyuhtvvangenfis f. Feuchtvvangenfis in Franconia, circa A. 980. Ejus *Epiftolæ XIII*. editæ funt in Codice dipl. Pezii & Hueberi part. 1. p. 110.

VVilbertus Alemannus, fcripfit ad Talayrandum Petragoricenfem S. R. E. Cardinalem *Hiftoriam partium terræ fanctæ*. Vivebat A. 1336. Ex Arnoldo Boftio Poffevinus Tomo II. Apparatus p. 548.

VVilfridus Ripponenfis, in oppido Rippon Angliæ feptentrionalis natus, primus monachus fuit in cœnobio S. Hildæ Streneshalcenfi, deinde Archiepifcopus Eboracenfis & Frifionum Apoftolus, obiit A. 710. Vitam ejus fcripferunt *Eddius Stephanus*, & *Eadmerus*, de quibus Fabricius nofter fuperius. Scripfit *de Catholico celebrandi Pafchatis ritu, de Clericorum tonfura, de regulis Monachorum, de actis & decretis Streneshalcenfis Concilii, Epiftolas ad diverfos*. Lelandus c. 74. Balæus Centur. I. 88. Pitfeus cap. 85. Suffridus Petri de fcriptoribus Frifiæ Dec. IV. 2.

VVilfridus, vide fupra *Bonifacius*, T. II. p. 258.

VVilhelmus de Benyne, Prior de Neubothle, poftea Abbas Cupri in Scotia, circa A. 1188. Scripfit *de Vita S. Joannis Scoti, Epifcopi S. Andreæ*. Car. de Vifch p. 326.

VVilhelmus Brome & *VVilhelmus de Dyngton*, Cuftodes Capellæ B. Mariæ Ecclefiæ Parochialis S. Joannis Bapt. Cirenceftriæ, A. 1460. fecerunt *Regiftrum Chartarum ac Munimentorum pertinentium ad Capellam modo dictam*. Catalogus Codicum Dugdalianorum in Mufeo Ashmoleano p. 16.

VVilhelmus Bruce, Scotus, circa An. 1479. fub Antonio Spinola Poloniæ Regi contra Tartaros militavit. Ejus funt, *de bello adverfus Turcas gerendo confilium*. Lipf. 1595. 8. *De Tartaris Diarium*, Frf. 1598. fol. Ge. Mackenzie de Eruditis Scotis vol. I. p. 460.

VVilhelmus Ciftercienfis, Abbas, nefcio cujus loci aut temporis, fcripfit *Sermonem de Affumtione B. Virginis*, qui exftat in Car. de Vifch Bibl. Scriptorum ord. Ciftercienfis p. 321. feqq.

VVilhelmus Dean, Anglus, fcripfit ad Papam Alexandrum III. *de nece Thomæ Cantuarienfis*. Exftat in Bibl. Regia Londinenfi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 628.

VVilhelmus Dempfterus, Scotus, ex Cureftoniorum familia natus, fec. XIII. Profeffor Philofophiæ, a Parlamento, quid de Philofophia Lulliana ftatuendum fit, in confilium adhibitus. Scripfit *Examen in Brevem Raimundi Lulli artem*. Lugd. 1514. Ge. Machenzie de Scotis eruditis vol. I. p. 231.

VVillelmi Godellus, monachus S. Martialis Lemovicensis, scripsit *Chronicam* ab orbe condito usque ad Ann. 1172. quæ exstat MS. Parisiis in Bibl. Regia. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 946.

VVilhelmus Kecellus, Anglus, Clericus Beverlacensis, sub finem sec. XI. aut initium sequentis videtur scripsisse *Miracula Joannis Beverlacensis*, Archiepiscopi Eboracensis, quæ edidit Henschenius T. II. Maji p. 173.

* *VVilhelmus* Abbas Hirsaugiensis scripsit Astronomica, quæ in Codice fere coævo Emmerammensi non tamen integra extare testatur P. Pez in Cod. Diplomatico p. 259. ex quo libro præfationem ibidem vulgavit. Floruit circa annum 1073.

VVilhelmus, Abbas Melrosensis in Scotia, ord. Cisterciensis, circa A. 1170. Scripsit *in Canticum Salomonis*, *de officio Monachi*, & *ad Joannem Cardinalem*, *Scotiæ & Hiberniæ Legatum*. Car. de Visch p. 326.

VVilhelmus de Morbecta, vel *Morbeta*, vide supra libr. XII. p. 88. Adde Lambecium libro III. Bibl. Vindob. p. 326.

VVilhelmus Parisiensis, auctor *Nanceidos*, sive Poematis de clade Burgundionum circa urbem Nancejum. A. 1474. unde non semel versus aliquot adducit Meierus Annalium Flandriæ lib. 17. qui & p. 371. illum *Poetastrum Parisiensem* appellat. Hæc ex Vossio de Historicis Latinis III. 8. p. 605. Auctorem verum detexit Oudinus T. III. p. 2674. cumque *Petrum de Blarrorivo*, Parisinum esse docet. Opus illud Nanceidos impressum est in celebri Lotharingiæ pago Divi Nicolai de portu (non A. 1476. ut vult Labbeus: illo enim prælium gestum fuerat) sed An. 1518. fol. Maittaire Tomo II. p. 323. qui tamen pagi Lotharingici nomen mutilavit. Illum Petrum vero Fabricius noster supra suo loco omiserat.

VVilhelmus de Prato, ord. Prædicatorum, scripsit *de Eruditione Principum*, qui liber bis occurrit in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 57. 88.

VVilhelmus, nobili genere in Gallia natus, in monasterio S. Germani de Pratis educatus, Canonicus S. Genovefæ, tandem A. 1162. Abbas *Roschildensis* in Dania, ab Absalone Archiepiscopo eo vocatus, obiit An. 1202. ætatis 98. Intercessione Genovefæ, ut credebat, a morbo sanatus scripsit Opusculum *de miraculis Genovefæ*, quod MS. superest in Bibl. Regis Galliæ. Oudinus Tomo II. p. 1460.

M. VVilhelmus Smetius, de Basseveldæ in Flandria, Monasterii in Thosan (vulgo *ter Doest*) Abbas sec. XV. Scripsit *Summam Theologiæ Scholasticæ* tribus tomis distinctam. Car. de Visch de Scriptoribus ord. Cisterciensis p. 326.

VVilhelmus Saginetus, cujus *Lamentatio ob cœlibatum Sacerdotum*, seu Dialogus Nicænæ constitutionis & naturæ ea de re, (ita) cum refutatione Joannis Gersonis, MS. est in Bibl. Basileensi. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibl. MSS. p. 615.

VVilhelmus de Schepseved, monachus Abbatiæ de Crokysden in Comitatu Staffordiensi, sec. XIV. cujus *Annales de rebus præcipue Anglicis ab a. 1066. ad a.* 1374. MSS. adservantur in Bibl. Cottoniana. Oudinus Tomo III. p. 1087.

VVilhelmus VVey, Anglus, Collegii Etonensis socius A. 1450. Scripsit *Itinerarium ad terram sanctam*, *Peregrinationem ad S. Jacobum in Hispania*, *Indulgentias in curia Romana*, quæ inter Codices MSS. Angliæ supersunt. Oudinus T. III. p. 2543.

VVilhelmus de *VVycumba*, ord. Canonicorum regularium S. Augustini, primum Roberti Betun Episcopi Herfordiensis Clericus familiaris, postea Prior Lanthensis cœnobii in Cambria, circa A. 1140. Scripsit *Vitam Roberti Episcopi* jam laudati, quam edidit Henr. Wharton Tomo II. Angliæ sacræ pag. 295. Adde Oudinum Tomo II. pag. 1385.

VVi-

VVilhelmus Vreſſenich, A. 1348. Paſtor, anno ſequente Abbas Steinfeldenſis, diœc. Colonienſis, ord. Præmonſtratenſis, ſcripſit *Vitam B. Hermanni Joſephi* monachi Steinfeldenſis. Poematis initium eſt.

Agrippinenſis Hermanni pauperis ortum. Deſinit autem his verſibus:

Sanctorum vere legitur tot nullus habere,
Ut Joſeph, alloquia cum Virgine matre Maria.

Hæc God. Henſchenius in Comm. prævio ad vitam Hermanni Joſephi, T. I. Aprilis p. 683.

VVilhelmus Turnbull, Scotus, Epiſcopus Glaſcuenſis circa A. 1450. Academiam Glaſcuenſem recens fundatam inauguravit. Ejus ſunt *Oratio ad Academiæ ſuæ Profeſſores*, & *Academiæ Glaſcuenſis Statuta*. Ge. Machenzie de Scotis eruditis Vol. I. p. 465.

VVilkinus, (aliis *Gualichinus*, *Qualichinus*) *de Spoleto*, ſeculi XIII. ſcriptor, Carmen heroicum *de geſtis Alexandri Magni* procudit, cujus Codicem vidi Francofurti ad Viadrum apud Nicolaum Weſtermanum. Vide Fabricii noſtri Bibl. Græcam Volum. II. pag. 227.

VVilebrandus ab *Oldenburg*, Canonicus Hildesheimenſis, qui A. 1211. luſtravit terram ſanctam, & quæ viderat, in ſcripta retulit: auctor neque indoctus neque incurioſus. Hæc Leo Allatius, qui illud *Itinerarium terræ Sanctæ* Symmictorum libro I. p. 122. edidit, nuper admodum Venetiis cum Joſepho Geneſio inter Scriptores Byzantinos recuſorum.

VVilleramus Abbas, non *Eberſpergenſis*, (*a*) ſed *Merſeburgenſis* monaſterii in Suevia, (*b*) Ord. S. Benedicti Pariſiis operam dedit bonis literis, inde Scholaſticus Eccleſiæ Bambergenſis, poſt aſſumto habitu in monaſterio Fuldenſi Abbas Merſeburgenſis claruit A. 1070. Scripſit *Paraphraſin geminam in Canticum Canticorum*, quarum prior metrica eſt lingua Latina, poſterior proſaica, lingua veteri Theotiſca. Ipſe librum inſcripſit *de nuptiis Chriſti & Eccleſiæ*. Editus eſt primum a Paulo Merula, Lugd. Bat. ex Officina Plantiniana Raphelengii 1598. 8. ſecutæ ſunt obſervationes Franciſci Junii, Amſtel. 1655. 8. *Præfationem*, quæ huc uſque defuerat, ex codice Rhedigeriano dedit Opitius ad Hymnum de S. Annone p. 3. poſtea ex Codice S. Euchari ante annos 600. exarato Martene & Durand Collect. ampliſſ. I. p. 507. Codex Ambroſianus Bibliothecæ Vindonenſis emendatior eſt, prout pluribus oſtendit Lambecius lib. II. de Bibl. Vind. p. 764. ſqq. Tandem prodiit in Theſauro Schilteriano Tomo II.

Plura Trithemius de Scriptoribus Eccl. & de viris illuſtribus Germaniæ, Eccardus l. c. Leyſeri Hiſtoria Poetarum medii ævi, p. 354. Jo. Henr. a Seelen in vita Stadenii p. 58.

VVilibaldus, Presbyter in Eccleſia S. Victoris Moguntiæ, ſec. VIII. qui juſſu Lulli Archiepiſcopi Moguntini & Megingaudi Epiſcopi Herbipolenſis *Vitam S. Bonifacii* primum in ceratis tabulis conſcripſit, deinceps in pergamenis reſcribendam, prout habet Auctor incertus Vitæ S. Bonifacii, in Actis Sanctor. Junii Tomo I. pag. 476. cui addatur Eccardus rerum Francicarum XXIV. 22. Nec obſtat, quod Mabillonius & Papebrochius objiciunt, in fine operis ſic legi: *Ego VVillibaldus Epiſcopus ſcripſi:* nam hæc lacinia ab homine otioſo & ignaro adſcripta eſt. Præterea Willibaldus noſter cognationis cum S. Bonifacio ne verbo quidem meminit; imo n. 46. Vitæ illius, in Actis Sanctorum p. 469. expreſſe de Epiſcopo Eichſtadienſi, tanquam a ſe diverſo his verbis loquitur: *Duos bonæ induſtriæ viros ad ordinem Epiſcopatus pro-*

(*a*) Ita vocatur ab Anonymo Mellicenſi c. 78. & in Codice Lugdunenſi, quo uſus eſt Merula.

(*b*) Non in Saxonia, ut ſcribit Eccardus in Hiſtoria ſtudii Etymologici linguæ Germanicæ c. 14. p. 125. Nam Saxonicum illo tempore nondum erat extructum.

promovit. *VVillibaldum* (Eichstedensem) *&* *Burghardum* (Wirzburgensem.) Adde Jo. Bapt. Sollerii Commentarium prævium ad Vitam Willibaldi Tomo II. Julii p. 487.

Edita est hæc vita primum a Canisio Antiquar. Lectionum Tomo IV. in editione Basnagiana Tomo II. part. I. p. 227. deinde a Serario ad calcem Epistolarum Bonifacii, Mogunt. 1605. 4. & in Bibliothecis Patrum, apud Surium d. 5. Junii, Mabillonium Sec. III. Bened. part. 2. sub initium, in Actis Sanctorum Tomo I. Junii p. 460.

Vita S. VValburgæ sororis & *Epistolæ*, quæ Willibaldo Eichstedensi tribuuntur, sunt adhuc ineditæ.

Confer præter jam laudatos Henschenii Comm. prævium ad Vitam Bonifacii p. 452. Mabillonii Observationes prævias. Hist. literaire de la France Tom. II. p. 167.

S. VVillibrordus, in Northumbria in territorio Ripponensi natus, monachus cœnobii Ripponensis, Ordinis S. Benedicti, post Episcopus Ultrajectinus, obiit A. 736. vel 739. Scripsit *Canones Ecclesiasticos*, *de sua peregrinatione*, *Homiliarium*, *Epistolas ad diversos*. Lelandus c. 72. Balæus Cent. II. 5. Pitseus c. 102. *Testamentum* ejus edidit Scribanius in Antvverpia, Miræus in Codice piarum donationum p. 11. in Batavia sacra T. I. & in Calmeti Hist. Lotharing. Tom. I. Append. p. 270.

De vita ejus scriptores fere triginta allegantur in Indice Lelandi, quibus adde Waræum de scriptor. Hiberniæ p. 108. Hist. literaire de la France Tom. IV. p. 63. Arn. Wion Lignum Vitæ V. 51.

Jacobus VVimphelingius Selestatensis scripsit *elegantiarum medullam*, oratoriaque præcepta in ordinem clare breviterque redacta, quæ dicavit Theodorico Gresmundi Moguntino juniori data ad illum Epistola signata An. 1493. Prodiit opusculum istud sine nota anni & loci impressionis in 4. Scripsit præterea opus de integritate, cujus meminit Trithemius lib. 2. Epist. 38. & iterum Epist. 42. ad Matthæum Hibernum. In altera ex istis Epistolis narrat Trithemius ejus libri authorem evincere adnisum fuisse, S. Augustinum numquam cucullum induisse; quo nomine delatum ad sedem Apostolicam Apologiam suam centum versiculis digessisse. Scripsit etiam vitam Joannis Geileri Keicspergii, quæ extat in priori volumine sermonum ejusdem Geileri edito cum altero secundo volumine Argentinæ A. 1518. & 1519. in fol. Ejusdem est pariter liber inscriptus *Adolescentia* editusque Argentinæ Anno 1500.

VVimundus, Benedictinus ex monacho Abbatiæ de Cruce S. Leufridi seu Heltonis, Archiepiscopus Aversanus circa annum 1060. *Epistola* ejus, qua Erfasto *de uno Deo & trino* inquirenti respondet, exstat Tomo III. Spicilegii Dacheriani p. 401.

VVindignotus, Historicus Anglus, ut ex Guilhelmo Hormanno colligitur, sed ætatis incertæ. Scripsit *Historiam Saxonum*, quæ adhuc Pitsei tempore Windesoriæ in Bibliotheca dicti Hormanni adfuit. Sunt, qui eum eundem cum Witichindo Corbeiense fuisse dicant, quod nemo dirimet, nisi qui conferre poterit. Balæus Cent. X. 54. Pitseus Append. Centur. IV. 78.

VVindricus, vide *Vindricus*.

VVipo vel *VVippo*, presbyter, Conradi Salici & Henrici III. Imp. Capellanus. Burgundum natione facit Jac. Basnagius, ex his illius versibus:

Irradias patriam, si tu modo viseris, illam.

Sed non cogitavit vir summus, *patriam* mediis temporibus idem notasse ac regionem. Cætera igitur illius nos latent. Scripsit *Vitam Conradi Salici*, editam a Pistorio Tomo III. S. R. Germ. p. 421. *Panegyricum ad Henricum III. Imp.* ligato sermone, a Canisio Lect. Ant. Tom. III. part. I. p. 161. & *Proverbia* ad Henricum Conradi Imp. filium, a Martene & Durand Collect. ampliss. Tom. IX. pag. 1095. & post

& post eum a Cel. Fabricio nostro Tomo I. hujus Operis p. 447. edita.

VVithredus, presbyter Anglus, amicus Bedæ Venerabilis circa A. 730. scripsisse dicitur *de celebratione Paschatis*. Lelandus cap. 97. Balæus Cent. X. 23. Pitseus c. 96.

VVitikindus, patria Saxo, monachus *Corbeiensis*, discendi caussa monasterium Hirsaugiense adiit, post ad Corbeienses rediit, ibique Scholis præfuit. Magnoaldus Ziegelbaur in Conspectu rei literariæ Ord. S. Benedicti part. I. p. 99. Scripsit circa A. 980. *de rebus Saxonum gestis* libros III. editos primum inter Scriptores Germanicos Hervagii, Basil. 1532. fol. post a Reinero Reineccio, Frf. 1580. fol. ab Henrico Meibomio seniore, Frf., 1621. fol. cum annotationibus, quas nepos Scriptorum Germanicorum Collectionis Tom. I. repetiit. Tandem Leibnitius *Summam Capitum VVitichindi ex Codice antiquo Casinensi* inseruit Tomo I. S. R. Brunsuicensium p. 208. sequuntur ibidem p. 211. Variæ Lectiones ex Codice Archivi Dresdensis, & p. 221. Codicis Casinensis. Poetica ejus, teste Sigeberto c. 129. sunt *Passio Theclæ Virginis*, & *vita Pauli Eremitæ*, quæ prosam habuit admixtam: utrumque opus nondum typis est editum. Adde Lyseri Historiam Poetarum medii ævi p. 283. 284. Paullinum de viris illustribus Corbeiæ Saxonicæ p. 96.

VVitmundus, vide supra *Guitmundus*, lib. VII. p. 172.

VVolbero, monachus & Abbas S. Pantaleonis Coloniensis, Ord. S. Benedicti, electus Ann. 1147. obiit 1167. Scripsit *Commentarium in Cantica Canticorum*, quem Henricus Gravius edidit Colon. 1650. 4. Oudinus Tomo II. p. 1423.

VVolfgangus, patre Comite de Pfulingen ortus, in monasterio Augiæ divitis educatus, Episcopus Ratisbonensis obiit a. 994. Vide Jo. Egonem de viris illustribus Augiæ divitis I. 5. Ejus *Paraphrasis in Psalmum L.* edita est in Bern. Pezii Thes. noviss. Anecdotorum Tom. II. part. 1. p. 11.

VVolfgangus, Monachus *Nideraltahensis* in Bavaria monasterii, sub finem sec. XIII. vixit & variis consiliis virorum summorum adhibitus fuit, quod testantur *Epistolæ* ejus LXXII. editæ in Codice diplomatico Pezii & Hueberi part. II. p. 173.

VVolfhardus, monachus & Presbyter cœnobii Hasenrictani (non *Hasserensis*, ut habet Possevinus,) in diœcesi Eichstetensi, sub finem seculi IX. scripsit *Vitam S. VValpurgis* libris IV. quorum duos dedit Canisius Tom. IV. p. 720. edit. novæ Tomo II. part. 3. p. 262. stilo immutato Surius d. 25. Febr. integros Acta Sanct. Tom. III. Febr. p. 523. & Mabillonius Sec. Bened. III. part. 2. p. 287. Scripsit quoque *Vitas Sanctorum*, quorum plura Volumina in diversis Germaniæ Bibliothecis exstant. Præfationes ejus in singulos menses, excepto Februario ediderunt Pez & Hueber Cod. diplom. part. I. p. 90. Adde Hist. literariam Galliæ Tom. V. pag. 682.

VVolfhelmus, Abbas tertius Brunvvillarensis monasterii, diœc. Coloniensis. obiit A. 1091. vel, ut alii volunt, A. 1132. Vitam ejus scripsit Conradus monasterii laudati monachus, editam a Surio d. 22. Aprilis, in Actis Sanctorum Tom. III. Aprilis pag. 76. & a Mabillonio Seculo VI. Benedictino part. 2. p. 675. Scripsit hic Wolphelmus *Epistolam de Sacramento Eucharistiæ contra errores Berengarii*, quæ ipsius Vitæ inserta est c. 10. 11. *Versus in utrumque Testamentum* inseruit idem Conradus c. 4. p. 83. *Sermones*, *Epistolas* & *Carmina*, teste Trithemio de viris illustribus Germanis. Adde Mabillonii Observationes prævias p. 675. & Possevinum Tomo II. Apparatus p. 549.

VVolfherrus, in Altahensi monasterio educatus, & discipulus S. Godehardi Episcopi Hildesheimensis sec. XI. Scripsit *Vitam S. Godehardi*, magistri sui, quæ edita est primum sub spurio *Arnoldi* nomine, qui eam *Menghardo* dedi-

dicavit, a Brovvero inter Sidera Germaniæ, & Surio d. 4. Maji, postea cum Codicibus MSS. collata & vero auctori restituta a Godefrido Henschenio in Actis Sanctorum Tomo I. Maji p. 502. a Mabillonio cum observationibus præviis Seculo VI. Benedictino part. 1. p. 395. tandem a Leibnitio inter Scriptores Brunsuicenses Tom. I. p. 482.

Scripsit quoque *Vitam S. Guntheri*, nobilis Thuringi, Eremitæ juxta monasterium Altahense, quam edidit Canisius Tomo III. parte 1. p. 183. Surius d. 9. Oct. Mabillonius loco citato p. 475. Hunc autem illius vitæ Auctorem esse tum stilus comprobat, tum etiam, quod sex priora capita illius ex vita S. Godehardi repetita sunt.

VVolstanus, patria Wintoniensis, ibidem monachus Benedictinus & cantor circa A. 1000. Scripta ejus sunt, *de S. Suithuni translatione & miraculis*, *vita Ethelvvoldi Episcopi*, *vita Ethelvvoldi Regis*, *de tonorum harmonia*. Lelandus c. 126. Balæus Cent. II. 41. Pitseus c. 154. *Vita Suithuni* metrice edita est a Mabillonio sec. V. Bened. p. 628. & T. I. Augusti p. 98. *Vita* vero *Ethelvvoldi Episcopi* a Surio d. 1. Aug. ab eodem Mabillonio p. 606. nec non in Actis Sanctorum T. I. Augusti p. 88.

Adde Jo. Pinium in Comment. prævio ad vitam S. Suithuni, Tom. I. Julii p. 321. 324. *VVolstanum* vocat Oudinus Tom. II. p. 500. & cum *Lupo* convenire perperam tradit.

S. VVolstanus, Wigorniensis, monachus & Prior ordinis S. Benedicti in cœnobio S. Burgi, post Abbas Glavorniæ, tandem Episcopus Wigorniensis obiit A. 1095. Reliquit *Homiliarium* & *Admonitiones ad diversos*. Pitseus cap. 174.

VVolterus de Brugis, vide supra lib. III. adde Willoti Athenas sodalitii Franciscani p. 339.

VVoperius Remsmagestus, Prior cœnobii Thaborensis, *Frisiæ Chronicon* posteris reliquit, quod in Alberto Bavaro Hollandiæ Comite desinit. Exstat Hagæ Comitis apud Cornelium Dunium JC. Hæc Ant. Sanderus in Bibl. Belgica manuscripta I. p. 27. Laudatus autem Hollandiæ Comes, obiit A. 1404. ex quo de ætate auctoris judicare licet. Aliud exemplum, sed mutilum est in Bibl. publica Amstelodamensi II. p. 45. ubi *Vorperus* scribitur.

VVorgresius, Britannus, Abbas primus Glasconiensis circa A. 630. *Historias* & *Homiliarium* scripsisse dicitur. Pitseus c. 68.

P. VVuia, non est scriptor medii ævi, sed nomen P. tantum adposuit, ut eo melius lateret. Literæ vero W VI. retro lectæ indicant nomen auctoris, qui fuit *Jurga* (h. e. Georgius) *Valentinus VVintherus*, Treptoviensis ad Regam Pomeranus, J. U. D. Comes Palatinus Cæsareus, & Ducum aliquot Pomeraniæ Consiliarius, qui obiit An. 1623. Vitam ejus dedit Burc. Gotthelff Struvius in Archivo Historico-Politico, quod vernacula lingua edidit, part. 1. pag. 193. Addito nomine vero edidit *Parthenium litigiosum*, aliquoties editum: Elaborare cœpit opus ingens *Balthi Pomeranici*, quod a quibusdam, velut editum, allegatum fuit, re vera autem affectum est. Vide Pomeraniam meam antiquam & novam parte I. Sub nomine autem *P. VVuja*, & titulo *Canonici irregularis*, scripsit *Historiam Episcopatus Caminensis*, quæ diu latuit, tandem a Jo. Petro Ludevvigio Tomo II. scriptorum Germanicorum p. 496. seqq. in lucem est protracta, quamvis admodum mendose, si nomina propria spectes. Scriptus est liber a. 1616. vel 1617. quo tempore libellus *de turbato Imperii statu*, 1613. 8. editus, de Protestantium Episcopatibus non satis ex æquo & vero scripserat.

VVulfadus primum præceptor Carolomanno a Carolo Calvo patre datus, deinde Canonicus Remensis, tandem Archiepiscopus Bituricensis, obiit An. 876. *VVlphardus* dicitur in subscriptione diplomatis A. 869. apud Dacherium Spi-

Spicil. II. p. 466. *Ejus Epistola pastoralis ad parochos & parochianos suos* exstat apud Mabillonium Anal. p. 100. Adde Bulæi Histor. Univers. Paris. Tom. I. p. 648. Histor. literariam Galliæ T. V. p. 479.

VVulfajus vel etiam *VVulphagus*, monachus Elnonensis, condiscipulus Milonis sec. IX. Scripsit *Versiculos in confirmatione operis*, scil. vitæ S. Amandi Episc. Trajectensis a Milone scripti, quanquam res ipsa docet, legendum potius esse *in commendationem operis*. Exstat in Actis Sanctorum Tom. I. Febr. pag. 888.

VVulfinus Boethius, de quo Fabricius jam supra egit, lib. II. p. 251. quibus nunc pauca hæc adde: Non fuit revera Episcopus Pictaviensis, sed forte Chorepiscopus illius Ecclesiæ sub Sigibrano. *Vita S. Juniani* edita fuit etiam a Labbeo Bibl. nova MSS. Tom. II. p. 569. particulæ quoque ante hunc ab Hugone Menardo & Andrea du Chesne. *Acta translationis S. Juniani*, quæ procul dubio eundem auctorem habent, dedit Mabillonius in Actis SS. Ord. Bened. Tom. IV. part. 1. p. 430. repetierunt Antverpienses Tom. III. Augusti pag. 138. Histoire literaire de la France T. IV. p. 499.

VVulpertus, forte monachus Benedictinus, scripsit *Libellum metricum de vita claustrali*, hoc exordio:

Qui cupis immundi vitare pericula mundi,
Teque sitis Dio tradere servitio &c.

Est MS. in Bibliotheca monasterii Weihenstephenensis in Austria, prout testatur Rev. Bern. Pezius Dissert. Isagogica in Tomum I. Thesauri Anecdotorum novissimi p. 26.

X.

FRanciscus *Ximenius*, (hunc enim Fabricius noster Tom. II. pag. 199. ad hunc locum rejecit) Gerundensis, Episcopus Elnensis & Patriarcha Hierosolymitanus, circa A. 1400. vixisse creditur. Scripsit *Librum de Natura Angelica*, Compluti, 1527. *Tractatum de Scala Dei*, Barcinone, 1501. *Pastorale pro instructione Episcoporum & Superiorum*, ibid. 1495. fol. *de Vita Christiana libros IV.* Valentiæ 1484. Granatæ 1486. fol. Alia illius opera sed lingua Hispanica in Bibl. Cœnobii S. Mariæ de Jesu prope Barcinonem MSS. asservari testatur Waddingus de Scriptoribus ord. Minorum p. 140. Hæc Whartonus in Appendice ad Caveum. Oudinus ex Petri Salazar Chron. Provinciæ Castellæ II. 23. refert, scripsisse de vitis Sanctorum copiose, sub titulo *Flos Sanctorum*, Tom. III. p. 2226.

Alter hujus nominis est Franciscus Ximenius, Cardinalis & Archiepiscopus Toletanus, cujus vitam scripserunt Gallice Marsolerius & Flechierius, ut de aliis scriptoribus Hispanicis taceam. Is suo sumtu dedit *Biblia Complutensia* Polyglotta, de quibus Jacobi le Long Bibliotheca Biblica p. 13. edit. Lipsiensis, & Jo. Christophori Wolfii, τοῦ μακαρίτου, Bibl. Hebraica Tomo II. pag. 338.

Tres alios recentiores adfert Nic. Antonius in Bibl. Hispanica nova Tomo I. p. 385.

Ex his unus est, ord. Franciscanorum, unus ex duodecim, qui primi ad Indos occidentales missi sunt, mortuus Mexici An. 1540. qui proprie huc non pertinet. Vide tamen Waddingum.

Y.

YVo vide *Jvo*.

Yvo, aliis *Evenus de Begaignon*, Gallus Armoricus in parochia *Plestin* dicta diœcesis Trecoriensis, ex illustri familia *Rumen-Begaignon* natus, ord. Prædicatorum, A. 1357. Innocentii VI. fuit Pœnitentiarius, post a. 1360. Trecorensis in Britannia Episcopus & Cardinalis. Scripsit *super Psalmum Miserere*, & *Statuta Synodalia*. Jac. Quetif de Scri-

Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. p. 667. Oldoini Athenæum Romanum p. 644.

Yvo Brito f. Armoricus, ex primis sodalibus Ord. Prædicatorum circa An. 1250. Scripsit *Relationes duas* exigui momenti: Quetif l. c. p. 151.

Ysembardus le Tollier, Rothomagensis, Doctor Theologus Parisinus, & in Gymnasio S. Bernardi sacrarum literarum interpres circa A. 1509. Scripsit *in 5. prima capita Genesis*, *Sermones de tempore & Sanctis*. Car. de Visch in Bibl. Scriptorum ord. Cisterciensis pag. 334.

Z.

FRanciscus Zabarella (nam & hunc Fabricius Tom. II. p. 199. hoc loco quæri jussit) patria Patavinus, ibidem & Florentiæ jus Pontificium docuit, factus postea Archiepiscopus Florentinus & Cardinalis titulo Sanctorum Cosmæ & Damiani, obiit in Concilio Constantiensi A. 1417. Ejus sunt:

1. *Commentarius in libros Decretalium & Clementinas*. Venet. 1502. fol. *in Clementinas* seorsim ibid. 1481. 1487. fol.

2. *Consilia juris*. Venet. 1581. fol.

3. *Variarum Legum repetitiones*. Venet. 1597.

4. *De Schismatibus auctoritate Imperatoris tollendis*, in Collectione Schardii de auctoritate Imperiali, & Argent. 1609.

5. *Capita agendorum in Concilio Constantiensi de Ecclesiæ reformatione*, apud Herm. von der Hardt in Actis Concilii Constantiensis Tomo I. p. 506.

6. Reliqua sunt inedita: *Commentarii in naturalem & moralem Philosophiam*: *Tractatus de Horis Canonicis*: *Historia sui temporis*: *De felicitate libri III*. *Commentarii in Vetus & Novum Testamentum*: *Acta in Concilio Pisano & Constantiensi*: *Epistolæ*, & alia.

Videatur Pancirollus de claris Legum interpretibus III. 38. Wharthonus in Append. ad Caveum p. 57. Nic. Comneni Papadopoli Hist. Gymnasii Patavini Tom. I. Adde Poggi Florentini & alterius Anonymi orationes in funere illius habitas tomo I. Concilii Constantiensis p. 537. 546. * In Bibliotheca Felini non unus est Codex operum Zabarellæ, quorum alii manuscripti sunt, impressi vero alii, quibus omnibus adnotationes quædam Felini manu additæ sunt, unde multa ad rem literariam noscuntur. In Codice 250. sunt in secundum Decretalium expositiones, ibi vero hæc notat Felinus: *Fuit impressa hæc Lectura Venetiis an.* 1502. *& cum volebam emere reperi quod hæc MS. est longe plenior & forte in duplum, unde puto illa esse priora commentaria Zabarellæ, hæc autem esse opus consummatum; idem reperi de lectura istius integra super tertio, quarto & quinto. Super primo non habebam, unde emi impressam, quam puto plenam.* In Cod. 257. continentur ejusdem Zabarellæ tractatus *de sepulturis*, *de parochiis*, *de celebratione Missarum*, *de reliquiis & veneratione Sanctorum*, *de observatione jejunii*, *de purificatione post partum*, *de capellis monachorum*, *de jure patronatus*, *de victu*, *& honestate Clericorum & mulierum*, *& de Clericis ægrotis*. An typis hæc omnia prodierint, viri docti discutiant; mihi enim in præsenti non vacat; forte enim continentur *in repetitionibus variarum legum*, hic a Bibliothecario nostro indicatis. Codex 258. MS. continet ejusdem varia *consilia & responsiones*, in quibus multa sunt Zabarellæ ipsius manu conscripta. Est etiam ibi tractatus *de removendo schismate in Pontificatu*, cujus opusculi meminit Bibliothecarius noster sub titulo *de schismatibus authoritate Imperatoris tollendis*. Codicem hunc dedit Felinus ad impressionem, quæ Pisciæ adornata est An. 1490. ut excusum ibi epigramma a Cyllenio Pisciensi editum declarat. Cum vero editio hæc inter raras sit rarissima, ideo hexasticum istud hic dare non piget.

Ad

Ad D. Felinum Sandeum de opere Zabarellæ perfecto

Qui jacuit neque adhuc nisi te favitante niteret
Feline, impressus nunc Zabarella tuus.
Pro patre, pro Domino tanto lætare reperto
Qui colis & doctum tam venerare senem
Consiliis fulgens opus immortale legendum
Missum Pischea gratius esto manu.
Cillenius Pisciensis.

Opusculum Francisci Zabarellæ de horis dicendis ad Clem. *Dignum* de celebratione Missarum offert Codex 374. MS. Felini.

Bartholomæus de Zabarellis ejusdem cum Francisco familiæ Protonotarius Apostolicus dein Spalatensis Archiepiscopus scripsit *Consilia* & allegationes numero LXI. quæ extant in Codice 260. MS. Felini.

Zachæus Christianus. Hujus *cum Apollonio Philosopho Consultationum libros III.* edidit Lucas Dacherius Tom. I. Spicil. I. edit. novæ, & in Monito adjecto, varia de ætate illius conjecerat, quæ non repetimus. Ediderunt vero postea Edm. Martene & Ursinus Durandus T. V. Anecdotorum sub initium *Altercationem Theophili Christiani & Simonis Judæi*, cujus Gennadio teste, auctor est Evagrius, unde probabile admodum esse credunt viri laudati, Evagrium hoc quoque opus elaborasse: Quæ argumentatio, mea quidem sententia, non procedit, quum etiam alter quidem Evagrium imitari potuerit. Interim Fabricius noster supra lib. V. p. 113. hujus operis notitiam jam exhibuit.

Zacharias, Pontifex Romanus, natione Græcus, mortuus 752. cujus Vitam per Anastasium Bibliothecarium cum annot. & Commentario prævio dederunt Bollandistæ Tom. II. Mart. pag. 406.

Dialogos Gregorii M. in Græcum sermonem convertit, de quorum editionibus Fabricius noster consulendus supra lib. VII. p. 86. 87. Illud observatione dignum memorat Jac. Basnagius, quod Græcorum sententiam de processione Spiritus S. a solo Patre versioni suæ immiscuerit. Nam quæ Gregorius Dialog. II. 38. ita scripsit: *Cum enim constet, quia Paracletus Spiritus a Patre semper procedat & Filio*; Zacharias ita vertit: *Aperte igitur patet, quod Paracletus a Patre procedit, & in Filio permanet*. *Epistolas* aliquot illius habes inter Epistolas Pontificum a Gretsero, & Bonifacianas a Serario editas, in Conciliis Galliæ, Tom. III. Conciliorum Harduini pag. 1877. seqq. in Codice piarum donationum Aub. Miræi p. 12. 640. 641. in Bibl. Floriacensi Jo. a Bosco Tom. III. p. 43. apud Othlonum libro II. de Vita S. Bonifacii, quarum variantes lectiones habes apud Canisium Lect. Ant. Tom. III. part. 1. pag. 359. inter Epistolas Hibernicas ab Usserio editas. Privilegium ejus, quod monasterio S. Dionysii dedit, suppositum esse docet Jo. Launojus in Assertione Inquisitionis in Chartam immunitatis S. Germani Tom. III. Opp. part. 1. p. 160. De alio Fuldensis monasterii Privilegio idem probat in Assertione Inquisitionis in privilegium S. Medardi Suessionensis Tomo eodem part. 2. p. 295.

Vide Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 230. Possevini Apparatum Tomo II. p. 552. Oldoini Athenæum Romanum p. 644. * Inter Epistolas ab eo scriptas una est incipiens: *Pythacium*, e qua canonem Gratianus eruit, hanc vero integram Labbeus evulgavit; ego quæ deerant ex MS. Codice Bibliothecæ Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis supplevi atque evulgavi in priori volumine supplementi Conciliorum suo loco.

Zacharias, incertæ sedis Episcopus, cujus *Sermonem de S. Georgio* edidit Bern. Pez Thes. noviss. Anecdot. Tom. IV. part. 2. p. 15.

Zacharias Benedictus, Italus, patria

Vicentinus, Ord. Cartusiani in cœnobio S. Andreæ de littore Venetiis circa An. 1508. Scripsit *Vitam S. Brunonis*, qui auctor erat ordinis dicti, & reperitur in calce operum illius Brunonis, editionis Ascensianæ. *Originem ordinis Cartusiani* habes sub finem operum Brunonis Cartusiani, Tomo III. Theod. Petreji Bibl. Cartusiana p. 297. Vossius de Hist. Lat. p. 649. Car. Jos. Morotii Theatrum Chronol. Ord. Cartusiani p. 116.

Zacharias de Bozonis, *Savonensis*, Ord. Eremitarum S. Augustini, Prior Cœnobii patrii, postea Pœnitentiarius Basilicæ S. Petri, demum Sacrarii Pontificii Custos renunciatus A. 1498. post quadriennium obiit. Scripsit Tractatum *de sacris ritibus*, qui in Bibl. Vaticana MS. custoditur. Oldoinus in Athenæo Ligustico p. 542. Adde Gandolfum de ducentis Augustinianis scriptoribus p. 346.

Zacharias Chrysopolitanus sive *Goldsborough*, Anglus, Ordinis Canonicorum Præmonstratensium in Abbatia S. Martini Laudunensis circa A. 1150. Scripsit *Commentarium in Concordiam Evangelicam Ammonii Alexandrini*, quæ Colon. 1535. fol. & post in Bibliothecis Patrum edita est. Oudinum Tom. II. p. 1442.

Zacharias Ferrerius, Vicentinus, Episcopus primum Sebastensis, dein Guardensis, Leonis X. Papæ Prælatus domesticus ac Referendarius, per universam Poloniam, cum Legati de Latere, & majoris Pœnitentiarii de Urbe potestate A. 1520. Nuntius ac Orator, ideo missus, ut inter Sigismundum I. Poloniæ Regem & Magnum Prussiæ Magistrum, Alberrum Brandenburgicum, sororis ejus filium, pacem conciliaret, quæ tamen non successit. Scripsit *Vitam S. Casimiri*, qui Poloniæ Regis filius, & Rex Hungariæ fuit, Thorunii A. 1521. typis editam, & post in Actis SS. Martii Tom. I. p. 347. repetitam. Scripsit etiam *Lugdunense somnium de Divi Leonis X. P. ad summum Apostolatus apicem electione* & *Epistolas ad Ludovicum Francorum Regem XII.* quæ duo simul impressa sunt Lugduni 1513. Vide Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 308. Hippol. Marraccii Bibl. Marianam Tomo II. pag. 449. Ughelli Italiam sacram T. VIII. p. 298.

Zacharias Lilius, Vicentinus Canonicus regularis, circa An. 14. 93. scripsit *Breviarium orbis*, Florent. per Antonium Miscominum 1493. 4. Neap. 1496. 4. *Opuscula* Florent. 1496. 4. * Ab Opusculis hic indicatis differunt libelli ejus *de perenni Sanctorum gloria*, quos ab authore suo recepisse se commemorat Matthæus Bossius in Epistola 224. ad eumdem Lilium inter Epistolas ejus posteriores legenda. *Actum in illis*, ait Bossius, *de vero Dei cultu suscipiendo*, *de inspectu illius majestatis æternæ*, *de utriusque animi & corporis dotibus*, *atque aureolis*, *de animorum perpetuitate*, *de revicturis a morte*, *& judicandis omnibus*, *de purgando ignibus toto orbe*, *de singulis cælestibus orbibus astris*, *& signis*, *deque Angelis*, *hominibusque beandis*.

Zacharias de Lunigiana, Ord. Prædic. ex Conventu S. Marci de Florentia, Concionator insignis circa Ann. 1499. Scripsit *Apologiam in favorem Savonarolæ*. Ambr. ab Altamura Bibl. Dominicana p. 218. Vinc. Maria Fontana in Provincia Romana Ord. Præd. p. 384.

Zacharias de Rhodigio, mihi ignotus, scripsit *de donatione Constantini*. MS. in Bibl. Vaticana. Bern. de Montfaucon Bibl. Bibliothecarum MSS. p. 142.

* *Zacharias* Abbas mihi unice notus ex Nevizani Sylva nuptiali, qui lib. I. fol. 8. editionis Lugdunensis A. 1526. habet. *Abbas Zacharias in sermone Concilii Pisani in fine II. charta*, *ubi de duodenario*, *de quinquennario*. Concilium Pisanum hic intelligi illud credo, quod occasione Schismatis A. 1409. habitum est. Num forte idem est Zacharias de Rhodigio, quem de donatione Constantini scripsisse hic legimus?

Zanettinus Roccius, Cremonensis, circa

ca A. 1424. Scripsit *Carmina varia vol.* 3. *Hymnos in laudem S. Himerii, Petri ac Marcellini, ac Homoboni, Tutelarium Cremonæ, Comœdiam inscriptam Filotecia, de fato Tract.* 1. Arisii Cremona literata T. I. p. 238.

Zanettinus Zuccus, Cremonensis, circa A. 1444. Scripsit carmine *Vitam S. Eusebii Abbatis Cremonensis*, *Comœdias sacras*, soluta vero oratione *de vitiis evellendis*, Idem p. 266.

Zeno, Veronensis Episcopus, quem alii Græcum, alii Veronensem patria tradunt. Martyrium subiisse vulgo tradunt tempore Gallieni, Caveus paullo ante Ambrosii tempora vixisse credit. Vitam ejus sermone Italico dedit Baptista Perettus, quæ in utraque editione Veronensi habetur. Eandem justo Commentario, insertis Actis, explicat Godofredus Henschenius in Actis Sanctorum Tomo II. Aprilis p. 69. cui adde Italiam sacram Tomo V. p. 679. s. & Ceillerium T. VIII. De ætate disputant quoque Vossius & Sandius.

Exstant ejus *Sermones* ultra Centum & triginta, plerique non magnæ molis, quos viri docti non omnes genuinos volunt agnoscere. Certe orta jam hæresi Ariana scriptos esse palam est, quorsum pertinent tres illi *de æterna Filii Dei generatione:* & Labbeus observat Tom. II. p. 509. quatuor ex illis inter homilias S. Basilii reperiri, alios ex Commentario Hilarii in Psalmos, alios aliunde depromtos esse. Vide Tillemontium Tomo III. Hist. Imperatorum, annot. 6. ad persecutionem Valeriani, & Rivetum Tomo III. Opp. p. 641. *Non sunt Sermones illi paris stili, judicii, seculi, neque adeo unius Theologiæ, ut alibi docemus.* Ita Barthius ad Statii Silvas V. 1. 256. An vero alibi illud docuerit, incertum est, quia commentarios illos admodum senex conscripsit. Contra genuinos esse contendit & valde laudat Buchnerus Differt. Academica 389. p. 257. Stilum in illo scintillantem commendat Barthius & Apulejum Christianum dicit Adverf. XLIII. 10. ad Claudianum p. 1231. & ad Statium Thebaidos II. 213.

Editi sunt illi Sermones primum a Guarino Veronensi Venetiis 1508. deinde auspiciis Augustini Valerii, Episcopi Veronæ & Cardinalis, cura Raphaelis Bagatæ & Baptistæ Peretti prodierunt Veronæ 1586. 4. repetiti postmodum in Bibliothecis Patrum, tandem rursum Veronæ 1710. 4. jussu Jo. Francisci Barbadici, Episcopi Veronensis, in qua editione nihil accessit, nihil emendatum est, unde manu critica vehementer eget, ad Codices MSS. sollicite recensenda. Melior editio prodiit Veronæ 1739. folio, cura Petri & Hieronymi Ballerinorum fratrum, qui vitam Zenonis enarrant, & scripta illius critice dijudicant. (*a*)

Sermo de S. Arcadio exstat apud Surium d. 12. Jan. & cura Jo. Bollandi cum MSS. collatus in Actis Sanctorum T. I. Januarii p. 723.

Zenobius Strata, Florentinus, Joannis Grammatici filius, liberales artes Florentiæ docuit, & Pisis a Carolo IV. Poeta coronatus est. Vixit circa Ann. 1355. & *Versus in Sphæram*, nec non *Orationem de fama* ad Carolum IV. Imp. reliquit. Ad ipsum exstant Epistolæ Francisci Petrarchæ versibus conscriptæ. *Moralia* Gregorii Magni in sermonem Italicum transtulit, impressa Florentiæ 1486. fol. Pocciantii Catal. Scriptorum Florentinorum p. 170. Julius Niger de Scriptor. Florentinis p. 537.

Zenzelinus Cassanus, Gallus, JCtus, in *Extravagantes* & *Clementinas* Commentarios edidit. Pancirollus de claris Legum interpretibus III. 20. * Ejus apparatus in constitutionibus editis per Joannem Papam XXII. prodierunt vetustis typis excusi sine loco & anno in fol.

Zephyrinus Papa, aliis *Abundius Zephyrinus*, sedit ab A. 203. 221. *Epistolæ* duæ illius exstant apud Baronium T. II. & Tom. I. Conciliorum Harduini p. 105

(*a*) Journ. des Scavans 1741. Dec. p. 411.

p. 105. *Decreta* apud Ivonem, Gratianum & alios.

Adde Prosperi Mandosii Bibl. Romanam Centur. VI. 9. Lud. Jacobi a S. Carolo Bibl. Pontificiam p. 232. Oldoini Athenæum Romanum p. 645.

Matthæus de Zervvist, Augustinianus, scripsit *de triplici adventu Verbi, in carnem, in mentem, & in judicium: De indulgentiis: Expositionem Symboli Athanasiani: De corpore Christi: Expositionem in orationem Dominicam*, quæ habentur Monachii in Bibl. Augustinianorum. Felix Milensius in Alphabeto Eremitarum S. Augustini p. 81. 82.

Ziliolus seu *Ægidiolus*, aliis *Galliolus de Cantellis*, Cremonensis, JCtus ex patriæ Decurionibus, Perusiis & Patavii Legum Phrontistes circa A. 1384. scripsit *de fideicommissis lib. 4. de legitimatione, de dato in solutum lib. 2.* Arisii Cremona literata Tom. I. p. 185.

Zixilianes, vide *Cixilanes*: & adde Vitam illam editam esse in Actis Sanctorum Tom. II. Jan. p. 536. & Seculo II. Benedictino Mabillonii p. 515.

Zosimus Papa, natione Græcus, sedit ab Anno 417. 19. Aug. ad finem A. 418. Epistola ejus duplex ad quoddam Concilium Africanum contra Pelagium memoratur ab Augustino in Epistola ad Optatum de origine animæ, edita est autem a Baronio ad annum 417. num. 19. & 25. Aliæ plures exstant ibidem n. 41. 44. 49. 50. 52. ad A. 418. n. 5. 40. 41. *Duæ* T. I. Conciliorum Harduini pag. 1233. *Alia* ad Simplicium Viennensem Archiepiscopum in Jo. a Bosco Bibl. Floriacensi Tom. III. p. 29. Trithemius c. 150. memorat libros *de Paschate & de Sacerdotio*. Quasdam ex ejus Epistolis spurias esse contendit Launojus de duobus Dionysiis.

Plura apud Lud. Jacobum de S. Carolo Bibl. Pontificia pag. 232. Oldoini Athenæum Romanum p. 645.

Joannes de Zredna, Cancellariæ regni Hungariæ Protonotarius circa A. 1450. reliquit *Epistolas Historicas de rebus gestis inter Fridericum V. Imp. & regnum Hungariæ ab anno* 1445. 1451. quas collegit Paulus de Ivancis, diœcesis Zagratiensis Presbyter. Volumen hoc asservatur in Bibl. Vindobonensi. Petrus autem Lambecius in Syntagmate rerum Germanicarum se editurum promisit in Catalogo librorum suorum pag. 59. sed eventus non respondit. Vide Czvvittingeri Specimen Hungariæ literatæ p. 408. &, qui ex eo profecit, Oudinum Tomo III. p. 2571.

Zuinus Roncadellus, Cremonensis, familia illustri oriundus, circa A. 1384. scripsit *de imaginum cœlestium significatione*, & *de horis planetariis*. Arisii Cremona litterata T. I. p. 187.

Zvvetlense Chronicon (quod a monasterio Austriæ nomen habet) duplex habemus, *alterum* a nato Christo, usque ad annum 1349. editum in Scriptoribus Austriacis Pezii Tomo I. p. 524. *alterum* ab Anno 1075. 1179. ibid. pag. 517. Fragmentum de fundatione monasterii Zvvetlensis exstat ibidem p. 522. Diplomatarium autem Zvvetlense dedit Jo. Petrus Ludevvigius in Reliquiis Manuscriptorum T. IV. p. 24.

COELII

COELII SEDULII PRESBYTERI

CARMEN

DE

VERBI INCARNATIONE

Ex MS. Codice Corbejensi ante annos nongentos exarato.

Observatio prævia.

IN pervetusto Codice Corbejensis monasterii, unde Juvenci librum in Genesim eruimus, extat absque ullo auctoris nomine, Sedulii presbyteri Scoti operis paschalis liber I. cui tanquam pars ejusdem, nulla interposita distinctione, nulla divisione, nulloque titulo præmittitur sequens de Verbi incarnatione carmen: quod cum singulari studio perlegissemus, eundem in priori & in sequenti lucubratione stilum animadvertimus, nihilque incommodi videri, si uni eidemque auctori, nempe Sedulio, utraque attribueretur. Judicium hoc nostrum confirmavit Sedulius ipse in dedicatorio carmine operis paschalis ad Theodosium Augustum, quod ita incipit:

Romulidum ductor, clari lux altera solis,
Eoum qui regna tenes moderamine justo,
Spes orbis, fratrisque decus, dignare Maronem
Mutatum in melius divino agnoscere sensu.

Quibus ex verbis luce clarius patet, Sedulium in opere paschali Virgilium poetam imitari, ejusque phrases divino adaptare sensui sibi proposuisse. Id autem in carmine de Verbi Incarnatione observatum ita fuit, vix ut sit versus aliquis, qui Virgilium non resonet, ejusque non exprimat verba. Et ne quod hac de re dubium suboriri valeat, singulos Virgilii locos unde suos versus accepit Sedulius, in notis designari curavimus.

* * *

OMnipotens genitor tandem miseratus ab alto, 1
Postquam cuncta dedit cœlo constare sereno, 2
Omnibus in terris divinum aspirat amorem, 3
Semper honore pio nomen natique patrisque 4
Ornare & canere, paribusque in regna vocari 5
Auspiciis, hinc progeniem virtute futuram
Egregiam, & totum quæ legibus occupet orbem.
Ne tamen in terris mortalia pectora turbet,

Igno-

1 Æneid. V. vers. 726.
Imperio Jovis huc venio, qui classibus ignem
Depulit, & cœlo tandem miseratus ab alto est.

2 Ex Æneid. III. v. 518.
Postquam cuncta videt cœlo constare sereno.

3. Æneid. VIII. v. 373.
Incipit & dictis divinum aspirat amorem.

4 Æneid. VI. v. 116. *Natique patrisque,*
Alma precor, miserere.

5 Æneid. VII. v. 256.
Paribusque in regna vocari
Auspiciis hinc progeniem virtute futuram
Egregiam, & totum quæ viribus occupet orbem.

Ignotum numen, Deus æthere missus ab alto,
Mortalis visus potuit quantusque videri.
Virgo matura fuit jam plenis nubilis annis, *6*
Cui genus a proavis 7 ingens nomenque decusque:
Intemerata thoris talem se læta ferebat, 8.
Casta pudicitiam miro servabat amore. 9
Huic se forma Dei, cœlo dimissus ab alto 10
Spiritus, intus alit, casto se corpore miscet. 11
Ante tamen dubiam dictis solatur amicis: 12
Alma parens mundi Dominum paritura potentem,
Nam te digna manent generis cunabula 13 sancti,
Vade, ait, o felix nati pietate, quocumque vocaris 14
Auspiciis manifesta novis, hic vertitur ordo, 15
Hujus in adventu fides & fama perennis. *16*
Dixerat: illa pavens oculos suffusa nitentes, 17
Suspirans, imoque trahens a pectore vocem, 18
Virgo refert: haud equidem tali me dignor honore: *19*
Non opis est nostræ, 20 nec fas nec conjugis umquam
Prætendi tædas, aut hæc in fœdera veni: 21
Sed post jussa Deum nihil est, quod dicta recusem.
Accipio; agnoscoque libens: sequor omina tanta, 22
Promissisque patris 23 exsequar cœlestia dona,
Admiranda Dei tantarum munera laudum.
Panditur interea domus omnipotentis olympi 24
Sydeream in sedem, terras unde arduus omnes
Aspicit, & natum verbis compellat amicis: 25
Nate, meæ vires, mea magna potentia solus, *26*
Nate, mihi quem nulla dies ab origine rerum
Dissimilem arguerit, 27 comitem complector in omnes.
Te sine nil altum mens inchoat: omnia mecum

Æter-

6 Æneid. VII. v. 53.
Jam matura viro, jam plenis nubilis annis.
7. Æneid. XII. v. 225.
Cui genus a proavis ingens clarumque paternæ
Nomen erat virtutis.
8 Æneid. I. v. 507.
Talis erat Dido, talem se læta ferebat.
9 Georg. II. v. 524.
Casta pudicitiam servat domus.
10 Eclog. IV. v.
Jam nova progenies cælo demittitur alto.
11. Æneid. VI. v. 726.
Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.
12 Æneid. V. v. 770.
Excipit ac fessos dictis solatur amicis.
13 Æneid. III. v. 105.
- - - *Gentis cunabula nostræ.*
14 Eclog. III. v. 49.
- - - *Veniam quocumque vocaris.*
15 Æneid. III. v. 375.
Auspiciis manifesta fides, sic fata Deum rex
Sortitur volvitque vices, is vertitur ordo.
16 Æneid. IX. v. 79.
Dicite prisca fides facto, sed fama perennis.
17 Æneid. I. v. 232.
- - - *Oculos suffusa nitentes.*
18 Æneid. I. v. 375.
Suspirans imoque trahens a pectore vocem.
19 Æneid. I. v. 339.
Tunc Venus: Haud equidem tali me dignor honore.
20 Æneid. I. v. 605.
Non opis est nostræ Dido - - -
21 Æneid. IV. v. 339.
- - - *aut hæc in fœdera veni.*
22 Æneid. IX. v. 21.
- - - *Sequar omina tanta.*
23 Æneid. V. v. 863.
Promissisque patris Neptuni.
24 Æneid. X. v. &c.
Panditur interea domus omnipotentis Olympi,
Conciliumque vocat divum pater atque hominum rex
Sideream in sedem, terras unde arduus omnes
Aspicit.
25 Æneid. II. v. 372.
Inscius atque ultro verbis compellat amicis.
26 Æneid. I. v. 6'8.
Nate, meæ vires, mea magna potentia solus.
27 Æneid. IX. v. 281.
- - *me nulla dies tam fortibus ausis*
Dissimilem arguerit.

Æternis regis imperiis, 28 & quidquid ubique eſt.
Nulla meis ſine te quæretur gloria rebus: 29
Omnia ſub pedibus, qua ſol utrumque recurrens 30
Aſpicit oceanum, vertique regique videbunt.
Quæ tibi polliceor, neque eſt te fallere quicquam,
Hæc tibi ſemper erunt vatum prædicta priorum: 31
Nec mea jam mutata loco ſententia cedit. 32
Naſcere præque diem veniens age lucifer almum; 33
Naſcere, quo toto ſurgat gens aurea mundo, 34
Unde etiam magnus cœlorum naſcitur ordo; 35
Naſcere, ut incipiant magni procedere menſes 36
Ne maneant nobis priſcæ præſtigia fraudis; 37
Proſpera venturo lætentur ut omnia ſeclo. 38
Adgredere, o magnos, aderit jam tempus, honores: 39
Aſpera tum poſitis miteſcent ſæcula bellis, 40
Pacatumque regent patriis virtutibus orbem. 41
Haud mora, continuo patris præcepta faceſſit: 42
Æthere ſe mittit, 43 figitque in Virgine vultus, 44
Nec mortale tuens, afflata eſt numine quando
Jam propiore Dei 45 Nam tempore eodem
Matri longa decem tulerunt faſtidia menſes; 46
Et nova progenies 47 mox clara in luce refulſit. 48
Mox etiam magni proceſſit numinis aſtrum, 49
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit. 50
Ille dies primus lethi, primuſq; ſalutis 51
Monſtrat iter vobis ad eum, quem ſemper acerbum 52
Semper honoratum cuncti celebrate faventes.
Annua vota tamen 53 noctem non amplius unam 54

28 Æneid. I. v. 234.
Æternis regis imperiis.
29 Æneid. IX. v. 278.
Nulla meis ſine te quæretur gloria rebus.
30 Æneid. VII. v. 100. & 101.
Omnia ſub pedibus qua ſol utrumque recurrens
Aſpicit oceanum.
31 Æneid. IV. v. 464.
Multaque præterea vatum prædicta priorum.
32 Æneid. IX. v. 220.
33 Ecloga VIII. v. 17.
34 Ecloga IV. v. 9.
Deſinet, ac toto ſurget gens aurea mundo.
35 Eclog. IV. v. 5.
Magnus ab integro ſæclorum naſcitur ordo.
36 Eclog. IV. v. 12.
- - Incipient magni procedere menſes.
37 Eclog. IV. v. 31.
Pauca tamen ſuberunt priſcæ veſtigia fraudis.
38 Eclog. IV. v. 52.
Aſpice venturo lætentur ut omnia ſæclo.
39 Eclog. VI. v. 48.
Aggredere, o magnos, &c.
40 Æneid. I. v. 195.
Aſpera tum poſitis miteſcent ſæcula bellis.
41 Eclog. VI. v. 17.
Pacatumque reget patriis virtutibus orbem.
42 Georg. VI. v. 548.
Haud mora, continuo matris præcepta faceſſit.
43 Æneid. IX. v. 645.
Æthere ſe mittit.
44 Æneid. XII. v. 70.
Illum turbat amor figitque in virgine vultus.
45 Æneid. VI. v. 50.
Nec mortale ſonans afflata eſt numine quando
Jam propiore Dei.
46 Eclog. IV. v. 61.
47 Eclog. IV. v. 7.
Jam nova progenies.
48 Æneid. II. v. 590.
- - & pura per noctem in luce refulſit.
49 Eclog. IX. v. 47.
Ecce Dionæi proceſſit Cæſaris aſtrum.
50 Æneid. II. v. 694.
51 Æneid. IV. v. 196.
Ille dies primus lethi primuſque malorum.
Monſtrat iter vobis, &c.
52 Æneid. V. v. 40.
Jamque dies ni fallor adeſt, quem ſemper acerbum,
Semper honoratum, ſic dii voluiſtis, habebo.
53 Æneid. V. v. 53.
Annua vota tamen ſolemneſque ordine pompas.
54 Æneid. I. v. 87.
Tu faciem illius, noctem non amplius unam
Falle dolo.

Haud ſegnes vigilate viri, 55 dapibuſque futuris 56
Luce palam cumulate piis altaria donis. 57
Hac veſtri maneant in religione nepotes; 58
Jamque egomet venio ſedes arcemque reviſo. 59
Accipite ergo animis atque hæc mea figite dicta, 60
Ore favete omnes, 61 & huc advertite mentem. 62
E diverſo ſedem quotiens venietis 63 in unam,
Undique collecti pacem laudate 64 frequentes.
Cogite conſilium, coeant in fœdera dextræ, 65
Qua datur pacis ſolum inviolabile pignus. 66
Diſcite juſtitiam, æterna in pace futuræ
Concordes animæ, ſi non irrita dicta putatis, 67
Nulla dies uſquam memori vos eximet ævo: 68
Mortalem eripiam formam, 69 & præmia reddam
Fortunatorum nemorum, ſedeſque beatas. 70
Non eritis regno indecores, nec veſtra feretur
Fama levis, 71 mecum pariter conſidite regnis.
Urbem quam ſtatuo, veſtra eſt, 72 intrare licebit.
Nuſquam abero, & tutos patrio vos limine ſiſtam: 73
Iidem venturos tollemus in aſtra nepotes. 74
Quæ vero nunc quoque vobis, dum vita manebit,
Præmia digna feram? non vobis numine noſtro
Divitis uber agri rerumque opulentia deerit. 75
Fundit humo facilem victum juſtiſſima tellus, 76
Proventuque onerat ſulcos, atque horrea vincit: 77
Floret ager, ſpumat plenis vindemia labris. 78
Exuberat fœtus ramos frondentis olivæ;
Quotque in flore novo pomis ſe fertilis arbor
Induerit, totidem autumno matura tenebit. 79
Non liquidi gregibus fontes, non gramina deerunt:

Et

55 Æneid. IV. v. 73.
Præcipites vigilate viri.
56 Æneid. I. v. 214.
Illi ſe prædæ accingunt dapibuſque futuris.
57 Æneid. XI. v. 50.
- - *vota facit, cumulatque altaria donis.*
58 Æneid. III. v. 400.
Hac caſti maneant in religione nepotes.
59 Æneid. II. v. 760.
Procedo ad Priami ſedes arcemque reviſo.
60 Æneid. III. v. 250.
61 Æneid. V. v. 71.
Ore favete omnes - - -
62 Æneid. VIII. v. 449.
- - - *& huc advertite mentem.*
63 Æneid. XII. v. 446.
Vidit ab adverſo venientes.
64 Æneid. XI. v. 460.
Cogite concilium, & pacem laudate ſedentes.
65 Æneid. XI. v. 292.
- - - *Coeant in fœdera dextræ.*
66 Æneid. XI. v. 363.
Tu[illegible]*e ſimul pacis ſolum inviolabile pignus.*
67 Æneid. XII. v. 504.
- - *æterna gentes in pace futuras*
Concordes animæ, ſi non irrita dicta putatis.
68 Æneid. IX. v. 47.
Nulla dies unquam &c.
69 Æneid. X. v. 101.
Mortalem eripiam formam, magnique jubebo
Æquoris eſſe Deas.
70 Æneid. VI. v. 639.
71 Æneid. VIII. v. .
Non erimus regno indecores, nec veſtra feretur
Fama levis.
72 Æneid. I. v. 576.
Vultis & his mecum pariter conſidere regnis?
Urbem, quam ſtatuo, veſtra eſt.
73 Æneid. II. v. 620.
74 Æneid. III. v. 158.
75 Æneid. VII. v. 261.
- - - *Non vobis rege Latino*
Divitis uber agri, Trojæque opulentia deerit.
76 Georg. II. v. 460.
77. Georg. II. v. 580.
Proventuque oneret ſulcos atque horrea vin
78 Georg. II. v. 6.
79 Georg. IV. 142. & 143.
Quotque in flore novo pomis ſe fertilis arbor
Induerat, - - *tenebat.*

Et quantum longis carpent armenta diebus,
Exigua tantum gelidus ros nocte reponet. 80
Hæc sunt, quæ nostra deceat vos voce moneri. 81
Vivite felices, & condita mente tenete. 82
Hæc ubi dicta dedit, mox sese attollit in auras
Suspiciens cœlum, caput inter nubila condit. 83
Atque ita discedens terris, animisque suorum
Concretam exemit labem, purumque reliquit
Æthereum sensum, atque aurai simplicis ignem. 84
Ex illo celebratus honos, lætique minores 86
Servavere diem, atque hæc pia sacra quotannis 86
Matres atque viri, pueri innuptæque puellæ 87
Carminibus celebrant, paterisque altaria libant. 88
Ast ego, qui cecini magnum & mirabile numen,
Hæc eadem gentique meæ, generique manebunt.

80 Georg. II. v. 200.
Non liquidi - - desunt.
Et quantum longis carpent armenta diebus,
Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.
81 Æneid. III. v. 461.
Hæc sunt, quæ nostra liceat te voce moneri.
82 Æneid. III. v. 88.
- - - tu condita mente teneto.
Vivite felices, quibus est fortuna peracta.
83 Æneid. IV. v. 176. & 177.
- - - mox sese attollit in auras
Ingrediturque solo, & caput inter nubila condit.
84 Æneid. IV. v. 746. 747.
85 Æneid. VIII. v. 268. 269.
86 Æneid. V. v. 59.
- - - Atque hæc mea sacra quotannis.
87 Æneid. VI. v. 306. 307.
Matres atque viri, defunctaque corpora vita
Magnanimum heroum, pueri innuptæque puellæ.
88 Æneid. XII. v. 174.
- - - paterisque altaria libant.

HENRICI SEPTIMELLENSIS

CARMINA

De diverſitate Fortunæ, & Philoſophiæ Conſolatione Variantes Codicis Lucenſis collati cum editione Florentina anni 1730. in 4.

Pag.	Edit.	MS.
Pag. 3.	Probra pati	verba loqui
	ut monſtrum monſtror	ut monſtror monſtrum
	cantica cantat	cantica cantant
4 - -	mihi multa	multa mihi
	nunc mea verſa	nunc verſa
	ut gravius cadit hic, quem format forma gigantis	
	quam nanus, cujus parvula forma ſedet.	deſunt; ſed dantur poſt carmen: *Modo mater erat:*
	Hinc ego	At ego
5 - - -	nullus miſerans	miſerans nullus
	omnia fata	omnia dira
	Jupiter alte	Jupiter alme
	& ultor	& ultra
	Therſiten	Terxiſtem
	ora rigant	ora bibunt
Pag. *6.*	tam fuit orbe miſer	tam miſer orbe fuit
	Nec Tityus lacerus	Non Titius lazarus
	Hæc collecta	Hæc collata
7 - -	Neciet hinc	Neſcit hinc
	nimio vel ſolis in ortu	vel ſolis in ortu nimio
	perpetuum	perpetuo
	miſeris aliena	miſeros aliena
	longinquis dedecus Indis	longinquis partibus Indis dedecus
	miſer inter amicos	inter amicos miſer
	Reciproca caret hic tranſitione dolor	Reciproca hic tranſitione caret dolor
8	quis vocer	quod vocer
	quod magis eſt &	quod maius amici
	inconcuſſa fero turbine vera fides	inconcuſas fides fero turbine vera
	ſtrinxit	ſtringit
9 - -	Atqui lupi citius pace fruentur ovis	atque lupis citius pace fruetur ovis
Pag. *9*	& ternus	& trinus
	autumnus nutrit	nutrit & autumnus
	dolore ligat	dolore rigat
	corda ferit	corda forat

	Edit.	MS.
Pag. 10	cor lancinat	cor lanceat
	Pænarum fero	Pænorumque fero
	propere maledico clientem	proprio maledico clienti
	Hugo, veni	Hugo, miser
	meus iste quid	meus quid est hoc
	verbero duris	verbero diris
Pag. 11	aquosus adest	aquosus habet
	Immo vomunt	imo gemunt
	ratum	rarum est
	ad assem	in assum
	& geminas fortis	& geminos fontes
	visibus	usibus
	hoc plus	hic plus
Pag. 12 .	incaustum	incaustrum
	plus miser esse nequit	plus nequit esse miser
	Lib. II.	Lib. II.
Pag. 13	me sia	me sibi
	quod puto	sed puto
	vos hoc mea	vos mea
	misera quam carne	misero quem carcere
	occat	tractat
	Thesiphon æque	Thesiphoneque
14 - - -	Megera ferit	Megera furit
	lacerare cupit	lacerare sitit
	& sceleris	& celerem
15 - -	Mundique minores	mundique minora
	subdere colla	subdere cuncta
	fericam	ferigam
	& calphos	& calvis
	Expugnans	expugnas
	sentiet	sentit
	quid me	quidve
	deveni ad nihilum	ad nihilum deveni
16 - - -	florida nunc	aurea nunc
	sermones ponderet	sermones ponderat
17 - - -	sacerdotem	sacerdotes
	hæc solum	hoc solum
18 - - -	lævia fracta Fides	lænia fracta Fidem
	ingere	insere
	nescia habere	nescis habere
	laceras mea membra lacessis	laceras me, meve lacessis
19 - - -	versare	vexare
20 - - -	vaniloquis	veriloquis
	omnimoda	omnimode
	avorum	avitum
	aliquando	quandoque
21 - - -	Clarus	carus *utrinque*
	orbe tuo	orbe suo

Pag.

	Edit. Lib. III.	MS. Lib. III.
Pag. 22 -	Fortunæ	Fortuna
	limen	lumen
	jus	mis
	tuus	tuos
	exorbitat idem	exorbitat illud
Pag. 23 -	debilem at	debilis
	ignarus	ignare
Pag. 24 -	abeſt	abiit
	aberrat	oberrat
	Te multum ſovi docui te ſæpe rogavi	deeſt
	Et mea ſecreta ſæpe videre dedi	
	ſepis munimine	te ſepis vimine
Pag. 25.	Nimis & tibi	nimium tibi
	dextro lumine	dextro limite
	miſeranda	miſerande
	primo &	primo
	nunc ego	non ego
Pag. 26	Cum fructus hodie ante ſuos paret edere flores	Cum fructus paret ante ſuos nunc edere flores
	cum quod	cum quod eſt
	Phaleris circundata fictis	falſis circumdata fucis
	faſtigia	faſtidia
	quam ſit ad	quanque ſit alta
Pag. 27 -	Macedo	Macedum
	eſſe poteſt	eſſe docent
	robora multa	robora dura
Pag. 28 -	quid loculuſve	loculuſve
	eſſe poteſt	eſſe ſolet
	vitæ	venæ
	quod jacet	quo jacet
	veniamus	venimus
	ſordibus	ſordidus
	fæda cupit	fæda capit
Pag. 29 -	commercia ſedes	commercia merces
	ſtudet	ſudat
	ingenuam	ingenuum
	nunc mercenaria vitæ	ſua mercenaria vita
Pap. 30 -	perficto	proficto
	indoctus	edoctus
	linita	lenita
	& omnes	& omnem
	patrant	patrat
	Regnis	Regis
Pag. 31 -	attenuat vires	accumulat vices
Pag. 32 -	inter utcunque	inter utrumque
	reſpue	deſpice

ſe-

	Edit.	MS.
	ſectare, pares venerare.	venerare pares ſectare
	arcum	antrum
	aurum	ſi aurum
Pag. 33	virtutum	virtutem
	redeundi	reddundi
Pag. 34	nec in omni	*deeſt* omni
	urbanos	urbanum
	ſemper nec quæras ſemper	ſemper quæras, nec ſemper
	pratum feſtinat	prato feſtinant
	non niſi	nam niſi
	quanquam ſpina orta ſit illa	quamvis ſit filia ſpinæ
Pag. 35.	Jungas	jungo
	Ille colores, ille ſonos, ſapit ille ſapores	Ille colores ſapit, ille ſonos, ille ſapores
	claros	caros
	& phaleris	& fallens
	querelis	loquelis
Pag. 36 -	quod tu vere	quod fere
	amor	honor
	qui nimis	quod nimis
	Syriæ	Syrium
37	inique	iniquos
	in propriis gradibus	in proprio ſtatu
	plus bonitate	cum probitate
	probis	probris
38 - - -	obrui	obruit
	inſidiæ ſit dolus	inſidiæ & dolus
	trutanam	tirannam
	ſuſcipe mente tuum	mente reſume tuum
39 - - -	& quem	& ſi quem
	Florentine ſtatum	Florenzete tuum
	reſume tuum	reſume tua
	tiſibus	riſibus
Pag. 39	tiſibus acta tuis	riſibus acta tuis.
40 - - -	Suſcipe Millenis &c.	Alongeps (ſic) unde locus, quod amor dimittat amorem Hos disjungit quos copulat unus amor. Suſcipe Millenes &c. In fine adduntur hi tres verſiculi

Materiam miſeriam quam fuit arte ſecutus
Hoc opus exegit Metroſus Philoſophus Dux
Ex re nomen habens, qui Gandolphinus habetur.

Addenda & Corrigenda in adnotationibus Joannis Dominici Mansi ad Fabricii Bibliothecam.

LAurentius *Abstemius* scripsit etiam præfationem in libellum continentem Cornelii Nepotis vitam Catonis Senioris, Sextum Aurelium de vitis Cæsarum, & Benvenuti Imolensis Augustalem, qui prodiit Fani an. 1514. typis Hieronymi Soncini in 8. *Ibidem*.

Angelus Acciajolus. Obiit scriptor iste Pisis die 12. Junii an. 1409. Vide Mazzuchellum: *Gli Scriptori d' Italia* vol. I. p. 1. pag. 38. *Ibidem*.

Donatus Acciajolus obiit anno 1478. ut docet Fontius in Annalibus, & monet Mazzuchellus de Scriptor. Ital. Tom. I. p. 1. pag. 41. Vitas Annibalis & Scipionis an ipse ex Græco verterit, vel de suo scripserit ambigunt multi; quin & multo probabilior est eorum sententia, qui primum ab ipso cusas arbitrati sunt. Vid. ibid. pag. 44. *Tom. I. pag.* 4.

Zenobius Acciajolus vitam absolvit die 27. Julii 1519. ut ex codice MS. Vaticano Mazzuchellus emendat (Scrittori d' Italia vol. I. p. 1. p. 51.) *Ibidem*.

Franciscus de *Accoltis*. Mazzuchellus in opere de Scriptoribus Italiæ Tom. 1. p. 1. pag. 71. recte monet e vivis excessisse Jurisconsultum hunc post conjurationem Pazzianam, quæ in annum 1478. incidit. In Bibliotheca Felini extat liber ejus in *tit. Digest. Solut. Matrim. de Testib., de lib. & posth. de vulgar. & Pupil. & de acquir. hered.* Quæ omnia simul impressa sunt Senis an. 1486. die 15. Julii in fol. Extat insuper ejus *lectura in primam partem Infortiati* edita Pisciæ per Jacobum de Orlandis sine anno. Insuper ejus commentarius *de acquir. hered.* editus Pisciæ die X. Decembris 1489. Item ejus consilia, ibidem an. 1486. In alio codice Felini chartaceo signato n. 180. continetur manu ejusdem Felini Sandei descripta lectura, seu *lecturæ super decretales* Francisci Aretini, in cujus codicis fine hæc scribit Felinus: *Solemnissimi, rarissimique Jurisconsulti Francisci Aretini commentaria, quæ in ultimis suis congressibus Ferrariæ gestis sapientissime edidit; demum quinquennio vixit sub imperio Ducis Mediolani secretorum ejus fidelissimum scrinium*. Cui Duci defuncto successo Galeacio filio *abiit tantus doctor vocatus a populo Senensi leges Romanas isthic commentaturus. Quo tendens per Ferrariam transitum fecit* 3. *Octobris* 1466. *quo die forte hæc oommentaria scribere complevi Felinus ego studiorum meorum anno finito nono, ætatis* 22. *injuncto mihi lectura Decreti onere pro sequenti anno, quam alio anno habueram*. Ex hac adnotatione constat de certo anno lecturæ Senensis. Discimus etiam moram Mediolanensem Aretini per annos plures. Discimus pariter consedisse illum diu Mediolani, quod Mazzuchellum fugit. Est etiam in eadem Bibliotheca n. 181. liber typis impressus Francisci Aretini super *tit. de Accusat. Inquisit.* & *denunciat. in* 5. *Decretal.* in fine vero operis legitur: *completa est lectura ista in civitate Senarum videlicet die* 23. *Junii* 1469. Excusum est opus Pisciæ an. 1486. die 21. Octobris. Alterum est ejusdem Bibliothecæ volumen signatum n. 182. continens *Consilia Francisci Aretini de Accoltis cum repertorio eorum, quæ in istis consiliis proscripta sunt edita per Simonem de Octavianis de Aretio U. J. D. Jus Canonicum ordinarie legentem, ac ejusdem D. Francisci sororis filium edita Pisis an. Domini* 1482. *die vero* 23. *mensis Martii*. Valent hæc ad perficiendam genealogiam familiæ Accoltorum ab eodem Cl. Mazzuchello ibidem pag. 60. deductam, in qua hæc Francisci soror minime signatur. In eodem pariter volumine cum superiori opere compacta sunt ejusdem *Francisci elegantissima in*

lib.

lib. 2. *Decretalium ſcripta* excuſa Bononiæ an. 1481. die 20. Decembris. Vertit etiam ex Græco Chryſoſtomi homilias LXXXVIII. in Joannis evangelium editas Romæ an. 1470. Sunt qui in ea Romana editione excuſas homilias non quidem omnes, ſed ex iis nonnullas tantummodo Aretinum tuliſſe interpretem ferant, cum aliæ ad alium antiquiorem pertineant; ſed falſi illos redarguit editoris monitum, quod in priori pagella legitur: *Franciſco huic noſtro, cujus translationem hoc præſens continet volumen*. Præter hos commentarios in Joannem in cod. 59. MS. Bibliothecæ Felini ſex aliæ leguntur homiliæ S. Joannis Chryſoſtomi ex Aretini hujus interpretatione, quarum nonnullas ille direxit *Archidiacono Valentino SS. D. N. Datario*, præfatiuncula de ſuo adjecta contextæ ſunt homiliæ iſtæ ex excerptis S. Joannis Chryſoſtomi, & fere reſpondent Eclogis S. Joannis Chryſoſtomi in Tom. XII. editionis Montfauconii legendis; quamquam & interdum ſed raro ab illis diſcrepant. Has puto a Facio de viris illuſtribus pag. 15. deſignari, cum ab authore noſtro verſa ſcribit ex Origenis philocalia quædam; conſtat enim ſcriptum illud eclogas ex multis Patribus continere.

Perſuaſum huc uſque omnibus & mihi etiam fuit verſionem epiſtolarum Diogenis ex Græco Franciſco huic Aretino deberi. Nunc vero novum mihi accidit didiciſſe ex inedita hiſtoria M. Attilii Aleſſi de Antiquit. Aretinis, cujus fragmentum vulgavit Cl. Lamius in Catalogo MSS. Riccardianor. in eo etenim hæc lego: *Franceſco Griſolini* (*Aretino*) *in greco & latino dottiſſimo infeliciſſimo Giovine, il quale nella città di Napoli caſcando morì di ſubito eſſendo già ſtato eſaminato, e in diſpute publiche provato, allora quando traduſſe l' epiſtole di Diogene in latino a Papa Pio II. Pontefice Maſſimo*. Quis non videat deſignari hiſce verbis verſionem illam Franciſco Accolto tributam, quæque Pio II. Pontifici inſcripta eſt? Florebat Atilius iſte ſæculo XVI. Tom. I. pag. 19.

Ægidius Albornotius. Gratum nuncium lectoribus eruditis nolo invidere, idque forte ex me primum recepturi ſunt. Hoc ipſo quo ſcribo vel præcedenti anno Bononiæ in collegio majori Hiſpanorum repertum eſt commercium epiſtolare Aegidii hujus Cardinalis, quod per annos ſuæ in Italia legationis detinuit. Hinc hiſtoriam totam legationis illius eruere licet; hinc de Epiſcopis Italiæ ad corrigendum Ughellium certiora diſcimus; ex his nova plura ab hiſtoria fruſtra petenda docemur. Supereſt ut communi eruditorum nomine eruditos Collegii illius alumnos, quique illis præeſt, Rectorem doctiſſimum, rogemus ne communi eruditionis utilitati tantum theſaurum occludi diutius patiantur. Aegidii hujus Conſtitutionum pro Marchia Anconitana codicem MS. membranaceum ſæculi XIV. ego apud me ſervo, eaſdemque an. 1372. ſcriptas legimus. *Ibidem*.

Ægidius Carlerii. In MS. Regio Bibliothecæ Pariſienſis extat *Poſitio de punitione peccatorum notoriorum facta ante adventum Bohemorum ad Concilium Baſileenſe*; tum *diſputatio ſuper prædictorum punitione peccatorum ſub dialogo coarctata*; quæ omnia ipſius Ægidii manu ſcripta ibidem ſervantur, cum aliis ejuſdem auctoris de eodem argumento. Vide recenſionem actorum Conſilii Baſileenſis apud Schoepflinum in comment. Hiſtor. Critic. Hujus etiam auctoris eſſe arbitror lucubrationem alteram inſcriptam: *Poſitio de auctoritate Conciliorum generalium Decani Cameracenſis* Tom. I. pag. 38.

Albericus Monachus Caſinenſis. Quo tempore vir iſte obierit, nemine indicante, incertum eſt. Annus 1088. eruiſſe ſibi viſus eſt Fabricius ex adnotatione Mari ad libellum Petri Diaconi *de viris illuſtribus Caſin.* cap. 21. ſed ibi adnotator annum quidem emortualem, ætatemque nonagenariam ſignavit; at deſignatio hæc temporis ad Berengarium

de quo ibi, non vero ad Albericum pertinet. Mendum hoc Fabricii detexit vir Cl. Mazzuchellus in opere *degli Scrittori d' Italia V. Alberico Monacho* Tom. 1. pag. 47.

Albertus Magnus. Liber ejus *Philosophia Pauperum* an prodierit Brixiæ an. 1493. ignoro. Illud profecto mihi oculato teſti conſtat. Operis Alberti inſcripti: *Philoſophia naturalis*, quod idem eſſe cum *Philoſophia Pauperum* vix dubito, editionem eſſe Brixianam anni 1490. in 4. Presbytero Baptiſta de Farfengo impreſſore Tom. 1. pag. 62.

Alexander de Antella. Aliud Doctoris hujus opus MS. ſervat codex Felinianus n. 223. nempe *Alexandri de Antila additiones ad tractatum Friderici de Senis de rerum permutatione. Ibidem*.

Alexander Arioſtus. De patria viri hujus docti diſſident eruditi; mihi tamen vix dubitatio ſupereſt, quin Ferrarienſis cenſendus ſit, cum in opuſculo ejus *de uſuris*, quod adhuc in vivis agens anno 1486. produxit, Ferrarienſis in ipſa operis fronte ſcribatur. Tom. 1. pag. 90.

Ancharanus Petrus. Errat Fabricius cum multis notans Ancharanum anno 1410. defunctum. Pluribus enim demonſtrat Cl. Mazzuchellus Tom. 2. pag. 676. annum ejus emortualem ſignandum eſſe an. 1416. erratum eſt etiam hic a me cum ſcripſi Ancharanum reſpondiſſe nomine Concilii Piſani ad Verdunenſem Epiſcopum, ſcribendum enim fuerat ad *Verdenſem*. In codice 164. Bibliothecæ Felini extat commentarius ſeu *lectura eximii Doctoris Petri de Ancharano ſuper ſextum Decretalium ſolerti ſtudio per D. Petrum Albignanum Tracium & plures alios emendata, impreſſa Venetiis IV. id. Martias* 1501. In eodem pariter volumine compacta eſt *lectura ejuſdem ſuper Clementinis diligentiſſime caſtigata & correcta per D. Bernardum Oliverium de Sanguineto Finarienſem impreſſa Mediolani A. D.* 1494. *die* 24. *Martii*. Codex alius MS. ſignatus 165. ejuſdem Bibliothecæ membranaceus fert *lecturam Petri de Ancharano ſuper primo Decretalium ſcriptam per me Nicolaum de Miſna, alias de Dreſchen die* 15. *Novembris* 1398. Succedit ejuſdem Petri *Repetitio C. Judicis officium de officio Judicis*. Claudit volumen *lectura ejuſdem Petri ſuper* 2. *Decretalium*. In fine codicis hæc leguntur manu Felini: *Apoſtillæ ſunt ex propria manu Petri de Ancharano, ut vidi ex comparatione facta de literis ad conſilia manu ſua ſcripta, & ſubſcripta, quæ habeo in* 4. *libro Informationum ipſius*. Demum codex eſt alius ſignatus 167. chartaceus MS. continens. *Petri de Ancharano in Regulis ſexti Decretalium cum ejuſdem Diſputatione pleniſſima de Clericatu ſuſcepto poſt delictum*. Accedit *lectura ſuper cap. Canonum ſtatuta*. In codice 190. eſt Repetitio ejuſdem *in cap. Poſtulaſti de Foro competenti* impreſſa Bononiæ 1474. die 29. Octobris, ſicut & altera ejuſdem *repetitio cap. de conſtitutionibus* impreſſa Bononiæ an. 1475. die 9 Januarii. In codice 239. continentur manuſcripta completa Petri de Ancharano *ſuper Clementinis* abſoluta, ut ibidem legitur, *die* 28. *Martii* 1390. *Bononiæ*. Codex 248. MS. exhibet Petri hujus *Repetitionem in cap. de Reſcriptis in* 6. tum alteram *in Cap. Si Pater de Teſtam. in* 6. tum Repetitiones alias ejuſdem. In cod. 294. MS. eſt *Petri de Ancharano in Cap. Finem litibus Repetitio*. Tom. 1. pag. 100.

Angelus de Gambilionibus. Quid de Juriſconſulto hoc ferat Bibliotheca Felini paucis hic expediam. *Angeli de Zambelionibus* (ſic) *de Aretio de materia Teſtamentorum, & ultimarum voluntatum fol. Venetiis* 1486. *Lectura D. Angeli de Gambilionibus de Aretio ſuper tit. de action. in almo ſtudio Bononienſi edita*. Item ejuſdem Angeli *de Appellationibus & relation. Quam legit & finem impoſuit die* 2. *Septembris an. D.* 1443. *in almo ſtudio Bononienſi per Vindelinum de Spira* ſine anno & loco. In veteri editione Mediolanenſi anni 1490. conſiliorum Barbaciæ legitur conſilium quodam

dam

dam hujus Angeli de Gambilionibus. Hujus pariter Angeli esse opus puto *lecturas super instituta Angeli de Aretio* editas Romæ 1478. & Mediolani 1483. Tom. 1. pag. 150.

Augustinus de *Asculo*. Cl. Mazzuchellus annum quo scriptor iste floruit, recte emendat. Scribendum enim fuerat floruisse an. 1297. quo destinatus fuit a Bonifacio VIII. ut sacras omnium ubique fidelium confessiones audiret. Alia ejus opera vide ibidem apud eumdem Mazzuchellum Tom. 1. pag. 239.

Jacobus Bertaldus. Quamvis adnotatio ad codicem Vindobonensem a Lambecio indicatas fert Jacobum hunc scripsisse opus suum anno 1245. certum est tamen auctorem recentem hujusce adnotationis errasse, nam Bertaldus obiit anno 1315. ut ex allata sepulchrali ejus epigraphe aliisque monumentis evincit P. Joannes degli Agostini Tom. 1. operis inscripti *notizie degli Scrittori Veneziani* pag. 517. Tom. 1. pag. 247.

Joannes Baptista a S. Blasio. Patavini hujus Jurisconsulti hæc opera extant in Bibliotheca Felini: *De actionibus* Venetiis 1481. *De Correlativis* ibidem eodem anno. *Consilium de prohibitione Feudi alienandi* Venetiis 1477. Tom. 1. pag. 376.

Christophorus Castellioneus. In Bibliotheca Felini extat *Christophori de Castilione Repetitio l. ubi ita donatur de donat.* edita Pisis anno 1494. Tom. 2. pag. 51.

Dominicus Bolanus, seu potius Bollanus obiit anno 1496. ut scribit P. Degli Agostini *Storia degli Scrittori Veneziani Tom. I. pag.* 527. Præter *de Conceptione B. Mariæ Virginis* scripsit etiam *Venetarum rerum historiam*, quæ adhuc in manuscriptis jacet, & alia nonnulla apud eumdem Degli Agostini recensita. Tom. 2. pag. 52.

Dominicus de *Dominicis*. Plura de operibus auctoris hujus tum manuscriptis cum editis congerit P. de Augustinis in opere vernaculo de Scriptoribus Venetis Tom. 1. pag. 213. Ex eo vero discimus opusculum *de Cardinalium legitima creatione* prodiisse impressum post quatuor priores libros prioris voluminis operis *de Republica Ecclesiastica* auctore Marco Antonio de Dominis Londini 1617. & Heidelbergæ 1618. Diversum vero ab hoc est Opusculum ejusdem auctoris: *de creatione Cardinalium ad Pium II. Consilium* quod in MS. codice Berberino superesse idem P. de Augustinis testatur. Tom. 2. pag. 59.

Hieronymus Donatus. Quid mihi fucum fecerit ignoro. Profecto oratio illa Donati ad Julium II. nomine Venetorum ab eo ipso Donato ad hoc missо a Senatu suo est habita, nihilque in ea de loco, in quo edita est, legitur. Quare ea quæ hic scripsi imprudens volens, prudensque retracto. Tomo 2. pag. 131.

Stephanus de *Noctis*, ita enim scribendum, non ut est in Fabricio Ex noctis, operis de Remissione a pœna, & culpa author religiosum Humiliatorum ordinem professus fuit Mediolani exeunte sæculo XV. Videndus de illo Saxius Historia typographica Mediolan. ad annum 1483. Tom. 2. pag. 193.

Franciscus Aretinus. Ea quæ hic adnotavi, modo retractanda esse judico. Constat enim ea quæ hic dixi de Francisco de Acceptantibus pertinere ad Franciscum de Accoltis, qui etiam Franciscus Aretinus sine addito dicebatur. *Eadem pagina*.

Franciscus Albertinus. Libri de mirabilibus novæ & Veteris urbis editio anni 1510. erat quidem hic subjungenda, utpote Fabricio ignota, sed nec silendum fuerat, editionem Romanam anni 1505. a Fabricio indicatam non latuisse eruditos. Tom. 2. pag. 197.

Franciscus Niger. Plura de scriptore isto congessit P. Degli Agostini *notizie degli Scrittori Veneziani* Tom. 2. pag. 473. quo docente disco Nigrum circa annum 1513. obiisse. Ejus vero opus de arte Epistolandi prodiisse primum Venetiis an. 1488. in 4. Quam vero ego hic indicavi, editionem anni 1496.

fine loco idem vir doctus non vidit, sed illam penes me esse sancte profiteor. Reliqua viri hujus docti opera apud eumdem scriptorem diligenter recensita reperies. Tom. 3. pag. 41.

Gerardus Dicxus floruit sub initium sæculi XV. lege XVI. Tom. 3. pag. 82.

Gratianus de *Clusio*. Dolet præteriisse me egregii operis mentionem, quod suscepit per hos dies, & ferme jam totum absolvit Cl. Carolus Sebastianus Berardi jurisprudentiæ studiis in Regia Taurinensi Nobilium Academia præfectus. En ejus titulum: *Gratiani Canones ab apocryphis discreti, corrupti ad emendatiorum codicum fidem exacti, difficiliores commoda interpretatione illustrati*. Totum illud, quantum quantum est, in volumina distribuetur tria, ex quibus duo jam prodiere Taurini anno 1752. & 1754. in 4. In priori agitur de Canonibus Conciliorum in Gratianeo opere repræsentatis; altero discutiuntur canones Romanis Pontificibus tributi; tertium denique propediem evulgandum de canonibus ex Patrum operibus desumptis. Idem olim venit in mentem Cl. Antonio Augustino in suo illo opere *de emendatione Gratiani*, cum tamen post illius viri celebris obitum plura in lucem producta sint, ex quibus magis ac magis emendari Gratianus possit, inde facta occasio est Cl. Berardo, ut eamdem spartam iterum adornaret Tom. 3. pag. 130.

Guido de *Bonato*. Si fides habeatur Jacobo Malvecio in chronico Brixiensi Guidonem hunc penes se habuit, ac de futuris rerum eventibus sæpius consuluit Ezelinus de Romano celebris in Italia tyrannus, qui anno 1259. vita cessit. Vide Malvecium Chron. distin. 8. cap. 28. & 30. Tom. 3. pag. 246.

Hieronymus Balbi. P. Joannes Degli Agostini in altero volumine operis: *Notizie istoriche degli Scrittori Veneziani* pag. 241. mihi imputat opinionem de patria Hieronymi Balbi a vero plane alienam ratus scripsisse me Hieronymum illum Balbi patria extitisse Foroliviensem. Non equidem diffiteor, me ex fide Laurentii Champerii scripsisse Hieronymum Balbum, qui Parisiis amœniores literas docuit Forolivium habuisse patriam, ita enim asseruit Champerius in catalogo præceptorum suorum in fine opusculi: *Duellum epistolare* edit. Venetiis 1519. cujus hæc sunt verba: *Præceptores nostri primum inter amicos locum vendicarunt in humanitate Guido Juvenalis, Joannes Ferdinandus, Faustus Andrelinus, Hieronymus Balbus Foroliviensis*. Non dubito, quin hic designetur Hieronymus ille Balbus, qui cum Andrelino lites immortales Parisiis exercuit; an vero Hieronymus iste Balbus idem omnino sit habendus cum Episcopo Gorcensi ejusdem nominis nec ibi ego affirmavi, nec omnino scio. Immo ex hoc forte Camperii testimonio dirimi utcumque posset lis inter eruditos diu agitata, num Hieronymus Balbus Andrelini adversarius idem omnino sit cum Gurcensi Episcopo cognomine; nemo enim huc usque scivit vel scripsit Hieronymum Balbum Gurcensem Episcopum natum esse Forolivii, sed alii Venetiis, alii alibi prodierunt. Vide eumdem Degli Agostini ibid. & Mazzuchellum V. Andrelini not. 23. Tom. IV. pag. 5.

Jacobus de *Arena*. In codice MS. Felini extat tractatus *de excussionib. compositus per D. de Arena de Parma;* tum & alius *de natura expensarum quæ fiunt in judiciis* ejusdem auctoris. Tom. IV. pag. 14.

Jacobus Malvetius. Fugerat me indicare Chronicon Jacobi Malvecii prodiisse in Muratorio Rer. Italic. Tom. XIV. Perducitur illud usque ad annum 1332. Tom. IV. pag. 51.

Joannes Patriarcha *Antiochenus*. Quamvis Joannes iste in Concilio Constantiensi Romani Pontificis partibus facit; in Concilio tamen Basileensi pro superioritate Concilii supra Pontificem peroravit ea oratione, quæ legitur in Labbeo Venetæ edit. Tom. XVII. pag. 706. Tom. IV. pag. 108.

Joan-

Joannes Nesius. Præter *oraculum de novo sæculo* in Bibliotheca Riccardiana servatur ejus *oratio quædam funebris & Epistola Consolatoria ad Braccium Martellinum* in obitu ejus patris, & alia quædam opuscula vernacula scripta. Vide Lamium in catal. ejusdem Biblioth. Tom. IV. pag. 120.

Joannes de *Polemar*. In recensione actorum Concilii Basileensis, quæ in Codd. Regis Galliæ continentur vulgata a Cl. Schoepflino in comment. histor. Critic. editis Basileæ an. 1741. pag. 541. exhibetur: *Joannis de Palomar Sac. Palatii Auditoris dialogus inter ipsum, & Joannem discipulum in Sac. Concil. Basileensi an.* 1433. *de auctoritate Papæ*. Tom. IV. pag. 250.

Laurentius de *Monacis* obiit anno 1429. ut adnotat P. Degli Agostini in opere *Istoria degli Scrittori Veneziani* Tom. 2. pag. 368. ubi & alia nonnulla ejus opera inedita recenset. Tom. IV. pag. 264.

Leodrisius Cribellus. Opus *de expeditione Pii II.* quod hic per incuriam Cribellio Brixiensi Præfecto tributum est, ad alterum Leodrisium Cribellum hic a Fabricio post priorem illum commemoratum pertinet. Tom. V.

Petrus de *Monte*. Cl. P. degli Agostini in opere vernaculo de Venetis Scriptoribus Tom. 1. pag. 364. ambigere se fassus est num repertorii a Petro de Monte editi extiterit umquam editio Romana anni 1476. revera tamen extat in Bibliotheca Felini duplici in folio volumine, & in fine postremi voluminis legitur: *impressum Romæ apud S. Marcum* 1476. *die* 5. *Februarii*, tum subditur continuo manu ejus temporis exarata hæc adnotatio *per honorabilem virum Simonem Nicolai de Luca mercatorem curiam Romanam sequentem*.

NOI

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del *P. Fr. Paolo Tomaso Manuelli Inquisitore Genera del Sant' Offizio di Venezia*, nel Libro intitolato: *Joannis Alberti Fabricii &c. Bibliotheca Latina, Mediæ, & infimæ Ætatis &c. con aggiunte* non v' esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza a *Giovanni Manfrè Stampatore di Venezia*, che possa essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 7. Luglio 1754.

(*Gio: Alvise Mocenigo II. Rif.*
(*Daniel Bragadin Cav. Proc. Rif.*
(

Registrato in Libro a Carte 52. al num. 389.

Giacomo Zuccato Segr.

A dì 13. Luglio 1754.

Registrato nel Magistrato Eccellentissimo degli Esecutori contro la Bestemmia.

Gio: Battista Battisti Segr.

ADDENDA
AD
FABRICIANAM
BIBLIOTHECAM
MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS.

JO. DOMINICUS MANSI
LUCENSIS
IN TRIA OPUSCULA MOX SUBJICIENDA.
PRÆFATIO.

Oſtquam V. Cl. Petro Lambecio laudabile illud conſilium ſuccurrit, ut in eos, quos confecit de Bibliotheca Vindobonenſi Commentarios rara quædam & parva, pretio magna opuſcula inveheret, cæteris deinde, qui Catalogos inſignium Bibliothecarum paulo accuratius conficiendos, evulgandoſque ſuſceperunt, utile illud exemplum imitari placuit. Ita conditæ dapes multo ſapidiores ad palatum faſtidioſorum quorumdam lectorum efficiuntur, quibus arida ſcriptorum nomina, & ſimplices librorum tituli minus ſapiunt. Ad hunc morem ſeſe compoſuit Jo. Albertus Fabricius, tum in Bibliotheca Græca, tum in Latina, & in præſenti hac quam in Italiam reproducimus. Cum vero additamenta plura nova hæc editio præferat, eaque me authore acceſſerint; opportunum mihi pariter viſum eſt, opuſculis etiam novis pretium operis augere, Lectoreſque, minus forte ad proletaria mea affectos, raritate & novitate alienæ hujus mercis avidius trahere. Pauca ſunt hæc de multis quæ Felini Sandei Lucenſis olim Epiſcopi, de quo plura hic ſuo loco egi, Bibliotheca mihi ſuppeditavit, reliquis in tempus Deo dante ſi vita ſupererit evulgandis. De ſingulis nunc ratio reddenda eſt.

I. De Julio Pomponio Læto quamvis multi multa prodiderunt; plura ſunt tamen incerta fama adeo obvoluta, ut in obſcuro maneant; velut de natalium genere, de moribus, ſtudiis, indole, nomine, die, & anno ejus emortuali. Singula hæc ex iſto, quod nunc ego primus edo, funebri Julii Pomponii Læti elogio a Michaele Ferno ſcripto in majorem lucem extrahuntur. Ille enim diem fatalem inſignis viri exprimit V. Idus; Junii profecto; nam ſtatim ab eo obitu datum hoc elogium conſignatur III. Id. Junii anni 1498: ex quo etiam de anno obitus edocemur. Hinc deceptos arguas Scriptores plures apud Zenum differt. Voſſian. tom. II. differt. XIV. qui anno 1484, & Zenum ipſum, qui an. 1497. die 11. Maii vita functum ſtatuit. In publica egenorum ægrotantium æde pauperem vitam abſolviſſe ſcripſit Pierius Valerianus de Literat. Infelicit. lib. II. Num vera prodiderit, nunc demum ambigere licet, cum ex Ferno dicimus modicum illud, quod Læto ſupererat, argentuli dum *cubabat depenſum* fuiſſe. Nihil enim feciſſet ſumptus ſi in pu-

blica illa æde vitæ postremam partem traxisset. Reliqua ex eodem Ferno repetas. Porro Michael Fernus Mediolanensis ex editione a se primum curata operum Joannis Antonii Campani dudum Eruditis innotuit; nec Jacobi Antiquarii nomen in obscuro latet, cum & de illo agat Fabricius in hoc ipso opere V. *Jacobus* Tom. IV. pag. 4.

II. Succedunt Cyriaci Anconitani Picenicollei (ita enim se appellat) epistolæ. Cyriaci Anconitani nomen Eruditis auribus dudum insonuit; nec epistolarum ejus fama me evulgatorem expectat. Norunt enim viri docti Epistolarum Cyriaci codicem in Ambrosiana Bibliotheca servari, ut notatum Montfauconio Biblioth. MSS. Tomo I. pag. 512. Raras tamen hucusque prodiisse, credo; easque omnes collegit, quantum scio, V. Cl. Laurentius Mehus, junctas Itinerario Cyriaci, a se edito Florentiæ an. 1742. in 8. Alias ab his diversas reperi in codice MS. Biblioth. Felinianæ, quas cum dignas suo Authore, & luce publica merito suo donandas censuerim, ut hic darem operæ pretium me facturum judicavi. Adieci in eodem codice pariter subjunctam ejusdem Cyriaci orratiunculam occasione Publici Fœderis Anconitanos inter & Ragusæos initi, cui Fœderi sanciendo Cyriacus cum aliis Optimatibus e suis civibus delectus est. Compositum illud est anno X. Eugenii IV. die XIII. Kal. Quintiles idest anno Christi 1440. die XIX. Junii. Multa sunt totidem hic expressa verbis ac leguntur in Itinerario superius indicato; quin & in Itinerarium suum invexit Cyriacus ea, quæ in hac oratione antea expresserat; cum Itinerarium non ante annum 1441. ab authore suo scribi potuisse Cl. Mehus demonstraverit. Variantes nonnullas maximi momenti, quæ ex utriusque collatione deprehendi sedulo in margine adnotavi; sicut & admonui unde consensus iste utriusque opusculi incipiat, & quo desinat. Idem Cl. Mehus in præfatione ad Itinerarium ex duabus Philelphi epistolis legendis lib. V. num. 22. 23. collectionis epistolarum ejus adstruit ante exitum anni 1443. Cyriacum Asiam Græciamque peragrasse. Cum tamen ex epistola, quam hic evulgo, scripta an. 1444. discamus Cyriacum anno illo Cycladas, Delum aliasque Græcas urbes invisisse; hinc non totam simul ab eo lustratam facile deducimus. Reliqua, quæ ex his epistolis eruuntur sine labore per se Lector intelliget.

III. Superest opusculum tertium reliquos duos amplitudine sua, & argumenti dignitate superans auctore Diomede Caraffa Comite Magdaloni, & Ferdinando I. Aragonio Apuliæ Regi ab intimis consiliis. Diomedis Caraffæ in Neapolitana Historia, nec ignotum nec incelebre nomen est. Ex illustri illa tota Europa familia prodivit Diomedes Caraffa vir strenuus, qui Alphonso I. Aragonio Neapolitano Regi admilitans adversus Renatum Andegavensem post multa egregie & strenue gesta, cum tandem in obsidione Neapolis ab Alphonsi Regis copiis incurius fieret in mœnia; ille inter primos militans accurrentibus hostibus dejectus, oppressusque fuit an. 1441. si fides habeatur Laurentio Bonincontrio Miniatensi in annalibus a Muratorio vulgatis Rer. Italic. Tom. XXI. pag. 151. cujus hæc sunt verba: *Sed illi a Renato repulsi, intra ho-*

hortos Urbis quidam mortui; alii præcipitati; in quibus Diomedes Caraffas &c. Hunc Diomedem olim quidem ego auctorem opusc. reputaveram; cum tamen Scriptor iste opus suum direxerit Eleonoræ Aragoniæ Herculi I. Atestino Ferrariæ Duci jam nuptæ; idque primum conjugium convenerit an. 1463. ut ex diariis Neapolitanis Hectoris Pignatelli olim dictis, & in eodem volumine a Muratorio vulgatis, discimus, alium fuisse oportet Diomedem hunc a Milite an. 1441. interfecto. Filius fortasse seu ex Filio Nepos prioris illius fuerit. Quicumque ille tamen extiterit Diomedes librum suum scribebat post annum 1469. & ante annum 1483. Narrat enim in eo Robertum Malatestam opera & auxilio Ferdinandi Regis adjutum ditionem suam defendisse, & pacasse imperium. Id vero tunc contigisse credo, cum ab Archiepiscopo Spalatensi Marchiæ præfecto, atque exercitus Pontificii ductore ditione ejus occupata, & Arimino stricta obsidione afflicto e præsentissimo discrimine ab exercitu Ferdinandi Regis cum Florentinis & Duce Mediolanensi fœdere juncti ereptus fuit. Hæc narrat author noster in opusculo suo, nihilque subdit de conversis a Roberto armis in benefactorem suum Ferdinandum, quod accidit extremo Roberti anno scilicet 1482. ex quo planum factum esse arbitror, eo intermedio tempore inter annum 1469. & 1482. Diomedem hunc ad scribendum se contulisse. Videri ille posset præposterum sibi consilium statuisse, dum opus de *Regentis & boni Principis officiis*, Mulieri, Viro ejus adhuc superstite, & unico imperii administratore, destinavit. Id utique ferri vix posset nisi sciremus Eleonoram illam Aragoniam virilis animi fœminam fuisse, nec sivisse, ut partes ejus in administratione Imperii desiderarentur. Habes apud Petrum Cyrnæum in commentario de Bello Ferrariensi, orationem ejus ad Populum Ferrariensem animis consternatum, qua spe melioris fortunæ illos erexit.

Opusculum istud ego in Cod. MS. Feliniano offendens hæsi primum animo, num mihi describerem, ratus jam typis prodiisse; ea de re non unum Virum doctum percunctatus sum; consului Biblioth. Neapolitanam Toppii cum additionibus Nicomedis, altumque in utroque silentium offendi; Jasurum etiam non neglexi, nec me fecit doctiorem; quare tamquam inedito locum hic illi dare constitui. Profecto dignissimum est ut in lucem edatur; sive enim felicitatem, qua mentem suam explicavit author, sive styli elegantiam, sive in interprete latini eloquii candorem spectes, sive præceptorum copiam, utilitatemque consideres, hæc simul omnia, ut admirationi, imitationi, commodis hominum proponantur dignissima sunt. &c.

I.

MICHAELIS FERNI
MEDIOLANENSIS
JULII POMPONII LÆTI
ELOGIUM HISTORICUM.

Fernus, Antiquario de obitu Pomponii.

JUlius Pomponius Lætus, felix, fortunatus decessit: Decessit Pomponius linguæ latinæ instaurator maximus. Sic morimur mortales: nec juvant quemque aut opes, aut disciplinæ. Homo semper attrivit se continuis vigiliis: Studiorum assiduitate: multa terrarum peragratione id tandem assecutus, ut princeps litteratorum omnium & haberetur, & esset, una omnium consensione; sed id nunquam assecutus, quin sibi quoque oppetendum foret una mortalium omnium lege. Quo emigrasti Pomponi? Ubi illæ tuæ junoniæ aves? Tua illa stupri nescia Catella? Illæ nemorosa inclusæ cavea garrulæ aviculæ? Mœrent, gemunt: singultiunt: lugent: in quibus tranquillissimam vitam traducebas: Quo tui videndi, demirandi; contemplandi; addo etiam adorandi causa, totus velut ad unicum literarum oraculum confluebat orbis, Constantinianæ Thermæ, illa infesta omnibus mors execrabilis, & semper probris, convitio dira, vel ob hoc solum imprecatione detestanda. Non possum referre tibi, quanto hujus in obitu perculsa Roma dolore. Contuemur nos, quotquot in urbe sumus, studiosi alterutri; & in ipso confunduntur obtutu oculi, quasi pudeat milites imperatore suo destitutos, tantam jacturam in rem literariam accepisse; tanto principe cunctum latinum imperium, quod hic in dignitate florens & excelsum sapientissime custodiebat, orbatum esse. Quis alterum reddet nobis Pomponium? Passim rogamus. Quis in illius arcem tam eminens, & elatus, audebit se rapere? Cui unquam natura, Cœlum, superi, inferi tam concordi consensu præstabunt, ut Pomponium ingenio, studiis, cognitione, probitate, fide referre possit aut gratia? Contempsit (quod sua semper natura fuit) ad summam admirationem omnem semper fastum, adeo usque, ut nulli unquam principi, in quibus familiare illud crimen est, adjicere se voluerit; illorum gesta vel magno quæsitus stipendio scribenda, ne quid mortalium ulli deberet, sibi desumpserit; ipsam naturæ suæ facilitatem & libertatis invidia. Natus erat, id quod non ignoras, Salernitanorum principum clarissimo de sanguine: Cæterum studio literarum, & virtutis fragrantia, nec regias unquam quæsivit aut opes aut honores: nec laudavit in omni vita aliud unquam magis, quam despectis maximis facultatibus in libertate sibi vivere. Urbanitas erat in illo plurima, omnibus comis & perbenignus, sed congressus quorundam nebulonum arrogantissimorum, quorum affluebat, non tam ostentandi sui causa, quam nomen etiam & famam ex illius consuetudine sibi indipiscendi turbam ex omni Italia maximam refugiebat.

Me

Me semper, ut avidulum literarum, & vere illius præstantissimæ & divinæ virtutis admiratorem continuum amanter est complexus: etiam arcana aliqua credebat. Multorum populorum, nationum, gentium, quos adierit, mores, vitam enarrabat. De principibus multa, quantum peritissimus quisque Reipublicæ administrator, procul ab omni munere publico, disserebat. Eventus rerum longe ante videbat prædicebatque. Quæ oculis subjecisset varia orbis loca apud Cosmographos castigata demonstrabat. Cogitabat nonnunquam ad peritissimos Indos se transferre, & hanc urbis parcissimam conditionem, nisi eruditissimorum hominum conventus demulsisset, effugere gestiebat. Istos lautos, ista gulæ irritamenta assidue carpebat. Abstemium me aliquando veluti naturæ sapientissimum custodem oppido commendabat, atque pergerem in reliqua vita, quod & ipse apprime cuperet quandoquidem melior habitudo mihi perstaret, enixe suadebat; se accusabat, quod non in juventa ad id instituisset. Et de se multorumque valetudine blande & festiviter multa referebat. Heu me: memini cum paulo hilarior inter sales percunctaretur, quantum expavissem ad Regilum lacum in Algido cum in Gabios tenderem. Non ita me subito latrones invaserant, ac rescivit ille. Hac frequentatione & usu domestico evenit nonnunquam, ut interesse eum, & conspicari illum cuperent maximorum Regum oratores, & ad faciem compellare. In qua re mirificum risum excitabat mihi, cum illos non alio vultu exciperet, quam e vulgo quemlibet unum; dimittere quoque æque desiderio plenos, ac ad eum issent ante. Instabat fortasse quidam paulo ignobilis & exterus e Germania illius videndi cupidus; homo affabilis alioqui; sed sæpe angustia familiari pressus in conspectum illius se dedit: ac quærenti illi num esset Pomponius: tum, inquit: expletum desiderium tuum est; vidisti me, & in verbo abiit. Nonnullis tanta vesania nonnunquam incesserat, ut admirabundi & velut homines phanatici num esset Pomponius? ac ne illius solum eruere doctrinam contenti; sed nomen etiam usque de lustrico, genus, vitam, patrem, patriam scitarentur ac petulantius exquirerent. Nos operæ pretium fuit videre quam ridiculariter, quam virose a se eliminaret. Quem esse eum arbitrarentur; num Ursum fortasse? aut Tygridem? aut Elephantem? Vestigaret ne ipse de illis genus, aut avos, aut atavos, aut qua tandem setosa læna nati essent? Hoc ad rigiditatem quandam naturæ & nimium contemptum imputabant imperiti aliqui; nescii quod nunquam vacua illi fuisset dies, si se nugatoribus istis ad vota voluisset committere. Accedebat, quod oderat, quo delectantur alii, concursus istius fumum inanem; & præstare intelligebat impendere studiis id quantulum temporis, quam in hac sui ostentatione inutiles horas ducere; Et quamquam parvipenderet quamcunque sub hoc cœlo Deorum, hominum tempestatem animi quadam acritate, & constantia; erat tamen illi quorundam ratio; Et cum flocci faceret patres istos superciliosos omnes, in quibus majestas accedere creditur, si se quam paucissimorum faxint, si se fortasse ad vices quasdam intra penetralia contineant, unum sanctæ Crucis Carvaial Cardinalem nostrum in omni facultate excellentissimum in præcipuo cultu habebat: aperiendi capitis contentione genuflexibus & humili semper illum venerabatur affectu. Vidi ego, & interfuere innumeri, quibus admirationi erat, quod pertinax alias contemptor & in hoc uno perinsignis Pomponius huic adblandiri, hunc quam conciliatissimum sibi reddere tantopere evigilaret: unde palam fuit scite tenere illum honestissimos mores: & posse illum modestissime cum Principibus versari & esse; Sed odisse compedes, & claustra, & septum, & malle fabas commi-

mi-

minuere quam angi perpete cura, & tanquam arcta obsidione, (quod ego utique) intra aulas regum sua libertate lætus fœlix coerceri. Erat vestibus neglectus, cothurnatus plurimum; cerulei coloris caligæ. Sericum non omnino sprevit.; at laciniosa indumenta, eaque domi perbrevia. Per urbem tunica celia sæpe, aliquando ostrina. Capillus rejectus & canus supra aurem. Apex, qualem gestant Insubres, paulum in ambitum complicatus. Domi invinctum longissima linea vitta caput pene in Numidicum modum ad meliorem valitudinem plurima anni parte habebat, quod advenas & spectatores in incredibilem admirationem excitabat. Errabat crebro solus per veterum monumenta, vetustatis diligentissimus rimator. Nihil in urbe tam abstrusum tamque abditum, ad quod ille non penetrarit. Situm, regiones, portas, colles, vias, vicos, ædes, templa, aras, domos, delubra, lacus, balnea, basilicas, hortos, horrea, pistrina, insulas, senatula, obeliscos, bibliothecas, campos, fora, pontes, thermas, janos, aquas, capitolia, amphitheatra, colossos, columnas, macella, theatra, ludos, nymphea, equos æneos, eburneos, tabulas, signa, arcus, lupanaria, latrinas, vexilla, castra, cohortes, sacra, prophana omnia, tam perite quam proprios digitos percalluit discriminavitque. Deprehensus sæpe intra cineres & busta majorum vagans functorum spiritus est creditus. Erat enim proceritatis infra mediocrem; habitudinis non laxæ, sed genæ spatiosioris, & lineamento reliquo vultus non tamen ad deformitatem oblongæ; dens rarus, & scaber; balbutire visus cum expeditissimæ linguæ esset, hærere namque palato lingua, & oris convexum subquatere. At hoc vis ingenii & contemptus quidam in usum trajectus pariebat; Quod mihi indicio erat; nam ubi profitebatur nihil sonantius, nihil mobilius, nihil concinnius lingua illius audiri posse judicasses. Unde & fortuiti isti compellatores & allocutores adventitii stupuisse visi sunt, quod in congressibus cum refertum illum quidem in omni doctrinarum genere sentirent, in cathedra & pro sella in gymnasio profitendo multo Divo propior quam mortali homini, tam cumulata poetarum & historiarum interpretatione haberetur. Legebat in Gallicinio semper; non imbres, non desæviens frigus, non immanis ulla tempestas hominem coercebat, quominus præcipitem se ex illo Quirinali jugo ad Gymnasium daret; & ruebant agminati illa vel hora ad illum auditores, quantum schola ipsa vix poterat capi. Interdum pro ostio sub dio longissimam velut caudam, quæ testudine recipi nequiret, ducerent. Quæ legeret ille semel volumina emendatissima in omnem Italiam exibant. Nam corrigendi, & erigendi latinam linguam studiosus adeo fuit, ut non unum ille volumen profiteretur, quod idem manu sua non transferret. Composuit multa; & edidit sub suo nomine tam honoris quam laboris sui largitor etiam mirificus paucissima: & colliguntur nulla non elegantissima illius volumiua quæ haud mora audies evolare. Quamquam delectabatur magis docere quam scribere, ut essent Pomponiani plurimi discipuli, in quorum excellentia cerneret nomen suum inclarere, sicut Socrates, & factitavit Christus: qui cum ipsi (sed longe aliter hic, & aliter ille) doctissimi consummatissimi essent, in discipulis & ministrorum splendore voluerunt nomen & famam suam; ingenii & divinitatis majestatem elucere. Sed est delirantis simillimum persequi ista ad te, quo cum tanta consuetudo fuit, tantaque illi familiaritate, tanta benevolentia copulabare, & ea quidem prosequi, quam nemo unus modo etiam forte infans aut paulum literas edoctus visus est ignorare. Significare tibi acerbissimam omnibus illius mortem volui tantummodo. Sed vexit me per hanc vitæ suæ exiguam

guam

guam recitationem , tanquam per rapidissimum torrentem laudum suarum meus maximus dolor. Et tu non desisti unquam illum ad astra ferre. Nolo tibi ostentatione quadam verborum luctum meum gravissimum recensere. Verum deesse mihi semper aliquid quiddam & urgere & percellere cor videtur anxietas quædam sollicita. Quod, cum unde est mecum impensius revolvo, protinus ad illum omnis percurrit recordatio, & in illius occursu largissimi singultus erumpunt. Primum quidem ob id quod captum mortalium omnium supergressus est Julius Pomponius Lætus, fælix, fortunatus; subinde, quod me amaret, non postremum; sed iccirco præsertim quod ille mihi ante ereptus est, quam illo cum noctes & dies, sicut cupiebam, aliquando per meliorem fortunam potuerim traducere. Non improbo illam consuetudinem antiquorum, ut cum functis carissimum quodque conjungeret, ne desiderio tabesceret superstes, quod optatissimum in vita habuisset. Roga, mi Antiquari, vitam illi æternam apud Cœli fabrum mundique summum artificem ad quem certo Lætus ille evolavit. Nam inter clarissima vitæ illius consilia illud perspicuum, quod summum semper Creatorem unice dilexit. Leviusculi homines, quidam gerriloqui gattulones, poetas, & oratores quosque eximios, gentilitatis cujusdam accusant & perfidiæ. Mors testata, quam sanctissima illius vita. Non fateri modo errata cum astantibus, velut extremi diei præsagus contendit, sed Salvatorem etiam ipsum efflagitavit. Ad religiosissimam mortem, immo vero vitam sempiternam religiosissime se composuit. Febris vexavit illum primo, mox tuberculum ad lævam aurem extuberatum capitis humore influente. Inedia curare tam febrem quam exitialem anthracem illum existimavit posse. Sed consecutus est defectus reliqui corporis: cui medicum nullum fomentum subinde potuit subministrare. Ubi fati necessitatem agnovit, occumbere se fassus est, ac in morte mortem superaturum se jactavit. Non disjectus est ille sensu non excanduit diem supremum exigi; non luctu & squallore visentes exterret. Lætus qui voluit in vita semper appellari, lætus extitit semper & in morte. Ablatus est nobis jam septuagenarius V. Id. sub vesperam. Postero die in Ara Cœli in editiore collis Tarpeji rupe, lauro coronatus virenti, tumulo traditus est. Hæres Matthias discipulus per dilectus haud multum ditatus, agellum & domunculam libros paucos & supellectilem modicam ex omni hæreditate accipiens. Quod enim argentuli fuit, dum cubat, depensum. Et funus amicorum impendio elatum. Commendavit ad sepulchrum Petrus Marsus extemporaria quidem, sed eleganti & luculenta oratiuncula. Convenerunt viri quique doctissimi, sed & ignari literarum illo munere & officio carere noluerunt. Osculum ante humationem plurimi non perhorruerunt. Mutatæ vestes quot non credat posteritas, & publicus prope luctus urbem invasit. Exequias munificentissimas instruunt; in quibus peractis sacris, quisquis pollet ingenio, depromit aliquid in publicum, ut agnoscant ludorum scenicorum restauratorem unicum quotquot sub illo claruerunt. In quo pietatis argumento quoniam effigiem illius exprimere tabella promissum sæpe manu mea, sed omine semper quodam lævo invito mihi interceptum munus non potui homo expers olim scenæ, induam & ipse forsan mimum. Ut sentiant fortunatissimi manes, quod post injectum marmor caritas illa & recordatio sanctissima meritorum in auras non concesserunt, sepulchri erit extra præsentem formam exactissima consideratio. Clarebit carmine marmor, & erit in foro Literario monitrix illius virtutis semper erecta statua. Et quidem si virtus, si probitas, si divina illius doctrina nihil admirationis promerita est; si signum absit omne, si cera, si gypsus

ſus non referant; Hoc ſemper immortalem nobis, & memorandum reddet Pomponium, quod in illius obitu patres, pueri, ſenes, juvenes, docti, indocti, advenæ, cives, deſiderium maximum oſtenderunt; nec a lachrymis etiam & ſingultu uberti temperavere. Vale. Ex urbe deſolatiſſima III. Id. Junii MCCCCXCVIII.

HIERONYMI DONATI

Patritii Veneti

Epitaphium græcum in Pomponium.

Ὦ ξεῖνε τοῦδε σέβου τύμβου κλέος, ἐνθάδε
κεῖται
Τηλαυγὴς Λαίτου Πομπονίου κεφαλή
Ἐσβέσθη ῥώμης κῦδος μέγα τὸν δ᾽ ὀλοφυρμὸν
Παιδείας μουσῶν, καὶ χαρίτων ἔλακεν (a)
Ὦ γεραιὲ μεῶν, πάτερ ἤπιε σοῦ γε θανόντος
Δημόσιον πένθος δάκρυα κοινὰ χέει.

Ejuſdem in Latinum converſum.

Hoſpes adi: venerare decus numenque
ſepulchri:
Hic reſident Læti Pomponii cineres,
Extincta eſt Romæ præcellens gloria, luget
Docta Cohors, mœret Muſa, gemunt charites.
Te moriente quidem juvenum, pater optime, fudit
Publica communes mœſtities lachrymas.

JOANNES LAURENTIUS

HIERONYMO DONATO

Oratori Veneto.

EPigramma tuum de Pomponio græce ſcriptum adeo ſum admiratus, ut ejus elegantiam æmulari latine cuperem; non tamen omnino bene ſucceſſit: nam quanto lapſu ab ea decidere agnoſco. Ariditas enim mea uberrimam illam ingenii tui beatitudinem, feſtiviſſima græcæ linguæ venuſtate alioquin adjutam aſſequi nullo modo potuit. Id tibi in præſenti legendum, qualecunque ſit, mitto. Tu vero boni conſules, ac pro ſapientia, qua præditus es; infantiæ mæ dabis veniam.

Ὡς γὰρ ἀπόγραφος ἐξ ἀρχετύπου δεύτερον.

Translatio ejuſdem.

Pomponii clarum Læti venerare ſepulchrum
Hoſpes, & inſigni ſacra feras capiti.
Gloria quanta perit Romæ! gymnaſia patrem
Flevere: & charites Pieridumque chorus:
Docte ſenex, juvenum pater optime, poſt tua fata
Communi gemitu fundimus heu lachrymas.

GASPARINI LANII

aliud epitaphium in eundem

Pomponi, venerande ſenex, juvenumque magiſter,
Læte: ſub hoc ſitus & marmore: vivis adhuc.
Vivis: eriſque diu Latiæ nova gloria linguæ;
Non perimit claros mors inimica viros.
Deſine Roma ſacrum lachrymis turbare Poetam.
Hic cinis. Aſt toto perſonat orbe decus.

FErno meo ſalutem. Vixit Pomponius ſatis ſibi; Publicæ vero utilitati non vixit ſatis diu Sanctiſſimum ſe præſtitit in omni ætatis curſu. Sed cum mortem in propinquo adeſſe cerneret ex-

(a) Ἢ ἔλιπεν.

expiato ad christianum ritum animo, perbelle se ipsum consecutus est. Totam gloriæ supellectilem ex paupertate quæsivit. Nec præterquam annos septuaginta suum quicquam putavit. In quibus ingenia excitavit, & fovit, dignumque fuit ut in humeris lachrymisque urbis elatus in Capitolio, ut scribis, sepeliretur ad Aram Cœli. Destinaverat ille tamen sibi aliquando in via Appia alienum sepulchrum, sed, donec fata permisissent, testatus vixisse. At pietas discipulorum meliorem nunc locum delegit. Amissa sunt in eo incredibilia literarum emolumenta. Hæc acerbitas jacturarum ad alios pertinet. Ipse sua nunc fruitur æternitate, quam alioquin etiam vivens usurpabat: tum novercante fortuna palam calcata. Nec ullæ unquam Romanæ illecebræ virum sine reciprocatione sibi constantem attigisse visæ sunt. In familiari lacerna quotiens amiculo caput circumdedisset, beatiorem se Persarum Rege longe putabat. Propagarunt majores nostri viri quidem clarissimi imperium de gentibus. Pomponius Imperii ornamenta excitavit de sepulchris. Triumpharunt illi re bene gesta. Iste æque bene restituta Capitolium tenet. Qui eum ergo luget, hominem fortunatum luget, de cujus celebrandis laudibus nisi cura suscipiatur, omnium qui literas sciunt livorem aut ingratitudinem posteritas accusabit, Vale. Mediolano XVIII. Julii 1498.

Frater tuus Ja. Antiquarius.

FErno meo salutem. Una disceptatiuncula apud Principem atque Senatum, non solum ostendi adversarii stoliditatem, sed etiam spem omnem vanam feci. Putabat me nescire quod sciebam. Quæ autem teneo, latebant illum. Nihil mihi temporum varietas excussit aut obliteravit. Corroboratissima sunt quæ ad te perscripsi, & meliore quotidie nitescunt recensione. Dolebam equidem ista petulantia sugillari nomen meum. Et qui optima alienis rebus pondera semper adhibui, de me ipso male meritum unquam videri posse totus animo æstuabam. Sed veritas sicut oleum supernatat. Neque alius compertus sum, quam qui semper fueram, probus & justus. Quippe divitiarum magnitudo omnis, & honorum cumulus in conspectu meo pro nihilo fuerunt, bonæ etiam famæ per bonas artes partæ tam fui cupidus quam vitæ. Nam mortuum me esse mallem, quam male audientem. Puto igitur Ricavos herbam nobis palam dedisse, quos in omni foro umbone repulsos movissem gradu stravissemque. In qua re de fide ac diligentia tua tantum mihi promittebam, quantum de hominis amicissimi ac officiosissimi opera, & studio sperare debebam. Vale. Mediolano XXIIII. Julii MCCCCLXXXXVIII.

Fr. tuus Ja. Antiquarius.

I I.

CYRIACI ANCONITANI

EPISTOLÆ, ET OPUSCULA.

Ad Joannem Palæologum Divum Augustum, Pium, Felicem, Byzantianum Imperatorem.

CYRIACUS ANCONITANUS.

(1) POsteaquam ex Italia, Sanctissima illa peracta fidelium unione, summa tui cum laude concessisti ϖ λύχεις ἰὰ βασιλᾶ, Majestatem felicissimam tuam Byzantiana inclyta ipsa tua in Regia, revisere multis, eximiisque suadentibus meritis desiderabam, excolendissime Princeps. Verum & si occiduas ad partes me conferre omnimode maluissem, ut quod de more optabam, si quid iisdem nobilibus locis, nostram ad diem vetustatis dignum extaret, inspectaremus, non absque te primum viso, tuisve felicibus auspiciis iter ipsum captare constitui. Interea vero, cum Idibus Septembribus exactis, Alphonsus ille Hispanus, & inclytus Ausoniæ Rex, inito cum Pontifice Eugenio fœdere, nostram in Picenam Provinciam cum copiis adventasset, & eam Ecclesiæ potiori ex parte deditam restituisset, dum Asculum premeret, ex Ancona Patria ad eum una cum D. Card. Firmano eadem in provincia Pontificia potestate Legato (2), me quam avidissime contuli. Ubi cum brevem hanc hisce vobis transmissam orationem suis coram Principibus Regiis in tentoriis habuissem, ac inde alia inter digna relatu, de ingenti Pannonum in Turcas motu, eximia cum Cardinali S. Angeli laude, pleraque digna oratione relata fuissent, summe desideranti gloriam principi, pro viribus suadere conabar, ut ad quiescendum Italiam, & ipsum optimum patrem hac in sanctissima expeditione favitandum nobilem intendere animum maluisset. Suaserat & idipsum sibi Byzantianus ille Theodorus Charistenus egregius Orator tuus, qui superioribus diebus ex eadem urbe regia tua hanc ob rem ipsam ad Venetos, & occidentales Principes Legatus tua providentia missus adierat. Cui bonus ille Rex, mihique non alienum ab hac re animum ostentarat, quin & summo desiderio rem ipsam affectare, auxiliaque interim daturum, classeque tibi opitulaturum pro posse, & e Balearibus usque Insulis, ex Ebyssaque pollicebatur. Ego præterea, cum inde post Idus octobres cessissem, & ob id ipsum, & tui potissimum gratia Byzantium petens, Rhagusium, Illyricam Epidauri Coloniam, divertissem; continuo iisdem ipsis de rebus nuper ab inclyto Pannonum Rege Ladislao in barbaros bene gestis felices adventare nuntios video, non exigua cum ejusdem Cardinalis, & Coniati Jani fortissimi Ducis laude, quorum certas vidimus Ragusæorum ad ordinem epistolas, & alias ad Pontificem ipsum, & cæteros in Italia Principes providentissime missas inspeximus. Quibus & nos utique principibus hac ipsa de subitanea Barbarorum invasione literas plerasque ex Illyrico dedimus. Ut ex iis denique bo-

(1) *Scripta an.* 1444.

(2) *Dominico Capranica.*

bonis, piisque cæptis rebus, & tam laudatissime motis, moveant & se demum Itali præcellentissimi Potentatus, & Heroes Clari. Cohibeant denique illa sæva Latinorum invicem prælia, & detestanda bella nullos, hercle, triumphos habitura. Pudeatque ex iis penitus, ab externis Parthicæ expeditionis trophæis palmam surripere; quin & si hos tandem aliqua movet pietatis imago, in tam truces Christicolum voratores animadvertendum curent. Ego etenim cum inde ad cæptum peragendum iter cessissem: Ragusææ Civitatis Principes, & Celsitudini tuæ dicatissimi viri litteras fide dignas ad Majestatem tuam, & Illustres Despotas fratres Theodorum, & Constantinum dedere. Ut ego vobis dicatissimus, & tamdiu fidelissimus observator, & vestrum apprime cupidissimus gloriæ, vos ipsos tam fideles, catholicos, & Christianissimos Principes ad hanc ipsam adversus Barbaros hostes expeditionem favendam excitarem, &, ut ajunt, calcaria currentibus addere summo studio, solertiaque conarer. Et tandem cum ad Achaicam, Peloponnesiacamque Patrarum ad urbem venissem, illico fratri tuo Illustrissimo Constantino scripsi, & hac ipsa utique de re, quæ digna visa sunt, detexi: & cum inde Corinthum venissem a Demetrio Axanio præfecto suo percepimus eum nuper magnis undique collectis ex Peloponneso copiis una optimo cum Thoma Germano ex Lacedæmonia, Spartaniave Misistrate ad Isthon cum exercitu adventurum. Ubi iterum longo murorum aggere restituto, Isthmoque fatali rursus utique turritis mænibus vallato, exinde per Megaridem copias traducturum, Achaiamque totam, Thebarum jam urbe nuper in deditionem recepta, Lebadeam, Parnaseamque, Dauliam, & sacram Delphorum urbem singulis cohortibus invasurum, & a barbaris prædigne liberaturum, optimo juvante Deo. Ego sed enim interea cum Euripeam Chalcidiam, insignem Eubææ Civitatem advenissem, ut tute magis tuam versus regiam urbem navigarem ad V. Cal. Martias Euripeam triremem conscendens Maphio Molino Veneto Viro nobili Navarcho cæpimus navigare, ipse quidem ut Ægeum ab infestis Cyothalanis, piratisque liberaret; ego vero, ut ex itinere Sacram Delon, cæterasque sparsas per æquor Cycladas indagarem: & ex Chio denique tutiorem per navim regiam ipsam tuam Constantinopolim adventare curarem, optimo juvante Deo, nec non Genio Sanctissimo nostro favitante Mercurio. Ex eadem Trireme. Ex Orca antiqua Euboinæ Insulæ, & vetustate deleta Civitate.

E. S. R. M. T.

Dicatissimus K. A.

PRæterea cum ex Hadrianopoli recedere, & abitum Byzantium adornassem, ex Pannonia Legatos, propediem eodem ad magnum ipsum Regem adventuros percepimus. Quos cum expectare delegissem, non multos post dies, quatuor hic Oratores ad LX. equitum comitatos vidimus advenisse, unum scilicet Stoyka Quisdanich a Poloniæ, Pannoniæque inclyto Rege Ladislao, alterum Vitislaum ab illo præcellenti Equitum Magistro Coniati Jano, & duos e Georgio Argentigenæ, Mæsiæ, Servianæque provinciæ Despota: quorum alter Metropolites A. religione venerandus erat: alter vero nomine Logothetes: qui cum post biduum ad superbam Iysanni præsentiam se contulisset Regius Orator primum, deinde Despotei, ut ultimus ex primario bellica virtute Jano, Latinis, Græcis, Servianisque literis epistolas de fide, & sua quæque modesta munera principi magno dederunt. Et ad posterum diem cum apud Regios Bassianos Collegas rem tantæ legationis agitassent, & ablata jampridem; occupatave eorum in Provinciis oppida, repetita majori ex parte, concessa denique post triduum ex-

excepiſſent, & nonnullis ad pacem componendam conditionibus acceptis, ad principes eorum, & patriam remeare curarunt. Sed cum expetitum præcipue oppidum illud inſigne Columbarium, quod ad Danubii meatum Periſterion Græce dicunt, Barbarus occupatum iterum detinere maluerat: non omne ab Rege fœdus, ſociive ratum fore putandum. Nec ea forte, quæ tam late reddiderat princeps hic ſuperbus, amiſiſſet: ni nuper adverſus Charamannum ſuo potiori cum exercitu profecturus eſſet: nam ingens bellum potens illa in Aſia princeps in ipſum Teucrorum Regem paraſſe, ſuaſque jam provincias vaſtatum iri, oppidaque occupare cæpiſſe perceperat. Quas ob res non multos poſt dies, relicto in Thracia Cialaby nonnullis cum legionibus filio, & Chalil Baſſia Collega, primario Helleſpontum transfretare, & in Aſiam copias enixe ductitare decreverat. Poſtero vero die cum Legati ut Columbarium recuperarent, hac in urbe morantes inſiſterent, id ipſum hodie ſibi Regem reddidiſſe cognovimus. Et ſuos utique Barbaros Solymambegh, & Uranam Græcæ nationis Legatos ad firmanda Chriſtianis cum principibus fædera in Pannoniam miſiſſe.

Copia literarum Regis Pannoniæ ad Teucrorum Regem.

Excellenti Principi, & magno Imperatori Soltano Murathbeg, tamquam fratri, & amico ſyncere præferendo.

ULadislaus Dei Gratia Hungariæ, Poloniæque, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex, Lithoriæque Princeps ſupremus, & hæres Ruſſiæ &c. Salutem, ac fraternitatis, & amicitiæ proſperum incrementum. Noverit Veſtra Excellentia, nos nobilem, & egregium Otoynagiſdanich dictum, hominem noſtrum fidelem in factis, ex negotiis cum Veſtra Excellentia noſtri parte tractandis plene informatum, & per nos ſufficienter eruditum, cum totali noſtra auctoritate, & poteſtatis plenitudine ad Veſtram Excellentiam deſtinaſſe, ut cum ipſa Veſtra Excellentia noſtri parte valeat tractare, diſponere, & concludere auctoritate, ac in perſona noſtri. Cujus quidem verbis, & dictis, nec non ex relatibus noſtri ex parte Veſtræ Excellentiæ referendis placeat Magnitudini Veſtræ fidem credentiæ adhibere tamquam noſtræ propriæ perſonæ. Velit igitur Magnitudo Veſtra ſuos nuntios ſolemni præfaato Nuntio noſtro videlicet Floyka ad nos dirigere, & tranſmittere, & quicquid ipſe Stoyka noſter fidelis cum Veſtra Magnitudine diſpoſuerit, & concluſerit, fidem, & vinculum quodcumque volueritis promittimus præfatis veſtris Nuntiis dare, & conferre. Veſtra igitur Magnitudo velit modo ſimili fidem, & vinculum dare jam fato noſtro Nuntio, quod omnia illa, quæ diſpoſueritis, & concluſeritis, obſervabitis inconcuſſe, ut certi ſumus in vobis. Datum Budæ ſecundo Die feſti S. Georgii Martyris. Anno Domini 1444.

Reſponſio Teucri ad ipſum Pannoniæ Regem.

MAgno, ac excellenti Principi Magno Imperatori Uladislao Imperatori Hungariæ, Regique Poloniæ &c. tamquam fratri, & amico dilectiſſimo Amurath Beg, Magnus Dominus, Magnus Amorath, Soltani Filius; Magni Imperatoris, Magni Soltani Machmeth Beg Salutem, atque fraternitatis, & amicitiæ proſperum incrementum.

Noverit Veſtra Excellentia, quod nobilem virum, ac egregium Nuntium Stoyka veſtrum fidelem nobis placitam, & dilectam literam ex parte Excellentiæ Veſtræ conduxit. Per quam literam Excellentia Veſtra narravit, quod quicquid fidelis, ac veſter Nuntius Stoyka veſtræ parti tractabit, tamquam veſtræ perſonæ propriæ credamus. Narrans Dominationi Veſtræ quod dictus

ctus Nuntius Stoyka nobis dixit in primo de Domino Despota Georgio, videlicet quod dare debeam filios, atque loca sua, & quod ipse Georgius sit obligatus in omnibus servitiis nostris: sicut pro præterito erat. De quo pro fraternitate Excellentiæ Vestræ concessi. Ac etiam nobis narravit, quod Domino Blado Vayvoda Valacho placeat mihi pacem securus agere in hoc modo, quod ipse Blado Vayvoda mihi det tributum ad solitum primum, ac in omnibus servitiis nostris, sicut primo erat obligatus, quod noviter sit. Nisi quod non personaliter ad nostram Curiam veniat. De quo amore Excellentiæ Vestræ contenti sumus. Videlicet quod Blado Vayvoda det tributum, & omnia, quæ in nostris negotiis erat obligatus, etiam noviter faciat, ac contenti sumus, quod ipsa personaliter non veniat in Curia nostra, nisi quod nobis mittat ostagium: ac etiam si nostri in locis suis fugiant, quod nobis mittant, & etiam nos sic faciamus, si de illis hic fugient. Et ista intelligitur hoc modo, videlicet, quod Excellentia Vestra nobiscum pacem, atque fraternitatem, & amicitiam bonam simul habeamus: ex qua causa nos juravimus coram nuntio Excellentiæ Vestræ, videlicet Stoyka, quod nos cum Excellentia vestra bonam, & Solidam pacem habeamus sine aliquo dolo, vel fraude usque ad annos decem. De quo nos mittimus nostrum fidelem nobilem, & egregium Solymasbeg, videlicet, quod placeat Excellentiæ Vestræ personaliter jurare, recte, & fideliter sine aliquo dolo, quod per annos decem bonam, & solidam pacem nobiscum habebitis. Datum Hadrianopoli XII. Junii.

Postquam per Illyricum, & ipsa in Ragusio Civitate, fortissime, atque Magnanime Princeps, certis plerisque nuntiis, & præcipue Cardinalis Optimi, & Angelici nominis Pontificia potestate Legati veris Epistolis novimus, quanta, qualiave ad Christianum pium propagandum Imperium perstrenua, & insuperabili virtute tua, tuique florentissimi exercitus probitate provide, constanter, magninimiterque gessisti te vere insignem pietate Principem, Stratagemiphorumque militiæ Ducem, dignumque, ac verum Christianæ Religiosæ, Pientissimæque gentis pugilem vocitandum, appellandumque fore censebam Potestatem, imperiumque tuum Oceano, honores vero, & laudes, atque nomen astris te dignum terminare putavi. Quapropter animum meum omnem, fidem, mentemque, & affectionem, ac meipsum totum inclytæ virtuti, & Celsitudini tuæ devovi, dedicavique, magne τροπαιοφόρε ἀνὴρ: cum vero deinde me ad Threiciam Hadrianopolim regiam, & heu barbara ditione subactam opulentissimam urbem & elati Regis Asiæ præsentiam: Plerisque, & honestis de causis contulissem, Regios nuper, & Celsitudinis Tuæ Georgiique Despotæ egregios oratores vidimus, & quanta apud ipsum elatum principem gesserint audivimus, ut omnia vobis ex relatu vestræ legationis, & ejusdem Murath Beg Regiis literis nota erunt, ad quæ & formanda vobiscum fœdera Solymambeg barbarum fidelem suum; & Græcæ utique nationis homines mittit. Sed omnia a vobis hac in re exorta, motave, optimo consilio peracta putandum est, ut e providentissimis, sapientissimisque principibus, ac magnarum gerendarum rerum expertissimis. Quamobrem vobis, & almæ Christicolum Religiosæ, atque excolendissimæ expeditioni meliora, felicioraque omnia semper successura speramus. Opto bene valeatis. Ex Hadrianopoli pridie Idus Junii. Eug. Pont. An. XIV. E. J. C. T.

Devotus, & dicatissimus
Kyriacus Anconitanus.

Scripsimus hęc ex Hadrianopoli, Christianissime Princeps, in Barbaros, quoad licuerat, moderate, ut Barbarum nempe

pe ſęvam perniciem vitaremus . Nam latius de rei conditione , deque eorum coacta pace dixiſſem . Cum & ingenti formidine territos, ut e veſtris late noveritis quotidie Teucros mœnia reparare , Turcoſque propugnaculis ligno munire , militem ad fugam potius quam ad pugnam aptare cognovimus . Alia vero ex parte Charamanum in Aſia in ipſum Amorath motum in armis , & loca , oppidaque ſua vaſtatum , peſſundatumque iri cum Tyrannus hic Superbus percepiſſet ; in eum furens, relicto in Thracia Cialaby filio, cum & Chalil Baſſia Collega primario ſuo , ſuis cum pleriſque cohortibus ; ipſe Helleſpontum transfretare , & copias magna vi in Aſiam ductitare delegerat. Ut etſi vos Chriſtiani optumi principes pacem hanc improbam , & penitus execrandam obſervare cœperitis , ſtatim conflicto , fugatove, aut aliqua conditione pacato Charamano ingenti animo auctis in Aſia copiis , Helleſponto remenſo, in Thraciam iterum validiori cum exercitu remeare, & Mœſiam, Pannoniamque tota ſua cum poteſtate repetens , præteritam , recentemque a vobis illatam ſibi cladem enixe vindicare curabit. At, etſi, quod magis putandum , & ipſum formidare jam cernimus, vos pace maligna penitus ſpreta , in eum paratas jam veſtras invictas , & florentes copias in Thraciam ipſam admoviſſe cognoverit , & Claſſe Helleſpontum a noſtris occupaturum perceperit, ni forte in Eu ropa interciperetur , ipſe minori ignominia maneret in Aſia. Quàre agite principes optumi , & indicite dignum Chriſtianæ Religionis bellum , & Sanctiſſimam , glorioſamque jam felicibus auſpiciis ceptam expeditionem ad exoptatum perducere finem numquam abſiſtere velitis. Ex Byzantiana Pera eo quo ad eam venimus . VIII. Kalend. Jul. fauſto, & Præcurſoris , Baptiſtæve Sanctiſſimi venerandiſſimo die.

Ad Cardinalem Sancti Angeli Legatum Kyriacus Anconitanus.

POſteaquam e Florentina Urbe ad tuam hanc piam , felicemque Legationem profectus es , optime Juliane Pater, ſæpe tuis de ſucceſſibus optimis plura undique peragrata audivimus voce, literiſque delata , & feliciores in dies de te Angelos advolare videmus , & meliora ſemper intelligimus allaturos , Angelice , & vere Juliane , atque Cæſaree Verendiſſime vir . Equidem vero cum ſuperioribus diebus Alphonſus ille Hiſpanus, & inclytus Auſoniæ Rex, inito cum Pontifice fędere , noſtram in Picenam Provinciam (*Repetitum reliquum Epiſtolæ ſuperioris ad Joannem Palæologum Imperatorem Auguſtum. Poſtea ſequitur.*)

Quin & ſi hos tandem aliqua movet humanæ pietatis imago in tam truces Chriſticolum voratores ad noſtrum imperium, noſtramque propagandam Religionem te pium, & optimum Patrem hac tua in Sanctiſſima conſpiratione ſecundent, & ut pluries majores noſtri præclariſſime fecerant , inſignes ex his triumphos ducere laudatiſſime curent . Nec minus interea Ladislaum optimum ipſum Pannoniæ Regem tibi hac in tam piiſſima re obtemperaturum videre , ſumme laudare , atque attollere cogor . Nec equidem injuria eum ipſum pium , & religioſiſſimum Regem ad perdignam hanc in Teucros expeditionem exequendam magnum intendiſſe animum exiſtimandum puto . Quoniam & olim Romæ Cæſareo quoque tempore Sibyllinis fatalibus in libris compertum fuiſſe tradatur , numquam niſi a Rege Parthos ſubjici poſſe . Teucrorum namque genus , & Achemenidum originem a Parthis duxiſſe notum ſatis eſt. καὶ ἐκρατησάτων πάντως.

Nec non fortiſſimum illum equitum Magiſtrum, & inſignem peregrinæ militiæ Ducem Coniati Janum inclytam, omni-

omnifariamque per laudem extollendum censui, qui perstrenua virtute sua, suique florentissimi exercitus probitate tam modici temporis spatio, tot egregiis victoriis, tam sævi, perniciosique almæ Religionis nostræ hostis inveteratam diu audaciam ita depresserat, ut quod paulo ante Murath Beg truculentissimi principis nomen undique Christicolis formidandum memorabatur: hodie tergiversatum, fugax, dejectum, peneque extinctum videatur, habeaturque. Laudandum utique magnopere duco Georgium ipsum pientissimum Despoten, qui a tam violentissimo hoste Mesiæ Servianæ provincię suæ imperio pulsus ob eam ipsam digne in pristinam potestatem redigendam tam provide, solerterque hanc ipsam dignissimam expeditionem ære potissimum suo excitandam, parandam, prosequendamque curavit. Sed in primis, & ante alios omnes probare, laudareque constitui Divinum illud Eugenii Sanctissimi Pontificis ingenium, & admirabilem providentiam; qui tot, tantosque inter celeberrimos patres te unum dignum, & optimum atque angelicum hominem huic tam piæ, laboriosæque, & honorificentissimæ rei præfecerat Antistitem designatum, benemeritumque, Pontificia potestate Legatum. Utque semper, quibusque in rebus, & Ecclesiæ Dei maximis, & in illa potissimum tot externarum gentium compositione provide, constanter, æque, pie, magnanimiterque gessisse cognoverat. At & quis tam expers humanæ pietatis esset, qui in tam profanum, invisum, & penitus execrandum Teucrorum genus hunc ipsum pium, dignum, opportunumque motum non summopere laudare, benedicere, & prædicare potuisset? Equidem vero cum profanorum iisdem periculosis in locis sæpius fuerim, & per nobilissimas Asiæ, & Europæ per Orientem Urbes, perque Jonicas insulas, & Ægeas miserabilem Græcorum, plurigenumque Fidei nostræ gentium calamitatem aspexissem. Quis fędam illorum cladem? Quis funera fando explicet? Aut lachrymis possit æquare dolorem? Vidimus enim Christicolas homines, puerosque simul, & innuptas pueras, ac ingentes omnigenum matronarum globos a Teucris longo ordine præda ferreis sub catenis, verberibusque afflictos per Threicias, & Macedonicas Urbes, miserandum in modum sæpenumero ductitare. Ac eos denique per vicos, foraque, & Hellespontiaca littora infande, turpiter, & obscæne, more, ut ita dixerim, pecudum venumdare. Proh scelus! Nam & hæc ipsa tam immania, barbaricave facinora, & a sacra præditis Religione generosis quoque principibus intoleranda, ad prædignum hoc ipsum insigne facinus conspirandum, humanissimam vestrum, utrorumque pietatem plurimum accedere debere: vestramque virtutis magnitudinem excitare prudentum quisnam ambigerit. Vestris his igitur bonis, felicissimisque cæptis, magna illa Cælicolum numina faveant, & aspirent, quorum optimis auspiciis Christiana alma Religio, sublatis superstitionibus per orbem omnibus, & perfidiis, profanum, infandumque genus omne valuit pessumdare quorumque SS. auxilio fugatis, pressis, & trucidatis, profanis undique hostibus, non modo ab his Mæsiam, Græciam, Macedoniam, Epyrum, Illyriamque liberam per vos, atque restitutam videre. Quin & extra per Asiam, atque Lybiam nostrum ipsum pium, & religiosum imperium, nostræque almæ Religionis cultum super & Ætiopas, atque Garamantas, & Indos proferre insigniter, fauste, atque felicissime videamus. Opto bene valeatis. Ex Ragusio Non. Decembr. Eug. Pont. A. XIII. (1)

(1) *Anno* 1443.

Ad eumdem Julianum Cardinalem S. Angeli Kyriacus Anconitanus.

(1) SCripsimus ad te pridem ex Hadrianopoli, & Byzantio, quæ digna nobis potissimum visa sunt, fortunatissime Juliane Pater. Sed inde paucos post dies Reverendissimum Viceecancellarium Cardinalem, (2) optimum tuum hac Sanctissima in expeditione Collegam: Pontificia cum beatissima Classe Hellespontum, Byzantiumque venisse novisti. Ex qua ita Hellespontiacum, Bosphorumque fretum observatum habeto, ut nequis Teucer hinc inde trajicere possit, effectum est. At & non multum postea major huic lætitiæ accessit hilaritas nobis, & Imperatori nostro fidelissimo Joanni. Nam cum nudiustertius VII. Idus Septembres apud eum in curia essem, Angelum ab Angelico te viro optimo exoptatum adventasse vidimus: & literas tuas alacres, & felices, Regiasque, & invictissimi Coniati Jani Ducis, ac optimorum quorumcumque principum patentes, privatasque vidimus, quas equidem primum Majestati Suæ legimus Græce retulimus, & quanta ex his eum, & curiam totam, atque urbem, & in conspectu Coloniam Peram jucunditate, hilaritateque repletas vidimus: hisce non facile literis explicarem. Optabam equidem magnopere omnes per orbem Gentes, & fidelium potissimum principes harum copiis litterarum & Sanctissimi fœderis, & amplissimi apparatus, & ad felices accessus certiores fore, & per navim, quæ jampridem Siciliam navigavit, Alphonso Regi, ac aliis in Regno Ausoniave Principibus exempla pleraque misimus, e quibus sibi pro viribus, suadere conabar, ne tam Sanctissimæ expeditionis eos videremus expertes. Et ne his plura dicam Imperatorem hunc optimum, & inclytos fratres ad rem ipsam favendam, paratamque jam suam triremum classem augendam summa sua cum potestate, diligentia, solertiaque incumbere scito; ad quæ non modo Regiam suam Urbem; sed Ægeas utique Insulas, Lemnum, Imbrum, Scyron, Scyathum, Scopulosque admiscendum curarunt. Valere te quam diu feliciorem, & te Sanctissima hac in expeditione revisere opto. Pridie Idus. Septembr.

Præterea clusis, & ad diem hunc XIII. Kalend. Octobres morantibus literis, Nobiles nonnulli Genuenses Viri certis ex Rhodo epistolis significarunt; Rhodios Ægyptiacæ Classi ingentem Cladem intulisse, & quos ad terram desilientes, & mœnia quassare calcantes convenerant, ad novem hominum millia captos, cæsosque fecisse, machinasque, ac spolia omnia barbara diripuisse, & inter captivos e præstantioribus Admiratos sex intercepisse. Quæ quidem felicissimæ res quantum Christicolis adjumenti extiterint; Barbarisque profanis hostibus obfuisse sane te intelligere scimus, optime, atque sapientissime pater, & fere patrum insigne, & immortale decus.

E. R. P. T.

Dicatissimus Kyriacus Anconitanus.

Anconitana, Illyricaque laus: & Anconitanorum, Rhagusæorumque fœdus: ex K. P. A. Marino de Resti Rhagusæo Viro Cl. Kyriacus Anconitanus. Picenicolleus.

VEnisti tandem, optume, præstantissimeque Marine, nostram hanc Anconitanam P. C. ex amplissimo Vestræ nobilissimæ Civitatis ordine Legatus, & Orator egregius, ad renovandum, quinimmo potius dicam in melius emendandum, reformandumque fœdus

(1) *Scripta an.* 1444. (2) *Franciscus Condulmerus Eugenii Pontif. ex fratre nepos Card. tit. S. Clementis.*

dus jamdiu intermissum inter Anconitanos, & vestros tamdiu nobis amicissimos Rhagusæos: Civitatum scilicet utrarumque Cives inter, hinc inde socios, incolas, & colonos. Opus quidem honestum in primis, & exoptabile, pium, utile, dignum, humanum, & honorabile, opportunumque, & quodammodo hinc inde Civitatibus, gentibusque invicem necessarium excitatis. Sed quo sis, optume Marine, alacrior, avidiorque ad hæc ipsa honestissima fœdera ineunda, firmandaque, haud dubie habeto, quod fœderatæ binæ hæ antiquo nobiles, atque liberrimæ civitates maritimæ, invicem amicissimæ Ancona, & Epidauria Ragusion, adamantinis benevolentiæ vinculis junctæ, duæ veluti stabilissimæ Illyrici, Adriaticique sinus, ad utrumque latus, & ineluctabiles arces extiterint. Hæc enim ad Italicum, illa quidem ad Dalmaticum sua quæque littora, mariaque tutantes, quarum quidem nobilium Civitatum situs, regiones, & egregias qualitates, hisce benevolentiæ tuæ duxi quam paucis adnotandum. Est enim Civitas Ancona nobilis, (1) & toto fere orbe præclara, egregiumque Piceni provinciæ caput. Quo etiam nomen dare pro excellentia meruit, ut Anconitana Marchia nuncuparetur. Etenim vero altius, ut ea de præclare Civitate antiqua ab origine repetam, qui eam homines ab origine condiderint; quare ex parte venerint, non satis certum inter auctores Græcos, Latinosve compertum habeo, nec mirum tam longo ævo Commentariis non intercedentibus. Fuere, qui ex Delo sacra in Ægeo, atque nobilissima Cycladum Insula, commemorarunt Sacerdotes quosdam viros ex Dorica regione Græcos, ea forte tempestate prædonibus agitatos altum per Jonium, Illyrium, Adriaticumve transfretantes, nostrum tandem ad promontorium Cymba devectos, ædem Divæ Veneri, quæ sibi Dea Cœlo benigna fuerat, postquam dicaverant, principium Civitati dedisse, eique nomen situs opportunitate ad recurvi cubiti figuram Græco vocabulo Anconam merito imposuisse. Quos deinde secuti ex Lydia, Jonia, Caria, atque Cilicia juvenes, quam plures nobiles, nostra ad hæc littora navibus applicantes, locum postquam illis habilem, situmque incomparabilem cognoverant: ibi postquam desidientes consederant, incrementum eximium cœptæ Civitati omnifariam, modisque omnibus contulisse. Nec equidem alii defuere, qui dicerent Siculos quosdam antiquissimos populos Tyrannicam Cyclopum, Lestrigonumque fugientes edacitatem, sinistrum Italiæ litus, per Adriaticum navibus perlegentes, ad nostrum ipsum Apennini montis promontorium Ancona, liberam sibi Coloniam delegisse in loco fertili, aere sub æquo, claris in collibus Oenotriis, & sub pede ejusdem Acroterii montis præcelsi. Ubi Liburnorum in conspectu ad portum aquæ conspectabantur, a quo ad Illyriam, Græciam, Asiam, & Ægyptum, reliquasque necessarias gentium regiones saluber, ac facilis navigantibus ab Italia pateret accessus; hoc enim sanctissimo pacto ne unquam ibi deesset honestæ, & pulcherrimæ libertatis specimen, decus, nomen, & ornamentum. At enimvero noto inter auctores Græcos comperimus Mathematicum illum Claudium Ptolemæum Alexandrinum hac de nobilissima Civitate trifariam & egregiam mentionem habere. (2) Posuerat enim in suo de Geographia libro, in Europæ Chorographia Italas inter maritimas partes, inter & Maritinos, Senonasque Cisalpinos Gallos Ancona Picenorum provinciæ insignem, primariamque Civitatem in sinu Illyrico ad sinistrum Italiæ littus, & egregium in Adriaco Apennini montis promontorii caput, habentem ab Occiduo per longitudinem gradus XXXVI., atque binas quartas, latitudinis vero ab Æquinoctiali in Arctum gradus septem de quin-

(1) *Vide Itinerar. Kiriaci Anconit.*

(2) *Ptolem. Geog. l. 3. cap.* 1.

quinquagies, & dimidium, cumque sexto. Qua vero in parte montes descripserat, Apenninos primum ad Anconis promontorium in Adriacum mare vergentes posuerat. Ubi tandem in fine de dierum altitudine, nobilium in Italia Civitatum mentionem habet, (1) Anconem X. inter insignes totius Italiæ Urbes descripsit, habentem maximam anni diem, horarum XV. atque tertiam horæ partem, distantem ab Alexandria per Occiduum hora una, atque binis quartis. Aliam vero unam ejusdem nominis urbem eo ab auctore toto terrarum orbe descriptam comperimus. Nam in Cappadociæ nobilissimo Regno maritimas ad oras Leucosyron posita est Ancon. Sed quod ad nostræ cumulum claritatis accedit, hoc præcipue dignum commemorare, & peregregium nobis visum est, quod harum, decem nobilium, & antiquarum Italiæ Urbium una hæc Civitas Ancon, unica sub alma Dei Vicarii potestate ad nostrum usque tempus, unica & alma Civium democratica libertate floret. Reliquæ vero omnes (Romam semper excipio) aut deletæ penitus, aut tyrannica ditione subactæ serviendo mœstam, & lugubrem vitam agunt. Clitomachus vero, Græcus & ipse, auctor haud ignobilis multum ante suis in Commentariis hæc de Ancone scripta reliquit, ut & Latine habetur ex Lino. *Fides primum Anconis lapidem cœmento pressit Divis manibus suis in loco Paratantino* (2) *ad lævam pacati littoris, semestribus quatuor & quinquaginta*, (3) *sole septimo ante Pergamorum flammas*. Domesticos vero auctores, qui celeberrimum hujus almæ Civitatis nomen commemorant, te dudum, & pluries lectitasse non dubito. Namque Tibullum Poetam haud ignobilem de Ancone hæc talia scripsisse luculentissime didicisti:

Fides fixa tuo sancto de nomine dixi (4)

Quæ tumidos Illyris fluctus (5) repelleret *Ancon*.

Lucanum vero Cordubensem, dum in causa belli civilis insignes ad utrumque Italiæ littus describeret Urbes, dixisse novisti:

Hinc Tyrrena vado frangentes æquora Pisæ
Illinc Dalmaticis obnoxia fluctibus Ancon.

Juvenalem equidem Satyrum cecinisse haud ignoras:

Ante Domum Veneris quam Dorica sustinet Ancon. (6)

Quid memorem Quintum deinde Curtium, Latinum historicum quidem nobilem: quem de Ancone hæc in Trajanum Cæsarem scripsisse percepimus. *Trajanus igitur Imperator per æquoris vada venit in Civitatem fidelem, & in ripam Cephalinam Thetidis curvæ, ubi de se memoriam fecit, spectaculum grande. Postea vero per collisceptam Picenum, & clausarum Alpibus Ombriam in Urbem profectus est*. Hujusce quidem rei nobile testimonium in hodiernum extat insignem apud ipsum nostræ Civitatis portum marmoreus, & mirabilis arcus, quem desuper inclytus olim ille S. P. Q. R. huic gloriosissimo Principi Divo Trajano Cæsari ejusdem saluberrimi portus providentissimo conditori, auream equestrem statuam conspicuas inter Divæ Martianæ Sororis, Plotinæque jucundissimæ Conjugis imagines, ut Triumphale specimen, decus, & ornamentum, mira quidem Architectorum ope dicarat, hoc nobili suo testante aureis literis hypogrammate.

IMPER. CÆSARI DIVI NERVÆ F. TRAJANO OPT. AUG. GERMANICO, DACICO PONT. MAX. TR. POT. XVIIII. IMP. IX. COS. VI. PP. PROVIDENTISSIMO Principi SENATUS P. Q. R. Quod accessum Italiæ hoc etiam addito ex pecunia sua portu, tutiorem Navigantibus reddiderit. (7)

Ipse

(1) *Idem lib. VIII. tab. VI.* (2) *Itin. Paratantino*. (3) *Itin. decem & quinquaginta*. (4) *Itin. Dixti.* (5) *Itin. Depelleret. Desunt hæc in Tibullo*. (6) *Satyr. IV. V.* 40. (7) *Itin. Imp. XI. Itin. P. F.*

Ipſe deinde optimus Imperator auream ejuſdem ſtatuæ, atque præclaram imaginem huic tam egregiæ maritimas inter ad Adriacum Civitati, Civibuſque omne per ævum honorabile ſignum geſtare Regia liberalitate donavit. Cujuſce vero ſplendentem iconis effigiem per publica, & egregia noſtræ Civitatis loca, purpureaque prætoriana vexilla, undique per Latium, & Auſonias Urbes enitefcere conſpectamus. Vidiſti præterea noſtræ hujus præclaræ Civitatis ornamenta alia quamplura, ſed inter potiora antiqua, atque nobilia undique ex cocto latere mænia, maritimum a fronte litus, treſque circumdantia ripales, & aereas arces, portas deinde regias, turres innumeras, & præcelſas: nec non ſacra ſuperis ſpecioſa, ornatiſſimaque delubra: alta quoque magiſtratuum Prætoria, Civiumque palatia, & conſpicuas undique per Urbem ædes; marmoreos itaque arcus, & geſtarum rerum trophæa: ſcenas, columnas, baſes, & epigrammata; quin & arenarum ingentia, vetuſtiſſimaque Numidicæ architecturæ loca per eminentia Urbis Amphitheatra, magnum indicium ſplendoris primævæ Civitatis familiæ, & verendiſſimæ antiquitatis. At enim ut finem amodo faciamus, ne quidem hoc loco prætercam disjectas olim tridente a Civibus alma pro libertate, Cataldææ altiſſimæ arcis moles, & machinarum vi avulſa ripis per urbem, & ariete crebro, muralive concita tormento ingentia, atque immania ſaxa. Quæ omnia, & alia quamquam plura eximia Civitatis ornamenta quandoque per otium conſpectare belliſſimum nobis viſum eſt. Videres namque deinde exoptabilius, Cl. Marine? Immo potius dicatum, vidiſtine? Politicam illam Civium modeſtiam, & honeſtatem? Quietem, pacem, unionem, concordiam, ſecuritatem, Religionem, almamque Democraticam libertatem, quam & nobiliſſimæ utique veſtræ quamvis Ariſtocraticæ nullam exiſtimares morum difformitatem habere. Quæ quidem igitur omnia ad hæc ipſa ineunda tam idonea, felicia, & honeſtiſſima fædera, tuam denique benevolentiam, & affectionem plurimum debent incendere tuamque non parum virtutis magnitudinem excitare. (1)

Explicavimus hactenus aliqua de Ancona, nunc vero de Rhaguſio aliquid delibandum erit. Dicam admodo aliquid veſtra de antiquiſſima Dalmatica Epidauro nobiliſſima Illyridis Urbe, a qua inſignis veſtra Rhaguſion traxit originem Rhiſinum olim veſtris a majoribus dicta. Comperimus enim Coſmographum illum Cl. Claudium Ptolemæum Alexandrinum ſuo eodem libro, eademque Chorographia Epidaurum tres inter maritimas Illyridis urbes egregiam Dalmatiæ poſuiſſe, atque ſecundam maritimam civitatem: ſed omnes inter Illyricas terra, marique primarias, unam inter quinas Epidaurum deſcriptam cognovimus habentem ab Occidente per longitudinem gradus XLIV. $\frac{2}{3}$, latitudinem vero ab Æquinoctiali in Arctum gradus XLII., & tertiam gradus partem, quam & Anneus ipſe Lucanus civilia inter bella cecinerat.

Illyris Jonias vergens Epidaurus in undas.

Quam demum vetuſtiſſimam Civitatem, a poſteris apud Rhiſinum oppidum duodenariam gradus partem auſtraliorem veſtratum in Coloniam deductam, Rhaguſium nuncupatam percepimus. Quæ quidem nobiliſſima urbs magna ſuorum Civium probitate, ſolertia, cura, induſtria, & egregia cum virtute in dies mirifice aucta, una omnes inter Illyricas, præclara, & politiarum optima, nobilium, & optimorum hominum poteſtate municipali, & Ariſtocratica libertate floret. Reliquæ vero aut collapſæ penitus, & omnino deletæ, aut Regum, Potentatuumve ditione, aut Tyrannica, & barbarica feritate ſubactæ ſunt. Qua quidem in re noſtra cum Ancone tamdiu liberrima

(1) *Huc uſque Itinerarium.*

ma Civitate, tam dignam habere conformitatem, optimamque paritatem, luculentissime didicisti, optume, præclarissimeque Marine. Inite igitur bonis avibus tam decens idoneum, & honestum nobilium Civitatum, & gentium utrarumque felicissimum fœdus.

Ad Iduum Junii faustum, felicissimumque diem, hoc inter Anconitanos, & Rhagusæos novum fędus initum, vetusque firmatum est: Marino Resto Rhagusæorum Oratore Viro Cl. suorum in hac parte Legato, & Paulo Polydoro, Nicolao Bonarello, & Kyriaco Picenicolle regulatoribus, nec non eorum de Collegis Piliaresio Pisanello, Stephano Fatato, & Antonio Bertucio VI. Vir. Anconitanorum auctoritate Senatus egregiis hujusce rei Commissariis, ad futurum usque vigesimum temporis annum duraturum. In quo hæc fere, summatimque comprehensa sunt.

Sanctio.

Pax, amicitia, & benevolentia esto populo Anconitano, sociisque. Item Rhagusæis, sociisque suis: Itemque per omnia Rhagusæorum maria, portus, & littora Anconitanis, sociisque mercaturæ gratia, honestisve de causis navigare licere, eorumque navigia suis in quibusque locis impune pernoctanto, quæ etsi non exonerando merces abierint, immunitas esto, nihilque solvunto.

Eodem itaque mare Rhagusæis, eorumque sociis nostra per maria, littoraque iisdem honestis de causis navigare utique liceat, perinde ac licebat. Hoc sed enim præcipue unum novo hoc in fędere additum, & decretum est, quod omnia Rhagusæorum navigia, quæ ex quaque Illyrici sinus parte, quomodolibet intus Anconitani portus limites applicuerint pro qualibet in Illyrico perceptarum rerum centena existimati valoris aureum unum, ac tres octavas aurei partes pro duhana publico Anconitanæ Civitatis ærario persolvunto.

Exemplis quidem, penitusque libere præservatis auro, argento, margaritis, pretiosisque omnifariam gemmis. In cæteris vero aliis prius conventa, inveterataque antiqui, intermissique fęderis pacta servanto.

Qui vero adversus hujusce fęderis præcepta ierit, secusve faxit, mille aureis pęna mulctanto.

Sit igitur felix, faustum, & beatum hoc ipsum, recens, emendatum, confirmatum, homologatumque fędus, Beatissimis auspicantibus Martyribus, & Pontificibus nostris Kyriaco, atque Blasio publicarum rerum ambarum protectoribus optumis, & patronis. Aliisque juvantibus utrarumque Civitatum Divis almis, piissimisque Numinibus. Exactum Anconæ XIII. Kal. Quintiles. Eugenii Papæ anno X. (1)

Sex modi administrandarum Rerumpublicarum, Tres ad Justitiam, & tres ad Injustitiam.

Monarchia justum Regnum, cui opposita est Tyrannis. Aristocratia Optimatum Potentatus, cui contraria est Oligarchia paucorum violentum Imperium. Democratia populi bene administrantis potentatus, cui opposita est Ochlocratia imperitæ turbæ temeraria potestas.

Monarchia.

Princeps unus in orbe bonus, ut Cæsar, vel Augustus, qui ex lege & S. C. Plebisvescito, & Tribuni potestate, magistratibus bonis provincias, regnaque per orbem moderare curabant, ut hodie Fridericus designatus Imperator in Germania. Nec non in Gallia, & Britannica Insula Carolus, & Henricus nobilissimi Reges: sua quique Regna optime nostro ævo Regia potestate gubernant. Sed præclarius hodie Alphon-

(1) *Anno Christi* 1440.

phonſus inclytus ille Auſoniæ Rex Tarraconenſem Hiſpaniam Balearum, Sicanorumque Inſulas, Auſoniamque ſua præclariſſima Regna inſigniter propagata gubernat; Eugenio Opt. Maximoque annuente Pontifice, qui ſanctius Divinis juris ordine Chriſticolis toto orbe imperat univerſis.

Tyrannis.

Principis unius in Urbe, Regnove dominatio: ut Athenis Pyſiſtratus, & Syracuſis Dionyſius, qui fortiter, ſine lege, abſoluta poteſtate populis imperitabant, & ad libitum eos ſua quæque juſſa, mandatave ſequi pro impetu cogebant. Ut hodie potiſſimum inter Barbaros homines Murath Beg in Bythinia, & Thracia; in Ægypto vero, & Syria Sultanus ille Memphiticæ Babylonis Princeps inſolentiſſime ſervant.

Ariſtocratia.

Optimates Cives delecti, ut Lacedæmonum XXVIII. Viri virtute bona Conſilium, & Romanorum Patrum Senatus. Quorum optimam politiam noſtra hac ætate Veneti per Italiam; Sed aliis poſthabitis omnibus externis, una inter Illyricos Rhaguſæorum Civitas laudatiſſime ſervat.

Oligarchia.

Paucorum Civium in Urbe regimen, vel dominium, ut Decemviri, qui in Urbe perinde ac Tyrannidem magiſtratum gerere contendebant, ut Bononiæ, & Genuæ noſtro ævo ſæpe nonnulli audaces inſurgere conantur ſuis cum ſectatoribus Cives.

Democratia.

Populi, Municipumque mixtum in Civitate Principatum, ut Athenienſes ſervaſſe comperimus. Quamquam ſæpenumero perinde ac Ariſtocraticum opportune optimum Areopagitarum Conſilium habuiſſent. Hodie vero ex Italis Florentia in Thuſcia, in Piceno autem Ancon, & Ricinatum Colonia ſervare videntur, & hæ quidem alma ſub Pontificia Dei Vicaria poteſtate protectæ, & moderatæ ſunt.

Ochlocratia.

Plebis Urbanæ, Turbæve multorum in Civitate Dominium, ut in Urbe quandoque a Patribus ſegregata Plebs, concitave Tribunis ex impetu multitudinis eorum abſoluta voluntas, ut perinde ac lex haberetur, inſtabat: eamque ſequi magiſtratus omnes cogere prætendebat. Ut & noſtro tempore Bononienſis populus, & Aſculanus, & quodammodo conciti Genuenſes magni perniciose quandoque, tumultuarieque conſpiraſſe videntur.

Iratus recole, quod nobilis ira Leonis
In ſibi proſtratos ſe negat eſſe feram.

III. DIO-

III

DIOMEDIS CARAFFÆ

COMITIS MAGDALONI,

ET

Ferdinandi I. Apuliæ Regis ab intimis Consiliis

DE REGENTIS ET BONI PRINCIPIS OFFICIIS.

ELIONORA ARAGONIA FERRARIÆ DUCISSA

Magnifico, & amplissimo viro Diomedi Caraffæ Comiti Magdaloni, & Consiliario secreto S. P. D.

AUCTOR BAPTISTA GUARINUS.

CUm omnibus abundare te semper judicaverim, Magnifice, & amplissime vir Diomede; tum vero hoc in te præcipuum esse cognovi quod maximam habes in amore constantiam: quod quidem licet plurimis, evidentissimisque argumentis persæpe antea perpexissem; tamen eo libello, quem de Regis, & boni Principis officio proxime ad me misisti, sic me in sententia confirmasti, ut nulla ex parte id mihi obscurum, aut ambiguum esse possit. Nam cum in patria juvenilem ætatem meam erudire, & ad bonorum morum disciplinam te mihi ducem, consiliatorem, & rectorem præbere nunquam destiteris; nunc scribendis ad me præceptis tuis facile declarasti, non temporis spatio, non locorum intervallo tuam erga me benevolentiam ulla ex parte labefactatam, aut imminutam esse. Neque enim potest mihi non satis spectatus esse animus, qui tanta cura, tantaque industria pro mea dignitate, utilitateque laborare, & invigilare studuerit]. Legi itaque libentissime ea de caussa libellum ipsum quod cum non dicam meo judicio, (quod exiguum est) sed inclyti conjugis mei, & omnium, qui de tam arduis negotiis ferre sententiam possunt: omnibus numeris absolutus videatur, ei multum apud me gratiæ amor in me tuus adjiciebat. Neque ego sane te arrogantiæ, ut suspicari videbaris, condemnavi, quod eam scribendi materiam sumpsisses, in qua præter ingenii tui acumen, singularemque prudentiam etiam usus, qui magister egregius haberi solet, te doctorem optimum reddere potuisset: præsertim cum apud gloriosissimum & maximis rebus gestis, clarissimum parentem meum exercitatum te esse & tu ipse fatearis, & ego non ignorem: quem & sapientissimum, & regendi imperii artibus instructissimum esse non modo Italæ gentes prædicant; sed tanta diversitate cæterarum provinciarum discreta omnium judicia consentiunt. Nec me latebat, aut quod dici solet, optimum quemque suæ artis disputatorem: aut Græcorum proverbium: Quam quisque novit artem, in hac se exerceat. Sed profecto cum libelli ipsius excellentiam mecum animo contemplor, quid in eo primum laudem, nescio: in-

inventionem, an dispositionem, an explicandi rationem. Nam in excogitando munere, quod mihi accomodatum pro tua erga me fide, ac benignitate mitteres, prudentiam tuam mirifice sum admirata: non solum quia iter, quod jam totiens confeceras, mihi nunc primum ingredienti demonstrare voluisti: sed quod rectissime gustasse videris, quod privatum hominem doceat: ab eo unum tantum hominem adjuvari: qui vero consulendo admonendoque bonum principem effecisset, hunc non principi soli, sed & subditis una opera magnopere prodesse. Ea vero collegisti, quibus, qui obtemperaverint; non modo regnum suum tueri, ac defendere, verum etiam alienum admiratione sui comparare, & sibi conciliare poterit. In distributione prӕterea rei familiaris tibi plurimum & usus, & providentiӕ superesse ostendisti; ut ad dispensandas facultates tua sibi consilia assumere tam privati, quam principes utiliter possint. Quid autem de prӕceptorum ordine loquar? Nam etsi pulchrum, & difficile est invenire prӕclare; indocti tamen interdum, & barbari id facere solent; disponere autem apte, nisi eruditis, & magno ingenio prӕditis negatum esse dicitur. Is enim a te servatus est ordo, qui maxime debuit; ut ea prius explicarentur, quӕ majoris essent ponderis, & a quibus posteriora pendere cognoscerentur; ut nusquam diluciditas, nusquam industria, nusquam tua desideretur attentio. In eloquendo vero eum modum adhibuisti, ut cum prӕcipere, qualis esse debeat princeps, onerosum, ac prope superbum haberi soleat; tu aliena magis recitare, quam ex te arroganter promere, aut docere verecunde professus es: ac sӕpe sapientissimi aut avi, aut patris mei saluberrima mihi exempla proposuisti, ad quӕ facile excitari queam: cum a sapientibus dici solitum accepimus: honestissimum esse majorum vestigia sequi, prӕsertim si recto itinere prӕcesserunt. Quid, quod nihil superfluum, aut accersitum inculcasti: ipsa vero prӕcepta (quod in eo genere observandum esse ajunt) brevius, quam fieri possit explicasti? Neque enim (quod accidere tibi apud me posse vereris) te prolixitatis accuso. Neque semel tantum a fronte ad calcem libellum ipsum perlegi, sed identidem in manus assumpsi, semperque aliquid, quo quasi novo delectarer, inveni; nec nisi unum fuit, quod molestia me afficeret: nam cum scripta tua tantum habere suavitatis, utilitatisque intelligerem, multo majorem sermonibus tuis, prӕsentibusque consiliis inesse conjectabar, atque adeo sciebam; eaque res, quo sepius legi, eo magis ad desiderium tui me accendit, acerbioremque mihi absentiam tuam reddidit: Scito igitur, Clarissime Vir, munus tuum mihi gratissimum fuisse eoque nomine ingentes a me tibi gratias agi, haberique; & quoad vivam, a tuis me consiliis in Regno, ac re familiari administranda minime discessuram cum te, & natura acutum, & usu exercitatum, & ad veritatem promptum, fidelemque, esse jampridem mihi persuaserim. Sed cum opus tuum ex omni parte utilissimum, ac summa laude dignissimum ab omnibus censeri animadverterem; ut non solum Italis, sed exteris quoque nationibus prodesse, & nomen tuum, quamvis per se satis clarum, hac etiam ratione ad regiones longinquas transmitti posset, dedi operam, ut a Baptista Guarino homine nonnullius in re literaria nominis, cujus fidem, observantiamque erga me innumerabilibus, & claris indiciis exploratam habebam, in Latinam linguam, quod ea longius, latiusque diffusa est, quam noster vernaculus & vulgaris sermo, converteretur: idque tamquam mutuӕ in te benevolentiӕ meӕ testimonium ad te remittere constitui, ut quasi diligens agricola primus laborum tuorum fructum perciperes. Qua in re si sibi gratum aliquid fecero, gaudebo sane me operam non perdidisse; si minus; meum tamen in dis-

dissemnandis laudibus tuis studium improbare non debebis.

Diomedis Caraffæ Comitis Magdaloni, & Regii Consiliarii Secreti ad Illustrissimam Ferrariæ Ducissam D. Elianoram Aragoniam, de regentis, & boni Principis officiis.

PROOEMIUM.

QUod multis nonnumquam accidere videmus, Illustrissima Elianora, ut dum benemerendi studium suum, cupiditatemque ostendere quærunt, arrogantiæ crimen incurrant; tametsi eorum ingenium ab hujusmodi culpa longe absit; mihi quoque apud impræsentiarum fortassis eveniret: quod cum istic adesse, & operam tibi præsens navare non possum; tamen cum mihi de te sæpius diligentissime percunctanti nunciatum fuerit in magnis, variisque rebus pertractandis, ac totius imperii tui gubernaculis te solere versari: (id quod verissimum esse oportet cum & tanto genere, talique parente nata sis: & ingenii, cæterisque naturæ dotibus abundes) hoc mihi arrogaverim, ut quę tibi ad id propositum negotia suscipienda, & quibus artibus, quave ratione administranda sint, in breves commentarios redigere statuerim; neque id consideraverim, nos a te potius, quam te a nobis instrui, atque edoceri posse: præsertim cum & ingenii tui vigor, & virtutum excellentia mihi, qui tot annos tecum vixi, non ignota esse debuerit. Sed licet, inclyta Elianora, cæteris in rebus si te monere audeam, atque adeo cogitem, me reprehensione dignum esse confiteor: ea tamen ratio non parvam mihi ad hoc opusculum tibi conscribendum fiduciam præbuit; quod multarum, magnarumque rerum usus, in quibus tui sapientissimi parentis benignitate potius, quam ulla mea dignitate longo jam tempore versatus sum; non dicam, me qui aliqua fortasse ingenii mediocritate censeri queo, sed quamvis etiam maxime rusticum sub talis, tantique præceptoris disciplina erudire, & ad ejusmodi præcepta exercitatum reddere potuit. Itaque si quid a me dicetur, quod non improbandum videatur, id non inventioni meæ, sed ipsius parentis tui sapientiæ prope Divinæ attribuito; & eum magis, quam me loqui, existimato: ab illius enim fontibus omnis hæc nostra doctrina manavit. Illud præterea cogitabis, solere quidem interdum juvenes prudentes appellari, quod in te plane dici & potest, & solet; sed tamen prudentia ipsa vel diu, & frequenter experiendo, vel ab his, qui experti sunt, audiendo comparatur. Quocirca tritum est sermone proverbium: quibus in rebus dubites, earum peritos esse consulendos: sic enim fieri, ut quæ non sine labore, aut sumptibus ipsi consecuti sunt; ea tibi facile, & gratis impertiantur. Ego vero de his ipsis rebus, in quibus jamdiu exercitatus fueram, ut me tibi in consilium adhiberes, non expectavi; sed prævenire, & audacter me tibi offerre volui. Qua quidem in re si, ut ab initio dixi, arrogans fortasse visus fuero: ut boni consulas, rogo. Non enim temeritate ulla id aggressus fui, sed qui honori tuo semper invigilo, quique tua laude multo etiam magis, quam mea delector.

Operis divisio

COgitanti mihi, Illustrissima Elianora, & persæpe, ac diligenter animo pertractanti quatuor potissimum negotiorum genera esse videntur, quæ ad curam tuam, officiumque pertinere possunt; quorum primum ad tuendum imperii statum spectat: alterum in jure dicendo versatur: tertium rei familiaris, & vectigalium administrationem, dispensationemque complectitur: quartum in subditorum, & civitatis commodis procurandis, augendisque consumitur. Neque enim tibi, & tui similibus

libus personis mercaturam, aut maritimas negotiationes consentaneas esse existimandum est.

PARS PRIMA.

De Imperio tuendo.

ANte omnia vero ab eo, quod primum propositum est, ordiemur; quoniam nisi statum imperii servaveris, in reliquis, quæ ab illo dependent, frustra laborabis. Cum autem ad id munus præstandum necesse sit, aliquos quasi consiliorum socios, & ministros adhiberi, danda in primis erit opera, ut hi deligantur, qui fideles, & rerum experientia docti; ad hæc natu grandiores sint, & naturali perspicacitate, atque acri ingenio vigeant: ac postremo, quæ tractata fuerint, secreta reticeant.

Quæ quoniam in paucissimis universa reperiuntur: ii fere solent adhiberi, in quibus pauciora deesse cognoscantur. Sed si detur optio; eos potius sumendos esse censeo, qui summa prudentia, quam qui fide careant: quanto enim callidiores, peritioresque fuerint, nisi te, ac imperium tuum amaverint tanto eos apud te habere tibi perniciosius est: quorum fides tibi cognita, & perspecta fuerit, tametsi non ita ingenio abundent, studio tamen inserviendi solertiores plerumque, acutioresque reddentur. Etsi ad ea, quæ necessaria sunt, prævidenda minime idonei erunt; saltem ab eis cavere non oportebit: cum certo scias nihil contra te molituros, & nunquam in fide peccaturos. Quocirca non sine causa dicitur ad hominem sapientem, nisi tibi amicus fuerit, (1) consulendum ne accesseris: sicut nec ad insanum, etiamsi tibi benevolus sit. Postremo id pro certo habeto: si apud te hi fuerint, qui utriusque fortunæ tecum participes futuri sint; eos in rebus tuis omnem industriam, curam, meditationem, diligentiam, omnem denique mentem locaturos: ubi, si quid ingeniis acumen denegaverit, experientia supplebitur.

Sint præterea ab inclyto conjuge tuo ad id munus adhibiti; quo quidem in consilio si pauci fuerint, longe magis probaverim, quam si multi: quoniam quæ pluribus communicata sunt, ea secreta esse perdifficile est. Nec ulla certe tractandis imperii negotiis capitalior accidere calamitas potest, quam si ea palam fiant; ut quotidianis prope exemplis docemur. Et profecto hæc, de qua loquimur, taciturnitas in hominibus rarior fere, quam ulla alia virtus, reperitur; quia, quos taciturnos existimari oportet; non solum eis commissa sponte vulgare non decet; verum etiam si quis apud eos iis ipsis de rebus sermonem habere instituerit, ita respondere debent, ut penitus ignari videantur. Quod nisi fiat, sæpe accidit, ut ea revelarint, de quibus ne verbum quidem se fecisse credant.

Non igitur te latet, Illustrissima Elianora, quod & vulgo ajunt, & in Romana sæpius historia legitur; innatum fœminis esse, ut nihil reticere possint. Ego vero, qui te optime novi, numquam equidem verebor, nequid hac in re labaris; monendos tamen esse consiliorum, secretorumque participes censeo, ut ad hoc plurimum curæ adhibeant; & præsertim, si quos tu ipsa delegeris, ne si quid forte emanaverit, conjux tuus te, ut fœminam suspectam habeat. Quocirca, ut ab ejusmodi te culpa, liberes quotiens ab aliquibus enunciari consilia deprehenderis, tu prima conjugi tuo indicabis.

Maxime tamen omnium eos ad imperii gubernationem idoneos consiliarios existimabis, qui non modo præsentia intelligunt, verum etiam futura cogitatione percipiunt. Nam sicut ante fluminis incrementa extruendi sunt aggeres; non autem cum inundatio jam cœperit; ita sapientis est futuros casus prævidere; ut enim est in veteri pro-

(1) *Non consulas sapientem, nisi amicus sit.*

verbio: mala, postquam acciderunt, ab insipientibus quoque cognoscuntur. Nec te moveat, quod vulgo ajunt: soli Deo futura nota esse: nam sapientes quoque multa prospiciunt; aut si non plane divinant, saltem quot modis aliquid accidere possit, animo complectitantur. Itaque disputatione constituendum est, quid agendum sit, cum quid evenerit, ut contra singulos casus muniti esse possimus. Quod enim ajebat Scipio: turpe esse Imperatori dicere: non putaram: id nos omnibus rempublicam, imperiumque gubernantibus, præceptum esse credere debemus. Post ipsam vero consultationem, quæ fieri possunt, ea præparanda sunt, si qua erunt, quæ caveri nequeant: saltem cum prævisa fuerint, minus lædent.

In primis tibi laboriosum, aut molestum esse non debebit, ut præstituto tempore negotiis intersis: nec umquam gravaberis omnium sententias diligenter audire. Nam sæpe evenit, ut qui melius, quam cæteri, non sentiat, utile tamen aliquid in medium adducat. Idcirco dici consuevit: appellandum esse sapientem; non qui bonum a malo secernat; sed qui propositis duobus bonis, utilius; rursusque, qui de duobus incommodis minus eligere noverit.

Illud præcipue animadvertendum est, cum de imperii statu consilium agitatur, videri nonnumquam adeo circumspecta, & excussa esse omnia, ut nihil præterea quærendum sit, quo tamen tempora plurima providenda, & cavenda supersint. Nam cum rebus tuis omni ex parte abunde prospexeris: (quod tamen magnum, ac perdifficile) tunc de cæterorum Italiæ principum, Rerumquepublicarum statu: tam quos tibi, si eveniat, auxilio futuros speres; quam de quorum erga te voluntate dubites: immo etiam de his, qui nec amici, nec inimici sunt, consultandum erit; hoc enim exploratum habeas & in Italia, & apud exteras nationes; sicut & in ipso regno tuo tres, quas retuli animorum varietates reperiri: totius autem fere orbis Reges, populosque in gubernandi status sui deliberationibus commoda sua sequi; & ea tam generis, quam affinitatis, & amicitiæ vinculis anteponere solere. Quare hi tibi pluris faciendi erunt, quorum fortuna cum tua conjuncta est; quam qui tibi aut cognatione, aut alia quavis necessitudine devincti sunt præsertim si ad eos aliqua ex calamitatibus tuis perventura sit utilitas.

Cum autem duæ omnino regni tuendi rationes sint; amoris una, altera timoris: non solum honestius, ac laudabilius; sed etiam ad perpetuitatem firmius est ita cum subditis agere, ut te diligere cogantur: quod quidem volenti facillimum est. Nam quod ajunt nonnulli; oportere omnibus iis largiri, quorum benevolentiam venari studeas; id falsum est. Licet enim beneficos esse principes deceat: sæpe tamen ad amorem satis est, si civium bona per vim, aut injuriam non eripiantur. Quos circa si forte acciderit, ut consueta vectigalia (1) subitis, & insperatis sumptibus minime sufficiant, & ea de caussa ad subditorum opes confugiendum sit; danda erit opera, ut non voluntate, sed necessitate, & irritum quoque ad auxilium rogandum venire principem intelligant: At si quando mulctandi erunt aliqui, ostendere oportebit servandæ justitiæ gratia id fieri, non pecuniæ aviditate. Nam cum pauci sint, quibus auferri bona contingat, apud cæteros tamen ea res odiosa esse consuevit.

Sed cum multa ad colligendam benevolentiam valeant; nulla est profecto facilior ratio, quam subditorum necessitatibus providere, & in primis cavere ne frugum, & annonæ penuria invalescat; quæ si instare videbitur, ab alienis regionibus quovis modo procuranda erit rei frumentariæ copia. hæc enim potissimum causa est, quia plebs aut

(1) αἴσχρον.

aut bene, si adsit; aut male, si non adsit, secum agi prædicat. Quamobrem eorum non secus ac filiorum cura suscipienda est: præsertim, quia si rebus ad victum necessariis abundant, nihil mali versabunt animo, & quominus pecuniæ in commeatus profuderint; eo copiosius, si quando usus evenerit, tibi subvenire poterunt. Nec ullo modo committendum est, ut de Rege suo queri valeant. Solent enim querelarum pleni sermones ad res novas moliendas viam patefacere: quas cum aggredi statuerunt; periculoso semper itinere grassantur, nec umquam sine magna rerum perturbatione, & ingenti dispendio eorum conatibus resisti potest; cum absque maxima Regum jactura subditi perire nequeant. Id ergo ne accidat: attente providendum est, ut suum quisque negotium agat, nec novandis rebus ansam ullam habeat. Plura, ut hac de re loqueremur, producti sumus: quod licet in fronte, non magni fortasse ponderis, a quibusdam judicetur, maximorum tamen motuum cardo in ea persæpe vertitur.

Si vero pro tuendo statu exules aliqui facti fuerint: dies, noctesque ab eis cavendum erit, nec umquam suspitione liber animus esse debebit: quoniam, ut semper visum est, & in dies magis, magisque cognoscitur; ii assidue invigilant, nec umquam meditari desinunt, qua ratione adversarios invadere, & lædere queant: nunc eorum gubernationes calumniando, nunc cives magnis pollicitationibus sollicitando: quæ si contempseris, facile his rebus aditum patefacies, quas antea ne cogitasses quidem; & sæpe contingit, ut quæ temere attentata sunt, dum ab hoste negliguntur, optato fine non careant. Nullo autem modo harum rerum, sicut nec aconiti periculum in homine amico fieri vellem.

Curandum erit igitur, ut ab iis cogitationibus exulum animi avertantur; nec ulla via, quæ eis conducat, in patriam reducendi erunt; sed potius aut variis negotiis occupandi, aut in alicujus tibi conjunctissimi Regis, vel Reipublicæ fines relegandi. Atque ut hanc partem brevi concludam; omnium quidem optimum est dare operam, ne illi fiant exules: proximum vero, ut si qui facti fuerint, quam longissime summoveantur.

Quoniam autem hi tantum inopes existimari solent, qui amicis carent: & quotidie experimur, nullam esse vitam, quę amicitia non egeat, eam vel in primis regendo imperio maxime necessariam arbitrari debemus: amicorum enim respectus, auctoritasque etiam sine sumptu eorum, & auxilio persæpe nos tutos reddere potest: quos tamen ad hanc necessitudinem tibi adjungas, diligenter animadvertendum erit. Nam si quis est, qui vel omne regnum tuum, vel ejus partem sperare videatur, cum eo perpetua, & stabilis amicitia esse nullo modo potest. Si quis præterea cum veteribus sociis simultatem exercebit, parum idoneus erit, qui sibi concilietur: neque enim, ut est in veteri proverbio, duabus simul uxoribus, duobusve inter se æmulis commode placere quisque potest; quin alteram partem offendat; dum alteri morem gerere studet. Quos autem tibi devinxeris, laborandum erit, ut eorum societas perpetuo conservetur: quod quibus rationibus fieri debeat, non esse te admonendam duxi; cum id optime callere soleas, & domesticum, ac recens exemplum observari animo debeat: non ignorare te puto, proximis annis Robertum Ariminensem principem ob amicitiam, quam cum magnanimo parente tuo inierat contra potentissimos hostes, agrum suum defendisse, tutoque domi mansisse: quo quidem in bello nullos sumptus pater ipse tuus sibi definierat: sed cum servandæ societatis finem victoriam sibi proposuisset; supra tercenta millia nummum aureorum effudit, priusquam amici regnum in tuto collocatum esse perspiceret, quod quam proximum exitio fuerit, nemo est,

est, qui nesciat. Quotquot igitur haberi poterunt amicitiæ, tot appetendæ, & suscipiendæ erunt: nec quemquam omnino, ut humilem, aut indignum repudiaveris, fastidierisque, quoniam ea tempora nonnumquam accidunt, ut ab hominibus etiam infimis, quod numquam sperasses, beneficium maxime accipere contingat.

Sicut autem expedit amicitias comparare, easque colere, atque augere; ita maxime conducit: (posteaquam eo deventum est, ut ad has quoque artes confugiendum sit) apud eos, quos tibi infensos esse noveris, aliquem tibi ex familiaribus eorum conciliare, qui de omnibus, quæ contra te agantur, statim, & occulte certiorem te faciat: quod quidem in tam corruptis hujus sæculi moribus tibi difficile non erit, si modo non esse argento parcendum non existimaveris. Neque te hujusmodi sumptus gravent, quia vel minimi damni, aut mali futura notitia, quam hac ratione investigaveris, cum omni solutæ pecuniæ jactura, non male compensari poterit. Sed quemadmodum magno usui erit in aliena regia tales homines vendicare, sic cavendum erit, ne in tua nutriantur. Neque sane laboriosum erit diligenter attendenti eos deprehendere, cum vel minimo verbo plerumque, vel alia conjectura manifesto sese aperiant.

De facilitate vero in subditos, de mansuetudine, deque audiendi benignitate, quæ pars ad captandam benevolentiam non modo utilis, verum etiam pernecessaria est, non multa mihi dicenda sunt, cum in ea te cunctis antecellere & constans omnium sermo prædicet, & ego te ad id egregie natam jampridem cognoverim: quo etiam tibi magis laborandum puto, ne major videlicet reprehensio sequatur, si in eo defeceris, ad quod ingenium tuum ipsum te ducit. Ne tamen ab animi tui magnitudine decipiaris te breviter admonendam esse duxi, non esse necesse; imo nec fieri posse; (quod etiam paulo ante dicebamus) ut omnibus, qui ad te accesserunt, aurum, opesque largiaris: neque enim divitiæ Cresi, aut Midæ ad id satis forent: sed leniter respondere, hilarique vultu, & blandis verbis, affabilitateque sermonis unumquemque tibi adjungere, hoc est, quod omnibus præstare & potes, & debes: quam in re dictum illud Titi Cæsaris observandum erit: *Non oportere quemquam a sermone principis tristem discedere.*

Hæc autem verborum liberalitas a pecuniarum beneficentia maxime differt; quoniam, ut crebris largitionibus opes exhauriuntur; ita sermonis thesauris, quo pluribus distribueris, eo beatiores, copiosioresque, & ad bene de multis promerendum paratiores redduntur: hoc est mercimonii genus, quod nec usu atteritur, nec lassat exercentem: sed quo affluentius erogatur, eo magis tam danti, quam accipienti prodest. Nec tibi dubium sit, Illustrissima Elianora, magnos principes, & tui similes plus verbis sæpenumero, quam muneribus efficere. In hoc igitur benignitatis genere, quod in regendo imperio non postremum locum obtinet, quodque uberrimos fructus brevi affert; non dicam, te exerceas, sed exercere pergas: nam id a te summa cum dexteritate hactenus factitatum esse; ex quo maximam voluptatem cæpi; una omnium voce ad nos perlatum est.

Inter illa vero, quæ magnam regno tuo auctoritatem parere possunt, hoc vel præcipuum judicabis; si milites, quotquot possis, alueris. Nam, ut omittam, quod quidquid sumptus in ea re feceris, id omne in tuorum subditorum utilitatem redundabit; etiam cum adesse armatos, quibus coerceantur, intelligent, dicto semper audientes populi erunt, nec novi quicquam molientur. Apud finitimos vero, cæterasque gentes hac ipsa ratione tuarum opum existimatio augebitur. Quæ omnia, si militum præsidia desint, contra evenire solent. Nam & tui ad tumul-

multus, seditionesque contumaciter insurgent, & a cæteris facile despicieris.

Nec modici sane operis est, ita te cum finitimis gerere, ut ab illis ameris: exoriuntur enim crebræ contentiones, æmulationesque, quæ concordiam dirimant. Quia tamen experientia docemur, cum altera pars nolit, haud facile duos separari, manibus, pedibusque (ut ajunt) eniti quisque debet, ut bonum se vicinum præstet: plus enim prodesse potest, qui proxime adest, quam qui procul, etiam si longe potentior sit. Et si verum perscrutari velimus, parvæ causæ sunt, quæ finitimorum contentiones excitare consueverunt. Quare melius est nonnunquam aliquid de suo jure concedere, quam in summæ rerum certamen descendere. Non enim frustra sapientes habentur, qui aliquid interdum amittere sciunt; quia videlicet sua prudentia intelligunt, nisi hoc fecerint, quantum damni, incommodique consequatur. Unde non ab re Cæsar Augustus minima commoda, non minimo sectantes discrimine comparare solebat aureo hamo piscantibus, cujus abrupti damnum nulla captura pensari posset. Nec illud contemnendum est, quod præterquamquod a bono vicino nihil mali provenit; etiam id assequeris ut rebus tuis adversis subitum afferatur auxilium. Sola enim vicinitas persæpe id efficit, quod nulla pecuniarum longinqua vis præstabit; ut taceam, quod quæ procul distant, re transacta, fere nobis opitulantur. Danda erit igitur opera, ut si non omnes, majorem saltem finitimorum partem tibi devincias.

Ad tuendas etiam fortunas tuas maxime conducet tam ad inferendam, quam ad propulsandam injuriam, omni genere telorum, armorumque, nec non balistarum, & tormentorum refertum habere armamentarium. Nam cum ea maximam imperio tuo & auctoritatem, & tutelam præbeant; nullum tamen a te commeatum, nullos sumptus exigunt; cumque adversus repentinos incursus, tumultusque intestinos, quasi certissimum præsidium tibi suppeditent, etiamsi qui sint, qui mala cogitent, harum rerum terrore coercentur: amicis vero, sociisque non mediocrem eadem fiduciam exhibent. Itaque si quid mihi fidei habes, hanc partem nullo modo neglexeris.

Arcium quoque custodiendarum diligens adhibenda est cura, & quanto majoris sunt ponderis, tanto fideliores homines præficiendi sunt. Nam sæpe cognitum est, totius summæ ruinam, eversionemque ab unius præfecti fluxisse perfidia. Sed meo judicio id negotium nonnisi claris, & alto loco natis viris committi debet. Nam obscuri generis homines nec habent, quod de existimatione perdant: & nisi raro, & summo cum labore nobilium vestigia sequuntur, ut fidei famam, & laudis honorem reliquis omnibus rebus anteponant, nec pretio, aut animi imbecillitate frangantur. Non equidem negaverim, quosdam virtutis igniculos in humilibus etiam personis reperiri; sed hujusmodi spei in aliis mallem, quam in me, aut quopiam meorum periculum facere. Ipsas vero arces cum armis tutas, tum vero commeatibus, rebusque & ad victum, & ad defensionem necessariis instructas esse oportet: quod nisi optime prospectum fuerit, non nobis plerumque, sed hostibus servantur, qui imparatas aggressi absque ullo certamine potiuntur, nec ita cito, aut facile sedes amissæ recipiuntur. Nulla tamen castella, nullosque muros magis inexpugnabiles fore tibi persuadeo, quam populorum animos, ut antea dixi, tibi conciliatos habere; & subditorum omnium benevolentiam. Neque enim dubitari potest omnia regna suspicionibus semper abundare: nec nisi cum magna (ut ita loquar) zelotypia contineri; nec immerito: nulli enim sunt populi, qui non alicui imperio præter suum Regem commodi sint: quod verum esse facillime credere, si memoria repetere volueris quam mul-

multa regna , aliud alia ratione intercepta fuerint . Quocirca contra omnes casus , omnesque rerum eventus , præmeditati assidue , ac probe muniti esse debemus .

Illud vel in primis attendendum est , quod si ad protegendas tui status opes , & milites , & bellica , ut paulo ante exposui , arma , tormentaque haberi necesse est ; multo magis aliquam vim pecuniæ ad necessarios usus comparatam , ac reconditam servari oportet ; ut si quando eveniat , in tempore uti possis . Neque enim tunc cumulanda est , cum erogandi necessitas incumbit ; nam & amici , ut ajunt , & pecuniæ in rebus adversis maxime deficiunt , aut saltem in tam brevi temporis articulo comparari nequeunt . Et profecto , mea sententia , hi longe errant , qui tutum esse illud imperium prædicant , cui cum reliqua , quæ supra diximus , tum vero pecunia desit , tanta saltem , quanta repentinis casibus sufficere valeat . Quis est enim , qui non intelligat , ea pecuniarum vi effici , quæ nulla alia ratione impetrentur : nec sine causa dici solere : argentum morbis omnibus aptissimam esse medicinam . Non tamen proprerea sumptus eos , quos personarum , & imperii dignitas postulat , omittendos esse dixerim : sed si qua sunt , quæ aut libido regalis , ut fit , sibi indulgeat , aut usus minime necessarii surripiant : ea omnia ad tempus differenda esse censuerim ; quoniam si salvæ res fuerint ; ea facile restituentur : at si summa rerum perierit : nihil omnino illa subvenient .

Si vero propter incertos temporum casus aliquam pecuniæ summam tuendo imperio necessariam esse statuimus: quanto magis credere debemus , ob eamdem ipsam caussam oportere homines quosdam ad rem militarem & manu , & consiliis idoneos , quasi in thesauro quodam repositos habere ? Nam gregarios milites , cum tempus postulat , ubique locorum facile reperies : & sero peditum , equitumque duces militaris disciplinæ scientia , ac virtute præditos , & in rebus administrandis exercitatos perraro , & difficile invenies . Qua quidem in re prudentissimi parentis tui imitandum tibi erit exemplum : qui tametsi jamdiu pacem , summamque tranquillitatem sibi terra , marique pepererit : ex eo tamen tempore non modo quemquam illustrium imperatorum , ducumque non dimisit , sed in hodiernum usque diem alios stipendiis , maximisque præmiis affectos , alios clarissimarum matronarum conjugiis honestatos : oppidisque donatos necessitatum suarum usui reservat : nam , ut antea dixi , quos duces exercitatos habuerit , facile cum opus erit , exercitus , ac multitudinem pecunia comparabit . Quod si non ita multi nutriri possunt , videndum est tamen , ut pro vectigalium tuorum ratione nonnullos habeas ; iique tibi non secus , ac rerum tuarum salus carissimi sint . Magnopere tamen considerandum erit , ut eos deligas , quos tui amantissimos , & conjugis tui studiosissimos esse cognoveris : sæpe enim accidit , ut quos longo tempore magnis sumptibus aluimus ; ii , quando maxime indigemus , nos destituant , & interdum ad hostes transeant , quo fit , ut non nobis eos , sed contra nos tamdiu paraverimus . Nonnulli etiam reperiuntur , qui licet a nobis minime transfugiant ; tamen cum belli gerendi necessitas premit , tunc operam suam jactant , tunc sibi nimium arrogant , tunc duras leges , gravioraque onera , & majora stipendia nobis imponunt : quod , nescio , an longe detestabilius sit , quam ab illis deseri . Si quos ergo , nacta eris , quorum præter rei bellicæ scientiam , fidem etiam erga vos , benevolentiamque probe perspexeris , eos non solum arctiore familiaritate , comique sermone tibi devincias ; sed etiam ut promptiores , ac diligentiores efficias , pro cujusque meritis , proque tuarum opum ratione largiore munificentia prosequeris . Nam , ut omittam , quod virtute insignes extol-

tol-

tollendo, eos ipsos tibi obnoxios reddes: reliquis etiam (quod non parum emolumenti affert) quoddam quasi calcar adjicies, & hoc exemplo confirmabis: ut si benemerendo illos imitari studuerint, similia quoque munera se consequuturos minime desperent. Nisi enim majora fortibus, quam ignavis præmia, honoresque proponantur: quemadmodum illi operam suam non navabunt; sic hi numquam ad meliorem frugem emendabuntur. Consuevit enim inertissimus quisque, ubi præmium non assequatur, suo magis ingenio, quam alienis exhortationibus obtemperare.

Sed profecto qui regendis hominibus præsunt, nisi eorum peccata aut legibus, aut exemplis coerceant, hos ego apud summi Dei tribunal aliquando negligentiæ suæ rationem reddituros arbitror. Neque enim data est illis a Deo potestas, ut diem voluptatibus conterant, aut subditis errores indulgeant; sed ut populos eorum curæ commissos bonis moribus instituant, & ad virtutis iter dirigant, in quo a plerisque parumpensi habetur. Quinimmo si quis terreni principis decreta spreverit, aut quoque modo inobediens fuerit, statim ad carnificem rapitur. Si quis vero contra Omnipotentis Dei jussa, aut interdicto ludo aliena rapuerit, aut ingenuos liberos constupraverit, aut Deum, & Sanctos ejus spurcissimis blasphemiis lacessiverit, aut aliud inexpiabile facinus admiserit; non modo non quæritur ad pœnam, sed ipsis quoque principibus arridentibus, quasi re bene gesta inflatus per limina potentiorum, & populi frequentiam impune versatur. Non debet igitur, qui se optimum Regem profitetur, pati nomen Divinæ Majestatis conviciis lacerari: sed ut debitam rerum omnium Creatori reverentiam præstet, quicumque illum aut verbo, aut gestu aliquo nefario temerare ausus fuerit, talibus suppliciis afficiatur, ut cæteris exemplum esse possit. Nam si data est Regibus facultas, ut solo verbo flagitia prohibendo tantum subditis prodesse, & Deum honorare queant; qui hoc facere neglexerit; quo pretextu, quibusve rationibus suam excusabit incuriam? Ludus quoque talaris, & quicumque in se turpitudinem continet, prohibendus est, neque hoc a regentis officio alienum esse judices: ex eo namque ludo, cum nihil boni proveniat, odia, vulnera, cædes oriuntur, & plerumque bonorum omnium amissiones, quas non inopia solum, sed furta, latrocinia, corporis prostitutiones, & multa hujuscemodi flagitia consequuntur. Quod si remissio aliqua continuis laboribus interponenda est; lusus pilæ a veteribus etiam non improbatus, calculi, sagittatio, discus, jaculatio, aliaque, quæ nec illiberalem aviditatem præseferunt, & aliquando usui esse possunt, iis concedantur. Quin etiam utile esse arbitror subditis ipsis persuadere, ut aliquod missilium, balistarumve genus quisque domi habeat; ea dico præsertim, quæ nec magno parabilia sunt, & militum telis, tuisque tormentis resistere nequeunt, quo in genere sunt jacula, arcus, scorpionesque, quibus sagittæ jaciuntur. Nam si majora possederint; verendum est, ne sic instructi sint aliquando, ut copias tuas contemnere possint. Illud enim perspicuum est, quibus artibus assueverunt populi, ad easdem proniores semper esse. Itaque si bellicosi nimis evaserint; metuendum erit, ne si quando necessitas incumbat, tua potentia cohiberi nequeant; præsertim cum magnæ copiæ tum propter nimios sumptus, tum propter suspectam multitudinis fidem, assidue in urbibus ali non possint. Exercendi sunt igitur subditi festis, otiosisque diebus arcuum, scorpionumve sagittatione; quod etiam libentius facient, si præmia victoribus interdum a Rege proponentur; aut si eorum lusibus nonnumquam se quoque miscere, ac spectaculo interesse non gravabitur: hoc enim pacto & tela comparabunt, & huic exercitationi absque principis sumptu (quod ad conservandum

dum imperium maxime conducit) idoneos se præbebunt. Nec solum ea utilitas sequetur; verum etiam, dum hoc ludo erunt occupati vanis cogitationibus, levioribusque, aut seditiosis negotiis non inquietabuntur. Quare huic loco proverbium illud optime quadrare duxi: quando puerum mulier pepererit, eam non modo, quia masculus natus sit, sed etiam, quia femellam non ediderit debere, lætari.

SECUNDA PARS.

De jure dicendo, & justitia servanda.

QUoniam de rebus, quæ ad tuendum imperium spectant satis,ut arbitror, multa diximus, jam tempus postulare videtur ut de justitia servanda, qui (non) alter propositi nostri locus erat, quam brevius fieri poterit, differamus. Est enim justitia omnis felicitatis humanæ fundamentum, his, qui eam dilexerint, & inviolabiliter colendam esse censuerint. Primum igitur debet princeps, aut quicumque regendos populos susceperint, eos homines juri dicendo præficere, qui & Deum timeant, & præsentem rerum statum diligant. Deinde qui ingenii præstantia, & dignoscendi juris scientia cæteris antecellant, quæ ut in uno concurrant omnia, optabile est; veruntamen si nemo reperiatur, qui omnibus iis rebus præditus sit; ut quisque optimus existimabitur, ita primus adhibeatur, eique mandetur, ut ipsum jus tam locupletibus, quam tenuioribus conservetur æquabile; nec pecunia, aut gratia varietur. Nam ubi hoc diligenter fiat; ibi Dei summi patrocinio tuta omnia esse, ac fore sperandum est. Quæ autem violenta, aut iniqua sunt, ea diu permanere non possunt. Neque solum jus suum unicuique tribuendum est; sed curandum, ut judicia ipsa, quantum patietur æquitas, celerrimam in discernendis controversiis, terminandisque litibus habeant dissolutionem; ac si quando amplioris viri, ejusque, qui apud Regem, aut in Republica magna sit auctoritate, causa agetur; tunc præcipue danda erit opera, ut conservatam æquabilitatem omnes intelligant: hujusmodi enim casus, si fieri posset, præsentaria pecunia emendi essent, ut palam fieret, nihil principibus carius, atque acceptius esse justitia: cujus quidem tanta vis est, ut ne latrones quidem, ac piratæ sine æquabili inter se prædæ divisione (quæ justitiæ particula quædam est) vivere nequeant: & si verum diligenter animo, rationeque lustraveris; sola justitia ad mutandum imperium per se satis valet. Reliqua simul omnia sine hac nihil ad eam rem virium habent.

His autem, qui juri dicendo præficientur, certa merces e fisco, vel de publico constituta esse debebit, nec ullo modo concedendum erit, ut a litigatoribus utilitatis aliquid capiant. Nam licet in ferendis sententiis æquum statuant: tamen accepta pecunia corruptionis suspicione non carent. Qua quidem in re, sicut & in cæteris omnibus, circumspectissimi parentis tui sapientiam non laudare non possum: qui eam ob causam controversiarum præmia, quas tricesimas vocabant, judicibus sustulit, & proprio ære solvere maluit, quam corruptorum judiciorum infamiam sustinere.

Sed ad conservandum justitiæ munus, nihil æque valere putandum est, quam si is, qui cæteros continere velit, seipsum contineat: non enim recte cæteros comprimet, qui ipse frenis indiget. Quoniam ergo principi dies a subditis dici non potest, ipsemet de se judicium statuat; quod nisi fecerit, non secus aliis coercendis frustra laborabit, quam si quis curvati ligni umbram erigere velit: ipsum vero lignum, ex quo umbra jacitur, movere negligat. Cum autem in seipsum severus extiterit, facile reliquis imperabit: præsertim, quia ea natura multitudinis est, ut ad principis mores sese conformet. Et profecto,

cto, si diligenter cum animo nostro reputare voluerimus, præter bonas actiones, nihil in hac vita reperiemus, ex quo veram voluptatem, fructumque percipiamus: nam cum benefactorum recordatio jucundissima sit; tum vero laudem, existimationemque hac ipsa ratione consequemur: cumque ex corporis vinculis liberati hinc discedemus; ad eas sedes, justitia duce, migrabimus, in quibus ævo fruamur sempiterno: his enim, qui justos se præbuerint, ea, quæ diximus, præmia in utraque vita proposita esse nemo dubitaverit. Qui vero sese vitiis addixerint, & injustis facinoribus inquinaverint; præterquamquod perpetuis conscientiæ flagellis verberantur; etiam cum e vita excesserint, iis erit seclusum iter a concilio beatorum, in ea loca, ubi pœnis crucientur æternis. Et certe qui justitiam contempserit, tyranni nomen obtineat, necesse est. Neque enim debet justus Rex aut uxores, aut liberos, aut alia bona civium concupiscere; atque adeo si concupiscenti non concedantur; sibi ipsi, qui aliena intemperanter appetiverit, magis irasci debet, quam sua fortiter, & obstinate tutari volentibus. Suas igitur cupiditates princeps coerceat, libidinem domet, motus animi cogat rationi parere; a quibus si se vinci permiserit; nihil erit, de quo victor evadat. Si vero immoderatos appetitus suos prostraverit, facile reliquis superiorem se præbebit. Quando autem in rebus subditorum aliquid conspexerit, quod ejus animum moveat (nonnulla enim esse possunt), aut non petat; aut si petierit, longe majus aliquod munus contra paret; vel pretium tantum eroget, ut non lucri aviditate, sed aut delectatione, aut necessitate ad id flagitandum inductus videatur.

Maxime vero protegendi sunt tenuiores viduæque, & pupilli, ne ob inopiam, ac solitudinem suam patrocinio destituti a potentioribus (quod fere accidere solet) opprimantur, atque vexentur: neve minores (ut ajunt) pisces a majoribus devorentur. Nobiles enim, ac locupletes rebus suis propria ope facillime consulunt.

Omnibus in locis, ubi præcipua viget humanitas, ea consuetudo est, quam tibi quoque probari cupio; ut præstitutis nonnullis diebus aliquis in carcere vinctos invisat, eorumque causam principibus renuntiet: ut si qui ob æs alienum, & inopiam nexi fuerint, eorum saluti legitima via consulatur; ut vinculis exempti ad quæstus suos abeant, & sese a creditoribus redimant. Si qui vero sint capitalibus pœnis obnoxii, aliquando tandem inde ad supplicium promantur: nam mors celeriter irrogata beneficii loco persæpe haberi solet.

Instituendi sunt etiam, qui egenorum, calamitosorumque patrocinium suscipiant, & eorum curam agant: iique quotiens ad te accesserint, benigne audiendi, & omni favore prosequendi, ac celeriter expediendi erunt. Id enim cum Deo acceptissimum sit; tum vero ad alliciendam multitudinis benevolentiam plurimum prodest; nec tibi dubium esse debet injuria multos in civitatibus affici, quia vel inopia, atque imbecillitate, vel inscitia causam suam tutari non potuerunt.

Quemadmodum autem juris dicendi tenor uniformis, ac simplex esse debet, nec personarum, sed causarum varietatem internoscere; sic in animadversionibus, castigationibusque constituendis sequendum non est jus extremum, ut quicumque contra leges aliquid admiserit, e vestigio puniatur. In hoc enim Reges maxime a legibus differre oportet; quod illas rem surdam, ac inexorabilem esse, nihilque laxamenti, nec veniæ habere convenit. Regiæ vero humanitatis officium est, temporum, maleficii, ætatis discrimen habere, periculosumque existimare, in tot humanis erroribus sola innocentia vivere. Nam cum Omnipotens, & Misericors Deus nobis ignoscat, nec statim supplicia peccantibus irroget; nos quoque vicis-

ſim lapſorum miſereri oportet, eorumque maxime, qui tunc primum in errores inciderint, ſive æris, ſive capitis pæna mulctandi videantur. Ad clementiam quippe proniores, quam ad crudelitatem eſſe debemus. Neque id dicendum eſt, non eſſe crudelitatis nomine appellandum, quod a legibus concedatur. Nam ſummum jus, ut dicitur, ſumma injuria; & juſtitiæ rigor, niſi benignitate clementiæ temperatus fuerit, ad immanitatem quamdam vergit unde non ſolum Demea ille Terentianus ait, reipſa reperiſſe ſe, facilitate nihil eſſe homini melius, neque clementia: ſed etiam Scripturæ doctrina, cujus vexillum ſequimur. *Noli*, inquit, *eſſe multum juſtus*. Qua quidem in re benigniſſimo conjugi tuo gratulor, qui in reos perhumanum, ac clementem ipſum eſſe conſtanti fama celebratum eſt. Nec hiſce de rebus ideo diſſerui, quod aut illum, aut te ipſam talibus præceptis indigere putarem; ſed quod ad ſuſceptum opus, quod ſub tuo nomine cæteris etiam fortaſſe proderit, hoc quoque pertinere videbatur.

Id autem, humaniſſima Elianora, maxime conſiderandum erit, ut antequam edictum a principe promulgetur, etiam atque etiam diligenti meditatione, conſilioque diſcutiatur. Sed cum per præconem recitatum fuerit, videndum erit, ut ei obtemperetur. Nam qui legem a ſe conditam negligi patitur, nihil aliud facere videtur, quam publice ſui contemptum edicere.

Maximam vero laudem, & nominis immortalitatem ea res principi affert, ſi curam adhibuerit, ut per omnes imperii ſui fines latrocinia, furtaque tollantur, & tam noctu, quam interdiu tutum omnibus iter pateat, poſſitque unuſquiſque onuſtis auro manibus, ut ajunt, palam per deſerta etiam loca deambulare. Et certe, qui hoc non fecerit, reprehenſione dignus exiſtimabitur; quia nulla eſt tam ſpatioſa regionis, provinciæve latitudo, nulla tanta vaſtitas, ut, ſi diligentia adhibeatur, caveri non poſſit. Teſtimonio tibi iterum eſſe velim excellentiſſimi parentis tui providentiam, qua factum eſt, ut per univerſum ejus regnum, cum apertis pecuniarum ſarcinis in viis publicis cubare non reformident: nec aut verbo, aut facto cuipiam afferatur injuria. Nam ſi quando accidebat, ut ſpoliatum ſe quiſque quereretur, maximis ſuppliciis cæterorum ſecuritati, indemnitatique conſulebatur; neque ſumptibus, aut labori parcebatur, quominus ſceleris auctores ad pænam inveſtigarentur. Quin etiam non multi dies præterierunt, ex quo quidam propter paſtoriam veſtem comiti ſurreptam in crucem ſublatus fuit. Non enim rei vilitas attendenda erat; ſed itinerum benignitas exemplo procuranda; nec certe in hujuſmodi caſibus ultra modum progredi ſeveritas eſt. Nam quid inter bellum, & pacem intererit; ſi per tranquillum, & pacatum agrum quovis tempore, nec iter quam tutum præbeatur? Ut taceam, quod præter ſubditorum utilitatem, cui hac ratione conſulueris, magnam hinc tibi benevolentiam adjunges, & a peregrinis, quibus per loca ditionis tuæ tranſire contigerit, nomen tuum ubique gentium extolletur in aſtra laudibus.

Ad juriſdictionem ipſam hoc quoque pertinere judicandum eſt, ut a principe ipſo ſubditi aliquando publice audiantur: quod & ab avo tuo Alphonſo Regum omnium ætatis noſtræ tam juſtitia, quam cæteris rebus geſtis clariſſimo, & deinceps ab inclyto parente tuo, cujus ſingulas actiones, quaſi regendi formulas quaſdam arbitrari debemus, enixe, atque ſollicite ſervatum eſſe video. Sic enim multis contumeliis nobilium adverſus humiles; potentiorum in tenuiores; aulicorum in reliquos cives occurritur; qui opibus, & gratia ſua freti, niſi oppreſſorum querelis ad principis aures patere aditum intellexerint; plebejos, & infimos quoſque nunc rapiendo, nunc verberando, nunc debitam mercedem

ab-

abnegando injuriis onerare non desinunt. Ad reprimendam igitur eorum audaciam, & ad cætera subditorum commoda prospicienda, si propter arduas, multiplicesque occupationes id sæpius agi non poterit; saltem unum in mense destinatum audiendis uniuscujusque postulatis diem esse omnes intelligant.

Sed cum omnium commodis serviendum sit, peregrinorum in primis habenda est ratio, qui exigendæ pecuniæ causa in tuas urbes advenerint. Neque id tantum Divini honoris, atque justitiæ, sed & populorum tuorum utilitatis gratia faciendum erit: ut ipsi quoque in alienis urbibus idem consequantur. Nam cum fama percrebuerit a te præclare cum externis agi; idem juris in tuos ubique servabitur. Nec satis mirari possum, hoc tempore nonnullorum hominum inscitiam, qui dum civium suorum protegere facultates prohibendis, impediendisque exactionibus conantur; id agunt, ut sui omnes apud externos populos claudi sibi judicia, & fidem suam contemni, ac pro nihilo haberi sentiant. Itaque quod ad utilitatem subditorum factum esse videbatur, in detrimentum vertitur; & dum paucorum opibus consulitur, in omnes odium perniciesque contrahitur. Unde & hominum sæpenumero captivitates, mercium, & aliorum bonorum interceptiones; mutuæ inimicitiæ, semina denique bellorum nasci solent. Quare ut aliquando huic parti finem imponam, non minus peregrinis adversus cives, quam civibus inter se jus servetur æquabile, atque eo celerius, diligentiusque ipsorum controversiæ decidantur, quo in aliena patria, quam domi suæ, lites persequi incommodius est.

TERTIA PARS.

De re familiari, & vectigalibus administrandis.

Quemadmodum tuendi imperii negotia gubernanda, Illustrissima Elianora; & quæ in jure dicendo servanda essent, satis ut opinor, explicatum est; sequitur, ut quæ ad rem familiarem, vectigaliaque, & proventuum, atque impensarum administrationem pertinere videantur, ea quam brevissime persequar. Qua quidem in re scio multos esse, qui sibi primas partes deferri oportere arbitrantur; cum tamen a summo fastigio mea sententia longissime absint. Sed his nunc omissis, nos institutum nostrum agamus. Primum igitur reddituum omnium, qui certi, ac legitimi sunt, tam ex terra nascentium, quam cæterorum exactissima tenenda est ratio; eamque, ne nos fallat, ad calculum sæpius revocari oportet. Deinde pro eorum summa facienda est accurata distributio, ut ad custodiendas arces, militesque alendos, & cætera, quæ pro conservando imperio necessaria esse docuimus, pars una convertatur. Altera in pascenda, vestiendaque familia, & in uxoris, liberorumque sumptibus, aliisque hujusmodi, quæ ad vitæ cultum, dignitatemque pertinent, consumatur. Tertia incertis, & in dies occurrentibus impensis reservetur, quæ neque vitari possunt, & majorem interdum, quam quibus ordo, modusque præfinitus est, partem intercipiunt. Atque ea omnia, quæ proposuimus, ita moderanda sunt, ut ad subitos, & impræmeditatos casus aliquid etiam pecuniæ (quod bene regenti faciendum esse supra ostendimus) reponere, ac recondere valeas. In quo etiam illud te meminisse velim, proventuum quidem, ac vectigalium rationem non incertam, facile haberi posse: sumptuum vero, & principi præsertim quam difficillime. Quare ob causas paulo

lo ante explicatas, hoc negotium sic administrari oportebit, ut longe majores sint redditus, quam impensæ; quod nisi fiat, cum detrimento afficiat: tum vero dedecus, & infamiam quamdam insipientis affert. Cum dicitur in tantis opibus, facultatumque copiis hominem adeo rationis expertem esse, ut neque vires suas metiri sciat, &, ut ita loquar, mendicare cogatur: nec assentatoribus patefaciendæ sunt aures, qui eum tum magnanimum, tum multo majore imperio dignum esse prædicent. Nam qui in mediocri fortuna parum se prudentem ostenderit; multo minus sperandum est eum moderatiorem in amplissima futurum.

Habendi sunt præterea, qui ad domesticos usus, necessariasque apparationes sufficiant, quorum & dignitas, & conditio tum ad facultates, tum ad regni dignitatem erit referenda. Atque ego sane pauciores potius sumendos esse suaserim, quam ita multos, ut eorum commodis prospicere nequeas. Quis enim præstabilius esse ambigat, pauciores habere, qui bene; quam plures, qui male secum agi prædicent? Pretiosissimum omnino, elegantissimumque supellectilis genus est præstantes, & ad res agendas accommodatos habere domesticos. Nec temere a senioribus usurpatum est, quod jam in proverbii consuetudinem venit, unum hominem interdum mille aliis æquari, & comparari posse. Idque sæpissime vidimus ad procurandam fortunæ, ac dignitatis accessionem nonnullis principibus, singulos tantum familiares, & summa prudentia, & egregia fide præditos satis fuisse. Quare fortunatum illum Regem esse, & Deo carissimum existimare licet, cui tanta ingenii vis data est, ut, cui rei suorum quisque aptissimus sit, dijudicare possit. Ad quam sententiam ingeniosi poetæ carmen non male accommodaveris:

Principis est virtus maxima nosse suos. Nam nisi acre in discernendo judicium adsit, iis plerumque administrationibus nonnulli præficiuntur, a quibus eorum mores, & natura prorsus abhorret, & ab iis summoventur alii, ad quas mira quadam dexteritate propensi ferebantur: ex quo fit, ut neutri de Rege benemereri valeant. Idque maxime in rei familiaris distributione contingit. Unde enim alter modico sumptu magnum regenti honorem conciliaverit: alter cum majore etiam copia ignominiam, ac decus sæpenumero comparabit. Diligenter igitur etiam, atque etiam considerandum erit, quinam ad principis usus adhibeantur: in quibus eligendis id potissimum spectari debebit, an res suas bene gesserint: nam qui sua male administraverit, hunc in alienis prudentiorem fore desperandum est.

Sed multi profecto in hac facultatum dispensatione vehementer errant, & extremum aliud alii complectuntur: nonnullos enim reperies, qui adeo rem familiarem claudant, ut non dicam ad res justas, sed ne ad necessarias quidem aperiant; & struendis, accumulandisque pecuniis, noctes, diesque totas se dedant, reliqua omnia negligentes: quo quid homini miserius accidere possit, non intelligo; nec aliud de iis suspicandum puto, quam Divina ira esse hac pœna mulctatos, ut bonis suis frui nesciant; sed iis sordibus immersi vitam (si vita est potius nominanda, quam viventium sepultura) transigant: qui ut nummos possideant, quos quasi Deos suos venerantur, & colunt, sese Diabolo, & Angelis ejus, in servitutem mancipantur.

Alii contra ita largi sunt, ut redditus suos vix dum collectos quam celerrime profundant, atque abjiciant. Quo fit, ut cum bona sua profligaverint, multa contra leges, honestatemque aggrediantur; ut sub aliquo prætextu, alienis manus inferre possint. Quæ quidem si indigentibus, aut iis saltem, quos de se benemeritos sentiunt, erogarent, aliquo modo ferendum videretur. Nunc, quasi amarissima sarcina exonerare se cupiant, præcipiti via, variisque vitiorum diverticulis statim a se

ſe divitias omnes abigere feſtinant: neque intelligunt in eos aliquando ſe temporum caſus incidere, in quibus non ſolum honoris, dignitatiſque, ſed ipſius etiam imperii jacturam faciant, a qua ſi ſe redimere nequeunt, nulli rei, niſi effuſioni ſtultiſſimæ imputandum eſt. Qui vero mediocritatem in hiſce rebus tenere poſſunt; ii ſunt, qui populos optime regunt, & ſummis efferendi ſunt laudibus. Nam ſicut prodigos eſſe non convenit, ita fugienda eſt avaritiæ ſuſpicio: & omnia, ut ante diximus, agenda pro viribus, ut ad uſus neceſſarios ſuppetant facultates, & mendicandi periculum devitetur. Nec omnia, quæ aut in mentem veniunt, aut importuna libido efflagitat, coemenda ſunt; ſed ea tantum, quæ commoda, & utilia judicamus, habita ſemper rerum, quas ſupra memoravimus, ratione. Illud enim animo frequenter repetendum eſt, quod jam proverbii locum obtinet: Qui non neceſſaria emere ſtudet, hunc ſæpe cogi, quæ neceſſaria ſunt, vendere.

Sed cum diligentes, & moderati ſumptus multas commoditates in ſe contineant; tum vero illud in primis afferunt, ut tua tibi ſatis ſint, nec alienam opem implorare, aut per vim copias ſubditorum auferre, quæ utraque deteſtabilia ſunt, ac perniciosa, cogaris. Multos autem videmus, qui nullo modo ſcelus arbitrentur, aliena mutuari, nec ea reſtituere, aut ſi reſtituant, vel ſero id agant, vel parte retenta. Sed profecto alienas pecunias accipere, & eas nunquam reddere, quid aliud exiſtimari debet, quam tutum quoddam rapinæ, ac furti genus? Ad extremum autem ſubſidium eo tempore dumtaxat confugiendum eſt; quo repentina fortunæ vis aliqua, tantam ſummam poſtulat, quantam ex tuo, quia forte nondum exacta ſint vectigalia, parare nequeas; ad quos tamen caſus aliquid pecuniæ ſepoſitum eſſe oportere ſupra oſtendimus. Tunc etiam petendum fortaſſe conceſſerim, cum vel fines imperii emptione dilatandi, vel prædii, aut domus comparandæ, oblata fuerit opportunitas; ut petendi juſta, & aperta cauſa ſubeſſe videatur. Cum vero profundendi temeritas in eam te negligentiam adduxerit, ut alienas opes rogare oporteat, facillime omnibus pateſacies, poſteaquam tuas facultates attriveris, velle etiam reliquorum inſontium bona perditum ire. Quid enim profuerit temperanter, moderateque vixiſſe, & rei familiaris habuiſſe rationem; ſi ea, quæ parcendo corraſerint, alienæ ſtultitiæ vivendo conſumant? Aut quid animi tandem credis eis futuram, qui locupletioribus mutuum dando, hoc amittere ſeſe intelligant; quod ſæpiſſime genium ſuum defraudantes ex tenuiſſimis facultatibus ſuperlucrari ſtuduerint? Hæc igitur omnia vitia ſuſtulerit, qui in redditibus diſtribuendis mediocritatem ſervabit, modeſtumque ſeſe ad omnes impenſas præbebit. Nec parum etiam in ea re civibus exemplo proderit, qui cum iis moribus inſtitutum eſſe principem intelligent; ipſi quoque rebus ſuis conſulent; & ſe locupletare ſtudebunt; nec metuent divitias oſtentare, quas ibi occulere, & diſſimulare conſueverunt, ubi eas a principe rogatum ire ſuſpicantur. Quicquid ergo deinceps ſibi comparabunt, principi ſuo acceptum referant.

Cæterum, ut ii maxima reprehenſione digni ſunt, qui ſub nomine mutui aliena rapiunt; ita etiam vehementer improbandi, qui cum egere cæperint, non ea quidem petendi via graſſantur; ſed in fiſci latebras ſeſe immergunt; & inde obſoleta jam, & antiquata jura, tabulaſque curioſe indagatas, more egentiſſimi fæneratoris eruunt: & ſi quid nacti fuerint, unde aviditati ſuæ fomenta ſuppeditent, pertinaciter id apprehendunt; & ut locupletiſſimos quiſque videtur, ita plurima, & perſæpe leviſſima crimina ei objiciuntur; operæ pretium eſt tunc videre; ab aliis, qui ante rei Divinæ tempus

pus hæsitaverint: ab aliis, qui in amicorum aurem insusurraverunt; aut ab hujusmodi, ridiculas calumnias grandes pecuniarum summas efflagitari, quæ si aliter solvendo non sint, ad supellectilis, & prædiorum venditiones compelluntur. Eas deinde pecunias inconsulto princeps dissipabit, ac profundet, nihil existimans quanto cum labore, miseriisque illorum partæ fuerint: & quotidie modo in hunc, modo in illum novas struet insidias: prius namque unde extorqueat, finem invenit, quam suas cupiditates refrænare possit. Quam diuturnum autem futurum sit hoc imperium tam avidum, atque violentum, quis est, qui non videat? Nam brevi optimus quisque aut in alias regiones migrabit; aut qua ratione mutare Regem, & eo metu liberare se queat, rationem inibit. Quo circa non temere dicitur; ubi æquum vigeat imperium, ibi florere urbes, & civium opes crescere. Contra ubi vi agatur, ibi omnia in deterius ruere; ac celeriter evanescere. Nam si malum vicinum ferre nolumus; quomodo tandem injustum principem æquo animo feremus, qui non solum bona nobis eripere; sed etiam in carcerem nos retrudere facillime potest? Nemini ergo mirum esse debet, si tyrannorum odio patriam fugientes aliquos in abstrusas, reconditissimasque provincias sese abdere interdum videmus; ad boni autem Regis tranquillam, pacatamque gubernationem permultos sæpe confluere. Et profecto cum mecum animo contemplor, nulla clades, nullum infortunii, aut exitii genus homini miserabilius accidit, quam ut sapiens stulti, & justus iniqui regatur imperio; ex quibus sane, inclyta Elianora, colligere potes, quam fructuosum principibus sit vectigal ita se regere, ut subditos spoliare non cogantur. Suaserim multo magis hoc loco, posteaquam in hujusce rei mentionem incidimus; fiscales calumnias gravi calumniantium pœna esse reprimendas; & Domitiani Cæsaris vocem memoria tenendam: princeps, qui delatores non castigat, irritat.

Cum autem Regum fere omnium proventus ex portoriis, decumis, salinis, mercaturæ, & annonæ publicis habeantur; eos, multo conducibilius est, redemptoribus locare, quam suo nomine exigere, & qui aliter egerit, non est bonus administrator existimandus, cum publicani majore sedulitate, vigilantiaque negotium suum agant, quam alienum. Quippe qui modo præfinita studio suo mensura, vel annua salaria sequantur, non multum laboris adhibere consueverunt. Quo fit, ut non tantum exigua tibi redeant vectigalia, sed ipsa quoque negligentia spatio temporis paulatim diminuantur. Nec moleste ferendum est, si mancipites nonnunquam eo quæstu patrimonium augeant. In eo namque lucrantur, in quo fiscus jacturam non facit, & quo majorem ex iis redempturis fructum consequuntur, eo plures locationis tempore licitatores adsunt. Unde & proventus ipsi augentur. Multa præterea publicanis facere licet, quæ principi turpia sunt. Omnino autem, qui vectigalia conducunt, eos adjuvare, & favore prosequi decet, ut locupletiores fiant, modo consuetudinis, & honestatis ratio habeatur.

Omnis autem quæstus principis dignitati indecorus, & sordidus videri debet: quippe qui negotiatoribus imperare, non ipse negotiari, nec lucrum ullum, nisi ex diligenti suorum proventuum, & legitimorum administratione sibi instituere debet. Subditis vero quæstuosæ relinquendæ sunt officinæ, & ad eas exercendas adhortandi, atque adjuvandi: iis enim artibus locupletari eis concessum est. Si vero princeps quoque eas profiteatur, aut deserenda est illis mercatura: at nihil omnino utilitatis inde sperandum, cum neque emendi, neque vendendi commodis principi pares esse possint: atque etiam si possint, expectare tamen oportebit, dum illius merces divenditæ fuerint. Negotiatio au-

autem (quod te non latere arbitror) nec nugas, nec moram ullam patitur. Quamobrem si quæstum princeps sequitur, multo magis ille quidem opes suas, quam cives ipsi, amplificat. Videndum est tamen, ne idem accidat, quod domum ædificantibus nonnullis, qui dum lapides fundamentis parcius suppeditando utilitati suæ consulere se credunt; id agunt, ut quicquid supra construxerunt, corruat. Subditorum quippe facultates potentiæ regiæ fundamentum existimari oporteret. Optimates ergo, mercatores, opifices, agricolæ, suo quisque munere fungantur. Neque enim cuiquam, quid agat, deesse potest. Rex ipse quoque in sua arte versetur. Nam sicut indignum est a civibus officia regentis invadi; ita civium negotia occupari a Rege non decet.

Postquam autem & redditibus, & sumptibus, ut supra diximus, tum modus, tum ordo præfinitus erit: quanto plures haberi poterunt ad eam rem idonei præficiendi, qui ut ea omnia diligenter observentur, attendant. De quo quidem paucis agendum esse duxi, cum istic a vobis plane intelligi putem; quæ ad id munus optime præstandum concurrere oporteat.

Ad alendam vero familiam etsi omni commeatuum genere cellas tuas, & horrea semper abundare, non dubitarem, tamen quid hac etiam de re sentirem, te breviter commonere volui. Scio namque multos esse, qui in diem, ut dicitur, vivere, quam totius anni præparatum habere victum, longe melius opinentur, & prædicent; quia scilicet minus stipendia sentiuntur, cum de pleno semper hauritur; qui potius conservandi molestiam, distribuendique laborem mihi fugere videntur, quam veritatem non dignoscere. Nam quis non intelligat multo commodius, & utilius esse oleo, caseo, ligno, fœno, frugibus ad hominum, equorumque usum necessariis instructos esse, ut suis quæque temporibus aut ex redditu, si habeas, aut pecunia, si non habeas, comparare, atque recondere, quam aut iis rebus sæpenumero vi adversæ tempestatis indigere, aut urgente penuria cariora omnia mercari? Quod si parsimoniæ minus hoc modo consuli objiciant; ego vilitatem rerum cum affluentia facile compensaverim, honorificentiusque, & melius esse contenderim: eodem etiam sumptu large, & copiose, quam parce, contenteque familiam pascere. Nam ut prætercam, quod ab institutoribus, qui lucrari quærunt, multa coemenda sunt; hospites aliquando his temporibus improvisi adveniunt, quibus, quæ necessaria duxeris, ad eos accipiendos, haberi nullo modo queunt. Unde præter incommodum sæpe etiam imprudentiæ, aut tenacitatis infamia nascitur, quam postea tollere, abolereque difficillimum est. Aut omnia igitur, aut maxima quæque saltem temporibus seposita, & parata esse, eaque bene custodiri, dispensarique convenit.

Quando autem omnia bene provisa, & summa cum ratione tibi constituta esse videbuntur; non tamen remisso penitus, ac negligenti animo esse debebis; sed aliquando videndum erit, an impositus ordo servetur, eorumque, quos sumptibus præposueris, fides, & cura exploranda erit; quod cum eorum dignitati non adversetur; tum vero permagni interest, talia ne omittantur, an interdum diligenter a te recenseantur; &, mihi crede, ubi observari hæc a te cognoverint, attentiores ipsi quoque, & ad subducendam rationem curiosiores efficientur. Neque tibi aliter sperandum est, quam pecuniæ regiæ vel publicæ dispensatores, qui se integros ad id munus, incorruptosque præbeant, albo corvo rariores reperiri: cujus quidem perfidiæ originem, & quasi rivulos quosdam ab illius Judæ fontibus manasse credo, qui fraudandis Christi loculis ad avarissimæ proditionis scelus conscientiæ suæ iter aperuit. Id ergo cum minime ferendum sit, singulis annis, si non sæpius,

pius, saltem semel omnes tui emptoris creditores præconis publici voce citari probaverim, etiamsi nemini quicquam eum debere constet; ut & ipse fidelius rem agat, cum in se conjici oculos advertat; & populares non sine tui commendatione intelligant, præcipuæ tibi curæ esse, ne cui eorum fraus, aut injuria fiat, qui tuorum dispensatorum fidei sua bona credenda esse duxerint.

Unum illud huic parti adjiciam, tametsi cum hic nobiscum esses, & istic postea a te factitatum fuisse, & sæpissime fieri cognoverim; ut cum in eos, qui & virtute præstantes, & inserviendo benemeriti sunt beneficus sit princeps, ac liberalis: tum vero indigentibus, & Christi pauperibus de re familiari impertiat. Nam cum omne bonum ab illo nobis datum esse firmiter credamus; grati erga ipsius Majestatem animi testimonia edere debemus. Quæ laudabiliora etiam videbuntur, si nonnunquam in propatulo eleemosynæ fient: non quod sinistræ ignotum esse non debeat, quod dextera fecerit; sed quia, ut sæpe jam diximus, principis exemplo multitudinem bene institui oporteat. Nec minus languentes, & infirmos, quam egenos, commendatos esse conveniet: ii sunt enim, quibus ad Cælum velocissimus patet ascensus; & pro singulis, quæ in eos conferuntur, centuplum promittitur; ut omittam longe majorem ex iis laudem, & gloriam principi fore, quam si histrionum, ridiculorumque hominum prædicationes largitione consectetur.

QUARTA PARS.

De subditorum, civitatisque commodis procurandis.

Restat, ut de subditorum vita pro cujusque dignitate constituenda, deque eorum commodis procurandis (quæ reliqua pars erat divisionis nostræ) disseramus. Decet enim tamquam filios parentibus, ita & populos Regibus esse curæ. Sed omnium, quæ ad hanc rem pertinent, primum, & optimum existimari debet, ut pacato regantur imperio, pacique, quoad ejus fieri possit, consulatur, nec nisi summa necessitas cogat, bella ulla suscipiantur. Quanta enim detrimenta, quantas calamitates, quantam agri desolationem, quanta sæpe amittendi totius Regni pericula bellum afferat; nemo fere credit; nisi qui expertus fuerit. Quare de bello verba quidem fieri aliquando concesserim; sed tamen attente cavendum est, ne ad id necessario suscipiendum causa ulla præbeatur. Nam sæpe quasi miraculi loco & antiquis temporibus, & ætate nostra cognitum est, qui primus discordiarum causas attulerit, eum non modo in acie superari, verum etiam gravioribus jacturis, acerbioribusque cladibus affligi; quod quidem pro evidentissimo argumento haberi potest, hoc injustitiæ genus Divinæ Majestati nullo modo placere.

Huic pacis beneficio proximum est juventutem diligenter perscrutari, & quorum ingenia, corporaque rei militari aptiora videantur; eos aut stipendiis propriis adjuvare, aut alienis ducibus, sub quorum disciplina erudiri possint, commendare: ne domi vitam segnes transigant: neque enim sperandum est gubernandis prædiis, aut culturæ agrorum ejus generis homines deditos fore. Qui vero ad negotia gerenda idonei judicabuntur, hos quoque vel a principe ipso exerceri conveniet; vel apud Regem quempiam, aut Rempublicam collocari: ubi Magistratibus gerendis spectandam virtutem suam præbeant: hac enim ratione nec otio torpescent, & facile in claros viros evadent: cum honoribus, & ali ingenia, & augeri soleant. Magistratus vero ipsos tam tuos, quam publicos, etsi quo pluribus distribueris, eo major æquitas videri possit: tamen cum eos præsertim, qui majoris sunt ponderis, prudenter a quibus-

busdam fideliterque, & ad tuam, subditorumque utilitatem, & honorem optime administrari cognoveris; eos ergo vel nunquam, vel nonnisi sero mutandos esse censuerim: quoniam si aliter factum fuerit evenit plerumque, ut ante ab honoribus discedant, quam ad officii curam pertinentia negotia callere cœperint; efficiturque, ut cum imperitis semper imperitiores succedant: & res tuæ, & cum alii cives, tum vero infimi, qui nullo modo negligendi sunt; hac ignoratione plectantur.

Si qui vero in mercaturæ quæstu elaborare, & excellere studebunt; non modo ad id eos hortari, & favore prosequi; sed etiam, si fieri poterit, eis pecuniæ opem afferre decebit. Ad sustentandas quippe civitates fructuosa est negotiatio; & ad suppeditandam rerum, quibus egeas, copiam accomodata. Ideoque pluribus verbis de ea disputandum esse censui. Nam cum natura sterilia persæpe loca videamus ex mercatorum industria omnibus rebus affluere; multo magis, nisi cives tuos ad id exercitationis genus institui, ac erudiri curaveris; aliunde institores ad oppida tua concurrent; perceptamque utilitatem non aliter in patriam suam auferent; quam sylvestres columbæ solent, quæ si quando ad peristeronem alliciuntur, ubi appositum cibum depastæ sunt, ad pristinas sedes redeunt. Laborandum est igitur, ut apud tuos is fructus maneat; etiamsi opus fuerit, quoad lucri dulcedinem gustaverint, eos tua ope foveri, atque sustentari. Quod a liberalissimo parente tuo hisce annis egregie factum est; qui complures onerarias, actuariasque naves magnis sumptibus ad eum dumtaxat usum ædificavit, ut negotiari volentibus deserviant; nec aliud ex illis fænus comparatur, quam ut Cives navigando rem sibi vel quærere, val augere possint. Nec ipsas modo naves omnibus armamentis instructas commodat; verum etiam alumen, triticum, cæterasque in suo Regno nascentes merces, eorum fidei credit.

Quo effectum est, cum prioribus seculis nulli præter transmarinos in regionibus nostris conspicerentur mercatores; jam nunc indigenæ multi emptionibus, venditionibusque dediti; plurimaque ad eam rem aptissima navigia inveniantur, & plura in dies fabricentur: adeo ut in ultimis Orientis, Occidentisque finibus nostrates homines assidue negotientur. Speroque brevi, quantum huic Regno profuerit ea res ad nihil aliud, nisi ad subditorum utilitatem ab ipso parente tuo excogitata; facile omnibus notum fore. Itidemque ab eo pro introducenda lanificii arte factum est. Nam cum magnam auri vim ob pannorum inopiam ex urbibus exportari cerneret; nonnullos ad id artificii genus delegit; quibus, ut inchoandi facultatem haberent, interdum uno tempore centena millia aureorum absque ullo fænore mutuavit. Nec unquam desinit subditos ipsos proprio etiam sumptu pro cujusque ingenio in variis artibus; magistratuum præterea, vel rei familiaris administrationibus exercere: quibus in rebus nihil aliud ei propositum videtur, quam ut a populis otium avertat; & patrimonia singulorum adaugeat. In quam narrationem ideo digressus sum, ut quanta locupletandorum civium cura principibus suscipienda sit, domestico exemplo cognosceres. Neque enim Rex inops esse potest, cujus imperio ditissimi homines subjiciuntur. Nec tamen negaverim non posse hoc idem ab omnibus & ubique præstari; sed ubi & facultatum copia, & locorum commoditas suppetit; ibi subditos a principibus suis & consilio, & re excitandos, adjuvandosque esse assero.

Ut autem propositum persequar; cum omnium civium pro varietate naturæ sit suscipienda cura, ne rusticos quidem negligendos esse censuerim; sed providendum, ut boves ad arandum habeant, ne agri cultura deseratur;

utque alio pecore pro loci situ, & ingenio abundent, in quibus nihil sane detrimenti patieris; quoniam quicquid acceperint, ex pecuniæ creditæ fructu facile reddere poterunt. Nullo autem modo adversus id genus hominum exigendi acerbitate utendum est; sed si quando temporum inæqualitates, & aeris injuriæ ad solvendum impotentes effecerint; æquo animo exactionem differri conveniet. Nulla est enim mora, quam debitori præsertim non celerrime properasse videatur. Cumque ea dilatione quasi beneficio immortali ipsorum studia, fidemque tibi arctissime devinxeris; nihil tamen de tuo amittes. Quod si secus facere volueris, aut boves ipsos vendere, aut agrorum culturam omittere (quod non ipsis modo, verum etiam tuis proventibus perniciosissimum est,) aut supellectilem, & alia usus necessaria oppignorare coguntur; quæ res maxima illos calamitate afficit; cum tibi parum emolumenti accelerata conferat exactio.

Inter alia ad hoc, de quo agimus, pertinentia officia hoc præcipuum existimare princeps debebit; ut civium discordias sopire; orientes inter eos lites componere; & in ipso limine contentionibus obstare studeat: quod eo facilius accedente præsertim regentis auctoritate tum monendo, tum suadendo, tum corripiendo impetrabitur, quo minus jurgia processerint. Nam ut ait Ovidius:

Principiis obsta: sero medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

Hoc qui facere neglexerit; quique nihil aliud curandum sibi existimaverit; nisi ut argento populos emungat, is tyrannum potius, quam principem, aut justum Regem agere se confiteatur necesse est.

Sed cum subditos Regi, non aliter, quam patri filios diligendos supra posuerimus, non in postremis illud habendum erit, ut si qua eis calamitas acciderit, internuntii domum ab ipso mittantur, qui eorum dolorem consolando mitigare, ac lavare studeant. Idemque faciendum erit, si quis adversa valetudine laboraverit, qui si inops fuerit ad morbi curationem, & ad recuperandam salutem opem afferri, sustentarique conveniet. Nam quando mendicare erubescentibus tribuitur eleemosyna, duplo major cæteris æstimanda est.

Similique modo ad copulanda matrimonia intercedere decebit; ea quippe in re vel tua, vel incluti conjugis tui magnopere prodesse potest auctoritas. Nam regentum verba, & ob eam causam sperata familiaritas pro dotis accessione a multis habentur: ac si quando extrema parentum inopia esse videbitur, in filiarum collocatione præter verborum auxilium aliqua etiam pecuniæ summula eos adjuvare oportebit: hoc enim liberalitatis genus hominibus, & ipsi Deo beneficiorum omnium acceptissimum, ac æterna remuneratione dignissimum judicatur.

In procuranda vero subditorum utilitate illud vel in primis cavendum est, ne adulterini nummi a quoquam feriantur: hoc enim ad unicum Regis patrocinium, fidemque pertinere arbitrantur omnes. Et certe nescio, an ulla res alia magis providenda sit: cum suarum facultatum proventus, suarumque artium, & laborum mercedem in pecuniæ fundamenta quisque locatam esse putet: sed ita corrupti sunt ætate nostra mores, ut maxima etiam diligentia adhibita, maximisque pœnis, animadversionibusque propositis, vix reprimi, coercerique possint: qui nummos tondent, circumciduntque; aut subdola specie contegunt; aut alia quavis fraude corrumpunt; ut in tanta facinorosorum hominum copia, facile intelligi queat, eos, impunitate sperata, novas quasdam, & inopinatas depravandæ pecuniæ rationes excogitaturos. Nam cum circumspectissimus parens tuus omni studio, curaque id genus hominum prosequatur: nec tamen

adhuc

adhuc ex Regno tuo tollere, ac penitus eradicare potuerit, quid in his locis futurum arbitramur, ubi nulla adversus eos severitas distringatur?

Neque hoc de aureis, argenteisque nummis tantum admoneri quisquam putet. Nam moneta ærea, quo vilior est, eo facilius adulteratur. Ideoque eo modo, eaque prudentia excudenda est, ut in ea re nihil auctori lucri fiat: non enim ad principis quæstum, sed ad emendi, vendendique commoditatem, & multitudinis utilitatem id nummorum genus percutitur. Idcirco tantum æris in singulis esse debet, ut labor omnis cudendi pro nihilo habeatur; ne quis e numero scelestorum ad eos simulandos operam sumat: cum & frustra tempus amitti cognoscet, & nullum inde fructum se consecuturum sperare poterit. Si quis autem princeps signando ære lucrari voluerit; magno detrimento populares afficiet, & cum his conferri posse videbitur, qui, ut quotidie aliquid acquirant, de hordeo equis suis demunt; nec intelligunt ipsorum periculo eos macescere.

Cum autem non una, eademque ubique consuetudo, aut locorum, & agri natura sit; sed variis in regionibus victum alii aliis artibus, aliaque industria sibi comparent; videndum erit unicuique regenti, ut suis hæ suppetant facultates, quas patriæ ipsius situs, & opportunitas, non hominum cupiditas postulat. Omnium tamen primum, & maximum est; idque omnino meminisse debemus, ut si agri ingenium ferat; detur opera, ut quam largissima colligatur frugum, & omnis annonæ copia. Nam quibus civitatibus ea suppetit, tanta saltem, quanta incolis necessaria est, ab eis plurima, & ingentia mala prohibentur, quæ rei frumentariæ inopia quotidie accidere videmus. Vester equidem Ferrariensis tractus, quantum perspicere potui, tritici, reliquarumque frugum feracissimus est: sed quia sæpius, stagnante Pado, magna pars intercipi solet: curandum est, ut in aliis Imperio vestro subjectis locis, quæ fluviorum inundationibus non sunt obnoxia, copiosa fiat sementis; ut si quam Padus stragem istic ediderit, e Regno ipso vestro subsidium petere possitis. Ad eam rem igitur, tamquam arcum, intentam habere mentem oportebit, & agricolas, ut ante diximus, adjuvare, qui si gravioribus forte oneribus ita pressi videbuntur, ut operi rustico vacare nequeant, levandi & aliqua immunitate donandi erunt. Neque enim ulla tibi in hac re fiet jactura; cum dempta ex iis locis tributa, & frequens hominum illuc concurrentium multitudo, & rerum omnium compensatura sit affluentia. Sapientis enim est pecuniam in loco negligere; rerum causas, earumque progressus prævidere, & præterita futuris annectere. Rude autem, & imperitum vulgus, quod sensu tantum movetur, ad id solum, quod adest, quodque præsens est, se accommodat. Quantam vero utilitatem, fructumque afferat rerum ad vitam degendam necessariarum præparatio, perspicuum est considerare, & memoria repetere volenti: quam multi ætate nostra hac ipsa providentia imperii sui statum non modo incolumem conservaverunt; verum etiam cum magna sui nominis celebritate, existimationeque amplificaverunt. Contraque quam multos commeatuum negligentia in gravissima damna, cladesque, in turpissimum denique contemptum, atque ignominiam adduxit.

Plura equidem, Inclyta Elianora, ad susceptum opus pertinentia, & hæc ipsa, quæ dicta sunt, latius, copiosiusque explicari potuisse arbitror; sed quia minus mali est semel, quam bis peccare; ideo & brevitati studui; & nunc jam finem facere decrevi; ne præter arrogantiæ crimen, de quo ab initio dixi, etiam prolixitatis arguar. Te vero obsecro, obtestor, supplico denique ut meam benemerendi voluntatem accipias. Si autem materiæ dignitati ingenioli mei parvitas respondere non

po-

potuit; facultatem noſtram & apud te ipſam, & apud Inclytum Coniugem tuum, cæteroſque omnes, qui hæc noſtra legent, excuſes. Speravi namque pro tua cum in omnes, tum in meipſum benignitate, ac manſuetudine, in hoc munuſculo, qualecumque foret, meum potius erga te animum, quam temeritatem contemplaturam: & quemadmodum viduæ pauperculæ, quæ duo minuta æra miſit in gazophilacium, acceptam humanæ ſalutis auctori mentem fuiſſe prædicant; ita tibi donantis affectum, quam rei pretium, gratiorem fore judicavi.

FINIS TOMI VI.

NOI